Caja C-117 i 1870

29a-5-1
4
21-167

C.53-82

DE LA LIBRERIA
DEL REAL COLEGIO MAYOR
Reunido de Santa Cruz, y
Santa Catalina.
Æ.5ª. C.100 N.5.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA
GRANADA
C
53
82

B. 35. 30.1

C. D. 24

mento doctoꝝ probatus.l.nemini.c.de ad.di. iudicioꝝ.ꝛ nõ.Bar.in.d.l.i.

1 ¶ Sed qui ſunt qui repelluntᷣ ab aduocando. R̸.ꝙ multi.de quibus.iij.q.vij. infames. ꝛ eſt verſus. Nõ cuiqꝫ datur qd̕ poſtulet:imo negatᷣ Additus pene:ſeruus:puer:actor arene. Lumi nibus carens:mulier:muliebria paſſus.ꝛ multi alij repelli pñt quos omitto:ſolũmõ dicam de his qui ſine pctõ aduocare non pñt. qui ſũt in triplici differentia.ſ. heretici:ꝛ ceteri excõicati Secundi clerici.Tertij religioſi.de quibus la tius proſequemur.

2 ¶ Heretici ꝛ infideles ꝛ excõicati ꝑpter ſuſpi tionem hereſis nullo mõ poſſunt aduocare.l. nemo.C.de poſtu.ꝛ.l.nemo.la.ij.C.de epi.au.d̕ pe.di.i.nemo.vel in fo.de here.excõmunicamꝰ el primo.

3 ¶ Excõicati ẽt repelluntᷣ.xi.q.iij.excõicatos.d̕ excep.c.exceptionẽ.ꝛ oẽs ſupradictos:ꝛ quẽli bet ipſorum admittens iudex grauiter peccat. vt patet in.d.c. nemo. vel in foro. ꝛ in.d.c. ex cõmunicatos.

4 ¶ Vtrũ epi ꝛ alij ſuperiores poſſint aduocare ꝑ alijs.R̸.ꝙ nõ:corã eccleſiaſtico vel ciuili iu dice.vt.xi.q.i.te gdẽ.lxxxviij.di.platũ.ꝛ.c.epus xiiij.q.v.Deniqꝫ.xxi.q.iij.p totũ.

5 ¶ Vtrũ ſacerdotes poſſint poſtulare.R̸. ꝙ nõ pñt neqꝫ corã eccleſiaſtico vel ciuili iudice:niſi in.iiij.caſibus.vt in.c.fi. de poſtu.cx̃ ne cle. vel mo. ſacerdotibus.xv.q.ij.c. vnico. in glo.xiiij. q.v.deniqꝫ. Primus caſus eſt pro ſe. Scd̕us ꝑ eccleſia ſua.Tertius ꝑ pſonis ſibi ꝯiunctis Et hoc intellige qñ nõ poſſunt hr̃e alium: vel nõ ita bonũ. Perſone aũt coniuncte ſunt in iſto caſu vſqꝫ ad.iiij.gradũ.C.de epi.ꝛ cle.aut. licentiam.ꝛ.C.de aduo.di.iu.l.petitionẽ.Quar tus caſus eſt ꝑ miſerabilibus pſonis. Intelli ge miſerabiles pſonas oẽs illas que per ſe pro prias cauſas non poſſunt miniſtrare:vel eccle ſiaſtico auxilio indigens.lxxxvi.di.c.fi.in fi. ꝛ lxxxvij.di.defenſionis.C. qñ impera.inter.pu. ꝛ vidu.p totũ. In criminali vero coram ſecula ri iudice nullo mõ pñt.vt.ĩ.dicam.§.vij.

6 ¶ Vtrũ diaconi vel ſubdiaconi beneficiati vl̕ nõ bñficiati poſſint aduocare.R̸.ꝙ coraꝫ ſecu lari iudice nõ pñt.c.i.de poſtu.niſi ꝑ cã ſua vl̕ eccleſie ſue:vel miſerabiliũ pſonarũ.ſm Spe. ti.de aduo.all'at.d.c.i.in quo glo.dicit ẽt ꝙ pro miſerabilibꝰ pſonis licet.all'at.d.c.fi. Et ſic pꝫ ꝙ in oĩ caſu pñt in quo ꝛ ſacerdotes in foro ſe culari pñt. Corã aũt eccleſiaſtico pñt ſm Inn. in.d.c.i.bñficiati tñ nihil querent ꝑ ſalario.ſed oblata ſponte recipe pñt.xv.q.ij.c.vnico.

¶ Vtrũ in minoribus ordinibꝰ ꝯſtituti poſſint 7
aduocare.R̸.ꝙ ſi ſunt beneficiati: nõ pñt: niſi corã eccl'iaſtico iudice.c.i.d̕ poſtu.Limita h̄ ſꝫ Pa.ꝛ Ho.qñ hñt ſufficiens beneficiũ ad coꝝ ſuſtentationẽ:qꝛ ſi non habent pñt per aduo cationẽ acquirere ſibi:ẽt ſi ſũt diaconi vel ſub diaconi. Si aũt nõ ſunt bñficiati pñt tam corã eccleſiaſtico:qꝫ ẽt ſeculari in cã ciuili. In cã aũt criminali nullo mõ pñt corã ſeculari iudice.ne cle.vel mo.c.ſniaꝫ.xxiij.q.viij.his a qbuſ.li.di. aliquantos. Quidam tñ dicunt eos poſſe pro reis poſtulare ꝛ appellare:ꝛ appellationẽ pro ſeq.ar.xxiij.q.v.c.i.ꝛ.c.eos. Sed tutiꝰ eſt in to tum abſtinere.d.c.ſniam.ꝛ not.glo..in.d.c.ali quantos.

¶ Vtrũ religioſus poſſit poſtulare.R̸.ꝙ non 8
niſi cũ vtilitas monaſterij expoſceret abbate imperante.c.ex parte de poſtu. Et extendiᷣ ẽt ad canonicos regulares ibidem pꝫ.Et ibi dicit Pa.ꝙ oꝫ predicta duo ſil' ꝯcurrant:al's nullo mõ ẽt corã eccleſiaſtico iudice eſſe aduocatus: vel ꝑcurare põt. Si vero predicta duo ꝯcurrãt põt ẽt corã iudice ſeculari.ar.in.c.i.ꝛ.c.fi.co.ti. Intellige in cã ciuili tñ.

¶ Vtrũ ꝑpter lucrũ applicandũ monaſterio 9
abbate imperante poſſit monachus eſſe aduo catus vel ꝑcurator.R̸. Inno.in.c.cũ.I.ꝛ.A. d̕ ſen.ꝛ re iudi.ꝙ ẽt pro laico põt eſſe aduocatuſ ꝛ ꝑcurator monachus ꝑpter vtilitatẽ mona ſterij.Et ita dr̃ ꝙ.d.lapus ſeruauit. Sed ꝯtriuꝫ ꝙ non poſſit tꝫ Io.an. Ego aũt dico cũ Pa.i d.c.ex parte fore magis honeſtũ ꝛ equuꝫ vt ab ſtineat.ar.c.nõ magno.ne cle.vel mo.ꝛ.xvi.q.i. alia eſt cã.Aduerte tñ ꝙ clerici ꝛ monachi ſo lum ꝓhibentur vt dixi poſtulare qñ indifferẽ ter exercere volunt talia officia ſm Inno.in.c. vnico.de ob.ad rõ.Secus ſi volunt ſolum aſſu mere in vna cã. Et hoc ſequiᷣ Archi.in.c. per uenit.lxxxvi.di. Et placet ꝛ videᷣ equũ:lꝫ Col le.in.c.dilecti.d̕ arbi.teneat ꝙ nec ẽt i vna cã.ꝛ forte verius.

¶ Vtrũ aduocatus teneaᷣ gratis ꝑ impotẽte 10
aduocare.R̸. Pa.in.c.i.de offi.iudi Ho.diſtin guit ſic.aut eſt potens ad ſoluendũ. Et ſic vera eſt opi. Hoſ.qui dicit ꝙ nõ teneᷣ:ſed iudex dꝫ ſibi ꝯſtituere ſalariũ ſm facundiã ꝛ ꝑ mõ lit̕ ꝛ ꝯſuetudinis patrie.vt in.l.i.§. in honorarijs ff.de va.ꝛ extor.co.Aut eſt impotens.ꝛ tunc te neᷣ gratis aduocare lege diuina hoc ꝑcipiente

Math.xxij. Diliges pximū tuum ſicut teipſuꝫ Et credo ꝙ peccat mortaliter qñ ſcit talem impotenteꝫ incurrere notabile damnū ex defectu aduocati: ſi requiſitus eum non adiuuat grat̄ Secus ſi leue damnū: qꝛ tunc eſſet veniale. Et ſiliter iudex peccat mortaliter vel venialiter ſic aduocatus: ſi ſciens talem impotentē non prouidet ſibi de aduocato: precipiendo alicui ipoꝝ ꝙ gratis aduocet ꝓ tali impotente. Et ſi ei noluit obedire: pōt ⁊ dꝫ eis interdicere officiū aduocationis. l. ꝓuidendū. C. de poſtu. ar. l. moris eſt. ff. de penis. ⁊ in. l. i. ff. de offi. pre. vr. ⁊ i. d. c. i. Et ēt cauere ne potentior offendat aliam partē. vt no. Bar. in. l. illicitas. §. ne potentiores. ff. de offi. preſi.

ii ¶ Vtrū aduocare poſſit quis ꝯ eum a quo recepit beneficia ſine vitio ingratitudinis. R. ꝙ nō vt pꝫ in. c. fi. de poſtu. imo poſſet donatio reuocari. ar. d. c. fi. iūcto. c. fi. d̄ dona. Sed aduerte ꝙ beneficiū datum ꝓ mercede laboꝝ ⁊ ſeruitioꝝ non eſt gratuitū beneficiū. facit. l. acquilius regulus. ff. de dona. vbi donatio facta magiſtro rōne diſcipline nō eſt mera donatio. ⁊ iō reuocari nō poſſet rōne ingratitudinis: ſed ſolūmō qñ donatio ſeu bñficiū eſt gratuitū. Fallit hoc pro ſe: vel ꝓ patre vel matre impotente: aut ꝓ alia miſerabili perſona aduocat. vt colligit̄ ex Spe. in ti. de aduo. qꝛ tunc poteſt ſine vitio ingratitudinis.

i2 ¶ Vtrū aduocatus teneatur ad reſtitutionē ſi ꝑ imprudentiā: aut negligentiā ſuā amiſit cāꝫ clientulo. R. Io. vt recitat ſpe. in ti. de aduo. ꝙ tenet̄. l. idem iuris. ff. ad legem aqui. Et breuit̄ tenet̄ ſm eundē Io. qualicunqꝫ eius vitio perdatur. ar. l. ſi vo iō ꝯ emptorē. ff. de euic. Secꝰ ſi ex qualitate cauſe vel defectu probationū: qꝛ tunc vitium eſt materie nō artificis. ff. ad. l. aqui. l. ſi ſeruus ſeruū. §. ſi calicem. De quanta āt vel quali negligentia vel imperitia teneat̄ vid̄ j. culpa. §. v. ⁊. vi. Multo magis tenet̄ ſi dolo ſuo clientulus amiſit cām. ff. de iudi. l. ſi filiuſfami. l. di. ſepe.

i3 ¶ Vtrū aduocatus ſcienter defendens cām iniuſtam teneat̄ ad reſtitutionē. R. ꝙ vltra mortale pctm̄ qd̄ cōmiſit tenet̄ ſm Monal. ti. reſtitutio ad oē qd̄ amiſit ille ꝯ quē patrociniū preſtabat ſiue ꝑ maliciam: ſiue ꝑ ꝑtinaciam vl̄ falſitatem. ⁊ etiam clientulo: ſi eū decepit dans ei intelligere eū hr̄e cām iuſtam: qui aliter nō litigaſſet. ar. C. de admi. tu. l. nō eſt ignotū.

i4 ¶ Quid ſi ignorabt iniuſtā cauſaꝫ. R. ꝙ ſi hec ignorantia ꝓuenit ex culpa ſua: vtputa qꝛ nō ē peritus in iure: aut qꝛ nō inquiſiuit a clientulo vt debuit debita merita cauſe. credo ꝙ ſilr̄ teneatur ad reſtitutionē: nō ſolū illi ꝯ quē aduocauit. verū ēt clientulo ſuo ſi aliter nō litigaſſet ſm modū culpe ⁊ regulas. de quibus. j. culpa. §. v. Si vo prefata ignorantia ꝓuenit ex qualitate negocij: vel falſa informatione: vel mala clientuli excuſat̄. Tenet̄ tñ cā dimittere poſtqꝫ cognoſcit iniuſticiā cauſe. l. rem nō nouā. §. patroni. C. de iudi. Et ſalariū receptū reſtituere tenetur ſm Monal. c. aduocatus. Qd̄ credo neceſſariū qñ ex culpa ſua ꝓuenit talis ignorātia al̄s nō credo niſi de ꝯſilio. Et ſic tꝫ Io. his cōcordat Tho. ſa. ſe. q. lxxi.

¶ Vtrū aduocatus poſſit petere ſalariū. R. ꝙ i5
cā nōdū incepta pōt petere ꝓut vult: niſi in caſu vbi aliꝰ bonus nō inueniret̄. ar. eoꝝ que nō. in. l. i. C. de epi. au. Cauſa vo incepta vel finita vel qñ alius bonus nō inueniret̄: nō pōt petere niſi moderatū attenta qualitate cauſe: laboris ⁊ ꝯſuetudine regionis: ⁊ idoneitate aduocati. vt colligit̄. iij. q. vij. §. arceantur. in tex. ⁊ in glo. Aduerte hic ꝙ aduocato ⁊ ꝓcuratori non licet facere pactū de quota litis: neqꝫ etiaꝫ de certa quantitate vel re cū hac conditione ſi vincat: qꝛ eſt eadē rō: ſicut ⁊ de ꝓmiſſione quote litis que iō ꝓhibita eſt: ne per fas ⁊ nefas intēdat ad victoriā cauſe: vt poſſit cōſequi ꝓmiſſū: Sed qñ ſimpliciter ꝓmittit̄ aliquid certū: ſiue quantitas: ſiue res ꝓ mercede: ſiue vincat: ſiue perdat Et ēt ſi vltra hoc ꝓmittit̄ aliquid noīe palmarij: qd̄ eſt modicū quid: nō magnū: ſic valet pactum: qꝛ ceſſat rō predicte ꝓhibitionis in iſto caſu. Et ſm hoc concorda. doc. ⁊ glo. in. l. ſūptꝰ ff. de pac. ⁊. l. i. in verbo ⁊ ſi noīe palmarij. ff. de va. ⁊ extra. co. ⁊. l. ſi qui. C. de poſtu. ⁊ l. litem. C de ꝓcu. ⁊. l. ſalariū. ff. man. qui multū intricate ⁊ varie loquunt̄. Item no. ꝙ aduocatus ⁊ ꝓcurator nō pōt accipere ſalariū qd̄ excedat centū aureos in vna cā. l. i. §. in honorarijs. ff. de va. ⁊ extor. co. ⁊ in. glo. dicte. l. ſalariū. Item nō pñt ꝑdicti aliquē ꝯctum facere: cā incepta ⁊ nonduꝫ finita cum clientulo. C. de poſtu. l. quiſqs. ⁊. iij. q. vij. §. item ſi quis.

¶ Vtrū ſalariatus de publico poſſit aliquid pe i6
tere ab aliquo particulariter. R. Pa. in. c. i. de poſtu. ſm Inn. ꝙ nō ab aliquo litigāte: ſic nec pōt ſalariatus medicus ab aliquo cōſtituto in infirmitate: ſed a nō litigantibus vel ſanis licite recipiunt: qꝛ ſalaria ſūt ꝯſtituta talibus ſolū

pro litigantibus ꝛ infirmis. probatur in .l. ante pe. C. de ꝑſc. ꝛ me. li. r.

17 ¶ Vtrū poſſit quis aduocare ꝓ vtraqȝ parte. R. Spe. in ti. de aduo. ꝙ ſic. ar. xlv. di. diſciplina quaſi in fi. ꝛ ibi gl. extra de poſtu. pre. bone memorie. el. i. quaſi in prin. Qđ verum credo in caſu dubio: al's nō. qꝛ q̄zdiu cā eſt dubia pōt aduocatus patrocinari ſine pctō ſm Rodo.

18 ¶ Vtrū aduocatus poſſit vti deceptōe ꝯ eū ꝗ hȝ iniuſtā cām. Dic vt. ⁊. Bellū. §. xix.

Affinitas quid ſit: ꝛ quō impediat matrimonium. vide. ⁊. Matrimoniū. iij. Impedimento. xv.

Agnati ſunt qui ꝑ virilis ſexus pſonas cognatione coniuncti ſunt. Nam in agnatis cognati intelligunt vt genus in ſpecie. vnde fratres ex eodē patre. Filius fratris: nepos: ꝛ hmōi agnati ſunt. At q ꝑ feminini ſexus cognatione iungunt ñ agnati: ſȝ naturali rōne cognati ſūt ſicut filij ſororis vel amite. ff. de legi. tu. l. ſunt aūt.

Alchimia vtrū liceat. R. Oldra. in cōſilijs ſuis tȝ ꝙ ſic. dūmō nō faciāt ꝑ artē magicā vel ꝑ aliā legibus odioſam. vt. dicit. l. vnica. C. de theſau. qꝛ tales methallarij ſunt qui labore ꝓprio ꝛ ſibi ꝛ reipublice cōmoda cōparant. C. de metha. l. i. Et iura ꝓpter publicā vtilitatem que ex coꝝ officio vidētur reſultare fauent eis nam poſſunt inuito dn̄o ingredi fundū ad methallū inquirēdū. l. iij. ꝛ. l. quoſdā. ꝛ ibi nō. C. đ metha. qđ al's non licet. d. l. vnica. ꝛ. ff. de ac. re. do. l. iij. Rō eſt. qꝛ vt dr̄ in libro de proprietate rerum. in. c. de alchimia. oīa methalla ꝓcedūt ex eodē principio. ſ. ex ſulphure ꝛ argento viuo ſed ex virtute elementoꝝ que hn̄t maiorē influentiam in vno loco: q̄z in alio: in vna minera fit ſtagnū: in alia argentū. Cum ergo ars mutetur naturam. ff. de adop. l. adoptio nō igit̄ eſt pctm̄ ſi ꝑ virtutē que eſt in elementis: aut herbis alchimiſte de ſtagno volūt facere argentuȝ qꝛ cum ſit ex eodem principio: ꝛ in habentibus ſimbolū facilior ſit tranſitus. inſti. qui. mo. to. ob. §. i. Cum multe virtutes ſint inſite herbis ꝛ lapidibus. xxvi. q. v. nec mirum circa medium. Sed his non obſtantibus credo ꝙ ſit illicita ex multis reſpectibus. tum primo: quia nullus inuenitur qui habeat veram huiuſmodi artem lȝ dicatur de multis: ſed falſum ex experientia: tum qꝛ videmus ꝙ cōmuniter ipſaȝ facientes multa conſūmunt: ꝛ a cōiter accidentibus eſt ſtandum. vnde de ipis dr̄ illud ad Titū. iij. ꝛ. d. c. nec mirū. Semꝑ addiſcētes ꝛ nunq̄ȝ ad veritatis ſciam peruenientes. experientias multas faciunt: ꝛ nunq̄ȝ ad perfectū attingunt: tpꝰ vitamqȝ conſūmunt: nec id qđ operantur habet veritatē cū auro: vel argento: ſed ſoluȝ apparētiā: ꝛ ideo ſimplr̄ ſunt condēnandi alchimiſte Et hoc euidenter ꝓbatur: qꝛ nemo in publico eam vult facere vt appareat ꝙ male agunt: qꝛ odiunt lucem. Et ſi aliqñ aliquid veri faciant aut fit cum dāno computatis expenſis vel ex aliqua deceptione imponendo aurum verum vel aliqua diabolica fallacia que vt eos attendere faciat huiuſmodi facit eis verum aurum ex appoſitione auri veri occulte aliquando. Cum ergo ſit tale exercitiū contra vtilitatē publicam vt pȝ ex ꝯſumptiōe rerū. ꝛ qꝛ vt cōiter faciunt ex his monetā falſaȝ. Ideo ſimpliciter ſunt condēnandi eam facientes.

Alea vide. ⁊. Ludus. §. iij. cum ſequentibus.

Alienatio quid dr̄. R. ꝙ proprie ꝛ ſtricte ē oīs actus ꝑ quem transfertur dn̄ium. Dicit tex. C. de fun. do. l. i. Et ſm glo. in. c. nulli liceat. de re. ec. nō alie. ꝛ eam ſequunt̄ doc. ibidem Largiſſime aūt alienatio dr̄ datio in emphitheoſim: ꝛ locatio ad longum tpꝰ. vt voluit Ja. de bellap. in aut. de non alie. §. qꝛ Vo. ēt quādo ſola poſſeſſio in alium transfertur. vt nōt Inno. de re. ec. non alie. c. epiſcopi. ꝛ Albri. in aut. hoc ius porrectum. C. de ſa. ſan. ec. Sed contra videtur tex. in. d. c. nulli licet. vbi dicit. Alienationis autem verbum continet conditionem. ſ. vendere ſub conditione. Alij habent conductōnem ad longum tempus: donationem: venditionem: permutationeȝ: ꝛ emphitheoſim ac ꝑpetuum contractum. hec tex. ſed verbum continet: denotat propriam naturam vocabuli. vt dicit Bar. in. l. affinitates: al's incipit. l. cui eoꝝ ff. de poſtu. §. Idem pōponius. vbi dicit ſe dānaſſe glo. in. l. gallus. §. inſtituens. ff. de li. ꝛ po. Et ſic conſuluiſſe ꝙ vbi ſtatuto cauet̄ ꝙ tutela ſolum veniat matri ꝛ auie qđ etiam proprie venit proauus. ꝛ nomine nurus venit pronurus. ꝛ nomine filij venit nepos ꝛ pronepos: niſi addatur aliquid quod faciat determinationem ad certam perſonā. ita limitat Bar. in. d. §. inſtituens. ꝛ notat idem in. l. liberorum. ff. đ verbo. ſigni. Pa. in. d. c. nulli liceat. dicit ꝙ in

materia fauorabili ꝛ larga. vt in.d.c.nulli.ē ve
rū. Sed in materia odioſa nō venit niſi qḋ di/
xi ꝯctus p quē transfert dñium. ꝓpterea in re
bus eccleſie alienandis accipit alienatio. vt in
d.c.nulli ſm glo.ibidem.
1 ¶ Alienatio de fratre ad ſororē nō eſt ſꝫ Mo
nal.eo.ti.allegat.C.de fideicōmiſ.l. voluntas.
2 ¶ Que requirunt in alienatione rei eccl'iaſtice
R. Pa.in.c.cū ap'lica.de his que fi.a p̄la. ꝙ.v.
Primo tractatus.ſ.an expediat:vel nō. Scḋo
ꝯſenſus capituli.Tertio ꝙ fiat ꝓ vtilitate ec/
cleſie. Quarto auctoritas ſuperioris. Quinto
ſubſcriptio.ꝛ hoc ponit in.c.tua de his que fi.a
prela.ꝛ in.c.i.co.ti.ꝛ.c.nulli.de re.ec.nō alie.
3 ¶ Vtrū ſubſcriptio requirat neceſſario.R.pa.
in.c.i.de his que fi.a prela.ꝙ Immo.dat vnā re
gulā ꝙ nunq̄ requirat ſubſcriptio niſi in caſi/
bus a iure expreſſis.rō qr regulariter in qualibꝫ
diſpōe ſufficit ꝯſenſus:nec requirit ſcriptura.
l.pactū.C. de pac. vide glo.in.c.i. de cen.li.vi.
Et iō venditionē:ꝑmutationē:ꝛ donationē p̄/
latus facere nō pōt niſi de cōſenſu capituli ꝛ
ſubſcriptione canonicoꝝ. Albri.in.d.aut. hoc
ius.tꝫ ꝙ ſubſcriptio in alienatione rei eccleſia/
ſtice regulariter nō eſt neceſſaria:niſi in tribus
caſibus predictis.ſ.venditione: permutatione
ꝛ donatione.vt in.d.c.tua.ꝛ in caſibus nō.per
Archi.in.c.fine exceptione.xij.q.ij.
4 ¶ Que ſunt cauſe legitime alienationis rerum
eccleſiaſticaꝝ.R. Pa.in.d.c.nulli liceat. ꝙ ſūt
quattuor. Prima neceſſitas ſi debita vrgent:ꝛ
eccleſia nō pōt ſatiſfacere de fructibus.Scḋa
vtilitas.ſ.vt habeat rem meliorē.ꝛ iſta ponunt
in aut.hoc ius.C.de ſa.ſan.ec.ꝛ.x.q.ij.c.hoc iuſ.
Tertia pietas.xij.q.ij.aurū.ꝛ.c.ſctoꝝ.Quarta
incōmoditas.vt qr res eſt magis dānoſa q̄
vtilis eccleſie.vt in.c.terrulas.xij.q.ij. ꝛ ibi ple
ne.in glo.
5 ¶ Vtrū ois alienatio rei eccleſiaſtice ſit ꝓhibi
ta ſine prefata ſolēnitate vel aliqua de prefatis
cauſis.R.ſm doc.in.d.c.nulli liceat ꝙ non.ſed
imobiliū.Et noie imobiliū rerum cōprehendū
tur ea que ſeruando ſeruari poſſunt.facit.l. tu/
tores.la.ij.C.de admi.tu.ꝛ.c.tua.de his que fi.
a pla. Sed Albri.in.d.aut. h ius tꝫ ꝙ mobilia
q̄ ēt ſeruari pñt alienari pñt ſine predicta ſolē/
nitate.vt oues ꝛc̄.niſi ſint ad diuinū cultū de/
putate: qr tunc ſeruabitur aut. preterea.C. de
ſa.ſan.ec.ſ.vt nō vendant niſi ꝓ neceſſitate ꝛ
vtilitate.ꝛ placet.
6 ¶ Vtrū pecunia ſit de his que ſeruando ſerua
ri pñt.R. Pa.in.d.c.nulli liceat.ꝙ nō.qr reten
ta nihil operat.lxxxviij.di. eijciens. ꝛ nō. in.l.
cū plures.in fi.ff.de admi.tu.vbi tutor dꝫ pecu
niā pupilli ponere in emptione prediorꝝ. Qḋ
verum credo niſi in duobus caſibus. Primus
qñ pecunia eccleſie eſſet deputata ad emenda
bona imobilia.qr tunc iudicat bonū imobile:
nec poſſet mutari.tex.eſt ſingularis.ꝛ ibi Bal.
ꝛ Lud.de ro.in.l.iij.§. quid ergo.ff. de ꝯ.iudi.
tu.ꝛ vti.actione.Et p hoc tenuit Albri.q.xxiiij.
in ſa pte ſtatutoꝝ.ꝙ qñ ſtatuto cauetur ꝙ mu
lier lucret dimidiā partem bonoꝝ imobilium
mariti decedentis ſine liberis ꝙ lucrabit par/
tem pecunie deputate ad bona imobilia emen
da:qr illa pecunia iudicabit vt imobilis. Sed
Bal.eſt ꝯrius in.l.cetera.§.fi.ff. de le.i. ꝛ alle/
gat mirabilē tex.in.l.cū in fundo.§. ſi fundus.
ff.de iure do.Et iſtud credo verum quo ad di/
ctum ſtatutū:qr iura adducta per Albri.ff. de
here.inſti.l.ex.facto.§.ceterum.la.ij.loquuntur
in actu fauorabili vltime volūtati. Sil'r ꝛ cle.
ne romani.de elec. Et cū prefatuꝫ ſtatutū ſit ꝯ
cōem diſpoſitionem iuris: ergo illa iura ad
hoc nō debent allegari. Sil'r.l.ꝛ ſi non ſunt.ff.
de au.ꝛ ar.le.§.quid ergo.ponit caſum vbi ar/
gentum ceptum fabricari habetur ꝓ facto:ꝛ ſi
ꝓ infecto fauore vltime volūtatis. Scḋus ca/
ſus eſt qñ pecunia eſſet in magna quantitate.
facit.c.lꝫ hely.de ſimo.vbi accuſat prelatus ꝙ
male expendit nō modicā pecuniam. ergo nō
pōt ea vti ſicut fructibus.Secus ſi eſſet modi
ca quantitas. Et ſic limito dictum Pa. ꝛ ita
intelligas in.d.c.nulli.
¶ Quid eſt illud qḋ ſeruando ſeruari pōt.R.ſꝫ 7
Ang.in.§.qr parū.in aut.de nup.ꝙ dr oē illud
qḋ non corrumpit triennio.ꝛ eſt glo.ſingularis
in.l.vnica.C.ſi aduer.vſu. Hoc limito qñ tale
qḋ ſeruat pōt ꝓducere fructū ſic ſeruatū:al's ſi
ar.l.i.§.fuit queſitū.ff.ad treb. Et ita intellige
glo.in.d.§.fuit queſitū.ꝛ facit tex.in.l.ariſto.§.
ſi.cum.l.ſe.ff.de iur.deli.Et ſic que vſu conſū/
munt non ſunt de illis que ſeruando ſeruari
poſſunt. Fallit in pecunia.vt dictum eſt. qr eſt
caſus ſpālis.
¶ Vtrū iura actiōes ꝛ noia debitoꝝ cenſeant 8
mobilia vel imobilia.R. Pa.in.d.c.nulli.ꝙ nō
ꝓprie:qr mobile ꝛ imobile claudit aliquo ter/
mino.vt.l.mouentiū.ff.de ver.ſi. Et iō cū ſint
quid incorporale ſūt in tertia ſpecie.vt pꝫ in.l.
a diuo pio.§.in ordinatōne.ff.de re iudi. Ideo
conſuluit Oldra.ꝙ ſi princeps relinquit bona

mobilia diſtribuenda nõ veniũt pene nõdũ ex
acte. Vnũ tñ notabis q̄ ſi qs volẽs cõprehẽde/
re totũ p̄rimoniũ ſuũ facit ſolũ mẽtiõez de mo
bilib⁹ τ imobilib⁹: tũc iura: actiões: τ noĩa debi
toꝝ ſũt imobilia: ſi adherẽt imobilibus. ſi vo
adherẽt mobilib⁹ ſũt mobilia. Et idẽ de ãnuis
redditib⁹. Et ſic limita cle. exiui. §. ãnui reddit⁹
de ver. ſig. facit glo. in. c. i. de re. ec. nõ alie. li. vi.
Alienari tñ nõ pñt ſine debita ſolẽnitate τ cã:
q2 ſeruãdo ſuari pñt. q̃zuis Dy. vt nõt Albri.
in. d. aut. h̃ ius ↄſuluerit poſſe alienari: qd̃ poſſ3
teneri poſt factũ: vel ẽt ante ex magna cã.
9 ¶ Vtrũ mobilia p̄cioſa eccl'ie cẽſeant̃ imobilia:
R. q̄ ſic. vt colligit̃ ex. l. lex q̄ tutores. C. d̃ admi.
tu. τ ex gl. in. c. eps̄ q mãcipiũ. xij. q. ij. ſil' iunctiſ
Idẽ Pa. in. d. c. tua. de his q̄ fi. a prela.
10 ¶ Vtrũ p̄fata forma reqrat̃ in oĩ alienatiõe re
rũ imobiliũ eccleſiarũ. R. Pau. vt refert Ge. i
c. i. de re. ec. nõ alie. li. vi. q̃ſi in fi. q̄ tractat⁹ non
requirit̃ niſi in eccleſijs cathedralib⁹: nõ in ec
cleſijs inferiorib⁹: ſed ſufficit ↄſenſus ſupioris
Sed ego credo verũ dictũ Pau. qñ eccl'e infe
riores nõ hñt capitulũ: al's nõ. ar. cle. i. de re. ec.
nõ alie. Cauſa aũt legitima. ſ. vt neceſſitas vel
vtilitas ſp requirit̃. vt in. d. cle. i. Et. Et l3 nõ di
cat niſi de neceſſitate vl' vtilitate. ẽt põt fieri p
pietate. Rõ q2 vbicũq3 ſtatutũ vel ↄſtitutio lo
quit̃ in materia iuris: τ aliquos caſus excipit: ñ
p h̃ firmat regulã in nõ enumeratis ↄ̃ ius cõe
antiquũ: quin imo in caſibus nõ exceptis ſup
plet̃ a iure cõi. facit. c. ad audientiã cũ ibi nõtis
de cle. nõ reſi. facit gl. τ Bar. in. l. ſerui. ff. de vſu
ca. vbi notabl'r volũt q̄ ſi vnũ iuſ ponit regulã
τ excipit aliquos caſus cũ dictione taxatiua: q̄
nihilominus excipiunt̃ alij caſuſ qui reperiunt̃
a iure excepti in alia p̄te iur'. facit. c. qm̃ frequẽ
ter iuncta glo. i. rñſo. vt li. nõ cõte. facit gl. in. l.
i. C. de condi. inde. q̄ videt̃ velle q̄ excepto vno
caſu a regula vident̃ excipi oẽs ſil'es. Satis eſt
eni vnũ poſitũ exẽpli gr̃a. ar. l. nõ pñt. ff. de legi.
c. tranſlato de ↄſtitu. Et qd̃ dr̃ q̄ exceptio fir
mat ĩ nõ exceptis. vt in. c. dñs. xxxij. q. vij. τ i. c.
qm̃. de con. lepro. vbi dicit dñs. Nõ licet dimit
tere vxorẽ excepta cã fornicatiõis: d3 ĩtelligi q̄
firmat regulã in caſib⁹ nõ ſil'ib⁹. τ nõ ſpecifice
exceptis. facit. l. i. ff. qd̃ vi aut clam. c. cũ dilecta:
de ↄfir. vti. Diſtingue tñ q̄ ſi caſus ↄſil'es non
excipiunt̃ ſpecifice alibi. tũc in materia fauora
bili extendit̃ τ pia p idẽptitatẽ rõnis. vt ſentit
glo. in. l. illud. C. de ſa. ſan. ec. Secus in materia
reſtringibili. vt notat̃ in. l. i. C. de patribus. qui
fi. di. vide qd notat̃ in. c. inter alia. de imu. ec. τ
d. c. cũ dilecta. τ. d. c. qm̃. Qd̃ nõ. q2 facit ad mlta
¶ Quid ſi eps̄ nõ h3 capl'm: q2 eccl'ia nõ ẽ de 11
deſtructa p̄pter guerras τ hmõi. R. Pa. in. c. i
de his q̄ fi. a p̄la. dñt doc. q̄ loco canonicoꝝ. ad
uocet aliquos clericos honeſtoſ. ar. lxv. di. ſi for
te τ. l. vbi abſunt. ff. de tu. τ cu. dan. bonus tex.
xvij. q. iiij. nullus res. Et hoc eſt vtile ſeruare ẽt
in alienatione eccl'ie inferioris.
¶ Vtrũ neceſſitate occurrente q̄ nõ patit̃ vt ha 12
beat̃ recurſus ad ſuperiorẽ: licite poſſit fieri ali
enatio ſine eiuſdem ſuperioris licentia. vide. j.
Iuramentũ. iiij. §. i.
¶ Quis dicat̃ ſupior: vt p licentia ad ipſũ re 13
currat̃ in cã alienationis rei eccl'iaſtice. R. q̄ in
nõ exemptis eſt eps̄ p̄prius. In exemptis ẽ p̄
latus ipſoꝝ ſub quib⁹ ſũt. vt abbates in eccl'ijs
ſibi ſubiectis. τ miniſtri minoꝝ q̊ ad monaſte
ria ſctẽ Clare. τ p̄uinciales p̄dicatoꝝ q̊ ad ſua
monaſteria. Ita elicit̃ ex nõ. i. d. c. cle. i. τ p Car.
in. c. ſtatuimus. de tranſac.
¶ Vtrũ recipiens rẽ eccleſie ſine obſeruatione 14
ſolẽnitatis teneatur eã reſtituere. R. q̄ ſic. ſm
Mo. ti. de alie. ẽt cũ fructibus: nec põt repetere
preciũ ab eccl'ia. xij. q. ij. nõ liceat. x. q. ij. hoc ius
in aut. de nõ alie. §. i. Limita hoc verũ q̄ nõ re
petit preciũ ab eccl'ia niſi ↄuerſũ fuiſſet in vtili
tatẽ eccleſie. ar. c. j. de depoſito. Do. τ aliã limi
tationẽ ſm. d. Anto. q̄ qñ cã legitima fuit alie
nationis: l3 nõ ſit ſeruata forma nõ tenet̃ in cõ
ſcia. q2 ſolẽnitates adinuente ſũt ad euitandu3
deceptiões. Et iõ qñ deceptio nõ ſubeſt: τ fuit
cã legitima alienandi: nõ tenet̃ reſtituere in cõ
ſcia. qd̃ bñ nõ. recitat Pa. in. c. q2 plerıq3. de im
mu. ec. τ eſt equiſſimũ.
¶ Vtrũ p̄latus eccl'ie poſſit renũciare exceptio 15
ni cõpetenti eccl'ie: aut tranſigere euidentis in
damnũ eccl'ie. R. Pa. in. c. i. de depo. q̄ nõ. ſm
Inno. ibidẽ niſi ex ſpãli ↄceſſione pape. facit. l.
preſes. C. de tranſac. τ. l. ↄ̃ iuris ciuilis regulas
ff. de pac. Ex quo infert̃ q̄ nõ põt cedere liti τ
cauſe aut tranſigere: niſi ſit cã euidẽs τ debita
ſolẽnitas ſi actio ſit ad rẽ imobilẽ iuxta nõ. in
c. nulli liceat. de re. ec. nõ alie. Si vo ſit ad rem
mobilẽ: ſic põt vt nõt glo. in. d. aut. hoc ius. Et
hoc eſt verius p. l. cũ hi. §. ſi cũ lis. ff. de tranſa.
τ. l. nõ ſolũ. C. de pre. mi. q̃zuis aliqui teneãt in
diſtincte. q̄ tranſigere põt. vt nõt Albri. in. d.
aut. hoc ius.
¶ Vtrũ prelatus ſolus poſſit repudiare legatũ 16
ſine ſolẽnitate prefata. R. vt colligo ex ↄſilio. xi.

Pau.de caſtro.ꝙ nõ:ſed donationẽ ſic.ꝛ dicit
probari ꝛ bene ex.l.magis puto.§.fundũ.ff.de
re.eoꝝ que ſub.tu.Rõ diuerſitatis eſt qꝛ in do
natione nõ acquiritur donatario niſi volenti
ꝛ nõ ignorãti.ſed in legato ſufficit factũ teſtõ-
ris ſolius:acquirit eni ignoranti lꝫ reuocabilit
l.cũ pater.§.ſurdo.ff.de le.ij.ꝛ.d.§.fundũ.ergo
legatũ eſt queſitũ ipõ facto.Et ſic intellige nõ.
ꝑ doc.in.c.vt ſuꝑ.de re.ec.nõ alie.ꝛ in.c.tua. de
his que fi.a prela. Et mihi placet:q̃ꝫuis Fede.
conſi.ix.conſuluerit ꝙ ẽt legatũ põt repudiare
Et cũ Fe.eſt Inno.in.c.ij.de do.Bar.in.l.iube
mus nullã.C.de ſa.ſan.ec.vbi bñ diſtinguit. ꝛ
Pa.in.c.de dolo ꝛ cõtu.vbi late ponit:ſed eos
nõ ſequor:niſi qñ qȯ legat eſſet de his que alie
nari ſine ſolẽnitate pñt ante factũ:ſed poſt fa-
ctũ ſic ſi cã legitima ſubeſſet.Et idem dic in q̊-
cũqꝫ ꝓhibito alienari ſine aliqua ſolẽnitate vl
conſenſu alterius.
17 ¶ Utrũ Iconomus eccl'e cui cõmiſſa eſt in ali
quo caſu alienatio poſſit illã facere ↄſãguineiſ
ſuis.R.Pa.in.c.vt ſuꝑ.de re.ec.nõ alie. legiſte
tenẽt ꝑ autẽticã quibuſcũqꝫ modis.C.ꝺ ſa.ſã.
ec.poſitam.x.q.ij.ꝙ non: nec alius adminiſtra
tor cuiuſcũqꝫ ↄditionis ſit.Sed Pa.dicit non
eſſe verũ in prelato:ſed bñ in Iconomo ꝛ alijs.
Ego tñ credo ꝙ in ↄſcia ſi ex cã legitima facit-
excuſet.ꝛ valeat talis alienatio.ar.c.i. de coha-
cle.ꝛ mu.in tex.ꝛ in glo.
18 ¶ Quid dr ꝑpetuũ.R.glo.x.q.ij.hoc ius.Pri-
mo qȯ durat vſqꝫ ad.xxx.ãnos.inſti. de ꝑpe. ꝛ
temp.ac. Scdo ꝙ durat q̃ꝫdiu viuit cui ↄcedit.
ff.ꝓ ſocio.l.i.ꝛ.c.p̃carie.x.q.ij. Tertio qȯ durat
q̃ꝫdiu penſio ſoluat.inſti.de loca.§.adeo.Quar
to ꝙ durat vſqꝫ ad tertiã generatiõꝫ.vt i aut.
de ñ alie.§.emphitheoſim.Et ſic oĩs talis ↄct⁹
ꝓhibet ſine ſolẽnitate ꝛ i cauſis ꝺ qb⁹.s̃.dcm ẽ.
19 ¶ Utrũ terre inculte date ad culturã cũ ꝓmiſ-
ſione dandi eas in emphitheoſim poſſint dari
p⁹ culturã ipſaꝝ.R.Pa.i.c.ad aures de re.ec.
nõ alie. ꝙ ſic.extirpantibus ſiue eoꝝ heredib⁹
alijs ñ:niſi ſeruata debita ſolẽnitate.qꝛ nõ ſũt
amplius terre ſilueſtres.
20 ¶ Utrũ ſede vacante poſſint alienari bona ec-
cleſie.R.Pa.in.c.i.ne ſe.ua.ꝙ aut ſunt bona q̃
ſeruando ſeruari nõ pñt:tũc in eccl'ia ep̃ali ico-
nomus ſiue capitulũ ſine alia lnia poterit.Sic
dicim⁹ i tutore.l.lex q̃ tutores.C.ꝺ admi.tu. ꝛ.l.
tutor q reptoriũ.ff.eo.Si vo bona ſeruari pñt
tũc in eccl'a ep̃ali ñ poterũt alienari ſine lnia pa
pe ſolũ.ar.d.c.i.ꝛ in.c.i.ꝺ re.ec.nõ alie.li.vi. In
eccl'ia vo inferiori:tũc ſi magna vrget neceſſi-
tas:ꝛ eccl'ia diu eſt vacatura: nec põt cõmode
expectari creatio prelati.tũc in iſtis duobus ca
ſib⁹ dicit Inn.ꝙ dabit curator bonis: ꝛ ꝑ illũ
fiet alienatio:nec prius poterit fieri.ẽt ꝑ archi
ep̃m anteq̃ꝫ ſit datus adminiſtrator eccl'e vacã
ti.vt in.d.c.i.li.vi.facit.l.ij.ff.de cu.bo.dan.ꝛ qȯ
nõ.in cle.ij.de re.ec.nõ alie.ꝛ cõcor.An.ꝛ Do.
Sil'r nõ valet alienatio facta a ſciſmaticis vel
intruſis.de ſciſ.c.i.xij.q.ij.alienatiões.Et tenet
q cã recipit reſtituere nõ ſolũ rẽ:ſed ẽt fruct⁹ ꝑ-
ceptos:ꝛ q ꝑcipi potuerũt a iuſto poſſeſſore.c.
grauiſ.de reſti.ſpo.Et eſt excõicatus q innitit
talib⁹ alienatõib⁹.vt.j.Excõicatio.vij.caſu.ix.
¶ Utrũ p̃lat⁹ hñs bona diſtincta a bonis capl'i 21
poſſit illa ↄcedẽ alicui ad vitã ipſi⁹ p̃lati ſine ca
pituli ↄſenſu ꝛ alia ſolẽnitate.R.Pa.in.c.ↄti-
nebat.de his q̃ fi.a p̃la.ꝙ Fe.cõſi.li.tenet ꝙ ſic.
Uide doc.in.c.veniens.de trãſac.ꝛ maxie cã
pietatis.ꝑ tex.iuncta glo.xvi.q.i. poſſeſſiones.
vide Archi.in.c.i.de re.ec.nõ alie.li.vi.
¶ Utrũ in alienatiõe rei minoris reqrat aliq̃ 22
ſolẽnitas.R.Inno.in.c.i.de re.ec.nõ alie.li.vi.
ꝙ ſic.ſ.cauſe cognitio ꝛ decretũ ꝛ cã legitĩa.C.
de p̃.mi.l.minoꝝ.ꝛ.l.ſi minores.ꝛ.ff.de re.eoꝝ
q ſũt ſub tu.l.magꝭ puto.§.nõ paſſim. ꝛ.§.ſi es
Et h̃ veꝝ ẽt in mobilib⁹ p̃cioſis ſm cũdẽ ibidẽ
al's hꝫ ↄ poſſidẽtẽ rei vendicatõꝫ. ↄ tutorẽ aut
curatorẽ pſonalẽ actionẽ tutele: vel negocioꝝ
geſtoꝝ.d.§.ſi es.ꝛ.§.ſe.C.ꝺ p̃.mi.l.ꝛ ſi p̃ſes.Et
dicit ibidẽ Inno.ꝙ decretũ ẽ ſnĩa: ꝛ nõ impo-
nit ſine cauſe cognitiõe.ꝛ iõ i ſcriptis eſt dãdũ
C.de ſen.ex.pi.re.l.ij.ꝛ.ff.de re.eoꝝ q ſũt ſub tu.
l.i.ꝛ.d.§.ſi es.ꝛ.d.l.minoꝝ. Sepe tñ in iure de-
cretũ vocat auctas.l.i.C.ꝺ mi.ꝛ.l.i.C.qñ decre.
opus nõ eſt.
¶ De alienatione poſſeſſionis date ſub ↄditiõe 23
ne alienet.vide.j.Donatio.§.xlvij.
¶ Utrũ valeat alienatio facta ꝑ eũ q cõmiſit 24
capitale crimẽ:ẽt ad piã cãꝫ.R.Inn.in.c.qꝛ ꝑꝑ
de elec.ꝙ alienatio tꝫ:dũmõ fiat añ ſnĩam.l.p⁹
ↄctũ.ff.de dona.ꝛ.l.ſi qs poſt hac.C.de bo.dã.
q̃ p̃cipit ꝙ bona illi⁹ q capitale cõmiſit crimen
publicent:intelligenda ẽ poſt ſnĩam inuẽta:vl
ex ſuſpitiõe pene aliẽata.vt.ff.de dona.cã.mor.
l.ſi aliqs.Fallit i crĩe leſe maieſtatꝭ.vt in gl.d.l.
poſt ↄctũ.ſil'r ꝛ hereſis.vt in.c.cũ ſm.ꝺ here.li.
vi.qꝛ ſũt i cõmiſſũ a die cõmiſſi crĩs.vide.j.he-
reticus.Idẽ dic in quocũqꝫ crĩe ꝑ qȯ ipõ facto
bona ipſũ ꝑpetrantis eſſent ↄfiſcata.
¶ Utrũ alienatio in fraudẽ creditoꝝ vel pſo- 25

norum valeat. R. Inno. vbi. ſ. ꝙ non, quia venit reuocāda. vt. ff. de his que i fra. cre. p totū: imo plus q̄ꝫuis non ſit facta in fraudem: ſi tamen fraus eſt in ipſo facto reuocatur. l. omnes. §. lu tius. ff. eo. ti.

26 ¶ Utrum alienatio rei litigioſe valeat. vide. j. Ceſſio. in prin.

27 ¶ Utrū alienatio fundi dotalis: vel rerum donatarum propter nuptias valeat. vide. j. Dos §. xi. ⁊. xij.

28 ¶ Qui ꝓhibeantur alienare. vide. j. donatio. § iiij. cum ſe.

29 ¶ De alienatione bonoꝝ mobiliū q̄ ſeruando ſeruari nō pſit facta p eccl'iaſticas pſonas. vide j. Clericus. xiij. p totū.

ALimenta Alimentoꝝ appellatione veſtimēta ⁊ calciamēta intelligunt in legatis. vt. ff de ali. ⁊ ci. le. l. legatis. Idē dico ſi legatus eſt victus. vt. ff. de verbo. ſig. l. verbo victus. Secꝰ ſi cibaria ſunt relicta. vt. ff. de ali. ⁊ ci. le. l. añpe. Item nomine alimentoruꝫ veniunt medicine ſm Dy. Ang. ⁊ Imo. in. l. ſi cū dotem. §. ſi maritus. ff. ſo. ma. per. l. verbo victus cum ſe. vbi eſt caſus. ff. de verbo. ſigni. ⁊ ꝓbatur in. l. legatus. ff. de ali. ⁊ ci. le. ⁊ Bal. in. l. in rebus. ff. cōmo. q̄ꝫuis dixerit contrariū in. d. §. ſi maritus per copulaꝫ que ponitur inter diuerſa. vt nōt. glo. in rubrica. ff. de iu. ⁊ fac. igno. Hoc non eſt veruꝫ quia ibi ponitur inter genus. ⁊ ſpeciem: vt in ſſi notat. glo. in. l. i. C. de ſer. ⁊ aqua. ſed appellatōe cibariorum non veniunt medicine ſm Ang. in d. §. ſi maritus. Similiter noie alimonie veniunt neceſſaria vite ſm Pa. in. c. cum ſm. de p̄ben. ⁊ patet ex. c. non liceat. de preben. in fi. lr̃e Et nomen vite neceſſaria importat: veſtes: cibos: medicinas: ⁊ hmōi. ſicut dicimuſ de alimē tis legatis in. d. l. legatis. ⁊ ibi tenet Bar. ꝙ ille cui debent alimenta debet hr̃e expenſas ꝓ ſtudio neceſſario: ſine quo viuere nō poſſet ſm cōdecentiā pſone: puta grāmaticā ⁊ hmōi. Secꝰ de expenſis, in ſtudijs in quibus dr̃ militare: ſine quibus bene poteſt viuere honeſte ſm condecētiā ſue perſone. Idem notatur in. l. de bonis. §. non ſolum. ff. de cur. edic.

1 ¶ Quis tenetur ad alimenta preſtanda. R. ſm Aço. in ſumma. C. de alen. libe. ⁊ Monal. in ti. Alimenta. ꝙ primo parentes liberos: ⁊ liberi parentes alere tenētur. ⁊ omnia onera inuicem ſufferre. vt patet. C. eo. per totum: non tamen de ere alieno. vt. ff. eo. titu. l. ſi quis. §. parens. Nota tamen ꝙ nomine patris hic veniunt aſcendentes ex linea paterna. ⁊ matris nomine ex linea materna. Eſt tamen differentia. quia mater non tenetur: niſi pater vel aſcendentes ex eius linea defecerint vel ſint egentes. vt. l. ſi quis. §. vtrum. ⁊. l. non quemadmodum. ff. eo. titu. Fallit hoc etiam quando filij poſſunt ſibi ſufficere in alimentis: vel ex bonis ſuis: vel ex artificio. Limita ſm Bar. niſi ſit nobiliſ cui non deceat talem artem exercere. Et idem puto in liberis circa parentes ſuos. ff. eo. l. ſi quis §. ſed ſi filius. Nec diſtinguo an ſit emancipatus: vel ne an ſit legitimus vel ne: quia de iure canonico tam pater q̄ꝫ mater tenetur alere ſpurios. vt notat Innocen. in. c. ij. de regula. ⁊ Panor. in. c. cum haberet. de eo qui. du. quaꝫ po. per adul. Fallit etiam vt infra Filius. §. xxi. Secundo vir vxorem ⁊ vxor virum: ſi vir ſit inops ⁊ vxor locuplex. C. vnde vir ⁊ vxor. aut. preterea. ff. ſolu. ma. l. ſi cum dotem. ff. ad filiei. l. i. ff. de iu. do. l. mutus. Et hoc verum niſi vir vel vxor eſſet in culpa quo minus exhiberet debita obſequia alteri. ar. l. iulianꝰ. §. offerri. ff de ac. empt. cum ſimilibus. Tertio frater fratrem ſi egeat ſm glo. in. l. parentum. C. de alen. libe. ⁊. d. l. ſi quis a liberis. Et eam approbat Sali. in. d. l. parentum: dicens eſſe rationabile. quia ſi tenetur alere fratrem naturalem tm̄. vt in auten. licet. C. de natura. libe. multo magis naturalem ⁊ legitimum. ar. ff. de admini. tu. l. tutor ſm dignitatē. §. in ſoluendis. Quarto ſeruus a domino. ff. de admini. tu. l. cum plures. §. pe. Alioquin fiet quod eſt in. l. ij. ff. de hiſ qui ſunt ſui vel ali. iu. ⁊ in. l. vnica. §. ſed ſcimꝰ. C. de lati. li. to. Quinto ſocer nurum ſuam. d. l. ſi quis. Sexto tutor matrem pupilli ⁊ ſororem ſi egent. d. §. in ſoluendis. Et nota ꝙ alimenta debent preſtari ſm conſuetudinem regionis arbitrio boni viri ⁊ ſm facultatem debentis ⁊ dignitatem legatarij: ſm Bar. in tractatu de duobus fratribus. facit. l. alimenta. ff. de ali. ⁊ ci. le. ⁊. l. cum hi. §. in pſona. ff. de tranſac.

ALtare duplex eſt. aliud ſtabile: quod quidem in eccleſia conſecrata non poteſt conſtitui: niſi qd̄ epiſcopus proprius conſecrauerit: vel cōſecrari permiſit. ſ. ab alio epiſcopo. lxviij. di. c. q̄ꝫuis ⁊ de con. di. i. c. nullus. el. ij. Aliud autem dicit viaticum. ſ. in via portandum vel portabile ſꝫ Io. an. in. c. qm̄. de priuile. li. vi. Et nota ꝙ iſtud altare portatile: aliqñ fit ex tabula ⁊ lapide: ita

ꝙ lapis eſt ſigillū:⁊ ſepulchrū eſt in ligno. Ali-
qñ vero fit ex lapide ſolū. Jta ꝙ in ipſo lapide ē
ſepulchrū. Aliqñ cū ligno ⁊ lapide. Jta tñ ꝙ in
lapide eſt ſepulchrū ⁊ ſigillū:⁊ ponit lignū pro
augenda eius latitudine. Aliqñ fit in lapide ſo
lo ſine ſepulchro ⁊ reliquijs. Et iſtis.iiij. mōis
ſolūmō pōt fieri. Et dꝫ cē latū ꝙ ſup eo poſſit
ſtare hoſtia ⁊ calix.ar.c.cōcedimus.de ↄſe.di.i.
1 ¶ Utrū debeat eſſe ↄſecratū ab epō tā ſtabile
qꝫ viaticū.℟.ꝙ ſic.d.c.nullos.⁊.d.c.ↄcedimus.
⁊.c.qđ in dubijs.de ↄſe.ec.vel al.
2 ¶ Quō execrat altare.℟. ſm Pa.in.c.ꝓpoſui
ſti.de ↄſe.ec.vel al.ꝙ duobꝰ modis. Primo qñ
menſa altaris ē mota.i.qñ tabula ſupior de lo-
co cui compaginat āmouetur ſm Jnn.i rubri
ca ꝑdicti ti.⁊ Ho.in in.c.i.eo.ti. Et hoc verum
in altari ſtabili.⁊ lꝫ in ipſa mēſa fit foramē cō-
ſecratiōis:tñ ſi remoueat mēſa a ſtructura exe-
crat altare.qꝛ ↄſecratio intelligit principalit in
ↄiunctiōe lapidis ſupioris ⁊ ſtructure inferio-
ris. Secꝰ ſi totū transferet cū ſibi coherentibꝰ
Secus in portabili.qꝛ ñ execrat niſi āmoueat
illud paruū ſigillū ↄtinēs ↄſecrationē:qñ factū
eſt ita ꝙ in lapide fit ſepulchrū. Sed qñ lapis ē
ꝓ ſigillo in ligno:tūc ſm Jo.an.i.c.ligneis.eo.
ti.āmoto lapide a ligno eſt execratū. Qñ vero ē
factū terio mō. tunc ſi lapis āmoueat a ligno.
Abbas ⁊ Jo.an.in.d.c.ligneis tenēt ꝙ nō exe-
crat:qꝛ ↄſecratio eſt in ipſo lapide. Pa.ibidēꝫ
dubitat:qꝛ cū recipiat formā ab ipſo ligno ⁊ la
pide.puta qꝛ lapis eſt ita paruꝰ ꝙ nō ſufficit ad
formā altaris viatici:ſublato ligno eſt veꝝ di-
cere ꝙ altare patit enormē leſionem. Tu dicas
veꝝ eſſe qñ lapis eſt ita paruꝰ ꝙ nō pōt ↄtinē
calicē cū hoſtia eo mō q̄ dꝫ ſup ipſū poni ad ce-
lebrandū alias vera eſt opi. Abbatis ⁊ Jo.an.
Scđo mō execrat qñ enormit eſt fractū.d.c. li-
gneis.⁊ ibi dicit Pa.ꝙ vbicūqꝫ ↄtingat enor-
mis fractura i altari execrat:qꝛ videt ꝑdere for
mā. Secus ſi fractura nō fit enormis. Jſto ſo-
lū mō execrat altare portatile.quarto mō deīn
⁊ nō alijs modis. Et nō cūdē Pa. ⁊ glo.in.d.
c.i.ꝙ enormiter frangit ⁊ execrat alare ſtabile
ſi aliqs de lapidibꝰ tangentibꝰ ipſā ↄſecratōꝫ
vel ſigillū ē amotus. Et nō.ꝙ qñ fit cōſecratio
altaris fit vnū foramē paruū in mēſa lapidea
altaris:vel añ altare.vel in latere dextro.⁊ poſt
ↄſecratōeꝫ claudit lapide paruo.⁊ dr ille lapis
ſigillū qꝛ denotat illud ↄſecratū:⁊ ibi ponunt
reliquie ⁊ nomē epī ↄſecrantis ⁊ ſancti ad cuiꝰ
honorē ↄſecrat.

¶ An āt poſſit poni corpus xp̄i ↄſecratū ꝓ reli-
quia. Jnno.cū ↄſilio aſſiſtētiū rñdit ꝙ nō. Fert
tñ ꝙ leo papa dedit ptē corpal.⁊corpis xp̄i i ↄſe
cratōe cuiuſdā eccl'ie.hec Pa.in.d.c.ꝓpoſuiſti
Tenet Aſtē.li.vi.ti.xxxix.ꝙ altar portatile pōt
ↄſecrari ſine reliquijs allt.c.ↄcedimꝰ.de ↄſe.di.
i. Et iura que vident ↄria dicit ꝙ loquunt in
altari ſtabili. Et ꝙ nō ſint neceſſarie facit rubri
ca i miſſalibꝰ antiqs:q̄ dicit ꝙ reliquie ñ fuerit
omittat illa ptitula illiꝰ orōnis q̄ dr poſt ↄfeſ-
ſionē.ſ. Oramꝰ te dñe ꝑ merita ſctōꝝ tuoꝝ q̄ꝝ
reliquie hic ſunt ⁊c̄.
¶ Utrū execrata eccl'a execret altare.℟. Pa.i 4
d.c.ꝓpoſuiſti ꝙ nō.qꝛ eccl'a pōt deſtrui abſqꝫ
h ꝙ deſtruat altare. Secꝰ ſi polluat.qꝛ tunc ēt
polluit altare.⁊ indiget recōciliatōe. h itellige
de ſtabili altari:nō de viatico:ſeu portatili.
¶ Utrū plura altaria poſſint eodē die in eadē 5
eccl'ia ↄſecrari.℟.ꝙ ſic.ſic ⁊ plures epi eodē die
ↄſecrari.c.cū ſis.de ↄſe.ec.vel al.
¶ Utrū altare i eccl'ia ↄſecta poſſit dirui ſine 6
licētia epi.vr ꝙ nō.ar.c.placuit.de ↄſe.di.i. Se
cus i ñ ↄſecrata.ar.a ↄrio ſꝫ gl.i.c. q̄ꝫuis p̄alle.
Jdē dic de erectione qđ ⁊ de diruitione.
¶ Utrū ſacerdos poſſit ↄſecrare altare.℟.ꝙ ñ 7
xxvi.q.vi.miniſtrare.
¶ Utrū in altari in quo ep̄us celebrauit poſſit 8
p̄ſbr eodē die celebrare.℟. ꝙ nō.đ ↄſe.di.i.c.ſi.
niſi de licētia epi:aut neceſſitate cū ep̄s nō pōt
ꝓficere.vij.q.i.nihil.hec glo.in.d.c.ſi.

Alternatiua

penalis. ſm
Bar.i.l qui-
cūqꝫ.C.de ſer.fu. ſi verba dirigunt iudi
ci tūc optio ē iudicis:puta cuꝫ dicit puniat vel
ↄdēnet. Si vero dirigunt reo:puta ſoluat mille
vel exhibeat medietatē ⁊ hmōi. tūc optio dat
reo. Si vero verba ñ dirigunt nec iudici nec reo
puta dicit ſtatutū ſit pena pedis ⁊ hmōi. tunc
in penis corpalibꝰ electio ē iudicis.l.i.§.expila
tores.ff.de effrac. Jn pecūiarijs vero erit reūar.
l.plerūqꝫ.ff.de iu.do. Et ſil'is diſtinctio erit in
legatis ꝑ Dy.de re.iu.li.vi.⁊ doc.i.l.lutio.ff.de
le.ij. Si vero legatū ſimpl'r fit alternatiue ñ ma
gis referēdo verba ab heredē q̄ꝫ ad legatariū
tūc electō eſt legatarij:vtputa lego titio fundū
vel vſūfructū vendicabit titius qđ voluerit.vt
in.d.l.lutio.
¶ Utrū qñ qs tenet ad alterū duoꝝ ſub alter-
natōe poſſit dare qđcūqꝫ voluerit.℟.gl.i.c.ini
ceteras.de referi.ꝙ ſic.inſti.de here.inſti.§.pe.
C.de ↄdi.idebi.l.pe.⁊.d.l.plerūqꝫ.ff.de.le.ij.l.ſi

ita.ex.de pbē.referēte.ꝯ inſti.ō le.§.ſi generalr. Solnit gl.pdicta vera pma iura:niſi eligēs fuerit in mora.ff.de op.le.l.mācipiox.ff.de le.l.ſtatulibex.§.i.ff.de ſolu.l.ſtichū.i.R.ff.de pe.hr. l.itē.§.idē recte ait. Vñ talis ſi loco ⁊ tpe debito offerat altex cui tenebat ⁊ noluit recipe liberat debitor. Vñ ſi piret vl alio mō alienaret ñ pp h teneret ad altex ex q̄ ſol9 creditor ē i culpa p iura pmo allata. S3 ſi null9 ſit i culpa:debēs duo alternatiue:puta ſtich aut pāphilū.ſi piir piculū pmi ad vēditorē piculū ſcdi ad ēptorē3 l.datio.§.ſi emptor.

Ambitio ſm Alex.ha he.tractatu de auaritia.q.vij.ē appetit9 potētie. Potētia āt pōt appeti put p illā acqrit honorificētia. ⁊ ſic reducit ad ſupbiā. vel put eſt apparēs ſufficientia vel abūdātia: ⁊ ſic reducit ad ꝯcupiſcētiā oculox vñ Aug.pmo ꝯfe. Auaritia poſſidē vult mlta ⁊ tu dñe poſſides oia. Potētia vo dr i poſſeſſiōe oiz. Vñ.gl.ſr illud Cognoui qm dñs me9 es qm bonox meox nō eges ait. Quātūlibet auar9 ſis ſufficit tibi de9. ⁊ eni auaritia terrā q̄rit poſſidē totā. adde celū. adde qd pl9 ē q fecit celū. Et iō Aug.i.li.de vera religiōe. Ambitio ſeculi ſupbos facit: ꝯcupiſcētia curioſos. Et i li.ꝯfe. Iuſſiſti vt ꝯtineā a ꝯcupiſcētia carnis:cōcupiſcētia oculox:⁊ ambitiōe ſeculi.

i ¶ Utrū ambitio ſit pctm mortale. R. q nō: ſz ſed pmo rōne finis. ⁊ ē tūc qñ i tali ꝯppetitu cōſtituit finē.ſ.q2 parat9 eēt qdcūq3 mortale cōmitte p ꝯſequēdo potētiā vel honorificētiam vel ſcdo rōe rei q̄ appetit. vtputa q2 appetiuit vel plura bñficia eccliaſtica.ar.c.q2 in tātū.de pbē.niſi i caſu licito.de q̄ dic vt.j.Cleric9.iij.§. ij.vel aliqd bñficiū vel offm ſeculare vl eccliaſticū ſciens ſe indignū rōne eris vl ignorantie ⁊ hmōi.q2 tūc ē mōtale. Rō q2 vult qd lex phibet. Silr dico cū appetit bñficiū aut dignitatē q̄ h3 curā aiax pncipalr pp honorē vr mōtale rōne pdicta. facit i ar.c.ſtatuim9.lxi.di.⁊.c.licet viij.q.i.⁊ optie.c.minamur.lxi.di. Et hoc intelligo ſi ſit deliberatio volūtatis:als veniale peccatū cōiter eſt.

Amor ſui eſt qñ qs nimis diligit ſeipſū:querēdo delectatōnes corpis nimis ⁊ getē carnis. ⁊ pcedit ex luxuria q̄ ē pctm mortale ſolū ſi pp eū nō implet pcepta vel facit ꝯ. Alr cōiter ē veniale q tñ amor ſui eſt ille q aliqñ ꝯducit vſq3 ad ꝯtēptū dei. vt dicit Aug. Et ab iſto pcedit prudētia carnis. de qua. j. Prudentia.

Amicitia vide. j. Diligere. p totū. ⁊. j. Placere.

Amor ſeculi eſt filia luxurie. de q̄ vide. j. Diligere. §. iij.

Angaria eſt opus pſonale ⁊ mu nº mere pſonale. Munus āt mere pſonale dr qd pōt labore corpali expleri ſine detrimēto rex. vt i.l.munerū.la.ij.ff.de mu. ⁊ ho. pangaria vo i qbuſcūq3 ꝯſiſtit. vt vult glo.in.l.neminē.C.de ſa.ſan. ec. Et bñ.q2 dictio p auget. vt.l.vrbana.§.pnoctare.ff.ō v.ſi.⁊ nō.i.c.ſi ꝯſtiterit.de ac. Et ſic eſt munus mixtū:ſic angaria mere pſonale ē.

Appellatio eſt a minore ad maiorē iudicē3 puocatio ſm canones.ij.q.vi.ois oppſſus.⁊.c.ſe.⁊.c.placuit.

¶ Vñ ē appellādū. R.q.j.x.dies a die late ſnīe vt.C.de ap.aut.hodie vo. Fallit in abſēte ex pbabili: vl notoria cā.q2 talis.j.x.dies a tpe q̄ ſciuit ſniam latā pōt appellare. vt.C.quō ⁊ qñ iudex.l.ab eo.ff.qñ ap.ſit.l.i.§.fi. Et hoc verū niſi ſit ꝯtumax vere i ñ cōparēdo: vel3 veniēdo ad iudiciū:q2 tūc nō audit niſi veniat iudice ſedēte adhuc p tribunali.l.diuus.ff.de in inte.re.ſecus ſi fuiſſet ꝯtumax in reſtituendo.q2 pōt appellare.l.creditor.ff.de ap. i

¶ Utrū appellatio interpoſita poſt excōem: vl interdictū: vel ſuſpēſionē ab offō: vel ab ingreſſu eccliē tollat ipſax cenſurarū effectū. R. q non ter.eſt in.c.is cui.de ſen.ex.li.vi. Et h verū qñ tales cenſure abſolute ſūt inflicte. Rō q2 ſecu3 trahūt executionē.c.paſtoralis.de ap. Sec9 eēt ſi ſub ꝯditiōe forēt poſite: vtputa ſi nō ſolueris hic ad mēſē excōico te vl ſuſpēdo: vl ſi nō feceris h: vel illud: q2 tūc ſi añ ꝯditiēis euentū appellauerit legitime: bñ ſuſpendit. vt in.c.preterea.el.ij.de appel. 2

¶ Quid ſi dicat. Excōico te ſi appellaueris. R. Inn.i.d.c.pterea q appellatō ſuſpēdit effectū S3 dubiū eēt ſi dicit. Excōico te ſi diſpoſueris ad appellādū. Et tūc dico q in caſu in q̄ talis platus nō pōt phibere appellationē nō erit excōicatus:als ſic. 3

¶ Utrū excōicat9 p9 legitimā appellatiōz ſit euitād9. R.q ñ. vt nō.i.c.licet.de ſen.ex.li.vi. ⁊ c.paſtoralis de ap. Verūtū ſi excōicatus noiati ſpāliter ⁊ expſſe infra tps a iure vl a iudice determinatum: appellationem non fuerit pſecutus vt debuit: eo elapſo poterit publice excōi 4

catus denunciari:ꝛ tunc erit euitandus tā in iu
dicio q̄ȝ ex̄.ꝛ ab actibus legitimis remouendus
d.c.licet. Et dȝ reputari ꝓ excōicato poſt talē
denunciationē:donec ſnialiter fuerit declara/
tū appellationē an̄ excōicatōȝ fuiſſe inpoſitā.
5 ¶ Sed vtrū talis poſt denūciatiōȝ excōicatōis
ꝛ deſertiōȝ appellationis celebrans:aut īgerēſ
ſe diuinis efficiat̄ irregularis.R. Archi.i.d.c.li
cet.ꝛ ſequit̄ ibidē Ge.ꝙ nō.q2 exquo appella/
tio legitīa fuit an̄ excōicatiōȝ poſita:ipſā excōi
cationē ſuſpendit.ꝛ lȝ poſt deſertionē appella
tionis denunciet̄ excōicat⁹:nō tn̄ excōicat̄:nec
vere eſt excōicatus:vt ibi pȝ.
6 ¶ Vtrū a qualibet ſnia vel grauamīe poſſit ap/
pellari.R.ꝙ ſic ſi eſt hoīs de iure canonico. De
iure ciuili:nō ab interlocutoria. Niſi qn̄ iudex ī
crīali:vel ciuili negocio q̄ōnē ꝑ tormenta inter
locutus eſt ꝰ.l.ante ſniaȝ.ff.de ap.reci.facit gl.
in.l.ante ſnie tp̄s.C.quoꝝ ap.nō re. Regularit̄
aūt nō appellat̄ ab interlocutoria.vt in.l.ij.C.
de epi.au. Rō.q2 grauamē qd̄ ꝑ cā infert̄ pōt
reparari ꝑ appellationem a diffinitiua: ſed qn̄
nō poſſet reparari:liceret. Quidā tn̄ tenēt ꝙ ēt
ab iterlocutoria pōt appellari ſp̄.vt.l.ait p̄tor
§.qd tn̄.ff.de mino. Sed primū verius.
7 ¶ Vtrū qs poſſit appellare a declaratore pene
legis.videt̄ ꝙ nō.q2 a pena legis nō pōt appel/
lari.l.ſi qua pena.ff.d̄ ver.ſi.ꝛ in.c.q2 nos.ꝛ ibi
glo.de ap. Sed tu dic ꝙ a declaratore pōt.glo.
eſt ſingularis in.c.cupientes.§.ꝙ ſi ꝑ.xx.dies.
de elec.li.vi.quod nō.
8 ¶ Vtrū quis poſſit appellare a denunciatione
aut declaratione excōionis:ſeu alterius cēſure
R. Pa.in.c.peruenit de ap.ꝙ ſic.q2 hec nō eſt
ſnia iuris a qua nō licet appellare.c.q2 de ap.ſȝ
iudicis declarantis que eſt hoīs. Facit ad hoc
glo.nō.in.c.cupientes.de elec.li.vi. Et hoc veꝝ
niſi ſit notorius exceſſus:q2 notorius crimino/
ſus nō audit̄ appellans.facit qd̄ notat Inno.i
c.ex parte.el.i.de V.ſi.q dicit ꝙ in notorijs nō
requirit̄ ꝓprie ſnia: ſed fit q̄dā iuris executio ꝛ
tex i.c.qm̄ de fi.p̄ſby. Qd̄ lito verū qn̄ exceſſus
ē ita notori⁹ ꝙ nulla tergiuerſatiōe pōt celari.
9 ¶ Quis pōt appellare.R.ille cui⁹ itereſt.al̄s ꝑ
aliū facta nō vȝ.l.i.ff.de ap.nō re.ꝛ.c.ex ore.de
his q̄ fi.a ma.ꝑ.ca.niſi qn̄ ꝓuocaret ꝓ eo q du/
cit̄ ad ſuppliciū.vt.l.nō tantū.ff.de ap.
10 ¶ Vtrū religioſus poſſit appellare.R. ꝙ nō a
correctione ſuoꝝ prelatoꝝ:ſi fiat ſm ſtatuta or
dinis vel regule.c.ad nr̄am.ꝛ.c.reprehenſibilis
de ap.ꝛ.c.cū ſpāli.eo.ti.

¶ Vtrū appellatio ex̄iudicialis ſic ānulet poſt 11
facta ſicut iudicialis.R.ſm Inno.in.c.ex p̄te.el
i.de V.ſi.q.ſic.facit.c.ad audiētiā.d̄ ap.i h̄ tn̄ ē
dr̄ia ſm eūdē Inn.in.c.i.de his q̄ fi.a ma.ꝑ.ca.
q2 iudex q ꝓcedit i forma iudicij dȝ audire legi
timas exceptōes ꝛ niſi audiat iuſte appellat̄ ab
eo. Sȝ ſec⁹ ē in eo q nō vt iudex:ſed vt priuata
ꝑſona ꝑficit factū ſuū: q2 iſte in forma iudicij
nō ꝓcedit nec ꝓcedere pōt.ꝛ iō nō dimittet qn
ꝑficiet factū ſuꝑ q̊ appellat̄:nec reuocabit̄: niſi
ꝓbet̄ veritas cauſe:nec iputabit̄ ei ſi nō audit
ꝯdictionē vel appellatiōȝ aduerſarij:niſi ꝓbet
veritatē cauſe appellationis. vt de elec.c.cū di/
lect⁹.ꝛ meli⁹.c.cū inter canonicos iūcto qd̄ nō.
in.c.interpoſita in gl.in ver.ſed ēt de ap. Et ſic
collige ꝙ appellatio ex̄iudicialis dȝ fieri ex cā
ꝓbata a iure vel ciuili:vel ꝯſuetudinario:vl̄ ca
nonico. Scd̄o ꝙ tenēt geſta ēt poſt appellatōȝ
ipſā:niſi approbata veritate cāe. Tertio nō ꝙ
eo ipſo approbat̄ veritas cauſe q̊ nō ꝓbat̄ ꝯriū
Quarto ꝙ ſnia excōis n̄ tenet poſt appellatōȝ
ex cauſis legitis interpoſitā:ēt ſi nō ꝓbat̄ veri
tas. Qd̄ quartū eſt ſpāle in excōe ꝛ ꝯ ſup̄dicta:
Et ē rō.q2 nūq̄ȝ dȝ qs excōicari niſi cā ꝓbet̄.ij
q.i.nemo.de h̄ vide Inn.in.c.dilectis filijs.de
ap.qui in hoc ꝯcordat.
¶ Vbi ꝛ a q̊ eſt appellandū.R.ꝙ a iudice q ꝓ/ 12
nūciauit ꝛ vbi ius reddi ꝯſueuit. Nā regul̄r q̄
ad cās agendas ꝑtinēt i eo loco dn̄t fieri ꝛ agi
tari.ff.de inter.ac.l.voluit.§.qd̄ ait.ꝛ corā iudi
ce q ſniam tulit ſi eius ſit copia: nō ꝑ vicos vl̄
hortos.ff.qn̄ ſit ap.l.i.§.dies. Et ſi n̄ vult iudex
recipe appellatiōȝ punit̄.l.iudicib⁹.ꝛ.l.qm̄.C.e.
¶ Ad quē eſt appellandū.R.ad ſuꝑiorē:ꝛ gra/ 13
datim.ff.eo.l.impatores.ꝛ.C.eo.l.ad dictoſ. Si
vo a delegato appellat̄ ad delegantē.C.eo.l.p̄
cipimus.§.coꝝ. Si aūt a delegato delegati ſer
uet̄ forma poſita.C.q ꝓ ſua iuriſdi.l. vnica. in
fi.ꝛ in glo.ibidē. Et ꝓpterea dat cautelā Ra.
ful.in.l.eo.caſu.C.de ap.ꝙ ep̄s vel alius ordina
rius deleget cāȝ:q2 ſi appellat̄ a ſnia:deuoluet̄
ad ipſū q iteꝝ deleget cām appellatiōis q̄ pōt
delegari.vt.l.cū poſt ſniam.C. de ap.nō.glo. ꝛ
Ange.in.l.eos.in p̄n.C.eo.ti.ꝛ ſi iterū appellet
ad eū reuertet̄:ꝛ cū n̄ liceat appellare tertio lo
co nō exibit de eius officio.
¶ Qualit̄ ē fiēda.R.ſi i ꝯtinēti fit:ſufficit viua 14
voce ſine ſcriptis.C.eo.l.litigatorib⁹. Si fit in
ꝯtinēti tūc dȝ porrigere libellū appellatoriū in/
fra.x.dies.c.eo.aut. hodie aūt. Qui libellus dȝ
ꝯtinere nomen appellantis ꝛ ei⁹ aduerſariū ꝛ

nomē iudicis a quo ꝛ ad quē appellaꝛ. Hoc no
tat.l.i.§.fi.ff.eo.forma ſic. Ego titiuſ dico ſniaȝ
nullā quā tuliſt dñe iudex. B.ꝫ.me: ꝯdēnādo
me ſempronio in.x.libras ꝑſoluēdas.ꝛ ſi aliq̄ ē
ego ſentiēs me grauatū ad talē iudicē appello
in ſcriptis petens ap̄los ꝛc̄.
15 ¶ Utrū appellare liceat.R.q̄ ſic. qñ fit ex ꝯfi
dentia iuſte cauſe: vel ad declinandū indebituȝ
grauamē iudicis: q2 hoc fit auctoritate iuris.ꝛ
qḋ fit iuris auctoritate nō hȝ calūniā. Et q̄ li
cet appellare ex cāis expreſſis habeꝛ in.c.paſto
ralis.de ap. Si vo appellet qs cā afferēde mo
re.ꝛ aio aggrauādi aduerſariū ſic ñ pōt fieri ſi
ne pctō mortali ſi eſt in notabile detrimētū ꝓ
ximo ꝛ teneꝛ ei ad reſtitutōȝ.ar.ij.q.vi.c.qcūq3
cōcor.Tho.ſa ſe.q.lxiij.
16 ¶ Nō q̄ timēs iniuriā inferri ſibi ab aliq̄ iudi
ce ꝛ a ꝑcipiēs iter eundi ad principē ꝑcipiat illi
ne ſibi iniuriā inferat ꝑ ꝙ videꝛ poſitus ſub ꝓ
tectōe principis vt ſic iſtud ꝑceptū cū arreptōe
itineris hēat vȝ cuiuſdā appellationis extrudi
cialꝛ. Facꝫ qḋ no.Bar.i.l.ḋ pupillo.ff.de no.ope.
nū.ꝛ Inno.ꝛ Jo.an.in.c.vt debit9.de ap.facit
c.dilecti.el.i.ꝛ.c.ad audientiā.ḋ ap.vbi pȝ q̄ ar
reptio itieris ad ſupiorē ꝯſtituit eū ſub ei9 ꝓte
tione.ꝛ ſic puniꝛ inferēs tali iniuriā dū ius cō
tēnit: ꝛ eū ſub cuius ꝓtectiōe ſe poſuit. vt nōt
Pa.in.c.in.cauſis.de elec.

Apoſtaſia ſm Alc.ſa ſe.tra
ctatu de apoſtaſia
eſt temerari9 a ſtatu fidei: obie eccl̄iaſti
ce vel religionis receſſus. Et ſic collige triplicē
apoſtaſiā, vt ēt nōt glo. in.c.i.de apo. In pria
fuit Julian9 apoſtata. vt in.c.iulianus.xi.q.iij.
ꝛ qcunq3 recedit a fide.ij.q.vij. nō pōt. Et iſti
ſm Ho.in.d.c.i.ſūt vere heretici.ꝛ in ipſis hñt
locū oīa iura de hereticꝫ. ex quo pȝ q̄ ipſo facto
ſunt excōicati.c.excōicamus de here.el.i.ꝛ.ij.ꝛ
ita tȝ Inno.in.d.c.i. nec teſtm̄ facere pñt. vt.j.
teſtm̄.§.i. In ſcḋa ſūt oēs xp̄iani q nolūt obedi
re ſuis p̄latis eccl̄iaſticis.viij.q.i.ſciendū. Sed
aduerte q̄ aut iſte iobediēs iō nō obedit pape
ſeu canonib9.q2 ñ credit q̄ hēant ptātē ꝯdēdi
canones ꝛ iſte debet puniri vt hereticus.xix.
di.nulli fas eſt.ꝛ ibi dicit Hu.q̄ eſt excōmuni
catus ꝛ hereticus ꝛ ſciſmaticus.c.licet de elec.
c.excōmunicamus. de hereſi.c.i. de ſciſmati. ꝛ
Pau.in cle.i.de eta.ꝛ qua.dicit q̄ eſt infamis.
ꝛ vt.vi.q.i. infames. ꝛ glo.in.d.c. generali. de
elect.lib.vi. ꝛ ibi Gemi. Aut ideo non obedit
non quia non credat eum habere poteſtatem.
ſed quia contemnit. ꝛ talis grauiter debet pu
niri.d.c.nulli fas eſt. Si vo non vult obedire
ex quadam concupiſcentia que ipſum tenet.
tunc mitius punitur.de quo vide.j. inobia in
prin. In tertia ſunt large oēs q pdūt deū p pec
catū mortale iuxta illud.xxxviij.di.c.fi. ꝛ Ece.
Ecce ego mitto te ad gentes apoſtatrices ꝛc̄.
Proprie vo in iſta tertia ſpecie ſunt apoſtate
illi qui recedunt ab ordine ſuo: ſiue ſūpte religi
onis. vt in.d.c.i.ꝛ.l.di.c.vlti.de qb9 loqꝛ Aug.
xlvij.di.c.quātūlibet. dicens nūq3 peiores q̄3 q
in monaſterijs defecerūt. Pro cuius declara
tione querenda ſunt aliq̄ dubia.
¶ Utrū clericus in ſacris qui dimittit ſolū ha
bitū ſit apoſtata.R. Pa.in.c.tue.de apo.q̄ ſic.
ar.c.i.de voto.li.vi. Secus ſi eſſet in minoribuſ
ſm Inno.in.d.c.tue.lȝ alij ꝯriū teneāt.ſ.q̄ ſint
apoſtate tales exñtes in minoribus. Sed mi
hi placet opi. Inno.q̄ nō: p rōnem quam facit
Pa.in.d.c.tue.q2 in.cle.vltima.de vi. ꝛ ho.cle.
nō puniūꝛ ſoluȝ ex deſertione habitus: niſi di
mittant ꝛ tonſurā: ꝛ per oīa incedant vt laici.
Et hoc verum niſi tales exñtes in minoribus
habeant beneficium: q2 ſi tenent beneficium ꝛ
dimittunt habitum: ſunt apoſtate.d.c.fi.l.di.ꝛ
qḋ ibi notaꝛ.
¶ Utrū peccent clerici apoſtatantes.R. Alex. 2
vbi.ſ.q̄ ſic in prima vice: q2 faciunt ꝯ illud qḋ
dixerunt. Dñs pars hereditatis mee ꝛc̄. nō tñ
poſtea ſi ſunt in minoribus tm̄.nec credo ēt q̄
tales peccent mortaliter taliter apoſtatando p
c.vltimum.de vi.ꝛ ho.cle.ꝛ per.c. Joannes. de
cle.coniu.ꝛ qḋ notat glo.in.d.c.tue niſi retine
rent beneficium ſi quod habebant. q2 nullum
votum fecerunt: nec contra aliquod preceptum
faciunt. Et ꝓpterea dicit Alex.vbi.ſ.q̄ non ef
ficiunꝛ infames ſi ſolum erant in minoribus:
ſed alij apoſtate ſic.iij.q.iiij.ſi quis alio propoſi
to.xi.q.iij.ſi aūt. Ri.tñ in.iiij.di.xxiiij.tenet. q̄
etiam habens primam tonſuram non poteſt
eam deſerere ſine peccato mortali. Quod limi
tat Guil.naſon verum: niſi cauſa rationabiꝛ
eū moueat ad dimittēdū: ſed qñ ſolū ex ſola libi
dine laicandi deſerit tūc peccat mortaliter. Sȝ
q̄ ñ peccet mortalꝛ videꝛ verius ꝑ iura p̄alle.
Alij aūt qui ſunt in ſacris: ſemp ſunt in pecca
to mortali.ꝛ ſunt cohercendi vt redeāt ad aſſu
mendū habitū et tōſurā. vt in.d.c.tue. Quō āt
ſi vxorē accepit diſpenſaꝛ cū eo. vide.j. Biga
mia.§.viij.et.ix.
¶ Utrū in minorib9 ordinibus exñtes poſſint 3

renunciare clericatui.R. Pa.in.d.c.tue.q non
verbo.vt in.c.ſi diligēti.de foro.cōpe.ſed facto
ſic.exercēdo actū oino ꝯriū clericatui.vt notat
in.c.i.de apoſta.vel qñ monitus nō vult reſipi
ſcere. Et idē in alijs caſibꝰ a iure expreſſis.de q̊
dic vt.j. Excōicatio.v.caſu.i.§.xxij.cū ſe.

4 ¶ Vtrū religioſus recedens incōſulto prelato
ſuo ⁊ nō ſubijciens ſe alteriꝰ obie ſit apoſtata
ꝓprie.R.ſm Inno.in.c.fi.de renū. ⁊ in.c.itelle-
ximꝰ.de eta.⁊ q̄li.q ſic quantūcūq₃ retineat ha-
bitū ⁊ tonſuram:q₂ oz ingrediat monaſteriū ſi
vult euitare apoſtaſiā.de q̊ nō.i.c.ex pte.d̕ tēp.
or.⁊ in.c. Ioannes.de regula.

5 ¶ Vtrū religioſus intrans monaſteriū magis
latū ſit apoſtata.R.glo.in.c.fi.de apo.⁊ in.c.ex
parte.de temp.or.q non ꝓprie.an aūt large ſit
apoſtata.vide.j. Religio.§.xxxiiij.

6 ¶ Vtrū recipiens ordinē ſacrū in apoſtaſia ꝓ-
prie habeat ipſius ordinis executionē ſine diſ-
penſatione.R. Pa.in.c.fi.de apo.q nō: ſi erat
religioſus apoſtata quantūcūq₃ peniteat.⁊ ſo-
lus papa diſpenſat cū eo. Secus ſi minorē tm̄
ſuſcepiſſet:q₂ eps poſſet diſpenſare. Hoc intel
lige ſi ñ ſit religioſus exemptꝰ: q₂ ſup exemptū
nullā h₃ eps auctoritatē:vt p₃.j. Exemptus.§.
vi. Fallit hoc ſi in tali apoſtaſia dimiſiſſet habi
tū.⁊ ſic ſuſcepiſſet poſtmodū ordines:q₂ cū eēt
excōicatus.c. vt periculoſa ne cle. vel mo.li.vi
ſolus papa poterit diſpēſare:vel melius dic q
habebit locum qd̕ dr̄ in.c.cū illoꝝ.in fi. de ſen.
ex.de quo vide.ſ. Abbas.§.xiiij.

7 ¶ De clericis vel monachis ꝯhentibus matri
moniū.vide.j. Bigamia p totū.

8 ¶ Vtrū religioſus apoſtata ſit requirendꝰ.vid̕
ſ. Abbas.§.xvij.⁊ de eiꝰ bonis.vide.j. Mona
ſteriū.§.vi.

9 ¶ Vtrū xp̄ianus q pp timorē mortis facit ali-
quē actū īfidelitatꝭ exteriꝰ:puta reuerentiā ido
lo.l₃ interiꝰ teneat fidē peccet mortalit̕.R.q ſic
l₃ ꝓprie nō ſit apoſtata:nec excōicatus.facit ꝓ
h.c.ſic̄ ſanctus.xxij.q.iiij.⁊ qd̕ ibi notat.

10 ¶ Vtrū liceat xp̄iano ſine apoſtaſia portare ha
bitū infideliū.vide.j. Infidelitas.§.ix.

AQua bn̄dicta aliqñ fit ad recōcili
ationē eccl̕e pollute ſāguie
vel ſemie. ⁊ hec bn̄dicit ab epo ſolū cū
vino ⁊ cinere.vt in.c.aqua.⁊ in.c.propoſuiſti.d̕
ꝯſe.ec.vel al. Aliqñ fit ad aſpergendū hoīes vel
domus:⁊ remouendā ſterilitatē rerū hūanarū
⁊ ad multiplicationē ceteroꝝ bonoꝝ:⁊ ad defē
ſionē hoim aduerſus inſidias,atq₃ verſutias
diaboli.⁊ ad delenda pctā venialia.⁊ hec bn̄di
cit a ſacerdotibus cū ſale.vt in.c.aquā. de ꝯſe.
di.iij. Nec credo q diaconi poſſint hanc bn̄di-
cere.ar.d.c.aquā.⁊ in.c.plectis.§.ad pſbyterū.
xxv.di.dr̄ q bn̄dicere dona dei eſt offm̄ pſbyte
roꝝ:nō diaconi. ⁊ mandat oibus ſacerdotibꝰ
vt eā faciāt in.d.c.aquā.⁊ ꝯſuetudo interpreta
tur:vt oi die dn̄ico bn̄dicat.

¶ Vtrū aqua nō ſacrata addita ſacrate efficiat 1
ſacra.R.ſm regulā glo.in.c.qd̕ in dubijs.de cō
ſe.ec.vel alta.q ſic.q₂ dicit q ſacrū tāq₃ digniꝰ
trahit ad ſe nō ſacrū.xiij.q.ij.nō extimemus ⁊
alijs ꝯcor. Qd̕ intellige verū ſm Pa.in.d.c.qd̕
in dubijs in liquoribꝰ:⁊ in his q̄ mixtiōe ꝯfun
dunt.nec facio caſū an ſit maior quantitas aq̄
nō bn̄dicte q₃ bn̄dicte rōne pdicta. Fallit hoc i
ſacro ſanguinis xp̄i:q₂ liquor additus ñ miſcet
ſanguini:cū ſit ibi ſanguis i venis:ſed ſolū cō-
miſcet accidētibꝰ illis:⁊ ꝓpterea nō efficit ſan
guis xp̄i.vt nō.in.c.cū marthe.de ce.miſ.

¶ Vtrū aqua bn̄dicta,ſit cā remiſſiōis pctōꝝ 2
venialiū ſicut cetera ſacra.R.ſ₃ Pe.in.iiij.di.
ij.q nō.q₂ nō eſt ſacrm̄ ſed remiſſio q̄ fit p ipa₃
fit p modū meriti nō ſacri. Aqua eni bn̄dicta
datur ad remouendū ꝓhibēs ad remiſſionē ⁊
diſponēdū ad deuotionē ⁊ dolorem pctōrum.

ARbiter eſt ſm Inno.i.c. quin-
tauall̕.de iureiurando
ille qui eligit vt iudex.ſ.vt ꝓcedat ſer-
uato in ſubſtantialibus ordine iudicij.ff.de ar-
bi.l.i.⁊.l.qualē. Arbitrator eſt ſm eundū ibidē
qui eligit vt aliqd extimet.vel qd ſibi videat
de aliq̄ re dicat ſine ordine iudiciario vel ea ar-
bitret.inſti.de emp.§. preciū.ff.de verbo.obli.
l.ſi qs arbitratu.ff.de.le.iij.l.fideicōmiſſa.§.ſic
fideicōmiſſū. In multis differt arbitrator ab
arbitro.de quibꝰ nō.doc.⁊ Pa.in.d.c. quinta-
uall̕.que omitto.

¶ Vtrū arbiter pmittens tranſire tp̄s teneat 1
partibꝰ.R.q ſic.facit tex.in.l.i.§.ſciendum in
verſi.ꝓdeſſe:iuncto.§.precedenti.ff.de ma.cō-
ue.facit qd̕ nō.in.l.fi.C.de ꝯhen.emp.⁊ in.l.iij.
§.tam ⁊ ſi neminē.ff.de arbi.⁊ in.l.ij.ff.de pro-
ſo.glo.inſti.de ob.que ex quaſi delic.na. in pn.
⁊ in aut.decernimus.C.de arbi.⁊ in.l.ſi quis in
conſcribendo in fi.C.de pac. Quod limito ve-
rum quādo ex dolo vel lata culpa hoc facit.al̕s
nō: niſi ſe obtuliſſet:quia tunc teneretur ēt de
leui. Multo magis tenet ad reſtitutionē ſi in-
iuſtam dedit ſniam ex dolo vel lata culpa ⁊ ēt
leui qñ ſe obtulit.

2 ¶ Utrũ arbitrator poſſit die feriata ꝓcedere ĩ cã ⁊ ſniare. R. Pa. in. c. ꝯqueſt⁹. de ferijs ꝙ ſic q: eſt amicabilis cõpoſitor ⁊ pacis mediator. facit. c. i. de ferijs. in fi. Concordat Spe. ⁊ Inno. in. d. c. quintauall. Sed tñ peccat dicit Pa. ibidem. ſi ex ſuo arbitramẽto ſolũ habeẽt reſpect⁹ ad complementũ ꝯctus. Secus ſi principaliter intẽderet pacẽ vel aliquẽ pium actũ. vt i. d. c. i. Et ſic intellige Bar. i. l. ſi de meis. §. fi. ff. de arbi. q dicit ꝙ põt ꝓcedere ẽt die dñica. Et ſeqr Pa. in. c. cũ dilectus. de arbi.

3 ¶ Utrũ femia poſſit eſſe arbitratrix. R. ꝙ ſic: ñ tñ arbitrix: q: hẽt ꝓcedere iudicialiť qđ ẽ officiũ virile. vt ꝓbať in. c. dilecti. de arbi. ⁊ in. l. fi. C. đ arbi. niſi ſit femia q̃ ex dignitate hẽt iuriſditionẽ. vt regina. Uide in. d. c. dilecti. in glo.

4 ¶ Utrũ monachus poſſit eſſe arbitrator. R. ꝙ ſic. q: eſt officiũ pietatis reducere diſcordantes ad ꝯcordiã. ar. c. iniuſtum. xi. q. iij. ff. ꝓ ſocio. l. ſi ſocietatẽ. in aut. vt iudi. di. §. ſi nõ. lxxxvi. di. puenit. Et ꝙ poſſit eſſe tꝫ Pau. i. cle. ij. de reſcri. ſ requirit tñ licentiã abbatis. Et idẽ ibi Jo. de ligna. Et rõ ẽ q: nõ hꝫ neq; velle neq; nolle. xij. q. i. nõ dicatis Oldra. tñ tenuit ꝙ ẽt ſine licẽtia abbatis. Et credo verũ ſi abbas ſcit ⁊ nõ ꝯdicit: q: videť ꝯſentire. Et ſequiť Car. in. d. cle. ij.

5 ¶ Utrũ monachus poſſit eſſe arbiter. R. ꝙ nõ. niſi de licẽtia abbatis ⁊ vtilitate monaſterij. ar. c. ij. de teſta. li. vi. vbi nõ põt eſſe teſtamenti executor ſine lñia ſupioris ⁊ vtilitate monaſterij: lꝫ ſit act⁹ fauorabilis: g̃ nec arbitriũ in ſe aſſumere. d. c. nõ dicatis. Hoc tꝫ Bal. in. l. ſi qui ex conſenſu. C. de epi. au.

6 ¶ Utrum arbitrator poſſit ꝓ bono pacis ſine pctõ de iure alteri⁹ cape ⁊ dare alteri. R. Pa. in. d. c. qntauall. ꝙ ſic. allat. l. ſed ⁊ ſi i ſeruũ. §. ſi qs. ⁊. l. ſi de meis. §. recepiſſe. ff. de arbi. ⁊ Inno. tex. eſt iuncta glo. in. c. niſi eſſent. de prebẽ. facit c. his qui. ⁊ ibi Pa. de ma. ⁊ obe. ff. ꝓ ſocio. l. ſocietatẽ. la. ij. §. arbitroꝝ. Et non ſolum in caſu dubio: ſed ẽt in caſu ſcito. ex quo facit ꝓ bono pacis. Bal. tenet ꝙ nõ poteſt ⁊ furtũ cõmittit de vſi. feu. Et credo verum dicat qñ facit ſine cã. Secus ꝓ bono pacis: q: multũ lucratur qui a lite recedit. ar. coꝝ que nõ. in fi. l. lutius. ff. ad ad treb. ⁊ niſi nimis enormiter lederet partẽ. facit qđ nõť. idem Pa.

7 ¶ Utrum arbiter ꝓ recõpenſatione alicuius ſpũalis poſſit iudicare dãnũ tpale. R. Pa. in. c. fi. de re. pmu. ꝙ non q: cũ arbitriũ videať qdaꝫ ꝯct⁹. vt i aut. vt diffe. iudi. §. i. Unde queadmodum per viam ꝯctus nõ põt dare aliquid tpale ꝓ ſpũali ſine ſimonia. ſic nec per viam arbitrij. vt hic.

¶ Utrũ in eccleſiaſticis poſſit compromitti in 8
clericum ⁊ laicũ. R. ꝙ ſic. c. p tuas. de arbi. non tñ vt in iudicibus. q: laicus eſt oĩo incapax huius iuriſditionis. vt in. c. decernimus. de iudi. ⁊ iuriſditio competeret cuilibet inſolidũ ⁊ indiuiſibiter. vt nõt. glo. in. c. prudentiaꝫ. de offi. dele. ⁊ ſic mixtura faceret habilẽ. l. pediuſ. de arbi. ⁊ qđ not. in. c. cum ſuper de offi. de le. qđ eſſe non poteſt. d. l. pedius Tenet tñ glo. in. d. c. contingit. de arbi. ꝙ ẽt de ſpũalibus põt cõpromitti in clericum ⁊ laicum auctoritate ſuperioris.

¶ Utrũ de rebus tpalibus clerici poſſint cõ/ 9
promittere in arbitros laicos. R. ſm Inno. in c. contingit. de arbi. ꝙ ſic. facit c. dilecti. de arbi.

¶ Utrũ cum quis iurauit ſtare ſnie arbitrario 10
rum poſſit ſine periurio petere reductionem ipſius arbitramenti ad arbitrium boni viri qñ tale arbitramentũ eſt iniquũ. R. Pa. in. d. c. quintauall. multas opi. recitat. Sed in ꝯſcia colligo ex eius dictis ſic. Aut deceptio interuenit ex ꝓpoſito. Et tunc reſpectu cuiuſcunq; leſionis põt peti reductõ non obſtante quocũq; pacto. Rõ q: ſicut expreſſe non poteſt renunciari dolus futurus. l. ſi vnus. §. illud nulla. ff. de pac. Ita nec tacite ſub generalitate verboꝝ Et hoc cõiter ſequuntur doc. Et dicitur dolus ex propoſito qñ ſcienter per fraudem: gratiaꝫ ſeu odium aggrauat partem alteram. Aut deceptio interuenit re ipſa ⁊ ſine dolo arbitratoris. Et tunc ſi leſio eſt modica non põt peti reductio. vt in. l. ſi de iuris. §. recepiſſe. ff. de arbi. etiam ſi renunciatio non interuenit. vt pꝫ in. c. niſi eſſent. de preben. Aut leſit nõ modice. Et cõis opi. eſt vt poſſit reduci. Sed hoc credo verum ſi non interuenit renunciatio. Si Uo interuenit renunciatio. ſ. vt poſſit dare vni ⁊ leuare alteri. q: renunciatio aliquid operatur. ar. c. ſi papa. de priuile. li. vi. ⁊. c. in his. de priuile. ⁊ in. l. ſi qñ. C. de inoffi. te. Ideo tunc poterit ratione maxime ⁊ enormis leſionis: ⁊ non magne q: iſta maxima leſio in dubio videtur excepta. ar. in. l. oẽs. §. lutius. ff. de his que in fra. cre. Et ꝙ poſſit reduci facit. l. ſi quis cum aliter. ff. de ver. obli. q: ſatis eſt ꝙ nõ fecit ſicut bonus vir facere debuiſſet. l. ſi libertus. ff. de oper. li. ⁊ ex quo maxima leſio nõ fuit expreſſa non debet trahi vltra intentionem agentis. Ita ſentit Bal. i. l. pe. C. đ arbi. ⁊. d. Anto. i. d. c. qntauall.

Et magna quantitas dr̃ reſpectu perſonarũ
vel cauſe ſm Bal.all't.l.cũ filius.§.heres me⁹
ff.de le.ij.vide bonam glo.in.c.fi. de re iudi.li.
vi.Qđ ſi fuiſſet dictum vt poſſit alte ⁊ baſſe in
totum vel in partem de iure vnius dare alteri.
Et ſic credo non poſſit ſi dolus non interuenit
niſi additũ fuiſſet illi ꝑtãti verbũ reſtrictiuum
ſ.alte:⁊ baſſe ꝓut ſibi videbitur vel placebit:q꜄
hec verba importãt arbitriũ boni viri.l.thays
§.ſorore ſua.ff.de fideicõmiſ.li.l.i.ff.de le.ij.⁊.l.
quiſqs.ff.de le.iij.i ꝑn.vid.j.iudicare.§.iij.⁊.v.

ii ¶ Quõ dñt ꝓnunciare arbitri ſniam. R. ꝙ in
plurali:dicendo.Nos arbitri ꝓnunciamus ⁊c̃
Excepto in electione que dꝫ fieri in ſingulari
vice oium.de re iudi.c.cũ ab vno li. vi.⁊ pñtib⁹
oibus arbitris ſm Pa.in.c.ſanc.de arbi.Ve-
rũtñ dicit Bar.in.l.duo ex tribus.ff.de re iud.
ꝙ ſi tertius fuit pñs in diſceptatione ſupꝫ meri
tis cauſe:⁊ dixit quicquid voluit ⁊ monitus ab
alijs duobus nõ vult eſſe pñs:nec allegat cãm
legitimã abſentie ꝗ tunc pñt duo ꝓcedere ſine
ipſo tertio.Et quõ põt mutare ſniam vel corri
gere.vide.j.Iudex.§.xxv.

iii ¶ Cõpromiſſũ eſt in duos arbitratores ⁊ non
ꝯcordant:nunqd pñt cõpelli eligere tertiũ aut
iudex poſſit ipſe eligere.R. recitat Pa.in.d.c.
quintauall'.Bal in.c.de inueſti.in ma.facta di-
cere quoſdã ſapientes ꝯſuluiſſe ꝙ ñ.Et placet.

iiij ¶ Arbitrio boni viri qñ dr̃ debere relinqui vel
ſtari intelligit̃ de iudice ordinario loci.nõt glo.
in.c.ſtatutũ.de reſcri.li.vi.Et ſequit̃ Ge.in.d.
c.ſtatutũ.Spe.i.ti.de arbi.§.i.V.ſed qs.vbi di
cit ꝙ bon⁹ vir cui⁹ arbitrio dꝫ ſtari dr̃ iudex lo
ci.l.continuus.§.cum ita.ff.de ver.ob.Concor.
lap.abbas.

A Rchidiaconus

mul-ta po-teſt⁹ de iure. Sed q꜄ ſm Inno.in.c.i. de
offi.archi.ꝯſtões ⁊ ꝯſuetudines ꝑ diuerſa lo
ca preualent in officijs de ꝯſue.cũ olim.ḋ exceſ.
prela.c.ad hec.ipſis ſtabit̃. Et iõ in officio ſuo
faciet ſm ꝙ ꝯſuetudo preſcripta ſue eccleſie hꝫ
Vbi ãt ñ eẽt talis cõſuetudo vel ſtatutũ habe
rent locũ capitula totius iſtius tituli ſm eũdẽꝫ
Inno.Et ſic poſt epm eſt vicarius in oibus: ⁊
habet curam in clero: tam in vrbe q̃꜅ in par-
rochijs habitantes.Et ipos dꝫ de tertio in ter
tium annũ ſi eps non põt viſitare.vt in.d.c.i.⁊
in.d.c.ad hoc.Debet auſcultare euãgeliũ:⁊ epi-
ſtolã:⁊ reſponſoria.⁊ nullus ea in eccl'ia cantet
niſi prius ab eo auſcultatus ⁊ de eius iuſſu: ⁊
ceroferarioſ ordinare.vt in.c.ij.eo.ti.tenet̃ ſi ali
qd ex ſna negligentia vel alterius fraude depe
rijt de rebus eccleſie:niſi ꝑ poſſe ꝓuideat.vt in
c.iij.eo.Debet examinare clericos qui ſunt ad
ſacros ordines ꝓmouẽdi.c.ad hoc.⁊.c. vt nr̃m.
Abbates ⁊ abbatiſſas' ponit in ſede ſua. vt in
d.c.vt nr̃ꝫ.q̃ oia capitula ſũt i.d.ti.ḋ offi.archi.

¶ Vtrũ peccet archidiaconus reſpondẽdo epo i
dicenti.Scis hunc eſſe dignũ. Scio q̃tum hu-
mana fragilitas permittit.R. ſm Inno. in.c.
vnico.de ſcru.in ordi.fa.ꝙ ſi talis ordinandus
pũtatur a probis põt ſana ꝯſcia rñdere:dũmõ
nõ ſciat aliqd mali de eo.ar.de preſũ.dudũ.ꝙ ſi
ſcit aliquid mali de eo qḋ eſt ſecretũ: dꝫ obtine
re a prelato vt eo abſente faciat ordinationem
Et ſi nõ põt:vel ſine ſcandalo:tunc ẽt põt ſana
conſcia dicere:q꜄ non dicit niſi vt miniſter: nõ
vt ipſe:⁊ eccleſia que nihil ſcit de occultis ꝑ eũ
loquitur:nec debet omittendo talia dicere:in-
directe publicare crimẽ fratris ſecretũ.Si vo
eſſet publicũ tale crimen:tunc peccaret mortali
ter talia dicendo.xxij.q.ij.primũ.ſi mõ crimen
eſt pctm̃ mortale qḋ ſcit.ſecus ſi eſſꝫ veniale.vt
xxv.di.§.criminis.

A Rchiepiſcopus

põt i to-ta ſua prouincia exercere iuriſditionem
tollendo prauã ꝯſuetudinẽ ⁊ fulminãdo ſniaꝫ
excõicationis in ſeruantes eam ſm Inno.⁊ ſe-
quit̃ Pa.in.c.ex frequentibus.de inſti.⁊ ſentit
glo.in ſũma.ix.q.iij.

¶ Itẽ põt in ſua dioceſi exñs rõne notorietatꝭ i
delicti deliquẽtes ſuffraganeoꝝ ſuoꝝ ſua ſnia
afficere.Et lꝫ tex.in.c.romana.in.§.notoria.de
cenſi.li.vi.loquat̃ dũ viſitat tñ doc.cõiter extẽ-
dunt in.d.c.ex frequentibus.ẽt dũ non viſitat
rõne notorietatis delicti.

¶ Vtrum archieps poſſit abſoluere ſubditos 2
ſuffraganeoꝝ ſuoꝝ.R. Ge.in.c. perpetuo. de
cenſi.li.vi.ꝙ non poteſt ligare vel ſoluere: niſi
dũ viſitat.vt tex.hic innuit:nec ẽt a minori ex-
cõmunicatione abſoluere. vt in.c. nuper.§. in
ſcda Vo.de ſen.ex.Et hoc verum niſi ꝑ appel
lationẽ cã ad eũ deuoluta ſit:vt in caſibus ſibi
ſpãliter a iure ꝑmiſſis.de quibus hẽs in.c. pa-
ſtoralis:de offi.or.in glo.⁊ in.c.venerabilibus.
de ſen.ex.li.vi.⁊ in.d.c.ꝑpetuo.

¶ Vtrũ poſſit ante ſe crucẽ portari facere. R. 3
ꝙ tranſiens ꝑ ꝓuinciã ſuã põt.⁊ bñdicere po-
pulo:⁊ in pontificalibus:⁊ ſine pontificalibus
celebrare:⁊ celebrari facere: tam in locis exem-

ptis q̃ȝ non exemptis. Et ẽt ep̃s in ſua dioceſi poteſt ſil' r hec. Tñ debent fieri ſine violẽtia ⁊ grauamine exemptoꝝ.cle.archiep̃o.de priui. Multa alia que ad forũ ꝯſcie ptinẽt tangentia ſtatum archiep̃oꝝ.vide.ſ.Prelatus.per totuȝ ⁊ Ep̃s p.totum.

Archipreſbyter

Archipreſbyter eccleſie cathedralis dȝ hr̃e curam quõ alij ſacerdotes diuina officia celebrẽt debito mõ ⁊ in abſentia epi põt fontes bñdicere: alijs ſacerdotibus pniam iniungere.c.ij.de offi.archipreſby. Iſti'alio noie dicunt̃ decani. vt in.c.ad hec.de offi.archidiaconi.

1 ¶ Vtrũ valeat abſoluere oẽs de cp̃atu.R̃.ꝙ ſic oẽs qui ad ipſũ ꝓ pnia recipienda recurrũt: qꝛ eſt parrochialis ſacerdos oiũ de cp̃atu.c.offm̃ co.ti.in tex.⁊ in glo.⁊.l.di.in capite.

2 ¶ Vtrũ idẽ poſſit archipreſbyter ruralis.R̃.ꝙ nõ niſi inq̃ȝtum ep̃s ei dat auctoritatẽ.plebib⁹ eni ſolũmõ preeſt ⁊ nihil dȝ facere ſine relatõe ep̃i:aut ꝯ eius decreta.c.ſi.eo.ti.

Argumentatio

Argumentatio a minori ad maius valet affirmatiue.c.ſi in laicis.xxviij.di.A maiori ad min⁹ valet negatiue.xxxij.q.v.ſi paulus.Et de hoc in.c.cum in cunctis.ð elec.in glo.cum ſuis concor.

1 ¶ A toto ad partẽ valet affirmatiue.xiiij.q.v.penale eſt.

2 ¶ A parte ad totuȝ valet negatiue.xxxij.q.iiij.meretrices.

3 ¶ Ab ethimologia nois.xvi.q.i.placuit.el.i.⁊ ij.ſed nõ valet niſi negatiue ⁊ in nomine appellatiuo:qꝛ ꝓpria noia imponunt̃ ad placitũ. vt notat Bar.in prohemio inforciati ſuper rubrica.Limito ẽt ſm̃ Pa.in.c.i.de iudi.verũ'qñ nomẽ ſumitur ex eſſentiali natura ſua.vt mutuuȝ teſtm̃:qꝛ hoc verũ eſt.Teſtm̃ eſt mentis teſtatio l.i.ff.de teſta.vbi ergo non eſt teſtatio mentis: nec teſtm̃.Sil'r mutuũ eſt qð de meo fit tuum l.ij.ff.ſi cer.pe.vbi ergo ð meo nõ fit tuũ nõ eſt mutuũ.Secus qñ impo nit̃ nomẽ ex eo qð deberet ineſſe innominato.Vnde Imperator dr̃ Auguſtus: qꝛ augere dȝ rempublicã.ſi nõ auget:tñ imperator ẽ.vt notat̃ in ꝓhemio.ff.veteris.Papa pontifex dr̃.qꝛ dȝ eſſe pons p exemplaritatẽ vite.Sed ſi nõ facit:tñ pontifex ẽ.vt in.c.i.de ꝯſti.li.vi.Sic igit̃ itellige iſti.de tutel. in pñ.ff.de ver.ſi.l.bonoꝝ.⁊.l.malũ.C.de defẽ.ci.l.defẽſores.la.ij.inſti.de dona.§.ẽ ⁊ aliud.C.de ferijs.l.a nullo.C.de of.p̃.vr.l.i.vbi tex.Sciatis ꝓfecto ex ipſo nomine quid prefecto debeatur annone.Ex quibus patet ꝙ argumentuȝ poteſt ſumi ab interpretatione nomis.Et ſic limita ſm̃ Bal.de vaſallo milite q arma bellica depoſuit illud ꝓuerbiũ.Sĩ noie pueris nec rẽ hr̃e merer̃:eẽ verũ:ſi nomẽ ſignat ſubſtãtiã,vl' q̃litatẽ necr̃iam ineſſe alicui ſubiecto.vt.ff.ð fideicõmiſ.li.l.luti⁹.⁊.ff.ð pac.l.tale pactũ.§.fi.ſecus ſi'ſignificat ſolã ſimplicẽ demr̃atiõȝ.de.ff.de re.du.l.ſi cognat̃.Et ex h̃ pȝ eẽ vex ꝙ ſcholares ſcholas itrãtes:ñ attẽdẽtes:nec ſtudẽtes ñ gaudẽt pñil'io ſcholarũ.vt tȝ Jo.ð li.i.ꝓhẽiõ cle.adducit nõ p gl.i.l.vna.C.de ſtud.li.vr.ro. ⁊ vr̃ tex.i.l.ſi qs.C.de dome.ꝓte.Et idẽ ſi inhoneſte viuũt.c.decurio.⁊ ſta.l.agẽtes.Al's icipit p id tp̃s.Sil'r.ij.q.i.multi'in gl.Sil'r ẽ verũ ꝙ illi q ſũt de collegio alicui⁹ art̃:ſed artẽ illã nõ exercẽt ñ gaudẽt pñil'io illi⁹ artis.vt nõt Bar. i.l.ſp.ff.de iu.imu.p illũ tex.i.§.negociatores. xvi.q.i.general'r.Et hec faciũt tã ꝯ ſcholares ⁊ artifices q̃ȝ ꝯ eoꝝ rectores q grauãt litigãtes cũ eis rõe pñil'ioꝝ.⁊ iõ ſi h̃ ẽ mãifeſtũ credo ꝙ teneãt̃ ad reſtõȝ rectores oĩm i qb⁹ pl⁹ ſũt grauati Et ſil'r ſcholares ſi tales ſũt:ꝙ nõ gaudeãt q̃ȝuis nõ ſit manifeſtũ.In noie ãt ꝓprio ſepe fit ar.lȝ ñ validũ ⁊ iõ hoĩes querũt bona noia.Et dicebat vxor Jo.an.ꝙ ſi vẽderent̃ deberẽt emi ꝓ magno bono:ꝓpterea Jo.an.extollit nomẽ ꝓprium in prohemio cle.Sil'r Accurrſius in l.facta.§.ſi in danda.ff.ad trebel.interp̃tando nomẽ ſuũ.Et hoc euenit:qꝛ ex horrido noie ſepe ſuſpicant̃ hoĩs ſiniſtrũ:putantes a paruo euentu impoſitũ:ꝓ hoc vide tex.cum glo.in.d. §.ſi in danda.

¶ Ab auctoritate.xxxij.q.i.dixit. 4

¶ Ab oppoſitis vel ꝯtrarijs.viij.q.i.ſciendũ. 5

¶ A ſil'i.ij.q.vi.q ſe ſcit.ij.q.i.multi.in fi. 6

¶ Ab exemplis gentiliũ.de ver.ſi.forus.de cõſe.di.i.c.i.vide Bal.in.l.ꝯuenticulã.C.de epi.⁊ cle.quõ multis alijs modis valet: ſed omitto ꝓpter breuitatẽ. 7

Arra

Arra non precia:ſed pignora dicuntur.

¶ Arraꝝ donatio ẽ argumẽtũ ẽptiõis vl' vẽditiõis:aut alteri⁹ ꝯtrus q tñ ꝯtr⁹ valent ſine eis.l.qð ſepe.i pñ.ff.ð ꝯhẽ.ẽp.Et põt qs ab emptiõe ⁊ vẽditõe diſcedere p⁹ ipſaꝝ donationẽ niſi ſint date noie arre ⁊ ꝓ parte ſol'onis:qꝛ cũ pars precij ſit ſoluta res non eſt integra.C. qñ li.ab emp.di.l.vnica.Verũtñ ille per quem 1

ſtat ne ꝯtus perficiatur. q̄n ſolum ſunt date ꝑ arris ipſas perdit qui dedit. ⁊ qui recepit reſti tuet in duplum. inſti. de emp. ⁊ ven. §. in his Et idem dic de pignore: dūmodo non ſit datū extimatū nomine partis ſolutiōis. C. de re. vē. l. precij.

1 ¶ Utrū poſſint interuenire in matrimonio: ⁊ quō faciunt matrimoniū. vide. j. Sponſalia. § xij. cum ſequenti.

Arrogantia eſt quedā filia ſuperbie qua quis multū ſe exiſtimās: ceteros quos infra ſe videt deſpicit. ⁊ quibus nō conſulēdo loqui: ſed vir dn̄ando dignat᷑. c. i. xlvi. di.

1 ¶ Arrogantes dicunt᷑: qui garrulitatem auctoritatem putantes humiliter neſciunt inferre qđ docēt. di. xlvi. §. i. ⁊ c. i. ⁊ di. xlix. c. hinc ⁊ ei circa mediū.

2 ¶ Arrogantia ruſticoꝝ nihil ipudenti⁹. d. §. i.

3 ¶ Utrū ſit mortale pctm̄. R. q̄ ſic. q̄n ex tali ſuꝑbia vel ꝯtentione ſit q̄ ſit mortalis. Et ꝓpter ea vide. j. Superbia. ⁊ Contemptio. Al's communiter pctm̄ veniale erit.

Arrogatio vide. ſ. Adoptio.

Ars baliſtarioꝝ vtrū liceat. R. q̄ n̄ Immo ꝓhibet᷑ ſub pena excōmunicatiōis inter xp̄ianos. vt in. c. vnico. de ſagittarijs. Qđ eſt verū ſm glo. ibidē. ⁊ doc. in bello iniuſto. ſecus in iuſto: q2 data iuſticia licitū eſt quibuſcunq3 armis vti ⁊ pugnare imo aduerſariū decipere ꝑ ſeductionē: parādo inſidias. vt in. c. dn̄s. xxiij. q. ij.

1 ¶ Utrū artifices qui inter ſe ꝯueniunt q̄ alios nō inſtruant: aut q̄ non vendāt niſi certo mō ⁊ hmōi peccent. R. ſm Inno. in. c. ſignificante de ap. q̄ ſic: ſi fraudulenter faciunt. Secus ſi ex priuilegio vel ꝯſuetudine. ⁊ C. de mono. l. vnā intelligit q̄n fraudulenter faciunt. vel dicit q̄ locū h3 de pſonis ⁊ rebus: nō de loco vel mō. Uel dic q̄ ſi faciāt ex aliqua cā legitima q̄ licet. Secus ſi ex auaritia: vel in dānū reip̄ublice Et ſic intellige. d. l. vnicam.

2 ¶ Utrū artifices facientes que ꝑ ſe vel alio admixta pn̄t eſſe vtilia. de qb⁹ dicit. l. qđ ſepe. §. n̄ veneni mali. ff. de ꝯhē. emp. q̄ flagitioſe rei nec emptio: nec mandatū: nec ſocietas valere pōt peccent mortaliter. R. q̄ ſic. imo om̄a mala eis imputabunt᷑ ex ipſis venientia. c. fi. de iniur. ⁊ dā. da. Et hoc videt᷑ tenere Inno. in. c. i. ne cle. vel mo. qui dicit q̄ in his nullo mō licet negociari. Sed ſi poſſet eſſe vtile cū aliquo admixto vtputa ꝑ feris occidēdis. vel ſi ſint forte gladij vel colores q2 poſſunt eſſe vtilia ad aliqua. ſ. ad defenſionē. vel ad colorandū hoīem vel mulierem in caſu licito: ⁊ ꝑ bona cā licita eſt in his negociatio ſm eundē Inno. vbi. ſ. Et hoc credo verum q̄n exiſtimat: vel pōt exiſtimare probabiliter q̄ talis emens: vel cui talia dat: vel facit velit eis vti ad bonū. Al's tale erit pctm̄ talia facere: vel vendere aut donare quale pctm̄ eſt tali re vti. Et ex hoc p3 quid dicendū de artificibus qui faciunt taxillos: chartas: pompas curioſitates: ⁊ hmōi: que vt frequentius ſunt mortale pctm̄ illis qui ipſis vtuntur. q2 nō pn̄t abſolui niſi a tali arte abſtineant.

¶ Ars ſiue exercitium corporale extrinſecū vtꝝ 3
ſit licitū. R. q̄ ſic. ſi hec ꝯcurrant. Primū recta intentio: na3 cuius finis bonus eſt. i. intentio: ipſum quoq3 bonū eſt in his que de ſe non ſūt mala. Finis ergo vltimus qui debet haberi eſt deus. i. chorin. x. Oia quecunq3 facitis: aut in uerbo: aut in opere ⁊c̄. Finis ꝓpinquus d3 eſſe aliqđ rōnale: ut ſubuentio ꝓximi: ul' ſue neceſſitatis. ad ephe. iiij. Operet᷑ manibus ſuis ut habeat vn̄ tribuat neceſſitatē patienti. Qui ergo laboret ut corpus exerceat ne ocio torpeſcat: ul' ut lucrū acquirat quo ſe ⁊ ſuos gubernare poſſit: ul' ut alijs ſubueniat unde uiuere poſſint uirtuoſe: ⁊ ſic ad gloriā ꝑueniāt. Si āt alia intentione quis facit artem aliquā tale eſt pctm̄: q̄lis eſt intentio praua quā h3. Scđm q̄ op⁹ ipſū n̄ ſit ꝓhibitū a deo uel ab eccl'a: uel a legib⁹. ſic ē ars uſure: ⁊ oia q̄ nō ſūt niſi ad pctm̄: uel malū ꝓximoꝝ. Tertiū q̄ fiat mō debito ⁊ cū debitis circūſtantijs. ſ. tp̄e debito: nō feſtiuo. de quo dic ut. j. Ferie ꝑ totū. Itē ſine fraude: ul' dolo: piurijs: mēdacijs: ⁊ hmōi. q2 tale pctm̄ erit ars: q̄le mala circūſtantia cū q̄ ſit. Quartū q̄ fiat ab eo qui nō eſt ꝓhibitus. Nā q̄dā ſūt que clericis ꝓhibent᷑. ut. j. clericus. ix. ꝑ totū.

Aſſaſinus ſm Archi. in. c. ꝓ hūani. de homi. li. vi. d᷑ a ſcindo ſcindis: q2 ſcindūt aīa3 a corpore Iſti ꝓpriē ſūt q ſubſunt dn̄o alicui⁹: ⁊ ꝑ pecūia occidūt hoīes ad alicui⁹ inſtātiā ſm p̄dictū Arch. Alij nolūt q̄ ſūt qdā ifideles liberi q ꝑ pecūia faciliꝰ q̄rūt iterficē hoīes. nō curātes ſi ipi iterficiant᷑: ſ3 q ſint ſub dn̄o alicui⁹ ul' nō: fideles uel infideles dūmō ꝑ pecūia eis data hoīes iterficiant: nō refert ſm Jo. d. imo. ⁊ ſequit᷑ Ge. in. d. c. ꝓ humani.

1 Que pena ꝓcurantiū mortē alicuiꝰ p tales R. quicunqȝ princeps ⁊ quātūcunqȝ magnꝰ ꝑlatꝰ ſeu queuis alia pſona eccl'iaſtica vel ſecularis quēpiā chriſtianoꝝ p pdictos occidi fecerit vel mādauerit. q̄zuis mors nō ſit ſecuta/aut eos receptauerit vel ocultauerit. aut defenſauerit/ excoicatiōis ⁊ depoſitionis a dignitate. honore. ordine. officio. ⁊ bñficio incurrit ſentētias ipo facto. Eſt ēt cū ſuis bonis mūdanis oibus diffidatꝰ a toto chriſtiano populo ꝑpetuo. Nec requirit alia ſententia poſtq̄ ꝓbabilibus cōſtiterit argumentꝰ iſtud ſcelus ꝯmiſiſſe hec in. d. c ꝓhumani.

2 Utrū tales diffidati poſſint interfici ipune R. Ange. d pusio. ꝯſi. xiij. ⁊ ſequit Ge. i. d. c. ꝓhūani. q ſit nedū p iudicē. ſȝ ⁊ p quēcūqȝ ꝑuatū. qꝛ idē ē bānire ⁊ diffidare quod ſtatuere ⁊ ꝑcipere vt ipune poſſit occidi. vt nō. C. de accu. l. reos. Quod in ꝯſcia liceret qñ fierꝫ zelo iuſticie. alias non.

3 Utrū clericus taliter diffidatꝰ ſit ſpoliatꝰ oi ꝑuilegio clericali. R. Ge. in. d. c. ꝓ humani. q ſic. ⁊ ſine alia dgradatiōe pōt occidi vel verberari ſine excōicatiōe vel alia pena.

4 Utrū bona pdictoꝝ ſit capiētiū. R. q ſic. ſi ſīt bona mūdana. Aduerte tñ h ſm Arch. ibidē q requirit pus ſnia iudicis declarātis ipm aſſaſinū vel fautorē taliū añq̄ liceat ꝯ tales ꝓcedere in pſonis vel bonis. Et ad tex. d. c. ꝓhūani. rñdet nō reqri alia ſnia. ſ. que det licētiā occidi ⁊ hmōi. qꝛ ſufficit ſit declaratꝰ aſſaſinꝰ vel fautor. Q d nō. qꝛ facit ad mlta.

Astrologia nihil ꝯfert ad ſalutem ſȝ potiꝰ mittit in errorē. ⁊ iō a q̄libȝ fideli ē poſtponenda. xxvij. di. §. ſed ꝯ. xxvj. q. j. illud. circa fi. et ca. ſed et illud.

Astutia ꝓprie ſm Tho. ſa ſe. q. lv. ē cū qꝛ ad ꝯſequēdū aliquē finē bonū vel malū vtit nō veris medijs ſȝ ſimulatis ⁊ apparētibꝰ qđ quidē ē ꝯ rōnē ⁊ ꝯ prudētiā ⁊ peccatū. Aliqñ tñ dicit prudētia ꝓpter ſimilitudinē. ſed iproprie. vt ꝓuer. primo. vt detur paruulis aſtutia.

1 Aſtutia large ē quedā apparens fictio ſeu ſimulatō. Et pōt dupliciter fieri. Primo ad bonū alterius ⁊ ad nulliꝰ malū iniuſte. ⁊ ſic nō ē peccatū. vt patet. xxij. q. ij. in. c. vtilē vbi ponit quō xps ⁊ dauid ⁊ alij vſi ſint ſimulatione ⁊ ſancte. ⁊ glo. dicit ibidē q dolus ꝯtra hoſtem bonus ē. xxiij. q. ij. dñs. ⁊ xlij. diſt. in mandatis. ff. de cap. et poſtli. re. l. nihil intereſt. xiiij. q. v. dixit. Q d vex credo. dūmō mendacium nō dicat. ⁊ hoſtis ſit nobis ꝯ iuſticiā hoſtis. Secūdo mō aſtucia ſeu ſimulatio fit ad fallendū ꝓximū. Et ſic ſemp eſt peccatū xxvij. di. qđ interrogaſti. xij. q. j certe. Et aliquando ē veniale peccatū aliqñ mortale ſm nocumentū qđ infert ꝓximo. vel intēdit īferre ex ea. vtputa d re notabili. ſic ē mortale. ar. c. ꝑmū. xxij. q. ij. Et h ēt ſi fieret ꝓpter bonū alteriꝰ. qꝛ nulli faciēda ē iniuria ꝓ alteriꝰ bono. de. c. ꝑmū. Et d hac hēs. j. prudētia. §. iiij.

Auaritia ſm Tuliū eſt inordinatꝰ amor habēdi. Et dicit inordinatꝰ dū qs ſup modū mēſure querit vel retinet diuitias. Nā bona exteriora hois ꝯſiſtere debēt in quadā mēſura ſ. vt q̄rat hr̄e diuitias ꝓut ſunt neceſſarie ad vitā vl' ſuā ꝯditionē. Et ſic auaritia ſp ē peccatū ſm Tho. ſa ſe. q. cxviij. Pro cuiꝰ declaratiōe ē notādū. vt elicio ex dict' Alc. ⁊ Tho. vbi. ſ. q auaritia ꝯſiſtit i tribꝰ. ſ. appetēdo i acqrēdo ⁊ in retinēdo inordiate res tpales.

Utꝝ aūt ſit peccatū mortale auaritia que 1
ꝯſiſtit i appetēdo. R. q ſic. tribꝰ modis. Primo appetēdo aliena illicite volūtate dliberata. ita q ꝓcederet in opꝰ ſi eſſet facultas. Et iſto mō ē mortale peccatū. qꝛ ꝯ illud ꝑceptū Exo. xx. Nō ꝯcupiſces rē ꝓximi tui. Poſſet tñ eē veniale peccatū ꝓpt modicitatē rei appetite. ſic dicit de furto. j. furtū. §. xxxiiij. Secūdo ē mortale peccatū cū appetit dliberate illicita que ſine peccato mortali teneri nō poſſunt. puta beneficiū eccleſiaſticū cū ſit idignꝰ. Tercio poſſȝ eſſe mortale peccatū qñ appetit ſupflua appetitu ſuffocāte totaliter mentē a debita cura ſui ⁊ neceſſaria ꝯſideratiōe diuinorū. vt patet in. c. idolatriā. xxviij. q. j. ⁊ fac. c. cū omnis auaritia. j. q. j. Supfluo igit amore deſiderare diuitias. dūmodo ſit infra deū vtputa. qꝛ nec illicito modo nec illicita vellet. nec ꝓpter hoc dimittit neceſſaria ad ſalutē cōmuniter eſt peccatum veniale.

Utꝝ auaritia in acquirendo ſit mortalis. 2
R. q ſic. duobꝰ modis. Primo ſi acqrit p illicitum ꝯtū diuina vel humana lege ꝓhibitū puta p vſurā. rapinā. falſum ꝯtum. ⁊ hmōi. Secūdo ſi acqrit p opera q̄ ſunt peccata mortlia q̄uis ēt nihil acqreret vt adulteri ⁊ ſil'ia Si vero talia opa q̄zuis illicita. nō eſſȝ peccatū mortale. tūc auaritia nō eēt mortal. vtpu

ta cū aliquis componit verba iocoſa ad lu/
crum ſalua tamen honeſtate. ſed etiam venia
le peccatum: ſicut illud per quod querit.
3 ¶ Utrū auaritia i retinēdo ſit mortale pecca/
tū. R. q̄ ſic tripliciṫ. Primo cū retinet ſciēter ea
q̄ reſtituere teneṫ ꝛ pōt. c. ſepe cōtingit. de re
ſti. ſpo. ꝛ tociēs quotiēs pōt reſtituere ꝛ di/
ſponit nō reſtituere ar. d. c. ſepe. Secundo cū
retinet ea q̄ ſunt vltra ſuā neceſſitatē ꝛ ſue fa
milie vidēs aliquē in extrema neceſſitate. q̄ꝛ
teneṫ ei de tali ſuperfluo ſubuenire d̄ p̄cepto vt
dicit. Ri. i. iiij. di. xv. De quo vide. j. elemoſy
na. §. i. Tertio cū r̄tinet ſuperflua rōne ꝯdecētie
ſui ſtat⁹. q̄ꝛ d̄ ipis teneṫ faceṙ elemoſynas. ēt
nō exiſtētib⁹ i extrema neceſſitate ſꝫ Ri. vbi.
s. Et h̄ itelligo cū retinet amore in ordinato
Sec⁹ ſi teneret vt loco ꝛ temporē diſpēſaret: q̄ꝛ
nō teneṫ ſimul talia ſuperflua daṙ. In alijs au
tē caſib⁹ cōmuniter eſt veniale.
4 ¶ Que ſūt eius filie. R. q̄ multe. Ipa ē q̄ fe/
cit meū ꝛ tuū ꝯtra ius naturale q̄ oīa cōmu
nia fecerat. viij. di. §. differt. xlvij. di. ſicut. xij.
q. i. dilectiſſimis. ꝛ. c. duo. Ipa i terrenis facit
fortes: i celeſtib⁹ d̄biles. xlvij. di. omnes hui⁹
ſeculi. Ipſa excecat rōnē ꝛ gratus facit videṙ
aurū q̄ꝫ ſolē. d. c. ſicut. ꝛ. xxxvij. di. nōne. Ipſa
fac̄ idolatrare ꝛ fornicari. xxviij. q. i. idolatriā
ꝛ i. q. i. cū oīs auaritia. Itē facit adulari r̄gib⁹
vt captēt alienas hereditates. d. c. nōne. Ipſa
furtū: rapinā vſurā: fraudē: falſitatē: iniuſti/
tiā: ſymoniā: acceptionē: pſonaꝝ: ꝓditionē:
turpe lucrū. imiſericordiā ꝛ iquietudinē parit.
d̄ qb⁹ vide i titulis ſuis. Et breuiṫ ipſa ē om
niū maloꝝ radix. xlvij. di. bonoꝝ aucto. ꝛ. xx/
iij. di. his q̄. Ipſa maiorē r̄uerētiā exhibꝫ au
ro q̄ꝫ deo xlvij. di. ſicut. Ipſa excecat mentē
de preben. quorundā. li. vi. ꝛ i. c. v. de elec. li.
vi. dicitur auaritie cecitas.

Audacia vtꝝ ſit pctm̄. R. q̄ ſic ſm
q̄ dicit exceſſū paſſionis
qui ꝓprie diciṫ auaritia. d̄ qua eccle. viij.
cū audace ne eas. ꝛ opponiṫ fortitudini que
eſt contra timores ꝛ audacias.

Augere an ꝓhibeaṫ qui ē ꝓhibit⁹
acquirere. R. De i. c. cū ex
eo. de exceſ. p̄la. li. vi. q̄ nō. q̄ꝛ ꝓhibit⁹ acq
rere nouū i⁹ i re nō dr̄ veniṙ ꝯ ꝓhibitionē lꝫ
augmētet p̄ſtinū q̄ hāt an̄ ꝓhibitiōeꝫ vt ē
caſ⁹ i. c. ſi. ſo. R. d̄ ꝯceſ. p̄bē. li. vj. vid̄. j. lo. §. iij

Augurium quod ſit i ꝯſideratiōe
auium ad ſcientiā fu
turoꝝ ē ex traditiōe maloꝝ angeloꝝ xxvj. q.
ij. q ſine. Utrū hāc artē exercere ſit licitū. R.
q̄ vanitas ē ꝛ ſuperſtitio. xxvi. q. ij. c. illud. imo
eſt idolatrie cult⁹ augurij ſuperſtitioib⁹ impli
cari. xxvj. q. ij. ſꝫ ꝛ illud. Et ſic patet q̄ ē pecca
tū mortale. Et ꝯfirmaṫ h̄. q. i. c. augurijs ſui
ēs ē ab eccleſia ſeperand⁹. Sed de hoc latius
vide. j. ſortilegium.

Auſteritas indiſcreta in vigi
lijs ꝛ oratiōib⁹ rep
hēdiṫ d̄. ꝯſe. di. v. nō mediocriṫ. Et poſ
ſet eē mortale pctm̄: videlꝫ qn̄ nōbiliṫ lederet
vitam ꝓpriā ꝛ ſcienṫ vel ex tali idiſcretiōe q̄
ꝓueniret ex lata culpa. vt pꝫ ex d. c. nō medio
criṫ. quod demonſtrat eos cōmittere rapinā
¶ Auſteritas in iperādo ē qn̄ nō cū trāqllita 1
te corrigit. ſꝫ aſpe ſubditos iflectere feſtinat.
xlvi. diſt. hoc habet.
¶ Auſterus nō debet eſſe diſpēſator vbi d̄us 2
ē benign⁹. xxvj. q. vij. allegāt i ſi. Meli⁹ eſt p
manſuetudinē pctōres ab errore eruere. q̄ꝫ p
auſteritatē i fouea pditiōis ꝓpellere. xlv. di.
r̄cedite. q̄ꝛ auſteritas imoderata nec correctio
nē iducit: nec ſalutē. xlv. di cū beat⁹. Et ſic pꝫ
q̄ nec mlṫa auſtitate exulcerādi ſūt ſubditi
neq̄ꝫ nimia benignitate diſſoluēdi. xlv. di. diſci.

Baliſtariorum ars q̄mō
prohibeṫ
vide. s. ars in prin.

Balneum vtꝝ ſit intrādū die
dn̄ica. R. ꝓ volupta
te aut luxuria oi tpe ꝓhibeṫ ꝓ neceſ
ſitate āt lꝫ vt ē tex. i. c. ꝓuenit d̄ ꝯſe. di. iij.
Utꝝ liceat cleric⁹ vl r̄ligioſ⁹ balnea itraṙ. R. 1
q̄ ſic cā neceſſitatꝭ. vt pꝫ ex tex. xxiiij. q. i. oīs q
¶ Utꝝ liceat balneū itrare cū mulierib⁹. R. 2
q̄ nō vt ē tex. i c. nō oꝫ. lxxxi. di. Immo vt di
cit gl. ibidē. Si vir igrediṫ balneū cū muliere
extranea: donatione pp nuptias p̄uaṫ ꝛ muli
er dote ſi cū viro alieno habuerit balneū. vt.
C. d̄ pu. l. vlti. §. inṫ culpas. Imo īfamis eſt q
tenet mulieres cuſtodiētes balneatoꝝ veſtes
vt. l. athletas. ff. de his q notantur infa. §. ait
pretor.
¶ Utꝝ liceat balneū itrare cū iudeo. R. q̄ nō 3
vlli xp̄iano. ꝛ ſi cleric⁹ ē dꝫ deponi. laic⁹ excōi
cari q cū iudeo ſe balneat. xxviij. q. i. nullus

Bannum Qualiter puniatur
banniēs epiſcopum.
vide. j. excōicatio. v. caſu. c. ix.
¶ Utꝝ iiuſte bāniens aliquē teneaṫ ad reſti/

tutionē de amiſſis rōne talis bānitiōis. R. ꝙ vltra pctm̄ mortale qd icurrit tenet̄ ad reſtitutionē ſʒ Inno. i. c. fi. de his que vi. me. ve. cā. fi. ff. qd me. cā. l. ſi cū exceptiōe. §. pedius. q2. bānitio eius fuit amiſſiōis occaſio. d. l. ſi cū. §. i hac actiōe. Nec obſtat. ff. co. l. metū. i pn. vbi ſētiēs armatos ꝯtra ſe venire ⁊ fugiēs ſi occupatꝰ fuit fundꝰ quē fugiēdo dimiſit: non tenētur armati. q2 loquit̄ qn̄ metꝰ fuit vanꝰ. q2 forte cōtra eū nō ibāt. ſʒ ſi ꝓmiſiſſent ire ꝯ eū ⁊ hmōi bn̄ tenerētur de oī dāno qd iuraret ſibi contigiſſe coꝝ occaſione. ar. dictaꝝ. l. ⁊ d. c. fi. ⁊. ij. q. i. in primis. De bānis que debēt fieri i matrimonio. vide. j. clandeſtinū in pn. d bānitione q̄ eſt diffidatio. vide. j. diffidatio.

2 ¶ Utrum bānitꝰ amittat que ſunt iuris ciuilis. R. ſʒ Bar. aut ē bānitꝰ talit̄ ꝙ pōt ipune offendi. Et ſic ſi ē bānitꝰ iperij pdit. Si vo ē bānitꝰ alicuius ciuitatꝭ vel regni ſic non perdit ea que ſūt iuris ciuilis ciuiū romanoꝝ. ſʒ ea q̄ ſūt ꝓpria illius. ciuitatꝭ vel regni. h̄. no. Bar. i. l. amiſſiōe. ff. d ca. di. Et addit ꝙ ad h̄ vt ſit talis bānitꝰ duo regrunt̄. Primū ꝙ ſit iobediens ⁊ aufugerit ab impio cui ſubeſt. ⁊ ſic exbānitꝰ. Secūdū ꝙ i hoſtiū numero ſe ꝯferat ⁊ hʒ eū ꝓ hoſte. Si aūt qs eēt bānitꝰ. nō tn̄ haberet̄ vt hoſtis. nec poſſet offēdi impune ex forma ſtatuti. tūc talis nō pdit ēt ea q̄ ſūt ciuitatis. Et ſic pʒ quō pōt facere teſtm̄ vel ſucceder̄. q2 pmꝰ nō pōt. ſ. bānitꝰ ipij. Alius bānitꝰ ciuitatis pōt. ⁊ multo fortiꝰ bānitꝰ q nō pōt offēdi. ſed ſecūdus pōt ſm ius cōmune ſecꝰ i ſucceſſiōe ſecundū ſtatuta ciuitatꝭ.

BAptiſmus pmo quottuplex ē. R. triplex. vt dicit Aug. li. iiij. de vnico baptiſmo. ⁊ d conſe. di. iiij. c. baptiſmi vicē. ſ. fluminis. de h̄ Jo. iij. venit ihs i terrā iudeā ⁊ baptizabat. ⁊ iſte ꝓprie dicit̄ baptiſmus. alij aūt methaforice q2 vterqʒ iſtar baptiſmi hʒ purificare. ⁊ ꝑ cōſequēs vicē eius iplere. Secūdus ē baptiſmus ſanguinis. Jo. xij. Baptiſmo h̄ habeo baptizari. ⁊ iſte ē baptiſmus potiſſimus. de conſe. di. iiij. cathecuminus baptizatꝰ. Tertiꝰ ē baptiſmꝰ flamis ſiue ſpūs ſācti. d q̄ actuū. ij. Uos aūt baptizabimini ſpū ſcō. ⁊ iſte ē ꝓpoſitū ſuſcipiēdi baptiſmū modo dbito ſi dabit̄ facultas vnde iſtud nō ꝯgruit niſi adultis habētibus vſū ratiōis. d. c. baptiſmi vicē. Iſte baptiſmꝰ nō eqpollet pmo q2 nō remittit̄ tota pena debita peccatꝭ ſicut i p. ſed plus ⁊ minus ſʒ ſuā deuotionē. Itē ꝑ iſtū non impmit̄ caracter. Itē pūat̄ iſte eccleſiaſtica ſepultura. ſicut ⁊ cathecumini qꝫuis ꝓ eis oret eccleſia. Itē i iſto regrit̄ contritio vt ſaluet̄. ſʒ nō i primo ſʒ ſolū attritio. Secūdꝰ vo baptiſmus excedit pmū q̄ ad premiū accidētale. qd ē aureola ⁊ ēt eſſentiale ſʒ Pe. de pal. i. iiij. q2. plus de gratia ꝯfert. ſicut ē ibi maius opꝰ. ſʒ nō impmit̄ caracter ꝑ ipſū ſicut ꝑ pmū. Et iſte ſecundꝰ ē cōmunis adultis ⁊ puulis. q2 ſi puuli inficiant̄ ꝓ xpo. puta in deteſtatione fidei xpi quā tenēt parētes eiꝰ ſūt martyres ſʒ theologos ⁊ ſʒ Pe. d pal. i. iiij. ēt ſi eēt i vētre. ⁊ i deſpectū xpi mater pcuſſa abortū faceret vel interficeret̄. Sʒ q2 hic itēndo tractare d baptiſmo fluminis. Ideo videdū quid ſit baptiſmus fluminis. R. baptiſmꝰ ē exterior hominis ablutio cū certa forma verboꝝ ſʒ Magiſtrū ſen. in. iiij. di. iij. In q̄ ſʒ Inno. in rubrica de baptiſmo ſunt tria ſicut i ſacramēto altaris. Unū qd ē tātū res ſacramēti. ſ. grē ifuſio ⁊ peccati remiſſio. Secundū qd eſt tātū ſacramētū. ſ. aqua abluēs ⁊ ablutio paſſio. intelligo cū debita forma verboꝝ. aliter nō. i. q. i. detrahe. Tertiū quod ē ſacramētuʒ ⁊ res. ſ. caracter. Aqua ergo vbo domini ſanctificata ꝓprie ē ſacramētum ſicut ſpēs panis ⁊ caracter. ſecundario ſicut verū corpꝰ xpi. Utrū ſit d neceſſitate. R. ſm. Bo. i. iiij. ſen. di. iij ⁊ Ri. ibidē ꝙ poſt tēpꝰ paſſionis xpi. ex quo euāgeliū ē publicatū quilibʒ etiā ſanctificatꝰ in vtero debitor eē cepit ipſius baptiſmi. ex quo ad eū inſtitutio ꝑuenit. Un̄ aduerte ꝙ niſi aliquo dictoꝝ baptiſmoꝝ qs ſuppleat vicē baptiſmi fluminis. dānabit̄ niſi eo fuerit baptizatꝰ. ſʒ adultꝰ etiā punit̄ pena ſenſus ex tali omiſſiōe q2 peccat mortalit̄ nō ſuſcipiēdo. ex quo ad euʒ ꝑuenit iſtitutio ſed puulus carēs vſu ratiōis ſolū modo punit̄ pena dāni. Sed aduerte ꝙ nō pōt ſuppleri baptiſmꝰ fluminis aliq̄ mō qn̄ habet̄ oportunitas ipm capiēdi ſi nō capitur.

BAptiſmus ij. Querit̄ q̄ ſit forma baptiſmi. R. ſm doc i c. i. d baptiſmo ē hec. Ego te baptizo in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpūs ſancti amē. ponit̄ ēt d ꝯſe. di. iiij. c. a q̄dā. ⁊ c. multi.

¶ Utrū ego ſit de ſubſtantia. R. Inno. i. d. c. i. cū gl. ꝙ nō. ⁊ ter ē. i. c. retulerunt. de conſe. di. iiij. ꝙ ē baptiſmꝰ. lʒ omittat̄. ego ⁊ Ri. i. iiij. di. iij. ar. ij. q. iij. ꝯcor. ꝙ nō ē d ſubſtātia. Ego 1

¶ Quid ſi dimittat̄ te. R. Inno. i. d. c. i. ꝙ ni- 2

Addicio

Et ſic pʒ ꝙ bānitꝰ ex delicto ex q̄ uenit bona publicanda nō eq̄perat deportato q̄ non ſuccedit nec ex teſtō n̄ ab inteſtato. l. i. C. de here. iſti. q2 tal' ſuccedere ꝑ acqrere de nouo ſi remanet lib. et lʒ ſm diſpoſitionē iuris ciuis. ſʒ nō vigore ſtatutoꝝ ciuitatis l' terre de q̄ eſt bānitꝰ

3 ¶ Sʒ qd ualʒ ei cui nō poſſit in dicta ciuitate l' terra age. R. ꝙ pōt cedere alteri iura ſua recepto p̄cio. et nō obſtabit ceſſionaria bānitus. ſic nō. Bar in lege certi forma. C. de iure fiſ

hil fit. Eſſet tñ baptiſmus ſi ꝓ iſto ꝓnoīe te
poneret nomē ꝓpriū illi⁹ quez baptizat ſm
Pe. aureolū in.iiij.ſen. diſt.iij.q.ij. Peccaret tamen grauiter ſi ſic faceret.

3 ¶ Quid ſi diceret. Ego te linio. In noīe patris ⁊ filij. R. Pe.au. vbi.ſ. q̄ nō eēt baptiſmus q2 oportet exp̄mat verbū denotās ablutionem. ſicut baptizo.i.abluo te. nō linio te ⁊ huiuſmodi quia nihil faceret.

4 Quid ſi vn⁹ baptizās diceret: Nos te baptizamus. R. ſanct⁹ Bona.in.iiij.di.v.q̄ eēt baptiſm⁹.q2 cōiter dicim⁹ nos. Et h̄ verū niſi itenderet aliū ſenſuz iducere. q2 tūc nō eēt baptiſm⁹. Vñ tz Sco. in.iiij.di.vj. q̄ ſi plures baptizando deberēt. nos baptizam⁹ ⁊c. q̄ nō eēt baptiſm⁹. q2 nō repſentat xp̄m q ē vnus. Sed Bo. intēdit dicere q̄ ē baptiſm⁹ qñ pro nos intendit dicere Ego. ſicut faciunt dñi.

5 ¶ Quid ſi qs diceret in plurali. Ego vos baptizo. R. Pe.au. vbi.ſ. q̄ ſolus debet baptizari ⁊ in ſingulari. Et faciēs ɔriū. grauit' peccat niſi neceſſitas ſubeēt. q2 tūc liceret. vt fecerunt apoſtoli.

6 ¶ Quid ſi omittatur i. R. Guadlenſis q̄ nō eſt baptiſmus.

7 ¶ Vtrū poſſit dicere in noībus patris ⁊ filij ⁊c. R. Pe.au. vbi.ſ. q̄ nō. ſed in ſingulari.ſ. In noīe patris ⁊c. qđ idē eſt ac ſi diceret. In virtute ſancte trinitatis.ſ. patris ⁊ filij.

8 ¶ Quid ſi dicat. Ego te baptizo in noīe xp̄i R. qui.ſ. q̄ nō eēt baptizat⁹. lz diſpēſatū fuerit ap̄lis ad gloriam noīs xp̄i. Glo.tñ. in.c. quodā. de ɔſe.di.iiij. tenet. q̄ ſit baptiſatus p.d.c. Ego credo in dubio iterū baptizanduz ſm modū vt.j. baptiſmus.iiij.§.x.

9 ¶ Vtrū ſit baptizat⁹ ſi dicat. In noīe trinitatis. R. q̄ nō. ſm gl.in.d.c. quodam facit.c. multi ibidem.

10 ¶ Quid ſi dicat. In noīe genitoris ⁊ geniti. ⁊c. R. qui.ſ. ⁊ cōmuniter Theologi q̄ nihil ſit. q2 iſta noīa p̄ris ⁊ filij magis noīant hypoſteſes q̄ genitor ⁊ genitus. Gofre. ⁊ Jo. an. tenent q̄ ſit baptizat⁹. ſed primū verius. Et ideo indubio eſt baptizandus iterum.

11 ¶ Quid ſi nō dicat copulatiua. ⁊. R. Inno.i. d.c.j. q̄ valeret ſi poneret loco eiuſqz q2 nll'a ē dr̄ia int' has copl'atiuas ⁊ etqz. al's ñ valerz.

12 ¶ Sz q̄ro vtrū ſit de neceſſitate q̄ ꝓferat in latino. R. Aureol⁹ vbi.ſ. q̄ ſic a latino q ſcit litteras. Ab eo vero q latinus ē. ſz lr̄as neſcit ꝓferant in vulgari. A greco i greco ſmone. Et lz grecus ſi ꝓferat in latino ⁊ latin⁹ i greco. aut in vulgari ſit baptiſat⁹. tñ peccat. Tu aūt dic q̄ dz ꝓferre in ea lingua in qua meli⁹ pōt ꝓferre vel litterali vel vulgari.

¶ Vtrū requirat ɔtinuatio in ꝓlatiōe dicte 3
forme. R. Au. vbi.ſ. q̄ ſic. nō interponēdo hiſtoriā. Et credo q̄ ſi notabilis eēt diſcōtinuatio. nihil fieret. ſec⁹ in modica diſcōtinuatione puta tuſſis vel ſilētij ⁊ hmōi que intentionem non diſcontinuent.

¶ Vtrū poſſit fieri trāſpoſitio i dict' Vbis 14
R. Au. vbi.ſ. q̄ nō. ⁊ peccat grauit' trāſponēdo lz baptizat⁹ ſit niſi trāſpoſitio mutet ſenſuz. vt dicēdo. Ego te patris ⁊ filij baptizo i nomine ſpiritus ſancti. vel niſi intendat inducere errorē: q2 nō baptizaret.

¶ Quid ſi ꝓferant corrupta p̄fata Vba. R. 15
Au. vbi.ſ. q̄ ſi fit ex ipotētia nō ē pctm. Ex ioco ē peccatū ḡue. tñ baptiſm⁹ ē. Ex mala vero intētiōe ē peccatū grauiſſimū. ⁊ nō erit baptizatus. q̄ ſit baptizat⁹ in duob⁹ p̄mis caſibus. patet i.d.c. retulerūt. de ɔſe.di.iiij. vbi ille dicebat. Ego te baptizo in noīe patria et filia ⁊ ſpiritū ſancta. Nō ſm glo. ibidē q2 error ſillabe nō nocet. vt.ff. de ma.te.l. qui habebat ſeruū. marie in fine dictiōis. Sec⁹ eēt in principio vel medio. Vnde tene q̄ qñ aliqua diminutio vel corruptio interuenit i forma p̄fate ꝓlatiōis. nō ex malitia q̄ ſi moriť ſtatim. credēdū ē q̄ de⁹ ſuppleat ⁊ tal' ſepeliendus ē i cimiterio. Si Vo ſuperixerit reiterādū ē ſub ɔditiōe. niſi i caū qñ certū ē q̄ nō mutat aliquid de eſſentia p̄fate forme. ſicut ē error littere ſolum. maxime in fi.

¶ Vtrū ſit neceſſaria expſſio vōlis. R. ſanct⁹ 16
Bo. in.iiij.di.iij.ar.j.q.ij. q̄ ſic. vñ ſine Vbo vocali nulli⁹ ē efficatie. facit.c. detrahe.j.q.j.

¶ Vtrū ſit neceſſe q̄ ꝓferat cū fide. R. ſanct⁹ 17
Bo. vbi.ſ.ar.ij.q.ij. q̄ nō q2 baptiſm⁹ nō eſt ſacramentū ſingularis pſone. Jō fides pſone nihil ꝓdeſt nec obeſt. ſz ē ſacramētū eccl'ie xp̄i vñ qequid ſit de fide cordis pſone baptizantis iudicandū ē ſm expſſiōez oris.

¶ Vtrū grecus q dicit baptizet Pe. in noīe 18
p̄ris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti. rite baptizet. R. cōis opi. theologorū i.iiij.di.iij. ē q̄ ſic. q2 in forma baptiſmi reqriť p̄mo de neceſſitate vnū ptinens ad ſanctificationē elemēti qđ ē inuocatō trinitatis. Aliud ptinēs ad determinationē intētiōis miniſtri.ſ. expſſio act⁹ baptizādi. ⁊ circa iſtđ ɔcurrūt duo.ſ. expſſio ipi⁹ act⁹ ⁊ p-

ſonē i qua tranſit actus. Et iſta ſunt de neceſ
ſitate baptiſmi. ſꝫ mod⁹ exꝓ mēdi ē ex inſtitu
tione eccleſie. Et ideo peccaret mortalit̄ lati/
nus ſic baptizans ſed nō grec⁹. Securi⁹ cre/
do ꝙ iterꝝ baptizet̄ ꝑꝑ dubiū q꞉ alij ꝯdicūt.
19 ¶ Vtrꝝ aliqd addēs ad ꝑdictā formā baptizet
vt ſi dico ego Petr⁹ ſacerdos baptizo te in
noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpū ſci. amē. ⁊ ſci. Jo. bap.
⁊c. R̄. Jn. i. c. i. d̄ bap. ꝙ ſi tale additū ītēdat eē
d̄ ſubā forme ita ꝙ n̄ valēt q̄ſi volēs nouū ri/
tū adducē nō eēt baptizat⁹. Si āt crederet nō
eē d̄ ſuba forme ſꝫ ex ſiplicitate aut ex deuoti
ōe: aut ēt ex malitia ēt ſi diceret i noīe diaboli
aut heṙticoꝝ ego te baptizo i noīe pr̄is ⁊ filij
⁊ ſpūs ſci. amē. dūmō h̄ n̄ credat eē d̄ forma ⁊
baptizarī ītēdat erit baptizat⁹ aut dūmō tal̄
additio n̄ diſtrahat itellectū forme. ſeu corrū/
pat. vtputa ſi dicat̄. i noīe pr̄is maioris filij
mioris ⁊c. ſꝫ Bo. iiij. di. iij. ar. ij. q. iij. prime
ꝑtis. iiij. q꞉ n̄ eēt baptizatus.

Baptiſmus 3. q̊ ad mā̄ꝫ. q̄ ē de
bita mā̄ baptiſmi
R̄. Aur. vbi. ſ̄. ꝙ ē aq̄ ſimplex nālis potēs ab
luer̄. Ex q̊ pꝫ ꝑ ꝙ i nl̄lo alio liq̊re pōt fieri bap
tiſm⁹ niſi i aq̄. extra d̄ bap. c. nō vt apponeres
1 ¶ Secūdo requirit̄ ꝙ pura. vn̄ nec in brodio
vl̄ i aqua mixta butiro vl̄ pinguedine pōt fie
ri baptiſm⁹. qn̄. ſ. ꝑmixtū ſoluit ſpēꝫ aque. ſi/
cut ſi parū aque multū vinū miſceat̄. al̄s pōt
2 ¶ Sed nūquid ſalſedo ipediat. R̄. q. ſ̄. ꝙ non
q꞉ nō aufert ſpēꝫ aque. imo pōit̄ i ſphera aq̄.
Aq̄ vo reliq̄ta ſale nō vr̄ mā̄ d̄bita niſi ꝑ eua
porationē ⁊ exalationē r̄ducer̄t ad dulcedinē
3 ¶ Sꝫ nūqd q̄libꝫ admixtio aque fcā ipediat. R̄.
Ri. i. iiij. di. iij. ar. iij. q. iij. ꝙ aq̄ mixtio p̄t du/
pl̄r fieri. vno mō vere ⁊ ꝓꝑe qn̄ ex mixtibili/
b⁹ ꝯſtituit̄ aliqd̄ vnū ꝑ eſſētiā ⁊ ſic impedit q꞉
n̄ ē aqua i actu ſꝫ i potētia. Alio mō improꝑe
ſꝫ q̄ꝫdā apparentiā ſm̄ quā miſcent̄ illa quo
rū minime ꝑtes ſꝫ ſenſū ſunt iuxta ſe inuiceꝫ
poſite ⁊ actual̄r alterate ſaluis coꝝ eſſentijs.
que dr̄ ꝓꝑie ꝯfuſio: ⁊ ſic nō ipedit qn poſſit
fieri baptiſm⁹ q꞉ manet ſpicies aq̄. Et iō q̄ꝫ
uis aq̄ maris ſit alterata ꝑꝑ admixtionē groſ
ſoꝝ vapoꝝ terreſtriū aduſtoꝝ q̄ ꝑmixtio ſꝫ
ꝑhm. ij. metheuroꝝ ē cā ſalſedinis mari ⁊: aq̄
liſciuij ꝑꝑ ſui collationē ꝑ cineres: ⁊ alie aq̄
ꝓpter caꝝ trāſitū ꝑ venas ſulphureas. tn̄ q꞉
i eis manet ſalua ſpēs aque pōt fieri baptiſ/
m⁹. Dic ergo ꝙ ad cognoſcendū aquā debi/
tā ſacro iſti attēdi dꝫ ꝑ origo. ⁊ ſic ſaliua vri/
na. aqua roſea ⁊ hmōi nō ſunt mā̄ d̄bita. Se
cundo ad ſpēm aque. ſ. vt ſit liquida. ⁊ tertio
vt ſapor alicui⁹ liquoris alteri⁹ nō tollat vir
tuteꝫ. nā alij ſapores reꝝ nō liquidaꝝ nō im
mutant ſpēm aque ſi manet liquida. ſꝫ bn̄ ſa
pores reꝝ liquidaꝝ. vtputa vini ⁊ hmōi. vn̄
qn̄ plus hꝫ de ſapore vini ⁊ hmōi. q̄ꝫ aque. nō
poteſt de ea baptizari.
¶ Tertio requirit̄ ꝙ poſſit lauare q꞉ aqua in 4
linteo vel i lana nō eſt apta lauare niſi expri/
matur extra. Similiter nec glacies vl̄ nix vl̄
grando niſi diſſoluatur. nec lutum.
¶ Quarto ꝙ ſit nālis nō artificialis. ⁊ iō aq̄ 5
roſea vl̄ ardēs nō valet. ſimil̄r nec aqua ſup
natās cruori q̄ dr̄ fleuma nec aqua quā faci/
ūt alchimiſte. Aqua tn̄ q̄ exiuit de latere xp̄i
fuiſſet mā̄ debita q꞉ vera aqua fuit.
¶ Vtrꝝ vrina poſſit eē mā̄ debita. R̄. Ri. vbi 6
ſ̄. ꝙ nō nec ceruiſia debito mō cocta. nec ſali/
ua q꞉ in eis nō manet ſalua ſpecies aque.
¶ Vtrꝝ i aq̄ paludoſa poſſet fieri. R̄. Ri. ibi.
ſ̄. qd̄ ſic. q꞉ ibi ē ſpēs aque. Jntellige niſi eſſet 7
ita ꝯdenſa ſicut eſt aqua in glacie.

Baptiſmus iiij. q̊ ad moduꝫ
qs modus eſt te
nēd⁹ ē baptizādo. R̄. Pe. Au. ꝙ ꝑ dꝫ
ablui ab eo q baptizat nō fricari vl̄ tingi vl̄
ſubmergi. Ex q̊ pꝫ ꝙ ꝓiciens pueꝝ i puteum
non habens funē non baptizat.
¶ Quid d̄ illo q d̄ponit i caniſtro ꝑ cordā cū 1
nō pōt manu ad quā attiger̄ itigēs cū ⁊ ex/
hēs. R̄. Ri. vbi. ſ̄. di. iiij. q. vi. ꝙ ſic ē baptizat⁹
¶ Secundo dꝫ imergi vt appeat mortu⁹ cū 2
xp̄o. Vtrꝝ āt totū corp⁹ ſit abluēdū. R̄. Ri.
vbi. ſ̄. ꝙ pricipalit̄ caput ſeu facies. qa i ea vi
gēt ſēſuſ. poſtea pect⁹ ꝙ ē ſedes cōdis. Tenet̄
tn̄ cōius ꝙ q̄l̄rcūq ꝯtigat̄ ē baptizatus. ⁊ ꝙ
ſufficit aſꝑſio q̄ꝫtūcūqꝫ modica i caſu neceſ
¶ Tertio dꝫ talis imerſio eē trina vbi ſitat̄ 3
ē ꝯſuetudo. al̄s nō. q꞉ nō eſt de neceſſitate ſa/
cramēti ſꝫ ſufficit vna. d̄ cōſe. di. iiij. d̄ trina.
¶ Vtrꝝ r̄quirat̄ ſimultas i ꝓlatiōe vboꝝ ⁊ 4
ablutiōe. R̄. Landu. i. iiij. di. vj. q. ij. ꝙ ſic q̄ꝫta
r̄quirit̄ i actib⁹ humanis. ſ. q̄ꝫtuꝫ pōt nō pō/
ctualis que eē vix poſſꝫ. vnde ſꝫ Sco. ⁊ Ri. i.
iiij. di. iij. ſufficit ꝙ ꝓlatio vboꝝ incipiatur
anq̄ꝫ ablutio terminet̄ vel econuerſo.
¶ Vtrꝝ requirat̄ ꝙ aqua qua quis baptizat 5
ſit ſanctificata a preſbytero primo per oratio
nē. R̄. ſm̄ ſanctum Bo. in. iiij. di. iij. ꝙ nō d̄
neceſſitate ſꝫ d̄ congruo. Jta tamen ꝙ niſi ne

ceſſitas ħ reqreret.peccaret mortalit ſacerdoſ baptizās i aqua nō ſāctificata eo mō q̄ dictū ē.ſ.per orationem ſacerdotis.

6 ¶Quid ſi omittāt alie ſolēnitates. R. doc.i. c.i.d bap.debēt ſuppleri:lȝ nō ſint neceſſarie. Aduerte ꝙ baptiſm⁹ dȝ fieri cū chriſmate il li⁹ āni.alit punit ſacerdos ſi ꝯ fecerit niſi i ne ceſſitate.d ꝯſe.di.iiij.c.ſi qs d alio.d q̄.j.oleū.

7 ¶Utrū adult⁹ baptizād⁹ poſſit cōſtituer pen ratorē ad reſpōdēdū ꝓ eo.vt fit i paruulis. R. ꝙ nō.tex.ē in.c.pro paruulis.de conſe.di.iiij.

8 ¶Quid faciēdū d eo q dubitat nō fuiſſe bap tizat⁹. Reſpōdeo ꝙ ſi dubiuȝ ē iuris.vt puta qa doctores diuerſa opinant.vl ſi dubium ē facti ꝓbabile.vt puta qr inuenit puer ꝓiect⁹ nec apparet ꝙ fuerit baptizat⁹.tūc baptizan dus ē iſto mō. Si tu non es baptizat⁹ ego te baptizo. In noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpiritus ſan cti amē. Ex alio āt dubio nō dȝ qs baptizari.

9 ¶Quando debet qs baptizari. R. ꝙ aut ſunt puuli. Et ſic dico ꝙ ſtatim:tū ꝓpter periculū mortis.d conſe.di.iiij.venerabili.tum ēt qr d mones non tm̄ poſſunt ſuper eos.ſm Dio.c. vlti.celeſtis ierarchie. Unde nō excuſo a pec cato illos q tm̄ differunt paruulorum baptiſ mū. Nec credo euadāt peccatū mortale illi q tales pueros baptizant i domo nō ſeruata d bita ſolēnitate quādo nulla ſubeſt neceſſitas ſȝ ſoluȝ faciūt ꝓpter expectatiōeȝ cōpatrum aut ꝓpter maiorē pompam poſtea fiēdā. Et licet poſtea deferāt ad eccleſiam ⁊ ſuppleant omiſſas ſolēnitates.nō tamē ſuſcipiētes effi ciūt patrini.qr nō tenēt ad baptiſmū:ēt ſi ite ruȝ baptizarēt.cū ſemel ſint vere baptizati. Si vero ſūt adulti.ſic ſi nō imiet piculū mor tis p.viij.mēſes cathetizati int cathecūinos debēt teneri ⁊ iſtrui i fide:vel tēpore arbitra rio. Et ſic itellige.c.iudei cū ſe.de ꝯſe.di.iiij. Si vero iminet piculū mortis:ſtati ſunt ba ptizādi fidē eis expoſita.d cōſ.di.iiij.ne ꝙ ab ſit. Et tp̄s ꝓpriū taliū adultorū q nō ſunt in periculo mortis ē paſcha ⁊ pētecoſtes.d cō ſe.di.iiij.c.d cathecumis.⁊.d.c.venerabilis.

BAptiſmus. v.q̄ ad miniſtrū. Quis ē miniſter baptiſmi. R. Aureolus vbi.ſ.diſt.v. q.i.ꝙ ē viator qlibet vnus perſonalit diſtin ctus potens ꝯtingere ⁊ verba ꝓferre itēdēs i habitu facere quod facit eccleſia.vl d quo p̄ ſumitur ꝙ intendat. Et ſex dicit primo ꝙ ſit viator.qr nec āgelus vl ſanctus eſt miniſter baptiſmi ſi tm̄ baptizaret nō eēt rebaptizan dus.qr crederet ꝙ deus diſpenſauerit dūmō eſſet cert⁹ ꝙ eēt angelus vl ſanctus paradiſi.

¶Secūdo dicit qlibet ſcilicet tam fidelis q̄ȝ infidelis hereticus excōmunicat⁹ ⁊ huiuſmōi ſiue vir ſiue mulier.vel latinus.bon⁹ vel ma lus.tamē nō debet baptizare niſi ſacerdos.⁊ q nō ſit preciſus.niſi i caſu neceſſitatis.de cō ſe.di.iiij.c.in neceſſitate cum multis.c.xxx.q. iij.ſuper quib⁹. Aliter peccaret mortalit. ar. c.i.de.cle.nō or. Aduerte ꝙ nec p̄ntē p̄ſbytero clericus ſimplex nec p̄ntē clerico laicus.nec p̄ ſente viro mulier dȝ baptizare.d ꝯſe.di.iiij. c.mulier.⁊.c.romanus.⁊.xxx.q.iij.c.ſuper q bus. Unde nō ſacerdos baptizās ſine neceſſi tate efficit irregularis.c.i.de cle.non ordi.mi. In neceſſitate vero nō ſolū pōt qlibet ſȝ tene tur baptizare. aliter peccaret mortalit. Et iō bonū eēt ꝙ qlibet addiſcēt formaȝ baptiſmi.

¶Tertio dicit vn⁹ qr nō ples. vnde ſi plures 2 dicerēt. Nos baptizam⁹.ñ Ne baptizarēt. Ri. Ho.i.iiij.di.iij. dicit ꝙ tȝ baptiſm⁹ Sȝ p̄ mū tuti⁹.vt.ſ.dictū ē. Si No qlibet corū di cēt. Ego te baptizo ⁊c̄.tūc bn̄ eēt baptiſmus.

¶Quarto dicit pſonalit diſtict⁹.qr null⁹ ſe 3 ipm poteſt baptizare.c.debitum d baptiſmo.

¶Quinto dicit potens cōtingere. Ex q̄ patȝ 4 ꝙ i vtro nlls pōt baptizari.qr natitaſ ꝑa pſup pōit ꝑmā d q̄ dic vt.j.baptiſm⁹.vj.§.j.ij.⁊ iij

¶Utrum non habens manus poſſit bapti 5 zare. R. Aureolus vbi.ſ.quod non:

¶Sexto dicit potēs verba proferre.qr mut⁹ 6 nō pōt baptizare vñ q̄ȝuis ñ hñs man⁹.dice ret verba.⁊ mut⁹ hñs man⁹ ablueret nō eēt baptizatus. Pe.de pal.tȝ ꝙ eēt baptizatus. Sȝ p̄muȝ verius.vt.ſ. Baptiſmus.ij.§.iiij.

¶Septimo ſubiūgit ꝙ itēdat vl ſaltem ap 7 pareat ꝙ itēdat baptizar nō lauare tm̄.vñ ħȝ In.i.c.i.de baptiſmo.nō ē neceſſe quo ad ef fectū baptiſmi ꝙ ſciat qd ſit baptiſm⁹.ſ.ꝙ iſū dat grā vl ꝙ ſit ſacramētū.nec ēt oȝ ꝙ credat ħ ipȝ. Immo ſi ꝯtrariū credit ⁊ reputat truſā ⁊ deceptōeȝ.baptſim⁹ tm̄ hȝ effcm̄ ſuū ñ rgrit ꝙ baptizās ſciat qd ſit eccl'ia.nec ꝙ gerat in mēte facer ꝙ facit eccl'ia imo ſi ꝯriū gerret in mēte.i.ñ facer qd facit eccl'ia.ſȝ tm̄ fac. qr for mā ꝑuat nihilomin⁹ baptizat dūmō baptizar itēdat. Uñ ſi qs i necitate vadat ad ifidelē ⁊ dicat ei: Baptiza me docēdo ei formā. Si il le baptizat cū ħȝ itētiōeȝ petēt itēdens facē ꝙ alij baptizātes faciūt eēt baptiſm⁹. Sec⁹ ſi itēderet ſolū lauare. Lādul.tñ i.iiij. di. v.q. ij.dicit ꝙ ſi nō itēdit facer ꝙ facit eccl'ia ꝙ nō

ē baptiſm⁹. Sʒ opi. Innō. mihi placet. q̃uis
iſta ſit magis tuta. qꝛ ſicut furioſus ⁊ amēs
qꝛ nihil itēdeꝛ pñt ñ baptizāt. ſic videꝛ ꝙ itē/
tio baptizādi reqraꝛ ſaltē. Et h̄ pōt dici itēde
re quod itendit eccl'ia. ⁊ ſic itellexerit. Lādul.
8 ¶ Utꝝ ꝛqraꝛ itētio actual' i baptizāte. R. Lā
dul. i. iiij. di. vj. q. iij. ꝙ ñ d̄ neceſſitate. nec ſuf
ficit hitualis p̄ciſe. q̇ lʒ poſſit exire in actū tñ
nūq̃ȝ erit. Uirtualis āt ſp̄ ē neceſſaria. Diciꝛ
āt virtualis qñ qs hūit actualē itētionē nu/
dā miniſtrādi ſacrʒ. ⁊ ex illa mot⁹ ē admini/
ſtrādū poito ꝙ actual'r nō cogitet cū'miſtrat
virtualiter tñ manet itētio p̄ia. ⁊ hec ē q̄ mo
uet. qꝛ volūtas p ſuū ip̄ū mouet potētias iſe
riores ad act⁹ ſuos. vt pedē ad ābulādū ⁊ hu/
iuſmodi. Cū ḡ volūtas itēdit aliqd exeq mo/
uet potētias iferiores ad exequēdū. Et lʒ cēt
actual'r itētio volūtatꝭ manet tñ executio po
tētie actual'. Exēplū cū in me ſit actualis intē
tio eūdi ad eccl'aʒ impo pedē moueri. ⁊ lʒ i me
dio mot⁹ cēt itētio actualis manet tñ motio
pedis. Dicit ēt Ri. ꝙ ſi baptizās non ſit dili
gēs i applicādo itētionē ſuā ꝭʒ qđ decʒ ad ip
ſū actum. non excuſatur a peccato.
9 ¶ Utꝝ qs debeat poti⁹ baptizari a malo ſa/
cerdote q̃ȝ a bono laico. R. Lādul. vbi. ſ. di. v.
q. ij. ꝙ ſic qꝛ bonitas miſtrorꝝ non tñ ſpectat
ad ſacramētū' q̃ȝ auctoritas itellige qñ eſt pa/
ratus baptizare. alias nō vt. j. §. xiij.
10 ¶ Utꝝ ſacerdos exiſtēs i mortali peccet mor
taliꝛ baptizādo. R. ſm. Ri. in. iiij. di. v. ꝙ ſic.
niſi conteraꝛ de peccato vel niſi baptizetur in
articulo neceſſitatis. qꝛ tūc ñ peccat. Limito
h̄ verū quādo de peccato non aduertit neq̃ȝ
ꝙ contritionem debeat habere.
11 ¶ Utꝝ nō ſacerdos baptizās in aq̄ ſanctifi
cata ꝯferat ſacramentū. R. Ri. i. iiij. di. v. ar.
vltimo. q. i. ꝙ ſic. ſed peccat mortaliter niſi in
neceſſitate qñ aliam habere non poteſt.
12 ¶ Utꝝ baptiſm⁹ ſit ſuſcipiend⁹ ab heretico
vl' excōmunicato p̄ciſo ſuſpēſo ⁊ hmōi. R.
In. i. c. fraternitati. d̄ cle. ex. mi. ꝙ non. niſi in
neceſſitate. Et volūtarie ſuſcipiēs ſine neceſ
ſitate ab heretico: aut q̊cūq̃ȝ ab eccl'ia p̄ciſo.
aut ſuſpēſo a iure vl' ab hōie nō recipit gr̃aʒ.
i. q. i. mlti. ⁊. c. ſe. qꝛ facit ꝯ inſtitutionē eccl'ie
⁊ ſic peccat mortal'r. In neceſſitate āt lʒ. xxxij
di. §. ſi Uuʒ. Si Uo nō ſit p̄ciſus ab eccl'ia q̃ȝ
uis ſit i mortali. poſſet qs recipe dūmō cū nō
iducat ad miſtrādū ēt ſi aliū poſſet hr̃e ꝯcor/
dat Ri. vbi. ſ.
13 ¶ Utꝝ credēs baptizare maſculū baptizat ⁊
feminā vere ꝯferat ſacramētū. R. ſm Hoſti.
ꝙ ſi ſimpl'r baptizat ē baptizata. ſimiliꝛ ſi itē
dit baptizaꝛ p̄ſonā cuiuſcūq̃ȝ ſex⁹ ſit. Sʒ ſi ſo
lū itēderet baptizaꝛ maſculū tñ. ſic nō ꝯferat
ſacramentum ⁊ non eſſet baptizata.

Baptiſmus 6. q̊ ad cū q baptizandus eſt.

¶ Utꝝ i vtero matris totaliꝛ exiſtēſ 1
nec ex aliq̄ apparēs ab extra ſit baptizandus.
R. ꝙ nō. c. qꝛ in maternis. de conſe. di. iiij.
¶ U. mr̃ ſit ap̄ieda. R. ꝙ ñ. ſi ē viua. qꝛ ñ ſūt 2
faciēda mala vt veniāt bona. ſec⁹ ſi iā ē mor
¶ Sʒ nūqd ſi apparet aliqd ex̄ poterit / /tua 3
baptizari. R. Aur. vbi. ſ. ꝙ ſic. ſi p̄s p̄ncipa/
lis. Si Uo appareat pes vl' man⁹ tʒ ip̄e ꝙ ñ.
Lādul. i. iiij. di. iiij. q. i. tʒ ꝙ ſi pes vel man⁹ ap
pareat ꝙ dʒ baptizari. tñ nat⁹ poſtea dʒ iterꝝ
baptizari iſto mō. Si tu ñ es baptizat⁹ ego te
baptizo. In noie p̄ris ⁊c̄. Dñs Car. in cle. ſi
dei. d̄. ſu. tri. tʒ ꝙ oʒ tot⁹ ſit natus niſi neceſſi/
tas imineat. qꝛ i tali neceſſitate id qđ appet d̄
bet baptizari p̄p̄ occultā op̄ationē ſp̄ūſc̄ti. i.
q. i. multi. circa mediū. Glo. i. c. ſi ad matris. d̄
ꝯſe. di. iiij. tʒ ꝙ nō pōt baptizari p. c. q in ma/
ternis. ea. di. Rō qꝛ q nō ē p̄fecte nat⁹ ñ pōt
dici hō. l. qđ certū ē. C. d̄ poſthu. he. iſti. vbi oʒ
ſit tot⁹ nat⁹ vt dicaꝛ qs poſthum⁹. Alij dicūt
ꝙ ſi caput apparet dʒ baptizari. l. cū i diuerſ.
ff. de re. ⁊ ſup. fu. facit. c. ſi baptizat. d̄ ꝯſe. di.
iij. multiplex ē alia opi. doc. i h̄ ſʒ tu tene opi.
Lādul. q̇ ē ſecurior ⁊ valde pia quā tʒ Tho. ⁊
Ricar. in. iiij.
¶ Quid ſi naſcaꝛ cū pelle ſecundina pote/ 4
rit ne baptizari. R. aureolus. vbi. ſ. ꝙ ſic.
¶ Utrū monſtrū ſit baptizandū. ⁊ quō. R. 5
ꝭʒ Lādul. i. iiij. di. vj. q. ij. ꝙ ſi p̄p̄ēdaꝛ duas
habere aias. vtputa duo hʒ capita. quattuor
pedes duas ſpinas in dorſo ⁊ hmōi. tūc bap/
tizeꝛ qlibʒ p ſe. ⁊ itigaꝛ i loco qlibʒ p ſe. Si Uo
dubitaꝛ an ſint due aie. vtputa qꝛ hʒ q̃ttuor
man⁹. ⁊ vnū caput vl' duas ſpinas in dorſo.
tūc credo ꝙ debeat baptizari p̄ncipalis abſo
lute. ⁊ aliuſ poſtea ſub ꝯditiōe. ſ. ſi tu nō eſ ba
ptizat⁹. ego te baptizo ⁊c̄. nec baptizet itētiōe
vaga. ſʒ d̄terminādo ſe ad vnū. al's nihil fa/
ceret ſm Henricū i q̊libet.
¶ Utꝝ reqraꝛ ꝯſēſus baptizati. R. Aure. di. 6
iiij. q. i. iiij. ſen. ꝙ nō in puero. In adulto vero
ſic verus vel interp̄retatiuus vnde vi. vel re/
clamās ſi baptizeꝛ nec ꝛcipit p̄mū effectū. nec
ſecūdū baptiſmi. Sed de hñte ꝯſenſū interp̄
tatiuū ē dubiū. ſicut q p minas vl' penas ꝯſē

tiret. Et lȝ quidā dixerit nō ſuſcipe caracterē
baptiſmi. Alij ſciētes q̄ voluntas coacta vo
lūtas ē: tenēt ꝼȝ ſan. Bo.i.iiij.di.iiij.ar.ij.q.
i.q̄ ſuſcipit.niſi intēderet nō ſuſcipe ſacramē
tū.ſȝ ſolū illuderē ⁊ tales penas euaderē. q̄ tūc
nō ſuſcipet. Similiť Lādul.i.iiij.di.iiij.q.i.
tȝ q̄ q diſētit i corde neceſſario ē ꝛbaptizādꝰ
7 ¶ Vtꝝ i adultis requirať intētio vt recipiant
baptiſmū. R. Ri.i.iiij.di.vj.ar.ii.q.iij. q̄ ſic.
vel i actu vel in habitu. In actu in illo q ꝑus
habuit itētionē nō ꝛcipiēdi. q̄ neceſſe ē vt ha
beat i actu cōtrariā.ſ.ꝛcipiēdi.al's nō expelle
ret ꝯtrariā. ⁊ ſic nō recipet ſacramētuȝ. Si
militer qn̄ aliqs admonet vt actu ꝯſentiat .ꝛq
riť ꝯſēſꝰ actualis. aliť nō ꝯſentiret nec actu
nec habitu. q̄ habitu diſpoſitꝰ diciť hō qñ ſi
actualiť ⁊ deliberate recogitaret de illa re ac
tualiter ꝯſentiret in illā. al's ſufficit habitua
lis. ſicut ſi qs cathecuminū nudū baptizaret
actu nō cogitātē de ſuſceptione baptiſmi vl'
furioſū: ſiue amētē qui añ amētiā habuit itē
tionē ꝛcipiēdi vl' nūq̄ȝ habuit cōtrariam.
8 ¶ Vtꝝ requirať fides i adultis. R. ꝼȝ. Tho.
in.iiij.di.vj. q̄ nō quo ad caracterē ſuſcipien
dū ſed bene quo ad habēdam gratiam
9 ¶ Vtꝝ reqrať rectitudo itētiōis. R. q̄ nō ad
ſuſceptionē caracteris. vnde q recipit baptiſ
mū pp queſtū ſicut iudei ſepe faciūt. verum
baptiſmū recipiunt. lȝ nō fructū baptiſmi.
10 ¶ Vtꝝ amētes ⁊ dormiētes poſſit baptizari.
R. q̄ ſi añ habuerūt ꝯſēſū ⁊ neceſſitas imine
at pñt baptizari. vt i.d.c. maiores.i ſi. Si ve
ro añ amētiā vl' dormitiōeȝ ꝯtradixerūt. pſu
miť q̄ ꝓpoſitū duret. Et iō nō ſuſcipiūt nec
caracterē nec baptiſmū. vt ibidē. Si vo nō
diſēſerūt. tȝ. Aure. vbi.ſ. q̄ ſuſcipiūt cara
cterē. Hoc verꝝ ſm Ri. vbi.ſ. dūmodo aliqñ
conſenſerint de adultis loquendo qui habue
runt vſum rōnis. Secus in illis q nūq̄ȝ vſuȝ
rōnis habuerunt. q̄ ſuſcipiunt caracterē.
11 ¶ Vtꝝ pueri iudeoꝝ ſint baptizādi. R. q̄ i h
fuerūt opi. diuerſe. qbuſdā dicētibus q̄ nō i
uitis parentibꝰ. Sed ego dico cū Sco. ⁊ Lan
dul.in.iiij.di.iiij. q̄ ēt inuitis parētibus ſunt
baptizādi. nō qdē p ꝑuatas pſonas. ſed p ꝑn
cipes, aut coꝝ dños ⁊ educādi religioſe ⁊ cau
te ne occidanť a parentibꝰ. ⁊ ꝓ h facit qd no.
Oldra. in cōſilijs ſuis. vbi tȝ q̄ iudei ſūt ſui
facti per paſſionē xp̄i. extra. ď iudeis. c. ⁊ ſi iu
deos ⁊ fuit mādātū executioni p Cōſtātinū
vt no. Ho. in. c. conſuluit. de iudeis. Et hoc

textus ſt contrarius ad hac opini
onē de ... di.iiij: tu valere ſ.

dicit Archi.xlv.di. q̄ ſincerā. Hoc ideȝ tenet
Tho. i epiſtola ad ducillam lothorigie. Maȝ
cū ſint ſerui pnceps qui ē coꝝ dominus pōt
eos vendere. ar. C. ſi ſer. expor. vene. l. i. ⁊. ij.
Et p iſtā rationē tenet Archi. i. c. fraternita
tē. liiij. di. q̄ pōt eis auferre bona coꝝ cū nō
habeant ea niſi vt peculiū. allegat. c. iudei. el.
ſecūdo. de iudeis. vbi ſtatuiť q̄ ſi conuertanť
nō auferāť eis bona. ergo ſi nō ꝯuertunť poſ
ſūt eis auferri a contrario ſēſu. Meliꝰ facit
c. ſicut iudei. eo. ti. vbi ꝓhibeť q̄ ſine iudicio
terrene poteſtať nullꝰ eis auferat bona vel
offēdat. ergo ex cā legitima poſſent. Prete
rea ſuſtineť ex pietate ⁊ gratia. vt diciť i. c. ⁊
ſi iudeos. de iudeis ergo nō dȝ trahi ad neceſ
ſitatē. ff. de offi. ꝓcon. l. ſolent. i ſi. ⁊ ex h poſ
ſet ſuſtineri opinio Auř. q cū Landul. ⁊ Sco.
concordat q̄ inuitis parentibꝰ poſſunt bap
tizari per dominos ⁊ benefacerent.
¶ Vtꝝ iudei adulti aut alij adulti ſint ꝯpel 12
lēdi ad baptiſmū. R. de iudeis tȝ Sco. vbi. ſ.
q̄ ſic p dños coꝝ. ꝓ q̄ facit tex. i. c. ď iudeiſ. xlv.
di. ⁊. c. maiores. ď bap. vbi comēdať ille rex. q
cogit ifideles baptizari. Sȝ ꝯ ē tex. i. c. ſicut iu
dei. de iudeis. qui ꝓhibet cōpulſionē. Sȝ ego
dico vā opinionē Sco. itelligēdo de ꝯpulſio
ne īdirecta h ē. Ita ſūt angariandi ⁊ i ſuiutē
redigēdi q̄ eis eueniat volūtas cōuertēdi. ſi
cut exponit Grego. ſup illud compelle itrať
facit. c. vltimū. xxiij. q. iiij. cū glo. ⁊. q. vj. c. iā
vo ſed de cōpulſione directa nō licet. q̄ de
us voluntarium vult militē. d. c. ď iudeis. Si
militer idem dico de alijs infidelibus.
¶ Vtꝝ liceat emere aquā vel laborē ab eo q 13
nō vult aliť baptizari. vide. ſ. ſy. ij. §. xij.
¶ Quid ſi nō vult baptizare niſi cōmittat of 14
ferēs aliqd mortale. puta adulteriū. R. Lan
dul. vbi. ſ. q̄ ſi ipe nō pōt babtizare. puta q̄
mancus vl' mutꝰ nullo mō aſſētiat. q̄ fides
offerētis ⁊ opatio ⁊ deuotio baptiſmū flami
nis ipetrabit. q̄ credēdum eſt q̄ in talibꝰ ne
ceſſitatibꝰ diuina pietas ſupplet.
¶ Vtꝝ requirať cōtritio de peccatis factis 15
ante baptiſmū a baptizādo. R. ſm Alex. ď al.
in. ij. ſecūde q̄ ſic. de neceſſitate de omnibus
mortalibꝰ que recordātur etiā de venialibꝰ i
genere ⁊ forte de venialibus maioribus que
recordať. particulariter. aliter nō ſuſcipit gra
tiam baptiſmalē ſcilicet gratiaȝ ⁊ remiſſionē
peccatorum ſed bene ſuſcipit effectum baptiſ
mi qui eſt res ⁊ ſacramentum: ideſt caracte

rem.de conſe.diſt.iiij.c.oſteditur. Sco. tamen in.iiij. di. iiij. clarius exprimendo dicit q lʒ nō doleat d veniali q nō tollit̃ effect⁹ gratie baptiſmalis. ſʒ tm̃ complemētū quia non delet illud veniale de q̃ nō dolet. ⁊ ſic dr̃ ficte ſimpliciter vel ſm quid. ficte ſimplicit̃ accedit ad baptiſmū ille qui hʒ i ſe mortale peccatū de quo nō vult penitere. ſʒ tamē recedente fictione. hoc ē adueniēte ↄtritione habebit effectū baptiſmi. ſ. remiſſionē peccatoꝝ. vt i.d.c.oſtēdit̃.i fi. Et h̄ intellige quo ad penā peccatoꝝ precedētiū baptiſmū. ſʒ nō q̃ ad penā ſequētium baptiſmū. Et ideo pnia ē ei iniūgēda de ꝑpetrat̃ poſt baptiſmū ſʒ ſanctū Bo.in.iiij.di.iiij.ar.ij.q.iij. Ficte ſʒ qd accedit q nō dolet de veniali. ⁊ iſte nō hʒ cōplemētum. Et aduerte q hic nō accipio ↄtritionē ꝓ dolore informato a grã ſed ꝓ dolore q excludit actualiter obicē mortal' peccati in actu. Tenet̃ etiā talis poſtea ↄfiteri peccata añ baptiſmū ↄmiſſa vt patet.j.cōfeſ.ij.§.ij.

Baptiſmus 7. q̃ ad effectum. q̃rit̃ vtrum per ipſum auferant̃ oia peccata. R. q ſic.c. regenerāte.⁊.c.ſine pñia.d.ↄſc.di.iiij. Ratio q baptiſm⁹ ē ad regenerādū inſtitut⁹. Vnde ibi trāſit hō de poteſtate tenebraꝝ in adoptionē filioꝝ dei. ⁊ ibi maxime aperit̃ largitas mie dei i primo aduētu. Et hoc eſt q Pau. dicit ad thi.ij.ꝑ lauacrū regeneratiōis ⁊ rnouatiōis ſpūs ſancti quē effudit i nos abūde

1 ¶ Vtꝝ ꝑ baptiſmū tollat̃ ois pena. R. q ſic pena que rtardat ⁊ excludit a vita eterna. de cōſc. di.iiij.ſine pnia h̄ eſt pena quā quis deberet exſoluer̃ aut in hac vita vel i alia ꝓ peccatis ↄmiſſis anteq̄ʒ vitā eternā itraret. aliaſ autem. penã non tollit.

2 ¶ Vtꝝ baptiſm⁹ tollat cōcupiſcētiā. R. q in quātū hʒ rōnē culpe extinguit̃ ꝑ baptiſmū ſʒ iquātum habet rationē vitij ſiue pene nō tollit̃: vt nō ſit niſi ſpāli dono dei ⁊ miraculo fiat. ſʒ vt nō obſit benefit ex infuſione gratie q̃ ibi fit: ex qua ſupari pōt. de cōſc. di. iiij.c.ij.

3 ¶ Vtꝝ ꝑ baptiſmū tollat̃ irregularitas. R. q illa q̃ ꝓuenit ex defectu ſacramēti nō tollit̃. Vnde bigamus ante baptiſmū vel poſt nō pōt ꝓmoueri ſimilr corrupta vl' añ vl' poſt nō pōt velari. ⁊ d his hr̃.xxvj. di.acuti⁹. Si vo ꝓueniat ex peccato ſic tollit̃ ſm cōiter doc. irregularitas homicidij. ſʒ ſi homicidiū ſit ſiñ pctō vt i iudice ⁊ hmōi. ſic ſʒ aliq̄s irregularitas nō tollit̃ vt no.xxvj.di.c.vide. Sʒ ſʒ Sco.in.iiij.di.xxxiij. irregularitas cuiuſcūq̄ʒ homicidij tollit̃ qualitercūq̄ʒ ſit cōmiſſū. Hoc ſeq̄t̃ gl.xxxiiij.di.c.ſi q̄s viduā. ⁊.xxxij. di.§.ecce. Et hec ē ꝟior opi. Alia ãt irregularitas q̃ ꝓuenit ex defectu nataliū nō tollitur.

¶ Vtꝝ tollat infamiā. R. q ſic. ſʒ gl.in.d.c.ſi 4
ne penitētia. Rō. q ꝑ baptiſmū tollunt̃ peccata ⁊ ea q̄ ſequūt̃ ex peccat̃ ſub rōe qua ſunt peccata. Et iō cū infamia cōſequat̃ peccatū ⁊ ſub ratione peccati ideo tollitur.

¶ Vtꝝ ꝑ baptiſmū cōferant̃ homini gratia 5
⁊ virtutes. R. q ſic. ſm.glo.in.d.c.ij.

¶ Vtꝝ effect⁹ baptiſmi equaliter ↄferat̃ om 6
nib⁹. R. ſm ſanctū Bo.i.iiij.di.iiij.ar.i.q.iij. prime partis q triplex eſt effectus baptiſmi. Prim⁹ caracteris ipreſſio. Secūd⁹ grẽ ifuſio Terti⁹ innocētie reſtitutio. Quantū ad ꝑmū ⁊ tertiū equaliter oēs ſuſcipiūt ſi nō ficte accedūt: ſed quātū ad ſecūdū nō. q gratia habet duplicē actū. ſ. delere peccatū. ⁊ ſic magis delet in eo q magis cōmiſſit: q adelet omnē culpā. Secūd⁹ act⁹ ē habilitare ad bonū. ⁊ in h̄ maiorē efficaciā hʒ in eo qui ſe magis diſponit. In puulis ãt eq̄lis ē efficacia cōmuniter.

¶ Vtꝝ puer cū oſert̃ ad baptiſmū ſi occidat̃ 7
ſaluet̃. R. q ſi occidit̃ ne baptizari poſſit in odiū baptiſmi ſeu xpi ſic pie credo ſaluet̃. Si vero occidatur ex alio reſpectu ſic dānabit̃.

¶ Quid ſi puer moreret̃ qñ baptizans dixit. 8
ego te baptizo i noīe patris añq̄ʒ cōpleat. R. Ri.i iiij.di.iij.ar.ii.q.iij. pie credēdū ē q de⁹ ſupplet. Vnde ⁊ in cimiterio dʒ ſepeliri. Similiter ſi ſacerdos ipediret̃ ne totū cōpleret eēt baptizādus ſic. ſi non eſſet baptizatus ⁊c.

¶ Vtꝝ baptiſm⁹ ſit reiterād⁹. R. q nō. imo 9
tā miniſtrās q̄ʒ ſuſcipiēs ſciētes vltimo ſupplicio plectūt̃. l.ij. C.ne ſa.bap.ite. ⁊ ſunt irregulares. vt j. irregularitas primo.§.xxiiij.

¶ Vtꝝ ignorās ſi facit ſe baptizari ſine ↄdi 10
tione ſit irregularis ſi poſtea īuenit q fuerat baptizat⁹. R. q irregularis ē. de ↄſc. di.iiij.q his ſʒ cōmunē intellectū. Pōt tamen epiſcopus diſpenſare in neceſſitate magna.

¶ Vtꝝ nō baptizat⁹ credēs ſe baptizatū ſal 11
uet̃. R. ſic. d pſby.non bap.c.apoſtolicam.

¶ Vtꝝ ſuſcipiat caracterē ordinū ſi ordinet̃ 12
R. q nō de preſ.nō bap.c.i.⁊.c.veniens. Si celebrat tñ ignorās credit̃ q conficiat ꝟtute eccleſie ſʒ Inno. Hoc idē tenet Tho.in.iiij.di. xxiiij. ⁊ Albr. ⁊ ſūma ↄfe.li.iij.ti.xxij.q.viij. ⁊

plꝫ.qꝛ virtꝰ ſpūs ſcti vegetās ecclaꝝ ſuā ſup
plet potētiā i tali ne ecclia decipiat.

B **Aptiſmus** .viij.q̊ ad eū qui tꝫ.qrit qs pōt te
nere ad baptiſmū.R.q nō pōt tenere Abbas:
monachus:vl religioſus.d ꝯſe.di.iiij.nō licet.
xvi.q.iiij.placuit.el.ij.Tn̄ ſi tenēt ſūt ꝯpatres
1 ¶ Vtrum pr̄ vl mater.R.q nō.ſi ſunt i mrimo
nio:itellige.xxx.q.i.ad limina. als ꝯhēt cogna
tōez ſpūalē ⁊ ēt baptizādo niſi nccitate bapti
2 ¶ Vtrum n̄ baptizatꝰ poſſit tenere ad baptizarēt
baptiſmū.Rn̄.q nō.de ꝯſe.di.iiij.c.i.baptiſ
mate lꝫ baptizare poſſit.qꝛ baptizās ē d neceſ
ſitate ſacramēti:n̄ ſuſcipiēs ſeu tenēs ad ba
ptiſmū.Et ſi tenet nō erit ꝯpat:ſed bn̄ bapti
zās cū ſit vere pater ſpūalis. Vide ifra. Ma
trimonium.iij.impedimento.vij.§.x.
3 ¶ Quot dnt tenere ad baptiſmū.Rn̄ q vnꝰ
tātū.de ꝯſe.di.iiij.c.i cathecismo.⁊.c. nō plu
res.Sed tn̄ de conſuetudine.non ſeruatur.
4 ¶ Ad qd tenent leuātes d baptiſmo.R.q te
nent admonere quos tēuerūt:vt caſtitatē cu
ſtodiāt:iuſticiā diligāt:⁊ caritatē teneāt:⁊ an̄
oia ſymbolū ⁊ orōnē dn̄icā debēt docere.vt i.
c.vos an̄ oia.d ꝯſe.di.iiij.⁊ Magiſtri.iiij.diſ.
vi.c.pe.dicit q exigit a patrino diligēs cura
circa eū pro q̊ reſpondet.Q d limita verū ſm
Tho.qn̄ parētes notabilit negligunt.

B **Ellum** qdē duplr dr.ſ.proprie ⁊ iproprie. Proprie āt
bellū ē illd qd auctoritate pricipis ſupiorē nō
recognoſcētꝫ idicit vt ē iperator ⁊ papa ſꝫ ho.
xxiij.q.i.c.i.ff.d capti.l.hoſtes.⁊.ff.d ver.ſi.l.
hoſtes ⁊ i iſto bello captiui efficiūt ſui ⁊ bōa
efficiūt capiētiū.⁊ ſeqt terciū iꝰ.ſ.poſtliminij:
de q̊ i.l.poſtliminij.⁊.l.ſiqd bello.⁊.l. hoſtes.
ff.d cap. Et h̄ verū ſi bellū ſit iuſtum. Debent
tn̄ bōa capta aſſignar capitaneo vt diſtribu
at vnicuiqꝫ ſꝫ merita. ſm Bar.i.d.l.ſiqd bel
lo.lꝫ a pricipio efficiant capiētiū. Et hoc verū
credo qd dicit Bar.niſi ꝯſuetudo hrēt q vnꝰ
qſqꝫ ſibi retineret qd cepit qꝛ tūc nō tenet aſ
ſignare qꝛ illd itelligit actū qd ē conſuetū.l.q
ſi nolit.§.q aſſidua.ff.de edi.edi. Hodie etiā
ex ꝯſuetudine inter chriſtianos non ſeruant
iura captiuitatis ⁊ poſtliminij cui ſtādū ē vt
l poſtliminij.ff.d capti.⁊ nō. Bar.i.d.l.hoſteſ
ff.eo. Quid autem ſit poſtliminiū. Rn̄..q.eſt
ius āmiſſe rei recipiēde ab extraneo i ſtatū p
ſtinū reſtituēde moribus legibuſqꝫ ꝯſtitutū
dicit tex.i.d.l.poſtliminiū. Vn̄ q̊ ad hoc bene
eſt ſeruadū vt ille qui aliqua perdidit i iuſto
bello quo ad eū itegre reſtituant.Et ideo nō
currit preſcriptio ꝯ eū ſm glo.i.c.prima accu
ſatione.xvi.q.iii.Arma tamen de rigore non
reſtituuntur.l.ij.ff.de captiuis.ſed ſecundum
conſcientiam ſunt etiam reſtituenda.
¶ An autē hec locū habeant i bello idicto ab 1
his q d facto ſupiorē.nō recognoſcūt vt eſt
rex frācie hiſpanie ⁊ huiuſmodi.R.ſm In.
i.c.olim el primo.de reſtitu.ſpo.⁊ Bar.in.d.l.
hoſtes.ff. de captiuis ⁊ poſtliminiis reuer
ſis.q ſic.quia habent iura principis.
¶ Bellū aūt iproprie ē illd q nō ē idictū p 2
pncipē. ſed p iferiores q recognoſcūt ſupiorē
Et de hoc Pa.de iureiuran.c.ſicut.el tertio.
¶ Vtrum bellū i dubio ſit preſumēdū iuſtū.R. 5
Pa.i.d.c..ſicut qd i bello idicto a pncipe ſū
mo.i dubio pſumitur iuſtū ⁊ legitimā cauſā
eē i pncipe iuxta not.p legiſtas.i.l.pſcriptio
ne.⁊.l.ſi.C.ſi ꝯ ius.vel vti.pu.⁊ p canoniſtas
i.c.q̄ i eccleſiaꝝ.de ꝯſti.Sꝫ i bello idicto a rco
gnoſcēte ſupiorē i dubio pſumit iiuſtū.Et ſic
itellige Ho.⁊ tex.d.c.ſicut.facit.l.vnica.C.d
gla.⁊.c.i.de pur.ca.cū ſuis concordantijs.
¶ Quid requirit vt ſit iuſtū.R.Pa.vbi.ſ.q
i bello pprie oportet q ſubſit legitima ⁊ na
turalis cā.puta qꝛ cōtumaces ⁊ rebelles ſūt i
perio vl ecclie. Adde.ij.vt nō fiat aio vindi
cādi ſed puniēdi delinquētes.In bello āt ſe
cūdo mō dicto qnqꝫ regrunt ſꝫ. gl.xxiij.q. ij.
i ſūma.ſ.pſona vt nō ſit eccleſiaſticꝰ cui nō li
cet ſanguinē effūdere.xxiij.q.viij.clerici .niſi
neceſſitate ieuitabili.poſſūt tn̄ ſꝫ Tho. ſa ſe
q.xl.iducere alios ad iuſtū bellū ⁊ eis aſſiſter
vt pugnātibꝰ ſubueniāt exhortationibꝰ ab
ſolutionibꝰ.⁊ alijs ſpūalibꝰ. Nō tn̄ debent
hortari vt interficiāt vl mutilēt ſꝫ vt fidē ec
cleſiaſticā vel patriā liberēt Et lꝫ aliq iterfici
ant.nō tn̄ eis iputabit. ⁊ multo magis plati
h̄ poſſūt.imo peccarēt ſi nō facerēt.xxiij.q. v.
de occidēdis.d homi.poſtulaſti.⁊.c. tua. nos
xxiij.q.iij.maximianus.xxiij. q.i.i ſūma. ⁊.c.
militare.de cle.percu.c.iij.de reſtitu.ſpo c.oli
el p̊. Inno .tn̄.i c.qd i dubijs. de penis. limi
tat pdictā exhortationē nō poſſe fieri quādo
ſunt i pcuſſionibus.ſed an̄ ſic.⁊ mihi placet.
⁊ ē ſecurius. Secūdo cā legitima.vt p defē
ſione ſua vel ſuoꝝ aut paternaꝝ legum.xxiij.
q.viij.ſi nulla. Tertio ſi res.ſ.pro repetitione
rerum ⁊ huiuſmodi.d.c.olim. Quarto animꝰ
vt nō ex odio.ſed vt habeat debitum ⁊ huiuſ

modi.xxiij.q.i.quid culpat.&c.militare. Qui
to.auctoritas ſupioris.d.c.qd culpat.&l.vni
ca.C.vt.ar.vſus inſcio prin.lib.xi. Poteſt ēt
fieri auctoritate epiſcopi.ſm Ho.i ſūma.pci
pue quando pugnat pro fide: vel contra eum
qui pro peccato mortali excōmunicatus nō
vult parere.

5 ¶ Vtꝝ ſi aliqđ pdictoꝝ defuerit teneat ad re
ſtitutionē tā dānoꝝ datoꝝ q̄ʒ ēt raptoꝝ bo
noꝝ. Rñ.mo .co.ti.ꝙ ſic. ſi deficit .ſecundū
vel tertiū. Si tñ res ſubſit q.s.ꝓ reb9 repetē
dis factū ſit nō tenet q mouit bellū rſtituere
qđ ibi cepit.dūmō nō excedat qđ hre debebat
Et h verū i foro penitētiali.vbi hʒ locū liqdi
ad nō liqdū cōpenſatio.ſicut ſi qs cōfiteat p
furtū accepiſſe.x.nō coget reſtituere ſi debet
habere alia.x.ab eodem. Si vero damnifica
uit plus aduerſariū.nō credo excuſatū niſi cō
currat ſimul auctoritas niſi i caſu qñ vim vi
repellere licet.ſed tenet cōpēſare dāna data
cū eo qđ debet habere.&ſi plus habet reſtitu
at.c.q habetis.&i.c.ſe.xiiij.q.v.&i. d.l. hoſtes
ff.de capti.&ſm quod dico i.§.ſequēti.

6 ¶ Vtꝝ iſtis inferiorib9 a pncipe liceat facere
bellū. R. Pa.i.d.c.ſicut ꝙ aut is qui facit bel
lū.habet iuriſditionē ſup his quibus guerraʒ
facit.&illi ſunt ꝯtumaces & rebelles & ſic pōt
ſtatuere & concedere quod liceat vnicuiqʒ res
coꝝ iuadere & ſuas facere & liberos homines
rebelles capere & detinere quouſqʒ domino
repreſentare potuerint.c.a nobis đ ſen.exco:
Si autē nullā iuriſditionē ſup eos habent
non poſſunt ſine auctoritate principis niſi eſ
ſēt iuaſi.q2 tūc poſſūt ſe & ſua defendere cum
moderamine iculpate tutele.&hominē pcu
tere & etiā occidere vt lati9 dicā.j. Defenſio
Nō poteſt tñ aduerſariū cape & nec iuadēdo
res aduerſarij ſuas facer. Quod intellige ni
ſi i recōpenſationē dānoꝝ ſuoꝝ & i ſatiſfatio
nē expenſaꝝ laboꝝ & opeꝝ etiā ipſū adiuuā
tium.di.i.ius gētiū.xxiij.q.vij.ſi de rebus.vl
niſi i territorio ſuo eos deliquētes inueniret
Itē quādo talis ſuperiorem non habet coraʒ
q̄ ſua repetere poſſit res ſuas propria auctori
tate repetere poſſet & recuperare. l. iudei &.l.
nullus.C de iudeis.

7 ¶ Vtꝝ ſubditi teneant ire ad bellum iuſtum
domino mādante. R. Pa.in.d.c.ſicut.el . iij.
ꝙ ſubditoꝝ quidā ſunt vaſalli ꝓprie .vt ſūt
q tenēt feudū ab eo. Quidā vaſalli iproprie.
vt ſūt ſubditi ratiōe origis vel domicilij . ni
hil tamē ab eo detinēt.&tales ꝓprie non ſūt
vaſalli lʒ ibi habeāt poſſeſſiōes nec tenētur
dño pſtare fidelitatē. Quidā ſūt milites Vi
vt q iurāt q̄ ponit.gl.i.l.pc.ff.ex.qui.cau.ma.
que ſūt.j.miles. Quidā nō veri milites. ſed
tm̄ reſpectu honoris qui iſta nō ꝓmittūt. ſʒ
viuūt vt alij ciues vt p.Cy.i.l.i.C.de iur.&fa
cti igno. Iſtis premiſſis diſtiguo aut domin9
vult alios ꝓ libito volūtatis iuader nō fauo
re rei publice. & nō tenētur eū ſequi ēt vaſalli
ꝓprie.ar.c.de forma.xxij.q.v.niſi aliud habe
at conſuetudo vel pactū. Aut dominus iuadi
tur & tunc ſi timor eſt.ſubitane9 & iprouiſus.
oēs apti ad pugnā:ſeu cuſtodiā tenet fauore
rei publice. Nā clerici hoc caſu tenētur ad cu
ſtodiā.c.puenit.& ꝙ ibi notatur.de imu eccle.
Facit.c.omni timore.xxiiij.q.viij. Aut nō eſt
talis timor.& tūc vaſſalli ꝓprie dicti tenētur
p.d.c.đ forma & milites veri.p.d.l.penul. Alij
Vo nō ſūt cōpellēdi.dūmō dñs ſufficiat đ p
ſe ex redditib9 quos habeat a loco. Nā pp h
honorāt dominū i redditibus gabellis & hu
iuſmōi.vt neceſſitatis tempore eos dfēdat.ar.
xxiij.q.v.pncipes.&.c.regū. Si Vo nō ſufficit
p ſe tūc oēs tenent ꝓ ſalute dñij. vt pʒ.ex c.ſi
nullus.&.d.c.omni timore.xxiij.q.viij.

¶ Vtrū ſubditi ſequētes dominum in iniu 8
ſto bello excuſent. R. Pa.in.d.c.ſicut. qđ In
no.dicit ꝙ nō.ſi ſcienter hoc faciunt.nec excu
ſant ex timore amittēdi feudū vel alia bona
xxiij.q.v.ita ne. Si vero dubitāt & inquiſie
runt quātum potuerunt peritiores.& ſemper
dubij remāſerūt.excuſant pp bonum obediē
tie.c.quid culpat xxiij.q.iij.aliter non.ar.c.cū
inhibitio.đ clan. deſpō. non tamen excuſāt
amici & cognati & alij.q volūtarie adiuuant
talem in dubio. Immo ſi erat iniuſtum de oi
damno dato tenētur ad reſtitutionē..

¶ Vtꝝ ſubdit9 qui in dubio bellādo multa 9
acquiſiuit.teneat ea reſtituere cognito ꝙ bel
lū erat iniuſtum. R. ꝙ ſic omnia que habet.
Et credo ꝙ ēt cōſūpta.q2 nūqʒ habuit bonā
fidē.ex q̄ ſp dubijs pmāſit.et đ h vid.j.pſcri.
§.iiij.& ſecundū illā diſtinctionē dic.

¶ Vtꝝ omnes exiſtētes i bello iniuſto teneā 10
tur inſolidum. R. ſm Ho.ti.re.i.ꝙ ſic.đ om
ni damno quod ſuo auxilio cōſilio fauore da
tum eſt quod aliter datum nō fuiſſet.ar.xvij.
q.iiij.omnes.&.ij.q.i.notū in fi. Si Vo ꝓba
biliter credit ꝙ propi ſuū auxiliū conſilium
fauorē non plus fecerint quam alias facturi

erant: non tenet nisi de his q̄ ipse habuit: vel
damnū dedit: vel aliquis de familia sua dire/
cte ⁊ occasionalr. ar. d ſē. ⁊. re iudi. c. i. ⁊ d. cta.
⁊ qua. ox. c. tuā. Et de h vide ēt. j. furtū. §. xvj.

11 ¶ Sed querit qd tenet reſtituere faciens bel/
lū iniuſtū. R. Mo. vbi. s. qd tenet de oib⁹ dam
nis que ipſe vl' ſui intulerūt aduerſario vl' ei⁹
hominib⁹ tenet ēt ,ppriis hominib⁹ d dam
nis datis ab aduerſariis.

12 ¶ Vtr̄ habens iuſtum bellū teneat in aliq̄
de damno aduerſarij. R̄n. Mo. vbi ſupra q
non tenet de illis damnis que bona fide intu
lit: a quibus cōmode abſtinere non poterat
ſm conſuetudinē pugne. Si qua tamen ani/
mo craſſandi ⁊ malicioſe intulit. cum alias
poſſet abſtinere ⁊ ſibi conſulere. tunc tenet cō
penſat cum damno ſibi dato ⁊ ſi excedunt te
netur eis ſatiſfacere.

13 ¶ Vtrū habens iuſtum bellum teneatur de
damno dato ſubditis aduerſarij. R̄n. qui ſu
pra q nō. Imo licite bona capit. Nō ſolum
aduerſarij: ſed ēt fautoꝝ ⁊ ſubditoꝝ ſuoꝝ do
nec ſibi ſit ſatiſfactū. Subditi tamen aduerſa
rij qui deum timentes nolunt domino ſuo i
bello illicito impendere auxilium vel conſili/
um nullatenus ſūt ſpoliandi ne pena excedat
auctores. ar. de his que fi. a. ma. par. ca. queſi/
uit. i. q. iij. c. i. Imo ſm Ricar. in. iiij. diſt. xv.
qui ſcienter talibus innocentibus īferūt dam
num: tenentur ad reſtitutionē. Verū credo
niſi dominus eorum directe vel indirecte ex
pſonis vel rebus eoꝝ iuuaretur. Multo ma
gis tenetur ad reſtitutionem qui damnificat
non ſubditos aduerſarij innocentes ſcienter
vt ſunt eccleſiaſtici ⁊ hmōi. Secus autem eſ
ſet ſi a caſu damnificaret hoc non intendēs
nec obligat⁹ itēder. vt puta q: bellās ꝯ aduer
ſariū nō valēs eū ipugnare. icendit ciuitatē
⁊ ſic ꝯburunt eccl'ie bona ipſius ⁊ alioꝝ inocē
tiū: Nā tunc nō tenet. ⁊ ſic patet q eccl'ie in
caſtellate poſſunt incēdi. ⁊ bona ibi repoſita
ex qbus ſuſtētabātur contra hoſtes in iniu
ſto bello poſſunt capi. Nō incaſtellate vo a
,ppoſito nec res eccl'ie ſūt auferende ⁊ cōtra/
riū facientes tenentur ad reſtitutionem.

14 ¶ Vtrum domini qui habuerunt bellū ad i/
uicē poſſint componere ſimul de damnis. R.
Mona. ti. reſti. q ille qui habuit iniuſtū bel/
lum non pōt componere in piudicium homi
nū ſuoꝝ. quin ipſe teneat eis de damnis que
paſſi ſunt. niſi ⁊ ipſi fuerint in culpa. Hoc ve
rū in foro conſcientie. ſi ad talem culpā non
venerunt ex ei⁹ pſuaſione alias non facturi.
Ille aūt qui habet iuſtuꝫ bellum debet ,pcu/
rare pro viribus: vt ſatiſfiat ſuis hominib⁹
Et ſi non poteſt. Et ipſi homines contradi/
cūt cōpoſitioni ſm Monal. nō pōt de dam/
nis que paſſi ſūt in incendiis ⁊ rapinis cōpo
nere. facit in ar. l. i. ⁊. l. tranſactionis placitū.
⁊. l. pſes. C. de tranſac. ⁊. c. fi. de ma. ⁊ obe. Sꝫ
ego credo q in omnib⁹ pōt. ar. eoꝝ que notā
tur in. l. fi. C. ſi contra ius vel vti. pub. ⁊ in. c.
que in eccleſiaꝝ. de conſti. vbi pꝫ q ex ratio
nabili cauſa poteſt princeps tollere rem vni
us ⁊ dare alteri. ⁊ non poteſt eſſe maior ratio
q̄ꝫ fauor publicus carere bello. Et ſimiliter
poterūt qui habēt iura impialia. Vnde Ho.
tꝫ q qñ duo milites habuerūt iniuſtum bel/
luꝫ inuicē pace inter eos facta ⁊ dāna remiſ/
ſa q h remiſſio extendit ad oēs vtriuſqꝫ par
tis: lꝫ non conſētiant qñ par alit haberi non
poſſet allegat. l. conuentionū. ff. de pactis. Cō
cordat. Pa. in. c. noſtra. de iniur. aduerte hic
ſm eūdē q ubi ſupra. q nomine damni ,ppe
⁊ ſtricte venit diminutio patrimonij p aliū
facta. l. iij. ff. de dā. infecto. Et ideo non veni
unt expēſe facte propria voluntate: etiam eo
acta nomine damni. Quod nota. pro ſtatu/
tis ⁊ ſimilibus odioſis. Item limita q predi
cta remiſſio nō valet quo ad dāna data eccle
ſiis ⁊ eccl'iaſticis pſōis. niſi plati ipaꝝ ꝯſētiāt

¶ Vtr̄ domin⁹ teneat mandatario de dam 15
nis que i bello ē paſſus. R. fꝫ Pa. i. d. c. ſicut
q ſic. niſi cā pietat̄: humanitat̄ vel parente
le bellū fecerit vel niſi ex debito teneret: vel
niſi aliqd recipe conuenerint ,p mercede. Et
vide d h. j. Mādatū. §. v. Et h intellige d dā
nis q̄ veriſimiliter potuit mādās ,puidere.

¶ Vtr̄ occupata p pncipes chriſtianos q 16
hodie iī ſe bella gerentes ,ppa temeritate qd
vn⁹ qēte poſſedit ab antiquo. alius violēter d
nouo accipit ſint reſtituēda. R. do. Anto. i. c.
qd ſup his. d voto fꝫ Ho. q nō videt qmō
iuſte teneāt nec q̄liter ꝯfeſſores eoꝝ peccata
q̄ꝫqꝫ notoria palpitēt. nec q̄liter ab eiſdē ele/
moſynas aut paſſiōes accipiāt: aut eos abſol
uāt. Vñ caueāt ne cateruati ad iferos vadāt
⁊ alios ſecū trahāt: nec credit q i italia pſcri
bi talia poſſint. c. fi. de preſcrip. Et ideo reſti
tuere tenetur.

¶ Vtr̄ clericus i bello iuſto cū domino. ſuo 17
vadēs qui lucrat aliqua de bonis aduerſari

orum teneať ea reſtituere. Reſpon. Monal. ti. reſti. ꝙ ſi ea rapuit. peccauit capiēdo. ⁊ reſtituere teneť eis a quibꝰ abſtulit. qꝛ illā rem capiendo nō potuit facere ſuā. qꝛ ſicut dñs nō potuit ei dare auctoritatē bellādi. ſic nec rapiendi. Poſſꝫ tñ retinere ſi guerra durāte dñs vt illā teneat cōſenſit. Si vero nō ipe rapuit ſꝫ ſibi ab his quibus licuit rapere data fuit. tūc nō teneť rſtituere. Quod veꝝ credo qñ ex ɔſuetudie quilibet quod rapuit ſibi retinet. alias ſecꝰ qꝛ de iure quilibet teneť capitaneo aſſignare. vt illa diſtribuat. vt. l. ſiquid bello. ⁊ ibi Bar. ff. de capti. ergo ſine eius auctoritate tenere nō poterit. fac. c. dicat. xxiij. q. v. niſi vt dixi ɔſuetudo. ſit in contrarium.

18 Utrū liceat omni tēpore bellare. R. ꝙ in bello iuſto nō licet bellare in xl. nec in diebꝰ. feſtiuis niſi neceſſitas vrgeat ineuitabilis. textus ē cū glo. in c. ſi nulla. xxiij. q. viij. Iteꝫ nec tpe treughe. c. j. de treu. ⁊ pace. Quod intellige in pugnatore. non in defenſore. vt notat predicta glo.

19 Utrū in bello iuſto liceat vti deceptiōe. dolo. vľ inſidijs ad vincendū inimicos. R. ꝙ ſic. dūmō mendaciū nō dicāt vel fidē pmiſſam nō frangāt. facit. c. vtilē ſimulationem. xxij. q. ij. xxiij. q. ij. c. dñs. ⁊ q. vij. i ſūma. xiiij. q. v. dixit. vide glo. in. c. cupientes. in Ꝟ. malignantium. de elec. li. vj.

20 Utrꝝ locās arma. equos ⁊ hmōi: eunti ad bellū repetat ſi amittanť in bello. R. Inno. i c. ſi cui. el. iij. de iureiurādo. ꝙ nō qꝛ ſic ea cōduxit. ff. loca. l. itē queritur. §. ſi quis ſeruum. facit. l. videamus. §. ſi. ff. eo.

21 Utrꝝ comodans poſſit ſil'r repetere. R. Inno. vbi. ſ. ꝙ nō. qꝛ nō exceſſit fines ɔctus. ff. comoda. l. ſi vt certo. §. ſed interdum.

22 Utrꝝ tenēte aliquo rem meā liceat mihi violēter auferre. R. Panor. in. d. c. ſicut. aut in ɔtinēti recupare vult. ⁊ lꝫ. qꝛ vim vi repellere licet. de quo. j defenſio. Aut nō ſtatim. ⁊ ſic dꝫ p iudicē eā recupare ſi pōt ꝙ ſi nō pōt ſic in defectū iudic. pōt dñs rē ſuā etiā violenter ſi aliť nō pōt facere recupare. ar. l. nullꝰ C. de iude. i gl. ⁊ l. ait ptor. ff. de his q in frau. cre. §. ſi debitorē. nōt. Inno. i c. oli. el. pmo de reſti. ſpo. ⁊ Alex. Ri. ⁊ Sco. in. iiij di. xv. ꝙ ſi aliter non poſſum rem meam hre. licꝫ furto. eam tollere. de quo dic vt infra. furtum. §: xl. Non tamen licet per mendacium. quia non licet mentiri pro alterius vita. xxij. q. ij. neqꝫ

Et ſic limita glo. i. c. cupientes. de elec. li. vj.

Benedictio ſuper populū. quedam ſolennis que fit cū illa ſolennitate. Adiutoriū nrm ⁊c. Et hāc ſolū epi pñt facere in tota ſua dioceſi. ⁊ archiepi in tota puincia cū viſitāt ⁊ legati in terminis ſue legatōis. ⁊ abbates qbꝰ ex puilegio cōceſſum eſt. vt notať. xxvj. q. vj. miniſtrare. de cōſe. di. j. cū ad celebrādas. de exceſ. prela. accedentibꝰ. de puile. abbates li. vj. Alia ſimplex. Et hec fit a ſacerdotibus in miſſa abſente epo: aut de mādato eiꝰ cū preſens eſt. xxj. di. deniqꝫ. xcv. di. ecce ego dico.

Utrꝝ benedictio calicis paramentoꝝ ⁊ huiuſmodi p miſſis celebrādis poſſit fieri a ſacerdote. R. doc. i cle. attēdētes. de ſta. re. tenēt ꝙ nō. qꝛ ſunt potiꝰ ordinis epiſcopalis. ⁊ B idē in d. c. abbates. Sꝫ iudicio meo nllo iure coꝝ dictū pbať. Et credo ꝙ imo poſſint bñdicere paramēta. tali rōne motꝰ pſbyter pōt oia facere q ſunt ordinis niſi ſint ordinis epiſcopaľ. vľ ſpāliter ei iterdicta. c. qꝫuis lxviij. di. ⁊ d. c. ecce. ⁊ xciij. di. legimꝰ. ſꝫ bñdictō paramentoꝝ cū nō ſit ordinis epalis. patet qꝛ ɔpetit abbatibꝰ ex ɔſuetudie: Ut tenēt doc. in. d. c. abbates. ⁊ d. cle. attendēteſ. quod fieri nō poſſet ſi eſſet ordinis epiſcopaľ. ar. coruꝫ que notanť in. c. pe. de conſe. cc. vel al. nec eſt etiā eis phibitū. patet qꝛ. in. d. c. qꝫuis. phibetur ɔſecratio ſacerdotū. diaconū ⁊ ſubdiaconuꝫ ɔſecratio virginū. ɔſecratio eccľie vľ altaris: criſma cōficere. criſmate frōtes baptizatoꝝ ſignare. publice penitentē recōciliari. ⁊ in. c. miniſtrare. xxvj. q. vj. addiť ꝙ nō benedicat publice plebē in eccľia. Quod itellige. vt dixi. ſ. ⁊ in. c. cōſulto. de conſe. di. j. ꝙ nec corpalia dꝫ ɔſecrare. ergo veſtimēta pōt qꝛ i. c. veſtimēta. ⁊ in. c. vaſa de ɔſe. di. j. nihil diciť de epo. Quare credo oia q ptinēt ad celebrationē miſſaꝝ q nō fiūt cū ſacra vnctiōe vt ē calix ⁊ patena ⁊ nō ſunt eis ſpāliter inhibita. ſicut ſunt corpalia que ab epo debēt eſſe benedicta. vt in. d. ca. conſul. ⁊ alia hmōi poſſunt bñdicere. ar. d. c. qꝫuis. ⁊ ca. ecce. niſi epiſcopus eſſet preſens. quia non liceret. ar' ca. deniqꝫ. xxj. di. 1

Utrū abbates poſſint ſil'r benedicere. 2
Be. in. d. c. abbates. tenet ꝙ ſic omnia in quibus fit verbalis ſolū benedictio ⁊ quando faciunt ad opus ſuarum eccleſiarum. alias nō Sed ego dubito de benedictione corporaliū

que licet ſit ꝟbalis ſolū tñ videt̄ epiſcopis
reſeruata.d.c.cōſulto: niſi dicam⁹ derogatū
ꝑ cōtrariā ꝯſuetudinē cū ſit potius epiſcopis
rſeruata rōne dignitat ꝗ̄ ordinis. Et iō ab/
bates poſſēt ex ꝯſuetudine.ar.d.c.accedētib⁹
Idē dic d̄ bñdictiōe calicis.d̄ q̄.j.calix.§.i.
3 ¶ Utrum veſtis d̄beat iterum bñdici qñ repetiatur
R. q̄ nō: niſi qñ ſit talis repeciatio q̄ ſine ipa
cū dicta veſte nō poſſet celebrari. puta totius
manice ⁊ hmōi. q: cū amittat formam. d̄bet
iterum benedici ar. contra que notā.i.c.i.de cōſe.
eccle. vel alta. Sec⁹ dico ſi de ſtola fiat mani/
pulus vel de manipulo ſtola. q: non videtur
alia forma. niſi q̄ vnū breuius eſt altero que
quidē breuitas non mutat formā.
4 ¶ Utrum ſpōſa que nō eſt virgo debeat benedi
ci. R. q̄ non. xxxij. di. ſeriatim. Imo benedi/
cens ſecūdas nuptias ab officio ⁊ bñficio ſu/
ſpenſus d̄bet mitti ad papā. c. j de ſecū. nup.
5 ¶ Utrum diacon⁹ poſſit bñdicere mēſā. R. q̄ nō
ꝑſēte ꝑſbytero niſi eēt diacon⁹ cardinal: ſ;
abſēte ꝑſbytero pōt ſ; no. i.c.legim⁹.xciij.di.
6 ¶ Utrum recipe pecuniā ꝓ bñdictione nuben
tiū ſit ſymonia. R. q̄ ſic. tex. ē in. c. cum in ec/
cleſia d̄ ſy.
7 ¶ Utrum mulier poſſit benedicere. R. q̄ nō ni
ſi vt poteſt quilibet bonus chriſtianus. c. no/
ua. de pe. ⁊ re. quia que ſunt ordinis non ca
dunt in mulierem. d.c. noua.
8 ¶ Utrum bñdictio menſe ⁊ aque ſit certi or
dinis. R. ſcd̄m Inno. i.c.i. de excō. ꝓla. li. ſexto.
q̄ benedictio aque ſic. Et ideo eſſet irregula/
ris excōmunicatus. vel ſuſpenſus ipam be/
nedicendo. Secus de benedictiōe menſe que
non eſt ordinis.
9 ¶ Utrum libri eccleſiaſtici ſint benedicēdi.
R. ſm glo. in. c. j. de pigno. q̄ non.

Benefacere ex timore. et non ex amore. nō repu
tatur benefacere. ſ; ꝓ nō facere. xxiij.
q. v. ad fidē. xxxij. q. v. ſicut enim. de ꝯſe. di. v.
qcqd. lxxxvj. di. nō ſatis de re. iu. q ex timore.

Beneficium eſt quedā beni/uola actio gau/
dium tribuēs capiēti in li. feu. c. i. ex q
cau. feu. aut ꝑa. in. c. vnico de cōmo. ⁊ in. ca.
ad audientiam. de ꝑſcri. Hec diffinitio com
prehendit quodcūq; quod dicit̄ beneficium.
Sed hic de eccleſiaſtico ſolum dicendu; eſt.
1 Quotuplex eſt beneficiū eccleſiaſticu;. R. q̄
aliud eſt religioſum aliud ſeculare. Religio/
ſum aliud ſimplex vt canonicat⁹ regularis.
aliud duplex vt abbatia. prioratus. vel aliud
habens iuriſditionem. Seculare vero. aliud
ſummū. vt papatus. aliud maius. vt epiſco/
patus. aliud mediocre ſeu duplex. vt digni/
tas. vel perſonatus. vel aliud habens cu
ram animarum. aliud minus. ſeu ſimplex. vt
canōia. capellania. aduocatoria. ⁊ hmōi. aliō
nō habēs adminiſtrationē. Et iſto mō dr̄ lar
ge beneficiū. Et ē quādo qs habet beneficiū:
nō i titulū. vt ſūt capellani ad nutū āmonia/
les. ſ; qñ h; i titulū aliqd bñficiū: cui ē aſſigna
ta dos ꝯtūcūq; ſit ſimplex: dicit̄ hr̄e bñficiū
cū admiſtratiōe ſ; Ho. i. c. pñti. d̄ offi. or. li. vi
¶ Utrum prebēda ſit quid ſpūale. R. Pa. i. c. 2
dilecto de prebē. q̄ ſi ē annexa iuri canonic ꝑ
ti ē ſpūale ⁊ ptim temporale. Si ꝟo nō ē an
nexa canonic. vt puta. q: i eccleſia nō ſūt ꝑbē
de diſtincte. ſed oia cōia. ⁊ per. c. aſſignat̄. iſti
vnū ꝑdiū i ꝑbēda. ⁊ alteri aliud vl̄ qd ſimile
Uel ēt ſi ſūt diſtiete: tñ nō ſunt canonicatib⁹
annexe. q: nō eſt ibi numerus canonicorum. tūc
eſt mere tēporale ⁊ pōt concedi ēt laico ad ip
ſius ſuſtentationē.
¶ Utrum altaria que dāt̄ i titulū ꝑpetuū di 3
cant̄ bñficia. R. ſ; gl. i. cle. ij. de deci. ⁊ ſequit̄
Ho. i. c. i. d̄ ꝯſt. li. vi. q̄ ſic ⁊ appellatiōe officij
altaria ꝑdicta itelligūt̄. facit. c. ij. d̄ ꝯceſ. ꝑ. Se
c⁹ ſi nō dāt̄ i titulū. q: bñficiū nō dicūt̄ ꝓꝑe.
A quo debet dari bñficiū eccl'aſticū. R. q̄ re/ 4
gulariter ꝑ ordinariū. niſi ex ſpāli ſtatuto vl̄
ꝯſuetudine ad alium ptineat. vt. j. dicam.
¶ Utrum capitulū ſede vacante poſſit con/ 5
ferre. R. q̄ nō illa beneficia que ad epi colla/
tionē ptinēt. S; bene poteſt cōferre illa que
ad epm ⁊ ip; capitulū cōmuniter ptinēt. Si
milit̄ talia bñficia pōt conferre quādo eps ē
ſuſpēſus a collatiōe bñficiorum etiā ſi eps habe
ret itereſſe i tali collatiōe tanꝗ̄ prelatus. Et
idem pōt eps quando capitulū eſſet excomu/
nicatū ſeu maior pars maiori excōicatione
vl̄ ſuſpēſū. c. ſi ad epm ne ſe. va. li. vi. Si ꝟo
ptinet ad epm collatio cū cōſilio capituli: vel
aſſēſu nō poſſet capitulū intromittere niſi ſuſ
penſus eſſet in mora petende relaxatiōis. Si
ꝟo capitulū vl̄ alius de conſuetudine vl̄ ſta
tuto deberet conferre de conſilio epiſcopi: de
functo epō. vel in remotis agente. ita q̄ in
breui eius preſentia non poſſit haberi. non
ꝓpterea d; differri collatio. vt i. c. ſi ad epm.
¶ Quid de bñficijs vacantibus in curia. R. 6

q omnia beneficia.dignitates τ perſonatus
vacantes in curia romana nō poſſunt cōfer
ri niſi per papam.Similiter beneficia.digni
tates vel perſonatus curialium vel acciden
tium: ſeu redeūtium de curia ſi decedunt in
locis vicinis curie ad duas dietas legales: q̄
faciunt.xx.miliaria,p die.l.i.ff.ſi quis cau.Et
notat glo. in.c.preſenti.de preben.li.vi. Vn̄
ſi diſtarent p.xli.miliare nō includerent̄.ff.ď
V bo.ſigni.l.iij.limita niſi predicti morerent̄
in loco proprij domicilij:vel proprie domus
quia tunc non reſeruantur pape niſi eſſet ta/
lis curialis qui licet haberet ibi proprium do
micilium.tamen ibi morabatur ſolum prop/
ter curiam.quia tunc reſeruatur.Similiter
reſeruatur quando eſt curialis q̄ moritur i
loco vnde recedit curia:vel in itinere dum cu
riam ſequeretur quantumcūq3 vbi decedit
ſit remotus ab ipſa curia. Verum eſt q poſt
menſem ſi non fuerint collata beneficia pre/
dictorum conferre poſſūt illi ad quos perti/
net eorum collatio per ſe ipſos tantum.vl' ip
ſis agentibus in remotis per ſuos vicarios
generales.quibus id commiſſum fuerit in eo
rum dioceſibus exiſtentia: niſi eſſent parro/
chiales eccleſie:τ vacarent ſede apoſtolica va
cante.vel ſi anteq̄3 papa ea conferret mortu/
us eſt.hec notantur in c.licet.el primo.c.ſtatu
tum.c.preſenti.τ.c.ſi apoſtolica.de preben.li.
vi.Aduerte etiam circa hec ad regulas canze
larie τ reſeruationes que faciunt communi/
ter pontifices in ſua creatione.quia non ſem
per ſe habent vno modo.Ideo nō pono hic.
7 ¶Quid de preſentatis a patronis ſede vacā
te.R.q capitulum poteſt eos admittere τ in
ſtituere in beneficijs l3 ad epiſcopū ſi viueret
ptinuiſſet.c.τ ſi capitulū de iſti.lib.vj.
8 ¶Quid ſi epiſcopus conferat beneficium ab
ſenti.R.q licet non fiat ſuum donec conſen/
tiat tamen epiſcopus non poterit alteri con/
ferre donec ille recuſet:nec valet collatio ſi cō
ferat niſi epiſcopus aſſignaſſet terminum cō
petentem conſentiendi. infra quod non con
ſentit.ſi tamen poſt terminū iterum conſen/
tiret anteq̄3 alteri eſſet collatum valeret.c.ſi
tibi abſenti.de preben.li.vi.
8 ¶Quid ſi epiſcopus conferat beneficium ab
ſenti.R.q licet non fiat ſuum donec conſen/
tiat.tñ epiſcopus non poterit alteri conferre
donec ille recuſet.nec valet collatio ſi confe/
rat niſi epiſcopus aſſignaſſet terminum con/
petētē ꝯſentiendi.ꝗ.quod nō cōſētit.ſi tñ pꝰ
terminū iterū ꝯſentiret anteq̄3 alteri eēt colla/
tum valeret.c.ſibi abſenti.de preben.li.vj.
¶Vtrū eps vl' aliꝰ cui mandabat̄ de bñficio 9
ꝓuideri paup̄ clerico teneat̄ iterū ꝓuidere ſi
ille clericus aliud eſt conſecutꝰ.R.q non.c.ſi
pauper.de preben.li.vi.
¶Vtrū eps teneatur ordinatis p ipm ꝓuide 10
re de bñficio.R.q ſic.ſi eſt in ſacris ordinatꝰ.
c.cū ſecūdū ď prebē.Idē dic qn̄ cōmiſit q or
dinet̄ p aliū.c.ſi eps.de preben.li.vj.Et h̄ ve
rū niſi habeat ſuam vel paternā hereditatē
vnde poſſit ſuſtētari ſ3 glo.in.d.c.ſi eps.
¶Vtrū promittens alicui prouidere de bñfi 11
cio eccleſiaſtico non vacante.vel q̄litercūq3
ꝓmittat cū potuerit teneat̄.R.q non q2 ta/
lis ꝓmiſſio ē nulla.c.ďteſtāda.ď.ꝯceſ.ꝑbē.li.6.
¶Vtrū recipiens beneficium eccleſiaſticum 12
de manu laici cadat in aliquā penam.R.In/
no.in.c.qſqs.de elec.q ſic.q2 eſt inelligibilis
ipo iure.ď m.pa.ꝑterea tñ eps poſſet cū eo di
ſpenſare ſ3 eūdē.ar.c.nuper.de ſen.exco.
¶Vtrū quis poſſit renūtiare ſuo bñficio vt 13
alij prouideat̄.R.Pa.in.c.dilecto.de preben.
q ſic.dūmō in actu renūtiacionis nō ďducat
in pactum:ſed ipſā renūtiationē faciat pure
τ libere:al's eſſet ſimoniacum.vt vult glo.in
d.c.dilecto.τ.gl.i.c.ex pte.el p̄mo ď offi.dele.
Si tñ in animo gereret vt alteri ꝯcederet̄ nō
eēt ſimoniā: dūmō pactum non faciat licet
peccet.vt eſt clara glo.i.c.ordinationes.i.q.i.
¶Cui poteſt dare beneficium eccleſiaſticum 14
R.q ſolis clericis non coniugatis τ habenti
bꝰ etatē ďbitā.τ que ſit etas ďbita vid.ꝗ.etas
¶Vtrū clericꝰ ꝯiugatꝰ poſſit habere benefi/ 15
cia eccleſiaſtica.R.Pa.in.c.ſane.de cleri.con
iu.q nō.Sed nec etiam adminiſtrationes ec
cleſiaſticas.Et per h̄ puto q non poſſit eē vi
carius epiſcopi quod tenēt doc.in.c.vno.eo.
ti.li.vj.τ i.c.Ioannes.Idem Pa.eo.ti.tenet
q nec etiam poteſt diſpenſari cū eis vt habe
ant beneficium ſimplex.l3 alij ꝯriū teneāt.τ
pōt ſaluari dictū eoꝝ vt valeat diſpēſatō ſi fi
at a papa.τ Pa.intelligat non valere ſi fiat
ab inferioribus pape.
¶Vtrū filiꝰ ſacerdotꝭ poſſit obtinere bñficiū 16
i eccl'ia patris.R.q ſic.ſi al's ē legittimꝰ.c.ad
h.ď fi.pſ.dūmō nō ad illas dignitates vl' p̄
bēdas quas imediate pr̄ eiꝰ habuit ꝓmoueat̄
c.ꝯſtitutꝰ.ď fil.pſ.Et noīe filioꝝ i h̄ veniūt ēt
nepotes ď iure i hereditate ſuccedētes.vt ſūt

per rectā lineā deſcendētes nepotes.ar.inſti.
de here.quali.⁊ di.§.ſui.ſm Hoſti.⁊ Ber.in
c.ad extirpandas.de fi.pꝛeſ. Secus in collate
rabilibꝰ in quibꝰ ſucceſſio locū nō habet.ar.
de off.dele.c.ex parte.Itē ſm Io.nepos pōt
poni imediate in eccl'ia quā auus eius habu
it patre eius viuēte. ſꝫ patre moꝛtuo nō pōt
quia ceſſat rō in pꝛimo caſu ſucceſſionis. ſed
non in ſecundo. Item aduerte ꝙ ſi pater ha
buit perſonatū.imediate nō poterit filius in
eadē eccleſia habere vicariā.vt in.c.michael.
de fi.pꝛſby.vel ecōtrario. ſi pater habuit vica
riam ꝑpetuā filius imediate nō poterit hr̄e
ꝑſonatū.vt in.c.conſtitutus.de fi.pſby.
17 ¶ Quis poteſt diſpenſare cū illegitimis vt
obtineant beneficiū eccleſiaſticū.R.ꝙ epiſco
pus in beneficio ſimplici cui nō iminet curā
animaꝝ.vt in c.is qui.de fi.pſby.li.vj.nec di
ſtinguō ſm glo.ibidē an ſit ſpurius adulteri
nus vel nālis lꝫ quo ad ſucceſſiōes diſtiguāt
⁊ in difficultate diſpenſandi. In alijs autem
ſolus papa.
18 ¶ Sed nunquid poterit epiſcopus diſpenſa
re cum talibus in perſonatu vel dignitate ſi
ne cura.R.glo.in.d.c.is qui.ꝙ nō.ſꝫ ſolus pa
pa. Et eam ſequuntur cōmuniter doc.etiam
ſi efficeretur religioſus.
19 ¶ Vtꝝ ep̄s poſſit cū p̄dictis diſpenſare in
canonicatu eccl'ie cathedralis.R.ſm Archi.
in.d.c.is qui.ꝙ ſic. ex quo nō inuenit ꝓhibi
tum.Et cū eo cōcoꝛdat Ge.in.d.c.is q.licet
Io.mo.⁊ alij teneāt ꝙ nō pōt.qd̄ nō placet.
20 ¶ Vtrū epiſcopus cū p̄dictis poſſit diſpen
ſare in rectoꝛia.R.ꝙ ſic in om̄i beneficio.dū
modo nō cadat in nomen dignitatis vel per
ſonatus.vel habeat curā animaꝝ.Et hoc te
ne.licet quidā teneant ꝯ̈rium.vt nōt Ge.in.
d.c.is qui.Et rō potiſſima eſt. quia poteſtas
diſpenſandi conceſſa alicui. cuius effectꝰ nō
in ipſum ſed in aliū deriuatur debet late inter
ꝑtari.vt nō.Io.an.in.c.fi.de verb.ſig.Et.ſe.
Io.de imo.⁊ Ge.in.d.c.is qui.Et maxīe qn̄
interꝑtatio fit ꝯ̈ ipſum cōcedentē. iuxta nō.
de pꝛiuil.c.quia circa.Et ideo iura que viden
tur ꝯ̈ria intellige ⁊ limita ꝙ loquuntur in di
ſpenſatiōe alicui ꝯceſſa. cuiꝰ effectꝰ in ipſum
deriuat̄ q̄ ſtricte īterꝑtanda eſt. Quod nota.
21 Quid ſi beneficiū ſimplex habeat curā aīaꝝ
annexam.nūquid ep̄s poterit diſpenſare cū
p̄dictis.R.ſm Arch.in.d.c.is qui. ꝙ ſic.quia
talis nō dicit̄ habere curā animaꝝ. vt ꝓbat
tex.in.c.ſuꝑ eo.de ꝑbē.li.vj. Nā vt ibi patet
pōt quis hr̄e p̄bendā ⁊ dignitatē.cui annexa
eſt parrochialis eccl'ia.⁊ tamen nō poſſet qs
habere ſimul dignitatē ⁊ eccl'iam curatā.c.d̄
multa.de p̄ben.Lap. abbas limitat hoc veꝝ
qn̄ eccl'ia curata hꝫ vicariū aliū ab iſto.alias
nō.Alij doc.indiſtīcte tenēt ꝙ nullo mō ep̄s
pōt diſpēſare. Vide Ge.in.d.c.is qui. Mihi
placꝫ ꝑma opi. cū p̄dicta limitatiōe dn̄i lapi.
¶ Nōc ꝙ in eccl'ia ē ſtatutum iuratū ⁊ ꝑ pa 22
pam approbatū ꝙ nullꝰ illegitimꝰ ibi ꝓmo
ueat̄ an ep̄s poſſit diſpēſare.R.Io.mo.⁊ ſeq
tur Ge.in.d.c.is q.ꝙ nō ex q̊ tale ſtatutū ē iu
ratū vl' ꝯfirmatū.Secꝰ eēt ſi ſolū eēt ſtatutū
nō iuratū vl' ꝯfirmatū.qꝛ tūc poſſꝫ ep̄s diſpē
ſare ꝯ̈ ꝓpꝛiū ſtatutū.iux̄ nō.de elec.c.lꝫ canō.
Limita p̄dicta oia ꝙ ep̄s pōt diſpēſare cū il
legitio ī bn̄ficio ſimplici.veꝝ niſi aliud ipedi
mentū canōicū obſtet qꝫ illegitimitas ⁊ ſuꝑ
que ep̄s n̄ poſſit diſpenſare. vt in.d.c.is qui.
¶ Vtrū diſpenſatꝰ vt ꝓmoueat̄ ad oꝛdines 23
ſacros ꝑ papā ꝑ hoc videat̄ talis illegitimꝰ
diſpenſatꝰ vt poſſit obtinere bn̄ficiū cū cura
R.ꝙ nō.qꝛ diſpenſatio nō trahit̄ ad ꝯſecuti
ua eius ſuꝑ quo diſpenſat̄ qn̄ diſpēſatio im
pꝛimit effectū validū ſuꝑ actu in quo diſpen
ſatur abſq; eo ꝙ extendat̄ ad illud cōſecuti
uum. ſcd̄m Ge.in.d.c.is qui.
¶ Vtrū p̄fatus illegitimꝰ diſpēſatꝰ vt poſ 24
ſit obtinere bn̄ficiū eccl'aſticū poſſit pꝰ ꝑmū
poſtea aliud obtinere virtute diſpenſatiōis
R. Ge i d.c. is qui.ꝙ paulus hoc diſtiguit.
ꝙ aut diſpēſatio fuit facta ſuꝑ certo bn̄ficio
⁊ tūc ſi fuit ī culpa vt illud nō hr̄et. ſic aliud
nō poterit habere. Si vero nō fuit in culpa.
vel diſpēſatio ſuꝑ incerto bn̄ficio fuit.ſic po
terit poſt pꝛimū aliud habere. ⁊ placet mihi
licet Ge.ibi videat̄ tenere opi.d. Lapi. qui
aliter diſtinguit. Sed mihi nō placet. Vide
eum ibi ſi placet.
¶ Vtrū p̄fatus diſpenſatꝰ vt poſſit hr̄e be 25
neficiū curatū poſſit per hoc obtinere digni
tatem.R. Ge.in.c.fi.de fi.pꝛeſ.ꝙ non. quia
iſta ponunt̄ vt diuerſa in.d.c.fi.ergo vno cō
ceſſo nō veniet aliud. Vnde in diſpenſatiōe
nō ꝓcedit argumentū a maioꝛi. nec a ſil'i.vt
ibi nō. Ge.
¶ Vtrū illegitimus vel irregularis diſpen 26
ſatus in oꝛdine ⁊ beneficio atq; ꝓmotꝰ poſ
ſit poſtea īpetrare diſpenſationē ſuꝑ plura
litate nō facta mentiōe de defectu illegitimi

tatis vel irregularitatis. R. ſm Be.i.d. c.fi. ꝙ nō.tex.eſt.in.d.c.fi.

27 ¶ Utrū eps̄ poſſit diſpēſare cū predictis ille gitimis: vt poſſint plura bñficia ſimplicia re tinere ſimul. R. Ge.vbi.ſ. ꝙ nō facit.c.is cui primo. R. de prebē.li.vj.vbi qñ. ꝯcedit alicui vt poſſit bñficiū alteri ꝯferre. itelligit̄ d̄ vno ⁊ non de pluribus.

28 ¶ Utrū eps̄ poſſit diſpenſare cū illegitimis vt hēant ſimplex bñficiū ſeu p̄bendā i eccleſi is ſuoꝝ patꝝ qui ſunt ſacerdotes. R. ꝙ nō ip ſis viuentibꝰ.c.cum decorē.de.fi.pres. Mul to minus in canonicatu.c.cū ad abolendam. de fili.pres. Sꝫ ipſis mortuis, ſic dūmō non diſpenſet ſuꝑ bñficio ſeu p̄bēda quam eiꝰ pa ter tenebat īmediate. ſecus ſi mediate Gof. tñ tenet ꝙ nūqꝫ canonicatū in eadem eccleſia poterit hr̄e ex diſpēſatiōe epiſcopi. Sed ꝯ trarium credo verius. vt not.in dictis.c.

29 ¶ Pone papa diſpenſauit cū illegitimo.vt poſſit ꝓmoueri ad bñficiū etiā curā habens nūquid per iſtā diſpēſationē poterit ꝓmoue ri ad bñficiū cui p̄ficiēdus ē per electionē eli gēdus. R. ſm Ge.in.c.is q ꝙ ſic qm̄ qñ vitiū tollit̄ ex toto.vt i caſu p̄dicto pōt elligi.vt in. c.cū Wintonienſis. de ellec. ēt ſi eſſet dubiū an verba diſpenſationis tollāt ex toto vitiū. Et h̄ tene.lꝫ alij dicāt ꝙ nō poteſt eligi.

30 Infra quod tempus dꝫ bñficiū vacās cōcedi. R. ꝙ in cathedrali ⁊ regulari eccleſia vacāte prelato.ſ.tres mēſes eligere tenent̄.c. ne ꝓ de fectu.de elec.niſi eēnt priuilegiati vt miores. Alia aūt bñficia eccleſiaſtica. ſ.ſex menſes.c. nulla.de conceſ.preben. Als collatō ſeu ꝓui ſio deuoluit̄ ad eū qui ꝓximo preeſſe digno ſcit̄.niſi in caſu in quo prouiſio ꝑtinet ad ca pitulum deuoluit̄ ad epiſcopū.⁊ ecōtrario.⁊ poſt ad metropolitanū ⁊ poſt ad papā. Hoc eſt verum niſi legitimo impedimēto eſſent i pediti. Et incipit currere dictū tempꝰa die ſ cientie nō vacationis.c.q: diuerſitatē.de con. pre. ⁊ intelligit̄ legitimū ipedimētū peregri natio vel ſuſpēſio ēt ex culpa: niſi eēt in mora petende abſolutionis.d.c. q: diuerſitatē. Et bñficia ꝑtinerēt ad regulares exēptos. epi ꝓ uidebūt non obſtāte exemptiōe cle.q: regula res.de ſup.neg.prela.

31 ¶ Utrū prefatū tp̄s hēat locū in bñte iſtitue re pñtatū ꝑ p̄ronū. R. dñi.de rota tenēt ꝙ nō q:.d.c.nulla.nō extenditur ad eum qui habet inſtituere: ſed ad eum qui habet conferre.

¶ Utrū liceat alicui ſibi ꝓcurare beneficiuꝫ 32 R. Tho.⁊ Rai. ꝙ bñficiū cū cura animarum non licet.q: idoñee nō pōt adminiſtrare ſine gratia ſeu charitate quā nullꝰ ſe habere ſcire pōt. Secus eēt de alijs bñficijs.q: pñt ꝓcura ri. Aug.de ancho.li. de ptāte pape tꝫ genera liter nō poſſe ſine peccato. Q̄ð veꝝ credo qñ p̄ncipaliter ꝓcurat.vt hēat bñficiū. Secꝰ qñ principaliter ꝓcuraret vt poſſet prodeſſe.

¶ Utrū occupās bñficiū viuentis ſcienter 33 faciens ſe inſtitui.ſit ifamis. R. Pa.in.c.j.de ꝯceſ.preben.ꝙ ſic.iij.q.j.audiuimꝰ. Et ſolus papa diſpēſat cū eo.ſicut cū illo q̄ viuēte vxo re aliā accepit.vt in.ca.fi.de eo q duxit in vx. quā pol.ꝑ adul. Ex q̄ ꝯcludit Pa.ibidē ꝙ lꝫ cū vacare fecerit ſe inſtitui vl̄ ſibi ꝯferri a pa pa nō habita mētiōe de occupatiōe ꝓpterea nō valet.⁊ ē ſubreptícia.q: nō ſic facilit̄ obti nuiſſet facit.c.poſtulaſti.de reſcri. Similiter dicit de eis q de facto occupāt vel ꝑ brachiū ſeculare ſe i vacātibꝰ bñficijs intrudūt.ſi nō faciūt mentionē in ipetratiōe de tali occupa tione. q: omne id ex quo non ita faciliter ob tineretur tacitum inducit ſurreptionem per d.c.poſtulaſti. cum ſimilibus.

¶ Quot bñficia pōt quis hr̄e. R. ſm Pa.i. 34 c.ꝯquerēte.de cle.nō reſi.ꝙ hñs bñficiū quā tumcunqꝫ ſimplex qð ꝑ ſe ſufficit ad vitā bñ ficiati nō pōt aliud tenere ſine peccato mor tali.ſm glo.in.ca.dudū.el.j.de elec. Q̄ð limi tat idē Pa.ſi ꝓpter ſe ſolū hꝫ. Secus vero ſi collata ſibi eēnt nō rōne ſui ſꝫ ꝑꝑ vtilitatē be neficioꝝ.vt q: ē hō induſtrioſus ⁊ bone ꝯſci entie.vt nō.i.c.cum iādudum de preben.

¶ Utrū habens plura qñ vnū ſufficit excu 35 ſetur ꝑ diſpenſationē. R. glo.p̄dicta ꝙ ſic.ſed Pa.in.d.c.dudū dicit ꝙ hꝫ ꝓ indubitato ꝙ nō ſit tutus quo ad eccleſiā triumphantē: etiā diſpenſatꝰ ꝑ papā.qñ diſpenſatus ē ꝑꝑ ſe et ſuam vtilitatē q: in hoc caſu nō ſolū alterat̄ iuris poſitiui diſpoſitio. ſꝫ etiā xp̄i patrimo nium iniuſte diſpergitur. Cū ergo papa nō poſſit ſine cā alienare bona eccl'ie ſine graui peccato. vt dicit archi.xij.q.ij. nō liceat pape ergo multominꝰ pōt dare licētiā alteri ipm diſpergendi.vt in.c.nup.de reſti.do. poſt di. Et ſic cōuincit̄ rō Inno.in.c.cū ad monaſte rium.de ſtatu mo. q: hic nō ſoluꝫ violat̄ ius poſitiuū.ſꝫ potiꝰ diuinū. Hoc idē tꝫ Ho. in d.c.dudū quē ſequit̄ Jo.an. Dicit etiā Tho. in.ix.quolibet.q.v.ꝙ hr̄e plures p̄bendas ab

d

ſolute ↄſiderādo ē quid de ſe inordinatū: vt
pote qꝛ nō pōt in diuerſis eccleſijs deſeruire
qbus quaſi ꝓ ſtipēdio ꝑbēde ſūt ordinate vt
miniſtrātib⁹ in eis denꝛ. Eſt etiā diminutio
diuini cultus. vnde vnus loco pluriū ↄſtituiꝛ
Eſt ēt inequalitas. vnde vnus hꝫ multa bñfi-
cia ⁊ alius nō pōt habere vnū. Cōtinet ⁊ ali-
qñ defraudationē voluntatū teſtatoꝝ. q vt
certus numerus ꝑuiētiū deputareꝛ talia ↄtu-
lerūt. ⁊ multa alia. ⁊ niſi aliqua circūſtātia ſu
ꝑueniat que remoueat totaliꝛ inordinationē
eius nūqꝫ erit ſine peccato: ſicut nec homici-
diū pōt fieri ēt cū diſpēſatiōe. niſi habeat cir
cunſtātiā que remoueat eius inordinationē
Aduerte tñ ꝑꝫ Gofre. ꝙ eſt triplex circūſtan
tia que pōt remouere talē inordinationē. ita
ꝙ diſpēſatio ſit legitima ⁊ tutus diſpēſat⁹.
Prima neceſſitas puta. qꝛ plures nō ieniūꝛ
idonei. Secūda vtilitas eccleſiaꝝ ⁊ coꝝ qui
bus ꝑſunt. Tertia ꝑrogatiua meritoꝝ. Nec
valet ↄſuetudo ꝑꝫ Pa. i. d. c. dudū. Et iura ſi
ue glo. que dicūt valere intellige ꝓ neceſſitate
vel vtilitate beneficioꝝ: vel ꝑrogatiua meri-
toꝝ: puta qꝛ plus valet abſēs qꝫ alius pñs:
vel ꝓ potentia retinēdi plura bñficia ſimpli-
cia. ſꝫ nō vt fructus lucri faciat ſibi ad vtili-
tatem priuatā. vel ad agendū pr̄imoniū. vel
vt lauti⁹ viuat. vel vt facili⁹ ad epatum. vel
maiorē dignitatē poſſit aſcendere. qꝛ cū tali
intentiōe etiā vnū bñficiū hr̄e de ſe ē inordi
natū. qꝛ ē ↄtra omnē rōnem. vt in. c. rō nulla.
cū ibi notatiſ. de ꝑben. ⁊ cōtra officiū pietatꝭ
xvi. q. i. c. fi. vide ēt de hoc. j. cleric⁹. ij. ⁊. iij.

36 ¶ Vtꝝ hñs bñficiū cū cura. ſi recipiat ſecun
dum cū cura. ipo iure ſit ꝓuatus ꝑmo. R. ꝙ
ſic ſtati adepta pacifica poſſeſſione. c. de mul
ta d ꝑbē. vꝉ qñ p⁹ cū ſtetit quo min⁹ hr̄et. c. lꝫ
de ꝑben. li. vj. Et niſi primum reſigneꝛ i ma
nu ordinarij. vel cui cōpetit ipo iure ē ꝓuat⁹
etiā ſecūdo. ⁊ inhabilis ad quodcūqꝫ bñfici-
um ⁊ etiaꝫ ordines ſacros ⁊ ad papā ptineꝛ.
diſpēſatio p extraua. Jo. xxij. que icipit. Exe-
crabilis. Et iō nō poterit abſoluere ſubditoſ
rōne ꝑmi bñficij. Fallit ħ i ſeptē caſib⁹. Pri-
mus qñ ſecundū anneceꝛ primo. c. ſup eo. de
ꝑben. li. vj. Secūdus caſus qñ expēdit de bo-
nis ꝓprijs vtilitatē ꝑmi bñficij. ⁊ ipm reti-
net donec ſit ſibi ſatiſfactū ꝑm An. de bu. p.
c. quicūqꝫ. xxij. q. iiij. Et ſufficit ꝙ talis expen
ſa ſit vtiliter cepta. lꝫ poſtea a caſu ſit totū ꝑ-
ditū. ꝑm Jo. an. in. c. ex pte. de cōſti. puta qꝛ
domū factā ignis poſtea cōbuſſit. Terti⁹ ca-
ſus qñ acceptat calore iracūdie ꝑm Jo. de li.
⁊. d. Anto. ⁊ facit glo. in. c. ex litteris d diuor.
que vult ꝙ ↄfeſſio ex iracūdia facta nō ꝑiudi
cet. Quart⁹ caſus qñ acceptat ad tēpus. puta
donec aliter fuerit bñficio ꝓuiſuꝫ ꝑm Pe. d
ancha. in. c. i. de ↄſue. l. vj. Quint⁹ caſus qñ
cōmutauit vnū bñficiū in aliud hñs alia bñ-
ficia curata. dūmodo poſſeſſionē nō fuerit na
ctus tex. ē in cle. ſi plures de ꝑben. Sextus ca
ſus qñ habet p diſpēſationē. vt in. d. c. dudū.
Septim⁹ caſus i epatu q ñ vacat p ſcōm ꝑm
glo. i. d. c. de multa. ⁊ Jmol. i cle. gr̄e. d reſcri
Idē dic d quocūqꝫ alio bñficio eccl'iaſtico ꝙ
qs nō pōt cū alio tenere niſi diſpenſeꝛ cū eo.
Et qs poſſit diſpēſare. j. dicā. §. xxxviij.

¶ Vtrū hñs bñficiū in ↄmenda teneaꝛ ſer- 37
uare eccl'iam i ſtatu ſuo. R. Pa. i. c. de mona
chis. de ꝑbē. ꝙ ſic. nec pōt aliqd d ſtatu eccl'ie
minuere. ſꝫ d ſupfluo pōt ſibi ꝓuidere alꝭ ñ.

¶ Quis pōt diſpenſare vt qs habeat plura 38
bñficia legitima cā interueniēte. R. ꝙ i pluri
bus ſimplicib⁹. vel in vno curato. ⁊ alio ſim-
plici pōt eps diſpēſare ⁊ in diuerſis eccleſijs
habeat ſed in vna eccl'ia pōt ſi ſunt ſimplicia
ꝑm glo. i. c. lr̄as veſtras. de ↄceſ. ꝑben. Jo. an.
dicit vex ſi ſunt diffōrmia. vñ dicit ꝙ pt di
ſpenſare. vt qs habeat dignitatē ⁊ canonica
tum in eadē eccl'ia. facit. c. i. cū glo. de ↄſue. li.
vj. Fede. conſilio. cxv. tenet ꝙ pōt diſpenſare
eps vt qs habeat canonicatū ⁊ altare. ſeu bñ
ficiū alicui⁹ capelle in eadē eccl'ia. Et ħ ſequi
tur Pa. in. d. c. lr̄as. Jn duob⁹ aūt ↄformib⁹
nō pōt. puta vt qs habeat duos canonicat⁹
in eadē eccl'ia. Et dicit Pa. vbi. ſ. ꝙ hoc le-
quunꝛ cōiter doc. Et ideo duo altaria i eadē
eccl'ia nō pñt in titulū haberi ex diſpēſatiōe
epi ꝑm Guil. de mōte lau. Et videꝛ ſeq Be.
vbi. ſ. ⁊ placet. qꝛ altaria q danꝛ in titulū ppe
tuūꝫ dicunꝛ bñficia ꝑm glo. in cle. ij. de deci.
Et ſequiꝛ Ge. in. c. i. de ↄſue. li. vj. Altaria ve
ro q nō danꝛ in titulū pñt haberi ex diſpēſa-
tiōe epi. Jn pſonatib⁹ vo vel dignitatibus
vel adminiſtratiōib⁹. aut officijs ppetuis q
cunqꝫ noie cenſeāꝛ nō pōt niſi ſolus papa di
ſpenſare. vt in. d. c. i. ſ. in eadē eccl'ia vel in di
uerſis vt i. c. de multa. de ꝑbē. lꝫ tex. videaꝛ ſo
luꝫ d eadē eccl'ia ꝓhibere. Sꝫ doc. in dictꝭ. c.
dicūt ēt locū hr̄e in diuerſis. ſ. eccleſijs. p. c. qꝛ
nōnulli. d cle. nō. re. Qd nō. lꝫ Jnno. dicat cō
trariū in. d. c. d multa. ſ. ꝙ eps pōt diſpēſare

in plib⁹ eccleſijs dūmō curā aīaꝝ nō habeāt

39 ¶ Quid fiendū de fructib⁹ bñficioꝝ. vide. ĩ. clericus. iij. ⁊. xiij. per totū.

40 ¶ Utꝝ fruct⁹ bñficij vacantis ſint ſuandi ſucceſſori. R. ꝙ ſic. vel i vtilitatē eccl'ie expēdē di. al's ꝯtrafaciētes ſi ſūt capl'a: ꝯuētus: collegia: vel ſingule pſone i cathedralib⁹ eccleſijs ⁊ regularib⁹: vl' collegiatis ſūt ſuſpēſi ipo facto ab officio ⁊ bñficio. donec plene reſtituerit qcqd pceperūt nō obſtātib⁹ ꝑuilegijs: vl' ꝯſuetudinib⁹: vl' ſtatutꝫ. ēt iuramēto vl' ſedis aplice auctoritate firmatꝫ. c. qꝛ ſepe. ꝺ ele. li. vj.

41 ¶ Quid de plat' q bona eccl'iaꝝ: dignitatū ꝑoratuū ⁊ pſonatuū vacātiū ſibi ſubiectarū vl' q ptinēt ad coꝝ cuſtodiā occupāt. R. ꝙ niſi ſpāli ꝑuilegio: vel ꝯſuetudine pſcripta: vel alia rōnabili cā ħ faciāt epi. ⁊ ſupiores ſūt ſuſpēſi ab igreſſu eccl'ie. ⁊ alij ab officijs ⁊ bñficijs donec ſatiſfecerit. Idē dic de alijs pſonis eccleſiaſticis ad quoꝝ coll'onē pñtationē ſeu cuſtodiā ptinent dignitates pſonat⁹. ꝑorat⁹ vl' eccl'ie vacātes. vt i. c. pñti. de of. or. li. vi. Et ħ ꝓhibitio loquiꝶ ꝺ alijs bonis ab his de qb⁹ ſ. in. §. pcedēti. ⁊ in. d. c. qꝛ ſepe.

42 ¶ Utꝝ fruct⁹ bñficioꝝ poſſit locari. viđ. ſ. alienatio. in principio ⁊. §. xviij.

43 ¶ Quid de diſtributiōib⁹ quottidianis. viđ ĩ. clericus. xiij. §. ij.

44 ¶ Quid de iniuſte poſſidētib⁹ bñficia eccl'aſtica. R. ꝙ reſignare teneꝶ i manu illi⁹ q pōt accipe reſignationē. vl' ſi eēt in articulo mortꝫ alicui alteri recipiēti cā noīe illi⁹ cui ē faciēda ꝫ Inno. Et ēt teneꝶ fructus pceptos reſtituere. ꝺ renū. c. poſt trāſitionē. §. rurſus. Et dicit Archi. ꝙ ſi aliqs min⁹ canonice obtinet bñficiū. ſ. ſimoniace. vel per fraudē: aut ſurreptione aliquā i ppetuū nō pſcribiꝶ. c. poſtulaſti. ꝺ cle. ex mi. Uerꝝ ē ꝙ dicit Ho. ꝙ vite neceſſaria ſtricte poterit retineꝶ ꝺ ꝯſilio confeſſoris: ita ꝙ ſolū nō egeat. ⁊ aliōs fruct⁹ i eccl'ie vtilitatē ꝯuertat qꝛ rſtituē teneꝶ. c. dilecto de pbē. aliꝶ nō pōt abſolui niſi obtineat diſpēſatiōeꝫ ab eo q pōt nec i foro aīe tenenꝶ ei ſubditi obedirꝭ vl' ſolueꝶ aliqd qñ ſciunt ꝓ certo: nec pōt eoſdē ſubditos abſolueꝶ vel ligare. de q̄ tñ dic ⁊ limita. vt. ĩ. ꝯfeſſio. iiij. §. xij.

45 ¶ Utꝝ filius ꝑueꝶ bñficio eccleſiaſtico ꝓpt crimē leſe maieſtatꝭ ꝯmiſſū a patre. R. glo. i. c. ſatis puerſū. lvj. di. ꝙ nō. Idē dicit nec ꝓpt crimē leſe maieſtatis diuine. vt puta qꝛ heretic⁹ vl' ſciſmatic⁹. c. qcūqꝫ. de here. li. vi. ꝺ ſciſma. c. vnico. li. vj. vbi lꝫ ꝓhibeāꝶ admitti ad bñficia eccleſiaſtica talium filij tamen non diciꝶ ꝙ habitis priuentur. qđ nota.

Bigamia ē triplex ꝫm glo. eodē ti. c. i. Prima dꝛ vera Scđa ſilitudiaria. Tertia iterptatiua

¶ Quot modis ꝯtrahiꝶ bigamia vera. R. ꝫ Ri. in. iiij. di. xvij. ar. iiij. q. i. ⁊ glo. vbi. ſ. vno mō qñ habuit plures legitimas vxores. xxvj. di. acutius. ⁊. c. ſe. Intellige ſi ambas cognouit alias ſecus. ar. in. c. debitū. de biga. 1

¶ Quot modis ꝯtrahiꝶ bigamia interpretatiua. R. ꝫm glo. in. d. c. i. ꝙ duob⁹ modis. Primo qñ ꝯxit cū corrupta. xxxiij. di. maritū. ⁊. c. a nobis eo. ti. Intellige ſi cognouit eaꝫ. alias nō. d. c. đbitū. Secūdus qñ reddit đbitū vxori adultere. xxxiij. d. l. c. ſi cuius. ⁊. c ſe. ēt ſi ad pceptū eccl'ie redderet ꝫm cōmuniorē opi. et etiā ſi ignorabat eā adulterā ꝫm Pa. in. c. ſi vir. ꝺ adul. allegat. xvij. di. ſicut. ⁊ ꝺ biga. c. ij. 2

¶ Sꝫ nūquid accipiens virginē quā nō cognouit. ⁊ ea mortua accepit ſecundā virginē quā cognoſcit. vel ecōtrario ꝑmaꝫ cognouit ſꝫ nō ſecūdā efficiꝶ bigam⁹. R. Mo. ti. eodē. ꝙ nō. Similiꝶ ſi ducit ml'ierē virginē ab aliq̄ deſpōſatā ſꝫ nō cognitā pmortuo ſpōſo nō eſt bigamus. di. xxxiij. c. ſi. ⁊. d. c. debitum. 3

¶ Quid ſi credebat virginē tpe ꝯſumatiōis mrīmonij ⁊ poſt cognouit corruptā. R. ꝙ bigamus ē. xxij. q. v. ille. lij. di. qui in aliquo. nec excuſet error vel ignorantia. d. c. ille. 4

¶ Utrū deflorās virginē ⁊ poſtea accipiēs eā vxorē ſit bigam⁹. R. glo. ⁊ Pa. in. c. ſanc. ꝺ cle. ꝯiu. ꝙ nō. Et lꝫ Mo. vbi. ſ. dicat ꝙ celebrior opi. teneat ꝯriū. ego credo veriorē opi. ꝙ nō ſit bigamus. qꝛ lꝫ auꝶ. quō op. epi. §. i. velit ꝙ vxorē hūerit virginē. tñ ſi attēdam⁹ ad veritatē q opi. ꝓferēda ē. c. nup a nobis. de biga. viij. di. veritate. lxxxi. di. quicūqꝫ. ⁊ q filij ſint le. p tuas. C. plus va. qđ agi. l. i. ij. ⁊. iij. nō diuiſit carnē ſuā. Nec ob. ꝙ opinio pferaꝶ veritati. ꝺ ſpōſa iuuenis. iij. q. vij. §. tria. ff. ꝺ offi. pto. l. barbari⁹. C ꝺ teſta. l. i. xxij. q. ij. hoīes. ff. ad maced. l. iij. ⁊ in. d. c. nup a nobis. qꝛ. R. Inno. in. d. c. nup a nobis. ꝙ iſta cauſalia ſunt. Preferꝶ eni aliqñ opi. veritati fauore ꝯhētiū ⁊ odio decipientiū. vt. d. l. iij. ff. ad ma. vel fauore ꝓlis. c. q iter. q ſi. ſint le. aut teſtamētoꝝ d. l. i. vel aliq̄ cōis opinio pferꝶ veritati. d. l. barbarius. ⁊ in. d. c nup a nobis. vbi factum attendit ꝙ nō excedit caſum ſuum. 5

¶ Quid ſi vnam vxorē habuit ⁊ ꝯgnouit an/
te baptiſmū ⁊ aliā pᵒ. R. ꝙ bigamus ē. xxviij.
q. vltima. c. oportet. ⁊. c. acutius. licet Jo. con
trarium dixerit et male.
7 Quot modis ꝯtrahiť bigamia ſimilitudina
ria. R. ꝙ quattuor modis. Primus cū quis
cōtrahit cū deo ꝑ votū ſolēne. poſtea cōtra/
hit mrimoniū de facto. xxviij. q. i. quotquot.
⁊ de bigamis. c. a nobis. Secundus qñ quis
diuerſis tēporibᵒ habuit plures vxores. vnā
de iure. alterā de facto ⁊ cognouit ambas. d.
c. nuper. Tertiᵒ ſi ſimul duas habuit vxores
vnā de iure. alterā de facto vel ambas de fa
cto ⁊ ꝯgnouit ābas. d. c. nup. Quartᵒ moduſ
ſi exiſtens in ſacris ꝯtrahit. vt in. d. c. nuper.
8 ¶ Sed quis diſpēſare poteſt cū bigamis ve
re. R. ꝙ quidā dixerunt ꝙ nemo pōt. tu dic
cū Ri. vbi. ſ. ꝙ papa ſolus pōt. xxxiiij. di. le/
ctor. in glo. vbi lutius diſpenſauit cū Pano.
archiepo qui fuit bigamus. Aliᵒ inferior nō
poteſt etiā in minoribᵒ. nō. in. c. vnico. de bi/
ga. li. vj. Idem de bigamis interptatiue. q̄r
ſic in ipis ē defectus ſacramēti: ſicut in biga
mis vere ſm glo. in. d. c. i. de biga.
9 Nunquid in bigamis ſimilitudinarie poſſit
eps diſpenſare. R. ſm Pa. in. c. de diacono. ⁊
c. ſequenti. qui cle. vel vo. ꝙ ſi clericᵒ in ſacris
ꝯtraxit cū corrupta ſolus papa diſpenſabit.
d. c. nuper. Si vero clericus ď iure ꝯtraxit cū
vna. puta anteq̄ eſſet in ſacris ⁊ de facto cū
altera. ſ. poſt ordinationē. ⁊ ambas ꝯgnouit
ſolus papa poterit diſpenſare. d. c. nup. Et ſi
militer in nō clericis qui iſto mō bigamiam
cōtraxerint. Quidā voluerūt reſtringere h
ver ſi ſciens ipedimentū accepit de facto eā
Secus ſi ignorabat. tñ cōiter tenetur ꝙ ſiue
ſciens ſiue ignorās de ipedimēto. ſecūdā ac/
ceperit ⁊ ꝯgnouit q̄r tex. ad animū cū ope ſe/
cuto attendit. q̄r ſic in ipis eſt defectus ſacra
menti ſicut in bigamis vere. ſm glo. in. d. c. i.
⁊ in. d. c. nup ſm Ge. i. c. vnico. de biga. li. vj.
Si vero exiſtēs in ſacris. q̄uis cōtraxerit cū
virgine nec aliā habuerit vxorē ante in laica
li habitu vel in minoribᵒ poterit eps diſpen
ſare. vt miniſtret tex. ē in. c. diuerſis. de cle. cō
iu. ⁊ in. c. i. qui cle. vel vo. cū glo. ibidē. ⁊ etiā
vt ꝑmoueať ad vlteriora. c. ſane. de cle. cōiu.
Et ad. d. c. nup qđ videť cōtra. dicit ꝙ intelli
git de eo qui ante ſacros ordies aliā habuit.
⁊ poſt in ſacris aliā accepit. Ad. c. vero. ij. q
cle. vel vo. dicit ꝙ loquiť in illo quē nō peni
tet vere. vel ē ſuſpicio de recidiuo ꝙ tunc niſi
ingrediať religionem non poteſt. Similiter
quando imminet ſcandalum. vt in. d. ca. nō.
¶ Utrū bigamus bigamia vera ſm primū 10
modū ſit priuatus ꝓuilegio clericali. R. ꝙ nō
ſed ſolū illi qui ſunt in minoribᵒ ordinibᵒ. S
qui ſunt in ſacris bene gaudēt ſm Ge. in. c.
vnico. de biga. Rō ſm eū. q̄r ille qui ē in mi
noribᵒ taliter ꝯtrahendo. pōt viuere ⁊ dz vt
laicus. Ille vero qui ē in ſacris nō pōt redire
ad ſeculū. vt nōt. ď apoſta. c. tue. in glo. fi. ſm
Jo. de ſant. Et iđ licet ſit ꝓuatus habilitate
ordinū. nō tñ ꝓuilegio clericali. Similiter re
ligioſus religionis approbate gaudet. ita ꝙ
talis pcutiens eſſet excōmunicatus. q̄r lz iſte
tex. priuet cū ꝓuilegio clericali. nō tñ priuile/
gio monachali vel religiōis. Et tex in. d. ca.
vnico. reſtringit vt loquať de exñtibus in mi
noribus ordinibᵒ. ⁊ nō de monachis. vel exi/
ſtentibus in ſacris. Et hec verior ē opi. quā
ſequunť Archi. glo. in. c. quiſquis. lxxxiiij. di.
Guil. gar. Jo. mo. Jo. cal. lz Bonagra in. c. ď
bigamis. eo. ti. teneat ꝙ ſacerdos q contraxit
cū vidua. vel duo matrimōia ſucceſſiue ⁊ po
ſtea commiſit homicidium poterit puniri ꝑ
iudicem ſecularem. per. d. ca. vnicum.
¶ Utrū bigamus iterpretatiue ſimiliter ſit 11
priuatus omni priuilegio. ſicut bigamᵒ vere
R. Ge. vbi. ſ. ꝙ ſic. Idē tenet glo. in. d. c. vni/
co. Nec ob. qđ in ſe. §. dicā ď caſu vero ad ca
ſum fictū. q̄r in iſto interpretatiuo idē eſt quo
ad omnē modū. ſicut in vo. q̄r ſic ē in eis defe
ctus ſacramēti ſicut in veris bigamis. vt nō.
glo. in. c. j. de biga. ⁊ patet in. ca. debitum. eo.
ti. vbi dixit ꝙ diuiſit carnem ſuam: facit etiā
di. ca. quiſquis. lxxxiiij. diſt.
¶ Utrū ſimilitudinarie bigamus ſit priuatᵒ 12
ſimiliter priuilegio clericali. R. Geᵒ vbi. ſ. ꝙ
nō niſi quo ad executionē ordinū. Et ex hoc
infertur idem Ge. ꝙ ꝯſtitutio penalis nō ex
tenditur de caſu vero ad caſum fictū. qñ ca/
ſus fictus non fingitur idem eſſe quo ad om
nem effectū quē habet caſus verus ſicut eſt i
ꝓpoſito. vt patet in. c. nup. a nobis. de biga.
Intellige ergo tex. d. c. vnici. de biga. vero ⁊
interpretatiuo. ⁊ qui nō eſt in ſacris vel reli/
gioſus qui eſt nudatus omni priuilegio cleri
cali. ⁊ aſtrictus ſeculari foro. ⁊ ei ſub excōmu
nicationis pena precipitur vt non deferat
tonſuram vel habitum clericalem. di. ca. vni
co. ⁊ ſi portat peccat mortaliter. vt. j. lex. §. iij.

BIſertum dicit̃ q᷑ p̃ duos dies ſtamus ſuper ſextuȝ chalen. marcij. Et nõ ꝙ vigilia ſancti Mathie ſp̃ dȝ cẽ die imediate p̃cedenti feſto eiuſdẽ. niſi veniret feſtũ die lune. q᷑ tunc fieret die ſabati. Et ſm̃ ꝯſuetudinẽ romane eccleſie tp̃e biſextus. ſecunda die fit feſtũ ſancti Mathie hec notat̃ in. c. queſiuit de ver. ſig.

1 ¶ Vtrũ ſuſpenſus p annum poſſit celebrare tp̃e biſext⁹ vltia die anni biſextilis. R̃. glo. in. d. c. q̃ſiuit ꝙ ſic. Sicut libertas ꝓmiſſa fuiẽti pannũ acqrit̃ ſi fuerit. ccclxv. dieb⁹. ff. d̃ ſtatu libe. l. cum heres. §. ſticus. ſi heredi meo.

BLaſſemia importare videtur quandã derogatõnem excellẽtis bonitatis alicui⁹ ꝛ p̃cipue diuine. Quicũqȝ ergo negat aliqd d̃ deo qd̃ ſibi cõuenit. vel aſſerit aliqd d̃ eo quod ei nõ cõuenit. diuine derogat bonitati. q̃ de⁹ ẽ ipa bonitas cẽntia ſm̃ Dio. de di. no. Quod quidẽ cõtigere põt vl̃ ſm̃ itellectũ tm̃. vel ſm̃ intellectũ ꝛ affectũ. Et vtroqȝ mõ hmõi d̃rogatio ſi ſit tm̃ in corde ẽ blaſſemia cordis. Si vo in ore ẽ blaſſemia oris. q̃ blaſſemia oris opponit̃ ꝯfeſſiõi fidei ꝛ charitati diuine. Et ſic ex genere ſuo ẽ peccatũ mortale ſp̃ niſi qs aliũ ex ſurreptiõe i v̾ba blaſſemie ꝓrũperet ita ꝙ ħ quod diceret ñ aduerteret q᷑ tũc ſoluȝ venialit̃ peccaret. nec hr̃et ꝓp̃ie rõnẽ blaſſemie qui exal̃. ſcõa ſcdẽ. ti. d̃ blaſſemia. ꝛ Tho. ij. ij. q. xiij. ar. i.

1 ¶ Quot ſunt ſpẽs blaſſemie. R̃. ſm̃ Ambro. ſunt due. Prima ẽ cũ deo attribuit̃ quod ei nũ cõuenit. Secũda cũ ab eo remouet̃ quod ei ꝯuenit. Adde tertiã ſm̃ Tho. vbi. ſ. cũ creature attribuit̃ quod ꝯuenit creatori ſoli. Sȝ ꝓp̃ie loquẽdo nõ ſunt diuerſe ſpẽs. q᷑ negatio ꝛ affirmatio nõ diuerſificant habit⁹ ſpẽ quia per eandem ſententiam innoteſcit falſitas affirmationum et negationum.

2 ¶ Vtrũ peccatũ blaſſemie ſit remiſſibile. R̃. ꝙ ſi blaſſemia ſit ex coactiõe vel deceptione vel infirmitate ſic hȝ cãm annexaȝ ꝓuocatiuam diuine mie ad remiſſionẽ. Et ſic itellige illud Mathei. xij. Omẽ peccatũ ꝛ blaſſemia ſ. ex ifirmitate. vel coactiõe remittet̃. Si aũt blaſſemia cõmittat̃ certa malitia. tũc d̃r irremiſſibilis. nõ q᷑ nõ poſſit remitti. ſȝ q᷑ nõ hȝ ſecũ cãm motiuaȝ ad remiſſionẽ. ꝛ ſic itellige illud Mathei. xij. Spũs aũt blaſſemie. ſ. illate ex certa malitia nõ remittet̃. i. vix ſiue difficulter remittit̃ quia nõ habet excuſationem.

¶ Blaſſemia v̾o ſanctoꝝ ꝯſequẽter r̃dũdat 3 in deũ. dũ vel illis attribuũt quod de⁹ ex ſua gratia declarauit nolle i eis eſſe vel remouẽt quod declarauit i eis eſſe. et eodem modo eſt peccatum ſicut blaſſemia dei.

¶ Vtrꝝ blaſſemus poſſit abſolui a ꝓp̃io ſacerdote. R̃. Pa. in. c. ſtatuim⁹ de male. ꝙ non 4 publice blaſſemãs. ſȝ ep̃s facit glo: in. c. ij. de peni. ꝛ remiſ. li. vi. Sec⁹ ſi occulte. q᷑ ſm̃ Ho. tũc non ptinet ad ep̃m. Ego v̾o intelligo ꝙ eſt caſus ep̃i qñ blaſſemia eſt publica nõ ſimpliciter. ſed qñ ꝓpter publicitatẽ defertur ad ep̃m. Vñ dicit Gotfre. ꝛ Hoſt. ꝙ que dicũt̃ in. d. c. ſtatuim⁹ de pena tp̃ali vel pecuniaria itelligunt̃ ſedẽte iudice ꝓ tribunali. In iudicio aũt aīe p̃ſbyter diſcret⁹ moliendo rigorẽ diſpẽſare poterit rigorẽ ex cã circa penã ſpũalẽ ſupiorẽ. xxvi. q. vij. penitentib⁹ hoc Ho.

¶ Sȝ qñ d̃r publica. R̃. Pa. ꝛ Hoſti. in. d. c. ſtatuim⁹. ꝙ publica dicit̃ qñ ẽ notoria iuris. 5 puta cõuictus vel cõfeſſus in iudicio vel notorio facti. puta q᷑ publice plurib⁹ aſtantib⁹ blaſſemiam intulit. facit. c. fi. de cohabi. cle. ꝛ mu. Et breuiter qñ ꝓbari põt. ꝛ ad ep̃m d̃fertur dicit̃ publica. ar. l. palam. ff. de ver. ſig.

¶ Quid ſi calore iracũdie. vel ebrietatis qs 6 blaſſemat. R̃. Pa. in. d. c. ſtatuim⁹ doc. cõiter recitant dictũ abbatis dicentis ꝙ licet pecet grauiter. tñ non punit̃ pena. d. c. ſtatuimus. q᷑ neſcit quodãmõ qd fac̃ ſic̃ nec ꝯfeſſio ſic facta p̃iudicat. vt nõ. gl. i. c. ex his. d̃ diuor. Et placet Pa. in ebrio. ar. l. omẽ delictuȝ. §. q ſe vulnerauit. ff. d̃ re mili. Sȝ i acceſo calore ire dicit forte non ꝓcedere niſi calor cẽt ex iuſta cã ꝓuocat⁹. ar. l. ſi adulteriũ. §. impatores. ff. de adul. ſecus qñ ex iniuſta cã. puta q᷑ in lucro amiſit ar. c. iebriauerũt. xv. q. i. ſȝ ego dico ꝙ tã ex ebrietate q̃ȝ ex ira blaſſemãs nõ excuſat̃ a mortali ſi aduertit qd̃ dicit ꝛ ſignificationẽ v̾boꝝ vt pȝ ex p̃dictis. q̃ v̾o ad penã. d. c. ſtatuim⁹ credo eis excuſari pp̃ v̾buȝ in eo poſitũ. ſ. p̃ſumpſerit r̃laxare. ſȝ q̃ ad aliã penã extraordinariã bñ attẽdendũ ẽ. an fuerit i culpa ebrietatis vl̃ ire vt maior imponatur: ꝛ ſi nõ fuit culpa minor detur.

¶ Que ẽ pena pre fati. c. ſtatuim⁹. R̃. ꝙ ſeptẽ 7 dñicis ſtet p̃foríb⁹ eccl̃ie. dũ agunt̃ miſſaꝝ ſolẽnia. ꝛ vltio die ſine pallio ꝛ calciamẽtis. ꝛ ligatus corrigia in collo. Itẽ in. vij. ſext̃ ferijs prefataꝝ dñicaꝝ ieiunet i pane ꝛ aq̃ ꝛ nõ

intret eccleſiā. Itē q̄ in q̄libet p̄ſatoꝝ dierū
tres ſi poterit. vel duos. aut ſaltē vnū paupe
rem reficiat. ⁊ ſi nō pōt in aliā penā ꝯmutet
Itē ſi eſt diues. xl. ſolidos ſoluat vel. xxx. vel
xx. vel ſaltē. v. vſualis monete. quā penitētiā
ſi noluerit facere interdicat ei igreſſus eccle
ſie ⁊ in obitu careat eccleſiaſtica ſepultura.

Cabella vid. j. pedagiū. ⁊ tl'ia. q̄ꝛ
ꝑ eodē accipiūt. vl' q̄ſi.

Calix nō debet eē de ere. aut auri
calco. aut cupro. nec d̄ ligno
nec de vitro. nec de criſtallo. vel lapide
de conſe. di. i. vaſa. ⁊ c. ſe. ſed debet eſſe de au
ro vel argēto. aut ſtagno. c. calix. de cōſe. di. i.
1 ¶ Quis pōt ꝯſecrare calicē ⁊ patenā. Car. in
cle. attendētes de ſta. re. videt ſentire q̄ ep̄s ⁊
ēt abbates q̄ vtunt in ſignijs pōtificalib⁹ q̄n
hn̄t ex ꝯſuetudie. q̄ꝛ iſta ſunt poti⁹ dignitatꝭ
q̄ȝ ordinis. Sȝ Ge. in. c. abbates de ꝑuilegijs
li. vi. dicit q̄ lȝ hic glo. ſit ꝓ ipis abbatib⁹. tn̄
dȝ abſtinere propter vnctionē que fit i eius
conſecratione. c. vnico. de ſacra vncti.
2 ¶ Quomō execrat. R. ſm̄ Pe. de pal. q̄ con
ſecratio calicis fit i ſupficie. Et iō ſi calix ar
gente⁹ cōſecrat⁹ deauret idiget recōſecratōe
Secus credo ſi deauratio cadit pp vſuȝ. q̄ꝛ n̄
recōſecrabit. nec ē ſīl'e in calice deaurato ſic
in pariete eccleſie. q̄ decroſtat⁹ indiget recōſe
cratione. vt in glo. c. eccleſijs. de cōſe. di. i. ſed
in ꝑditiōe auri, qd̄ ita ſubtiliter ponit. nō vr
ſit ita cōſecratio in ſupficie ipius quin rema
neat in argēto. ⁊ ita ſuat ꝯſuetudo. Sil'iter ſi
amittat formā ſuā execrat. ar. c. i. de conſe. ec.
vel al. ⁊ q̄ꝛ deſtructa forma iā nō eſt calix. ⁊ ſi
reparat erit nou⁹ calix. ⁊ iō ꝯſecrādus. Sec⁹
ſi formā nō amiſit. q̄ȝuis aliq̄lr leſus fuerit.

Caluniatoꝛ qs. dicat. vide. s.
accuſatio. §. viij.

Cambium vide. j. vſura. pri
mo. §. li.

Canonica portio dicit q̄ꝛ eſt a
canōib⁹ approbata
⁊ d̄bita iure d̄cretoꝝ. x. q. i. d̄ his. ⁊ c. d̄
cernim⁹. ⁊ xvi. q. i. ꝯſtitutū. ⁊ i cle. dudū. d̄ ſep.
1 ¶ Quotuplex ē canonica portio. R. q̄ duplex.
vna q̄ debet ep̄o ab oibus eccleſijs toti⁹ dio
ceſis. de q̄ habes. x. q. i. in. c. de his. ⁊ c. ſe. i glo.
⁊ de teſta. c. officij. ⁊ c. ſe. cū cōcordātijs i glo.
Alia q̄ debet eccleſie ꝓchiali. de q̄ habet de
ſepul. per totum. in decre. ⁊ vi. ⁊ cle.
2 ¶ Quota ē canōica portio ep̄alis. R. ſȝ glo.
in. c. requiſiſti. de teſta. ē tertia vel quarta ſm̄
conſuetudinem.
¶ Quota ē canonica portio ꝓchialis. R. q̄ 3
iura ſunt diuerſa. ⁊ iō erit quarta, q̄ꝛ i illa oia
iura ꝯcordāt, lȝ qdā dicāt mediā qdā tertiā.
ff. de arbi. l. diē. §. inde q̄rit. ⁊ d̄ arbi. c. ſi ex tri
bus. li. vi. nā in dubijs ſeqmur qd̄ minimū ē.
ff. de le. ij. l. ſi ita relictū. in fi. ff. de re. iur. l. ſp.
ita nōt. Archi. in. c. cū qs. de ſepul. li. vi. ⁊ In
no. i. c. reqſiſti. ⁊ Ger. i. c. certificari. de teſta. ⁊
h̄ veꝝ niſi ꝯſuetudo eēt dandi medietatē vel
tertiā q̄ꝛ tūc iſta eēt debita. vt in. d. c. certifica
ri. Et ſic intellige iura que videntur dicere q̄
eſt tertia vel medietas.
¶ Vtꝝ ꝯſuetudo valeat q̄ nihil dat ep̄o vel 4
ꝓchiali eccl'ie. R. Ho. i ſum. ti. de ſepult. tȝ
q̄ nō. Sil'r ⁊ Gof. cū ſit irrōabilis. c. fi. de cō
ſue. ⁊ ꝯ iura. de ſepul. c. i. dn̄s petrus de puſio
in tractatu de canonica portiōe. ⁊ Inno. tȝ q̄
ꝯſuetudo vȝ. dūmō ſit p̄ſcripta ſpacio ānoꝝ.
xl. facit. c. de quarta. de preſcrip. ⁊ quod notat
Io. in. d. c. certificari.
¶ Vtꝝ p̄ſcriptōe ēt ſicut ꝯſuetudie poſſit in 5
totū tolli. R. ſm̄ Ho. vbi ſ. ⁊ do. Pe. q̄ ſic ſȝ
reqrit titul⁹. vel curſus tpis. cui⁹ ꝯrij memo
ria nō exiſtat. ⁊ ita loqt. c. i. de p̄ſcrip. li. vi. rō
q̄ꝛ ius cōe ē ꝓ eccl'ia ꝓchiali vel ep̄o. Et iō
vbicūqȝ p̄ſumptio ē ꝯ poſſidētē. oȝ q̄ titulū
alleget ⁊ ꝓbet ꝑ quē talis p̄ſumptio tollat.
¶ Vtꝝ ꝑ pactū poſſit renūciari dicta quarta 6
R. ſm̄ Archi. i. c. pactū. de pac. li. vi. q̄ qn̄ dā
nificat eccl'ia nō valet pactū. Sec⁹ vbi n̄ dā
nificaret. q̄ꝛ valeret etiā ſine auctoritate ſupi
oris factum. l. nō eo minus. C. de procu.
¶ A quib⁹ debet quarta ep̄alis. R. ſm̄ Ho. i 7
ſū. ti. de ſepul. q̄ d̄bet. ⁊ pōt peti ab oib⁹ eccle
ſijs i. ꝓpriā diocesiȝ cōſtitutꝭ vt. xvi. q. i. ꝯſti
tutū. ſiue ſint capelle monachoꝝ. vel alioꝝ re
ligioſoꝝ vel monaſteria. vl' alia pia loca. ſiue
ſint ꝯuētualia vel quis alia in ciuitate vel ex
vt de offi. or. ꝯquerēte. de teſta. officij. ⁊ c. req
ſiſti. ēt ſi ſint exēpta. niſi i ꝑuilegio fiat ſpālis
mētio d̄ p̄iudicio ep̄alis quarte. de deci. dudū
§. vlt. ff. ne qd i loco pu. l. i. §. merito. Pa. nō.
i. d. c. officij tȝ ꝯriū. ſ. q̄ ſolū debeat ab eccl'ijs
ep̄o ſubiectis. nō ab exēptis ſeu ſubiectis im
mediate pape. ⁊ dicit q̄ ſic cōiter tenet. Pe.
Vo in p̄fato tractatu limitat Pa. veꝝ dice
re qn̄ legans eccleſie exēpte nō ē ſubdit⁹ ep̄i.
vel exēptus ſil'r. alias debeat. Sȝ verioꝛ vide
tur opi. Pa. q̄ꝛ iſta quarta dat ep̄is rōne ſoli

ſitudinis quam debet habere in eccleſijs ſibi
ſubiectis. vt patet in. d.c. conquerente. nõ re
ſpectu legantium.
8 ¶ Sȝ nũquid exẽpti tenent̃ ſoluere quartaȝ
canonicam pape. R. abbas. in. c. requiſiſti. de
teſta. ꝙ ſic. Et ſeq̃t. d. Pe. vbi. ſ. legatꝰ tñ de
latere petere ñ poterit. qꝛ nõ ẽ dioceſanꝰ exẽ/
ptoꝝ. de ꝓui. c. auctoritate. li. vi. in glo.
9 ¶ De qbus debet̃ quarta canonica ẽpalis. R.
ꝙ de oĩbus legatis factis qbuſcũqȝ eccleſijs
vel pijs locis ſm ꝙ dixi i. §. ꝓcedẽti. ⁊ ẽt quar
ta decimaꝝ ⁊ quarta coꝝ que veniũt occaſio
ne funeris. vt in. c. reqſiſti. de teſta. ⁊ ibi Pa.
Fallit h̃ in. vij. caſibꝰ. ſm. d. pe. vbi. ſ. Primꝰ
qñ relinquit̃ aliqd ꝓ ornamẽtis eccl'ie ſeu ve
ſtibus. vȝ cũ legat ſericũ ꝓ planeta. vl' aliud
ornamentũ ꝓ altari. vt nõ. doc. in. c. fi. de ſe/
pul. Ex q̃ ſequitur ꝙ ſi legatur aliqd vt fiat
chorus vel pictura vel maieſtas. vel calix. vl'
hmõi nõ debet̃ quarta. qꝛ iſta ẽ fabrica ad lõ
genũ honoreȝ dei. d. c. fi. ⁊. l. i. C. ne ſi. ſal. Iſte
imagines ⁊ cruces appellãtur ſignũ dei. l. ti/
tia. §. ſcia. ff. de aur. ar. qȝ le. Et Inno. in. c. cũ
ad ſedẽ. de reſti. ſpol. dicit ꝙ cruces ⁊ calices
ſunt ornamẽtũ eccleſie. Secũdus qñ legatur
ꝓ prefatis ornamẽtis redimendis. ornãdis.
ſeu reparãdis. vt dicit Inno. in. d. c. fi. Idem
dic cũ legat̃ ꝓ libris neceſſarijs diuino offi/
cio. Similiter qñ legatur ꝓ monumẽto fien
do. qꝛ religionis intereſt monumẽta cõſtrui
vel exornari. l. i. §. interdictũ. ff. de mor. infe.
Tertiꝰ qñ legatur ꝓ fabrica eccl'ie reparatio
ne indigẽte. ⁊ portio ꝓ fabrica nõ hẽtur. vel
ſi habetur nõ ſufficit. Si vo eccl'ia nõ indi/
get fabrica ſoluet̃ quarta ſm Ho. reliquum
ſeruabit̃ ꝓ tpe neceſſario ad fabricã. Quartꝰ
qñ legatur ꝓ luminaribꝰ oleũ ꝓ lãpade vel
cerei hmõi. Quintꝰ qñ legatur ꝓ anniuerſa/
rio celebrãdo ãnuatim. c. cuȝ creatura. de ce.
miſ. Sextꝰ qñ legatur ꝓ. vij. xxx. ⁊ hmõi. ſm
Ho. in. d. c. fi. Septimꝰ qñ relinquitur ad ꝑ/
petuũ cultũ diuinũ puta ꝙ feſtũ vniꝰ ſancti
fiat ãnuatim. vel dicatur officiũ in vna capel
le. qꝛ in hmõi ꝯſiſtit cultus diuinꝰ. c. fi. de re/
ſcrip. li. vi. Octauꝰ fallit ſm Pa. in. d. c. req/
ſiſti. in oblatõibꝰ de quibꝰ nõ dbet̃ quarta vt
olim. Nonꝰ fallit ſm eundẽ in donatiõe in
vita de qua etiã non debetur. c. de his. de ſe/
pul. ij. c. i. de ſta. mona.
10 ¶ Vtꝝ debeatur quarta ẽpo de relictis factꝭ
hoſpitali. R. Pa. in. d. c. officij. ꝙ ſic ſi ẽ religi
oſuȝ. puta auctoritate ẽpi ꝯſtructũ ẽt ſm Io.
an. ſi relictũ fuiſſet factũ pauperibꝰ talis ho/
ſpitalis. qꝛ ꝓſumit̃ habuiſſe reſpectũ ad locũ.
nõ ad ꝑſonã. Secꝰ ſi relictũ eẽt paupibꝰ ſim
plicit̃. qꝛ nõ deberet̃. l. nulli. ⁊. l. ſi qs ad decli/
nandã. C. de epi. ⁊ cle. Si vo hoſpitale nõ eſt
r̃ligioſũ. lȝ diuerſa ſit opĩnio. tñ tene cũ Pa.
ibidẽ. ꝙ ſi hoſpitale ẽ edificatũ auc̃itate iam
defuncti. ſic ẽps hẽbit quartã. qꝛ ẽps hẽbit cu
raȝ vt dr̃ in aut̃. de ec. ti. §. ſi qs. qꝛ nõ põt am
plius redire ad ꝓphana. Si vo edificator vi
uit. ſic nõ debet̃ quarta ꝙ relictũ videt̃ factuȝ
pauperibꝰ cũ talis locꝰ nõ ſit capax. qꝛ edifi/
cator põt eũ deſtruere. c. inter dilectos. de do
na. ⁊ ibi Inno. Et ex dictꝭ pȝ ꝙ d̃ relictꝭ iſtis
fraternitatibꝰ nõ debet̃. iiij. vt tȝ Pe. q. ſ. li/
mita tñ ꝓfatũ dictũ Io. an. d̃ paupibꝰ ſimpli
citer veꝝ. ſ. qñ legat̃ in genere paupibus ſm
Bal. ita ꝙ inter ꝑſonas diſtribuat̃ ⁊ non int̃
loca. vtputa. qꝛ teſtator iubet cuilibȝ pauperi
dari tunicã. vel certã quãtitatẽ pecunie. qꝛ le
gatur vt in ſingularibꝰ ꝑſonis. ⁊ ſic nõ debet̃
quarta ẽpo. c. ex pte. el. iij. de ver. ſig. alias le/
gando paupibus in genere vr̃ legare hoſpi/
tali qd̃ ẽ in ciuitate vbi teſtator hȝ domiciliũ
caſus ẽ in. d. l. ſi qs ad declinãdã. C. vbi autẽ.
⁊ iõ deberetur quarta ꝯ Io. an. ⁊ eũ ſequẽtes
Et ſic veꝝ credo qñ ẽ tl'e hoſpitale ꝙ paupeſ
cõiter ibi mittuntur. Secꝰ i hoſpitalibꝰ vbi
pauci paſcuntur. Et ſic itelligo Io. an.
¶ Vtꝝ debeat̃ q̃rta ẽpo d̃ legato facto alicui 11
vt ſingl'ari ꝑſone. R. d. pe. vbi. ſ. ꝙ ñ. ſicut qñ
legat̃ clerico nõ hñti admĩſtrationẽ vel ꝓlati
onẽ. ſeu alicui canonico. vt in. d. c. reqſiſti. §.
fi. vl' cũ legat̃ leproſis morãtibꝰ i tali loco ſeu
domo. vl' cũ legat̃ heremitis aut iſtis frĩbus
q morant̃ i aliq̊ loco. vl' aliqbus mulieribꝰ ꝓ
dote. vel viduis. peregrinis ⁊ hmõi. i quibus
ceſſat. d. c. ex pte. el tertio. vi de quod nõt. In/
no. in. c. relatum. de ſepul.
¶ Vtrum debeatur quarta ẽpalis d̃ legatꝭ ꝓ 12
male ablatis. R. d. pe. vbi. ſ. ꝙ nõ. qꝛ ſunt de/
bita non legata ſiue reſtitutio ſic certa. ſiue
incerta.
¶ Vtꝝ debeat̃ qñ ſubditꝰ legat eccl'ie extra 13
dioceſim conſtitute. R. ꝙ nõ. ita tȝ abbas in.
d. c. requiſiſti. ⁊ Inno. ⁊ Io. in. d. c. certificari
Et ita conſuluit Io. de monte merlo. Hec in
telligo niſi ꝯſuetudo vel preſcriptio aliud ha
beat. c. cum inter de ver. ſig. el. ij.
¶ De quibꝰ debetur canõica ꝓchialis R. 14

ꝙ ꝺe oībus q̄ veniūt rōne funeris. ꝛ ꝺe oībuſ
ſegatis factis eccľie apud quā elegit ſepultu
ram. ꝺe ſepul. p totū. ꝛ in cle. ꝺudū. eo. ti. Fal
lit ħ in. xiiij. caſibus. ſm. ꝺ. pe. vbi. ſ. Prim⁹
qn̄ p ꝯſuetudinē vel ṗſcriptionē nihil ſoluit
ſm ꝙ ꝺictū ē. Secūdus qn̄ p priuilegiū pape
eximit a ṗſtatiōe. ꝺe reli. ꝺo. c. ꝯſtitut⁹ ꝺe te/
ſta. c. officij. in fi. ꝺe ſepul. i nr̄a. hmōi ſūt ho/
die fratres minores ꝛ ṗdicatores p ṗuilegiū
Terti⁹ qn̄ legat ad vſus ṗuilegiatos. ꝺe qb⁹
in. c. fi. ꝺe ſepul. qui ſunt. vij caſus ṗmi. ꝺe q/
bus nō ꝺebet quarta ep̄alis. ꝺe qbus. ſ. in. §.
ix. Quart⁹ qn̄ eccľie ꝺonat ꝺonatiōe iter vi/
uos. vt in. ꝺ. c. ꝺe his. §. ſi Uo. Quint⁹ qn̄ qs
poſt electionē ſepulture in aliq̄ monaſterio
illud intrat ꝛ in eo ꝓfitet anteq̄ȝ moriat. Et
idē ꝺico ſi intrauit cū ꝓpoſito abſolute mu/
tandi vitā. qꝛ ꝺeſinit eē prochianus alterius
eccľie. ar. c. bn̄ficiū. ꝺe regula. li. vi. Si Uo nō
fecit ꝓfeſſionē. nec hūit abſolute ꝓpoſitū vi/
tam mutādi ꝺebet quarta. ſm Archi. in. c. cū
quis. ꝺe ſepul. li. vi. ꝛ videt veri⁹ ſm Ge. ibi/
dem. lȝ alij ꝺicāt ꝯ. qꝛ religioſus cenſet ꝯhere
ꝺomiciliū in monaſterio facta ꝓfeſſione taci
te vel expſſe nō an̄. vt ꝺicit Archi. ꝛ Jo. in. c.
ſtatutū. ꝺe reſcrip. li. vi. Et idē videt ꝺicēduȝ
ꝺe leproſo q intrauit ꝺomū leproſoꝝ ꝙ nō ꝺ
bet ſm Gu. Sec⁹ ꝺe illo q recipit in ꝯfratrē
q tn̄ retinet bona ſua q̄ad ꝓprietatē. qꝛ ꝺebet
quarta. c. cū ꝛ plantare. ꝺe ṗuil. qꝛ nō trāſit i
religionē. Sec⁹ ſi ſolū ſibi retinuiſſet vſūfru/
ctuȝ ſuoꝝ bonoꝝ. qꝛ gauderet ṗuilegio religi
onis. c. vt ṗuilegia. ꝺe ṗuil. Sext⁹ qn̄ qs legat
eccľie in q̄ nō ſibi elegit ſepulturā. nec ſepelit
ibidē ſm glo. ordinariā. in. c. ꝺe ſepul. ꝛ idem
Inno. in. c. ij. ꝺe ſepult. ꝛ Archi. in. c. i. eo. ti. li.
vi. lȝ in. c. placuit. xiij. q. ij. tenuiſſet ꝙ ꝺebere/
tur hoc. idē ꝓbat. Jo. an. in. c. i. ꝛ. c. certificari
ꝺ ſepul. in glo. ꝛ in cle. ꝺudū. §. veꝝ. vbi repro
bat opi. Hoſt. tenētis ꝯriuȝ in. ꝺ. c. ij. ꝛ ē opi.
vera. alia Hoſt. reprobata ſm. ꝺ. An. in. ꝺ. c.
certificari. nā talia ꝺebēt eē ſubiecta q̄lia ṗdi
cata. xxxij. q. ij. apľus. Septimo fallit qn̄ ꝺe
facto ſepelit. vtputa qꝛ erat ibi interdicta ec/
cleſia vel ciuitas. fuit tn̄ ꝺe facto ꝛ ꝯ volūta/
tem fratꝝ ſepult⁹ i coꝝ eccľia ꝛ multa oblata
Mā ſm Fe. cōſi. xxix. ꝛ ſequit Ge. in. ꝺ. c. i. ꝺe
ſepul. li. vi. nō ꝺebet quarta. Rō. qꝛ talis tp̄e
interdicti nō pōt eligere ſepulturā apud mē
dicantes. vt nōt. Inno. ꝺe ṗui. c. vt ṗuilegia
ꝛ. c. cū. ꝛ plātare. ꝛ ꝺ pe. ꝛ re. quod in te. q̄ȝuis

liceat ipſis recipe mortuaria vt orent ꝓ ꝺefū
ctis ſicū pn̄ia ꝺeceſſerūt. xi. q. iij. q̄cūq̄ȝ. facit
qꝺ nōt Inno. in. c. tāta. ꝺe exceſ. pla. Itē quia
quarta ꝺebet rōne iniurie facte eccľie prochi
ali. ꝺ. c. certificari. ergo nullā iniuriā ei faciet
ex q̄ ibi nō poterat ſepeliri. imo pl⁹ ꝺicit ideȝ
Fe. ꝙ ſi mēdicātes ſpōte cū tali tp̄e ſepeliūt n̄
ꝺebet quarta. ſȝ tenent tanq̄ȝ violatores iter
dicti cle. i. ꝺe ſepul. ꝛ i. c. ſi canōici. ꝺ offi. or. li.
vi. tūc. n. ſolū ꝺebet quarta qn̄ ſepeliūt i caſu
a iure cōceſſo. ſec⁹ ſi ſepeliūt i caſu a iure ꝓhi
bito. vt in. c. ex pte. el ṗmo. ꝛ in. c. cū liberū. ꝛ
i. c. i nr̄a. in fi. ꝺe ſepul. ꝛ ibi ꝺicit Inno. ꝙ qn̄
ꝺe facto nō ꝺe iure ſepelit ꝺebent corp⁹ ꝛ ab
ſolutiones que rōne ſepulture facte ſunt. ſed
nō legata facta nō rōne ſepulture vel occaſi/
one ipſius. Et ita pȝ ꝙ ſi ꝺ facto ſepelit ꝯ vo
luntatē illi⁹ cui⁹ ē eccľia. ꝙ nō tenet ad quar
tam aliquā ſȝ tenet ꝛ corp⁹ ꝛ oia que rōne ſe
pulture habuit reſtituere. ſȝ nō quartā ꝺe le/
gatis factis nō rōne ſepulture vel ei⁹ occaſi/
one. Similit nō ꝺebet ꝺ his q̄ amici ꝺe bōis
ipoꝝ tūc offerūt. Octauo fallit qn̄ eccľia pro
chialis erat interdicta ꝛ nō prochiani nā tūc
eccľia nō hēbit quartā. ſiue prochianus ſepe
liat alibi ex electiōe ſua. ſiue nō. vt qꝛ alibi ē
ſepulchrū ſuoꝝ maioꝝ ſm pe. ꝛ nōt. Ge. in.
c. i. ꝺe ſepul. li. vi. Nono. qn̄ reuocat electiōeȝ
quā fecit legādo. ꝛ alibi elegit ſepulturā ꝛ ſe/
pelit. qꝛ paria ſunt nō eligere ꝛ electā muta/
re. ff. ꝺe adi. le. l. i. ꝛ. ij. Sȝ ṗmo caſu nō ꝺebet
vt. ſ. ꝺictū ē. g̃ nec in ſecūdo. Ita ꝯſulit Fede.
conſi. x. Ge. in. ꝺ. c. i. videt tenere ꝙ reuocata
electione ſepulture reuocet ꝛ legatū. ꝛ ꝺabit
illi eccľie vbi elegit ſepeliri. qꝛ ſurrogatus ꝺȝ
intelligi ſurrogat⁹ cū oib⁹ qualitatib⁹ onere
ꝛ honore. l. i. §. hec actio. ff. ſi qs te. li. eſſe iuſ.
fue. Et iō onus etiam emolumēti ꝯmutat. ꝛ
ecōtra. l. alūne. §. ſeia. ff. ꝺ adi. le. Et ꝺicit veꝝ
niſi aliter conſtet ꝺe volūtate legātis. vꝫ. qn̄ lȝ
elegerit. tn̄ nō ſepelit ex facto heredūȝ vel ex
facto cōtingēti circa pſonā ꝺfuncti. puta qꝛ
morit nimis longe. vel heredes nolunt ad ec
cleſiam electā ꝺferri. qꝛ verba ſunt itelligēda
cū effectu. l. i. ff. qꝺ quiſq̄ȝ iur. ꝛ. l. ea quidē. C. ſi
man. ita. fue. alie. tex. ē in. c. relatū. ꝺe cler. nō
reſi. ergo ceſſabit canonica. ex q̄ ibi nō ſepelit
Ita tenet Fede. vbi. ſ. ꝛ. ꝺ. pet. vbi. ſ. Ge. tn̄ i
ꝺ. c. i. videt ſentire ꝙ iſto caſu eccľia nō ṗuat
legatis factis gr̄a ſepulture. vt nō. in. c. in no
ſtra. ꝺ ſepul. Et iō forte nec ſua quarta eccľia

parrochiali/ xi. cum legat ꝓ incertis male. ſm
d. pe. vbi. ſ. xij. quādo legatū eſt eccl'ie parro-
chiali tm̄ quātū ē quarta ps legatoꝝ factoꝝ
eccleſie electe ſm. Hoſ. in. d. c. officij. ⁊. d. pe.
vbi. ſ. Alij volūt ꝙ non computabit ſed ſol-
uet quarta eccl'ie electe ac ſi nihil eccleſie pro-
chiali eſſet legatū ſicut Goſ. Rai. in ſumma
Jo. in. d. c. officij. Fede. conſi. iij. Jo. de lig. in
d. cle. dudū. Tu vo tene ꝙ ſi conſuetudo eſſꝫ
ꝙ teneret tm̄ legare eccleſie prochiali tūc ve-
ra ſit ſcda opi. vt non computet. Si vero di-
cta conſuetudo non eſt. ſic cōputabit. ⁊ ſi mi-
nus eſt ſupplebit. ſicut filius facit in. l. ſi qñ.
C. de inoffi. teſta. Si plus eſt legatū ei quam
ſua quarta nō defalcabitur. xiij. qñ tpe teſta-
mēti ⁊ legati nō elegit ſepeliri. ſed poſtea tpe
mortis elegit ſepulturam. facit. c. relatum de
ſepul. in. i. glo. Ber. in. d. c. de his dicit ſe du-
bitare. Sed ego credo non teneri. niſi fiat in
fraudem. xiiij. qñ prochianus non potuit au-
dire diuina. nec pcipe eccleſiaſtica ſacramēta
in ſua prochiali eccleſia pp vacationē longo
tpe ⁊ alibi elegit ſepulturā ſm bal. i ſuo tra-
ctatu. De h rō. qꝛ q leganꝰ ꝓ labore. ceſſante
eo. ceſſat ⁊ legatū. l. ſcio. i fi. ff. de ānuis le. Cū
ergo quarta det ꝓ adminiſtratiōe ſacroꝝ
⁊ celebratiōe. vt pꝫ in. d. cle. dudū. §. veꝝ ibi.
cū mercedis exhibitio. pꝫ ꝙ ñ debet. qꝛ ceſſan-
te cā finali ceſſat effectꝰ. de q de trāſac. c. iter
corpalia Ho. Vo ⁊ Jo. in. c. relatū. de ſepul.
⁊ Pet. vbi. ſ. tenēt ꝙ imo debet. qꝛ viciū pla-
ti nō dꝫ nocere eccl'ie. Sꝫ ego teneo cū Bal.
Et dico ꝙ viciū plati nocet eccl'ie in acqren-
dis. vt nōt in. c. vt ſup. de reb. ec. nō alie.
15 ¶ Vtꝝ d legato facto rectori eccl'ie i q elegit
ſepulturā ꝓ miſſis dicēdis p rectorē debeat.
iiij. prochial'. R. ꝙ ſic. qꝛ ēt debet quarta epa-
lis. vt in. c. ſic cū inter vos. de ver. ſig.
16 ¶ Vtrū de donatiōe cā mortis debeat. R. ꝙ
ſic qꝛ accedit magis legato ꝗ̄ ꝯtractu. l. fi. C.
de don. cauſa mor. cle. dudum. de ſepul.
17 ¶ Cui debet canonica portio. R. epiſcopalis
debet epo dioceſ. prochial' vo debet eccl'ie.
vbi audit diuina ⁊ pcipit eccleſiaſtica ſacra-
mēta. tex. ē in. c. cū qs. de ſepul. li. vi. vel debet
pcipere de iure. Si vo trāſtulit domiciliuꝫ
alicubi ⁊ moritur anteꝗ̄ nouuꝫ domiciliū acq-
ſierit tūc debet eccl'ie prochiali in q moritur ſꝫ
Archi. in. c. i. de ſepul. li. vi. Hug. Rai. Goſ.
⁊ Vin. in. c. nos. de ſepul. qꝛ volūt ꝙ ibi dꝫ ſe-
peliri ſi nō elegiſſet. Sꝫ tenēdo opi. Inno. in.

d. c. nos. inſti. de ſepul. ꝙ dꝫ ſepeliri in eccl'ia
cathedrali. ſi debebit. Si vo hꝫ domiciliū in
diuerſis prochijs vt ſunt reges. tūc ē equū ꝙ
diuidat ſꝫ nō credo neceſſariū ſꝫ dabit eccl'ie
in q moritur. lꝫ Ho. ⁊ Inno. dicant diuidendā.
¶ Quid ſi audit diuina i vna. in alia vo re- 18
cipit ſacramēta. R. Inno. ⁊ Jo. in. c. de his. d
ſepul. Archi. in. d. c. cū quis. ꝙ fiet diuiſio por-
tionis. c. l. ⁊. c. relatū. de ſepul. limito ſi vtraqꝫ
hꝫ cimiteriū ⁊ curā. alias nō. arg. c. ſi eccleſia.
de conſecra. eccle. vel alta.
¶ Quid de iſtis receptis in cōfratribꝰ reten- 19
tis bonis ſuis. R. H. ⁊ Goſ. ꝙ ſicut nō exi-
munt a iuriſditione epi. ita debetur quarta d
legatis per ipſos. De quo dic. vt. ſ. §. xiiij.
¶ Quomodo extrahent iſte quarte. R. Ho. 20
in ſum. d ſepul. ꝙ extrahet primo. quarta epi-
ſcopal'. qꝛ antiquior ⁊ dignior demū prochia-
lis ſi venit extrahenda. Si vero prius fuiſſet
quarta prochial' extracta. ſic eps hēbit quar-
tam quarte prochialis ⁊ quartā de reliquis.

Canonicus dꝫ facere que ad canonic officiuꝫ
ſpectāt. Et ſi puer ē per aliū. vt de eta.
⁊ qua. c. ij. ff. de decurio. l. ſpurij. §. minores.
¶ Vtꝝ poſſit eē laicꝰ. R. ſm Vin. ꝙ nō pōt 1
tñ laicꝰ ex iuſta cā hr̄e pbendā. ex de ꝯſti. c. cū
M. ferrarienſis. ⁊ ibi. Pa. hoc tenet.
¶ In quo ſunt interrogandi. Vide infra. In- 2
terrogationes.

Canonizatio ſanctoruꝫ ſm Inno. i. c. audi-
nimꝰ de reli. ⁊ ve. ſan. ē canonice ⁊ re-
gulariter ſtatuere ꝙ aliqs honoret ꝓ ſancto.
puta ꝙ fiat officiuꝫ ꝓ eo ſolēne ſicut ꝓ alijs
ſanctis qui ſunt eiuſdē ꝯditionis. vt ſi ꝯfeſ-
ſor fiat officiū ꝯfeſſorū. ſi martyr. martyruꝫ.
¶ Que requirunt in canonizatiōe. R. Inno. 1
vbi. ſ. ꝙ regl'r ꝓbatiōes d fide ⁊ excellētia vi-
te. ⁊ miraculis eius. ex de teſti. venerabilis.
¶ Vtrū oratio ſit fundēda ad nō ſanctū. R. 2
Inno. vbi. ſ. ꝙ ſic. ad aliquē viꝝ q credit bo-
nus. vt ꝓ ſe intercedat ad deū. qꝛ deus fidem
illoꝝ attendens etiā ſi ille nō eſſet bonꝰ. pces
coꝝ acceptaret. ar. xxxij. di. §. verum. xv. q. vl-
tima. c. fi. Nō tamen licet de eo facere offici-
um ſolēne vel preces ſolennes.
¶ Vtrū alius ꝗ̄ papa poſſit canonizare. R. 3
Inno. ibidem ꝙ non.

Cantus in eccleſia inuentꝰ ē ad ꝓuocandā ꝯpunctōnē

in animos auditoꝝ.xxi.di.clerus ante fi.de conſe.di.v.non mediocriter.

¶ Utrȝ cant⁹ theatrales ſint cantãdi i eccleſia. R. ꝙ nõ:nec i modũ tragediaꝝ.ſȝ cantandũ ẽ cũ cordis deuotiõe.xcij.di.cãtãtes.⁊.d.c. nõ mediocrit.⁊. xxxviij.di. ſedulo.xxij.q.i.q₂.

Capitulum põt ſede vacãte abſoluere ab excõicatiõe tã iuris q̃ȝ hois a q̃ cp̃s abſoluere potuiſſet . niſi a ſede ap̃lica ſpãlit̃ ſit ei interdictũ.c.vnico.de ma.⁊ obe.li. vi.

¶ Utrȝ poſſit diſpenſare in caſib⁹ in quibus ꝑmittitur ep̃o diſpenſatio . R. ſc.ɔ̃ſi.xxix.ꝙ ſic.⁊ notat. Pa.in.c.cũ olim.de ma.⁊ obe.

¶ Utrȝ poſſit dare cõfeſſorẽ ſeu abſoluere i caſibus ep̃o reſeruatis.R. Pa.vbi.ſ̃.ꝙ ſic.

¶ Utrȝ ptãs capituli ɔ̃ſiſtat i maiori pte.R. Mo.co.ti.ꝙ i maiori ⁊ ſaniori.Jta ꝙ totum capitulũ dr̃ facere ꝙ maior ⁊ ſanior ps facit c.cũ in cũctis.de his q̃ fi.a ma. par.ca . Fallit ħ i trib⁹ caſib⁹. Prim⁹ qñ aliqd ẽ plurib⁹ cõe nõ vt collegiatis ſȝ vt ſingulis. q₂ tũc nõ valet ꝙ fit a maiori pte.ſȝ oȝ ɔ̃ſentiãt ſinguli.ff. de ſer.ru.pre.l.per fundũ.d ɔ̃ſti.c.cũ oẽs. Secũdus qñ maior ps capit̃li deligt ⁊ ꝓpterea ẽ ꝑuata ptãte ſua.vt in.c.bone memorie. el ꝑmo.⁊.c.cũ nobis d elec.cũ ſi.⁊.c.gratũ.de poſtu.pre.q₂ tũc tota ptãs capituli reſidet i minori pte q ñ deligt.nõt Pa.i.c.i.de his q̃.fi.a ma.par.ca.Terti⁹ i electiõe romani pontificȝ vbi oȝ ꝙ due ptes ɔ̃ſentiãt.c.lȝ. de elec.

¶ Sȝ q̃ dr̃ maior ps capit̃li ⁊ ſanior.R. Mo. ꝙ illa q̃ nitit̃ maiori rõi ⁊ pietati.ix. di.ſane qppe.ꝑſumit̃ tñ ſp ꝓ maiori pte ⁊ illi ſtat̃ niſi ɔ̃riũ ꝓbetur.lxi.di.null⁹.⁊.d.c.i.de elec.dudũ Multa tangunt doc.de ptãte capituli in. d.c. cum olim q nõ pertinẽt ɔ̃feſſorib⁹.vide ibi.

Character quid ẽ.R. ſanctus Bo.i.iiij.di. vi.q. i.ꝑme ptis ſm cõem opi.ẽ qdã ſpũal̃ q̃litas aie. Unñ nõ ẽ paſſio vel potẽtia aie immo ẽ habit⁹ in ꝑma ſpẽ q̃litatis accipiendo cõiter habitũ ꝓut ɔ̃phẽdit oẽm q̃litatẽ aiaȝ diſponentẽ.ſiue facile mobilẽ.ſiue pfectã. ſiue ipfectã. Unñ dr̃ habit⁹ q₂ ẽ ppetu⁹.⁊ q₂ nõ pficit . ſȝ ad vtiliorẽ pfectionẽ diſponit.i. ad gratiam poteſt dici diſpoſitio.

¶ Ad qd dat̃.R.ſanct⁹ Bo.vbi.ſ̃.q.ij.ꝙ ad quattuor. Primo ad ſignificandũ. Secundo ad diſponẽdũ. Tertio ad aſſimilandũ. Quarto ad diſtinguendũ.Nã cũ ſit ſignũ ſacramẽtale ſignat gr̃am gratũ facientẽ.nec ſolũ ſigt ſȝ diſponit ad eã q₂ vſus ſacramẽtoꝝ nõ eſt tm̃ in ſignificãdo.ſȝ etiã in diſponẽdo. Et q₂ diſponit ad gr̃am hȝ aliquã ſimilitudinẽ cuȝ gr̃a q̃ ẽ ſimilitudo dei. Jõ aliq̊ mõ ɔ̃ſignatur deo.⁊ q₂ oẽs ɔ̃figurat deo. ⁊ ſic vni aſſimilat gregẽ dñi int̃ ſe.⁊ ſic diſtinguit ab his q nõ ſt de grege dñi. vel ẽt q₂ diſtinctionẽ facit i eo d grege. ſm aliam ⁊ aliam rationẽ aſſimilãdi.

¶ Utrȝ ip̃matur in oib⁹ ſacr̃is. Rñ.ſãct⁹ Bo. vbi.ſ̃.q.iiij.ꝙ nõ.niſi tm̃ in trib⁹ ſacr̃is. Primo in baptiſmo in q̊ fides gignit̃.⁊ diſtinguitur ppl̃s ifidelis a fideli. Scdo i ɔ̃firmatiõe in q̃ fides roboratur.⁊ hõ vt pugil ad pugnã dũ vngit̃ ⁊ ab infirmis diſcernit̃. Tertio i ordine in q̊ virt⁹ multimoda datur.⁊ homo vt ſanct⁹ ad miniſteriũ tẽpli a laico ſeparatur.

¶ Utrȝ ſit idelebilis.R. ſcũs Bo. vbi.ſ̃.q.v. ꝙ ſic. Rõ ẽ ex pte cãe volũtarie.ſ.dei ip̃mentis ⁊ ex pte ſubiecti nõ ẽ ꝑncipalit̃ i affectiua q̃ marie vertibilis ẽ.ſȝ in tota imagie. ⁊ principaliter in cognitiua. q₂ imago ꝑncipalit̃ cõſiſtit i cognitiua.vt dr̃ in li.de ſpũ ⁊ aiatuȝ ex parte finis. q₂ nõ datur ad actum alicui⁹ virtutis vel ſciẽtie.ſȝ ad ãctũ diſtinguendum.

Carcer vtrũ qs poſſit ſe icludi facere i arto carcer̃ ad penitẽtiã ꝑagẽdã.R. Pa.in.c.veniẽs.d regula.ꝙ ſic.ex illo.c.⁊.c.q vere.xvi. q.i.

¶ Utrȝ liceat incarcerare aliquẽ.R.ꝙ ſic ſm ordinẽ iuſticie.ſ.aut in penã.aut i cautelã. Et ħ ptinet ad eũ q vniuerſalit̃ hȝ d actib⁹ ⁊ ei⁹ vita diſponẽ. ali⁹ ñ põt niſi ad horã ne aliqd pcim faciat.vl̃ vt iudici rpñtet ſȝ tho. ſa ſe.

¶ Utrȝ cedẽs bõis poſſit icarcerari ꝓ debito.R.ꝙ nõ. Nã vt tȝ Pa.in.c. lator. de pig.nõ põt qs ẽt per pactũ ſe obligare carceri ꝓ dbito renũciãdo bñficio ceſſiõis bonoruȝ.q₂ ẽ ɔ̃ bonos mores. Jdẽ tȝ Dy.per.§.elegãt.i.l.alia cã.ff.ſo.ma. ⁊ Riȝa. allegat glo.i aut.imo.C.de ac.⁊ ob. Et putat veꝝ Bar.in d.§.elegant.niſi i duob⁹ caſib⁹. Prim⁹ ſi alienauit oia ſua bona i fraudẽ creditoꝝ.caſus ẽ i.l.fi.i fi.ff.q̃ in frau.cre.qd tȝ Dy.i.§. ſi qs in fraudẽ.inſti.de ac. Secũd⁹ ſi debitor tpe quo ɔ̃trixit ſe nõ ſolvẽdo eẽ. vt.ff.de iu.do.l.pe. Nã in iſtis duob⁹ caſib⁹ nõ dabit̃ ſibi bñficiũ ceſſiõis bonoꝝ. Et placet mihi iſta opi.q₂ eq̃ ⁊ ſequenda i ɔ̃ſcia. lȝ alij ɔ̃riũ teneãt ꝙ.ſ. poſſit i carcerari ſimplicit̃. Adde ẽt ꝙ teneri facẽ aliquẽ i carcẽ ꝓ debito. aliqñ ẽ ɔ̃ pceptũ charita

tis ꝓximi. vtputa qñ i nulla culpa ē de dāno ꝓximi; ⁊ nō habeat vñ ſatiſfaciat ipe. nec ſperat ꝙ aliqs ꝓ eo ſit ſatiſfacturꝰ. Secꝰ ſi fuit in culpa. q: tūc ad penā poſſ₃ dtineri. qd bñ nō.

3 ¶ Vtꝝ incarcerās aliquē iniuſte teneat. R. ꝙ ſiue ſit iudex ſiue nō tenetur de oī dāno ei dato ad reſtitutiōe₃. ⁊ ēt de iniuria ſibi ſatiſfacere arg. c. penale. cum ibi notatis. xiiij. q. v. Et qcūq₃ ꝓuatꝰ aliquē icarcerauerit. ēt ꝓ manifeſto crie. capite puniť de iure ciuili. vt. C. d coarta. l. oēs. li. xij. Ꝯ omittit. n. crimē leſe maieſtatis: ⁊ vltio ſupplicio puniť qſqs h₃ carcerē ad dtinendū aliquē. vt. C. d ꝑua. car. l. vnica Vex itelligit glo. ſ. publice accuſatū. Secꝰ ſi ad detinēdū ꝓprios ſeruos ne fugiant.

4 Vtꝝ ille q iurauit redire ad carcerē teneatur R. Pa. in. c. ſi vo. de iureiur. ꝙ ſic. ēt ſi ſit ſibi periculū mortis. dūmō carcer nō ſit iniurioſus. d ꝗ dicit glo. i cle. paſtoralis. i vbo p euidentiā. de re. iudi. ꝙ nō tenetur tūc redire.

5 ¶ Vtꝝ ꝯcꝰ geſti p incarceratum valeat. R. Pa. in. c. accedēs. de ꝓcu. ꝙ detentꝰ in carcē publico ⁊ iuſte. ſi ē dānatꝰ pena capitali non valēt. q: ē effectꝰ ſeruꝰ pene. ⁊ bona ſua veniunt ad ſuccedētes ab iteſtato. niſi in crie leſe maieſtatis. vt in auť. bona dānatoꝝ. C. d bo. dam. vñ ēt nō pōt diſponere ad pias cās ſm Jo. an. in. c. ij. d vſur. li. vi. Si nō eſt ſic dānatus valēt. vt nōt. i. l. q in carcerē. ff. qd me. cā ēt cū eo q eū fecit detinere. vt dicit. Bar. ibidē₃. Aut detineť i carcere iniurioſo. Et ſic cū illo q eū t₃ nō valēt ſ₃ dñt reſcindi actiōe. qd me. cau. d. l. q i carcerē. Cū alio aūt valēt niſi ad h detineatur iuř nō. in. c. dñs. d ſecū. nup. De capto ab hoſtibꝰ i bello. nihil dico. q: hodie. vt dixi. ſ. bellū nō efficitur ſeruꝰ. de conſuetudie: ⁊ iō valēt ꝯctus p eū facti. l₃ ſecus ſit de iure. vt i. l. eiꝰ q. i prin. ff. de teſta. ⁊ in. l. diuꝰ. ff. de iur. fiſ. Et nō. ſm eundē. Pa. vbi. ſ. ꝙ nō dř liberatꝰ a carcere q cuſtoditur. Et iō o₃ ſit i loco tuto. vt nō. Bar. in. d. l. q in carcerē ꝯ practicā illoꝝ qui adducūt aliquem de carcere ⁊ cuſtoditur ibi per familiam.

6 ¶ Nō. ꝙ iudex d₃ viſitare carceratos ⁊ facē ꝙ hēant neceſſaria. vt. C. de epi. audiē. l. iij. et pōt liberare eū quē videt ad nulliꝰ iſtātiā vľ ſine d licto. aut cā dbita detētū. ex mero offō. vt nō. bar. i. l. ſi qs vxo. §. ſi fugitiuū. ff. d fur.

Charitas ē ſm Aug. rectiſſima ai affectō ꝗ diligiť deꝰ pp ſe ⁊ ꝓximꝰ pp deū. Et idē i. iij. ſen. di. xxvij.

1 ¶ Vtꝝ teneamur ex charitate diligere deū ex toto corde. tota aīa. ⁊ tota mēte ſicť dř Mat. xxij. R. Bo. i. iij. di. xxvij. q. vlt. ꝙ ñ p excluſionē affectꝰ extnei. ſ. ꝙ nihil ſit i amore nro niſi deꝰ. nec i cogitatiōe. nec i mēte q: ipoſſibile eſt ſic iplere i hac vita. ſ₃ p excluſionem affectꝰ ꝯrij ſic tenemur. hoc ē ꝙ nihil diligamꝰ. ſ. deū vel equaliter ipſi deo.

¶ Qui ſunt diligēdi ex charitate. R. ſ₃ ſcdm Bo. in. iij. di. xxviij. ar. i. q. i. ⁊. ij. ꝙ ſūmū bonu₃ vel cui ſūmū bonū ē natū vniri vel vniť p cognitionē ⁊ amorē. Hoc aūt bonū vnitur vel pticipatur ab aliqbꝰ i actu. vt i beatis. A qbuſdā in hitu. vt i iuſtis viatoribꝰ. A qbuſdam in potētia ſolū. vt i malis viatoribꝰ. In qbuſdā nullo mō reducibilis ē ad actū vt i dānatis ⁊ creaturis irrōnabilibꝰ. Primi ſunt maxie ex charitate diligēdi. Secūdi minꝰ ꝗ₃ ꝓmi. Tertij minꝰ ꝗ₃ ſecūdi. Quarti nullo mō ſunt diligendi ex charitate. ꝗ₃uis amorē quē includit vel iperat charitas i quātū dei creature poſſunt diligi. nō ita ꝙ charitas feratur directe ad ipos ſ₃ ad deū cuiꝰ ſunt creature.

¶ Vtꝝ ſit aliqs ordo charitatis. d pcepto. 3
R. ſanctꝰ B. vbi. ſ. q. vlt. ꝙ ſic. ſ₃ Aug. d doc. chriſtiana. Et ꝓmo ſup oīa diligendus ē deꝰ Secūdo ꝙ nos ſumꝰ. Tertio ꝙ iuř nos ē. ſ. ꝓximꝰ. Quarto ꝙ. i. nos ē. ſ. corpꝰ ꝓpriū ⁊ corpus ꝓxi. de. pe. di. ij. §. itē hec ē charitas.

¶ Vtꝝ pfatꝰ ordo attendať penes affectū ⁊ 4
effectū. R. ſanctꝰ Bo. vbi. ſ. di. xxix. q. vi. ꝙ attendiť penes vtrūq₃. ſ₃ ſciēdū ꝙ affectꝰ accipitur aliqñ ꝓ motu. Et ſic ē qdā rōnaľ eligētia Eſt aūt iſte affectꝰ aliqñ a charitate elicitꝰ. ſ. ꝗ qs optat alteri ſūmū bonū. ⁊ quātū ad iſtū affectū d₃ eſſe ordo. ⁊ q: magis mihi ꝗ₃ patri ⁊ magis pri ꝗ₃ alij debeo optare vitā eternā Aliqñ affectꝰ ē a charitate ipatꝰ. vt ē ille qui optat alteri aliqd bonū tpale qd eſt ordinatum ad ꝯſeruatōnē nature. ⁊ ſic ſm diuerſas ꝯdictiōes ordo pōt pdictꝰ poſterari. affectus aūt qñ accipiť nō ꝓ motu ſ₃ ꝓ paſſiōe. idem ē ꝙ qdā mulcebris ꝯplacētia. ⁊ iſto mō minime reſpiciť a charitatis ordine. q: potiꝰ reſpicit ſēſualē experiētiā ꝗ₃ rōis eligētiā. ſic pat₃ ꝙ plꝰ delectať qs cū videt amicū ꝗ₃ d pře abſolute. ꝗ₃uis plꝰ diligat přem. cuiꝰ ſignū ē. q: plꝰ faceret ꝓ pře. Effectꝰ aūt ē triplex. Primus ŕſpicit ſalutē aīe. ⁊ hūc reſpicit ordo charitatis ꝓncipaliť. q: ꝓmo debeo ꝓcurare ſalute₃ meā ꝗ₃ ꝓximi. ⁊ priꝰ pris ꝗ₃ extnei. Secū-

ſus reſpicit ſuſtentationē vite. τ tūc reſpicit minus principaliter. q2 ſm diuerſas ꝯdictiones τ oportunitates dʒ homo magis τ minꝰ eſſe beneficus in collatiōe alicuiꝰ tpalis. Tertius eſt in collatione bñficij eccl'iaſtici. et tūc minime reſpicit. q2 i taliū collatiōe dignitas meriti ſolū eſt attēdenda. τ parū vel nihil ꝓpinquitas ſanguinis.

5 ¶ Utrū hō teneat̃ ex charitate ſubire mortē ꝓ xp̄o. R. ſʒ Bo. vbi. ſ. q. ij. Aut adeſt neceſſitas vl' d̄ſcrēdi iuſticiā vl' amittēdi vitā. τ ſic qlibet tenet̃ magis mori dilecto deo q̄ʒ eo offenſo viuere. Et h̄ dico ſi dat̃ optio vel q̄ iuſticia deſerat̃. vel q̄ vita ꝑdat̃. Addo q̄ cumqs videt q̄ ꝑ mortē ſuā pōt fides ſeruari vl' iuſticia. τ ꝑſecutio nō ē ꝑſonal'. ſʒ vniuerſalis tūc tenet̃ d̄ p̄cepto ſuſtinere mortē. vñ p̄latꝰ tenet̃ ſe morti exponē qñ videt q̄ ex fuga ſua ſequet̃ diſpēdiū i fide vl' in iuſticia i eccl'ia τ ſil'r qlibet ſicut fecit Tho. cāturieñſis. Aut adeſt ſolū oportūitas manifeſtādi diuinā gl'iaʒ τ edificādi eccl'iaʒ. Et iſto mō ē ſuperogatōnis. ñ neceſſitat' ad quā ꝑfectōeʒ ñ oēs tenēt. Si aūt hō. daret ſe morti ꝓ xp̄o. eo q̄ vitam ſuam haberet exoſam. mortaliſſime peccaret.

6 ¶ Utrū hō exñs i charitate teneat̃ ad ꝑfectōnem. R. ſm ſc̄m Bo. vbi. ſ. q. iij. q. v. modis obligat̃ qs ad aliqd. Primo ꝑp diuinū mandatū τ ſic nō magis obligat q̄ʒ alij niſi ex eq̄. q2 maiorē grāʒ hʒ. Secūdo obligat̃ ꝑp votū emiſſuʒ. τ ſic ſolū q fecit tenet̃ non q nō fecit. Tertio ꝑp ſuſceptū officiū. τ ſic qlibet tenet̃ ad illā ꝑfectionē q̄ reqrit̃ neceſſario ad illud officiū ſicut i p̄lato rgimē ſubditoꝝ. Quarto ꝑp vitandū ſcādalū. vñ tūc tenet̃ ad opa crēploꝝ qñ aliter ſcādalū ſequeret̃. Quinto ꝑp ꝯſcie iudiciū q̄ dictat de neceſſitate fiendum

7 ¶ Utrū charitas ſemel habita poſſit amitti i via. R. ſm cōiter doc. in. iij. di. xxvij. q̄ ſic. et aliter tenere eēt erroneū. q2 charitas ñ tollit vtilitatē. ar. i. cor. x. tu q ſtas vide ne cadas.

8 ¶ Quō amittit̃. R. ꝑ peccatū mortale ſolū ꝑ qd̄ volūtas auertit̃ a deo. vñ Aug. ſup ge. li. viij. dicit q̄ hō deo p̄ñte ſibi illuminat̃ ꝑ charitatē. abñte vo ꝯtinue tenebrat̃. a q̄ nō locoruʒ iteruallis ſʒ volūtatis auerſione diſcedit̃.

9 ¶ Quō recupat̃. R. q̄ ꝑ pñiam q̄ tollit auerſionē illā. Vñ Aug. li. v. ꝯſe. Pnia ē qdā res optia τ ꝑfecta. oēs defectꝰ reuocās ad ꝑfectū

10 ¶ Utrū qs poſſit ſcire certitudinaliter i hac vita ſe habere charitatē. R. q̄ ñ. ecc. ix. nemo ſcit vtrū odio vel amore ſit dignꝰ. Et rō vna ē ꝑp charitatis τ dilectiōis acqſite ſimilitudinem. vt dicit Ber. de amore. Alia ꝑp diuinam diſpenſationē ꝑ quā deus claudit oculos ſeruoꝝ ſuoꝝ ne extollant̃. Aliq tñ dicunt q̄ hoc eſt veꝝ loquēdo de charitate finali ꝓ omni tpe τ abſolute. ſʒ accipiēdo ꝓ charitate aliq̄ mō. nūc hō pōt ſcire certitudine fidei ſe charitatē hr̄e. puta cuʒ adultꝰ bñ diſpoſitꝰ baptizat̃. vl' qs ſuſcipit ſacramētū pnie ſine obice peccati mortalis i volūtate inherentis.

¶ Utrū opa bona facta extra charitatē valeant. R. q̄ nō quo ad p̄miū vite eterne. vl' quo ad diminutioneʒ pene debite peccatis directe. ſed bene valent indirecte. De quo dicam ī. penitentia. §. xiiij. τ ſatiſfactio. §. vi. 11

¶ Utrū bona facta in caritate τ ꝑ peccatuʒ mortale mortificata reuiuiſcāt ꝑ verā penitētiam. R. q̄ ſic. ſm cōiter theo. in. iiij. di. xxiij. 12

Caſtitas ēt iuenit̃ i mrīmoniali cōiugio tex. nōbilis ē i c. nicena. τ. c. aliter. xxxi. di. τ ar. i. c. vt cle d̄ vi. τ bone. cle. τ gl. i. c. qd̄ añ. d̄ cle. cōiuga.

¶ Utrū mulier q̄ mortuo viro cuʒ alio ꝯbit amittat legatū ſibi factū ſub iſta ꝯditiōe. ſi caſte vixerit. R. Bar. i. l. mlier. §. cū ꝓponeret̃. ff. ad tre. q̄ nō niſi aliud ſenſerit teſtator. vel hēat vſus loquēdi. q2 vba dubia dñt i ꝯctu itelligi ſm cōem opi. fac̄ q̄ nōt idē Bar. i. l. labeo. ff. de ſup. leg. τ i. l. oēs populi. ff. d̄ iu. τ iu. τ Inno. i. c. oli de ver. ſig. τ glo. in. c. nōnulli. de reſcrip. q2 cōis vſus loquēdi ꝑfert̃ ꝓprie ſignificatōi vboꝝ i qcunq̄ mā. Idē Bar. i. l. v. q̄ icipit gnaliter. C. de ſecun. nup. q̄ lucret̃ tʒ τ facit ille tex. cū aūt ſua. Idē tʒ Pa. in. d. c. vt clericoꝝ. τ addit q̄ addat ſi caſte vixerit τ i viduitate. Vide ꝓ h̄ qd̄ legit̃ i. l. vnica. C. ſi ſo nup. Limitat Ang. in autē. quō opor. epi. §. hec de deo. veꝝ ſi nubat tñ ſemel ꝑ tex. i. l. boues. §. h̄ ſermōe. ff. de ver. ſig. ꝑ quē tex. dic̄ q̄ ſi qs religt ſua bona ꝓ maritādis mulieribus indiſtincte q̄ itelliget̃ ſolū d̄ ml'ieribꝰ prima vice contrahentibus. non de viduis. ✻ 1

Caſtratus vtrū poſſit ordiari. vide. ī. corpe vitiatꝰ. §. i

Caſus epis reſuati q ſūt. R. q̄ d̄ caſibꝰ a iure reſeruatis modica ē ꝯtrouerſia iter doc. Cōiter. n. doc. ſe remittūt ad glo. i. c. ſi eps. de pe. τ re. li. vi. q̄ pōit vi. caſus. Primꝰ ē de excōicatiōe maiori. Et h̄ itellige d̄ illa quā ꝯditor canōis ſibi vl' alti

✻ [illegible]

reſeruauit.q2 allegat.c.nuper.ð ſen.ex. Et iõ
dic vt.ſ. Abſolo.pmo.§.ij. Secũdus de blaſ
femante publice deũ.vel ſactos. Hoc veruz
ſimiliter qñ denũciat epo ⁊ põt ꝯuinci. quia
allegat.c.ij.de male.qð quidez loquit de foro
ꝯtentioſo.vt patet intuẽti. ergo videt ꝙ ſi ñ
denunciat epo. nec cõtra eũ aliquis ꝓcedit.
ꝙ in foro aie poſſit a ꝓprio ſacerdote abſol-
ui.cũ pena nõ debeat excedere caſum ſuũ.vt
ſ.dixi.blaſſemia.§.iiij. Tertius de ſortilegijſ
allegat.c.ij.de ſorti.ſʒ nihil facit. q2 ſi faceret
potius eſſet caſus reſeruat⁹ pẽiarce ꝗ̃ʒ epo q2
pẽiarce ꝯmittit illi⁹ ſacerdotis abſolutio et
diſpenſatio. Et iõ nõ videt reſeruat⁹. Quart⁹
ꝯmutatio votoꝝ ſeu diſpenſatio. ⁊ hoc veꝝ
eſt ꝙ pertinet ſm communiorem opi. ad epi
ſcopos.ca.i.de voto. Quintus eſt reſtitutio
incertoꝝ.allegat.ca.cũ ſit de iudeis. ſʒ nõ fa-
cit.vt.j. Reſtitutõ.ij.§.xiiij.niſi i manifeſtis
vſurarijs.vt dicet.j.vſura.ij.§.viij. Sextus
eſt cõtract⁹ matrimonij ꝯ interdictũ eccleſie.
allegat.c.pen.⁊ vlti.de ma.ꝯ.ꝯ inter.ec. Et ẽ
veꝝ qñ eps pcipet alicui ne ꝯtraheret pp ali
quã rõnabilẽ cãm ⁊ talis ꝯtẽneret. q2 tũc ad
epm eẽt mittẽdus pp honorẽ.ar.c.graue. de
pben. Septim⁹ clandeſtinũ matrimoniũ cõ-
tractũ.de clan.de ſpon.c.cũ inhibitio.ſed ni-
hil dicit de hoc.c.illud. Ho.tñ ti.de peniten-
tia ponit pmũ ſecundũ ⁊ quartũ. ⁊ poſt po
nit ꝓ quarto ſm eũ de ſolẽni penitẽtia allat
l.d.c.miror.⁊.c.in capite. Sed hoc tantũ pro
notorio iponi debet. vt patet.xxvj.q.vj.c.vl.
in tex.⁊ in glo. Vbi ergo talis penitẽtia a pre
latis cõiter non iponit ꝓ talibus.non video
quin inferior poſſit abſoluere. Quintus ſm
Ho.ẽ diſpenſatio irregularitatis in clerico.
Et cõcedendum eſt. Sextus de incẽdiarijs
añ denũciationẽ. Et ſatis facit ad hoc.c. peſ-
ſimã.xxiij.q.viij. in verbo ſiqs aũt archieps
vel eps. Et intellige de incẽdiarijs q dolo ħ
fecerint. vel fieri fecerint: auxilio vel conſilio
aut mandato. vt ibidem. Septim⁹ ſi audiuit
eps ꝯfeſſionẽ alicuius ⁊ eũ noluit abſoluere
ab aliquo peccato. q2 tũc inferior nõ debet ſe
intromittere.xxj.di.inferior. Mo.in ſum.ti.
de penitentia ponit ſolũ quattuor de pfatis.
Dir.iuris.li.j.ti.xv.ponit.vij.de pdictis Be
nedictus.xj.in extrauaganti reuocata p Bo
nifaciũ in cle.dudũ.de ſepul.ponit quattuor
de pdictis. Et ſic patet quid tenendũ de caſi-
bus de iure reſeruatis.q2 in veritate nõ ſunt
niſi.v.vt patet. ſed de caſibus p ꝯſuetudinez
reſeruatis eſt magna diuerſitas inter doc. q-
buſdam ponẽtibus plures quibuſdã paucio
res. Glo.in.d.c.ſi eps.ſic dicit. Solet epiſco-
pis rſeruari penitẽtia omniũ publicoꝝ enor
miuz criminũ oppreſſiões filioꝝ ex ꝓpoſito
vel caſu cuiuſlibet homicidij.falſi teſtimonij
vel inſtrũi piurij. Inceſtus. corruptiõis mo-
nialiũ.coeuntes cũ brutis.⁊ his ſimilia. Sed
certe nõ poteſt dari certa determinatio.quia
vnaqueqʒ dioceſis hʒ ꝯſuetudinẽ ſuã.nec eſt
vna ꝯſuetudo generalis in omnibus dioceſi
bus.quo ad hoc.imo aliqñ epi vno anno reſ-
uant ſibi plus.aliquando minus ſicut eis vr
Vnde tene ſm Spe. in repertorio in regula
ſup quibus ſit penitẽs ad epm remittẽdus ꝙ
ꝓprius ſacerdos poteſt abſoluere ab omni-
bus que ſpãliter a iure nõ ſunt reſeruata epi
ſcopis vel alijs vel que nõ ſunt ipſis ſacerdo
tibus directe vel p aliquã ꝯſequẽtiã interdi-
cta.ar.c.at ſi clerici.de iudi.⁊.c.nuper.in fi.de
ſent.excõ.⁊ in.c.inter corpalia. de tranſ.pla:
q2 talis habet ordinariã iuriſditionẽ ſup po
pulum ſibi cõmiſſum a iure.de pe.di.v.c. pla
cuit.de pen.⁊ re.c.omnis. Sʒ aduerte ſm cũ-
dez Spe.ꝙ eps directe.vl aliq̃ ꝯſequẽtia ſeu
ꝯſuetudine põt interdicere dictis ſacerdoti-
bus aliquos caſus ne abſoluãt. Primo ſi tal
ſacerdos ꝯmiſit crimẽ pp qð meret tali pote
ſtate priuari. Secũdo qñ ad vtilitatẽ cõitat
expedit.alias nec põt obligare ſacerdotes pro
chiales quin abſoluãt.facit.c. de eccleſiaſtic
priuilegijs.xxv.q.ij.⁊.c.priuilegia.cl.i.⁊ cl.ij.
ibidẽ.nõ.etiã ꝙ ꝗ̃uis talis ſacerdos habeat
auctoritatẽ abſoluendi ab aliquo caſu ꝙ nõ
debet abſoluere ſi videt expedire ſaluti aie cõ
fitentis. ſed remittere ad ſupiorẽ. q2 vt dicit
apoſtolus.ij.cor.xiij. Poteſtatẽ dedit deus i
edificationẽ nõ in deſtructionẽ. Similiter lʒ
eps ſibi ꝓ cõi vtilitate reſeruaſſet aliquẽ ca-
ſuz ⁊ ſacerdote videret i aliq̃ ſinglari ñ expe-
dire ſaluti ei⁹: imo obẽe ſi rmitteret ꝙ pt ab
ſoluere.iur nõ. p Pa.i.c.ꝙ dilectio de ꝯſan.
⁊ affi.⁊ in.c.at ſi clerici. de iudi. Et ſic collige
ꝙ ſacerdos prochialis de iure põt abſoluere
ab omni excõicatiõe ſm ꝙ dixi.ſ. Abſolutio
primo ⁊ ab omnib⁹ peccatis excepto crimie
incendiarioꝝ ⁊ cõtrahentis ꝯ interdictũ ec-
cleſie matrimoniuz ⁊ ab eo a quo eps noluit
eum abſoluere poſtꝗ̃ʒ audiuit eũ in ꝯfeſſiõe.
⁊ qñ publica penitẽtia eſt iponenda. niſi eps

ꝓpter eius delictũ. vel ꝓpter vtilitatez aiaꝝ
ei interdixerit aliquoꝝ alioꝝ abſolutionem
peccatoꝝ. Diſpẽſare aũt vel in irregularita/
te. aut votis vel alijs quibuſcũqꝫ nõ poteſt
niſi ſpecialiter ei cõcedat. Tenet etiã Pẽ. in
primo quol. q. xxv. ꝙ ꝑlati nõ pñt ſibi reſerua
re nouos caſus vltra illos q̃ de iure eis reſer/
uant. niſi ex cauſa legitima. Et h̃ veꝝ q̊ ad ſa
cerdotes q hñt curã aiaꝝ. Quo vo ad alios
hñ pñt tot q̃t volũt. excepto q̊ ad minores et
ꝑdicatores. d̃ qb9 dic. vt. j. Cõfeſ. iij. §. xxviij.

Caſus fortuitus eſt repente rei euentus q ꝓuideri nec re/
ſiſti põt/ vt colligit in. l. in reb9 cõmo/
datis. in prin. ff. cõmo. vt mors ſeruorũ ſine
culpa hoſtiũ icurſus piratatꝝ vl. naufragiũ
incendiũ fuga ſeruoꝝ q cuſtodire ñ ſolẽt. vt
ibi ponit. Vbi nõ. ꝙ vbi diligẽtiſſim9 ꝓuidiſ
ſet nõ eſt caſus fortuit9. veluti ſi domũ quã
ruiturã diligentiſſim9 ꝓuidiſſet. nõ ꝓuidiſti.
ꝛ ꝓpterea equũ in ea dimiſiſti q perijt ex ru/
ina. Secus ſi ex terremotu. aut ſubito ĩpetu
1 ¶ Vtrũ furtũ ſit caſus fortuitus/ ventoꝝ.
R. Pa. in. c. vnico. de cõmoda. ꝙ glo. iuris ci
uilis. vident cõtrarie. ſꝫ ipe dicit ꝙ ſi p violẽ
tiaꝫ ſubtrahit ẽ fortuit9. niſi fueris in culpa
trãſcundo ꝑ loca ꝑiculoſa. ar. l. nõ ẽ veriſimi
le. i prin. ff. qd̃ me ca. Si aũt clãdeſtine. ꝛ tũc
ſi ab ea pſona a qua diligentiſſim9 peccauiſſꝫ
puta a vili famulo nõ ẽ caſus fortuit9 al's ſic
facit qd̃ nõ. in. l. q̃ fortuitis. C. de pig. ac.
2 ¶ Vtrũ qs teneat de caſu fortuito. R. tex. in
d. c. vnico ꝙ ſic. in trib9 caſib9. Prim9 qñ cul
pa ꝑceſſit. puta ꝯmodaui tibi equum vt ires
mediolanũ: ꝛ iuiſti placẽtiã ꝛ incidiſti i latro
nes. iputabit tibi. vt hic. ꝛ in. l. ſi vt certo. §.
ſꝫ interdũ. ff. cõmo. Secũdo qñ ꝑceſſit mora.
puta ñ reddidiſti qñ debuiſti. ꝛ fortuito ꝑdi
diſti. tibi iputabit. vt in. d. c. vnico. ꝛ in. c. bo/
na fides depoſiti. Hoc veꝝ in ꝯſcia. niſi eo/
dem mõ fuiſſꝫ peritura apud dñm. qꝛ tũc nõ
tenet niſi de eo in quo eũ dãnificauit. p nõ fa
ctam reſtitutionẽ rei tpe debito. ar. c. fi. d̃ in/
iurijs. Sꝫ qñ dubiũ ẽ an fuiſſꝫ peritura. vide
j. Mora. §. vlt. Tertio qñ pactũ interceſſit vt
teneret d̃ fortuito. vt in. d. c. vnico. ꝛ bona fi/
des. Limita niſi aduenist culpa ei9 cui ꝓmi/
ſit. qꝛ ſic nõ teneret. l. cũ ꝓponas. C. d̃ nau. fe.
ꝛ. l. qui officij. §. fi. ff. de contrahen. emp.
3 ¶ Sꝫ qd ſi generaliter denũciauit ꝛ nullus
caſus fuit expſſus. puta dicẽdo ꝙ volebat te/
neri de omni caſu fortuito. an teneat. R. ꝙ lꝫ
varia ſit opi. vt. refert Bal. i. l. i. C. cõmo. ego
dico tñ ſm Jo. an. in. d. c. vnico. ꝙ non tenet.
facit. l. ſꝫ ꝛ ſi. i. §. queſitũ. ff. ſi quis cau. Quod
veꝝ ẽ infallanter in ꝯſcia niſi in caſib9 in qui
bus ſpecialiter fuiſſet renũciatur9 ſi fuiſſent
expreſſi. ar. c. fi. d̃ offi. vi. li. vj. Et nõt Accurſi
us in. d. ꝑ. queſitũ. ꝛ bene. qꝛ cõtra eũ qui legẽ
dicere potuit apti9 ẽ interpretatio facienda.
de reg. iur. li. vj. ꝛ in. l. quicqd. ff. de ver. ob. dr̃
Quicqd aſtringẽde obligatiõis cã dictũ eſt.
id niſi palã vbis exꝑmat omiſſũ itelligẽdũ ẽ
¶ Sꝫ qd ſi aliq caſus fuerũt enũerati ſpãlit 4
ꝛ poſtea ſecuta fuit renũciatio gnãlis. R. ſm
Bar. in. d. §. q̃ſitũ ꝙ p illã gnãlẽ renũciatõeꝫ
nõ veniũt caſus maiores expſſis. ſꝫ ſolũ ꝯſi/
miles expſſis. Qd̃ qdẽ veꝝ ẽ gnãlr̃ i oib9 odi
oſis. ſic h̃. Sec9 eẽt i fauorabilib9. vt nõ. i cle.
nõ põt de ꝑcu. ꝛ Jnno. in. c. ſedes. de reſcri.
¶ Sꝫ qd ſi renũciatiõi generali interuenit iu 5
ramentũ. R. Jo. an. vbi. ſ. ꝙ nõ obligat. Rõ
ſm ipm ẽ qꝛ iuramẽtuꝫ nõ obligat vltra con
ſenſuꝫ iurãtis. facit. c. veniẽs. el ꝑmo. ꝛ quod
ibi nõt. Jnno. de iureiurã. Et h̃ credo veꝝ in
caſib9 ꝓ qbus ſpãliter nõ iuraſſet. Secus in
quib9 ſpãliter ſi fuiſſent expreſſi cõſenſiſſent
ꝓ quib9 facit. c. tua nos. cũ ibi notat. d̃ ſpon.
Concordat Bal. vbi. ſ. Rõ. qꝛ iuramentum
habet vim caſus expreſſi. l. cum pater. §. ſi qs
matrem. ff. de lega. ſecundo.
¶ Vtrũ extimatio faciat venire caſuꝫ fortui 6
tum. R. ſm Jo. an. i. d. c. vnico. ꝛ Bar. i. l. ſi vt
certo. §. nũc videndũ. ff. cõmo. ꝛ. l. i. eo. ti. quã
do ſumus in cõtractu. cui9 nature nõ repu/
gnat qd̃ dominiũ trãſferat. tũc eſtimatio fa/
cit emptionẽ vt. l. plerũqꝫ. ꝛ. l. q̃tiẽs. ff. de iur.
do. Et ſic eſtimatio facit ꝑiculũ eẽ ꝛ cõmo/
duꝫ recipiẽtis. l. neceſſario. in prin. ff. de peri.
ꝛ cõmo. rei ven. ꝛ d. l. quotiẽs. ꝛ plerũqꝫ etiã
deteriorationis. vt. l. ſi eſtimatis. cũ. l. ſe. ff. ſo.
ma. Exẽplũ cũ mulier dedit viro rem extima
tam. vt in. d. l. plerũqꝫ. Vel cũ quis extimatã
rem tradit. ita ꝙ eſtimatio reddat nõ res. vt
i. d. §. nũc vidẽdũ. Si aũt ſum9 i ꝯctu d̃ cui9
nã ẽ vt ſolũ ꝓ pte dñiuꝫ trãſferat ꝛ ꝓ pte ñ
ſic ẽ in ſocietate. ſic ꝑiculũ ptis ſolũ. ſi eſtima
tio ſit trãſit i accipiẽtẽ. vt. l. cũ duob9. §. dãna
ff. pro ſocio. Si aũt ſumus in contractu. cui9
nature repugnat dominij trãſlatio. vt in lo/
cato. ꝛ hmõi. ſic eſtimatio nõ facit emptionẽ
nec trãſire periculum caſus magis q̃ꝫ teneat

ex natura cõtractus. Nec ob. ꝙ Bar. vbi. ſ.
vult vt aliquid opereť. Et ſic ſi tenebať ↄ̄lata
ſolū. teneať de leui. ſi de leui. tūc de leuiſſima.
Si de leuiſſima tūc de caſu. qꝛ hoc nõ teneo.
Sicut nec Pa. in. d. c. vnico. Sed dico ꝙ ope
ratur eſtimatio tūc ſolū vt ſciať preciū ſi de/
terioratur vel perdereť ex vitio recipiētis. et
ſic releuať dominus ab onere ꝓbandi veruꝫ
preciū rei. Si autem res eſtimata dareť cū pa/
cto ꝙ aut res vel eſtimatio reddereť. ſic fa/
cit tranſire periculū perēptionis. ſed nõ dete/
riorationis. vt. d. l. plerūqꝫ. i fi.

Cathecismus quid eſt. R. ꝙ eſt ille exorciſ
m⁹ qui fit ante ianuā eccľie ſup bapti
zando Unde diciť cathecism⁹ a cathetizo. i. i
ſtruo vel docco. Ideo cathecism⁹ inſtructio
vel doctrina diciť. d hoc in. c. per cathecismū
de co. ſpi. lib. vi. ⁊ in. c. ante baptiſmum de cõ
ſecra. diſtin. iiij.

1 ¶ Utrū cõtrahať aliqua cognatio ſpūalis i te/
nentib⁹ cathecismo ſicut i baptiſmo. R. ꝙ ſic
que impedit matrimoniū contrahēduꝫ. ſꝫ nõ
dirimit ↄ̄tractuꝫ. vt i. c. per cathecismuꝫ.

2 ¶ Ad quid teneť qui tenet in catheciſmuꝫ dic
vt. ſ. baptiſm⁹. viij. in fi.

3 ¶ Ad qd valeat cathecism⁹. R. ſꝫ Tho. i. iiij.
di. vi. ꝙ minuit ptātem demonis. ne tantum
poſſit in corpore ⁊ anima vide. j. Exorciſm⁹
quia idem eſt.

Causa diciť multipliciter. Aliqñ
cauſa pia. vide. j. legatuꝫ.
ij. i prin. Cā ciuilis cui⁹ finis cõmodū
patris ſeu aliquoꝝ ſine alteri⁹ punitione. In
hac tractať de pecunijs ⁊ poſſeſſionū negoci
is. ⁊ hmõi. vt. xiiij q. ij. ſup prudētiā tuā. Cā
crialis cuius eſt finis punitio peccati vel vin
dicta publica: vt i. c. at ſi clerici. ⁊ i. c. cū nõ ab
homine. de iudi. ⁊. d. c. ſuper prudētiā. ⁊. xvj.
q. i. frater nr̄. circa mediū. Cā mixta ē q̄ parti
cipat de vtroqꝫ. de procu. tue. Et lꝫ glo. videā
tur varie ponēdo pecuniariā penā aliqñ ꝓ
ciuili aliqñ pro criminali. vt in. l. pretor. in
prin. ff. de ſepul. vio. et in. l. vnica. C. qñ ci. ac.
cri. pre. Tñ ↄ̄corda ꝙ qñ pecuniaria pena ap/
plicať fiſco crialis eſt ſicut tꝫ Inno. i. c. q̄liter
⁊ qñ el ij. de accu. ⁊ ē glo ⁊. Bar. i. d. l. ꝑtor. §. i
qꝛ ſic itendiť vīdicta publica ꝑ penā pecunia
riā. ſicut ꝑ penā corporis. Si vero applicať fi
ſco ꝓ intereſſe fiſci. ciuilis ē. vt i. l. i. C. de his
q̄ vt idig. Nec ob. c. ꝑ tuas. d ſy. ⁊ ꝙ nõt. Pa.
i. rubrica. d iudi. qꝛ illud. c. loqť de ãmonitiõe
a ꝑlatiõe q̄ ē ciuilis. qꝛ facit ad bonū ſubdito
rum hr̄e bonū ꝑlatū. ⁊ tali nõ iponiť pena ſꝫ
nõ ꝑmittiť exercere qꝺ ei nõ ↄ̄uenit. ſ. ꝑlatio
nē ad quā eſt indign⁹. Itē nõ dicunt doc. ꝙ
ꝑciſe ē agere ciuiliter qñ pena applicať pti ſed
ēt alio mõ. ſicut i. d. c. per tuas. No. ſequiť gl.
⁊ Bar. ⁊ Ange. in. l. iij. ff. de ſe. vio. ⁊ Bar. in
fi. i ꝟ. Quero quō cognoſcať. ff. de pri. delic.
Idem glo. Albri. ⁊ Sali. in. l. i. C. d ſe. vio. ⁊ gl.
i. l. aut damna. in prin. ff. de pe. ⁊ ↄ̄munior eſt
opinio. de. hoc no. do. Ant. in rubrica. d iudi.
Nomine cauſe intelligiť de cā ꝓpinqua non
remota. Vide glo. in. c. de cetero. de homici.
Et nota ꝙ cauſa remota diciť occaſio. Unde
faciens turrim eſt occaſio homicidij illi⁹ qui
aſcendit ⁊ ſe ꝑcipitauit. Ipſe ꝟo ē cā ꝓpin/
qua. Quando ãt quis teneať ꝓ cā r̄mota nõ.
glo. i. c. ſicut nobis de teſti. q̄ diſtinguit. Aut
dabat operam rei licite ⁊ ſi adhibuit diligen/
tiā debitā ñ teneť. xxiij. q. v. de occidēdis. Si
ꝟo nõ adhibuit: teneť. l. di. ſepe. ff. ad. l. aqui/
liā. l. qui. occidit. §. pe. Si aūt dabat opā rei il/
licite. iputāť ei ſemp omnia q̄ idē ſequūtur. l.
di. c. quātum dixit de iniur. c. fi. ff. ad. l. aquil.
l. item mella. in prin. ij. §. item ⁊ cū eo.
¶ Cā eccleſie nõ dr̄ cauſa ꝓpria rectoris. vñ 1
in cā eccleſie ſue põt eſſe iudex. ij. q. vij. c. ſi qs
erga ep̄m in glo. facit. c. fi. de poſtu. vbi ponit
diuerſa ꝓ ſe: vel pro eccleſia. Et hoc verum:
dūmõ alius conſtituať qui agat nomine eccle
ſie vt i. c. inſuper. de teſti. eſt in ar. Similiter
põt eſſe teſtis in cā eccleſie qñ alius eſt conſti
tut⁹ qui agat nomine eccleſie. d. c. inſuper. Sꝫ
nõ. ꝙ lꝫ canonicus poſſit eſſe teſtis ꝓ canoni
co ſuo ↄ̄ extraneū. qꝛ nõ diciť domeſticus ei⁹
ſꝫ eccleſie tm̄. ſm̄ Hugo. vt in glo. d. c. ſuper
prudētiam. xiiij. q. ij. nõ tñ põt eſſe iudex pro
co ↄ̄ extraneum. qꝛ minor cā repellit aliquē a
iuditio qꝫ a teſtionio d of. dle. c. cū. R. canoic⁹
¶ Cām ꝓpriam palā eſt eam eē cuius emolu 2
mētū vel damnū ad aliquē ſuo nomine perti/
net. c. biduū. §. palam. ij. q. vi.
¶ Cauſa cõmunis vtriuſqꝫ ē. vt. ff. d ri. nup. 3
l. illud. Et iõ teſtis nõ poteſt eſſe in re cõmu/
ni ſibi cum alijs niſi indirecte. vt legatarius
qui poteſt eſſe teſtis in cauſa teſtamenti in q̄
ſibi eſt aliquid relictum. inſtitu. de teſta. §. le/
gatarijs. ſed cauſa vniuerſitatis non videtur
ſingularis perſone. ut in. c. qui manumitti/
tur. xij. q. ij.

5 ¶ Cauſa alia impulſiua que occaſionem re/
motam preſtat. ſicut calfurnia que īportune
poſtulādo cām dedit vt mulier nō poſſit po
ſtulare. vt in. l. j. §. ſexum. ff. de poſtu. Et iſta
ceſſante nō ceſſat effectus. Alia finalis. ⁊ iſta
regulat diſpoſitionē. c. cū ceſſante cā. de ap. l.
generaliter C. de epi. ⁊ cle. ⁊ ibi. Bal. multa
dicit de hac mā. ca. generaliter. xvj. q. j. Hec
cognoſcit̃ ex. v. Primo qñ illud qđ exprimit̃
in viā cauſe reſpicit vtilitatē tā alteri⁹ q̃ȝ ēt
partiū. l. titio centū. in prin. ff. de condi. ⁊ de/
mon. puta dono tibi centū. vt inde facias fie
ri capellā in tali eccl'ia que illa īdiget: ⁊ hmōi
Si vero reſpiceret ſolū vtilitatē illi⁹ q debet
īplere ⁊ nō ſit pia. ſic p̄ſumit̃ cā impulſiua. d.
l. titio. §. ſȝ ſi filio. Vñ ſi lego tibi. x. vt caligas
emas nihilomin⁹ tenet legatū. licet nō emas
Similiter ſi vt fundū. Sed ſi vt emas fundū
alteri min⁹ induſtrioſo nō valet niſi caueat.
vt ibi. Secundo cognoſcit̃ qñ exprimit̃ pius
actus in viā cauſe. l. ſiquis ꝓ redemptōne. C.
de dona. ⁊ l. ſi ego. in prin. ff. de iu. do. et vult
Bar. in. l. ij. §. fi. ff. de. dona. vtputa dono ti/
bi centū vt facias hoſpitale. nā hoſpitale ꝙ
fiat erit cā finalis. Tertio cognoſcit̃ qñ in ge
rendo actū exprimit̃ ab hoīe cā vbicunqȝ lex
requirit de neceſſitate cām ad validitatē act⁹
qr tūc intelligit̃ finalis vt actus ſuſtineatur.
l. ſed ſi mors. §. fi. cū. l. ſe. ff. de do. inter vi. ij.
vbi dicit̃ ꝙ donatio facta vxori ad reſtaura/
tionē edium igne cōbuſtaꝝ valet vſqȝ ad ea
rum reparationē ⁊ nō in plus. Quarto vbi/
cunqȝ nō poteſt eē alia rō illa cenſet̃ cauſa fi/
nalis. l. q̄ȝuis. vbi glo. C. de fideicōmiſ. Vñ
qui legat iter ad fontē. videt̃ legare ⁊ hauſtū
ff. de ſer. ru. pre. l. itē ſi. Quinto vbicūqȝ lex ex
primit cauſaȝ cenſet̃ finalis. glo. ē notabilis
in. l. cū tale. §. legato. cām falſam. ff. de condi.
⁊ demō. quā ad hoc ponderat Ange. in. l. ſci/
endum. ff. de edi. edic. ⁊ Bar. in. d. §. fi. cuius
ſunt iſta dicta.

6 Eſt ⁊ alia cā que eſt cātiua alicuius effectus
ſed nō ſufficienter ⁊ efficaciter. ⁊ talis nō te/
netur ad reſtitutionēȝ dāni dati ꝓximo licet
peccauerit. Eſt et alia q̄ ē cātiua ⁊ inductiua
alicuius effectus ſufficienter ⁊ efficaciter. ita
ꝙ ſine ea non ſequeretur: ⁊ talis tenet̃ ad re
ſtitutōeȝ vltra peccatū ꝯmiſſuȝ. Et de iſta lo/
quit̃. c. fi. de iniur. Ad nō. qr facit ad multa.

Cautio ſimpliciter dicta regula
riter intelligitur nuda
ꝓmiſſio. vt. l. ſancimus. C. de ver. ſig. Fallit in
cautione expreſſa a lege pretoria. vt. ff. de p̄to
ſti. l. p̄torie. la prima. Et ſic intellige glo. in. c.
prima. igit̃. de ꝯſe. di. iiij. Iteȝ ſm glo. in. l. pe.
in fi. ff. de peti. here. qñ eſt perſona ſuſpecta.
vt. l. ſi fideiuſſor. §. fi. ff. qui ſa. cog. quia tunc
dȝ cauere cū fideiuſſoria. Sȝ cū addit̃ idonea
vel ſufficiens intelligit̃ de pignoratitia vel fi
deiuſſoria. vt. ff. de fideicōmiſ. li. l. ergo q̄ȝdiu
§. addici ita. Vide glo. in. c. ad noſtrā. el p̄mo
de iureiurādo. ⁊ in. c. vlt. đ pig. ⁊ in. c. ex publi
co. de ꝯuer. cōiu. Si vero dicitur cautio me/
diocris. tunc venit obligatio omniū bonoꝝ.
tex. ē ſingularis. in. l. filio. ī fi. ff. vt le. ca. caue.
Si vero dicitur cautio cōpetens. intelligitur
arbitrio iudicis ſm aliquos vł ſm alios fide
iuſſoria vel pignoratitia. vt in glo. l. ſi debito
ri. ff. đ iudic. Notat tamē Bal. in. l. vniuerſa
C. de preci. impera. of. ꝙ quando ſtatuto caue
tur ꝙ caueatur idonee. quando cōpromiſſuȝ
petitur. intelligit̃ arbitrio iudicis. ⁊ in. l. om/
nes. C. đ epi. ⁊ cle. dicit. Tenet̃ quis dare fide
iuſſores ⁊ nō poteſt. tunc tenet̃ obligare om
nia bona ſua meliori modo q̄ poteſt. Si vero
dicatur ſatiſdet. vel ſatiſfaciat. fideiuſſoria ī
telligit̃. vt ī. d. l. ī. q ſatiſ. cog. ⁊ ſȝ gl. ī. d. l. pen.

Cecitas mētis ſm Tho. ſcđa ſe.
q. xv. ar. j. ꝓuenit dupli/
citer. Primo ex hoc ꝙ auertit ſe ſpō/
tanee a ꝯſideratione primi principij intelligi
bilis ſm illud. ps. Noluit intelligere vt bene
ageret. Alio mō ꝑ occupationē mentis circa
alia que magis diligit q̄ȝ dictū principiū ſm
illud. ps. Supercecidit ignis. ſ. cōcupiſcentie
⁊ nō viderūt ſolē. Et ſic patet ꝙ ē peccatum.
Et a Gre. xxxj. mora. ponit̃ filia luxurie.
¶ Sed vtrū ſit mortalis. R. ꝙ ſic. qñ ſic non 1
vult intelligere neceſſaria ad ſalutē. xxxviij.
di. c. qui ca. Similiter quando ita occupatur
in tēporalibus ꝙ omittit neceſſariā vacatio
nem. quam deo tenetur exhibere. vt in dieb⁹
feſtiuis in quibus ſm Ri. in. iij. di. xxxvij. ar.
iij. q. iiij. in aliqua hora tenet̃ deo vacare mē
te. vel hmōi. ſecus ſi omittit que nō ſunt ne/
ceſſaria ad ſalutē quia tūc ē peccatū veniale.

Cedere bonis debet qui ſoluere
non valet creditoribus
ſuis. Et valebit ei ad tria. Primū ne
incarceretur. l. i. C. qui bo. ce. poſ. de quo vide
ſ. Carcer. §. ij. Secundū ne excōmunicet̃. ⁊ ſi
erat excōmunicat⁹ debet abſolui recepta ido

nea cautiõe ꝺ ſolnendo ꝺebito ſi ad pinguio rem fortunā venerit. de ſolu.c.odoard⁹. Tertium ꝙ nõ ꝯdẽnet niſi in quantū facere põt habita rõne ne egeat.nec eni fraudãdus ē ali mentis quotidianis.ff.de re. iudi.l. ſunt qui in id quod facere poſſunt.τ.ff. qui bo.ce.poſ. l.is qui.τ.l.q bonis.τ.l.ſi debitores. Nec ob. c.peruenit.de fideiuſ.q: ibi nõ ceſſerat bonis limita tñ tertiū qñ nõ ꝯuenitur ratione deli cti.quia ſi ꝯueniret rõne ꝺlicti nõ haberetur reſpectus ne egeret.ẽt in clerico. vt nõ. Pa. in.c.olim nobis.de reſti.ſpo. Quomodo vo fit.vide.j.Solutio.§.xxiij.

Celare peccatum alicuius ꝓpt pecuniā vel grãm.aut cõ ſanguinitatē.ſimonia ē.vt i.c.nemo. ꝺ ſimo. vbi glo.τ Inno.dicit ꝙ rõ ē. q: quilibet tene tur alterius peccatum ad penitẽtiā indicare xxiij.q.iij.tam ſacerdos. Secus aūt in indi catione furis. vel ſerui fugitiui vt capiatur. q: licite merces accipit.ff.de pſcr.ver.l.ſolẽt. τ.ff.de cõdi.ob tur.cauſam.l.iiij. τ vlti. Nec ꝓprie dicit Inno.ꝙ ē ſimonia. vbi ex gratia quis non indicat. ſ3 debet puniri ſicut ſimo macus.tu dic ſm glo.in.§.ſi tibi.l.iiij.ff.de cõ di.ob tur.ca.ꝙ ille qui nõ tenetur per officiū vel actionē vel iudicē reuelare furē.licite acci pit aliqd vt idicet.ſ3 accipe vt ñ idicet turpit accipit.q: ꝯ publicā vtilitatem.q̄ ē maleficia puniri.vt.ff.de fideiuſ.l.ſiqs a reo.§.penulti. Et ſic patet.ꝙ ratione naturali non tenetur quis indicare.quia tunc non liceret accipere ꝓ indicando.vt.ff.de condi.ob tur.cau.l.i.in fi.τ in.l.ij.primo.R. Q ꝺ tamen licet.vt in.ꝺ. §.ſi tibi.quod limito verum de indicatione q̄ fit plato vt puniat ſecus de illa que fit alicui vt prouideat quia teneretur.

Cenſura eccl'aſtica qd ꝓphen dat. R.ꝙ interdictū. ſuſpẽſionē τ excõicationē.de ver.ſig.c.qrẽti.

Cenſus eſt quedã penſio que de ꝓuentibus ſoluitur.i.q. iij.queſitū.vel poteſt dici cenſus quic quid annuatim ſoluitur in quantitate.vel ſū ma.c.ff.de cenſi.l.etatem.

1 ¶ Cenſus nouos inponere eccleſijs. aut ve teres augere ꝓhibetur omnibus epiſcopis τ prelatis in.c.prohibemus.de cenſi.etiã ſi eri puerūt eas de manu laici.vt in.c.eccleſijs co. ti. Dicit tamen Pa.in.ꝺ.c.prohibemus.ꝙ h verum eſt ad vtilitatem eorum propriam.vt in cle.ij.de re.ec.nõ alie. Secus eſſet ad vtili tatem alterius eccleſie.rõnabili cã ſubſiſtẽte τ a plato iuriſditionē hñte epalez. τ in eccl'ia pleno iure ſibi ſubiecta.q: tūc pt.vt nõt. In no.in.ꝺ.c. ꝓhibemus.τ facit.c.pterea. co.ti.

¶ Quis poteſt iponere cenſum.R.ꝙ qcunq3 h3 ius i re tali.vt inſti.ꝺ vſufru.§.ſine teſtõ. 2

¶ Quod argumentū pſtat cenſus ſolutio.R. ꝙ aliqñ ſubiectionē.ꝺ cenſi.c.omnis aia. Ali quando preſtitam libertatē vel perceptā ꝓte ctionem.vt in.c. percepimus. de priuil. 3

Certum dicitur id ꝺ quo ꝓprio noie.vel indubitata cir cumlocutione conſtat.vt in glo.ꝺ pri uil.c.cum τ plantare.inſti.de exhere. li.§.no minatim.vbi dicitur ꝙ qui vnū filiū ſolū h3 noiatim exheredat. ſiue dicat titiū filiū meū exheredo.ſiue filium meum exheredo.

Ceſſatio a diuinis officijs alia generalis.τ hec equĩpa ratur interdicto.ita ꝙ poſita generali ceſſatione ab eo qui poteſt vel de iure vel de conſuetudine in loco aliquo ſi quis ibi cele bret eſt irregularis. τ religioſus talem ceſſa tionem non ſeruans eſt excõicatus ipo facto ſi matrix eccleſia ſeruat. Et ſic intellige cle.i.ꝺ ſen.ex.τ Inno.in.c.non eſt nobis. ꝺ ſpon.ceſ ſatio vero ſpecialis eſt illa q̄ ſolum in aliqua eccl'ia ponitur. Et hec non comparatur inter dicto. Unde celebrans in eadē eccleſia nõ effi citur irregularis nec religioſus excõicat⁹ ſic nõ ſeruat q̃uis talis eccleſia eſſet matrix. Et ſic intellige glo.τ.c.ſi canonici.ꝺ offi.or.li.vi. τ Inno.in.c.dilectis filijs.de ap.

¶ Que eſt pena iponentis generalē vel ſpeci alem ceſſationem indebite. R. ꝙ illi q impo nunt tenentur reſtituere oẽs fructus quos i terim ab eccleſia perceperūt in qua ceſſatum eſt etiā ſi talis eccleſia ſua erat. τ ipſi eccleſie Itē tenent de omni dãno qꝺ alij incurrerūt ꝓpter talē ceſſationē.ꝺ.c.ſi canõici.τ ibi Be. dicit ꝙ l3.ꝺ.c.loquat de capitulo canonicoꝝ. tñ idē erit in alijs q ipam ceſſationē iponūt. 1

¶ Que ē pena illius q dat cãm ceſſationi. R. tenet ad omne intereſſe qꝺ canonici. aut alij incurrerunt. τ ad aliquã aliã ſatiſfactionem eſtimãda arbitrio ſapioris i recõpenſationē ceſſationis facte in eccleſia.ꝺ.c.ſi canonici. 2

¶ Que requirūt ad h vt ceſſatio debeat ſerua ri.R.ſm Jo.an.in.c. q̃uis.de offi.or. li.vi.ꝙ x. Primo ꝙ hi q ceſſãt habeant ex ꝯſuetudi 3

e

ne vel alio iure. Scđo ꝙ ꝯuocēt abſentes ad-
ꝯtractandū de ceſſatiōe. Tertio ꝙ tractēt di-
ligenter. Quarto ꝙ de ceſſando deliberent.
Quinto ꝙ ſit manifeſta offenſa vel iniuria.
Et ſm Inno. ꝛ Ho. debet eē notoria qđ ſi ñ
eēt nulla cōſuetudo ꝓdeſſet. qꝛ eſſet eccleſijs
oneroſa. de ꝯſue. c. i. ꝛ c. cū venerabilis. qꝛ ille
cōtra quē ceſſat nō debet conuinci ꝓbandis.
ſed apertis ꝛ notorijs maxie in cultu diuino
tollendo. C. de ac. ꝛ ob. l. negantes. Sexto ꝙ
ſit cā rōnabilis. Septimo ꝙ ante ceſſationē
inſtrō publico. vel patentibus litteris auten-
tico ſigillo munitis cām ceſſatiōis exꝓmat.
Octauo ꝙ illud inſtrumentū vł litteras tra-
dant ei contra quez ceſſant. Nono ꝙ requi-
rant illum vt emendet cōpetenter iniuriam
ꝓpter quā ceſſare volunt. ꝙ ſi nō fecerit tūc
locuz habet ceſſatio. Decimo ꝙ poſt ceſſatio-
nem vtraqꝫ pars iter debet arripere ad ſedē
apoſtolicā infra menſez p ſe vel ꝑ ꝓcurato-
res ſufficienter inſtructos. ꝛ cōtinuatis die-
bus q̄ꝫcito poterūt ſe ſedi apoſtolice repſen-
tent. vt diſcutiat quid ſup hoc ſit agendum.
His nō ſeruatis nō ſeruat ceſſatio. Similit
ſi pars que poſuit ceſſationē eā nō reſeruaue-
rit. ab alijs nō ſuet ſimilit. Hoc nōt. Jo. mo.
ꝛ Bar. in. c. ſi canonici. de offi. or. li. vi. in q̄. c.
reprobatur conſuetudo illorum q in aggra-
uatione ceſſationis imagines crucis vel alio
rum ſanctorum proſternunt. vrticis ſuppo-
nunt vel lapidibꝰ ꝛ huiuſmodi. Et qui talia
faciunt grauiter ſunt puniendi. vt ibidem.

Ceſſio actionū an valeat. R. Pa. i. c. fi. đ ali. iu. mu. cā fac. col
ligēdo dicta. doc. diſtinguēdo ſic. Cū
q̄rit an valeat ceſſio actionū dicāt fuit facta
in vltia volūtate. ꝛ tꝫ vt nō. in. l. vlt. C. đ litig.
Sic tū ꝙ ſi actio erat in iudiciū deducta p de-
functū. nō dꝫ agere legatariꝰ. ſꝫ hrs oēꝫ tamē
vtilitatē quā ſeq̄t hrs dꝫ legatario reſtituē.
ꝛ ſi nihil ꝯſeq̄t nihil reſtituet qꝛ vł teſtator le
gādo actionē legaſſe euētū illiꝰ iudicij. Et h
ne fiat colluſio p heredē pōt legatariꝰ ſi vult
aſſiſtē heredi i iudicio. vt ī aut. nunc ſi heres.
C. de liti. Si vo actō ſi erat đducta i iudicio
poterit legatariꝰ pꝰ ceſſionē agē. vt ibi. Sed
cuiꝰ ſūptibꝰ. R. glo. i aut. nūc ſi heres. ꝙ ſi erat
litigioſa cū legabat. tūc ſūptu heredis. l. cum
ſeruꝰ. ff. de le. i. Si vo ſcā ē litigioſa viuo vł
mortuo teſtatore tūc ſūptu legatarij. vt. ff. de
lega. i. l. ſuus legatꝰ. niſi hrs fuerit i mora. ar.

ff. đ leg. ꝓmo. l. cū res. Aut ceſſio ſit īter viuoſ
Et diſtigue qꝛ aut ſit potētiori rōe officij ſeu
dignitatis pcipue ꝛ ñ valꝫ. ꝛ cedēs dꝫ pdere
oē ius qđ hēbat. Et iſte ē ꝓpriꝰ caſus. l. ij. C.
ne li. po. Et h verꝫ ſm Spe. in titu. đ ceſſione
actionum pꝰ vincē. qñ ſit potētiori malicioſe
cā opꝑmēdi aduerſariū. Secꝰ ſi fieret bōa fi
de. ar. l. q ſtipēdia. C. đ ꝓcu. Et lꝫ Pa. Si vo
ceſſio ſit potētiori nō rōe officij vł dignitat
ſꝫ rōe nobilitat. vł qꝛ ditior vel alio reſpectu
tūc ſi fuit facta ceſſio rōe iudicij mutādi pōt
excludi ceſſionariꝰ p exceptionē. vt. l. pe. ꝛ qđ
ibi nō. ff. de ali. iu. mu. cā fac. nō pdit tñ actō-
nez cedēs. ſꝫ punit ſm vnā opi. qꝛ ñ pōt ápliꝰ
cedere iſtā actionē alteri. nec pōt i ca ꝯſtituē
ꝓcuratorē ſꝫ tenet ipē ꝓſeq. vt videt inuere.
đ. l. pe. Glo. tñ i. đ. l. pe. dicit ꝙ in iſto caſu vł
trāſtuliſſe magis rē q̄ꝫ litē. ꝛ ſic ceſſionariꝰ ha
bebit rē ſi euincat. ꝛ cedēs expēſas litis faciet.
in dānū ſuū. Secꝰ ſi nō fuit facta rōe iudicij
mutādi. qꝛ tꝫ. vt pꝫ ex notatis in glo. in. l. i. C.
ne lic. po. Aut ceſſio que ſit inter viuos ꝛ q̄ ñ
ſit potētiori eſt dubitata. ꝛ dicit dubitata co
ipo ꝙ ē i litigiū deducta. qꝛ dubiꝰ euētꝰ lit. ꝛ
ſic nō pōt regulari alteri cedi. ꝛ cedēs icidit
in vitiū litigioſi. vñ dꝫ puniri vt hr in. l. fi. C.
đ litig. ꝛ p glo. in. c. eccłiaꝝ. el. ꝓmo ne li. pē. Fal
lit in caſibꝰ ibi numeratis. Nota h ꝙ in caſi-
bus in qbꝰ pōt fieri ceſſio. ꝙ ꝓſecutio actōis
fiet a cedēte. nō a ceſſionario ſm Inno. i q̄dā
glo. i. đ. c. fi. allegat in argu. l. q̄ꝫq̄ꝫ. ff. de aqua
plu. ar. Aut actio nō eſt dubitata. tūc regula-
riter pōt cedi titulo donationis. venditiōis
vel alio titulo legitimo. vt ꝓbat. C. de he. vel
ac. uen. l. nominis venditio. ꝛ. l. p diuerſas. C.
man. Pretendit tñ ſimulatꝰ ꝯtractus ex ſer.
Prio ex modicitate pcij. ꝛ eſt imat iſta actō
ſm dubiū. expēſas. labores. ꝛ hmōi ſm Pa.
ibidē. Secūdo qñ in ceſſiōe nō exꝓmit titulꝰ
vt qñ dicit cedo actionez ꝛc. nec dicit ꝓ q̄ cā
vt ꝓbat in. d. l. p diuerſas. ꝛ tenēt cōmuniter
doc. Tertio qñ ceſſio fuit pro parte vendita
ꝛ pro parte donata. vt. d. l. per diuerſas. Ra
tio quia iſta ceſſio ē odioſa. ſecus in alijs. qꝛ
valet. Et iſto caſu admittit ceſſionariꝰ vſqꝫ
ad q̄ntitatē quā exburſauit. In alia pdit actō
vt i. d. l. p diuerſas. Quarto qñ ceſſio pure vē
dit tñ pciū nō ſoluit niſi ꝓ pte. ꝛ đ reliq̄ ꝯfi-
tet ſe recepiſſe. Quito qñ dicit ſe donare pro-
pter bñmerita q̄ nō ſunt. Fallit in caſibꝰ ꝯtē-
tis i. d. l. p diuerſas. vbi nō pſumit ſimulatio

vtputa ſi inter coheredes ē facta ceſſio. vl' cū ē facta inſolutū. vel ꝓ munimine rei ſue. vt cū dom⁹ tua minat̄ ruinā domui mee. ego timens emo oīe ius tue. Itē ſi ſit inter legatarios ⁊ fideicommiſſarios. vel qñ heres ceſſit actionē legatorio. Similiter in ſocietate. ſ. qñ ſocij ſibi cedunt actionem.

1 ¶ Vtꝝ clericus poſſit emere ceſſionem. R. Pa. in. d. c. fi. ꝙ nō. q2 vili⁹ emere ⁊ cari⁹ vendere non licet ei. ſꝫ poſſet tñ donari eccl'ie. vel clerico bōa fide. ⁊ tꝫ nec credo illicitū ſꝫ Pa.

2 ¶ Sꝫ q̄rit̄ qñ dicit̄ res litigioſa. R. li. ibidē. litigioſa res ē de cui⁹ dominio cā mouet̄ inter petitorē ⁊ poſſeſſorē iudiciaria ꝯuētione. vel pcib⁹ ꝑncipi oblatis ⁊ iudici inſinuatis ac ꝑ eū futuro reo cognitis. Ita dicit̄ in aut. litigioſa res. C. de liti. Sꝫ Bar. in. l. i. C. de liti. diſtinguit. ꝙ aut agit̄ actiōe reali. ⁊ tūc ſi cōtenditur de dominio vel quaſi. puta q2 dicit rem ſuā eē vel de ei⁹ dominio vel q̄ſi. Sic res efficit̄ litigioſa ꝑ ſimplicē ꝯuētionē vt in. d. aut. litigioſa. Si vero nō ɔtēdit̄ de dominio. ſꝫ ð alio iure ꝑncipalit̄. puta hypotecaria ⁊ hmōi ſic nō efficit̄ litigioſa. Aut agit̄ actiōe pſonali. ⁊ ſic nūq̄ꝫ efficit̄ litigioſa. Aut agit̄ actione mixta. ⁊ ſic ſi ē vniuerſalis efficit̄ litigioſa ꝑ ſolā ɔtrouerſiā. Si vero ē pticularis. ſic efficit̄ litigioſa ꝑ litis ɔteſtationē. Cōcordat In no. in. c. cū. M. ferrarienſ. de cōſti. Ex h patꝫ ꝙ quando res nō eſt litigioſa poteſt alienari abſq3 vitio litigioſi. al's ñ ſine pena litigioſi.

3 ¶ Que ē pena litigioſi. R. vt nō. in. l. fi. C. de liti. ꝙ quis ſcient̄ ex aliq̄ ɔtractu rē litigioſaꝫ acceperit. r̄ſtituere tenet̄ rē. ⁊ pcio ei⁹ ꝑuabit̄ Si vo ignorās rē litigioſā emerit vl' ex alio ɔtractu accepit. tūc ɔtract⁹ nō tenet. ſꝫ ɔdemnat̄ vendēs reſtituere pciū. ⁊ vltra tertiā ptē. Et ſi ꝑ donationē ſit facta alienatio eſtimabit̄. ⁊ idē fiet de pcio q̄ ad eſtimata. vt dictuꝫ ē de ɔtractu emptiōis vel alio ɔtractu. exceptis caſib⁹ donatiōis añ nuptias vel trāſactionuꝫ aut diuiſionis reꝝ hereditariaꝝ facte. vel p'legati. vel ꝑ fideicōmiſſi cām. de qb⁹ i. d. l. fi. ⁊ in. d. glo. d. c. eccleſiaſtica cl. ꝑmo ⁊. ij. q. i. quia res in litigio in quibus poteſt fieri alienatio ſine vitio litigioſi.

4 ¶ Vtꝝ res litigioſa poſſit alienari ab alijs inter quos nulla lis eſt de ca. R. Ang. in aut. de litigioſis ꝙ ſic.

Cimiterium

Cimiterium grece dicitur a cinis grece ꝙ ē dulcis ſtatio aiaꝝ vel potius corpoꝝ. q2 ibi cinit̄ mortuoꝝ detinet̄ vel a tis qd ē ante. quia ante eccleſias fieri ſolet hec. Se. in. c. vnico. ð cōſe. eccle. vel' alta. li. vi. De imunitate cimiterij Vide. j. imunitas. ⁊ de eiu⁹ cōſecratiōe ⁊ pollutione. vide. j. cōſecratio. iiij. ꝑ totum.

Circunſtantia

Circunſtantia dicit̄ ꝙ circūſtat actū quaſi extrinſecus extra actus ſubſtantiaꝫ conſideratum. Hoc autem vno modo ex parte cauſe. ⁊ ſic vel finalis ⁊ ſic ɔſideramus cur fecerit. ſiue reſpectu agentis principalis. ⁊ ſic quis fecerit. Aliquando reſpectu inſtrumenti. ⁊ ſic quo inſtrumento. vel quibus auxilijs fecerit. Aliquando circunſtatur ex parte menſure. ⁊ ſic conſideramus vbi vel in quo loco. aut quando fecerit. Aliquando ⁊ tertio ex ꝑte ipſius actus conſideramus modum agēdi puta fortiter vel lente. ſi ſepe vel ſemel ſoluꝫ ſiue conſideramus obiectum ſiue materiam actus. puta vtrum patrem pcuſſit vel extraneum ſiue effectum quem agenda inducit. puta vtrum percutiēdo vel vulnerauerit vel occiderit. que omnia continentur in his verſib⁹ quis. quid. vbi. quibus auxilijs. cur. quomō. quando. ⁊ quotiens. Ita tamen in quid includatur non ſolum effectus. ſed etiam obiectū. vt intelligat ⁊ qd ⁊ circa qd.

¶ Vtrū circunſtātia mutet ſpēm peccati. R. ꝙ circūſtātia tripliciter ſe hꝫ ad actū peccati Aliquādo eni circūſtātia adueniēs actui indifferent̄ ſe hꝫ quantū ad rōcꝫ. ⁊ tūc non dat ſpēm peccato. neq3 aggrauat. Nihil eni ad rationē ptinet vtꝝ ille q pcutit̄ tali vel tali veſte induat̄. Aliqñ vero differētiā aliquā hꝫ ꝑ ɔpationē ad rōcꝫ iportās aliqd repugnās rationi ꝑmo ⁊ ꝑ ſe. ⁊ tūc dat ſpēꝫ peccato. ſicut accipe alienū. Si aūt ꝑmo ⁊ pſe nō iportat aliquid repugnans rationi. ſꝫ ꝑ ɔpationē ad id qd ꝑmo ⁊ ꝑ ſe ratiōi repugnat aliquā repugnantiā hꝫ ad rationē. Sicut accipe aliqd in magna quantitate. nihil repugnās ratiōi dicit. ſꝫ accipe alienū in quātitate dicit maiorē repugnātiā ad rationē vñ illa circūſtātia aggrauat. vel ſic ꝑm phm. v. ethi. ꝙ peccatū recipit ſpēꝫ ex intentiōe peccātis. vñ ille q mechatur vt furetur. magis eſt fur q̄ꝫ mechus. 1

¶ Vtrum circūſtātia aggrauet peccatū i. iſinitum vt veniale poſſit fieri mortale. R. ꝙ ñ q2 peccatū veniale ⁊ mortale nō ſunt eiuſdē ſpeciei. ſꝫ qñ circunſtantia conſtituit nouam 2

ſpeciē poteſt cōſtituere peccatum mortale. et ita aggrauare in infinitū. ſicut ſi qs dicat verbum ocioſum vt prouocet aliquē ad luxuriā.
3 ¶ Utrū circūſtantia pſone aggrauet in infinitum. R. q̄ nō niſi ſolū dupliciter. Primo qñ ppter cōditionē ſui ſtatus ē aliquid ei d̄ neceſſitate. puta religioſo nō accipe vxorē. Secundo rōne ſcādali qd̄ ēt eſt ꝯ pceptū pbere ruinā primo. aliter ñ pōt. vt. s. p ſupradicta Hec omnia ex Fran. in ij. ſent.

Citatio debet fieri tribus edictiſ vl' vno pemptorio. qd̄ cōtinere debet tm̄ tēpus quātū tria edicta. niſi neceſſitas vrgeat. de illa. c. i. vbi de hoc i glo.
1 ¶ Utrum quando iura exigunt trinam monitionē ſufficiat vna. vide. j. cleric⁹. ix. §. iiij.
2 ¶ Utrū corpaliter impeditus teneatur per alium comparere. R. Pa. in. c. in nomie dñi de teſti. q̄ nō. Et actus geſtus eo abſente eſt perinde ac ſi nō fuiſſet citatus.
3 ¶ Utrū ſnia lata ꝯ nō citatū valeat. R. Car. in cle. paſtoralis. i. §. deniq̄z. de re. iu. q̄ ſi nullo mō fuit citatus ē nulla ipo iure. de ma. et obe. inter quattuor. Pa. tm̄ dicit i. c. cām q̄. de reſcri. et in. c. cū ſit. de ap. q̄ i facto notorio cū certū ſit abſenti nullā cōpetere dſenſionē pōt fieri ſententia contra abſentem nō citatum.
4 ¶ Sꝫ quid ſi citatus ſit nō legitime. R. Car. vbi. s. videtur q̄ debeat haberi p nō facta. c. bone. el. ij. de elec.
5 Utrū quis poſſit denūciari excōicat⁹ nō citat⁹. R. Pa. i. c. puenit. de ap. q̄ nō vbi exceſſus ñ ſit notori⁹. fac. c. cū ſcdm. d̄ hereti. li. vi.
6 ¶ Utꝝ plati religioſoꝝ poſſint ſubditos ab officijs deponere ſuſpēdere et hmōi. ipis nō citatis. R. q̄ ſic ſi ita hꝫ eoꝝ ꝯſuetudo. aut cōſtitutiones ſm quas dꝫ pcedere. et nō. in. c. cū ſpāli. et. c. q2 nos. de ap. et in. c. cū medicinalis. de ſen. ex. li. vi. Et dicit glo. in. d. c. cū ſpeciali quā ſequit̄ Pa. ibidē q̄ diſpoſitio. c. ſacro. de ſen. ex. nō ē neceſſario ſeruāda i religioſis cōtra ſuas obſeruātias ſpāles. Et ibi dicit Pa. h pcedere. vbi regula vel cōſtitutō religioſoꝝ dat certū modū excōicandi religioſuꝫ vt ſatis ſit ſuare eū. Et h idē tꝫ Fede. in. cōſi. v.
7 ¶ Utrū citatio aliqñ ſit nulla. i. nō valeat. R. glo. in. c. ſi eps. iij. q. ij. q̄ ſic i. viij. caſib⁹. Primus q2 in anguſta tpa. Secūdus q2 nō exprimitur cā citatiōis. Tertius q2 nimis maturat pemptoriū. Quartus rōne tpis. Quint⁹ rōne loci. Sext⁹ rōne iudicis. Septim⁹ q2 reſcriptū apoſtolicū nō infertur in eā. Octau⁹ qñ ſit ſpoliatō. d̄ quib⁹ vide ibi. Tuti⁹ tñ ē vt ſp citat⁹ ꝯpareat allegatur⁹ puilegiū. vel aut appellatur⁹ ſi eū grauauerit. niſi qñ conſtat eū non eſſe iudicem ſuum. vt in. d. glo. et in. c. veniens de accu. in glo.

Citariſtis q̄ varijs vtuntur inſtrumētis licite pōt aliqd dari. et alia audire. vel talib⁹ vti qñ ſit ad laudē dei. vel ob aliā iuſtā cāꝫ. puta recreationis. q2 debilis ē vel infirm⁹ et hmōi. d̄ cōſe. di. iij. peruenit. Ad voluptatē aūt vel luxuriam talibus vti vel aliquid dare eſt peccatū mortale. xcij. di. in ſancta rō. hec glo. in. c. donare. lxxxvi. di.

Ciuitas vel ūiuerſitas nō dicit̄ aliquid facere niſi id ſit collegialiter deliberatū. etiā ſi maior ps illud facit. Ita dicit glo. notabilis in. l. ſicut. ff. qd̄ cuiuſq̄z vni. ſeqt̄. Bar. i. l. aut facta. ff. d̄ pe. facit qd̄ nō. in. c. felicis. de pe. li. vi. et glo. in. l. aliud. §. referf. ff. de reg. iu. querētes qñ vniuerſitas delinquit. cōis opi. tenet̄ ſm Pa. i. c. ij. d̄ poſtu. p. et Jo. an. i. d. c. felic. q̄ ē qñ pri⁹ aliqd fuit deliberatum in vniuerſitate ipa. pulſata cāpana et alijs requiſitis ad ꝯgregationē. vñ ſi oēs hui⁹ ciuitatis facerēt delictū nō dicerēt factū ab vniuerſitate. ſꝫ p ſingulos vniuerſitatis. etiā ſi facerēt pulſari cāpanā et leuarēt verillū. nam iſtud eſt potius factum ſingulorum. facit quod notatur in. c. cū omnes. d̄ cōſti. Pa. in. c. dilect⁹. el. ij. de ſymo.
¶ Utrum deſtructa ciuitate deſtruant̄ oia puilegia ei⁹. R. Inno. i. c. ij. de no. op. nū. q̄ ſi eccleſia vel ciuitas vel alia loca ſiue ſacra ſiue pphana auctoritate ſupioris pp delictū eoꝝ dſtruant̄. de cetero nō dꝫ uocari cleric⁹ illi⁹ eccleſie. vl' municeps illi⁹ ciuitatis. et ille locus puilegiū pdit. vt de conſe. di. i. placuit. xvi. q. vij. et hec dicim⁹. ar. ff. qñ di. le. vſufruc. ce. l. i. 1
Si āt ab hoſtib⁹ deſtruat̄ aut p tyrannidē retinet omnia puilegia. facit. vij. q. i. paſtoralis et. xix. q. iij. q̄ ſemel. Et idē videt̄ ſi auctoritate ſupioris trāſferat̄ ad aliū locū. vel alij vniat̄ vt not. in. c. i. ne ſe. va. de reli. do. c. q2 monaſteriū. Et idē itelligit̄ i ciuitate et alijs locis prophanis. ar. ff. de contra. emp. l. ede ſacra.
¶ Utꝝ ciuitatis appellatiōe aliud q̄z qd̄ ē ifra menia veniat. R. hꝫ. Pa. in. c. rodulfus. de reſcri. q̄ nō. i mā odioſa ſeu ſtricta niſi qñ diſpoſitio ꝯcepto nomine ciuitatis eſſet inutilis. 2

vel poſſet fieri fraus.tūc ɔtinentur ſuburbia
ꝛ ɔtinentia edificia.Et ſic intellige Jo.an. in
c.ſi ciuitas.de ſen.ex.li.vi. Sed in materia lar
ga ſeu i differēti noīe ciuitatis venit ciuitas
cū ſuo territorio.vt ē tex.in.l.vnica.§.ꝛ vrbē
ff.de offi.pfc.vr. Similiter i materia larga no
mine ciuiū veniūt etiā illi de comitatu ꝛ ð to
to territorio.vt in.l.qui ex vico.ff.ad munici.
ꝛ in.l.nō dubito.ff.de capti.ꝛ in.l. qui ɔtinen
tibus.ff.ð ver.ſig.ꝛ p Bar.i.l.i.ff.ad munici.
vide bonā glo.in.c.i.de vſuris.li.vi. Sed in
materia ſtricta ſecus.lʒ ɔ̄riū videatur tenere
Bar.in.d.l.i.ꝛ.l.mille paſſus.ff.de ver. ſig.ꝛ.
l.nam quod liquide.§.ſi ita legeꝛ.ff.de pe.le.q
volunt ꝙ mille paſſus a muro ɔprehendanꝛ
Intellige qñ ſubiecta mā ita reqrit i ſpāli.
5 ¶ Vtrū nat⁹ in aliqua ciuitate ex parentib⁹
qui ibi non habēt domiciliū ſit ciuis.R.ꝙ nō
ſm Bar.in.l.filij.ff.ad munici.lʒ dubitatiue
loquaꝛ. Pa.vbi.ſ.tenet ꝙ non.
4 ¶ Vtrū ciuitas cenſeaꝛ iure minoris.R. In
no.in.c.i.de reſti.i inte.ꝙ ſic. Et tñ differētia
inter minorē eccl'iam.rempublicā. ꝛ ciuitatē
in integrū reſtitutiōe.lʒ lex dicat ꝙ res publi
ca fūgaꝛ vice minoris.C. qui ex cau.ma.l.pe.
ꝛ.C.de iure.re.pu.l.rēpublicā.C.de ſa.ſan.ec.
l.fi. qꝛ pupillo ꝛ ēt minori ñ currit hodie vſu
capio aut pſcriptō.x.vl'.xx.annoꝝ in rebus q̄
ſeruando ſeruare pñt.ſiue ſint mobiles.ſiue i
mobiles.C.de admi.tu.l.lex q̄ tutores.i fi.Jō
ſup eis nō ē neceſſaria reſtitutio in integruʒ
lʒ añ tēpus hui⁹ legis curreret ɔ̄ minorē non
cōtra pupilluʒ.ff.de acqui.re.do.l. bone fidei
emptor.§.i.Sʒ ɔ̄ eccleſiā ꝛ rē publicā ꝛ ciuita
tem currit vſucapio ꝛ pſcriptio ꝛ alie tēpora
les ꝛ ppetue pſcriptiōes. ſʒ daꝛ ei reſtitutio
ſicut minori. qꝛ pdicti fingunꝛ eē in vltima i
ſtantia minoris etatis. Preſcriptio aūt.xxx.
vel.xl.annoꝝ certū ē ꝙ currit ɔ̄ omnes predi
ctos.ſʒ daꝛ eis rſtitutio ex verbis generalib⁹
edicti que ſunt. Si quid cū minore geſtū erit
ꝛc. Pupillus aūt ab his pſcriptionibus ſer
uaꝛ illeſus.C.de pſcri.xxx.an.l.ſicut. Q ð aūt
ciuitati.deꝛ reſtitutio in integrū non placet.
Inno.vbi.ſ.ar.l.nihil itereſt.ff.ad mace. Sed
Bar.in.l.reſpublica.C. ex qui.cau. ma. poſt.
Ja.bu. tenet ꝙ ſic ſaltē ex clauſula generali.
qꝛ ex q̄ regiꝛ p adminiſtratores hʒ iuſtā cām
petendi reſtitutionē. Hoc ēt tenet Bal.ibi ꝛ
ē verior opi.lʒ glo.in.d.l. teneat ɔ̄riū. facit p
hoc.l.ſʒ ꝛ hi q.ff.de publi.vbi ciuitas dicitur
reſpublica. Sequiꝛ h̄ Jo.an.i addi.ad ſpe. ti.
de in itegrū reſtitutiōe. vbi poſt multas opi.
reſidet in opi.Q dof.q tenet non ſolū ciuitas
ſʒ etiā caſtrū ꝛ villa pñt petere reſtitutionem
in integrū cū ibi ſint multe pſone vidue ꝛ pu
pilli. Et lʒ Bar.poſt Butri.in.d.l.reſpublica
nō admittat niſi in villa ꝛ caſtro populoſo.
Bal.tñ ꝛ Ja.de are.tenēt ēt in villa nō popu
loſa ex q̄ regiꝛ per alios. ꝛ ibi ſint minores ꝛ
mulieres. Et hāc opi. Pa.in.c.i.ð re.in inte.
dicit equiorē.ꝛ facit qð notaꝛ in.d.l.rēpubli
cam.ꝛ in.d.l.ſed et hi.q dicit ꝙ q̄libet muni
cipium dicitur reſpublica.

Ciuis vtrū efficiaꝛ in loco vbi cō
ſequiꝛ quis dignitateʒ. R.
Bar.i.l.i.ff.ad munici.ꝙ ſic facit.l.municepſ
§.miles.ff.eo.ꝛ quod notāt doc.in.c. quia in
tantū.de pben.vbi concludūt ꝙ clericus ſor
titur domiciliū vbi eſt bñficiatus ſi reſidere
i eo tenetur alias non ſicut hi quibus diſpē
ſatum eſt ſuper pluralitate beneficiorum.
¶ Vtꝝ dicens volo te habere p ciue efficiat 1
ciuē ſi habet auctorttatē.R.ꝙ ſic. vnde ſtatu
tum qð dicit ꝙ talis habeaꝛ p ciue efficit ci
uem arg.optimū.in.c.ex pte.de ſpon.ꝛ quod
notat Bar.in.l.ſi marit⁹.ff.de adul.ꝛ i.l. ſi is
qui p emptore.ff.de vſuca. Nō ſm Pa.in.d.
c.ex pte.quia vbi actus dependet a mera vo
luntate loquētis.paria ſunt dicere ꝙ vult ta
lem habere p vxore vl' ciue.ſicut dicere te du
co in vxorē. vel facto ciuem. Et ſic ſi ſtatutū
dicit ꝙ ſcholares tanq̄ ciues debent tracta
ri.ex hoc creati ſunt ciues rōne pdicta. Et iō
dictio tanq̄ ponit veritatē non ſimilitudinē
Et hoc verum quando verba ꝛ materia ſub
iecta patiuntur.

Clamor eſt filia ire qua quis cla
mat contra aliq̄uē con
fuſe ꝛ inordinate. aut furioſe loquiꝛ. ꝛ ſm ſe
ē veniale peccatū p accidens poſſet eē morta
le rōne ſcandali qñ illud pūidet vel debuit p
uidere ꝛ non curat deſiſtere a clamore tali.

Clandeſtinum matrimoni
um quādo
dicatur.R.glo.i.c.cū inhibitio.de claā.
deſpon.ꝙ tribus modis. Primo cū non ha
bentur teſtes.vt in.c.qð nobis.co.ti. Secūdo
cum non ſit cum ſolēnitate illa. de qua in.c.
aliter.xxx.q.v.ꝛ ē vt deſponſeꝛ a parentibus
vel quibus cura cōpetit mulieris doteꝛ ſuo
tpe ꝛ a ſacerdote benedicaꝛ. Tertio qñ nō pre

miſſis bãnis a pſbytero publice cũ termino.
vt q voluerit ꝓponere ipedimentũ ſi ē ꝯpa/
reat. vt in. d.c.cũ inhibitio. Tu tñ dic vt colli
gitur ex dictis Jo.an.in addi. ſpe.ti. de clan.
deſpon. ⁊ Oldra ꝯſi.ccl. Inno. ⁊ Pa.in.d.c.
cũ inhibitio. ꝙ quotienſcunqȝ q contrahit ſcȝ
ꝯſuetudinē patrie ſue corã amicis vl' viciniſ
⁊ ſufficientib⁹ teſtib⁹. ꝙ nõ cõtrahit clãdeſti
ne. facit. l. ſi vicinis. C. de nup. ⁊ de conſe. di.
i. eccleſia. el primo. dicit̃ eccleſia. i. catholicoꝝ
collectio. ergo in facie eccl'ie cõtraxit.

1 ❡ Quid ſi cõtrahit ſolũ corã duobus teſtib⁹
R. ꝙ ſi ex rõnabili cã facit puta qꝛ timet ali/
qͦd ipedimentũ iniuſte. vel eſt ſenex ⁊ verecũ/
datur ⁊ hmõi excuſat̃. qȝuis cõſuetudo ſit vt
fiant bãna vl' alia ſolēnia. ar. corũ que nõ. in.
d.c.cũ inhibitio. ꝑ Pa. dũmodo tpe debito
poſtea publicet: niſi eps excõicaret ꝯtrahen/
tes ſine bannis ꝑ ſtatuta ſua ſinodalia: qꝛ ſic
eſſet excõicatus. alias nõ peccat. Conſulo ꝙ
hoc facit de licentia epi. ſm Hug. xxx. q. v. in
prin. Sȝ cõtrahere ſolus cũ ſola. mortale pec
catum videt̃. ar. d.c. cum inhibitio. quia mate
ria valde ponderoſa. rõne cuius ponderoſi/
tatis videt̃ ꝑceptiua. tex. ē cuȝ glo. in. c. roga.
xi. q. iij. facit glo. in. c. noſtrates. xxx. q. v.

2 ❡ Utrũ cõtrahētes publice corã teſtib⁹ licet
ſine bãnis. cũ tamē ꝯſuetudo ſit ꝙ bãna fiãt
qui poſtea inueniunt̃ in gradu ꝓhibito igno
rant ꝯtraxiſſe ambo vl' alter coꝝ ꝓcreent fili
os legitimos. R. glo. in. d.c.cũ inhibitio. tenet
ꝙ nõ. Sȝ Pa. ꝙ ſic qꝛ iſti clãdeſtine nõ con/
traxerunt. ex quo in faciē eccl'ie nemine pro/
hibente cõtraxerũt. Et ē veꝝ ſi attēdam⁹ ad
tex. d.c. ſecus tñ ſi ambo ſciuiſſent ipedimētũ
vt ibidē. Et nota ꝙ in ꝯtractu matrimonij
ſꝑ deberet interuenire preſentia aut ſcia pro
prij ſacerdotis. vt in. d.c. aliter. ⁊ in. d.c. cum
inhibitio. ⁊ ſacerdos q ſcit ipedimentũ ⁊ nõ
ꝓhibet matrimoniũ ꝯhēdũ ex contēptu vel
religioſus ſeu regularis q pſumpſerit itereē
clandeſtino mrĩmonio ꝯhēdo ꝑ triēniũ ſunt
ſuſpēdēdi ab officio: vt in. d.c.cũ inhibitio.

3 ❡ Utrum ſponſalia ſimiliter ſint ꝓhibita
clandeſtine contrahi. R. Jo. an. ⁊ poſt eum
alij in dicto. c. cum inhibitio. ꝙ ſic. ſicut ⁊ ma
trimonium. l. oratio. ff. de ſpon.

Claues eccleſie ſcȝ Ri. in. iiij. di. xviij. ar. i. q. iij. ſunt aliq
poteſtas ſupra naturalē facultatem. que eſt
principium aliquorũ actuũ ſupernaturaliũ.

1 ❡ Quot ſunt iſte claues. R. q. ẽ. ibidē ꝙ ſunt
due quantum ad effectum ⁊ relationem vna
tamen in radice. Claues enim eccleſie ſunt po
teſtas iudicandi in foro animarum que pote
ſtas ex duobus integratur. ſ. ex ptãte diſcer/
nendi in cauſe examinatione ⁊ poteſtate diffi
niendi in cauſe determinatione. Prima dici
tur clauis ſcientie. vnde clauis ſcientie non ē
habitus ſcientie. nec actus ſciendi. qȝuis cla/
ues eccl'ie non debet recipere niſi habens ha
bitum ſcientie ſufficientem ad executionem
poteſtatis. Secunda dicitur clauis potentie
cuius actus eſt determinare cauſam ligando
vel ſoluendo. ⁊ iſta dicitur principalior. quia
prima ordinatur ad iſtam. Poteſtas autem
ligandi vel ſoluendi in foro cauſarum non ē
proprie clauis. ⁊ qȝuis prefate claues diſtin/
guantur penes act⁹. tamē in radice ſunt vna
non tamen inter ſe ſed cuȝ poteſtate ſacramē
tum conficiendi quia iſte tres poteſtates fun
dantur in character̃ ſacerdotali. Et idͦ omni/
bus ⁊ ſolis ſacerdotibus noue legis date ſũt
Sco. tamē in. iiij. di. xix. q. vnica. tenet ꝯrium
ſ. ꝙ nõ ſit vna in radice cũ poteſtate conficiē
di. De quo vide. ĩ. ordo. i. §. vij. ⁊ xvi.

❡ Quomodo dicit̃ ſacerdos aperire ⁊ ligare 2
R. Ri. vbi. ẽ. q. ij. ꝙ tripliciter. Primo indicã
do. ſ. cũ examinata hominis conſcientia indi
cat ei celũ clauſum vel apertuȝ. Secũdo apit
relaxando aliquã partē pene peccato debitaȝ
⁊ claudit penitentē aliq̃ pena ſenſus ligando
quã explere eum oportet vel hic vel in purga
torio añqȝ ingrediat̃ celum. Tertio claudit ⁊
apit excõicando ⁊ ab excõicatiõe abſoluēdo
ſȝ hec reſpicit forum contentioſum poti⁹ qȝ
penitētie. Addo quartũ de nõ ꝯtrito ꝯtritũ
faciendo ex vi abſolutõis. vt. ĩ. ꝯfeſſio. ij. §. i.

❡ Utrũ quilibet ſacerdos poſſit vſum claui 3
um exercere. R. Ri. in. iiij. diſt. xix. ar. i. q. ij. ꝙ
actio nõ tantum requirit potentiã a qua ſit.
ſȝ ſubiectũ debitũ i q̃ recipiat̃. Materia aũt
debita ſunt pſone ſuꝑ quas habēs claues hȝ
iuriſditionē. Et idͦ nõ omnis ſacerdos habet
iuriſditionē ſuꝑ quēlibet niſi ſm ordinatio/
nem vicarij xpi. Et ꝓpterea nõ omnis ſacer
dos poteſt exercere vſum clauiũ. ſȝ ſolũ ſcȝ cũ
modũ quē eccleſia ſtatuit. Ob hoc quidã pri
uantur vſu poteſtatis ſicut excõmunicati et
heretici. Quidã mã ſicut ille q. ñ hñt populũ.

❡ Utrũ liceat ſacerdoti vti clauib⁹ ꝓ ſua vo 4
luntate. R. Ri. in. iiij. di. xviij. ar. i. q. iiij. ꝙ nõ
qꝛ ſicut miniſter ⁊ inſtrumentũ nõ hȝ effica/
ciam in agendo. niſi ſm ꝙ mouet̃ a ꝑncipali

agēte. ſic ſacerdos cū opeꝛ ꝑ iſtas claues iſtrū
mētaliter ſi vtiꝛ iſtis clauib⁹ ſʒ ꝓpriū arbitri
uʒ dimittēs rectitudinē motōis diuīe peccat
5 ¶ Utrū ſacerdos ꝑ poteſtatē clauium dimit-
tat culpam peccati. R. Ricar. vbi. s. argu. ij.
q. i. ꝙ quamuis non poſſit abſoluendo remit
tere culpā. effectiue. qꝛ ſic eſt ſolius dei. vt di
cit magiſter in lr̄a. tñ miniſterialiter ⁊ iſtru-
mētaliter illi qui ꝑ attritionē remouit obſta-
culum grē ſpūſſancti diſpoſitiue remittit ma
culam peccati inquātū ſuo miniſterio aſſiſtit
virtus diuina que peccatū remittit. hec ille.
6 ¶ Utꝝ ſacerdos ꝑ poteſtatē clauiū poſſit re
mittere penaʒ peccati. R. Ri. vbi. s. q. ij. ꝙ ſic
aliquā partē pene temporalis peccato debite
nō tantū illius quā ſibi imponit. ſʒ etiā illi⁹
que in purgatorio ē explenda. ⁊ plus vel mi-
nus ſm ꝙ penitens eſt bene diſpoſitus. ⁊ de
hoc habes. j. indulgentia. §. v.
7 ¶ Quando date ſunt claues beato petro. R.
qñ eccleſia fuit ſibi data. xxiiij. q. i. quodcūqʒ
⁊ d̄ pe. di. i. quē penitet. Et ligāt oīa ſup terrā
ſi nō erāt. xi. q. iij. cepiſti. ⁊. d. c. quē penitet.
8 ¶ Claues horreoꝝ q dedi. videꝛ dediſſe oīa
q̄ in eis ſunt. de fi. inſtru. c. ij. ſm Inno. ⁊ eis
datis videꝛ data poſſeſſio oīm que ſub illis
ſunt. extra de ꝯſue. c. ex litteris. in fi.

Clauſula generalis ſequēs in-
telligitur ſm ſpēs ꝑ-
cedentes expreſſas. de capel. mo. dilect⁹ filius
ſm Inno. facit cle. nō pōt de ꝓcu. in. c. ſedes.
de reſcri. in. l. fi. §. cui dulcia. ff. d̄ vi. tri. ⁊ oleo
le. vide. s. caſus. § iij. ⁊. iiij.

Clericus primo quis dicatur.
R. Pa. in rubrica. d̄
vi. ⁊ bone. cle. ꝙ largo ſumpto vocabulo ap-
pellatione clericoꝝ veniūt oēs qui habent or
dines, in quacunqʒ dignitate ſint aut ordine
etiā in ꝑma tonſura. c. cū contingat. de eta. ⁊
qua. ex quo ſunt ad dei ſeruitiū electi. vñ oēs
qui nō ſūt laici dicunꝛ clerici. xij. q. i. duo ſūt
genera. facit. xxi. di. cleros. in prin. de preben.
cū ſm. ⁊ in rubrica p̄dicta iuncto nigro. Pri
uilegiū ergo tributū clericis ꝓcediꝛ omnib⁹
etiā in dignitate. qꝛ ſi eps ē. clericus ē. ⁊ etiaʒ
religioſus q etiā noīe clericoꝝ ꝯprehenditur
liiij. diſt. §. hac aūt auctoritate. ⁊ qd̄ nōt. in. c.
ij. de ſup. negli. pla. li. vi. Sʒ i materia odioſa
⁊ in ſtricta ſignificatiōe: appellatione clerico
rum nō ꝯprehendunꝛ epi nec alij exñtes in di
gnitate nec etiā canonici eccl'iarū cathedra-
liuʒ. nec monaci. ſeu religioſi. facit. c. qꝛ pericu
loſuʒ. de ſen. ex. li. vi. ⁊. c. fidei ſeruorē. de here.
li. vi. c. ſtatutū. de elec. li. vi. glo. in cle. i. de ſup.
ne. pre. Rō qꝛ in eis ē q̄litas ſup alios q̄ nō re
periꝛ i ſimplicib⁹ clericis. faciūt ad hec dicta
Jo. an. in. d. c. ſtatutū. q inquit ꝙ noīe eccl'iaꝝ
ꝓchialiū nō veniūt eccl'ie ꝓchiales colle-
giate i materia ſtricta qꝛ habēt qualitatē col-
legij ſupra caſum. ſed in materia nō odioſa
ſic. facit ſimiliter quod notat idem Pa. in c.
i. de conſti. qui dicit ꝙ in materia fauorabili
noīe eccleſie veniut monaſteria. ſec⁹ in ſtricta
materia. quod nota quia facit ad multa.
¶ Utrū appellatione monaſterioꝝ veniūt ec 1
cleſie ſeculares. vl' appellatiōe mōacoꝝ veni
unt clerici ſecl'ares. R. Pa. i. d. c. i. d̄ ꝯſti. ꝙ ñ
ſiue materia ſit larga. ſiue ſtricta. xvi. q. i. pla-
cuit. facit quod nō. Bar. in. l. i. ff. ad munici. q
dicit ꝙ noīe ciuiū veniūt ꝯtadini. l. q ex vico
ff. ad munici. ⁊ nō ecōtrario. facit. c. rodulfus
⁊. c. ſignificāte. ⁊ quod ibi notatur. de reſcrip.
¶ Utrum appellatiōe populi veniāt clerici. 2
R. Pa. in. c. i. de vi. ⁊ bone. cler. ꝙ in materia
odioſa nō: nec ꝯtrario. facit. c. ſi ſententia. de
ſen. ex. li. vi. cum glo. Et ſic limita tex. inſti. de
iu. na. gen. ⁊ ci. in. §. plebs autem. qui dicit ꝙ
appellatione populi vniuerſi ciues ſignificā
tur cōnumeratis etiam patricijs ⁊ ſenatori-
bus. vt intelligatur de his que ſunt eiuſdem
profeſſionis. ſecus in alijs. vt probat dictus
tex. in. c. ſi ſententia cum ſua glo. In materia
autem priuilegiatiua poteſt dici ꝙ compre-
hendantur. facit. c. dilecti. cum ſua materia. d̄
fo. compe. qd̄ notat Bar. in. d. l. i. ⁊ qd̄ ibi no-
tatur in. d. c. rodulfus. ⁊ qd̄ notat Jo. an. in. c.
iohannes. de cle. coniug. qui dicit ꝙ ſtatutuʒ
excommunicans certo caſu laicos non com-
prehendit clericos etiam coniugatos. Et hoc
ſequitur Pa. in. c. i. de preben. prefata intelli
ge ſm ꝙ dico. j. lex. §. vi
¶ Utrum diſpenſatio cum illegitimo vt poſ 3
ſit effici clericus debeat intelligi vt poſſit ꝓ-
moueri ad minores ſolum. Glo. in. c. litte-
ras. de fi. preſby. tenet ꝙ ſic. cum ſit materia
odioſa. ⁊ Pa. in. c. ſi quiſqʒ. de coha. cler. et
muli. dicit ꝙ permiſſio in genere mediocrita-
tem reſpicit. l. vltima. C. eo. de le. §. i. et. ff. d̄ le.
i. l. legato. generaliter cum alijs concor. glo.
d. c. litteras. Ex quo concluditur cum predi-
ctis. ꝙ ſolum ad minores poterit promo-
ueri. quia ordines minores ſunt medij in-

ter primā tonſurā ⁊ ſacros ordines. Idez di cunt Ber. Hoſ. ⁊ Io. ꝙ quādo diſpēſatur cum aliquo vt ad beneficia eccleſiaſtica ꝓmo ueatur ꝙ ſolū intelligit᷑ de bn̄ficijs que non ſunt ꝑlatiōes. aut dignitates. Predicta tn̄ li mita ſm ꝙ dicam. j. diſpēſatio. §. ix.

Clericus ij. quid debet habere. R. multa vt ſunt vir tutes. vt. xl. di. per totū. ⁊ quecūqʒ alia que quilibet bon⁹ xp̄ianus dʒ habere. ſʒ ſpe cialiter aliqua que ip̄i debent habere inſera mus. que quidem ſunt. ix. in ſumma.

1 ❡ Primo dʒ eē lr̄atus. pʒ h. xxxvi. di. xxxvij. ⁊. xxxviij. ꝑ totū. xvi. q. i. ſic viue.

2 ❡ Vtꝝ omnino illitteratus ſit ordinandus. R. Inno. in. c. cū in cūctis. de elec. ꝙ nō. parū tn̄ ſcientes ſi ſpes ē ꝙ poſſit ꝓficere ꝓmoue ri poſſunt. alias non niſi ſint monaci q ma gis indigent contēplatione qȝ ſcientia. ⁊ facit qđ legitur. xvi. q. i. legi. vbi dicit ſufficit mo nacho ſi ſit bonus. licet ſit illitteratus.

3 ❡ Sʒ que ſcientia ē neceſſaria. R. Inno. vbi ſ. ꝙ ē requirenda ſm dignitatē. locū ⁊ ordi nem ad quē aſſumit᷑. vt in. c. eccleſia veſtra de elec. Si enim aſſumit᷑ ad ep̄atum debet habe re ſcientiā noui ⁊ veteris teſtamēti. cū ſit iu dex animarū ⁊ iuris. cū ius dicere debeat. xi. q. i. de ꝑſona. Preſbytero aūt ſufficit ꝙ ſciat canones cōmunes. penitentiales ⁊ cetera. de quibus. xxxviij. di. que ip̄is. Cantor dʒ ſcire cantū. ⁊ ſic de omnib⁹ ordinib⁹. qđ ſatis colli gitur ex his que eis dant᷑ in ordiatione. xxiij. di. ꝑ totū. ⁊ ex poteſtate ⁊ officio quod habēt exercere. De ſcientia vero confeſſorum vide. j. confeſſio. iiij. §. iij.

4 ❡ Vtꝝ peccet qui ſuſcipit aliquā dignitatē vel aliud officiū ad qđ nō habet ſufficientem ſcientiā. R. Inno. vbi. ſ. ꝙ ſic. xxxviij. di. oēs. xviij. q. ij. ſiquis abbas. de eta. ⁊ q̄lita. c. fi. Sʒ aduerte ꝙ eſt quedam ſcientia eminenſ que ſubtiles queſtiones diffinire nouit. ⁊ in ꝓm ptu reſponſiones habet. Mediocris ſcientia eſt que ſit aliquo modo examinare negocia. qȝuis ad omnia neſciat reſpōdere. ⁊ in libris veritatem eorum que ſcire debet ſic querere vel ſaltem circa ea dubitare ⁊ conſulere peri tiores. etiam ſi in promptu omnia non habʒ ſufficiens tamen ſciētia eſt que ſufficit ad fa ciendū que ſibi iminent ex officio qđ hʒ hāc q nō hʒ credo ꝙ peccet mortaliter acceptan dum officium ar. d. c. fi. Et ſimiliter qui ei ſci enter dat tale officium niſi ex cauſa diſpenſa retur. quia imperfectum ſcientie ſupplet per fectio charitatis. de renun. c. niſi cuʒ pridem. §. pro defectu.

Clericus iij. debet eē hoſpital᷑. xlij. di. per totū. non cupidus ſeu auarus. xlvij. di. per totum.

1 ❡ Vtrum clericus prebendatus teneatur fa cere quattuor partes de redditibus eccleſie ⁊ oblationibus fideliū. ſ. ep̄o pauperibus. ipſi ſacerdoti ⁊ clericis ⁊ fabrice ſicut volunt an tiqua iura. vt in. c. quattuor. ⁊. c. cognouim⁹ ⁊. c. ſequēti. xij. q. ij. R. ſm ꝙ colligo ex Pa. in c. i. de ec. edi. ꝙ quo ad quartā ep̄i ⁊ quartam fabrice ſtandum eſt conſuetudini. q̄ quidem valet in p̄fatis iuribus derogare. niſi quādo fabrica remaneret derelicta. q2 tūc eēt irratio nabilis ⁊ non valeret. ⁊ ſic teneret᷑ dare quar tam. ar. d. c. cognouimus. ⁊ in. c. i. Et hoc itel lige quando redditus ſuperſunt detractis ne ceſſarijs. Quo autem ad quartaʒ debitā pau peribus non valet aliqua conſuetudo in con trarium quin teneatur. Ego plus dico ꝙ nō ſolum quartam partē. Sed ⁊ omnia q̄ ſuper ſunt eorum neceſſitatibus tenetur pauperi bus erogare ſi fabrica non egeat reꝑatione. vel niſi vellet conuertere talia ad ampliandū cultum dei in tali eccleſia. nulla extrema neceſ ſitate in aliquo occurrēte. Nam in iſtis duo bus caſib⁹ licite deſiſtit ab erogatione i pau peres. alias non ſine mortali peccato. ar. coꝝ que notantur in. c. dudum. el. ij. de elec. ⁊ in. c. cum ſm. de p̄ben. facit. c. clericus qui. ⁊. c. duo ⁊. c. vltimum. xij. q. i. ⁊. x. q. ij. ep̄s. Nam eis di citur. xij. q. ij. aurum habet eccleſia ⁊c̄. Tho. i quolibet. ⁊ ſa ſe. q. clxxxv. dicit ꝙ ſi iſta bona ſunt diſtincta ⁊ aliquid ſibi retinet quod de bet fabrice vel pauperibus vel miniſtris pec cat mortaliter ⁊ tenetur ad reſtitutioneʒ. Si vero non ſunt diſtincta eius fidei cōmittunt᷑ ⁊ ſi in modico deficiat quod non obuiet bone fidei erit veniale peccatuʒ. In notabili vero exceſſu erit peccatum mortale.

2 ❡ Vtrū hn̄s bona patrimōialia licite poſſit eccleſiaſticum beneficiū ſuſcipere. R. ſm Ri. in q̄libet. iij. q. xx. ꝙ ſi bona patrimōialia ſuf ficiunt ad neceſſitatē nāe ſolū ꝓōt eccl'iaſticū bn̄ficiū recipere in tantū in quantū exigit ne ceſſitas ſtatus ⁊ ꝑſone. Si vero tn̄ hʒ in pr̄i monio quantū requirit neceſſitas ſtatus na ture ⁊ ꝑſone. ⁊ in tantū ꝙ multa etiā poſſet

pauperibus erogare ſi vltra ħ accepit eccl'iaſticū beneficium.nō intēdens eccl'ie deſeruire
ſed vt amicos poſſit ditare ⁊ magis honorari ⁊ delicati⁹ viuere.peccat mortaliter.Facit.
c.clericos.i.q.ij.⁊.c.ſe.imo in.d.c.clericos.dicit Jo.ꝙ etiā ſeruiendo eccleſie ſi bona eccl'ie
ꝯſumat.⁊ ex cupiditate ſuū patrimoniuꝫ reſeruat ꝙ mortaliter peccat.facit tex.in.c.qm̄.
in fi.xvi.q.i.ꝓ iſta opi. alias ſeruiendo eccleſie lꝫ viuere de eccl'ia ⁊ cōſeruare patrimoni
um ſuis heredib⁹ ſm Inno.in.c.ep̄s.de p̄bē.
Si vero recipit vt bn̄ diſpenſet ſic nō peccat
ſm Ri.vbi.ſ̄. dūmodo ſit idoneus.
3 ¶ Vtꝝ p̄lat⁹ poſſit ſatiſfacere ꝓ debito pſo
nali de fructib⁹ eccl'ie.R.d.Anto.in.c.olim
nobis.de re.ſpo.ꝙ ſic.facit.c.pueni.t.đ fideiuſ
ſo.Archi.in.c.ſtatutuꝫ. de reſcrip.li.vi. tenet
cōtrariū Pa.in.d.c.olim.limitat Archi. di
cere verum in debito contracto ꝓ delicto.vl'
ꝓ patrimonio ſuo. Et ſic ſerua.Et de hoc vi
de.j.immunitas.§.li.cū duob⁹.§.ſe.
4 ¶ Vtrū cleric⁹ p̄bendatus ꝯuertēs redditus
bn̄ficij in vſus inhoneſtos teneat̄ reſtituere.
R.Pa.in.d.c.cū ſm đ p̄ben.ꝙ ſic eccl'ie ſi hꝫ
de patrimonio vel aliūde.xij.q.iiii.c.i.⁊.ij.qꝛ
de altari dꝫ viuere non luxuriari. Et accipit
luxuria ꝓ omni luxu ſeu illicita cōcupiſcētia
xliij.di.in p̄n.Et Math.in cle.qm̄ de vi.⁊ ho.
cle.dicit ꝙ talis ꝯtractet reꝫ inuito dn̄o.quia
quicqd hn̄t clerici ſunt bona paupeꝝ.xij.q.ij.
auꝝ.⁊.xvi.q.i.c.fi.Et quantū ſit eoꝝ peccatū
mortale patet in.c.⁊ ſi illi.xij.q. ij. Et iō reci
pientes ēt tenēt̄ ad reſtitutionē.niſi i caſu cō
ceſſo.xiiij.q.vi.ſi res.Et ħ veꝝ q̂ ad foꝝ con
ſcie ne ſufficit ꝙ reſtituāt đ fructib⁹ bn̄ficij
ſꝫ Mo.niſi q̄ten⁹ ſubtraherēt ſibi neceſſaria.

CLericus iiij.dꝫ eſſe habitu ho
neſt⁹.xlij di.ꝑ totuꝫ.
⁊ in.c.clerici officia.de vi.⁊ ho.cle.vbi
dicit̄ ꝙ coronā ⁊ tonſurā habeāt ꝯgruenteꝫ.
indumēta clauſa deſuꝑ deferāt.nimia breui
tate vel longitudine nō totāda.pānis viridi
bus ⁊ rubeis n̄ vtant̄ nō ſotularib⁹ ꝯſuticijs
frenis ſellis pectoralib⁹ deauratis.aut aliam
ſuꝑfluitatē habētes fibulas nec corrigias au
reuꝫ vel argenteū ornatū hn̄tes.nec ānulos
niſi quib⁹ ꝯpetit ex officio. Q đ quidē capitu
lum qꝛ nō loquit̄ in omnib⁹ p̄ceptiue ſm In
no.ibidē lꝫ Pe.dicat ꝙ ſic.Tu tn̄ dic melius
ſm Pa.ibidē ꝙ aliq̄ ſunt de p̄cepto. aliq̄ nō
Propterea inferam dubia ad ea que de neceſ
ſitate ſunt ſcienda.
¶ Vtꝝ clericus teneat̄ deferre tonſurā.R.ꝙ 1
ſi ē i mioꝛib⁹ ⁊ n̄ hꝫ bn̄ficiū n̄ tenet̄.ar.c.iohā
nes.de cle. coniuga. ⁊ in.c. vnico.eo.ti.l.vi.⁊
glo.in.c.fi.l.diſt.Si vero ē in ſacris.vel bene
ficiat⁹ tenet̄ de p̄cepto.fact.d.c.iohānes.⁊ qđ
ibi notat̄ ⁊ in.c.vnico.đ biga.li.vi. Et limita
dictū Pa.in.c.ſi quis.đ vi.⁊ hone.cle. vbi di
cit inſtincte ꝙ peccat mortalter.
¶ Qualis habitus ꝓhibet̄ clericis.R.tex.in. 2
cle.quoniā.de vi.⁊ hone.cle.ꝙ veſtis vergata
vel partita.i.diuerſi coloris ⁊ epitogiū ſeu to
bardū fodratū vſqꝫ ad orā ⁊ ita breue ꝙ ve
ſtis inferior videat̄ notabiliter . Epitogium
ſeu tobardū ē veſtis ſupior. ⁊ talia portātes
quicūqꝫ ſint clerici etiā habentes p̄mā tonſu
ram ſolū peccāt mortaliter ſi tales in minori
bus ꝯſtitui hn̄t bn̄ficiū aut ſi nō hn̄t p̄fatas
veſtes porrāt cū tonſura clericali . alias nō.
Et ꝙ peccent mortaliter ꝓbat Stephanus
ꝓpter verbum ſancimus allegat.xviij.di. §.
i.⁊.i.q.vij.ſi quis omnem.Et ħ verū niſi cau
ſa rōnabilis ſubſit.vt in.d.c.⁊ quando publi
ce.Sec⁹ ſi in domo . Et dicit̄ publice portare
dum multitudini hoc patet ſicut dicit̄ publi
cus alcator vel vſurarius.vel maledict⁹ de ex
ce.p̄re.inter.đ male.c.ij.⁊ đ excep. exceptionē
xxxiiij.di.vidua.In domo vero dicit̄ fieri ſe
crete qꝛ dom⁹ rem ſecretā iportat nō publicā
vi.q.i.ex merito . ⁊ nō ſolū peccat mortaliter.
verū etiā ſi ē beneficiatus.eſt ſuſpenſus ꝑ ſex
menſes a ꝑceptiōe fructuū bn̄ficioꝝ ſuoruꝫ.
Si nō eſt beneficiat⁹.⁊ ē in ſacris citra ſacer
dotiū ꝑ idē tempus eſt inhabilis ad benefici
um obtinendū.Idē đ alijs clericis talē veſtē
⁊ tonſurā ſimul publice deferētibus.Sacer
dotes vero vel religioſi ac hn̄tes dignitatem
pſonatum ſeu bn̄ficiū cui cura animarū imi
net ꝑ annū ſunt ſuſpenſi a ꝑceptiōe fructuuꝫ
ſuoꝝ bn̄ficioꝝ ſi habēt bn̄ficia. Si nō habēt
ꝑ idē tempus ſunt inhabiles ad obtinendum
bn̄ficiū.Et iſtis.ſ.ſacerdotib⁹ vel religioſis
aut dignitatē ſeu beneficiū cū cura hn̄tibus
ꝓhibet̄ nō ſolū p̄dicta veſtis ſed etiā infula
ſeu pileū lineū i capite publice portare. Sub
eiſdē penis ⁊ p̄cepto precipit̄ ꝙ hn̄tes admi
niſtrationē infra menſeꝫ p̄dictū epitogiū de
bet pauperibus. Religioſi vero qui non ha
bent adminiſtrationē infra menſeꝫ ſuis ſu
perioꝛib⁹ aſſignēt in pios vſus ꝯuertendum
Et lꝫ infula ſit veſtis pompoſa ad collum ꝑ

forata circunquaqꝫ tamen hic accipit̃ ꝑ bire
to qđ ponit̃ ſub caputio ad euitandū ſudorē
ſꝫ Matheum in.d.cle.licet tamen portare đ
nocte vel latenter ſub caputio ſm Zen.ꝛ lau.
3 ¶ Quid ſi epitogiū ſeu thobardum ſit breue
ſolum.ſed non fodratū an ſit locus pene pſa/
te. Mathe⁹ tenet ꝙ ſic.Zen.ꝙ nō. Ego dico
ꝙ quo ad penam dicit veruꝫ Zen.ſed quo ad
culpā ligant̃ ꝑ identiatē rōnis.ar.ff.de adul.
l.ſi poſtulauerit.§.rō facit.xxiij.di.c.nō liceat
el.ij.vbi vult canon ꝙ veſtem talarem hēant
clerici ꝛ clari⁹.xxi.q.iiij.c.null⁹.cū trib⁹.ca.ſe.
4 ¶ Vtrū clericus vtens viridib⁹ aut rubeis
veſtib⁹ peccet mortaliter. R.ſm Inno. in d.
c.clerici officia.ꝙ nō tamē male facit.quia in
c.clerici.xxiij.di.dicit̃ ꝙ veſtimēta ꝛ calciamē
ta q̄ religionē nō decēt eis nō licēt. Sꝫ Pa.
ibidē tenet ꝙ peccet mortaliter per.d.cle. quī
que ſub p̄cepto ampliat etiā ad caligas p̄ci
piens.ne caligis ſcacatis: viridib⁹ aut rubeiſ
vtantur publice. Car vero in.d.cle.quoniam
tꝫ ꝙ caliga rubea vel viridis nō ꝓhibet̃ niſi
ſit ſcacata ꝛ ꝙ nō valet argumentū. qꝛ oīes
veſtes licēt clericis cuiuſcūqꝫ coloris niſi ſint
expreſſe ꝓhibite. Sꝫ contra ipm Car.eſt ex/
preſſus tex.in.c.null⁹.xxi.q.iiij.vbi dicit̃ ſoliſ
vtatur veſtibus que conceſſe ſunt clericis q̄
niſi ſint ↄceſſe intelligunt̃ ꝓhibite patet.etiā
in.c.epi.ꝛ duob⁹.c.ſe. ea cā.ꝛ.q. Et iō tene ꝙ
ē mortale.ar.dictoꝝ.c.xxi.q.iiij. Idem dic de
quacunqꝫ veſte irreligioſa reſpectu forme.
purpurea vel cindata veſte nō ē eis ꝓhibitū
vti ſm glo.in.§.i.xxi.q.iiij. nec etiā precioſa.
dūmodo ſit ſm conſuetudinem eorum inter
quos viuunt ne vileſcāt.ar.c. epi.lxxx.di.
5 ¶ Vtrū clericus nutriēs comā vel barbam
peccet mortaliter. R. ꝙ ſic. qꝛ pōt excōicari.
ca.ſi quis de vita.ꝛ honſtate clerico.xxiiij.d.
c.ſi quis. Et h̄ tn̄ facit ſine rōnabili cā ſꝫ glo.
i.d.c.ſiqs.ex rōnabili cā licite fac.c.pe.eo.ti.

CLericus v. debet ſeruare caſti
tatem.vt in.c.vt cle/
ricorum.de vi.ꝛ hone.cle.ꝛ nō ſolum
vere ſed etiā apparenter ꝓpterea non debēt
cohabitare cum mulieribus.de coha.cleri. et
mulie.per totum.
1 ¶ Vtꝝ clericus in minoribus poſſit contra/
here ſine peccato mortali. R. ꝙ ſic ſi nō habet
beneficiū. Si vero habet peccat mortaliter re
tinendo bn̄ficiū. Faciūt ad hec que notantur
in.glo.c.fi.l.diſt.ꝛ qđ notat̃ in.c.tue. de apo/
ſta.ꝛ in.c.iohānes.de cle.cōiu. quia cum bn̄/
ficium perdat ipo iure poſtqꝫ cōtraxit. vt tꝫ
glo.ꝛ doc.in.c.i.de cle.ↄiu. Et etiaꝫ ſi anteq̄
vxor agnoſcat̃ intraret monaſteriū n̄ ꝓpter
hoc recuparet niſi ei de nouo cōcederetur. qꝛ
ius ſemel extinctū non reuiuiſcit lꝫ ceēt cā ex
tinctionis.vij.q.i.q̄ꝫ periculoſuꝫ.de conſe.di.
iiij.queris ꝛ cōmuniter tenent doc. Similit̃
etiam ſi matrimoniū nō tenuit.puta qꝛ erat
conſanguinea vel affinis priuatur nihilomi/
nus ipo facto ſm Pa.in.d.c.i.q̄uis alij tene
ant ↄtra. Ideo retinendo bn̄ficiū iniqꝫ facit
ꝛ cum peccato mortali cum nullo iure ipſum
habeat.ſed ſit intruſus.
¶ Vtrū clericus peccet mortaliter cohabitā 2
do cum mulieribus. R. ꝙ ſic.ſi habitat cū qua
cunqꝫ de qua poſſit eē rōnabilis ſuſpitio ēt
ſi ſit ↄſanguinea.ſiue affinis.facit.c.i.đ coha
cle.ꝛ mu.ꝛ.c.interdixit.xxxij.di. Multo magiſ
peccat mortaliter ſi tales maſculos tenet de
quibus rōnabiliter poſſit ſuſpicari argumē/
tum a minori. Cum alijs de quib⁹ nulla pōt
eſſe ſuſpitio licite cohabitat. ſiue ↄſanguinei
ſint.ſiue non. De concubinarijs vide infra.
Concubinatus.§.ij.
¶ Sed que ſunt de quib⁹ ſuſpitio nō oritur 3
ꝙ mater ſoror ꝛ amita.ſ.ſoror patris ꝛ mater
tera.ſ.ſoror matris.xxxij.di. interdixit. lxxxi.
di.cū omnib⁹.qꝛ fedus naturale non ꝑmittit
aliquid ſeui criminis cū iſtis ſuſpicari.c.a no
bis đ coha cle.ꝛ mu.ꝛ.c.cum in iuuentute.de
p̄ſump. Et idē dic de filia ꝛ hmōi. Similiter
de multū antiquis. vt in.c.feminas. lxxxi.di.
ꝛ in.d.c.interdixit.in fi. Et idem dico cū om
nibus quibus ante ordinationem ſine ſuſpi
tione poterat cohabitare vt vxores fratrum
ꝛ de familia ꝛ hmōi vt i.c.cū oib⁹.lxxxi.di.
¶ Vtrū acceſſus ad domos quarūcunqꝫ mu 4
lierum ſuſpectarum ſit clericis ꝓhibitus. R.
ꝙ ſic.ſicut ꝛ cohabitatio.lxxxi. diſt. clericus.
cum duobus.c.ſequen.
¶ Vtrum frequentatio monaſterioruꝫ mo/ 5
nialiuꝫ clericis prohibeat̃. R. ꝙ ſic. niſi ex ma
nifeſta ꝛ rōnabili cauſa. vt.in.c. monaſteria.
de vi.ꝛ hone.cle. Et vt dicit glo.frequentare
ē vltra vnam vicē ire.xxv.q.ij. ita nos.

CLericus vi. debet laudes de/
bitas exſoluere. xci.
di.clericus.vitiuꝫ.ꝛ.c.fi.ꝛ.xcij. di.c.fi.
Quomodo aūt teneat̃ ꝛ qn̄ ꝛ qui ad officiū
dicendū vide infra hora canonica per totū.

Clericus vij. ⁊ dȝ in suis bene ficijs residentiā obi taȝ exhibere. c. q̄ȝ nōnulli. de cle. ñ re.

1 ¶ Utrū clericus possit deseruire p aliū i suo būficio potens ip̄e per se seruire. R. Pa. in. d. c. q̄ȝ nōnulli. ꝙ nō de iure tex. ē in. l. nul lus qui nexu. C. de decurio. siue beneficium sit simplex. siue curatum. sȝ de consuetudine sic in beneficijs simplicibus. In būficijs aūt curatis non valet consuetudo nisi esset ratio nabilis. vtputa quia beneficiū tenue ⁊ hmōi quia tunc valeret consuetudo. facit. c. licet. de elec. li. vi. Ego aūt idē teneo etiā in beneficio simplici ꝙ nisi consuetudo sit ex legitima et rationabili causa non valet quia esset dāno/ sa ecclesie. Similiter non valet dispensatio nisi fiat ex rationabili causa. quia est dissipa tio nō dispensatio facit quod no. Inno. in. c. ex tue. de cle. nō re. Et hoc ꝑpter multa mala que ecclesijs veniunt ⁊ pauperibus xp̄i ⁊ nō residentia. quia tales deseruientes cū vix pos sint viuere querunt que sua sunt nō xp̄i. ⁊ ta/ les principales comedunt que vel in repara/ tionē ecclesie vel pauperibus dare deberent. Et ideo dic ſm tex. c. q̄ȝ nōnulli. de cle. nō re. ꝙ debet residere in ꝓpria ꝑsona ⁊ curā illius p̄ se exercere ſm ordinē suū intellige vt extra de fi. presby. c. ꝓposuit. Uide. tū tenet ꝙ i cō scientia si ꝓuidet suis ipensis ꝙ eccl'ia decen ter ⁊ populus bene regat̄. ⁊ ip̄e honeste viuit ⁊ bonū exemplū subditis p̄bet ⁊ aliq̄n per se exercet officiū ⁊ videt quō ꝯstituti officiāt̄ ꝙ excusat̄ a peccato. Sed ego nō credo nisi q̄n ꝓ necessaria cā vel vtili fiat absens. l. de pol/ licitatōibus. ff. de polli. ⁊. l. si abñte. ff. de lega.

2 ¶ In quib⁹ casibus absens habet̄ ꝓ residen te. R. ꝙ in tribus. Prim⁹ si est in seruitio pa pe. de cle. nō re. c. cū dilectus. Secundus si est in seruitio ep̄i sui. de cle. nō re. ad audientiā. ⁊. c. de cetero. Sed h̄ nō credo vera i his q cuȝ papa ⁊ ep̄o morant̄ nō ꝑpter eoꝝ seruitia ex hibenda sȝ pp ambitionē vt obtineant būfi/ cia. Tertius pp causam licitā ſm modū de q̄ in se. §. dicit̄. In istis casib⁹ abñs hr̄ ꝓ abñte in oībus nisi q̄ ad q̄ttidianas distributiones que non solent talibus dari.

3 ¶ Utrū aliq̄n possit se absētare a būficio cle ricus. R. ꝙ nō. nisi duo ꝯcurrant simul. vide/ licet causa honesta ⁊ rōnabilis ⁊ licētia sui p̄ lati. vt i. c. relatū. de cle. nō re. Dicit tū Inno. in. c. ex p̄te co. ti. ꝙ posset ex ꝯsuetudine iduci vt sine licentia ex cā rōnabili se absētet. Pa. aūt in. d. c. relatū. dicit ꝙ si necessitas occurre ret q̄ nō pateret̄ dilationē vt possȝ adiri p̄latū ꝓ licētia tūc siñ licētia possȝ. l. i. i p̄n. ff. d exer ci. ac. ⁊. l. tutor q reptoriū. i p̄n. ff. de admi. tu. Quō dictū ſm Jo. an. in. d. c. relatū. limito q̄n in breui ē reuersurus. ar. l. iij. ff. d diuor.

¶ Utrū clericus teneat̄ restituere fructus q̄s in absentia pcepit ex būficio suo. R. ꝙ si subē legitima cā nō tenet̄. sȝ si legitima cā nō subē cedo ꝙ teneat̄ restituere. q̄ȝ fructus būficioꝝ dant̄ i stipēdiū vt dixi. s. i. §. i. Sȝ aduerte ꝙ q̄n clericus tenet̄ restituere in quocūqȝ casu intelligit̄ si hȝ alia bona que nō sint de eccl'ia Si vero nihil habet nisi de eccl'ia. tūc credo ñ teneat̄. Nā cū sint de eccl'ia restituere nō hȝ. Et credo etiaȝ ꝙ nō debeat sibi subtrahere necessaria vite ne r̄cipiat ab eccl'ia ꝓ faciēda tali restitutiōe. ar. coꝝ q̄ notāt̄ in. c. cū sup. de cā poss. ⁊ ꝓpric vbi nōt. Jo. de li. ꝙ nudus ēt possessor nō tenet̄ de ꝯsumpt᷒ sicut alij nudi possessores. Quod limitat Pa. ibidē q̄n con sumpto bono mō. sicut debet facere quilibet ali⁹ clericus. Peccat tū mortaliter recipien/ do tales fructus tanq̄ȝ ex beneficio suo. vt pȝ in. c. q̄ȝ nōnulli. de cle. nō re. Secus si recipet tanq̄ȝ ali⁹ pauper ex necessitate. q̄ȝ nō credo peccare mortaliter. neqȝ venialiter in recipiē do. sed bene in nō residendo ſm quod tenet̄. vel in tenendo beneficium iniuste. 4

¶ Utꝝ recipiēs ecclesiā parrochialē nō intē dens ꝓmoueri ifra ānū ad sacerdotiuȝ. sȝ vt habeat fruct⁹ vnī⁹ anni teneat̄ ad restitutio neȝ. R. ꝙ sic. nisi mutata volūtate ꝓmot⁹ fue rit. vt in. c. ꝯmissa tibi. d elec. li. vi. Et si ñ resti tuet tenet̄ ille qui scient̄ tali cā dedit vt ibidē Et peccauerūt mortalit̄ iste dādo idigno ille acceptādo indigne. ar. coꝝ que notāt̄ in. c. ni hil. de elec. vacabit tū dicta eccl'ia statiȝ p⁹ an nuȝ si ꝓmot⁹ in sacerdotem nō fuerit. c. lȝ. de elec. li. vi. Et incipit annus a pacifica possessi one vel q̄n p eū stetit quin haberet. Intellige nisi legitimo ipedimento sit ipeditus ordina ri. nec poterit ea vice iterato ei ꝯferri. d. c. cō/ missa. nō vacat tū dicta eccl'ia statim q̄n ve/ nit ad talem ꝯditionē ꝙ amplius illo āno ꝓ moueri ṅ pōt. sȝ solū elapso āno. vt in. d. c. ꝯmissa. pōt ep̄s insistēti studio dispēsare ꝙ ñ teneat̄ ifra ānū ꝓmoueri nisi ad subdiacona tuȝ ad quē si nō fuerit ꝓmot⁹ p̄uat⁹ erit. Ad sacerdotiū Xo vsqȝ ad septēniū. ita ꝙ elapso 5

ſeptēnia infra annū efficiatur ſacerdos. Alio
quin incurrit dictā penam.c.cū ex eo.de elec.
li.vi. Interim ꝓuideat eccl'ie de vicario.
6 ¶ Utrū clericus qui recipit beneficium. nō
vt ibi ſeruiat ſʒ donec hr̄e poſſit pingui⁹ pec
cet.℞. Pa.in.c.ad audientiā.de cle.nō reſi.ꝙ
ſic q2 nō iuſte ē ꝓmotus habens talē animū
non tamē tenetur reſignare.ſed ſufficit pe/
nitere de iniqua voluntate.
7 ¶ Utꝝ clericus infirmus licite debeat hr̄e
fructus p̄bende vel diſtributiōes q̊tidianas
℞.ſm Pa.in.d.c.ad audientiā. doc. dicūt et
bn̄ ꝙ ſi infirmitas ē que impediat eū reſidere
vel interec̄ diuinis. ſic ſine dubio dʒ hr̄e. Si
vero infirmitas nō p̄ſtat cauſam nō reſiden
tie vel abſentie diuinis.puta q2 alias nō iter/
eſſet vl' nō reſideret nō dʒ hr̄e q2 caſus ſupue
niens recipit iterpretationē ſm ſtatū p̄cedē
tem.vt in.c.maiores quaſi.in fi. de bap.
8 ¶ Utꝝ clerici q pſonaliter nō interſunt of/
ficijs poſſint ꝑcipere diſtributōes q̊tidianaſ
℞.ꝙ nō.exceptis illis quos īfirmitas ſeu iu/
ſta ⁊ rōnabilis corpis neceſſitas . aut euidēs
eccl'ie vtilitas intereſſe nō ꝑmittit. ⁊ ſi recipi
unt tenenī ad reſtitutionē.vt i.c vnico.d cle.
nō re.li.vi.nec valet ꝯſuetudo aut ſtatutū in
ꝯ̄rium nec remiſſio aliorū canonicorum quā/
do eis non accreſcunt.alias ſic.vt ibi nota.
9 ¶ Utꝝ ille q nō reſidet poſſit p̄uari bn̄ficio
℞.ſm Inno.in.c.ex tue.de cle.nō re.ꝙ ſi ē ab
ſens ex cauſa probabili ⁊ neceſſaria vl' proba
bili tantum. puta ſtudiorum vel cum epiſco
po ⁊ hmōi .tūc nō pōt p̄uari . niſi citeī p̄mo
vbicūqʒ fuerit.limita tn̄ ꝙ qn̄ haberet certū
tēpus ad redeundum ex qualitate negocij vel
alias.⁊ nō veniret.extūc alteri licite daretur
nec ē neceſſaria citatio.nec expectatio ſex mē
ſium.de quib⁹ in.d.c.ex tue. ⁊.vij.q.i.p̄ſtium
Alij dicūt ꝙ requiriī citatio ad domū ⁊ expe
ctatio ſex menſiū ⁊ mihi magis placet. Non
eni debuit ei obeſſe qd bonū initiū habuit ab
ſentie. Teneī tn̄ talis ſp notificare eccl'ie vbi
moraī.cū ex cā rōnabili poſſit ſp reuocari ꝓ
neceſſitate eccl'ie ꝙ ſi nō fecerit latitare p̄ſu/
mitur. Si vero abſens ē nō ex cā legitima. ſi
hoc ē certū pōt p̄uari.alias dʒ citari. ⁊ p⁹ ſex
menſes dari alteri. Et nota ꝙ hn̄s officiū in
eccl'ia ſp dʒ apparere nec ad eū ē mittēda cita
tio p⁹ expectationē ſex mēſiū.q2 dictū emiſ/
ſum ē ſm Inno.ibidem. Et ideo poterit ei⁹
beneficium alteri aſſignari.

¶ Utrum clericus poſſit peregrinari.℞. In 10
no.in.d.c.vnico.de ꝑegri.ꝙ nō ſine auctorita
te ſuperioris.de conſe.di.v.non oportet . nec
etiam epiſcopus.de voto.c.magne. Ex cauſa
tamen proſequende appellationis ſiue pro
euitanda oppreſſione poteſt ire ad papam vl'
ad alium ſuperiorem inuito epiſcopo vel pre
lato ſuo.ij.q.vi.omnis oppreſſus. ⁊ tribus.c.
ſequē. Idem notat glo.in.c.vt debitus. d ap.
Credo tamen ꝙ ſemper debet ad minus de
honeſtate petere licentiam.arg.c.licet. de re/
gula. Sine neceſſaria autem cauſa.ſʒ pro ali/
qua vtilitate tantum non licet ad papam ac/
cedere ſine auctoritate ſui prelati vel pape.i
aut.de ſan.epi.§.interdicimus.nec debet ad/
mitti in aliena dioceſi ad celebranduʒ niſi ha
beat licentiam ſui epiſcopi.vt notat Pa.in.
c.fraternitati.de cle.non re.

Clericus viij.debet eſſe ſine cri
mine.xxv.di per totū
Et crimen hic accipio pro omni peccato mor
tali.licet ſtricte accipiatur pro peccato quod
accuſatione ⁊ di poſitione eſt dignum.§ nūc
autem.in fi.xxv. diſt.
¶ Utrum clericus ſemper peccet mortaliter 1
exercendo ſuum officium in mortali. ℞.ſm
Tho.in.iiij.diſt.xxiiij. ꝙ ſic quandocunqʒ ta
lis exhibet ſe in aliquo vt miniſter eccleſie. ⁊
totiens quotiens huiuſmodi actum exercet.
Unde quando tangit res ſacras quaſi ſuo
vtens officio mortaliter peccat. Facit.c.fi.de
tempo.or.facit.c.quotidie.de conſe.diſt.ij.⁊.
c.de homine.de cle. miſ. Sec⁹ ſi exequeretur
in aliquo caſu in quo etiam laicis exequi lice
ret ſicut baptizare in articulo neceſſitatis. ſʒ
ꝙ dixi.s. Baptiſmus.v.§.xi. vel ſi colligeret
corpus xp̄i proiectum in terra.
¶ Utrum ſit abſtinendum a clericis i crimi/ 2
ne iacentibus quo ad diuina ⁊ receptionem
ſacramentorum. ℞.ſm Pa. in.c. veſtra. de
coha.cle.⁊ mu.diſtinguendum.aut ſunt p̄ci/
ſi a canone vl' a iudice. Si a canone tunc ſub
diſtinguo.aut factum eſt occultuʒ. Et ſic ſen
tiunt docto.hic ꝙ a ſacramentis neceſſarijs
non ſit abſtinendum.ſed volūtarijs ſic. Ego
credo etiam neceſſarijs debet abſtinere quā/
do ab illo poſſet habere niſi qn̄ ipe parat⁹ eſt
dare.q2 qn̄ ipe non ē paratus dare. ſi ab alio
poſſum habere non debeo eū inducere ad mi
niſtrandū ſacramēta ēt neceſſaria. Si vo pa
ratus ē miniſtrare poſſum etiā volūtaria ab

eo recipe.ſicut dicimus de vſurario.ꝫ. vſur
ij.§.ij.Et ſic itellige.c.ſi tātū.⁊.c. placuit.vi.
q.ij.cum ibi notatis.At factū eſt notoriū. et
ſic nullo mō licet recipe aliqua ſacramenta a
talibus.excepto baptiſmo.De q̄ dic vt.ō.ba/
ptiſmus.v.§.i.⁊.§.xij.Aut ſunt p̄ciſi a iudice
Et ſic nullo mō licet recipe ſacramēta ab eis
vel audire diuina.qꝛ nullo mō pn̄t dici tole/
rari.ex quo ꝑ ſentētiam ſunt cōdemnati. vt ī
d.c.veſtra.⁊.ix.q.i.c.i.⁊.ij.⁊ nōt Inno.in.c.q̄
liter ⁊ quando.el ſecundo.de accu.Sicut vo
preciſio non ſit facta neqꝫ ab homine neqꝫ a
canone.tenent doc.in.d.c.veſtra.ꝙ nō pecco
ſi abſtineo a ſacramētis etiaꝫ voluntarijs.qꝛ
non ſunt ſuſpenſi quo ad nos.c.fi. de coha.
cleri.⁊ mulie. Ego verum credo quando pa/
rati ſunt dare.alias nō. niſi in ſacramētis ne
ceſſarijs.vt dixi. quia cum peccēt mortaliter
ſacramenta adminiſtrādo.c.fi.de tem.or.nō
debeo eos inducere ſine neceſſitate. In neceſ
ſarijs aūt ſacramētis quando ab alio nō poſ
ſum ea habere.quia ego facio ad quod teneor
licet ille nō.⁊ iō ſi iputat̄. Facit gle.in.c.non
ē.de ſpon.nec.obſtat glo.in.§. vex.xxxiij. di.
quia loquit̄ qn̄ poſſuꝫ hr̄e aliū. Nō tn̄ debet
eſſe aliqs nimis ſcrupuloſus.qꝛ pōt p̄ſumere
ꝙ saltē habeat attritionē qn̄ ea adminiſtrat.
Hodie tn̄ ꝯtra iura p̄dicta. quo ad p̄ciſos a
canone.vel a iudice ē facta diſpēſatio per cō
ciliū cōſtātiēſe ⁊ ꝯfirmata ꝑ baſilienſe. d̄ q̊.
j.excōicatio.viij.§.iij. Et ideo eā ſerua.

3 Quis dicat̄ tolleratꝰ ab eccl̄ia.R. Pa.vbi
ſ.ꝙ ille qui non fuit condemnatus nec cōfeſ
ſus.nec habet operis euidentiam.

4 Vtrum omne peccatū notoriū inducat p̄/
ciſionem.ſeu ſuſpenſionem a canone ne exer
ceat officiū ſuū.R.ſm doc.Anto.in.d.c. vr̄a.
ꝙ ſic. Nec obſtat.d.c.quod loquit̄ ſolū de for
nicatione.ex quo Pan.ibidē eſt ꝯ dictū. do.
Anto. Sed ego teneo veriſſimū dictum. do.
Anto.quia cōſtitutio penalis etiā quo ad pe
nam extendit̄ ad caſum ſimileꝫ ex idētitate
rationis.ſi rō in ea cōſtitutione ē expreſſa.vt
in.l.bis ſolis.C.de reuo.dona.Ad h̄ tex.opti/
mꝰ i.l.ij.i.§.qd ſi curatores.⁊.§.qd ſi d̄ceſſerit
ff.ad tertuli.⁊.l.palā.i.§.ſenatꝰ.ff.de ri.nup.
Nec ꝑtrāici ꝙ ſit iterp̄tatō extēſiua.qꝛ ē potiꝰ
intenſiua. ſeu intellectiua. qꝛ lex nō eſt aliud
q̄ꝫ ipſa ratio legis.vt probatur in.l.non dubi
um.C.de legi.Et ꝙ lex penalis extendatur ſi
in ea eſt ſcripta ratio naturalis vel ciuilis. te

net Bal.poſt Bar.⁊ eſt bonꝰ tex.in.c.i.in.§
porro.in titu.que fuit prima cauſa amit. bn̄.
Et cum.d.c.veſtra.per rationem notorietatꝭ
peccati ꝯcludat notorium concubinaꝝ ſuſpē
ſum ergo idem erit in omni mortali peccato
notorio. Vid̄ qd̄ dicā.ꝫ.lex.§.vi. ⁊ pena.§.v.
Vtruꝫ clericus teneatur reſtituere fructꝰ 5
quos percipit de beneficio exiſtens in pecca/
to mortali.R.ꝙ ſi peccatum eſt notoriuꝫ.ego
habeo pro idubitato ꝙ tenetur reſtituere qꝛ
cum ſit ſuſpenſus.vt dictum eſt in preceden
ti.§.perinde eſt acſi non reſideret.quia nullū
⁊ inutile. Idem eſt.c.inter corporalia.de trāſ
la.prela. Sicut non rite ⁊ non fieri paria iu/
dicantur.in.c.veniens.de preſby.nō bap. Fa
cit quod notat Bar.i.l.i.ff. quod cuiuſqꝫ vni
uer.vbi per illum tex.concludit ꝙ procurator
qui non fecit fidem de mandato perinde eſt
ac ſi non comparuiſſet.⁊ dominus tanq̄ꝫ con
tumax debet puniri. Nam non excipere ⁊ ex
cipere ſed non probare idem eſt.c.cum ſuper
de conceſ.preben. ⁊ non eſſe. ⁊ eſſe ⁊ non ap/
parere paria ſunt quo ad iuris effectū.l. duo
ſunt titij.ff.de teſta.tu. Et ideo tenētur ſicut
ſ.dixi. de non reſidente. Clericus. vij. §.iiij.
De occulto vero peccatore credo ꝙ non tene
tur q̄ꝫuis tutius eſſet reſtituere.quia ⁊ ſi inuti
liter ſeruiat quo ad ſe non tamē quo ad alios
aut quo ad eccleſiam.

CLericus ix.debet a quibuſdaꝫ actibus ſecularibus
eſſe remotus.c.fi.de vi.⁊ hone.cleri. ne cle vl̄
mona.ꝑ totū. Et q̄ ſint iſti actꝰ ꝑ dubia iferā
Vtrum clericus poſſit negociari.R. ꝙ nō 1
negocia ſecularia.c.i.ne cle.vel mona.⁊.c.fi.d̄
vi.⁊ hone.cle. Sed nota ſm Pa.in Rubrica
ne cle.vel mona.ꝙ negocium ſeculare dicitur
duplex. Primo large vt comprehendat quic
quid prouenit ex carnali concupiſcentia non
ſubiecta freno rationis.Et hoc innuit tex.in
d.c.i.in prin. vnde dicitur negocium ſeculare
quia per illud viuitur omnino ſeculariter ſci
licet ſm ſeculum ⁊ carnem.⁊ non ſm deum ⁊
ſpiritum. Et hoc prohibetur etiam laicis.ma
gis tamen clericis.vt in.d.c.i. Secundo nego
cium ſeculare dicitur magis ſtricte vt cōpre
hendat negocium pertinens ad rem publicaꝫ
mundanam ⁊ ſeculares homines. Quod qui
dem licet ſit permiſſum laicis.tamen clericis
non licet. Vnde in.l. placet.C. de epi. ⁊ cleri.
dicit tex.ꝙ clerici nihil cōmune habent cum

publicis actibus: vel ad curiam pertinētibus
cuius corpori nō ſūt annexi. p quez. tex. patet
ꝙ clerici nullū officium poſſunt habere in re
publica. vt ꝓbať in. d. c. i. in fi. facit. c. reprehē
ſibile. xxiij. q. viij. nec ſūt de vniuerſitate ſecu
lari. vt notať in. c. dilecta. de ex. pla. Et ſic con
cludo ꝙ clerici nō debent attendere nec habe
re curam de mundanis: niſi quatenus ſūt ne
ceſſaria ad ſuſtentationē corporis. arg. i. q. ij.
ſi quis obiecerit: vel in caſu pietatis. vt. j. tu
tela. §. i. ꝛ. ſ. aduocatus. §. v. cum ſe.

2 ¶ Utrū clericus poſſit p artificiū querere ſi
bi neceſſaria ad victum. R. ſʒ Pa. i. c. clerici of
ficia. de. vi. ꝛ hone. cleri. ꝙ ſic ex honeſto arti
ficio. facit. c. ſi. de cele. miſ. ꝛ. xci. diſt. per totū.
Et hoc verum ſm gl. xci. diſt. in ſūma. dūmō
propter hoc nō ſe ſubtrahat a diuinis officijs
Nec obſtat. d. c. i. ne cle. vel mona. ꝛ. lxxxviij.
diſt. per totū. vbi prohibeť omnis negociatio
clericis. q: vt dicit gl. in. c. canonū. xiiij. q. iiij.
emere chartā pro libro cōſcribēdo. vel coriuʒ
pro ſotulari faciendo. ꝛ hmōi: vt ſic lucreť ali
quid pro victu nō eſt negociatio ſed artificiū
ꝛ ideo nō prohibeť clericis. ꝛ in iuribꝰ preale
gatis. vbi prohibeť negociatio intelligiť qñ
clerici aliquid emūt vt imutatū cariꝰ vendat
q: h eſt proprie negociatio. vt ibidē pʒ. ꝛ. lxxx
viij. diſt. c. eijciens. Secus ſi preter ꝓpoſituʒ
bladū quod emerunt ſupereſſet venderent ca
rius ꝛ hmōi. quia liceret ſm Po.

3 ¶ Que pena clerici negociatoris. R. ñ. ꝙ vltra
mortale peccatū ſi tertio monitꝰ nō deſtiterit
perdit priuilegium clericale. vt in. c. fi. de vi. ꝛ
hone. cle. Et quāq3 doc. ſint varij in opi. ego
ſaluo meliori iudicio ſic intelligo. vt clericus i
minoribꝰ ſiue ſit coniugatus ſiue non ꝙ non
peccat mortaliter negociando. dūmō tale ne
gociū nō ſit ꝓhibitū etiā laicis. ſed ſi non eſt
ꝯiugatus pōt compelli per priuationē priui
legij clericalis. nō quidē illius ſi quis ſuaden
te. xvij. q. iiij. ſed priuilegij quo non poſſunt ve
xari exactionibꝰ in pſona uel in bonis ꝓpijs.
vt. l. ij. C. de epi. ꝛ cle. Cōiugati vero non. q: p
dunt ipſo facto p cōtractū matrimonij. vt in
c. vno. de cle. ꝯiu. li. vi. ꝛ in. c. iohannes. eo. ti.
Alij vero qui ſunt in ſacris aut religioſi pec
cāt mortaliter. c. ſm ne cleri. vel mo. Et ſimili
ter poſſunt ꝯpelli priuatione priuilegij cleri
calis. ſicut dixi de exiſtentibus in minoribus.
Et quod non perdant tam iſti q3 prefati in
minoribus etiam poſt trinā monitionem pri

uilegiū illius canonis. ſi quis ſuadēte. vt non
ſit excōmunicatus quiſqs eos percutit. nec ēt
fori. vt poſſint pro criminibꝰ: aut exceſſibus
puniri ſeu condēnari criminaliter vel ciuilit
per iudicē ſecularē. pʒ hoc. quia clerici ꝯiuga
ti quos oportet negocijs ſecularibus intende
re. vt in. d. c. iohānes. his gaudēt ſi habituʒ ꝛ
tonſurā portāt. ego multo fortius. iſti nō con
iugati. Et credo iſtud ſit ſecurius i cōſciētia.

¶ Utrū requirať trina monitio: aut ſufficiat 4
vna generalis. vt perdāt priuilegiū de quo. ſu
pra. R. Pa in. c. fi. de vi. ꝛ hone. cle. ꝙ oportet
ſit trina. quia nō ſufficit vna perēptoria vbi
cūq3 agiť de pena incurrenda ꝛ ius exigit tri
nā monitionē vel trinā citationē. h voluit gl.
nota. i cle. i. de vi. ꝛ hone. cleri. ꝛ Jo. an. i. c. tue
de cle. non reſi. Nec obſtat ꝙ vbi a iure requi
riť triplex citatio ſufficit vna peremptoria que
habet vim trine citationis. vt in. l. tres denū
ciationes. C. quomō ꝛ qñ iud. Uide gl. in. c. cō
ſuluit. de offi. dele. ꝛ Pa. i. c. in noīe dñi. de te
ſti. quia hoc verū in citatione. q: ius ita vult.
ſecus in monitione nec ſufficit trina monitio
ſed oportet ſit ſpecificata non generalis. Et
pro hoc facit tex. in. d. c. fi. in U. ſi tľes. ꝛ. d. gl.
i. U. nominatim. ꝛ quod notať in. c. ſtatutū.
de ſen. ex. li. vi. valeret tñ ſi fieret per viam
ſtatuti quia ſtatutuʒ habet vim legis. ꝛ prela
tus poteſt ſtatuendo augere penā iuris ꝛ in
fligere penā ſine monitione verbali alias re
quiritur monitio. i. c. ij. de conſtitu. libro ſexto.

¶ Sed p quē dʒ fieri hec monitio. R. Pa. i. c. 5
ꝯtigit. el. ij. de ſen. ex. ꝙ nō per iudicē ſecularē
ſʒ oportet fiat p epiſcopum: aut eū qui habet
iuriſditionē epiſcopalē ſuper eū ꝛ ſm glo. in
c. ſi clericos. de ſen. ex. li. vi. nō refert an habe
at eā ex priuilegio: vel cōſuetudine: vel a iur.

¶ Utrū clerici teneanť reſtituere quicquid lu 6
crati ſunt per negociationeʒ eis prohibitam
R. Mat. in. cle. i. de vi. ꝛ hone. cle. ꝙ in foro
anime teneť pauperibus dare. xiiij. q. v. qui
habetis ego credo ꝙ ſit bonū ꝯſiliū. ſed de ne
ceſſitate non. xiiij. q. v. non ſanc. in. U. tanq3
ſua. Et h videť ſequi Hen. ꝛ Car. i. d. cle. i. De
quo dic. vt. j. reſtitutio. i. in. U. turpiter.

¶ Utrū clerici poſſint exercere officiū taberna 7
riorū. aut macellariorū. R. ꝙ nō imo ſi pſona
liter publice exercēt ꝛ. iij. moniti nominatim
a ſuis prelatis non deſtiterint clerici coniuga
ti perdunt priuilegium clericale omne etiam
iſtud ſi quis ſuadente. xvij. q. iiij. non cenu

gati autem ſolum perdunt in rebus ſi defe/
runt habitum clericalem. Sed ſi non defe/
runt. ſed incedunt omnino vt laici amittunt
etiam in perſonis. Verum eſt ꝙ ſi prefatum
officium dimittunt. reaſſumunt tam coniu/
gati ꝗ̃ non coniugati. Intellige ꝙ coniuga/
ti reaſſumunt non ita ſicut non coniugati.
ſed illud in quo gaudent. vt in.c.vnico.de cle.
coniuga. Et iſte eſt verus intellectus littere
licet alij aliter intellexerint. Hec habentur
ex cle.i.de vi.et hone. cleri. immo prohibent̃
tabernã itrare.xliiij.diſt.nõſoꝫ. Intellige niſi
in itinere cã neceſſitatis.vt i.c.clerici.ca.diſt.

8 ¶ Vtrum clerici poſſint exercere officia pre
fatis viliora. vt aptare pelles ꝛ huiuſmodi.
R. ꝙ non per idemptitatem rationis ſcdm
Pan.in.d.cle.i. Nõ qꝛ i his ſtatus clericalis
dehoneſtatur.ar.l.athletas.§.ait pretor.ff.de
his qui no. infa. non tamen incurrerent pe/
nam ſtatutam contra exercentes officium ta
bernariorum. Credendũ tamen peccare mor
taliter ſi ſunt in ſacris aut rligiõe talia publi
ce exercentes. ſecus ſi occulte pro artificio ad
ſuſtentationem vite.

9 ¶ Vtrum clericus poſſit exercere officium
tabellionatus. R. ſm Hoſt.in.c. ſicut. ne cle.
vel mo. ꝙ clericus conſtitutus tabellio a lai/
co non poteſt ſi eſt in ſacris poſtꝗ̃ eſt ſibi in
terdictum etiã in cauſis eccleſiaſticis ſm In
no.in.d.c.ſicut. Tamẽ ſi anteꝗ̃ ſibi interdica
tur facit inſtrumentum tenet ſed poſtꝗ̃ eſt
ſibi interdictum non. Si vero eſt conſtitutus
a papa.vel ab epiſcopo quo ad dioceſim. ſu/
am poterit in cauſis eccleſiaſticis cum ei non
debeat propter ordines ſacros aut benefici/
um eccleſiaſticum officium interdici.ar.ď de/
ci.c.tua.cl.ij. ꝛ de iudi. decernimus. de arbi.
contingit. Si vero ſunt in minoribus poſ/
ſunt exercere etiam ſi ſint beneficiati.ar.d.c.
ſicut a ꝯ̃rio ſenſu.licet ſit honeſtus abſtinere.

10 ¶ Vtrum liceat clericis ioculatoris officiuꝫ
facere. R. ꝙ non publice ꝛ tales ſunt qui faci
unt ſpectaculum proprij corporis facit. l.ij.
§.fi.ff.de his qui.nõ.infa. Et ſi hoc faciunt ꝑ
annum ipſo iure perdunt omne priuilegium
clericale. Hic nõ. ꝙ Io. mo. quem ſequitur
Ge.in.c.vnico.de vi.ꝛ hone.cle.li.vi.dicit ꝙ
clericus in ſacris etiam monachus perdit ꝓ/
uilegium canonis ſiquis ſuadẽte. xvij. q.iiij.
Et videtur verius ꝗ̃uis Archi. teneat con/
trarium ꝛ dicat ꝙ ſolum exiſtens in minori/
bus perdunt. Similiter etiam perdunt ſi mi
nori tempore poſt trinam monitionem. non
ďſiſtant.c.vnico.de vi.ꝛ hone.cle.li.vi. In oc
culta tamen vel cauſa infirmitatis vel alteri
us honeſte rei.cauſa ioci aliquid facere non re
probatur ſm glo.in.d.c.vnico.et facit qđ nõ.
Io.de citariſtis.ꝛ his qui varijs vtuntur in
ſtrumentis.lxxxvi.diſt.donare in glo.

¶ Vtrꝫ clericꝰ poſſit eẽ ꝓcurator ſecularium 11
pſonaꝝ. R. Pa.i.d.c.ij.ne cle.vľ mo. qđ ꝓcu
rator gñalis i cã eccľiaſtica bñ poſſꝫ ꝛ corã iu
dice eccľiaſtico. ſꝫ i cauſ ſcľarib⁹ i iudicio vľ
ex̃ ñ poſſꝫ eẽ: poſſꝫ tñ eẽ i aliq̃ cã pticulari.

¶ Et ſũmarie dic ꝙ clericus non poteſt im 12
plicitus ſecularibus diſceptare: exceptis cau
ſis de quibus ſupra aduocatus. §.v.vi.ꝛ vij.
Nec procurator niſi vt dixi: nec conductor re
rum ſecularium niſi cauſa neceſſitatis duct⁹: qꝛ
tunc poſſet ꝯducere vineã vel domũ vt aliqd
vnde viueret lucraret̃ nec canes vel aues ſeq
vt in.c.i.ne.cle.vel mona.nec procurationes
villaꝝ aut iuriſditiones ſeculares ſub aliqui
bus principibus ꝛ ſecularibus viris exercere
vt iuſticiarius eoꝝ fiat. vt i.c. ſed nec eodẽ ti
tulo.nec ſẽtẽtiã ſanguinis ſi eſt in ſacris dare
nec ſacerdos officium vicec comitis aut pre
poſiti ſecularis ꝓ̃re.c.clericis eo. ti.nec ſentẽ
tiã ſãguinis dictaꝛ aut itereſſe vbi vidicta ſã
guinis exercet̃. nec prepoſitus baliſtariorum
ꝛ huiuſmodi viris ſanguinum: nec vllam ci/
rurgie artem que aduſtione vel inciſione indi
geat. nec impendere benedictionem aque fer/
uenti: ſeu ferro candenti ad purgationem. vt
in capitu. ſententiam eodem titulo. Et om/
nes talia. vel aliquod horum exercentes. ſi ter
tio a ſuis prelatis moniti non deſiſtunt:
perdunt priuilegium clericale. vt notant doc
tores in dicto.capi.ſed nec. Item preſbyteris
decanis archidiaconis: plebanis: prepoſitis
cantoribus ꝛ alijs clericis perſonatum habẽ
tibus precipitur ſub excommunicationis la
te ſententie pena: ne leges aut phyſicam audi
ant. vt in capitu.fina.eodem titulo. De quo
caſu dic vt. ỉ. excommunicatio. vij. §. vij.

CLericus. x. debet eſſe non vin/dicatiuus: ſed patiens
vñ precipitur eis ne arma portẽt niſi
ad defenſionẽ. vnde clerici qui relicto habitu
clericali arma portant. ſi tertio moniti non
deponunt. Perdunt priuilegium clericale.
de ſenten.excommuni.c.audientia.

1 ¶ Quid ſi miſceat ſe cleric⁹ tyrannidi vel cru/
delitatis. R. q̄ ſi quis contempto habitu cleri
cali guerrã vel ſeditionē mouet vel atrociter
deliquit publice aut in factum armoꝝ ſe im
miſcet. ipſo facto ſine monitiõe perdit ꝓuí
legium canonis. ſi quis ſuadēte. xvij. q. iiij. vt
in. c. perpendimus. de ſen. ex. de apoſta. c. i. in
prin. Priuilegium autē fori non amittit niſi
poſt monitionē. Facit. c. ſi iudex. d ſē. ex. li. vj.
2 ¶ Utrꝫ clericus miles effectus perdat ꝓuile/
gium clericoꝝ. R. Inno. in. c. i. de apoſtata. q̄
ſi facit actum omnino clericatui contrarium
vt puta exercet ſecua: vadit ad bellum ſtatim
perdit. quia eligens contrariam viam exclu/
dit ipo facto a prima xxxij. q. i. cū renūciatur
Si vero non exercet ſeua nec alium actum cō
trarium clercitatui ſed viuit honeſte vt cleri/
cus etiam ſi duxit vxorem virginē. & ſic non
perdit. Pa. tñ dubitat in. c. vt conſultatõnis
de cle. cõiu. in eo milite qui iurauit illa de qb⁹
in glo. l. penu. ff. ex qui. ca. ma. quia iſte actus
videt omnino contrarius clericatui qui pu/
gnare non debet etiam cum infidelibus. c. ex
multa de voto. Sed primū equius.
3 ¶ Utrꝫ clericus occidens vel mutilans inua/
ſorem ſuū pdat priuilegium clericale. R. Pa
in. c. clerici arma. de. vi. & hone. cle. q̄ nō.
4 ¶ Utrꝫ pro defēſione proximi liceat eis ſume
re arma. R. Pa. vbi. ſ. q̄ ſi hꝫ iuriſditionē i lo
co ſic lꝫ pro defenſione ſuoꝝ moueř arma nō
tñ ipſe in propria perſona. c. dilecto. de ſentē.
ex. li. vj. Si vero iuriſditionē nō habet aut ſiñ
clerico ꝓpulſari põt & ſic non debet arma ſu/
mere. c. ex multa. de voto. Idem. xxiij. q. viij. re
ꝓhenſibile. & vij. q. i. ſciſcitar⁹. & q̄ ibi no. Si
aūt nō põt aliter propulſari tunc licet aggreſ
ſorem capere: verberare & ēt occidere ſi aliter
non põt proximū defendere. xxiij. q. iij. maxi/
mianus. & c. ſi quis põt. & c. dilecto. irregulari
tatē tñ icurrit ſine peccato ꝑdicta cle. ſi furio
ſus. Et de hoc vide. j. defenſio. Et quo ad irre
gularitatem homicidium. iij.

Clericus xj. debet eē ſobri⁹ vt
in. c. a crapula. de vi.
& ho. cle. vbi ꝑcipit eis vt vinū ſibi tē
perent & a vino ſe temperent. Et q̄uis aliqui
teneāt ibidē q̄ peccet mortalit ſi bibat vinū
ſine aqua tñ cõmuniter doc. nō tenēt. ſed ſuffi
cit bibere temperate vnde tex. dicit q̄ debet
eſſe contentus trina potatione in. c. quando
quod palea eſt. xliiij. di.

¶ Utrꝫ liceat eis cogere alios ad bibendū. R. 1
q̄ nō. Intellige vltra neceſſitatē neqꝫ fabulas
inanes cantare vel turpia ioca pila vel vrſo
vel laruas demonū ante ſe ferre ꝯſentiāt qꝛ
hoc eſt diabolicum & ſacris canonibus ꝓhibitū
vt dicit tex. in. c. nullus ꝑſbyteroꝝ. di. xliiij.
¶ Utrꝫ liceat clericis facere conuiuia. R. q̄ ſic 2
ſi ex caritate dūmõ abſtineat a ſuperfluitate
detractiõe & irriſione alioꝝ. vt in. c. ꝯuiuia. xl
iiij. di. & in ꝑn. & in fi. mēſe laudes deo reddā/
tur & aliquid legant de ſancta ſcriptura. vt i.
c. quando. & in. c. non liceat. ea. diſt.
¶ Utrꝫ debeat benedicere menſā anteq̄ꝫ co/ 3
medat. R. q̄ ſic. & poſt ſumptum cibū reddere
gratias. xliiij. di. pro reuerentia. ea diſt. al's nō
licet vt in. c. nõ liceat.
¶ Utrꝫ debeat comedere añ tertiā. R. q̄ nō 4
vt in. d. c. non liceat.
¶ Que dbēt eē in coꝝ ꝯuiuio. R. ꝑmo lectio 5
diuinaꝝ ſcripturaꝝ ſecundo q̄ nulli detraha
tur. Tertio q̄ inanes ſecularū negocioꝝ fabu
le nõ recitentur & multo minus aliud turpe.
Quarto q̄ ſolū ꝓ ſuſtentatione cibus ſumať
habenť iſta i. c. cõuiuia. & c. nullus ꝑſbyteroꝝ
& c. ꝓ reuerentia. & c. nõ liceat. xliiij. di.
¶ Utrꝫ peccent mortalit & contra aliquod ꝓ/
fatoꝝ faciunt. R. q̄ nõ. ſed venialiter niſi qñ
turpia vel laruas demonū ante ſe fieri conſē
tiāt. qꝛ talia ſunt eis ꝓhibita. vt in. d. c. nullus
ꝑſbyteroꝝ. Et ideo vř eſſe mortale. Et lꝫ. d. c.
nulli⁹ ꝑſbyteroꝝ loquať ſolū d ꝑſbyteris tñ. c
ꝑſbyteri. xxxiiij. di. extēdit ad oēs exiſtētes i ſa
cris Qui āt nõ ſūt i ſacris nõ credo mortalit
peccēt niſi ꝓut ēt ſeculares i hmõi peccarent

Clericus xij dꝫ eſſe alienus ab
his q̄ irregularitatē
idueūt de quo vide. j. irregularitas ꝑ
mo q ſūt q nõ poſſūt ꝓmoueri. & quibus vir/
tutib⁹ debeant refulgere habes. xl. di p totū
Nā debēt eſſe exemplū omnibus laicis. viij
q. i. qualis. vbi dicit vehemēter eccleſiā xpi de
ſtruit hoc. ſ. meliores eſſe laicos q̄ꝫ clericos fa
cit. vi. q. i. §. vex hac auctoritate.

Clericus xiij. quo ad bona ipſo
rū & eoꝝ diſpoſitionē.
¶ Utrꝫ cleric⁹ poſſit teſtari de reb⁹ ec 1
cleſie mobilib⁹. R. Inno. i. c. cū i officijs
de teſta. q̄ nō. vt ibi & c. ad hec. & c. relatū. el. ij.
xij. q. iij. c. i. Et no. q̄ oia dicunť bona eccleſie
que intuitu eccleſie vel de facultatibus eccle/
ſie acquiſiuit. vt in. c. i. de teſta. in tex. & in glo.

verumtñ glo.in.c.pñti.de offi.ordi.li.vi.poſt.
Ho.tenet ꝙ clerici non habẽtes adminiſtra
tionẽ ⁊ dicũt nõ haber adminiſtrationẽ quã
do nõ habẽt beneficiũ cui ſit aſſignata doſ ſ3
Ge.i.d.c.pñti ſed ſimplicit beneficiati:vt ſũt
canonici ⁊ ſimles quibus id qđ habent obue
nit ſibi ratiõe pſone nõ ꝙ habeãt pbẽdã i ec
cleſia diſtictã.q2 ſic haberẽt adminiſtrationẽ
pñt diſponere ⁊ teſtari. de fructib9 pceptis
vſq3 ad diẽ mortis de conſuetudine ⁊ ẽt ſi cõ
ſuetudo eſſet poſſẽt teſtari đ redditib9 pcipiẽ
dis ãno ſequẽti poſt mortẽ ſuã vt rfert Pa.
i.d.c.cũ i officijs.S3 ego credo licer qñ diſpo
nit ipios vſus vel i caſib9 de qb9 i ſequẽti.§.
al's ꝯſuetudo eſt irrationabilis.ar.c.ſi.xv.q.i.
2 ¶ Utrũ clericus poſſit đ reb9 predictis dona
re aut alio modo diſponere. R. Pa. vbi.ſ.ꝙ
ñ niſi in quattuor caſib9. Prim9 qñ tãtundẽ
expẽdit đ ſuo i vtilitatẽ eccleſie. c. ſi quis.xij.
q.ij.⁊.q.v.ſi epũs.q2 i hoc caſu poſſet ẽt teſtari
Imo ſi nõ teſtaretur hereſ poſſet petere facit
c.de multa.⁊ qđ ibi no.de pbẽ. ⁊.l.que omnia
in fi.ff.de procu.⁊ glo.in.l.ſi nõ ſortẽ.§. ſi cen
tũ.ff de condi.inde.Secundus qñ hoc habet
cõſuetudo ſ3 Hoſti.⁊ Lau.i.d.c.ſi epũs.Sed.
Pa.hoc intelligit de rebus mobilib9 ⁊ modi
cis.Et ego addo qñ diſponit pie ⁊ rationabi
lit.al's nõ.Terti9 qñ donat ituitu elemoſyne
quã clericus ẽt in egritudine põt facere:vt i
c.ad hec ⁊.c. relatũ el.ij đ teſta.Quart9caſus
qñ vult remunerar ſeruitia honeſta.tam a cõ
ſanguineis q̃3 ab extraneis recepta.d.c. rlatũ
§ l3.Addo quintũ qñ dat religioſis locis.d.c.
relatũ.Et no.practicã ſ3 Pa.vbi.ſ.ꝙ ſi cleri
cus vult aliquo reſpectu iſtoꝝ quattuor vlti
moꝝ dare faciat ipſe dũ viuit ⁊ nõ relinquat
q2 nõ valet.d.c.ad hec.⁊ not.ꝙ qcũq3 accipit
alio modo de rebus eccleſiaſticis tenẽt ad re
ſtitutionẽ facit qđ no.in.d.c. ad hec.⁊ qđ no.i
c.cũ ſ3 đ pbẽ.ſ3 meli9 qđ no. Pa.i.c.vt vnus
qſq3 đ pec.cle.vid ꝙ dico.j.imunitas.§.lij.⁊ ſe.
3 ¶ Utrũ clerici poſſint đ diſtributionib9 quo
tidianis diſponere.R.ꝙ ſic ſi nõ habet admi
niſtrationẽ i eccl'ia q2 dant ꝓ ſtipẽdio pſona
li.vt ĩ.c.vnico.đ cle.nõ reſidẽti.li.vi.
4 ¶ Quid de donatione inter viuos. R. ꝙ va
let q2 pſumi donatũ ituitu amicitie.vel ſpe fu
tur rmunerationis ſ3 gl. i.c.r quiſiiſti. đ teſt.
5 ¶ S3 qd de bonis acqſitis ituitu dignitatis
clericat.vt puta ꝓ miſſis dicẽdis.R. Pe. vt
refert Cy.in aut licẽtiã.C.de epi.⁊ cle.ꝙ põt

ſtari.Et placet Ho.i.c.q2 nos de teſta.⁊ In
no.ibidẽ q dicũt ꝙ ſi clericus ratione officij
aliqua aqſiuit puta q2 fuit capellanus alicui9
pncipis q multa ei donauit ꝙ põt de talibus
donatis ad libitũ diſponere multo magis de
bonis acquiſit9 ituitu pſone puta ex ſucceſſio
ne cognatoꝝ vl' donatione amicoꝝ ſeu indu
ſtria clericoꝝ vt puta doctrina ſeu artificio
põt diſponer.vt.i.d.c.q2.nos.⁊ quod ibi no.
Pe.tñ vt ſefert Cy.vbi.ſ.limitat hoc Du3 i
clericis iferiorib9 nõ aũt i epo.Et addit Bal.
ibidẽ:ẽt ſi eſſet cardinalis.Idẽ de prelatis re
gulariũ eccleſiaꝝ.⁊ ẽ tex.i d.aut.qui ſolũ cõce
dit ꝙ predicti epi ⁊ plati regulariu3 eccleſiaꝝ
poſſint diſponere ad libitũ de acqſitis añ epi
ſcopatũ vl' plationẽ ⁊.de acqſitis i epatu vl' p
latione p cognationẽ vſq3 ad quartũ gradu3
de reliquis Uo qualitercũq3 acqſitis nõ põt
diſponere ſ3 acqrit eccleſie.Cõis tñ opi. alit
t3 vt.j.legatũ pmo.§.is.S3 ego limito i iſtis
in quib9 põt facere qđ vult veꝝ eẽ niſi in.v.
caſibus. Prim9 qñ ipſe eſſet obligatus reſti
tuer eccleſie.vt puta q2 dolo vel culpa nõ leui
tñ ſ3 Inno.i.d.c.cũ i officijs dãnificauit eccle
ſiã ſ3 ꝙ teneat de leui culpa ẽt ẽ tex.aptus.C.
arbi.tu.l.qcqd.facit.ff.de admi.tu.l.ſi res. Si
cut.n.vt no. Inno.i.c.ca q̃.de offi.archi. ille q
accipit ptiũ ꝓ depoſito ſuãdo tenet đ leui cul
pa.ſic ⁊ q dignitatẽ h3 cui hoc officiũ ẽ ãnexũ
ſ. ꝯſernãdi bona eccleſie tenet.cũ plus ſit hre
dignitatẽ.Nec ob.l.noia.C.arbi.tu.vbi.ſi no
mina debitoꝝ minus idonea fiũt q̃ tpe tute
le erãt bona.nõ tenet tutor niſi fuerit in lata
culpa.ff.de admi.tu.l.tutor q repertorium.§.
competit.vbi tutor emẽs predia min9 idonea
nõ tenet niſi đ lata culpa.q2 ſũt caſus ſpãles
ſ3 regulare eſt vt teneat de leui culpa.⁊ ſic te
net Ber.⁊ Ho.i.c.ca q̃ de offi. archi. Secun
dus ſi,de bonis ipius eccleſie alicui fecit gra
tiã ſm Inno.vbi.ſ. allegat. l.cũ oñdimus.ff.
đ fideiuſſo.tu.⁊.C co.l.ij.⁊.vlti. Terti9 caſus
ſi paſſus ẽ pp negligẽtiã ſuã rẽ eccl'ie pſcribi
ſ3 Pa.i.c.ex pñtiũ.de pig. allegat.c. placuit
el.ij.xvi.q.iij.Quart9 eſt ſi reddit9 in vſus in
honeſtos ꝯuertit.xij.q.iiij.c.i.Quint9 in caſi
bus đ quibus.ſ. dixi.clericus.iij.qđ tenet ad
reſtitutionẽ.q2 in iſtis caſibus primo tenet
ſatiſfacere eccleſie anteq̃3 aliud diſponat.De
hoc etiam vide imunitas.§.lij.
¶ Utrũ acqſitũ p ſacerdotẽ iniũgendo pnias 6
prochiãis debeat eſſe eccleſie.R. Inno.i.c.cũ

īnꝛ ꝺ ꝟ.ſi.ꝙ ſic.⁊ iō ꝺiſponē ad libitū nō pōt
7 ¶ Vtꝝ ꝑlat⁹ iducēs teſtōrē ad ſibi ꝛlinquen-
dū qꝺ eccl'ie ꝛliquiſſet teneaꝛ illud reſtituere
⁊ an poſſit diſponere. R. Pa.i rubrica.de pe.
cle.ꝙ qdā dicūt ꝙ pōt diſponeꝛ.p.l.qcqd.C.
ar.tu Sꝫ Cy.formādo hāc.q.i tutore dicit ꝙ
ſi blādo ſmone ipꝫ iduxit ad ſibi ꝛliquēdū.ꝙ
nō teneꝛ.ar.i.l.fi.ff.ſi qs ali.te.vbi.pꝫ.ꝙ talis
nō ↄmittit delictum. Si ꝟo dolo ſeu fraude
eū iduxit teneꝛ eccl'ie ad iitereſſe.Sꝫ ꝙ teneaꝛ
eccl'ie ſimpl'r tex.ē cū gl.i.c.cūqꝫ xij.q.iiij.vbi
pꝫ.ꝙ ꝑla⁹ teneꝛ ad itereſſe eccl'ie. qñ ei potuit
ꝗreꝛ ⁊ neglexit ad iſtar tutoris.vt i.d.l.qcqd.⁊
i.l.pupilloꝝ.C.de admi.tu.Nec.n.debet vti-
litatē ſuā ꝑponere vtilitati eccl'ie.ſicut nec tu
tor vtilitatē ſuā vtilitati pupilli.l.tutor ſꝫ di
gnitatē.§.i.ff.de admi.tu.l.ſi vt certo.§.cōmo
datū.ff.como.ff.ꝺpo.l.ꝙ nerua.i.fi.⁊.vij.q.i.
pñitiū.⁊.c.placuit.Pa.vbi.ſ.tꝫ ⁊ ſeqꝛ opi.Cy.
Sꝫ ego credo ꝟuꝫ i tutoꝛ.q: de eo pōt dici ꝙ
ſuā ꝑſonā.pōt ꝑferꝛ cuicūqꝫ.ar.c.petitio.de
iurreiur.⁊ de pe.ꝺi.ij.hec ꝗ de ꝗlitate.ſꝫ in ꝑ
lato teneo glo.cū.tex.in predicto.c.qcunqꝫ
8 ¶ Cui reſtituet q idebite aliqd ab eccleſiaſti-
cis recipit.R. Rodo.⁊ Ray.ꝙ auctoritate iu
dicis pniaꝛ fiet ꝛſtitutio eccl'ie cui ablatū ē ſi
paup eſt eccl'ia vel ſi ē habūdās fiet paupib⁹
q idigēt Idē Ho.ar.xvij.q.iiij.ſi qs in atrio.
9 ¶ Vtꝝ cleric⁹ q rē eccl'ie melioravit ex ſua in
duſtria.poſſit de ſua melioratiōe diſponere.
R.ꝙ nō.facit.c.iquirēdū.⁊.c.ſiquis.ꝺ pe.cle.
Ratio q: ad hoc teneꝛ ſi ꝺ eius fructib⁹ vivit
ꝑ dicta in.q.p̄ce.Secus ſi de patrimonio:vel
de ſuo meliori eſſet.vt.ſ.dictum eſt.§.ij.
10 ¶ Vtꝝ relictū clerico i dubio ꝑſumaꝛ ituitu
eccl'ie datū.R.ꝙ ſi adminiſtratiōnē non ha
bet ñ ꝑſumiꝛ.ſecus ſi adminiſtrationē habet
Tñ ad ↄiecturas ē recurrēdū.vt i.c.requiſiſti
de teſta.⁊ quod nota.Inno.in.ca.cū i offici
is.eo.ti.vide.ī.legatū.i.§.xvi.xvij.⁊ xviij.
11 ¶ Vtꝝ cleric⁹ poſſit de bonis eccl'ie dotare
ſororē vel alere parētes.R. Pa.i.c.ꝑuenit.ꝺ
arbi.ꝙ ſic ſororē.vel aliā ↄſanguineā ſi indi-
get de redditibus eccl'ie.ꝓbaꝛ p.c.i.de co.cle.
mu.⁊ p glo.cū tex.i.c.omnino ↄfitemur.xxxi.
di.vbi.glo.dicit ꝙ cleric⁹ habēs vxorem:vel
filios pōt eos paſcere de redditib⁹ eccl'ie.er-
go mlto magis dotare.cū cā dotis ſit favora-
bilior ꝗꝫ cā alimētoꝝ.vt not.Cy.facit qꝺ no.
in.l.cū in plures.§.pe.ff.de admi.tu.⁊ i.l.non
omni.C.eo.ti.i gl.Et.hoc itellige ſi idigēt.vt
in glo.ꝑfati.c.omnino.⁊ nō ad pompā vel ali-
uꝫ ſtatū ar.eo.que no.xliij.di.i pri.q: ſic tam
dātes ꝗꝫ ꝛcipiētes tenētur ad reſtitutionē.ij.
q.vi ꝑuenit.⁊ no.Matth.⁊ Car.i.cle.ij.ꝺ vi.
⁊ hone.cle.Limita tñ quo ad accipiētes vt te
neanꝛ ad reſtitutionē.verū qñ clericus eſt nō
ſoluēdo.al's non qñ accepit de rebus que alie
nari poſſunt ad libitū clericoꝝ.ſicut ſunt fru-
ctus ⁊ hmōi ſꝫ vlde.⁊ placet.lꝫ alij indiſtin-
cte velint ꝙ teneanꝛ.Quod eſſet tutius.
¶ Vtꝝ periculū qꝺ ē aduētitiū in laico ſit ꝗſi 12
caſtrenſe in clerico.R. Pa.i.c.q: nos.ꝺ teſta.
⁊ i.c.ↄſtitut⁹.de reſti.i inte.ꝙ ſic Et ideo lꝫ ſit
filiuſfa.tñ vſuſfruct⁹ nō aquiriꝛ patri.Hoc
tenuit Ho.in.d.c.q: nos.⁊ caſus ē in aut.ꝑſ-
byteri.C.ꝺ epi.⁊ cle.vbi dicit ꝙ res ad dñiꝫ
clericoꝝ veniētes ſint eis ad ſimilitudinē ca
ſtrēſiū ut teſtari poſſint
¶ Quis ſuccedit clerico decedēti ab iteſtato 13
R.ꝙ i bonis eccl'ie eccleſia.i bonis ꝟo ſuis ꝺ
qb⁹ pōt ad libitū diſponere.ſuccedēt ↄſāgui
nei ſi hꝫ.xij.q.iij.qcūqꝫ.⁊.q.vlti.c.vlti.in aut
de ec.ti.§.qs ep̄s.ꝙ ſi nō hꝫ tales q ꝺ iuꝛ veni
ūt ab iteſtato.ſuccedet eccl'ia.c.i.ꝺ ſuc.ab ite.
¶ Vtꝝ cleric⁹ ordinat⁹ ad titulꝫ patrimo- 14
nij.ſui tacite vel expreſſe poſſit de dicto patri
monio ad libitū diſponere.R ꝙ ſic ſꝫ Ge.in
c.ſi ep̄s.de prebē li.vi.niſi expreſſe ſit actꝫ ꝙ
trāſierit i rē eccleſiaſticā ſꝫ Io.de li.⁊ Io.an.
ibidē.In dubio vero cū naſciꝛ an bona fuerit
eccl'ie vel ꝑſone ꝑſumēdū ē ꝓ eccl'ia.ſi tñ con-
ſtat eū habuiſſe aliqua:ſꝫ dubitaꝛ an ſint iſta
vl' illa ꝑſumiꝛ ꝓ poſſeſſore ⁊ alius ꝓbabit.ar.
xij.q.iiij.c.i.⁊.q.v.c.i.i fi.Si nullus ſit in poſ
ſeſſione ⁊ i dubio ſtant fiet diſtributio equa
lis de ſuc.ab inte.c.ij.in glo.

Clericus xiiij. quo ad eorum ꝑuilegia.

¶ Quero que ſunt privilegia clerico- 1
rū.R. Pa.i.c.ep̄is.de ꝑbē.ꝙ omnia ꝑuilegia
militum que ↄgruunt clericis habēt.ꝺ quib⁹
ꝑuilegijs militū diciꝛ i glo.l.pe.ff.ex qui.cau.
ma.Ratio q: ſunt veri milites.Illi iperato-
ris.ſed iſti dei.facit.c.i.cum glo.de ele.ergo
tex.cum glo.in.c.chriſtianis.xi.q.i.⁊.ſimiliter
glo.in.c.militare.xxiij.q.i.⁊ tex.cum gl.i.q.
iij.ſaluator circa medium.Et merito dixi ꝗ
ↄueniūt clericis.q: ignorātia iuris nō iputaꝛ
militi cum habeat vacare armis.l.i.⁊ qꝺ ibi
no.C.de iur.⁊ fac.igno.ſed nō ſic clericis cuꝫ
habeant ſcientie intendere.ſecundū ꝙ dixi.ſ.
clericus.ij.§.ii.⁊ ſic ꝺ ceteris.vnde ꝓ debito
ↄueniri nō poſſūt vltra ꝗꝫ faceꝛ poſſūt.nec te

nētur cedere bonis.l.miles.ff. de re mili.niſi
ſit ex delicto ꝯtractū.vt.ſ cedere bonis.
2 ¶ Itē Ber.enumerat.xiiij.q̄ recitat Car.i cle.
i.de vi.⁊ hone.cle. Primū ꝙ nō conueniunt
corā iudice ſeculari.de fo.ꝯpe.c.ſi diligenti.
Secūdū ꝙ verberās eos ē excōicatus xvij.q.
iiij.ſi qs ſuadēte.Tertiū ꝙ nō tenent pſtare
munera ſeu onera pſonalia,vel realia.de imu.
ec.nimis vide.j.immunitas.§.xxxiij.cū ſequē-
tib⁹.Quartū q2 pnt vēdicare rē ꝯceſſā eccl'ie
an̄ traditionē.l.fi.C.de ſa.ſā.ec.⁊.c.ex lr̄is de
ꝯſue.Quintū q2 gaudēt eodē priuilegio familie
coꝝ.xi.q.i.clericū el.i.xxxij.di.eoſ.⁊ vtrobiqꝫ i.
gl.Intellige q̄ ad foꝝ:vt i dict.gl.pꝫ Sextuꝫ
q2 faciētes ſtatuta ꝯ clericos ſūt excōicati de
imu.ec.eos q.li vi.Septimū ꝙ ſolū clerici poſ
ſūt obtinere bn̄ficiū eccl'iaſticū.de tranſac.ex
lr̄is Octauum ꝙ p lr̄as ꝯ laicū ipetratas cuꝫ
clauſula gnāli nō pnt ꝯueniri:vt i.gl. c. ſedes
de reſcri.Nonū ꝙ n̄ tenēt dar ſportulas.de vi.⁊
ho.cle.cū ab oi.Decimū ꝙ acqſita ēt ſub pote
ſtate pr̄is diſponūt.vt voluit ant.pſbyteros.
C.de epi.⁊ cle.Vndecimū q2 p reb⁹ ſuis recu
perandis agere pnt ſine ꝯſēſu pr̄is.no. archi.
i.c.fi.de iudi.li.vi.Duodecimū ꝙ p neceſſitate
nō pnt diſtrahi a patre.ſꝫ.l.ij.C.de pa.q fi. di.
Tertiūdecimū ꝙ ſeru⁹ ſciēte dn̄o clericat⁹ libe
rat a ſuitute dn̄ica ⁊ poteſtate.liiij.di.ſi ſeru⁹.
Quartūdecimū ꝙ pnt facere collegiū.ar.c.fi.
de re.do.vbi ſolū rligio phibet.qd laicis nō lꝫ
niſi dicā.j collegiū.⁊ de mlt alijs priui.j.imu.
3 Vtꝝ cleric⁹ ꝯiugat⁹ ſupradictis priuilegijs
gaudeat.℞.ꝙ nō.Sꝫ ſi ꝯxit cū virgine ⁊ de-
fert tonſurā ⁊ veſtes clericales. ſolū gaudet i
duob⁹.primo priuilegio canonis.ſi qs ſuadēte
xvij.q.iiij.Secūdo p aliquo crimine nō pōt
trahi ad iudiciū ſeculare:nec iudex ſecularis
pretextu cuiuſcūqꝫ exceſſus pōt eū punire pe-
cunialit vl' pſonalit. c.vnico. de cle. ꝯiu.li.vi.
4 ¶ Vtꝝ cleric⁹ poſſit vti ſtatutis ⁊ ꝯſuetudini
b⁹ laicoꝝ ad ſuū cōmodū.℞.pa.i.c.fi de vi.⁊
ho.cle.⁊ facit.tex.i ar. ꝙ ſic facit. ⁊.tex.i.c.ad
nr̄aꝫ.de pba.Attn̄ eos nō ligāt i coꝝ piudiciū
vid gl.i.c.i.ne.ſe.va.⁊ qd dicā.j ſtatutū.§.vii.

Coactio alia abſoluta qua quis
totalit cogit ad aliqd
faciēdū corporaliter ꝯ eius volūtateꝫ
ſicut ille q ligat ⁊ hmōi.de qua i.c.pſbyteroſ.l.
di.⁊ qꝫuis aliquid faciat ex tali coactiōe con-
tra deū nō peccat.vt pꝫ i.d.c.⁊ no.gl.in.c.ad
eius.v.di.facit.c.ꝙ latenter.quod ibi no.de
regu.iur.Quod intellige verū niſi animo cō
ſentiat poſt.Eſt ⁊ alia coactio q̄ dicit cōditio
nal' qua qs cogit.vt vnū de duob⁹ eligat.de q̄
i.c.lectores.xxxij.diſt.⁊ in glo.predicta.hec
nō excuſat in peccatis.c.ſacris.de his que vi
metus ve cā fi.De qua dic.vt.j.met⁹.§.vi.
¶ Vtꝝ coactus ſuſcipiat baptiſmū vel ordi 1
nē.℞.gl.in.c.eps.lxxiiij.di.⁊ Inno.i.c.frater
nitatis de here.ꝙ ſi coactio fuit abſoluta nō.
ſꝫ i coactione ꝯditionali ſuſcipit characterꝫ
qꝫuis nō grāꝫ.vt.ſ.baptiſm⁹.vi.§.vi.
¶ Vtꝝ ſeruitia facta deo per coactioneꝫ ei 2
placeant.℞.ꝙ nō.xxiiij.q.v.ad fidē.xxx.q.iij.
preſēs.vtilia tamen ſunt facienti ſed non ad
ſalutem niſi diſpoſitiue.
¶ Vtꝝ matrimoniū teneat p coactionē ꝯtra 3
ctum.℞.p abſolutā certū ē ꝙ nō.ſed per ꝯdi
tionalē tꝫ niſi interueniſſet metus qui poſſet
cadere in cōſtantem.de quo dic.vt.j metus ⁊
matrimoniū.iij.impedimēto.ij.

Coadiutor dari non pōt epi
ſcopo ⁊ alijs ſup-
iorib⁹ platis ſine licentia pape.niſi in
duobus caſibus. Primus quando epiſcop⁹
vel alius ſupior prelat⁹ eſt grauat⁹ ſenio.aut
valitudine corporali ita grauat⁹ qd ppetuo
ſuū officiuꝫ nequit exercere.tūc de conſilio ⁊
aſſenſu capituli ſui vel maioris ptis vnū vel
duos aſſumer pōt coadiutores.Secūdus qn̄
prefati plati eſſēt amētes.ita ꝙ velint vel no
lint neſciāt exprimere.tunc capitulū vel due
partes vnum vel duos coadiutores eis dare
poſſunt vt in.c.vnico.de cle.egro.li.vi.
¶ Quib⁹ dari debet coadiutor.℞.ſꝫ Inno. 1
in.c.niſi cū predē.de renū.ꝙ dꝫ dari cuicunqꝫ
prelato qui non poteſt ſuū officium exercere
vij.q.i quaſi per totum.
¶ Vtꝝ dilapidāti bona eccl'ie ſit dādus.℞. 2
Inno.in.c.venerabili.de offi.dele.ꝙ ſic.
¶ Quid pōt coadiutor.℞.hꝫ liberā ⁊ legitti 3
mā adminiſtrationē.excepto ꝙ nihil pōt alie
nar. vt pꝫ in.d.c.vnico.nec dꝫ aliqd de bonis
eccle.ſic cui ē coadiutor ſumer niſi ſūpt⁹ mo
deratos vt ibidē.vide ad h.c.ſcripſit.vij.q.i.
¶ Sed nūquid epi ⁊ alij prelati ſupiores poſ 4
ſent ſibi facere commiſſariuꝫ in adiutorium
℞.ꝙ ſic vt notat doc.in.d.c.vnico.Et differt
iſte a coadiutore.q2 non hꝫ niſi cā auctorita-
tē quā ſibi nolunt dare.ſecus in coadiutore.
¶ Quādo expirat officiū coadiutoris.℞.ꝙ 5
morte illi⁹ cui datus eſt coadiutor.vt no doc.

in.c.grandi.de ſup.ne.prela.li.vi.

Cogitatio nō meref penā ab hoīe cū ſuis terminis ē ꝯtē ta.de pe.di. i.§.cogitatio.in tex.ꝛ in gl.

1 ¶ Utrꝫ cogitatio deliberata in malū mortale ſit peccatū mortale. R. ꝙ ſic.xlix.di.c. hinc. ꝛ enim.§.ponderoſus.etiā ſi opus non ſequaf.

2 ¶ Utrꝫ cogitatio moroſa ſit mortale peccatuꝫ. R.ꝯſenſus in delectationē alicuius actus q ex genere ſuo ſit peccatū mortale.eſt mortale peccatum ſm ſanctum Bo.in.ij.di.xxiiij. ꝛ Ri. ibidē.ꝛ Ale.ſa ſe.i tractatu de peccato uenia li.ꝛ in hoc cōiter ꝯcordat doc. Delectari cū cōſenſu ſolū de cogitatione.qꝛ hoc ꝓuenit ex inclinatiōe affectꝰ in ipſam cogitationē.que qdē ſm ſe nō eſt mortale peccatū ſed qñqꝫ veniale vt cū qs inutiliter cogitat de ea.qñqꝫ nullum vt cū qs vtiliter cogitat. puta qꝛ vult predicare vel diſputare.ideo ꝯſenſus in talē delectationeꝫ non erit mortale.ſm Tho. prima ſe.q. lxx iiij.ar.viij.ſed ſolū qñ delectaf de fornicatione cogitata.ꝛ ꝯſentit in talē delectationeꝫ ſm prefatum Tho.vbi.ſ.Si vero cogitatiōi moroſe nō adeſt ꝯſenſus in delectationē cogitatiōis actus ꝓhibiti.tūc ſꝫ.S.Bo.vbi.ſ.diſtinguendū ē ꝙ aut iminet ꝑiculū caſus i peccatū mortale.ꝛ tūc ſi aduertit ꝑiculum qđ ſibi iminet ꝛ nō repellit,ſed patif in hmōi cogitatiōibꝰ occupari.tūc ſꝫ magiſtros peccat mortalif. Si vo nō aduertit ꝑiculū delectatiōis nec repellit.nō peccat mortalit.Et hoc magꝭ mihi placet.ꝛ ē tutior qꝫuis aliq dicāt nō eſſe mortale ēt qñ aduertit ꝑiculū.dūmō nō ꝯſentiat in delectationē.Similit qñ nō iminet ꝑiculū caſus nō ē mortale peccatū ſi nō repellit ſed tñ ꝑiculoſum. Collige ergo ſic qñ qs habꝫ cogitationē in qua delectaf.ꝙ aut delectatio eſt de eo qđ nō eſt pctm̄ vel ſaltē mortale.ꝛ ſic quātūcūqꝫ in eā ꝯſentiat. nō peccat mortalit ſm Ri.vbi.ſ.puta mulier vidua cogitat de actu ꝯiugali quē habuit cū marito.licet delectetur in ipſa delectatione cogitationis vt preterita nō vt pñti.nō peccat mortaliter niſi immineat ſibi ꝑiculū caſus.puta pollutōis ꝛ hmōi qꝛ tūc ſi aduertit peccatꝰ mortalif nō repellēdo Si vo ē de eo qđ ē mortale ex genere ſuo . vt fornicari ꝛ occidere hoīem pp vindictā ꝛ huiuſmōi.ꝛ tūc.aut placet ipſa delectatio ꝛ opis ꝯſumatio ſi facultas adeſſet . ꝛ ſic eſt mortale pctm̄.Aut placet delectatio. ſꝫ diſplicet opis ꝯſumatio.ꝛ ſilr ē mortale pctm̄.Aut neutruꝫ placet.ꝛ tūc ſi iminet ꝑiculū ꝛ aduertit.ſi nō repellit.ē mortale ſꝫ tutiorē uiā. Si aūt nō iminet ꝑiculū.aut nō aduertit.ſic erit veniale ſi ñ repellit.Si aūt ſtati repellit ſic nullū eſt pctm̄ Si aūt delectatio ſolū eſt in cogitatiōe nō in re cogitatiōis.puta delector đ aliq̄ cogitatiōe qꝛ ē pulchra adinuenitio ꝛ hmōi.ꝛ tūc ſi ē pp bonū finē.puta vt predicē ꝯtra tale pctm̄ vel diſputē.ſic eſt meritoriū. Si aūt nō eſt pp finē bonū ſed pp vanitatē.ſic erit pctm̄ veniale niſi vt dixi iminerer ꝑiculum qꝛ tunc vt dictū eſt peccaret mortaliter qñ aduerteret non repellendo.Et de hoc etiā vide.ſ. Senſualitas. quando eſt peccatum vel non.

Cognatio eſt triplex. carnalis. legalis.ꝛ ſpūalis.đ qbus vide.ſ. matrimonium.iij. impedimento.vi.ꝛ.vij.ꝛ.viij.ꝛ.xv.

Collegium qꝛ ſimul colligūf. vl qꝛ ſimul cohabitant dictū eſt ſm gl.in.l.i.ff.qđ cuiuſqꝫ vni.Et dicif eccleſiaſticum.ſi maior pars.vel eq̄lis eſt clericoꝝ.qꝛ magis dignū trahit minꝰ dignū.c.qđ in dubijs.đ ꝯſe.ec.vel al.l. qđ maior.ff.de mi.no.bar.in.l.fi.ff.de colle.illi.

¶ Utrꝫ liceat facere collegiū.R. Inno.i.c.dilecta.de exceſ.ꝑla.lꝫ alijs aliter dicāt ꝙ hoīes cuiuſcūqꝫ ꝓfeſſionis.vt grāmatici vel negociatores ꝛ hmōi pñt ſimul ꝯuenire,ꝓpria auctoritate ꝛ facere ſibi rectorē ꝛ ſindicū.dūmō cocant vel collegiū faciat ꝓ cā honeſta. puta ad defenſionē iuſtitie ſue. vel ne ī officijs ſuis fiat fraus.ꝛ multomagis ſi faciāt cā pietatis vel regiōis . Et ꝙ liceāt talia collegia.pꝫ.C.đ iur.om.iudi.l.fi.ff.qđ cuiuſqꝫ vni.l.i.ff.ad tre. l.oībꝰ.ꝛ đ ꝓcu.c.qꝛ.ꝛ.ff.de colle.illi.l.i.§.i. vbi aliq̄ ꝓhibēdo ꝯcedere vr alia collegia.ꝛ ibi ēt dr ꝙ ſenatuſcōſulto illicita arcenf.ergo licita ꝯcedunf.ꝛ illicitū ē qđ fit ꝓ malo aliquo.ꝛ deſtruēdū eſt.l.vl.ff.de colle.illi.Dicit Bar.i.l.i ff.de colle.illi.qđ de iure cōi collegia que fiūt cā relegiōis ſunt premiſſa.l.i.in prin.ff.qđ cuiuſqꝫ vni.facit qđ no. Jo.i.c.dilecta. de exceſ. prela.ꝛ Inno. ꝛ Ho. in.c.iter dilectos.de do. ꝛ qđ no.pe.de peruſio in tractatu de canonica portione epiſcopi.c.iiij.Quod no. qꝛ facit ꝓ iſtis diſciplinatis ꝛ huiuſmodi.ꝯtra quos clamant aliqui inquiſitores.

¶ Sed quot hoīes faciunt collegiū.R.ꝙ duo 2
vel tres de elec.c.i.ſꝫ leges tres requirūf. vt.l. neratius.ff.de vbo.ſi.ſꝫ.x.hoīes faciūt plebē

vel populum.x.q.iij.vnico.ꝛ.x.vel.xv.faciunt
turbã.ff.de vi.bo.rap.l.pretor.la.ij.§.i.ſicut.x.
oues faciunt gregem.ff.de abige.l.oues. vnꝰ
vel duo faciunt familiã.ff. de.vbo.ſi.l.dete
ſtatio i fi.vide gl.i.c.i.x.q.i. ſʒ paterfa. dr̃ qui
hʒ dominiũ i domo.lʒ filios nõ hẽat.non.n.
pſonã ſolaʒ demonſtramus.ſed ꝛ ius.dicit.l.
pronunciatio.in.§.pater.ff.de verbo.ſigni.

5 ¶ Vtꝝ deſerentes collegiuʒ debeãt hr̃e par/
tẽ ſuã bonoꝝ collegij.R̃.Inno.vbi.ſ.ꝙ ſic.
d his que in eo conferũt ipſi de collegio.ꝛ ſic
loqꝛ.i.l.i.§.fi.ff.de colle.illi.facit pro hoc.l.ij.
§.viaꝝ.ff.nequid in lo.pu de cle.ꝯiuga.qd a
te.vbi no.d hoc.xix.q.vi.de lapſis.Sed de ali
is q̃ donanꝛ vel leganꝛ vniuerſitati nõ dʒ ha
berꝛ ptem.facit.l.ſicut.§.ſi quid.ff.qd cuiuſqꝫ
vni.ꝛ alijs.nõ.in glo.d.§.fi.q̃ ꝯcor.cũ Inno.

4 ¶ Vtꝝ collegiũ differat a ſocietate.R̃.Inno.
vbi.ſ.ꝙ ſic.pʒ in.l.i.ff.qd cuiuſqꝫ vni.vbi dici
tur ꝙ ſocij alicuius ꝓfeſſionis poſſunt facere
collegiũ ergo ſocietas nõ eſt collegiũ. Item
collegiũ reſidet i vno.ff.quod cuiuſqꝫ vni.l.ſi
cut in fi.ſed ſocietas morte vnius ſocij.ſolui
tur.ff.pro ſocio.l.adeo.morte ſocij finiꝛ ſocie
tas vt nec ab initio paſci poſſuuins vt heres
ſuccedat ſocietati.dicit tex.ibi

5 ¶ Vtꝝ collegiũ poſſit ſibi facere vnũ rectorẽ
ſub q̃ poſint oẽs de collegio ꝯueniri.R̃.ꝙ ſic
tex ẽ i.l.fi.C.de iu.o.iu. ꝛ tũꝛ ei obedirꝛ.vt ibi.

6 ¶ Vtꝝ deſtructo collegio extinguãꝛ oia ꝓui
legia eius.R̃.Pa.in.c.ij.de po.prela.ꝙ ſic.ſi
ẽ eccleſiaſticũ ꝛ deſtruatur per ſupiorẽ.Si ve
ro ẽ ſeculare ſunt opi.ſed.verior ſʒ euʒ ẽ ꝙ du
rãt apud ciuitatẽ uel lõcũ ſi ipſi ciuitati erãt
ꝯceſſa ſicut in eccleſiaſticis durat apud eccleſi
am.Vide de hoc.ſ.ciuitas.§.i.

7 ¶ Vtꝝ collegiũ vel vniuerſitas petat reſtitu
tionẽ in integrũ ſicut minor.R̃.aliqui dicũt
ꝙ ſic.Sed tu tene verũ i collegio pio ſicut ſũt
hoſpitalia ꝛ hmõi ſm Io.an.in.c.ij.de reſti.
in inte.li.vi.ar.c.requiſiſti.de teſti.Sʒ Pa.in
c.i.de re.in inte.qui hoc ſequiꝛ.allegat l.oia.
C.de.epi.ꝛ cle.q̃ dicit omnia priuilegia conceſ
ſa eccleſijs extẽdi ad hoſpitalia ꝛ pia loca.vi
de de hoc.ſ.ciuitas.§.iiij.

8 ¶ Quõ collegiũ.põt diſponere ſuꝑ re priuati
quot debent ꝯuenirꝛ vt poſſint aliqd facerꝛ vi
de.j.ſtatutũ.§.xi.ꝛ xij.ꝛ.xiii.ꝛ.j.electio.§.xvi.

Colluſio eſt aliquẽ cũ ſuo aduer
ſario pecunia median
te vel gratia paciſci:vt pro ſe in cauſa vel
iudicio ꝑmittat ſententiari de collu.c.i.ꝛ ſe.

¶ Vtrꝝ liceat colludẽ cũ aduerſario.vide.ſ.
accuſatio.§.xi.

Colonus quõ efficiꝛ quis,R̃.
Pa.in.c.idicatũ de i
mu.ec.ꝙ tunc qñ per.xxx.annos tãqꝫ
obligatꝰ ꝛ adſcriptꝰ ſolo ſtat.Azo vult ꝙ ẽt
requiraꝛ ꝑmiſſio.Secus ſi nõ tãqꝫ obligatꝰ
vt in colonis nr̃i tpis i quibus nulla acquiriꝛ
ſeruitus.ar.l.põponiꝰ querit.§.i.ff.quemad.
ſer.amit.Et nõ.ſʒ Ho.i ſũma de natꝫ ex libe
ro ventre ꝙ quidã dicunꝛ aſcriptitij.qui.ſ.ꝑ
ſcripturã ſolo vel terre aut glebe ſunt aſtric
ti.Quidã dicuntur cenſiti.ꝛ eodẽ mõ conſti
tuunꝛ ſicut aſcriptitij.ſed differunt.qꝛ iſti ſũt
obligati ad tertiã vel quartã ꝛ hmõi ꝑtẽ.Cẽ
ſiti vo certũ cenſũ ſoluere tenẽtur annuati
l.ij.C.in qui.cau.col.cen.do.ac po.Quidã di
cunꝛ ꝑpetui Olim.n.tempore famis coſtitue
banꝛ redditus ex publico.ꝛ iõ qui ribaldos q
ſe ſimulabant iualidios ꝓdebãt ſi erãt liberi
in perpetuo habebãt colonatũ.ſi ſerui ꝓdito
ri dabãtur.C.d medi.vali.l.vnica Et ſʒ Bar.
ibidẽ.lʒ redditꝰ nõ conſtituaꝛ hʒ locũ h pena
hodie.Nec ob.aut.d queſto.§.ſi vo.qꝛ loqꝛ
qñ ꝓdiꝛ a publica perſona.qꝛ tunc i publicuʒ
opus danꝛ.ſerui vo ſuis dñis.ꝛ.l.vnica pre/
dicta loquiꝛ qñ a priuata pſona ꝓdunꝛ.Qui
dã ſunt inquilini ſtricte:vt ſũt q fũdo tenenꝛ
tñ i ſuburbio pñt cõmorari.ꝛ differũt a colo/
no q tenenꝛ ihabitare i fundo.Inqlini large
ſunt q domũ noſtrã ihitant ad certũ tẽpꝰ ſol
uẽdo certũ quid.vt i.c.pp.de loca.Quidã di
cunꝛ originarij:vt ſũt nati ex colonis ſiue in
poſſeſſione ſiue alibi vt i.l.cũ ſatis primo.R̃.
C.de agri.cenſi.ꝛ colo.li.xi.Et h verũ ſi mater
erat.colona.al's ſecus facit.l.fi.C.de agri.cẽ.
ꝛ co.Quidã ſũt coloni ſimplices q ſub certa
mercede pdia colẽda accipiũt ãnuati.ꝛ hi oẽs
agricole noie aliqñ cõprehẽdunꝛ.Vnde agri
cola quaſi agrum colens.

¶ Vtꝝ colonus q terrã colẽdam accepit ad
tertiã vl' q̃rtã ptẽ vl' aliũ redditũ poſſit dedu
cere ſemẽ vel expẽſas alias.R̃.Inno.in.c.tua
el.ij.d deci.ꝙ nõ de iur.niſi per ſpeciale pactũ
aliud fiat.Et ſi pactũ nõ ſit conſuetudo dʒ at
tendi ſi eſt.ꝙ ſi nõ eſt ſtabimus iuri.

Commenda quõ poſſit ha/
beri de bñficio
eccleſiaſtico.vid.ſ.bñficiũ.§.xxvij.

Cōmiſſio fcā p papā alicui ex
pſſo noīe dignitatꝭ
faciendo mentionēq; reſidet i alio lo/
co facit vt talis poſſit cognoſcere i loco reſidē
te ſꝫ Jo. An. in. c. exhibita. ð re. pmu. Vbi ve
ro nō fit mētio de reſidētia. tūc ɔmiſſio ē fcā
in loco dignitatis expſſe: nec extra illā dioce/
ſim poterit cognoſcere de illa cā. c. ſtatutū. §.
in nullo de reſcri. li. vi. ⁊ quod ibi notatur.
¶ Vtrū ɔmiſſo fcā i gnē ð diſpēſando reſtri
1 gat ad medioicritatē. dic vt. ſ. cleric⁹. i. §. vlti.
Cōmodatum eſt alicui⁹
rei ad ali
quē ſpālē vſuz gratuito fcā ɔceſſio ſm
gl. in. c. vnico. de ɔmo. Et pro declaratiōe pre
ſcripte diffinitionis multa ſunt querenda.
1 ¶ Vtrū ɔmodatuz ɔſiſtat ſolū in reb⁹ mobili
bus. R. glo. pdicta q; nō. ſed ēt in reb⁹ imobili
bus. ſimilit ⁊ incorporalib⁹. puta ſuitute ha/
bitandi. ff. ɔmo. l. i. vbi tex. dicit poſſe commo
dari rem mobilem ⁊ ēt ſoli ⁊ ēt habitationē.
2 ¶ Vtrū ɔſiſtat in reb⁹ que vſu ɔſumunt. R.
q; non. niſi cum conceduntur ad pompā vt di/
tior appareat. ff. co. ti. l. iij. §. vltimo. ⁊ l. ſe. Et
ideo patet verbum alicuius rei.
3 ¶ Vtrū ɔmodari poſſit res ad certū vſuz. i. R.
q; non. qr tunc pcariū eēt. ⁊ in hoc differt. qr
precariuz ad incertū vſuz eſt q̄ ad tps durati
onis. puta pro ſe ⁊ heredib⁹ ſuis. ff. de pca. l.
cum pcario. Cōmodatuz vero ad certū vſuz.
qr. ſ. hēt tps tacituz vel expſſum. añ qd nō po
teſt reuocari. Et dico tacitū. puta cōmodaui
tibi libꝝ ad tranſcribendū hꝫ tps in q̊ poſſit
cōmode tranſcribi. ff. ɔmo. l. iij. §. vltimo. ⁊ l.
iiij. ⁊ l. ſi vt certo. §. interduz. l. vlti. ſm Jnno.
in. d. c. vnico.
4 ¶ Vtrū poſſit reuocari ɔmodatuz añ vſum
expletuz R. q; non. d. c. vnico ⁊ l. incōmodato
. §. ſicut. ff co. ti. Precariuz vo bene pōt re/
uocari qr nō eſt ad certū vſuz. ff. de pca. l. ij. §.
i. ⁊ de preca. c. vlti. Et ſi reuocat añ tps tenet
de damno ɔmodatario. l. in reb⁹. ff. ɔmo. Li/
mito tñ hoc in ɔſcientia verꝫ. niſi ɔmodatur
ſiluerat paſſur⁹ damnū niſi reuocaſſet. ⁊ com
modatari⁹ al's ēt puidere nō potuiſſet. qr po
tius ex re mea debeo mihi ɔſulere. nec cōmo/
datari⁹ pōt dici decept⁹. ex q̄ al's ēt ſibi puī/
dere nō potuiſſet.
5 ¶ Sed qd ſi ɔmodatari⁹ nō potuit ſine cul/
pa ſua re ɔmodata vti infra tps pfixuz tacite
vel expſſe. nunqd inuito dño poſſit in alio tē/
pore. R. Bart. in. l. incōmodato. §. ſicut. ff. cō/
mo. ⁊ ſequit Pa. i. d. c. vnico. q; nō. qr cū dñs
certet ð dāno vitādo. ⁊ iſte de lucro captādo
dꝫ caſus poti⁹ ɔmodatario iputari. facit. l. ſi.
vno anno. §. itē cuꝫ qdaꝫ. ff. locati.
¶ Vtrū vtēs re ɔmodata ɔ voluntatē dñi ſciē 6
ter ad aliū vſuz teneat. R. q; ſic ad reſtitutio/
nem. d. l. ſi vt certo. §. ſꝫ interduz. imo ɔmiſit
furtū. ⁊ peccauit ɔtrectando rem alienaꝫ inuito
dño. ⁊ aliqñ poſſꝫ eē mortale. puta qñ eſt res
magni pōderis ⁊ dāni. vł ex intētione qñ ēt
faceret in magno dāno. ſicut ð furto dr. ī. fur
tum. §. xxxiiij. Si vo credit pbabilit dñuz ɔ
ceſſurꝝ nō ɔmittit furtū. Si vo dubitat. ſic ɔ
mittit furtū. l. q vas. §. vetare. ff. de fur. Jdeꝫ
quando non credit pbabiliter. §. placuit. iſti.
de obli. que ex deli. naſ. in glo.
¶ Vtrū ɔmodans vaſa vitioſa vł equū te/ 7
neat de dāno primi. R. q; ſic. ſm glo. ⁊ doc. i
d. c. vnico. ſi ſcienṫ h facit nec reuelauerit ɔmo
datario. Sec⁹ ſi ignorabat vitiū. ff. ɔmo. l. i re
bus. §. pñt. ⁊. §. itē q ſciēs. ⁊ l. pe. ſec⁹ i locato.
Et ſic pꝫ q̄re dictū ē ad aliquē ſpālem vſum.
¶ Vtrū in ɔmodato poſſit interuenire merces. 8
R. glo. in. d. c. vnico q; nō. qr ſi iteruenit mer/
ces trāſit in locatū vł in ɔtrctuz innoīatū. iſti.
mā. §. vlt. Et pptera dr i diffinitiōe gratuito.
¶ Vtrū dñium rei ɔmodate trāſeat i ɔmoda 9
tariū. R. glo. pdicta q; nō. qr is q ɔmodat rti/
net dñiuz ⁊ poſſeſſionē. ff. ɔmo. l. ri ɔmodate.
¶ Quid ſi res ɔmodata pit. cui⁹ piculo peri 10
bit. R. q; dño pibit. niſi cōmodatarius fuerit
in culpa. d. c. vnico.
¶ Vtrū teneat ɔmodatari⁹ ð oī culpa. R. q; ſi 11
ɔmodatū fit grā recipiētis tm̄. tenet ēt ð leuiſ
ſima. d. c. vnico. ⁊. d. l. in reb⁹. ⁊. d. l. ſi vt certo
. §. ɔmodatū. Si vo fit grā ɔmodātis tm̄. vt
puta cōmodaui tibi iocalia: vt ornatior veni
res ad me. ſic tenet ſolū ð dolo. d. §. interduz
⁊. l. ſi mei cā. co. ti. ⁊. ff. de ac. ⁊ ob. l. i. §. is q̊qꝫ.
Si āt fit grā vtriuſqꝫ. vtputa vt cōis amic⁹
inuitaret. ɔmodaui tibi vaſa. ⁊ huiuſmōi. tūc
tenet de dolo ⁊ lata culpa. ⁊ leui. d. §. interdū ⁊
d. l. i reb⁹. Et nō ſm Pa. in. d. c. vnico. q; h nō
eſt ſpāle in ɔmodato. ſꝫ eſt gñale in oib⁹ ɔtrcti
bus. vt in. l. cōtract⁹. ⁊ qd ibi notat. ff. de reg.
iur. Fallit in pcario vbi nō tenet niſi de dolo.
q̄uis fiat grā recipiētis tm̄. Rō diuerſitatis
reddit. qr pcariuz pōt ſp reuocari. ſꝫ ɔmoda/
tū nō. ⁊ iō magis grauat cōmodatari⁹. fac. l.
queſitū. §. illō. ff. ð pca. ⁊. d. l. ɔtrct⁹. Fallit ēt ſm

ꝙ dicā.j.locatio.§.xxxiij. Quid āt ſit cl'pa le/
uis:leuiſſima ⁊ lata.Et qñ q teneť de dolo te
neať ēt de lata culpa.vide.j.culpa ꝑ totū.
12 ¶Vtrū ɔmodatari⁹ teneať de deteriorati/
one rei.R.ꝙ nō.ſi i ea re vſ⁹ ē quā accipit.⁊ ſi
ne ſua cl'pa dterioꝛ ē fcā.vt.ff.ɔmo.l.cū q rez
i ꝑn.⁊.l.ſi.⁊ qđ dř i.l.ſʒ mihi videť.ff.c.ti.vbi
ter.Pꝛoꝑe.n.res dř nō reddita qñ dterioꝛ fa
cta reddiť.Intellige ex culpa ſua.
13 ¶Vtꝝ ɔmodatari⁹ poſſit ṙpet eř ipēſas q̄s
fcē i re ɔmodata.R.ꝙ ñ.illas q̄ nāli rōe fiūt.
vtputa cibarioꝝ ⁊ h⁹ i.ſʒ al's ſic.vtputa ipen
ſas valitudis vl' fuge.⁊ h⁹ i.vt.l.i rb⁹.ff.ɔm.§.
14 ¶Vtꝝ ɔmodatari⁹ teneať d caſu for. ꝓñt.
tuito.R.ꝙ nō.niſi pactū ſeu moꝛa iteruene/
rit.d.c.vni.⁊.d.l.ſi vt certo.⁊.C.ɔmo.l.i.ff.de
ac.⁊ ob.l.i.§.is vō q.Aduerte tñ ꝙ lʒ moro/
ſus teneať ſi res pijt.tñ in cōſcientia ſi codez
mō apđ dñum fuiſſet pitura.nō credo teneať
niſi ſolū ad aliqđ itereſſe.ſi dñs paſſus eſt ꝑꝑ
morā.de q̄ vide.j.Mora.§.penul.⁊ vltimo.
15 ¶Vtꝝ ṙmittēs rē ɔmodatā ꝑ nūciuʒ ⁊ ca
ſu fōtuito ꝑijt.teneať.R.ꝙ nō.caſ⁹ ē i.l.argē
tuʒ.ff.ɔmo.⁊ ibi glo.Nec ob.c.ſignificāte de
pigno.qꝛ loquiť i mutuo.qđ qꝛ ē dbitoris pe
rijt ſibi.qꝛ debitoꝛ ē obligat⁹ in gñe ⁊ gen⁹ ꝑi
re nō pōt.l.incendiū.C.ſi cer.pe.Res vō cō
modata remanet i dñio ɔmodantis.⁊ iđ ꝑijt
dño.Si vō ꝑijt culpa nūcij.vl' ſi fuit ifidelis
quō teneť.hēs.s.§.xi.illā diſtictionē ſʒ cl'pā
in q̄ fuit.puta qꝛ cōiter hēbať idone⁹ i nulla
cl'pa ē.l.argentū.ff.ɔmo.Si non ſic.Sic vide
de q̄ cl'pa teneatur.⁊ ſecundum illam iudica.
16 ¶Vtꝝ ɔmodatari⁹ poſſit ṗferre res ſuas ɔ
modatꝭ qñ oēs ſaluař nō pōt.R.ꝙ ſi ſue erāt
viliores nō pōt.facit.l.qđ nerua.in fi.ff.dpo.
Si vō erāt eiuſdē ꝓcioſitatis.ſil'r nō pōt ſi ɔ
modatū eſt ſcm̄ gr̄a ɔmodatarij.fac.l.in reb⁹
ff.ɔmo.Si vō eſt ſcm̄ gr̄a cōmodātis tm̄.ēt
ſuas viliores pōt ṗponē.facit.d.§.interduʒ.
Si āt gr̄a vtriuſqʒ tūc ſolū pōt ṗponere res
ſuas ſi ſunt eq̄ ꝓcioſe.Qñ āt ſue erāt ꝓcioſio
res pōt eas ṗponē rb⁹ ɔmodatꝭ.q̄ʒuis ɔmoda
tū ſit ſcm̄ gr̄a recipiētis tm̄.qꝛ qlibʒ diligēs h̄
faceret.⁊ ñ teneť facē niſi qđ diligētiſſim⁹ fe/
ciſſʒ.d.l.in reb⁹.ꝓmo.R.Et ſic intellige.d.l.ſi
vt certo.§.qꝛ vero ſenectute.qđ nota qꝛ facit
ad m'lta.vt q teneť d dolo poſſit ṗponere vili
ores ſuas.Qui vero de leui equales.Qui de
leuiſſima:precioſiores ſolum.
17 ¶Quis pōt ɔmodare.R.ſm Mo.ti.cōmo.

dati⁹ ꝙ ille q pōt ɔ̈here.fac in ar.l.Julian⁹.§
añ pe.ff.de ac.et ēp.⁊ ven.⁊ ea q̄ bona fide poſ
ſidem⁹.l.ɔmodare.ff.cōmo.⁊ etiā q̄ mala fide
poſſidem⁹.vt ibidē ſed non in conſcientia.
¶Que ſit nā ɔmodati.R.idē Mo.vbi.s.ꝙ 18
eſt vt res ipa ɔmodata reſtituať.qꝛ h̄ ē d iure
nāli.di.i.ius nāle.nec pōt rōe ɔpenſatōis di/
recte retineri ꝓtextu alicui⁹ dbiti.l.vlti.C.cō
mo.In ɔ̈riuʒ tñ teneť ibidē cōit.⁊ fac qđ no.
Pa.⁊ glo.i.c.bona fiđs.d depoſito.qꝛ ſolū ꝓ
hibeť ɔpēſatio i depoſito.g̊ in aliis ɔ̈ctib⁹ ad
mittiť.qꝛ exceptio firmat regl'aʒ.xxxij.q.vij.
dominus.

Compaternitas

Vide.j.Matri/
moniū.iij.impedimento.vij.

Compenſatio

eſt dbiti ⁊ cre
diti inter ſe ɔ
tributio.vt.ff.de compenſa.l.i.
¶Vtꝝ admittať in oib⁹.R.Pa.in.c.bona fi 1
des.d depoſito ꝙ ſic.in oib⁹ q̄ in ſuo gñe reci/
piunt functionē.i.qñ vna res pōt fungi vice
alteri⁹.ſicut ſunt cōiter que ɔſiſtunt i nume/
ro:pondē:⁊ mēſura.In alijs aūt ceſſat ɔpen/
ſatio.Vñ ſi tu teneris mihi reſtituere equū.
⁊ ego tibi.l.ducatos nō fiet ɔpenſatio.qꝛ poſ
ſet eſſe maioꝛ affectō quā hēo ad equū q̄ʒ ſit
quātitas pecunie.Sec⁹ aūt qñ nullū poſſum⁹
ꝓtendere intereſſe.vt puta.Mutuaui tibi pe
cuniā:⁊ tu mihi qđ ſil'e.Itē reqriť ꝙ debitū
ſit liqdū vl' de ꝓximo liquidandum.l.fi.C.de
compenſa.
¶Vtꝝ ɔpenſatō idirecta hēat locū vbi ñ hʒ 2
locū dir̄cta.R.Pa.i.d.c bona fides.ꝙ ſic.pu
ta res tua venit ad me,potero illā tenē donec
mihi ſatiſfeceris ꝓ dbito meo.vide ꝑ Cy.di/
ſtinguentē i.l.ſi ñ ſoꝛtē.§.ſi centū.ff.d ɔdi.in/
de.Inno.vō i.c.cū oliʒ cām d reſti.ſpo.dicit
ꝙ auctoritate ſupioris poſſuʒ accipe equales
qñ reʒ meā hr̄e ñ poſſuʒ.allegat.c.dñs.xxiij.
q.iij.dummō ſine fraude mēdacio vl' calūnia
recupet al'r diē ꝙ teneť ad ṙſtitutionē.allegat
c.nō ſanc.xciij.q.v.Q d credo veꝝ qñ calūnia
vl' fraus ꝓcueerat.al's nō.qꝛ lʒ peccauerit i re
cupando nō tñ peccat in retinēdo:niſi ſm ꝙ
dicā.j.Furtū.§.xl.⁊.xli.Et ſic ſua in ɔſciētia
lʒ q̊ ad foꝝ ɔtentioſuʒ:aliter foꝛet dicendū.

Compoſitio

amicabilis an
poſſit iteruem
re i dcimis ⁊ alijs ſpūalib⁹ ɔtractib⁹.
R.glo.in.c.ſtatuim⁹.d trāſ.qđ ſic.vt ibi.⁊ d

decimis ex multiplici.⁊.c. nuper.cū alijs .ita
tamen intellige ꝙ nullum temporale detur ꝑ
ſpirituali:q2 ſimoniacum eſſet:vt in iuribus
in ea allegatis.patet.

Compromiſſuz poteſt face-
re quilibet
ſuper rebus quas poteſt alienare:ſeu li
bere diſponere. In alijs autē quas alienare ñ
poteſt ſine certa ſolēnitate. nec poteſt cōpro/
mitterẽ ſiñ illa ſolēnitate.facit.c.cū tpe ꝺ arbi:
⁊ Pa.ibidem.facit.glo.⁊ Bar.in. l.nulli .ff.ꝺ
tranſac.⁊.l. non ſolū .iuncta glo.C. de perdi.
mi.nō ali.vbi cauet ꝙ tutor nō pōt trāſigere
ſiñ auctoritate iudicis ſup illis reb⁹ quas alie
nare nō pōt. Intellige qñ ꝑ tranſactionem ſe
queret alienatio.ſed ſuper fructibus ⁊ alijs q̄
ſolus pōt alienare poteſt ēt tranſigere .Quō
cōpromittens teneatur. vide.ſ.arbiter.§. x.

Communicare vide.ĩ. Eu
chariſtia.iij.
per totum.

Commutare vide.ĩ.permu/
tatio.

Conceſſum itelligitur ꝺ iure
cōi quod non ē ꝓ
hibitū.ar.xxx.q.iiij.qui ſpiritualem .⁊
xvi.q.i. ſūt nō nulli.v.di.ad eius.ff.ex.q. cau.
ma.l.nec non.§.quod eis.ff.de procu. l.mut⁹.
§.i.ff.de.teſti.l.i. Contra.de tranſla. ꝑ.ini cor
poralia.ff.de colle.illi.l.i. Soluit glo. i.d.c. int
corporalia.ꝙ prima iura loquūt i ꝯſtitutiōib⁹
affirmatiuis ⁊ non ꝓhibitiuis.ſicut ſa. Exē/
plum cōceditur ꝙ cōtrahatur matrimōiū.er/
go ſemper ⁊ cuilibet. Exemplū in prohibitis.
homicidium prohibetur ergo ſemper: niſi
vbi inuenitur conceſſum.
1 ¶ Conceditur aliquid alicui trib⁹ modis ſm
Pa.in.c. ſuper.de do poſt di.re. Primo i do
natione vel hereditate. vt poſſit libere diſpo/
nere ſicut de re propria. Secundo i feudo. vt
vtile dominium tranſeat in vaſallum.⁊ direc
tuz remaneat penes dominium.de quo ꝺ feu:
c.ij. Tertio donec vixerit q ſcipit.⁊ videt hoc
caſu.conceſſus vſuffructus rei.⁊ talis poteſt
ius ſuū alteri concedere in vita ſua.
2 ¶ Utrum conceſſum ꝓpter neceſſitatē exten/
datur vltra neceſſitatem. R. Pa.in.c.deus q
ꝺ vi.⁊ hone.cle.ꝙ non niſi quantuz neceſſitas
expoſtulat. Et ſic cauſa limitata: limitatū ꝓ/
ducit effectum.argu.d.c.deus q in verbo.quā
tum ad hoc ſpectat
¶ Utrū concedens concedat neceſſario oia q̄
ſequunt ex illo.R.ꝙ.ſic.viij .di.quo iure.⁊ de
of.dele.cum ſuper.de.do.⁊ contu.cum dilect⁹
¶ Utruz conceſſo principali concedatur ⁊ ac 4
ceſſorium.R.ꝙ ſic.q2 cōmiſſa cauſa:commitū
tur ⁊ ea que ad eām ſpectant.de offi. dele pre
terea.in tex.⁊ in glo.
¶ Utrū cōceſſū de gr̄a ſpāli debeat trahi ab 5
alijs i exemplū.R.ꝙ nō:ꝺ priui.ſanc.vbi de h.
¶ Utꝝ conceſſum a papa:vł ab alijs expiret 6
morte vide.ĩ.gr̄a.§.ij.⁊.iij.

Concilium generale cōgregarẽ
ē ꝑuilegiū ſoli⁹ pa
pe.xvij.di.c.i.⁊.ij.⁊.ij.q. vi.c.ideo. el
prio.⁊.iij.di.§.porro vñ ſine auctoritate pape
cōgregandū .nullū hʒ firmamentuʒ. xvij.di.
§.i.⁊ ꝑ totum.de elec.ſignificaſti. ante ſi.
¶ Quatuor ꝯcilia vʒ Nicenū: Cōſtātinapoli 1
tanū. Epheſinū:⁊ calcedonēſe ſūt tāq̄ʒ quat
tuor euangelia ſeruāda.xv.di.ſicut ſancti.
¶ Utꝝ ꝓuincialia ꝯcilia poſſint celebrari ſi 2
ne auctoritate pape.R.ꝙ ſic.tñ cū auctoritate
patriarce:aut primat⁹:aut archiepiſcopi.iij.
diſt.§.porro.xviij.di.in ſumma.
¶ Qñ prouincialia concilia debent celebrari 3
⁊ q ꝯuenire teneant:habes plene.xviij.di.per
totū Et ad qd debeāt celebrari.que notanda
ſunt ꝯ archipiſcopos ſi confitentur.

Concubinatus vtꝝ liceat.R
Io.and.poſt
Hoſti.i regula ſine culpa i mercuriali
h⁹.⁊ recitat Pa.i.c.vt clericoꝝ.de vi.⁊ hone.
cle.ꝙ nō.ēt de iure ciuli.q2 ex quo ius canoni
cū expreſſe ꝓhibet.vt ē tex.nō.xxxij. q.iiij.ne
mo.imo.deus.vt in.c.meretrices.ca.q.vbi dẽ
ꝙ i illo ꝑcepto exo.xx.nō mechaberis.ꝓhibet
ois coitus preter vxoriū:⁊ lex ciuilis.i ſpūali
h⁹ ſubijciat ſe diſpoſitiōi iuris canonci.i aut.
vt cle.ap̄.pro. epi.⁊ in aut.de .eccle.ti. facit.c.
clerici.de iudi.ergo ⁊c̄.
¶ Utrum ꝯcubinari⁹ poſſit abſolui niſi abij 1
ciat ꝯcubinā.R.ꝙ ſi ē ꝑiculū recidiui nō pōt
abſolui niſi abijciat: q2 ñ ē ꝯtrit⁹.xxiiij.q. iij.
legat. Si vero nō eſt ꝑiculum de recidiuo tūc
ſi factuʒ notoriū ñ pōt abſolui.q2 tenet eā ab
ijcere ad tollendū ſcādalū ꝑpł i maxie qñ ē vio
lēta ſuſpitio ꝺ coꝝ icōtinētia.propter mores
coꝝ.ał's ſic. Et qꝺ dico de ꝯcubinario.idē dic
de concubina.facit ad hoc.xxxiiij.di.audite.
¶ Utrū ſacerdos ꝯcubinari⁹ ſit ſuſpēſus.R. 2
Pa.i.c.veſtra.ꝺ co.cle.⁊ mu.ꝙ quo ad deū.⁊
ſe nulli dubiū.cū ſit i mortali peccato. ⁊ iō pec
cat mortalit̃ celebrando.de quo dic vt.ſ.cle/

ric⁹ viij.§.i.Tñ ſi ē occult⁹ nō efficiť irregula
ris celebrando.vt nō.In.i.c.ſi celebrat.de.cle.
ex mi.Si vo ē manifeſt⁹.ita ꝙ nulla poſſit
tergiuerſatione celari.tunc ſuſpēſus ē ab offi
cio.pꝫ.xxxij.di.c.ꝑter.Nā nō ē differētia int
interdicim⁹ ⁊ ſuſpēdimus.qꝛ nō refert qd de
equipollētib⁹ fiat.c.lꝫ ex quadā.de teſti.l.non
poſſunt.ff.de legi.Et hoc ē clarꝫ.xxxij.di.§.ve
rū.Et iō ſi celebrat ē irregularis.c.i.ð re iu.
li.vi ⁊ ēt ſuſpenſus a bñficio.vt in.d.c.preter
cū glo.Secus ſi nō habet talē opis euidenti
am.Multi tñ doc.volūt ꝙ requirať monitio
aliť nō ſit ſuſpenſus ipō facto nec incurrat ir
regularitatē.Sed primū verius.Et idem qð
de ſacerdote.dic de clerico in minoribus: aut
quocunqꝫ alio iferiori a ſacerdote:vt no.Ar
chi.i.c.q ad h.xxxij.diſ.Et ſil'r ſunt irregula
ŕs ſi exercēt actū cuinſcūqꝫ ordis ⁊ ſol⁹ papa
diſpēſat.c.i.de re iudi.lib.vi.⁊.c.i.de ſen.ex.li.
vi.Et idē dic de quocunqꝫ peccato mortali.ſi
cut de fornicatōe.vt.ſ.clericus.viij.§.quarto
3 ¶ Vtrꝫ peccet mortaliter audiēs miſſam ſa
cerdotis concubinarij:vel recipiens ſacramē
ta.dic vt.ſ.clericus.viij.§.ij.
¶ Quis diciť cōcubinarius manifeſtus vt i
4 currat ipō iure ꝑfatam penā ſuſpenſiōis.R.
Pa.in.d.c.vſa ꝙ tunc qñ fornicatio ē ita no
toria ꝙ nullā hꝫ dubitationē.vtputa qñ pu/
blice tenet cōcubinā ſić vxorē ⁊ nutrit filios.
ita ꝙ nō auderet diffiteri:aut negatio nulla
eēt.vt dicit glo.in l.ſniaꝫ.in v ſi.celari.C.de
pe.facit.l.illō.§.ſed ⁊ ſi.ff.ð tri.⁊ ac.⁊.xxxij.di
nullus.⁊.c.ꝑter.Si aūt nō eſt ita notoriū ſed
ꝓbabiliter pōt tergiuerſari.vt qꝛ tenet concu
binā cū mre ⁊ dić eē pediſecā matris ⁊ hmōi
tunc requiriť monitio.⁊ añ eam nō incurrit.
fać.c.ſi q.lxxxi.di.⁊.c.ſicut.ð coha cle.poſt mo
nitionē ſic:niſi deſiſtat.Et ſic cōcorda doc.q
ſūt varii in hoc.vt illi q dicūt monitionē ne/
ceſſariā intelligant qñ non pōt tergiuerſari.

Concuſſionis crimen eſt.cū qs minať ali
cui.niſi ita vel ita faciat.faciā vel ñ fa
ciā.⁊c.ſm glo.in.§.concuſſionis.i.q.i.in.l.iu
bemus.C.ad l.iul.repe.poſita.i.q.i.in.l.iube/
m⁹.videť ſentire ꝙ cōcuſſio eſt qñ iudex ve/
nalē dat ſniam al's nō daturus:vel penā pre
mio remiſit.vel cupiditate ingeſſit.⁊.ff.de cō
cuſ.l.ij.cōcuſſionē facit q pecuniā accipit co
ꝯ crimē minat⁹ ſit.⁊ q in accuſationē inocēti
um coierūt:vel q pecuniā ob accuſ.idū vel ñ
accuſandum.denunciandum vel non denu
ciandum.vel ferendum teſtimonium accu/
pit.Et breuiter ꝯcuſſio eſt ꝓprie qñ qs habēs
aliquā ptātem vel officiū pecuniā accipit ob
iudicandū aut decernendū.vel quo magis vł
minus faciat qð ex.offō facere deberet.vel ꝑ
minas cogit aliquē ad faciendū vel nō facie/
dū indebite.vt colligiť ex.l.i.iij.iiij.v.⁊.vj.ff.
ad.l.iul.repe.Vñ talis ꝯcuſſor efficiť infamis.
ſi condemneť de hoc crimine.⁊ ſm canones
punitur pena quadrupli.xviij.di.qm̄.
¶ Vtrꝫ ſit peccatū mortale ꝯcuſſio.R.ꝙ ſic.
pꝫ lu.iij.vbi Io.militib⁹ vt ſaluarenť dixit.
Neminē ꝯcutiatis neqꝫ calumniā facietiſ.fa
cit qð ſit pctm̄ mortale.xxiij.q.i.militare ī fi.
¶ Vtrum ſit reſtituendū de neceſſitate ꝑ cō 2
cuſſionē acceptū.R.ꝙ ſic.niſi ſit datū ob ma/
lum faciendū.qꝛ tunc cū taliter dans non re
petat ꝑꝑ turpitudinē ſuam ſi reſtitui dꝫ dabi
tur paupꝑibus.qð cum ius non ꝑcipiat.erit ð
cōſilio.⁊ patebit.ĩ.Reſtitutio.i.in v.turpe.
ſꝫ datū per concuſſionē.al's vt faciat qð tene
bať.neceſſario eſt reſtituendū illi q dedit vel
ei⁹ heredibus.aut ſi ignoranť pauperib⁹.qꝛ
in ꝯſcientia nō valet talis donatio.ar.l.i.§.q̄
honorāde.ff.quarꝫ re.ac.non da.facit.c.ſane
.xiiij.q.v.⁊.l.i.ff.qð me.cā.Et hoc verꝫ in his
q habent ſtipēdia publica vt talia officia ad
miniſtrent al's non credo de neceſſitate tene
anť recipiendo debitas ſportulas niſi in caſu
quo gratis eēt obligatus officiū adminiſtra/
re.vtputa pauperi ⁊ hmōi.facit.d.c.militare.
cum gl.ſua.vide.ĩ.iudex.§.viiij.

Condemnatus ad mortem vel
mutilationē mēbri an poſſit fuge
re.vide.ĩ.fugere.§.i.

Conditio eſt triplex.Pri/
ma rōe ſtatus ꝑ/
ſone.vt cū quis libere:vel ſuilis
ꝯditionis dŕ ð ſer.nō or.c.vlti.xxxij.q.iiij.li/
beri.⁊.ſ.ti.colonus.Scđa eſt in reb⁹ q̄ libere
vel ſuilis ꝯditi.dicunť.ff.⁊.C.de ſui.per to/
tum.Tertia dŕ cōditio ꝓmiſſionis vel alicri
us cōtract⁹.Et hec differt mar̄ic a mō ⁊ a cā.
¶ Quomodo conditio concipitur.R.ꝙ ꝑ ſi. 1
mod⁹ per vt.cā vero per qꝛ.
¶ Quid eſt ꝯditio tertio mō dicta.R.eſt fr tu 2
rus euent⁹ in quem act⁹ ſuſpēdiť ſꝫ Bar.in.l
i.in.i.col.ff.de ꝯdi.⁊ demō.⁊ Io.an.⁊ Car. c
verꝫ ð ꝯdi.appo.vñ ante euentū ꝯditionis ni

bil ē.l.i.C.de cōdi.iſer.ꝛ.l.cedēt diē.ff.d.v.ſi.
3 ¶ Mod⁹ āt ē exhortatio ſiue inuitatio ad re/
munerationē quādā: ſiue iplemētū: loco ei⁹
qd ē factū.ꝛ idō nō ſuſpēdit ſ; clarificat. vn̄ ꝓ
miſſū ſub mō pōt peti de p̄nti preſtita cautio
ne de mō obſeruādo.l.qui heredi.iūcta.l.qb⁹
dieb⁹.§.terminus minor.ff.de cōdi.ꝛ demon.
ꝛ qd no.in.c.verum.de condi.appo.
4 ¶ Cā vo de preterito vel preſenti eſt ſum/
pta ratio diſpoſitionis vel motus.
5 ¶ Demōſtratio ē ex ptō vel p̄nti aliq̄ accidēt
vt q̄litate rei q̄ gerit certificatio vl' liq̄datio.i
6 ¶ Vtrū conditio ꝯprehendat aliq̄n modū.R.
ꝙ conditio ſumit primo latiſſime.ꝛ tūc comp
hēdit ēt modū vt in.c.ij.ꝛ.c. verū. de conditi.
ap.Secundo late.ꝛ tūc cōprehēdit ꝯditiones
q̄ ēt ſūt de p̄terito vl' p̄nti:q̄ ꝓprie nō ſunt cō
ditiōes q; nō ſuſpēdunt actū.cū i rerū natura
ſint certe.l.cū ad p̄ns.ff.ſi cer.pe.Tertio ꝓprie
ꝛ tūc qn̄ confert i futurū euētū ſiue icertitu/
do ſit reſpectu rei: ſiue diei.l; alique glo. dubi
tauerint de die mortis. Ita t; gl.i.l.i omnib⁹
ff.de re.iur.tex.ē i.l.qdcūq;.§ i.ff.de vbo.ob.
7 ¶ De cōditiōe i matrimōio aut i religiōe vid
j.Matrimoniū.iij ipedimēto.iij.ꝛ religioſus
§.iiij.de condi. dona.vid.j.dona.prio.§.xlvi.
8 ¶ Conditio poſſidētiſ potior eſt vbi ē par cau/
ſa turpitudinis.ff.de condi.ob tur. cauſa;.l.ſi
ob turpem.§.porro.
9 ¶ Vtrū conditio tacita faciat ꝯtractum ꝯditiona
lē.R.ꝙ nō.facit.l. conditiones.ff. de condi.ꝛ
dmō.d q̄ dic vt.j.Matrimo.iij . ipedi.iij.§.i.
10 ¶ Vtrū ꝯditio q̄ oio ē extitura ſuſpēdat.vide.
Mr̄imoniū.iij. Impedimēto.iij in p̄n.
11 ¶ Vtrū cōditio vitiet aliq̄n ꝯactū an vitietur
R.vt colligit i ti.d cōdi.ap.p doc.ꝛ p legiſtas
d ꝯdi.ꝛ demō.ꝛ alijs locis ꝙ aut conditio ē ꝯ
naturā ꝛ ſubſtātiā ꝯtract⁹.ꝛ ſic vitiat ꝯctū:ꝛ
nō vitiat.vt i.c.fi.de ꝯdi.ap.facit.l.cū hi.§.ſi
p̄tor.ff.de trāſac.ꝛ id dr̄ d ſubſtātia act⁹ ſine
q̄ n̄ pōt ſtare act⁹:ꝛ ꝯn̄ dr̄ d ſubſtātia act⁹ ſin̄
q̄ pōt ſtare vt cōmunit nō .doc.i.d. c.fi .Facit
ꝙ no.Bar.in.l.i.ff.de li.ꝛ poſtu.ꝛ ꝙ not.in.l.
i.i p̄n.ff.de vbo.obli.Et h̄ verū p̄mo ſi appo
nat a p̄ncipio ꝯctus. Secus ſi poſt ꝯctū qn̄ cō
tractus n̄ pōt diſſolui volūtate partiū vt ma
trimoniū.c.dixit.xxxij.q.iiij.ꝛ.c.ex lr̄is. de di.
uor.ꝛ votū ꝛ hmōi.facit.l.p ſeruū.§.dniq;.ff.
d vſu.ꝛ hita. Secūdo vū; ſi p ābas ptes ap
ponat.ꝛ de alijs vid.j.Matrimoniū.iij . Im
pedimēto.iij.Aut nō ē ꝯ ſubſtantiam contra
ctus.ſed ē aut impoſſibilis aut turpis.ꝛ ſic vi
tiat ꝛ reijcit ꝛ nō itrat i ꝯctib⁹ ſpiritualibus.
puta matrimonio ꝛ voto ꝛ hmōi vt not.i.d.
c.fi. In cōtractibus aūt temporalibus regula
riter vitiat.vt no.in.glo.i.d.c.fi p iura in ca al
legata.Et hoc iterū i cōtractibus qui fiūt iter
viuos. In contractibus vo q fiūt in vltima
volūtate ſic diſtinguo aut ꝯdictio ipoſſibilis
adijcit i pſonā onerati.vt puta teſtator iubet
ꝙ heres ſuus digito tāgat celū:ꝛ ſi non tetige
rit det centū Dyno.ꝛ ſic non valet legatū de
cētu; factū Dyno.q; conditio vitiat inſti.de
lega.§.fi.nō.glo.in.l.vnica .C.de his que pe;
no.ꝛ ibi t; cū hac diſt. Aut impoſſibilis cōdi
tio adijcit i pſona honorati.i.eius cui fit lega
tu;:vel eius q heres inſtituit.q; ſub conditio
ne impoſſibili alicui fit legatū.vel aliquis iſti
tuit heres.puta.St titius celū digito tetige/
rit heres eſto :vel habeto cētū.ꝛ iſto caſu fa/
uore vltime voluntatis reijcit conditio ꝛ va
let iſtitutio ꝛ legatu;.inſti.de here.inſti.§.im
poſſibilis.ꝛ cōmuniter doc.in.d.§.fi.Bar .tn̄
in.l.i.ff.de conſti.inſti.tenet.ꝯ predictā diſtin
ctionē d qua ibi vide.ſed parū ad nos.Et no
ta ꝙ conditio turpis aut impoſſibilis quo ad
hoc equiparant.vt i.d.c.fi .nō .Aut conditio
non eſt nec turpis nec impoſſibilis:nec cōtra
ſubſtantiam actus.ꝛ ſic vitiat.vt nota .in.c.d
illis.de condi.appo.

Conductor

Conductor Quis dicat.vide j.locatio.i.p̄n.Et
quomodo eſt excōmunicatus qui an̄ temp⁹
conductionis conducit domū bononie alicu/
ius doctoris vel ſcholaris ſine conſēſu ipſius
iquilini . vide.j .Excōmunicatio.vij.caſu.iij.

Confeſſio

Confeſſio delicti an ſit faciēda ad interrogationem
iudicis.R.Pa.in.c.cū ſuper.de cōfeſ.
Aut ꝓcedit a iudice per inquiſitione; ex me
ro officio iudicis ꝛ tūc ſi factū ē notoriū: vl' i
infamia flagrat vl' qn̄ ſemiplene ꝓbatū eſt.ꝛ
ſic rn̄ſpondert veritatē ſub pena mortalis pec
cati ſ; Tho.ſa ſe.q.lxix.ar.i.tex.nō.i.c.cum di
lecti.de accu.Et hoc verū qn̄ nō agit ad alia;
penā q̄; ſpūalē. Si vero factū non ē notoriū
neq; flagrat infamia.tunc nō tenetur reſpon
dere.ar.c.qualiter ꝛ qn̄ el primo.de accu.etia;
ſi iuraſſet dicere veritatē ſm̄ Hen.de gan.in
primo quol.q.xxxiij.nec eſt obediendum in h̄
prelato.quia contra charitatem.Occulta eni
publicanda non ſunt,ſed ſoli deo relinquēda

vi.q.i.ſi omnia.⁊.ca.oues.⁊.c.ex merito. Aut
ꝓceditur a iudice ad inſtantiam partis. ⁊ ſic
neceſſario non eſt reſpondendum niſi id de
quo queritur ſi famoſum ⁊ impediat ordinis
executionem ſeu beneficij retentionem. de
quo nec venit imponenda pena temporalis
Sed dicet ne mendacium. R. ꝙ non ſed vte/
tur alijs verbis duplicibus ⁊ ſimulatꝫ argu.
xxij.q.v.§.ex his

1 ¶ Utrum confeſſio iudicialis preiudicet con
fitenti. R. ſecundum Pa.in.ca.ex parte de
confeſſ. ꝙ ſic. ſi ſit maior. xxv. annis: ⁊ ſit
ſponte ⁊ ex certa ſcientia ⁊ expreſſa cauſa ⁊
coram ſuo iudice ⁊ parte preſente. ⁊ non ſit
contra naturam: nec contra ius: ⁊ fiat de re
litigioſa ⁊ non ſit contra libertatem al's non
preiudicat. vide diffuſe in.d.c.ex parte. quia
potius eſt fori contentioſi.

2 ¶ Utrum confeſſio extraiudicialis preiudi
cet in abſentia patris. R. Pa.in.c. ſi cautio.
de fi. inſtrumentorum ꝙ quando promiſſio
ſit preſenti ꝓmitto tibi preſenti ꝙ dabo abſē
ti centum. ⁊ tunc obligatur naturaliter ⁊
de iure ciuili. Secus ſi diceret promitto tali
abſenti centum. quia tunc non obligatur eti/
am naturaliter: quia non eſt cui acquiratur
obligatio. Ita no.glo. ⁊ doc.in.l.ſtipulatio.§.
ſi quis inſulam. ff. de verbo. obliga. ⁊ in.l.i.
ff de pac. ⁊ in.c.ſi tibi abſenti. de preben. li.vi.
Fallit hoc quando dicit tutori pupilli curato
ri furioſi actori vniuerſitatis ꝙ promittit ciꝰ
pupillo furioſo vel vniuerſitati quia obliga/
tur.l. cū q.§.iiij.cū tribꝰ ſe.ff. de ɔſti.pecu.

3 ¶ An qs teneaꝛ ɔfiteri poſitionē i q̄ qs petit.
xx.cū ſolum.x.habere debeat. aut cū abſolute
petit ꝙ ei debeꝛ ſub cōditiōe. R. ſm bar.i.l. i.
§.ſi ſtipulāti.ff. de ver.ob. ⁊ in.l.ſi his qui du
cēda.ff. de re.du. Aut quod poniꝛ i poſitioni/
bus ſeu libello ē falſuꝫ ratiōe qualitatis. ⁊ ſic
pōt negari i totuꝫ. q2 videꝛ aliud factum. Et
ſic intellige glo.in.c.ſi. de confe.lib.vi. ⁊ in.c.ij
de teſti.eo.li. vtputa quod debeo ſub conditi/
one petit abſolute. aut dixit ꝙ comedi hodie:
⁊ fuit heri ⁊ hmōi. Ratio q2 ſi confiteretur
ſic. Debeo. ſed ſub conditione. actor. poſſet ac
cipere partem. confeſſionis pro ſe.ſ. ꝙ teneꝛ
ei ⁊ reus haberet probare ꝙ teneaꝛ ſub cōdi
tione ſm cautelā Pa.i.c.i. de po.prela. ⁊ doc.
Bar.i.l.aurelius.§.idqꝫ.ff. de li.le. vbi dicit ꝙ
ſi quis confiteꝛ ſe interfeciſſe hominē ſꝫ pro
pter ſuam defenſionem ꝙ non credetur ei ꝙ
propter ſuam defenſionē. Et ponit rationē
q2 preſumptio ē contra eum ratione operis
perpetrati cū ſit factū a iure dānatum. Itē q2
cōmuniter nō ɔtigit ꝙ aggreſſus iterficiat ag̃ſ
ſorē vbi vero hec ceſſant tene ꝙ non pōt qs
accipere parteꝫ confeſſionis pro ſe, ⁊ partem
refutare. quando confeſſio eſt facta vnico cō
ſtructu. ſic tenet Archi. in.c.i. de confe.li.vi.
Tamen quia magis tutus ē non cōfitendo
veritatē poterit negare aut qd̄ poniꝛ i libel/
lo ſeu poſitionibus ē falſū in quātitate ſeu i
parte ſūme ſeu i parte rei. vt q2 petit.xx. ⁊ non
dꝫ habere niſi.x. vel petit totū. ⁊ nō debet ha/
bere niſi mediū. ⁊ tunc teneꝛ confiteri ꝟitatē
vnde tenuit Pe. ꝙ ſi talē poſitionē negat ex
toto ꝙ eſt periurus. ⁊ facit tex.cum gl.i l. pu/
pillus.§.fi.ff. de ver.ſi. vbi patet ꝙ debitor ne
gās rē eē ſuā negat ſibi eē cōmunē glo.i.c.ſi.
xij.q.i. Ibi tñ addit gloſ. ꝙ res ciuitatis vel
vniuerſitatis nō ē cuilibet.xij.q.ij.qui manu
mittiꝛ. ⁊ i.l.qui ſolidū.i prin.ff. de le.ij. vbi pe
tens totū conſtituit aduerſariuꝫ i mora i par
te debita. Et hō ē ɔ̄ ꝓcuratores noſtri tēporis

¶ Utꝝ ɔfitēs ɔſociū criminis ſit teſtis ido/ 4
neus ɔ̄ ſociū. R. ꝙ nō vt not. glo.i.l.ſi filium.
C. de li.cā Et iō non debet interrogari de cō
ſocijs vt in.l.fi. ⁊ ibi ꝑ doc. C. de queſtio. In
tellige ꝙ nō dꝫt iterrogari quo ad hoc vt ſit
teſtis. ſed bene pōt interrogari. vt ꝑ eius di/
ctū poſſit inueniri veritas ab alijs.

¶ Utꝝ interrogatus vel ſua ſpōte dicens fa 5
ciat iudicium ɔ̄ ſociū. R. ꝙ nō. vt not. Bar.i
l.i.§.ſeruus.ff. de queſti. Maxie cū oē idiciuꝫ
debeat ꝓbari ꝑ duoſ teſtes. vt ꝑ gl. ⁊ doc.in.l.
fi. C. famil.her ⁊ ꝑ Bar.i.l.fi.i antepe.q.ff. de
queſtio. per Ange.i.l.fi.ff. ꝙ me.ca. per Bal.
in.l.qui proponebaꝛ.ff. de le.ij. vnde lꝫ vnus
teſtis quando deponit directe ſuꝑ ipſo facto
principali. puta q2 vidit cōmitti ipm maleficī
um faciat indiciū ſi ē omni exemptiōe maior
vt no.in.l.ſi quis. C.ad.l.iu.maie. Bar.in.l.fi.
ff.ad.l.cor. de ſic. ⁊ Bal.in.l.fi. C fami.herciſ.
Sali.in.l.i. C. de queſtio. no. Bart ⁊ Ange.
in.l.i.ff. de fur. Tñ ſupradictus ſocius ex quo
confeſſus eſt crimē ſuuꝫ eſt infamis infamia
facti ſaltē iō nō ē teſtis oi exceptiōe maior. q2
vilis ⁊ ifamis nō facit iudiciū aliq̊ mō ita di
cit bar.i.l.i.§.idē cornelio.ꝑ illū tex.ff. de qſti.
⁊ bal.in.c.i in §.ſacramentum. de ɔſuetu.rec.
feu. dicit ꝙ illud quod diciꝛ vnū teſtē facere
idiciū: dꝫ intelligi ſi ē vite ꝓbate vel bōe opi/

nionis nec pōt haberi ſuſpectꝰ familiaritate:
vel fama mala vel alia cā arbitrio iudicis Et
iō ƒʒ cū īfamis īfamia facti nō eſt idoneꝰ te/
ſtis. vt notat ēt ipſe Bal.in.l.fi.C.de requirē.
re.per not.ibi p glo. Et quid ſit iudiciū ⁊ quo
mō pꝛobaƭ ⁊ in quibus fallit quod.ē. dictum
eſt. vide.j.iudicium.per totum.
6 ¶ Quid ſi eſſent duo vl tres teſtes ſingula/
res q confiterenƭ ꝯtra tertiū .R. ꝙ nullo mō
poſſunt ꝯiungi ad faciendū iudiciū: niſi ſit te/
ſtis omni exceptiōe maioꝛ. vt.ſ. dixi in.§. pce
denti. ⁊ multo minus ad faciendā plenā ꝓba
tionē. Rō qꝛ cū duo teſtes requiranƭ r̄gulari
ter vt dictū eſt. tales non ſufficiūt. qꝛ vnū qd
cūqꝫ dictū de p ſe imꝑfectum eſt. ita no. Bal.
i.l.ſi quis ex argētarijs .§.i.ff. de eden. ⁊ pʒ p
no.per.d.Anto.in.c.lʒ.de teſti. dum loqtur d
ꝓbatione p teſtes ſingulares. Nec obſtat ꝙ
vnus teſtis deponēs ſuper facto pꝛincipali iū
gatur cū pꝛobatione fame vt ꝓbaƭ in.l.iij.§.
eiuſdē.ff.de teſti. ⁊ per Bar.in.l.admonendi
ff.de.iureiurā. Iſtud ē.quia hic eſt ꝑfectuʒ.ſ.
vnus teſtis integer vt dictum eſt. Item fa/
ma que facit perfectū indicium vt not. Bar.
in.l.de minore.l.ſi plures.ff.de queſtio. Item
nec ob.ꝙ due ꝓbatiōes ſemiplene diuerſi ge
neris coniūganƭ ad vnā plenā faciendam in
xta notata p Bar.in.d.l.admonēdi.qꝛ illud
verū qñ coniungunƭ ad eūde actum: ſed due
ꝓbatiōes diuerſoꝝ actuū ⁊ diuerſoꝝ generꝝ
nūqꝫ ꝯiungunƭ ad plenā ꝓbationē faciendaʒ
Iſte ē caſus. ⁊ ita deducit Bal.in.l.teſtiuʒ in
fi.C.de teſti. ⁊ idē Bal .i.l.obſeruare. C quo
mō ap.nō reci.poſuit.d.Anto.in.c. veniēs .el
pꝛimo de teſti. Ex iſtis inferƭ ꝙ due mulieres
dicētes ſe peccaſſe cū aliq nō poſſint iungi ad
faciēdū indiciū ꝑfectū. nec artādū ad verita/
tem dicendam ēt cū aliquibus cōiecturis. maxi
me cū deponāt de delicto ꝑpetrato i eoꝝ coꝛ
poꝛe iuxta notata per Bar.in.l.ſi quis in gra
ui.ff.ad ſena.conſul.ſill.vbi dicit ꝙ nullū fa/
cit indicium. ⁊ ideʒ Ang.in.l.ij.C de cal. vide
j. Teſtis.§.xxiij.quando dicanƭ ſingulares.

Confeſſio ſacramētalis. pꝛimo quid.eſt.R. ſm Ho.
ꝙ eſt legitima corā ſacerdote peccatoꝝ
ſuoꝝ declaratio vel ſm dir. Confeſſio dicitur
qſi ſimul vel ex toto: vel vndiqꝫ faſſio. Nā ſic
ſententia ſic cōfeſſio que generat ſententiam
dʒ eſſe.certa. vnde in.l.certum.ff.d cōfeſ.c.cer
tum inquit confeſſus pꝛo iudicato erit.

tho in iiij. p. q. ix facit q̄tuor
articulos

¶ Qualis dʒ eē ꝯfeſſio vt ſit legitima. R. ƒʒ 1
cōiter theologos.in.iiij.di.xvij.ꝙ.xvi.dʒ ha/
bere ꝯditiōes que continenƭ in his verſibus.
Sit ſimplex humilis confeſſio pura fidelis:
Atqꝫ frequens nuda diſcreta libēs verecun/
da. Integra ſecreta lacrymabilis accelerata.
Foꝛtis ⁊ accuſans ⁊ ſit parere parata. Quas
Ri.exponit in.iiij.di.xvij.ar.iii.q.vlti. Sim
plex.i. vt nihil admiſceaƭ qd nō facit ad pec/
cati quātitatē. Humilis i vbo ⁊ ſigno Pu
ra.i.recta intentiōe facta. Fidelis i. vera vt ni
hil de falſitate admiſceatur. Frequens qꝛ val
de ē vtile. Nuda nō inuoluta verboꝝ obſcu/
ritate. Diſcreta vt maioꝛa cū maioꝛi grauita
te. Libens nō neceſſitate ſʒ libera voluntate
Verecūda nō iactātia plena. Integra vt nul
lū retineat. Secreta nō publica. Lacrymabi/
lis ex dolore coꝛdis. Accelerata ne nimis ꝓ/
longeƭ. Foꝛtis ne ex verecundia dimittat. Ac
cuſans ſe nō alios. Parere parata.ſ.ad obe/
diētiā confeſſoꝛis.
¶ Vtꝝ ꝑfate ꝯditiones ſint oēs d neceſſitate 2
ꝯfeſſiōiſ. R. Ri. vbi.ſ.dicit ꝙ ñ.ſʒ qdā d ꝯgrui
tate.ſʒ vt clariꝰ intelligāƭ mltas īferā qōnes
¶ Vtꝝ noiatio pſone cū qua qs peccauit ſit 3
neceſſaria ad peccati confeſſionē. R. ſm. Ri.
vbi.ſ.ar.ij.q.viij.ꝙ aut noiatio pſone ē neceſ
ſaria ad peccati magnitudinē. ⁊ ſpēʒ expꝛimē
dā ⁊ tunc ē neceſſaria: vt puta qꝛ peccauit cū
mře nec habeat aliā conſāguineā. qꝛ ſi habe/
ret aliā conſāguineā. puta ſoꝛoꝛes. ſufficeret
dicere peccaui cū cōſanguinea mea i pꝛimo
gradu. Aut talis noiatio ſolū ē vtilis ꝯfitēdi
vt cōfeſſoꝛ meliꝰ ſciat īponere ꝯſiliū ⁊ pniaʒ
⁊ ſic ſilr eſt neceſſaria. Aut ē vtilis illi cū quo
peccauit. ⁊ tūc pōt dicerƭ. ſʒ ñ cōfeſſiōe qꝛ ſic
ꝯfeſſoꝛ nō poſſet aliqd facerƭ niſi eƭ ꝯfeſſionē
⁊ dicat. Aut nō ē vtilis nec ei q ꝯfiteƭ: nec ad
coꝛrectionē illiꝰ cū q̄ peccauit. nec ad expꝛſſio
nē ſpēi peccati. ⁊ ſic nō ſolū dʒ tacere eiꝰ expſ
ſionē. imo dicit Ri. ꝙ credit teneaƭ celarƭ ⁊ vt
dicit. S.Bo.i.iiij.di.xxi.parte.ij.ar. i.q.iij.ꝙ
cōfitēs ſi expꝛimit nō effugit detractionē: nec
ꝯfeſſoꝛ ſi ad h ꝯſentit. Similiƭ qñ noiatio pſo
ne eēt cū piculo alteriꝰ.ēt ſi circūſtātia eēt de
neceſſitate omittēda eſt ſm Pe.de pal.i.iiij.
¶ Vtꝝ reqraƭ ad cōfeſſionē ꝙ fiat genu fle 4
xo capite diſcoperto ⁊ hmōi. R. ꝙ nō niſi de
bono ⁊ equo. Pꝛincipalr.n. humilitatē coꝛ
dis reqrit deꝰ. xiiij.q. v. ſi qd q̄uis actꝰ hūi
les coꝛpoꝛis ipaʒ īducāt. ⁊ i ipſis meremur.

ubi dicitur: deꝰ cor ſine voce ſpectat nō manuū

5 ¶ Utrū ꝯfitēs ꝑ gloriā vanā. vel aliū malū
finē peccet mortalit̄. R. ꝙ ſic. qꝛ ꝑuertit finē ſa
cramēti. facit ad hoc qḋ dico. j̄. honor. §. vij.
imo nec sacr̄m ſuſcipit. qꝛ pars eſſētialis hui⁹
ſacramēti q̄ ꝯſiſtit i actu ſuſcipiētis ē actus in
terior. Un̄ ſine eo nō ē, ſicut nō ꝯheret matri
moniū q̄ ꝯhendo nō intēderet. niſi i carnalē
copulā ad tp̄s. Tenet̄. n. q̄s cōfiteri peccata
ſua: vt deo ſatiſfaciat quē offēdit. ⁊ eccleſie. ⁊
vt de ſuis peccatis veniā cōſequat̄. Alia aūt
itētione confeſſio facta non valet. ⁊ tenet̄ eā
iterare niſi in caſu. vt. j̄. dicam. §. xiiij.
6 ¶ Utrū ꝯfitēs peccatū qḋ n̄ fecit peccet mor
taliter. R. ꝙ ſic. tū qꝛ cōſcientiam non mani
feſtat: tū qꝛ mentit̄. xxij. q. ij. cū humilitatis.
Limito iſtḋ verū qn̄ ꝯſcia dictat ꝙ non fecit.
Item quādo peccatū qḋ confitet̄ eēt mortale
8 ſi feciſſet. ⁊ ſic itellige Ri. i. iiij. di. xxi. ⁊ dir. ti.
ḋ pe. ⁊ re. ⁊ illud Gre. qḋ habet̄ di. v. ad ei⁹. i
fi. Bonarū mētiū ē culpā cognoſcere vbi cul
pa non ē. Intelligit̄ ꝓ formidare: vel ingene
re ſe peccatorē ꝯfitendo ſed non in ſpecie.
7 ¶ Utrū oē mēdaciū dictū i cōfeſſiōe ſit pecca
tū mortale. R. ꝙ nō. ſ; ſolū illḋ qḋ eſt ꝑnicio
ſum puta ꝯ famā ſuam vl̄ alteri⁹ aut ꝯ id qḋ
neceſſario h; cōfiteri. Unde ſi taceret vel ne
garet aliq̄d mortale qḋ fecit. ⁊ de quo nō eſt le
gitime cōfeſſus peccaret mortalit̄ niſi forte ti
meret probalit̄ de reuelatiōe cōfeſſionis: vel
ꝙ ſolicitaret eū ad malū tali cōfitens. qꝛ aliū
nō h;. poſſet aliquid tacere vel negare cū ver
bis pallcatis. talit̄ ꝙ mendaciū nō dicat. ⁊ ēt
ſi diceret ꝑ hoc nō eēt mortale: ſ; erit venia
le. xxij. q. ij. c. primū cū ibi nō. Idē dicendū ḋ
eo qui habēs aliqua peccata a q̄bus ſcit ꝙ ꝯfeſ
ſor ſolit⁹ nō pōt eū abſoluere tn̄ ne ſcādalizet̄
ḋ eo ꝯfitet̄ ḋ ſolitis ſolū ⁊ tacet illa a q̄b⁹ nō
poteſt ab eo abſolui cū propoſito cōfitēdi inte
gre cum eo qui eum poſſit abſoluere.
8 ¶ Utrū ꝯfeſſio facta ſit neceſſario iterāda. R.
ſm̄ Ri. i. iiij. di. xvij. ꝙ vere ⁊ legitime cōfeſ
ſus non tenet̄ reiterar̄ cōfeſſionē ḋ neceſſita
te: nec tenet̄ q̄s obedir̄ ꝑcipiēti ſibi vt iterū ta
lia cōfiteatur: nec papa poſſet cōdere legē h̄
precipientē ſm̄ Pe. de pal. niſi ex bono con
ſilio quis velit vt facilius inueniat remiſſionē
qḋ fit ſepius cōfitendo. ḋ pe. di. i. menſuram.
9 ¶ Aſſignāt tamen doc. in. iiij. di. xvij aliquos
caſus in quibus confeſſus tenetur iterum cō
fiteri eadem peccata. Primus quando confi
tetur ei qui non poteſt abſoluere.

¶ Secundus quando confitet̄ ſcienter ei qui 10
neſcit ligare vel ſoluere de quibus dicam lati
us. j̄. cōfeſſio. iij. per totū. ⁊ cōfeſſio. iiij. §. iij.
¶ Tertius qn̄ quis nō cōfitet̄ integre omnia 11
peccata mortalia de quibus non eſt legitime
ꝯfeſſus vni confeſſori. ēt ſi ꝯfiteret̄ diuerſis
ꝯfeſſoribus. ſed ſcient̄ tacet aliquod peccatū
mortale. vl̄ de quo dubitat vtrū ſit mortale:
vl̄ aliquid aliud qḋ ē de neceſſitate confeſſio
nis. vtputa circunſtātiā q̄ mutat ſpeciem: ⁊
hmōi ex verecundia vel aliquo quocūq; reſ
pectu. de pe. di. v. c. i. circa fi.
¶ Quid ſi tacuit ex ignorantia ſeu obliuiōe 12
R. ſm̄ Ri. vbi. ſ̄. ar. ij. q. vi. ꝙ aut penitēs ad
hibuit debitā diligentiā prout de lege cōi hu
mana permittit fragilitas vt memoriā habe
ret oīū peccatorū ſuorū mortalium que ē ſm̄
Sco. ea. diſ. qn̄ tātā diligētiā adhibet vt me
moriā habeat quātā q̄s appōeret i re multū
ardua: ⁊ q̄ ſibi multū eēt cordi. ⁊ tūc nō tenet̄
cōfiteri alia pctā de q̄bus cōfeſſus eſt: nec ēt
iſtud pctm̄ oblitū tenet̄ ꝯfiteri priori ſacerdo
ti tentiōe neceſſitatiſ. ſed ſolū tenet̄ ꝯfiteri alij
ſacerdoti qꝛ q̄uis de iſto fuerit abſolut⁹ quā
tum ad iudiciū dei ⁊ eccleſie. qꝛ confeſſor pōt
abſoluere de confeſſis. ⁊ predicto mō oblitis
tn̄ ſubintelligit̄ talis condictio. ſ. ꝙ qn̄ ad me
moriā reducentur: ꝙ illa confiteat̄ ſacerdoti
qui poſſit eum abſoluere. Et no. hec ſm̄ Pe.
de pal. in. iiij. ꝙ ſi primus confeſſor habebat
auctoritatem abſoluendi ab omni excōmuni
catione ⁊ caſibus. ⁊ ſic intendebat abſoluere
qn̄ cum eo confeſſus fuit ꝙ l; peccatū oblitū
tali modo eēt caſus reſeruat⁹ vel excōicatio
poterit nihilominus ſecundus ꝯfeſſor eū ab
ſoluere: qꝛ non pōt eē amplius caſus reſerua
tus nec excōicatio ſed ſolum peccatū ſimplex
Qḋ bene nō. pro iſtis qui eligunt ſibi ꝯfeſſo
rem auctoritate apoſtolica vt faciant ꝙ in ab
ſolutionē intendat eos abſoluere ab omni ex
cōicatione iquātum eorū auctoritas ſe exten
dit: ⁊ ab omni caſu. Alias oporteret recurrer̄
ad eum qui de iure poſſet eum a tali abſoluer̄
facit. c. officij. de ſen. ex. a contrario. ⁊ c. ſuper
lr̄is. de reſcrip. clarū ē pro hoc. Aut penitens
nō adhibuit debitā diligētiā: ſ; fuit ignorāſ
ignorātia craſſa vel affectata tunc tenet̄ oīa
ꝑus confeſſa ⁊ taliter oblita reconfiteri niſi i
caſu qn̄ poſſit habere priorē ſacerdotē. ⁊ non
eēt ei interdicta poteſtas abſoluendi. Adde
ſm̄. S. Bo. ꝙ ſcilicet fuerit recenter cū. eo. cō

hoc retractat in ... ſequenti ponens ... contrarium ... nullo modo poſſit ... confeſſio ... et ſi verig ...

feſſus ita ꝙ habeat memoriā ſuoꝝ peccatoꝝ q̄ āte fuit ꝯfeſſ⁹. vł ſaltē recordet̄ pnie impoſite. vt. j. dicā. §. xiiij. q2 tūc ſufficeret ſolū illō oblitum cū ſua negligentia confiteri: al's nō.

13 ¶ Quartus caſus in quo confeſſio ē iterāda ē. qn̄ q obliuiſcit̄ pniam iniunctā. vel ꝯtēpſit facere. Intellige ꝑ mortali peccato q2 ſi ꝑ veniali fuit iniuncta nō tenetur eā facere de neceſſitate ſm Tho. Itē ſi ꝑ impoſſibilitatē vel īfirmitatē dimiſit q̄ ꝑ mortali ipoſita ē: non tenet̄ iterare. ſ3 ſufficeret itimare eā confeſſori vt eā ꝯmutet. Idem dic ſi fuiſſet ſibi cōmutata ab alio confeſſore ſm ꝙ infra dicam.

14 ¶ Quint⁹ caſus ē qn̄ ꝯfitetur ſine cōtritione vel attritiōe debita que ſufficiat ad grē ſuſceptōnē cū ſacrō. puta q2 ē i volūtate peccandi vł ex mala itentiōe ꝯfitet̄: vł ñ vult ſatiſfacere qđ tenet̄ ꝛ huiuſmodi. Et l3 qdā dicant ꝙ in iſto caſu nō tenet̄ reiterare. q2 recedēte fictiōe ſuſcipiet fructū pnie. Tu tñ tene ꝙ iterare tenet̄. ꝛ h̄ eſt cōis opi. theo. vt dicit. S. Bo. i. q. vlti. pfate di. ꝛ Po. ꝛ In. ꝛ Archi. vt no. Dir. Et rō ē q2 ſi ſuſcipit abſolutōe3 peccat mortalit̄ ſm Ri. ea. di. ar. ij. q. vij. ꝑ h̄ hēs tex. ō pe. di. iij. §. iter h̄. vbi dr̄ ſicut veniā ꝑmeret̄ pnia ꝯa ſic deū irritat fiłata. ꝛ ēt q cū abſoluit ſcient̄. ꝛ ſic nō pōt dici abſolut⁹ q implicaret ꝯdi tionē ꝛ ſimul abſolueret̄ ꝛ ligaret̄ r̄ſpectu eiuſ dē. Vn̄ nō. doc. i. c. ꝙ qdā. ō. pe. ꝛ re. ꝙ l3 pnia ꝛ cōfeſſio illoꝝ q3 volūt abſtinet̄ ſit acceptāda ꝛ ſalubrib⁹ mōitis ſit ei pnia idicēda q2 ualet ei ad multa. nō tñ ē abſolutio impēdēda: q2 ñ ē capax eius nec in iſto ſcrō imprimit̄ charact ꝯtute cui⁹ poſtea valeat ſicut in baptiſimo. Addit tñ. S. Bo. i. d. q. vlti. ꝙ verꝫ eſt ꝙ tenet̄ reiterare i iſto caſu ꝛ duob⁹ p̄cedentibus qn̄ mutat ꝯfeſſorē. ſec⁹ ſi ad eūdē redeat ꝛ adhuc memoriā hēat ſuoꝝ peccatoꝝ q2 recēter ꝯfeſſus ē. Pe. tñ ō pal. i. iiij. di. xvij. dicit ꝙ ſi ēt ſit oblit⁹ ꝯfeſſor peccata ſibi ꝯfeſſa: ſ3 tñ pniam ꝑ eis impoſitā ſcit. ꝙ tali ꝯfeſſori ſufficiet ꝯfiteri alia peccata prius ꝯfeſſa ſolū iplicite. dicēdo ō illis peccatis q̄ al's vobis dixi dico me am culpā. Sec⁹ ſi pnia nō fuiſſet taxata. tūc q2 oporteret vt peccatorū memoriā h̄ret. ꝛ ſatis placet. Et addo ēt ꝙ non ſit iterdicta ei ptās abſoluēdi. ꝛ ſic non oportet ꝙ reiteret. ſufficit ꝯfiteri vł peccatū ſciēter retētum vł pniam oblitā: vel fictionē ſuā explicite. ꝛ ō alijs ꝯfeſſis iplicite. vt. ſ. dixi. Nec intelligo ꝙ cōfeſſor hēat memoriā ō ſingulis peccatis in numero vł ſpē. ſ3 ſufficit recordet̄ i genere de peccatis q̄ ei ꝯfeſſus fuit ꝛ ō q̄litate vite eius qđ nota.

15 ¶ Sext⁹ caſus ſm aliquos ē qn̄ qs recidiuat. ſ3 h̄ūc nō ſequūt̄ cōiter doc. niſi ſm Ri. ea. di. ar. ij. q. viij. qn̄ peccata dimiſſa ꝛ recidiuata nōbilit̄ tñ aggrauāt ꝙ nōbiliſ ꝛ piculoſa grauitas peccati exp̄mi nō poſſet niſi dicendo aliqđ pctm̄ pri⁹ ꝯfeſſū ꝛ dimiſſū al's. ñ ꝛ ſic tene.

16 ¶ Septim⁹ caſus ē qn̄ qs cōfitet̄ peccatū a q̄ ſu⁹ ꝯfeſſor ñ potuit eū abſoluere. q2 l3 iſtō cōfeſſus fuerit: ꝛ oia alia. tñ iſtō a quo nō potuit abſolui. tenet̄ iterato ſuperiori ꝯfiteri: nec ꝓpterea iſta dr̄ iteratio: q2 ſuperior accipit̄ ꝑ vna pſona cū ꝯfeſſore. Nā ꝯfeſſor abſoluit a qb⁹ pōt ꝛ ſuperior pficit. Vn̄ ſm Ri. vbi. ſ. deberet p̄cedē abſolutio ſuperioris. Qđ credo de honeſtate: nō de neceſſitate ſm dire. ꝛ iſte due abſolutiōes faciunt vnam completam. Sed de hoc dic vt. j. confeſſio. v. §. ix. ꝛ. x.

17 ¶ viij. caſus ē ſ3 aliquos vt pōit. ſ. Bo. vbi. ſ. ꝓpi pcti obliti recordationē. q2 cū qs ꝯfitet̄ ꝛ alicui⁹ peccati obliuiſcit̄ volūt ꝛ oia poſtea ꝯfiteat̄ vt ꝯfeſſio ſit itegra. S3 h̄ ñ ſequūt̄ cōit̄ doc. Tu. dic. vt. ſ. dixi. § . xij. ſm illam diſtin.

18 ¶ Sed. qđ dicem⁹ de illis q iō nō ꝯfitēt̄ ō aliq̄ peccato mortali. q2 nō cognoſcūt ꝙ ſit mortale peccatū. R. vt colligo ex doctriā doc. i. iiij di. xvij. ꝙ ſi facta diligētia ſ3 coꝝ fragilitatē vt memoriā h̄rent ſuoꝝ peccatoꝝ ꝯfitēt̄ itegre ō his q̄ cognoſcūt fore peccata mortalia. ꝛ ea q̄ ñ recognoſcūt peccata mortalia ꝓpterea ñ ꝯfitēt̄ ꝙ ñ tenēt̄ reiterat̄ ꝯfeſſionē. qn̄ ō h̄ poſtea aduertūt ſed ſufficit ſolū ꝯfiteri talīt nō cōfeſſa ſicut dixi. ſ. de oblitis. Et l3 ignorātia iuris nālis aut diuini aliqn̄ nō excuſet qn peccet mortalit̄ faciēs ꝯ ei⁹ p̄cepta ex ignorantia tñ ñ tenet̄ hō h̄ nō cognoſcēs ō eo ſpālit̄ penitere vel ꝯfiteri: ſ3 ſolū qn̄ agnoſcit ſ3 ſufficit ō h̄ doleat igenet̄ ꝛ dicat cū ꝓpha. Delicta iuuētutis mee ꝛ ignorātiaſ meaſ ne memineris: ꝛ ꝯfiteat̄ i genere ſic ignorata ſicut oblita ꝛ qn̄ cognoſcet tūc ꝯfiteat̄ illa ſolū ſpecifice. ꝛ ſufficit. Ex q̄ patet qđ dicēdū de pueris ꝛ puellis ꝛ alijs q faciūt multa peccata mortalia q̄ nō cognoſcūt fore peccata ſaltem mortalia q2 l3 ſcī p⁹ ꝯfitēdo illa dimiſerit pp talē ignorātiā ꝙ nō tenēt̄ iterare ꝯfeſſiōes: ſ3 ſufficit ſolu3 ō illis ꝯfiteri qn̄ ea cognoſcūt. Nec diſtiguo an hēant ānexā excōicationē vel ne: q2 ēt ſi hērēt ānexā excōicationē ñ ꝓpterea tenerēt̄ ꝯfiteri iteꝝ ꝯfeſſa. vt patebit. j. confeſſio. v. §. ix. ꝛ. x.

Quod nõ.bene.

19 ¶ Nonus caſus ſm aliquos ẽ qñ qs ante cõ/
pletã pniã cõmittit aliqđ mortale. Sed ego
dico ꝙ ſufficit ꝙ pniam expleat. ⁊ đ cõmiſ
ſo cõfiteatur ſolum.⁊ eſt verius.de quo vide.
j.penitentia.§.xiiij.Cautius tamẽ eſſet ꝙ cõ
feſſor aliquã pniam iniungeret quã ſtatim ⁊
in ſtatu grẽ penitens poſſit agere.⁊ poſtea ali
am adijcere:quam non intendat pro pnia ſa
cramentali imponere:ſed pro quadã volunta
ria ſatiſfactione iniungere. ita ꝙ qualitercũ/
qȝ impleat ſufficiat ⁊ ẽt ſi nõ impleat nõ inten
dat illiqueare .ſed in ſuo arbitrio ponere.

20 ¶ Sext⁹ caſus ſm. Pe.de pal.eſt cum quis
confitetur excõicat⁹ exiſtens. quam tũc igno
rat.nã cũ ñ ſit capax ſacri penitentie tenetur
iterato cõfiteri de omnib⁹. Sed iſtud nõ cre/
do.vt.j. patebit.Cõfeſſio.v.§.x.

21 ¶ Vtꝝ ſit ↄfitẽdũ ꝑ verba obſcura.R.ꝙ non
ſed taliter clara ꝙ ↄfeſſor plene intelligat alit
non valeret . Debet tñ ↄfitẽs loq de peccatis
ꝑ verba publica ⁊ ſobria ⁊ tali honeſtate or/
nata ꝙ non ſonẽt impudicitiã in auditu dum
tamẽ ſufficienter exprimat factũ.

22 Quid de illo q ↄfitet̃ ſacerdoti q dormit aut
cũ nõ itelligit.R.ꝙ ſcienter tali ↄfeſſus tenet̃
iterato ↄfiteri ſi ẽ pctm̃ mortale ſacerdos dȝ
ei dicere q2 ↄfeſſio iportat reuelationẽ pctõꝝ
que nõ põt eſſe ſine relatiõe vni⁹.ſ. penitẽtis
⁊ preceptiõe alterius.ſ.ↄfeſſoris. Et ideo vno
coꝝ deficiẽte nõ eſt cõfeſſio ſecus de veniali.

23 Vtꝝ peccator teneat̃ de neceſſitate ↄfiteri pec
catoꝝ circunſtantias.R. ſm Sco. in.iiij. di.
xvij.ar.ij.ꝙ nõ ſolũ pctm̃.eſt ↄfitendũ. ſed ẽt
circũſtãtia illa neceſſario eſt ↄfitẽda que ſpãli
ꝓhibitiõe ꝓhibet̃. Vbi gratia cognoſcere nõ
ſuã ꝓhibet̃ cognoſcere ↄſanguineã ꝓhibet̃
ſpecialiter ⁊ iđ inceſtus ẽ ſpeciale pctm̃ qđ ꝑ
ipſã ↄſtituit̃. Similit̃ frequẽtia ẽ neceſſario
ↄfitenda. Silr̃ ponẽ aliud pctm̃.q2 q̃libet vi
ce nouũ pctm̃ cõmittit̃. Dixit tñ Archi.vt re
fert Dir.ꝙ ſufficit dicere ſe multotiẽs peccaſ
ſe ⁊ de ſimilibus idẽ iudiciũ habeat̃. Alie aũt ſ
circũſtantie ex qbus aliquo modo peccatũ ẽ
grauius.vel ex parte obiecti nõ eſt certũ qđ
oporteat eas ↄfiteri q̃uis cõmunis opi.theo
logoꝝ teneat qđ non ſunt de neceſſitate.tutũ
tñ eſt ⁊ vtile eas ↄfiteri maxime q̃ notabiliter
aggrauãt non in peccatis carnalibus in qb⁹
ſm Tho.i.iiij.di.xvij. laudabile eſt circũſtãti
as tacere q̃ ſpẽm nõ mutãt ⁊ audientẽ vl' con
fitẽteȝ alliciunt ad turpitudinẽ. lȝ aggrauẽt
peccatũ imo poſſent eſſe ita prouocatiue ꝙ
neceſſario eſſent tacende. Alie aũt circũſtãtie
que nihil faciũt ad grauitatẽ peccati fatuũ ẽ
cõfiteri niſi ſȝ. S.Bo.qñ faceret vt ſacerdo/
ti ſatiſfaceret.puta comedit carnes i .xl.ex in
firmitate ⁊ hmõi.de huiuſmodi circũſtãtijs
dicit Aug.de pe.di.v.⁊ ſummuntur ab Ari.
iij.ethicorum.c.iij. Quis quid vbi per quos
cur quotiens quomodo quando Quis.ſ.ſi re
ligioſus vel ſecularis. Quid.ſ.feciſti furtũ vl'
homicidiũ. Vbi.ſ.i quo loco. Per quos.ſ. an
ſolus vl' aſſociatus per ſe an per aliũ. Cur.ſ.
quo animo qua intentiõe. Quotiens.ſ.ſemel
vel pluries. Quomodo.ſ.an naturaliter vl' ↄ
naturã.an preuent⁹ a tentatione.aut potius
ipſam preueniens. Quãdo.ſ.an in die feſto
vl' ieiunioꝝ. Et de iſtis vide.ſ. Circunſtan/
tia qñ.ſ. mutet ſpeciẽ. Et ideo aduerte ꝙ cir
cunſtantia quis ẽ neceſſaria. vt.ſ.cõfeſſor ſci
at ſi ẽ ſui fori vel nõ.ſi eſt coniugat⁹ vel reli/
gioſus. Et propterea ſemꝑ prius eſt queren
da Circũſtãtia qđ. Silr̃.circũſtãtia Cur.ali
qñ ẽ neceſſaria qñ ſpãli ꝓhibitiõe ꝓhibet̃.ſi
cut cũ qs facit elemoſynã vt ꝓuocet ad luxu
riã aliquẽ al's nõ. Circũſtãtia. Quotiẽs ſilr̃
ẽ neceſſaria ſaltẽ ſȝ eã ↄputationẽ quã qs fa
cer̃ põt. puta q2 bis i hebdomada vl' ter fecit
cõiter.⁊ pſeuerauit ꝑ ãnũ ⁊ hmõi ⁊ ſufficit.
Et h̃ ẽ tutius q̃uis opi. Archi.ꝓdicta nõ ſit i
ꝓbãda. Circũſtãtia q̊mõ.ſilr̃ ẽ neceſſaria qñ
ſpãli ꝓhibitiõe cadit.puta ↄ nãm ⁊ hmõi.ali
ter nõ. Idẽ dic đ circũſtãtia vbi puta i eccl'ia
qñ ẽ aliqđ op⁹.q2 tũc ẽ ſacrilegiũ. Circũſtãtia
Vo. Qñ.videt̃ eẽ de neceſſitate qñ fit pctm̃
die feſto.đ q̊ dic.vt.j. Interrogatiões ꝑ totũ

¶ Quid de illo q ↄfitet̃ ſolũmõ ne reddatur 24
notatus i populo.R.ꝙ.ſi ſibi cõſtituit̃ finis
non valet immo tenet̃ iteꝝ ↄfiteri. Et tunc
conſtituit̃ finis qñ nullo mõ ↄfitet̃ ſi non du
bitaret de infamia. Secus qñ non conſtituit̃
finis.puta q2 confitet̃.ꝑꝑ deum ⁊ ꝑꝑ rmiſſio
nẽ peccatoꝝ. Induct⁹ tamen ad hoc ex pudo
re vel timore ⁊ hmõi. Et idẽ dic de illis qui
confiteri coguntur a ſuis prelatis.

¶ Vtꝝ ille qui confitet̃ aliqđ peccatum vt 25
videat̃ ſtrẽnuus ⁊ gloriet̃ ſatiſfaciat.R.ꝙ nõ
ſȝ peccat mortaliter ſic ↄfitendo q2 tali dr̃.
Quid gloriaris i malitia.⁊c. Et ꝓpterea dȝ cõ
fiteri vt erubeſcat đ pctõ ſuo nõ vt laudet̃.

Vtꝝ diuidẽs ↄfeſſionẽ ſuã ſatiſfaciat.R.ſȝ 26

Sco.vbi.ſ.ꝙ non.ſʒ oꝫ oia non cõfeſſa tã ſecreta ꝗ̃ʒ publica de quibus memoriã hʒ premiſſa debita diligentia confiteat̃ vni:ẽt ſi ille non poſſet eum abſoluere ab oibus ⁊ habeat neceſſe de aliquo ad ſupiorẽ recurrere.aliã nihil faceret.vt pʒ.de pe.di.iij .ſunt plures ⁊ diſtin.v.caueat.

27 ¶ Utꝝ peccata manifeſta ſint ꝯfitenda.R̃. ſʒ cõmunẽ theo.i.iiij.di.xvij.ꝙ ſic:qꝛ lʒ ſint nota ſacerdoti:nõ tamen in forma iudicij niſi per confeſſionem.

28 ¶ Utꝝ peccata venialia neceſſario ſint ꝯfitẽda.R̃.ſʒ.Sco.vbi.ſ.q.i.ar.iij.ꝙ nõ.ẽt ſi nullũ habet mortale.qꝛ ꝑ peccatũ veniale ẽt in ꝓpoſito homo non põt dãnari nec periclitari. ⁊ pnia ẽ ſecunda tabula pro periclitantibus. igitur nõ obligãtur ad eã niſi habẽs mortale.imo dicit Pe.de pal.i.iiij.ꝙ nec etiã papa poſſet ad hoc obligare qꝛ hoc eſſet mutare ſacramẽti materiam.Dicit tñ.S.Bo.i.iiij.di.xvi.q.vl. vez niſi rõe periculi ad ꝙ̃ ducit ꝙ tũc tenet̃ penitere qñ piculũ aduertit.al's nõ Adde ſecundo ꝙ tenetur confiteri de veniali quando ſcilicet dubitat an ſit mortale:vt dicetur.j. Tertio tenetur confiteri de veniali ratione profeſſionis.puta qꝛ profeſſus eſt aliquã religionẽ q̃ ad hoc obligat.vel ex voto tenet̃ obedire in oibꝰ que non ſũt ꝯtra deum ⁊ animã.⁊ p̃latꝰ ſic precipit.Nec ob.ꝙ̃ dicũt q̃dã ꝙ non habens mortale tenet̃ ſaltẽ d̃ veniali confiteri pp preceptũ eccleſie i.c. omnis de pe.⁊ re.qꝛ reſpondet Sco..vbi.ſ.ꝙ li omnia in.d.c.diſtribuit ꝓ mortalibus ſolũ.⁊ nõ pro venialibus.Et ita ẽt dicit glo.i.d.c. Et ſic tene ꝙ de perfectione eſt venialia confiteri bono conſilio:niſi vt dictum eſt.

29 ¶ Utꝝ confeſſio neceſſario ſit facienda ſoli ſacerdoti ⁊ a ſolo.R̃ ꝙ ſic.de neceſſitate precepti eccleſie i.d.c.omnis.i.V.ſolus.⁊ i.V.ſacerdoti.ꝯtra multos ſacerdotes q pueros qui tenentur ad confeſſionẽ iſimul ꝯfitent̃ quos non credo euadere mortale peccatũ cũ faciat eos preuaricari eccl'ie preceptum.Dicit. Ri. vbi.ſ.ar.iij.q.viij.ꝙ̃ in articulo neceſſitatis ſ.qñ mors iminet de ꝓpinquo.ita ꝙ vnꝰ ꝓ poſt alium non poteſt cõfiteri.lʒ pluribꝰ ſimul cõfiteri:nec per hoc euacuat̃ virtus ſacramenti Sil'r idẽ ibidẽ tʒ ꝙ ſi quis vellet ꝯfiteri duobus ſacerdotibus ſimul vt certius cõſiliũ haberet ꝙ vere abſoluit̃:⁊ taliter audiẽtes non peccant .al's ſic qꝛ faciunt ꝯtrã preceptũ eccleſie lʒ talis vere abſoluat̃.qꝛ non ẽ tñ neceſſaria ſolitudo ex parte ſacerdotis ſicut confitẽtis: vñ qñ ex feruore . ⁊ vt ſit magis tranqllacius ꝯſcientia duobus confitet̃ ſil'. illi poſſũt ſiñ peccato audire ⁊ abſoluere.Sco.tñ in.iiij: di.xvij.tʒ ꝙ confiteri ſimul pluribus ſacerdotibus nõ eſt confeſſio ſacramentalis quia vnꝰ eſt xp̃s quem ſacerdos repreſentat.

¶ Utꝝ cõfeſſio ſit facienda cũ lachrymis.R̃. 30
ꝙ ſi lachryma recipiat̃ ꝓ cõtritiõe ſeu attritione ꝙ ſic.ſʒ ꝙ dico.j.Contritio.§.iiij.Dʒ ergo dolere de peccato mortali ꝯmiſſo i ꝓtõ ceſſat̃ i pñti.abſtinere ſaltẽ q̃ ad ꝓpoſitũ i futuro ⁊ ſatiſfacere ꝓut tenet̃ aliã nihil facit.Aduerte tñ ſʒ Sco.vbi.ſ diſt.xiiij.q.vlti. ꝙ attritꝰ cõfitens ꝗ̃uis nõ habeat actum talẽ q ſufficiat ad meritum de congruo tñ habẽs voluntatẽ ſuſcipiendi ſacramentuʒ eccleſie:⁊ ſine obice peccati mortalis actualiter ſibi facto:vel i voluntate inherentis recipit nõ ex merito ſed ex facto diuino effectũ iſtiꝰ ſacramẽti i vltimo i ſtãti prolationis i q̃ eſt vis huius ſacramẽti ita ẽt tʒ Tho.i.iiij.quol'. q.x.dicẽs ꝙ ñ pfecte ꝯuerſi aut attriti Vtute clauiũ grãm ꝯtritionis acqrũt. dũmõ nõ põat obicẽ ſpiritui ſctõ.

¶ Utꝝ hõ teneat̃ ſtati cõfiteri peccato mor- 31
tali ꝑpetrato:R̃.Sco.i.q.di.xvij.ar.iij. ꝙ dubiũ ẽ alijs dicentibus ꝙ ſic alijs ꝙ nõ tenet̃. ſʒ tñ in voto ꝓ aliquo tpe.ſ.ſel' in anno nũc ſed añ.c.ois.ſolũ ante mortẽ.Et iſtud videt̃ mitiꝰ ſʒ eundẽ Sco.Et cũ ipſo cõit cõcurrũt theologi.Sʒ magis mihi videt̃ tuta opi.S. Bo.ea.di.ar.ij.q.ij.que vult vt religioſi non poſſint differre:ſʒ ꝙ habita opportũitate idonei ꝯfeſſoris teneat̃. De clericis nõ audet affirmare:ſed tñ ſibi videt̃ idẽ dicendum ꝙ de religioſis.laici Vo ſi differunt pp maiorem opportũitatẽ tpis ⁊ ꝯfeſſoris vſqʒ ad .xl.excuſant̃.Si Vo talẽ opportũitatẽ tpis ⁊ confeſſoris haberent ita ꝙ maiorem non ſperant habere in illo anno .tũc ſtatim tenentur.nec poſſunt differre vſqʒ ad annum . Quo vero ad votũ confitẽdi omnes concordãt ꝙ ſtatim tenent̃ oẽs tã religioſi ꝗ̃ʒ clerici.⁊ ſeculares. Quod tñ limito: quo ad preceptũ verũ qñ excitat̃ a gratia dei ſʒ Ale.fa ſc tractatu de negligentia.de quo vide.j.contritio.§.iiij. ſ. qñ tenet̃ cõfiteri de peccato.al's non de precepto Sunt ẽt multi caſus in quibus concordãt doctores in quibus homo tenet̃ ſtatim confiteri habita opportũitate quos ponit Ri.vbi.

ꝫ.ar.iij.q.vi. Primꝰ qñ vult cōmunicare vł
celebrare. vide. j. Eucariſtia.iij.§.xviij.cuꝫ ſe/
quētibus. Idē dicit Landul.ea.di.q.ij.qñ dꝫ
adminiſtrare ſacramēta vel aliquē actū ſolē
nē i eccł'ia exercere: puta legere euangelium
ꝛ hmōi. Idē Tho. i ꝑmo quolibet.q.vi.ꝛ Jo.
de nea. qñ vult ordinē ſacrū recipere. Sed h̄
non probať aliquo iure niſi peccatū eſſet ma/
nifeſtuꝫ. Et ſic limito. ꝛ itelligo glo.in.prin.
de pe.di.v. que dicit ꝙ qñ peccatū mortale eſt
manifeſtum: ſtatim homo teneť cōfiteri. Se
cundus caſus qñ eſt in periculo notabili ꝛ im
minenti mortis. vt puta q2 vult intrare ma/
re per longum tempus ꝛ periculoſū iter: vel
bellum vel eſt infirmus infirmitate periculo
ſa: ꝓpterea precipiť medicis ꝙ cū eos ad iſir
mos vocari contigerit vt efficaciter faciāt ꝙ
priꝰ aduocēt medicos ſpirituales de q̊ dic vt.
j. Medicus.§.viiij. Et aduerte ꝫꝫ Pe. de pal.
ꝙ tūc ꝑiculuꝫ mortis eſt qñ qs eſt in tali caſu
i quo frequēter hoīes moriunť. Tertius caſus
eſt qñ ſibi dictat cōſcientia. ꝙ ſtatim teneatur
confiteri de neceſſitate. Quartus caſus quan
do probabiliter videt ꝙ illo anno copiā ido/
nei cōfeſſoris habere non poterit q ipm poſ/
ſit abſoluere. Quintus caſus qñ ꝑ ſtatutū
quis eſt obligatus ad pluries cōfitendū vt ſūt
religioſi ꝛ ſimiles. q2 nō ſufficit tūc ſemel i an
no ꝯfiteri. Limito Xum ſi ſtatutū obligat ad
mortale. al's nō credo teneať de neceſſitate ni
ſi ꝫꝫ ꝙ dixi.s̄.§.xxviij.

32 ¶ Vtꝝ qs poſſit ꝯfiteri ꝑ iterpoſitā ꝑſonaꝫ
vel ꝑ ſcriptū. R. ꝙ nō loquēdo de confeſſiōe
ꝓut eſt ſacr'm ſm cōit theo. vbi. s̄. facit de pe.
di.i. quē penitet. q2 q peccauerit teneť ſe accu
ſare. Et' ad.c. q̄liſ.xxx.q.v. reſpōdet Sco. vbi. s̄.
ꝙ pōt ꝯfiteri per ſcriptum ſi ē preſēs ꝛ ipe le
git quod ſcripſit.

33 ¶ Sed quid ſi eſt mutus vel ignorat linguaꝫ
R. ꝙ nō teneť ꝯfiteri niſi eo mō q̊ pōt. ſ. ꝑ ſi/
gna ꝛ hmōi. Et qd̊ dicūt aliq ꝙ ꝯfiteať ꝑ inť
ꝑtē iprobat Sco. ꝛ bñ ſil'r ꝑ ſcriptū q2 ē ꝯ ra/
tionē ſacramēti. Et iō nullo mō faciat. ſꝫ vt
dixi ꝯfiteať ꝓut pōt ꝑ ſigna ꝛ ſufficit ꝫꝫ Sco.
in.iiij.di.xvij.q.vnica. ꝛ Ri.ea diſt.

34 ¶ Vtꝝ ille qui reſpondet ꝯfeſſori ad iterro/
gata ſatiſfaciat. R. ſm Rodo. ꝙ ſic. quātū ad
ea de quibus interrogať. Similiter qui rogat
ꝯfeſſorē vt eū interroget vt plenius confitea
tur niſi ſit talis qui potius dimitteret confite/
ri q̄ꝫ ore ꝓprio ꝯfiteret ſuū peccatū: q2 de ſuꝑ/
bia ꝓuenit. de pe.di.v.c.i. q̄ quidē eſt peccatū
mortale vnde prudens ꝯfeſſor qñ hoc ꝑpen/
dit faciat eū rtificaŕ ꝯſciētiā ꝛ doleŕ d̊ tali diſ

¶ Sꝫ qd ſi dubitat. R. S. B. ea di. ꝯpoſitiōe 35
ar.ij.q.i. ꝙ ſi ꝓbabiliter dubitat de aliq̊ an ſit
peccatū veniale vel mortale niſi certificeť ꝑ
aliquē doctū teneť cōfiteri ꝫꝫ ꝙ i dubio hꝫ ꝛ
ab eo abſtinere in futurū. aliter ſi nō confite/
tur peccat mortalit. q2 exponit ſe ꝑiculo Con
cordat. S. Tho. ibidem di.xxi.

¶ Vtꝝ confitens teneať acceptare omnē pe/ 36
nitētiā quā ſibi cōfeſſor vult iniungere. R.
ꝙ nō ſm Ho. ꝛ ſequitur Pa.i.c. ſignificauit
de pe ꝛ re. ſꝫ ꝫꝫ Sco.in.iiij di.xvij.q.vnica ſuf
ficit ei ꝓpoſitū accēptādi a deo hic vel in pur
gatorio: ſed ſi acceptat teneť iplere. Aduerte
tñ ꝙ ſi cōfeſſor iniungeret confitēti vt ſatiſfa
ceret ꝓximo quē leſit. puta reſtituēdo ablata
ꝛ hmōi. ꝙ illa teneť de neceſſitate expleŕ. imo
deberet ꝑcedere confeſſionē talis ſatiſfatio
ſi foret poſſibile vt latius pꝫ. j. Reſtitutio.iij.
Similiter teneť acceptare illud qd̊ cōfeſſor i
iungit pro neceſſaria cautela nec in peccatū
recidiuit. Et ꝓpterea nō. ꝙ confeſſor triplici/
ter aliquid imponit penitēti. Primo ꝑ modū
exhortationis ſicut cū admonet vt quottidie
oret. faciat largas elemoſynas. ꝛ hmōi. ꝛ ad
iſta nō teneť ex neceſſitate penitēs. Secundo
mō ꝑ modū decľatiōis cōis obligatiōis. ſic
qñ declarat ꝙ reſtituat ablata cōicet i paſcha
ꝛ hmōi. ſi non obſeruat penitēs euacuat ſibi
fructū penitētie. nō tñ ꝓpter hoc tenetur rei
terare confeſſionē. nec cōmittit peccatum: io
bedientie ſpāle non obediēdo ſacerdoti quia
ſacerdos nihil ſibi iponit. ſed declarat qd̊ tene
tur facere. Tertio mō ꝓ ſpeciali ſatiſfactione
peccatoꝝ ꝛ ad iſtā teneť ex precepto. al's cōm
mitteret ſpāle peccatuꝫ iobedientie ſi eam ac
ceptauit ꝛ non ipleret. ꝛ iterare confeſſioneꝫ
teneret ꝫꝫ ꝙ dictū ē. s̄. Quod itelligo de pnia
quā ſacerdos ipoit ꝑceptiue. Secus ſi ipone
ret exhortatiue ſicut faciūt ꝑiti cōfeſſores. q
aliquā ꝑuā pniaꝫ dāt de ꝑcepto. ꝛ poſtea aliā
maiorē d̊ ꝯſilio ꝓp ꝑiculū trāſgreſſionis.

Confeſſio

ij. de eius obligatio ne. Pro cuius intel ligentia queruntur multa.

¶ Vtruꝫ confeſſio ſit de iure diuino ꝑcepta. 1
R. ſm Sco.in quarto di.xvij.q.vnica. ꝙ ſic ꝛ
ꝓbat primo ſic. Quilibet teneť recuꝑare gra
tiam ꝑditā ꝑ viā faciliorē ꝛ certiorē ex prece/

pro diuino q̊ dicit̃. Diliges dn̄m deuz tuū ⁊ ꝓximuz tuū. al'r videt̃ ꝯtēnere deuz ⁊ ꝓpriā ſalutez. ſʒ h̄ non pōt fieri niſi ꝑ ꝯfeſſionē. qđ ꝓbat ſic. Attrit⁹ ꝯfitens q̄ʒuis nō hēat actū talem qn ſufficiat ad meritū de ꝯgru. tñ hn̄s voluntatē ſuſcipiēdi ſacr̄m eccl'e. ⁊ ſine obice mortalis peccati actualiter ſibi facto. vl' i volūtate inhérētis recipit. nō ex merito: ſed ex pacto diuino effectū iſti⁹ ſacr̄i: vt ſic parū attrit⁹ ⁊ attritōe q̄ nō hʒ rōem meriti ad remiſſionē peccati. nolēs tñ recipe ſacr̄m pn̄ie. ſic̄ diſpēſat̃ in eccl'ia. ⁊ ſine obice i volūtate peccati mōtalis in actu i vltimo inſtāti illi⁹ ꝓlatōis in q̊ eſt vis ſacr̄i iſti⁹: recipit remiſſionez ⁊ gr̄am pn̄ialē nō ex merito. vt dixi. q2 ñ erat. ſʒ ex pacto dei aſſiſtētis ſacr̄o ſuo ad effectū illū ad quez inſtituit. Alioqn̄ ñ appet quō ſacr̄m pn̄ie eēt ſcđa tabula ſi nunq̄ʒ ꝑ ipſum vt ſacr̄m eſt poſſʒ recupari ſcđa gr̄a amiſſa. ſed tm̄ ꝑ attritionē tanq̄ʒ ꝑ p̄uiaʒ diſpoſitionē ⁊ ꝑ ꝯtritionē tanq̄ʒ ꝑ ꝯpletiuā. Iſta pōit Sco. in. iiij. di. xiiij. q. vlti. Et h̄ idez tʒ. S. Tho. in iiij. quol. q. x. ⁊ Hen. đ gan. i quol. q. xxxij. Ex quo pʒ ꝙ nō eſt alia facilior via ad inueniendaʒ gr̄am. q2 hic in ꝯfeſſione nō reqrit̃ aliud niſi ꝙ hō nō ponat obicē gr̄e. qđ eſt mlt̃o minus q̄ʒ hr̄e attritionē q̄ ꝑ modū meriti de ꝯgruo ſufficiat ad iuſtificationē. nec ēt certior q2 pōt mag' eē cert⁹ hō ꝙ nō ponat obicez. i. actualit̃ peccādo q̄ʒ ꝙ hēat attritionē. ḡ qlibʒ tenet̃ ꝑ hanc viā ꝯfeſſiōis gr̄am recupare. cū ſit faciliō ⁊ certior. Probat̃ ēt ꝙ ꝯfeſſio eſt đ iure diuino ꝑ argumentū a ꝯrio. ſup illđ Ioan. xx. Quoꝝ remiſeritis peccata. remittunt̃ eis. ḡ quoꝝ nō remiſeritis ñ remittunt̃. ſʒ ſacerdotes ñ remittūt niſi ꝯfitentib⁹. ḡ tenent̃ ex p̄cepto xp̄i. Hanc rōem fac̄ Pe. aureol⁹ i iiij. di. xvij. q. i. Probat̃ ēt ꝑ id qđ no. Io. an. in. c. ſignificaſti de fo. ꝯpe. vbi tʒ ꝙ papa tenetur ꝯfiteri đ neceſſitate. Sʒ Vior rō q̄ ꝓbat̃ ꝙ ſit de iure diuino. qđ nō eſt credendū ꝙ eccl'ia ⁊ apoſtoli iſtđ iugū ipoſuiſſent hoib⁹ taʒ ꝑiculoſūʒ: niſi xp̄s Vbalit̃ apoſtolis iſtđ p̄ceptuʒ đdiſſet. ſic̄ ⁊ de aliis ſacr̄is excepto baptiſmate đ qb⁹ ñ'pʒ qñ ⁊ quō a xp̄o exp̄ſſe fuerint iſtituta. Indubitant̃ ḡ tenendū ꝙ ē đ iur̃ diuino. ⁊ ſp̄ hoīes tenebant̃ ad eā poſt caſuʒ in peccato mōtali in voto: ſʒ nō in effectu q2 nondū erāt iſtituti ꝯfeſſores. niſi p⁹ paſſionē xp̄i qui haberent auctoritatē abſoluendi.

2 Utrꝝ oēs teneant̃ ad ꝯfeſſionē. R. ꝙ ſic. oēs qui peccatū mortale ꝯmiſerūt ⁊ tā ifideles q̄ʒ fideles ſcḋm Ri. in. iiij. di. xvij. ita ꝙ nō ꝯfitens peccatū mōtale ꝯmiſſuʒ tā añ baptiſmum q̄ʒ poſt ſi hʒ copiā idonei ꝯfeſſoris: memoriā peccati. ⁊ tp̄s. ⁊ loquelā ad cōfitenduʒ oīo dānabit̃ cū ſit de iure diuino p̄cepta. vt. ſ. patuit. Verūtñ ꝓut ꝯfeſſio ē p̄cepta ab eccl'ia: vt fiat ſemel in anno in. c. omnis de pe. ⁊ re. non ligat niſi fideles.

Utrꝝ pueri teneant̃ ꝯfiteri. R. ſcđʒ Sco. in iiij. di. xvij. ⁊ cōiter doc. pueri q nō diſcernūt ⁊ quoꝝ etas ignorat qd videat. ⁊ furioſi non tenent̃ ꝯfiteri. Sʒ qñ qs inſtruct⁹ ⁊ iterrogatus ordinate ꝑcipit diſtincte qd iuſtū. ⁊ qd iniuſtū in. l. diuina. qđ pōt facilit̃ videri ſi ad ordinatas introgationes ordinate rn̄dit ſic̄ ali⁹ adult⁹ ꝑfecte ex ſil'ibus p̄miſſis ſimplicit̃ rn̄det. tūc hʒ etatē ſufficientē ad cognoſcenduʒ iuſtū: vl' iniuſtū ꝯ̈ dei legē: ⁊ ꝯfiteri tenet̃. 3

Utrꝝ nō hn̄s mortale teneat̃ ex precepto eccl'ie ꝯfiteri ſaltem ſeml' in anno. R. ſ. Bo. S. Tho. Ri. ⁊ Pe. in. iiij. di. xviij. tenēt ꝙ ſic. ñ ex vi ſacramēti. ſed ex vi ſtatuti eccleſiaſtici. Sco. ea. di. tʒ ꝙ nec ēt ex ſtatuto eccl'ie tenet̃: ſʒ ſufficit ꝙ ſe p̄ntet ſacerdoti ⁊ dicat ſe non hr̄e cōſcientiā mōtalis peccati: vt ad cōionē poſſit admitti. Tu Vo dic ꝙ cū hō teneat̃ cōfiteri ſcḋm Ri. in. iiij. di. xxi. de mortalib⁹ oblitis gn̄aliter nō de ſingulis geneꝝ: ſʒ đ gn̄ib⁹ ſinguloꝝ. Itē q2 dicit p̄s. Ab occultis meis mūda me dn̄e. ꝙ vera eſt opi. prima ꝙ qs tenet̃ cōfiteri ſaltē gn̄aliter de generib⁹ ſinguloꝝ ꝑꝑ ꝑiculū peccatoꝝ ignoratoꝝ ⁊ occultorum. Et opi. Sco. intelligit̃ qñ quis eſt cert⁹ ꝙ nullum mortale habet. q2 tunc nō tenetur confiteri. Et ſic ſerua. 4

Utrꝝ poſſit diſpenſari cum aliquo vt non teneatur cōfiteri. R. ſcḋm Ri. in. iiij. di. xvij. ⁊ Tho. ea. di. ꝙ nō ſcḋm ꝙ obligat ex vi ſacramēti. Pōt tñ papa diſpenſare ſcḋm ꝙ obligat ex p̄cepto eccl'e. ſ. vt poſſit diuti⁹ cōfeſſionē differre q̄ʒ ſit ſtatutū ab eccl'a. Vñ etiā papa tenet̃ ꝯfiteri. q2 lʒ ille cui ꝯfiteri debet ſit inferior eo inquantum eſt prelatus tñ ſuperior inquantum eſt peccator. ⁊ ipſe cōfeſſor dei miniſter. 5

Confeſſio tertio cui faciēda ē vtrꝝ ſoli ſacerdoti. R. ſcḋm. ſ. Bo. in. iiij. di. xvij. ꝙ đ confeſſione poſſum⁹ loq dupliciť. vno mō prout eſt opus Vtutis directe repugnās hypocri- 1

ſiſto in c. de penitencijs. di. v tenet quod confeſſio nō ſit de iure diuino ſed tantum de traditio ecclesie ... tenet quod ſit de iure diuino ...

ſi ī quo quis ſe ipſū accuſat ne alius ſit ꝗ̄ ap
pareat vł mala ſua aperit ad iueſtigandaꝫ cu
rationē. Hͦ modo confeſſio pōt fieri cuilibet
etiā laico qui pōt adiuuare inſtruēdo vel orā
do.⁊ ꝺ quo homo pōt erubeſcere ⁊ humiliari
⁊ ille exēplo humilitatis meliorari ñ peccato⸗
rū cognitione deprauari. Alio mō prout con
feſſio ē opus ſacramētale ⁊ prout ordinatur
ad reconciliationē que fit per abſolutioneꝫ ⁊
li gationē. Et qm̄ hec poteſtas collata eſt ſo⸗
lis pͤſbyteris.iō hͦ confeſſio nullis niſi pͤſbyte
ris ē fiēda.
1 ¶ Sed quid ſi pͤſbyter deeſt tenet̃ qs confite
ri laico in caſu neceſſitatis. R̸. magiſter ſniaꝝ
in iiij.di.xvij.⁊ .ſ.Tho.ea.di.⁊ tex.aug.ꝺ pe.
di.i.quē penitet.⁊ glo.extra de offi.or.i.c.pa⸗
ſtoralis.voluūt ꝙ ſic. Sꝫ verioreē opi. Sco⁊ Ri.
Pe.⁊ cōit the.in.iiij.di.xvij.ꝙ nō tenet̃ de ne
ceſſitate.⁊ hͦ pꝫ ex predictis.imo vt dicit Sco.
ea di.ꝙ ſi peccator ſic poſſet per ſe verecunda⸗
ri.⁊ in generali ſic querere conſiliū:vel laicus
non ē magis diſcretus ꝗ̄ ipſe ꝙ nō ē vtile cō
fiteri laico nec expedit:poſſet bn̄ eſſe vt ille ex
materia verecundie que ē vna pena debita ꝓ
peccato. vnde ſi confitēs laico ſolueret vnam
penā debitā pro peccato.⁊ ſic eſſet bonū con⸗
ſiliū eidē confiteri in tali caſu dūmō ſit talis
qui nō habeat deprauari ex auditione pecca⸗
toꝝ. Et ſic itelligit Aug. vbi.ſ̃.vt ibi pꝫ.
2 ¶ Vtꝝ omni ſacerdoti ſit confitendū. R̸. ſm
cōit doc.ꝙ non ſed ſolū ſacerdoti proprio .lo⸗
quēdo de confeſſione prout ē ſacramētalis:⁊
de precepto iuris diuini ⁊ eccl'ie vt clare pꝫ in
c.omnis.de pe.⁊ re.niſi ſm Ri.in.iiij.di.xvij.
in caſu extreme neceſſitatis quādo alicui imi
net piculū mortis ꝓbabilit̃ ⁊ ꝓpriū ſacerdotē
habere nō pōt.nā tunc quilibꝫ ſacerdos pōt
quēlibꝫ peccatorē audire ī confeſſione ⁊ abſol
uere ab oībus peccatis caſibus ⁊ excōicationi
bus vt tenet gl.i.c.paſtoralis.ꝺ offi.or.quam
ſequunt̃ cōit doc.ar.ad hͦ xxvi.q.vi.ſi preſbyt̃
⁊.c.ſe.de fur.c.fures.de ſen.ex.c. cos li.vi.ita
ꝙ nō oꝫ āplius de ipiſ confiteri ſeu ad aliquē
recurrere.etiaꝫ ſi erat caſus reſeruatꝰ .ar.d.c.
cos ſed tn̄ quo ad excōicationē ſerua ꝙ dixi.
ſ̃.Abſolutio.iij.§.xvi.dūmō talis ſacerdos ñ
ſit hereticus.excōicatus: aut ab eccleſia preci⸗
ſus ſm Bo.ca.di. Ego tn̄ credo ꝙ niſi ſit peri
culū peruerſionis in confitente.ꝙ etiā in tali
caſu liceat confiteri heretico.⁊ excommunica
to aut preciſo ⁊ abſolui ab ipſis ſi alius ſacer⸗
dos haberi nō poteſt.⁊ ſit paratus audire.qꝛ
īducere talē non licet.vt.ſ̃. clericus.viij.§.ij.
⁊ ꝙ tales ſacerdotes vere abſoluant in tali ca
ſu nec peccāt ſic abſoluēdo dū mō peniteant
de peccato ſuo. Ratio ē quia ſm Pe.aure.in
iiij.di.xvij poteſtas clauis que eſt abſoluēdi
a peccato.⁊ ex conſequenti ad penā eternā cō
mutādam in temporalē ⁊ ad gratiam actiue
conferendā per modū applicantis actu meri
tū paſſionis chriſti fundatur ī characterẽ ſacer
dotali.qui quidē eſt indebilis. Et ꝗ̄uis ab ec
cleſia in tali ſit ligata talis poteſtas.tn̄ in tali
caſu non credo. quia neceſſitas ſubiacet legi
poſitiue.vt in.c.quod nō eſt de regu.iur.hoc
tenet glo.in.c.non eſt ꝺ ſponſali. Et ſm Pe.
de pal. in iiij.ſicut.a tali pōt baptiſmū recipe
re.ſic ⁊ penitētiam:cum ⁊ ipſa ſit ſacramētuꝫ
neceſſitatis. Et eſt tutius.in tali articulo con
fiteri per ea que.ſ̃.dixi. Confeſſio.ij.§.i.
¶ Sed quis dicitur proprius ſacerdos. R̸. vt 3
colligo ex Ri.vbi.ſ̃.⁊ Pa.i.d.c.omnis.⁊ Car.
in.cle.dudū ꝺ ſepul. Primo papa in toto mū
do. Secūdo legatus in tota ſua prouicia. Ter
tio penitētiarius eiuſdē legati in prouincia.
Quarto archiepiſcopus dum viſitat eſt ꝓpri
us ſacerdos ſuoꝝ ſufraganeoꝝ.⁊ eos abſolue
re pōt.c.noſtro.de peni.⁊ remiſ. Quinto epi
ſcopus ī tota ſua dioceſi. Sexto archipreſbyt̃
eccleſie cathedralis. Septimo vicarius gene⸗
ralis epiſcopi. Iſti duo poſſunt audirẽ omnes
de dioceſi.ar.l.cum pretor.ff.de iudi.⁊.c.offi
cium ꝺ offi.archipre.ſbyteir. Octano preſby
ter parrochialis in tota ſua parrochia. No⸗
no vicarij prefatoꝝ. Decimo omnes haben⸗
tes licentiam ab aliquo predictorum.
¶ Sed nunqd nō hn̄tes executionē ordinuꝫ 4
poſſint licentiari ad audiēdas cōfeſſiones ab
aliq̄ qui executionē dare ñ pōt. R̸. vt colligo
ex archi.in.c.plectis.xxv.di.⁊ a Pa.i.d.c.oīſ
ꝙ tripliciter dicit̃ quis nō hr̃e executionē or
dinum. Primo qꝛ non habet velle vel nolle.
ſed eius velle dependet ab alio ſicut ſunt re⸗
ligioſi.vt.xij.q.nō dicatis de elec. ſi religioſꝰ
li.vi.ꝺ teſta.religioſus de ſep.c.ſi.li.vj. vn de⸗
niſi tales habilitentur a ſuis prelatis. nullo
modo etiam ex licentia ſacerdotū parrochia
lium vel epiſcoporum ſi ſunt exēpti poſſunt
abſoluere vel ligare. Secundo dicit̃ quis nō
habere executionem ordinum.qꝛ eſt excōmu
nicatus ſuſpenſus vel interdictꝰ ⁊ huiuſmo
di.⁊ talibꝰ ñ pōt dari lnia audiēdi ꝯfeſſiōes.

niſi prius habilitentur ab eo q tale impedim̄
tum pōt auferre. Tertio dicit̄ quis ñ hr̄e exe
cutionē ordinū. qꝛ non hēt ppl'm ſibi ſubdi/
tum. ſicut ſunt religioſi a ſuis p̄latis habilita
ti ⁊ oēs ſacerdotes ſeculares q non hn̄t curā
animarꝫ. vnde hn̄ talib⁹ pōt cōcedi licentia
audiendi. non ſolū ab his q hn̄t curā in actu
ſpāliter ipſis cōmittendo: ſꝫ ēt gn̄aliter dan
do licentiā ſubditis ipſorꝫ: vt quēcunqꝫ vo/
luerūt eligant ſibi cōfeſſorē. Nec ob. ꝙ iu/
dex ꝓrogata iudicat iure ꝓprio. Et iō ſi non
hꝫ iuriſditionē in actu non pōt. ar. c. ſignifi
caſti. de fo. compe. Nō qꝛ priuat⁹ nō pōt da
re iuriſditionē quā non hꝫ. l. priuatorꝫ. C. d̄
iur. om. iu. Item ꝓrogare idē eſt qd̄ extēde/
re. Et iō ꝙ nō eſt non pōt extendi. c. ad diſſol
uendū. de deſpō. impu. Rn̄deo ꝙ qlibet
ſacerdos ex q̄ ſacerdos ordinat⁹ hꝫ iuriſditi
onem. ſolū deficit mā in qua exerceat̄. ⁊ iō
cum ſibi exhibet̄ per talē lniam in gn̄e datā
abſoluit auctoritate ꝓpria quā hꝫ. ⁊ pōt exer
cere oblata ſibi mā debita. Non obſtat ēt. c.
ad hec. de reſcrip. vbi ꝯceſſio iudicis incerti
nō valet. qꝛ illō verꝫ eſt quantū ad forꝫ ꝯtenti
oſū vt no. Ge. in. c. fi. de pe. ⁊ re. li. vj. Et iſtā
opi. tꝫ Mo. ⁊ ſeqtur Pa. in cle. i. d̄ ꝑuil. lꝫ pri
us tenuiſſꝫ cōtrariū. Et ideo ſ'm hoc limita
⁊ intellige dicta doc. in cle. i. de priuil. ⁊. xvj. q
i. §. ecce. ⁊ in cle. dudum de ſepul.
5 ¶ Undecimo d̄r ꝓprius ſacerdos ei⁹ ille q eli
git a papa ꝓ ſuo ꝯfeſſore. Et ſil'r ab ep̄is: ar/
chiep̄is: patriarchis: cardinalib⁹. ⁊ ſimilib⁹ p̄
latis epiſcopis ſupiorib⁹. ⁊ ēt ab inferioribus
p̄latis. dummō ſint exempti. vt pꝫ in. c. fi. de
pe. ⁊ re. Sed nota ꝙ tales iferiores ep̄is opō
tet primo ꝙ ſint imediate ſub papa. qꝛ exem/
pti q hn̄t abbatē vel gn̄alē ⁊ hmōi ſup ſe nō
pn̄t ſibi eligere ꝯfeſſorē de iure cōi ſ'm Mo.
⁊ Pa. in. d. c. fi. Scd̄o ꝙ ſint p̄lati. ⁊ capit̄ lar
ge prelati ſ'm Pa. ibidē ēt pro ſacerdotibus
curatis q large dn̄tur p̄lati. vt in. c. tua de cle.
egro. lꝫ ſtricte noīe prelati veniāt ſolū illi q
hn̄t iuriſditionē fori ꝯtentioſi. vide ho. glo.
in. c. ij. de iudi. ⁊ in cle. dudū. de ſepul. in vſi.
p̄lati. Tertio ꝙ ſint exēpti. vno iſtorꝫ d̄ficien
te non poſſunt ſibi eligere confeſſorem.
6 ¶ Utrū prefati poſſint vna vice eliger̄ vnū
alia vice alium. R. ꝙ ſic. dummodo non faci/
ant in fraudem ſecundum directoriam.
7 ¶ Sed quā auctoritatē hēt talis electus ſu/
per eos q eū elegerunt. R. ſ'm Pa. in. c. ſigni
ficaſti. de fo. ꝯpe. ꝙ electi per exēptos ep̄is in
feriores non pn̄t abſoluere ab excōicatione ⁊
caſib⁹ ep̄is reſeruatis. ar. c. ij. de pe. ⁊ re. li. vj.
niſi ſpālem indulgentiā hēant ſup hoc. Sed
Mo. tꝫ ꝙ ubi exēpt⁹ eligit elect⁹ hꝫ ptātē pe
nitentiarij pape q̄ ad abſolutionem non quo
ad diſpenſationē niſi de ſpāli mādato. A nō
exēptis vo elect⁹ hꝫ ptātem illius cui ſubeſt
vn̄ ꝯfeſſor ep̄i pōt ſuper ipſū ſicut archiepi/
ſcop⁹: ⁊ ſic de ceteris. Et hoc magis placet q̄
ad p̄dictos. de quib⁹ loqtur. d. c. fi. de pe. ⁊ re.
Et idē dicerē de illo cui papa ꝯcedit vt poſſit
ſibi eligere ꝯfeſſorē. vt ꝯfeſſor poſſit eum ab
ſoluere ab oībus nō reſeruatis pape. Et ad. c.
ij. predictū dico intelligendū in caſu ſuo. qn̄
ep̄s dat ſuo ſubdito talē lniā: ſꝫ nō qn̄ papa.
qꝛ potuiſſet loq gn̄aliter ſi voluiſſet.
¶ Utrū eo ipſo quo ep̄s vl' tales exempti: de 8
quib⁹. ſ. ꝯfitent̄ alicui videant̄ eū eligere. R.
ꝙ ſic. qꝛ plus eſt factis eligere q̄ꝫ vbis. l. non
dubiū. C. de legi. ⁊ in. c. legebat̄ de maio. ⁊ obe
dien. ⁊ in. c. ſi. xv. q. vj.
¶ Duodecimo d̄r ꝓprius ſacerdos qlibet p̄/ 9
ſbyter parrochialis oīum vagabundorꝫ. ⁊ il/
lorꝫ q nō hn̄t ꝓprium domiciliū. Et hoc tan/
diu q̄ꝫdiu in ei⁹ parrochia inueniunt̄. qꝛ a q̄
cunqꝫ parrochiali p̄ſbytero ad quē ſe trāſfe
runt pn̄t abſolui ⁊ a fortiori ab ep̄o. aut licen
tiam hn̄tibus ab eodē epiſcopo in ſua dioce
ſi audiendi ꝯfeſſiones. Et not. ſꝫ Pa. i. c. fi d̄
fo. ꝯpe. ꝙ vagabundi dn̄tur q non hn̄t domi
cilium certū vl' hitationē ſ'm glo. ⁊ Bar. in. l.
dies. §. pretor. ff. de dam. infec.
¶ Sꝫ qd dicem⁹ d̄ ſcholarib⁹ mercēariis mē 10
catorib⁹: ſtipēdiarijs: ⁊ hmōi cōmorātib⁹ in
aliq̄ prochia nūqd poterūt abſolui ab illis ſa
cerdotib⁹ a qbus pn̄t abſolui parrochiales il
lius parrochie. lꝫ ibi non ꝯxerint domiciliū.
R. ſ'm Pa. in. d. c. oīs. ꝙ ſic. qꝛ ille dicit̄ ꝓpri⁹
ſacerdos prefatorꝫ in cui⁹ parrochia hitant
de pn̄ti. nec pn̄t ꝯmode adire ꝓpriū ſacerdo
tem. ar. c. fi. de parrochijs. vide glo. que hoc tꝫ
in cle. i. de priui. Et hec eſt cōior opi. Hoc idē
tꝫ Pa. in. c. cū ꝯtingat. de fo. ꝯpe. Quā opi.
limito veram qn̄ per maiorē partē anni ibi
ſteterunt vt dicam in ſe. §. aliter non.
¶ Nunquid idē ſit dicendū de pegrinis via 11
torib⁹ aut mercatoribus diſcurrentib⁹ hinc
inde ꝓ negociatiōe. R. vt colligo ex Inno. ⁊
Mo. in. d. c. oīs ꝙ ſi alicui morant̄ per annū
vel per maiorē ptem anni. preſertim vltra pa/

ſcha ī quo tenenť ꝯfiteri.⁊ maxīe qñ ī paſcha/
te cōiter non declināt ad domū ſui loci. quia
tunc nō videnť habere ibi domicilium vbi ē
eorū domus quo ad ſacramēta.ideo tūc licite
ꝯfitentur parrochiali illi vbi ſunt.⁊ ab eo poſ
ſunt abſolui.xvj.q.i.queſti.ar.de deci.ad apo
ſtolice. Si vo talē morā alicubi nō cōtrahūt
non poterūt cōfiteri ibidem niſi licentiā ac/
cepint a ꝓprio epo vl' ſacerdote ꝑrochiali vbi
libet ꝯfitendi.vel ſaltē pegrinādi ſiue itinerā
di.q: tunc ēt ibidē confiteri poſſent ⁊ abſolui
q: preſumitur ꝙ eo ipſo quo licentiā itinerā/
di dederūt.⁊ ēt cōfitēdi ⁊ ſacramēta ſuſcipiē
di dederint. Tutius tamē eēt ſpāliter licētiā
petere.⁊ quos caſus ſibi reſeruat' ſuus eps fa
cere ſibi declarari cū nō poſſit abſolui a talib9
ſine ei9 lnia. Qd itelligo qñ ꝑ talē morā alicu
bi ñ ſteterit ꝙ poſſint ab illo ordiario abſolui.

12 ¶ Quid de illis q i diuerſis locis morantur
equaliter.aut i diuerſis caſtris hñt domicilia
nec apparet ꝙ ſit pncipale. R. ꝙ debēt ꝯfiteri
illi i cui9 ꝑrochia ſe iueniūt tpe ꝯfeſſiōis fien
de.ar.c.ex pte.d fo.ꝯpe.facit glo.i.l.ij.C.vbi d
cri.agi opor.que dicit quēcūqz couenire poſ/
ſe vbi degit ⁊ moraŕ. Ho.tamē dicit ꝙ tuti9
eſſet ꝙ ab vtroqz epo vl' preſbytero i cuius iu
riſdictionem moratur,licentiam peteret.

13 ¶ Cui debēt ꝯfiteri ſacerdotes ꝑrochiales. p
poſiti.decani.canōici ſeculares.⁊ hmōi eccl'ia
ſtici nō exēpti iferiores epis. ſil'r religioſi ēt
exēpti qui nō ſūt plati. R. ſm oēs doc.ꝙ tenē
tur cōfiteri ſuis prelatis vel de coꝝ licētia.

14 ¶ Vtꝝ prefati ꝓprij ſacerdotes poſſint alijs
ſuā auctatē delegare. R. ſz Ri.anglicū in ql'.
aut tal' ſacerdos hz auctoritatē ordinariaz ⁊
ſic pōt.aut hēt cōmiſſaz.⁊ tūc diſtiguo ꝙ aut
a papa ⁊ ſic pōt. Intellige veꝝ qñ a papa cō
mittiŕ iuriſditio. Secus cū ꝯmittiŕ nudū of
ficiū ſine iuriſdictōe.vtputa audire ꝯfeſſiōeſ
q: ñ pōt.facit.c.fi.d of.dle.vide.j.dlegatus.§.
vj. Aut ab iferiore.vt ab epo.⁊ tūc aut ad vni
uerſitatē cāruz.⁊ ſic pōt i ꝑticulari aliquā cāz
cōmittere.vt officialis ⁊ generalis pniarius
epi:niſi ſit eis ſpāliter iterdcm̄. Si vero hz cō
miſſionē particularē nō pōt.ſicut ſi ſacerdos
fuerit ꝯductus ad officiādū eccl'ie ꝑrochiali.
cū nō ſit ordinarius illi ꝑrochie Et ſic loquiŕ
c.fi.de offi.dle.i.§.ceterū.vbi diciŕ ſalua lega
toꝝ ſedis apl'ice.auctoritate nulli cui ꝯmiſſū
fuerit predicare crucē.excōmunicare.abſolue
re. diſpēſare.vel iniungere pēitētias liceat de
cetero hoc alijs demandare.

¶ Vtꝝ ī aliquo caſu liceat ꝯfiteri alteri qz ꝓ 15
prio ſacerdoti. R. ſz Pa.in.d.c.omnis ſ ꝙ ſic
qñcūqz ſubeſt aliqua legitima cā. puta q: eſt
reuelator ꝯfeſſiōis vl' ſolicitator ad malū.vel
nō hz debitā ſciaz vel ꝓbabiliŕ videŕ ſibi pi/
culū.vl' ſacerdoti iminere.vl' ē excōicat9 ⁊ hu
iuſmōi.⁊ tūc debet petere lniam ⁊ obtinere.
ꝙ ſi nō pōt obtiere:nec adire pōt ſupiorē.ſuf
ficit ꝙ petijt.⁊ ſic ſupplet.d.c.ois.ꝑ.c. placuit
⁊ ibi gl.d pe.di.vi.ſic.vt ſit ſenſus.dbet obtie
re lniaz.ſ.ſi pōt.vt i.d.c.ois.vel adeat alienuz
ſi nō pōt.vt i.d.c.placuit. Ego vo i hoc mul
tū nō inſto.q: veriſſimū puto.⁊ q: hodie ha/
benť multi ꝓprij ſacerdotes qbus legitie cō/
fiteri poſſumus ſi vnus nō ē idoneus.⁊ ſi ca/
ſus accederet.tene quod dixi.q: precepta non
ſe extēdūt vltra charitatē. Et ſi lz cā meliorā/
de vite extra de regula.c.licet.quanto magis
cauſa recuperande.

¶ Vtꝝ liceat abſqz alia licētia ꝯfiteri frībus 16
mioribus ⁊ predicatorib9. R. ꝙ ſic.ſi.v.cōcur
rāt. Primū ꝙ generalis vel ꝓuicialis mini/
ſter:aut cuſtos quo ad miores ⁊ magiſter aut
ꝓor ꝓuicialis.aut eius vicarius quo ad pdica
tores accedat ad penitētiā platoꝝ petēdo ꝙ
fres q fuerit electi poſſint liberé ꝯfeſſiōes ſuo
rū ſubditoꝝ audire. Sed iſtud primū ē de be/
ne eē.vt.j.patebit.§.xxi. Secūdū ꝙ fuerit ele/
cti ⁊ habilitati ad audiēdas ꝯfeſſiōes per ge/
neralē aut ꝓuicialē miniſtrū quo ad miores.
vel ꝑ magiſtrū aut priorē ꝓuicialē quo ad p/
dicatores. Tertiū ꝙ ſic electos preſentēt ꝑ ſe
vel ꝑ fratres quos ad hoc deputauerit epis'.
ſeu coꝝ vices gerētibus petēdo hūiliŕ.vt de
coꝝ beneplacito poſſint audire ꝯfeſſiōes ſuo
rū ſubditoꝝ. An āt reqraŕ ꝙ ꝑſonaliŕ ducat
tales fratres electos.ego credo ꝙ nō.ſz ſufficē
ꝙ verbaliŕ vel al'r qualitercūqz. Rō q: qñ alī
quod onus īponiŕ alicui ſine determinatōe.q
īpleto ad aliquod bñficiū mereŕ admitti.quo
cūqz leuiori mō īpleaŕ onus cōditio dŕ īpleta
⁊ ſic ad beneficiū mereŕ admitti.hoc ꝓbauit
ff.d cōdi.⁊ de.l.qd traditū. Cū ergo onus pre
ſentatōis īpoſitū prefatis electis ñ diſtiguat
qūo debeat fieri.cū poſſit fieri mltis modis.
ff.de ꝓcu.l.pñs.⁊ ibi gl.igiŕ qualitercūqz fiat
ſiue ꝑ ſcriptū.ſiue verbaliŕ itelligiŕ cōditio ī/
pleta. Nec.ob.glo.in cle.duduz.de ſepul.que
dicit ꝙ dz fieri preſētatio ꝑſonalis.q: pñs di
ciŕ q prebeŕ ſenſibus corporis ar.ff.de verb.

ob.l.i.i prin.q2 ſi aduertis hec rō nō vꝫ.q2 pre ſentatio pſonalis ē pōt fieri p procuratorē vt in.l.fi.C.de procu.Et ſic prebet ſe quis ſen ſibus p ſe aut per aliū.ut.d.l.pñs.Sic intelli ge glo.p.d.l.pñs.ꝛ ibi ꝛ p no.p Jo.an.i.c.pñti de preben.li.vi.facit.c.tue.de ꝓcur.vbi pꝫ ꝙ pñs nominaliter nō īfert neceſſario vt per ſe faciat.ſed bene ſi aduerbialiter dicatur vt ibi patet.Quartus qd̄ requiritur ē ꝙ nō audiāt cōfeſſiōes extra dioceſim illius cui ſūt pñtati ꝛ in hoc differūt a ꝓprijs ſacerdotibus pro/chialibus vel epīs aut prelatis ordinarijs.q pñt vbiqꝫ audire ſuū ſubditū ꝛ abſoluere in foro pniali.q2 i his q ſiūt ſine ſtrepitu ꝛ ſub ſi lētio nullius ledit territoriū.l.ii.ff.de off.pro/cō.facit qd̄ no.Pa.i.c.cū ꝯtigat.de fo.ꝯpe.ꝛ ita tenet Car.i.d.cle.dudū.Quītū ꝙ ille q vl't eis ꝯfiteri ſit de iuriſditiōe illius plati cui ta/les ſūt pñtati.h habent ex.d.cle.dudum.

17 ¶ Utrū pdicta pñtatio ſolū ſit fiēda epis.R. Car.i.d.cle.dudū.ꝙ nō.ſed ibi noie prelati in telligitur qlibet habens iuriſditionē epalem. Ita ꝙ nulli dioceſano ſubſint corū ſubditi. nec ipſi.ar.c.abbates.in fi.de puil.li.vi.

18 ¶ Utrū hec pñtio poſſit eis fieri ex territoriū exñtib9.R.ꝙ ſic.ſm Pau.i.d.cle.dudum.

16 ¶ Quid ſi ſedes vacat.R.Pau.vbi.ſ.ꝙ fiet capitulo.ar.c.cum olim.de ma.ꝛ obe.

20 ¶ Sꝫ pone ꝙ nō poſſit hēri copia talis prela ti.R.Pa.vbi.ſ.ꝙ petet a vicario ſuo i ſpūali bus ſi hꝫ de tē.or.c.cū nullus.li.vi.Si nō hēt ꝛ malicioſe h facit dꝫ adire ſuperiorē q ei9 ne/gligētiā dꝫ ſupplē re.c.q2 diuerſitate.d cō.p. Et idē dic ſi eēt excōicatus:vel ſuſpēſus:vel interdictus ꝙ adire dꝫ ſuperiorem.

21 ¶ Quid ſi pñtent electi añ petitionē licētie.R. Zen.in.d.cle.dudū.ꝙ vꝫ conceſſio facta ſꝫ ꝙ poſſēt plati dicere ꝙ volūt ꝙ fiat pmo petitō.

22 ¶ Utrū vicarij miniſtrorū.aut magiſtrorū.p uincialiū poſſint eligere cōfeſſores.R.Car.i.d. cle.dudū.ꝙ nō.Et ſic tꝫ glo.ibidē ꝛ Pau.

23 ¶ Quid ſi plati nolūt dare licētiā pdictā pe/tētib9:R.Car.vbi.ſ.ꝙ nihil refert.q2 expecta to cōgruo tempore poſſunt eligere.ꝛ electi cō feſſiones audire.

24 ¶ Quid ſi dicāt prelati nō pñtetis aliquos. q2 nō admittemus.R.Car.vbi.ſ.ꝙ poterunt audire ſine alia pñtatione.

25 ¶ Utrū pfati electi ꝛ ſemel pñtati:aut depu tati durēt p9 mortē acceptātis plati.R.Car. vbi.ſ.ꝙ nō.ſi ſub iſtis vbis ſūt deputati.ſ. vſqꝫ ad beneplacitū coꝝ cū iſtud morte extin guat.vt i.c.ſi gratioſe.de reſcrip.li.vi.Si vo ſimpliciter deputētur durat p9 mortē.ꝛ ſic de bēt deputari nec credo ꝙ ipſis iuitis poſſint aliter deputari niſi ꝙ cōꝝ ptās ſit ꝑpetua.q2 eo rūꝫ auctoritas ē papalis q durat.ar.d trāſac. c.veniēs.ꝛ de iure cōi approbat ar.c.ſup que ſtionū.d offi.dele.d elec.ne romani.i pn.i cle.

¶ Utrum pfati deputati poſſint ꝯmittere 26
alijs.R.Car.vbi.ſ.ꝙ nō.q2 habēt nudum mi niſteriū.Et in hoc dicit Laud.ꝙ habent pote ſtatē ſine adminiſtratione ad inſtar illorum d quibus.de reſti.in inte.in.c.i.dicitur.

¶ Quos poſſunt abſoluere prefati deputati 27
R.vt.ſ.pꝫ.oēs qui ab illo plato cui ſūt pñtati pñt abſolui.tā exēptos qꝫ nō exēptos.tā eccle ſiaſticos qꝫ ſeculares ſm Car.vbi.ſ.ꝛ etiam ſine alia licētia ſacerdotis parrochialis.ꝛ nō obſtāte eius cōtradictione imo omne pceptū ꝛ omnis excōicatio cōtra tales cōfitētes ipſo iure eſt nulla per extrauagātē Martini.iiij. que inſeritur in rubrica de priuile.

¶ A quibus peccatis poſſunt tales deputa/ 28
ti abſoluere.R.quod ab omnibus a qbus poſ ſunt ſacerdotes parrochiales a iure.Et lꝫ epi poſſint ſibi vel p cōſtitutiones:aut ex ꝯſuetu dine reſeruare caſus.ita ꝙ curati abſoluere ñ poterūt tñ pfati fratres bñ abſoluēt.ꝛ facit ad h qd̄ no.Bald.i.l.puilegia.C.de ſa.ſan ec ꝛ ſeqt pa.i.c.ſup ſpecula.ne cle.vel mo.vbi di cit ꝙ reuocato puilegio boñ.nō ē reuocatū p h puilegiū ſtudij ſeñ.qꝫuis ſit cōceſſuꝫ ad in ſtar boñ.q2 iam ius ē qſitū ſtudio ſeñ.h idē pꝫ p vbū de cle.dudū.vbi dicit a iure ergo veni unt oēs caſus pter illos quos ius reſeruauit ſpālit epis.Nec ob.motiua Jo.mo.i.gl.d.cle q2 cū dic ꝙ i re ſua qlibꝫ pōteſt facere qd̄ vult dico verū niſi ſuperior ad quē ptinet pncipa liter aliter velit diſponere.vt ē i ꝓpoſito.Iteꝫ cū dicit ꝙ ſi eps pt artare ordinariaꝫ.multo magis extraordinariā nego pmo ꝙ ptās pfa toꝝ fratꝝ ſit extraordinaria.imo ē ordinaria ſurgēs a pfata cle.dudū.vt tenet Zen.ꝛ Lau. i.d.cle.dudū.Itē poſito ꝙ ſit extraordinaria. verū cōcluderet ſi ptās pfatoꝝ eēt ab epo.ſꝫ cū ſit a papa.vt.ſ.dictū ē nō pōt iferior tolle re cōceſſa p ſuperiorē.xxi.di.iferior.cle.ne ro mani.de elec.aliter poſſent.tot caſus reſeruare ꝙ i totū tollerēt iſtud puilegiū fratrū qd̄ eē nō pōt.c.quāto.de puil.Nec his obuiat ratio ſua.ſ.ne idē ſubditus cēſeat diuerſe cure.q2

hoc intelligitur de fratribus qui secundum formam iuris sunt presentati set si sine aliqua solempnitate sit eis concessa talis potestas audiendi confessiones bene possunt extra diocesim audire ut tenet florentinus in sua summula confessionum in prima parte capitulo e

hanc opinionem s. quod episcopus quod ad fratres non posit plures casus reservare nisi quos ius reservat tenet florentinus in sua summula confessionum capitulo 8 columna v: vj in prima parte

ex hoc nō ſequit̄ ꝙ ſit diuerſe. ſed bñ ſubordinate cure. vt pꝫ i quotidianis cōceſſionib⁹. tā pape ꝙ̄ epoꝝ. Itē cū dicit nō ē iure cōceſſuꝫ qđ iure reuocatū ē. Dico hoc verū in iure cōmuni. nō autē ꝙ reuocat̄ in iure ꝓuinciali: vl' ſinodali: niſi quo ad determinatos ſubditos Itē cū dicit ꝙ parrochiāi nō ſunt exēpti licet fratres ſint. c. p exēptionē. de ꝑuil. li. vj. Concedo. ſed nō ſequit̄ ex hoc ꝙ nō poſſint abſolui ab omnib⁹ exceptis a iure reſeruatis epis. qꝛ ſicut nec poſſunt ipediri quin cōfiteant̄ ꝑfatis fratrib⁹ ita ꝙ nō abſoluant̄ ſm eoꝝ auctoritatē p regulā acceſſoriū. de reg. iur. li. vj. qꝛ auctoritas reſpicit fratres nō ſubditos epi quā i actu poſſunt exercere qñ adeſt materia debita. q̄ ē quorūcūqꝫ volētiū cōfiteri de dioceſi. d. cle. dudū. Itē cū ꝯcludit ñ abſoluat frater qđ nō abſoluit curatus. verū diceret niſi ei p aliū ſuperiorē eſſet cōceſſuꝫ. vt i iſtis ē. Nō ob. cle. religioſi. de ꝑuil. ꝙ nō abſoluāt in caſibus ſedi apoſtolice. aut locorū ordinarijs reſeruatis. qꝛ ſubintelligit̄ quo ad caſus epāles a iure. nō a ſtatuto. vel a ꝯſuetudine. qꝛ cuꝫ excludāt̄ p. d. cle. dudū. ſic oportet iſta ſimiliter eos excludat. ne leges ludibrio fiant. l. fi. §. vbi autē. C. de bo. que li. ꝛ iura iuribus ſūt cōcordāda. l. vnica. C. de inoffi. do. ð elec. cū expediat. li. vj. Et ſic firmiter̄ tene i cōſciētia. ſic etiam hoc ideꝫ tenet Jo. de lig. in. d. c. omnis vtriuſqꝫ ſexus. niſi quando alicui caſui eſſet ſententia excōmunicationis ipo facto ānexa p ſtatutū ꝛ epiſcopis reſeruata. qꝛ tunc abſoluere nō poſſent. Itē quando videret expedire ſaluti anime alicuius: vel aliorū aliquē mittere ad ſuperiorē. tūc licet poſſet abſoluere mittendus eſſet. qꝛ debemus eſſe coadiutores eorum. Et de hoc. ꝛ qui ſunt caſus epiſcopis a iure reſeruati. vide. ſ. caſus primo.

29 ¶ Utrꝫ prefati fratres poſſint per epōs aut prelatos admitti ſine acceſſu miniſtrorum ꝛ huiuſmodi ad petendā lniam ꝛ preſentationem electoꝝ. R. Ho. ꝛ Inno. vt refert Dir. ꝙ ſic. ſi procedit de uoluntate vtriuſqꝫ partiſ ar. l. cum pater. ff. de pac. do. vnde ſi admittūtur ac ſi eſſet obſeruata prefata forma a prelatis eandē habebunt auctoritatem ſicut ſi ꝑuata fuiſſet. Si vero ſolū cōcedit lniam audiendi cōfeſſiones ſuoꝝ ſubditoꝝ. tunc ñ poſſēt abſoluere: niſi in quātum prelati eis concedūt ꝛ poſſent ſibi quot vellēt caſus reſeruare. qꝛ tūc nō abſoluunt auctoritate. d. cle. dudum. ſꝫ ex mera ꝯfeſſione prelatoꝝ. Verꝫ tñ ē ꝙ tales ex ſola licētia admiſſi ſolent vbiqꝫ ſubditos taliū p̄latoꝝ audire ſicut ꝛ ipſi p̄lati. nec durat talis auctoritas niſi ad eoꝝ bñ placitū qđ nota bñ. Iđ ſint cauti ꝯfeſſores. vt qñ nō ꝑuata p̄fata ſolēnitate petūt lniaꝫ audiēdi ꝯfeſſiones rogēt p̄fatos p̄latos ſil'r p̄fata ꝙ velit eos admittere ac ſi eēt ſeruata forma ſi auctoritatē p̄fate cle. volūt hr̄e.

¶ Utrꝫ ꝯſuetudine poſſit iduci vt qs ꝯfiteat̄ ad libitū cui vult. R. vt in. c. ſi eps. ð pe. ꝛ re. li. vj. ꝙ nulla ꝯſuetudine pōt introduci vt qs eligat ſibi ꝯfeſſorē ſine ſui ſupioris lnia. itelligo aut tacita. vtputa qꝛ vidēt ꝛ tolerāt cum poſſint ꝓhibere. aut expſſa. Dicit tamē Pa. in. c. ꝯquerente ð offi. or. verꝫ q̄ ad ſubditos. ſꝫ quo ad exiſtentē i dignitate noīe dignitatis poſſꝫ p̄ſcribē hāc curā. ꝛ fieret ꝓpꝰus ſacer. ſm Ho. ꝛ allegat. c. dudū el. ij. ð elec. ꝛ. c. cū oli. de preſcrip. ꝛ eſt verꝫ p⁹ pſcri. 30

¶ Utrꝫ ſacerdos parrochialis d̄beat facilit̄ dare lniam ſuis ſubditis aliī ꝯfitēdi. R. S. Tho. in. iiij. di. xvij. ꝙ qꝛ mlti ſunt adeo ifirmi ꝙ poti⁹ ſine ꝯfeſſione decederēt ꝙ̄ ꝯfiterent̄ tali p̄ſbytero. iđ dare dꝫ. Vñ illi q ſunt nimis ſoliciti vt ꝯſcias ſubditoꝝ ſciāt. multis laqueū dānationis iniiciūt. ꝛ p ꝯſequēs ſibi ipis. h. S. Tho. Qđ ð credo verꝫ niſi qñ ꝓpter hoc ſolicitāt ſcire ne alios inficiāt. aut vt ceteri ꝑſciētes magis a peccatis preſeruētur dꝫ tamen exigere ſpecificationē illi⁹ cū quo vult cōfiteri. ꝛ ſic eſt eque bonus ſicut ipſe cōcedat. Si Uo nō eſt eque bon⁹. nō dꝫ dare. Et ſi ille cōfeſſor ad quē vult ire habꝫ alio mō auctoritatē audiēdi. tunc dicat ſibi ꝙ ñ expedit ꝛ inducat vt nō vadat. ſꝫ ſi vl't ire relinquat cū arbitrio ſuo. quia ſibi nō imputabitur alias ſic ſi male confiteretur. 31

¶ Utrum ſit credendum dicenti ſe habere licentiam a ſuo prelato confitendi alteri. R. ſecundum Ri. in. iiij. di. xvij. ar. iij. q. ij. ꝙ ſic ꝛ ſimiliter dicenti ſe eſſe confeſſum. Ratio quia cognitio in foro penitentie dependet a voluntate ſubditi. ideo debet eū reputare idoneum ad euchariſtiam ſumēdam ſi ſe aſſerit penitentem ꝛ legitime cōfeſſum ei qui potuit abſoluere. Si tamen ſacerdos haberet aliqua ſigna probalia ꝙ ille nō diceret veram non teneret̄ ei credere. niſi faceret fidem ſufficienter ei. non dico ꝙ ſit vere penitens ꝛ vere confeſſus. quia iſta nō cadūt ſub 32

pꝛobatione. ſed ꝙ illi vel illi ē cōfeſſus qui ipſum potuit abſoluere. Fallit hoc in excom municato cui nō tenet̄ credere niſi ꝓbet ſe ab ſolutū. ⁊ in illo qui habet pſeuerantiā in pec cato. vtputa qui tenet concubinā. ⁊ hmōi.

33 ¶ Vtrū illi q ꝯfitent̄ illis qbus daſ licētia a papa vł legato. aut epō audiendi ꝯfeſſiones vel qui hñt licentiā a pdictis eligēdi ſibi con feſſorē ſaltem ſemł in anno tenent̄ ꝯfiteri ꝓ pꝛio ſacerdoti parrochiali. Reſpō. glo. Ber. in. d. c. ois tз ꝙ ſic. ſз male ⁊ falſe ꝭз cōiter do cto. in. d. c. oīs. ⁊ in. c. ij. de peni. ⁊ rem. lib. vij. Sufficit. n. licētia alteri⁹ eoꝝ. vł ſacerdotis parrochialis ꝭm Jo. An. in. d. c. ij. Mł'to foꝛ tius non tenet̄ ſi ſunt ꝯfeſſi epiſcopo ꝓpꝛio. qꝛ dr̄ parrochialis pſbyter in. c. null⁹. de par rochijs. ⁊ in. c. ij. ix. q. ij. Et qcunqз alr̄ tene ret eēt temerari⁹. vt pз p extraua. Jo. xxij. q̄ i cipit. Vas electionis que dānat pdictā opi. Ber. cum hñtes lniam a pdictis poſſint etiā inuitis ⁊ ꝯdicentib⁹ parochialib⁹ ſacerdoti bus eoꝝ ſubditos abſoluere. Et vt dicit. S. Tho. in quadā. q. de quoł. ꝙ nō pōt aliqs au ctoꝛitate cuiuſcunqз hoīs ꝯpelli ad ꝯfitendū pctm̄ qd̄ alteri ꝯfeſſus eſt. qui eum abſoluere potuit. qꝛ ꝯfeſſio peccatoꝝ eſt quoddā ſacra tale diuino imperio ſubiacēs nō humano. Ad do. tñ cū. S. Bo. in. iiij. di. xvij. ꝙ ſi ſacerdos parrochialis ē bonus ⁊ idoneus bonū eſt cō ſiliūqꝫ ꝙ mittant̄ ad eum a quocūqз audiātur. non tamē neceſſariū eſt nec opoꝛtet ꝙ illa pec cata a quibus ſunt vere a talibus abſoluti ite rum confiteantur. ſed poſſent ea tacere ⁊ alia occurrentia confiteri. Et dic etiam ꝙ tutius eſt confiteri ꝓpꝛio parrochiali ſacerdoti ſeu pꝛelato q̄з alteri ꝓpter multas deceptiones ⁊ illiteralitates que ſunt i alijs deputatis. Vñ ſemꝑ cōſulo ꝙ nemo dimittat ꝓpꝛiū parro chialem ꝓ alio deputato. niſi clare conſtet eū quē eligit eſſe bone conſciētie. ⁊ debite peritie ⁊ melioꝛis q̄з pꝛopꝛius parrochialis. quia ſi i eſt aliquis defectus in parrochiali magis ex cuſatur ſubditis ei confitendo q̄з alteri. cum ſuperioꝛes eum inſtituendo pꝛo ſufficiēte eū approbare videantur.

34 ¶ Quid ſi aliquis vult ſepius confiteri i an no nūquid ſacerdos parrochialis tenetur eū totiens audire. R. ꝭm Ri. in. iiij. di. xviij. ꝙ ſic de neceſſitate pcepti ſi ille qui vult confite ri de neceſſitate habet confiteri. Si vo non teneretur de pꝛecepto confiteri: nec. ſacerdos pꝛefatus obligaret̄ eum audire niſi de conſi lio. Addit tñ. Ri. ꝙ ſi ſubditus vult pluries confiteri ⁊ ſacerdos noluerit audire. ꝙ tunc talis libere pōt confiteri alteri confeſſoꝛi. ⁊ il le pōt eum abſoluere: niſi eius ſacerdos eum ad determinatum confeſſoꝛē miſerit. qꝛ ſi nō vult eum audire nec alium determinatum aſ ſignat. videtur tacite ei licentiā dare. vt pꝛo il la vice alteri confiteatur cui voluerit. Sed ſi elect⁹ non poterit abſoluere nſi ab his a qui bus pꝛopꝛius ſacerdos potuiſſet.

Confeſſio iiij. q̄ ad qualitatē il lius cui eſt facienda eſt circa quod queritur.

¶ Qualis debet eſſe confeſſoꝛ. R. ꝙ debet ha bere. v. Pꝛimo bonitatē vite. ſ. vt nō ſit i pec cato moꝛtali. de pe. di. vi c. i. Vnde exiſtens i peccato moꝛtali qñ abſoluit penitentem niſi ipſe de ſua moꝛtali culpa peniteat. grauit̄ pec cat. ꝭm. S. Bo. in. iiij. di. xix. Jmo moꝛtalit̄ ꝭз Diriti. xv. li. i. ar. d. c. i. vid̄ ꝙ. ſ. dixi. c. k. 8. §. i.

¶ Sed nūqd tali ſcienter confitens peccat 1 moꝛtaliter. Dic vt. ſ. clerecus. viij. §. ij.

¶ Secūdo debet hr̄e ſciaз. Sз quātā ſciaз de 3 beat hr̄e neceſſario. R. ꝭз. ſ. Bo. i. iiij. di. xvii. ⁊ elicit̄ ex. c. nulli. ſacerdotū. xxxviij. di ꝙ tātā ſciaз dз hr̄e ꝙ ſciat diſcernere i pctis cōib⁹ qd̄ veniale ⁊ qd̄ moꝛtale. ⁊ ꝙ ſciat ſemꝑ ad q̄ pec cata ſua ptās ſe pōt extēdere. Rō qꝛ alia pnia ꝓ moꝛtali. alia ꝓ veniali ē imponēda. Jtē qꝛ ſi eēt aliqd̄ peti gen⁹ ad qd̄ nō poſſet manū ex tēdere: niſi h̄ cognoſceret in periculū aīe eius audiret cōfeſſiōes. ⁊ ēt cōfitētiū. Vnde ho mies q hoc cognoſcūt tenent̄ ꝯſulere diſcre tos. alioquin vterqз peccat grauiter. Et hoc voluit dicē Aug. de pe. di. i. q vult. Eſt ⁊ alia ſciētia qua quis ſcit p habitū acqſitū diſcer nere iter pplexitates peccatoꝝ. ⁊ hec ē d̄ bene eē. Jn talibus eni ſemꝑ debet ſecurioꝛē viam eligere ⁊ ſapiētes cōſulere. h̄ ex. S. Bo. Et h̄ tene. q̄uis diuerſi diuerſa dixerit ſup h̄. Ad uerte tñ ꝙ ſi dubiū verſet̄ circa aliquod faciē dū vel dandū. vel penā ſubeundā. tunc beni gnioꝛ opi. ē eligenda. ff. d̄ eo qd̄ cer. lo. l. qd̄ ſi ephesi. Vnde i. c. fi. de trāſac. dicitur. Jn his ſup quibus ius nō inuenit̄ expꝛeſſuз ꝓcedas eqtate ſeruata: ſemꝑ in hūanioꝛē partē decli nādo. ꝭз ꝙ pſonas cās loca ⁊ tēpoꝛa videris poſtulare. hec ibi. Hocidem tenet B[illegible]. in. l. omnes ppꝑuli. ff. de iuſti. ⁊ iu. niſi foꝛte eēt ali qd faciēdū qd̄ facilit̄ poſſet expediri. Si vo

benignior opinio est illa q̄ lo quitur ... [illegible] ... in complendo austerior [illegible]

dubiū cēt vt abſtineat.tunc ſecurior ps ē eli/
gēda.ſ.abſtinere.Pur ſi diuerſitas cēt inter
doc.⁊ penitēs ex aliqua rōnabili cā vult adhe
rere vni opi.nō ē ſibi denegāda abſolutio ſ;
ſue cōſciētie relinquēdus.Quid aūt ſit dubi
um ⁊ opi.⁊ qd fiendū i his.vide.j.Dubium.
⁊ opi.Similiter ⁊ ſacerdos nō debet aſſerere
mortale id ꝺ quo nō ē cert⁹.ne inijciat laqos
alteri.nec tenet de ſingulis q̄ audiuit dtermi/
nare ſi ſunt mortalia vel ne.ſed de qbus ē cla
rū.nō de qbus ſunt varie opi.vel ēt ipſe peni
tēs neſcit exprimere mētē ſuā circa ꝯſenſū vel
morā.Hen.tñ i quol.ſic diſtiguit.ꝙ peccata
ſūt i duplici genere.Quedā iō qr ꝓhibita.ali
ter nō cēnt mala.vt nō audire miſſā i feſto ⁊
hmōi.q̄ ſūt de iure poſitiuo mero.⁊ talia dēt
ſcire ꝯfeſſor.niſi habeat cā; rōnalē q̄ eū excu/
ſet.puta qr abñs ⁊ hmōi.Alia ſūt peccata qr
ꝺ ſe ſūt mala.vt ea q̄ ſūt ꝯtra ius diuinū.ēt ſi
ab hoīe nō ſint ꝓhita.⁊ hoꝝ q̄dā ſt capitalia.
ſ.vij.quaſi clemēta.⁊ iſta o; ſcire ꝺ neceſſitate
Quedā ſt ſpēs hoꝝ capitaliū.vt illa q̄ rcipiūt
predicationē.vt fornicatio:ebrietas.⁊ hmōi.
Nā fornicatō luxuria et ebrietas gula eſt.Et
hoꝝ ſpēs q̄dā iportāt malū ꝺ ſubſtātia ſui a/
ctus.eo ꝙ ſtati noiata hñt ānexū malū.vt for
nicatio.⁊ tal ꝯfeſſor tenet ſcire vtrū ſint mor
lia.vl nō.Quedā de ſubſtātia ſui actus non
hñt ꝺformitatē.ſ; ex libidīe faciētis.ſicut co/
gnoſcer vxorē ꝓpriā nō ē pcm̄.ſ; ex libidīe ſic
ēt ē mortale qñ excedit limites mrīmonij.ſ.
ēt ſi nō cēt ſua.⁊ talia nō o; ꝙ ꝺ neceſſitate ꝯ
feſſor ſciat vtꝝ ſit mortale.vel veniale.Alia
ſūt pctā q̄ ſūt filie peccatoꝝ capitaliū.vt iſta
pctā.quoꝝ fines termināt ⁊ ordināt ad fies
capitaliū.ſicut dolus acqſitio rei iniuſte.⁊ hu
iuſmōi.⁊ de talib⁹ nō ordinarius nō tenetur
ſcire vtrū ſint mortalia vel nō.ſ; curat⁹ ordia
rius.vt epus.archiepiſcopus.⁊ ceteri alij ſu
piores tenent ſcire.qr tenent purgare pficer
⁊ illuminare alios.Et iō nouū ⁊ vetus teſta/
mētū tenētur ſcire.hec ille.Caueat igit cōfeſ/
ſor ne ſit pceps i dādo ſentētiā ꝺ mortali vbi
ſūt varie opi.doc.ſicut de decimis ſoluēdis.
vbi nō ē cōſuetudo ꝺ locis Jañ.ſ; ꝯſultat ſp
qꝺ ſibi videt tutius.nec moueat ꝓpt dictum
vnius doc.niſi rōnabilr.vt dicā.j.opinio.§.i
4 Sed qd ſi cōfeſſor ꝓpt ſuā iperitiam dubi
tat ꝺ aliquo.R. ꝙ optimū qꝺ poſſit eē i cōfeſ/
ſore poſt vitā ē ſcire dubitare.Vñ niſi ſciat
ꝓ certo ſelegiſſe deciſionē alicuius cāus.vel
nō habeat rōes euidētes.ſemp d; dubitare ⁊
ꝑitos cōſulere.vel ipſe ꝺ nouo ſtudere.dicen
do peccatori vt reuertat.qr vult melius vide
re.vel ſaltē ſi h nō pōt facere abſoluat pēitētē
iquātū ſua auctoritas ſe extēdit.⁊ iponat ei
ꝙ cōſulat ꝑitos ⁊ deliberet facere qcqd faciē
dū ei fuerit declaratū.⁊ ſufficit ⁊ ꝓ hoc facit
i ar.c.ſi qs poſitus.⁊.c.nullus.ꝺ pe.di.vij.vbi
q̄uis ꝺ tali dubitet.tñ abſolutio non negat.
De q̄ āt culpa teneat ꝯfeſſor.vide.j.clpa.§.v
Tertio debet habere charitatē erga pēitē/ 5
tē vt eū iterroget ⁊ iſtruat.de pe.di.v.c.i.An
āt teneat ꝺ neceſſitate facere iterrogatōes.⁊
qūo vide.j.interrogatōes.in pri.⁊ ꝑ totum.
Quarto debet habere pietatē i cōpatiēdo 6
peccatori.benigne eū cōſolādo.ifundēdo vi/
nū ⁊ oleū.ut dicit in.d.c.ois.ut potius velit
ſaluū in purgatorio q̄; nimiā pniā; iponēdo
ꝺſpatū i ifierno.nec exigat iuramētū.vl ꝓmiſ
ſionē a pēitēte.niſi i caſibus i quibus ius ita
vult.ēt ſi videat ꝙ nō iplebit q̄ ſibi iponet.
Sed pone ꝙ pſbyter ꝓchialis habeat ali 7
quos ꝓchianos ſurdos mutos ul furioſos
⁊ hmōi.R. ꝙ d; facē poſſe ſuū.ut iducat eos
ad cōtritionē ⁊ pniam ſm ꝙ ē poſſiblie.ſ.ſi/
gnis.aut nutibus.⁊ hmōi.⁊ ſi nō pōt ꝑficere
oret deū ꝓ ipſis.⁊ faciat orare populū.ut dñs
eos illuſtret.⁊ cū nihil omiſerit de cōtingen/
tibus nō iputabitur ei.facit.de cōſe.di.iiij.ſo
let queri.⁊.xliii.di.epheſis.
Quid ſi eger petat pſbyteꝝ.⁊ añq̄; adiun/ 8
gat ꝑdit loquelā vel efficit furioſus.R.ꝙ ul
ad nutū ifirmi vel ad teſtimoniū coꝝ q ipſū
audierūt petere pniam.uel pſbyterū deb; ei
qcqd pōt humanitat ipēdere.abſoluēdo:ul
recōciliādo.⁊ ſi pōt ſine periculo ori eius eu/
chariſtiā infundēdo.⁊ ſufficit vnus teſtis in
hoc.cum nulli fiat preiudicium.
Vtrū adiudicatus morti petēdo peniten/ 9
tiā ſit abſoluēdus.R.ꝙ ſic.⁊ debēt compelli
officiales ut hoc ꝑmittant.⁊ cogi eccleſiaſti/
ca cenſura.cle.cum ſm.de pe.⁊ re.
Quid ſi ſacerdos ſcit ipedimētū i matrio/ 10
nio alicuius ſui parrochialis ⁊ hmōi.R.ſm
Mo.ti.penitētia.vij.ꝙ ſi pōt ꝓbari tenet ſi
bi reuelare.qr cū ſit eius ꝑlatus tenet ad illꝺ
ꝑceptū.Ma.xviij.Si peccauerit i te frat tu⁹
⁊c.Si āt ꝓbari nō pōt l; ſciat nō tenet ei di
cere.niſi credat ꝙ laboret ignorātia craſſa ⁊
ſupina q̄ eū nō excuſet.ul qñ ꝓbabilr credit
ꝙ pati erūt acqeſcere cōſilio bonoꝝ ſuper.h

in his duobus casibus tenet eī reuelare. alˀs
non. Jmo. ego credo ꝙ grauiter peccaret aliā
reuelando. quia eēt occaſio peccati.
11 ❡ Quinto debet habere poteſtatem abſoluē
di ſm qđ. ſ. dictum eſt.
12 ❡ Sed qd de ꝯfeſſoribus illis q vel de iure ñ
tenēt beneficiū. vel ſunt intruſi aut excōicati.
vel nō habent liniam audiendi ⁊ hmōi. R. ꝙ
quātum ē ex pte taliū ſacerdotū decipiūt ani
mas. cum nō poſſint nec ligare nec ſoluere de
proch. c. nullus. Sed quo ad ꝯfitētes diſtiguē
dū ē. ꝙ aut hñt iuſtā cām ignorātie. ⁊ ſic ſunt
abſoluti quo ad deū. q̄zdiu talˀ ignorātia du
rat. ſꝫ ſi poſtea h ſciāt ſꝫ Jnno. tenent ꝯfiteri
iterꝝ ſacerdoti legitimo q eos poſſit abſoluē
ar. d. c. oīs. ⁊ de p. nō bap. c. veniēs. Diſtiguo
tñ hic ſm Pe. de pal. in. iiij. di. xviij. ꝙ ſi ipe
dimētū ē iuris diuini. puta q2 nō ē baptizatꝰ.
vel nō ē ordiatus. ſic lꝫ quo ad deū ſit abſo
lutis ꝯfeſſis tali q̄zdiu ignorātia durat. tñ cū
ſcit tenet iterꝝ ꝯfiteri legitio ꝯfeſſori. nec pa
pa poſſet diſponere de ꝯrio. Si vero ipedimē
tū ē iuris poſitiui. tūc aut talis cū q ē con
feſſus habeat cōiter ꝓ plato. puta q2 erat in
poſſeſſiōe ⁊ ꝯfirmatus p ſupiorē. lꝫ nō legiti
me obtinuerit bñficiū. ⁊ cōfeſſus eſt quis tali
tāq̄z ſuo plato. q2 ſic reputabat cōiter. ⁊ ſic ip
ſe credebat ex ignorātia facti. ⁊ tali ꝯfeſſus ñ
tenet iterare ꝯfeſſionē. lꝫ poſtea ſciat ñ fuiſſe
legitime poſitū. Si vo ex igꝛātia iuris h ꝓ
uenit. utputa q2 uidit eū verberare clericū. ſꝫ
nō putabat excōicatū. ⁊ hmōi. ſic tenet ſꝫ eun
dē Pe. reiterare. ⁊ ita tenēt doc. ⁊ gl. vlt. i. c.
nihil. de elec. Et ita ē verū de iure antiquo. ſꝫ
hodie dic ꝙ ꝯfeſſus ſciēter ēt cū eo q ē ſuꝰ pre
latus. q̄zuis ſit excōicatus uel ſuſpēſus. nō te
net iterare. vt. j. excōicatō. viii. q. iij. Si autē
ñ erat ꝯfirmatꝰ ſꝫ intruſus. ſic tenet iterare cō
feſſionē factā tali. poſtq̄z ſcit ſm Pa. in. d. c.
nihil. Et ad. l. barbariꝰ. ff. de off. p. dicit ꝙ loq
tur qñ talis ponit i officio a ſupiore. Hoc te
ne i ꝯfeſſis cū ſuo plato. Secus i ꝯfeſſis cū ex
ordiarijs volūtarie electis. ſicut ſūt religioſi.
q2 poſtq̄z ſciūt de ipedimēto credo teneāt ite
rare ꝯfeſſionē ſm qđ tꝫ Jnno. ⁊. ſ. dictū eſt.
13 ❡ Vtꝝ ſacerdos debeat abſoluere eū q ñ vlt
ab aliquo deſiſtere. qđ ipſe ꝯfeſſor credit mor
tale eē. R. ſm Hoſ. i ql. cō. ꝙ ſi ē certus mor
tale eē q2 nulla diuerſitas ē iter doc. ō h nullo
mō dꝫ eū abſoluere. Si vo nō ē certus. puta
q2 ē dubiū iter doc. ⁊ diuerſa opi. tūc ſi ē ordi
narius eiꝰ. tenet eū abſoluere. Et ſi ipſe ꝯfeſ
ſor nō pōt formare ſibi ꝯſciāꝫ qn ſit pctm̄ i di
uerſitate doctorꝝ tūc nihilominꝰ dicat ei ꝯſci
entiā ſuā ⁊ iſōmet vt ꝯſulat pitos. ⁊ diſpōat
facere qđ tenet ⁊ abſoluat eū. ⁊ ſi pur penitēs
nollet agnoſcer tale qd pctm̄. nihilominꝰ ab
ſoluat q2 hoc ꝓcedit ex rōe. ⁊ nō ex ꝓteruia.
q2 ordinariꝰ dꝫ ſeq cōe iudiciū ecclˀe. nō ſuum
Si vo nō ē ordinariꝰ dꝫ ſeq ꝓpꝛiū iudiciū. ⁊
iō ſi credit mortale. ⁊ nō pōt deponer cōſciāꝫ
nullo modo pōt eū abſoluer ſine peccato.

C Onfeſſio v. quo ad abſolutio
nem. Querit quō de
beat fieri abſolutio i foro pnie a pctis
R. ꝙ pmitti dꝫ. Miſereat tui ⁊c. Indulgēti
am ⁊c. ne effectꝰ ſacri ipediat ex pte penitē
tis. Poſtea dicat ego te abſoluo ab oībꝰ pctis
tuis. Jn noie pris ⁊ filij ⁊ ſp. ſa. Sꝫ nūqd ſu
pradicta oia ſint neceſſaria. R. ꝙ nō. niſi ego
te abſoluo ab oībꝰ pctis tuis Jn noie pris ⁊c.
ſꝫ Jo. de noto. i. iiij. di. xviij. q. v. Dic tñ tho.
i q̄dā. q. de quolˀ. ꝙ laudabilit addit ꝯfeſſor qc
qd boni feceris ſit i remiſſionē tuorꝝ pecatorꝝ
Et ad h addit Ho. ⁊ qcqd. mali paſſꝰ fueris
q2 ſic iniūctū a ſacerdote valet tali ex duobꝰ
vꝫ ex vi operis ⁊ clauiū. Et iō iponat penitē
ti ita ꝙ itelligat. nō ſecrete. vt faciūt aliq qui
p modū abſolutionis illud dicūt. q2 ſic nō va
let niſi ex vi. operis.
❡ Vtrum abſolutio debeat fieri āte iniūcti 1
onē pnie. ſiue ſatiſfactiōis. R. ꝙ nō. vt patꝫ i
cle. dudū. de ſepul. ⁊ ibi Jo. an. Nā pmo dꝫ
audir ꝯfeſſionē. ſcđo iponer pniāꝫ. tertio ab
ſoluer ſcrālit. Attñ ꝙ ſit icōtinēti vr icſſe. C.
de pac. l. petēs. iō nō obeſſet ſi abſolutio pus
fieret. ⁊ poſt pnia iniungeret.
❡ Vtrū ſacerdos parochialis poſſit abſol 2
uer ab oībꝰ ſuos ſubditos. R. cōit doc. i. c. deꝰ
q. de pe. ⁊ re. ꝙ ſic de iure. ab oībꝰ pctis quāq̄z
grauibꝰ. exceptis his q reſeruāt in iure epis.
aut ſuperioribus vel q ex cā legitima ſūt eis
ſpālit iterdicta. ar. d. c. deꝰ q cuiꝰ ſupſcriptio
dicit. Epo ⁊ fratribꝰ eiꝰ. ſ. ſacerdotibꝰ. Et q
pctā reſeruāt vide. ſ. caſꝰ. Jdem dic ō excōi
catione. vt. ſ. Abſolutio primo.
❡ Quid de his ꝯfeſſoribꝰ q ō licētia ſacerdo 3
tū parochialiū vlˀ aliorꝝ platorꝝ audiūt ꝯfeſſi
ones. R. quod non pñt abſoluere niſi ab
his que eis conceduntur ⁊ aduerte quod ma
iorē auctoritatē non pñt eis dare. q̄z hēant
ipi prochiales ſac. dātes liniāꝫ aut alij. c. nēo
ō re. iu. li. vj. Excipe frēs miores ⁊ pdicatorꝭ

⁊ electos ab his q de iure pñt eligere ꝯfeſſo/
res. de qbꝰ dic. vt. ſ. ꝯfeſſio. iij. §. vij. ⁊. xxviij.
4 ⸿ Vtrū officiales epi hñãt auctoritatē ī pñi
tētijs caſuū epaliū. R̸. ſ ꝫ Ho. in ſū. ti. de pe. ⁊
re. ꝙ nō pñt abſoluere ī foro pnie. ſꝫ tm̄ ī foro
ꝯtētioſo. niſi hoc eis expreſſe ꝯcedat̄. Fallit h̄
ī vicario generali epi. qui ēt ſi nō ſit ſacerdoſ
pōt h̄ alijs delegare. niſi ſit expreſſe ꝓhibitū.
ar. de procu. c. petitio. ⁊. xciij. di. c. fi.
5 ⸿ Vtrū epūs cōmittēs alicui ſuā auctoritatē
generaliter audiendi ꝯfeſſiones. ex hoc intelli
gatur ꝙ poſſit abſoluere a caſibus epo ſpālr
reſeruatis. R̸. ꝙ nō. qꝛ ī generali ꝯceſſiōe nō
veniunt illa que nō cēt qs veriſimiliter ſpālr
cōceſſurus. ut in. c. ſi epūs. de pe. ⁊ re. li. vi. ⁊ de
re. iur. in generali li. vi. ⁊ de offi. vi. c. vltimo.
cū ſuis cōcor. Sed ſi aliquē caſuꝫ ſpāliter re/
ſeruatum ſpecifice ꝯcedat cū clauſula genera
li. tūc bene pt̄ abſoluere ēt de nō expſſis. ſm
ꝙ epūs pōt de iure. ar. c. q ad agēdū. de ꝓcu.
li. vi. niſi caſus cēt adeo grauis ꝙ veriſimilr
nō venit in tali generalitate. ſicut de iniectōe
violēta ī pſonā eccl'iaſticā. de q̊ ī. c. ꝑuenit. de
ſen. ex. q nō venit niſi expriat̄ ſm Jo. mo. ī. d.
c. q ad agēdū. Ego tm̄ credo ꝙ ī foro aīe ī tali
generalitate ēt ſi nullū exprīmat pōt abſolue
re ab oībuſ q̄ veriſimilr cōceſſiſſet in ſpē qꝛ
verba generalia ſunt generalr accipiēda. de
deci. ad audiētiam. preſertim ī fauore ſalutis
aīarum. quo nihil ē fauorabilibus. xxiiij. q. iij
ſi habes. de pe. ⁊ re. ne pro dilatione.
6 ⸿ Vtꝝ epūs ꝯcedēs lñiaꝫ alicui vt eligat ſibi
ꝯfeſſorē idoneū. eo ipſo ꝯcedat lñiaꝫ abſoluē/
di a caſibꝰ ſuis dicto ꝯfeſſori electo. R̸. ꝙ nō.
niſi h̄ expriat: vl' euidenr ꝯſtet ꝑ alia ſigna ꝙ
h̄ ī ſpāli voluit ꝯcedē. c. ſi epūs. d̄ pe. ⁊ re. li. vi.
7 ⸿ Vtꝝ unus ſacerdos poſſit abſoluē ⁊ alius
audire. R̸. ꝙ nō. qꝛ ſacramenta non ſunt diui
dēda. ar. xx iij. di. quorūdā.
8 ⸿ Vtꝝ ꝓpriꝰ ſacerdos poſſit abſoluē eā cum
q̄ peccauit. R̸. ſꝫ Ri. ī. iiij. di. xvij. ꝙ ſic. Intel
lige niſi ſit caſus reſeruatꝰ ꝑ ſupiorē. Itē ſi ñ
iminet ꝑiculū: aut ex pte ſacerdotis aut ex pte
ml'ieris pp coꝝ fragilitatē. Vñ ſi iminet tale
ꝑiculū nullo mō ꝯfiteat̄. ſꝫ petat lñiaꝫ alteri ꝯ
fitēdi: quā ſi ñ vult dare malicioſe pōt nihilo
minꝰ alteri ꝯfiti. Melꝰ tm̄ faceret ſi eā ad ali/
um ꝯfeſſorē mitteret cū q̊ magis verecūdaret̄.
9 ⸿ Vtꝝ ꝯfeſſor audiēs pñitētē q hꝫ caſū a q̊ ñ
pōt eū abſoluere poſſit eū abſoluē a caſibꝰ ꝑ/
tinētibꝰ ad ſe. ⁊ poſtea remittē eū ad ſupiorē
ꝓ abſolutōe alioꝝ ꝑtinētiū ad ipꝫ. R̸. ꝙ lꝫ ī h̄
fuerit opi. tm̄ h̄ ē verior quā tꝫ Pe. d̄ pa. q̄l'. ī.
q. xx. ꝙ ſic. Et ita ſuat curia ⁊ cōis cōſuetu/
do. Vñ pñitēs dꝫ oīa ꝯfiteri itegre d̄ qbꝰ ē me
mor. ⁊ ſacerdos abſoluet a qbꝰ pōt. ⁊ poſtea
remittet eū ad ſupiorē vt abſoluat eū a reliqſ
Rō qꝛ ꝑ ꝯfeſſionē factā iferiori oīa pctā ſūt
ꝯfitēti remiſſa. ⁊ iā peccator ē abſolutus a deo
Abſolutio vero ſacr'alis fiēda ꝑ eccl'iā duo fa
cit. vnū qꝛ ptē debite ſatiſfactiōis dimittat.
Aliud qꝛ abſolutū eccl'ie militanti a q̄ ꝑ pctm̄
ſuū ſeꝑatus fuerat recōciliat. Q is eni morta
lit peccās quātū ad ſe a cōione ſacroꝝ ⁊ eccl'e
ſeꝑatꝰ ē ⁊ excōicatꝰ. Nūc āt neutri hoꝝ repu
gnat ſeparē abſolutionē. ⁊ facē eā ꝑ ptes. Sa
tiſfactio. n. ꝑ ptes bñ pōt iniūgi. pōt qppe ſa
cerdos dicē. facias h̄ vſqꝫ ad. viij. dies. ⁊ po/
ſtea reuertaris ad me. ⁊ iniūgā tibi reſiduuꝫ.
Silr recōciliatio pōt fieri ꝑ ptes. ſicut pꝫ de
excōicato pl'ibꝰ excōicatiōibꝰ q pt̄ abſolui ab
vna. poſtea ab alia. c. cū ꝓ cā. d̄ ſē. ex. ⁊ idē gl. ī
c. officij co. ti. ⁊ gl. ī. c. ex pte. d̄ off. or. Vel pōt
dici ꝙ pria abſolutio cū ſa ē vna. Ita ꝙ pria
ſit ſub rati habitōe de ſcda ſubſequenda. Ita
ꝙ fcm̄ ī pria ſuſpēdit̄ nec hꝫ effectū donec ve/
niat ſcda. ⁊ tūc ſcda agēs ī ꝓpria virtute prie
ꝓcedētis agit totū ꝙ vnica abſolutio de oībꝰ
agere deberet. ⁊ ſic ratificat ꝑmā. Imo illa cū
vnica ſimplr ⁊ indiuiſa reputabitur. Et q̄ꝫq̄ꝫ
ita ſit nō dꝫ in pria abſolutione aliq̄ conditio
apponi de ſecūda ſequēda: neqꝫ ī ſecūda de ꝑ/
ma. qꝛ de iure ſubītelligit̄ yt nō vt neceſſe ꝙ
expriat̄. hec ille. Et ſubdit veꝝ fore: dūmō di/
ſponat penitēs ire ad ſupiorē. al's ſi viderꝫ eū
rebellē de nullo dꝫ eū abſoluere. qꝛ tā ī pñiten
tē ſe oñderet. Et ī. q. xxxi. ſubdit ꝙ ſi iferior ab
ſolueret ſub ꝯditōe. ī. ſi d̄ illis abſoluat̄ ꝑ ſupi
orē l' ad tps. ſ. quouſqꝫ ſupior abſoluet ꝙ ñ va
leret abſolutio. In. q. xxxi. dicit ꝙ ſi ſupior cō
mittēt iferiori mō. vꝫ ꝙ abſoluē poſſit ſub ta
li cōditōe. qd ēt ſibi ꝯfiteat̄. ꝙ vꝫ tal' ꝯmiſſio
⁊ pōt fieri ꝯfeſſio nihil aliud ē q̄ꝫ ligamis oñ/
ſio. ⁊ idē ligamē pl'ibꝰ pōt oñdi. ⁊ tūc ñ hꝫ vi/
gorē pria cōfeſſio niſi ſub ꝓpoſito faciēdi ſaꝫ
ſꝫ ſi pꝰ modū ꝯfiteri ſupiori renuerit q̄ dimiſ
ſa ſūt ñ redeūt. ſꝫ nouū crimē icurrit. ⁊ ſi de āꝫ
ꝯditōꝫ acceptāt dꝫ eū abſoluē ſine oī ꝯditōe
appoſita ex pte abſol'tōis. Si vero ꝯmittat ſic
vꝫ poſſis ſub ꝯditōe. ſ. ꝙ ñ valeat niſi ei ꝯfite
at̄. l' eā ratā hūerit: nō valet talis ꝯmiſſio. nec
abſolutio.
⸿ Quid ſi tal' caſus reſuatꝰ ſit excōicatori nū
qd poſſit abſolui a pctis ꝑꝰ. ⁊ poſtea mitti ad

a opinio ricardi in 4: di 17 q 4:
est ꝙ debet pcedere abſolucio
superioris:

ſupiorē ꝓ abſolutōe ab excōicatiōe. R. multi tenēt ꝙ nō/q2 cū excōicatus ſit ex̄ eccl'iā; non pōt reponi niſi p eū ad quē ſpectat abſolutio ipſius.p ea q̄ no.i.c.pn̄ti.ō ſen.ex.li.vj. Et licȝ hec opi.videaꝛ bona.tn̄ mihi magis plȝ ꝯria. ſ.ꝙ pt abſolui a petis.ꝛ poſtea mitti ad ſupiorē vt abſoluaꝛ ab excōicatōe.qd' ꝗdē pȝ ex p̄dictis i precedēti.q.ꝛ hec ē benignior opi. ſm Mo.ꝛ verior iudicio meo. Vn̄ nō ob.eo₂ rō q2 tal' nō.reponiꝛ i eccl'ia.lȝ abſoluaꝛ ab alijs niſi p eū ad quē ſpectat.nec dȝ ſe imiſceꝛ diuinis donec ſit abſolut⁹ ab excōicatōe. Nec ob. ēt ſi dicaꝛ quō pōt ergo abſolui a ſacerdote ſi nō dȝ ſe imiſcere diuis.q2 ēt excōicatis nō ꝓhibeꝛ tal' imiſtio. Et qd dr̄ ꝙ excōicatus n̄ ē pticeps ſacramēto₂.verū ē cōpletiue. ſed nō iniciatiue. Nec ob.c.qcūqȝ.xxiiij.q.j. vbi dicit: ꝙ q ſe ſegregauit ab vnitate fidei vel ſocietatis Petri ꝛ Pauli nō poteſt a vinculis peccato₂ abſolui.nec ianuam regni celeſtis itrare.q2 vt patet loquiꝛ de hereticis ꝛ alijs qui i ꝓpoſito malo pſeuerant nō de cōtritis. alit nunq̄ʒ poſſent abſolui. Aduerte tamē ꝙ ſi foret in mora petēde abſolutiōis. ſic nullo mō debet abſolui a peccatis :niſi certis cōiectur' appereret ꝙ nullo mō cōſtitueretur in mora ex tali abſolutione. Si vero nō fuit i' mora vel ſi fuit tamen veriſimiliter apparet ꝙ amplius non erit credo ꝙ cōfeſſor debeat abſoluere a peccatis:nec eū grauare vt prius vadat ꝓ abſolutione excōmunicationis. preſertim quando cōmode hoc facere nō pōt. Et ſic videtur velle Ri.in.iiij.diſti'.xviij.ar.ix.q.iiij.in ver. ibi quia preſumendum ē vt in pluribus ꝙ iuſte excōmunicati fuerant ꝛ ꝙ niſi p eos ſtaret ab excōicatione abſoluenꝛ ergo vbi ceſſat tal' preſumptio abſoluendus eſt. Hoc idē tenet Rodo.ti.de ſen.ex.§.xxviij.

11 ¶ Vtrū peccans in alieno territorio efficiatur de iuriſditiōe illius i cuius territorio delıqt vt poſſit abſolui ab eo. R. ſȝ'. Pa.in.c.cū cōtigat.de fo.compe.ꝙ i foro penitētiali nō ſortitur quis forum alterius ſacerdotis ex delicto cōmiſſo i eius territorio etiā; notorie facto.ꝛ no.per glo.in.c.i.xvi.q.j'.ꝛ quod not. in c.i.de rap. Ratio quia penitētia iponiꝛ ꝓpter offenſam dei ꝛ aīe ꝓprie ſm Jo.de ligna. Et ideo illi ſoli ſubijcitur quē habet loco dei:ꝛ q eſt iudex anime ſue.

12 ¶ Vtꝝ peregrini viatores q de licētia proprij ſacerdotis cōfitentur alteri q tn̄ habent caſus reſeruatos epīs:poſſunt ab eo quē elegerūt i cōfeſſorē abſolui. R. ſm Rodo. ꝙ ſic. maxie ſi' iſtitit tp̄s generalis ꝯfeſſionis. vt in paſcha:dȝ tn̄ ei iniungi ꝙ cū hēbit copiā ſui epī.iterū ei cōfiteaꝛ illud peccatum reſeruatum:ꝛ ab eo recipiat penitentiam de illo.

¶ Quid ſi ſacerdos abſoluit a quo nō pōt. R. 13 ſm Ri.i.iiij.di.xviij.ꝙ ſiue faciat ex malicia ſiue ex craſſa vel affectata ignorātia mortal'r peccat. Et ſȝ Dir.ti.ō penitētia teneꝛ dicere ꝯfeſſo ꝙ talis ꝯfeſſio nō tenuit:vl' obtineꝛ auctoritatē.ꝛ poſtea loq cum eo de aliqbus q̄ſi dubitet.ne bene eū itellexerit.ꝛ ſic eū abſoluere. Quod itelligo ſi cōmode pōt ꝛ ſine ſcādalo.al's nō credo teneaꝛ ꝙ talis' cōfeſſus propter bonā fidē excuſatur.ar.xxvij.di.§. vltio. Aduerte ꝙ q̄n quis cōfeſſus fuit ei qui eū nō potuit abſoluere:poſtq̄ʒ hoc ſcit teneꝛ iterum cōfiteri illa eadē peccata:ſi adhuc ē memor ſacerdoti q eū poſſit abſoluere ſm Ri.i.iiij.di. xvij. Sȝ tu diſtigue ſȝ ꝙ.ſ.dixi. Cōfeſſio.iiij. §.xij. Aduerte tn̄ ꝙ ſi predictus cōfeſſor potuit eū abſoluere ab aliqb⁹ lȝ nō ab oīb⁹.ſufficeret cōfiteri illa ſolū a qbus nō potuit eum abſoluere ei qui habet poteſtatem ꝛ non alia.

Confeſſio vi. quo ad penitētie iniūctionē.glo.i.c. ſunt plures.ō pe.di.iij.tenet ꝙ regl'ariter ꝓ quolȝ mortali penitētia ſeptēnis dbeꝛ Attamē teneꝛ ſm cōiter doc.in.c.deus q.de pe.ꝛ re.ꝙ penitētie ſūt hodie arbitrarie p.d.c de⁹ q.ꝛ p.c.menſurā.de pe.di.i. Ita ꝙ Jo.an. in.c.vt menſure.de emp.ꝛ ven.tenet ꝙ canones pēitētiales hodie de nihilo ſeruiūt nihilo minus ſacerdos.ꝛ ſi poſſit recedere a dictis canonib⁹ i iponendo penitētiā quā vult propter fragilitatē hoīuȝ.ꝛ ꝯn̄r ex cā.ꝛ ꝓ hoc facit gl.bona.i.d.c.ſunt plures.tn̄ bonū ē vt coſ' canones ſciat.vt ſm eos ſciat ſe temperare.ꝛ peccatori inoteſcere quid meretur.

¶ Sȝ qd ſi ſacerdos videt ꝙ nō faciet penitētiā vl' nō vult ſubire. R. ſȝ Mo.ti.i pn̄ia.vi. ꝙ dȝ ſacerdos talē iponere quā ſine murmure ꝛ ſpōte velit portare.ꝛ non alia ꝓpter piculū.ꝛ ēt cōcedat ꝙ ipe poſſit redimere iciūia q̄ ei ipoſuit.ꝛ ꝙ remiſſiōes p̄lato₂ ꝓſint ei: nec dȝ exigere iuramētū.vel ꝓmiſſionē ō abſtinēdo i futurū ab aliquo peccato.vel ō faciēdo qd ſibi iniūget.niſi i caſibus a iure exp̄ſſis ſed abſoluat eū ſimpliciꝛ ſine ꝯditōe eū ꝓteſtatōe ꝙ ſi nō ꝛ̄ſtituet aliena:vl' faciet debitū ꝙ

euacuabit fructum ꝯfeſſionis.q̄uis ſibi vide
atur ꝙ nõ ſit facturꝰ ad qđ obligat̃. Cautiꝰ
tñ eſſet qñ adeſt ꝯmoditas mitte͂ eũ ꝑmo ad
ſatiſfaciendũ ⁊ ꝙ poſtea reuertat̃ ſm euãge/
liũ. Si ꝯmode ñ põt ſuffic̃ diſponat q̄ȝ primũ
poterit ſatiſfac̃e. vñ p̄ſbyt̃ nullatenꝰ dȝ pctõ
reȝ ꝑmitte͂ a ſe deſꝑatũ recedere. Et i his ꝯcor
dat Inno. in d.c. oĩa. ⁊ Sco. in iiij. di. xv.
2 ¶ Quid ſi peccatõ ꝯfitet̃, nõ tñ vl't abſtiner̃
i futuꝝ. R. ꝙ dȝ ſibi ꝯſiliũ dare ⁊ pnĩa ꝯiniun
gere ⁊ hortari vt nõ deſiſtat bñfacere. q2 dñs
citiꝰ euȝ illuminabit. ⁊ valẽt ad mlt'a bona ſȝ
doc. in c. qđ qdam de pe. ⁊ re. non tñ dȝ euȝ ab
ſoluere. q2 peccaret mortaliter tam abſolue͂s
q̄ȝ penite͂s ſm Ri. in iiij. di. xvij.
3 ¶ Utꝝ bona opa que penite͂s faciet ſint ma
gis efficacia ad expiandã cl'paȝ p̃teritã qñ ꝑ
ꝯfeſſoreȝ ei iniungunt̃ ſic dice͂do oĩa bona q̃
facies vel intendis facer̃ iniũgo tibi in remiſ
ſionem pctõrum. R. ſm Tho. in quol'. ꝙ ſic.
q2 ſic valent dupliciter. Primo ex nã opis.
Secundo ex vi clauiuȝ. ⁊ iõ plus hñt expiare
culpaȝ p̃teritam. Et ꝓpterea bonum eſt ꝙ ſa
cerdos ei iniungat taliter quod intelligat vt
ſupra dixi. Confeſſio. v. in prin.
4 ¶ Utruȝ vnus cõfeſſor poſſit ex cã relaxare
aut ꝯmutare pniam quã alter ipoſuit. R. bre
uiter loque͂do de pnĩa ſacramentali ꝙ ſic. ſi ta
lis hȝ auctoritate͂ abſolue͂di a tali peccato ꝑꝑ
qđ fuit ſibi ipoſita ẽt ſi ille q impoſuit eſſet ſu
pior. Si vo non hȝ auctoritate͂ abſoluendi a
tali peccato. nõ poterit eam nec relaxare: nec
ꝯmutare niſi neceſſitas vrgeat: vl' pietas ſua
deat. pium ei tunc ee͂t interpretari ꝙ ſupior
in hmõi caſibꝰ acceptet ſm Rodo. ar. c. lato/
rem. xxxiij. q. ij. Glo. xxvj. q. vij. c. tpa. tȝ ꝙ eṕs
põt diminuere pniaȝ quã papa ipoſuit. ar. d.
c. latore͂. Qđ ego admittere͂ qñ non põt he͂ri
recurſꝰ ad ſupioreȝ ꝯmode ⁊ ex cã al's nõ cre
do. Et h ẽt tȝ Aluarꝰ. ⁊ ſeqtur Car. in cle. ſi. đ
pe. ⁊ re. ⁊ ſm p̃dictaȝ diſtinctione͂ ꝯcordabis
opi. ꝯrias que recitant̃ in d. cle. ſi. Fallit h ſm
aliquos niſi alicui in pnia fuiſſȝ impoſitũ vt
iret ad terrã ſanctã. q2 tunc ſine auctoritate
pape non poſſȝ ꝯmutare. ar. c. i. ⁊ c. ſup hiᵉ đ
voto. iuncto. c. ex mlt'a eo. ti. Qđ ego limito
qñ iniunxiſſet vt iret in ſubſidiũ tre ſancte.
al's nõ per iura p̃allegata. Et ſm hanc diſtin
ctione͂ limita ⁊ intellige glo. ⁊ doc. in d. c. i. Et
ita tȝ Mo. ti. pnia. iiij. ⁊ aſteñ. li. v. ti. xxxij.
5 ¶ Sed q̃ro q ſunt canones pniales. R. ꝙ eos

reduco ad. xx. quoꝝ ꝑmus he͂tur. lxxxij. di. ꝑ/ 1.
ſbyter. vbi dat̃ qlibet preſbytero fõnicatori
vel ꝯmittenti quodcũq; peccatũ qđ inducit
depoſitione͂ pnia. x. annoꝝ. in qbꝰ ꝑmos tres
me͂ſes dȝ ieiunare i pane ⁊ aq̃ tm̃. except' dñi
cis ⁊ feſtis p̃cipuis i quibꝰ põt recreari vino
piſciculis ⁊ leguminibꝰ incluſꝰ tñ ſtãdo poſt
exiens dȝ vnũ annuȝ cum dimidio ieiunare
in pane ⁊ aq̃. poſt vſq; ad. vij. annũ ieiunare
dȝ tres ferias in pane ⁊ aqua. ſ. ij. iiij. ⁊. vj. ni
ſi ſcđam feriã velit redimere vno pſalterio.
vl' dnario. poſt tres ſeq̃ntes annos. vj. feriaȝ
in pane ⁊ aq̃ ieiunet. Quidã intelligit in adl'
terio vl' inceſtu ſolũ. Sȝ tu dic ẽt in fõnicati/
one. Scđs canõ he͂tur. iij. q. i. c. ſi qs ſacerdos 2.
⁊ c. non debȝ. vbi dat̃ pnia. xij. annoꝝ p̃ſby/
tero q cognouit filiã ſpũaleȝ ẽt quã audiuit i
ꝯfeſſione. ⁊ ſi eſt publicũ. vl' ſi eſt eṕs. xv. an/
nis peniteat. ⁊ mulier dȝ oĩa paupibꝰ dare. ⁊
in monaſterio ꝑpetuo ſuire deo. Tertiꝰ ẽ de 3.
ſpõ. duo. c. accepiſti. vbi ꝯhenti ꝑ vba đ pñ/
ti cũ aliq̃ alij deſpõſato. imponit̃ pnia ꝙ ieiu
net in pane ⁊ aq̃. xl. diebꝰ. ⁊. vij. annis ſequen
tibꝰ peniteat. Quartꝰ ẽ in c. de filia. ⁊ in c. đ 4.
uotã. xxvij. q. i. vbi peccãti cũ moniali vl' reli/
gioſa. pnia. x. annoꝝ iungit̃ ⁊ ꝯſentie͂ti. Qui
tus eſt in c. ſi qs cũ duabꝰ. ⁊ in c. ſi qs cũ mr̃e 5.
xxxiij. q. vlti. vbi ignorant̃ cognoſce͂s duas
ſorores vl' mr̃em: vel nepte͂: vel amitã aut fi/
liã. imponit̃ pnia. vij. annoꝝ. Si ſcient̃ ꝑuat̃
ꝑpetuo ꝯiugio. Sextꝰ eſt de exceſ. p̃. c. cle. vbi 6.
clerico peccãti ꝯ nãm ꝑpetua pnia imponit̃
detruſꝰ in monaſterio. Laico vo vſq; ad di/
gnã ſatiſfactione͂ imponit̃ ſeꝑatio a cetu fid
lium. Septimꝰ eſt in c. hoc ipum. xxxiij. q. ij. 7.
vbi inceſtuoſo vl' peccãti cũ brutis imponit̃
pnia pluſq̄ȝ. vij. annoꝝ. Octauꝰ eſt in c. ad/ 8.
mone͂. xxxiij. q. ij. vbi vxoricide imponit̃ pnia
aſꝑa. ⁊ ꝑpetua. ſ. ne vinũ vl' ſicerã bibat. car/
nes nũq; comedat. niſi i paſcha ⁊ natiuitate
dñi. In pane ⁊ aq̃ ⁊ ſale viuat. ieiunijs ⁊ orõi
bus intentꝰ: vl' intret monaſteriũ. Nonꝰ eſt 9.
in c. latore͂. xxxiij. q. ij. in matricidis qbus q̄ſi
eade͂ cũ vxoricida imponit̃. niſi ꝙ iſta eſt ſo/
lum ſepte͂nis. Decimus eſt in c. ij. de pe. ⁊ re 10.
vbi interficie͂ti p̃ſbyteꝝ imponit̃ pnia. xij. an
noꝝ. Undecimꝰ ẽ in c. accuſaſti. de accu. vbi 11.
accuſanti iniuſte alique͂ ad morte͂. ſi occiſꝰ fue
rit imponit̃ pnia. xl. dieꝝ in pane ⁊ aq̃. ⁊. vij.
annis peniteat. Si vo membꝝ ꝑdiderit tri/
bꝰ annis. Duodecimꝰ in c. qcũq;. vj. q. i. vbi 12.

piuro imponit ieiuniū.xl.dieꝝ in pane:ꝛ aq̄. ꝛ pnīa.vij.annoꝝ. Idē de eo q eū inducit vel cōſulit vel cogit.ꝛ ſi erat ſeruus.dn̄s trib⁹ q̄dragesimis ꝛ legitimis ferijs.ſ.ij.iiij.ꝛ vi.in pane ꝛ aqua ieiunet .c.q compulſus.xxij.q.v.
13. Tertiuſdecimus ē in.c.vt menſure.de emp.ꝛ ven.vbi.xxx.dieꝝ in pane ꝛ aqua ieiuniū iponit falſanti menſuras.ſed grauioꝛ pn̄ia iponitur falſario lr̄aꝝ apoſtolicaꝝ i.c.dura.ꝛ i.c.ad falſarioꝝ.ꝛ i.c.ad audiētiā.de cri.fal.ꝛ i.c.nouim⁹.de ver.ſi. Quartuſdecim⁹ eſt i .c.de his
14. Vo.xxxiij.q.ij.ꝛ i.c.ſi qs.ō pe.di.v.vbi dimittēti pnīaſ ſolēne iponit pnīa.x.ānoꝝ ꝛ exhibitio eucharistie i fie vite ſue ſolū. Decim⁹qn
15. t⁹ ē i.c.nemo p ignorātiā.de ꝯſe.di.i.vbi p̄ſbyt̄o q clericū mortuū inoluit in palla altar' iponit pnīa.x.ānoꝝ.ꝛ.v.mēſiū. Diacono Vo triū ānoꝝ cū dimidio. Sextuſdecim⁹ ē i.c.ō viro.
16. xij.q.ij.vbi committēti ſacrilegiū iponit pnīa. vij.ānoꝝ. Ita ꝙ i trib⁹ p̄mis carnes ñ comedat:nec vinū bibat niſi in paſcha ꝛ natali domini. In alijs.v.ānis trib⁹.ferijs a carnib⁹ ꝛ vino abſtineat. Cōburēs tñ eccleſiā .xv.ānis penitere dꝫ ꝛ reſarcire.vt i.c.ſi qs.xvij .q.iiij. Decimuſſeptim⁹ ē i.c.ſtatuim⁹ de malc.vbi
17. blaſſemātib⁹ publice deū vl' ſanctos .iponit illa pnīa.de qua.s̄.blaſſemia.§.vij. Decimuſ
18. octauus i.c.oīs.de pe.ꝛ re.vbi ſacerdoti reuelāti ꝯfeſſionē iponit pena ō qua .j.ꝯfeſſio vltio
19. §.xx. Decimuſnon⁹ ē i.c.ſi qſ dederit.xxiiij.q. i.vbi dās ꝯmunionē heretico:vl' accipiēs ab eo neſciēs h̄ ꝓhibitū ab eccleſia debet penitere vno āno:ſi erat ſciēs.x.ānis. Itē q pmittit hereticū celebrare i eccl'ia catholica p ignorātiā iuris.xl.dieb⁹ peniteat.ſi ſciēter p ānū peniteat. Qui āt ꝓ ei⁹ r̄uerēria ꝛ dānatiōe ec
20. cl'ie.x.ānis peniteat. Qui āt trāſierit ad hereticoſ vl' alios ad h̄ iduxerit. peniteat.xij ānis.

6 ¶ Sūt multi alij canones i quib⁹ pnīa.vij. annoꝝ.aliqñ minoꝛ iponit.quos p̄tereo.qꝛ ex quo regulare ē ꝙ ꝓ quolibet mortali ſit ſeptēnis no fuit neceſſariū eos exprimere.

7 ¶ Ad regulas āt p̄dictas dꝫ confeſſoꝛ ſēp habere oculū.ꝛ q̄ꝫq̄ꝫ ex cā.puta qꝛ ōbilis vel alteri obligat⁹.vl' ꝓp̄t piculū ne cā faciat penitēſ poſſit relaxar̄ p̄dictas penas cū vt dictū ē hodie ſūt i arbitrio ꝯfeſſoꝛis.tñ bonū ē inoteſcer̄ cā peccatori vt magis timeat peccare.ꝛ itelligat qd ſit ei agēdū ſi vult abſolui a pena peccati vl' in h̄ mūdo vl' i alio.qꝛ credēdū ē eccl'iā iſtinctu ſpūs ſcti.eas ſi taxaſſe ſic deus ꝓ iuſticia exigit:vl' hic vl' i purgatorio a q̄cūqꝫ talia ꝑpetrāte.vt apte dicit in.c.h̄ ipm .xxx iij .q. ij. Hoc ipm ꝙ canonū cēſura poſt .vij.ānos remanere penitētē i ſtatū p̄ſtinū p̄cepit .non electiōe ꝓprij arbitrij ſancti p̄res.ſꝫ poti⁹ ſētētia diuini iuditij ſanxerūt ꝛ.j.dicit. Hinc ēt eccl'ica cōſuetudine ē.vſurpatū.:vt maioꝝ criminuꝫ pnīa .vij .ānoꝝ ſpacio ꝯcludat niſi vl' officij excellētia:vl' criminū magnitudo p̄miſſū ſpaciū trāſcender cogat.h ibi. Aduertēdū āt ꝙ i foro pniali ferie legitime dicūt . ij.iiij. ꝛ vi.feria.vt i.c.p̄ſbyt̄ lxxxij.di.ꝛ i.c.ieiunia.ō ꝯſe.di.iij.facit de homi.c.ij . Et iō ſācti⁹ ē in his penitēs affligere.ſi mō induci pn̄t.

Confeſſio vij.ꝗ ad eius effectū Vtꝝ ꝯfeſſio liberet a culpa peccati. R.ꝙ ſic. Mā ſꝫ Aure. in.iiij.di.xvij.q.i.niſi.meritū xp̄i actualit applicet iſti vl' illi nulla culpa delet.qꝛ ſolū p̄ me ritū paſſiōis xp̄i pctā remittunt. Cū g̊ ſacra ſint imediatū applicatiuū paſſiōis xp̄i ad noſ iō oīs culpa delet mediātib⁹ ſacramēt' de facto exhibitis vl' i voto.ꝓpterea cū pnīa ſit ſacramētū ꝛ ꝑcipiat i ꝯfeſſiōe.qꝛ p eū hō ſe ſubdit miſtris eccl'ie q ſūt ſacroꝝ diſpēſatores. Ideo ꝯfeſſio ex vi abſolutiōis ꝯiūcte culpaꝫ remittit niſi hō obicē peccati moꝛtalis i actu ponat.ſꝫ Sco.i.iiij.di.xiiij.q. vlti. Nec ob.ꝙ i ꝯtritiōe pctā r̄mittūt.qꝛ ꝯtritio votū ꝯfeſſionis hꝫ ānexū. Et iō ſic baptiſm⁹ libēat a culpa.ñ tm̄ ſꝫ ꝙ actu ꝑcipit.ſꝫ ēt ſꝫ ꝙ i voto habetur ſic pꝫ i illis q iuſtificati ad baptiſmū accedūt:nec fruſtra poſtea baptiſm⁹ ꝑcipit.ſic ꝛ ō ꝯfeſſiōe dicēdū ē ꝙ ſi qs ꝯtrit⁹ accederet ad ꝯfeſſionē i actu abſolutionis gr̄a augeret.ꝛ ēt pctā r̄mitterēt.ſi p̄cedēs doloꝛ nō ſuffeciſſet ad ꝯtritionē.ꝛ ipē tūc obicē gr̄e nō p̄beret Hīs ēt concoꝛ.S.Tho.i.iiij.di.xvij.

¶ Vtꝝ ꝯfeſſio liberet a pena peccati. R.ꝙ ſic triplicit. Vno mō ex vi abſolutiōis i voto:vl' i actu liberat a pena eterna.ſicut a culpa ꝛ liberat⁹ nihilomin⁹ remanet obligat⁹ ad penā tēporalē ſꝫ ꝙ pena ē medicina ꝓmouēs ꝛ purgās q̄ reſtat i purgatorio paciēda:q̄ qdē ē iꝓpoꝛtionata virib⁹ penitētis in h̄ mundo viuētis.ſꝫ p vim clauiū intm̄ minuit ꝙ remanet ꝓpoꝛtionata viribus penitēt' viuētis i h̄ mundo. Ita ꝙ ſatiſfaciēdo i hac vita purgar̄ ſe pōt.ſecūdo qꝛ ſacerdos pōt dimittere ō pena debita ſꝫ Pa.i c.ſicut dignū.de homi. Et de hoc habes.j.idulgentia.§.qnto. Tertio di

mitit̃ pena ex ip̃a nã actꝰ ɔfitẽtis q penã hꝫ annexã erubeſcẽtie. ⁊ iõ quãto pluribꝰ ɔfite tur qs ꝺ peccatis tãto magis pena minuit̃: ꝓ pterea ɔfeſſꝰ ⁊ abſolutꝰ in purgatorio minꝰ punict̃ q̃ꝫ ɔtritꝰ tñ. p̄ſcẽtiꝫ ꝓpter duo vltia.

2 ¶ Vtꝝ ɔfeſſio gñalis ſufficiat ad ꝺlenda mortalia. ℞. ſm. Ri. i. iiij. di. xxj. ꝙ ſic peccata oblita. Aduerte tñ ꝙ ad remiſſionẽ mortaliũ oblitoꝝ ⁊ ignoratoꝝ ñ ſufficit ɔfeſſio gñalis q̃ fit in eccl'a ſine ſacramẽtali ſi hõ hꝫ copiã p̄ſbyti ⁊ ɔfitẽdi. ſꝫ tenet̃ de eis gñaliter ɔfiteri ⁊ a p̄ſbytero petere abſolutionẽ ſm eundem Ri. vbi. ſ. valet tñ ɔfeſſio gñalis ad delenda venialia. Vñ no. ꝙ ɔfeſſio gñalis ſacramẽtalis q̃ fit in ſecreto ſacerdoti ꝺ generibꝰ ſingulorꝫ. nõ de ſingulis generꝫ valet ad remiſſionẽ pene ⁊ cl'pe venialiũ ex q̃ttuor ſm. S. Tho. in iiij. di. xxj. Primo ex cõtritione penitentis. Scðo ex humilitate ɔfeſſionis. Tertio ex oratiõe ſacerdotis. Quarto ex vi clauiũ. Alia ãt cõfeſſio que nõ eſt ſacramẽtalis ſed ſolũ generalis valet ex tribꝰ p̄mis tantũmõ:

Confeſſio vltimo. q̃ ad ſigillũ ⁊ eius celationem.

1 ¶ Vtꝝ ſigillũ ɔfeſſionis ſit ꝺ eſſentia ſacr̃i. ℞. Aureo. in. iiij. di. xxj. ꝙ ſic. Naꝫ de rõe ſacr̃i ẽ ꝙ ſit ſignũ efficax. Eſt eiꝫ ſacr̃m ſenſibile efficiẽs qꝺ figurat. Sꝫ ſacramñtũ iſtꝺ ſignificat ⁊ figurat ꝙ deꝰ audit pctm̃. ⁊ ꝙ ɔſtituit̃ foꝝ ſecretũ in q̃ mori dꝫ pctm̃ ⁊ extingui. g̃ cũ ſignificatio ſacramẽti ɔfeſſiõis ſit ſignificatio occulte delectionis peccati ⁊ fori. Iõ ad rõnem eiꝰ ptinet vt nullo modo reueletur. Vnde q reuelat facit irritum ſacramentũ auferẽdo ɔfeſſioni nãm ſue ſignificatiõis ⁊ figuratõis.

2 ¶ Vtꝝ ſigillũ ɔfeſſionis ſit ꝺ iure nature. ℞. Sco. in. iiij. xxj. q. ij. ꝙ ſic rõe charitatis fidelitatis. veritatis ꝓmiſſe tacite ⁊ vtilitatis q̊ ſigillo multi confitent̃ q non facerent.

3 ¶ Vtꝝ papa poſſit precipe ſacerdoti vt reuelet ɔfeſſionẽ. ℞. ſm Ri. in. iiij. di. xxj. ꝙ ñ. Et ſi p̄cipit. nõ ẽ ei obediendũ: qꝛ ſecretũ ɔfeſſonis ẽ ꝺ iure nãli diuino. ⁊ eccl'e ſup q̃ papa ñ põt p̄cipere. Vl' dic ꝙ ſacerdos i actu ɔfeſſionis ſit ſpũalis vicariꝰ q̊ ad illã ſpẽm ſit maior gñali. c. ſtuduiſti. de offi. le. Iõ papa in h̃ non eſt maior cũ ſit vicariꝰ gñalis. Hanc rõnem ponit Pa. in. c. dilectus. de exceſ. pre.

4 ¶ Quid ſi interroget̃ ſacerdos an ſciat aliqd ꝺ eo qꝺ audiuit in ɔfeſſione. vl' preſtet̃ ei iuramentũ vt dicat ſi aliqd audiuit in ɔfeſſione. ℞. ſm Sco. ⁊ Ri. vbi. ſ. ꝙ dꝫ rñdere ſe nihil ſcir̃ vl' audiuiſſe: ſupple ad reuelãdũ. ſic̃ ⁊ xp̃s dixit Mat. xiij. ꝙ nec filiꝰ hoĩs ſcit ꝺ die iudicij. intelligit̃ ad reuelandũ gñaliter. Vñ ñ dꝫ tacẽ. vt dicũt aliq ⁊ male. ſꝫ audacter dicẽ ꝙ nihil ſcit. ⁊ ꝙ nihil audiuit. qꝛ ſubîtelligit̃ ad reuelandũ. Et i h̃ ɔcor. Sco. Bo. ea. di. ⁊ cõiter doc. ⁊ Pa in. d. c. dilectꝰ. lꝫ qdã dicunt ꝙ põt dicẽ ſe nihil ſcire vt hõ: ſꝫ vt deꝰ. Ita dr̃ in. c. ſi. ſacerdos. de offi. or. Meliꝰ eſt vt dixi. ſ. ad reuelandũ. qꝛ nõ põt negari qn ſciat vt hõ.

¶ Vtꝝ liceat ſaltẽ reuelare ꝺ lñia ɔfitẽtis. ℞. 5
tenẽt qdã ꝙ ſic illi q vtilis ⁊ neceſſariꝰ ẽ ad ꝑficiẽda q̃ requirunt̃ ad illud foꝝ. qꝛ adhuc gerit ꝑſonaꝫ dei. ſꝫ alij ꝑſone ñ lꝫ. Et hmõi opi. ẽ Ri. vbi. ſ. San. Bo. Vo ⁊ Pe. ⁊. S. Tho. ea. di. tenẽt ꝙ licite põt reuelare niſi timeat ꝺ ſcãdalo. ⁊ h̃ ſolũ ei q põt ꝓdeſſe ⁊ nõ obeſſe: ita tñ ꝙ ſacerdos ɔſtituat ſe nunciũ ɔfitẽtis. Sꝫ magis mihi opinio p̄fati Aureo. vbi. ſ. ⁊ Land. ea. di. ꝙ nullo mõ lꝫ. qꝛ ɔfitens nõ põt diſpẽſare in lege natur̃ diuina ⁊ i eſſentia ſacramenti. Et ideo cautius eſt ꝙ faciat ſibi dicere extra confeſſionem h̃ qꝺ vult ꝙ reuelet.

¶ Vtrum ille cui reuelatur peccatum alicuiꝰ 6
ex aliqua cauſa de licentia confitentis tenendo opinionem ꝙ hoc poſſit facere teneat̃ celare. ℞. S. Tho. vbi. ſ. ꝙ ſic. ſicut teneretur ⁊ interpres celare.

¶ Vtꝝ in aliquo caſu liceat reuelare confeſſi 7
onem. ℞. ꝙ ſic in ſex caſibꝰ. Primus qñ ſacerdos indiget cõſilio. ita tñ ꝙ dicens peccatum ſibi detectum in confeſſione nullo modo referat ꝑſonam ɔfitentem talit̃ ꝙ poſſit ꝺueniri ad eiꝰ notitiã. iſtꝺ pꝫ i. c. offi. ꝺ pe. ⁊ re. vbi papa non reprehendit legatũ petentem conſilium de peccato qꝺ aſſerit ſe in ɔfeſſione hũiſſe in vl'i. Vnde credo ꝙ ɔfeſſores ñ peccẽt mortaliter qui aliqñ etiã dicunt ſe hũiſſe tale peccatum in cõfeſſione. qñ i tali generalitate ita dicunt ꝙ nullo modo poteſt deprehendi perſona que ipſũ ɔfeſſa eſt. licet ſit ꝑiculoſũ talia referre. niſi in caſu neceſſitatis pro cõſilio hñdo ꝓpter ſcandalum ⁊ ꝑiculũ ne deueniatur in notitiam ꝑſone. Secundus caſus, in q̊ licet reuelare eſt de licentia cõfitentis qꝺ tamen non placet. vt dixi ſupra. Tertius caſus ſm Inno. ⁊ ſequitur Pa. in. c. omnis. de pe. ⁊ re. eſt quando quis confitet̃ ſe velle facere aliquod malum. quia iſtud non eſt dictũ in penitentiali foro: ⁊ ideo ꝓpter rationẽ iſtiꝰ ſacra

De iſto ſigillo tho in iiij. ſ. q xj facit v. articulos

mēti non tenet celare.nec etiam ꝑpter prece
ptū legis nature ſeu diuine rationē ꝑmiſſio
nis ſaltem tacitē ꝟ nō reuelādo quia vt dicit
S.Bo.i.iiij.di.xxi.itelligit ꝙ debet celare. ni
ſi veritas vel obediētia aliud exigat.vt eſt i ꝓ
poſito.Nec ob.ꝙ coīt tenēt theo.ea.di.ꝙ nō
liceat.q2 dictū eoꝝ limito ⁊ itelligo qn̄ quis cō
fitet ſe habere peccatū de quo nō pōt penite
re ⁊ a quo nō pōt nec vult abſtinere.⁊ hoc ideo
ɔfitet vt ſacerdos pbeat ɔſiliū ⁊ oret pro eo
vt deus eum illuminet ⁊ hmōi.⁊ tale peccatū
non vergit i periculū alioꝝ.ſed tm̄ ipſius cō
fitentis.nā tunc nullo mō pōt reuelari. q2 ta
lis confeſſio diſponit ad ɔtritionē ⁊ cōſequē
ter ad peccatoꝝ in conſpectu dei celationem
ſm. Ri.in.iiij.di.xxi.ar.iiij . q.ij . ſed quando
vergeret in periculū communitatis :vel alte
rius.tunc ſi nullo modo vult ceſſare talis qn̄
illud faciat.credo ſine piudicio ꝙ non poteſt
ſolum . imo tenetur reuelare ei qui pōt pro
deſſe ⁊ nō obeſſe vt malo obuietur. Quartus
caſus eſt qn̄ quis habet per aliā viam pecca
tum ſibi detectū in confeſſione ſm San . B.
⁊ Ricar.⁊ communiorē opi . Theo .in.d.xxi.
diſtin. Verū eſt ꝙ ꝑpter ſcandalum .non de
bet reuelare niſi pro neceſſitate vel vtilitate il
lud dicat.vel niſi iurauerit dicere veritatem
ſm Inno.in.c.omnis.de peni.⁊ remiſ.⁊ reci
tat Pa.in dicto.c.dilectus.ꝟ ex.pre. nūqꝫ tn̄
debet dicere ſe habuiſſe illud in confeſſiōe q2
ſm Sco.vbi.ſ.peccaret mortaliter . Et idem
dic ſi reuelat aliquid pluſqꝫ ſciat extra cōfeſ
ſionē.puta ſcit ſemiplene aliqd factum extra
confeſſionē ⁊ plene in cōfeſſione non lꝫ ſine
peccato mortali niſi ſemiplene exprimere.vl
ſi habet dubie aliterqꝫ dubie reuelare non de
bet.Quintus caſus eſt quādo eſſent aliqui q
condixerunt interficere pſbyteꝝ cū eis euntē
in nemore.quoꝝ vnus penitet ⁊ confitet an
te nemoris ingreſſum.nā tunc pōt ſacerdos
retrocedere.lꝫ ex hoc alij ſocij cognoſcant ſo
ciū confeſſum fuiſſe proditionē.ſm eni Sco.
i.iiij.di.xxi.generaliter dici pōt ꝙ ſignū quod
ꝟ ſe eſt indifferens ad ſignificādum tale pec
catum fuiſſe confeſſum.vel non fuiſſe.lꝫ aliq
bus ſit ſignū magis determinatum ex aliquo
preſuppoſito.nō tamē ex ſe eſt ſignum relati
uū ɔfeſſionis.nec ꝑ cōſequēs ſimpliciť illici
tū confeſſori.Quidā tn̄tn̄t ꝙ in tali caſu tene
tur potius itrare nemus ⁊ ſubire mortē qꝫ ta
li ſigno reuelare.Sed eis non credo.Melius
tamen faceret ſi aliquā cauſam fingeret cur
intrare renuit.Sed ſi nō pōt inuenire credo
cum Sco .ꝙ pōt deſiſtere ab ingreſſu.qꝫuis
illi per tale ſignū deprehendāt confeſſionē ei
fuiſſe factā.Si tamen ſignū non eſſet indiffe
rens.ſed certū nullo mō liceret ſignum facere
vel alio mō.confeſſionē reuelare. ſed potius
tenetur ſm Ri.vbi.ſ.mortem ſuſtinere ne cō
feſſionē reuelet. Sextus caſus in quo licet re
uelare confeſſionē ē quando id quod dicitur
non eſt peccatum.nec eſt circūſtantia peccati
illius qui confitetur.Nā tale quid non cadit
ſub ſacramento confeſſionis.niſi eſſet qd po
tēs deducere ad manifeſtationē peccati . Vn
de ſi quis confitendo inſerat ꝙ in tali terra
ſunt boni fructus:vel pulchrū caſtrū vel ꝙ
ex tali illicito contractu debet dare centum du
catos alicui ⁊ hmōi que nō ſunt peccata.nec
deducenda ad manifeſtationē peccati licite.
ſm Ri.vbi.ſ.pōt manifeſtare.niſi talis inno
teſcat ɔfeſſori ꝙ talia ſibi dicit ſub ſigillo ſecre
ti.q2 tunc nō pōt reuelare . niſi ſm ꝙ ſigillū
ſecreti pōt reuelari.vt.j.dicam.
¶ Quid ſi preſbyter haberet aliquod pecca 8
tum mortale quod non poſſet confiteri niſi
confeſſionē ſibi factam reuelaret . R.ſm Ri.
vbi.ſ.⁊ Sco.ꝙ non debet confiteri durante
tali caſu illud peccatum ſed ſufficit conteri ꝺ
eo cum propoſito confitendi qn̄ poterit face
re ſine piudicio ſigilli confeſſionis ⁊ reuelatio
ne perſone cōfeſſe.Fortiori enim vīculo tenet
ad celandū cōfeſſionē qꝫ penitēs ad ɔfitēdū.
¶ Utrum ſacerdos qui audit duos in confeſ 9
ſione. ⁊ vnus eorum dixit ſe peccaſſe cum il
lo alio.ſed ille alius confitendo hoc non dicit
poſſit eum de hoc interrogare. R. ꝙ ſic in gnē
ſed non poteſt dicere ꝙ alius ſibi reuelauerit
niſi ille extra confeſſionem ſibi dixiſſet.
¶ Utrum ſciens per confeſſionem aliquem 10
excommunicatum teneatur eum vitare. R.ſm
Ri.vbi.ſ.ꝙ non. etiam in ſecreto . Et ad.c.
cum non ab homine de ſen.ex. quod videtur
dicere contrarium.reſpondet ꝙ intelligit qn̄
ſcit per aliam viam in ſecreto qꝫ per confeſſi
onem.Sco.tamen vbi.ſ.tenet quod ꝺbet eū
vitare ſi poteſt ſine proditione eius excomu
nicationis.Si vero hoc non poteſt facere qn
cum prodat.non tenetur. immo tenetur non
vitare.quia fortiori vinculo ligatur ad celan
dum.ſ.per legem nature diuinā ⁊ eccleſiaſti
cam qꝫ ad vitandum excomminicatum .

11 ¶ Quid ſi ſacerdos ſciat ꝑ confeſſionē ꝙ aliqs dormiuit cū muliere i eccl'ia. R. ꝙ h̄ ñ pōt reuelare ep̄o niſi i gener̄. dicēdo talis eccl'ia ē polluta ⁊ idiget recōciliatiōe. ar. c. ſignificaſti ꝺ adul. ⁊. c. ſi ſacerdos. ꝺ. offi. oꝛ. Et h̄ tutius ē lȝ quidā teneāt ꝙ nec ēt i genere debeat reuelare. Quod veꝝ credo qñ eſt omnino occultū, qꝛ ſic non indiget reconciliatione.

12 ¶ Vtꝝ abbas vel alius ꝑlat⁹ poſſit amouere ſubditū ab aliquo officio ꝓpt̄ delictū qꝺ ſcit i confeſſione. R. ſ̄ʒ Ri. ⁊ Sco. vbi. ſ̄. ꝙ nō. ēt ſi ſcit eū male vti tali officio: niſi quādo hoc facere poſſet ſine ſuſpitione petentis. ⁊ alteri⁹ cuiuſcūqȝ ꝙ eum āmoueat ꝓpt̄ confeſſionē quia tunc poſſet. Sed ego credo iſtud veruȝ niſi quando talis ſubdit⁹ ꝯfiteret̄ peccatū a quo non vult deſiſtere. ⁊ qꝺ vergit i periculū alioꝝ. qꝛ tunc credo poſſit eū officio pꝛiuare quando ad libitum ipſius ſpectat amouere vel confirmare. vt. ſ̄. §. vij.

13 ¶ Quid ꝺ p̄ſbytero qui ſcit in confeſſione ipē dimētuȝ i matrimonio cōtrahendo: vl' ꝺcan⁹ in ꝓmouendo ⁊ ꝑ eū pꝛeſētādo. R. ꝙ ſecrete debet eos monere vt deſiſtāt. ꝙ ſi contrahūt benedicat nuptias. ſi petit ꝙ pꝛeſentet ordinādo. p̄ñtet quādo aliter facere non pōt ſine manifeſtatione cōfeſſionis. facit qꝺ no. glo. ⁊ doc in. c. vnico. de ſeru. i oꝛ. fa. Ratio qꝛ etiaȝ ſi diceret. non ſibi crederetur niſi quatenus poſſet ꝓbare. ⁊ ſic fruſtra faceret.

14 ¶ Quid eſt ꝙ cadit ſub ſigillo confeſſionis R. ꝙ directe ſe extēdit ad oīa que cadunt ſub ſacramentali cōfeſſione. vt ſunt peccata. Indirecte v̄o cadūt oīa illa ꝑ que depꝛehēdi poteſt peccatū vl' peccatoꝛ. Vnde ſ̄ʒ Ri. vbi. ſ̄. quicquid ꝑ ſe vel per accidēs directe vel indirecte poſſet verecundiā: vl' confuſionē vl' malā ſuſpitionē. vl' aliqꝺ aliud nocumētum generare penitenti ex pct̄ō ꝯfeſſo. cadit ſub iſto ſigillo. Vnde locus ⁊ tēpus ⁊ ſimilia ex q̄bus pōt deueniri in notitiā peccati cōfeſſi. nō ſimplicit̄ ſȝ ſub relatiōe ad perſonā que ip̄ʒ ē ꝯfeſſa cadit ſub iſto ſigillo. ⁊ durat ēt p⁹ mortē penitentis. ſ̄m Sco. vbi. ſ̄. Vñ eſt pꝛeceptū negatiuū qꝺ obligat etiam ad ſemper.

15 ¶ Vtꝝ ille cui confeſſoꝛ reuelauit ꝯfeſſionē teneatur celar̄ qꝺ ſibi reuelauit. R. ſ̄ʒ Ri. vbi ſ̄. ꝙ ſic. imo pꝛelato ſibi p̄cipiēti ꝙ reuelet nō tenetur. nec dȝ obedire. qꝛ talis ꝯfeſſoꝛ qui ſibi reuelauit ꝺdit ꝺ facto ſibi poteſtatē loquēdi. nō ꝺ iure. ⁊ iō nullo mō lȝ ei reuelare.

¶ Quid de illo q̄ audiuit a ꝓpoſito aut a caſu ꝯfeſſionē quā quis facit confeſſoꝛi. R. Ri. vbi. ſ̄. ꝙ tenet̄ celare de iure nature ⁊ diuino ⁊ iō nullo mō poterit ſine peccato moꝛtali reuelare ſine cōſenſu expꝛeſſo penitentis. Et addit Sco. vbi. ſ̄. ꝙ qui doloſe ⁊ iſidioſe audiuit que quis confitet̄ peccat moꝛtaliter. 16

¶ Vtꝝ perſona cuȝ qua quis peccauit cadat ſub ſigillo confeſſionis. R. Ri. vbi. ſ̄. ꝙ ſic ſiue penitēs potuerit ſuū peccatum cōfiteri ſine expꝛeſſione illius perſone: ſiue non. 17

¶ Vtrum penitens teneatur celare penitentiā ſibi a cōfeſſoꝛe iniunctā. R. ſ̄ʒ Ri. vbi. ſ̄. ꝙ ſi penitēs i manifeſtādo qꝺ ſibi a confeſſoꝛe ē iiunctū faceret pꝛeiudiciū fame ꝓpꝛie abſqȝ vlla vtilitate aut confeſſoꝛi. qꝛ ſi foꝛte ſciret̄ quod ſibi iniūxit incurreret odiuȝ aliquoꝝ. ⁊ h̄mōi tūc tenet̄ celar̄. Si v̄o nec fame ꝓpꝛie reſultat pꝛeiudicium nec ſacerdoti. tunc pōt reuelare ſi vult. 18

¶ Que ē pena reuelantis cōfeſſionē. R. ꝙ vltra peccatū moꝛtale debet detrudi i arto monaſterio ⁊ deponi vt in. c. oīs. de pe. ⁊ re. 19

¶ Sed nūquid laicus reuelans confeſſionē ſibi factā ſit detrudendus in arto monaſterio. R. Pa. in. d. c. omnis ꝙ ſic. 20

¶ Cui icūbit ꝓbatio ꝙ talis r̄uelauit ꝯfeſſionē. R. Pa. i. d. c oīs. ꝙ ſi ꝯfeſſoꝛ ꝯfitea t̄ ſe dixiſſe tale pctm̄. ſȝ negat ſe habuiſſe illud i ꝯfeſſione niſi ꝓbet ſe aliūde habuiſſe qȝ ꝑ ꝯfeſſionē p̄ſumet̄ ꝯ eū. ſ. ꝙ i ꝯfeſſiōe habuit. ar. vi. q. ij. placuit ñ tñ puniet̄ pena oꝛdinaria. d. c. oīs ſȝ pena arbitraria. qꝛ ñ aperte conuincitur. 21

¶ Vtꝝ eadē ſit rō de ſigillo ꝯfeſſionis ⁊ ſigillo ſecreti. R. ꝙ lȝ ſigillū ſecreti ⁊ ſigillū ꝯfeſſionis ſe hāt ſ̄ʒ iferi⁹ ⁊ ſupi⁹. qꝛ oē ſigillū ꝯfeſſionis ē ſigillū ſecreti ⁊ ñ ecōtrario. tñ ñ ē eadē rō ꝺ vno ſic ꝺ alio. Veꝝ ē ꝙ peccat moꝛtal'r frāgēs qꝺlibȝ iſtoꝝ ſigilloꝝ. Vñ ſ̄ʒ Sco. vbi. ſ̄. ꝙ ſiue ille q̄ alicui aliq̄ dic̄ expꝛimat ꝙ ea dic̄ ſibi ſub ſigillo ſecreti. ſiue. ñ. tenet̄ celare. dūmō itelligat ꝙ ſub ſecreto ei dic̄. ⁊ addit Ri. vbi. ſ̄. q̄ i h̄ ꝯcoꝛ. ꝙ ſi r̄uelat crimē ꝓditiōis icurrit. Limita tñ ſ̄ʒ. S. Bo. ea. di. veꝝ ꝙ nl'lo mō lȝ r̄uelare ſigillū ſecreti niſi i. ij. caſib⁹. Prim⁹ qñ v̄itas id exigit. puta qꝛ v̄git i ꝑiculū alioꝝ. Secūd⁹ qñ obediētia cogit ad reuelādū. Vñ ꝯ iſta duo ⁊ iuramētū ⁊ ꝓmiſſio ñ valēt. Vñ dic̄ pa. i. d. c. oīs ꝙ ſi tal' aſſumit̄ i teſtē tenet̄ reuelar̄. q̄uis ſub ſigillo ſecreti ſit ei dictū: ñ tñ tenet̄ denūciar̄. qꝛ aliud ē teſtimoniū dicē ali- 22

ud denūciare.nā denūciare ñ tenet qs qđ pro
bare ñ pt.vi.q.ij.placuit.ij.q.i.ſi peccauerit.ij
q.vij.pl'iqʒ. Hen.tñ de gā.ix.quol'.dić ꝙ ſub
dit⁹ q recipit aliqd ab alio i ſecreto ñ ꝟgēs i
dānū cuiuſcꝙ̄ ñ tenet reuelare ēt plato ꝑcipiē
ti vt reuelet.Et ſm ħ limito.S.Bo.vt itelli⸗
gat teneri ex obediētia qñ plat⁹ vult ſcire qđ
pt cedere i dtrimētū religiōis.aut alteri⁹.al's
non.Sigillū vero confeſſionis nullo modo li
cet reuelare niſi ſm ꝙ.ſ.dictum eſt.
25 ¶ Vtꝝ ꝯfeſſor dicēs aliquē ſibi ꝯfeſſū de pec
catꝫ ſuis ſit ꝛuelator ꝯfeſſiōis.R.ſʒ Ri.vbi.ſ
ꝙ ñ qꝛ nihil occl'tū māifeſtat.ſʒ ſolū māifeſtū
qđ ſcit ex̄ ꝯfeſſiōʒ.qꝛ ſi dixerim⁹ ꝙ pctm̄ ñ ha
bem⁹ ipi nos ſeducim⁹ ⁊c̄.i.Jo.i.Si ꝟo dice
ret ꝙ ē ſibi ꝯfeſſus đ magnis crib⁹ ⁊ ml'tꝫ.bñ
eēt reuelator ꝯfeſſiōis.Quidā ēt dicūt ꝙ di
cere talia ꝟba.ſ.ħ pctm̄ audiui in cōfeſſiōe ꝙ
ē pctm̄ mortale ⁊ ſatis ad ħ vr̄ facere tex.d.c.
ōis.ſed ego hoc nō credo. Et ē veri⁹ ſʒ Sco.
vbi.ſ.niſi ꝑ tale deueniat i noticiā perſone q̄
eū cōmiſit. Periculoſum tñ eſt talia dicere.

Confirmatio electorū an ſit đ neceſſitate pe

tenda.R.ꝙ ſic đ iure cōi ita ꝙ elect⁹ ad
regimē cuiuſcūqʒ eccl'e aut religiōis.ſi ad mi
niſtratōi dignitatis ſe igeſſerit añ ꝯfirmatōʒ
ſiue tāqʒ plat⁹ vel ꝓcurator.aut iconom⁹.aut
alio nouo q̄ſito colore i ſpūalib⁹ aut tpalib⁹
ꝑ ſe.vel aliū i totū.vel i pte añ ꝯfirmatōʒ ipo
fcō ꝓuat oi iure qđ ꝑ electōʒ in ipa dignitate
hēbat.c.auaritie.đ elec.li.vi.Fallit ħ i caſu qñ
abbatiſſa electa a maiori pte.ñ tñ a duab⁹ pti
b⁹ ipugnat ne ꝯfirmet.qꝛ iterum pt admiſtra
re.c.idēnitatib⁹.§.ſi ꝟo de elec.li.vi.Itē fal⸗
lit qñ ꝯfirmatio a papa ē petēda.⁊ elect⁹ ē val
de remot⁹.vʒ vltra italiā.tc̄ bñ pt admiſtrat
i tpalib⁹ ⁊ ſpūalib⁹ añ ꝯfirmatōʒ.Excepto ꝙ
nullā alienatōʒ facere pt.vt i.c.nihil.de elect.
Qđ vex credo qñ nō ē in mora petende ꝯfir
matōis.al's hēbit locū pena.d.c.auaritie. Et
qđ dicit tex.de vltramōtano.credo hēat locū
i citramōtano.qñ curia eēt vltramōtes. vt te
net Mo.⁊ Jo.an.i.d.c.nihil. ⁊ Gul.i.d.c.aua
ritie.Secus eēt ſi hēret ꝑ ꝓuilegiū vt nos fra
tres minores q habemus ꝙ electus generalis
noſter ſtatim poteſt adminiſtrare.
1 ¶ Vtꝝ p̄fata hēant locū in epo.R. Ge.in.d.
c.auaritie.ſm Jo.an.ꝙ ſic.Ex quo nota ꝙ cō
ſtitutio penalis emanās ad coadiuuatōʒ vel
executionē iuris antiq interp̄tat late ut inclu

dat cōtenta in iure antiq̊. al's nō hēret locū i
epo.qꝛ appellatōe dignitatis nō cōprehendit
epalis.vt dicit glo.in.c.ij.de preben.li.vi. Sʒ
hic ſic.qꝛ in iure antiquo includebat epus. vt
in.c.noſti.⁊.c.qualiter.de elec.
¶ Vtꝝ hēat locū p̄fata pēa i ipatore.R.Mu. 2
⁊ Jo.i.c.legim⁹.xciij.di.ꝙ ñ.⁊ vt tʒ gl.i cle.vni
ca.đ iurciur.i ꝟ.reges romanos.pt admiſtra
re ⁊ oēʒ iuriſditōʒ exercet iperij q̄ʒuis Pau.
ibidē teneat ꝯ̄rium.Sed placet mihi opi.glo.
¶ Qñ dʒ peti cōfirmatio.R.ꝙ.i.tres menſes 3
p⁹ p̄ſtitū cōſenſū.aliꝛ legitio ceſſāte ipedimē⸗
to.ſi ñ petat.vl' ab electorib⁹.vl' ab epo electo
vel ab alio ꝓ ipſo.electio ē nulla.c.qꝙ̄ ſit.đ ele.
li.vi.In cathedralibus ꝟo ⁊ regularib⁹ eccle
ſijs quaꝝ confirmatio a papa eſt petenda ſer
ua moderationem.c.cupientes.de elec.li.vi.
¶ A q̊ dʒ peti.ꝯfirmatio.R.ꝙ ſi elect⁹ ē exem 4
pt⁹ dʒ peti a papa.vel ab ei⁹ legato đ latere.ſi
ē aliqs ſuꝑ illa ꝓuincia. vt i.c.ſi abbatē.đ ele.
li.vi.Intellige qñ talis exēpt⁹ ſubeſt imediate
pape.ſec⁹ ſi mediate.vt ſūt ꝓuinciales miſtri
ordinis mioꝝ q q̄ʒuis ſint exēpti. tñ hñt ſuꝑ
ſe gnālē toti⁹ ordiſ a q̊ hñt ꝯfirmari.Tñ Pa.
i.c.i.đ ſup.ne.p̄la.tʒ ꝙ abbates ēt exēpti ſūt ꝑ
epos ꝯfirmādi.Si āt ñ ſūt exempti dñt con⸗
firmari ꝑ ſuos p̄latos imediatos ſuꝑiores vt
puta eps inferiores ſuos.Archieps epos ſuf
fraganeos ſuos.Primas vel p̄riarcha archi
epos nō exēptos. hec colligunt ex.c.cū mona
ſteriū.⁊ ex.c.cuʒ dilect⁹.⁊.c.bone memorie.el
primo.de elec.cum ibi nota.⁊.lxiiij.di.illud.
¶ Quō dʒ fieri cōfirmatio a ſuꝑiore vl' ab eo 5
cui đ iure cōi ſiue ſpāli.puta ꝓuilegio.vl' ꝯſue
tudie p̄ſcripta.ſiue ex delegatōe ꝯfirmatio ꝑ
tinet.R.ꝙ dʒ vocari noiati ſi ē aliqs coelect⁹
ſit cū eo.vel apparet aliqs oppoſitor.al's gnā
lis i eccl'ia i q̄ dʒ talis ꝑeſſe vocatio dʒ fieri.vt
ſi q ſint q ſe velint oppone cōpeāt aſſignato
termio ꝑēptorio.ēt ſi null⁹ aʒ dʒ ipſe ꝯfirma⸗
tor diligent examiare ⁊ electōis ꝓceſſū ⁊ ꝑſo
nā electi.maxie i ſcia ⁊ honeſtate vite ⁊ etate.
qꝛ ſi indignū cōfirmat vel illegitimū mortali
ter peccat. ⁊ ē priuat⁹ ipſo iure a ptāte cōfir⸗
mādi ꝓmū ſucceſſorē illi⁹.⁊ ꝯfirmatio ipſo iu
re ē nulla.qñ nō vocatis q ſūt vocādi ſi ē ali⸗
qs coelectus vl' ali⁹ q velit opponere ꝯ̄ electū
vel electōʒ ⁊ ñ diſcuſſo negotio ſit.hec hñt ex
c.nihil.de elec.⁊.c.ſi.de elec.li.vi.cū ibi no.
¶ Sʒ nūqd ſi elect⁹ admiſtrat p⁹ ꝯfirmatōeʒ 6
nullā cadit in penā.de q̄.ſ.in ꝓn.R.glo.i.d.c.

fi. ꝙ ſi errauit in facto. puta credidit factã vo
catione ⁊ diſcuſſionẽ. ⁊ ſic nõ cadit. ſed excu-
ſatur. ſed ſi errauit in iure nõ excuſat a dicta
pena. de re. iur. ignorantia. li. vi. cum concor.
7 ¶ Utꝝ pfata nullitas ꝯfirmatõis hẽat locũ i
poſtulatõe. ℞. gl. i. d. c. fi. ꝙ ſic i admiſſiõe po-
ſtulatõis q̃ fit a ſupiori q poſtulatũ admittẽ-
do ꝯfirmat. ſecꝰ i poſtulatõe q̃ ẽ i eo ꝙ poſtu-
lat monachꝰ electꝰ a plato ſuo. Silr hʒ locũ i
pñtatõe. vt ille cui fit pñtatio fuet decretalẽ
d. c. fi. Nec ob. ſi dicas ꝙ ꝯſtitutio vr̃ penalis
⁊ ſic extendi nõ d. qꝛ nõʒ ẽ penalis. cũ nõ pri-
uet iure queſito ſed querendo. vide ibi doc.
8 ¶ Utꝝ ſit fundũ qd dictũ ẽ. §. iij. pcedẽti in
oibus bñficijs ⁊ ſimplicibꝰ. ℞. Be. i. d. c. fi. ꝙ
ſic ſiue habeãt curã aiaꝝ. ſiue ñ. qꝛ cũ in oi bñ
ficio requirat examinatio ⁊ cõfirmatio electi
ſeu pñtati ſeu poſtulati. ſm Jo. an. poſt Ho.
i. c. ꝓpoſuit. d ꝯceſ. p. g̃ ſeruanda ſunt pdictã:
9 ¶ Utꝝ in hoſpitali ſilr. ℞. Lap. ſm Be. vbi
ẽ. ꝙ ſic. ſi dat bñficiũ p viã pñtatõis vl electõ
nis. Secꝰ qñ nõ dat in bñficium. qꝛ tũc fit cõ
miſſio non electio. vel collatio. ſeu preſenta-
tio. vt in cle. qꝛ contingit de reli. domi.
10 ¶ Utꝝ prelatus ſupior poſſit ꝯfirmare ſine
caplo. ℞. Be. in. c. qm̃. de elec. li. vi. ꝙ Archi.
hic poſt opi. recitatas tʒ ꝙ ñ vʒ ꝯfirmatio ſi i
abñtia capituli fiat. ar. eoꝝ q̃ no. de offi. dele.
cãʒ. ff. de admi. tu. l. ticiũ ⁊ meuiũ. in pn. ⁊. ff. d
exerci. l. i. §. ſi plures. Et hoc veꝝ niſi ꝯſuetu-
do eccleſie haberet contrariũ. qꝛ tunc valeret
confirmatio de conſue. c. non eſt li. vi.

Confirmationis ſacr̃m ad qd vʒ. ℞.
melchiades papa i. c. ſpũs ſctũs. d cõſe.
di. v. qd valet ad augmentũ gr̃e ad confirmã
dum i pugna contra vitia ⁊ diabolũ ⁊ armat
⁊ inſtruit ad agones huius mundi ⁊ prelia.
1 ¶ Utrũ ſit neceſſariũ ad ſalutẽ. ℞. ꝙ nõ abſo
lute. qꝛ baptizatꝰ ſi ſtati decedit ſaluat. vt pʒ i
d. c. ſpũs ſctũs. q̃ʒuis nõ ſit ꝯfirmatꝰ. tñ neceſ
ſariũ ẽ. ita ꝙ ꝯtẽnens ipm ſuſcipe mortaliter
peccaret. ⁊ dãnaret. vt colligit ex. d. c. ſpũs ſã
ctꝰ. cũ ibi no. Et ꝓpterea credo ꝙ notabilis ne-
gligentia epoꝝ i ñ ꝯferendo iſtud ſacramẽtũ
ſi ſcis pctñ mortale p ar. in. d. c. ſpũs ſanctus.
2 ¶ Utꝝ ſoli epi hoc ſacr̃m poſſint ꝯferre. ℞.
ꝙ ſic. vt pʒ in. c. d his. ⁊ duobꝰ. c. ſe. d ꝯſe. di. v.
Tñ ſm Inno. in. c. quãto. de ꝯſue. papa poſſʒ
dare licentiã ſacerdotibus vt cõferrẽt. qꝛ ſm
glo. in. c. mãdamus. de ꝯſe. di. v. ⁊ ſeqt Inno.
vbi. d. ex demãdatione pape quilibet clericus
pt conferre ordinem. ⁊ ſacramentũ qd habet.
¶ Quibus dʒ conferri iſtud ſacramentũ. ℞. 3
ꝙ oibus fidelibus baptizatis tam ſanis q̃ʒ ẽt
morte piclitantibus. vt pʒ in. c. vt ieiunij. ⁊. c.
ſe. de conſe. di. v. q̃ʒuis gl. ſentire videatur ꝙ
debeat dari ſolũ habẽtibus perfectam etatẽ
ſ. xij. annorum. non credo verum.
¶ Utꝝ pfcẽ etatꝭ volẽs ſuſcipe iſtud ſacr̃m 4
teneatur ꝯfiteri pus. ℞. ꝙ q̃ʒuis teneat cõteri
de mortali ſi qd cõmiſit añq̃ʒ ſuſcipiat aliter
peccaret mortalit. tñ ꝯfiteri ñ credo teneat d
necitate. ar. d. c. vt ieiunij. i vbo moneant.
¶ Utrum de chriſmate tantum ⁊ illius anni 5
debeat fieri. ℞. ꝙ ſic. cũ ſit minoris neceſſita
tis confirmatio q̃ʒ baptiſmus. ar. c. qm̃ de ſen
ten. ex. li. vi. ⁊. c. ſi quis de alio. de ꝯſe. di. iiij.
¶ Utꝝ oi tpe poſſit conferri. ℞. ꝙ ſic. ar. d. c. 6
oẽs fideles. ⁊. c. de his. ⁊. c. vt ieiunij. ⁊. c. ſe. de
conſe. di. v. Sed eps debet eſſe ieiunus. vt in
c. vt epi. de conſe. di. v. ſed non de precepto.
¶ Utꝝ ieiunus tm̃ dẽat ſuſcipe. ℞. ꝙ ſic. niſi 7
neceſſitas aliud ſuadeat. Tñ credo ſit cõſiliũ.
nõ preceptũ. vt pʒ in. d. c. vt ieiunij. Et ꝓpterea
dicit Ala. ꝙ melius eſt confirmari poſt pran
diũ q̃ʒ epo poſtea diſcedẽte ñ poſſit ꝯfirmari
¶ Quid ſi qs oleo ꝓ chriſmate ſit vnctꝰ. ℞. 8
ſm Ho. ⁊ Innoc. in. c. vnico. de ſa. vn. qd dʒ
iterum chriſmate liniri. ⁊ dʒ illa oratio reite-
tari. ſigno te ⁊c̃. Alie autem orationes q̃ pre-
cedunt. ⁊ ſequuntur non iterantur.
¶ Que ẽ forma hꝰ ſacramenti. ℞. ꝙ in iure ñ 9
inuenit niſi ꝙ in fronte chriſmate dʒ ſignari
Tñ in pontificalibus cõiter habet. Ego te cõ
ſigno ſigno crucis ⁊ cõfirmo te chriſmate ſa
lutis. In noie pr̃is ⁊. filij. ⁊c̃. Et hec ẽ fuñda.
¶ Utꝝ ſit reiterabile iſtud ſacr̃m. ℞. ꝙ ñ. vt 10
c. dictũ eſt. ⁊. c. ſe. ea. di. Et peccaret mortalit
ſcienter iterãs. ſecus ſi ignoraret. aut dubita
ret. quia non dicitur iteratũ qd neſcit factũ.
¶ Utrum non confirmatꝰ poſſit tenere aliũ 11
ad confirmationẽ. ℞. ꝙ non. c. in baptiſmate
de conſe. di. iiij. Et ſi tenet non contrahit cõ
paternitatem vt ibi patet cõcor. Tho. ⁊ Pe.
¶ Quot pñt tenet ad iſtud ſacr̃m. ℞. tm̃ vnꝰ 12
debet eſſe, qui teneat. c. non plures. de conſe.
di. iiij. Sicut ⁊ in baptiſmo. vt ibidem.
¶ Utꝝ ille q tẽuit i cathecismo vl baptiſmo 13
poſſit tenere i hꝫ ſacramẽto. ℞. ꝙ ꝯſuetudo ro
mana ẽ ꝙ nõ. ſʒ p ſingulos ſinguli ſuſcipiãt:
Tñ fieri poteſt ſi neceſſitas cogit. alr̃s ñ. vt in

c.in cathecifmo.ꝺ conſe.diſt.v. Sed no.ꝙ hodie ex ꝯſuctudie eſt.vt q tenet in cathecifmo teneat i baptiſmo.ꝛ iõ ſine peccato fit.Si tñ plures ſũt q tenẽt oẽs efficiũt ꝯpatres ſuſcepti.vt i.c.fi.de co.ſpi.li.vi.Et iõ vir ñ ꝺꝫ tenere vxorẽ ꝛ econuerſo.qꝛ oriet impedimentũ.

Confirmatio Sũmi pontificis ex certa ſcia facit validũ qꝺ erat nullũ reſpectu iuris poſitiui.ſm Jo.de li.vt refert Panoꝛ.in.c.cũ ſup de cã poſ.ꝛ ꝓprie facit firmũ qꝺ al's eſt infirmũ.Solẽne qꝺ ñ ẽ ſolẽne ſupplendo defect⁹ ſolẽnitatis omiſſe.ij.q.i.in primis.de trãſac.c.i.de cõceſ.pre.qꝛ.Si vero fit in forma cõi ñ eſt certa ſcia.nihil iuris tribuit.ſed ſolũ vet⁹ conſeruat.de confir.vti.vel inuti.c.dilecta.ꝛ c.i.in glo.ꝛ de conceſ.pre.qꝛ diuerſitatẽ.ꝛ de priui.qꝛ intentionis.nec p ipam derogat iuri cõi.de off.oꝛ.licet de fi.inſtru.dilectos.

¶ Confirmatio ꝓprie nõ eſt qñ ſucceſſor cõfirmat conſtitutionẽ pdeceſſoꝛis.ſeu eius geſta.vt dicit Pa.in.c.i.de loca.ꝛ ẽ dictũ Ho. Uñ potius eſt ratificatio.vel innouatõ.Sed confirmatio eſt qñ ſuperior confirmat factũ inferioris.Quod no.quia facit ad multa.

Confraternitas an ſit licita.R.Pe.de peruſio i tractatu de canoica portione epiſcopi.c.iiij.ꝙ ſic.ſi fiat ex cã licita.facit glo.in.c.ſi qui clericoꝝ.xi.q.i.q̃ dicit ꝙ ſfraternitates bñ admittunt.xlij.di.ſi quis deſpicit Sed q̃ fiunt ad malũ ꝓhibent.C.de mono.l.vnica.de hoc.ꝺ.Andreas barbatius in.c.officij.de teſta.plene tractat Archi.etiam in.ꝺ.c.ſi quis deſpicit.Et vide.s.collegium.

¶ Utrũ ſtatutũ confraternitatũ q̃ cauet ne quis recipiat niſi ſoluat tñ liceat.R.Pe.vbi s.ꝙ ſi fit ꝓpter honeſtam cãm.puta alendis pauperibus ꝛ huiuſmodi.ꝺ.c.ſi qs deſpicit.ꝛ ar.xxvi.q.ij.nõ exemplo.Quidã tñ dicũt nõ licere.qꝛ excludit pietatẽ.ſ.ne quis recipiat niſi ſoluat.et videt magis equũ.Si tñ ſtatutũ diceret ꝙ receptus ſoluat tñ oi menſe liceret Ludo.de ro.in no.dicit ꝙ Archi.i.ꝺ.c.ſi qs ꝺſpicit conſuluit ꝙ ſi fit ſtatutũ p verba affirmatiua ſic valet.Si p verba negatiua.ſ.null⁹ admittat ſic non valet.allegat.c.ad apl'icã.ꝺ ſymo.Et addit idẽ Ludo.ꝙ ſi poteſtas inuenit ſocietatẽ in qua ſit ſtatutũ inhoneſtũ põt ſtatim eo ipſo ceſſare ſocietatẽ ſm Bart.in.l.ſub ptextu.ff.ꝛ e extraoꝛ.cri. Et ſeqt Bal.in c.i.§.conuẽticulas.de pa.te.in vſi.feu.

Coniuratio Eſt qñ aliqui rebelli auctoꝛitate in vnũ ſe colligendo iuramenta int ſe dederunt.xi.q.i.ſi qui clericoꝝ.Et nota ꝙ coniuratio ꝛ ꝯſpiratio ꝓ vno codẽqꝫ erie accipiũt xi.q.i.ꝯiurationũ.vñ ꝯiurare ẽ ſimul.vl' vnũ iurare.Conſpirat Uo ẽ ſimul: vel i idẽ ſpirare:ſꝫ glo.in.c.conſtitutionẽ.ꝺ ſen.ex.li.vi.

¶ Utꝝ ois ꝯiuratio ſit illicita.R.ꝙ ꝓprie cõſpiratio.vt pꝫ ex precedẽtib⁹ ẽ illicita.Dicit tñ aliquãdo largo modo cõſpiratio ſeu coniuratio qua aliqui coniurant.vel i idẽ aſpirant qꝺ de ſe eſt licitũ ꝛ bonũ.ꝛ tũc lꝫ talis conſpiratio.vt no.glo.in.d.c.ſi qui clericoꝝ.al's.i.q.i.ꝯcuſſionis.xxij.q.i.c.i.no.Inno.i.c.cũ.J.ꝛ A.ꝺ ſen.ꝛ re.iudi.ꝛ Pa.i.c.exhibita.de iudi. Qñ ergo quis coniurat vel rebellat plato vel obedientie ꝛ hmõi ſic ẽ conſpiratoꝛ.vt patet ꝺ Uo.ſi.cõſtitutionẽ li.vi.ꝛ ſic cõnſpiratio de ſe ẽ moꝛtale peccatũ.In dubio Uo ſemp pſumit mala ſꝫ Inno.in.c.i.ꝺ ſciſ.ꝛ Uin.in.c.ſi.de teſti.co.ꝛ Jo.an.in.c.ij.de ver.ſi.

¶ Que ẽ pena ꝯiurãtiũ vel cõſpirãtiũ.R.laici debẽt excõmunicari ſi ꝯ epm ſꝫ glo.in.c.ſi.de teſti.co.ꝛ ſm Ho.ꝛ Jo.an.in vna libra auri cõdemnari ſinguli.In ꝯſtitutione federici ꝺ pace.te.c.hac edictali.Et ſi qs tumultũ ꝯ aliquẽ fecerit vel ſeditioſas voces emiſerit capitalis ẽ pena.l.denũciamus.C.de his q ad ec.ꝯfu ꝛ.l.i.ꝛ ij.C.de ſedi.ꝛ.ff.de.pe.l.aut facta.ꝛ C.de epi.ꝛ cle.l.ꝯuẽticulã.vbi ꝓhibent cetus vl' turba ꝯgregari niſi inueniat ꝯceſſũ expſſe ff.de col.illi.p totũ clerici ꝺbẽt exponi.

Conſanguinitas Uiꝺ.ſ.matrimoniũ.iij.impedimẽto.vi.

Conſcientia Conuenit cum lege naturali rationalis creature ꝛ cũ ſindereſi i h qꝺ ẽ regulare.ſꝫ differunt i mõ.lex naturalis dictat ei bonũ faciẽdũ ꝛ malũ fugiendũ.poſt h ſequit iudiciũ i ratione.ꝛ ſic foꝛmat conſciẽtia vlteri⁹ facto iudicio ꝙ ſic debet eſſe ſequit ſindereſis q̃ ẽ ſintilla conſcintie que ſtimulat voluntatẽ ad bonũ faciẽdũ.Et ſic pꝫ ꝙ ꝯſciẽtia ꝓprie ẽ regula i ratiõe ſindereſ vero i voluntate iſtigãdo eam ad bonũ ꝛ ſtimulãdo.hec ex Ale.in.iij.parte ſuum.

¶ Utꝝ ꝯſcientia liget ad faciendũ oẽ qꝺ dictat p modũ preceptiõis vel ꝓhibitionis.R.

San.Bo.in.ij.ſen.di. xxix.ar.i.q.iij. q aut ꝯſciētia dictat aliqd q̄ ē ſm legē dei.ꝛ ſic tenet facere.aut dictat ꝑter legē.ꝛ ſic tenetur facere vel conſcientiam deponere. vtpote ſi dicat neceſſarium ad ſalutem feſtucam de terra leuare.ſi non deponit conſcientiam aut n̄ leuat mortaliter peccat.Aut ꝯſcientia dictat qd̄ eſt ꝯ legē dei.ꝛ ſic nō ligat ad faciendū.ſ3 ligat ad deponendū.q2 erronea errore repugnāte legi diuine. Vn̄ q̄diu manet ponit hominē extra ſtatū ſalutis.ꝛ iō neceſſario tenet eā deponere.q2 ſiue faciat qd̄ ꝯſciētia dictat. ſiue n̄ faciat ſp mortalit peccat.Faciēdo qd̄ dictat peccat mortalit.q2 facit ꝯ legē dei n̄ faciēdo peccat mortalit qa faciendo bonū fac in ꝯtemptū dei dū credit dictāte ſibi ꝯſciētia h̄ deo diſplicere. Et ſic itellige .xxviij.q.i.§.ex his.de ſy.ꝑ tuas el.ij.de re.ſpoli.lr̄as.de preſcrip.c.fi.qd̄ fit ꝯ ꝯſciam edificat ad gehēnā.

1 ¶ Quid ſi prelatus precipiat aliqd qd̄ ꝯſciētia ſubditi dictat etiā cōtra legē dei.R. Sā. Bo.vbi.s̄.q tenet ea3 deponere niſi cla2 ſit illd̄ fore ꝯ legē dei.Et ſi neſcit de illa iudicare d3 ſapientiores cōſulere.vel ꝑ orōem a deo declarationē poſtulare.vl̄ dic vt hētur in.c.i.inquiſitioni.de ſen ex.quod qn̄ ſcit ꝑcerto q eſt ꝯ legem dei non obediat.q2 mortaliter peccaret.l3 poti⁹ tolleret ēt excōmunicationē. Si 5 nō ſcit ꝑcerto.ſ3 ex leui ꝛ temeraria crudelitate tūc ad ꝯſiliū ſui ꝑlati d̄ponat.Si vo hēat credulitatē ꝓbabilē ꝛ diſcretā.q̄uis n̄ manifeſtā ꝛ euidentē tūc ꝑp obedientiā faciat qd̄ ſibi ꝑcipit. q2 tenet in tali dubio ꝛ ꝑp bonu3 obediētie excuſat. ſed nullo mō ex ꝓpria uolūtate faciat.q2 nō l3.imo mortaliter peccaret.q2 qui amat piculu3 pibit in illo.Et iſtud ē quod dicit tex.in.c. nōſolū de regula.li.vi. Decet inquit ꝛ expedit.vt conſciētie puritati non deſit iudiciū rōnis ne dū ſpūalis ꝑfectus qritur.ide ſalutis diſpendiū icurrat

5 ¶ Vtr2 confidēs.de ꝯſciectia famā negligēs peccet mortaliter. vide.ī.fama.§.i.

Onſecratio

Conſecratio epiſcopo2 ꝛ archiepiſcopo2 infra tres menſes poſt electionē ꝛ cōfirmationē differri non debet:niſi neceſſitas aliud ſuadeat.lxxv.di.qm̄ quidā.

1 ¶ A quo debet conſecrari archieps.R. q ab omnib⁹ ſuffraganeis ſuis qui tunc ad metropolitana3 eccleſiā ſunt vocandi.de tem.o2.ſi archieps.ꝛ cum conſenſu primatis.c.placu

^ nō ſunt audiendi xxi q ij

lxv.di.ita q ſine eo non recipit executionē cōſecratus.vt no. Inno.in.c.nec epi.de tem.o2.

¶ Quis ꝯſecrabit epm.R.ſi eſt exempt⁹ ꝯſecrabit a papa. vel de ei⁹ mādato. Si vo n̄ ē exēptus q archieps cū duobus ꝓuincialibus epis.aut tres ꝯprouinciales epi ex iuſſu archiepi.Ita tn̄ q oēs epi ꝯprouinciales ſūt ꝑ eplas regrēdi vt ꝯſentiāt.vt in.d.c.nec epi. vbi dic Inno.q ſi aliqs epo2 ꝯprouincialiū ꝯtēnat in ꝯſecratōe archiepi.vel epi q poterit agere vt ꝑuet executōe officij.ſicut in electione agitur vt caſſetur.de elec.q ſicut ar.de elec.cū in veteri.de arbi.cum olim.lxv.di. non debet.ꝛ etiam grauior ꝑnia ſibi poterit imponi. 2

¶ Quo die dn̄t conſecrari predicti.R. q die dn̄ico hora tertiarum.l.di.qui in aliquo quaſi in fi.lxxv.di.q die.ꝛ.c.ordinationes. 3

¶ Quō debet fieri.vide.in.d.c.ordinationes ſed melius in eo2 paſtorali.Et quid ſit d̄ ſubſtantia no.in.d.c.ordinatiōes.lxv.di.in ſūma 4

¶ Patriarche āt ꝛ primas ac cardinales credo a papa ſūt ꝯſecrādi.vel de ei⁹ mādato ꝛ n̄ ab alio.ar.c.pudēda.ꝛ qd̄ ibi no.xxiiij.q.i. Dicit ēt Pa.in.c.meminimus. de accu.q quilibet prelat⁹ ꝯfirmatus a papa nō pōt bn̄dici. ſeu cōſecrari ꝑ inferiorē ni de licētia pape.vt in.c.cum in diſtribuendis de tem.o2. niſi conſuetudo aliud habeat. Papa vero conſecrari d3 ab epo hoſtienſe.xxviij.di.in noie dn̄i. 5

¶ In quo loco ſunt prefati ꝯſecrādi.R. q archieps in ſua metropolitana eccleſia.vt in.d. c.ſi archieps.Alij.autē vbi placuerit. ad quē pertinet conſecratio.lxxxj.di.c.ſi. 6

Onſecratio

Conſecratio eccleſie a q̄ d3 fieri.R.q ab epo ꝓprio nō ab alieno. niſi de licētia ꝓprij facit.c.tua fraternitas.de ꝯſe.ec.vel al. Non eps ergo non pōt etiā de licentia epi.nec etiā recōciliare.vt in.c.aq̄.co.ti. Dic tn̄ Inno.ibidē q papa pluribus epis ꝯceſſit vt poſſit ꝑ ſimplices ſacerdotes recōciliare eccl'ia3 aq̄ tn̄ prius ꝑ epm bn̄dicta.Et ſic patet q ex ꝯceſſione pape ſolū pn̄t reconciliare nō ꝯſecrare.Intellige de eccl'ia ꝯſecrata.q2 eccl'ia non conſecrata bn̄ pōt reconciliari ꝑ ſacerdotem aqua exorcizata tn̄.vt in.c.fi.de conſe.ec. vel al. q2 aqua exorcizata ꝑt fieri ꝑ ſimplicē ſacerdotē Ex quo p3 q non d3 fiat ꝑ epm.vel d̄ lnia ei⁹ ſm glo.in.d.c.fi.Et eſt cōmunis opinio.

¶ Quo tpe poteſt conſecrari.R. q in oī tempore tam feſtiuo q̄ non.d.c.tua fraternitas.

2 ¶ Quō dʒ ꝯſecrari.℞.ꝙ modus hr̃ in eoꝛuʒ paſtoꝛali.ꝛ aliqd de cōſe.di.i.omnes baſilice. ꝛ qđ ibi not.ſed a paſtoꝛali nō ē recedendum.

3 ¶ Utrū aliqñ ſit recōſecranda.℞. Pa.in.c.ꝓpoſuiſti.de cōſe.ec.vel alta ꝙ ſic in tribus caſibus. Primus qñ neſcit an fuerit ꝯſecrata. vtputa q2 nō hʒ aliqđ ſignū ꝑ qđ appareat cōſecrata.nec ſcriptura.nec teſtis.ꝛ hmōi.de cōſe.di.i.eccleſie vel altaria.q2 nō dr iteratū qđ neſcit factū.c.ſolēnitates.el primo. de conſe. di.i.c.veniēs.de pſ.nō bap. Scđus ſi parietes ſunt cōbuſti ꝛ decruſtati. Rō q2 cōſecratio ꝛ linitio ſit in ipſis parietibus. Et iō lʒ nō coꝛruant.ſi tñ cōburant eſt reconſecranda glo.ē de conſe.di.i.eccleſijs. Secus ſi tectū cōburatur vel deſtruat.q2 non eſt reconſecranda vt i c.ligneis.de cōſe.ec.vel alta. Tertius ſi parietes ita coꝛruerint ꝙ de nouo oʒ ipſaʒ reficere etiam de eiſdē lapidib9. Et licet glo.ꝛ aliq ibi velint ꝙ ſi nūc vna pars reficiat ꝛ poſtea alia ꝙ nō ſit reconſecranda. tñ Pan.vbi.ſ.tenet ꝙ dʒ reconſecrari.q2 in ſpūalibus conſideramus veritatem ꝛ non fictionē.vt notat Archi.in.c.i.de voto.li.vi. Ideo eſt verū ꝙ non eſt in veritate illa prima eccleſia.nec conſecratio que fuit in illa prima eſt in iſta. q2 non eſt liquoꝛ qui cōmiſceat. Et hanc opinionem ſequitur Inno.in Rubrica.co.ti.

4 ¶ In quibus caſib9 eccl'ia polluit ꝛ indiget reconciliatōne.℞. Pa.in.d.c.ꝓpoſuiſti. ponit duos caſus. Primus qñ in ea effunditur ſanguis. Et no. ꝙ effuſio ſignificat abundantiā ꝓ quo vide bonū tex.cū glo.in.c.cum illoꝛum §.ꝙ ſi clauſtrales.de ſen.ex. ꝛ ideo ex modica leſione.q̃uis modicū de ſanguine effluat.nō indiget reconciliatione. Aduerte ꝙ iſta effuſio ſanguinis opoꝛtet ꝙ ſit facta ex ꝯtentōne vel ex iniuria ſm Rodo.q2 ſi furioſus vel ligno cadente effunderet ſanguis nō eēt recōcilianda. Et hoc videt velle Hug.de cōſe.di.i.eccleſijs. Et Ho.in.c.ſi eccl'ia de cōſe.ec.vel alta. Secundus qñ in ea aliquis occidit. licet ſanguis non effundat.puta q2 ſuſpenditur ꝛ hmōi. Et intellige de homicidio violento vl' iniurioſo.ſm nō.in c.vnico.co.ti.li.vi. Secus i homicidio caſuali:vel cum quis ſe defendendo aliū occidit.vel ſi ſetūs ibi occidat:q2 tūc ñ eſt reconciliāda. Sed glo.in.d.c.vnico tenet ꝙ in hoc vltimo caſu polluitur.ꝛ eſt reconciliāda.ſed nō lauandus eſt locus vbi ſanguis effuſus eſt.ꝛ cōmuniter hoc tenetur.

5 ¶ Sed quid ſi quis in ea letaliter vulneret ꝛ extra eccleſiiam moꝛiat.℞.glo.d.c.vnici.ꝙ reconciliabit.ēt ſi ſanguinē recollegiſſet in ſcutela.ſed non ecōtrario ſi vulnerat extra ꝛ confugit ad eccleſiā.lʒ ibi moꝛiat.vl' ſanguis effūdatur nō reconciliabit. Sil'r dic ſm Hug.ſi exiſtens in tecto eccleſie ſagittet non recōciliabitur.q2 extra eccleſiam videtur factum.

6 ¶ Quid ſi quis ſane mentis ſe ipſū vulneret vel occidat in eccleſia irato aīo.℞. Ge.in.d.c. vnico.ꝙ reconciliabit ſi eſt publicū. đ ſen.ex. ꝯtingit.el primo.q2 homicidā eſt. Sec9 ſi eēt furioſus ꝛ non ſane mētis.ar.cle.ſi furioſus. de homici. Tertio qñ excōicatus ſepelit in eccleſia vel paganus.q2 ſi erat cōſecrata eſt recōcilianda ꝛ coꝛpoꝛa predictoꝝ ꝓijcienda ſi diſcerni pñt ab alijs de cōſe.di.i.eccleſiā.ꝛ đ cōſe.ec.vel alta.conſuluiſti.ꝛ ibi Pa.ponit iſtū cū caſu ſe. Quartus qñ fuit cōſecrata ꝑ notoriū excōicatū. Nā ea que ꝯſiſtunt in exterioribus bñdictionib9 ꝛ ꝯſecratōnib9 facta ꝑ notoriū excōicatum non dñt ꝑ fideles exercitari añ recōciliationē. Quint9 ſm glo.in.d.c.ꝓpoſuiſti.qñ parietes ſucceſſiue repant.ſed credo ſit recōſecranda. Sext9 qñ effundit ſemen.de adul.c.ſignificaſti.ſed qñ eſt occultū nō polluitur.vt tʒ glo.i.d.c.vnico. ꝛ ex.d.c. ſignificaſti in V.publice. Et ſit publicū.vel ex cōfeſſione coꝝ qui fecerūt.vel rei euidētia. Et intelligūt qdam de oī effuſione ſeminis criminoſa. Secus de effuſione que fit in ſomnis. ꝛ ea q̄ fit i mr̃imonio cā ꝓcreande ꝓlis ꝛ hmōi. Cōtrarium tñ tenet cōiter.vt patʒ in glo.d.c.vnici: quod ibi not.vt habeat locum in omni pollutione humana. Et hoc magis conſonat tex.in c.eccleſijs.de conſe.di.i.ꝛ hoc tene.

7 ¶ Quid ſi eccleſia nō erat conſecrata.℞.ꝙ q̃uis eccleſia non ſit conſecrata tñ polluit ſeminis.aut ſanguinis effuſione. vt patet in.c.ſi. de conſe.ec.vel al.ꝛ dʒ lauari aqua exoꝛcizata tñ ꝑ ſacerdotem.vt ibidem.

8 ¶ Utꝝ celebrās in eccl'ia pollutā efficiat irregularis.℞. Ge.in.d.c.vnico. ꝙ no.de ſen.ex. is q.li.vi.tñ in ea ñ dʒ celebrari đ ꝓuil.tuaꝝ.i ꝓn. Dicit tñ Lap9 ꝙ talis ē ſuſpenſus ab ingreſſu eccl'ie.de ꝓui.epoꝝ.li.vi. Et ſi cū tali ſuſpēſiōe i eccl'a diuina celebraret vt ꝓus ſuo agēs offō.erit irregularis.đ ſen.ex.is cui.li.vi

9 ¶ Quō dʒ recōciliari eccleſia polluta.℞.ꝙ cū aqua de qua in.c.cōſuluiſti.ꝛ in.c.aqua.de cōſe.ec.vel alta. Et ſimilit' cimiteriū. Sed meli9

habetur in paſtorali. Et ſic ſerus.

10 ¶ Vtrū faciens conſecrare eccl'iam poſſit cō pelli ad ipſā dotandā. R. Pa. in. c. cū ſic. d cō ſe. ec. vel al. ꝙ ſic. Et dos dꝫ eē tanta ꝙ vnus preſbyter cū miniſtro poſſit viuere habito re ſpectu ad obuentiones ſpūales. Et ſi eſſet collegiata hr̄ reſpectus ad numerꝝ collegiato rum. Fallit hoc in eccleſijs mendicantium.

11 ¶ Vtrum poſſit exigi ꝓ conſecratione eccl'ie R. ꝙ non vide. ī. Simonia. iij. §. xix.

Conſecratio altaris ē alia a ꝯſecratiōe eccleſie c. i. de conſe. ec. vel alta. Ideo vna ſine alia fieri poteſt, de quo vide. ſ. altare.

Conſecratio cimiterij quo modo debeat fi eri habetur in paſtorali.

1 ¶ Quō polluit̄. R. ꝙ ſi cimiteriū ē ꝯtiguū ec cleſie tūc polluta eccl'ia polluit̄ cimiteriū. ſꝫ ñ ecōuerſo. vt i. d. c. vnico. de ꝯſe. ec. vel al. li. vi. Si vo ñ ē ꝯtiguū eccl'ie. vel ſi ē ꝯtiguū. ſꝫ nō polluit̄ eccl'ia. tūc polluit̄ d ſanguis vel ſemis effuſione. ſic̄ dictū ē de eccleſia. Itē qñ aliquiſ excōicatꝰ vel infidelis in eo ſepelit̄. vt in. d. c. cōſuluiſti. ⁊ in. d. c. eccl'iaꝫ. el. ij. Aduerte tñ ꝙ ſi eēnt plura cimiteria ꝯtigua tñ pietē hñtia in medio ſe iungentem polluto vno non pol luitur aliud etiam ſi ꝑ portā mediā habeatur acceſſus de vno ad aliud. vt in. d. c. vnico.

2 ¶ Sed qd ſi pollutio vel ſanguis effuſio fiat i porta i medio poſita. R. Io. an. vt refert Ge. in. d. c. vnico. ꝙ illud cimiteriū ē violatū. cꝰ cā paries ⁊ porta fuerūt fcā q̄ſi ſit filiꝰ acceſſio. ꝑ l. ⁊ ſi nō ſunt. §. pe. ⁊ vlti. ff. d au. ⁊ ar. le. vbi di cit̄ ſpectamꝰ q̄ res eꝰ rei ornande cā fuerit ad hibita. non q̄ ſit precioſior. Et iō legato auro legata ſunt vaſa aurea. ⁊ legatꝭ gēmis. gēma vaſa. ⁊ ſm hoc. ſiue gēme ſint in aureis vaſis auro cedent. ⁊ idem de argento. cū. l. ſe. Et di cit Ge. ibidem. ꝙ in dubio paries intermedi us videt̄ principaliter factus vt faciat duo ci miteria non acceſſorie. vt innuit tex. ibidem.

3 ¶ Vtrꝝ ſil'r ſit dicēdū ſi pollutio vl' effuſio ſā guiſ fiat in porta eccl'e. R. Ge. vbi. ſ. ꝙ Io. d imo. dicit ꝙ ſic. qñ intra clauſuram oſtij ver ſus eccl'iam eſt facta. Secus ſi in parte q̄ ē exͣ clauſurā ar. no. ꝑ Bar. in. l. i. ff. de dona.

4 ¶ A quo dꝫ recōciliari. R. ꝙ ab epō ſicut dem eſt de eccl'ia cū aq̄ bñdicta. vt in. d. c. ꝯſuluiſti

5 ¶ Vtrum debeat qs ſepeliri in cimiterio pol luto. R. ꝙ non vt in. d. c. vnico.

¶ Vtrū corpora excōicatorꝝ hereticorūꝫ aut paganorꝝ ſint exhumanda qñ conſecrare vult cimiteriū. vel reconciliare pollutum. R. ꝙ ſic ſi diſcerni poſſunt. de conſe. di. i. eccl'iam. el. ij 6

¶ Vtrꝝ reconcilata eccl'ia. reconciliatū ſit ci miteriū. R. ſm Archi. ⁊ Io. an. in. d. c. vnico. ꝙ ſic ſi eſt contiguum. al's ſecus. 7

Conſecratio veſtimētorꝝ ⁊ va ſorꝝ ad diuinum cultum neceſſariorum ad quem ꝑtinet vide. ſ. benedictio. §. i. ⁊. ij.

¶ Vtrꝝ poſſint alienari. R. ꝙ in vſus ꝓphanos nullo mō dñt ꝯuerti que ſemel deo dica ta ſunt ſed vetuſtate cōſumpta dñt cōburi ⁊ cineres in eccl'ia reponi. c. que ſemel. ⁊ qd ibi no. xix. q. iij. ⁊ in regula ſemel deo. de reg. iur. li. vi. Pñt tñ vaſa eccl'iaſtica ⁊ calices ꝯfracti ſeu minuti vēdi i caſibꝰ ꝯceſſis d qbꝰ. ſ. Ali enatio. §. ij. x. q. ij. hoc ius. ⁊ in glo. prefate re gule. Integra non niſi alteri eccleſie vel loco religioſo. vt in. c. ligna. de conſe. di. i. 1

Conſecratio virginū quo tpe dꝫ fieri. R. ꝙ in die ephye ⁊ in natalibꝰ apl'orꝝ. ⁊ ꝑ totā ebdomadā reſurrectōiſ ⁊ oī die dñico. vt no. xx. q. i. §. velamen. ⁊. c. ſe. ⁊ in caſu neceſſitatis puta periculo mortis oī die priuato. xx. q. i. de uotis. ⁊ in glo. c. ij. de conſe. ec. vel alta. Inno. in. c. i. de tem. or. tꝫ ꝙ etiam in ſolēnibus feſti uitatibus poſſunt conſecrari.

¶ A quo debent conſecrari. R. ꝙ ab epō pro prio. vt in. d. c. deuotis. 1

¶ Vtrꝝ illa q̄ ē corrupta ſit conſecranda. R. ꝙ nō. xxvi. di. acutiꝰ. ⁊. d. c. deuotis. ⁊. c. iuuencu las. ea. q. Et q̄ꝫuis fuerit violent corrupta tñ ꝯſecrāda ñ ē. qꝛ lꝫ corona ei duplicet̄ q̄ꝫtū ad meritū nō tñ hēbit aureolā virginū. vt no. in ſūma. xxxiij. q. v. facit. c. ille famule. ea. q. Sed theologi tenēt. ⁊ bñ ꝙ hēbit. ⁊ nec ꝑꝑ h̄ ñ ꝯſe crat̄. ſed qꝛ eccl'ie ñ ꝯſtat an ꝯſenſerit: vel ne. 2

¶ Quid fiet d ea q̄ occl'te corrupta fuit ⁊ niſi ꝯſecret̄ iminet ſcādalū. R. ꝙ epō ſil'abat eā ꝯ ſecrare faciēdo ea q̄ nō ſūt de ſubā ꝯſecratio nis ⁊ omittēdo ſubſtātialia. qd lꝫ ſic̄ pꝫ i. c. i. d his q̄ vi me. ve. ca ſi. ⁊ facit. c. vtilē. xxij. q. ij. ⁊ nomē virginitatis mutabit i nomē caſtitat̄. 3

Conſentire vr̄ ſm Innoc. i. c. i geneſi de elec. qñ qs tacet in actu honorabili ſeu cōcupi ſcibili. ſꝫ i actu vituꝑabili ⁊ ꝑiudiciali ⁊ in q̄ eēt verecundū loq ⁊ ꝯdicere plerūqꝫ videtur

diſſentire.l.filiuſfa.§.inuitus.⁊ ibi glo.ff.ď ꝓcu.⁊ eſt glo.in.l. qui patiť.ff.man. ⁊ glo.in.c.
plerūq̄ʒ.ij.q.vij.limitat Jo.de imo.in.c.vřa.
de loca.⁊ glo.in.c.diaconus.xxij.di.⁊ in d.l.q
patiť qñ actus qui fit in preiudiciū valet etiā
illo ꝯ̄dicente.Secus ſi non valet niſi pñs ꝯſē
tiat.qꝛ tūc tacēs hř ꝓ ꝯſentiēte. Exēplū ꝑmi
vendo rē alienā dño pñte ⁊ tacente.⁊ ſic ñ va
let.qꝛ ēt eo abſente vel ꝯ̄dicēte potuit vendi i
ꝑiudiciū vēdētis.vt no.in.l.rē alienā.ff.de cō
trahen.emp.ſic ⁊ legare pñt rē alienā in ꝑiu/
diciū ſui hřdis.vt no.in.c.filiꝰ ď teſta.Exem
plū ſcďi.Impignorat qs rē alienā pñte dño.
⁊ ſcit vʒ. vt no.in.l.gaius.ff.de pig.ac. Et de
hac diſtinctōe hēs tex.ſingularē.in.l.ſepe.§.
curant his.ff.de re iudi.facit.l.ſi ſeruꝰ cōis.ff.
de do.inter vi.⁊ vxo.niſi vxor donās rē cōeʒ
ſibi ⁊ fratri pñte fratre ⁊ ñ ꝯ̄dicēte valet ꝯceſ
ſio.facit.c.ꝯtinebať ď his q̄ fi.a pre.vbi ſi pre
latꝰ ꝯtulit bñficiū pñte capitulo ⁊ non ꝯ̄dicē
te tenet collatio.facit qď no.Bal.in.l.ſi tutor.
C.in qui.cau.in inte.re.non eſt ne.vbi dicit ꝙ
ſi quis ſcit aliquē ſe gerere ꝓ eius ꝓcuratore
tunc ſi ꝯ̄dicendo pōt illū impedire. ſi tacet cō
ſentit.Secus ſi non pōt impedire. Similem
deciſionē ponūt dñi de rota in hñtibus cām
cōem ſi vnus illoꝝ conſtituit ꝓcuratorem vt
conſentire videať ſi pñt impedire.⁊ quod no.
Bal.in.l.ij.§.ſi vir.ff.ſol ma. vbi dicit ꝙ qñ
conſenſus requiriť ad habilitandā ꝑſonā nō
ꝯ̄dictio habeť ꝓ conſenſu.vt in.l.q̊ enim.§.i.
ff.rem ra.ha.vbi dicit glo.non ꝯ̄dicere ratiha
bitioni par eſt.Ex quo arguit Bal.ꝙ ſatiſfa
ctū eſt ſtatuto florentinoꝝ.reqrenti conſenſū
cōſanguineoꝝ in ꝯ̄tctibus.ſi ꝯſanguinei ſciūt
nec ꝯ̄dicunt ꝓ quo facit illud ſingulare dictū
Bal.in.l.potuit.in vltima.q.C.ď iur.deli.vbi
vult ꝙ ſi pupillus maior infante vna cū tuto
re ingreſſus eſt poſſeſſionē ꝙ ꝑ hoc hereditaſ
eſt legitime comprehenſa.Nec ob.ꝙ auctori
tas debeat preſtari verbis expreſſis.vt facit.
l.i.ad fi.ff.de auc.tut.qꝛ hoc eſt veꝝ circa actꝰ
expreſſos.ſed in tacitis tacite loquimur rebꝰ
iſtis.⁊ factis.iuxta illud.⁊ factis loquimur ar
gumentū.ar.in.l de qbus.ff.de legi.⁊.l itē.qꝛ
ff.de pac.facit qď ideʒ Bal in.l.mandatū.C.
man.in.ij col.dicit ꝙ ſocietas contracta cum
pře intelligiť cū filio renouata ſi interueniat
patiētia tutoris.Itē aliud dictū in l.pꝰ mortē
ff.de adop.vbi idē Bal.dič ꝙ ſi filiꝰ vixit ſe/
orſū a pře negociādo vt emācipatꝰ ꝑ.xx.ānoſ
pře ſciente ⁊ patiente preſumiť emācipatus.
¶ Sed nunquid in actu negatiuo requirať ꝓ 1
teſtatio ne videať conſentire.R.ꝙ in actu ne
gatiuo abſtinens ⁊ tacens non habeť ꝓ conſē
tiēte.fač qď no.Ho.⁊ Inno.in.c.olim iter.de
re.ſpo.⁊ qď no.in cle.vnica.de ꝓcu.iūcta glo.
l.fi.ff.de ꝓcu.Silř no.ꝙ qñ duo ꝓponūť vni
⁊ ſolū negat vnū.vř alteꝝ affirmare. vt i.c.ñ
ne bñdicimus.de preſūp.facit.c.i.de poſtul.ꝑ
la Sed bñ attende iſtam.q.quomodo tacens
videtur conſentire.qꝛ videtur eſſe quaſi bro/
cardica qō.qꝛ multas patitur limitationes.
¶ Vtꝝ exñtes in ꝯcilio ⁊ tacētes qñ aliqď ma 2
lū tractať ſint culpabiles.R.ꝙ exñtes in cōci
lio inuoluunť peccato.⁊ tenenť ad reſtōem de
dāno.⁊ ſimiliter ď quibuſcūq̄ʒ alijs qñ malo
obuiare pñt ⁊ non faciūt.Ratio.qꝛ qui teneť
loqui ⁊ tacet:conſentit in eius preiudiciū.l.de
etate.§.qui tacuit.ff.de inter.⁊ ac.c.ſi poſt pre
ſtitū.de confe.li.vi.Quilibet āt de vniuerſita
te teneť votū ſuū exprimere in ꝯcernētibꝰ fa
cta cōitatis ex debito officij.ar.i.c.i.de his q̄
fi.a ma.par.ca.Et iō ibi dicit Inno.ꝙ niſi ꝯ̄
dicat ſi aliq̄ ibi male agerenť hř ꝓ ꝯſentiente
quo ad pctm̄ ⁊ quo ad penaʒ. Qď quidē vēr
quo ad culpā habeo ꝑ indubitatū de quocūq̄ʒ
qui pōt obuiare pctō ne cōmittať ⁊ non facit
xxij.q.v.hoc videť.Sed de pena nō credo ni/
ſi in prelato vel cui ex officio cōpetit. vt iſtis
qui hñt vocē in capitulo.ar.coꝝ q̄ no.in.c.ne
gligere.ij.q.vij.vel niſi doloſe taceat ⁊ ñ ꝓhi
beat.ar.coꝝ q̄ no.in.c.quāte.de ſen.ex.Et ſm
hanc diſtinctionē limita Bar.in.l. vtꝝ.ff.de
peri.ci.vbi vult ꝙ ſolū teneať obuiare q ē ſub
iectꝰ illi qui dʒ offendi.ſicut ſeruꝰ filiꝰ. Et gl.
in.l.culpa caret.ff.de r:g.iur.⁊ tex.inſti.ď pu.
iudi.§.alia.qui vult ꝙ cōſcius q̄ʒuis extraneꝰ
ſit puniatur.intellige quādo hʒ ex officio.vř
quando doloſe non prohibet vel in crimine
leſe maieſtatis.l.quiſquis.C.ad.l.iul.ma.
¶ Qñ dʒ preſtari ꝯſenſus.R.vt colligitur ex 3
Bar.in.l.ſi quis mihi bona.§.iuſſū.ff.ď acqr.
here.⁊ Pa.in.c.cū nos:de his q̄ fi.a pre.⁊ ali
os doc.ibidē.ꝙ qñq̄ʒ in actu requiriť iuſſus
alicuius ⁊ tunc dʒ precedere.vt in.d.§.iuſſuʒ.
Qñq̄ʒ requiriť auctoritas.i.ꝯſenſus auctori/
zabilis.⁊ dʒ interuenire i ipſo actu ſʒ ꝙ Vbū
ſonat.vel modicū añ.ſeu imediate poſt.vt in
d.§.iuſſū.⁊ in.l.obligari.§.tutor.ff.de auc.tu.
⁊ inſti.co.§.tutor.Qñq̄ʒ requiriť lnia.⁊ dʒ ꝑ/
cedere.c.lʒ.de regula.Qñq̄ʒ ꝯſiliū.⁊ dʒ reqri

aſi ꝛ expectari rñſu.c.cũ ĩ vetcri.ð'elec. Qñqꝫ
requirit ꝯſenſus. ꝛ tũc ſi de ſolẽnitate act⁹ re
quirit vt interueniat certo tpe ñ põt iterueni
re p⁹.c.auditis.iũcto.c.qꝛ ꝓpter.de elec. Aut
nõ requirit certo tpe.ſed ſimplic ĩ ad validi/
tatẽ act⁹.ꝛ tunc ſi act⁹ tenuit põt ꝯſentire ſp.
vñ canonicus cõtemptus in electõe põt ꝯſen
tire qñcũqꝫ vult.c.qð ſic de elec. Si vo act⁹
nõ tenuit.ꝛ tũc pt ẽt interuenire p⁹ factũ.ſed
validat actũ.nõ vt extũc.ſed vt exnunc.facit
qð no.glo.in regula ratũ.ꝛ in regula ratihabi
tio.ꝛ in regula non firmatur.de reg.iur.li.vi.
Qð limito verꝫ in alijs.ſed nõ in ſacramẽtis

4 ¶ Quid requirit vt ratihabitio ꝯfirmet actũ
precedẽtẽ.R. Bal.in.l.fi.C.ad macedo.ꝛ in.l.
obſuare.§.fi.ff.de of.ꝓcon.multa dicit.Sed
tu dic clarius ꝙ primo oꝫ ſit factũ noĩe meo.
vt in dicta regula ratũ. Intellige ſm glo.in.c.
cũ qs.de ſen.ex.li.vi. factuꝫ noĩe meo qñ mea
contemplatione fecit. ij.ꝙ habeã ratũ tanqꝫ
geſtũ noĩe meo. Nã poſſũ hr̃e ratũ factũ.ſed
qualitatẽ facti non.ſ.ꝙ ſit factũ noĩe meo.l.ſi
cut interdicto.C.ar.tu.ꝛ nõ.in.l.pomponius.
ff.de neg.geſt. Et iſta eſt opinio Ja.de are.ap
ꝓbata in.l.i.§.deijcere.ff.de vi ꝛ vi ar.ꝛ ꝑ gl.
ſm Bar.ibidem.in.§.ſed cũ quis.lꝫ ſm Bal.
ſit glo.ꝯria ibidem in.§.quotiens. Hic tñ ad
uerte ꝙ non ſolũ ratihibitio expreſſa ſufficit
ſed ẽt tacita in maleficijs.vtputa.qꝛ nõ reuo/
cat poſtqꝫ ſcit ꝙ eſt factũ noĩe eius.aut nõ ꝯ/
dicit. vt li.non ꝯte.c.i.in fi.de offi. ðle.c.olim
el primo.C.de inceſ.nup.l cũ ancillis.C.de ð/
fer.l.i.ꝛ no.glo.in.c.cũ impoſitionibus.de iu
reiuran.li.vi.qꝛ tunc eſt ratihabitio preſũpta
ij.q.i.notũ. Secus eſſet in nõ maleficijs. Ter
tio ꝙ actus non requirat preſentiam. qꝛ que
preſentiã requirũt ratihabitio non põt ꝯfir/
mare.inſti.de auc.tu.§.tutor. Quarto requi/
rit ſm Pa.i.c.i.de cõuer.infi.ꝙ extrema ſint
habilia ad illũ actũ ꝑpetrandũ.ſ.tp̃s in q̊ act⁹
geſtus eſt.ꝛ ratihabitionis tp̃s.qꝛ ſi vnũ iſto
rum deficit non ꝓcedit ratihabitio. qꝛ cũ ra/
tihabitio ſit fictio iuris non põt ꝓcedere ſup
impoſſibile de q̊ plene ꝑ Bar.in l ſi is qui ꝓ
emptore.ff.de vſucap. Exemplũ quidã noĩe i
fantis interfecit. Maior factus ratum habꝫ
certe talis ratihabitio nõ retrotrahit.qꝛ im
poſſibile erat tunc tp̃is tale mandare. Exem/
plũ ð alio extremo. Ab aliq̊ habebã terminũ
ad aliqd agendũ.amicus me⁹ noĩe meo fecit.
ego poſt terminũ ratũ habui.nõ retrotrahit
qꝛ ſicut poſt terminũ nõ potuiſſeꝫ vere facere
ſic nec ficte. Ratio qꝛ vbi certũ tempus eſt ð
ſubſtantia.ibi oportet obſeruari tp̃s.al's act⁹
eſt nullus ipſo iure.ff.de excu.tu.l.ſcire oꝫ.§.
conſequẽs.qꝛ recedere a tpe eſt recedere a for
ma.ff.de ver.ob.l qui rome.§.augerius.vide
bonã glo.in.l.ſi ego.ff.de neg.ge.in fi.ꝛ pro h̃
facit tex.in.l.bonoꝝ.ff.rẽ ra.vide bonã glo.in
c.qꝫ ſit.de elec.li.vi.facit qð no. Car.in cle.qð
circa.de elec.vbi dicit ꝙ fictio non põt id qð
ſm naturã eſt impoſſibile. Exemplũ inſti.de
adop.§.minorẽ. vbi quis non põt adoptare
eũ quẽ non antecedit ꝑ tot annos ꝙ eũ gene
rare poſſet. Similiter non poſſet fingi ꝙ qs
viueret hodie q.ccc.annis preteritis mortuus
eſt.inſti.de excu.tu.§.ſed ſi in bello. Quinto
requirit ſm Inno.in.c.prudentiã.de of.dele.
ꝙ illud qð quis facit valeat. vt ſit aliquid. qꝛ
qð nihil eſt.non põt ratum haberi.vñ excõi/
catus noĩe alterius non valet.licet ille ratum
habeat.niſi tempore qui poteſt excõmunicet
Similiter ſi quis iuriſditionem faciat noĩe
iudicis non poteſt ratum haberi.qꝛ que facta
ſunt.ꝛ ſolẽnitatẽ requirũt non pñt rata habe
ri. Et iõ cum ſnia a non ſuo iudice lata.ſit nul
la.de iudi.at ſi clerici.ꝛ cũ alie ſolẽnitates req
rantur quas ipſemet qui ratum habere vult
ſi omitteret nõ teneret qð facit.ergo nec ratũ
habere poteſt ſi ab aliquo omittat. facit.d.l.
obſeruare.in fi. Sexto requirit ꝙ poſſit man
datum ꝑ aliud fieri.qꝛ ſi ꝑ alium non poteſt
fieri ratihabitio nõ retrotrahit.vtputa facit
quis adulteriũ vel fornicationẽ nomine meo
non poſſum ratũ habere.vt dicit glo.in.l.i.§.
quotiẽs.ff. de vi ꝛ vi ar.ꝛ Cy.in.l.non dñs.C
de accu.ꝛ in.c.ſciant cũcti.de elec.li.vi. Limi/
ta iſtud verum in alijs que non ſunt delicta.
ſed quo ad delicta. licet non ꝓprie cõmittat.
ſed interpretatiue.ideo eadem pena punit tã
qꝫ eiuſdẽ delicti particeps ꝛ mãdator.vt no.
Bal.in.l.vnica.§.ne autem.C de cadu.tol.

¶ Vtrum actus qui debet expediri ꝑ conſen 5
ſum in cõi preſtitũ valeat ſi ſinguli cõſentiãt
vt ſinguli non collegialiter. R. Pa in c.cum
in eccleſia.de cauſa poſſeſ.ꝛ proprie.ꝙ nõ. vt
in.c.in geneſi.de elec.ꝛ.l.ij.C.de decurionib⁹.
nec eſt ſpeciale in electione. qꝫuis gl dicat cõ
trariũ in.c.i.de re.ec.non alie.li.vi. Sꝫ tu tene
ꝙ ñ valet. Et h̃ ſentit poſtmodũ Joan.an.ibi
dẽ in nouella.ꝛ firmat Jo.cal.in.c.cũ oẽs.de
teſti. ꝛ Bart.in.l.oẽs populi.ff.ð iuſti.ꝛ iur.

Conſeruatoꝛ quis poteſt eſſe ℟. ꝙ ſi daf a pa
pa oꝫ ꝙ ſit eps vel ſupioꝛ platus. vl' ab
bas vel hñs dignitatē vel pſonatū i cathedra
libus. aut collegiatis eccl'ijs. Jtē ꝙ nō ſit de
iuriſditōe vl' dñio ſeu diſtrictu eccl'iaſtico vl'
tpali illius cui daf ꝓ ꝯſeruatoꝛe exceptis illis
qui regibus ⁊ reginis danf. Jtē ꝙ non ſit cō
ſeruatoꝛ ꝯſeruatoꝛis ſui habenf hec in. c. hac
ꝯſtitutōe. de offi. dele. li. vi. ⁊ ex̄ ciuitates vel
dioceſes in quibus fuerint deputati. vel alibi
q̄ꝫ in ciuitatibus. ſeu locis inſignibus vbi co
pia poſſit hri peritoꝝ ꝓcedere nō pñt. nec ali
quos vltra vnam dietā a fine dioceſis eorū
dē trahere pñt. vt in. d. c. hac conſtitutione.
1 ¶ De quibꝰ pñt ſe intromittere. ℟. ꝙ ſolū de
manifeſtis iniurijs ⁊ violētijs. ⁊ ſi de alijs ſe
intromiſerint vel ad ea q̄ iudicialē indaginez
requirūt ſuā ptātem extenderint ſūt ſuſpenſi
ꝑ vnū annū ab officio. ⁊ ps que hoc fieri ꝓcu
rauerit excōicationis ſniam incurrit ipo fcō
a q̄ non poterit abſolui niſi ꝑ̄ ſatiſfaciat inte
graliter de expenſis. vt i. d. c. hac ꝯſtitutione.
2 ¶ Quid ſi reus negat notoꝛium ⁊ actoꝛ vult
pꝛobare. ℟. ꝙ cōſeruatoꝛ cognoſcere poterit
qꝛ quilibet iudex cognoſcere poteſt an ſua ſit
iuriſditio. l. ſi quis ex aliena. ff. de iudi.
3 ¶ Quantum durat eoꝝ officiū. ℟. ꝙ vſqꝫ ad
obitū concedentis. ⁊ tunc expirat quo ad ne
gocia non cepta. vt in. d. c. hac conſtitutione.
4 ¶ Circa munera ⁊ expenſas aſſeſſoꝝ ⁊ nota
rioꝝ tenef obſeruare qd̉ d̉ legatis ſtatutū eſt
de quo vide. ĵ. iudex. §. viij. cum ſequentibus
5 ¶ Quid de attētatis ꝑ conſeruatoꝛes ꝯ̈ pꝛe
miſſa. ℟. ꝙ irrita ſunt ipſo iure. d. c. hac ꝯſtitu
tione. ⁊ hec vera ſunt niſi in eoꝝ litteris alia
ptās eis daretur. vt fit cōmuniter Et ſic pꝫ
ꝙ hodie parum valet hec pꝛouiſio.
6 ¶ Sed quid ſi alius q̄ꝫ ille cuiꝰ eſt ꝯſeruatoꝛ
ꝓcuraret vt ſe intromitteret de alijs nunqd
cēt excōicatus. ℟. Dc. in. d. c. hac ꝯſtitutione
ꝙ nō. niſi participaret cū pte poſtq̄ꝫ excōica
tionē icurrit. qꝛ tunc ligaref eadē excōicatōe
participando in crimine crimnoſo. al's non.
7 ¶ Quis pt abſoluē iſtū. ℟. Archi. Joan. mo.
⁊ Jo. an. in. d. c. hac conſtitutione. ꝙ oꝛdinari
us ex quo cōditoꝛ canonis nō ſibi reſeruauit
8 ¶ Utrum poſſit vices ſuas alteri cōmittere
℟. ꝙ non. niſi citationes ⁊ ſententiarum de
nunciationes. niſi aliud ſpecialiter in eoꝛum
litteris contineatur. d. c. hac conſtitutione.

Conſilium eſt voluntatis. Pꝛe ceptum neceſſitatis
xiiij. q i. quod pꝛecipitur. tñ qui cōſilio
domini non vtitur. minus boni adipiſcitur
c. quiſquis. ca. q. Et merito arguitur qui conſi
lia ſapientium ⁊ recta ſuadentium. non vult
recipere. lxxxiiij. di. c. i. Et in dubijs dꝫ homo
requirere conſiliuꝫ. xvi. q. ij. viſis. ⁊ di. xx. c. vlt.
xi. q. iij. excellentiſſimus.
¶ Utrū quis tenear ex cōſilio dato. ℟. ꝙ aut 1
dat quis conſilium delinquēti. aut ꝯtrahenti
Si delinquenti quo ad pctm̄ indiſtincte inol
uif. ſed quo ad penā ſeu reſtitutionē faciēdā
diſtinguo aut talis erat facturꝰ ēt ſine cōſilio
⁊ tūc ſi dedit cōſiliū ope. tenef inſti. de ob. que
ex delic. na. §. at vbi ope. ff. de fur. l. ſi qs vxoꝛi
§. i. ēt ſi conſiliū nō adhibuit pꝛincipalit. ſꝫ ſe
cundario. ff. de fur. l. ſi pignoꝛe. §. pe. inſti. de
fur. §. ope. vtputa accōmodauit ſcalā ad aſcē
dēdū ⁊ hmōi. Si vo dedit cōſiliū ſine opere.
al's facturo. nō tenef. d. §. at vbi ope. Nec ob
ſtat. l. in. §. ſi qs. ff. de ſer. coꝛ. qꝛ eſt caſus ſpe
cialis in q̊ non dꝫ augeri malitia ſerui laudā
do. Uel pōt dici ꝙ ibi non ſolū cōſuluit. ſꝫ ēt
laudādo incitauit. qd̉ magis eſt. ꝓ h̄ facit qd̉
not. in. l. ſepe. §. fi. ff. de ver. ſig. ⁊ in. l. i. in fi. ff.
man. Si vo non erat facturus. tenef. l. ſi re
munerandi gratia. §. plane. ff. man. ſed nō ei
cui dedit conſiliū ſm glo. in. l. nullꝰ ex conſilio
de re. iur. li. vi. ſed ei contra quē ⁊ eius malefi
cij noie. puta ſi fecit homicidium homicida ē
l. di. ſi quis viduā ⁊ hmōi. Sed tu dic in con
ſcientia teneri etiam ei quē male conſulendo
coꝛrupit quantū poteſt exhoꝛtando ad bonū.
ar. vi. q. i. deterioꝛes. Si vo dat conſiliū con
trahenti ⁊ tunc ſi eſt fraudulentū tenef indi
ſtincte. ff. de dolo. l. ꝙ ſi cū res. vbi ille q cōſu
luit doloſe ⁊ ſui lucri cā mutare debitoꝛi non
idoneo tenef actione de dolo ei cui cōſiliū de
dit. ad idē. ff. de ꝓſo. l. ij. Si vo nō eſt fraudu
lentū non tenef. vt in. d. regula nullus ex con
ſilio. ff. de dolo. l. eleganter in fi. Et hoc verū ſi
eſt ſimplex conſiliū. qꝛ ſi eſſet mandatū q̄ꝫuis
non ſit fraudulentum. ſi eſt deſignata certa ꝑ
ſona. puta mandat quis tibi vt titio pecuniā
tradas. ⁊ ſic tenetur indiſtincte. etiam ſi al's
erat facturus. ff. man. l. ij. §. tua ⁊ aliena. ⁊. ff.
de nego. geſt. l. iij. §. plane. Si vo non eſt deſi
gnata certa pſona. ⁊ tunc ſi al's nō erat factu
rus tenetur vt in. d. §. plane. al's non.
¶ Utrum ille qui debet aliquid agere cū con 2

ſilio alicuius poſſit procedere ſi ille moꝛtuus eſt vel eſt abſens vel non vult conſulure. R. vt colligo ex Dc.i.c.i.ne.ſe.va.li.vi. ⁊ Pan. in.c.ex parte.de conſti.ꝙ aut conſilium debet peti ex ſtatuto vel ex conſuetudine.⁊ tunc po teſt procedere ſi ille moꝛtuus eſt. vel remotus vel non vult dare quando periculoſum eſt ex pectare reſpectu actus ſuper quo requiri dʒ ſicut collatio beneficij. ⁊ huiuſmodi. Si vero conſilium non requiritur per ſtatutum vel ꝯ ſuetudinem ſed de mandato alicuiuſ. Domi. ibidem tenet ꝙ non poteſt procedere. ſed dʒ ad mandantē referri. Et hoc veruʒ ſm Vin. ⁊ Compo.niſi cōmiſſio facta fuiſſet ſub noīe dignitatis.qꝛ ſi moꝛtuus eſt expectabitur ſuc ceſſoꝛ.ar.c.quoniam abbas.de offi.dele. Pa. vero limitat verum niſi iminecat periculuʒ ex dilatione.arg.l.ſi longius.§.ſi filius.ff.ď iudi. ⁊ in.l.ſi cum dotem.§.ſed ſi latitat.ff.ſolu.ma tri.⁊ hoc ſentit Bart.in.l.i.§.ſi plures.ff.ď ex ercito. Ratio ſm eum quia mandatum debʒ intelligi ſm iura.arg.c.ex litteris.de conſti. ⁊ c.ij.de reſcrip. Sed de mente iuris eſt ꝙ ſi po teſt haberi.habeatur.⁊ ſi non poteſt haberi.⁊ periculum ſit in moꝛa.procedatur ad conſu/ matōnem actus.vt in.d.c.i. Et placet mihi qꝛ ſic videtur de mente mandantis.

3 ¶ Vtrum actus geſtus teneat ſi poteſt peti conſilium ⁊ non petiť. R. Panoꝛ.in.d.c.ex ꝑ te.ꝙ ſi mandatoꝛ ex foꝛma mandati voluit re quiri cōſilium.non tenet actus niſi requirať. vt in.c.cum in veteri.de elec. Si vero eſt ex di ſpoſitione legis.⁊ tunc ſi lex a pꝛincipio cum dedit poteſtatem mandauit conſilium requi ri.ſimiliter non valet ex defectu poteſtatis qꝛ habuit eam mollificataʒ ⁊ qualificatā. Et ſic intellige tex.in.c.nouit.de his que ſi.a pꝛela.ita ꝙ ſine clauſula decreti actus eſt null⁹.aut ha/ benti pꝛius ptātem mandauit ſuperioꝛ vt ꝓ cedat cum conſilio.⁊ tunc tenet.lʒ ſit punien/ dus.arg.c.dilectus.el ſecundo.de pꝛeben.vid glo.ſingularem in cle.i.de iure patro.

4 ¶ Vtrū obligatus petere conſiliū teneatur il lud ſequi. Rū. Dc.i.d.c.ꝙ aut peti dʒ ab eo a cuius potāte dependet pꝛincipaliter act⁹. vt ꝙ clericus nō conueniať coꝛam alio epiſcopo ſine conſilio pꝛopꝛij.⁊ ſic tenetur ſequi. ⁊ iſte caſus in.c.i.de fo.compe.cum glo. Si vero nō dependet actus ab eo ſed vna cum alijs dʒ in tereſſe.tūc ſi ꝑ alia iura dʒ ſeq. claꝝ ē ꝙ arta/ biť.⁊ ita ꝓcedit glo.in.c.ij.de coꝛ.vici.ſm itel lectuʒ Hoſt.pʒ h in.c.ſtudeat.l.dī. ꝙ requirit conſilium alioꝛum epiſcopoꝛum in depoſitio ne ſacerdotis.⁊ intelligitur ꝙ ſequať ꝓpter c.felix.xv.q.vij. Aut non apparet ꝑ alia iura expꝛeſſe ꝙ debeat ſequi.⁊ tunc ſi dʒ requiri a participe officij ſuꝑ illa opoꝛtet ſequať cōclu ſio eſt Inno.i.c.venerabilis.de off.dele. Nā coadiutoꝛ ibi datus hʒ officium ſuper rebus eccleſie ſicut pꝛelatus cui datur.ergo dʒ ſequi eius conſilium. Aut non dʒ requiri a partici/ pe officij ſed ab habēte ius. ⁊ ſic teneť ſequi. Vñ ſi mandatur ꝓuideri alicui de eccleſia re quiſito conſilio patroni.debet conſiliū ſeq cū habeat ius in tali ꝓuiſiōe eccľie dictū eſt Jo. an.in.c.dilect⁹.ď offi.le.⁊ i.c.i.de ca.mo. Aut non dʒ requiri ab habentibus ius.tunc ſi ma teria habeat ꝙ debeat ſequi ſequendū eſt. pu ta ſi conſulať alicui ne oꝛdineť ꝓpter irregula ritatem.⁊ ita ꝓcedit tex.in.c.vt aures.de eta. ⁊ quali.⁊ ita cū itelligit Jo.an.i.d.regula nul lus ex ꝯſilio. Aut mā non hʒ vt ſequatur.⁊ ſic non teneť ſequi de elec.cū in veteri de arbi.cū olim. Adde ſm Jo.an.in regula nullus. li.vi. in mercu. ꝙ ſi dicať iuxta conſilium. vel ſm conſiliū talis teneť ſequi. Et ſʒ Cy.in.l.id qď pauperibus.C.de epi.⁊ cle.idē dicendū qñ dť de conſilio talis. Secus ſi diciť cū cōſilio. Sʒ Jo.an.vbi.ſ.⁊ Bar.in.d.l.id qď non appꝛo/ bant hoc ſed tenent ꝙ nō tenetur ſequi. Ego recurrerem ad intentionem mandātis.

5 ¶ Sed pone ꝙ tali obligato ſeq cōſiliū deť ꝯ ſilium iniuſtū. R. Ho ⁊ ſequiť Pa.ꝙ non dʒ ſequi.qꝛ conſilium impoꝛtat ꝙ ſit iuſtū.vt i.l. titiū ⁊ meuiū.ff.de admi.tu.⁊ no. Bar.i.l.i.§ ſi plures.ff.exerci.⁊ ſm eundē Ho.poſſet pꝛo ferre ſniam contrariam. Qď verum ſm Pa. de equitate.ſecus de rigoꝛe iuris. Qď verum credo.niſi periculū eſſet expectare.qꝛ tunc poſ ſet dare ēt de rigoꝛe iuris.vt.ſ.dictum eſt.

¶ Quid ſi papa mādet collegio vt eligat vnū cum conſilio talis poterunt ne eligere cum a quo conſilium petere debent. R. Pa.in.d.c. cum in veteri.ꝙ non ſm Ho. 6

¶ Quid de ꝓponentibus in cōſilijs aliquid q̊ ꝓximi iniuſte dāmificētur.vel ꝙ fiant iniq̄ ſtatuta. R. ſm Dur.ꝙ teneť ad reſtitutionem in ſolidū.qñ talis dāmificatio nō fuiſſet facta niſi ex eoꝝ pꝛopoſitōe vltra moꝛtale peccatū quod cōmiſerunt pꝛoponendo. 7

Conſpiratio Vide.ſ. Con/ iuratio.

Conſtellatio Vide.ĩ.Sortilegium.

Conſtitutio alia ciuilis.alia eccleſiaſtica. Ciuilis ciuile vel forenſe ius appellaẗ. Eccleſiaſtica vo canonis noie cenſeẗ.iij.di.§.i. vbi dicit glo.ꝙ etiã aliqñ conſtitutio eccleſiaſtica appellaẗ canon qñ conſtituitur in vniuerſali concilio. Aliqñ decretum qñ papa ſtatuit de conſenſu cardinalium ad nullius conſultatiõem.extra de electio.bone.el primo.qñ qꝫ etiam ſolus.extra de reſcri.c.i. Aliqñ epiſtola decretalis qñ papa ſtatuit aliquid ad alicuius conſultatõnem. Aliqñ dogma quod cõſiſtit in doctrina fidei chriſtiane. Aliqñ mandatum quod conſiiſtit in doctrina morum. Aliquando interdictum quo nulla pena adicitur.facit.c.ſi quis dogmata xxv.q.ij. Aliquando ſanctio qñ addit penam.xvij.q.iiij. ſi quis. Conſtitutio tamen proprie dicitur ꝙ princeps ſtatuit.c.conſtitutio.di.ij.large accipiẗ ꝓ oi iure ſcripto.c.cũ omnes.de conſti.

1 Vtrũ conſtitutio pape q̃ a principio cõiter non recipiẗ ipſo ſciente ⁊ tolerante obliget ad pctm̃. Rñ. Pa.in.c.qꝛ circa.d̃ conſangui. ⁊ affini.poſt do.Anto.ꝙ non.ꝓ quo facit qd̃ no.iiij.di.§.leges.de treu.⁊ pace.c.i. Si vo a principio a maiori parte recipiẗ.ſic obligat q̃ꝫuis minor pars non ſeruet. Et ſic intelligo c.cum iam dubium.de preben. ꝙ multa ꝑ patientiam tolerantur. que ſi deducta fuerint in iudicium.exigente iuſtitia non debet tolerari. vide quod dico.ĩ. Conſuetudo.§.x.

2 Vtrum omnes cõſtitutiones emanate pꝰ compilationem decretalium habeãt vim.Rñ. ꝙ non.niſi de his fiat mentio in.vi.lib.decretalium. vel niſi ſint facte poſt dictum ſextum vt probatur in prologo dicti ſexti. De hac materia vide infra.lex.

Conſuetudo eſt ius quoddã moribus inſtitutũ qd̃ ꝓ lege ſuſcipitur.c.cõſuetudo. i.di.⁊ de hac hic loquor: non de illa conſuetudine large dicta qua quis dicitur conſuetus facere aliquid que eſt quoddam ius priuatum non publicum. vt iſta de qua hic.vt.l.de qbus.⁊.l.cum de conſuetudine.ff.de legi.

1 Quis poteſt conſuetudinẽ introducere.Rñ. ꝙ ille qui poteſt facere legẽ.qꝛa quo remoueẗ genus ⁊ eius ſpecies.l.filius.in.fi.ff.d̃ dona. ⁊.l.iuriſgentium.§.ſi fraudandi.ff.de pactis. in glo.g̃ a contrario ſenſu cõſuetudo eſt ſpẽs iuris.inſti.de iure naturali.§.conſtat ergo.

Que requiruntur ad faciendã conſuetudinem.Rñ.ꝙ.v.de neceſſitate.vt habeat vim legis. Primũ ꝙ ſit rationabilis.qꝛ de ſubſtantia legis eſt ꝙ ſit rationabilis.iiij.di.erit autẽ Ideo conſuetudo ratõne carens nunq̃ꝫ habebit vim legis. Et no.ꝙ vt dicit do.Anto.in.c fi.de conſue. Et refert Gemini.in.c.licet. de conſti.li.vi.conſuetudo in tantum eſt rõnabilis inquãtũ ꝑticipat de fine iuris. Finis iuris canonici eſt felicitas anime. Finis iuris ciuilis eſt bonũ publicum. vt notat glo.de iureiuran.cũ contingat. Et ideo conſuetudo debet conuenire religioni diſcipline ⁊ ſaluti. Si g̃ iſtis eſt contraria.puta qꝛ nutrit peccatum d̃ ſe eſt irrationabilis.⁊ non poteſt ſeruari ſine peccato.viij.di.que contra.⁊ ſex.c.ſe.q̃ꝫuis cõueniret iuri ciuili.ſicut vſure que ꝓ bono publico ꝑmittebantur.vel dic ſm Pan.in.d.c.fi.ꝙ qñ cõſuetudo aliquo bono fine inſtituiẗ dicitur rationalis licet ſit cõtra ius quod eſt rationabile.qꝛ illud vno reſpectu iſtud alio. Exemplũ ius ſtatuit ꝙ epũs tractet negocia cũ cõcilio capituli.c.nouit.⁊.c.quanto.de his que fi.a prela. Et eſt rõ.qꝛ firmius eſt iudiciũ plurimoꝝ.c.prudentia.de offi.dele.⁊.xx.di.d̃ quibus: vbi diciẗ. Facilius inueniẗ qd̃ a pluribus ſenioribus queritur.tñ conſuetudo põt introducere contrarium. vt in.c.non eſt.de conſuc.li.vi.que tñ erat rationabilis alia ratione vꝫ vt facilius expedianẗ negocia. Hoc verũ. dũmodo non ſit ꝯ veritatẽ ⁊ bonos mores.

Sed quero an aliqua conſuetudo poſſit eẽ rationabilis que ſit contra legẽ dei ⁊ naturalem.Rñ. Pa.vbi.ſ.ꝙ precepta dei quedã ſunt moralia. vtputa que mores inſtruunt ⁊ informant ſicut non occides.honora patrem tuũ. ⁊ hmõi.⁊ in iſtis poteſt cõſuetudo diſtinguere.limitare. ⁊ augere. ſi rõ naturalis ſuadet. nec eſt pctm̃.qꝛ preſumendũ eſt ipſũ deum ſic voluiſſe cũ noluerit omnes caſus diſtinguere ſed dederit regulas ⁊ ptãtẽ vicario ſuo.xxiiij q.i.quodcunq̃ꝫ ligaueris. Sed vbi rõ nulla naturalis ſuggerit:ius diuinũ diſtiguere ſeu limitare nulla lex poteſt. ⁊ minus cõſuetudo ⁊ eã faciẽs dr̃ errare. Et ſic intellige tex.in.c. ſũt qdã.xxv.q.i. Quedã ſũt ꝑcepta mixta.i. figuralia. Et iſtoꝝ q̃dã ſacramẽtalia. de qbus poterat rõ reddi ad litterã. vt de circũciſione ⁊ de purificatõne pꝰ partũ mulieris. Quedã

vo cerimonialia.de quibus rō reddi non po
terat quo ad litteram.ſed ſolum quo ad intel
lectum.vt illud.Nō arabis cum boue ⁊ aſino
⁊ huiuſmodi. Item quedam iudicialia ſunt
que non obligant hodie niſi ſm ꝙ dicā.j.De
cime.§.i.⁊ contra iſta valet conſuetudo:
4 ¶ Secundum quod requiritur eſt ꝙ mores
⁊ actus hoīum per quos introducitur cōſue
tudo ſolum.vt.d.l.de quibus ſunt tales ꝙ ꝓ
babiliter arguant conſenſum populi illius q
pt facere conſuetudinem.d.l.de quibus
5 ¶ Sed quō poſſū preſumere de ꝯſenſu popu
li volentis introducere ꝯſuetudinē.R.ꝙ act9
aut ꝓcedūt a ſupiori ⁊ ſunt actus iudiciales
tūc ſi ꝯſenſus populi accedat a principio ,vel
ex poſtfacto tacite:⁊ ſint frequētati:ita ꝙ ſal
tem ſint due.vt due ſnie ⁊,lapſus tpis ſic pſu
mitur ꝯſuetudo.ꝙ hūt aptitudinē ad ꝯſuetu
dinē inducendā.ff.de inof.te.l.nā ⁊ his.⁊.ff.
ad ſil.l.ſiquis.§ qđ ſub eodē tecto.Si vo ta
les act9 nō ſunt iudiciales.vt vendere:locare
⁊ hmōi.aut actus priuatoꝝ.vt ē videre i por
ticibus ſup viā publicā:tūc nō ſufficiūt duo
actus.ſed reqrit frequētia ⁊ multitudo actuū
ita ꝙ totus populus ſciat.l.ſ3 ⁊ ea.ff.d legi.⁊
l.nā impator ibidem.⁊.ff.de inſti.ac.l.ſed ⁊ ſi
pupillus. Itē ꝙ actus ſit taliter publici ⁊ ita
notorij ſm cōem opi.doc.vt veriſimiliter trā
ſierint i notitiā totius pplī.d.l.ſed ⁊ ſi pupil
lus.§.ꝓſcribere.Et rō ē q2 o3 vt interueniat
tacitus ꝯſenſus populi ſi d3 eē conſuetudo q
ex vno actu agnoſci nō pt q3uis ſit notorius
niſi hēat cām ſucceſſiuā p tps debitū ad itro
ducendā ꝯſuetudinē.vtputa ſi pons edifica
ret in publico ⁊ hēret cām pmanētē.ſilr ſi bū
ficiū ſeculare confert regulari ⁊ poſſidet tpe
habili ad cōſuetudinē efficit regulare.⁊ econ
trario.vt in.c.de būficio.de pben.li.vi.vel ni
ſi appareat de expreſſo conſenſu populi volē
tis introducere cōſuetudinē p illū actū ſine q
ꝯſenſu nunq3 erit ꝯſuetudo.vt notat glo.i.d.
c.ꝯſuetudo. Et l3 glo.in.c.ita nos.xxv.q.ij.⁊ i
c.cū eccleſia.de cā poſ.⁊ ꝓ.dicat ꝙ binus act9
in criminalibus facit ꝯſuetudinē.Intellige d
conſuetudine large accepta. ſi de iſta de q h.
6 ¶ Tertium ꝙ requirit eſt vt ſit introducta ex
certa ſcientia:nō p errorē. q2 ſi talis eſt error
qui tollat conſenſum nō pt eſſe ꝯſuetudo: q2
deficit cā.ſ.conſenſus populi.d.l.de quibus.
7 ¶ Quartū qđ reqrit eſt ꝙ maior ps pplī ſit
vſa illa ꝯſuetudie.Intellige d maiori pte po
puli habētis ꝯſenſū habilē ad faciendū lege3
vnde pueri:mulieres ⁊ furioſi ⁊ hmōi.ñ con
putātur i numero.q2 nō poſſūt condere lege3
vt in.l.i.ff.de legi.⁊ nō ſolū maior pars ſed o3
ſint due partes populi vel collegij.vt i.l.nlli
⁊ i.l.plane.ff.ꝙ cuiuſq3 vni.alit ſicut lege3 nō
poſſunt facere.ſic nec conſuetudinē.
¶ Quintū ꝙ requirit eſt tps debitū.Sed q 8
ro quātū tempus requirat.R. Pa.i.d.c.fi.de
ꝯſue.ꝙ l3 varie ſint opi.tñ iſtud ſibi videt ꝙ
de iure ciuili requiritur tps.x.annoꝝ.q2 iura
requirunt tps lōgū ad introducēdū ꝯſuetu
dinē.C.q ſit lon.ꝯſue.i rubro ⁊ i nigro.⁊ ar.i
l.ij.C.de ſeruitu.⁊ longū tps eſt.x.annoꝝ.C.
de pre.lon tē.p totū ⁊ i gl.dicte.R.C.q ſit lon:
cōſue.Et h t3 Bar.in.d.l.de quibus.⁊ Cy.in
d.l.ij.De iure aūt canonico dic ꝙ aut conſue
tudo eſt preter ius:⁊ ſufficit tps.x.annoꝝ fa
cit gl.i.c.fi de cōſue.li.vi.⁊ i.c.cōſuetudo.xij.
di.Limita ſ3 Inno.i.c.cū dilect9.de ꝯſue.ni
ſi veniret ad detrahendū iuri alicuius ecclie
particularis q2 tunc requirit tps debitū ad p
ſcriptionē.Secus ſi eēt ꝯ eccleſiā vniuerſalē
S3 Pa.i.d.c.fi.ēt idē tps requirit cōtra eccle
ſiā vniuerſalē.Aut cōſuetudo ē ꝯ ius canoni
cū ⁊ requirit tps.xl.annoꝝ.q2 o3 ſit preſcripta
vt in.d.c.fi.⁊ in.c.iij.de conſue.li.vi.Dicit tñ
do.Anto.i.d.c.fi.ꝙ ſi papa ſcit.ſufficit tēpus
x.annoꝝ.qđ ē ſingulare. Si vo conſuetudo
eēt contra ea que reſeruata ſunt principi in ſi
gnum ſpecialis priuilegij tunc tam de iure ci
uili q3 canonico requiritur tempus de cuius
initio memoria non ſit.vt eſt tex.in.c.ſuper q
buſdā.de ver.ſigni.
¶ Vtꝝ talis conſuetudo tollat legē cōtraria3 9
R. ꝙ.ſic.ſi ſupior ſcit ⁊ tolerat.facit glo.in.c.
i.de treu.⁊ pa.⁊ qđ ibi nō. Hoſ.vnđ dicit do:
An.ꝙ nō requirit alia preſcriptio.q2 ex q ſupi
or videt ⁊ tolerat nō vr velle vinculū iniicere
Pa.ibi dicit ꝙ ſufficit bin9 vl trin9 actus vt
tollat.Si vo ſuperior ignorat tūc diſtingue
aut lex ꝯria habet clauſulā derogatoriā ad cō
ſuetudinē.⁊ ſic nō valet conſuetudo.q2 lex ſē
per loqt.l.arriani.C.de here.Et h vu3 ſ3 do.
Anto.in.c.fi.de conſue.niſi ex noua cā.vl ēt
antiqua veriſimlr nō cogitata conſuetudo i
duceret quā ſi princeps cogitaſſet admiſiſſet
ar.l.ſi hoie3.ff.man.eſt.tex.iuncta glo.in cle.
ſtatutū de elec.vl ſ3 Be.i.c.licet de conſtitu.
li.vi.niſi lex tñ reſiſteret ad finē vt conſuetu
dinē ꝓteritā tollat qđ p3 qñ non facit mentio

nem de ea niſi vt eã tollat qñ aliter nõ tolle/
ret. vt pꝫ in.d.c.licet.qꝛ tunc põt induci noua
conſuetudo. Et ita põt ꝓcedere glo.i cle.ſta
tutũ d̾ elec. Propterea tꝫ Pe.de paſio i tra
ctatu de canonica portõe.circa fi.ꝙ põt itro/
duci noua ꝯſuetudo ꝯ̃ cle. dudũ de ſepul. Si
võ ñ hꝫ clauſulã derogatoriã:vꝫ cõſuetudo
ꝯ̃ legẽ.ar.ex facto.ff.de vul.⁊ pu.ſub.dummõ
ſit ꝓſcripta quo ad tollendũ ius canonicũ. qꝛ
quo ad tollendũ ius ciuile nõ oꝫ ſit p̃ſcripta.
ſꝫ ſufficit tacitꝰ ꝯſenſus ppl'i.qꝛ ſeculares ha
bẽt ius ꝯdendi leges ẽt ꝯ̃ legeꝫ imꝑatoris ab
ipſo imꝑatore.l.oẽs.ppl'i.ff.de iuſti.⁊ iure. ⁊
iõ poſſunt inducere ꝯſuetudinẽ.nõ ſic eſt cõ
tra ius canonicũ.Sed oꝫ p̃ſcripta ſit. ⁊ non
ſit tale ius qđ p̃ſcribi nõ poſſit. ⁊ iõ qꝛ laici ñ
poſſunt p̃ſcribere ſpiritualia.ſic nec ꝯſuetudi
nem inducere.c.maſana.de elec. ẽt ſi nõ eſſet
memoria de eius inicio. vt no. Jo.an.in.c.ij.
de p̃ben.li.vi.facit quod dicã.j.Matrimoni
um.iij.Impedimento.xvij.§.i.de ſtatuto.
10 ¶ Sed pone ꝙ lex ſeu ſtatutũ hꝫ excõmunica
tionẽ annexã i ꝯ̃faciẽtes nũqd idẽ erit vt cõ
ſuetudo tollat.R. vt colligo ex car.in ꝓlogo
cle.Inno.⁊ cal.d.An.⁊ Pa.in.c.i. de treu. ⁊
pa.qdam tenẽt ꝙ non excuſant facientes ꝯ̃.
ẽt qñ ſolũ eẽt p̃ceptiua.qꝛ ex quo a p̃ncipio li
gauit ꝯ̃ueniẽtes ad pctm̃ nõ tollit eius diſpo
ſitio.qꝛ tps non eſt modus tollẽde obligatio
nis.l.obligationũ.la.ij.§.placet.ff.d̾ ac.⁊ ob.
Sed tu tene ꝙ ſi ꝯ̃rium legis vel ſtatuti non
eſt de ſe mortale pctm̃ remota lege vel ſtatu/
to.nõ ligat ſm ꝙ.s̄.dixi de lege ſimplici. Et
ſic tene ꝙ nõ erũt excõmunicati faciẽtes ꝯ̃ri
um.ex quo ꝑ binuꝫ actũ ſcm̃ eſt ꝯ̃ legiſlatorẽ
ſcientẽ ⁊ valentẽ ꝯ̃dicere ⁊ ñ ꝯ̃dicentẽ. Ubi
aũt ignorat reqritur tps.xl.annoꝝ. ſi eſt ius
canonicũ.vel ſi eſt ſtatutũ epi.credo ſufficiãt
x.anni.vñ añ delinquẽtes ſine rõnabili cã be
ne ligabunt ⁊ pena ⁊ culpa.ſed poſt nõ. Nec
ob.ꝙ ex quo tales peccauerunt nõ poterit in
duci ꝯſuetudo.qꝛ ſucceſſores pñt eſtimare ꝙ
ex iuſta cã nõ ſuauerunt. facit tex.in.c.cũ oli
de cle.ꝯiu.⁊.xv.q.vlti.c.cuꝫ ml'te. vbi loqtur
de lege penali abrogata ꝑ ꝯ̃riam ꝯſuetudinẽ
Si vo ex rõnabili cã non ſuauerunt prede
ceſſores.ſic ẽt non peccauerũt:nec ligari fue/
runt facit qđ nõ.Archi.in.c.vtinã.lxxvj.di.
11 ¶ Quõ interrũpit ꝯſuetudo. R. Pa.in.c.fi.
de ꝯſue.ꝙ ſi eſt cõpleta ⁊ ꝑfecta reqritur tꝑs
decẽ ãnoꝝ.Et ſic itellige Jo.an.ibidẽ.al's nõ
frangit ẽt per plures alios cõtrarios actus.
Si vero non eſt completa ſufficit vnus actꝰ
contrarius ita ꝙ de nouo oportet incipiatur
arg.l.vbi duo.ff.de re.iur.
¶ Utrꝝ ex cõſuetudne poſſit introduci vt exi
gat aliqd pro ſpũali ſine ſymonia. R. Pa.in
c.ſuã de ſymo.ꝙ ſic. qñ non p̃ceſſit exactio.
ſꝫ ex mera liberalitate ⁊ deuotione populi ta
lis conſuetudo eſt introducta. facit.c.ad apo
ſtolicam de ſymo. vbi dicit cõpellendos ad
laudabilem conſuetudinem ſeruandam. Si
vero exactio precedens dedit cãm conſuetu
dini.tunc non valet cum habeat initium viti
oſum. Et ſic intelligit tex.in.c.cũ in eccl'ie de
ſy.ſi bñ põderet. Limita h̃ vt.j.ſymo.ij.§.xxj 13
¶ Sed quantũ tempꝰ requirat ad iſtã conſu
etudinem introducendã. R. Pa.vbi.s̄.ꝙ tẽ
pus x.annoꝝ.tum qꝛ clericos non aſtringit.
ſed laicos inter quos regulariter currit cõſu
etudo ex curſu.x.annorum.vt cõiter nõ.in.l.
d̾ quibus.ff.de legi. Item qꝛ pia. Et ideo ẽt
de iure canonico ſufficit prefatum tempus.
vt no.glo.in.c.ſi de conſue.lib.vi. 14
¶ Utrꝝ in omni pacto intelligat actũ qđ eſt.
ꝯſuetũ.R.ꝙ ſic.l.ſemꝑ in ſtipulationibus.ff.
de reg.iur.tex.eſt in.l.qđ ſi nolit.§. q aſſidua
ff.de edi.edic.ff.de aq̃ plu.ar.l.ſi priꝰ.§.placu
it.C.loca.l.licet.⁊.ff.de lege ꝯmiſ.l.iiij.q̃ inci
pit ſi fundꝰ.ar.ff.de preſcrip.ver.l.ſi tibi.ꝓ/
pterea dicit Bal.in.l.liberto.C de oper.li.ꝙ
qui cõduxit oꝑarios alio non exp̃ſſo tenetur
eis ꝓuidere in expẽſis ⁊ ferramẽtis ſm ꝙ eſt
ꝯſuetũ.⁊ ñ al'r allegat.d.§.placuit. Et bar.in
l.nemo eſt q neſciat.ff.de duo.reis. dicit ꝙ ſi
cõſuetudo eſt ꝙ doctor legat per ſubſtitutũ
intelligitur ꝙ iſtud poſſit. lꝫ non ſit actum. 15
¶ Utrꝝ ꝯſuetudo praua excuſet a pena huiꝰ
ſeculi. R. ſm glo.iiij.di.in.c.deniqꝫ.ꝙ ſic. ſi ꝯ
ſuetudinis p̃uitas nonduꝫ ẽ d̾clarata ꝑ ius;
Secꝰ quo ad deũ. qđ verꝝ intelligo ꝙ nõ ex/
cuſat quo ad deũ qñ ignorantia praue conſu
etudinis eſſet craſſa. vt puta cõtra ius nãle.
xxvij.q.ij.flagitia. Secꝰ vbi eẽt ꝓbabile du
bium ſuꝑ ꝯſuetudinis validitate. Naꝫ tũc
ignorãtia legis nõ eſt pctm̃. vt in.l.regula.ff.
de iu.⁊ fac.igno.⁊.in.c.cũ dilectꝰ.de cõſuetu.
⁊ qđ no. Inno.in.c.per tuas de ſy.⁊ glo.in.c.
vno.de poſtu.pre.li.vj.in ver.decetero.
¶ Utrꝝ ꝯſuetudo interpretetur priuilegia. 16
indulgentias ⁊ ſtatuta ſicut ⁊ legẽ. R.ꝙ ſic.c.
cũ dilectꝰ de cõſue.l.ſi de interp̃tatiõe.ff.de

legi.ꝛ quod no.Joan.an.in.c.quod dilectio. de conſan.ꝛ affini.

17 Ubi habet locū cōſuetudo.R.ꝙ in illis locis vbi viguit.vt no.Pa.in.c.cum olim.de conſue. Et iō nocet contra priuilegia generalis ſtudij in loco vbi viguit.ſed non in alio loco de quibus in auten.habita.C.ne fi.ꝓ pa.

18 ¶ Utꝝ papa reuocet ꝯſuetudinē ꝑticularē ſi d ea ñ facit mētionē.R.ꝙ nō.c.lʒ.d ꝯſti.li.vi.

19 ¶ Utrū omnes teneant̄ ſeruare vnā ꝯſuetudinē.R.ꝙ nō.ſed qlibet ſuā.nec ēt conſuetudinē romane eccl'ie vbi verſat̄ ex̄ fidē ꝛ articulos eiꝰ.nec papa mādat vt ſeruet̄.vide glo. in.c.i.de ſūma trini.li.vi.ꝛ.c.nolite.xi.di.fac c.qm̄.de ferijs.ꝛ ibi Pa.

20 ¶ Utrū in his que ſunt mere facultatis.inducat̄ ꝯſuetudo,ꝓut eſt ius ꝑuatū in preiudiciū facientis.R.ꝙ nō.neqꝫ ex donatione mere facta.vt no.in.l.i.ff.de ſer.ꝛ per. Cy.in.l.ij.C.q̄ ſit lon.conſue.ꝛ ꝑ Jo.an.in.c.i.de cle.coniu. facit qđ no.Inno.in.c.bone.el.ij.d poſtu.pre. vbi dicit ꝙ recipienti de longe venientē ñ acquirit̄ q̄ſi poſſeſſio.nec conſuetudo.lʒ pluries fuerit receptus.ꝛ Bar.in.l.cū de in rē verſo. ff.de vſuris.ꝛ.l.operas.ff.de ope.li.dicit ꝙ lʒ ruſticꝰ dederit vnū par caponū ꝑ decēniū ex liberalitate.ſil'r iuit qs ad molendinū tuū nō iducit̄ ꝯſuetudo.qꝛ iſti actꝰ ſūt mere facultat̄.

21 ¶ Quot actus requirunt̄ vt quis dicat̄ hr̄e aliqd in ꝯſuetudinē.R.ꝙ in ciuilibꝰ reqrit̄ ꝙ ſint tot actus q̄t faciāt preſcriptionē.nā tres actus aut q̄ttuor nō faciunt conſuetudinē niſi ſit legitime preſcripta. vt no.glo.in.d.c.cū eccleſia de cā poſ.ꝛ ꝓprie.Uerū eſt ꝙ duo vl' tres actus tuentur aliquē in poſſeſſione quouſqꝫ ſit dubiū.xviij.q.ij.ſeruitiū.In criminalibus v̄o introducitur ꝑ binū actū.vt.ſ.§.v.

22 ¶ Utrum omnis cōſuetudo proprie dicta ſit obligatoria ſub pena mortalis peccati.R.ꝙ non.qꝛ q̄uis ſit lex.ſiue habeat vim legis conſuetudo tñ ſicut non oīs lex obligat ad mortale.ſic nec omnis conſuetudo. Sola ergo illa conſuetudo obligat ad mortale que introducta eſt ea mente vt ſit prohibitiua: vel preceptiua ſub peccato mortali. quod poteſt perpendi quando cōmuniter tenetur ab omnibus ꝙ faciens contra peccat mortaliter.

Contemptus ſm Collec.i.c.i.de conſti.proprie eſt qñ ex ſola voluntate nō vult qs ſubijcere ſe ſtatuto.vel precepto obedire.ꝛ ñ ꝑt apparere q̄ ad foꝝ extrinſecū niſi poſt monitionē.Sed ſi quis tranſgredit̄ preceptū ex ꝯcupiſcentia.ira vel negligentia.aut alia particulari cā non peccat ex contēptu.Idē tenet Ste.vt refert Car.in cle.cos.de ſepul.niſi qs ex ꝑticulari cā induceret̄ ſepius ad iterandū. qꝛ tūc ēt videt̄ cōtēnere ſʒ eū. Et h̄ verꝝ q̄ ad preſūptionē non q̄ad veritatē.qꝛ ēt frequent factum ex aliq' cā non eſt cōtemptus.Diſponit tñ conſuetudo ad contemptū.vt no.Tho. ſa ſe.q.lxxxvi.ar.penult.in reſponſiōe vltimi argumenti.ꝓ his facit.xi.q.iij.c.excellentiſſimus.vbi ponit aliud eē peccare ex neceſſitate aliud ex ignorantia.aliud ex contemptu.

¶ Utꝝ faciens ex cōtemptu ꝯ exhortationē ſupioris peccet mortaliter.R.vt colligit̄ ex dictis doc.ꝙ aut facit ꝯ. qꝛ contēnit autoritatē ꝛ illū negando. ꝛ talis contemptor non ſolū peccat mortaliter.ſed ſi talis ſupior eſt papa velut hereticus dʒ puniri.vt dicit glo.in.c.generali.de elec.li.vi..ꝛ Pau.in cle.i.de eta.ꝛ q̄li.ꝛ eſt infamis.vt no.glo.vi.q.i.infames.Si v̄o nō contēnit auctoris ꝑtātem.ſed obſtinātiam conſilij.ſeu exhortationis. ꝛ ſic ſolū peccat venialit̄ ſi conſiliū ē reuerētie. vtputa.qꝛ ſubditus deberet facere.tñ ꝑlatꝰ ñ vult ꝑcipe ſed potiꝰ cōſulere. Si v̄o eēt neceſſitatis qđ prelatus conſuluit.lʒ non velit precipe forte ꝓpter ſcandalū ſi peccat mortaliter.vt no.i.c. ad aures.ꝛ in.c.fi.de tem.or.Si v̄o cōſilium eſt perfectionis nec etiam venialiter peccat. Et tunc eſt perfectōnis qñ licite ꝑt dimittere ſic no. Archi.vi.di.c.teſtamentū.ꝛ.xxv.di.§. alias.Et ſic intellige glo.ꝛ iura que allegat in d.c.generali.ꝛ ibi Gemi.

Contentio ꝓprie eſt impugnatio veritatis cū cōfidentia clamoris ſm Ambro. Largo aūt modo eſt etiam ſine impugnatōne veritatis.de qua dicitur.xlvi.di.in princi. nihil eſt impudentius arrogātia ruſticorū qui garrulitatem auctoritatem putant.

¶ Quotuplex eſt contentio.R.ꝙ triplex.vna emulatōnis.ꝛ hec eſt de qua.i.cor.i.ꝛ q̄ hodie eſt in ſecularibus erga doctores qñ aliū magis laudare vident contendunt ꝯ laudatores Item circa predicatores.circa religioſos.aut religiōes.ꝛ lʒ de ſe non ſit niſi peccatū veniale.tñ multotiens eueniunt mortalia. puta detractiones aut aliud malū.iuxta illud.vbi eſt ꝫelus ꝛ contentio ibi inconſtantia ꝛ oē opus

prauū. Jaco. iiij. Alia eſt diſputationis: ⁊ hec
pōt eſſe mortalis tripliciter. Primo q₂ ē con
tra veritatē etiā ſi nō fiat cū in ordinato cla/
more. Et h̄ intelligo de re alicui⁹ importātie
puta cōtra fidē bonos mores vel pertinētia
ad vtiles doctrinas ⁊ notabl'r. Nam conten/
tio que fit inter pueros etiā contra veritatē
non videt̄ pctm̄ mortale. Secundo quia eſt
contra honeſtatē. vtputa ita inordinate contē
dēdo etiā pro veritate q̄ notabile ſcandaluʒ
ſequat̄. al's erit veiale inordinate ꝯtēder̄ d̄ fid̄
⁊ hmōi. Tertio q₂ materia eſt prohibita ſicut
publice diſputare ⁊ cōtendere d̄ fide ⁊ hmōi
niſi doctis ⁊ neceſſitate iminēte aut contende
re in iudicio de eo quod facere tenet̄ ſicut illi
qui debent dare vt habeant dilationē ſoluen
di contendūt. Alia eſt contentio litigatiōis
⁊ hec eſt periculoſa propter multa mala q̄ ibi
immiſcent̄ non tm̄ ꝓhibita. al's ius canonicū
eſſet damnandum. Pōt tamē eſſe illicita
dupliciter. Primo ratione iniuſtitie q₂ ſciē/
ter litigat cōtra iuſticiā. ⁊ ſic eſt mortale pec
catuʒ. Secundo ratione ſcādali. ſ. illius a quo
petit̄. Et h̄ itelligo ſi eſt ſcandalū puſilloꝝ nō
phariſeoꝝ. Et tūc eſt phariſeoꝝ qn̄ declarat̄
eis ſua non eſſe que ab eis petunt̄ vl' iniuſtā
cauſā fouere. ⁊ tamen ex malitia nolūt debi/
tum facere ſed turbātur ⁊ ſcandalizantur. q₂
tunc non eſt neceſſe deſiſtere. ſm̄ notata in. §.
q₂ ergo. xiiij. q. i. Alex. aūt ſ'a ſe titulo de con
tentione dicit q̄ contentio pōt fieri pl'ib⁹ de
cauſis Primo cā malignitatis. vt cuʒ quis
vult iniuſte vincer̄ vel animas ſimplicium ꝑ
uertere ⁊ ſic eſt peccatū mortale. ⁊ ꝓhibetur
ij. thi. ij. Noli contendere verbis. Si tm̄ hoc
ſit in his in quibus nullū ē periculū. ⁊ ex qua
dam leuitate non erit mortale peccatum Se
cundo cauſa neceſſitatis. ⁊ hec non eſt pecca
tū Vn̄ gl. ſup illud ꝓuer. Nō cōtēdas aduer
ſus hoīeʒ fruſtra. dicit non vetat contentio/
neʒ ꝯ̄ malefaciētē vt corrigatur q₂ fruſtra nō
fit ſʒ certa neceſſitas cogit. Tertio ex cā exer/
citationis. ⁊ h̄ non ē mortale peccatū. licet ali
quando cōtingat eē veniale peccatū ꝑꝑ inde
bitum modum. Quarto cā eruditionis. ⁊ li/
cet. Quinto ex quadā titulatiōe glorie vel ho
noris. ⁊ ſic eſt peccatum veniale. ſic fuit Luce
xxij. Facta eſt contentio quis eoꝝ ⁊c̄ Sexto
ex cā conatus bone operationis. ⁊ hec precipi
tur Luce. xiij Cōtendite intrare per anguſtā
portam ⁊ hec eſt memoria.

Continuum

Continuum ē partiuʒ iter ſe nō itermiſſa cō
iunctio. Vnitas eſt ſine mixtura.
Contigua dicūtur. quoꝝ extrema ſe conti 1
gūt. v. phi. Et iō ē dria iter ꝯtiua ⁊ ꝯtigua: q₂
ꝯtinua ſine medio. ꝯtigua cū medio ſtāt. nō.
De. i. c. vnico. de conſe. ec. vel alta. li. vi.

Contractus

Contractus eſt ſm̄ gl. Ray. in ti. d̄ negocijs
ſecularibus q̄ſi i ꝑn. vltro citroq̄ʒ ob/
ligatio ex volūtate ⁊ pacto ſurgēs partium.
Quot modis cōtrahit̄. R. q̄ iiij. modis re. 1
verbis. litteris. ⁊ ꝯſēſu iſti. d̄ obli. i ſi. De quo
dic vt. j. Obligatio. §. iij.
Quaſi contractus āt eſt obligatio que pro 2
uenit nō ex contractu: vel maleficio: vel quaſi
ſʒ quodam medio: ſicut qn̄ quis agit negocia
alterius ſine eius mādato aut exercet tutelā
vl' eſt curator ⁊ hmōi. vt iſti. de ob. que ex qua
ſi contrac. na. per totū.
Quomodo dolus ānullet cōtractū vide j. 3
Dolus. §. xi.
Vtꝝ contractus intelligat̄ geri ſm̄ cōſue/ 4
tudinē loci. lʒ non exprimat̄. R. Pa. in. c. cum
M. de conſti. q̄ ſic. not. Barto. in. l. nemo eſt
qui neſciat. ff. de duobus reis. ſti. facit. ſ.
Cōſuetudo. §. xiiij. Et nota q̄ vt dic̄ glo. in
l. ſi vno anno. in verſi. ſed trāſactio. ff. loca. q̄
ex qualitate ⁊ natura contractus verba accipi
unt̄ contra propriam ſignificationem. vt ibi.
vbi donatio accipitur ꝓ tranſactione. facit. l.
in. l. eo. ti. ⁊ not. de reg. iur. l. non videtur. ⁊ ita
talia ſunt predicata qualia ſubiecta eſſe oſtē
dunt. ⁊ econtra. xxxij. q. ij. apoſtolus. Et de h̄
vide. j. Religioſus. §. xix.
Contractus aliq ſunt bone fidei. ſ. emptio 5
venditio. locatio. conductio. mādatum. depo
ſitum. ſocietas. pignus. cōmodatum. ⁊ ꝑmu/
tatio. Alij ſunt ſtricti iuris. ſ. ſtipulatio mutu
um. ⁊ ſimilia. Bone fidei dicuntur propter
duo. Primo q₂ ſi dolus dat cauſam eis non
tenent. Secundo q₂ veniunt vſure ex mora.
⁊ iudex poteſt eſtimare ex bono ⁊ equo quid
venit recompenſandum. vel reſtituēdum. nō
ſic in contractibus ſtricti iuris. vide glo. in. §.
actionum. inſti. de actio.
Contractus quidam dicuntur nomiati. vt
venditio. locatio. ⁊ huiuſmodi. q₂ habent ꝓ/
pria nomina eis ſolum conuenientia.
Contractus alij dicunt inominati. q ſunt
iiij. Primus do vt des. Scd̄us do vt facias

Tertius facio vt facias. Quartꝰ facio vt des
Et ideo dicuntur innominati: qꝛ nomina eo
rum poſſunt alijs nominatis contractibꝰ cō
uenire. ⁊ iſti ſequuntur naturam contractuū
nominatorum qui eis aſſimilantur .l. natu
rales. §. ſed ſi facio. ff. de preſcripti. ver.

Contritio ſecundū ꝙ no. San.
Bo. in. iiij. di. xvj. ar.
.i. q. i. ꝓprie ꝯtis ē dolor volūtarie aſſū
ptus pro peccatis cum propoſito confiten
di ⁊ ſatiſfaciēdi. Et nota ꝙ ſicut conteri aliqd
dicitur quando in minimas partes frangit.
⁊ quaſi annihilatur. Frangi autem quan
do ſolum in magnas partes diuidit. ſic meta
phorice cor hois durum dicitur q̄ȝdiu diui
ne inſpirationi q̄ſi manui ſe tangēti non ce
dit. ſicut durum eſt ꝙ tactui non cedit. ſed ob
uiat. ideſt dum in affectu peccandi moratur.
Conteritur autem quando affectus peccati
ſecundum omnem ſui partem in eo totaliter
deſtruitur. ideſt quando voluntas perfecte re
cedit. Frangitur vero ſolum quando reſipi
ſcere incipit. q̄ȝuis nondum totaliter conuer
tatur. Et ſic dicitur atteri non conteri.

1 ¶ In quo differt ꝯtritio ab attritione. ℞. ſm
Fran. ⁊ alios theo. ꝙ in duobus. Primo qa
attritio eſt dolor imperfectus. Contritio ve
ro eſt dolor perfectus. Secundo quia attritō
eſt dolor ſine gratia gratum faciente: ſed nō
cōtritio. Et ideo contritio ⁊ attritio materia
liter idem ſunt. ſicut domus obſcura ⁊ illum
nata. Attritio quippe eſt lux aurore que cre
ſcendo fit meridies: ideſt contritio. Et aduer
te ſecundum. San. Bo. vbi. ſ. ꝙ duobus mo
dis quis conteritur. Una ſuperius eleuans
que eſt ſpes venie ex conſideratione diuine
miſericordie. Alia deorſum deprimens que ē
timor pene ex conſideratione diuine iuſtitie.

2 ¶ Utrum dolor ꝯtritionis debeat eē maximꝰ
℞. q ſ. ar. ij. q. i. ꝙ duplex eſt dolor. Unꝰ i vo
lūtate q non eſt aliud q̄ȝ peccati diſplicētia. ⁊
iſte debet eſſe maximꝰ in genere. i. in ꝯparati
one ad alios dolores oium temporaliū. Uñ
in caſu in quo ꝯtingeret vel cōmittere pctm̄
mortale. vel incurrere damnum temporaliū
aut mortem. quilibet tenetur magis eligere
penam q̄ȝ peccare: vel peccaſſe. Non debet
tamē ſecundū Sanctum Thomam. in quol.
deſcendere in ſpirituali ad hanc penam. imo
ſtulte facit qui ſe ipſum i hoc ſolicitat. Eſt
alius dolor in ſenſualitate qui cauſat ex pri
mo dolore. vel ſcd̄m neceſſitatem nature ex
motu ſuperiorum virium quem ſequuntur
inferiores. vel ſecundū electionem prout vo
luntas excitat dolorem illum. ⁊ ſic non eſt ne
ceſſe ꝙ dolor ille ſit maximus. imo nec etiam
eſt neceſſe dolere iſto modo.

¶ Utrum in dolore contritionis poſſit eſſe 3
exceſſus. ℞. S. Bo. vbi. ſ. q. ij. ꝙ nō. prio mō
accipiendo pro diſplicentia rationis. Sed ſe
cundo modo ꝓut eſt paſſio ſenſualitatis ſic.
Unde ſi aduertit ꝙ nō pōt ſuſtinere ſine ma
gno detrimento tenetur temperare. Si autē
non aduertit ⁊ ideo non temperat. nō credo
peccet. quia dabat operam rei licite.

¶ Utrum homo ſemper debeat conteri. ℞. 4
qui. ſ. arg. iij. q. ij. ꝙ ſic. Aduertendum tñ eſt
ꝙ eſt duplex contritio ſeu deteſtatio peccati.
quedam in habitu. ⁊ ad hanc tenetur etiam
poſt peccati perfectam remiſſionem. quia vt
dicit Hug. de. ſanc. vi. Cum deus abſoluit
aliquem a peccato obligat cum vinculo dete
ſtationis perpetue. Quedam eſt i actu. ⁊ ad
hanc non tenetur ſemper ſed pro loco ⁊ tem
pore. ſ. cum recogitat peccata ſua. intellige ꝺ
mortalibus. quia de venialibus non eſt neceſ
ſe habere contritionem. vt. ſ. Confeſſio. i. §.
xxviij. Aduerte hic ꝙ ſm Tho. i. iiij. di. xvij.
non ſufficit contritio generalis quando ho
mo ſpecialiter peccata ſua mortalia habet in
memoria que ſibi adhuc non ſunt remiſſa. ſȝ
oportet ſit ſpecialis de eis. ſed poſtq̄ȝ ſunt re
miſſa ſufficit generalis. Attende etiam ſecū
dum Hen. de gan. in quol. ꝙ circa peccatuȝ
poſſunt conſiderari. Primo ſubſtātia actꝰ.
Secundo aliquod bonum quod euenit ex pec
cato. puta filium generatū ex adulterio. Ter
tio inordinatio actus ipſius adulterij. Non
tenetur ergo homo dolere de ſubſtātia actus
neqȝ de bono ſecuto ex eo. ſed de ſolum inor
dinatione actus. Et ideo licet homo non poſ
ſit dolere de delectatione quam habuit. nec
de filio generato. nihilominus non eſt extra
ſtatum ſalutis. ſed ſufficit doleat ꝙ taleȝ de
lectationem ⁊ filiū habuit ex inordinato mo
do ⁊ cum offenſa dei.

¶ Utrȝ hō teneat ꝯteri ſtatiȝ ꝯmiſſo mortali. 5
℞. ꝙ ñ. qꝛ ſicut p̄ceptū dilectōis ꝺi quantū ad
actū iteriorē ñ ſp obligat. ſȝ ſolū qñ mā occur
reret practice ñ ſpeculatiue. ſ. cū deſiderat deꝰ
vt diligendus. vel non diligendus. tenet ho
mo iudicare vt diligēdus ⁊ diligere. ſic ⁊ pec

catū mortale ꝯmiſſū ſi menti occurrit pratice vel vt mā delectatōis vel deteſtationis tenet hō iudicare deteſtandū ⁊ deteſtari. ſm Pe. de pal.in.iiij.vel dic.vt.j.voluntas.§.vi.

6 ¶ Quis eſt effectus contentōis.R.ꝙ eſt remiſſio culpe ⁊ pene.de pe.di.j.

Contumacia eſt quedā voluntaria inobedia q̄ qs munitionē iudicis implere ꝯtēnit ita elicit ex.c.ij.d do.⁊ ꝯtu.iūcta glo.i v.ꝯtumaciter.⁊ ibi nō.quō fit multis modis ⁊ conſiſtit contumacia ꝓprie in nō faciendo volūtarie qđ facere ſcit ſe debere.vt pꝫ in.d.glo.

1 ¶ Utrum excōicatus ꝓ ꝯtumacia abſolui dēat anq̄ꝫ ſatiſfaciat de expenſis ⁊ caueat de ſiſtēdo i iudicio.R.ꝙ nō.ſi vē fuit ꝯtumax.Secꝰ ſi pſumptiue puta qꝛ impeditꝰ.tn̄ nōdū ꝯſtat ſi hec allegat ⁊ petit.abſolui dꝫ.vt in.c.venerabilibus.§.idem eſt.de ſen.ex.li.vi.

2 ¶ Utrum lite nō cōteſtata teſtes pn̄t recipi ꝯ ꝯtumacē ⁊ ꝓcedere ad ſniam diffinitiuā. vide c.quoniam frequenter.vt lite non conte.

Contumelia eſt vt colligit ex Tho.ſa ſe.q.lxxij.⁊ Alc.ſa ſe tractatu de ꝯtumelia. qn̄ quis id qđ eſt ꝯ honorē alicuius deducit i notitiā eius ⁊ alioꝝ ſiue p ſigna ſiue p vba.Et differt a conuicio ⁊ improperio.Nam conuiciun importat generaliter defectū culpe ⁊ pene.Contumelia vo ſolū culpe.Vn̄ ſi quis dicat alicui iniurioſe eum eſſe cecum. aut clandū cum ſit conuiciū dicit ſed nō contumeliā Si autem iniurioſe dicat eū furē non ſolum conuiciū.ſed etiam contumeliā infert.⁊ h ſm theologos.Sed ſm legiſtas conuicium dr a collectione vocum cum in vnū plures voces ꝯferunt.cōuiciū appellat quaſi conuociū.ita dicit tex.in.l.item apud labeonē.§.conuicium ff.de iniur.⁊ poteſt fieri ēt abn̄ti.vt cum quis ad domū tuā venerit te abn̄te. nec tn̄ qui dic ſed ⁊ qui concitauit alios ad vociferationem cōuicium fecit.vt in.d.l.itē apud.Et oꝫ ſi aduerſus bonos mores vociferatio.ſ.ad infamiam vel iniuriā vel inuidiā alicuius.alſ nō eſt ꝯuiciū ⁊ ꝙ in cetu dictū ſit.vt in.d.l.itē apud labeonē.Improperiū vo proprie eſt qn̄ aliqſ iniurioſe alteri ad memoriā reducit auxilium qđ contulit ei neceſſitatē patienti. Vn̄ eccle. xx.Exigua dabit ⁊ multa improperabit. Accipit tn̄ qn̄qꝫ vnū ꝓ alio. Vn̄ Alc.vbi.ſ.ita diffinit.Cōtumelia eſt pctm̄ ex iproperio ſermonis manifeſto tendēs ad nocumentū ꝓximi.

¶ Utrum contumelia ſit peccatū mortale.R. ſm S.Tho.⁊ Alc.vbi.ſ.ꝙ in pctis verboꝝ maxime attendēdū eſt quo affectu verba ꝓferant.Si ergo intentio ꝓferentis ad hoc feratur.vt p verba que profert auferat honorem alterius hoc proprie per ſe eſt dicere conuiciū vel contumeliā.⁊ eſt hoc pctm̄ mortale nō minuſq̄ꝫ furtum.Si aūt verba conuicij vel contumelie alteri diceret non aīo dehonorandi. ſed pp correctionē vel hmōi.non conuiciū dicit vel contumeliā ꝓprie ⁊ formaliter.ſed per accidens.⁊ materialiter inquantū.ſ.dr id qđ pōt eſſe conuiciū vel contumelia.vn̄ hoc pōt eſſe qn̄qꝫ veniale pctm̄.ſic qn̄ ꝯuiciū non multum eſt dehoneſtans ⁊ ꝓfertur ex alqua aī leuitate vel leui ira.abſqꝫ firmo propoſito dehoneſtandi. vtputa qꝛ intendit dehoneſtare leniter ſolū aliquē.qn̄qꝫ nullū.vt in dubio ſequēti.vn̄ hn̄da eſt magna diſcretio. vt moderate hō talibꝰ verbis vtatur.qꝛ poſſet eſſe ita graue conuiciū ꝙ auferret honorē ꝯ quē profertur.⁊ poſſet homo peccare mortaliter.ēt ſi nō intenderet de honoratione alterius. ſicut grauiter pcutiens in ludo nō caret culpa. Et tenet conuiciator vltra pctm̄ ſm Nico.de lira.p ſe vel p interpoſitā pſonā dicere ſuā culpam contumeliato.vel ſaltē ſigna equipollētia ei oñdere.niſi deprehendat ꝙ contūeliatꝰ ei remiſit iniuriā.puta qꝛ ridet cuꝫ eo ⁊ hmōi Excipit prelatus ⁊ paterfa. qui corrigēdo lꝫ excedat nō tenet petere veniā ſm Aug.in regula.dūmō nō fecerit a ꝓpoſito. ⁊ potius liuore vindicte. qꝛ ſic tenerent ſimiliter petere veniam.De quo dic vt.j.correctio.1.§.ij.

¶ Utrum liceat cā correctōis dicere ꝯuiciū.vel ꝯtumeliā.R.ſm Tho.vbi.ſ.ꝙ ſicut lꝫ verberare vel in rebꝰ dānificare cā diſcipline.ita ⁊ ꝯuicium dicere.ſicut dn̄s diſcipulos ſtultos.⁊ Paulꝰ corrinthios iſenſatos. Dic tn̄ Aug. in li.de ſer.do.in mōte Raro ⁊ ex magna neceſſitate obiurgatōes ſunt adhibende in qbꝰ non vt nobis.ſed vt dn̄o ſeruiat inſtemus. 2

¶ Utrum hō teneatur illatas ꝯtumelias ſuſtinere.R.ſm.S.Tho.vbi.ſ.ꝙ ſic. quantū ad pparationē aī.ſ.qn̄ opus eſſet ſicut ⁊ alia dāna ſed quantū ad actū non ſemp.aliqn̄ eni tenemur n̄ ſuſtinere.Primo qn̄ cederet in bonū eius qui dicit.vtputa ad reprimendā eius audatiā ne talia diceret iuxta illud ꝓuer.xxvi. rn̄de ſtulto iuxta ſtultitiā ſuā.Scđo qn̄ ex ſufferentia alioꝝ ꝓfectus impediret. vn̄ Gre. i omel.ix.ſup ezechielē. hi iquit quoꝝ vita in 3

exemplo imitationis eſt poſita dñt ſi pñt de
trahentiũ ſibi verba cõpeſcere.ne eorũ predi
cationẽ ñ audiãt q audire poterãt ⁊ i prauis
moribus remanentes bñ viuere contẽnant.

C Orea vtrũ ſit licita. R. vt colligo ex dictis doc.ꝙ ſic.ſi.vij.cõ
currũt. Primũ tpſ debitũ.ſ.ꝙ nõ ſit dĩ
putatũ orõni neceſſarie.vl' pnie.vñ tenẽt ma
gri vt refrrt Ri.i.iij.di.xxvij.ar.iij.q.iiij.ꝙ
ẽ pctm̃ mortale coreas ducere dieb⁹ dñicis pp
dictũ Aug.di.ꝙ facerent meli⁹ femĩe iudeoꝝ
ſi lanã filarent q̃z toto die in neomenijs ipu
dice ſaltare. Qd quidẽ credo verũ qñ omiſſa
miſſa vel pdicatõe aut veſperoꝝ celebratõne
hmõi intenderẽt.vel p notabile ſpaciũ. puta
p maiorẽ ptẽ diei.al's nõ.facit.l.fi.C.de ferijſ
⁊.c.q die.de cõſe.di.i. Secundũ pſona conue
niẽs.nã eccl'iaſticis pſonis phibent.xlvi.di.
c.clericuz.ꝺ conſe.di.v.c.nullus preſbyteroꝝ
c.ñ oꝫ.el primo.ar.xxxiiij.di.preſbyteri diaco
nes. Ita ꝙ credo eos peccare mortaliter niſi
forte modicitas ⁊ q̃litas coreizandi excuſaret
puta in ſecreto ⁊ hmõi. Tertiũ modus hone
ſtus.nam honeſtas eſt vnũ iuris preceptũ.in
ſti.de iu.⁊ iur.§.iur.precepta.Et iõ ſi fiet mõ
inboneſto eſt pctm̃ mortale.vtputa geſtilatio
nibus puocantibus ad libidinẽ.cantib⁹ tur
pibus.vel cũ ornamẽtis laſciuis ⁊ inboneſtiſ
facit phemiũ.ff.veter'.§.illud Vo quis illos
ludos appellet ex qb⁹ crimina oriunt. Quar
tum recta intentio.q ſi fiat ad puocandũ ad
libidinẽ.vel alio malo fine.vt fiunt cõiter eſt
pctm̃ mortale. Secus ſi ex aliq̃ leuitate ſupbie
vel inanis glorie. Nã ſi qđ intendit eſt pctm̃
mortale ſil'r ⁊ ipſũ opus ſi veniale.erit venia
le.ar.c.vide.i.q.i.⁊.xxiij.q.i.noli. ⁊.c.militare.
Quintum locus aptus.ſ.pphanus non eccle
ſia ſeu alia loca ſacra vel religioſa. q videtur
mortale coreĩzare in loco ſacro.ar.c.decet.de i
mu.ec.li.vi. Sextũ raritas coreizationis. Nã
Rod.dicit ꝙ coreas ducẽs ex pſuetudie pec
cat mortaliter. Coreizantẽ ãt raro ⁊ ſine cor
rupta intentione dicit nõ audeo dicere ꝙ pec
cet mortalit.ſed nec audeo excuſare a mortali
cũ ingerat ſe piculo alios puocandi ad libidi
nẽ ⁊ exemplo ſuo alios ad ſil'ia facienda puo
care. Septimũ ſtabilitas coreizantis. Naꝫ q
ita fragilis eſt ꝙ lꝫ bona intentõe coreizare i
cipiat.tñ non erit quin ad libidinẽ mortalẽ p
uocet peccat mortalit aduertẽs de tali ſua fra
gilitate ſe igerẽdo.q eccl'aſtici.iij. Qui amat
piculũ peribit in illo. Et ppterea q dic̃ Hie
in q̃dã omel'. Nõ credo viro ſi dicat ſe illeſũ
euaſiſſe a talibus ſpectaculis.cũ Dauid ex eo
ꝙ vidit Berſabee lauantẽ ſe puocat⁹ ſit in li
bidinẽ hec ille. Et ẽt q pfate pditiões ñ inue
niũt in coreis nr̃i tpis. iõ nõ video quõ ſine
mortali pctõ quis eas faciat ex pſuetudine ſi
cut cõiter fiunt. Dicit tñ Ale.fa fe ti.de ludo
ꝙ ludus vel ſaltatio qñq̃ꝫ puenit ex ſpũali io
cunditate.⁊ ſic eſt meritori⁹ ſic̃ Dauid luſit ⁊
ſaltauit corã arca dñi. Aliqñ puenit ex recre
atõe vel exercitatõe.⁊ ſic põt eẽ ſine pctõ Ali
qñ ex diſſolutione mentis laſciue ⁊ ſic ẽ pctm̃
ſ.mortale vel veniale.ſm quod dictum eſt.

¶ Vtrũ inſpectio coreaꝝ ludoꝝ. vel iocula 1
tionũ ſit pctm̃. R. Ale. vbi.ſ.ꝙ inſpectio que
dã eſt in tranſitu nõ tendens vlterius ad dele
ctationẽ pcti mortalis vt fornicationis.⁊ hec
eſt venialis.quedã eſt ſtudioſa in q̃.ſ.ẽ fomẽ
tum pcti mortalis ⁊ hec qñq̃ꝫ eſt pctm̃ morta
le.intellige qñ aduertit de periculo vel cogita
tõis moroſe vel operis. Itẽ ioculatio quedã
ẽ hyſtrionica.⁊ q̃dã corealis ml'ieꝝ laſciuiaꝝ
q̃dã cã exercitij vl' faſtidij tollẽdi ſiue accidie
vitande. Inſpectõ g̃ ſtudioſa ioculatõis prie
⁊ ſcđe vergere põt in mortale pctm̃. Tertie Vo
⁊. Quarte põt eſſe venialis.⁊ aliqñ meritoria

C Orrectio prelatoꝝ in puniẽdo ſubditos ⁊ increpan
do nõ dꝫ fieri aĩo nocẽdi.q ſic peccaret
mortaliter ſi deliberate ⁊ in notabili nocumẽ
to.ſecus ſi in modico malo vel indeliberate.ſꝫ
dꝫ fieri zelo charitatis pximi.ſ.ad bonũ ſub
diti delinquentis vt corrigat vel ad alioꝝ bo
nũ.vt vel timeant ſimilia facere.vel quietius
viuant.vt.xxiij.q.v.prodeſt.

¶ Qualis dꝫ eſſe. R.ꝙ miſcenda eſt ſeueritaſ 1
cum lenitate vt neq̃ꝫ multa aſperitate vlcerẽ
tur ſubditi.neq̃ꝫ nimia benignitate ſoluant.
vt plene dr̃ in.c.diſciplina.xlv.di.p totã di. ⁊
potius dꝫ declinare in beniuolentiã q̃ꝫ in ſe
ueritatẽ.vt in.c.licet.ea.di.l.diſ.ponderet.

¶ Quid ſi excedat modũ. R.ꝙ põt appellari 2
ab ea ẽt ſi ſit religioſus qđ pbatur in.c. repre
henſibilis.de appel.in fi. Nullius enim negã
da eſt defenſio etiam ſi ſit excõicatus.c. cum
inter.de excep. Non tamen tenetur prelatus
modũ excedens petere veniam a ſubditis.vt
in.c.qñ neceſſitas.lxxxvi.di. Quod verum ni
ſi ex malignitate ſeu odio faceret.q tũc tenet
petere veniam.quia tenetur iniuriaꝝ.ff.ad.l.

aquil.l.quemadmodū.§.magiſtratus.vt no.i
d.c.quando tex.eſt .n.l.nec magiſtratibus.ff.
de iniur.

3 ¶ Vtrū peccet mortaliter prelat⁹ nō corrigē
do.R.ꝙ ſi loquimur de punitōe in pctō oīno
occulto nō tenet͛ prelat⁹.imo nec dꝫ niſi ſecre/
te:Si vo in peccato manifeſto ſic tenet͛ pre/
latus de precepto eā facere ſub pena mortaliſ
peccati.ar.lxxxiij.di. p totum.⁊.ij.q.vij.q nec
ſui.niſi i caſu qn̄ videret non expedire cōitati
nec illi qui corrigend⁹ eſt.qꝛ in.d.c.prodeſt.dr̄
ſiue plectendo ſiue ignoſcendo. hoc ſolū agit͛
vt vita hoīuꝫ corrigatur. ⁊ ſm iſtū finē dꝫ eā
exercere vl̄ omittere.facit.c.ipſa pietas.ea.cā
q.iiij.⁊ in.c.cōmenſatio.res.xliij.di.⁊ in.c.vt
conſtitueretur.l.di.Si vo non expediret cōi
tati nec ēt noceret ⁊ omittendo proficeret de
linquenti ad emendationem.licite omittitur
⁊ ex debito.Si non expedit delinquenti corre
ctio ſed tn̄ cōitati non eſt omittenda.Si vo
loquimur de correctione que fit verbo vel do
ctrina.ſic tenet͛ multo magis q̄ꝫ aliquis aliuſ
ſiue pctm̄ ſit ſecretū.ſiue publicū.verꝫ eſt ꝙ ſe
creta dꝫ ſecrete corrigere.al's ſi nō corrigit ⁊
emēdat cū pōt peccat mortalit͛.xliij.di.ſit re/
ctor.intellige in criminalib⁹.⁊ ſic intellige gl.
xxv.di.§.al's ea demū q̄ dicit ꝙ taciturnitas
in p̄lato eſt mortale pctm̄. ⁊ h̄ ēt limita in ſe/
cretis ſm ꝙ dico.j.correctio fraterna.§.vi.

4 ¶ Vtrū p̄lat⁹ exn̄s i pctō mortali peccet mor
taliter corrigendo.R.ꝙſic. ſm Pe.de pal.in
iiij.di.xix.ēt ſi pctm̄ ſuū ſit occultū.qꝛ ſuſpen/
ſus eſt corā deo.facit ad hoc.ij.q.vij.q nec. ⁊
de ↄſe.di.v.c.fi.⁊ hoc limitat idē Pe.i p̄lato i
ſpūalib⁹.ſecus de p̄lato in tpalib⁹.qꝛ ſi iudex
ſuſpēdit aliquē latronē nō peccat mortalit͛ lꝫ
ſit ipe in mortali.Idē tꝫ S.Tho.in.iiij.⁊ ſeqt͛
Archi.l.di.in.prelato corrigente predicādo i
mortali ēt occulto ꝙ peccat mortalit͛. Sec⁹ ſi
corrigit p modū magiſterij.publice docēdo:i.
legendo ſcripturā ſacrā.qꝛ ſi ē occultus vt di
cūt quidā nō peccat mortaliter.ſed ſolum qn̄
eſt notorius.qꝛ ſcandalizat.Fran.in.ij.tꝫ ꝙ ſi
pctm̄ eſt occultū ⁊ ei quē corrigit ⁊ alijs aſtan
tibus ꝙ ſine pctō corrigit.⁊ auctoritates que
vident͛ dicere ↄ̄riū dicit intelligendas ꝙ di
gne nō pōt corrigere.Sed ſi pctm̄ eſt notoriū
ſic nullo mō poteſt corrigere.qꝛ ſcādalizat'cor
rigendo autoritatē ⁊ predicatoꝝ. Tu aduerte
ꝙ ſi caſus occurrēt correctōis in q̄ exn̄s i mor
tali nō hꝫ oportunitatē ↄterendi de pctō ſuo
ſic vera eſt opi.Fran. Sed ſi hꝫ oportunitatē
⁊ non facit,quod in ſe eſt vt conterat͛ cū ſit ſu
ſpenſus quo ad ſe peccat mortaliter officium
exequendo.c.fi.de tem.or.

Correctio fratna ē admonitio
charitatiua frīs de
emēdatōe pctōꝝ ex fraterna charitate
pcedens.⁊ h̄ eſt de p̄cepto oīb⁹. Ri.i.iiij.di.
xix.ar.ij.q.i.Et qꝛ eſt preceptum affirmatiuū
ideo non obligat niſi p loco ⁊ tpe debito.

¶ Vtrū omiſſio fraterne correctionis ſit mor 1
tale pctm̄.R. Ri.vbi.ſ.ꝙ triplicit͛ pōt omitti
Primo meritorie qn̄ hō n̄ corrigit.qꝛ nec tp̄ſ
nec loc⁹ ē corrigēdi.⁊ expectat illud. Scdo cū
pctō mortali.qn̄.ſ.hō ſpat poſſe fratrē a pctō
retrahere.⁊ tn̄ pp icōmodū corpale.vel tpale
omittit.qꝛ tunc ordinē charitatis puertit pl⁹
diligens bonuꝫ tpale q̄ꝫ aiam pxim. Tertio
omittit͛ cū pctō veniali.qn̄.ſ.pp'incōmodum
tpale ſit tardior.tn̄ ſi crederet poſſe reuocare
nō dimittēt.Adde.iiij.ſꝫ Tho ſa ſe.q.xxxiij
ar.ij.ꝙ p̄t omitti ſine pctō.imo meritorie qn̄
metuit deteriores ſiāt.vel ne alios a bona vi
ta ipediāt.Adde.v.ſm glo.in.c.q aliū. de he/
reti.in pctō cōmiſſo qō n̄ hꝫ pſeuerētiā. qꝛ n̄
tenet͛ corrigere qlibet.ſed ſolū p̄lat⁹.Secus ſi
hēret pſeuerantiā.qꝛ teneret͛ qlibet.ſic tenet͛ i
pctō cōmittendo.Adde ⁊.vi.ꝙ peccatum ſit
mortale vel veniale talis qualitatis ꝙ hꝫ cau
ſare mortale.al's de peccato veniali non tene
tur corrigere aliquem de precepto.

¶ Vtrū teneamur q̄rere quos corripiam⁹.R. 2
ſm Tho.vbi.ſ.ꝙ n̄.qꝛ bn̄ficia que n̄ debemuſ
certe pſone.ſed cōiter oībus ſufficit ſi ipendi
mus p̄mis occurrētib⁹.aliogn oporteret nos
facere contra illud,puer.xxiiij.Ne queras im
pietatem in domo iuſti.

¶ Vtrū ſubditi teneant͛ corrigere prelatoſ.R. 3
Ri.vbi.ſ.q.iij.ꝙ loquendo de correctōe frat/
na ⁊ humili ſic.ſed de correctōe increpatōnis
vel punitiōis nō.niſi manifeſte errarēt i fide
tūc.n.ſi nō cēnt ſupiores iudicantes vl̄ nollēt
inferiores poſſent. qꝛ hereſis reddit hereticū
oī catholico inferiorē.non ſolū'quo ad forꝝ in
trinſecum.ſed etiam extrinſecū.facit ad h̄ qō
no.ij.q.vij.in.c.ſecuti.⁊ in.c.paulus.

¶ Vtrū exn̄s in pctō mortali excuſet͛ a prece 4
pto fraterne correctōis.R.ſm Ri.vbi.ſ.q.ij.
ꝙ pctōr aut eſt occultus.aut manifeſtus ⁊ eſt
correctio in publico ⁊ i occulto. Peccatori āt
manifeſto n̄ lꝫ corrigere i publico pp ſcādalū

q: cū talis correctio ſit aſſumptio verbi dei ſi
dꝫ ꝑꝑ ſui dignitatē māifeſte aſſumi ꝑ os ma
nifeſte pollutū ne 𝔙bū dei vileſcat i ꝯſpectu
hoiuꝫ. Si āt pctm̄ ē occltū. ⁊ corrigit i occlto
aut māifeſto ſm ꝙ ſcm̄ exigit. ⁊ ſi h̄ fac hūilit
ſuā prauitatē recognoſcēs. nō peccat corrigē
do. imo tenet. q: pctm̄ ñ abſoluit hoiem a pce
pto. nec ꝓpterea hō ē ꝑplex⁹. q: ſi vult facere
qd in ſe ē. dn̄s paratus ē ſibi remittere pctm̄.
5 ¶ Quo ordie ē ꝓcedendū in correctōe fraīa
R. ſm Tho. vbi. ſ. ꝙ pctā publica publice ſūt
corrigenda. In pctis 𝔙o occultis locū hꝫ qd
dr̄ Matth. xviij. Si peccauerit in te frat tu⁹.
vade ⁊ corrige cū inter te ⁊ ipſū ſolū. ꝙ ſi vi
det non ꝓficere dicat prelato ſecrete qui poſ
ſit ꝓdeſſe. vt no. Pa. in. c. nouit. de iudi. Et d
hoc vide. ĩ. Denunciatio. §. ij.
6 ¶ Quid ſi ſcio pctm̄ alteri⁹ qd q cōmiſit igno
rant. R. vt colligo ex Mo. i ti. d pnia. ⁊ Rod.
ꝙ ſi pctm̄ ē tale qd nō excuſat ignorātia. tunc
aut ñ pt ꝓbari. q: occultū. ⁊ ſic ſi ſpero de cor
rectōne teneor dicere. al's nō. ij. q. vij. plerūqꝫ
q: efficeret peior. ſꝫ debeo ſecrete reuelare pla
to qui poſſit ꝓdeſſe. Si āt pōt ꝓbari. tūc ſi ē
ꝑlatus ſu⁹ tenet ei dicere. q: ei pcipit. Si pec
cauerit ⁊c. Mat. xviij. Si 𝔙o nō ē plat⁹. aut
ſperat de correctōe. ⁊ ſic tenet ei dicere. aut ñ
ſperat. ſed de deterioratiōe. ⁊ tūc nō tenet ſꝫ
ꝑdictos. niſi qñ ſeqret ex tali pctō alioꝝ picu
lū ſeu malū. vtputa q: adminiſtrat ſacra cū ñ
ſit ſacerdos ⁊ hmōi. Pa. tñ in. d. c. nouit. tꝫ ꝙ
idiſtincte tenet. ſiue efficiat melior ſiue peior.
Quod credo verum qñ facit ad bonū alioꝝ
talis correctio ⁊ ſperat ꝙ fiet iuſticia. al's nō
credo teneat. xi. q. iij. quādo. vbi apertus tex.
Hic. Si vero ignorantia excuſat. non credo
teneat dicere niſi qñ videret ꝙ deſiſteret vel
fieret alicui ſacramento iniuria.

Corporalia altaris dn̄t eſſe d puro pāno lineo ab epiſcopo benedicta. non de pāno in
tincto. aut d ſerico. c. conſulto. de conſe. di. i. q
non dn̄t lauari ꝑ feminas nec tangi. xxiij. di.
ſacratas. ⁊ de conſe. di. i. nemo. cl. ij. Unde mi
niſtri altaris dn̄t habere peluim nouā quāl ꝑ
ipſis lauādis teneant. ⁊ aquam in ſanctuario
ꝓijciant vt in. d. c. nemo. Et ſimiliter de alijs
altaris paramētis dr̄ ibidē. Sꝫ hodie ꝑ ꝯriaꝫ
ꝯſuetudinē derogatū ē. ⁊ credo excuſet d alijſ
ſed nō d corꝑalibus ꝑꝑ rōem poſitā in. d. c. ſ.
ne fragmēta dñici corꝑis male tractent. ⁊ iō
ꝯria conſuetudo eſſet irrōabilis. ⁊ credo obli
get de precepto etiā hodie ex quo cōſuetudo
nō pt ei derogare. Similiter ēt forte poſſꝫ di
ci de palla altaris eadē rōne. Sed nō. ꝙ credo
ſufficiat ſi ſolū prima lauatura proijciatur in
tra ſanctuariū propter litem ratiōis predicte
¶ Utꝝ poſt lauationē ſint iteꝝ ꝯſecrāda. R. 8
ꝙ ñ. q: lꝫ amict⁹ ſcedat laudādo ⁊ d alio ponat
nō ꝑꝑ hoc mutat forma. nec bn̄dictio ſit in ſu
ꝑficie ipoꝝ. Idē dico ſi repetiant dū ruptura
nō fuerit tanta ꝙ corrūpat formā. qd tc ē qñ
eſt tanta ꝙ ꝓ corporalibus vti nō poſſent. ꝓ
hoc faciūt no. in. c. i. de conſe. ec. vel al. vide de
hoc. ſ. Benedictio. §. i. cum ſequentibus.

Corpora ſanctoꝝ vtꝝ poſſint trāſferri d loco ad lo
cū. R. ꝙ nō ſine licentia epi. d cōſe. di. i.
corpora. Et hoc veꝝ qñ iam erant tradita ſe
pulture. l. vltima. ff. d reli. ⁊ ſūp. fu. Et de hac
materia vide. ĩ. Reliquie. per totum.

Corpore vitiat⁹ dr̄ qui hꝫ mē brū debilitatū. vl' mu
tilatū. Debilitatū hꝫ qui eum habet in
efficax. vt oculum cecum. manuꝫ aridā. Mu
tilatum qui ipſo caret.
¶ Corpore vitiati vtꝝ ſint ꝓmouendi ad ſa 1
cros ordines. R. vt no. in ſum. lv. di. ꝙ aut ſūt
ſponte vitiati in quocūqꝫ mēbro. ⁊ tunc non
pñt ꝓmoueri ⁊ ꝓmoti deijciunt. c. penitētes
ea. di. q: ſunt homicide. c. ſi qs. ea. di. ⁊. c. q ꝑtē
ibidē. Ho. in apparatu tꝫ ꝙ pt eps diſpēſare
ſi tale mēbꝝ eſt occultū excepto i caſtrato. vñ
dicit ꝙ cū religioſo pt diſpenſare vt cū pede
ligneo celebret. Si 𝔙o apparet nō pōt niſi pa
pa. qñ fuit in culpa vitiationis. de cor. vi. c. i.
⁊ de cle. pu. in due. c. i. Dicit tñ glo. in. d. c. qui
partem. ꝙ ſi quis haberet digitos ſuꝑfluos
poſſit ſibi precidere ſicut ⁊ vngues ⁊ dentes
nimis prolixos. ſed non firmat pedes. Mihi
tñ placet qñ poſſet fieri talis abſciſio ſine pi
culo vite ⁊ deformitate corporis. aut nō ſunt
ſponte vitiati ſꝫ caſu. vtputa ab hoſtib⁹ in vi
ta. vel ꝑꝑ egritudinē voluntarij. ſiue a ſe ſiue
a medicis. ⁊ tunc ſi non parit nimiā deformi
tatē pñt ꝓmoueri. vt de cle. egro. c. preſbyteꝝ
Et ſic intellige. c. ſi qs. cl. ij. ⁊. iij. lv. di. Si 𝔙o
al's ſunt vitiati a caſu diſtingue. aut dabant
operā rei illicite. ⁊ non pñt ꝓmoueri. aut rei
licite. ⁊ tūc ſi ſūt vitiati in mēbris minimis ſi
ue occultis nō repellunt. vt in. c. qui ꝑtē. ⁊ i. c.
eunuchus. lv. di. Si vero in magnis mēbris ⁊

manifeſtis nō pñt ꝓmouerí. vt ſi in oculo hȝ
enorme vitiū vel in manu. vt in. c. ſi euāgelica
lv. di. Similiter ſi modicū quod generat ſcan
dalum. d. c. preſbyterum. de cor. vi. c. i. ꝛ. ij.
2 ¶ Quid de ceco aut hñte maculā in oculo a
natiuitate vel ex īfirmitate. aut a caſu ſine cul
pa ſua. R. ꝙ ſi macl'a gnāt deformitatē ñ pt ꝓ
moueri niſi diſpēſeť ꝑ papā vl' niſi efficiať re
ligioſus. ſm Inno. de cor. vi. c. cū tua. ꝛ. c. ij.
3 ¶ Quid de claudo ex conſimili cā. vt. ſ. R. ꝙ
ſi ſine baculo pōt ire ꝛ ſtare. pōt ꝓmoueri. c. ſi
quis. cl. iiij. in tex. ꝛ in glo. lv. di.
4 ¶ Utrū auulſio vngule in pollice impediat. R.
ꝙ h̄ tenēdū ē ꝙ qðcūqȝ vitiū corporis quócū
qȝ ꝓuenerit ſi redit inhabilē ad frangēdū ho
ſtiā ꝛ ꝯctandū ipedit ꝓmouendū. ꝛ ꝓmotus
miniſtrare in altari nō poteſt. Similiť qðcū
qȝ vitiū corporiſ notabile. ſiue in oculo ſiue in
manu. aut ī ſpatulis ſić gibboſus ꝛ hmōi. qð
generat ſcandalū. al's ſecus. niſi vt dictū ē. ſ. ī
§. i. vt colligiť in. c. i. ꝛ fi. de cor. vi. Uerum eſt
ꝙ iam ꝓmoti quib⁹ iſtud euenit p⁹ ꝓmotōeȝ
pñt oia que ſunt ſacerdotalis ordinis exerceř
preter celebrationem miſſe. d. c. preſbyteroꝝ.
Intellige niſi fuerit culpa ſua.
5 ¶ Quis iudicabit qñ dubitať an genēt ſcāda
lū. R. Inno. i. c. i. de cor. vi. ꝙ eps. vt i. c. ij. co.
ti. In religioſis exemptis ſu⁹ plat⁹ ordinari⁹
6 ¶ Quid ſi quis ex indignatōne dentē ſibi ꝓam
putauerit. vel quodcūqȝ mēbꝝ ſecauerit. R.
Inno. in. c. ſignificauit. de cor. vi. ꝙ non eſt
irregularis niſi mēbꝝ vel partem mēbri ami
ſerit que generet deformitatē. Si vo nō ge
nerat deformitatē. tñ eſt notoriū ꝙ ex idigna
tione ſibi abſcidit partē mēbri non pōt ꝓmo
ueri. vel miniſtrare in preceptis ſine diſpenſa
tione. Similiter ſi ita ſecauerit ꝙ claudicaret
repellitur tanqȝ corpore vitiatus.
7 ¶ Utrū cadens morbo caduco poſſit celebra
re. R. gl in. c. cōiter. xxxiij. di. ꝙ ſi cadit frequē
ter nō pōt. vij. q. ij. c. i. ſi vo raro nec emittit
vocē ꝯfuſam. pōt dūmō hēat coadiutorē. vij
q. i. illud. Promoueri tñ nō pt. ex quo ſemel
paſſus eſt. vt in. c. maritum. xxxiij. di.
8 ¶ Utrū demoniaci vel amentes poſſint mini
ſtrare. R. ꝙ lȝ fuerint opi. vt no. in. d. c. cōiter
mihi placet ꝙ ſi ꝑ annū ſteterint liberi ꝙ pñt
miniſtrare ſm diſcretionē epi. ꝓmoueri autē
non dñt. vt in. c. clerici. ꝛ. c. ſe. xxxiij. di.
9 ¶ Utrū leproſi poſſint ꝓmoueri. R. Aug. xlix
di. §. hic ꝛ eni. ꝙ nō. ſed ꝓmoti celebrare pñt
in occulto ꝛ etiam in publico alijs leproſiſ. ni
ſi tñ inualuerit lepra ꝙ ꝑ corroſioneȝ mēbro
rum eum reddidit impotentem. preſertim in
digitis cum quibus ꝯtare habet ſacramētū
euchariſtie. Uide. ī. leproſus. §. vi.

Corpus
xpi. Uide. ī. euchariſtia

Crapula
quid ſit. Rñ. glo. in. c. a crapula. de vita ꝛ ho.
cle. eſt ſuperfluitas ciborum. vnde cra
pula quaſi cruda epula.
¶ Utrum ſit peccatū mortale. Dic vt infra. 1
Gula. §. ij.

Credere
in deū ē amando in ipȝ tendere. de conſe. di. ij.
credere. ꝛ de pe. di. ij. §. charitas. Unde
aliud eſt credere deum. ꝛ credere deo. ꝛ crede
re in deum. vt no. glo. de conſe. di. iiij. c. i. ꝛ de
credulitate vide ī. fides per totum.

Credulitas
maledicentibus ð alijs improbatur
lxxxvi. di. ſi quid. qꝛ anteqȝ probeť illud
malū non debemus credere. ij. q. i. deus. xi. q.
iij. in cunctis. ꝛ. c. qȝuis. xv. q. vij. ſi quid. ꝛ. q.
viij. c. vlti. in fi. xxx. q. v. nullum ante.
¶ Quotuplex eſt credulitas. R. vt notať in
c. inquiſitiōi. de ſen. ex. ꝙ duplex. quedā teme
raria ꝛ leuiſ. vtputa qñ audiuit aliquid a leui
bus ꝑſonis vel a paucis quibus credi non dȝ
ꝛ hec deponenda eſt ad ꝯſilium ſui paſtoris.
Quedā ꝓbabilis ꝛ diſcreta. puta qꝛ videt ſo
lum cum ſola in lateribus. vel qꝛ cōiter ita dř

Creſcere
ſpūalit an qs poſſit cō pelli. R. vt not. in. c. ge
ſta. lxxiiij. di. ꝙ nō. Sed vide ꝙ dico. ī.
obedientia. §. ij. ꝛ religioſus. §. xxix.

Crimen
ꝓprie eſt mortale pctm̄ vt pȝ ꝑ Gre. in or. xij.
facit. xxv. di. §. criminis in vo. quin fiat
criminale. dū placet. Largo āt mō accipiť qñ
qȝ ꝓ veniali ēt iuxta illud. Nemo ſine crimie
viuit. qñ ꝓ infamia. qñqȝ ꝓ peccato depoſiti
one digno. vide glo. in. d. §. criminis.
¶ Que ſūt crimia ſuſpēſiōe digna. R. d. An. 1
in. c. at ſi clerici. de iudi. ꝙ oia ex qb⁹ qs ð facto
ē infamatuſ. Intellige taliter ꝙ ppľs ſcanda
lizeť. c. ij. de pur. cano. ēt ſi ſit eps ſȝ Jo. an. p⁹
archi. in c. i. de accu. in glo.
¶ Que ſūt crimia depoſitōe digna. R. d. An. 2
vbi. ſ. ꝙ oē delictū cauſās irregularitatē. que
enumerāt doc. in. c. niſi cū ꝓdē. §. ꝑꝑ ꝯſciam. ð

Nota.
¶ Summarie omnium predictorum in hoc cap° ē. ꝙ quicūqȝ
eſt ſua culpa uiciatus. corpore repellitur
Qui uero ſine ſua culpa. non repellitur.
niſi ſcandalum timeatur ex nimia
deformitate. vel ꝑuidum ex nimia
debilitate. Hec. Raymundus.

renū.in glo.magna. de quib⁹.ĩ.irregularitas
primo. Jtez ſi eſt diu ꝯtinuatū.lxxxi.di.p̄ſby.
in glo. Jtē fornicatio notoria. vel diu ꝯtinua
ta.vel ſcandaloſa.c.q̄z ſit.de exceſ.prela.

3 ¶ Que ſūt crimina degradatione digna.R.
qui.ſ.ibidē.ꝙ oē crimen cū incorrigibilitate.
c.cū non ab hoīe de iudi. Fallit in heretico.c.
ad abolendā.ꝛ.c.excōicamus de hereti.ꝛ.c.i.
eo.ti.li.vi. Jtē in falſariis lr̄aꝝ apoſtolicaruz
c.ad falſarioꝝ.de cri.fal. Jtē in ſortilego.xxvi
q.ij.c.quicunqꝫ ſacerdotum.de homici. dubi
um eſt. Et dic ꝙ ſi intelligatur de verbali. eſt
verum.ſecus ſi de reali.

4 ¶ Vtrꝫ criminoſus añ pactā pniam vel poſt
poſſit celebrare ſine diſpenſatōe.vel poſſit ꝓ
moueri ad ordines.R.ſm.glo.ꝛ Jnno.in.c.ex
tenore.de tem.or.ꝙ aut crimē eſt occultū.ꝛſic
pōt.dū tñ vere peniteat.tex.eſt in.c.fi. d̄ tem.
or. Sufficit eni abſolutio ſacerdotis ex ptāte
clauiū.niſi ſit tale crimen qđ impediat execu
tionē poſt pniaꝫ.vt in.d.c.niſi cū pridē.§.i. vt
eſt in crimīe qđ inducit irregularitatē. De q̊
ĩ.irregularitas primo. Si vero crimē ē mani
feſtū.q̄uis nō ſit crimē enorme ſed mediocre
nō pōt ſine diſpēſatōe.ēt poſt pactā pniam.
Et dr̄ manifeſtū ſi cōuictus ē in iudicio.vł ti
more ꝓbatōis ꝯfeſſus ē.vel opis publicatōe
Nec obſtat.c.p̄ſbyteꝝ.ꝛ.c.peruenit.l.di.qr p il
lud nō ē ablata facultas diſpenſandi cū vere
penitentib⁹.ꝛ maxīe vbi nō imīnet ſcandalū
vt.l.di. vt ꝯſtituerēt.ꝛ.c.dño ſctō. Et hec vera
ſunt in criminalibus capitalibus.que dicunt
mediocra.ſecus in leuibus. Et dicunt leuia q̄
ꝯtingūt p imperitiā.vel culpā ſine dolo.vel ſi
eſt dolus eſt tñ cum re modica. vt no.in.l.in
ſpiciendum.ff.de pe.ꝛ in.l.leuia.ff.de accu.ꝛ i
c.cum dilecti.eo.ti.

5 ¶ Quis pōt diſpenſare cū talib⁹.R.ꝙ ep̄s in
criminibus minorib⁹ adulterio. Jn maiorib⁹
āt ſolus papa.vt no.in.c.at ſi clerici.d̄ iudi.ni
ſi ex magna cā.vide.ĩ.diſpēſatio.§.v.ꝛ ēt non
poſſet qñ inducunt irregularitatez.vtputa qr
celebrauit excōicatus.ꝛ hmōi.niſi in caſibus
in quibus a iure conceditur diſpenſatio in irre
gularitate.vt.ĩ.irregularitas per totum.

6 ¶ Crimē dr̄ publicū.qđ ad publicū ſpectat iu
diciū. Et hec ſunt que no.ff.de publi.iudi.l.i.
que ſūt lex iulia maie. Et ſub hac ꝯprehende
ſacrilegia ꝛ reſidua. Lex iulia de adul lex cor
nelia de ſiccarijs ꝛ veneficiis. Lex pō.de pari.
lex iulia pec. Lex cornelia de teſta.fal. An aut

in alijs Azo dic̄ ꝙ ſic. Jntellige in inſtrumē
tis nō in alijs ſcripturis ſm Accur. Lex iulia
de vi publica ꝛ p̄uata. de ambitu repetūdaꝝ
ꝛ d̄ ānona ꝛ hmōi.in qb⁹ lex exp̄mit qđ ſit pu
blicū.vt i.l.ij.ff.in fi.de p̄uarica.ꝛ ibi Bar.ꝛ
Jo.de imo.in.l.fi.ff.de p̄uat. delic.ꝛ in l.ij.ff.
de ꝯcuſ. Sed ſꝫ ius canonicū oē crimē dr̄ pu
blicum.qr ad publicū iudiciū ſpectat punien
dum.vt in.c.trina.de collu.in glo.

¶ Jtem publicorum iudicioꝝ. quedam ſunt 7
capitalia.ex quibus mors ꝛ auxiliū imponit.
hec ē aque ꝛ ignis interdictio.p has penas ex
imit caput de ciuitate. Nā cetera non exilia
ſed relegatiōes ꝓprie dicunt.qr tunc ciuitas
retinetur. Quedam ſunt nō capitalia.ex qui
bus pecuniaria aut in corpus aliqua cohertio
pena eſt.vt in.l.publicorum.ff.de pub.iudi

Chriſma Vide infra.oleum ſan
ctum.

Culpa alia latiſſima. ſm Bar.i.l.
qđ nerua.ff.depo. Et idē ē
ꝙ verus dol⁹ ꝛ manifeſt⁹. Alia latior.ꝛ
ē dolus p̄ſumpt⁹. Alia lata.ꝛ hec ē nō intelli
gere qđ oēs intelligerēt.vel maior ps tex.ē i.l.
late culpe.ff.de ver.ſig. Sꝫ no.ꝙ coīt glo.non
ponūt niſi latā culpā.ꝛ tex.in.d.l.qđ nerua ex
ponit latiorē ꝓ lata. Et ſic colligo ſꝫ glo.in.d.
l.qđ nerua.ꝙ noīe doli ꝓprie nō ꝯphendit q
ex culpa fecit.qr dolus differt re ꝛ noīe a cul
pa:qr dolus ē a ꝓpoſito.vt ꝓbat in.l.i.§.dolū
ff.de dolo. Culpa vo nō. vt in.l.ſi ꝓcuratorē
§.dolo.ff.mā.ꝛ ꝓ h̄ facit dictū Bal.in.l. qđ ḡ
§.pena.ff.d̄ his qui.infa.vbi dicit accuſat qs
de homicidio doloſe facto.ꝛ ꝓbat culpa. an
abſoluet ſeu mitius augef in eadē inſtantia.
R.ꝙ mitius augef.ꝛ ſic ſentit ꝙ dolus nō eſt
realit culpa. Verꝫ eſt ꝙ lata culpa ē dolus pre
ſumptus.ita ꝙ vbicunqꝫ quis tenet de dolo
venit ꝛ lata culpa. Sed tñ verus dolus nō eſt
vt no.glo.in.c.bona fides.de depo. Et in con
ſcientia vbi ceſſat p̄ſumptio nō habet ꝓ dolo
Et quis debeat ꝓbare dolū vel latā culpā in
teruenisse.vide.ĩ.cuſtos.§.i. Nota etiā ꝙ lata
culpa eſt deuiatio incircūſpecta ab ea diligen
tia quā habēt homines cōiter eiuſdē ꝓfeſſio
nis. Et ideo error artificis non eſt lata culpa
niſi qñ errat in eo qđ cōiter hoīes in illa arte
ſciūt nō qñ errat in eo qđ excellentiſſimi ſciūt
Jta limitat Bar.in.d.l.qđ nerua. Vnde ſi de
poſui pecuniam apud campſorem qui cōiter
habebatur bone conditionis ꝛ nō erat.nō eſt

lata culpa. Et Bal. in. l. pignoriſ. C. de pigno.
ac. dicit. Acceſſi ad molendinum. ⁊ i curſu ho
ſtium. perdidi beſtias. non eſt lata culpa. ex q̊
maior pars credebat ſecurum acceſſum.
1 ¶ Utrum lata cl'pa equpet dolo. vide. ȷ. dol⁹. §. iij.
2 ¶ Quid eſt leuis culpa. R. eſt omittere qd dili
gens hō nō omiſiſſet. vel facere diligens hō
nō feciſſet. Exēplū. Fenerator nō excuſſit res
pignoratas a tineis tali tpe q̊ diligēs feciſſet.
3 ¶ Quid eſt leuiſſima culpa. R. eſt nō puidere
qd diligentiſſimus puidiſſ3. l. ſi putator. ff. ad
l. aquil. vel omittere qd diligētiſſimus n̄ omit
teret. l. diu⁹. ff. de offi. pſi. nō equitare vt diligē
tiſſimus equitaret leuiſſima culpa eſt vel non
curare facere qd diligentiſſimus curaret.
4 ¶ Qua culpa tenetur quis ex contractu. vide
s̄. cōmodatum. §. xi.
5 ¶ Qua culpa tenet̄ quis ex officio. R. Pa. in
c. cū cām. de teſti. qꝙ iudex tenet̄ de dolo ⁊ lata
culpa. ſed nō de leui. Qd credo verū in eo q a
ſuperiore ponit̄ in officio p obedientiā ſolū. ſec⁹
de eo qui illud queſiuit. ſi mō alius diligētior
fuiſſet. q2 tunc tenet̄ ēt de leui. Similiter dico
ꝙ nō tenet̄ niſi de dolo ⁊ lata culpa agrimen
ſor ⁊ alij q aſſūmunt̄ ad calculū vel cōcordiā
tex. eſt in. l. fi. ff. de nouo ope. nū. ⁊ ibi. Bar. ⁊
no. glo. in. c. quis indicante. de preſcri. Fallit h
in his qui exercent aliquā artē ſicut periti. h ē
pfitent̄ ſe peritos ⁊ magiſtros. q2 tenent̄ ēt
de leuiſſima. facit qd notat glo. inſti. de ob. q̄
ex quaſi delic. na. ⁊ tenet Pa. in d. c. indicāte.
Sed ego credo verū qn̄ diligētiſſimū qſiuiſſet
niſi fuiſſet decept⁹ ex ſua pfeſſiōe. q2 tūc d le
uiſſima. aut diligentē. q2 tūc de leui ſolū tenet̄
6 ¶ Utrum in foro aie teneatur quis reſtituer̄
damnū qd dedit primo ex culpa ſua R. ꝙ l3
Inno. in. c. q2 plerīq3. de imu. ec. velit ꝙ ſolū d
dolo ⁊ lata culpa teneat̄. ⁊ multi doc. p ſingu
lari dicto hēant. tn̄ ego credo ꝙ teneat̄ de oi
damno ex quacunq3 culpa ſua. de qua tenet̄
tam de iure ciuili q̄3 canonico. p ea que dicam
ȷ. lex. §. iiij. Et p hac opi. eſt glo cū tex in. c. cō
ſuluiſti. ij. q. v. que dicit ꝙ tenet̄ ēt q̊ ad deum
ſi diligentiā debitā nō habuit. vt in. d. c. con
ſuluiſti. ⁊. l. di. clerico. ⁊. xxxv. q. ij. in lectū. Di
cit tn̄ ꝙ nō punitur rōne homicidij. ſed negli
gentie. vt. xv. q. i. c. inebriauerunt. ⁊ facit. c. fi.
de iniur. ⁊ dā. qd indiffinite loquitur. ⁊ hec
eſt tutius cum ipſe Inno nullo iure pbet di
ctū ſuū. q2. d. c. inebriauerūt. nihil facit pro eo.
imo potius contra ſi bn̄ inſpiciat̄. l3 adducat

p ſe. Cū hoc concor. Jo. an. in. c. qm̄ 3. de pba.
⁊ ibi cū ſequit̄ Pa. q2 negligentia in pprio fa
cto culpanda eſt. in alieno vituperāda. l. ſi cō
ſtante. §. ſi maritus. ff. ſo. ma.
Cura aiarū ſm Inno. in. c. cū ſatis.
de offi. archi. ſtricte eſt ptās
ligandi ⁊ ſoluendi in foro pniali. ⁊ hec 1
nulli cōuenit prelato niſi ſacerdoti. vt pbat̄.
xxi. di. in nouo. de pe. ⁊ re. c. ois. ⁊ hanc ptātē
ligandi ⁊ ſoluendi qlibet ſacerdos cū ordine
accepit. l3 nō in iſtos vel in illos q ſibi non ſūt
cōmiſſi. Dicit̄ ēt cura large. ⁊ eſt ptās eijciēdi
⁊ recipiendi in eccl'a cogendi ⁊ puniēdi exceſ
ſus. xxi. di. §. i. Sub hac ēt eſt excōicare. inter
dicere. ſuſpendere. ⁊ huiuſmodi. que ſunt ad
morū correctionem. de electione dudū. Et de
vtraq3 iſtarū intelligit̄. c. de multa. d preben.
Cupiditas Uide ſupra. Aua
ritia.
Curialis dicit̄ qui nexib⁹ curie
ligatus adulat̄ princi
pibus. xxxvij. q. nōne. li. diſt. qui in aliq̄
Item curiales dicuntur aduocati in cauſa ſā
guinis. vel milites ſeu officiales ſeua exercē
tes. li. di. aliquantos. ⁊. c. ſe.
¶ Utrum tales ſint ad ordines pmouendi vel 1
ad religionē. R. ꝙ n̄. niſi cū magna diſcuſſiōe
vt intelligat̄ vtrū ſit ſolutus a curialibus. vel
ſi ē irregularis. vel vt fugiat obligatō3 ⁊ hmōi
vt i. c. legē. liij. di. ⁊ dicit ꝙ p trienniū dn̄t pba
ri. ⁊ ē bonū pſiliū. niſi aliqd rōnale aliud ſua
deat. non d3 tn̄ recipi ad religionē. nec ordia
ri ēt ſi non eſt irregularis ⁊ ſi ex deuotōe mo
ueatur. niſi ſit ſolutus a curia. li. di. c. i.
Curioſitas eſt poſtpoſitis di
uinis ⁊ ſctōrū elo
quijs ſcriptis philoſophorū ⁊ poetarū
rōne vtilitatis vl' delectatōis intēdere. xxxvij
di. ſacerdos. ⁊. c. ſe. Itē cum ſacra ſcriptura n̄
ſm ſanctorū expoſitionem. ſed ſm ſecularem
ſapientiā ⁊ pprij ſenſus vanitatem exponit̄
c. vino. ca. di. Item qui plura volunt ſapere
q̄3 oporteat. aut de his de quibus non eſt du
bitandū. faciūt queſtiones. de renū. c. qm̄ ali
qui curioſi. li. vi. ex quibus cū ibi notatis. p3 ꝙ
velle cognoſcere qd non conuenit eſt curioſi
tas ⁊ pctm̄. q2 inordinatio quedam.
¶ Utrum ſit pctm̄ mortale. R. ꝙ ſiue curioſitas 1
ſit reſpectu ptis intellectiue. ſiue reſpectu ptiſ
ſenſitiue ē mortale pctm̄ in. vij. caſibuſ. vt col
ligo ex Tho. ſa ſe. q. clxvij. Alc. ſa ſe. Primo

7 ¶ Quid ſi depoſitũ reddat̃ ſed deterioratum R. ꝙ tenet̃ quaſi redditũ non ſit. vt dicit tex. in.d.l.i.§.ſi res depoſita. Qđ intellige ſi dolo deterioratũ ſit. vel etiam culpa. qñ de culpa tenebat̃. qꝛ tunc tenet̃ reſtituere. vel totam eſtimatione ſi deterioratio talis ſit ꝙ inutilr factũ eſt deponẽti. aut ſi nõ. ſaltẽ quanto deterius. ar. eoꝝ que no. in.l.i. in pn̄. ff. de edil. edi.

8 ¶ Quid ſi heres aut alius diſtraxit depoſitũ factũ mortuo. R. ꝙ ſi doloſe fecit tenet̃. ſi aũt ignorans rem depoſitã ⁊ bona fide diſtraxit non tenet̃ niſi de eo qđ ad eũ ꝑuenit. Similit̃ dic in commodato. vt in.l.i.§.vltimo.⁊.l.ſed ⁊ ſi non ſit heres. ff. eo. ti. Qđ ſi minus vendidit. vel p̃ciũ nudũ exegit ſine dolo. tũc actões tm̃ preſtabit deponenti. aut comodanti. vt in l.ij. ff. depo. Si vero rem poſſit redimere ⁊ p̃ſtare. nec velit. non caret culpa. i. dolo. vt. l. plane. ff. depo. iuncta. l. dolus. ff. man. Et ideo tenetur.

9 ¶ Utꝝ depoſitor poſſit reuocare depoſitum ſemper qñ vult. R. ꝙ ſic. d.c. bona fides. etiã ſi depoſuiſſet vt ſibi redderetur certo tempore. vt in. d.l.i.§. ſi depoſuero.

10 ¶ Utꝝ ſemꝑ ſit reddendũ depoſitum qñ petit. R. ꝙ regulariter ſic. ar. d.§. ſi depoſuero. ⁊ d.c. bona fides. imo denegans cõmittit furtũ ⁊ condẽnatus ſuo nomine efficit̃ infamis. C. depo. l. qui depoſitum. Et nota ſuo nomĩe. qꝛ ſi ꝓcuratorio. tutorio. curatorio. vel defenſorio noĩe condemnet̃ non efficit̃ infamiſ. vt in l. furti.§. ſi quis alieno. ff. de his qui not. infa. Fallit tñ h. ſ. ꝙ teneat̃ reddere in. iiij. caſibus Prim⁹ qñ quis gladio depoſito efficit̃ furioſus. ⁊ ſic cũ petit. non tenet̃ etiã ſi iuraſſet ſe reddere qñ petet. xxij. q. ij. ne quis. Secundus ſi deponens poſt depoſitũ fuit deportatus. ⁊ bona eius publicata ſunt. qꝛ in publicũ deferendũ eſt depoſitũ. non ei qui depoſuit vt. l. bona fides. in prin. ff. depo. Tertius qñ fur ⁊ dñs concurrunt in petitione. qꝛ dñs preponit̃ d.l. bona fides. Quart⁹ qñ fur depoſuit apud dñm cui ſurripuit. vel apud proprietarium. vt in. d.l. bona fides.

11 ¶ Utꝝ cã cõpenſatõis poſſit retineri depoſitũ. R. ꝙ nõ. vt i.d.l. bona fides. Et ẽ ſingulare in depoſito. lꝫ in alijs ſit ſecus. ꝑ regulã. xxxij q. vij. dñs. Qđ verꝝ eſt de cõpenſatõe directa ſed de cõpenſatõe indirecta loquendo bñ põt fieri in cõſciẽtia ſimpliciter de quibuſcũqꝫ. vt. ſ. Compenſatio.§. ij. lꝫ quo ad foꝝ ꝯtentõſum foret diſtinguendum preſertim quando doloſe denegat facere debitum.

¶ Utrũ depoſitarius poſſit vti re depoſita. 12
R. ꝙ nõ. al's cõmittit furtũ. vt. l. quin furtũ. ff. de ꝯdi. fur. Fallit h in duob⁹ caſibus. Primus ſi pecunia nõ obſignata deponat̃. l. quintus. ff. depo. Secus ſi ſignata. l. ſi ſacculũ. ff. depo. Et idẽ dic de quibuſcũqꝫ que ꝯſiſtũt ĩ numero. pondere. ⁊ menſura eadẽ rõne. Secũd⁹ ſi putauit dñm ꝑmiſſuꝝ. ff. de fur. l. q re. ĩ pn̄.

¶ Utꝝ aliqs poſſit rem ſuã apud aliũ depo/ 13
ſitã furtim accipe. R. S. Tho. ſa ſe. q. lxvi. ar. v. ꝙ nõ. qꝛ grauat depoſitariũ ad reſtituendũ vel ſe oñdendũ imunẽ. ⁊ iõ ſi facit tenet̃ eũ releuare. Qđ verꝝ intelligo niſi ipſe depoſitari⁹ ſciuiſſet rem depoſitã iniuſte detentam a deponente. vel niſi vero dño eam petente ſimul cũ vſurpatore eam ſibi denegaſſet. quia cum iniuſte eã teneat videtur ꝙ ſine peccato furtim poſſit ſibi auferri. ar. l. ancille. C. d fur. ⁊. l. bona fides. ff. depoſiti.

¶ Cui credendũ eſt qñ depoſitũ nõ eſt oſten/ 14
ſum depoſitario ſeu tabernario. vtputa qꝛ depoſuit burſã vl' ſacculũ plenũ. tñ nõ oſtendit quid erat intus ⁊ quantũ. R. Mar. in cle. ne ĩ agro. de ſtatu mo. in.§. ſanc. ꝙ non credet̃ deponenti niſi probet neqꝫ ſtabit̃ eius iuramento. qꝛ iuramentum non datur niſi qñ precedit ſemiplena probatio. vt in. c. ſi. quod metuſ cã vide. ĩ. Nauta.§. i.

¶ Quomodo teneatur tabernarius ⁊ nauta 15
⁊ huiuſmodi de his que deponũtur apud eos vide. ĩ. Nauta in princi.

¶ Ad quid teneat̃ deputatus ad cuſtodiam li 16
brorum. vide. ſ. Cuſtos. in prin.

Deriſio ſm. S. Tho. ſa ſe. q. lxxv. eſt cũ aliquis malũ alicui⁹ pſone vel defectũ in ludũ vl' riſũ ponit vt erubeſcat ⁊ verecundet̃. Et propterea differt a cõuicio ſeu contumelia. qꝛ ſic finis ipſi⁹ eſt vt tollat honorẽ. ſic deridẽs intẽdit vt erubeſcat. Fit ãt deriſio in verbo cachino. ⁊ ſic ẽ deriſio. Aliqñ fit naſo rugato. ⁊ ſic eſt ſubſãnatio. Aliqñ factis. ⁊ ſic eſt illuſio. tamen in ſi. idem ſunt. vt nõ. glo. ſup pſ. qui habitat in celis irridebit eos.

¶ Utrum ſit mortale pctm̃. R. qui. ſ. ibidẽ ꝙ 1
ſic. qñ irridendo oino paruipẽdit aliquẽ ⁊ tã vilem exiſtimat vt de eius malo non ſit curãdũ. ſed ſit ꝓ ludo habendũ. ⁊ tanto grauius ẽſto mag' tenet̃ revereri eũ. Uñ irriſio dei ẽ

grauiſſimū pctm̄. Scd̄m locū tenet irriſio ſā/
ctoꝝ ⁊ ſacramētoꝝ. Tertiū parentū ⁊ p̄latoꝝ
ꝑpterea chain fuit maledictus. ij. q. vij. ſnia.
xv. q. v. c. i. Quartū iſtoꝝ que grauis eſt quia
multi a bn̄ agendo retrahunt̄. Irridere āt de
malo ꝓximi inq̄ʒtū eſt leue. ſeu paruū ⁊ ſine
notabili vilitate ꝓximi vel ꝑturbatione erit
veniale pctm̄, ſm̄ Alc. ſa ſe. ti. de deriſione.

DEſperatio eſt qn̄ ex falſa exti/
matione ꝑ pctā q̄
fecit. vel bona que omiſit deſperat de
dei miſericordia. credens deum nolle vel non
poſſe ſibi parcere. vel in gratiam recipere.

1 ¶ Vtꝝ ſit grauiſſimū pctōꝝ. R̄. ꝙ ex ꝑte nr̄a
eſt grauius q̄ʒ odiū dei. q2 ꝑ ſpem reuocamur
a malis ⁊ introducimur ad bona ꝓſequenda
iō ſublata ſpe hoies infrenate labunt̄ in pctā
⁊ a bonis retrahunt̄. Vn̄ glo. ſuꝑ illud ꝓuer.
xxiiij. ſi deſperaueris. Nihil execrabilius de/
ſperatione quā qui h3 ⁊ in generalibꝰ hꝰ vite
laboribꝰ. ⁊ qd̄ peius eſt in fide. certitudine cō
ſtantiā ꝑdit. ⁊ Iſi. de ſum. bo. Perpetrare fla
gitiū aliqd̄ mors eſt. deſperare eſt deſcendere
in infernū. Odiū tn̄ dei qd̄ ꝓuenit ex eo ꝙ vo
luntas hois diuine bonitati ꝯriatur ſm̄ ſe eſt
grauius pctm̄. ſil'r infidelitas. Et intellige ꝙ
eſt grauiſſimū pctm̄ qn̄ hō ſcient' ⁊ aduertent
tenet ꝙ deꝰ nolit parcere penitentibꝰ ⁊ grāʒ
dare redeuntibus. q2 ſicut motus ſpeciei qui
conformiter ſe h3 ad eſtimationē verā lauda
bilis eſt ⁊ meritorius. ſic motꝰ oppoſitus. ſ. d̄
ſperationis qui ſe conformat eſtimatōi falſe
de deo eſt vitioſus ⁊ mortale pctm̄ ⁊ grauiſſi
mū. ſecus ſi deſperatio eſſet in ſubito ⁊ i indeli
berato motu. cū aliquotiens ex complexione
nature cauſet̄. q2 eſſet veniale. vel nullum pec
catum. hec ex Tho. ſa ſe. q. xx. ⁊ Alc.

2 ¶ Deſperatio aliqn̄ ꝓuenit ex accidia. q2 ꝓpt̄
triſticiā quā ꝯcipit erga bonū deſperat poſſe
ꝑ ſe vel ꝑ alium illud ꝑficere. Aliqn̄ ꝓcedit ex
luxuria qua hō deditus delectationibꝰ vene/
reis faſtidit bona ſpūalia ⁊ non ſperat ea q̄ſi
bona ardua. Aliquādo ex auaritia que hoieʒ
qui h3 multa reſtituere ligat vt deſperet. Ali/
quando ex nature complexiōe. qua homo me
lancolicus incidit in eam.

3 ¶ Vtꝝ ſit de aliquo deſperandū in hac vita
R̄. ꝙ nō. c. nemo. de pe. di. vij. xxvi. q. vi. c. is q
tpe. ⁊. c. ſi preſbyter. ⁊. c. agnouimus.

DEtractio eſt aliene fame per oc
culta verba denigratō

Et dr̄ occulta reſpectu eius de quo dicunt̄. q2
in eius abſn̄tia ꝓferunt̄. ⁊ differt ſm̄ Tho. ſa
ſe. q. lxxiij. a contumelia. q2 cōtumelioſus per
aperta verba dicta in faciē intendit derogare
honori. Detractor v̓o in abſentia ꝓximi eiꝰ
fama ledit. Et ſic p3 ꝙ in modo. q2 iſte occulte
ille aperte. ⁊ in fine differt. quia iſte famam il
le honorem auferre intendit.

¶ Quot modis fit detractio. R̄. ſm̄ Alc. ſa ſe 1
tractatu eo. ꝙ. vij. modis. Primꝰ eſt occulta/
tiuus qn̄ qd̄ eſſet manifeſtandū neceſſario ad
honorē ⁊ ſalutē aiaꝝ nō vult ꝓpalare. Unde
Gilbertꝰ. Grauis inquit rapacitas cū verā
alterius gloriā. ⁊ ſi mendatio non corrumpis
ſilētio preteris. Scd̄s eſt negatiuꝰ. ſ. cū negat
ſcienter alterius bonū. ſ. dicendo nō ē veꝝ ꝙ
talis ſit bonus. Tertius eſt deprauatiuꝰ. ſ. cuʒ
dicit bonū factū. ſed mala intentōe. ſeu q2 ſe/
cuta tot. ſcandala ſūt ⁊ hmōi. ꝯ illud. xi. q. iij.
c. Vbe qui dicitis. ⁊c̄. Quartꝰ eſt venenatiuꝰ
ſ. cū mala imiſcent̄ bonis ſicut fit cōiter. q2 di
cūt prius bona. poſtea addunt mala ⁊ hmōi.
Quintꝰ eſt publicatiuꝰ. ſ. cū occulta pctā ma/
nifeſtat his quibus nō d3. aut ordine quo nō
d3. Sextus eſt augmentatiuus. ſ. addendo v̓l
ex mō loquendi aggrauādo factū. Septimꝰ
ē inuētiuꝰ. ſ. falſa crīa iponēdo. ſiue p̄dicti mo
di fiant v̓bis claris. ſiue obſcuris. ſiue ſignis
vel litteris aut alio mō equalēti. q2 factis ⁊ ſi
gnis loquimur. de ſpon. cū apud. ⁊. c. tue.

¶ Vtꝝ ſit pctm̄ mortale. R̄. vt colligo ex do/ 2
ctrina Alc. vbi. ſ. ⁊ Tho. vbi. ſ. ꝙ tripl'r dr̄ q̄ſ
detractor. Primo mō ſolū formaliter depra/
uat. ⁊ hoc eſt qn̄ ille qui dicit. occultat ⁊ negat
⁊c̄. quedā que de ſe nō ſunt in infamia ꝓximi
ſed tn̄ ea intentōne vt diffamet̄. ⁊ talis ſemꝑ
peccat mortaliter. Facit. c. cū volūtate. de ſen.
ex cū ſimilibus. Nō tenet̄ tn̄ ad reſtitutioneʒ
fame. Scd̄o mō dr̄ quis detractor materialit̄
tm̄. ⁊ eſt ille qui nō aio infamandi. ſed ex loq̄/
citate. vel alio mō indebito occultando negā
do v̓ba ꝓfert in infamiā ꝓximi. ⁊ ſi talis oc
cultatio. negatio. ⁊c̄. de ſe infamāt. puta q2
ſunt ꝯ honeſtatē vite ⁊ moꝝ ⁊ apud illū. vt il
los quibus occultat. negat. ⁊c̄. ſequit̄ infamia
ꝓximi ꝯ quē taliter detrahit. tunc mortaliter
peccat. ar. c. ſepe contingit. ⁊. c. hi qui. l. di. Si
v̓o de ſe talia nō infamāt. puta q2 pn̄t intelli
gi ita de culpa veniali ſicut d̄ mortali. ſicut cū
quis dicit. talis eſt magnus ſuperbꝰ. alterus.
auarus. iracundus. ⁊ hmōi q̄ poſſunt accipi.

ꝛ ꝓ primo motu qui eſt venialis. ꝛ ēt ꝓ pctō
mortali. tūc ñ peccat mortaliter talis ꝓferēs
ex loquacitate. qꝛ ſi ꝓximi audientes ſcanda/
lizanꝉ eſt eis imputādū. cū faciāt ꝯ illud eſto
te miſericordes de reg. iur. qꝛ in meliorē ptē d
beant interpretari. Idem dicendū in his que
ſunt modice importantie. puta pctā venialia
que cōiter nō infamāt. Idē ſil'r dic ſm Sco.
in. iiij. di. xv. q. iiij. de eo qui ex loq̄citate dicit
ſe audiuiſſe aliq̄ mala īfamatoria ꝓximi. Nō
qꝛ talis ex natura actus nō aufert illi famā ī
opinione audiētis. qꝛ q cito credit leuis ē cor
de dūmō aliquid nō addat quo ꝓuocēꝉ audi
entes ad credendum. qꝛ tunc eſſet mortale ſm
Landul. vbi. ſ. Similiter ſi ille cui dicit hēat
cū ꝓ ſcelerato. qꝛ iaꝫ infamatus erat apud eū
de alijs ꝛ ſi nō de iſto. Tertio mō dr̄ quis de/
tracto materialiter ꝛ formalit. qñ. ſ. occultat
vel negat. vel dicit verba infamatoria ꝛ cū i/
tentione infamādi. ꝛ talis ſine dubio magis
mortaliter peccat q̄ꝫ raptores reruꝫ. vi. q. i. ex
merito. ꝛ. c. deteriores. Et ꝙ detractio ſit mor
tale pctm̄. ex ſe faē. c. accuſatio. ij. q. vij. ꝛ. c. ne/
mo peritoꝝ. xi. q. iij. ꝛ. c. homicidioꝝ. d pe. di.
i. ꝛ. c. clericus. cl. ij. xlvi. di.

3 ¶ Utrꝫ ille qui ꝑ detractionē ſuā abſtulit fa
mā proximi. teneatur ad reſtitutionē. R. ſm
omnes doc. in. iiij. di. xv. ꝙ ſic. ſicut qui res ra
puit alienas. Diſtingue tñ ſic. aut occultatio
negatio ꝛ ſimilia de ſui natura erant infama
toria. ꝛ ea occultauit. negauit. ꝛc̄. ei qui bonaꝫ
opinionē habebat de ꝓximo. ex quib⁹ nunc
malā hꝫ nec ſciuit aliunde. ꝛ ſic indiſtincte te
neꝉ. ſ. ſi dixit veꝝ ſine mendacio excuſando ꝓ
ximū. ſ. ꝙ male dixit. ꝛ ꝙ nō credat ſi occulta/
uit reuelando ꝛ hmōi. Si vo īpoſuit falſum
dicendo ſe mendaciter dixiſſe. ēt ſi deberet re
manere infamat⁹. qꝛ mag' teneꝉ ſuare famā
iuſte ꝓxio q̄ꝫ iniuſte ſibi. vñ ſi ī publico dixit
retractet ī publico. ſi ī occl'to. ī occl'to. Fallit h
ī. vij. caſibuſ. Primuſ qñ ſequereꝉ maior infa
matio. vtputa qꝛ nō amplius forte recordant
ꝛ ꝓpterea qñ vult reſtituere famā. dicat d eo
malo qd dixi de tali nō credat'. nec ſpecificet
quid. Scds caſus qñ reſtitutio nō poſſet fieri
ſine periculo probabili alicui⁹ mortalis peti.
vel mortis corporalis ꝛ hmōi. qꝛ tunc cū tale
malū ſit proponendū fame non tenetur. Ad/
uertendū tñ ſm doc. ꝙ qñ reſtitutio fame nō
poteſt fieri. infamator teneꝉ ad aliquod equa
lens. in rebus. ar. c. eccl'e ſancte Marie. vt li.

pen. ni. ino. Tertius qñ dixit his quibus debe
bat. puta prelato ꝑ denunciationē aut accuſa
tionē. vel his qui poterant ꝓdeſſe nō obeſſe.
Quartus qñ talia de ſui natura nō erāt infa
matoria. puta qꝛ poterāt interpretari in pctm̄
veniale. Quintus qñ dixit ſe audiuiſſe nihil
ipſe addendo ex q̊ credulitatē faceret. ꝛ ſic nō
teneꝉ ad reſtitutōꝫ ſm Sco. in. iiij. ꝛ Landul.
ꝛ Aſteñ. Addit tñ Aſteñ. ꝙ ſi ſeqnaꝉ infamia
nihilominus tenetur q̄ꝫuis ſimplicit dixerit
ſe audiuiſſe nihil addendo. Scotus vo dicit
ꝙ videtur durum dicere ꝙ exeat genus pec/
cati venialis quando ex inconſideratione ta/
lia refert. Sextus caſus eſt quando ille cui di
xerat ſciuit per aliam viaꝫ poſtea. vtputa qd
tūc erat ſecretū. nūc publicatū eſt ꝑ alios. Se
ptimus quando ille oīno erat infamis. ſalteꝫ
apud illos cum quibus detraxit de eo.

¶ Utrꝫ ille qui infamauit ꝓximū indirecte. ſ. 4
negādo crimē ſibi impoſitū ab accuſatore in
iudicio. aut denunciatore teneaꝉ. R. ſm Sco.
vbi. ſ. ꝙ nō teneꝉ pctm̄ ſuū in iudicio ꝯfiteri
niſi mō ꝛ ordine. de q̊. ſ. confeſſio delicti. Et
iō ſibi imputet qui accuſat de quo non poteſt
ꝓbare. Concor. Ri. ibidē. ar. v. q. iij. Debet tñ
ꝑ verba ſobria excuſare cū dicendo nō creda
tis ꝙ maligne ꝓceſſerit ſed ſic credebat aut ali
quis eum ſeduxit ꝛ huiuſmodi.

¶ Utrū audiens detractionē peccet mortalit 5
R. ſm Tho. ſa ſe. q. lxiij. ar. iiij. ꝙ conſentire ꝑ
audientiā detractioni poteſt eſſe dupliciter.
Unomodo directe. qñ. ſ. quis inducit aliū ad
peccatū detractiōis. ꝛ placet ei ꝑꝑ odiū qd hꝫ
ad eū cui detrahiꝉ. ꝛ ſic eſt equale pctm̄ cū de/
tractōne. Et ideo ſi detractio erit mortaliſ. ſic
ꝛ auditio. ad ro. i. Non ſolū qui faciunt ſed q
conſenciunt. facit. c. non ſolum. xi. q. iij. Alio
mō conſentit quis indirecte. ſ. qñ non reſiſtit
cum reſiſtere poſſit. Et hoc contingit aliqñ. ñ
qꝛ peccatum ei placeat. ſed propter timorem
humanū. vel negligentiā aut verecundiam. ꝛ
tunc aliqñ eſt mortale. puta qꝛ prelatus qui te
neꝉ compeſcere. vel propter ſcandaluꝫ. aut qꝛ
preponit timoreꝫ humanū charitati dei. al's
veniale eſt. Concor. Ale. vbi. ſ.

¶ Utrꝫ infamās ſeipſū dicendo aliqua mala 6
que nō cōmiſit peccet mortaliter. R. ꝙ ſi facit
ꝑꝑ tormēta euitāda. ſic faciūt illi qui ad tor/
turā ponunꝉ nō peccat. ſed licite fieri pōt. qꝛ
talis ꝯfeſſio facta tali metu nō valet. nec ēt ſi
fiat ꝯ aliū. Sꝫ ſi nō fiat ex tali metu peccat

moꝛtaliter.⁊ teneẗ retractare.ar.c.nõ ſunt au
diendi.xi.q.iij. Glo.tñ in.c.i.xv.q.vi.tenet ꝙ
ēt ſi facit propter toꝛmenta peccat moꝛtaliter
Sed ei non credo.qꝛ nõ eſt mendaciũ ꝑnitio
ſũ.niſi foꝛte in caſu qñ ratificaret poſt toꝛmē
ta ex qua ratificatione eſſet occidendus ipſe.
vel aliꝰ dãnificandus.qꝛ ſic moꝛtaliṫ peccaret
⁊ teneret retractare quo ad id qd̃ falſe dixit đ
alio.ſed quo ad id qd̃ dixit de ſe ſi ꝑpter dolo
rē toꝛmentoꝝ quē timeret iteꝝ ſibi infligi po
tius preeligeret moꝛi q̃ȝ ipſum pati.credo nõ
teneret de neceſſitate retractare.

Diaconus debet aſſiſtere ſacer
dotibus ⁊ miniſtrare
in oĩbus que aguntur in ſacramentis
chꝛiſti.pꝛedicare euangeliũ.donare pacem ⁊
annunciare.xxv.di.plectis.§.ad diaconum.⁊
xciij.di.in multis capitulis.

1 ¶ Utꝝ poſſit diſpēſare coꝛpꝰ chꝛiſti.R̸.ꝙ ñ
de ꝯſe.di.ij. ꝑuenit.niſi neceſſitate cogente đ
iuſſu ep̃i vel pꝛeſbyteri.xciij.di.pñte.vel ſi lõ
ge eſſet ep̃s vel pꝛeſbyter ⁊ neceſſitas cogeret
poſſet ſine alia licentia.ea.di.c.diacones.

2 ¶ Utꝝ diaconus indutus ad cantandũ euã
geliũ poſſit cantare in choꝛo.R̸. Mu.in.c.in
ſancta romana.xcij.di.tenet ꝙ nõ.⁊ ſi facit ex
cõicatus eſt.vt i.d.c.Sed verius credo ꝙ illa
ꝓhibitio tñ locũ habeat in eccl̃ia romana in
cardinali ꝑpter verbũ ibi poſitũ in hac ſede i
mo credo mereat ſi ideo cantat vt choꝝ adiu
uet.qꝛ foꝛte pauci ſunt.Si vero faceret quaſi
contēnens officiũ ſuũ.vel ex iactantia. ſic pec
caret.Et ita poſſet intelligi dicta ꝓhibitio ꝑ
fati.c.quo ad rõnem pꝛohibitionis.ſed non
quo ad penam excõicationis qꝛ ſolũ locũ hȝ
in cardinali.vt.ſ̃.dixi.

3 ¶ Quomodo vtitur ſtola. Uide infra. Sa
cerdos.§.v.

Dialetica diſſuadeẗ.in.c.nõ ne.⁊
in.c.vino.⁊.§.hinc ēt.
xxxvij.di.per totum.

Dies feſtus qñ incipit.R̸.vt colligiẗ
ex glo.in.c.qm̃.de feri.⁊ glo.in
c.pꝛonunciandum.de conſe.di.iij. ꝙ di
uerſis reſpectibꝰ diuerſis hoꝛis incipit.Quo
ad officium incipit in veſperis.Quo ad eſuȝ
carniũ incipit a cene termino.Limita niſi ꝓ
traheret vltra mediam noctē cena ⁊ qñ dies
ſequens eſt dies ieiunij. vel ſexta feria. qꝛ ſic
quo ad ieiuniũ incipit i media nocte.ſic ⁊ ab
ſtinentia carnium.Et dicitur terminus cene
media nox qñ dies ieiunij. vel ſexta feria ſeq
tur ſm Pa.in.d.c.qm̃.Quo vero ad ceſſatio
nem ab operibus ſeruilibus ſm Pa.in.c.i.đ
ferijs incipit ſm conſuetudinē patrie.facit.c.
qm̃.co.ti.Et ideo ſi eſt conſuetudo ꝙ incipiãt
feſtare in mane.tenenda eſt.dũmõ ceſſent vſ
q̃ȝ ad aliud mane.ſi in ſero. ſic ſerua.Unũ tñ
eſt notandũ ꝙ lȝ conſuetudo poſſit determia
re qua hoꝛa ſit incipiendum feſtum.nõ tñ po
teſt diminuere quin ad minus ꝑ.xxiiij.hoꝛas
non ceſſemus ab opere ſeruili ſemel in ebdo
moda.qꝛ iſto mõ eſt đ iure diuino. qd̃ ꝯſuetu
do non poteſt diminuere. lȝ poſſit augere
vel declarare. Poteſt ēt conſuetudo augere
vt faciamus feſtũ pluſq̃ȝ ꝑ.xxiiij.hoꝛas.vt pȝ
in.d.c.qm̃.Qđ limita niſi augeret taliṫ ꝙ ſab
batũ videremur feſtare. qꝛ tunc non vȝ.ar.c.
quidã.de apo.Incipit ēt dies alijs reſpecti
bus alijs hoꝛis.ſed nihil ad conſciaȝ.Et ex ꝓ
dictis pȝ quid dicendum de barbitonſoꝛibus
⁊ alijs artificibus qui laboꝛant vſq̃ȝ ad medi
am noctem.vel vſq̃ȝ mane diei feſti.qꝛ lȝ ſint
inducendi vt deſiſtant.nõ tñ condēnandi de
moꝛtali. ex quo ſic eſt ꝯſuetudo. dũmõ ꝓtra
hant feſtũ poſtea vſq̃ȝ ad ſequens mane. ita
ꝙ ꝑ.xxiiij.hoꝛas ipſum ſeruent.quod nota.

¶ Utꝝ die aſſignata ad aliquid faciendũ ali 1
cui teneaẗ ſine alia monitione.R̸.ꝙ ſic. qꝛ tũc
dies interpellat ꝓ hoĩe.de locato.c. potuit.C
de ꝯtrahen.⁊ co.ſti.l.magna.C.de iur.emphi.
l.ij.facit.c.ij.de conceſ̃ pꝛeben.

¶ Quot miliaria continet q̃libet dies.R̸.ꝙ i 2
iudicijs ſm leges.xx.vt.l.i.ff. ſi quis cau. ⁊.ff.
de ver.ſig.l.in itinere. ⁊ qd̃libȝ miliare hȝ mil
le paſſus. ⁊ quilibet paſſus.v.pedes. vt.d.l.in
itinere.in tex.⁊ in glo.Sed in ꝯtractibus ſtã
dũ eſt arbitrio boni viri.vt attenta q̃litate ⁊
ꝯditione ꝓmittentis limitet.vt.ff.de ver.ob.
l.ꝯtinuis.§.cũ ita.Sȝ glo.i.c. nõnulli. đ reſcri
ptis.vult ꝙ attēdamꝰ cõem vſũ loquendi ſȝ
quē aſſignabunẗ miliaria.Et iõ ſi ꝯſuetudo ē
ꝙ deneẗ.xxv.illi ſtabiẗ.⁊ de illa itelligenẗ reſcri
pta.ſed iudicio meo arbitrio boni viri eſt re
linquendũ.qui tñ a cõi cõſuetudine recedere
non dȝ cum ſit optima interpꝛes legũ. de con
ſue.c.cum dilectus.ff.de legi.l.ſi de interpꝛeta
tione.niſi ſit cauſa euidens aliud dicendi.

Diffamatio vide.ſ̃.Detractio.
Et no. ꝙ põt quis
iploꝛare officiũ iudicis vt ꝯpellat diffa
mantē ceſſare.⁊ iudex teneẗ.vt in.l.diffamari

C.de ingē.⁊ ma.no. Inno.in.c.conquerēte.de offi.or.ꝑpterea dicit tex.in.d.l.diffamari ſtatū ingenuoꝝ.ſiue errore. ſiue malignitate q̊rundam per iniquum eſt.i.valde iniquum.

Diffidatus an poſſit occidi impune.⁊ rebus ſpoliari. vide.ſ̄.Aſſaſinus.§.ij.

Dignitas eſt ſm Archi.in.c.i.de conſue.li.vi. adminiſtratio reꝝ eccl'iaſticaꝝ cū iuriſditiōe ꝑpterea hr̄e dignitatē eſt ſm Pa.i.c.de multa.d̄ preben.hr̄e iuriſditionē.ſ.quo ad foꝝ ꝯtentioſū ēt in modicis cauſis ſm Pe.de ancha.in cle.ſi dignitatē.de preben.ſicut archip̄ſbyteri in eccl'ia pictanienſi qui excōicant. ſuſpendunt.⁊ abſoluunt.vn̄ quilibet rector ſeu prior eccleſie collegiate dicitur habere dignitatē.vt notat Pau.in cle.i.de elec.⁊ in cle. ne in agro.d̄ ſta.mo.⁊ dn̄i de rota deciſiōe.clxvi. ꝑ hoc facit tex.in.c.indēnitatib⁹.de elec.li.vi vbi abbatiſſa dr̄ hr̄e dignitatē. Hoc tz Car.i cle.ij.de reſcrip.⁊ ibi eſt glo.q̄ dicit hic eſſe approbatā opi.abbatiſ in h̄. Limitat Inno.in.d. c.d̄ mulcta.ſi eſt ꝑpetua.allegat.c.ij.d̄ ſta.mo. §.fi.⁊ lz nō ſit perpetua dūmodo poſſit eſſe ꝑpetua ſicˉ eſt in miniſtris ordinis minoꝝ ſufficit.Nā dr̄ eſſe perpetuū qd̄ eſt in potentia ꝑpetua.vt no.Car.in.d.cle.ij.tex.eſt ꝑ hoc i.c. clericos.in ver.ꝑpetuā.iūcta glo.de coha. cle. ⁊ mulie. Itē dr̄ dignitas ſi in eccl'ia vbi eſt reputeſ ꝑ dignitate ⁊ habeat adminiſtrationē tpalium reꝝ perpetuā.lz non ſit numerata inter dignitates eccleſiaſticas ſm Inno.ibidez Miniſtri āt qui ſine penitus iuriſditione exercent officiū aliquod.ſicut ꝑcuratores ſindici.⁊ ſacriſte.qui pulſant campanas nō hn̄t dignitatem ēt ſi eſſent ꝑpetui.ſecus ſi haberēt iuriſditionē.ff.de offi.pro.ceſa.l.vlti.ſm eundem Inno.Similit dr̄ dignitas que appellaſ aliquo noīe de dignitatibus iuris.vt archidiaconatus ⁊ hmōi.ēt ſi non exerceret officiuz ſm Inno.ibidē.Ex quibuſ pz ꝙ vicarius ep̄i non hz aliquā dignitatē ſm Pa.vbi.ſ̄.⁊ differt a ꝑſonatu dignitas.qꝛ ꝑſonatus ſm Archi.vbi.ſ̄.eſt quedā prerogatiua i eccl'ia ſine iuriſditione vt hr̄e ſtallū honorificū in choro in.c.in optionibus in ꝓceſſionib⁹ in vocibuſ dandis ⁊ ſimilibus pluſq̄ȝ alij ſui ordinis canonici.⁊ non tanq̄ȝ alij in dignitate cōſtituti. Quis ſm Inno.vbi.ſ̄.aliqn̄ accipiaſ ꝑ dignitate. Officiū vo ſm eūdem Archi.vbi.ſ̄.eſt adminiſtratō reꝝ eccl'iaſticaꝝ ſine iuriſditōe ſicut ſindici.ꝑcuratores. caſtaldi. de quib⁹.i. q.iij.ſaluator. Itē vicedomin⁹ ⁊ ſiſtes q ſicut pice hn̄t referre.tūc hn̄t officiū nō dignitatē.

¶ Utrū ſucceſſor in dignitate teneaſ ex ꝯtractu inito cū predeceſſore ſuo.R. Pa in.c.i.d̄ ꝓba. ꝙ ſi fuit initus noīe dignitatis.ēt ſi fuerit initus cū ſubdito ſuo. Ita tz Cy.in.l.digna vox. C.de legi.⁊ Io.an.⁊ cōiter ſequentes.ēt ſi talis ſit papa vel imperator.facit.l.ceſar.ff.d̄ publica.⁊ ēt qꝛ talis obligatio eſt de iure naturali cui princeps ſubmittiſ.facit cle. paſtoralis. §.ceterum.de ſen.⁊ re.iudi. 1

¶ Utrū dignitas poſſit appeti vel queri.R. ꝙ dignitas eccl'iaſtica nō.imo ipſo iure efficiſ indignus ⁊ dz repelli.i.q.vi.ſicut is qui. Dignitas vo.ſecularis ſi eſt dignus ⁊ aptus p̄t appeti ⁊ peti ab eo qui pōt eā dare ēt mediante pecunia.dūmō palam deſ ⁊ petatur. vt.ff. de pollici.l.i.§.i.ff. de decurio.l.eos. ⁊.ff. de offi. preto.l.barbarius.in prin. Secus ſi clam.vt. C.ad.l.iul.repe.l.fi.in prin.ibi nō ambitu.vel pretio. Siliter lz dare pecuniā. vel petere vt ꝯfirmeſ.vt no.glo.ſingularis in.d.l. eos. Faſ ꝓ his oībus glo.in.l.vnica.ff.ad.l.iul. de ambitu. Similit lz emere militiā.ff.de ac.emp.l. creditor.§.inter venditorez. Qd̄ limita ſi querit vt ꝓſit.nō vt preſit.qꝛ ſic peccat de q̊ vide ſ̄.Ambitio.§.i.⁊ infra Officiū.§.i.⁊.iij. Ariſto.tn̄.i.poli.c.vi.dicit ꝙ licite appetiſ principatus ſi tria concurrant. Primo ꝙ habeat amorem ad conſiſtentē politiam. Secūdo potentiā maximorum operum principatuſ. Tertio virtutē ⁊ iuſticiam in vnaquaq̄ȝ politia eam que ad politiaz ꝑtinet. vn̄ ſm eum lz ſciēti ſe habere predicta tria appetere principatum ꝓpter vtilitatez rei publice.ſed non lz ei petere. vnde dicit.ij.politi.c.vi. Non bene ſtatutum eſt ipſum petere qui principatu dignificabitur. 2

¶ Utrum quis poſſet habere plures dignitates eccleſiaſticas. ſiſ. vide.ſ̄. Beneficium.§. xxxiiij.cum ſequenti. 3

¶ Utꝝ ep̄s poſſit diſpenſare cū eo qui.xx.hz annū ſoluz.vt poſſit hr̄e dignitatē eccleſiaſticam ſine cura aiarum.R.ꝙ ſic.c. ꝑmittimus. de eta.⁊ q̄li.li.vi. Officiū quantūcūq̄ȝ vile dr̄ dignitas qn̄ ſit principe mandante. tex eſt in l.nemo prefectus.C.de digni. Et ſic verificaſ. l.vnica.C.de man.prin.vbi dicitur ꝙ nulli credatur ſe mādato ꝓncipis veniſſe niſi i ſcriptꝭ 4

oſtendat. ⁊ additur. nec vllius dignitate terreri. ſiue tribuni. ſiue notarij. ſiue comitis ꝓferat dignitatem hec ibi.

Dilapidator dicitur ꝑlatus q res eccleſiaſticas alienat ⁊ male expendit qui dz deponi. xij. q. ij. aplicos. ⁊ xvij. q. iiij. nullus res.

¶ Utrum ſuſpecto de dilapidatione debeat dari coadiutor. R. q ſic. vide in. c. venerabili. de off. dele. ⁊ in. c. licet Pely. §. qr vero de ſymo.

Diligere deū debem⁹ ex toto cor de ⁊c. de pe. di. ij. §. charitas eſt. vide. s. Charitas.

¶ Utrum teneamur diligere inimicos. R. S. Bo. in. iij. di. xxx. q. iiij. ⁊. v. q eſt affectus ⁊ effectus dilectōis duplex. Primus innocentie q̄ nolumus nocere. ⁊ iſto mō eſt in ꝑcepto. vñ quilibet tenet nō optare eis malū inq̄ztū malū eſt. i. p ſe. poſſumus tñ p accidēs optare eis malū. puta. ſi credimus q ſit expediēs ſibi vel eccle vl cōitati. ſed inferre quo ad effectū nō lz niſi ſit officialiſ cui cōpetit ⁊ zelo iuſtitie faciat. vl in caſu pmiſſo a iure. Alius eſt affect⁹ ⁊ effectus benificentie. Et hic eſt duplex quidam a charitate elicitus quo quis optat alij ſūmū bonū. vel bona ſpūalia. ſ. grām ⁊ glīam. ⁊ iſte eſt in precepto erga inimicos. Quedā eſt a charitate imperat⁹ quo quis optat alij bonū tpale. ⁊ ꝓſperitatē tranſitoriā ⁊ iſte nō ē in precepto niſi in caſu neceſſitatis. eſt tñ pfectionis optare talia inimicos niſi p accñs inq̄ntū putant ei. vel alijs nociua. vel ſi eſt inimic⁹ eccleſie. aut cōitatis qr tūc eſſet impfectionis optare ſibi bona tpalia. Intellige tñ ſm Alc. i. iij. parte ſum. tractatu de charitate. qd eſt ꝑceptū affirmatiuū qd ñ obligat ad ſemp. i. cū nō ſumus in conſideratione. aut dormimus. ſed ſolū ꝓ loco ⁊ tpe qñ de hoc cogitamus. vl neceſſitatis caſus occurrit. Limita ēt predicta ſm. S. Bo. vbi. s. q. v. ⁊ Ri. ibidē. ar. i. q. i. in effectibus ſpecialibus. ſed q̊ ad effectus generales tenet quis de precepto diligere inimicos. puta. cū quis orat in generali ꝓ pplo ꝑdicat. facit elemoſinā generalē ⁊ hmōi. qr tenet non excludere eos a talibus. ⁊ ēt tenet ad effectū ſalutatōis ſm Ri. ibidē que cōiter impenditur niſi in caſu qñ timeret eos ꝓuocari ad malū aliqd. vel aliud inconueniens oriri.

¶ Utrum teneamur remittere ſigna rancoris. R. ſm Ri. vbi. s. q. ij. q ſic. ſi petit. veniā. Actionē aūt nunq̄z. vel dic ſm Alc. vbi. s. q eſt rancor qui cōmitat appetitū vindicte ⁊ hūc dimittere eſt ꝑcepti. vt. s. pz. ⁊ ē punitio quā comitat zelus iuſtitie. ⁊ hanc nullus tenet remittere de neceſſitate. No tñ q ſunt quedā ſigna ꝓpinqua que gerunt ꝓbabilē ſuſpitionē rancoris. vt cū qs nunq̄z vult loqui iniuriāti vel cū obuiat diuertit. vel torto vultu reſpicit ⁊ hmōi. ⁊ talia nulli licet tenere. ſiue añ ſatiſfactionē ſiue poſt. qr ab oi ſpecie mali eſt abſtinendū. nā ex talibus ſigniſ pz inimicitia. facit. c. ii. de remur. li. vi. ⁊. l. dolū. C. d dolo. vide qd no. in. c. cū adrianus. lxiiij. di. vbi glo. vult q qñ quis aliū non ſalutat preſumit eſſe inimicus. quā limitat Pa. in. c. repellant. de accu. verū qñ erat ſolitus ſalutare. Sunt alia ſigna remota. vt non conueſari amicabiliter ñ facere ſibi mutua ſeruitia. non cōtinue querſari ⁊ hmōi. ⁊ ſi hoc facit vt magis viuat in pace. ⁊ ille magis cognoſcat delictū ſuū non peccat. als petenti veniā ⁊ ſatiſfaciēti ꝓ poſſe non poterit ſine peccato veniali tñ iſta denegare. vide de hoc. j. Iniuria. §. vi. ⁊. vij.

¶ Utrum diligere mundū ſit pctm̄. R. ſm Alc. ſa ſe tractatu de auaritia. q. ij. q aut diligit ad neceſſitatē. ⁊ ſic nō eſt pctm̄. Vñ Beda ſuper Io. ij. vtimini mūdo ad neceſſitatē nō ad voluptatē. Aut diligit ad voluptatē ⁊ ſupfluitatē. ⁊ ſic eſt ꝓhibitū. Et licet ordinate quis poſſit amare mūdū. tñ difficile ē qm̄ ē occaſio pctōꝝ. Aut diligit mundus vt finis in eo cōſtituat. ⁊ ꝓpter ſe ⁊ lz nō ſit i eo aliqd appetēdū ꝓpter ſe. tñ eſtimat in eis ſufficientia cū non ſit. ⁊ ſic cadit ſub ꝓhibitōe talis dilectio ⁊ iſtis duobus modis dr. Nolite diligere mūdū. i. Io. ij. ⁊ noie mūdi intelligūt tpalia. Eſt etiā diligere mundū. i. longo tpe velle ſtare i mundo pp delitias. ⁊ ſic eſt veniale pctm̄. ſed ppetuo velle ſtare nō poteſt eſſe ſine mortali peccato. ſi eſt deliberatio voluntatis ſm Pe. de pal. in. iiij. di. xxi. velle ſtare ꝓpter ꝓlongari ſolum non eſt peccatum. ſed ſi vt magis mereatur ⁊ melius operetur eſt meritorium.

Diligentiam qualē tenet quis ponere in rebus alienis. vide. s. comodatum. §. xi.

Diocesis eſt vbi epiſcopus. xvi. q. iij. c. quicunq̄z.

Discere debet quilibet anteq̄z doceat. xxiiij. di. c. bis igit. in fine. ⁊. xxxvij. di. relatum. ⁊. lxi. di. c. in ſacerdotibus. ⁊. xvi. q. i. ſi clericatus. ⁊ qui re-

cuſat diſcere diaboli mēbrum eſt.xxxviij.di.
nullus ⁊ ſacerdotes dn̄t ſemꝑ ſacris litteris
intendere. ſimiliter p̄dicatores.xxxvi.di.§.ec
ce.⁊.xxxviij.di.ignorantia.etiā ſenes.⁊ Aug.
dicit ſe libēter a iuniore addiſcere.xxiiij.q.iij.
ſi habes circa medium.

Diſciplina eſt vltrix male vite.
xxiij.q.v.c.ad fidem
non amat filium aut ſeruū qui eū non
diſciplinat.ea.q.c.non putes.mali ſunt flagel
landi non interficiendi.xxiij.q.v.c.i. ⁊.ij. ⁊ ꝑ
totam.q.facit elemoſynam qui ꝑ diſciplinaꝫ
corrigit.xlv.di.⁊ qui emendat. Cum miſeri/
cordia eſt temperanda.c.diſciplina.xlv.di.⁊
citra effuſionem ſanguinis.ar. de rapto.c.in
archiepātu.vide ſupra correctio primo.

Diſcordia vtꝝ ſit pctm̄ mortale
R̷.ſm Tho.ſa ſe.q.x/
xxvij.articulo primo q̄ diſcordia ē pec
catum inquantum concordie contrariat̃.Q̄d
quidem poteſt eſſe dupliciter.ſ.ꝑ ſe aut per ac
cidens.ꝑ ſe.i.cum ſcienter ⁊ ex intentione.ſic
accipitur pe ſe in humanis actibus ⁊ motib⁹
diſſentit a bono diuino ⁊ bono,ꝓximi in quo
tenetur conſentire.⁊ tunc eſt mortale ex gene
re ſuo ꝓpter contrarietatem ad charitatē.⁊ h̄
eſt quando cognoſcit tale quid ſm rōneꝫ eſſe
ſiendum.tn̄ non vult alijs aſſentire ne videa
tur ſequi opinionem alioꝝ tanq̄ꝫ minus ſapi
ens.vel ex odio.aut diſplicentia ad alium cui
queritur ꝓuideri vel alia ex cauſa. Et ſic intel
lige.c.oblationes diſſidentiū.xc.di.⁊.c.abijt.
xi.q.iij.⁊.c.iſmael.di.lxx.Limito hoc in rebus
alicuius importātie. al's eſſet veniale. ſicut i
pueris patet. Primi ēt motus huius diſcor/
die ſunt veniale pctm̄ propter imperfectionē
actus. Qn̄ aūt diſcordia eſt ꝑ accidens qd̄ eſt
quando in actibus humanis eſt preter inten/
tionem. ſicut cum vnus dicit bonū tale quid
alius opinatur contrariū.tunc non eſt pctm̄.
niſi ſit cum errore circa ea que ſunt de neceſſi
tate ſalutis.vel cum ꝑtinacia indebita.q2 cha
ritas eſt voluntatum vnio. non opinionum.

Diſcretio eſt mater oiū virtutū
i.q.v.pn̄t ium. de offi.
cuſto.c.i.Eſt neceſſaria in prelato i cor/
rigendo.l.di.ponderet. predicatori.xliij.di. ſi
rector.§.vlti.Confeſſori.xxiij.q.iij.his qui. d
pe.di.i.quem penitet.de pe.⁊ re.c.omnis.

Diſpenſatio eſt iuris cōis rela
xatio facta cū cāe
cognitione ab eo qui ius habet diſpenſandi
ſm glo.i.q.vij.§.multoꝝ.al's eſt.§.niſi rigor:
⁊ addit diſpenſare eſt diuerſa penſare. Nam
oia hec de quibus ibi ſit mentio penſare dꝫ q
diſpenſare vult. Et q ſint illa infero in q̄one
ſequēti.⁊ iō ſm Ber.in li.de diſpenſatōne ⁊
p̄cepto prelati ſine cā rōnabili vl' ſaltē dubia
ſed ꝓ ſola voluntate dantes licentiā veniēdi
ꝯ legem ſunt diſſipatores non diſpenſatores.
¶ Que ſunt cāe legitime diſpenſandi.R̷. vt 1
colligo ꝑ totā.q.vij.prime cāe ſunt ſex. Pria
tp̄s.ibidē.c.neceſſaria.⁊.c.qd̄,ꝓ remedio.nam
defectus noſtri temporis quibus non ſolum
merita ſed corpora ipſa defecerunt diſtrictio
nis illius non patit̃ manere cenſuram.xxxiiij.
di.fraternitatis tue.Secunda vtilitas valet.
vt alij facilius reuertant̃.xxiii.q.iiij.ipſa pie/
tas.⁊.i.q.vij.tali.Tertia qualitas ꝑſone ⁊ me
riti ⁊ ſcientie.d.c.tali.⁊.c.didici.cū alius eque
dignus nō ſit.Quarta religio.lxxvij.di.c.mo
nachus.de ſen.ex.cum illoꝝ. Quinta multi/
tudo ratione ſcandali vitandi.l.di.vt ꝯſtitue
retur.Sexta neceſſitas.d.c.tali.
¶ Vtrū diſpenſatio neceſſario requirat cau/ 2
ſe cognitionem.R̷. Pan.in.c.diuerſis de cle/
ricis coniugatis.q̄ in principe nō.ſed ſufficit
ſola ipſius voluntas.in his que ſunt iuris po
ſitiui ſolū.vt no.Inno.in.c.cum ad monaſte/
riū.de ſta.mo.ſed in inferiore ſic vt no.glo.in
d.§.niſi rigor vn̄ ſi fiat ſine cognitiōe cauſe ē
diſſipatio nō diſpenſatio.⁊ venit puniendus
q2 egit ꝯtra legē.vide bonā glo.in.c.ij.de ſciſ.
vbi plene nō.doc.tenent tn̄ quo ad cū q diſpē
ſauit q2 non poteſt cōtrauenire neqꝫ cā reuo
care ex quo egit actū in q̊ potuit diſpenſare lꝫ
non teneat quo ad ſuperiorē. vt notat glo.in
dicto.c.diuerſis.
¶ Vtꝝ diſpenſatus ſine cauſa legitima ſit tu 3
tus quo ad deum.R̷.vt colligo ex Inno.in.d.
c.cum ad monaſteriū.⁊ Pa.in.c.nō eſt voti.
de voto.q̄ aut loquimur de papa aut de alijs
Si de papa aut loquimur in his que ſūt iurꝫ
diuini vt in voto iuramēto. ⁊ hmōi.⁊ ſic nō
poteſt diſpenſare ſine iuſta cauſa.aliter diſpē
ſatus non eſt tutus quo ad deum. Si autem
ſubeſt iuſta cā tenet diſpenſatio ⁊ eſt tut⁹ ēt
in voto caſtitatis ⁊ ꝓprietatis ſm Inno.vbi
ſ.Si vo loquimur de his que ſunt iuris po/
ſitiui pōt ſine cā ⁊ eſt tutus in conſcientia.q2
eius eſt deſtruere cui⁹ eſt condere.nec p̄nceps
tenet̃ legibus ſuis ligatus.l. digna vox.C.de

legi. Limitat tñ Pa. de pluralitate bñficiox
in qua non poteſt ſine cauſa legitima. ⁊ ita te
net Jo.an.in.c.de multa.de prebē. qꝛ oia bo
na eccleſiax ſūt dei. vt in.c.cū ex eo.de elec.li.
vi. Et ideo non eſt tutus taliter diſpenſat⁹ ꝺ
q̄ dic vt.ſ. Bñficiū.§.xxxv.ex qb⁹ infert Pa.
ꝙ non eſt tutus religioſus cū quo diſpenſat
ſine cā iuſta vt tranſeat ad latiorem religionē
Similiter ſi preficiẜ eccleſie curate cauſa legi-
tima non ſubſiſtente. puta qꝛ nō eſt aptus ad
officiū predicandi. vel exercitiū cure. Vñ dic
glo. ſingularis in.c.monachi vagantes.xvi.q.
i. ꝙ religioſus promotus eccleſie ſeculari non
vt proſit ſed vt preſit peccat mortaliter. qꝛ fac
ꝯ votum ſuum. Si loquimur de alijs a papa.
ſic clarum eſt ꝙ non eſt tutus quo ad deum.
nec quo ad eccleſiā. vt nō. Inno. vbi.ſ. qꝛ cui-
cunqꝫ alio a papa concediẜ diſpenſare intelli
gitur ꝙ hoc faciat ex cā legitima. ⁊ ideo debꝫ
fieri cū cauſe cognitione. Q̄ꝺ nota bene.
4 ¶ In quibus poteſt diſpenſare papa. vide in
fra. Papa.
5 ¶ In quibus caſibus pōt ep̄s diſpenſare. R.
ꝙ glo. in ſūma.l.di. ⁊ in.d.§.niſi rigor. ⁊ doc.i
c.at ſi clerici. de iudi. ſatis confuſe loquunẜ ⁊
contrarie. Sed tu dic clare. ꝙ aut diſpenſatio
eſt in faciendo ꝯ canones vel conciliū. ⁊ ſic nō
poteſt. niſi hoc ei expreſſe a iure cōcedaẜ. c.cuꝫ
dilectus. de tem.or. Et ſic intellige opinionē.
que dicit ꝙ nō pōt niſi ea concedatur expreſſe
vt in.c.cū dilectus. Et ſic collige ꝙ epiſcopis
conceditur diſpenſatio in oibus criminibus
minoribus adulterio. Nam peccans mortali
ter notorie notorietate iuris non poteſt ꝓmo
ueri.xxv.di.primū itaqꝫ.in glo. ⁊ ꝓmotus de
ponitur.l.di.qui ſemel. ⁊ ideo indiget diſpen
ſatione que ep̄is in criminibus minorib⁹ ad-
ulterio conceditur generaliter. vt notaẜ in.d.
c.at ſi clerici. conceditur ēt in aliquibus maio
ribus. vt de heretico ⁊ ſciſmatico.l.di.preſby
teros.in gloſa. Item in ſacrilego.l.di. ſi quis
preſbyter. Et quō in iſtiſ ⁊ multis alijs diſpē
ſat. infra ſubijciam. In tribus tñ caſibus pōt
ep̄s diſpenſare contra canonem ⁊ concilium.
licet ei expreſſe non concedatur. Primo rōe
conſuetudinis vt quia cōſuetudo preſcripta
habet vt diſpenſare poſſit.c.fi.de conſuetudi
ne.xi.q.i.quicunqꝫ. conſuetudo enim facit va
lere diſpenſationem que al's non valeret. ar-
gu.de celebra.miſſa.pernitioſus.cum ſuis cō
cor. ⁊ argu.de tranſac.c.fina. Secundo ratōe
magne neceſſitatis vel vtilitat' ꝺ nouo emer
gentis. ⁊ inexcogitate tempore conſtitutionis
qꝛ tunc epiſcopus poteſt diſpenſare. vt tenēt
dñi de rota ⁊ Joan. ꝺ ligna.in.d.c.at ſi clerici
⁊ ſequitur Pa.ibidem. ⁊ Bal.no.in.l.omnes
populi.ff.de iuſti. ⁊ iure. ⁊ Bar.in.l.ſi hoiem.
ff.mandati. Ponit exemplū quod in ciuitate
peruſij fuit factum ſtatutū ne quis deferret
arma. ⁊ tñ priores poſſēt dare licentiam por-
tandi propter brigam ciuitatis quaꝫ de nouo
hꝫ. ⁊ etiā ſtatuere. qꝛ eſt caſus nouus non pre
uiſus a ſtatuentibus etiam ſi iuraſſent ſerua
re illud ſtatutum vt no. Bal.in.R.C. qui ad
bo.poſ. ⁊ Bar.in ſecunda conſtitut.C.§.qui-
bus. Facit.d.l.ſi hominem. vbi procurator ex
noua cauſa prohibet ſpeciali procuratori. ne
exequatur manumiſſionē ſibi cōmiſſam. ⁊ bñ
vt ibi. Ex quibus concludo epiſcopum poſſe
diſpenſare in gradibus ꝓhibitis in matrimo
nio qñ impedimentum eſt occultum. ⁊ ad pa
pam non poteſt haberi recurſus ⁊ ſeparatio
non poteſt fieri ſine notabili ſcādalo. ſic ſepe
euenit in mulieribus que cognite fuerunt a
conſanguineis viri anteqꝫ contraherent mrī
moniū. Tertio qñ canon dicit diſpenſationē
poſſe fieri. licet aliter expreſſe ñ indulgeat. ꝙ
tunc ep̄s poteſt. arg.c.nuper. de ſentē.ex. Ita
tenet Joan. de ligna. ⁊ Jo.cal. ⁊ originaliter
fuit dictū Inno.in.c.dilectus. de temp.or. qꝛ
fruſtratorie intelligeretur de papa qui ſemꝑ
poteſt indulgere. ⁊ hoc etiam tenet glo.in.c.
poſtulaſti. de cle.excō. Aut diſpenſatō eſt ſuꝑ
eo quod iam eſt factuꝫ vt tolleretur. ⁊ ſic pōt
epiſcopus niſi prohibeaẜ. vt in.d.c.nuper.ar.
ad hoc.xij.q.v.hoc vī. ⁊ ſic. Intellige ſcđam
opinionē illox qui dicunt ꝙ ep̄s pōt diſpen-
ſare niſi in caſibus vbi expreſſe prohibeẜ ſibi
Sed vt clarius ſcias qñ ei cōceditur ⁊ quō ⁊
qñ ei prohibeẜ. hic recolligo que ad forum cō
ſcientie ptinent quaſi pro tabula totius iſti⁹
ſūme. Et primo quō diſpenſat apoſtata. vide
ſupra Apoſtaſia.§.vi. ⁊.i. Irregularitas prio
§.xxvij. Item in bis baptizato vide. Baptiſ-
mus.vij.§.ix. ⁊ io. ⁊ Irregularitas.i.§.xxiiij.
Itē cū eo qui recipit bñficiū de manu laici vi
de. Bñficiū.§.xij. Itē in clerico coiugato vt
hēat bñficiū. vide Bñficiū.§.xv. Itē in illegi
ptio vt hēat bñficiū ibidē.§.xvij.cū multiſ.§
ſe. Itē quō quis hēat bñficia plura. ibidēꝫ.§.
xxxviij. Item in bigamo. vide Bigamia.§.ix
Itē vt quis ꝯbat mrīmoniū ſine bānis vide

ſ. Clandeſtinū. §. i. Itē cū clerico exñte in ſtu-
dio ne ꝓmoueat̃ ad ſacerdotiū ⁊ ſuꝑ reſiden-
tia. vide. Clericus. vij. §. v. Item in vitiato in
corpore vt ꝓmoueat̃. vide Corpore vitiatus
§. i. Item in quibus criminibꝰ diſpēſat vide
Crimen. §. v. Itē in dignitate cū eo qui hꝫ. xx
annū vide. ſ. Dignitas. §. iiij. Itē i pugnante
in duello. vide. Duellū. §. i. Iteꝫ in etate quō
poteſt diſpenſare. vide. Etas. Itē quō diſpen
ſat cū homicida. vide. Homicidiū. ij. §. i. ⁊ §.
ix. ⁊ homicidiū. v. §. i. ⁊. ij. ⁊. iiij. Itē cū eo qui
eſt in bello iniuſto. vide Irregularitas. i. §. v.
Itē quō diſpenſat cū infami. vide Infamia.
§. xij. Itē quō diſpenſat cū prelatis ne ab of-
ficio amoueant̃ qñ ꝓcedit inquirēdo. vide. ī.
Inquiſitio. §. ix. Itē quō diſpenſat cuꝫ illo ꝗ
ſigna ꝓ hereticis ꝯburēdis poſuit. vide Irre-
gularitas. i. §. xviij. Itē quō diſpenſat in eo ꝗ
ordinat̃ in excōicatōe exñs. vide ibidē. §. xxij.
Itē cum eo qui duos ordines ſacros vno die
accepit ibidē. §. xxiij. Item cū acolito qui mi-
niſtrat ad baptiſmū bis vni collatū. vide ibi-
dem. § xxiiij. Item quō diſpenſat cuꝫ eo qui
ſuſcepit ordinē ab epo excōicato. vel qui reſi-
gnauit epatui. ibidē. §. xxxi. Item quō diſpen
ſat cū eo qui ſuſcepit ordines extra tempora
debita ibidem. §. xxxv. Item cum eo qui mi-
niſtrat in ordine quem nō hꝫ ibidē. §. xxxviij
Item cum publice penitente. ibidem. §. xlix.
Item cū illegitimo. ibidem. §. lij. Item in im
pedimētis matrimonij. vide Matrimoniū.
iij. Impedimento. xviij. §. iij. Item in ſolēni
ter penitente. vide. ī. Pnia. §. v. Item quō di
ſpenſat cū ordinatis a ſciſmaticis. vide Sciſ
ma. §. iiij. Item quō in ſymaniaco in ordine
vel in bñficio. vide. ī. Symonia. vi. §. ij. ⁊. iij.
Itē in alia ſymonia. ibidē. §. v. Itē cū ſortile-
gis. vide ſors. §. iiij. Item quō diſpenſat cuꝫ
pugnante in torneamentis. vide. ī. tornea
mentū. §. vlti. Item quō diſpenſat in voto ſā
cti Iacobi. ⁊ ierlm. vide. ī. Votum. iiij. §. vi.
Item in voto caſtitatis. ibidem. §. ix.

6 ¶ Vtꝝ eps in caſibus in quibꝰ diſpēſare pt
poſſit hoc facere ſine capitulo. ℞. Archi. in. c.
is qui. de fil. preſby. tenet ꝙ nō. ſed ego teneo
cum glo. in. c. cum ex eo. de elec. li. vi. ꝙ ſic.

7 ¶ Vtꝝ abbas vel alius prelatus religioſoꝝ
poſſit diſpenſare cū ſuis ſubditis. ℞. ꝙ nō ni
ſi inquantū eis a iure. vel regula aut ꝑ priuile
giū concedit̃. vt no. Inno. in. c. ij. de eo ꝗ fur.
or. ſuſce. ⁊ do. Anto. in. d. c. at ſi clerici. ⁊ ibi di
cit Pa. ꝙ eſt cōmunis opinio.

¶ Sed in quibus caſibus concedit̃ abbati vt 8
diſpenſare poſſit. ℞. ꝙ in decē. Primo in no
uitio vt ꝓmoueat̃ ad ſacros ordines. lxxvij.
di. monachꝰ. Scdo cū apoſtata monacho. vt
poſſit miniſtrare ⁊ aſcendere ad alios odines
arg. l. di. c. fi. niſi in apoſtaſia ſit ordinatus vt
de apoſtatis. c. fi. qꝛ ad papā tūc ꝑtinet vt ibi
dē. Tertio cū illegitimo monaſteriū intrante
vt ꝓmoueat̃ in. c. i. de fi. preſby. Quarto ꝙ ſi
cōfiteant̃ ⁊ eucharistiā ſumāt ſemel in mēſe.
cle. prima de ſta. mo. Quinto ꝙ monachuſ de
tur in cappellanū eccl'ie parrochialis. ſi epi ⁊
populi conſenſus accedat. lviij. di. c. i. ⁊. xvi. q.
i. doctos. cuꝫ multis alijs capitulis. Sexto ꝙ
monachꝰ hēat ꝓpriā cellā. ī. ſepta monaſte-
rij ex cā. xviij q. ij. nullus. xx. q. vlti c. fi. ad fi.
Septimo i ieiunijs. cibis. ⁊ eſu carniū. ſilētio
⁊ operibꝰ manuū ad que tenet̃ monachꝰ. vt ō
ꝯſe. di. v. nō mediocrit. ⁊. c. carnē. ⁊. c. nunꝗꝫ. ⁊
de ſta. mo. c. cū ad monaſteriū. Sed Hoſt. in
d. c. cū ad monaſteriū. de eſu carniū. vr̃ tenere
ꝙ nō pōt. ſꝫ ꝯ ipm eſt gl. Inno. ⁊ Pa. in. d. c.
cū ad monaſteriū. imo dico plus ꝙ pōt diſpē
ſare in oibꝰ regule. exceptis tribꝰ votis ꝑ ar.
a ꝯrio. in. d. c. cū in fi. Limitat Pa. ibideꝫ. dū
mō ſit diſpenſatio nō diſſipatio. vtputa ō ne
ceſſitate ⁊ alijs de quibus. ſ. §. i. Octauo in ir
regularitate de qua. ſ. abbas. §. xiiij. Nono in
obſeruantijs regule remittendiſ. xx. q. vlt. c. fi.
in glo. de conſe. di. v. carnē. ſaltē in his ꝗ non
ſunt de ſubſtātia. ar. de vi. ⁊ ho. cle. deus. ꝓ cꝰ
declaratōne notandū ſm Ale. in regula beati
Benedicti quedā ſunt pure ſpūalia. vt chari
tas. humilitas. ⁊ cetere virtutes. Et in iſtis ſi
poteſt abbas diſponere. Quedā ſunt partim
ſpūalia ⁊ partim corporalia. vt cantare. pſalle
re. orare. ⁊ hmōi. ⁊ de iſtis poteſt abbaſ diſpo
nere. non tñ ſm libitū volūtatis. ſed ſm ꝙ bo
nū ⁊ equū viderit expedire ſꝫ occurrentia qō
ꝓprie eſt diſpenſare. Quedā vo ſūt que ſūt i
obſeruantijs corporalibuſ. puta cōmiſtio car
niū. fractio ieiunij. ⁊ hmōi. ⁊ tunc ſi a tali re-
gula ꝑcipiunt̃. vel ꝓhibent̃. nō pōt abbas ea
mutare. niſi ſm ꝙ cōuenit charitati. vt dicit
btūs Benedictꝰ in regula. i. ꝙ ſubſit rōnabi-
lis cā. al's nō. Rō. qꝛlꝫ abbas pſit ſubditis. re
gula tñ preeſt abbati ⁊ ſubditis. ⁊ iō eiꝰ obe-
diētia ꝑponēda. ⁊ cū dr̃ i regula bti Bñdicti
ꝙ oia de diſpoſitione abbatis fiant intelligit̃
de illis de quibus regula expreſſe nō precipit

vel probibet. Si tñ abbas monacho multum laboranti cognita neceſſitate perſone. precipiat ꝙ carnes mãducet. dꝫ ſibi obedire. aliter ſi ex ſola voluntate precipiat. nullo mõ dꝫ ſibi obedire. vñ btũs Benedict⁹ in regula. Q̃ diu militãt charitati imobiliter fixa ſũt precepta regule. ita. ſ. ꝙ mutari nõ poſſunt nec ab ipis prepoſitis ſine offenſa. Quid autem debeat facere talis monachus cui precipitur aliquid quod eſt contra regulam. ꝛ dubitat de cauſa legitima vel in conſcientia timet. vide. j. religioſus. §. xxix. Et quod h̃ dicit Alc. de abbate ſerua in quocunqꝫ prelato cuiuſcunqꝫ religionis ſi ei permittit̃ ex regula diſpenſatio ſicut fit miniſtris fratrum minorũ qui poſſunt diſpenſare in oĩbus except̃ tribus votis ꝛ que ſunt contra dei precepta ſ̃ꝫ Dir. li. ij. ti. xix. ſ̃ꝫ ꝙ conuenit charitati. Et hoc innuit beatus Franciſcus cum dicit. ſi qui fratruꝫ ſcirent ꝛ cognoſcerent ſe non poſſe regulam ſpũaliter obſeruare ad ſuos miniſtros debeant ꝛ poſſint recurrere. ſ. vt diſpenſentur ſi conueniat charitati. vt dictum eſt. ꝛ ſic patet in quibus ꝛ quando poſſunt prelati religioſorum diſpẽſare in regula. Quod bene nota.

¶ Vtrum poteſtas diſpenſandi ſit late interptãda. R. ſ̃m Pa. in. c. fi. ð ſymonia. ꝙ ſic qñ datur poteſtas diſpenſandi nõ expreſſis perſonis diſpẽſandis tanqꝫ principis beneficiũ Et ſic ſentit glo. in. d. c. fi. ꝛ ſic intellige Bar. in. l. iij. ff. de ver. ob. vbi dicit ꝙ ſi datur poteſtas alicui legitimandi filiũ adulterinũ. item inceſtuoſum poterit legitimare adulterinum ꝛ inceſtuoſuꝫ ſimul. qꝛ iam materia larga ſub ſimplici veniunt mixta. vt in. l. ſi ita. ff. de li. ꝛ poſtu. Secus ſi exprimerent̃ pſone cũ quibus dꝫ fieri diſpẽſatio. ar. in. c. ſi cui. de preben. li. vi. qꝛ oĩs receſſus a iure cõi eſt odioſus. vt eſt tex. in. c. fi. de fili. preſby. li. vi. ꝛ in. c. ꝙ dilectio de conſan. ꝛ affi. Et ſic diſtingue canoniſtas tenentes cõtra Bart. in. c. p venerabilem qui fi. ſint le. Adde etiam quod dico. ſ̃. Beneficiũ §. xx. Aduerte tñ ꝙ licet diſpenſatio ſit ſtricti iuris. vtputa qꝛ cõtra ius eſt ꝛ ſtricte ſit interpretanda. qñ. ſ. exprimũtur perſone. vt in. d. c. ꝙ dilectio. ꝛ in. c. i. ꝛ. ij. de fi. preſ. li. vi. nihilominus extenditur ad neceſſaria cõſecutiua ſeu ad dependentia ex eo ſuper quo eſt diſpenſatũ. qñ aliter non imprimeret actum validũ ſuper eo in quo diſpenſatur. vt. ſ̃. Beneficiũ §. xxiij. Facit glo. ꝛ Pa. in. c. qꝛ in tantum. de prebẽ. ꝛ glo. in. c. ſi quis in clerõ. vij. q. i. qui dicunt ꝙ diſpenſatus ſuper plr̃itate beneficioꝝ videtur diſpẽſatus ſuper reſidentia. vide qđ no. Mo. in. c. cum in cunctis. de electõe. ꝛ glo. in. c. non poteſt. de preben. li. vi. ꝛ de hoc vide ſ̃. Clericus. vij. §. i.

¶ Sed nunquid extendet̃ diſpenſatio in affinitate ad publice honeſtatis iuſticiã. R. Pa. in. c. non dꝫ de conſan. ꝛ affi. ꝙ nõ niſi in narratione affinitatis vnũ comprehendat aliud ſ̃m glo. in arbore affinitatis. Secus eſt in diſpenſatione qñ ſolum gradus remotior eſt expreſſus. de quo vide Matrimonium. iij. Impedimento. vi. § vlti.

¶ Quid ſi impetretur diſpenſatio tacita veritate. vel ex falſa cauſa. R. ꝙ nulla eſt. vt in. c. ij de fi. preſby. li. vi. Et idẽ de qualibet gr̃a alia. vt no. in. c. ad audientiam. el. ij. ð reſcrip. ꝛ ad c. non poteſt.

¶ Vtꝝ ſuperior aſſumẽdo aliquẽ ad aliquod officiũ videatur diſpenſare eidem in impedimento quod hꝫ ad illud. R. Inno. in. c. preterea. de teſti. cogen. ꝛ in. c. veniens. ð fil. preſb. videtur ſibi contradicere. ꝛ glo. in. c. quicũqꝫ. lxxxi. di. ꝛ in. c. qui in aliquo. li. di. Sed ego ſic diſtinguo. ꝙ aut impedimentũ eſt notorium ſuperiori. ꝛ tunc ſi eſt princeps intelligitur diſpenſatuſ. ſi vo eſt inferior ſi põt diſpenſare ꝛ ſubeſt cauſa ſimiliter eſt diſpenſatuſ. al̕s ñ. Facit ꝓ hoc qđ no. Jo. an. in. c. ij. de ſciſ. Aut impedimentũ eſt occultũ ſuperiori tanqꝫ indici. ꝛ ſic non intelligitur diſpenſatuſ ſed ſibi imputet ꝙ illud tacuit. facit c. cum non ignores. de preben. ꝛ tenet Bar. in. l. ij. C. ſi ſeruus vel liber. ad decu. aſpi.

¶ Vtrum poteſtas diſpenſandi ſuper irregularitate vel illegitimate cõceſſa a papa alicui duret poſt mortem pape. R. Fede. conſilio. lxviij. ꝙ ſic. qꝛ gratia ſemel facta per papam in perſonam aliquam nõ expirat p mortẽ pape vt eſt caſus de offi. dele. ſuper gratia. li. vi.

¶ Vtrum p mortem illius cui cõceſſa erat talis auctoritas expiret diſpenſatio iam facta. ſic ille diſpenſatus vſus non fuit tali gratia. puta diſpenſatus fuit vt poſſet ordines accipere. vel in prelatũ eligi. non accepit ordines nec fuit ꝓmotus ante mortem diſpenſantis non poterit ordinari vel ꝓmoueri. R. Fede. vbi. ſ̃. ꝙ ſic. ꝛ ꝙ non expirat qꝛ diſpenſatio canonice ſemel facta ex ſuperuenienti facto nõ retractatur. caſus eſt in. c. ex tua. de fi. preſby.

facit qđ not. de accu.c.de his.bñficia eni cõ/ ceſſa in tempeſtiue reuocari non debent. de cõmo.c.vnico.de reg.iur.decet.li.vi.Facit qđ no.de elec.li.vi.in.glo.c.cu3 ex eo.ꝛ ibidem in nouella.Jo.an.

Diſputare de fide publice vł oc culte cuicunq3 laico ꝓhibitũ eſt.ꝛ ſi contrafacit deb3 excõi/ cari.de hereti.c. quicunq3.§.iubemus quoq3 li.vi.hec quoq3 ꝓhibitio fit in.c. ſicut in vno corpore.eo.ti.in decretalib⁹.ſed in.l. nemo.C. de ſum.tri ꝓhibet̃ ne dũ laicis ſed ẽt clericis publice turbis coadunatis diſputare de fide. S.ãr Tho.ſa ſe.q.x.ar.vij.tenet fore illicitu3 de fide diſputare qñ quis diſputat. aut quia dubitat de fide.ꝛ p diſputationẽ expiri vult q: talis infidelis ẽ. Aut q: diſputat corã ſim/ plicib⁹ ꝛ titubantibus q nõ ſunt ſolicitati ab infidelibus ſic̃ eſt in terris fideliũ,qui tãto fir mius credunt quanto nõ audiũt motiua ꝛ ar gumenta infideliũ. Sed diſputare ad cõfun dendũ errores.etiam coram ſimplicibus qui ſunt ſolicitati ab hereticis.vel infidelib⁹ nitẽ tibus corrumpere in eis fidẽ. ſi eſt ſufficiẽter inſtructus ꝛ aptus ad confundendũ errores. non ſolũ non eſt ꝓhibitũ.imo eſt neceſſariu3 diſputare ne taciturnitas eſſet ↄfirmatio er/ roris.ꝓ quo facit.l.qm̃.C.de epi.ꝛ cle.ꝛ.xxiij. q.vi.vides ſimiliter licet ad exercitiu3 coram inſtructis ꝛ firmis in fide diſputare.ad quod facit.c.in mandatis.xliij.di.pro hac diſtinctiõ ne Tho.probanda.vide de hoc.xcvi.di. nos i glo.ꝛ Inno.in.c.ij.de ſum.tri.

Diuinatio a perſis fertur inuen/ ta.c.i.xxvi.q.iij.vnde diuini dicti ſunt quaſi deo pleni.diuini tate enim eſſe plenos ſimulant.ꝛ aſtutia frau dulenta hoibus futura coniectant.vt ibidem

1 ¶ Quot modis fit diuinatio.℞.vt p3.xxvi.q. iiij.§.i.ꝛ.c.i.ꝛ.q.v.in.c. nec mirum ꝙ multis modis.vnde nuncupat̃ diuerſimode.vnde di uini dicuntur aliqñ arioli.aliqñ aruſpices.ali qñ augures.aliqñ nigromãtici.ꝛ multis alijſ noibus.ſm ꝙ diuerſimode quis vult ſcire fu tura.que omitto.q: non eſt neceſſe.vide ibi ſi vis.Et de hoc vide.ĩ.Sortes.§.iij.

2 ¶ Quõ ãt demones pñt ſcire futura que non hñt certã ꝛ infallibilẽ cã3.℞.ſctũs Bo.vbi.ſ̃ relicit̃ ex.c.ſciendũ,eſt.xxvi.q.iiij.ꝙ ex q̃tuor Primo ex ingenij acrimonia. vt qñ conſide/ rant ad quid inclinatur affectio nr̃a. Scđo ex multa expientia q̃ ↄſiderãt in talibus accñta/ lia.Tertio ex doloſa cautela.qñ.ſ. ꝓponũt ali/ qd facere ꝛ ꝑdicũt.Quarto ex aliena doctria vt qñ ꝑmittitur vt a bono angelo adiſcant.

Diuortium eſt viri ab vxore vel econuerſo legitima ſeparatio.legitima dico.vt nõ fiat ſine lege vel ratione.q: quod deus coniunxit hõ ñ ſeparet.xxxi.q.i.§.ſed obijcitur.Et dicitur di uortium a diuerſitate mentium.vel quia hi q matrimoniu3.diſtrahunt in diuerſas partes eunt.l.i.ff.de diuorti.de quo dic.vt infra Ma trimonium quarto.

Diuturnitas i malo auget pec catum.de cõſue. c.fi.dicitur tanto grauiora ſunt pecca/ ta.quanto diutius infelicem animã detinent alligatam cum ſuis concordantijs.

Doctor dicit̃ a docendo.vñ ꝛ no/ mine doctorum veniunt magiſtri.ꝛ econtrario ſm Pa.in.c.i.đ loca. Vnde tex.in.l.quibus precipua.ff.de V. ſig.dicit cuiuſlibet diſcipline preceptores ma giſtros appellari a monẽdo vel monſtrando: ꝛ hoc ſm etimologiã vocabuli. Nam docto res dicunt̃ a docendo ſicut magiſtri a magi/ ſtrando.Facit tex.in ꝓemio cõpilationis de/ cretaliũ.vbi papa oẽs magiſtros doctores ap pellat.ſed noie ſcolariũ non veniunt doctoreſ nec magiſtri.niſi in larga ſignificatione.

¶ Vtrum interpretatio doctorum neceſſitet ℞.ſm Pa.i.d.c.veſtra.de coha.cleri.ꝛ mulie. ꝙ non.niſi inquantum iure probatur. vel ra/ tione valida.vt not.in.c.i.de poſtula.prela.de quo vide.ĩ.Opinio.§.i. 1

¶ Vtr3 doctor vel magiſter poſſit reprobari ℞.ꝙ ſic.vt eſt tex.in.l.i.C.de profeſ.ꝛ me.no. Bar.in.l.ſed ꝛ reprobari.ff.de excu.tu.in pñ vbi tex.dicit de medico ꝙ põt reprobari.ꝛ eſt tex.etia3 de medico in.l.vt gradatim.§.repro bari.ff. de mu. ꝛ hono.ſed non ſine cauſa.l. pomponius.ſcribit.ff.de nego.geſ. 2

¶ Vtr3 doctore dãnato intelligantur ꝛ eius opera ſeu libri reprobati. ℞. ꝙ ſic. vt patet ꝑ c.fraternitatis tue.de here. 3

¶ Vtr3 allegationes ſint faciende a doctorib⁹ in conſilijs.℞. Pa. in.c.veſtra.de coha.cle. ꝛ mu.ꝙ in conſilio deciſiuo nõ.ſicut nec in ſnĩa vt dicitur in.c.ſicut nobis. in glo.đ ſenten. ꝛ re.iudi.ſecus in conſilio poſtulato a parte.ra/ tio diuerſitatis.q: in pⁱo ẽ approbata fides 4

conſultoꝛis.in ſecundo non. ⁊ ideo non creditur ei niſi quatenus pꝛobet.

5 ¶ Vtꝝ doctoꝛ ꝓmotus coꝛruptis doctoꝛib⁹ debeat gaudere priuilegio doctoꝝ.R. Archi. in.c.de quibuſdā̄ lociſ.xxxvij.di.ꝙ nō allegat tex.in ſimili.in.l.vnica.ff.de atletis. facit tex. iuncta glo.in.l.i.C.de ano.ciui.li.xi. vbi dr̄ ꝙ ſtipendia ſunt tradenda non ꝓ titulis digni‑tatū vel numero ſcholariū ſed ſꝫ merita.⁊ iō glo.ibidē dicͣ pferri debere peritos ſcholares imperitiſ doctoꝛibus intelligit Pa.in.c.clerici.de iudi.ō antecesſione non de lectōne.Ego credo ꝙ etiam in vtroqꝫ debet pꝛeferri.

6 ¶ Quis dꝫ precedere.R. Pa.in.d.c.clerici.ꝙ theologus.poſt ipꝫ canoniſta.poſt canoniſtā legiſta. poſt medicus.vide ibi ſi vis.

Dolus aliqñ bonus ⁊ licitus ⁊ accipit ꝓ ſolertia ſicut qñ qſ aliquid ſimulat ne danificet a ꝓxio vt in.l.i.ff.de dolo.i tex.⁊ glo.exēplificat ō capto a ianuē̄ñ.q ſimulauit ſe ꝯctū qō qdē lꝫ.vt.ff.ō ne.ge l.ad quid nā.§.cū me. ⁊.ff.de leg.ij.l.cū pr̄.§.titio.⁊.ff.ſi quis ob.ca.te.l.q autē.§.ſi patron⁹.⁊ de h vide.j.Simulatio.Sꝫ cōiter dolus accipiť in malo. ⁊ ſic diffiniť in.d.l.i. a labeone.dolus malus eſt ois calliditas.fallacia Machinatio ad circūueniē̄ñ.falleñ.⁊ decipiēdū alteꝝ adhibita.fit tacēdo in aio calliditas vt.ff.de ac.ēp.⁊ ven.l.i.fit mentiēdo i verbis fallacia.ff.de fur.l.falſus.§.ſi quis.Fit arte verboꝝ machinatio.ff.ō ac.emp. ⁊ ven.l.iulian⁹ §.idē.Ad circūueniē̄ñ.ſ.reddendo ſingula ſingulis.ſ.circūuentionē calliditati. Fallētiā fallacie.deceptōꝫ machinatōi.poniť adhibita.ſ. ꝯ ius ⁊ bonos moꝛes pp differētiā doli boni hec in glo.ibidē.Et adde ſm Ho.in.c.ſi compꝛomiſſarius.ver.ſi vero.de elec.li.vi.ꝙ quis doloſe facit qñ ſcienter rem ſibi ꝓhibitam facit.differt autem dolus a fraude. qꝛ fraus ꝓpꝛie per facta fit.ſed dolus per verba ⁊ facta.

¶ Vtꝝ ignoꝛantia iuris excuſet a dolo.⁊ ꝯſequēter a pena ad quā incurrendā requiriť dolus.R. Cy.in regula.Ignoꝛātia.li.vi.ꝙ ſic. qꝛ lꝫ iuris erroꝛ ſit lata culpa.nō tñ ē dol⁹.vt.ff. de his q nō.infa.l.i.vbi ē glo.ſingularis.facit l.i.ff.de ambige.facit qō nō.Bar.in.l.ſi qs in tm̃.C.vñ vi.vbi dicit ꝙ ſi minoꝛ credens ſibi licere rem ꝓpꝛiā ſine cuiuſqꝫ auctoꝛitate occupat nō incurrit penā.d.l.ſi quis. qꝛ nō eſt i vero dolo.allegat.l.pꝛimā.C.ſi aduerſus delictum.ſequitur do.Anto.in.c.i.de dolo ⁊ contu.⁊ allegat.l.ſi ex cauſa.§.ſi in cōmiſſum.ff. de mi.⁊ quod no.in.l.i.§.nunciando.ff.de noui ope.nun.pꝛo hoc ꝙ excuſat ignorātia a dolo.ex tex.⁊ ibi Bal.in.l.ſed ⁊ ſi lege.§.ſcire.ff. ō pe.here.vbi erroꝛ iuris excuſat ab inuaſiōe ne quis dicatur pꝛedo. Idem tenet Saly.in.l. ſenatus.C.ō his qui ſibi aſcri.aliquid in teſtamento in ſecunda colūna.eſt caſuſ.⁊ ibi Bar. in.l.in lege.ff.de ſiccarijs.ideꝫ tenet Ange.in in.l.ſi quis id.§.doli.ff.de iuriſd.om.iudi.vbi allegat Butri.Foꝛtius dixiſſe ꝙ etiā ignoꝛantia iuris naturalis excuſat a vero dolo.⁊ ad.l. ij.C.de in ius voca.que videť contraria.Reſpondet ꝙ ibi non requirebatur verus dolus ſed pꝛeſumptus.⁊ ita tenuit dictus But. in.l.regula.ff.de iur.⁊ fact.igno. Limitat hec Ange.in.l.ij.ff.ꝙ quiſqꝫ iure.vera niſi ſit doctoꝛ vl' aſſeſſoꝛ cui turpe eſt iur.ignoꝛātia.Et idē Ange.in.d.l.ſenatuſ.dicit ꝙ crediť allegāti ſe ignoꝛaſſe ius ad excludendū dolū. ⁊ ꝑ cōſequens a pena que eſſet imponenda pꝛopter dolū.⁊ dicit ibi eſſe caſū. Ex pꝛedictis colligeꝙ vbi ius vel ſtatutum requirit verū dolum ꝙ ignoꝛans quantūcūqꝫ ſit culpabiliſ non incurrit penā ipſius.licet alio mō ſit puniendus ſm modū culpe vbi vero ius vel ſtatutū requirit dolum pꝛeſumptum.ſic ignoꝛans craſſe.⁊ ſupine nō excuſatur.qꝛ eſt in dolo pꝛeſumpto hoc pꝫ in cenſuris eccl'iaſticis que cum requirant dolum pꝛeſumptū taliter ignoꝛans eas non euitat.vt pꝫ in.c.vt aiarum periculis.de conſti.li.vi.ſecus ſi eſſet in leui culpa ignoꝛātie.Quod bene nota.quia facit ad multa

¶ Vtruꝫ iniuſta cā excuſet a dolo.R.ꝙ ſic.⁊ quēlibet.ita no.Bal.in.c. vt aiarum.in pꝛin. ſcōe colūne.de conſti.li.vi.vbi dicͣ ꝙ ꝑturbās aliquē in poſſeſſione ex iniuſta cā putans ſibi licere. excuſať a pena ſtatuti puniētꝭ in centū quod requirit dolū ꝑ nō.in.l. plagij criminis C.ad.l.fauiā.de plagi.no.Io.an.in ti.de arbi. in addit.ad ſpecu.⁊ ꝙ recuſat a pena legis.et in iuſta cā.no.in.c.i.in fi.ō elec.li.vi.Idē Io. an.⁊ Bal.in aut.generaliter.C.de epi.⁊ cle.⁊ multꝭ alijs.⁊ ſequitur do.Ludo.de ro.colūna xxviij.in Rubꝛica.de arbitris.Eſt ꝓ hoc glo. in.l.vnica.§.fi.in magna glo.ff.ſi quis ius dicen.non obtempera.Eſt Bar. ⁊ Ange.in.l.i. in fi.ff.de arbigeis.Inno.in.c.de ſeruoꝛum.ō ſeruis non oꝛ.

¶ Vtrū lata culpa equipareť dolo.R. ꝙ non vbi requiritur verus dolus.vt dicit Bar.i.l.

in actionibus.ff.de in litem iuran.ꝛ glo.in.§.ſuſpectiſ.inſti.ꝺ ſuſpec.tuto.vnde dicit Bal.in.l.ſi quis id.in finali colūna.ff.ꝺ iuriſd.om̄.iudi.ꝙ qñ delictum circūſcribitur per dolum non ſufficit culpa.ſecus in his in quibus culpa venit punienda.allegat.d.l ſenatus.ꝛ.d.l.plagij criminis accuſatō.Et vt no.Ang.in.d.l.ſi quis id.§.doli.ꝙ vbi fit mentio de dolo requiritur verus doluſ.Vnū tñ notabis ꝙ ignorātia affectata que eſt qñ quis noluit vel ſimulanit ſcire equipollet ſcientie.c.cos de temp.oꝛ.li.vi.ꝛ ideo eſt dolus non culpa.

4 ¶Vtrū pena corpalis ſit imponenda ſine dolo.R.ꝙ nunq̄ȝ ſine doli interuētu.gl.ꝛ Bart.in.l.in actionibus.ff.de in litem iuran.ꝛ.d.§.ſuſpectis.ꝛ Bar.in.l.i.§.i.ff.ſi quis te.ee ius li.ſuc.ꝛ Bal.in.l.opera data.C.qui accu.non poſ.ꝛ caſus eſt in.d.l.in.l.vbi dicit Bart.ꝙ i penis corporalibus.vel in infamiam irrogātibus lata culpa non equiparatur dolo.ꝛ glo.in.l.in actiōibus.ff.de in lite.iurā.approbata cōiter.ꝛ bar.in.l.qꝺ nerua.ff.depoſiti.ꝛ in.d.l in lege dicit ꝙ in cā ſanguis.ſtatus.vel.fame lata culpa non equiparaꝛ dolo.iō verus dolꝰ requiritur in illis.Ange.tñ in.l.in actionibꝰ.ff.de in litem.iuran.tenet contra ꝛ dicit conſilium paduanū cōſuluiſſe ꝯ bart.in hoc.ſed iudicio meo ſi conſidereꝛ.l.ij.C.de noxa.verioꝛ eſt opinio bar.ꝛ iura que Ange.adducit in cōtrarium continent caſum ſpecialem.

5 ¶Vtrū incurrat quis ſniam excōicationis a iure promulgatam ſine dolo.j.vide excōmunicatio.vij.caſu vlti.§.ij.

6 ¶Vtrū quis poſſit paciſci vt non teneaꝛ ꝺ dolo.R.ꝙ nō.vt eſt tex.in.l.i.§.ſi ꝯueniat.ff.depoſiti.qꝛ hec ꝯuentio eſt ꝯ bonā fidē ꝛ bonos moꝛes.ꝛ ideo nec ſequenda.dicit tex.ibidem.

7 ¶An quis poſſit tenere bona alicuiꝰ q̄ ex ſtatuto ad eū venerūt ꝑ delictū alicuius ſi ipſe doloſe egit.vt ille delictū cōmitteret.R.Pa.in.c.poſtulaſtis.de conceſ.preben.ꝙ nō.ꝛ bñ facit tex.ibi in fine.cum ſua glo.

8 ¶Vtrū doluſ annullet contractū ſpūalem.puta votum ꝛ hmōi.R.Pa.in.c.cum dilecti.de emp.ꝛ ven.ꝙ non.nec poteſt quis excipere ꝺ dolo qñ fuit inductus ad bonū.qꝛ non eſt ꝓprie dolus.puta dolo induxi te ad religionem tenet ingreſſus.Facit quod legitur.ꝛ no.in.c.cum dilectus.quod metus cauſa.ꝛ vide gloſ.nota.in.l.a diuo.ff.de ritu nupti.que hoc tenet etiam in matrimonio.

¶Vtrū doluſ annullet contractū tpalem.puta venditionē ꝛ hmōi.R.ꝙ aut dolus ꝑ contrahentes dat cāȝ contractui.puta dolo duxi ad vendendū qꝺ non eras venditurus.ꝛ ſic i contractibus bone fidei non tenet ſm gloſ.ꝛ Pa.in.c.cum dilecti de emp.ꝛ ven.ꝛ glo.in.l.ij.C.de reſcin.ven.ꝛ glo.cum bar.in.l.eleganter.ff.de dolo.ꝛ placet.licet Pe.teneat cōtrarium.In contractibus aūt ſtricti iuris tenet contractus.ſed agens ex eo eliditur ope.exceptionis.ff.de ver.obl.l.ſi quis.cum aliter.ꝛ.C de pac.l.cum poſtea.Si vero ꝑ alium a cōtrahentibuſ dat cām contractui ēt bone fidei tȝ contractus.ſed agit contra mediatorem de dolo.d.l.eleganter.§.i.ff.de proſenetis.l.ij.ꝛ.iij.tenetur etiam ille pro quo factus eſt inquantum factus eſt locupletioꝛ.vt.l.ſi.ff.de eo per quē factū erit in prin.ꝛ non plus.Aut dolus non dedit cām contractui ſed incidit in ꝯtū puta eras venditurus ſed dolo induxi te ad minus vendendū.ꝛ hmōi.ꝛ ſic tenet contractus.ſed in cōtractibus bone fidei aget ex eo contractu vt ſuppleat precium.vt.ff.ꝺ ac.ēp.ꝛ ven.l.iulianuſ.§.ſi venditoꝛ.Erit tñ in arbitrio emptoris.vel ſupplere precium.vel reſtituere rem.ſi deceptio ſit vltra dimidiā iuſti ꝑcij.c.cū cā.de emp.ꝛ ven.l.ij.C.de reſcin.ven.ꝛ in cōſcientia etiam ſi deceptio ſit minus dimidia.In contractibus ſtricti iuris aget de dolo.d.l.eleganter.§.non ſolū.in fi.Aut dolꝰ nec dedit cām contractui nec incidit in contractū.ſed re ipſa euenit ſine dolo.ꝛ facto ptiſ vtputa ambo ignorabant iuſtum preciū.ſic ñ eſt peccatum.nec reſtituere tenetur niſi repetatur.ſi a principio non plus emiſſet etiam ſi ſciuiſſet plus valere.puta qꝛ non expediebat plꝰ ſibi emere.Si āt plus emiſſet a principio ſi ſciuiſſet ꝛ eſt deceptio notabilis teneꝛ reſtituere rem vel ſupplere preciū.ar.d.l.ſi quiſ.cū aliꝛ.vbi equiparaꝛ deceptio que venit re ipſa ꝛ ex ꝓpoſito.ꝛ.d.c.cum dilecti.ſecus in modico.Et ita intelligo.d.Anto.in.c.qꝛ pleriqȝ.de imu.eccleſiarum.Si vo vterqȝ rei valoꝛem ſciebat.tunc dic.vt.j.Emptio.§.vij.Et ſm ꝑdicta intelligeſ.l.ij.C.de reſcin.ven.ꝛ.l.in cauſe.§.pomponius.ff.de mino.ꝛ.c.cum dilecti.ꝛ.c.cum cauſa.de emp.ꝛ ven.vbi dicitur licere contrahentibus vſqȝ ad dimidiam ſe decipere in contractibus bone fidei. 9

hec decep[...] abet loc[...] foro cōtē[...] ſuo autē i[n] foro anim[...]

Domeſticus

quis dicitur.vide.j.Familiaris.

Domicilium poteſt laicus habere in plurib⁹ locis ſm Inno.in.c. ex parte. de fo.cō/pe.ſi mō vtrobiqꝫ inſtructus ſit.allegat.l.aſſūptio.ff.ad muni.ꝛ.l.ſenatores.ff.de ſena.ꝛ loquitur hic de inſtructo.de quo in.l.queſitū.§ ſed ꝛ ſi fund⁹.ff.de fun.inſtruc.ꝛ inſtru.lega. vbi accipiť pro oibus pertinentijs neceſſarijſ ad vſum.Addit Inno.idem etiam ſi haberet maiorem partem ſuorum bonorum.vel familiaꝫ.vel ſi nihil hꝫ aſſidue tñ ibi conuerſať.C. vbi ſenato.l.ij. Sola tñ domus nō conſtituit domiciliū.ff.ad munici.l.libertus.§. ſola. Ex quo infero ꝛ ex.d.l.aſſumptio.ꝛ.d.l.ſenatoreſ ꝙ domicilium habet vbi quis eſt oriundus.l.ij.ff.de ſenato. Et ſimiliter vbi pater ſu⁹ fuit oriundus.Item vbi voluntarie ſibi elegit.ſ.ꝺ ferendo maiorem partem ſuorum bonoruꝫ.ꝛ clericus vbi bñficium obtinet requirens reſidentiam.pro hoc eſt tex.in.c.cū nullus clericū de tempo.or.li.vi.Item vbi fuit ordinat⁹.vt no.glo.in.l.heres abſens.§. apud labeonē.ff. de iudi.Item mulier rōne matrimonij. Iteꝫ ratione militie.Item rōne poſſeſſionis. Iteꝫ rōne curſus tpis.ſ.decennij. Sed.d.glo.loqť quo ad forꝫ nō quo ad domiciliū. Item rōne manumiſſiōis.l.ſi quis a plurib⁹.ff.ad muni. Itē vbi conſequiť quis dignitatē efficiť ciuiſ vide.ſ̄.ciuis.Quo ꝩo ad confeſſionē ꝛ ſacramenta neceſſaria non voluntaria ſi alſ nō hꝫ ibi domiciliū.requiriť vt ibi hitet ꝑ maiorem partem anni ſm Inno.in.c.oīs de pe.ꝛ re.ꝛ ñ faciat in fraudē ꝓprij ſacerdotiſ.Facit.c.que ſti.xvi.q.i.de deci.ad apľice.niſi ſe transferat cū aio ibi remanendi.qꝛ ſtatim ꝙ hoſpitium coſtituit in aliena parrochia cū aio ibi remanendi ſtatim fit prochianus illius de parro. c.vlti.de deci.ad apoſtolice.Quod eſt ꝯ e͞pos qui diſpenſant in votis cū ſcolaribus.vel cōferunt eis ordines non hñtibus domicilium qꝛ non pñt.qꝛ non ſunt neceſſaria ſacramēta. Hoc tenet Panor.in.c.nullus.de parro.

Dominica dies eſt inſtituta loco ſabbati.qꝛ eo die inchoauit mūduſ. Se.i. xp̄s ſurrexit a mortuis.de ꝯſe.di.iij.ſabbato. Itē ſpūs ſanctus datus ē apoſtolis.ꝛ tex.dic̄ quicqd a deo eſt ꝯſtitutū inſigne in h⁹ dignitate dici eſt geſtū.In hac die mūdus ſumpſit exordiū.In hac ꝑ reſurrectionē ꝛ mors interitū.ꝛ vita accepit initium.lxxv.di.qꝺ die.in fi.Quomō eſt ꝺ precepto.ꝛ qñ incipit.ꝛ quid fiendum.vide.ſ̄.Dies.ꝛ.j.Feria.

Dominiū eſt iuſ habēdi poſſidēdi.fruendi ꝛ vtēdi ac diſponendi de aliqua re ꝓ libito volūtatis.vel ſm aliquem determiatū modū a q̄daꝫ ſuperioritate.vel auctoritate diffinitiuū. ¶ Dñium in ꝛ ſup hoies an ſit ſm legem naturalē.R. Ale.in.iij.pte ſūme.ꝙ ē loqui de natura ante pctm̄.ꝛ ſic ei repugnat ſeruitus ꝛ ē loq de nā poſt pctm̄.ꝛ ſic lex naturalis dictat neceſſariū dñium ad cohercendū malū. Vñ Aug.in li.de ciui.dei.ſicut deus hoi ꝛ anim⁹ corpori.ita rō debet dñari ꝛ imꝑare libidini. ¶ Dñium reꝝ an ſit ſm legē nāe.R. Ale.vbi ſ̄.ꝙ lex nāe circa cōionem ꝛ ꝓprietatē dictat differenter.dictat aliquid. qꝛ debitū aliquid. qꝛ bonū.ꝛ aliquid qꝛ equū.vt debitū dictat in ſtato neceſſitatis oīa ſint cōia. Et hoc modo cōicatio eſt in precepto ad ſuſtentationē pſonaꝝ.ꝛ inde ſumiť.Oia q̄ vultis vt faciāt vobis hoies ꝛ vos eadem facite illis. Mat.vij. Reſpectu ēt pſonaꝝ quo ad multiplicationē ꝓlis dictat.ꝙ ſit vxor ꝓpria ꝛ ſm oē tp̄s ſm illud preceptū.Qꝺ tibi non vis fieri alteri ne feceris.Thobie.iiij.Et hoc mō appropriatio eſt in precepto vt bonū in ſtatu nāe inſtitute dictabat oīa cōia.In ſtatu ꝩo lapſe dictat bonū eē hr̄e propriū.tñ qꝛ res cōes negliguntur tum qꝛ cōio parit diſcordiā dictat vt equū.q̄dam eē cōia.vt aerē.mare.littora.ꝛ quedā appropriabilia.ſicut ſunt ea q̄ in nullius bonis ſunt que occupanti concediť. Et ſic intellige dñium reruꝫ eſſe de iure naturali. qꝛ naturali equitate inductū eſt. vt inſti.de reꝝ di.§. ſingulorꝝ.ff.de acqui.re.do.l.adeo.§.cum quis. ¶ Quō acquiriť dñium reꝝ.R.ꝙ quadrupliciter. Primo auctoritate legis nāliſ. vt ꝙ ea que in nullius bonis ſunt ſint occupantis.vt inſti.de re.di.§.ſingulorꝫ. Scꝺo auctoritate principis qui poteſt ex iuſta cauſa rem alicui⁹ ei auferre ꝛ alteri dare.vt no.Inno.ꝛ cōiter doc.in.c.que in eccľiaꝝ.de conſti.ꝛ legiſte.in l.fi.C.ſi ꝯ ius vel pu.vti.vtputa ꝑꝑ delictū puniendū ꝛ hmōi.alſ non.vť ibidē dř.ꝛ nō ſolū principis ſed ēt ꝑ ſtatuta inferioꝝ habentiū auctoritatē a pncipe ſic ſtatuendi.vt in.d.c. que in eccľiaꝝ notať. Tertio ꝑ cōſenſū illius c⁹ eſt.ꝛ iſtud fit ꝑ donationē ꝑ pmutationē.ꝑ venditiōꝫ.ꝑ mutui dationē.ꝛ hmōi.Quarto iuř ciuili qꝺ ſtatuit vt vſucapiōib⁹.pſcriptōi

bus.adoptione:deportatione. ceſſione. addi/
tione.bonoꝝ poſſeſſione.ꝛ hmoi de quibus oi
bus habes.ff. de acqui. re. do. in glo.l.i.ꝛ in
ſti.de re.di.cũ multis titulis ſequentibꝰ. ꝛ de
his q̇ ad nos ptinẽt.dicam in capitulis ſuis.
Aduerte tñ differentiã inter ſpũalia ꝛ nõ ſpi
ritualia.qꝛ in ſpũalibus ex ſolo titulo ſine tra
ditione dñium tranſit in aliũ.vt eſt tex.in.c.ſi
tibi abſenti.de preben.li.vi.ꝫ.Inno.ꝛ cõiter
approbat̃ in.c.inter cetera.de preben.ſecus in
alijs rebus in quibuſ requirit̃ traditio ad trã
ſlationẽ dominij nec ſufficit ſolus titulꝰ. niſi
in re data eccleſie de q̊.i.Immunitaſ.§.xxxi.
Nec ſola traditio tranſfert dñiuꝫ.niſi aliqua
iuſta cã vera. vel putatiue vera preceſſerit.l.
nũq̃ȝ nuda traditio.cũ ibi nõ.ff.de acq.re.do.

DOminus alicuius regni duca
tus cõitatus.vl' ciui
tatis.aut terre quis dicat̃ legitimus.R̸
ꝙ dñiuꝫ iuſte ꝛ legitime acquirit̃.aut iuſto bel
lo.puta pugnando ꝯ infideles.vel ꝯ aliquẽ re
bellẽ auctoritate ſuperioris. vel principis. vt
at.ſ̃.Bellũ pꝫ.aut ꝑ legitimã ſucceſſionẽ.aut
ꝑ conſenſum ſeu electionẽ populi habentis li
bertatẽ ſibi eligendi dñm.aut ꝑ inſtitutioneꝫ
principis ſeu ſuperioris habentis iuriſditio/
nẽ in tali ciuitate.aut caſtro.aut ꝑ legitimã ꝓ
ſcriptõꝫ cũ bona fide factã. vel emptõꝫ.pmu
tatõꝫ.donatõꝫ.aut alio iuſto titulo. de qbꝰ in
ſuis capitulis. Qui xo alia via intrat.fur ẽ ꝛ
latro.ꝛ reſignare tenet̃ ſi p̃t ſine notabili peri
culo aiaꝝ.corpoꝝ.aut reꝝ.tenet̃ ẽt ad reſtitu
tionẽ oim redditũ quos habuit ab illis locꝭ
ſic vſurpatiſ.ꝛ vt homicida ẽ iudicandꝰ q̃ꝫtũ
ad eos quos fecit ꝑ ſe.vel ꝑ officiales ſuos oc
cidere vel mutilare.lꝫ illi digni fuerint ꝑꝑ ma
leficia ꝑpetrata.xxiij.q.v.ſi nõ lꝫ.nec p̃t abſol
ui niſi diſponat ſe ad ſatiſfaciendũ ꝛ dimittẽ
dũ ſi titulũ iuſtificatũ hr̃e nõ p̃t.ar.de pe.di.
v.falſas. Intellige qñ h̃ eſt claꝝ ꝙ hꝫ iniuſtũ
titulũ vel nullũ ſecus in dubio.vel cũ dimitte
re nõ poſſet ſine periculo aiaꝝ.corpoꝝ.aut re
rum.puta qꝛ ppl'us ſe poneret in ſeditione.ꝛ
hmoi.ſic nõ tenetur reſignare niſi voluntate
ſolũ qñ ſciret ꝓ certo. vl' qñ talia nõ iminerẽt
c.ſi res.xiiij.q.vi. Idẽ dic de officialibꝰ q̊s ta/
les tyrãni ponũt in officijs ꝙ nec ſalariũ pñt
recipe niſi eẽt tale offm̃ qd̊ eẽt neceſſariũ rei/
publice. vl' vtile. qꝛ tũc nõ peccarẽt recipiẽdo
nec ſalariũ reſtituere tenent̃.d̊ quo in.c. in lit
teris.de re.ſpo.ꝛ in.c.nihil.de elec.per doc.

Sed nunqd ciuitas põt ſibi eligere dñm.R̸ 1
ſm Ho.in.c.nouit.de iudi.ꝙ nulla ciuitaſ po
teſt ſe dare alicui dño.nec p̃t titulũ dñij iuſti/
ficare.qꝛ hoc eſſꝫ in preiudiciũ imperatoris q̊
ad illas que ei ſubijciunt̃.vl' pape quo ad ſibi
ſubiectas. Quod verum eſt niſi ex priuilegio
vel conſuetudine haberent ius eligendi.quia
conſuetudo dat iuriſditionem.de arbi.c.dile/
cti.C.de eman.l.i.ꝛ vltima.

Vtrum dominis habentibus manifeſte in 2
iuſtũ vel nullũ titulũ teneant̃ ſubditi obedire
R̸.ꝙ nõ. Dicit tñ Tho.in ſum.ꝙ ad vitandũ
ſcandalũ ſuũ ꝛ aliorum bonũ eſt obedire.ꝛ re
uereri in eis que non ſunt contra deum.xi.q.
iij.Julianus. ſed habentibus iuſtuꝫ dominũ
quantũcunqꝫ mali ſint tenentur eis ſubditi
obedire in licitis ꝛ que eis precipere poſſunt.
i.Pe.ij.Obedite dominis veſtris non tan/
tũ bonis.ꝛc̃.ꝛ ad ro.xiij. qui ptãti reſiſtit.ꝛc̃.

Vtrum dominus poſſit ponere exactiones 3
ſuis ſubditis.vide.i.Talia.

Vtꝝ dñs teneat̃ ex facto familie.R̸. vt col 4
ligo ex.d.Anto.ꝛ Joan.de ligna.ac Pa.in.c.
licet de reſti.ſpo.ꝛ Bar.in.l.ne quid.ff.de in/
cen.rui.ꝛ nau. ꝙ ſic qñ familia eius deliquit i
officio ſeu miniſterio in quo ipſe dñs eſt pre/
poſitus.ꝛ ipſe vtitur opere talis familie.qꝛ ſi/
bi imputatur.qui talem elegit.qꝛ honeſtam d̊
bebat ponere.l.i.§.familie.ff. de publi. Ciuili
ter tñ tenet̃ non criminalit̃.vt in.d.l.ne quid.
Ex q̊ pꝫ ꝙ ptãs ſeu rector tenet̃ ex maleficio
ſuoꝝ officialiũ.l.ſi poſt.C.de aſſeſſ. Idem dic
de capitaneo ꝙ tenet̃ ex delicto ſuoꝝ armige
roꝝ.nauta.hoſpite.ꝛ ſimilibuſ. Addunt tñ ſu
pradicti doc.ꝙ ſi officiũ erat publicũ. vt ptãtꝭ
ꝛ hmoi ſufficit exhibere malefactorẽ.vt in.d.
l.i.§.fi.ſecus ſi officium non erat publicum.ꝛ
nauta.ꝛ caupones ꝛ hmoi.l. vnica.ff. de fur.
aduer.nau. Si vero familia non deliquit in
officio dñi.non tenetur dñs quo ad forum iu
diciale.ſed quo ad conſcientiam ſic ſi eſt in cul
pa non corrigendo eam. nam tenetur verbo
ꝛ exemplo eam corrigere.ꝛ ſi aliquis eorum ẽ
incorrigibilis tenetur eum expellere. niſi qñ
preſumeret ꝙ efficeretur peior: nã tũc faciat
quod poteſt ꝛ excuſatur.al's non.quia talibꝰ
dicitur. Error cui non reſiſtitur approbatur
lxxxiij.di.error cum ſimilibus.

Quõ ãt famulo infirmãti dẽat̃ merces. vi 4
de. Familia.§.ij. Qñ tenet̃ de robaria que fit
in eius dominio. vide pedagium.§.viij.

Donatio dr̄ a dono. quaſi dono
datio.ff.de dona.cauſa
mortis.l.ſenatus.§.i.

1 ¶ Donatio proprie eſt qua aliquiſ dat ea mē
te vt ſtatim velit accipientis fieri.nec vllo ca
ſu ad ſe reuerti.⁊ propter nullam aliam cām
facit q̄z ut liberalitatē ⁊ munificētiā exerceat
ff.de do.l.i.in prin. ⁊ hec donatio dr̄ ſimplex
ut.C.de dona.ante nup.l.fi.§.i.⁊ abſoluta.ut
d.l.ſenat⁹.§.i.⁊ inter viuos.ut inſti.de dona.
§.alie.nec obſtat illi verbo vllo caſu ad ſe re/
uerti.C.de reuocan.dona.l.fi.qꝛ illa reuocatō
fit poteſtate legis non contrahentium.

2 ¶ Quot ſunt ſpēs donatiōis.R̄. ꝙ q̄zuis gl.
in.l.i.in pn̄.ff.de dona.dicat tot quot ſunt di
uerſitates volūtatū.tm̄ glo.in.l.res vxoris.C.
de donati. inter vir.⁊ vxo. tm̄ tres explanat.
Prima dr̄ donatio inter viuos q̄ ſimpl'r que
vocatᷣ donatio.Scd̄a dr̄ cā mortiſ.Tertia dr̄
inter virꝫ ⁊ vxorē.de prima hic dicā.de ſcd̄a i
c.ſe.⁊ de tertia in.c.iij.ſe.Adde ⁊ aliaꝫ que dr̄
propter nuptias.de qua in.c.iiij.ſe.

3 ¶ Donatio q̄ dr̄ inter viuos q̄druplex ē.Alia
ſimplex ⁊ abſoluta.q̄ ſimpl'r quis donat. de q̄
in.d.l.i.in pn̄.Scd̄a eſt ꝯditiōalis.de q̄ in.d.l.
i.§.ij.q̄ eſt qn̄ quis donat ſub ꝯditione.vt ſi fe
cerit vel ſi venerit ⁊ hmōi.Tertia eſt modaliſ
vt.C.d̄ dona.ſub mō.l.i.⁊.ij.⁊ eſt qn̄ donat vt
tale qd fiat.⁊ de hoc vide.s̄.Conditio.Quar
ta eſt remuneratiua bn̄ficioꝝ.d̄ q̄ in.l.aquili⁹
regul⁹.ff.de do.vbi dr̄ nō eē merā donatōeꝫ
ſed offm̄ mgr̄i remuneratū q̄dam mercede.⁊
ꝑpterea iſta nō reuocatᷣ cā ingratitudinis.

4 ¶ Quis nō p̄t donare donationē inter viuoſ
ut ſciatᷣ qs p̄t donare ꝯſequēter ⁊ cui p̄t dona
ri.R̄.ꝙ.xxiij.ſunt qui donare nō p̄nt.hic non
loquor de donatione que dr̄ remuneratiua
ſed tm̄ de ſimplici.vel cōditionali ſeu modali

5 ¶ Primus qui nō eſt cōpos ſue mentis. ſic
furioſus.amens ⁊ hmōi.xv.q.i. merito de. ſi
furioſus.de homi.⁊.l.iulianus.ff. de cura. fu.
nec curo an ſit ei datus curator. quia in con/
ſcientia.ex quo non eſt ſane mentiſ non tenet
facit.l.modeſtinus.in fi.ff.de do.

6 ¶ Scd̄us ꝓdigus ut in.l.i.ff.de curato.furio.
⁊ hoc verꝫ poſtq̄z curator eſt ei datus uel int/
dicta eſt ei alienatio.ut.l.is cui.ff.de ver.obli.
ēt ſi vere non eſſet prodigus. ſecus in tutore
dato pupillo qui eſt adultus.⁊ in curatore. qꝛ
iſta pendēt a natura.ſed eſſe ꝓdigū a declara
tione iudicis ſm̄ Bar.ibi.Nec ſufficit preco
nizatio ꝙ nullus cōtrahat cū tali. qꝛ requiritᷣ
interdictio que dꝫ fieri ipſi prodigo uel ſalteꝫ
datio curatoris ſm̄ Bar.in.d.l.is cui.

¶ Tertius minor.xxv.annis.niſi ratū habeat 7
poſt completū.xxv.ut.C.ſi maio.fa.ra. habu
erit.l vlt.uel niſi cū auctoritate tutoris uel cu
ratoris.ut.l.pupillus.ff.de acqui.re.do.

8 ¶ Quartus filiuſfamilias.ut.l.filiuſfa.ff.
de dona.Fallit ſi eſt fili⁹ i dignitate.ſꝫ Inno.
in.c.grandi. de ſupplen. ne.prela.li.vi.all'.d.l.
filius.uel ſit fili⁹ ſenatoris uel alterius digni
tatis. qꝛ pōt.niſi ſpāliter pr̄ ſibi denegauerit
Item ſi filiuſfa.hꝫ liberā peculij ad miniſtra
tionem.⁊ iuſta rōne motus donet ut matri ⁊
ſimilibus coniunctis perſonis poteſt.al's nō
Item ſi habet peculium caſtrenſe uel quaſi.
poteſt.ut in.d.l.filiuſfa.in tex.⁊ in glo.Item i
caſibus de quibus in.§.ſequenti.

¶ Quintus ſeruus religioſus uel monachuſ 9
⁊ ſimiles qui nihil hn̄t ꝓprij.xii.q.i.nō dicatꝫ
niſi de licentia ſuperioris.ut ibidem.Fallit in
religioſis ⁊ monachis ſi hn̄t legitimaꝫ admi/
niſtrationē.⁊ ex cauſa legitima donent.ſed ſi
ne ratione iuſta non p̄nt.d.l.filiuſfa.in prin.⁊
xij.q.i.qꝛ tua. Intellige de mobilib⁹.⁊ que ſer
uando ſeruari nō poſſunt.ut.s̄.alienatio.Itē
ſi de licentia prelati ſtat in ſcholis cum conſi/
lio maioris partis conuentus.uel in peregri/
natione vadit. qꝛ poteſt donare que alij ſcho
lares ⁊ pegrini honeſti rationabiliter facere
ſolent.ut tenet glo.in.d.c.nō dicatis.all'.l.vlt.
C.ad mace.l.ſi longius.ff.de iudi. Et etiaꝫ do
nare poſſunt cauſa elemoſyne ſm̄ quod dicaꝫ
Elemoſyna.§.vi.

¶ Sext⁹ abbas ⁊ qlibet ali⁹ p̄lal⁹ religioſus 10
qui nihil dare p̄t.niſi ſicut dictū eſt d̄ filijſfa.
qui hn̄t adminiſtratianē.liiij.di.abbati niſi ꝑ
ſtatuta.aut conſuetudinē aliud caueatur.'ar.
l.prohibere autē.§.non tm̄ aūt.ff.quod vi aut
clam.de his que fiunt a prelatis.c.ea noſcitur

¶ Septimo vxor ſi non hꝫ vltra dotem in ele 11
moſynā ſm̄ ꝙ dico infra. Elemoſyna.§.vij.

¶ Octauus qui commiſit crimē leſe maieſta 12
tis.C.ad.l.iul.ma.l.vltima.

¶ Nonus hereticus.qꝛ ipſo iure bona ei⁹ ſūt 13
ꝯfiſcata.ut de hereticis.c.cum ſm̄ leges.li.vi.

¶ Decimus q ꝯhit inceſtas.ſ.inter aſcenden 14
tes.⁊ deſcendentes.aut nepharias.ſ.inter col
laterales.uel inutiles alias ꝓhibitas nuptiaſ
qꝛ ipſo iure bonoꝝ ſuoꝝ dn̄ium ꝑdit. ut.d.c.
cū ſm̄ leges.⁊ in autē.d̄ inceſt.⁊ ne.nup.i pn̄.

tibi dicit procedere in quocūq̄ꝫ matrimonio illicito. dummodo fuerit ſciens factum. puta conſanguineam ꝛ ius. ſ. quod prohibꝫ al's nō ſ. ſi ſciat ius ꝛ non factum. aut factum ſed nō ius. quia error iuris excuſat a dolo.

15 ¶ Vndecimꝰ qui in aliq̄ re cadit in cōmiſſuꝫ puta in agro vectigali. ipo vectigali non ſoluto. uel qn̄ quis occultat merces quarum vectigal eſt ſoluendū. qꝛ ipſo iure perdit dn̄ium illius rei ꝛ hmōi. ut nō. in. l. cōmiſſa. ff. de publ. vbi dr̄ Nam quod cōmiſſum eſt ſtatim deſinit eſſe eius qui crimen ↄ̄xit. dn̄ium ꝙ vectigalis acquiratur fiſco. ſ. uel ſm ordinem ciuitatis. ſm glo. ibideꝫ. In iſto tamen caſu ꝛ tribus imediatꝭ precedentibus licite a donatario retinetur quod eſt ei donatum ante ſententiam declaratoriaꝫ que requiritur anteq̄ꝫ eis poſſint auferri. ut infra. Pena. §. iij.

16 ¶ Duodecimꝰ qui cōmiſit aliud capitale crimen a predictis ꝑpter qd̄ bona eius ſint publicanda poſt condēnationem non poteſt donare. ſed ante ſic. vt. ff. de dona. l. poſt contractum ſm diſtinctionem. s. Alienatio. §. xxv.

17 ¶ Tertiuſdecimus Miles qui meretrici uel cōcubine donare nō poteſt. l. ij. C. de do. inter vi. ꝛ vxo. ꝛ ꝑ glo. ꝛ doc. in. l. miles ita heredeꝫ §. mulier. ff. de teſta. mili. Idem dic de clerico doctore. ꝛ aduocato qui dicuntur milites ꝑ n̄ in. l. miles. ff. de ſen. ꝛ re. iudi. Sed Cy. i. d. l. ij. intelligit de milite armate militie nō de militibus qui militāt luxui. ꝛ appellantur milites dignitatis ꝛ gaudentes non milites opere.

18 ¶ Quartuſdecimus vir vxori ꝛ econtrario cōſtante mr̄imonio. de q̊ dic. ut. j. Donatio. iij.

19 ¶ Quintuſdecimus pater qui fi io filie vc. n̄ ꝑt donare aliquid. qꝛ pr̄ ꝛ filius cenſeꝭ vna ꝑſona. ut. C. de impu. ꝛ alijs ſub. l. vlti. fallit ſꝫ glo. in. l. pater. C. de inoffi. dona. in quatuor caſibus. Primus eſt cauſa dotis ꝛ donationiſ ꝑꝑ nuptias. l. pomponius filadelphus. fi. fa. her. Scd̄us eſt eunti ad caſtra. nam ei poteſt res mobiles donare. l. iiij. C. fam. her. Tertiuſ eſt ꝑpter aliquod diurnū. utputa ꝓ alimentꝭ Quartus eſt vſuſfructus quē hꝫ in aduentitijs. quem pr̄ poteſt donare. Addo quintū qn̄ vꝫ filius eſt emancipatus. ar. de re. in inte. c. conſtitutus. Adde ſextum qn̄ donat propter benemerita ſm Bar. in. l. i. C. de colla.

20 ¶ Sextuſdecimꝰ quilibet donare ꝓhibeꝭ vltra quingentos ſolidos. ut. C. de dona. l. pe. in fi. qd̄ eſt verū ſine inſinuatōe precedenti. Excipiuntur. vij. caſus. Primus in magiſtro militum qui res mobiles tā ſuas q̄ꝫ ex ſpolijs hoſtiū habitas donare ꝑt militibus. Scd̄us caſꝰ qn̄ quis donat ꝓ reparatōe domus rupte ex ruina uel incēdio. Tertius i redēptione captiuorū. hi ſūt in. d. l. pe. in glo. ibidē. Adduntꝭ q̄rtus in donatōe impiali. Quintus in donatōne ꝑꝑ nuptias vſq̄ꝫ ad quantitatē dotis. Sextus i donatōe cā mortis. Addo ego ſeptimū in donatōe in piā cām. ut in. l. ſancimus. C. d dona. Et lꝫ glo. ibidē in. d. l. ſancimus velit ꝙ in piā cāꝫ nō valeat ſine inſinuatione niſi vſq̄ꝫ ad octingentos ſolidos. tn̄ tu tene ꝙ vꝫ ſic tenet Bar. in. l. illud. C. de ſa. ſan. ec. ꝑ idētitatem rōnis. d. l. pe. Cū inſinuatione autē valet vſq̄ꝫ ad quācūq̄ꝫ ſūmam facta indiſtincte ab his qui donare poſſunt. vt in. d. l. pe.

¶ Quid ſi ſit facta donatio duobus de maio 21
ri ſumma q̄ꝫ quingentorum ſolidorum ſine iſinuatione. R. ꝙ non valet. Tex. eſt in. d. l. ſancimus. §. ne autem cōmunione.

¶ Quid ſi donatio ſit facta in ſingulos ānos 22
eiuſdē quantitatis q̄ ſingulariter non excedit ſūmā. lꝫ ſimul oēs ſic. R. ꝙ nō vꝫ ſꝫ Poſt. qꝛ eſt donatio vna. l. ſenatꝰ. §. fi. ff. d do. cā mor.

¶ Sed qd ſi fiet diuiſim ꝑ plures donatōnes 23
vltra prefatam ſūmaꝫ. R. Albri. in. l. illud. C. de ſa. ſan. ec. ꝙ nō vꝫ. qꝛ ad hoc vt eſſet neceſſitas inſinuationis requiriꝭ. diſtantia in tpe. vt. d. l. ſancimuſ. §. fi. ſuit. enim vnus impetꝰ quē lex ꝑ inſinuationē voluit refrenare. C. de inoffi. dona. l. pater. Aliter preualerent verba rei ↄ̄. l. ij. in fi. C. cōia de le. vbi dicitur. Nos. n. non verbis ſed ipſis rebus legem imponimꝰ facit. ff. de caſtren. pecu. l. ſi forte. Nam vnus impetus facit plura eſſe vnum. ff. ad. l. aquil. l. illud. §. fi. extra de or. cog. c. cum dilectus.

¶ Sed nunquid reuocabiꝭ tota donatio ſi ex 24
cedat ſūmam facta ſine inſinuatione. R. ꝙ nō ſed ſolam exceſſus dictiſ. ccccc. ſolidis. vt in. l. ſancimuſ. C. de donatio. ꝛ quid valeat ſoldus vide infra. Ludus. §. ij. in fi.

¶ Sed qd eſt inſinuatio. R. Albri. in. d. l. illud 25
ꝙ ↄſuetudo vr̄ admittere ꝙ inſinuatio ē ꝑ ſuperiorē auctoritatis preſtatio qd̄ vr̄ innuere gl. in auten. vt non fiant pignora. §. illud. vn̄ ad cautelā ſolēt hec v̄ba poni ꝙ corā eo dōatio iſinuata ſit. ꝛ ita cōiter fit. lꝫ ꝓprie inſinuatio ſit prexn̄tis donatiōis in ſcripturā autēticā redacte apud ↄpetētē iudicē facta publicatio ꝛ eius auctoritate i publica geſta ſeu acta ſcā

reductió ut colligiẗ.l.in hac.C de do.iuncto.§
illud in auten.ut fratrū filij.ꝛ in.§.non habē
te.de defen.ciui.ꝛ in.§. ꝛ hoc ꝑuenit. ut nulli
iudicū.ut ſic inter tempus donationis ꝛ inſi/
nuatōnis poſſet deliberare an expediat.ut in
aut.de appel.intra tꝑa circa principium.
26 ¶ An inſinuatio poſſit fieri die feriato.Ꝛ.
Albri.in.d.l.illud.ꝙ ſic.qꝛ non exigit cauſe co
gnitionē.Ergo quolibet die poteſt fieri.ff.qſ
ordo in bo.poſ.ſer.l.ij.ꝛ ēt qꝛ eſt actus uolun
tarie iuriſditionis.C.de ferijs.l.actus.
27 ¶ Cui iudici dꝫ fieri.Ꝛ.Albri.in.d.l.illud. ꝙ
iudici loci.l.data in fi.C.de donatio
28 ¶ Decimuſſeptimus donare non pn̄t qui do
miniū in re quā donare volunt non hn̄t ſicut
ſunt raptores.fures.ꝛ hmōi.qꝛ nemo plus iu
ris in alium transferre poteſt q̄ꝫ ipſe habet.l.
nemo.ff.de reg.iur.Facit.l.traditio.in prin.ff
de acquir.re.do.vide aliquas exceptiones in
d.l.traditio.ſed nihil ad nos.
29 ¶ Decimuſoctauus.prelati ꝛ alie ꝑſone eccle
ſiaſtice que non poſſunt res eccleſiaſticas mo
biles uel imobiles pretioſas alienare.ſine cer
ta ſolēnitate.de qua.ſ̄.alienatio.Res āt mo/
biles probibentur in uſus inhoneſtos aliena
re vide ſupra.Clericus.iij.§.iiij.
30 ¶ Quō epiſcopus poteſt donare ꝓ ꝯſtruen/
do monaſterio. vide in.c.apoſtolice ſedis. de
dona. qꝛ paꝝ ad ſimplicē ꝯfeſſorem pertinet.
31 Decimuſnonus. illi qui ſunt non ſoluendo
creditoribus.vide.ſ̄.Alienatio.§.xxvi.
32 ¶ Vigeſimus illi qui ꝓpter cām illicitaꝫ do/
nant.puta femie ꝓ meretricio. Sed aduerte
ꝙ meretrici publice ſiue ꝯcubine valet ꝓmiſ
ſio ſiue donatio.ſꝫ bar. bal. ꝛ An.poſt Cy.in
l.affectionis.ff.de dona. ꝛ in.l.ij.C. de condi.
ob tur.cām.lꝫ.glo.in.d.l.affectiōis.uelit ꝙ vꝫ
non quo ad actionē.ſed quo ad exceptionem
ſed reprobaẗ a predictis.ſed ꝓ meretricio fa
cto cū nupta.vidua uel virgine.qḋ de iure ci/
uili punitur non ualet ꝓmiſſio.ſed donatiōe
facta potior ē ꝯditio poſſidētis.niſi ſit miles
ut dictū eſt.ſ̄.Verūtamē fiſcus poſſet aufer/
re a muliere. ut notat Cy.in.l.ij.ff. de condi.
ob tur.cauſam.ꝛ in tex.l.lutinſ.in fi.ff.de iur.
fiſ.ꝛ iſta eſt uera opinio. licet alie indiſtincte
uelint ꝙ non ualeat ꝛ male. ꝛ idem dic de do
natione facta pro quocunqꝫ qḋ lege punitur
ꝛ ſic intellige.d.l.affectiones.
33 ¶ Vigeſimuſprimus.illi qui iudici ſeu p̄ſidi
aut alijs officialibus qbus ē ꝯſtitutū ſalariū
ſuū aliqd donant.ſiue an̄ ſiue poſt depoſitum
officiū ꝓ aliquo beneficio tꝑe adminiſtratōiſ
preſtito.nā tam donās q̄ꝫ cui donaẗ ꝯuictus
quadrupli pena pleetiẗ.ut in.l.fi.C.ad.l.iul.re
petun. Intelligit glo.veꝝ qn̄ occulte daẗ.ſed
ſi palam ꝓpter.l.i.ff. de polli. que eſt ꝯ̄. Facit
pro ea tex.in.l.barbarius.ff.de offi.prefec. Iu
dices autem delegati eccleſiaſtici nihil poſſūt
recipe.nec eis donari.niſi ſolū eſculentū ꝛ po
culentū qḋ in paucis diebus poſſit cōſumi. ꝛ
mera liberalitate donatū. Idē dic de ꝯ̄ſuato
re.ut in.c.fi.de offi.dele.li.vi. Idē dic de iudi
ce ſeculari.de quibus vide iudex.§.viij.
¶ Vigeſimuſſecundus.Illi qui viſitatorib⁹ 34
ſuis aliquam pecuniam . ſeu eorum famulis
uel quodcunqꝫ aliud munus donare uolunt
de quo uide.j.viſitationem.§.iij.
¶ Vigeſimuſtertius illi quibuſ ꝑ ſtatuta mu 35
nicipalia eſt prohibituꝫ niſi cum certo modo
donare.ꝛ ſi donationem pro anima poſſit ꝓ
hibere.vide immunitas.§.xlvij.
¶ Vtruꝫ donatio poſſit fieri abſenti.Ꝛ.ꝙ ſic 36
ſiue mittas qui ferat.ſiue iubeas ꝙ ip̄e peneſ
ſe ꝙ habet de tuo teneat.ſed ignorāti non po
teſt.ut in.l.abſenti.ff.de dona.
¶ Vtꝝ donator teneaẗ de euictōe donatario 37
Ꝛ.gl.in.l.ariſto.ff.ḋ dona.ſꝫ Azo.ꝙ ſic.hodie
cū aſſimileẗ uenditioni inſti. de dona.§. alie
Sed ipſa glo.diſtinguit ꝙ aut fuit de ea pro
miſſū.ꝛ ſic teneẗ.C.de euic.l.ij.Nam ꝓ q̄libet
cā promitti poteſt de euictōne.ff.de edi.edic.
l.ſciendum.Aut non fuit ꝓmiſſum.ꝛ tūc aut
cepit donatio a datione ſiue traditione. ꝛ nō
teneẗ de euictiōe.ſed de dolo ſi interceſſit.aut
cepit a pactione uel ꝓmiſſione.ꝛ tunc agi p̄t
ut in.d.l.ariſto. ꝛ.C. de iur.do.l. ad res.ff. de
uer.ob.l.ubi autem.§.fi.
¶ Vtrum donatum ab eo qui non poteſt do 38
nare ſit reſtituendum de neceſſitate a dona/
tario.Ꝛ.ꝙ ſic. ſm quod pꝫ per ſupradicta. ꝛ
ſm ſupradictas diſtinctiones.
¶ Vtꝝ donatū amaſſiatoribus acquiraẗ eis 39
uel dn̄o.Ꝛ.ſm bar.in.l.ſi uero.§.itē qcqd.ff.ſo
lu.ma.ꝛ ꝑ Cy.in.l.fi.§.ſed cū in ſcda.C.ḋ fur.
ꝛ ꝑ Bulier.in.l.qui ꝓprio.in.§.ꝓcurator.ff.
de ꝓcu.ꝛ gl.vtrobiqꝫ. ꝙ acquiriẗ ambaſſiato
ri ſi donaẗ tanq̄ꝫ ꝑſone.Facit.l.ſocium.qui.§
i.ff.ꝓ ſocio.ubi donatū ſocio occaſione ſocie/
tatis cedit donatario non ſocietati ex quo do
natū eſt perſone non ſocietati.ſecus ſi donaẗ
rōne officij . qꝛ acquiritur dn̄o.ff. de caſtren.

pecu.l.ſi forte.ꝛ.l.miles.la.ij.Pa.in.c.poſtulaſti.de conceſ.preben.dicit ꝙ in dubio debemuſ attendere qualitatē doni.ꝛ ſi talis ſit reſ ꝙ potius credit̃ donata dño q̄ʒ ambaſſiatori utputa leo.ꝛ hmōi tunc acquirat̃ dño.al's nō Vel poteſt dici ꝙ ſi pſona ambaſſiatoris antea erat nota tunc videat̃ intuitu pſone. Si v̓o hoc ſolū eſt nota pp officiū ſic intuitu officij datū videat̃.l.ſi forte.l.miles.la.ij.l.dotē §.hereditatem.ff.de caſtren.pecu.

40 ¶ Utrū qñ donat̃ uel legat̃ iſto mō dono uel lego talē terrā que ē infra tales ꝯfinales.q̄ eſt xx.iugerū.que/tñ ē.xxx.uel lego vxori mee talia iocalia q̄ ſunt pretij centū ducatorū.ꝛ tñ ſunt ducentorū.donatarius poterit ne bona conſcientia tenere.R̄.bal.in rubrica de emp.ꝛ vēdi.C.dicit ꝙ Jo.an.in addi.ad ſpe.ti.de emp.ꝛ ven.refert ꝛ ſequit̃ dñm ſuū qui fuit O doardus ꝯſilio.ccxxxij.ꝙ poteſt totū retinere p l.ſi fundū ſub ꝯditione.§.ſi libertus.in fi.ff.ð le.i.l.cū pr̃.§.pr̃ qui filio.ff.de.le.ij. Sed ipſe Bal.dicit multū differre.an quis exprimat ꝯceptū ſuū incipiendo a numero vel menſura vtputa dono tibi q̄tuor modia terre in tali ꝯfinio.ꝛ tūc nō veniat plus.ut.l.ſi quis teſtō.i prin.ff.de le.i.An exprimat p noia deſignātia certā ſpēm.uel corpus determinatū.lʒ poſtea menſuret̃.q2 tūc mēſura eſt loco demōſtrationis.q̄ falſa nec viciat nec minuit id cui addit̃.l.demōſtratio.ff.ð ꝯdi.ꝛ demon.Facit.l.ſi venditor.ff.de actio.emp.ꝛ ven. Hoc ſeqtur Petrus in.c.p tuas.de dona.vbi dič.ꝙ ſi vir legat talia iocalia vxori q̄ eſtimat cētū.ꝙ lʒ valeant duplū nō poterit heres minuere.ſed totū habebit.Silr ſi minus valēt ñ poterit plꝰ mulier petere.Idē dič ð vēditōe ſeu emptōe Et ſic ſolue.,.pe.in.§.fi.ff.de emp.ꝛ vē.p hāc diſtinctionē.uel breuius in emptōe dic.ꝙ ſi p̄tiuʒ taxatur p modia non habebit illud plus ſecus ſi non taxatur p modia.Idem dic in vēdente ſi eſt minus.ut teneatur ſm predicta.

41 ¶ Utrū donatio mera poſſit reuocari ex pnia R̄.ꝙ nō.ar.c.verū.de cōdi.appo.Facit.d.l.ariſto.§.fi.Et iō dicit Bar.in.l.fi.ff.de condi.ob cām.ꝙ donatio eſt contractus nominatus ꝛ no.in.l.iur.gentiū.ff.de pac.in p̄n. Nā hʒ nomen elegās.nec reuocat̃ pnia ſicut alij ꝯtus noiati.ut.l.ſi pecuniā.in p̄n.ff.de ꝯdi.ob cām

42 ¶ Utrū donatio mera reuocet̃ ꝓpter aliquā cām R̄.ut colligo ex.l.fi.C.de reuo.dona.ꝛ ex c.fi.de dona.cū ibi no.ꝙ ſic pp vndecim cās Prima ꝓpter defectū cauſe ꝓpter quā res ē donata.c.qð a te.de cleri.coniuga.de quo dic ut.j.§.xlvij.Secunda ꝓpter conditionē adiectam.c.verū.de condi.appo.de quo dic ut.j.§.xlvi.Tertia propter dati enormitatē.puta cū pr̃ donat tm̃ ꝙ filio hereditas non remanet.xiij.q.ij.ſi quis iraſcit̃.dic ut.j.cauſa.ix.ꝛ.xi. Quarta cū donatarius manus violentas iniecit in donatorē.Quinta ſi atrocē iniuriā fecerit.ſ.verbalē aut cū fugauerit uel in carcerē intruſerit.ꝛ hmōi.ut differt a precedenti.Sexta cū graue damnū rebus donatoris intulit puta in tota uel in maiori parte ſubſtantie p̄t ēt cē citra maiorē parteʒ ſubſtantie.ꝛ iō erit arbitrariū ſm Jo.an.in.d.c.fi.Septima qñ inferre preſumpſit vite periculū.lʒ effectus nō ſit ſecutus.ſ.ponendo inſidias. Octaua ſi cōuentus in donatione poſitas non ſeruauerit quas ꝓmiſit.Hec quinqʒ ſupradicta imediate habent̃ in.d.l.fi.Adde ſʒ glo.ibidē. Nona ſi donatarius negligit alere donatorē inopē. qð intellige ſm Cy.in.d.l.fi.verū ſi donatio ꝯſiſtit in magna re ſeu qualitate. Et ſic limita d.glo.p iura allegata in ea que loquunt̃.qñ libertas ē donata.ut.l.alimēta.ff.ð liber.agno.ꝛ aut̃.ut liber.de cetero.§.illud.ff.de iure pr̃o.l.diuꝰ.la.i.ꝛ.l.ingratꝰ.Uñ donatō facta liberto reuocat̃ ſolū ex obſequio non preſtito.ꝛ ēt emptū ab eo ex pecunia donata.ut in.l.i.C.ð reuo.dona.ſed nō libertas.C.de libe.cauſa.l.ſolo. Sed hoc eſt ſpeciale in liberto nō i alijs ut ex ſola nō preſtatione res ex pecunia donata empta reuocet̃.ut in.d.l.i.no.gl. Qð no.ꝓ iſtis mulieribus ꝛ ſimplicibus q̄ fere oia donāt ꝛ demū negligunt̃ alimētari a donatario. Si v̓o ſit modicū quid donatū.nō reuocat̃ donatio pp alimenta denegata.Et ſic intellige glo.in.l.in condēnatione.ff.de re.iur.que vult ꝙ non reuocet̃ donatio pp alimēta denegata.Et nota in predictis cauſis reuocari donationē p donatorē.nō p heredes ēt ſi talis ingratitudo ſic cōmiſſa in donatorē nō in heredes.ut in.d.l.ij.§.fi.no.Decima cā ex preſumpta volunrate donatoris ut pp natiuitatē filiorū ſupuenientē.ꝛ in hoc ſunt varie opiniones q2 vident̃ iura varia.vide ſi placet.Bar.in.l.titia.in.§.imperator.ff.de le.ij. Undecia cā eſt ꝯ voluntatē donatoris rōne inofficioſitatis.Circa qð nō.bar.in.l.ſi vt all'atis.C.de inoffō.dona.ſic diſtinguentē.ꝙ aut donatio ē inofficioſa re.ꝛ ꝯſilio.ꝛ tūc ſi ē facta liberis

reuocat̃ quatenus eſt imoderate factũ: vt.l.ſi
liqueat.C.de inoffõ.dona. Si võ ſit facta ex
neis.ſic reuocat̃ in totuꝫ.d.c. ſi quis iraſcitur
Aut donatio eſt inofficioſa re ſolum. ⁊ ſic re
uocat̃ ſꝑ eſt q̃tenus eſt imoderate geſtũ. Exẽ/
plificat Aug.in.d.c.ſi qs.ꝙ qñ qs iraſcens fi/
lio exheradat cũ ⁊ donat oĩa ſua eccleſie. ꝙ ñ
eſt ſuſcipieñ.q꞉ inofficioſa re ⁊ ꝯſilio. Si vero
cõputat.xp̃m filiũ hñs ipſe alium. vel ſi hñs
duos filios.xp̃m cõputat tertiũ.vel hñs duo
decim.xp̃m computat tertiũdecimũ. ⁊ oĩbus
eque relinquit.ſic nõ facit inofficioſe ⁊ valet.
43 ¶ Sꝫ qd ſi fuerit facta monaſterio reuocabit̃
ꝑꝑ ſuꝑuenientiã filioꝝ.℟. Pa.in.d.c.fi. ꝙ ñ
in totũ.q꞉ mõaſteriũ eſt loco filij.⁊ q꞉ donatõ
eſt facta fauore anime. ſed ſoluꝫ reuocabitur
quo ad legitimã debitam.hoc idem ſentit gl.
et in donato eccleſie.xvij.q.vlt.c.fi.⁊ alia glo:
xxvij.q.i.c.vt lex continentie. Et hoc verum
iure fori.ſ.iuris ciuilis.ſed iure poli.i.quadaꝫ
naturali equitate reuocatur in totum.vt ſen/
tit glo.in.d.c.fi.⁊ in.d.c.ſi quis iraſcitur.⁊ hec
ratione preſumpte voluntatis donatoris.
44 ¶ Vtꝝ ſi ſit iuramẽto firmata reuocabit̃ ꝑꝑ
ꝑfatas cãs.℟.ſm.d.An.in.d.c.fi. ꝙ ſic.ex ſub
ſiſtentia conditionis que eſt in iuramento.
45 ¶ Quid ſi dictũ ſit ꝑ pactũ ꝙ nõ poſſit reuo/
cari pretextu alicuius ingratitudinis.℟. ꝙ ta
le pactũ non tenet. q꞉ equitati nãli contrariũ
eſſet.ſ. ꝙ aliquis impune ingratitudinis vi/
tium cõmitteret.C.de inuti.ſtipula.l.ex eo.
46 ¶ Vtꝝ donatio ꝯditionalis reuocet̃.℟. ꝙ pẽ
dente ꝯditõe non p̃t.q꞉.ex futuro euentu pen
det.facit.l.potior.§.videamꝰ.ff. qui po.in pi.
ha.nec etiam purificata conditione.q꞉ eſt ve
ra ⁊ mera donatio. Si vero conditio deficiat
non reuocatur.q꞉ quod non eſt.reuocari non
poteſt.c.ad diſſolueñ.de deſpon.impu.erit er
go perinde ac ſi non fuiſſet donatum.
47 ¶ Vtꝝ donatio facta ſub modo poſſit reuo/
cari modo non ſeruato.℟.vt colligo ex nõ. ꝑ
doc.in.c.verum.de condi.appo. ꝙ aut modꝰ
fuit principalis cauſa.ſeu finalis contractꝰ.⁊
ita p̃t reuocari.vt dicit Bar.in.l ij.§.fi.ff. de
dona. Facit.l.cũ te.C.de pac.inter emp.⁊ ven.
vbi reuocat̃ contractꝰ nominatus non imple
to modo qñ modus fuit cã principalis cõtra
hendi. Et ſic intellige.l.ea conditione.C.de re
ſcin.vendi. Aut modus nõ fuit cã finalis do
nationis.⁊ ſic non reuocatur ceſſante mõ. Fa
cit.l.meuia.ff.de manu teſta.vbi libertas lega
ta tribus ſeruis ſub hac ꝯditõe vt alternis vi
cibus luminaria accẽderẽt ſuꝑ ſepulchꝝ eiꝰ
nõ reuocat̃.q̃uis modus nõ impleat̃.q꞉ tex.ñ
ꝯſiderat vt cãm finalẽ libertatis date modũ
ſed vt cãꝫ impulſiuã. Et ſi ſumus in dubio ſi
donatio ẽ i piã cãꝫ. fauore pie cauſe. vt vide
bit̃ ꝯtẽplata pia cã ꝓ finali cã. vt videt̃ velle
Bar.in.l.ea cõditõe.C.de reſcin.ven.⁊.l.ſi pe
cuniã.in prin.ff.de condi.ob cãm.al's nõ. Et
hic infert̃ ꝙ donatio facta eccl'ie ſub mõ non
reuocat̃.ſi modus nõ ſeruet̃.niſi expreſſũ fue/
rit ꝙ poſſit reuocari. Rõ q꞉ donatũ eccl'e ſub
modo videt̃ donatũ ꝓ ſalute aĩe principaliter
c.requiſiſti.de teſta. Facit glo in.l.ſi quis ticio
ff.d le.ij. Et iõ modus appo.nõ videt̃ cã fina
lis ſed impulſiua.⁊ iõ ceſſante cã impulſiua ñ
ceſſat effectus.niſi ſit expreſſe actuꝫ.⁊ pro hoc
facit.d.l.meuia. Facit tex.in.l.legatuꝫ.ff.de ad
mi.reꝝ ad ciui.p̃ti.iunctis que no.ibi Bar.⁊
in.l.legatũ.ff.de vſufr.lega.⁊ Bal.in.l.i.ff.de
his que pene cã reli.⁊ in.l.cum alienam.C.de
lega. Nam in dictis.l.legatum.⁊.l.legatum ꝓ
batur ꝙ ſi teſtator reliquit mille ad honorem
ſuum rei publice. vt inde fierent ludi annui.
vel fabrica que iure impediente fieri non p̃nt
ꝙ illa pecunia conuertatur ad alium vſuꝫ qui
cedat in honorem teſtatoris.nec reuocatur le
gatum.q꞉ ad honorem ſuum eſt cauſa finalis
¶ Pone ꝙ ſolus prelatus eſt qui non ſeruat 48
modũ nunquid reuocabit̃ qñ dictũ eſt ꝙ poſ/
ſit reuocari.℟. Vin.in.c.veꝝ.d condi.appo.
tenet ꝙ non q꞉ delictũ prelati ſoliuſ nõ nocet
eccleſie. Regula delictũ.li.vi.⁊ idem ſequunt̃
doc.cõiter in.c.breui.de iureiur.ſecus ſi prela
tus cũ capitulo. Aduerte q꞉ aliud eſt ſi dona/
tio ſit ſub conditione. q꞉ ſi ſolus prelatus caꝫ
non ſeruat non valet donatio. ratio q꞉ in ac/
quirendis ſolus prelatus poteſt nocere eccle/
ſie.non in acquiſitis.vt nota.glo.⁊ docto.xvi.
queſtione.vi.§.fina. ⁊ Innocen. in.c. frater/
nitatem.de dona.
¶ Vtꝝ cũ dictũ eſt ꝙ poſſit reuocari regrat̃ 49
ſñia.℟.ſm Inno.in.d.c.veꝝ.⁊ Jo.d. An.⁊
Car.ibidẽ ꝙ ſic. Alij vt Bal.in.c.ceteꝝ.d fo.
compe.⁊ in.c.illud.de preſump.tenent cõtra/
riũ.⁊ Angelus in.l.pe.ff.de pac. ⁊ glo. in aut.
vt de cetero non fiant cõmutationes.§.i. Sꝫ
veriꝰ eſt primũ.q꞉ nemo ſibi ius dic̃.xvi.q.vi
placuit.de preben.cũ qui.li.vi.C.vñ vi.l.ſi qs
in tantaꝫ.ꝙ ſi dictũ eſt vt ꝓpria auctoritate
tũc poterit.vt tenet Jo.in.d.c.veꝝ.⁊ in.c.cũ

dilecti.de dona.z cōiter doc.in.d.c.vex. Bar.
in.l.creditores.in.vi.col.C.d pigno.z no. Idē
Bar.in.l.fi.ff.ut in poſ.le.niſi eēt ſacra effecta
l.ſi quis curialis.C.d epi.z cle. Limito niſi eēt
de facto reſiſtēs.q2 tūc pactū nō valet. vt dic̄
Bar.in.d.l.creditores.preſtaret eni materiaz
veniendi ad arma.quod non licet.
50 ¶ Quid ſi donatū aliqd ſit eccl'ie vel alteri cū
pacto q nō poſſit alienari.R.ſm.d.An.in.d.
c.vex.de condi.appo.q aut ponit poſt ꝯctuz
donatōis.z non impedit alienationē. nec ali/
quid operatur circa contractū.l.donatio pfe/
cta.C.de dona.que ſub modo.Aut ante cōtra
ctum pfectum.i.ante traditionem.tū poſt ob
ligationem. z tunc ſm Cardi.in.d.c. verum.
nihil operatur tale pactum per glo. in.l.vni/
ca.§.accedit.C.de rei vxo.ac. Aut pactum ap
ponitur tpe contrahende obligationis. z tūc
aut reſeruat ſibi aliqd ius in re qua tradit p
obligatōe.z ēt apponit phibitionē de aliena
tōe.z tūc nō valet alienatio.l. ſi creditor.§.fi.
ff.de di.pi.iuncta glo.ibidē ſm lr̄am piſanaz
que hz litterā negatiuā.ſ.nullā venditionem
eſſe.Aut nullū ius ſibi ſeruat. ſed alteri. z tūc
ſm.d.An.eadem eſt rō.vt nō valeat alienatō
Aut nec ſibi nec alteri reſeruat ius in re do/
nata.z tunc ſi alienatio ſequatur vz. ſed aget
qui pactū appoſuit ad eſtimationē l.ea lege
C.de condi.ob cauſam.z.l.pe.z ibi Bar.ff.de
par.Aut apponitur prohibitio de alia re nō
alienanda.z non valet tale pactum.z ita loq/
tur.d.l.pe.niſi paciſcentis interſit de non alie
nando.q2 agit ad intereſſe.ita no.i.d.l. penul.
Et hoc verum in priuato. In eccleſia autez ſi
alienat ſemper videtur intereſſe dantis cum
tali pacto de nō alienando.quaſi ſit fauorabi/
le anime dantis.niſi quando alienaret in cau
ſa neceſſitatis. Intellige quando aliter proui/
deri non poteſt.q2 ſic donator ſi non voluiſſz
turpiter intellexiſſet.nec valuiſſet prohibitio
c.ſicut hi.xl vij.di.cum ibi no.in glo c.i.lxxxiij
di.vel quando alienaret ob magis piam cām
ſm.d.An.vbi.ſupra.Facit.c.licet de regula.c.
peruenit.el.ſecundo.de iureiuran.z.c.aurum
xij.q.ij.C.de ſacro ſan.eccle.l.ſancimus.qžuiſ
alij teneant contrarium.
51 ¶ Sed quid ſi dictum ſit q nō poſſit alienari
z ſic alienetur.tunc liceat ipſi z heredib9 ſuis
fundū ad ſe reuocare.R. iuriſte cōiter tenent
q nō poſſit alienari.ſz Ber.brix.in queſtioni
bus ſuis.q.iiij.tenet q de eqtate canonica pt
ob piā cām.qū alia nō hz que cōmode poſ/
ſit alienare.Et idem tenet glo.in.c.imperator
leo.x.q.ij.Et nota q hec ſuppoſita diſtinctio
valet de oī contractu in q̄ ab hoīe alienatiōis
phibitio apponit̄.Si āt phibitio ſit a lege z
tūc nulla ē alienatō i.l.quēadmodū.C.d agri.
cen.z co.z.c.eccl'ia ſancte Marie. el primo. z
ibi Pa.vt lite pē.Si āt phibitio talis ponit̄
ab homine in viā teſtamenti vel vltime volū
tatis.tunc dic vt in.l.filiuſfamil'.§.diui.ff. de
le.i.dicit̄ quō ſine cauſa non poteſt.oportet er
go cauſa exprimatur.vide diffuſe ad propoſi/
tum noſtrum infra.legatum.ij.§.xi.
¶ Utrū phibiti donare donatione mera ꝯdi 52
tionali.vel ſub mō.phibeant̄ donare ppter
bene merita que dr̄ remuneratiua.R.q non
q2 nō eſt ppriē donatio.vt colligit̄ ex.d.l.agli9
regulus z qd no.in.c.ſi quos.xij.q.ij.z in.c.cō
ſenſus.de re.ec.nō alie.z Bal.in.l.iubemuſ.C
de ſacro ſan.ec.niſi phibeat̄ donare. q2 ñ hūt
adminiſtrationē in rebus liberā quas volūt
donare ſicut ſunt priui.ij.iij.iiij.v.vij.viij.ix
x.xi.xij.xiij.vel phibeant̄ donari ppter legi/
timā cauſam.ſicut ſunt.xiij.xx.xxij.vel qui ñ
poſſunt donare niſi i damnū alioz.vt ſūt.xix
vide ēt q dico.j.imunitas.§.liij.Aduerte hic
q iſta verba qū quis dicit ſe donare ppter bū
merita.ſi proferantur ab eo qui libere poteſt
donare.tūc inducūt pbationē inter eaſdē p/
ſonas.ſed ſi de neceſſitate reqrerent̄ būmeri
ta vt valeret donatio tūc nō ſufficiūt talia v
ba enunciatiua.q2 nō pbant būmerita pce ſ
ſiſſe.l.ſi forte.ff.de caſtren.pecu.z ibi Bar.
¶ Utrū talis donatio remuneratiua poſſit re 5
uocari ppter cauſas quib9 reuocat̄ alia mera
vel cōditionalis.vel modalis.d quibus dictū
eſt ſupra.R.q non. vt in.l.ſi pr̄.ff.de dona.te/
net Pa.in.d.c.fi.q2 ſm eū iura ſcripta loqnē
tia de donatione non habent locum de hac
donatione remuneratiua.
¶ Utrū donatū conſanguineo in dubio pre/ 5.
ſumat̄ donatū reſpectu conſanguinitatis.R
q ſic.z non reſpectu remunerationis.tex. eſt
in.l.tutor.§.que a tutoribus.ff.de excu.tu.
Donatio ij.cauſa mortis eſt cuz
quis magis vult hr̄e
ſe q̄z eū cui donat.magiſq3 eum cui do
nat.q̄z heredē ſuū dicit tex.in.l.i.ff. de do.ca.
mor.z in.l.ſenatus.§.donatio.co.ti.
¶ Tres.ſunt ſpēs donationis cauſa mortis.
Quedā fit quādo imminēte piculo mortis ita

dat vt ſtatim ſit accipiētis. Alia ſit nullo me
tu pñtis periculi ſed ſola cogitatōe mortalita
tis. vt ab hoie ſano. Tertia ſpēs, cū donat cā
mortis non vt ſtatim fiat accipientis ſed tūc
demum cum mortuus fuerit. l. ij. ff. eo. ti.
2 ¶ Conuenit donatio cā mortis cū donatiōe
ſimplici qr vtraqꝫ donatio eſt. Itē qr vtraqꝫ
inter viuos conficit̄ ꝛ tradit̄. differt qr iſta ex
pnia reuocat̄. illa nō. vt. l. qui mortis cā. ff. eo.
Item qr in iſta. v. teſtes. in illa duo ſufficiūt.
vt. l. fi. C. eo. ti. in dubio preſumit̄ donatio int̄
viuos. niſi probetur contrarium. vel ſit facta
mentio de morte. vt no. glo. in. d. l. fi.
3 ¶ Quō dignoſcit̄ a legato. R. ꝙ ſi verba ſūt
cōia vel equiuoca. tunc ꝑ traditionē rei vel ꝑ
obligatōꝫ qua ſe obligat legatario cognoſcit̄
aut qñ nullū iſtoꝝ interuenit dr̄ legatū. vide
qđ legitur ꝛ no. in. l. ij. ꝛ. l. marcellus. ff. eo. ti.
4 ¶ Conuenit in multis cū legato. qr vtraqꝫ ē
vltima voluntas. Itē qr vtraqꝫ quinariū nu
meꝝ teſtiū requirit. Itē qr in vtraqꝫ ſubſtitu
tio locū vēdicat. vt i. l. i. C. eo. Itē qr nec iſinua
tionē exigit. d. l. fi. Itē qr nō eſt ꝑfcā niſi mor
te ſecuta. vt. ff. eo. l. nō videt̄. ꝛ multis alijs de
quibus dic. vt no. in dictis. l. marcellus. ꝛ l. fi.
5 ¶ Differt a legato qr legatū ſit nolenti. ſed ñ
donatio cā mortis. Itē ſepius donatū cauſa
mortis tradit̄ a donante ſed legatū nō. Itē qr
donatio in ſingulos annos eſt vna. legatū ve
ro plura. l. ſenatus. eo. ti. Item filiusfa. non le
gat. ſed donat cā mortis de conſenſu patris.
Item lꝫ teſtamentū falſum ſit vel nulluꝫ do/
natio tenet. lꝫ non legatum. ff. de his qui vt i
dig. l. pe. §. vlti. ꝛ multis alijs de quibus vide
per totum iſtum titulum. ff. ꝛ. C.
6 ¶ Quō reuocat̄. R. ſm glo. in. l. nō ois. in ꝓn.
ff. ſi ce. pe. ꝙ tribus modis tex. eſt inſti. de do.
§. i. Primus ſi donatarius premoriat̄ qꝫ do/
nator. Scđus ſi penitet donaſſe. Tertius ceſ/
ſante conditione ſub qua donatio facta fuit.
7 ¶ Quid ſi iurauit nō reuocare. R. ꝙ pōt reuo
cari in duobus caſib9. Primus ex noua cā. ut
j. ſepultura. §. xl. Scđus ſi donauit oia bona
qr tunc iuramentū induceret votū captande
mortis. ꝛ iō non tenet. qr eſſet vinculū iniqui
tatis. petet tñ prius abſolutionē a iuramēto.
8 ¶ Quis pōt dare cā mortis. R. ꝙ ois qui te/
ſtamentū facere non poteſt. non poteſt dona
re cauſa mortis. Excepto filiofami. qui lꝫ te/
ſtari non poſſit etiā iubente patre. poteſt tñ
donare cā mortis pr̄e permittente. l. tam is.

ff. eo. ti. Itē qui nō poteſt donare inter viuos
nō poteſt donare cā mortis. l. filiusfa. ff. de do
na. Vñ dicit Bal. in li. de contue. feu. in rubri
ca de ꝓhi. feu. alie ꝑ Fede. c. i. ꝙ qñ nomen do
nationis ponit̄ ꝓhibitiue. tūc includit̄ ēt do/
natio cā mortiſ. puta ſtatuto cauet̄ ne mulier
poſſit donare. vnde nec ēt cā mortis. qr a quo
remouet̄ genuſ. ꝛ quelibet eius ſpēs. d. l. filiuſ
fa. §. pari rōne. Sed qñ nomen donatiōis po
nit̄ ꝑmiſſiue. tunc non includitur donatio cā
mortis. qr non eſt ꝓprie donatio. vt. l. i. §. i. ff.
de dona. vnde feudatarius cui a domino per
miſſum eſt donare. non poteſt donare cauſa
mortis feudum.
¶ Vtrum donatio cauſa mortis valeat facta ab
eo qui capitali crimen cōmiſit. R. ꝙ non. ſiue
ſit facta ante crimē cōmiſſū. ſiue poſt. ſiue añ
ſententiā. ſiue poſt. cuꝫ ꝛ teſtamentū rumpat̄
ꝛ omnia publicentur. vt. ff. eo. l. ſi aliquis. Fal
lit in re donata vxori. vt. ff. de dona. inter vir.
ꝛ vxo. l. cū hic. §. ſi maritus. ꝛ glo. in. l. res vxo
ris. C. de dona. inter. vir. ꝛ vxo.
Donatio tertio inter virū ꝛ vxo
rē cōſtante mr̄imonio
nō valet. rō eſt ne mutuo amore inuicē
ſpoliarent̄ donationibus nō tꝑantes. ut tex. i
l. i. ff. eo. Intellige ſi alter ſit ditior. ꝛ alter pau
perior. ut in. c. dona. de dona. inter. vir. ꝛ vxo.
Qđ intellige veꝝ in donatōe pura ꝛ ſimplici
de qua. ſ. donatio primo in prin. Secus in do
natione remuneratiua qr non ꝓhibet̄. ut in. l.
qđ autē. §. ſi vir. ff. eo. ti. vbi pꝫ ꝙ ſi vir donat
vnā rē vxori. ꝛ vxor aliā viro. ſit hinc inde cō
penſatio. Et ꝑ h̄ notabiliter dicit Bar. in. l. ſi
diuortio. ff. de ver. ob. ꝛ ē gl. in. l. ſi in volūtate
C. de do. ꝓ qt plebeius, poteſt ꝯſtituere dotē
nobili. cui nubere vult aīo donandi lꝫ ꝯferat̄
in temp9 matrimonij. qr eſt remuneratiua, ꝛ
nō ſimplex. Facit ad h̄. l. aqli9. ff. de dona. Et
ſic limita iura ꝓhibentia donatōꝫ. nec ſolū ꝓ
hibet̄ inter viruꝫ ꝛ vxorem. ſed in eos qui ad
eos ꝑtinent etiam. aut interpoſitas ꝑſonas.
ut. l. ſi ſponſus. §. generaliter. ff. eo. ti.
¶ Quid ſi viro mortis cā donare volēti mā
dat vir. ꝙ donet vxori. R. ꝙ donatio eſt nulla
qr vr̄ ac ſi vir donaret. l. ibidēqꝫ. ff. eo. ti. Sec9
ſi nolenti legare mihi. mando ꝙ leget vxori. ñ
facit donationem inter viruꝫ ꝛ vxorem. l. ſed
ſi. vir. §. qđ legatus. ff. eodē. Ratio qr in dona
tione cauſa mortis ēt ſine traditiōe transfert
dominiū reuocabiliter tamen. l. ij. ff. de publi.

ſecus in legato q̄ cedit ſolū a tempore mort̄ vt.l.a ticio.cum ſi.ff.d fur.ideo in primo caſu queſito dñio viro non poteſt. ſed in ſcdo ſic. q2 non acquirit niſi morte ſecuta. Hoc limita verum qñ iam donauerat cā mortis.ſed qñ ſolum diſpoſuerat donare valebit ſi mutato propoſito ad inſtantiam viri donat vxori. q2 ſic ratio ceſſat diuerſitatis delegato.

2 ¶ Utrū vniuerſaliter non valeat donatio int̄ vir̄ ꝛ vxorē.R̄.q̄ nō. Sed fallit in.viij.caſib⁹ Primus in donatione imperatoris facta cō iugi.vel econtra eſt tex.in.l.penul.C.eo.ti.Se cundus ſi edes vxoris incendio exuſte ſūt.do natū ad eaꝝ extructionē a viro valet.inq̄ntū edificij extructio expoſtulat.l.q̄ ſi vir.ff.eodē ti.Tertius poteſt maritus conſtante mr̄imo nio remittere vxori dotē ſibi ab ea ꝑmiſſā.in toto vel in pte.vt eſt glo.ſingularis.ꝛ ibi Cy. ꝛ Bal.in.l.ſi conſtante.C.d dona.añ nup.Sꝫ remiſſio alteriuſ debiti nō valet.ſicut nec aſſi gnatio alteri⁹ debitoris.q2 hec oia donatōes ſūt.d.l.ſi ſponſus.§.ſi debitor. Quartus ſi ex tali donatōe non fit paupior qui donat q̄ꝫuiſ cui donat̄ fiat ditior.vt ſi maritus inſtitutuſ heres ab aliq̊ nō adijt hereditatē vt ad vxorē ſubſtitutā pueniat.vl̄ ſi repudiet legatū vt re maneat apud vxorē oneratā ꝑ legato ꝑ teſta torē.vl̄ ſi rogat⁹ reſtituere hereditatē vxori ñ detraheret q̄rtā cā donatōis.vt in.l.ſi ſpōſuſ §.ſi marit⁹ heres.ff.eo.vbi tex. neq3 enī pau periorfit q nō acquirit. ſed qui de pr̄imonio ſuo depoſuit. Idē dicaſ qñ donat rem alienā l.ſed ꝛ ſi conſtante.ff.eo.ti. Intellige intali ca ſu quo ipſe donans non teneat̄ reſtituere. vt puta de licentia domini dantis ſibi liberā fa cultatē donādi.donauit. Quintus ſi cui do natū ē nō fit ditior.q̄ꝫuis donator fiat paupi or.vt ſi donauit ad emēda vnguēta.d.l.qd āt §.i.Idē ſi donat vxori pecuniā vt ꝑcognato ſuo ſportulas ſoluat q̄ꝫuis ipſa vxor pecuniā ipſā mutuo fuiſſet acceptura.d.l.ſi ſpōſus.§. penul.Idē dic ſi ſoluat vectigal ꝑ ea ſꝫ Ho: Idē ſi dat ad oblationes faciendas vel aliam piā cāꝫ ſm eūdē.heres āt vxoris ſi expēderet inutiliter nō ꝑpter hoc minus teneret̄. vt in l.qd de bonis.ff. ad legem falci.q2 ſatis eſt q̄ donatari⁹ effectus ē locupletior.vt no. Pa.i d.c.donatio.codē titulo. Sextus quando do nat in tempus finiti matrimonij.vt tunc res fiat mariti vel vxoris cum mors fuerit ſecuta l.ſed interim.in.prin.ff.eo. Septimus qñ do nat cauſa mortis cuiuſcūq3 ſpeciei ſit iſta do natio cā mortis.vt in.d.l.ſed interim.in prin. niſi ita fiat vt nullo mō reuocetur q2 nō vale ret ſꝫ glo.in.d.l.ſed interim. Octau⁹ qñ vxor donat viro cauſa dignitatis vel honoris adi piſcendi.l.quod adipiſcendi.ff.eo ti.

¶ Quō confirmatur donatio inualida inter virum ꝛ vxorem.R̄.q̄ in duobus caſib⁹. Pri mo morte donantis ꝛ non reuocantis tacite vl̄ expreſſe.vt.l.i.ꝛ.iij.C.eodem ti.ꝛ.d.c.dona tio. Limita verum q̄ morte confirmatur in donatione que non eſt vltra.ccccc.ſolidos.q2 ſi eēt vltra.ccccc.ſolidos ꝛ ſit fcā ſine inſinua tione nō confirmet̄ morte.niſi expreſſe tūc ap probauerit. Si approbauit expreſſe in morte valebit.vt legatū qd nō indiget inſinuatione al̄s nō ſm glo.ꝛ Jo.an.in.d.c.donatio. Itē q̄ non fuerit facta ſimplici ꝑmiſſione.q2 ſi ſic ñ valeret.l.papinianuſ.ff.eo.ꝛ ibi Bar.dicit ve rum niſi interueniſſet traditio vera vel ficta puta q2 confitet̄ ſe habuiſſe. q2 ſic ꝯfirmaret̄. Requirit̄ ergo traditio in vita donantis. vt donatio morte confirmet̄.vt.j.pactum.§.xv. 3

¶ Sed dubitat̄ an intelligat̄ iſte caſus d mor te naturali tm̄ q̄ ꝯfirmet talē donationē. R̄. q̄ nō.ſed ēt de ciuili illa q̄ pdit̄ libertas ꝛ ſer uus efficit̄. vt.l.cū hic ſtatus.§. ſi donator.ff. eo.Secus ſi efficit̄ ſeruuſ pene.vt.C.eo.ti.in. l.res vxoris. Ratio diuerſitatis ſꝫ glo.in.d.l. res eſt.q2 vbi efficitur ſeruus hoīs eſt dñs qui poteſt reuocare. ſed non vbi efficitur ſeruus pene. Hodie tñ ex delicto non dꝫ quis dāna ri.vt ſit ſeruus ſm glo.predictā. Item de illa que ingreditur religionē. Licet Uincen.in.d. c.donatio.teneat q̄ ñ intelligit̄ de iſta religio ne. Sed Jo.an.ꝛ Car.tenent q̄ ſic.q2 ingredi ens cenſet̄ mortuus.l.ſi.C.de epiſ.ꝛ cle.ꝛ.xvi. ꝛ.i.c.monachi. Sed opinio Uin.videtur ve rior in matrimonio conſumato p.d.l.res vxo ris.que requirit morteꝫ talem qua matrimo nium diſſoluitur.quod non eſt in ingreſſu re ligionis niſi quo ad exercitiū. ſed in mr̄imo nio non conſumato tene opinionem Jo.an.ꝛ Cardi. Secundo confirmatur iuramento ſꝫ Pa.in.d.c.donatio. qui dicit q̄ hec eſt cōis opinio Bar.in.l.ſi quis ꝑ eo.ff.de fideiuſ.ꝛ i l.ſeius ꝛ augerius.ff.ad.l.fal.idem tenet.ſed i l.i.ff.de dona.inter vir.ꝛ vxo.videt̄ teneī con trarium p rationem glo.in.d.c.donatio.q2 vi detur contra bonos mores. Sed dic veruꝫ cō tra bonos mores ciuiles.ſed non ꝯtra bonos 4

mores naturales contra quos non valet iuramentum. et dic q confirmatur

5 ¶ Quid ſi matrimonium non tenuit. R. q lz donatio ipſo iure valuerit quia tñ indigna pſona eius fuit qui nec maritus dici poteſt reuocari poterit. l. ſi ex voluntate. C. eo. ti. Intellige ſi ignorabant. Si vero vterqz ſcit impedimentum et matrimoniũ non tenere fiſcus repetit. ff. eo. ti. l. cum hic ſtatus. §. vlti. Et ſi non repetet poterit tenere bona conſcientia lz de bono conſilio deberet dare pauperibus

¶ Vtrũ donatio inter ſponſum et ſponſam d futuro teneat. R. glo. prefata q ſic. allegat. l. inter eos. ff. eo. vbi dicit tex. valere etiam ſi eodem die matrimonium poſtea contrahatur.

7 ¶ Quõ reuocatur donatio inter virũ et vxorẽ R. q in. v. Primo p pniam. d. l. cum hic ſtat9 Scdo ſi alienet res donata p donatorem. l. ſi maritus tuus. C. de dona. inter vir. et vxo. et in d. l. cũ hic ſtatus. Tertio qñ pignori obligat res donata a donatore. niſi aliud exprimatur d. l. cuz hic ſtatus. Quarto ſi premoriatur qui donationem accepit. de do. inter vir. et vxo. c. donatio. et ſi moriantur ſimul tenet ſm gl. ibidem. Quinto cũ diuortium fit ex diſplicentia d. l. cũ hic ſtatus. niſi expreſſe voluerit donationẽ valere. l. ſi interim. ff. eo. ti. Secus ſi cauſa religionis. ſi tamen matrimoniũ reſtauret poſt diuortium nõ reuocatur. d. l. cum hic. Et idem dic de donatione inter ſocerum et nurũ vel generum. et inter conſoceros qui copulatos matrimonio in poteſtate habent. d. l. cuz hic ſtatus. §. oratio. et inter patrem et filium ñ emancipatum. vide glo. in. d. c. donatio. que hoc tenet. In dubio vero quando preſumat donare veſtimenta vide peculium. §. xxi.

Donatio iiij. ante nuptias. vl pp olim dicebat ante nuptias donatio. Sz hodie nõ eſt niſi donatio pter nuptias vt. C. de dona. añ nup. vel pter nuptias in. l. fi. et fit i recõpenſatõz dotis. et põt fieri a viro hec donatio ſiue pus qz contractũ ſit matimoniũ ſiue poſt contractũ. vt in. d. l. fi. et dicitur antiferna ab anti qd eſt contra et ferna qd eſt dos quaſi 9 dotem.

1 ¶ Vtrũ requirat equalitas cũ dote in iſta donatione. R. olim ſi fiebat in conſtitutione dotis tunc non requirebat eqlitas. vt. C. de pac. cõuentis tam ſupra do. l. ex morte. et. d. l. fi. Si vero dos prius erat conſtituta oportebat eqlitas. vt. d. l. fi. §. ſancim9. ſed hodie qlitercũqz oportet ſit equalitas tam in donatione pter nuptias cũ dote qz in lucro ſuper vtroqz. per aut. equalitas poſita ſuper. d. l. ex morte.

¶ Vtruz ſoluto matrimonio donatio pter nuptias reuertat ad virũ. R. q ſic. vt. d. l. fi. ſicut et dos reuertit ad mulierẽ. C. d re. vx. ac. l. vnica. §. illo peul dubio. Et hoc verũ niſi pactũ aliud habeat. Nã ſi pactũ eſt q lucret donationẽ pp nuptias. et vir lucrabit dotẽ. et cõtra. qz. d. l. fi. dicit q pari paſſu vadunt. ſ. quo ad pactum quia quale erit de lucrando donationem vel dotem tale et de contratio. 1

¶ Sed ad quid valet donatio pter nuptias ex quo vxor eam nõ lucrat. niſi ex pacto ſpãli vt. d. §. illo. nec fructus habeat dicte donationis. vt. C. eo. ti. l. ſi liberis. R. q valet vt ſit ſecurior in dote. vt dicit glo. in. d. l. fi. Nã res ſuas vir alienat conſentiẽte vxore. et renũciare põt iuri hypothecario qd hz in alijs bonis mariti vt. C. ad velle. l. ẽt. Sed in donationis pter nuptias alienatione aut obligatõne non põt mulier renunciare iuri hypothecario p iure ſuo qd hz in hac donatione pter nuptias. nec valet conſenſus mulieris. vt. C. ad velle. aut. ſiue a me. niſi interueniat iuramentũ. vt i c. lz. de iureiurã. li. vi. aut duo alia concurrant Primũ q vxor conſentiat poſt bienniũ ſcda vice. Secundum q tm ſit in facultatibus viri vt indẽnitati vxoris poſſit conſuli. non ſoluz tpe contractus vt quidam dixerunt. ſed etiaz tpe quo vxor agere poteſt. vt no. in. d. aut. ſiue a me. vel q p. xxx. annos tacuerit. lz ſcdo non 9ſenſerit. vt no. Pa. in d. c. ñ puenit. de emp. et ven. Itẽ viro diſſipante bona ſua põt agere ſic p donatione pp nuptias ſicut p dote. C. d iur. do. l. vbi de quo d c vt no. ibidẽ. Itẽ pp adulterium viri lucratur. vt. s. adulterium. §. iij. 3

¶ Quid ſi ſoluat matrimoniũ aliter qz p mortem nunquid pactum vel conſuetudo poterit facere q vir lucretur dotẽ. et ſic mulier remaneat ſine dote. R. ſm Hoſti. q non. vt notat i d. c. donatio. de donatio. inter virũ et vxo. Et ideo prefatus. §. illo peul dubio. loquit qñ mulier deceſſit quo caſu tunc vir lucratur ratiõe pacti ſolum ſm Hoſtien. ſed ſm Car. in. d. c. donatio etiam ratione cõſuetudinis. quia qd poteſt pactum. poteſt et conſuetudo. vt no. gl. in. c. non putamus. de conſue. li. vi. 4

¶ Querit ſtatuto cauet q ſi alter 9iugũ premoriat. alter lucret dotẽ vel donationẽ pter nuptias an debeat intelligi de morte nãli vel 5

etiam de ingreſſu religionis. R. ꝙ tm̄ de mor
tenāli nō de iſta ciuili. preſertim qꝛ verba ſta
tuti ſunt facti ⁊ in facto ꝯſiſtunt. c. i. de cōſti.
nec recipiūt caſus fictos. vt. l. iij. §. hec verba.
ff. de nego. ge. imo nec expreſſe poſſet ꝓuidere
ꝙ mulier ingrediente religionē vir lucraret̄ ꝑ
tem dotis cum libertas religionis grauaret̄
ꝑ diminutionem dotis qd̄ fieri non dʒ. l. i. §
onerande. ff. quarum re. ac. non datur. ⁊ et̄ qꝛ
diſponeret ſtatutum d̄ rebus perſone religio
ſe quod non poteſt. c. fi. de re. ec. non alie.
6 ¶ Quid ſi ex pacto ſit vt lucret̄ alio p̄moriente
R. ꝙ pactū manet validū. qnimo purificat̄ ꝑ
ingreſſū religionis. vt. l. deo nobis. C. de epi. ⁊
cle. ⁊ in aut. de ſanctis epi. §. ſi vero cōſtante.

Dos eſt quedā donatio facta a pr̄e
mulieri. vel ab extraneo. vl' fa
cta, a muliere ipſi viro ꝓ oneribꝰ matri
monij ſuſtinēdis. ita no. canōiſte Hoſ. ⁊ Mo
ſtie. in. c. Raynutius de teſta. ⁊ ꝑ legiſtas in
rubrica. ff. ſol. ma. Eſt qppe ꝓpriū mr̄imoniū
mulieris. vt. ff. de mino. l. iij. §. ſed vtruʒ. in fi.
1 ¶ Quot ſūt eius ſpēs. R. due. Prima dr̄ ꝓ
fecticia. ⁊ eſt que a patre vel auo vel proauo ⁊
hmōi paterno ꝓ filia vel nepte ⁊ hmōi. de bo
nis coꝝ ꝓficiſcitur. vel que al's de mandato
coꝝ. vel nomine coꝝ ⁊ ipſi ratum hn̄t conſti
tuitur. vt in. l. ꝓfecticia. in prin. ff. de iure do.
et̄ ſi filia eēt emācipata. d. l. ꝓfectitia. §. fi. Se
cunda dr̄ aduenticia. ⁊ eſt illa quā dat mulier
ꝓ ſe ipſa. vel quilibet aliꝰque al's nō deſcendit a
patre vel auo ⁊ hmōi. Item aduenticia eſt ſi
pr̄ cū deberet filie cū voluntate eius dederit.
vt. d. l. ꝓfecticia. in fi. Item eſt alia diſtinctio
Aliqn̄ datur dos eſtimata. aliqn̄ ineſtimata
qn̄ eſtimata tradit̄ piculū ꝑtinet ad maritum.
Si vo ineſtimata ꝑtinebit ad mulierē. l. ple
rūqꝫ. in prin. ff. de iure do. Fructus tn̄ ⁊ fetus
reꝝ dotaliū lucratur maritus. vt in. d. l. plerū
qꝫ. de quo ibi vide ⁊ ꝑ glo. in. c. ſalubriter. de
vſuris. ⁊ canoniſtas ibi ⁊ ꝑ Hoſ. in ſum. ti. d̄
dona. in. §. aduenticia. Limita tn̄ veꝝ ꝙ fru
ctus lucrat̄ ſi ſuſtinet onera matrimonij. al's
non. ſed reſtituuntur mulieri. ff. de vſu. videa
mus. la ſecunda. §. pe. Item ꝙ ſi dos eſſet in
animalibus debet maritus ſupplere de iam
natis fetibus capita mortua. vt. d. l. plerunqꝫ
2 ¶ Vtrum dos poſſit eſſe ſine matrimonio. R.
ꝙ non. C. de do. ante nup. l. fi. ⁊ ideo ſolutū ꝓ
dote vbi matrimoniū fuit nullum non repete
tur nomine dotis. ſed conditione ſine cauſa.

ff. d̄ condi. ſine cauſa. l. fi. ⁊ eſt priuilegiata hec
actio quo ad mulierem ſicut actio de dote. vt
tenent doc. in. c. de prudentia de dote poſt di.
reſti. facit. l. ij. ff. d̄ priuile. cre. ⁊ ſic preponetur
ſm ꝙ. j. dicam. §. xi. ⁊ §. xij.
¶ Quāta dʒ eē dos. R. ꝙ et̄ in modico pōt cō 3
ſtitui. vt dicit glo. in. l. imperialis. C. de nup. ī
verbo dotalibus qd̄ eſt circa medium. l. Et qꝛ
dos ſuccedit loco alimētorum. vt no. ꝑ Bar.
in. l. ticio centum. §. ticio genero. ff. de condi.
⁊ demō. ⁊ ꝑ Bal. in. l. i. §. naturale. ff. de iuſti.
⁊ iure. Ideo ſm hoc eſtimabitur ⁊ fiet penſa
tis conditionibus ⁊ alijs qualitatibus.
¶ Vtꝝ pr̄ teneat̄ dotare filiā q̄ nupſit ꝯ eius 4
voluntatē. R. ſm Pa. in. c. i. de deſpon. ipub.
diſtinguo. aut nupſit indigno. ⁊ tunc non te
netur. glo. eſt no. in. c. de raptoribus. xxxvi. q. i.
Qd̄ intellige ſm do. An. in. c. accedens. de ꝓ
cura. ⁊ Imol. ibidē ſi ē indignꝰ turpi indigni
tate. ſecus ſi eſſet indignus. i. nō paris ꝯditio
nis. Verūtamen poterit minorē dotē dare ex
ꝯditōne pſone. ⁊ faciūt que habent̄ in. l. cū pꝰ
diuortiū. §. gener. ff. de iure dotis. iuncta glo.
in. l. ſi volūtate. C. d̄ dotis ꝓmiſ. Aut eligit di
gnū vel n̄ indignū. ⁊ tūc aut ꝓmiſit dotē. ⁊ ſic
pr̄ tenet̄ eā dotare. qꝛ lʒ pr̄ nō conſenſerit in
tali ꝓmiſſione tn̄ filia ꝑ hanc ꝓmiſſionē rele
uat pr̄em a debito dotandi. ⁊ id̄ tanqꝫ in reʒ
pr̄is vertat̄ iſta ꝓmiſſio tenebit̄ pr̄ de in rem
verſo ita dicit Bar. in. l. obligant̄. §. lege. ff. de
ac. ⁊ obliga. ꝑ tex. in fil'i in. l. ⁊ id̄. §. fi. ⁊. l. filiuſ
ff. de in rem verſo. Aut nō ꝓmiſit dotē. ⁊ ſic
non tenet̄. qꝛ ex quo inuenit ſibi maritū ſine
dote ⁊ maritus teneat̄ eā alere ſicut filiā. vt ī
aut. quibus mo. na. effi. le. §. pe. no. Inno. in. c.
ꝑ noſtras. de dona. inter vir. ⁊ vxo. ⁊ et̄ ſi pre
moriat̄ relictis filijs tenet̄ ſibi reliquere q̄rtā
ptē ſuoꝝ bonoꝝ p̄fatus vir. Secus ſi filios n̄
hn̄it. vt no. gl. in. §. pe. ⁊ id̄ ceſſat vtrūqꝫ debi
tū in patre. ſ. alimentoꝝ et dotis. primū qꝛ hʒ
vnde alat ſe. ſ. ex bonis mariti. ⁊ dos ſuccedit
loco alimētoꝝ. vt ſupra dictū eſt. Et ita tenet
Bar. in. d. §. lege. ⁊ Angel. in. l. ſi ſocer. ⁊ bal.
in. l. i. ff. ſo. ma. ⁊ in. l. fi. C. de do. ꝓ. Et ſic limi
ta glo. in. c. fi. xxxij. q. ij. que dicit ꝙ tenet̄ eam
dotare verū ſi ꝓmiſit. al's non. Non tn̄ habe
bit locū ſtatutū q̄ cauet̄ vt filia dotata nō ſuc
cedat in tali muliere. vt no. Pa. i. d. c. accedēs
nec excludit̄ a ſucceſſione ſaltem legitime ſi
cut ceteri filij. multomagis tenet̄ pater dota
re filiā que non contraxit ꝯ eius voluntatem

ꝛ contra patrem poteſt imploꝛari officiuꝫ iu/
dicis regulariter. vt dotet filiaꝫ.l.qui liberos.
ff.de ritu nup.no.in.d.§.lege.habetur in.l.fi/
na.C.de dotis pꝛo.
5 ¶ Vtrꝝ frater teneatur dotare ſoꝛoꝛē.R. Pa.
in.c.ꝑuenit.de arbi.cōiter tenet̄ ꝙ ſic no.glo.
de laico in.l.cū plures.§.pe.ff.de admini.tu.ꝛ
in.l.non omni.C.eo.ti. Ratio quia ſm Cy.in
d.l.non oī.cā dotis eſt fauoꝛabilioꝛ q̄ꝫ cauſa
alimentoꝝ pꝛopterea tenet Bar.in.l.fi.ff. de
his qui.vt indi.ꝙ pater poteſt relinquere filie
ſpurie doteꝫ qꝛ dos ſuccedit loco alimentoꝛū
idē notat̄ in aut.ex cōplexu.C.de ince.nup.ꝛ i
l.meuius.§.duobus.ff.de.le.ij. Vñ ſicut tene
tur alimentare.vt.s̄.alimenta.ſic ꝛ dotare in
caſu neceſſitatis. Ideꝫ dic ꝛ foꝛtius in clerico
qui magis tenetur ad charitatē.vt in.c.i.ꝛ qđ
ibi no.de emp.ꝛ ven. Et ſi nō hꝫ alia bona p̄t
eam dotare ꝛ aliam conſanguineā de reddi/
tibus eccleſie ſi eſt inops quod pꝛobat̄ ꝑ.c.pꝛi
mū.de coha.cleri.ꝛ mulie.ꝛ in.c.omnino.con
fitemur.xxxi.di.qꝛ ſicut ꝑ.d.c.poteſt alere cō
ſanguineos pauperes de redditibus eccleſie.
ergo foꝛtius dotare.cum ſit fauoꝛabilioꝛ. vt
dictū eſt. Qđ veꝝ credo.dūmō conſtituat ad
neceſſitatē ſue conditionis nō pōpā faſtuo/
ſitatis.ar.c. negociatoꝛē.lxxxviij.di. ſi ergo q
tenetur alimentare tenetur dotare.
6 ¶ Vtrꝝ vir poſſit conſtituere dotem vxoꝛi.R.
Pa.in.c.ꝛ ſi neceſſe.de dona.inter vir.ꝛ vxo.
ꝙ non poſt contractum matrimoniū.ſecus ſi
ante matrimoniū.qꝛ poteſt.vt.l.i. ꝛ quod ibi
not.C.de do.ante nup.niſi ſit conſtituta vt tē
dominiū adipiſcatur cum matrimonium fu
erit ſubſecutum.quia non valet.vt in.l.quod
ſponte.C.de do.ante nup. qꝛ nec ante matri/
moniū dominiū tranſiuit.qꝛ noluit. nec poſt
matrimoniū. qꝛ non potuit. vt ibi glo. Fallit
hoc in plebeio dotante nobilem quia videtur
donare in recōpenſationem cum nobilitate.
quia poteſt vt.s̄.Donatio.iij.in pꝛincipio.
7 ¶ Vtrum res emphiteotica poſſit a patre da
ri in dotem ſine conſenſu domini.R. Specu.
in tit.de loca.§.nunc aliqua.ver.cxc.ꝙ ſic. nō
tranſfert tamen plus iuris q̄ꝫ ipſe habet. vt
in.c.nuper.de dona.inter vir.ꝛ vxo.
8 ¶ Vtrum feudatarius conſimiliter poſſit.R.
Io.an.in.d.c.nuper.ꝙ non. Inno.tamen ibi
tenet ꝙ poteſt.ꝛ eum ſequitur Pa.ibidem ꝛ
etiam dicit in donatione pꝛopter nup. Ego
concoꝛdo ſic ꝙ vera eſt opinio ſecunda in feu
do in quo ſuccedit filia: ꝛ pꝛima opinio in illo
in quo non ſuccedit. quia ſic eſt ratio diuerſa
ab emphiteoſi in qua ſuccedit filia.
¶ Vtrum vir poſſit repellere vxoꝛem non ſo 9
luta ſibi dote pꝛomiſſa.R.ꝙ ſic.vt ſentit Ho
ſti.in.c.per veſtras.de dona. inter vir. ꝛ vxo.
Nam dos datur pꝛopter onera matrimonij
ſuſtinenda.vt in dicto.c.ꝑ veſtras.ꝛ in.c.ſalu
bꝛiter.de vſu.ꝛ in.l.ſi cum dotem.§.ſin auteꝫ
ff.ſo.matri.ergo poteſt hec onera recuſare ſi
non habet vnde ſumat emolumenta. bonus
tex.eſt ibi ꝛ Bal.in.l.fi.C.ad velle.poſt Cy.in
l.quod in vxoꝛem.C. de nego.geſt. ꝛ Bar. in
tractatu de alimentis. Ex quo conclude eum
non teneri ad traditionem dote pꝛius non ſo
luta.ſecus de debito coniugali.
¶ Vtrum maritus ducens vxoꝛem ſine dote 10
teneatur eam alere de ſuo.R.ꝙ ſic. ſm ſtatuꝫ
ſue pſone.vt notant ꝛ volunt Innocen. Ho
ſtien.in dicto.c.ꝑ veſtras.ꝛ glo.in dicto.§.ſin
autem. Facit tex.in.l. ꝙ ſi nulla.ff. de religio.
Ratio ſm Innocen. quia perſonam ſuam ð
dit pꝛo dote.vt in aut.qui.mo.natura. effi.le/
gi.§.penul.ꝛ.ff. vt in poſſeſſ.lega.l.penul. di/
citur ꝙ vxoꝛem debet alere vt filiam.
¶ Que ſunt ꝓuilegia dotis.R.ꝙ multa. Pꝛi 11
muꝫ quia omnia bona viri ſunt tacite hypo/
thecata pꝛo dote.vt eſt tex.in.c. ex litteris de
pigno. Secundum quia nō perditur pꝛopter
maleficium viri nec etiam patris. vt no.glo.
in.d.c.ex litteris. Fallit in vxoꝛe pꝛimipilarij
qui in eo officio deliquit. vt.C.quibus modiſ
pig.ta.contra.l.ſatis notum. ꝛ.C.de pꝛimipi.
l.vtilitas. Tertium quia pꝛeponitur omnibꝰ
creditoꝛibus etiam pꝛioꝛibus qui habent per
ſonales actiones vel tacitas hypothecas. vt
in.l.aſſiduis.C.qui poti.in pigno.habe. Secꝰ
cus habentibus expꝛeſſas. vt no.glo.in.d.l.aſ
ſiduis.ꝛ Dy.in regula qui pꝛioꝛ.li.vi. Sed tñ
dico cum Pa.in dicto.c.ex litteris.ꝙ ſi con/
ſuetudo eſt aliqua illam ſeruabo.l.ſi de inter
pꝛetatione.ff.de legi.cum ſimilibus. Si vero
non eſt dico ꝙ fauoꝛe mulierum debet pꝛefer
ri etiam habentibus expꝛeſſas hypothecas.
quia ſi mulier vincit eum qui ad refectionem
rei dedit.vt in auten.quo iure.poſita ſup.d.l.
aſſiduis.qui tñ pꝛefertur anterioꝛibus habē/
tibus expꝛeſſas hypothecaſ.vt.l.interdum.ff.
qui poti. in pigno. habeantur. ergo ſi vinco
vincentē te multo magis vinco te.vt in.l.ð
acceſſionibus.ff. de diuerſi. tempo. pꝛeſcrip.

ad minus caſus dubius ⁊ in facto dubio potioꝛ eſt conditio dotis. vt in.c.fi. de re iudi. ⁊ not.in.c.ex litteris.de proba.cum hac opinione eſt Pe.⁊ Cy.⁊ Jo an.licet cōiter doc. teneant cum glo.in dicto.c.ex litteris. Et iſtud priuilegium vt preferatur creditoꝛibus tranſit ad filium eius ſm Ale.de imo.in.l. etiam. ff.ſolu.matri.⁊ ibi eſt glo.⁊ alia in.l.i.C.de priuile.do.licet Bar.dicat cōtrariū. Sed poteſt intelligi opinio.Bar. vt non loquatur de heredibus ſuis. vt ſunt filij. ſed de extraneis q non habent hoc priuilegium.vt.l.vnica.C.de priuile.do.Quartum q2 eccleſia poteſt ſe impedire de dote.non ſolum in fauoꝛem viduarum.vt in.c.nuper.d do.inter vi.⁊ vxo. ſed ēt mariti petentis ſibi dotem pꝛomiſſam. vt in c.per veſtras.eo.ti.Facit quod no: Inno.in.c. latoꝛ.qui filij ſunt leg.q̄uis alij contrariū teneant niſi acceſſoꝛie.Quintum q2 viro vergēte ad inopiam iudice iubente poteſt dari pecunia dotalis mercatoꝛi cum pacto.vt capitale ſit ſaluū.⁊ de lucro percipiant vir ⁊ vxoꝛ ꝑtem honeſtam compenſato lucro cū damno ſine vſura.c.per veſtras.de dona.inter vir.⁊ vxo.Ita tenet Jo.an.⁊.Car.in.d.c. per vr̃as ⁊ Fulgo.in.l.cum duobus.ff.pꝛo ſocio.§.item ſi in facto.⁊ Bal.in quodam conſilio incipiēte. Viſo inſtrumento facto inter no. Mo.in ſum.de vſuriſ.§.an aliquo.Pa.in.c.nauiganti de vſuris.dicit ſe dubitare.Sed ego credo contrarium vſurarium.niſi excuſetur ſm qd̄ j.dico.Societas pꝛimo.§.vij.Sextum q2 fundus dotalis alienari non poteſt etiam de cōſenſu mulieris.vt no.in.l.Julianus.ff.de fundo dotali.C.ad velleia.āt ſiue auic. nec etiam in ipothecam dari. vt.l.vnica.§. ⁊cum lex.C. de rei vxo.ac.Quod verum eſt.niſi iuramentum interueniat.vt in.c.cum contingat de iureiur.⁊.c.licet de iureiur.li.vi. Multa ſunt ⁊ alia priuilegia in iure.de quibus vide ſi placet ſpeculatoꝛez eo.ti. hec omitto. q2 nihil ad confeſſoꝛem. Tene tñ ꝙ his priuilegijs gaudet.dummodo mulier ſit catholica.alias non vt.C.de here.aut.item priuilegium dotis.

12 ¶ Utrum eadem priuilegia habeat in donatione pꝛopter nup. que habet in dote mulier ℞. Pa.poſt Inno.in.d.c.ex litteris.d pigno. ꝙ aut mulier agit ad donationē pp nuptias tanq̄ ſpāliter ſibi obligatā ꝓ dote.⁊ tunc hꝫ priuilegiū dotis.q2 agit potius ꝓ dote q̄ꝫ pꝛo donatione pp nup. Si vero agit vt eā lucret ſic nō gaudet.q2 ceſſant rōes ꝑuilegij dotis ſꝫ bñ hꝫ tacitā ipothecā.l.vbi.C.d iur do. Intellige cōez ñ ꝑuilegiatā.vt ꝑferat alijſ hñtib⁹ eā. In pafrenalib⁹ āt hēs.j. pafrenalia.§.ij.

¶ Ad quē ꝑtinebit dos ſoluto mr̃imonio.℞. 13 ꝙ lꝫ maritus de ſubtilitate iuris efficiat dñs dotis ſibi date.vt in.l.rebus.C.de iure do.⁊.l. doce ancillā.C.de rei ven. tñ ad eū nō ꝑtinet poſt moꝛtē vxoꝛis niſi in duob⁹ caſibus. Pꝛimus qñ inerat pactū de lucrando dote.vel donatōe pp nup.vt dictū ſuꝑ in ꝑcedenti.c.Secund⁹ qñ vxoꝛ inteſtata decedit deficiētib⁹ liberis ⁊ ꝓpinqs vir ſuccedit.⁊ ecōtra vxoꝛ viro.l.vnica.C.vñ vir.⁊ vxoꝛ.Sꝫ ꝑtinebit ad eū q eā ꝯſtituit. ſi ſtipulat⁹ ē eā ſibi reſtitui. ſiue ſit ex̃neus.vt i.l.vnica.§.accedit.C.de rei vxo. ac.ſiue ſit pr̃. Si āt nō ſit ſtipulatuſ.tūc ſi ē ex̃neus q eā ꝯſtituit reddet vxoꝛi ſi ſupeſt vl̄ heredib⁹ eius.ſi āt eſt pr̃ in duobus caſibuſ erit filie. Prim⁹ ſi eā emācipauit. Scd̄us ſi pr̃ ꝑ moꝛiat̃ añ eā alias filia ꝑmoꝛiente erit pr̃is. ēt ſi extant liberi ex filia vt dicit Din.p.l.dos a pr̃e.C.ſolu.matri.cū q̄ opinione cōiter trāſeunt canoniſte. vt dicit Pa.in.c.fi.de do.int̃ vi.⁊ vxo.⁊ Bar.in.l.p⁹ dotē.ff.ſo.mat.⁊ glo.i d.l.doſ.ſed opinio ꝯria que vult ꝙ reſtituatur liberis pꝛeualuit i vſu.vt dicit.d.glo. ſed filia ſuperſtite ⁊ pr̃e. ⁊ nō emancipata. tunc patri ⁊ filie.nec alteri ſine conſenſu alterius reddet l.ij.ff.ſolu.ma.Si vero eſt mulier que ſibi cōſtituit dotem.tunc reddet ſibi.d.l.vnica vel heredibus ſuis. niſi ratione adulterij ꝑdiderit vt infra dicaꝫ. Pꝛedicta limita vera. niſi ſint ſtatuta que aliter diſponant vt ſunt cōiter.

¶ Sed nunquid viro vergente ad inopiā pt 14 vxoꝛ petere dotē cōſtante matrimonio.℞. ꝙ ſic.ſi modo ipſa eam non ſit conſumptura. d quo vide in.c.per veſtras.de dona.inter vi.⁊ vxo.⁊ in.l.vbi.C.de iure do.

¶ Utrū vir pꝛopter adulterium vxoꝛis lucre 15 tur dotem.℞.ꝙ ſic.ſi per ſniam ſit diuoꝛtiuꝫ. de dona.inter vir.⁊ vxo.c.plerūqꝫ. vel ꝑ exceptionē. vt dictum eſt ſupꝛa.Adulteriuꝫ.§.iij. Qd̄ limito dūmodo ipſe vxoꝛi fidem non fregerit etiam vxoꝛi inſcia.q2 in conſcientia quo ad lucrum dotis.credo ꝙ illud habeat locum paria delicta mutua cōpenſatione tollunt̃. vt dicit.l.viro.ff.ſolu.ma.cū concoꝛ.ibi poſitiſ.⁊ ff.de dolo.in.l.ſi duo. cū alijs concoꝛ. vt in.c. intelleximus.de adul.cum alijs concoꝛ. Item lucratur ſi vxoꝛ intrauit balneum cum viro

alieno.ſm glo.lxxxi.diſt.non oportet.Simr
vxor.donationē.ꝓpter nup.ſi vir cū muliere
alia.allegat.l.vlti.C.d̄ repu.Fallit in iſtis duo
bus caſibus quādo mulier habet filios.q2 tūc
filij habebunt dotem quo ad proprietatem.⁊
alia bona matris ſue ſm Jo.an.in.d.c.plerun
qз.Facit aut.ſed hodie.C.de adul.
16 ¶ Utrum amiſſa dote propter adulteriuз ſi mu
lieri conſtet de impedimento tali ꝙ non erat
matrimoniū recuperet eam.R. ꝙ non ꝓpter
intentionem cum opere ſubſecuto.ar.c. nup.
⁊.c.vlti.de biga.h tenet Hoſt. Goffre. Lau.
Ber.⁊ Jo. Sed tancre.tenet ꝙ recuperet. ⁊
placet magis.ne pena excedat caſum ſuum.
17 ¶ Utrum heredes ꝑ exceptionem de adulterio
poſſint retinere doteз.R. diuerſa fuit opinio
ſed mihi placet diſtinctio dn̄i Signorolis ho
modeis quā recitat.d.Jo.ant.de ſctō Geor.
in.c.plerūqз. vbi ſupra.Aut maritus viuens
ignorauit adulteriū. ⁊ ſic pn̄t heredes excipe
de adulterio.cū maritus nō poſſit videri diſ-
ſimulaſſe ⁊ remiſiſſe.nec potuit retinere iniu
riam quā ignorabat.ut.l.nihil intereſt.§.ſi cū
filius.ff.de inof.teſta.⁊.l.mater.§.i.eo.tit.⁊.l.
legitimā.ff.de peti.here. ⁊.l.vtilitatem.ff. de
confir.tuto.⁊ ideз dico ſi dubitat an ſciuit.q2
preſumitur ignoraſſe.l.i.§.illud.ff.de li.agno.
⁊.l.mariti.ff.de adult.⁊.l.verius.ff. de proba.
Si vero ſciuit.⁊ non eſt conqueſtus.ut potuit
de iure nouiſſimo etiam conſtante matrimo-
nio.aut.ſed nouo iure.C.de adul.ſed vxorē re
tinuit cū fuerit leno.l.ſine metu.C.de adulte.
ſiccum heredes tractant de lucro captando ꝯ
ipſos replicabitur.de lenocinio mariti.l.cum
mulier.ff.ſolu.matri.⁊ ſic paria delicta mutua
cōpenſatōne tollentur.Facit qđ notat Inno.
in.d.c.intelleximus.⁊ Ja.de are.in.d.l.c. cum
mulier.⁊ in.l.rei.§.i.ff.ſol.matri. Si vero poſt
ſciam vxorem non retinuit.⁊ tunc ſi queritur
de delicto principaliter heredes non poſſunt
ꝯqueri.imo accuſatio debet fieri ⁊ inſcriptio
cum modificatione tamen quam facit glo.in
aut. ut lice.ma.⁊ auie.§.q2 vero ſed ſecūdario
ſic ut repellant petitionem dotis. ut in.l.fi.§.
ſcia.ff. de adi.lega. ⁊ ſic concorda opiniones
ſm hanc diſtinctionem.
18 ¶ Utrum vidua cōmittens ſtuprū ⁊ petens do
tem a fratre mariti uel herede eius poſſit re-
pelli ꝑ exceptionē de fornicatōne.R.dn̄s Jo.
an.vbi.ſ.ꝙ ſic.de rigore iuris.⁊ perdet doteз
⁊ ſic remanebit apud fratreз.vel heredes ma

riti ex offenſa facta defuncto.per tex.cūз glo.
⁊ per id quod notat Bar.in.l.penul.C.de ad
ulte.⁊.ff.de liti.l.fi.⁊.l.i.§. ſi forte.ff. de iniur.
ita determinat Pau. de ca.conſi.cxix. Uide
ibi multa pro ⁊ contra.
¶ Sed nunquid pater qui dedit dotē ꝓ filia 19
perdet eam pro adulterio filie.R.ꝙ ſi non eſt
ſtipulatus eam ſibi reddi ꝑdet.⁊ ſibi imputet
ut tenet Jo.an.in.d.c.plerūqз.⁊ Accur.i.l.cō-
ſenſu.C.de repu.⁊ in.l.ſi dotem.C. de iur.do.
ſed Dy.per.l.ij.§.item ſi voluntate.ff.ſol.ma
tri.dicit ꝙ ſi filia eſt in poteſtate patris non
preiudicatur patri.quin poſſit agere ꝓ dote.
⁊ ita ſimiliter dominus An.in.d.c.plerunqз
ꝑ.l.fina.C.de repu.
¶ Utrum vir qui expulit vxorem propter adul- 20
terium non notoriū ꝓpria auctoritate teneat
ſoluere mutuū qđ accepit vxor ꝓ alimentis.
R.ꝙ ſic. q2 adulteriū non notoriū non priuat
ipſo iure alimentis.niſi ſententia lata ſit.ff.đ
dona.l.poſt contractū.cum ſua materia.⁊ ad
illud quod dicitur ꝙ mulieri obſtat exceptio
adulterij.verum eſt quo ad futura. ſed non quo
ad alimenta que debentur ante ſniam latam
⁊ de hoc in.l.ſi inſtituta.ff.de inoffi.teſta.
¶ Utrum frater qui viuente patre de bonis pa 21
ternis dotauit filiam teneat illam dotem con
ferre mortuo patre. videtur ꝙ ſic ꝑ.l. certum.
C.fami.herciſ.⁊.l.fi.cum ibi no. Sed Bal.in
l.fi.C.de do.promiſ.dicit caſum ſingularem.
ut non computet.ſed ego do tibi glo.in.l.do-
tem quam dedit tibi auus.ff. de coll.bo. que
dicit ſi tempore mortis patris conſtabat ma-
trimoniū non eſſe cōicandū.allegat.l.filium.
de coll.bo.⁊.l.primam.§.fi.ff.de coll.dotis.
¶ Utrum confeſſio qua vir confitet ſe recepiſſe 22
dotē conſtante matrimonio valeat.R.ꝙ non
niſi appareat de numeratione. Nam videt do
mare Bal.in.l.i.in ſcđa colūna.C.đ do.ꝓmiſ.
⁊ Ange.in.l.penul.ff.que res.pi.ob.po.⁊ bar.
in.l.ſi diuortio. ⁊ ibi legiſte.ff. de verbo.ob. ⁊
alij.in.l.ſi voluntate.C.de do.pro.⁊ preſumit
ſimulata conſtitutio.ut dicit Bar.in.l.i.C.de
dona.ante nup.de hoc habetur in.l.i.vbi tex.
C.de dona.cau.mor.non nu.
¶ Quando debet reſtitui dos.R.ꝙ ſi cōſiſtit 23
in rebus imobilibus debet ſtatim reſtitui ſo-
luto matrimonio.Si vero conſiſtit in mobili
bus rebus ſic infra annū.C de re.vx.ac.l.vni-
ca.§.exactio.Intellige tamen in marito ſi pt.
q2 in dolo malo non eſt verſatus nō reſtituet

niſi inquantum poteſt. ⁊ idem priuilegiū ha-
bebunt filij eiuſdem matrimonij. cauebūt tn̄
tam maritus q̄ȝ filij de reſtituēda ſi ad pigui
orem fortunam veniunt. ut no. in. d. l. vnica. i
§. circa autē. ⁊ in. l. in condēnatione. ff. de reg.
iur. ⁊ in. l. etiam in principio. ff. ſolu. matri. nō
tamen tranſit ad heredes extraneos iſtud pri
uilegium. l. maritum. ff. ſolu. matri. de hoc vi-
de glo. in. c. mulieres. ⁊ ibi per canoniſtas. de
dona. inter vir. ⁊ vxo.
14 ¶ Sed pone qn̄ fuit data dos erant res im-
mobiles quas vendidit maritꝰ ⁊ emit res mo
biles ex earum pretio reſpondeo ꝙ non com-
putabuntur imobiles ſed mobiles. caſus eſt i
l. cū in fundo. §. ſi fundus. ff. de iure do. Et iđ
limita dictū. ſ. ꝙ ſint mobiles vel imobiles tē
pore mortiſ viri. ⁊ ita iudicabunt. nec valebit
ꝙ ſurrogatum ſapiat naturam ⁊c̄. q᷑ non eſt
verum hic. ⁊ ideo non ſtatim reſtituentur.
15 ¶ Vtrū maritus uel heredes expenſas factaſ
in dotem poſſint defalcare. R̷. glo. id. c. mulie-
res. ꝙ neceſſarias ſic ipſo iure. vtiles non mi-
nuūt dotem. ſed petuntur act. mādati uel ne
gocioꝝ geſtoꝝ. voluntarie etiam cumconſen
ſu vxoris facte ſolum pmittunt abradi. ſi pn̄t
ſine leſione rei. C. de rei vx. ac. l. vnica. §. ſȝ nec
⁊. l. i. ff. de impen. in re do. factis. Sed h̄ nō hȝ
locum in expenſis factis pro exactione uel de-
fenſione dotis. q᷑ maritus eſt dn̄s fructuum
dotiſ. ⁊ ſic tanq̄ȝ dn̄s ipſam tuetur. vt no. ff. đ
impen. in re. do. fac. l. ij. Et ideo non poterit
repetere. ut tenet Specula. ti. de dote poſt di.
re. §. vlti. V. illud etiam. ⁊ Jo. an.
16 ¶ Vtrū heredes teneatur alere mulierem re-
lictam infra annum. R̷. ꝙ ſic. Q. đ veruȝ eſt ſi
non habet aliunde. vn̄ alatur. non tamen ſm
quantitatē dotis. q᷑ ſi fructus excederent nō
tenet niſi ſolū ad alimēta. Et ſi aliqd de dote
reſtituunt tenēt in reſiduo ad alimentoꝝ. ita
no. glo. in. d. §. exactio. ⁊. ff. ſo. ma. l. diuortio. i
pn. Vn̄ ſi pr̄ preſtitit alimēta filie poterit eā
repetere ab heredibus viri. Facit qđ no. bar.
in. d. l. diuortio. Si vo hȝ vnde alatur. tunc
heredes non tenentur. ita tenet. glo. i. d. §. ex-
actio. ⁊ pbat in. l. cr̄nco. ff. de ven. in poſ. mit.
17 ¶ Sed nunquid tenetur habitare cū heredi-
bus mariti. R̷. Bar. in. d. l. diuortio. ꝙ nō. q᷑ n̄
inuenitur in iure expreſſum. contrarium tn̄
videtur verius. q᷑ infra annum dicit mulier
quaſi eſſe i matrimonio. C. de bo. ma. l. fi. ⁊ ſic
conſuluit. d. Car. ꝙ nō poterit alimēta petere

ſi ꝯ eorum voluntatem alibi ſit dimorata. dū
modo honeſte poſſit apud eos demorari.
¶ Vtrū licite mulier poſſit percipere certum 38
qd p alimentis ab heredibꝰ mariti. donec do
tē ſibi reſtituant. R̷. ꝙ ſic. đ iure cōi iuxta no.
p Bal. poſt Cy. C. đ bo. aut. iudi. poſ. aut. ci q.
Et p Ang. in. l. ticia. ff. ſo. ma. ⁊ Pau. de ca. ꝯ
ſi. ccclxxxiiij. ⁊ Pa. in. c. de prudentia. de do.
poſt di. re. recitat Jo. de ligna. in cle. ex graui.
de vſuris. ⁊ ſequit dicentē ꝙ valet ſtatutū ut
heres ſoluat certuȝ quid p centenario. Limi
tat tn̄ idem Pa. hoc in ea que non habet vn̄
aliunde viuat. ſed non mihi placet iſta limita
tio qn̄ non accipit tale quid ratione lucri. ſed
rōne intereſſe lucri ceſſantis. utputa q᷑ potiꝰ
vellet hr̄e dotem ut eā implicaret in poſſeſſio
nibus uel alijs negociatiōibus de quibus ve
riſil'r tn̄ vel plus haberet. al's n̄ liceret. Et ſic
intelligo Jo. de imo. in. d. cle. ex graui. poſt
Mat. de mat. q tenent non licere ſine vſura.
puta quia ſolum accipit ratione lucri.
¶ Vtrū vir licite accipiat poſſeſſionem in pi- 29
gnus p dote ſoluenda. vide. j. vſura. i. §. xxv.

Dubium ſm Iſy. li. ethi. eſt mo-
tus indifferēs in vtrā
q̄ȝ partē ꝯditionis. uel dic ꝙ dubiū eſt
equalitas rationum contrariarum ſm phm.
¶ In dubijs vbi verſat periculū aie ſemp tu 1
tior pars eſt eligenda. ⁊ in ipſis qđ certios eſt
tenendū. ⁊ qđ ſine periculo explicari poteſt.
ita dicit Pa. in. c. iuuenis. de ſponſa.
¶ Vtrū in dubio debeamꝰ interpretari ut po 2
tius qs nō ſit irregularis. R̷. ut colligo ex pa.
in. c. cū tu fili prepoſite. đ teſti. ⁊ in. c. ad audiē
tiā. de homi. Aut loquimur in foro aie. ⁊ ſic đ
bemus interpretari irregularē. ⁊ ſic de alijs.
vbi dubitat de aliquo delicto. vide. glo. in. c.
vnico. de ſcru. in or. fa. Sil'r dicendū in foro
quaſi pniali. utputa q᷑ non agit ad penā pro
prie. ſed ut a miniſterio abſtineat. aut ab alio
in q̄ ſubeſſet petm̄. ſicut in ꝯctu matrimonij.
Facit. c. ſignificaſti nobis. đ homi. ⁊. d. c. iuue
nis. aut loquimur in foro contentioſo. ⁊ ſic đ
bemus interpretari p non maxime vbi agit
đ pena. puta q᷑ celebrauit q᷑ collatio n̄ tenuit
⁊ hmōi. q᷑ in peniſ melior interptatio ē fiēda
ut in regula in peniſ. ⁊ regula odia. li. vi. ⁊ idē
dic in excōmunicatione ⁊ ſimilibus.
¶ Quō ſunt interpretanda ab alijs facta du 3
bia. prioꝝ. R̷. c. eſtote miſericordes. đ reg. iur.
ꝙ in meliorem partem. vide. j. iudiciū. §. xvij.

4 ¶ Verba dubia ſunt accipienda ſm intentionem ꝓferentis.ff.de reg.iur. in ambiguis. ⁊ vt res potius valeat ꝗ̄ pereat.c. abbate. de ver.ſigni.al's ſm cōmunem vſum.c.diſt. contra morem.vide.s.caſtitas.§.i.

5 ¶ In quo differt dubium ab opinione ⁊ fide ⁊ ſcia.vide.j.opinio.in prin.

6 ¶ In re dubia fidei auctoritas eſt requirēda romane eccleſie.xi.di.palam.

7 ¶ In rebus ambiguis abſolutū nō dꝫ eſſe iudiciū.xxxiij.di.c.habuiſſe.imo qñ dubiū ē in pſona vel in facto.vel in iure.nullo modo ſententia eſt ferenda.xxx.q.v.iudicantem.

8 ¶ Non dicitur iteratum quod dubitatur factum.de preſby.non bap.c.veniens.

9 ¶ Dubio exñte in iure mrīmonij tuti⁹ ē ꝯ ſtatuta hoīum dimittere copulatos ꝗ̄ diſiungere ꝯiūctos ꝯ ſtatuta dei.c.lꝫ ex quadā. de teſti.

Duellum eſt pugna duoꝝ.vt dr̄ i.c.mononachiā.i. ſingulare certamen.ij.q.v.⁊ fit ad ꝓbationē alicuius rei ita vt qui vicerit ꝓbaſſe vdeat̄ ꝙ eſt ꝓhibitū ſub pena mortalis peccati.qꝛ ꝯ legem dei ibi non tentabis dn̄m deum tuum Mat.iiij.⁊.dr̄ in.d.c.⁊ ideo non ſolū offerēs ſed acceptans cū dantibus auxiliū.ꝯſiliū.vel fauorē ⁊ valentibus prohibere ⁊ non ꝓhibētibus peccant mortaliter.Ad ro.c.i.digni ſūt morte qui conſentiunt.⁊ non excuſant̄ ex cōſuetudine vel metu acceptātes.niſi vt.j.dicā qꝛ potius dꝫ qs quelibꝫ mala tollerare ꝗ̄ malo cōſentire decernat.xxxij.q.v.ita ne.nec obſtat ꝙ Dauid cuꝫ golia exercuit.qꝛ auctoritate ſpirit⁹ ſancti fecit.ſicut ⁊ Sanſon.vt dicit glo.in.d.c.mononachiam.xxiij.q.v.ſi nō licet

1 ¶ Que pena ē clerici in duello pugnantis.R. ꝙ dꝫ deponi.⁊ eſt irregularis tñ eps poteſt diſpenſare.dūmodo mors vel mēbroꝝ diminutio nō interuenerit.c.i.de cle.pu.in du.nec ſolū efficit̄ irregularis ſi ipſe pugnat ſꝫ ēt ſi aliū ꝑ ſe pugnare facit.vt in.c.ij.eo.ti.⁊ quicunqꝫ ꝯ mandat conſulit aut defendit ſi mō homicidiū ſequat̄ uel mutilatio.vt in.d.c.ij.diſpēſat tñ eps cū clerico in beneficio.etiam habēdo ſolū ꝓ ſuſtentatione.vt in.d.c.ij.cū ibi no. dūmodo non habeat curam animarum.

¶ Sed nunquid ille qui cogit̄ a iudice talimo
2 do ꝙ ſuſpendet̄ qꝛ hꝫ eum pro coniuncto niſi duellū ſuſcipiat.poſſit ſuſcipere cum ſit innocens.R. diuerſa fuit opinio. vt no.in.c.i. eo. ti.ſꝫ mihi placet ꝙ talis coactus tali coactiōe licite ſuſcipiat.⁊ etiam in cauſa ciuili qñ non iminet ꝓbabile periculū mortis.qꝛ ſicut licet ſe defendere ⁊ res ſuas ⁊ alia facere que de ſe non ſunt mala.ſic pugnare qñ alio modo nō poteſt euadere.Facit.c.interfeciſti.de homi.

¶ Utrum clerici qui reliquias afferunt pugi 3
gilibus ad pugnandum ſint irregulares ſi ſequatur homicidium.R.ꝙ ſi omnio ſine ipſis erant pugnaturi non erunt irregulares. al's ſic.⁊ ſic intellige opiniones diuerſas.⁊ cōcorda ſm hanc diſtinctionem.

¶ Quod dictū eſt de duello. Idē dic de iudicio 4
aq̄ feruētis vl' ferri candētis.c.fi.de pur.vul.

Ebrietas eſt ꝑuatio vſus itellectus facta ad aliqd̄ tēpus ex imoderato potu vini.vel cuiuſcunqꝫ alterius rei potabilis.

¶ Utrum ebrietas ſit peccatū mortale.R.vt col 1
ligo ex Alex.in ſa'ſe.⁊ glo xxv.di.§.al's ca demū.⁊ doc.ibidēꝫ.ꝙ aut raro contingit aut aſſidue. Si raro ſic diſtinguo. ꝙ aut inebrians ſe cognoſcit vini potentiā ⁊ ſuā cōplexionēꝫ diſpoſitā ad ebrietatē.⁊ tñ magꝭ vult ebrietatē incurrere.ꝗ̄ a potu abſtinere ⁊ ſic eſt pctm̄ mortale.Aut inebrians ſe.neſcit vini potētiā ⁊ ignorat ꝙ ex tali potu poſſit inebriari vel ñ aduertit ⁊ ſic eſt nullū pctm̄ vel veniale ſm exceſſū in potu ⁊ negligentiā in aduertēdo. Si vero aſſidua ſit ebrietas ſic eſt mortale pctm̄ ñ ꝓpter iteratione act⁹ qꝛ multiplicatio actuū venialiū non auget in infinitū.ſed qꝛ non poteſt eſſe ꝙ hō aſſidue inebriet̄ quin ſciēs ⁊ volens ebrietatē incurrat.aut ſaltē omittat diligentiā quā dꝫ adhibere de neceſſitate ne inebriet̄ cū habeat tp̄s deliberatiōis reprimēdi motus veniales ne ꝓcedant in regnum pcti Ille vero qui procurat vt quis inebriet̄ cōiter mortaliter peccat ſiue ſequat̄ ebrietas ſiue nō ſiue ſit pctm̄ mortale.in eo qui inebriat̄ ſiue ñ qui conſentit in damnum notabile proximi.

¶ Utrum pp ſanitatē liceat inebriari.R.ꝙ nō 2
ſine pctō mortali.tā in opante ꝗ̄ in patiente ſcienter veꝝ eſt ꝙ ſm.S.Tho.ſa ſe.q.cl.cib⁹ vel potus qui eſſet ſupfluus ſano nō erit ſupflu⁹ infirmo.puta qꝛ dat̄ ei cā medicine ad ꝓuocandū vomitū ⁊ ſine pctō.qñ talis infirmitas id requirit.ſed non vſqꝫ ad ebrietatem.

¶ Utrum ebrietas excuſet a peccato.R.ꝙ excu 3
ſat a tanto.ſed nō a toto.Intellige quo ad penā.ſꝫ ꝗ ad culpā excuſat a toto qd̄ fecit i ebrietate ex ꝗ eſt ſine vſu totalis rōnis.⁊ facit qd̄

nõ.xv.q.i.in.c.ſane.⁊.c.ſi qs inſaniens. Quo
ꝰo ad penã Pa.in.c.qꝛ diuerſitatẽ. de ꝯceſſ.
pbẽ.tꝫ.ꝙ ñ iputaꝛ niſi id' qꝺ ex culpa imediate
ꝓcedit non qꝺ mediate. et facit qꝺ no.in tex.
⁊ in glo.xxiij.q.v.de occidendis.⁊ in.c.lꝫ de te
ſtibus. vnde dicit ꝙ lꝫ quis excõiceꝛ ꝓpt ſuã
culpã non tñ imputatur poſtea ei ꝙ bñficiuꝫ
non contulit infra tpus debitum. niſi fuerit i
mora petende abſolutionis. qꝛ culpa nõ eſt cã
imediata. ſed excõicatio que eſt pena. ſic in ꝓ
poſito lꝫ ſumptio potus ſupflui fuerit culpa
⁊ cã imediata priuationis vſus rationis. non
tñ eſt cauſa imediata homicidij. uel alteriꝰ qꝺ
facit. ⁊ ideo non erit irregularis ſm iſtã opi/
nionẽ. Ricar. tñ in.iiij.di.xv.tenet ꝙ erit irre
gularis. ⁊ ꝙ ei imputanꝛ ad penã omnia que
ſequunꝛ. ſed mihi placet magis opinio Pa. ⁊
ꝓ eo eſt tex.cum glo.in.c.de cetero. de homi/
cidio. niſi volũtarie inebriare voluiſſet ut pꝰ
ea neſciens occideret. qꝛ ſic ei imputaretur. ſi
cut tenet glo.in.d.c.de cetero. etiã quodcunqꝫ
quod ſecutum eſt qꝫuis mediate proceſſiſſet.
4 Vtꝝ ebrietas largo mõ dicta. q̃ quis ñ tota
liter priuaꝛ vſu rõnis ſed bñ alteraꝛ. ſcit tñ qꝺ
fecit. ſilr ſit peccatũ mortale. ⁊ excuſet. R. abſ
qꝫ dubio non excuſat a malo qꝺ perpetraꝛ ex
quo ſcit qꝺ facit. nec etiã credo talẽ excuſari a
pctõ mortali qui ſcienter tm̃ biberet ꝙ talem
grauedinẽ incurreret. tũ pp periculũ ebrietatꝭ
tũ qꝛ ſine notabili leſione rõnis hoc fieri non
poteſt. In eo ãt cuiꝰ hꝰ accidit inaduertenter ſi
ue raro ſiue ẽt frequenter non credo ſit pctm̃
mortale. qꝛ non facit a propoſito ⁊ ſcienter. qꝛ
non ita tenetur talem alterationem vitare ſi
cut ebrietatem. que priuat vſu rõnis totaliter
5 Vtꝝ teneãt geſta p talẽ ebriũ. R. ꝙ ñ qñ ꝓ/
prie ẽ ebrius. ſed qñ nõ ẽ ꝓprie ebrius. ſꝫ ꝯfor
tatus ⁊ ſcit qꝺ facit tũc tenẽt. lꝫ in multis ſuc
curraꝛ ei ut in iuramento ⁊ ꝯfeſſione ⁊ ſilibꝰ
p miſericordiam iuris. ut.ſ̃.dixi blaſſemia.

Ecclesia ſumitur multipliciter. ut lxiij.di.c.quorum vices.
⁊.vij.q.i.ſcire debes ⁊ ne prelati vices.
c.vltimo.de verbo.ſigni.c.cauſa.⁊.c.cum cleri
ci.in gloſis ⁊ ibi vide.
1 Eccleſia vniuerſalis q̃ ẽ collectio fideliũ nõ
pt errare in fide ſeu eius articulo. neqꝫ in his
que ad bonos mores neceſſarios ad ſalutẽ ꝑ/
tinẽt. qꝛ xps ꝓ ea orauit ut nõ deficeret fides
eiꝰ. ⁊ ſic intellige.xxiiij.q.i.a recta. In alijs ãt
bñ põt errare. qꝛ ſequiꝛ opinionẽ que pt falli.
⁊ ſic intellige.c.a nobis.el.ij.de ſen.excõ.
Eccleſia romana ibi eſt vbi ſunt boni.ut di 2
cit glo.in.c.qꝫuis.xxi.di. ⁊ ſic pꝫ ꝙ tẽpore mor
tis xpi remanſit in ſola virgine maria.
Eccleſia an dicaꝛ illa que nõ eſt ꝯſecrata. R. 3
Pa.in rubrica de conſe.ec.uel alta. ꝙ ñ ꝓprie
ſed baſilica.i.domꝰ regis. allegat glo.cũ tex.
in.c.i.de relig.do. ⁊ facit ad ſtatuta. ut delictũ
cõmiſſum in eccl'ia nõ cõſecrata nõ ſit cõmiſ
ſum in eccl'ia. lꝫ improprie accipiatur vnũ ꝓ
altero. Item equiuoce dꝛ eccleſia oratoriuꝫ lꝫ
ꝓprie oratoriũ ſit locus aptuſ ad orandũ. quẽ
quiſqꝫ in domo ſua edificare poteſt.
Eccleſia Matrix. Aliqñ eſt cathedralis. ut 4
in.c.venerabili.de ver.ſig. aliqñ eſt baptiſma
lis ſeu parrochialiſ. ut in.c.extranſmiſſa.de p
ſcrip. ⁊ in.c.ad audientiã.el.ij.de eccleſijs edi
fi.no.do. Car.in cle.ne romani.de elec.
Eccleſia materialis cuius auctoritate dꝫ fũ 5
dari. R. ꝙ auctoritate epi dioceſani. ut in aut.
de eccl'a.ti.§.ſi qs aũt. ⁊ de ꝯſe.di.i.c.nemo.el
i. ⁊ hoc veꝝ in locis non exemptis. in exẽptis
ꝰo nullus poteſt edificare ſine licentia ſedis
apl'ice. ut in.c.auctoritate.de ꝓuilegijſ.li.vi. ⁊
ſic intellige.c.de locoꝝ.cũ.c.ſe.de conſe.di.i.
Vtꝝ debeat eccleſia edificari ſine dote. R. 6
ꝙ eccleſie mendicantiũ ſic. alie ꝰo non. niſi i
monaſterijs que hñt redditus. ut no.in.c.i.de
cenſibus. ⁊ dos eſt manſus terre. qui multipli
cit dꝛ. ut no.glo.in.c.ſm canonicã.xxiij.q.viij.
⁊ in.d.c.i.no. Pa. ꝙ accipiꝛ hic ꝓ dote neceſſa
ria ꝓ ſuſtentatione miniſtri qui manſus dꝫ
eſſe liber ab oi ſeruitute tꝑali. ut in dictis iuri
bus. ⁊ no. Inno. ⁊ Ho. ⁊ Io.an.in.d.c.i.
Quis teneꝛ ad eccl'ie reparationẽ. R. Pa. 7
in.c.i.de eccle.edifi. ꝙ de iure teneꝛ prelatꝰ da
re quartã partẽ redditus. ſi ſpeciales nõ ſunt
ad hoc deputati. uel ſi conſuetudo nõ tranſtu
lit onus fabrice i populo. nec valet ꝯſuetudo
in contrariũ. ut in.c.cognouimꝰ.xij.q.ij. ⁊ i.d.
c.i. qꝺ intellige qñ ſupeſt aliquid detractis ne
ceſſarijs ſibi. al's non teneꝛ ſm eundem Pa.
in.c.de his qui.eccle.edifi. ⁊ qꝺ dico ꝺ prelato
intellige de omnibus bñficiatis in ea. ut di/
ctis.c.i.⁊c. de his. Si ꝰo conſuetudo trãſtu
lit onus fabrice in ſeculares teneꝛ ipſi. ar.c.
ad apoſtolicam.de ſymo. qꝺ limito niſi eccl'ia
abundaret. ⁊ ipſi ſeculares in magna egeſta/
te eſſent ar.c.aurum.cum ſimilibus.xij.q.ij.
A quo debet conſecrari ⁊ de reconciliatiõe 8
eius vide.ſ̃.conſecratio eccleſie. De eius imu

nitate.vide.ĩ.immunitas'
9 ¶ Utꝝ oblatões q̃ fiũt capelle cedãt eccľie ꝑ
rochiali.ĩ.quã ẽ ſita.R. Pa.ꝛ doc.Anto.in.c
paſtoralis.ď his q̃ fiũt a ꝑla.ꝙ ſic ꝑ locũ a ſpe
ciali.in.c.ad audiẽtiã ꝑmo.de ec.edifi.Infert
ẽt.d.Anto.ibidẽ ꝙ oblatõ q̃ fit imagini picte
in muro alicuius ꝓchie cedit eccľie ꝓchia
li.Facit glo.in.l.ſtatue.ff.de vſufr.ꝛ Angelus
in ſua diſputatõe q̃ incipit in refulgenti pala
tio.ħ limito veꝝ qñ intuitu eccľie ꝓchialis
aľs nõ de quo.ĩ.votũ.iij.ff.xxvi.Idẽ do.An
to.nõ.ſuꝑ.R.de ꝓchijs ꝙ oblatões q̃ fiunt
celebranti in alteri⁹ eccľia ſunt rectoris illius
eccľie,niſi ſit ep̃s ĩ ꝓpria dioceſi.uel archiep̃s
in tota ꝓuicia dũ viſitat.qꝛ tũc ep̃o vel archi
ep̃o cedũt.qꝛ tota diocehiſ cenſeť.Parrochia
de rapto.c.i.de ꝓo.c.ſuꝑ eo.ꝛ ꝓuincia eſt par
rochia archiep̃i.c.romana.§.fi.de cenſi.li.vi.
10 ¶ Eccľia nõ ꝯſecrata an gaudeat eodẽ ꝑuile
gio q̊ conſecrata.R. Pa.in.c.fi.de cõſe.eccle.
uel alta.ꝙ ſic.qñ autoritate ep̃i eſt edificata.
multa ꝓ hoc allegantur in glo.ibidem.
11 ¶ Eccleſie parrochialis collatio ipſo facto eſt
nulla ſi fiat ei qui non attigit.xxv.annũ. Itẽ
collata ei qui non eſt ſacerdoſ ſi infra annum
a tempore conceſſionis ꝛ adepte poſſeſſionis
non fuerit ſacerdos ordinatus vacat.licet al
teri conferri non poſſit niſi completo anno
tranſacto.de quo dic vt.ſ̃.clericus.§.v.
2 ¶ Eccleſie parrochiali pñtatus pt admitti q̃ꝫ
uis nõ ſit in ſacris.dũmõ infra tp̃us debituꝫ
poſſit ordinari in ſacerdotẽ.c.ſi is.de inſti.li.
vi.ſꝫ ſine pñtatõe inſtitui nõ p̃t niſi diſpenſa
tiue ẜm Io.an.in.c.preterea.de eta.ꝛ q̃li.or.

Electio ẽ alicui⁹ ꝑſone idonee ad
dignitatẽ vel fraternam
ſocietatẽ ꝑuata forma canõice fcã vo
catõ.ħ colligiť ex.c.cũ ĩ cũctiſ.ꝛ.c.cũ eccľa vul
terana.ꝛ.c.qꝛ ꝑꝑ.de elec.ꝛ.c.cuꝫ olim.de arbi.
1 ¶ Ad quẽ ꝑtinet electio.R.ď iure cõi ſpectat
ad collegiũ.Nã q̃libet congregatio dꝫ ſibi ď
iure cõi eligere ꝑlatũ.niſi ꝯſuetudo ſit in ꝯ̃riũ
de elec.c.i.xvi.q.vlti.congregatio.xviij.q.ij.
abbatẽ.ꝛ.c.ſe.vñ ad eã ſpectat ẽt ſi duo ſoluꝫ
vel tres fuerint de elec.c.i.de ꝯſue.c.cũ dilect⁹
imo ut tenet glo.in.c.ij.de poſtu.ꝓe.Inno.
ꝛ Ho.ꝛ cõiter doctores.Ius vniuerſitať po
teſt remanere in vno ſolo oĩbus alijs mortuiſ
uel priuatis ſuſpenſis uel excõicatis tex.eſt in
l.ſicut.§.ſed ꝛ ſi vniuerſitas.ff.qď cuiuſ.vni
uer.cũ glo.ꝛ Bar.vñ in iſto caſu ꝑtãs eligen
di ꝑtinet ẽt ad pauciores qñ maior ꝑs ẽ inha
bilis ad eligendũ.puta excõicati.uel ſuſpenſi
ꝛ ſic minor pars repreſentat totũ collegiũ cũ i
habiles nõ cõprehendanť ĩ numero.Facit.c.
illa.de elec.bona gl.in cle.qď circa.de elec.Iſte
tñ ſolus nõ poſſet ſe eligere.qꝛ notaretur am
bitioſus.c.per noſtraſ.de iure patro.pertinet
etiam aliquando conſuetudine uel priuilegio
ad alios q̃ꝫ de collegio.c.cumana.de elec.
¶ Utꝝ ꝑtãs eligẽdi devoluať ad alios de col 1
legio.qñ alij ſunt priuandi ꝑtãte eligendi ꝓ
ea vice.R.glo.in.d.c.ij.ꝙ nõ anteq̃ꝫ ꝑiuenť.
¶ Quid ſi nõ voceť alij qui ſunt priuati uel 3
inhabiles ad eligendũ.R. Pa.in.d.c.ij.ꝙ tꝫ
electio ꝛ alia capitularia.lꝫ nũdũ ſit diſcuſſũ
an ſint ꝑuati.qꝛ ſufficit ꝙ poſtea pñt ꝯuinci.
¶ Utꝝ ꝯuerſi ſint de capitulo ꝛ hẽant vocẽ i 4
electõe prelati.R.Ludo.ď ro.in ſuis notãdis
tenet ꝙ ñ allegat.c.ex eo.de elec.li.vi.niſi anti
qua ꝯſuetudine ħ haberent ẜm Inno.in.c.ij.
de inſti.Idẽ tenet Federi.conſilio.cvij.ꝑ tex.
in.c.ꝛ ſi xp̃s.de iureiur.in verbo vos ꝛ cõuer
ſi quod eſſet fruſtratorium monaſterij veſtri.
¶ Utꝝ elector poſſꝫ vnũ uel plures ꝓcurato 5
res inſtituere ad eligẽdũ.R.ꝙ ſic ſi ipſe ſit ab
ſens ꝛ iuſto impedimento detineť.ſed opor
tet ꝙ ſi plures ꝓcuratores inſtituit ꝙ quilibꝫ
ſit inſolidũ aliter non admittetur.ꝛ ſi ſimul ꝯ
currant potior erit ꝯditio preoccupantis.Si
uo nullus coꝝ ꝑoccupat.aut capitulũ admit
tet quẽ voluerit.vel ſi maior pars capituli nõ
ꝯcordat.admitteť qui prior eſt inſtitut⁹.Iteꝫ
oꝫ ꝙ ꝓcurator ſit de collegio ꝛ ſi nulluſ vellet
eſſe non poſſet extraneũ capitulo nolẽte depu
tare neq̃ꝫ ꝑ lr̃as votũ ſuũ exꝑmere.Itẽ tertio
oꝫ ꝙ ꝓcurator inſtitutus non eligat vnũ ſuo
noie ꝛ alteꝝ noie ꝓcuratorio qꝛ nihil valeret
niſi dñs ſpeciale mandatũ dediſſet de aliquo
noiando.qꝛ tũc illũ noie dñi ꝛ alteꝝ ſuo noie
poterit nominare.c.ſi quis.de elec.li.vi.
¶ Utꝝ illi q nõ ſunt ꝓfeſſi tacite uel expreſſe 6
in locis regularibus ſunt admittendi.R.ꝙ ñ
ut patet in.d.c.ex eo.nec illi qui per coꝝ regu
lam uel cõſtitutiones ꝓhibenť ſicut minores
¶ Utꝝ illi qui nõ ſunt ſubdiaconi hẽant vo 7
cẽ.in capitulo in cathedralibus collegiatis ſe
cularib⁹ uel regularibus eccleſijs.R.ꝙ nõ.ẽt
ſi ab alijs libere ꝓcedatur.cle.ut hi qui.de eta.
ꝛ qua.Quidã tñ limitant quo ad illos qui no
ſunt ordinari laici.ꝓfeſſi tñ cũ clericis admit
tuntur de iure cõi.ut in.c.meſſana.de elec.non

laici conuerſi niſi vbi hꝫ conſuetudo ꝙ admittantur. ut no.glo. in verbo electionibus. in d.c.ex co.ut in.d.cle.ut hi.quia dictuꝫ.c.ex co. excludit ſolum laicos conuerſos.

8 ¶ Quis nõ põt eligere. R. ſm Inno.ꝛ Pa.in d.c.ij.de poſtula.multi priuant̄ ptãte eligẽdi. Primo excõicati maiori excõicatione.c.conſtitutus.de appel.ſecus de minori.ꝺ cle.excõ.mi.c.vlt. Scd̄o ſuſpenſi ab officio.de cõſue.c.cum dilectus. Tertio interdicti.de elec.c.cũ inter. Quarto quibus interdictũ eſt eligere ſine ſuperioris licentia. de elec.c.fi. Quinto qui ſcienter celebrauerunt in loco interdicto. de ſen.excõ.c.is qui.li.vi. Sexto illi qui in ca vacatione.eligerunt ſcient̄ indignũ.c.cũ in cũctis ꝛ.c.innotuit.in fi.ꝺ elec. Et idẽ ſi peccauerũt in poſtulando.c.ſcriptũ.co.ti.q2 ꝓ ea vice ſũt priuati ptãte eligendi ſi facta noiatione ſecuta fuit poſtulatio uel electio. Secus ſi non ſit ſecuta q2 nõ ſunt priuati.c.ꝑpetue.codẽ.li.vi. Septimo pupilli.c.ex co. co.ti.li.vi. Octauo laici conuerſi. Nono non profeſſi. Decimo ñ ſubdiaconi. de quibus dic vt.ſ. dictum eſt Vndecimo illi qui per laicalem abuſum elegerunt co.ti.c.quiſquis. Duodecimo non eligentes infra tempus debitum. vt.j.dicam.

9 ¶ Qñ debet fieri electio. R. ꝙ in cathedralib9 uel regularibus eccleſijs infra tres mẽſes aliter deuoluitur ad ſuperioreꝫ proximũ qui ſuperior ſi infra prefatum terminũ nõ elegerit deuoluitur ad alium ſuperiorem ꝛ ſic vſqꝫ ad papam.ut in.c.ne ꝓ defectu.de elec.niſi iuſto impedimento fuerint impediti.deinde tenentur electores preſentare electionẽ electo ꝛ petere ꝯſenſũ eius infra.viij.dieſ poſtq̄ꝫ cõmode poterunt alioquin ſunt ſuſpenſi ꝑ tres annos ab oibus beneficijs ipſius eccleſie.c.cupientes.§.ceterũ.li.vi co.ti. In alijs vero eccleſijs deꝫ prouideri infra ſex menſes.aliter ad ꝓximũ ſuperiorem deuoluitur.ut in.c.de mlt'a de preben.ꝛ in.c.nulla.de conceſ.preben.

10 ¶ Vtrꝫ poſſit fieri electio ante ſepulturã predeceſſoris. tex in.c.bone memorie.el.ij.co.ti.ꝛꝫ ꝙ non.ſi tamen fieret valeret ſm.glo.ibidem

11 ¶ In quo loco debet fieri electio. R. ꝙ poteſt fieri in quocunqꝫ loco honeſto maxime ſꝫ cõſuetudinem.ut in.c.cauſis codem.dummodo non ſit locus clandeſtinus.quia electões que fiunt in cameris per occulta conuenticula reprobantur.lxxix.di.c.ij. ꝛ.c. ſi tranſitus. propterea electiones epiſcoporum ſolent fieri in eccleſijs.c.ꝙ ſicut eodem titulo.

¶ Vtrꝫ i loco interdicto facta valeat. R. Pa. 12
in.c.i.de poſtu.prela.ꝙ licet Archi.in.c.in nomine.xxiij.di.teneat ꝙ non valet. tñ Hugo. vercelleñ.ꝛ Io.an.ꝛ cõmuniter doc. poſt euꝫ tenent.ꝙ valet ꝛ poſtulatio ꝛ electio.quia ſũt quidam contractus. ꝛ probatur per tex.d.c. Fallit hoc in electione pape.ut in.c. vbi periculum.de elec.li.vi.codẽ titulo.

¶ Qui ſunt vocandi ad electionem. R. ꝙ om 13
nes qui ſunt preſentes ad quos ꝑtinet eligere ꝛ etiam abſentes ſunt vocandi ſm ꝙ conſuetudo ſe habet.c.coram.eodem ti.quia licet de iure abſentes ſint vocandi.vt in.c.q2 propter.codeꝫ ti.tamen conſuetudo poteſt introducere vt nõ vocentur.ꝛ valeat electio. ut notat Pa.in.d.c.coram.ꝛ in.c.cumana.co.ti.

¶ Quomodo ſunt vocãdi. R. ꝙ vel verbo vl' 14
ſcripto vel conſueto ſigno campane ꝛ huiuſmodi ſm conſuetudinem.

¶ Vtrꝫ poſſit ſtatui terminus minor triũ mẽ 15
ſium in quo ſi non conueniant licite procedat̄ ad electionẽ. R. ſm Ho.ꝙ ſi due partes preſentes ſunt ꝛ cã coartationis aſſignet̄ ſic poteſt.quia tunc poteſt abſens ſalteꝫ vni de collegio cõmittere vices ſuas.c. q2 propter codẽ ti. Si vero due partes abſentes ſint vel non ſit cauſa coartationis.ſic non poteſt ſed debꝫ expectari vſqꝫ circa finem trium menſium. Et ſic intellige doc. ꝛ concor. in.c. cum inter vniuerſaſ.ꝛ.c.cum nobis.eodem titulo.

¶ Vtrum pulſata campana ſi minor pars ſit 16
que conuenit poſſit fieri electio. R. Pa. in.c. ex cauſis eodem titulo.ꝙ in negocijs que poſſunt expediri ꝑ ꝑſentes quod eſt regulare iuxta nota.ꝑ glo.in.c.ij.de teſti.li.vi.ſufficit vocatio ꝑ ſonum campane.dũmodo talis ſit cãpana ꝙ ipſius ſonus poſſit peruenire ad intelligentiam exiſtentium in loco. Sed in negotijs in quib9 abſentes ſunt vocandi nõ ſufficit vocatio ꝑ ſonũ campane. Sed abſentes dñt vocari.ꝑ nuncium vel per litteras. vt in d.c.cum inter.ꝛ.c.quia propter.eodem ti.ꝛ ita videtur ſentire Inno.in.d.c.in cauſis. ꝛ in.c. ij.de no.ope.nun. Sed quia Bar.in.l.omnes populi.ff.de iuſticia ꝛ iure.tenet ꝙ quantumcunqꝫ pulſetur campana niſi cõueniant due partes vniuerſitatis ſaltẽ nõ valet qꝺ fit ꝑ l... noiationem.C.de decurio.ꝛ in.l.nulli.ff.ꝙ cu iuſ.vniuerſi.ꝛ.l.fi.C.de pre.decu.ꝛ ſic cõmuniter tranſeũt legiſte. Tu tamẽ dicas ꝙ opinio

legiſtarum eſt vera.qñ campana pulſatur ab
eo qui non hꝫ poteſtatem.puta ꝑ aliquem de
vniuerſitate.q꞉ minoꝛ pars de duabus vni-
uerſitatis nō hꝫ auctoꝛitatē conuocandi vni
uerſitatem. uel qñ pulſando non intelligitur
ꝓ vocatione ad tale quid peragendū. ſed in-
differenter pulſatur.ſecus qñ pulſatur ꝑ euꝫ
ad quē ꝑtinet aduocare. ⁊ tali mō ꝙ omnes
ſciunt ſe vocatos. Et ſic intellige ⁊ limita.l.no
minationē ⁊ pꝛedictā.l.nulli.l.aūt ſi. pꝛedicta
nihil ad ꝓpoſitū.q꞉ dicit ꝙ decretū non dꝫ ex
tabella recitari. Intelligo ibi tabella.i.tabelli
one q꞉ iſtud non eſt delegabile.⁊ ſic non facit
ad pꝛopoſitū.lꝫ bar.exponat tabella ꝓ inſtru
mento pulſatili.ſed no.bñ. ⁊ ſic tene ꝙ valet
qñ ſunt pñtes. ⁊ qñ pulſatur ꝑ eū qui poteſt
vocari.⁊ tali modo ꝙ intelligant ſe vocatos.
Et ſic concoꝛ.dicta canoniſtarum.in.d.c.ij.⁊
in.c.i.de ma.obe.⁊ in.d.c.in cauſis.de hoc vi-
de.ī.ſtatutum.§.xij.⁊.xiij.

17 ¶ Quid ſi aliquis ſit,in ciuitate uel monaſte
rio infirmus.R.ſm Ho. ꝙ ſcrutatoꝛes dñt
ire ad eū ⁊ inquirere votū eius.ſicut vota pꝛe
ſentium.q꞉ pñs eſt qui in oꝛtis eſt.ff.de ꝓcu.
l.i.iuncta.l.v.nec erit neceſſe ipſū in collatiōe
aut alijs que ſequuntur requirere.ſed ſufficit
cōſenſū in ſcrutinio habitus.⁊ concoꝛ. Inno.
Poſſet etiam talis ꝓcuratoꝛem conſtituere
vnum de collegio cum iuſto impedimento d
tineatur.ut ſupꝛa dictum eſt.

18 ¶ Utrū vno electoꝝ contempto nec vocato
ſit irritanda electio.R.ꝙ ſic ſi ipe vult.pōt ēt
ratam habere ſi vult.c.ꝙ ſicut.eodem ti.

19 ¶ Utrū electoꝛ poſſit renūciare voci ſue.R.ꝙ
ſic.q꞉ quilibet poteſt renunciare iuri ſuo.C.de
pac.l.ſi quis in cōſcribendo. Si tñ accedat ad
mittendus eſt in oībus que circa ipſā electio
nē facienda reſtāt.c.eccl'ia veſtra eodem ti.R.

20 ¶ Quis dꝫ eligi.R.ꝙ melioꝛ.non ſimpliciter
ſed qui melioꝛ erit tali pꝛelationi.vnde Iero.
viij.q.i..lꝫ qui pꝛeſtantioꝛ eſt ex omni ꝓpulo
qui doctioꝛ qui ſanctioꝛ qui etiam in oī virtu
te eminentioꝛ ille eligatur.lxxxiij.di.c.metro-
politano dicitur.optimus debet eligi. Intel-
lige ſm iudicium conſcientie eligentis.

¶ Utrū peccet moꝛtaliter qui non eligit melio
rē illi pꝛelatōi ſm iudiciū ſue ꝯſcie.R. Hen.d
gan.in.iiij.quol.q.xxxij.dicit ꝙ ſi duo bona ꝓ
ponantur vni.ſi cetera ſunt paria. puta eque
pꝛecepta.eque facilia.⁊ hmōi tenetur ſub pec
cato moꝛtali eligere melius bonū.rō q꞉ eligē-
do minus bonū contēnit bonū vbi hꝫ rōnem
perfecti.ſ.maius.⁊ ſic pꝛefert in ſua electione
defectū boni ipſi bono.ex quo duo ſequūt ab
ſurda. Pꝛimū ꝙ ſtatuit ſibi i bono illo mino
ri finē boni.in eo qd excludit maiꝰ ſeu qd am
plius eſt in maioꝛi.ꝯ qd dicit glo.ſuꝑ illud ad
phm. Non ꝙ iam acceperim aut ꝑfectus ſim
Nemo inquit fideliū ⁊ ſi multū ꝓfecerit dicat
ſufficit mihi qui eni hoc dicit exijt de via añ
finē. Scdm abſurdū eſt ꝙ contēnendo illud
bonū qd eſt ampliꝰ in maioꝛi bono.cū nō ſit i
eo niſi rō boni.contēnit in eo bonū q꞉ bonū
quare cū rō boni contēni nō poſſit.niſi contē
nendo pꝛimū ⁊ ſummū bonū.q꞉ omne bonuꝫ
eſt aliqua rō pꝛimi boni.ergo eligendo minꝰ
bonū contēnit pꝛimū bonū nō ſolū indirecte
ſicut quilibet alius pctōꝛ qui vellet ſi eſſꝫ poſ
ſibile ſūmū bonū.⁊ ēt illud delectabile.⁊ ꝓpi-
ca ne delectatiōꝫ amittat ꝯtēnit ſūmū bonū.
Iſte vero non ſic.ſed abſolute non vult ſibi il
lud bonū adeſſe.⁊ ita neqꝫ bonū ſimpl'r q꞉ bo
nū.ſed q꞉ hoc. ⁊ ſic ſimpl'r contēnit abſolute
bonū ſimpl'r nolens in bono ꝓficere.qd eſt a
bono deficere.ſm Bernar.⁊ ſm glo.ad phm
iij. Ad ea Uo que ſunt pꝛioꝛa extendēs dicit
ad futura merita.a quibus ſi ceſſaret ꝑderet ⁊
pꝛeterita. Secus ſi ex carnali affectione. q꞉ ta
lis affectio mutat rōnem contēptus. qñ iſte
qui pꝛefert minus bonū ſine affectōne.nō cō
tēnit niſi bonū q꞉ bonū.qd nō vult.⁊ ita dire
cte ⁊ ex malicia. Ille vero qui ex affectione ꝑ-
fert ñ cōtēnit bonū. q꞉ bonū.q꞉ bñ vellet hr̄e
maiꝰ bonū.tñ ꝑꝑ affectōꝫ ꝑfert minꝰ bonū ⁊
ꝯtēnit indirecte maius bonū. ⁊ ſic ſm exigen
tiā illius affectōis ⁊ libidinis in ea poterit eē
ꝯtēptus venialis.h' ille. Ex h ergo collige ꝙ q
eque faciliter poteſt eligere melioꝛē ad illā ꝑ-
lationeꝫ ſeu officium ſi ſolūmodo ideo nō eli
git melioꝛē q꞉ non vult.ꝙ peccat moꝛtaliter i
quacunqꝫ electione. Si vero ideo non eligit
melioꝛē ſm iudicium ſue cōſcientie ex aliqua
affectione.puta q꞉ eſt ſibi inimicuſ ille melioꝛ
uel q꞉ minus idoneus eſt ſibi beniuolus ⁊ hu
iuſmodi.tunc diſtinguendū eſt an electio ſit
d maioꝛi dignitate.puta papatu.eꝑatu. ⁊ idē
de oībus curaꝫ animaꝝ habentibus.⁊ ſic pec
cat moꝛtal'ter.ar.c.nihil.de elect. Si vero ſit
de alijs electionibus erit peccatū veniale. dū
modo ſit dignus hoc eſt non habeat aliquod
canonicū impedimentū his videtur concoꝛ-
dare Tho.vi.quol.q.vi.lꝫ obſcure.q꞉ ibi dicꝫ

oportet addere que dicit de acceptione pſo/
narum nec obſtat quod dicitur in.c.cuȝ olim
c.cum dilecti. ⁊.c.cū inter canonicos. ⁊ ibi gl.
co.ti.ꝙ ſufficit ſit dignuſ q̄z.R. Tho.vbi.s̄.ꝙ
iſta intelliguntur quo ad forum contentioſū
in quo non reprobatꝰ electio dummodo ſit di
gnus. Si autem eligit indignum in eccleſia/
ſticis. ſic eſt mortale. In temporalibus vero
non credo mortale niſi in maioribus dignita
tibus.puta dominio.in alijs autem officijs n̄
niſi ſit talis qui eligitur ꝙ ex eius electōne ſit
ſecuturum aliquod notabile damnuȝ in illis
quibus habet exercere tale officium. ut quia
tabellio qui neſcit dictare inſtrumenta vel iu
dex qui neſcit dare ſententiam ⁊ huiuſmodi.

22 ¶ Utrum eligentes incognitū ſaluēt pſciam.R.
Pa.in.c.bone memorie.el.ij. de poſtu. prela.
ꝙ non.p tex.ibidē qui vult ut plenā hēant no
titiā. Limita hoc uel per ſe uel pe eos cū qui/
bus converſatus eſt.c.ſcriptum eſt eodem.

23 ¶ Que ſunt canonica impedimenta.R. redu
cuntꝰ ad viij. Primū ſi eſt malus ⁊ male vite
vnde dioꝰ.in ep̄la ad demophilū monachū.q
non eſt grā illuminatus non eſt iſte ſacerdos
ſed inimicus doloſus.deluſor ſui ipſius ⁊ lu/
pus ꝯ dn̄icum populū pelle ouina armatꝰ hec
ille. Et ex hoc dicit Tho. vbi.s̄. ꝙ exn̄s i pctō
mortali eſt indignuſ ad prelaturā eccl'iaſticā
⁊ officiū ſpūale exequendū. Secundū ſi eſt ex
cōicatus maiori excōicatione.c.conſtitutis.el
i.de appel. Tertiū ſi eſt excōicatus minori ex/
cōicatōne.c.fi.de cle.excō mini. Quartū ſi eſt
ſuſpenſus uel interdictus aut interdictū non
ſeruauit.c.i.de poſtu.prela.c.cū dilectus.ꝑ cō/
ſue. Quintū ſi non eſt legitime natuſ etatis d
bite ⁊ litterature ꝯuenientis.ut in.c.cū in cun
ctis co.ti.uel hȝ aliqd de alijs impedimentis
circa ordinati.de quibꝰ vide.ſ. Ordo.iij. Sex
tū ſi ſemel pp vitiū pſone fuit reprobatus.c.
ſup eo.co.ti. Secꝰ ſi caſſata fuit electio pp vi/
tiorū ꝓceſſū.c.innotuit.eo.ti. Septimū ſi eſt
epſ q̄z n̄ pt eligi ad aliā dignitatē.ſed dȝ poſtu
lari.c.fi.de poſtu.prela. Octauo in aliqua reli
gione nō pt eligi expreſſe nō ꝓfeſſus in ea.c.
nullus.eo.ti.li.vi.⁊ cle.cum roni.eo.ti.in epm
tn̄ poteſt eligi nouitius d.c.nullus.

24 ¶ Utrum electio de tali habente aliqd predicto/
rum impedimentorum ſit nulla ipſo iure.R. ꝙ
ſic.excepto in hn̄te primū impedimentū ⁊ ter
tiuȝ q̄z eſt caſſanda.ut pȝ in.d.c.fi.de cle.excō.
mi.⁊ electores ſint priuati ipſa vice electione
⁊ ſuſpenſi triennio ab eccleſiaſticis beneficijs
ipſofacto.ut in.d.c.cum in cunctis.

¶ Quomodo dȝ fieri electio.R. ꝙ tres ſunt 25
forme a iure nobis tradite.ut in.d.c.quia pro
pter.co.ti.⁊ ideo electio que non ſit ſm vnam
ipſarum eſt nulla ipſo iure.ut ibidem.

¶ Prima dr̄ forma ſcrutinij in qua requirunt 26
iſta de neceſſitate.aliter eēt nulla electio. Pri
mū ꝙ oēs qui dn̄t eſſe ⁊ volūt congregentur
pn̄tialiter ſimul. Scd̄m ꝙ ab ipis aſſumant
tres de collegio.⁊ deputent ad ſcrutāda vota
oiuȝ.de collegio.⁊ nō ſint nec plures nec pau
ciores ſȝ cōeȝ opinionē. Poſſet tn̄ teneri opi
nio Uin.⁊ Tancre.in.d.c. q̄z pp qn̄ i collegio
eſſent pauci ꝙ ſufficerent duo. ⁊ qn̄ nō eſſent
niſi duo ſufficeret vnus vocatis teſtibus ſm
Inno.⁊ placet Pa.in.d.c.q̄z pp. tenent etiaȝ
aliqui ꝙ ſi predicti tres nō eēnt de collegio eli
gentiū n̄ eēt inualida electio. ſed cōis opinio
tȝ ꝙ oȝ ſint de collegio.aliter ſit nulla.⁊ cōue/
nit magis littere. Tertiū ꝙ iſti tres exquirant
vota ſingulorum in ſecreto.ſ.ab alijs d collegio
q̄z hn̄ poſſunt eſſe alij teſtes qui nō ſūt de col
legio.dūmō non ſint taleſ qui poſſent timorē
incutere eligentibus.q̄z tunc poſſent refutari
ſicut ⁊ ſcrutatores ſi tales eſſent uel aliquis ip
ſorū ⁊ eſſet iuſta cā appellandi.ſm Pa.in d.c.
q̄z propter. Quartū ꝙ iſta inquiſitio fiat ſigil
latim nō bini uel trini ſunt vocandi. Quintū
ꝙ vota oiuȝ exquirant.q̄z ſi vnus contēneret
non valeret. Sextū ꝙ ſcribant uel p ſe ipſos
uel p tabellionē vota oium. Septimū ꝙ mox
poſt ꝙ̄ fuerit in ſcriptis redacta vota oium
publicentur in cōi.ibi dicit glo.mox.ſ.incon/
tinenti nullo actu ꝯrio intermiſſo poſt vota
ſcrutata ⁊ ſcripta.⁊ vno contextu. Octauū ꝙ
facta publicatione fiat collatio numerj ad nu
merum meriti ⁊ zeli.ad meritū ⁊ zelū. Nonū ꝙ
facta collatione fiat electio p vnū de capitu
lo noie capituli.⁊ p verba ſingularis numeri
ut in.c.ſicut.eo.ti.li.vi.dicat ſic. Ego.N.noie
meo.⁊ oium veſtrū qui mecū in ipſū conſenſi
ſtis eligo.N.in epiſcopū ⁊c̄.uel ſi ipſe eligens
non conſenſit dicat noie oium veſtruȝ qui in
ipſum ⁊c̄. Decimū ꝙ electio fiat de eo in quē
maior ⁊ ſanior pars totius capituli cōſenſit
⁊ ſanior pars preſumitur ſemp maior pars.c.
dudū.eo.ti.⁊ in.c.eccleſia veſtra.eo.ti.dicitur
vbi maior eſt numerus zelus maior preſumitꝰ
Undecimū ꝙ dicta electio ſolēnit ⁊ publice
denunciet. Duodecimū ꝙ ſeruet ordo oiuȝ

predictoꝝ ſucceſſiue ſicut enumeraui. Aliter
ſi ꝑpoſterēt nihil valet. Addunt aliqui multa
alia que dicūt fore de ſubſtantia hꝰ forme. ſꝫ
cōiter nō tenēt niſi de ſupradictis. Ex quibꝰ
pꝫ ꝙ difficilis eſt iſta forma in q̄ mľti ⁊ docti
deficiūt ignorantes practicaꝫ. ut dicit glo. in
c. cū expediat. li. vi. eo. ti. Dico ēt ꝙ eſt ꝑiculo
ſa religioſis. ⁊ illis qui viuūt ſimul. q꜡ cū intel
ligūt aliq̊s nō dediſſe voces mō q̊ voluiſſent
cōcipiūt aliqui paſſiōes. ⁊ ſepiſſime eligentes
aliquo humano reſpectu n̄ eligūt ſm̄ iudiciū
conſcientie. Vn̄ tex. in. c. vbi periculū. in. §. ce
terum. de elec. li. vi. dicit cū arbitriū uel inor
dinatus captiuat affectus uel ad certuꝫ aliqd
obligatōis cuiuſcꝫ neceſſitas adijcit ceſſat ele
ctio dū libertas admittit̄ eligendi. hec ibi. Et
ꝑpea ē alia forma ſecurior ⁊ expeditior q̄ ſeqt̄

7 ¶ Secunda forma dicit̄ forma cōpromiſſi. ut
d. c. q꜡ propter. ſ. cōmittēdo aliquibꝰ viris ido
neis ptāte eligendi. iſta āt cōmiſſio ſiue iſtud
cōpromiſſū poteſt fieri dupľr. Primo limita
te. ſ. ut cōpromiſſarij teneant̄ eligere illum in
quē maior pars totius capituli ſuatis votis
oium de capitulo ſigillatim ⁊ ſecrete ab ipſis
ꝯſenſerit. ⁊ iſta eſt forma d̊ qua in. c. cū dilectꝰ
eo. ti. ⁊ in. c. cū expediat. eo. ti. li. vi. ⁊ iſta ē me
lior oibus formis. q꜡ electores non abdicāt a
ſe ptātem noiationis. Et ad iſtam formā nō
requirit̄ de neceſſitate niſi primo ꝙ cōpromit
tentes ſint ſimul ꝯgregati. ⁊ oēs qui dn̄t ⁊ vo
lunt intereſſe. Scdm ꝙ cōpromittant i vnū
vel duos tres. aut quot volunt ſiue ſint de col
legio vel non. dūmō ſint clerici non laici. c. cō
tingit de arbi. Tertiū ꝙ cōpromiſſariꝰ vel cō
promiſſarij ſcrutent̄ vota ſinguloꝝ ſecrete ⁊
ſigillatim. Quartū ꝙ eligat illū in quē maior
pars totius capituli ꝯſenſit dicendo. Ego. n.
cōpromiſſarius de cōſenſu ⁊ voluntate cōpro
miſſarioꝝ meoꝝ ſi hꝫ alios virtute cōpromiſ
ſi in nos facti eligo i cp̄m. N. in quē maior pſ
totius capituli ꝯſenſit. Et ſi in prima ſcruta
tiōe nō ꝯſenſit maior pars totius capituli re
plicare dꝫ tā in iſta q̄ꝫ in pria forma ſcrūtinij
donec ꝯſentiant in aliquē. c. cū terra eo. Et ſi
dubitaret aliquis de fraude ꝯpromiſſarij poſ
ſēt eligētes qlibet ipſoꝝ ſigillatim facere fieri
tres uel duas cedulas in quaꝝ q̄libet eēt ſcri
ptū nomē alicuiꝰ qui eſt in opinione eligendi
⁊ ipſis acceptis a cōpromiſſario ponat vnā d̊
p̄dictis cedulis in q̄ ſit ſcriptū nomē illiꝰ quē
vult noiare in aliq̄ ſcatula q̄ ſit corā ꝯpromiſ

ſario quibus a q̊libet ſic poſitis tūc ꝯpromiſ
ſarius corā oibꝰ extrahat oēs dictas cedulas
⁊ poſtea eligat illū in quē maior ꝑs totiꝰ capi
tuli ꝯſenſit. ⁊ ſic cōpromiſſariꝰ n̄ poterit ſcire
qs dedit vocē iſti vel illi nec fraudē facere. Et
ad ſeruandā iſtā formā ſicut ⁊ primā ſufficit
ꝙ maior pars totius capituli conſentiat ſm̄
lapū quē ſequit̄ Ge. i. d. c. cū expediat. q꜡ nulli
fit preiudiciū cū quilibet noiet quē vult. Fit
ſcdo cōpromiſſū ſimpliciť. ſ. ut cōpromiſſarij
eligant quē volunt. ⁊ iſto mō non poteſt fieri
niſi oēs ꝯſentiāt. alš vno ꝯdicente nō valeret
ꝙ ſi oēs ꝯſentiunt non requirit̄ niſi ut eligāt
ſic. Ego. N. cōpromiſſarius de conſenſu com
promiſſarioꝝ meorum virtute cōpromiſſi in
nos facti eligo in cp̄m. N. ⁊ ſi predicti nō ele
gerint uel maior pars ipoꝝ elegerit indignū
ſcienter electio deuoluitur ad capituluꝫ quod
in eos compromiſit.

¶ Tertia forma dr̄ forma cōis inſpirationis 28
ad iſtam formā requirit̄ primo ꝙ oēs conue
niant in vnā pſonā. q꜡ ſi vnus non conueni
ret non eſſet ꝑ inſpirationē. ij. ꝙ fuerit facta
ſine vitio ſymonie uel alicuius tractatus ſpā
lis in quo nominetur certa pſona. ſed tracta
tus generalis pro bono prelato in genere be
ne conceditur ſm̄ Jo. an. ſed non ſpecialis. q꜡
ſic eſſet perſuaſio non inſpiratio.

¶ Vtrꝝ ſupradicte forme ſint ſeruande in oi 29
electione. R. Pa. in. d. c. q꜡ propter. ꝙ non ſed
ſolū hn̄t locū in electionibus ep̄oꝝ ⁊ aliorum
prelatorum eccleſiarū collegiatarū qui habēt
generalē iuriſditionē. quod patet per. c. ne ꝓ
defectu eo. vbi prelatos appellat cathedraliū
⁊ regulariū eccleſiarum. In electionibus aūt
aliorum beneficiatoꝝ a ſupradictis ſufficiūt
ſingulares cōſenſus illoꝝ de capitulo dūmō
preſtent̄ in capitulo. nec eſt neceſſe ſeruare ali
quam formam iſtarum. ſed electus ſimpliciť
a maiori parte ⁊ ſaniori habebit ius.

¶ Vtrꝝ electꝰ teneat̄ ꝯſentire. R. Ge. in. c. ſi 30
electō eo. li. vi. refert Archi. dicentē ꝙ ſic. alš
peccat mortaliť. ſi putat ſe dignū ad ꝑlaturaꝫ
⁊ illa ſibi oblatā non acceptat. viij. q. i. in ſcri
pturis. qd̊ credit veꝝ. Jo. an. qn̄ non eſt eque
idoneus ꝑ quē illi eccleſie poſſit conſuli. Ego
Xo dico cū Ricar. in. iij. quoľ. q. xxi. ꝙ i tribꝰ
caſibus tenet̄ cōſentire ſub pena mortalis pec
cati. Primo qn̄ a ſuperiore ꝑ obedientiā co
geret̄. de renū. c. niſi. cū pridē. Scdo qn̄ ſm̄ iu
diciū ſue conſcientie videt̄ ſibi veriſiľiter ꝙ n̄

eſt qui velit ⁊ poſſit ſalutẽ aiarum procurare
quã ipſe poſſet.⁊ ex hoc.vide ꝙ probabiliter ec
cleſie iminere notabile diſpendiũ ⁊ periculuꝫ
niſi aſſentiat.d.c.in ſcripturis.⁊.c.olim cadeꝫ
cã.ij.q.Fallit hoc in religioſo qui ſi ↄſentiret
electioni de ſe facte extra ſuũ monaſteriũ ſine
licentia ſui ſuperioris petita ⁊ obtenta ipſo
iure electio eſſet nulla.quã licentiã ſolus pre
latus ſine conſenſu capituli ſui poteſt dare.c.
ſi religioſus.de elec.li.vi.Similiter fallit in p̄
dicatoribus minoribus ⁊ alijs mendicantibꝰ
qui et̃ de licentia ſuoꝝ prelatoꝝ electioni po/
ſtulationi ꝓuiſioni ſeu vocatõi ex̃ adminiſtra
tionẽ ſui ordinis in diſcordia celebrate ↄſen/
tire nõ p̃nt aliter eſt irritũ ⁊ inane.c.q̃rundã
eo.li.vi.Tertio peccat mortaliter qũ p viã illi
citã refugit.puta abſcindendo ſe.niſi ex ſpãli
inſtinctu ſpũs ſancti.Si aũt non cogitur per
obedientiam.nec iminet probabile periculuꝫ
eccleſie ſi refugit ꝓpter pigritiam per viam
licitam peccat venialiter.Si vero per humi/
litatem reputans ſe indignum ſic meretur.

¶Infra q̃t tp̃s tenet̃ ↄſentire electꝰ.R. infra
menſẽ a die p̃ſentationis electõis alit̃ ẽ nulla
ipſo iure.niſi ſuperioris requirat̃ aſſenſus.c.
q̃ſit.de elec.li.vi. Quid ſi electio tenuit de
iure nãli.puta qꝛ interuenit conſenſus eligen
tiũ.ſed non tenuit de iure qꝛ obmiſſa fuerunt
ſubſtantialia iuris.R.ſm Inno.quẽ ſequunt̃
cõiter doc.in.c.qđ ſicut.de elec.ꝙ electꝰ ſi ẽ.cõ
firmatꝰ.ẽ verus prelatus ⁊ ñ tenet̃ reſignare.

Elemoſyna

ſm ſctũm Bo.in iiij.di.xv.pte ſe/
cunda articulo.i.q.iiij.accipit̃ commu/
niſſime ſm ꝙ comprehendit omne opus mi/
ſericordie impenſuꝫ.ſiue proximo ſiue ſibi.iu
xta illud eccl'iaſti.xxx. miſerere aĩe tue.cõiter
ſm ꝙ importat oẽ pietatis opus impenſum
proximo corporale ſiue ſpirituale.ꝓprie vo
ſm ꝙ importat opus pietatis impenſum pro
ximo ad releuandam indigentiã corporalem
⁊ dr̃ ab eleo qđ eſt verbũ grecũ qđ idem eſt ꝙ
miſereor cuius impatiuus eſt eleyſon.i.miſe
rere a quo eleos.i. miſericordia. ⁊ ideo debet
dici elemoſyna non elẽa vel elia.

1 ¶Utꝝ elemoſyna cadat ſub precepto.R.ſm
Ricar.in.iiij.di.xv.ar.ij.q.ij.ꝙ ſic ſub prece/
pto legis nature.prime Jo.iij. qui habuerit
ſubſtantiã hꝰ mundi ⁊ viderit fratrẽ ſuũ ne/
ceſſitatem hr̃e. ⁊ clauſerit viſcera ſua ab eo q̃
mõ charitas dei manet in eo. ⁊ legis diuine.
Math.xxv. Eſuriui ⁊ ñ dediſti mihi mandu
care. ⁊ legis canonice.lxxxvi.di.nõ ſatiſ.⁊.vij
q.i.omnes.ſed qꝛ preceptũ eſt affirmatiuũ nõ
obligat niſi ꝓ loco ⁊ tempore.Et iđ ↄſideran
da eſt facultas hñtis ⁊ inopia indigẽtis.Si
enim homo habet aliquid qđ non ſit neceſſa
riũ ſuſtentationi ſue nature.nec illoꝝ quibus
tenet̃ ꝓuidere.ſic ſunt vxor filij ſerui.ancille.
pater ⁊ hmõi.⁊ ſit tanta neceſſitas ꝙ iminẽat
ſigna probabilia extreme neceſſitatis in pau/
pere tunc tenet̃ de precepto.Si vo habet ali
quid ſupfluũ nõ ſolũ ſuſtentationi nature. ſꝫ
et̃ conuenientie ſui ſtatus tenet̃ de illo facere
elemoſynã et̃ ſi nõ inuenirent̃ tales qui eẽnt
in neceſſitate p̄dicta. Et ſi plures occurrerẽt
quibus omnibus non poſſes ſubuenire. tene
tur ceteris paribus illi qui magiſ indiget.Si
vero non habet vltra conuenientiam ſui ſta/
tus nec eſt qui ſit in extrema neceſſitate non
tenet̃ de precepto concor.Tho.ſcḋ.ſ.q.xxxij.

¶Quis debꝫ preponi in elemoſyna.R.ꝙ ipſe 2
met deinde ſui.deinde noti.demũ boni.dein/
de extranei.de quo vide tex.pulchrũ in.c.non
ſatis.lxxxvi.di.⁊ tex.cũ glo.in.c.quieſcamus.
xlij.di.que quidẽ iura intellige ceteris paribꝰ
vt dicat eſt.qꝛ poſſet eſſe extraneus in tam ar
ta neceſſitate ꝙ deberet preponi noto ⁊ con/
iuncto.qui non eſt in tali.ſed pater malus de
bet preponi cuicunqꝫ bono in equali neceſſi/
tate propter preceptum dei.

¶Utꝝ deputatus executor ad diſtribuendã 3
cetera bona pauperibꝰ poſſit diſtribuere int̃
ſuos conſanguineos.R. Pa.in.c.i.de cohabi
ta.cle.⁊ mulie.ꝙ ſic.nã clericus poteſt in pau
peres conſanguineos de rebus eccleſie dare
qui eſt diſtributor.ut in.d.c.i.⁊.xvi.q.i.c.ſi.ſic
⁊ prelatus.ar.in.l.ſi mandauero.§.ſi tibi cen/
tum.ff.mandati. Sibi autem non poteſt di/
ſtribuere.ut in dicto.§.ſi tibi centum.

¶Utꝝ ei qui poteſt laborare ſit dãda elemo 4
ſyna.R.ꝙ non. ar.lxxxij. diſtin.c. epiſcopus.
quod verum intellige quando per laborem ſi
bi poteſt ꝓuidere.⁊ ſic limita.l. vnicam.C. de
mendi.vali.de quo.ẽ.colonus.

¶Utrum ſit danda peccatoribus. Reſpon. 5
ꝙ ſic.ut in dicto.c.quieſcamus. ⁊ prima.q.ſe/
cunda.q̃ꝫpio.niſi quando propter ſecuritateꝫ
cibi negligeret iuſtitiam.quia tunc ſubtrahẽ
dus eſt.v.q.v.non omnis.

¶Quis poteſt facere elemoſynam. Reſpon. 6
ꝙ quilibet qui poteſt donare de quibus dictũ

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA GRANADA

eſt ſupra. Donatio primo. ⁊ etiam aliqui qui
non pn̄t donare ſicut monachi. filij ⁊ hmōi.
qui ſunt in poteſtate alterius ut ſerui. qui in
quatuor caſibus poſſunt facere elemoſynam
Primus exn̄ti in magna neceſſitate pn̄t face
re elemoſynam qn̄ non eſt tempus ut poſſint
habere recurſum ad ſuperiorē. ut notat Pa.
in.c.ſi quis. de furtis. ⁊ no. glo. in.c. nō dicatis
xij.q.i. Secundus quando predicti ꝺ licentia
ſuorum ſuperiorum peregrinantur uel ſunt
in ſcholis quia poſſunt facere elemoſynas q̄s
alij honeſte peregrini ⁊ ſcholares communi-
ter faciunt. arg. l. vlti. C. ad macedo. ⁊. l. ſi lon-
gius. ff. de iudi. ⁊. l. ij. ff. de iuriſdi. om. iudi. ⁊
c. preterea. de officio delega. Facit glo. in cle-
men. ij. §. penul. de vita ⁊ honeſtate cleri. Ter
tius quando vident aliquē in extrema neceſ
ſitate etiam contra ſuperiorum prohibitionē
poſſunt ei elemoſynam dare. quia tunc oīa
ſunt cōmunia iure diuino. imo tenentur ſm
Ricar. vbi. ſ. q. vi. ⁊ glo. xij. q. i. in. c nō dicatiſ
Quartus poſſunt de voluntate expreſſa uel
preſumpta. utputa quia habent adminiſtra-
tionem a ſuis ſuperioribus cōmiſſam. ar. ff.
de dona. l. filiuſfamilias. §. i.
7 ❡ Quid de vxore nūquid pt. R. ꝙ ſi habet bo
na parafrenalia nulli dubium eſt ꝙ poteſt q̄
ſua ſunt. de quibus dic. ut infra parafrenalia
Si vo nihil habet preter dotem non pt̄ face
re elemoſynā. xxxiij q. v. ꝙ donatio niſi i. viij
caſibus. primus. ſcd̄us. tertius. ⁊ quart⁹ ſunt
de quibus. ſ. in precedenti dixi ꝙ filij poſſunt
Quintus ſi conſuetudo loci ita hꝫ ꝙ vxores
de pane ⁊ vino ⁊ hmōi faciant elemoſynas.
q̄ ꝯſuetudo dat iuriſditionem. ⁊ lꝫ viri aliqn̄
ꝓhibeant. dꝫ ſibi formare conſciam ſm Ro-
doñ. ⁊ Iaco. de lau. in ſūma. ꝙ iō faciūt ne ni-
mis dent ſed temperate. Sextus qn̄ vtilit̄ ge
rit negociū viri. puta q̄ videt virū crudelē ⁊
ſceleratū. ⁊ ut deus ſuſpendat iraꝫ vel cū illu
minet dat moderatas elemoſynas occulte ſꝫ
Rodo. Nā pp elemoſynas deus ſuſpēdit fla
gella. ut. xvi. q. i. reuertimini. ⁊ iō bn̄ facit mu
lier dando elemoſynas occulte ſine ſcandalo
viri ut deus eū adiuuet. Facit. l. ſoluendo. ff. ꝺ
ne. geſt. cū ſi. ⁊ meli⁹ exemplū Abigail primi.
R. xxv. que liberauit virū a morte pp panes
datos Dauid ꝯ voluntatē viri ſui. Septim⁹
ſi vir aſſignauit ſibi certū quid ꝓ victu ⁊ ipſa
abſtiet ut inde elemoſynā faciat q̄ ſuū videt̄
Octauus ſi mulier eſt lucroſa. puta q̄ exhibi
ta gubernatōe domus ⁊ familie lucrat̄ ex opi
bus ſuis. nec intelligo deducendas expēſ. vi-
ctus q̄ vir tenet̄ eā alimentare pp dotē. ut di
ctū eſt. ſ. dos. ⁊ ēt pp obſequia ab vxore exhi-
bita. de hoc tn̄ vide. j. vxor. §. ij. ⁊ ꝙ poſſit ꝺ lu
cro facere elemoſynā. tenet. S. Tho. ⁊ Ricar.
in. iiij. di. xv. ⁊ cōiter ſūmiſte ſequunt̄ hic cuꝫ
theologis. ut Ia. de lau. in ſūma. Diſtingue
tn̄ ſic. ꝙ aut lucrum eſt neceſſariū ſuſtentatio
ni ſue ⁊ viri. ⁊ ſic nō poteſt facere elemoſynā
q̄ magis tenetur ſibi ⁊ viro q̄ꝫ alteri. Si vo
lucrum ſuperabundat. ſic poteſt. ⁊ ideꝫ de pa
rafrenalibus. vide. j. vxor. §. ij.
❡ De quib⁹ dꝫ uel poteſt fieri elemoſyna. R. 8
ut colligitur ex canoniſtis. i. q. i. in. c. nō eſt pu
tanda. ⁊. xiiij. q. v. ⁊ ꝑ theologos. in. iiij. di. xv.
ꝙ pt̄ fieri de oī re que eſt propria ipſi⁹ dantis
⁊ q̄ nō eſt obligata reſtitutioni alicui certe ꝑ-
ſone ſiue licite ſit acquiſita ſiue turpiter. Qn̄
āt ſit reſtitutōi obligata. vide. j. Reſtitutio. ⁊
vſura ⁊ i multis alijs ti. Limita ēt i reb⁹ ꝓpiiſ
ſꝫ Rica. vbi. ſ. q. v. dūmō n̄ ſint nc̄cia ad ſuſtē
tationē nature ſue ⁊ ſuoꝝ. q̄ ordine charitatiſ
magis debet ſe diligere q̄ꝫ alium. niſi eſſet ta
lis perſona de cuius morte imineret notabile
nocumentum reipublice. ⁊ profectui animaꝝ
quia tunc eſſet perfectionis non neceſſitatis
de tali dare elemoſynam.
❡ Quot ſunt genera elemoſynaꝝ. R. tria. ut 9
dr̄ in. c. tria. xlv. di. Primū corporale. ⁊ hoc ꝯ
ſiſtit in opibus miſericordie corporalis q̄ ſūt
paſcere eſurientē. potare ſitientē. veſtire nu-
dū. hoſpitē recolligere. infirmū viſitare. redi-
mere captiuū. mortuū ſepellire. vn̄ vſus. Vi
ſito. poto. cibo. redimo. tego. colligo. cōdo. Se
cundū ⁊ tertiū genus eſt ſpūale. ſ. remittere i
iniriā. ⁊ corrigere delinquentē. ut in. d. c. tria.
Adduntur alia quinqꝫ. ſ. cōſulere dubitanteꝫ
conſolari triſtē. ſupportare onerosos. docere
ignorantes. orare ꝓ oībus de quibus. j. Mi-
ſericordia. §. i. Et que ſint digniores. vide Ri.
vbi. ſ. q. iiij. ⁊. j. Satiſfactio. §. ix.
❡ Aduerte ꝙ dare elemoſynā intētiōe ſub- 10
leuandi neceſſitatē proximi ē opus miſericor
die. ſed dare intentione recompenſandi ꝓ de
bito diuine offenſe. ſic eſt opus iuſtitie. ⁊ ſic ē
ſatiſfactoria ꝓprie ⁊ ꝑtinet ad meritū dimiſ
ſioniſ pene. ſed primo modo pertinet ad meri
tum vite ſm Iaco. de lau. in ſumma.
❡ Vtꝝ paupibus competat aliq̄ actio ꝯ diui 11
tes ut eis ſubueniāt. R. Pa. in. c. ſi qs. de fur.

ꝑ nō.ſed bñ poſſunt implorare offm̄ iudicis ſeu ſuperioris vt eos cogat.⁊ eccl'a poteſt eoſ cogere.vt no.glo.in.c.ſicut hi.xlvij.di.⁊ arg. in.c.nullus laicus.de iur.pa.Quod limita ve rū qñ ſunt i tali neceſſitate ⁊ diuites i tali ab undantia ꝙ tenentur eis facere elemoſynam de precepto.al's non

1 ¶ Vtrum quis poſſit furari vt faciat elemo/ ſynam.R.ꝙ non.q: non ſunt facienda mala. vt veniant bona.xiiij.q.v.forte.

Emancipatio eſt relaxatio patrie pote/ ſtatis.corā iudice cōpetente voluntate patris ⁊ voluntate filij concurrente ⁊ in vtri uſq; preſentia.dicta ex eo ꝙ extra manum.i. ptātem patris ponitur filius.elicitur h ex.l.ſi nudo.C.de eman li.⁊ quod ibi no.⁊ inſti. qui bus modis ius pa.po.ſol.§.preterea.

1 ¶ Quis poteſt emancipari.R. infans de ſpe ciali licentia principis.

2 ¶ Vtꝝ teneat̄ pater emancipare filiū.R.nō regularit̄.q: patrie ptās ineſtimabilis eſt.ff. de lega.i.l.filiuſfami.§. vt quis heredē. Sil'r nec filius pōt cōpelli vt emancipetur a patre Limita niſi ex cā ſm Bar.in.l.quidā cum fi/ lium.ff.de ver.obli.lȝ aliter dicat glo.inſtit.q. mo.ius pa.po.ſol.§.fi.Nā in his que ſunt vo luntarie iuriſditionis nō pt quid fieri altero inuito.vt in aut̄.qui.mo.nat.effici.ſui.§.ſi vo fallit hoc primo ſi pater male afficit filiū.ver beribus ꝯ pietatē. Itē ſi cōpellit eū peccare i corpus ſuū.Itē ſi filius eſt arrogatus impu/ bes.⁊ pubes factus ꝓbat nō ſibi expedire eē arrogatū.Item ſi pater agnouit ſibi relictuȝ legatum vt emanciparet filium. q: in iſtis ca ſibus tenetur pater eum emancipare. vt no. Azo.in ſumma.C.de emancipa.li.

Emphitheoſis dr̄ ab em.i. in ⁊ ſitos.i. fides ⁊ theſis.i.poſitio.q: res fidei acci pientis cōmittitur.vel dr̄ meliorationis con tractus ſiue datio ad liuellū.⁊ eſt medius con tractus.inter locationē ⁊ venditionē de quo vide glo.i.c.potuit de locato.Vñ emphitheo ticarius.vel emphitheota eſt qui accipit rem imobilē perpetuo ⁊ hereditario iure colendā vel meliorandā vel ad tempus.puta ſecundā ⁊ tertiam generationem.vt in aut̄.de nō alie. §.emphitheoſim.Et quomodo contrahitur. nōt.in.l.i.C.de iure emphi.

1 ¶ Vtꝝ contractus emphitheoticus differat a contractu cenſuali.R.ꝙ ſic.q: ꝑ contractuȝ emphitheoticū tranſit ſolū vtile dñium.vt in l.i.§.qui in ꝑpetuū.ff.ſi ager vecti.Sed ꝑ cen ſualē tranſfertur non ſolū vtile ſed etiam di/ rectum ⁊ fit quando dicit̄.concedo tibi taleȝ rē ⁊ traſfero i te quicquid iuris habeo in ea ⁊ ſoluitur ānuatim certus cenſus.tex.eſt ſingu laris in.c.conſtitutus.iuncta glo.de reli.do.⁊ etiā ſi dicat̄ concedo tibi taleȝ rem in emphi theoſim perpetuā transferendo in te quicqd iuris habeo in illa pro certa annua penſione erit contractus cenſualis.caſus eſt ſingulariſ in.d.c.ꝯſtitut⁹.⁊ illa verba in emphitheoſim impropriantur.vt.l.ſi vno in prin.ff.locati.⁊ in iſto contractu nō habet locum pena.c.po/ tuit.de locato.⁊.l.ij.C.de iure emphi.

¶ Vtꝝ accipiens emphitheoſim vſq; ad ter tiā generationē.nec dicit incluſiue.vel alia eq pollentiali.vſq; intelligatur excluſiue.R.ꝙ ſi vſq; ponit̄ a lege ſup gradu.ſic ſtat incluſiue. vt inſti.de ſucce.agna.§.fi.nō.C.vñ legitimi. l.certū.⁊ in.c.non dȝ.de conſan.⁊ affi. Sed ſi ponit̄ ab hoie in contractu obligatorio tunc ponit̄ excluſiue.l.veteribus.ff.de pac.Sed qͥ dam intelligunt hoc in eo ꝙ augeret obliga/ tionē.ſed in caſu nr̄o non auget.ſed facit eaȝ tranſmiſſibilē.⁊ ideo includit ſ̄ȝ Cal.⁊ placet Bal.tñ in.l.meminiſſe.ff.de offi.ꝓconſul.dič in re eccleſie ſi dicatur.vſq; ad tertiam gene/ rationem ſtabit incluſiue. Si vero vſque ad quartaȝ ſtabit excluſiue.q: vltra tertiaȝ gene/ rationem nō poteſt fieri inueſtitura. vt in.d. §.emphitheoſim. 2

¶ Sed nunquid ſtipes cōputabit̄.R.ꝙ nō.q2 accipiens nō eſt generatio ſui ipſius.⁊ in gra dibus ſtipes non computat̄ in numero.ff.de gradibus.l.iuriſconſultuſ.ſicut vnus non eſt numerus.ſed principium numeri.

¶ Vtꝝ emphitheoſis que fit de generatiōe i generatōȝ aſſimilet̄ inueſtiture feudali.R.ꝙ ſic. vt no.Bar.in.l.ſi mihi.⁊ ticio.ff.d̄ver.ob. ⁊ tex cū bal.in.c.i.de vaſallo decrepite etatis

¶ Vtꝝ ius emphitheoticū tranſeat ad extra neos heredes.R.ꝙ fuerūt opiniones. ſed mi hi placet opinio Jo.de imo.in.c.fi.de locato. dicentis ꝙ ſic etiam in re eccleſiaſtica.dūmō ſit data cum illa ſolēnitate.c.i.de re ec.nō alie. li.vi.⁊.c.ſine exceptione.xij.q.ij.de qua vide. ŝ.Alienatio.§.ij.iij.⁊.iiij.

¶ Vtꝝ pr̄ qui accepit emphitheoſim ꝓ ſe ⁊ ſuis filijs poſſit illā prelegare vni filiorū.R.

bal.in.c.i.in ti.an agnat⁹.in.vi. colūna. tenet ꝙ ſic emphitheoſim.ſed nō feudū. ⁊ mlt'i alij Ange.vero conſilio.xviij.tꝫ.ꝙ non.qꝛ ius eſt queſitum filijs.niſi alteri filiorum tantundē de alijs bonis prelegaſſet. allegat.l.i.§. aſſignare.ff.de aſſi.liber.iuncta.l.ſi cum dotē.§.ſi pater.ff.ſolu.ma.vbi pater poteſt diminuere ius filie ex prima promiſſione. dūmodo tantundem eidem relinquat quantum diminuit ⁊ ſic concorda dicta doctorum.

7 ¶ Utrū veniant filie qñ accepit pro ſe ⁊ ſuis filijs.R.ſm Jo.de imo.in.c.fi. de locato. ꝙ ñ per ſingulare dictum Archi.in c.ſi quis ſuadente.xvij.q.iiij. vbi voluit ꝙ in materia cōtractuū maſculinuꝫ non concipiat femininū p.l.veteribuſ.ff.de pac.hoc idem tenet Gui. de ſuc.qui fuit doctor.Archi.i legib⁹.⁊ Ray. de forli.in.l.tres fratreſ.ff.de pac.⁊ Lu.de ro. conſilio.xxxiiij.

8 ¶ Utrū emphiteota poſſit dimittere rem emphitheoticam. ⁊ ſe liberare qñ vult. R. licet aliqui diſtinxerunt an ſit obligatus rōne rei. ⁊ ſic poſſit.an ratōne perſone.⁊ non poſſit.ut dicit.d.O doar. Tñ Jaco.eſt contra. tenens ꝙ nullo modo poteſt. ⁊ idem Pa. in.c.iudicatum.de imu.ec. qꝛ quod a principio eſt voluntatis. ex poſt facto eſt neceſſitatis.l. ſicut. C.de ac.⁊ ob. Item quia perſonaliter eſt obligatus ad penſionem.l.i. ⁊.ij.C. de iu. emphi. ergo tenetur perſonaliter.cum omnes actiones ſint perſonales.inſti. de act.§.appellam⁹ ⁊ ſic dimittendo rem obligaretur ad penſionē quia perſonales actiones ſunt affixe oſſibus noſtris.l.quis ergo.ff.de pecu.

9 ¶ Utrum poſſit alium emphitheotam facere vl' alteri locare.R.ꝙ ſic.inſti.locati.§.adeo.qꝛ non eſt proprie alienatio vera.

10 ¶ Utrū emphitheota cuiuſcunqꝫ etiam eccl'e poſſit donare aut legare meliorationes q̄s fecit i re emphitheotica.uel ipſā rē emphitheoticā ſine alia ſolēnitate.R.glo.in.c.fi.de loca. ꝙ ſic ⁊ cōiter ſequuntur doc.bar.tꝫ.nec verū in emphitheota fiſci. ſed non in emphiteota priuati.in fi.C.de iu.emphi p.l.ij.C.codē.Sꝫ bal.in.l.vſufructu.ff.ſolu.ma.repħēdit.bar.⁊ dicit eum male intellexiſſe.d.l.ij. qꝛ loquitur quando alienat proprietatem. ⁊ ſic ius dominij.ſed quando alienat donando.uel legando ſaluo iure dominico ſemp tenet donatio uel legatū.vñ dicit Pa.in.d.c.fi.de locato.ꝙ vbicunqꝫ ꝓhibet venditio facta cōmemoratiōe de pretio.ut in.d.c.fi.⁊.d.l.fi.nō intelligit de alia alienationis ſpecie.ut in.l.fi.C. de predi. curi. Et p'hoc infert ꝙ ēt permutare poteſt.⁊ ſic limita.l.ſtatuliberi.§.quintus.ff.de ſtatuliber.⁊ quod.no.in.l.ij.C.de vſuca.pro empto. vbi tenet ꝙ nomine emptionis ⁊ venditiōis intelligitur omnis contractus. Per quē dominū rei transfertur. Tutius tamen eſt ut nō permutet ſine conſenſu domini propter doc. multos qui tenent ꝙ non poteſt permutare i d.l.fi.⁊.d.c.potuit.pignori tamē obligare poteſt.l.tutor.§.fi..ff.de pig.ac.licet ſit tutius facere cum conſenſu domini ſm Spe.

¶ Utrū poſſit vendere rem emphitheoticam eccl'ie uel meliorationes predictas.R. Pa.in c.fi.de loca.ꝙ ſic dūmodo hanc ſolēnitatē ſeruet. Primo ꝙ requirat prelatū uel rectorem eccl'ie qui dr̄ eccl'ia.ut.vij.q.i.ſcire.Scdo ꝙ denunciet pretiū qd̄ offertur vere.l.fi.C.de iure emphi.Tertio ꝙ eccleſia non reſpondente labantur duo menſes.Hec probatur in.d.c.fi. Quarto ꝙ non vendat ꝓhibitis pſonis q̄s ponit glo.ibidem.⁊ ſunt oēs pſone que non ſunt faciles conueniri.ſicut capitanei ⁊ hmōi ex quibus preiudiciū poſſet pati eccl'ia. ut.ff. qui ſatiſda.cogan.l.ij. Quinto ꝙ nō vendat niſi vtile dñium ſibi competens ⁊ melioratio nes quas in re fecit. Sexto ꝙ prius nō cecide rit a iure ſuo puta non ſoluendo canonē. qꝛ l.nemo.ff.de re.iur.dicitur.Nemo plus iuris in alium transferre poteſt quam habet.

¶ Utrū predicta debeat obſuare ſupficiari⁹ eccleſie quando vult vendere qui eſt dñs ſupficiei qui ſuper ſolo alicuius edificat domuꝫ donando ſibi cenſum paruū.R. bar.in.l.i.§. pe.ff.de ſuperfi.ꝙ ſic.per.l.ij.C. ne rei diuine uel temporaliū.Sed.d.Car.eſt contra.Ange. Uo dicit ibidem Dictum bar.equū. ſed iure non probari.⁊ ideo ante factum ſequeñ.poſt factum Car. Non tamē ſm bal.in autē. qui res.C.de ſa.ſanc.eccle.ꝙ qui cadit a ſolo cadit a ſuperficie.argu.d.l.i.

¶ Utrū prefata ſolēnitas ſit ſeruanda in emphiteota priuati ſeu ſecularis.R. ꝙ non. niſi ſolum ut requiratur dominus an emere velit meliorationes ⁊ non vendat talibus pſonis quibus dominus cōmode non poſſit habere ius ſuum.ut potentioribus ⁊ huiuſmodi.alꝯ caderet a iure ſuo.ut in l.fi.C.de iure emphi. ⁊ no.glo.in.d.c.fi.de leca.

¶ Utrū frater fr̄i poſſit alienare ſine prefata

ſolẽnitate.R.Bal.in.l.voluntas.C.de fidei/
cõmiſſis.ꝙ ſic. qñ duo fratres hñt emphithe
oſim paternam eccleſie etiam ꝙ vnus poteſt
iura ſua alienare alteri ſine conſenſu eccleſie.
15 ¶Utrum poſſit dari in dotem.vide.ſ.Dos.
§.ſeptimo.
16 ¶Utꝝ deat fieri remiſſio canonis.i.ãnue ul'
regularis ſolutionis propter guerram.R. ꝙ
lꝫ ſit diuerſa opinio.tu dic ꝙ ſi quantitatis ca
nonis eſt ita magna.ꝙ ſi res locaret̃ de anno
in annũ non plus perciperet̃.tũc ꝓcedat opi
nio ꝙ fiat remiſſio non ſolũ ꝓpter guerram.
imo etiam ꝓpter aliaꝫ ſterilitatẽ ut dicit bal.
in.l.i.C.de iure emphi.⁊ ibi dicit Bart. ꝙ nõ
eſt proprie contractus emphitheoticus tunc
qñ datur tanta quantitas ſicut ꝓ locatõe.Si
vo eſt modicus.ut cõiter fit.tunc non fiet re
miſſio.ar.l.ſi merces.§.vis maior.⁊.l.ex cõdu
cto.§.i.⁊.l.ſi vno.ff. locati niſi ſubſtantia rei
penitus ledatur.ul' niſi fundus captus ab ho
ſtibus deſperaret̃ poſſet rehaberi.q2 tunc fiet
remiſſio.vide glo.in.d.c.fi.⁊.l.i.C.de iure em/
phi.Et idem dic de augmẽto rei ꝙ nõ auget̃
penſio in caſu in quo non minuitur propter
eius leſionem.ſm Bar.in.l.i.C.eo.ti.
17 ¶Utꝝ fundo inundato a flumine liberetur
emphitheota a canone.R. Pa.in.d.c.fi.ꝙ ſic
q2 dr̃ deꝑditus.l.iij.§.labeo.cum ſimilibuſ.ff.
de acqui.poſ.Itẽ fundus inũdatus ⁊ occupa
tus ab hoſtibus equiparatur.l.cuꝫ vnus.§.fi.
ff.de bo.auc.iudi poſ.Q.ð veruꝫ credo qñ nõ
eſt ſpes recuperationis. intellige ſi in totum
perijt uel vltra dimidiã. Secus ſi ſola medie
tas perijt.q2 nõ liberat̃ ar.l.ẽt partis.ff.ð vſu
fru.⁊.l.que de tota.ff.ð rei vendi.lꝫ.alij velint
ꝙ.vij.partes perierint ſi dꝫ liberari.Sed ma/
gis placet quod dixi.q2 in dubio partiſ appel
latione intelligitur dimidia.d.l.etiam partis
18 ¶Utꝝ deſtructa re emphitheotica.Ubi gr̃a
domo ex igne fortuito ſi reparet̃ teneatur em
phiteota pſeuerare.R.ſm Micho.de ma.in l.
i.C.de iure emphi. ꝙ nõ.q2 illud dicit̃ nouum
facit qð dicit Bart.in.l.dãni.§. ſi is qui.ff. ð
da.infec.vbi vult ꝙ ſi quis obligauit ſe alicui
hñri domũ in villa dare.ð aqua recenti in eſta
te.deſtructa domo deſtruitur obligatio.licet
poſtea reficiatur.Facit ẽt quod voluit Bart.
in.l.de pupillo.§.ſi quis riuos.ff. de no.oper.
nunc.vbi dicit ꝙ qui reficit de nouo facit.l.in
ter ſtipulantẽ.§.ſacrã.ff.de.ver.obli.Idẽꝫ vo
luit Ange.in.l.i.§.ſi quiſ edificiũ.ff.dẽ no.op.

nuncia.⁊ Bal.in.l. ſi ut proponis.C. de nup.
vbi dicit.Dictat conſtitutio eccleſie ꝙ nemo
faciat fortilicium nouuꝫ inconſulto papa an
filij poſſint reficere deſtructum caſtrũ ꝓpter
rebellionem patris.⁊ dicit ꝙ nõ. ita facit.l.cũ
alijs.C.de cura.furio.vbi ſi furioſus afficit̃ ſa
ne mentis expirat curatoris officium. nec re/
uiuiſcit ſi poſtea redit in furiaꝫ.ſed dꝫ ſibi da
ri nouus.Idem facit quod no.doc.de eccleſia
reparata an ſit eadem.ut no.in.c.de fabrica.ð
conſe.di.i.⁊ in.c.propoſuiſti.⁊.c.ligneiſ.de cõ
ſe.eccle.uel alta. ⁊ in.d.§.ſacram.⁊ ſm illud li
mita omnia iſta.
¶Utꝝ emphiteota non ſoluens canonẽ ca/ 19
dat a iure ſuo.R.ꝙ ſi ꝑ trienniũ non ſoluit. a
iure cadit ſi eſt ꝓuati.ut.l.ij.C.de iure emphi.
Si vo eſt eccleſie. ꝑ biennium non ſoluens
cadit ipſo facto.niſi celeriter ſoluat.ut in.d.c.
fi.⁊ non dr̃ celeriter ſoluere ſm bal. in addi.
ad Spe.ti.da locato.Si expectat libellum ul'
requiſitionẽ.ſm glo.nõ.in.d.c.fi.iſta celeritaſ
erit in arbitrio iudiciſ ut conſiderata pauper
tate.⁊ alijs iudicet.quod eſt valde equum. q2
cum iſta more purgatio per celeritatem pre/
dictam nõ habeat locum in emphitheota pri
uati ſm Ioan.de imo.in.l.inſulam.ff. de ver.
obli.⁊ Ange.ſed ſolũ eccleſie que mitius agit
propterea merito arbitrium boni viri magiſ
eſt ſequendum in hac celeritate.
¶Utrum emphitheota non ſoluens per biẽ 2
nium uel triennium cadat a iure ſuo. ſi domi
nus tenebatur ſibi in tanta quantitate ul' ma
iori.R. Pa.in.c.bona fides.de depoſito. ꝙ ñ
q2.exceptio compenſationis quo ad euitandã
penã debentis ſoluere fit ipſo iure.ut eſt tex.
nõ.iuncta glo. in.l. ſi conſtat.C. de compen.
vbi doc.ſic determinant.
¶Utꝝ dñs recipiẽdo canonẽ ab emphitheo
ta qui cecidit a iure ſuo ꝑꝑ non ſolutionẽ pre
iudicet ſibi.R. Pa.in.c.fi.de loca. aut cũ ex/
pulit.⁊ ſic non preiudicat ſibi.aut non expulit
⁊ tunc aut recipit canonẽ pro tpe poſt moraꝫ
ꝯtam.⁊ ſic preiudicat ſibi. q2 videtur ꝑ actũ
contrarium renunciaſſe iuri ſuo.c. ſolicitudi
nẽ.de ap.aut recipit canonẽ ꝑ preterito cũ ꝓ
teſtatõe ꝙ non intendit ſibi ꝓiudicare. ⁊ ſic ñ
preiudicat aut ñ fecit ꝓteſtationẽ.ſed ſimpl'r
recipit.⁊ in hoc fuerũt opi. Sed ð ſubtilitate
iuris dicñ.ꝙ nõ ꝓiudicat.q2 in dubio ñ vr̃ qs
velle renũciare iuri ſuo.ut in.c.ſup B.ð re nũ.
ff.de proba.l.cum de indebito. Facit glo.in.l.

eum quid.ff.ſi cer.pet.que dicit ꝙ ſi trado ma
gnam quantitatem pecunie dicendo tolle.nõ
preſumit donatio ſimpliciter ex hoc. ſed mu/
tuũ vel depoſitum niſi aliud appareat reſpe/
ctu perſone.Sic in propoſito. ⁊ licet gl. dicat
verum eſſe ꝙ recipiendo canonẽ preiudicat i
priuato.non in eccleſia que habet capitulum
tamen Pa.vbi.ſ.dicit ꝙ non dicit veruꝫ. qꝛ
ſolus prelatus in acquirendo preiudicare po/
teſt ⁊ deteriorem facere. vide gl.xvij.q.vi.§.
pe.ſentit Inno.in.c.ij.de dona.⁊ doc.in.c.qm̃
de decimis. ⁊ ideo ſolus prelatus recipiendo
canonem ſine conſenſu capituli preiudicat ec
cleſie.Sed aduerte hic ꝙ Pa.in.c.vt ſuper.d
re.eccle.non alie.Limitat Fede.conſi.clxxxiiij
qui tenet ꝙ res emphitheotica reddita ad ec
cleſiam propter non ſolutionem penſionis po
teſt iterum dari ei qui cecidit a iure ſuo ſine
aliqua ſolẽnitate ⁊ cauſis requiſitis in aliena
tione rei eccleſiaſtice a prelato eccleſie. ſic di/
cens hoc verum.vbi prima cauſa conceſſiõis
duraret. puta qꝛ erat caſtrum in feudum qd
propter cuſtodiam erat potius dãnoſum ec/
cleſie ⁊ huiuſmodi.qꝛ non eſt noua alienatio
ſed executio ordinationis antique. Sed vbi
prima cauſa conceſſiõis ceſſaret.puta qꝛ ager
datus ad excolendum tractu temporis excul/
tus reuertitur ad eccleſiam.tunc dari non po
terit in emphitheoſim vel feuduꝫ ſine debita
ſolẽnitate ⁊ cauſis requiſitis in alienatiõe rei
eccleſiaſtice.Et ſꝫ hoc videretur vera opinio
glo.predicte.Sed hoc non poſſit dari d nouo
ei qui cecidit a iure ſuo propter non ſolutõeꝫ
penſionis,quando non ceſſat cauſa propter
quam fuit data in emphitheoſim ſine ſolẽni/
tatibus ⁊ cauſis requiſitis in alienatione rei
eccleſiaſtice non credo Pa.quando fit ei qui
cecidit vel eius heredibus.qꝛ videtur ter.d.c.
ſi.contra eum ⁊ conſuetudo.ſed bene eſſet ve
rum quando alteri q̃ꝫ ei qui cecidit vł eius he
redibus vellet dari.vel quando iam eccleſia p
aliquod tempus pacificam habuit poſſeſſio/
nem talis rei.Et ſic concorda opiniones.
12 ¶ Queritur in quot caſibus emphitheota ca
dit a iure ſuo.R.ꝙ in.v.caſibus. Primus qñ
negat penſionem domino petenti eam ⁊ ne/
gat ſe emphitheotam illius ſm Pe.belie.in
trac. de contractu emphitheotico. Ratio qꝛ
magis debet operari contumacia expreſſa q̃ꝫ
tacita.l.ſi ita expreſſum.ff.de condi.⁊ demon.
ſed emphitheota non ſoluente per trienniuꝫ
canonem res cadit in cõmiſſum vt.j.dicetur
quia tacite negat dominium recognoſcere.er
go multo fortius vbi expreſſe negat.
¶ Secundus caſus eſt qñ venit ſine dñi volũ 13
tate rem emphitheoticam ſm eundem Pe.
vbi.ſ. Quod limita ſm Spe.in ti.de loca. ⁊
Bar.in.l.ſequitur.§ item labeo.ff. de vſuca:
imolam ⁊ canoniſtas in.c.potuit de loca.veꝝ
ſi res ſit tradita.qꝛ ſi non eſt tradita licet ven
dita non cadit in cõmiſſum.⁊ etiaꝫ ſi eſſet tra
dita tamen hac lege vt ſi dñs vellet emere p
tantundem illi emptor reſtitueret eam. qꝛ ſic
non cadit.vt no.Ange.in.l.voluntas.C.de fi
deicommiſſis.
¶ Quid ſi vendidit ⁊ tradidit ſimpliciter ſꝫ 14
poſtea redemit.R.nihilominus cecidit a iure
ſuo.qꝛ p alienationem ius eſt queſituꝫ dño.⁊
ideo ſine facto ſuo non poteſt auferri ab eo.
¶ Sed pone ꝙ ſunt duo dñi rei emphitheo/ 15
tice ⁊ vendidit rem de conſenſu vnius tantũ
⁊ non alterius.R.ꝙ cadit ſolum pro parte il/
lius.quia non plus puniri debet. q̃ꝫ delique/
rit.l.heres.ff.de his qui.vt indi.
¶ Tertius caſus eſt qñ res emphitheotica eſt 16
data p ſe ⁊ ſuis filijs nepotibus ⁊ heredibꝰ.
tunc ſi filius vel nepos refutat hereditatem
cadit.qꝛ ea non poteſt habere.vt no.bar.in.l.
vt iuriſiurandi.§.ſi liberi.ff.de oper.liber.ſe
cus ſi non poneretur verbum ⁊ heredibus.qꝛ
ſic refutata hereditate nõ caderet. qꝛ cõceſſio
in primo caſu requirit vtrunqꝫ vt.ſ.ſit filius
vel nepos ⁊ heres.vt in auten. de non alie.§.
emphitheoſi.⁊ ideo feuda que traſeunt ad fi/
lios vt filios.ita ſi heredes ſint dicuntur ve/
nire in hereditatis petitione.vt in.l. item vi/
dendum eſt.ff.de peti.here.
¶ Quartus caſus eſt qñ quis accepit emphi 17
theoſim.pro ſe vt ſuis filijs ⁊ moritur ſine fi
lijs legitimis relictis ſolum naturalibus.qꝛ
reuertitur ad dñm.Qd limito ſm Bar.in.l.
exꝰ facto.§.ſi quis rogatus.ff.ad tre. veruꝫ qñ
emphitheoſis ẽ data ab eccła.qꝛ preſumẽdũ
eſt ꝙ de illegitimis non cogitauit ſed qñ da/
ta eſt a priuato emphitheoſis ſic veniet ad ille/
gitios in tali caſu.Et ſic intellige ⁊ limita ſpe.
¶ Quintus caſus eſt quando emphitheota 18
non ſoluit canonem.de quo dic vt.ſ.§.xix.
¶ Quid ſi ſunt plures heredes ⁊ omnes preter 19
vnum ſoluerunt penſionem.R.glo. in.d.c.ſi.
ꝙ non cadunt ſi ſoluerunt totam. ſecus ſi nõ
totam qꝛ caderent omnes ⁊ ideo ſoluãt totã

⁊ poſtea agant contra non ſoluentem.

30 ¶ Utrum heres ignorans rem emphitheoticam ⁊ non ſoluens cadat. R. glo. in. l. ij. C. de iur. emphi. ⁊ Bar. ibidem ⁊ glo. ⁊ Dy. in. l. cū filius. §. in banc. ff. de ver. ob. ꝙ cadit. ſed reſtituitur de equitate. Idem dic de minore qui non ſoluit per. l. fi. C. in quibuſ cau. in inte. re. non eſt neceſſaria.

31 ¶ Quid ſi dn̄s ſit mortuus ⁊ hereditaſ iaceat p trienniū in quo emphitheota non ſoluit. R. ꝙ nō poterit expelli. neq̄ʒ cadit. ut pʒ p p̄dicta

32 ¶ Utrum filia priuetur emphitheoſi qn̄ inſtituta eſt in certa re heres ⁊ iuſſa eſt eſſe contē⸗tam. ⁊ ꝙ non poſſit de bonis ſuis pluſ petere R. Bar. in. d. §. ſi liberi. ꝙ non. q̄ꝛ. d. verba debent intelligi ꝙ non poſſit peti plus iure hereditario. ſed non iure emphitheotico vel ut patronus. ⁊ poſito ꝙ pater ex diſpoſitione ſua poſſit filiā priuari ab emphitheoſi. tū illa verba non important. Idem dic ꝙ p talis verba nō priuaᷓ quin poſſit petere dotē maternam ſm eundē Bar. ēt ſi bona ſibi a patre relicta ſint vltra legitimā. q̄ꝛ bona intelliguntur de⸗ducto ere alieno. ⁊ es alienum eſt dos. ⁊ ſimiliter res emphitheotica.

33 ¶ Utrum tutor pupilli qui habet emphitheoſim ab eo non ſoluendo per quinquennium cadat. R. ꝙ ſic. q̄ꝛ iſte tutor debuit exigere a ſe ipſo. l. ſi pupilli. ff. de nego. ge. ſm Spe. vbi. ſ.

34 ¶ Utrum laudemiū ſit ſoluendū qn̄ res emphitheotica tranſit ad aliam emphitheotam R. ꝙ ſic. ⁊ debeᷓ excedere quingeſimā partem pcij rei emphitheotice. l. fi. C. d iure emphi. ſed de conſuetudine eſt. xiij. pars. ſm Hoſt. que. ſeruanda eſt. Fallit hoc ſm Spe. vbi. ſ. in quatuor caſibus in quibus non debetur.

35 ¶ Primus qn̄ heres ratione hereditatis emphitheoſim adijt ſm Spe. vbi. ſ. q̄ꝛ dn̄s pp laborem habet laudemiū q̄ꝛ laborat mittendo nouū emphitheotam in poſſeſſionem ſed in additione hereditatis non requiritur talis labor cum heres poſſit adire propria auctoritate. vt in auten. de here. ⁊ fal. §. in oibus. Quidem tenent ꝯtrariū per. l. fi. C. de iure emphi. vbi patet ꝙ cum quis de nouo adipiſciᷓ poſ⸗ſeſſionē rei emphitheotice tenetur ad laudemiū ſed in additōne hereditatis eſt ſic. l. cum heredes. in prin. ff. de acqui. poſ. §. debeᷓ. Itē patet q̄ꝛ per alienationē debetur laudemium ſed additio hereditatis eſt alienatio. q̄ꝛ p eaʒ transfertur dn̄ium ergo debetur. Sed primū credo verius niſi cōſuetudo ſit in contrariū.

¶ Sed quid ſi emphitheota donauit reʒ emphitheoticaʒ. R. Spe. qui. ſ. ꝙ debetur laude⸗miū. q̄ꝛ magis fauēn. eſt illi qui rem habuit titulo oneroſo. ſicut qui emit q̄ʒ q titulo lucratiuo Et ideo ſicut primus debet ſic ⁊ iſte. ⁊ ꝙ primus debeat habeᷓ in. l. fi. C. d iure emphi. Item quia legatum ⁊ donatio equiparantur ſed ex legato debetur. l. is qui. ff. de le. iij. ergo ⁊ donatariuſ. Nec ob. ꝙ emphitheota poteſt donare ſine volūtate dn̄i. q̄ꝛ hoc conceſſio nō ſequitur ꝙ nō debeatur laudemiū contrariū tenet Spe. ti. de locato. ſ. ꝙ non tenetur. 36

¶ Secundus caſus eſt qn̄ res emphitheotica fuit vendita ⁊ tradita. poſt retradita fuit ex antiqua cauſa. Secus ſi fuiſſet tradita ex nouo. q̄ꝛ iſta retraditio eſſet ſimilis peiori traditioni in qua fuit vendita. Item ad multitudinem traditionū ſequitur multitudo laudemiorum. l. quicunq̄ʒ. C. de ſeruis fugi. Intellige ex noua cauſa. Secus in antiqua. quia non videtur alia traditio. ſed prima. 37

¶ Tertius caſus eſt qn̄ plures habentes rem emphitheoticam cōmunē diuidūt eam inter ſe. q̄ꝛ cum hoc poſſint facere dn̄o irrequiſito. ut no. Bar. in. l. voluntas. C. de fideicommiſ. Ratio q̄ꝛ cauſa propter quā prohibetur alienari in extraneū eſt. q̄ꝛ extraneus non habet neceſſe recognoſcere dn̄m. ut no. in. d. l. fi. que cauſa ceſſat qn̄ vendit alteri emphitheote ſocio ſuo. ⁊ ideo non debeᷓ laudemiū ſʒ Bul. ⁊ Bar per. l. per diuerſas. C. mandati. q̄ꝛ iſta eſt alienatio neceſſaria. Alij tenēt ꝙ debetur q̄ꝛ ante diuiſionē nullus eſt dn̄s iſtius partis magis q̄ʒ illius. ſed poſt diuiſionē quilibet eſt dn̄s partis ſue. ff. de le. ij. l. meuius. §. duobuſ ergo videtur alienatio. Sed tu tene primam opinionē Bar. quā nō. in l. ⁊ ideo. ff. d condi. fur. niſi conſuetudo ſit in contrarium. 38

¶ Quartus caſus qn̄ quis vendit. ſed re integra diſceſſum eſt a venditione. q̄ꝛ dn̄s non habet mittere nouū emphitheotam in poſſeſſionem. Sed tn̄ Spe. vbi. ſ. diciᷓ ꝙ debetur. quia per eum non ſtetit. Ideo perinde eſt ac ſi miſiſſet. Quod credo verum de rigore iuris. Secus de equitate. 39

¶ Utrum emphitheota cadens a iure ſuo pdat meliorationes quas fecit in re. R. Pa. in. d. c. fi. ꝙ ſic. x. q. ij. hoc ius ⁊ in. d. l. ij. C. de iure emphi. 40

¶ Utrū emphitheota cadat ex melioratione 41

facta ab ip̄o.R. P̄e. vbi.ſ̄.ꝙ ſic.q₂ cauſa fina
li ceſſante ceſſat effectus.l. adigere.ff. de iure
pa.§.q̄zuis.ſed cauſa finalis eſt melioratio.ut
l.fi.C.de iure emphi.ideo cadit. quia frangē
ti fidem fides frangatur eidem.

42 ¶ Vtꝝ dn̄s poſſit propria auctoritate expelle
re emphitheotam.R. Pa.in.d.c.fi. dicit Cy.
poſt Accur.ꝙ non poteſt.quia emphitheota
habet ius in re.vt in.li.ff.ſi ager vecti. ⁊ ideo
propria auctoritate non debet expelli. facit.l.
creditores.C.de pig.hec opinio eſt tutior.

43 ¶ Vtrum res eccleſie poſſit dari in emphi
theoſim.R.vt.ſ̄.Alienatio.in principio.

EMptio ⁊ venditio eſt alienatō
quedā q̄ dn̄ium ⁊ poſ
ſeſſio rei vendite transfert᷑ per traditio
nem ipſius dn̄i.vel ſi non eſt dn̄s vſus capiē
di conditio in ementem pro ip̄o ſoluto pretio

1 ¶ An ăt veniat ſub noīe venditōnis oīs alie
natio.Bal.in.l.voluntas.C.de fideicōmiſ. t₃
ꝙ non.l₃ in principio iuris ciuilis veniret.ut
p₃.l.ſtatulibe.§.quintus.ff.de ſtatuli.vide qđ
diri.ſ̄.Emphitheoſis.§.x.Aduerte hic ꝙ em
ptio ⁊ venditio tribus modis ꝑficitur.ut no.
glo.inſti.de emptio.⁊ vendi. in prin. Primo
quo ad hoc vt non poſſit diſcedi ab altera p
tiū fit ꝑ conuentionē ēt conditionalē. Scđo
quantū ad periculū quod tranſit ad emptorē
fit pure.ut.ĵ.§.xi.Tertio quo ad tranſlationē
dn̄ij vel vſucapiendi conditionem fit traden
do rem venditam.§. vendite.inſti. de rerum
diui.l.clauibus.ff.de contrahen.empt.

2 ¶ Emptio ⁊ venditio nō aliter facit rem em
ptoris niſi aut pretium ſolutum ſit. aut ſatis
eo nomine factum.vel aliter fidem de pretio
habuerit venditor.⁊ tradatur res. ut.l. quod
vendidi.ff. de contrahen. empt. nec poteſt
eſſe emptio ſine pretio.ſ. pecunie numerate.
ut inſti.de emp.⁊ vendi.§.item pretium.Nā
vbi aliud pro alio datur permutatio eſt non
venditio.ff. de contrahen.emp.l.i.

3 ¶ Sed nunquid tradendo rem venditor vi
deatur fidē habere de pretio.R.glo.in.d.l. qđ
vendidi.qđ ſic.niſi forte emptor dicebat pecu
niam habere ad manus cū non haberet. ⁊ ſic
tradidit.ut.ff.de pi.act.l.ſi quaſi. Similit̄ ha
bet fidem de pretio ſi dedit diem ſolutionis
emptori.arg.l.ad ſolutionem.C.de re iudi.

4 ¶ Vtꝝ quilib₃ qui poteſt vendere poſſit fidē
habere de pretio. ut tradendo rem emptori
transferat in eum dominiū.R.ꝙ non.procu
rator fiſci eccleſie ⁊ minōris. ut no. Bar.ī.l.a
diuo pio.§.ſed ſi emptor.ff.de re.ven.⁊ Cy.in
l.in ciuile.C.de rei ven. ⁊ eſt tex.in.d.glo. in.l.
ſi procurator fiſci.ff. de iure fiſ. no. Pa. in.c.
cum olim.el.i.de offi.dele.

¶ Vtꝝ vendens poſſeſſionē uel domū ⁊ hu 5
iuſmodi.⁊ q₂ emptor n̄ h₃ pretiū tradit ea₃ cū
pacto.ꝙ donec ſibi ſoluerit pretiū vult ſibi ſol
uat penſionē debitā đ ea re. ſed pretio ſoluto
nihil amplius vult.licite poſſit facere.R.ꝙ ſic
tex.eſt in.l.curabit.C. de ac.emp. ⁊ ven. ⁊ ſm
Azo.in gl.Bar.⁊ Bal.ibidē.⁊ Sali.⁊ Ange.
in.l.Julianus.ff.de ac.emp.⁊ Jo.de ana.in.c.
conqueſtus.de vſur.licet ēt iure canonū. ⁊ fa
cit glo.in.c.conqueſtus.quā cōiter ſequuntur
doc.de vſuris. Nec ob.ꝙ loquitur de eo qui
eſt in mora poſt terminū. q₂ ſic ī mora poteſt
conſtitui a principio. Et licet aliqui theologi
⁊ legiſte.ut Butr.in.d.l.curabit dicant vſura
rium qn̄ ſolū ꝑcipit fructum.q₂ non ſoluit. ſe
cus qn̄ đ pecunia ſua lucratus fuiſſet.vl̄ ex ea
aliquam vtilitatem feciſſet. q₂ tunc habet lo
cum prima opinio.tamen mihi videtur ꝙ ſim
plicit.prima opinio ſit vera. q₂ nihil iniuſtu₃
facio ſi nolo tibi dare poſſeſſionem meam ut
fructus tuos facias niſi dederis mihi pretiu₃
etiam ſi illud volebam ſeruare in capſa.

¶ Que non poſſunt vendi.R.multa. Primo 6
ſpiritualia. vt de hoc vide Simonia. Scđo
liber homo.dic ut.ĵ.Seruitus.§.i.Tertio illa
quoru₃ vſus eſt ſolū malus.vt.ſ̄.Ars. Quar
to res aliena.Quomodo autem teneatur qui
emit.vide.ĵ.Reſtitutio primo.in verbo emeſ
Quinto res pupilli non poſſunt emi a tutore
l.cum ipſe.C.de contrahen.emp.⁊ vendi.

¶ Quo pretio poſſunt vēdi vel emi res.R.ꝙ 7
licet varie fuerint opiniones tam legiſtaꝝ in
l.i.C.de epi.audien.q̄z cano.in.c.i.⁊.c. cū dile
cti.de emp.⁊ ven.Tn̄ ſaluo meliori iudicio ſ₃
ꝙ colligo ex dictis Scoti.in.iiij.di.xv. Dico
ꝙ res tāti vendi poteſt quanti emptore₃ inue
nit.⁊ econtrario emi poteſt quantu₃ vendito
rem inuenit.dūmodo hec quatuor concurrāt
Primū ſcientia.ſ.ꝙ nulla ſit deceptio ex ꝑte
alterius.ſed qlibet ipſoꝝ agnoſcat rem ⁊ eius
qualitatē ⁊ valorē.Facit glo.penul.in.l.mortis
cauſa cadi.ff.de dona.cauſa.mor.Secundum
libertas voluntatis.ſ.ꝙ non faciat ex tali ne
ceſſitate q̄ excludat rationē voluntarij.Quō
autem poſſit perpendi ꝙ non ſiat voluntarie
cōſidera ſi talis res ꝑtinet ad neceſſitatē vite

ſicut ſunt granum. medicine. vinum. veſtes:
domus. ⁊ huiuſmodi. ſine quibus viuere quiſ
q̃z non poteſt. q: talia non poſſunt vendi ad
libitum. ſed iuſtum pretiũ debet taxari. Atte
ditur etiam ꝙ non ſit libera voluntate qñ qs
vendere uel emere vult tali pretio ꝓpter cui/
tandum notabile ⁊ enorme damnũ. Nam qñ
quis niſi venderet tali pretio. uel emeret eſſet
incurſurus. puta amiſſionem maioris partis
ſuoꝝ bonoꝝ. uel notabiliorez. certe neceſſitas
⁊ omniſ timor qui cadit in conſtantẽ excludit
libertatem voluntatis ſecundũ nõ. in. c. cũ lo
cum. de ſpon. ⁊ in. c. abbas. qđ me. cã. Secus i
minori metu. Nã dicit Sali. in aut. ad hec. C.
de vſu. qđ eſt ꝯ charitatẽ addere afflictionem
afflicto. qđ non lz. l. diuus. ff. de of. prela. Ter/
tium ꝙ ſit prudens. q: magna mentis leuitas
redderet contractũ illicitũ. Quartũ ꝙ ille qui
vendit uel emit plus debito poſſit donare. ar.
c. ij. de dona. Si vero hec quatuor nõ ꝯcurrũt
tunc non liceret emere uel vendere niſi iuſto
pretio. ⁊ ſcienſ notabiliter plus vendens. uel
minus emens peccat mortaliter. ⁊ teneť ad re
ſtitutionẽ. qđ quidẽ pretiũ dz attendi ſm cõ/
munẽ eſtimationẽ. ut dicit. l. pretia. ff. ad. l. fal.
no. glo. in. c. hoc iuſ. x. q. ij. ⁊ eũ ſequunť cõiter
doc. Quõ aũt iſta eſtimatio dz fieri qñ non eſt
cõitas talis cõmertij. dico ꝙ penſatis rarita/
te laboribꝰ ⁊ piculis iudicio boni mercatoris
determinabiť. q: alia regula non põt dari. ⁊ hoc i
re mobili. In imobili vero eſtimať ſm fructꝰ
ſm glo. ⁊ Bar. in. l. ij. C. de reſcin. ven. quẽ ſe/
quunť cõiter doc. ⁊ tali pretio deberet vendi
⁊ emi. de hoc vide. j. Eſtimatio. §. i. cũ ſe. Si tñ
predicta concurrant credo ſimiliter. vt mobi
les emi poſſe ⁊ vendi. Et no. ꝙ quo ad valorẽ
attendi dz tempus contractus emptionis. ut
in. d. c. cum dilecti. ⁊. d. l. ij. C. de reſcin. vendi.
niſi ſit dubiũ an tempore ſolutionis ſit plus
valitura. ſm ꝙ dicam infra. Vſura. i. §. xxxiij
Aduerte tamen predicta non habere locũ qñ
plus venditur ratione temporis. q: pretium
non ſoluitur. quia licet foret ſciens ⁊ volens.
tamen non excuſaret vſuram. ut plenius in/
fra Vſura. i. §. lviij. dicetur. vide etiam quod
dico ſupra Dolus. §. ix. Limita etiam predi/
cta. niſi in caſu de quo. j. §. x.

8 ¶ Vtrum venditor teneatur dicere defectus
ſecretos ementi. Rñ. ut colligo ex dictis p An/
ge. in. l. ſi quiſ cũ aliter. ff. de act. emp. ⁊ vendi.
⁊ Pa. in. c. iniuſtum de rerum permu. cũ di/
ſtinctõe. ꝙ aut ſi ſciret nullo mõ emeret. puta
q: equus hz defectũ talem ꝙ potiꝰ ſtaret ſine
equo. ⁊ tunc nullo modo licet celare. Si vero
emeret. lz non ita libenter. tunc ſi nullũ pericu
lum imineat vľ damnũ emptori. ⁊ res non vẽ
datur vltra iuſtum pretium attento defectu
latente. ⁊ emptor ſit induſtrius non teneť ei
reuelare. nec peccat non reuelando qñ ſolum
facit vt iuſtum habeat pretiuz. Et quod dico
de defectu. intellige ꝙ de miſtura alterius rei
utputa vino limphato ſpeciebus quibus imi
ſceť. aliud q̃z eſtimetur. ſi autez iminet pericu/
lum uľ damnũ emptori ſeu alteri tenetur ma
nifeſtare. aliter teneref ad reſtitutiõez damni
ſi accideret. ar. l. in rebus. §. item qui ſciens. ff.
cõmo. ⁊. l. Julianus. ff. de actio. emp. Aduerte
tamen ꝙ ſi vendens intendit vendere vnam
rem ⁊ emens intendit emere aliam in ſubſtã/
tia non valet venditio. ut ſi vendens intendit
vnũ agrum vendere. ⁊ emens alium emere. l.
in venditionibus. ff. de contrahen. emp. Idẽ
dic in materia. ut ſi vendatur auricalcum pro
auro. d. l. in venditionibus. Idem dic in quali
tate ſubſtantiali. puta in domo que eſt com/
buſta. ar. l. quid tñ. ff. de contrahen. emp. Se/
cus in qualitate accidẽtali. utputa in agro ſte
rili quẽ credit vberẽ. xxix. q. i. §. is ita reſpon/
deť. Fraudans vero in quantitate. puta in fal
ſa menſuratione ut faciunt tabernarij qui ñ
implent menſuras. uel in numeratione ⁊ hu/
iuſmodi. licet teneat venditio. tamen tenetur
reſtituere. nec conſuetudo excuſat eum.

9 ¶ Vtrum liceat vendere rem ſm ꝙ vendens eã
ſibi eſtimat vtilẽ q̃zuis emenſ nõ libere emat
Rñ. ꝙ ſic. ſi ex tali venditiõe tale damnũ incur
rat quantũ plus vendit. uel qñ talẽ affectionẽ
ad rem hz ꝙ potius vellet eaz ſibi dimitti q̃z
tali pretio emi. niſi ſit in tali abũdantia ꝙ gra
tis teneať ꝓximo ſubuenire. cõcor. Tho. ſa ſe
q. lxxvij. Sed non liceret vendere tantũ plus
quantũ erit vtile ementi. q: ſic herba medici/
nalis valeret. c. ducatos. ſm Sco. vbi ſupra.

10 ¶ Vtrum liceat carius vendere rem que im/
mutata venditur in eodem loco q̃z ſit empta
vide. j. Negocium. §. iij.

11 ¶ Ad quẽ ptinet piculũ rei vendite. ſi aliud i
pacto ſpecialiter nõ eſt deductũ. Rñ. ut colligo
ex Azo. ⁊ Hoſ. ꝙ aut venditio ẽ ꝯditionalis.
⁊ tunc ante euentũ ꝯditionis periculũ pemp/
tionis ptinet ad venditorem. ſed deterioratio
nis ad emptorẽ. ut in. l. id quod. ff. de periculo

⁊ co.re.ven. Siľiter ſi venditio ſit in ſcriptis
ꝙ donec ſcriptura ꝑficiatur periculū eſt ven
ditoris.l.ꝯtus.C.de fi.inſtru.Limita hoc ve
rū qñ ꝯuenerunt.ut nō valeat anteq̄ȝ ſcriptu
ra ſit facta. Secus ſi ſimpliciter ſit factus ꝯ/
ctus.poſtea faciunt ſcripturā.Idē dic qñ vē/
ditio ſit in genere.puta aſini. q: genus nō pt
perire.l.in rōne.§.veꝝ eſt aūt.ff.ad.l.fal.Sed
ſecus eēt qñ genus eſſet determiatū. puta ad
aſinos q̂s habeo.Vbi gr̄a. Vendo tibi vnuȝ
de ſeruis meis vel aſinis ⁊ hmōi. ſi oēs ꝑeūt
venditor eſt liberatus.ſic̄ in legato.d.l.in rōe
§.incerti. Hoſti.tñ videtur tenere ꝙ emptor
poterit repetere pretiuȝ quaſi ſine cā ſit apud
venditorem. Secus in legato q: pretiū rei le/
gate non eſt legatū. Et iō ſi perijt res legata
aliud non debeť.Sed mihi videť ꝙ nec ēt pre
tiū poterit emptor repetere i caſu iſto .nec ex
cipere.ut non ſoluat niſi venditor eſſet in mo
ra.q: pretiū non eſt niſi cū cauſa.ſ.emptiōis
Et idē dico ſicut qñ aliquid alternatiue emiť
puta titius aut ſeius.Si titius perijt peribit
emptori.⁊ ſeius erit in obligatione ſoluȝ. Si
vero ambo.ſic venditor liber erit.⁊ peribit ſe
ius emptori qui ſolus remanſerat.facit.l.ſi in
emptione.§.pe.ff.de ꝯben.emp.Aut venditō
ſit pure.i.ſine conditione ⁊ ſine ſcriptis ⁊ de
re certa ſiue in ſpecie.⁊ tunc ſm glo.in.l.i.ff.dē
peri.⁊.co.re.ven. dic ꝙ in vino ⁊ ceteris que
deguſtationē requirunt. ēt an̄ deguſtationeȝ
periculū eſt emptoris. Si vo vendiť non in
ſpecie.ſed ad menſurā.periculū eſt venditoriſ
donec ſit mēſuratū ⁊ ibi multas diuerſitates
poteris videre ſed iſtud ſufficit tibi confeſſori
Similiter ſi nō exigit deguſtationē periculū
eſt emptoris.excepto caſu publicationis.q: ſi
publicetur an̄ traditionē vel poſt ꝑꝑ malefi.
ciū venditoris periculū erit ipſius venditoriſ
l.fundus.ff.loca.⁊ ibi glo.Siľr ꝑ pactū.Mo
ram dolum vel culpam periculū eſt vendito/
ris.puta q: pactū fuit ut teneretť.Item ſi fuit
in mora tradendi rem.Si vo tam emptor q̄ȝ
venditor fuerunt in mora.poſterior mora p̄/
ponderat prime ⁊ illi nocebit quo ad ꝑiculuȝ
Limita niſi poſterioris more primus moroſꝰ
fuerit cā.q: ſic non nocebit poſteriori.caſus ē
iuncta glo in l.ſi ꝑ emptorē.in fi.ff.dē ac.emp.
⁊ ven.qđ nō.Idem dic ſi venditor fuit in do
lo vel culpa lata ſeu leui perditionis rei ven/
dite ꝙ periculū erit ſuū. ſicut in cōmodato ⁊
depoſito.Et idē dic de deterioratione ſeu me
lioratiōe rei vendite ꝙ ꝑtinet ad emptorē qñ
res ē vendita in ſpecie ſm legiſtas.ſiue nume
ro ſm logicos qđ idem eſt.Secus in fructibꝰ
rei vendite qui ꝑtinent ad venditorē donec ꝑ
fecta ſit venditio. niſi vēditor ſit in culpa.d.l.
curabit.Nec ob.l.fructus poſt.⁊.l.pe.C.dē ac.
emp.⁊ ven. q: loquuntur in perfecta venditō
ne.quā voco perfectam quo ad hoc quando p̄
tium eſt ſolutū vel habita fides de pretio.ut
not.in glo.l.i.C.de peri. ⁊ co.rei ven. licet alīs
ſit perfecta quando res eſt tradita.ff. de acti.
emp.⁊ vendi.l.ſi quis alienum.
¶ Vtꝝ emptū de aliena pecunia ſit ementis 12
R.ꝙ ſic.ſi noie ſuo emit.l.ſi ex ca.C. de rei vē.
Fallit in empto ex pecunia eccľie.xij.q.iij.c.i.
⁊.ij.⁊.q.v.fixū.Qđ ideo eſt veꝝ q: ſi clericus
habens pecuniā de prebenda emerit prediuȝ.
amplius non poterit illū dare intuitu pieta/
tis.lȝ pecuniā potuiſſet dare.q: ſtatim ꝑdiuȝ
ſit eccľie.ſiue emerit noie eccľie. ſiue ſuo. ſiue
alieno.c.i.de pecu.cle.⁊.c.ingrendū.Siľr dici
empto de pecūia pupilli.uel minoris a tutore
uel ꝓcuratore.q: mior ſibi vēdicare pt.l.ij.ff.
qñ ex fac.tuto.Idē dic de empto ex pecūia mi
litis.C.de rei vēn.l.ſi ut ꝓponis. Siľr in em/
pto a marito uel vxore de pecūia ſibi ab alte/
ro eorum donata ſi efficiatur non ſoluendo q
donū accepit.l.vxor marito.ff.de dona.inter
vi.⁊ vxo.Hec limita qñ pecunia non fuit al/
teri miſta.quia ſi fuiſſet miſta tranſiret in do
minium etiā furis.l.ſi alieni nūmi.ff.de ſolu.
⁊ ſic non eſſet eccleſie uel prefatorum.
¶ Quomodo poteſt pater vendere filium.⁊ 13
quomō liber homo poteſt vendī.vide.j. Ser
uitus.§.i.circa finem.
¶ Quid ſi res vendať duobꝰ.R. ꝙ potior eſt 14
ſcđs ſi res tradať ſibi vel primꝰ. ſi primo ſibi
deť.⁊ idē in donatōe.l.q̊tiens.C.de re.ven.ni
ſi primus emiſiſſet noie eccľie.ſpāle eſt in hoc
ut dñium acquirať ſine traditiōe.ar.c.ex lr̄is
de conſue.⁊ expreſſe.C.de ſa.ſanc.ec.l.ut inter
diuinū.publicumq̄ȝ.ēt ſi ſcđus emiſſet.⁊ ipſe
nomine eccľie.q: preferreť primus.ff.de ꝓcu.
l.in cauſe.ſed venditor tenetur crimine falſi.
ut patet.ff.ad.l.cor.dē fal.l.qui duobus.Si ve
ro permutauit aut alteri in ſolutū dederit.uel
aliter diſtraxerit poſt q̄ȝ eaȝ obligauerat tene
tur crimine ſtelionatus.ut.l.iij.ff.de cri.ſteľ.
¶ Vtꝝ vendens vinū qui nihil dixit de expe 15
ditione vaſorum poſſit illud euacuare in ter/
ra ſi emptor nō euacuat.R.ꝙ ſic.ſi vindemia

ſupueniat.vel ſi venditoꝛ eſt mercatoꝛ q ſolet
vendere ⁊ emere.ff. de peri. ⁊ co.re.ven.l.i.§.
pe.ſm Goffre. Unde tu dic ſm Hoſt.ꝙ ſi in
diget vaſis ⁊ eo ãmonito nõ vult.poteſt corã
teſtibus vinum menſurare ⁊ effundere. Qđ
limito niſi emptoꝛ ſit in tali neceſſitate ꝙ vẽ/
ditoꝛ teneatur ei ſubuenire ex debito.

16 ¶ Utrũ venditoꝛ teneat̃ de euictione empto/
ri.R̷.ſm glo. ⁊ Pa.in.c.ſi venditori. de emp.
⁊ ven.ꝙ ſic niſi in tribus caſibus. Primus ſi
in principio litis.vel ad minus poſt litem cõ/
teſtatam nõ denunciauit venditori: ut eum
defenderet.ut.C.de euictio.l.emptoꝛ fundi. ⁊
l.auctoꝛe.⁊.ff.eo.l.ſi tem.§.fi.

17 ¶ Sed quid ſi ſciebat litez motã venditoꝛ.R̷.
bar.in.l.denunciaſſe.ff.de adul. videtur ſenti
re ꝙ etiam teneatur denũciare. Ratio ſm eũ
qꝛ qñ denunciatio requiritur ad aliqđ facien/
duz.ut in caſu iſto.tunc nõ ſufficit ſibi ſcia ſo
la.ut in.d.l.denunciaſſe. Secus eſſet qñ denũ
ciatio requirit̃ ad ſimplicem ſciam habendaz
qꝛ valet ut regula qui certus eſt.de reg.iur.li.
vi.⁊.l.i.ff.de ac.emp.⁊ ven. Glo.tñ ⁊ Cy.i.d.
l.emptoꝛ.⁊ Dy.in.d.regula qui certus.tenent
ꝙ non tenetur denunciare.⁊ multi alij. Tñ tu
tius eſt ꝙ denunciet p.l.ſi controuerſia.in V.
auctori. heredi. ve eius enuncia.C. de euic. ⁊
ſic ſit denunciatõ qđ impoꝛtat nõ ſimpliciter
iudicare.ſed per officialem facere ei notum li
tem motam.ut veniat ad defendendum.

18 ¶ Secundus caſus qñ emptoꝛ citatus cõtu/
maciter affuit tpe ſnĩe. qꝛ videtur condẽnat⁹
pp ſuã cõtumaciã.d.l.emptoꝛ.⁊.ff.de euic.l.ſi
ideo.i.rñſo. Idem ſi venditoꝛ abſente non ap
pellauit a ſententia.l.herẽnius.ff.de euic.

19 ¶ Tertius qñ p iniuriam ſnĩa lata fuit ꝯ em/
ptoꝛẽ.d.l.emptoꝛ.qꝛ iniuria que fit emptori ñ
contingit venditoꝛem.l.ſi per imprudentiam
in prin.ff.de euic. Idem dic ſi p violentiam ex
tra iudicialiter auferat̃.d.l.ſi per. ẽt ſi notari⁹
poſuit ꝙ obligat ſe defendere de iure ⁊ de fa
cto.qꝛ illud de facto intelligitur ſi lis moueat̃
de facto non de iure ſm Pa.vbi.ſ̃.ꝙ violen
tia extra iudicialis non venit ſm naturã cõ/
tractus.de quo dic.ut no.per bart.in.l.ſtipu/
latio iſta.ff.de ver.ob.

20 ¶ Addo quartũ caſuz qñ emptoꝛ cõpromiſit
⁊ ꝯꝛiam ſnĩam repoꝛtauit.l.ſi dictũ.§. ſi in ar
bitrũ cõpromiſſero.ff.de euic.intellige hoc ve
rum ſi voluntarie cõpromiſit qꝛ ſecus ſi act⁹
ſ.uel a ſtatuto ꝙ ſic vult ut ĩnĩ cõſanguineos
cõpromittatur:⁊ huiuſmodi. ⁊ hoc denuncia
uit venditori.ſm bar.in.d.§. ſi in arbitriuz. ⁊
bal.in.l.i.C.de peri.⁊ co.re.ven. Quint⁹ caſus
qñ emptoꝛ potuit vſucapere ⁊ non vſucepit.
d.l.ſi dictum.§.ſi cum poſſet. Sextus caſus ſi
rem alienaz ſcienter emit.niſi de euictõne ſpe
cialiter ſibi cauerit.l.ſi fundum.C.de euit. Se
ptimus ſi aliquid caſuale contingat.C.eo. de
lega.l.fi.de re.ec. non alie.c. ad noſtram. vide
alios caſus per Hoſt.in ſum.eo.ti.

¶ Quid ſi fecit pactũ venditoꝛ ꝙ nõ vult te/ 21
neri de euictione.R̷.nihilominus tenebit̃ ad
pretiũ re euicta ...l.emptoꝛẽ.§.i.ff. de ac.emp.
Qđ limitat Ludo.de ro.in nõ qñ pactum ſit
in genere.ſ.a quocunq̃ euincat̃. Secus ſi ſpe
cificatur perſona. qꝛ tunc etiam non tenebit̃
ad pretium.caſus eſt in.l.qui libertatiſ.in pn/
ff.de euic.⁊ ibi glo.de hoc.

¶ Sed quantũ tenet̃ venditoꝛ emptori re em 22
pta euicta in caſibus in qbus tenet̃ đ euictõe
R̷.ꝙ in ſimplũ tñ.⁊ ſi fuit in culpa in venden
do tenet̃ ẽt ad intereſſe. In foꝛo tñ contentio
ſo in rebus pretioſis arbitrio iudicis cogitur
duplum ꝓmittere.aliter ꝯdẽnabit̃ in dupluz
pretij conuẽti.ff.de euic.l.ij.⁊.l.emptori.

¶ Utrũ venditoꝛ teneat̃ ad omnes expenſas 23
quas emptoꝛ fecit in iudicio qꝛ eum nõ defẽ/
dit venditoꝛ poſtq̃z ſibi hoc denunciauit.R̷.
Pa.vbi.ſ̃.ꝙ ſic.ſiue obtinuerit ſiue non.ut.l.
i.C.de euic. ⁊.l. venditoꝛes.ff. de verb.obli. ⁊
vtrobiq̃z per bar. Secus ſi non denunciaſſet
venditori litem motam.

¶ Utrũ emens domũ ꝓ centũ in qua poſtea 24
inuenit theſaurũ valente ducenta teneat̃.R̷.
Ludo.de ro.tenet ꝙ ſic.⁊ dicit ſe conſuluiſſe ⁊
obtinuiſſe in curia ꝙ in hoc hꝫ locũ remediũ
c.cum cã.de emp.ſ.ꝙ reſcindat̃ contractus uł
reſtituatur plus. Sed ꝯꝛium de iure eſt veri⁹
ſ.ꝙ nõ teneat̃. Rõ qꝛ theſaurus eſt res mobi
lis abſcondita ab ignotis dñis tpe vetuſtioꝛe
ut l.vnica.C.de theſauris. ḡ dñs nullus erat
ipſius.ut caſus eſt in.d.l.i.l.nũq̃z.§. theſaur⁹.
ff.de acqui.re.do. Sic ergo remanebimus in
diſpoſitione iuris cõis. ut ſit dñi ſoli ſi data
opera uel a caſu inuenit in ſuo.uł ſi data opa
i alieno ſolo erit dñi ſoli.ſi vo a caſu erit me/
dietas dñi ſoli.alia inuentoꝛis.ut in.d.l.vnica
Cum ergo iſte emptoꝛ ſit dñs ſoli erit ſuus.
de hoc caſus eſt in.l.a tutoꝛe. iuncta glo.ff.de
rei vendi.vbi pecunia inuenta per modũ the
ſauri cedit emptori. Secus ſi nõ eſſet p modũ

theſauri ut murata ab aliquo in muro.ut dīc
ter.in.d.§.Theſaurꝰ.qꝛ tunc non eſſet empto
ris.Nec ob.ꝙ venditoꝛ non vendit theſauꝝ
qꝛ concedo.ſed ſtamus in diſpoſitione iuris
cōis.ut cedat dn̄o ſoli.⁊ hoc habeo pꝛo idubi
tato ſi emptoꝛ nihil ſciebat de theſauro.ſed ſi
ſciebat ⁊ pꝛopterea emit.tunc videtur dubiū
Nicholaus tn̄ de lira ſuper Math.xiij.in il/
la parabola ꝺ̄ theſauro. ⁊.S.Tho.xxij.q.lxvi
ar.v.videntur tenere ꝙ licite emat̄ ⁊ de ſubti
litate iuris eſt veꝝ ꝙ poteſt licite fieri.ſed de
equitate videretur ꝙ aliquam partē deberet
dare venditoꝛi.vide de hoc ſi placet.qꝺ̄ no.in
l.ſi quis cum aliter.ff.ꝺ̄ ver.ob.ſed quo ad cō
ſciam ex quo ſciebat videtur inueniſſe. ⁊ ſi a
caſu.ſic medietas erit ſua. Si vero a pꝛopo/
ſito.ſic totum cedet dn̄o ſoli.ut.d.l.vnica.

25 ¶ Cū hoc ſit ꝙ iura nō cogant reſcindere con
tractū emptionis uel ſupplere iuſtū pꝛetium
niſi qn̄ deceptio eſt vltra uel citra dimidiā iu
ſti pꝛetij.ut.ſ̈.Dolus.§ ix.cui dat̄ electio tūc
R.ꝙ qn̄ eſt vltra dimidiā electio erit vēdito/
ris ſꝫ Azo.ꝑ ar.a ꝯ̄trio qn̄ eſt citra dimidiā.tē
eſt emptoꝛiſ.ut no.Ber.in.c.cū dilecti.⁊.c.cū
cā de emp.⁊ no.Pa.in.d.c.cū dilecti.ꝙ ſi pe/
riret res empta minus dimidia ꝑiret empto/
ri.qꝛ cū duo ſūt in obligatōe alternatiue.vno
ꝑempto remanet aliud.l.plerūqꝫ.ff.ꝺ̄ iure do.
⁊.l.ſticum.ff.de ver.ob.Et idem dic qn̄ eſt plꝰ
vendita ꝙ ꝑiret venditoꝛi ꝑ eandē rōnem.tn̄
pꝛedicti nō tenent̄ niſi ad reſtituendū id plus
quo vendidit uel ſupplere illud minus ꝗ̊ emit
vſqꝫ ad iuſtū pꝛetiū.⁊ poterit agere deceptuſ
vſqꝫ ad.xxx.ānos ſiue agat̄ ꝯditione ex.l.ij.C.
de re.vendi.que ꝯditiones cū ſint res ꝑſona
les ſunt ꝑpetue.Siue ex eo ꝯ̄ctu.ſ.ex vendito
ut no.Pa.⁊ Inno.in.d.c.cū cā.Si vō agere
tur officio iudicis.ut volūt aliqui ſic nō poſſꝫ
agere niſi vſqꝫ ad quatuoꝛ annos. qꝛ vſqꝫ ad
illud tempus dat̄ reſtitutio in integrū.l.vl.C.
de in inte.re.Pa.tn̄ vbi.ſ̈.vult ꝙ etiaꝫ ſi aga
tur officio iudicis detur vſqꝫ ad.xxx.annos.

26 ¶ Utrum mercatoꝛ qui ſcit plures alios poſt
ſe venire teneatur minus vendere ꝗꝫ ſit cōiſ
eſtimatio.uel dicere ꝙ pluresſ veniūt.R.Tho.
xxij.q.xxvij.ꝙ non niſi de perfectione.

27 ¶ Quid de mercatoꝛibus qui inter ſe conue/
niūt ut vnus ſolus vendat.R.ꝙ ſi hoc faciūt
in leſionē reipublice ſunt damnadi perpetuo
exilio ⁊ bonis ſpoliādi.ut.C.ꝺ̄ mono.l.vnica.
Secus ſi facerent pꝛopter aliquem bonum fi
nem.qꝛ liceret ꝺ̄ iſta materia habes.ſ̈.Dolus
§.ix.⁊.j.Negociatio.⁊.ſ̈.Ars.§.i.

¶ Utruꝫ ille cui datum eſt aliquid ad vendē 28
dum pꝛo.x.⁊ vendidit pꝛo.xij.teneat̄ illa duo
reſtituere dn̄o rei.R.ꝙ non.qꝛ ſi illa duo ſunt
vltra iuſtum pꝛetium tenetur reſtituere emē
ti.ſm ea que dixi ſupꝛa.§.vij.Si vero non ex/
ceſſit iuſtum pꝛetium.ſed ſua induſtria habu
it.ſic ſibi acquiritur.Nec ob.ꝙ datur ei certa
merces ꝓ laboꝛe.quia illa datur.ut inueniat
emptoꝛem pꝛo.x. ⁊ ſic non tenetur neceſſario
reſtituere.Secus ſi daretur ſibi ſimpliciter ut
venderet.quia tenetur vēdere melioꝛi pꝛetio
quo poteſt.⁊ totum dare domino ex quo mer
cedem habet pꝛo laboꝛe.

¶ Quid de vendente poſſeſſioneꝫ uel emente 29
ꝯ.tales confines que eſt plus uel minus ꝗꝫ ſit
dictum.vide ſupꝛa.Donatio.§.xl.

¶ Queritur de.q.quotidiana vtrū valeat vē 30
ditio vel alius contractus collatus in alteriuſ
arbitrium.R.ꝙ ſi eſt in certa ꝑſona cuius ar/
bitrium cōmittitur non valet.l.ſi merces.§.i
ff.locati.niſi ī caſu qn̄ ſimpliciter fuit cōmiſſū
in arbitriū boni viri.qꝛ tūc intelligit̄ in arbi/
triū iudicis.l.vir bonus.ff.iudi.ſol.⁊ ſic videt̄
cōmiſſū in certam perſonā. Si vero perſona
cui cōmittit̄ eſt certa.tūc licet varia ſit opinio
in.l.in emenitis.C.de emp.⁊ ven.tn̄ dic ſm.d.
Lucam de graſſis.in.l.ſi quis arbitratu.ff.de
ver.obli.ꝙ ſiue ſubſtantialia ꝯ̄ctus.utputa ꝑ
tiū in venditione ⁊ ſilia.ſiue accidentalia.pu
ta vendit̄ ſeruus ſi rōnes redididerit ⁊ hmōi
cōmittant̄ in arbitriū certe ꝑſone valet ꝯ̄ctus
ſi ille voluerit arbitrari.nā ſic ſūt ſubſtātiale
vltime voluntatis.ꝑt ferri in arbitriū herediſ
l.ſi ſic.ff.de lega.i.ita in ꝯ̄ctibus.l.ſeruū qui ſi
lij.§ cū qui.ff.de lega.i. ⁊ pꝛo hoc videt̄ caſus
in.l.ſi libertꝰ iurauerit.ff.de ope.liber. vbi va
let pꝛomiſſio liberti facta de operibus ad ar/
bitriū patroni. ⁊ ſi male arbitratus fuerit ꝑt
cogi ut arbitret̄ ſicut bonus vir.Sic in ꝓpoſi
to q ſi arbitrari noluerit uel nō ꝑt.ſic nō vale
bit.§.pꝛetiū.inſti.de emp.⁊ ven.Si vō moꝛ/
tuus fuerit alter contrahentiū ſi fuit cōmiſſū
ſuꝑ ꝯ̄ctu ꝑficiendo non poterit arbitrari. Si
vō ſuꝑ ꝯ̄ctu ꝑfecto ſic non expirat eius ar/
bitrium ſed ſicut contractus tranſit ad here/
dem.ita obligatio de ſtando arbitrio dicte ꝑ/
ſone ſm Bar.in.d.l.ſi quis arbitratu.

¶ Quomodo autem contractus emptioniſ ⁊ 31
venditionis reſcindatur pꝛopter dolū.habes

ff.dolus.§.ix.uel propter minoritatẽ pretij.qñ
eſt citra dimidiam iuſti pretij. uel ꝓpter al'ſ
cauſas.vde Hoſti.in ſum.eo.ti. ꝛ Azo.in ſũ.
C.de reſcin. ven. quia parum ad confeſſores
ſed ſufficit quod dictum eſt.

Emunitas vide.j. Jmmuni/tas.

Enormis iniuria quando dicat̃ R.c.cum illorum.de
ſen.exco.exemplificat ſi mẽbrum muti
let̃ ſi effuſio ſanguinis fit.Et intelligunt doc.
ibidem quando effuſio eſt in abundantia.ꝛ d̃
membro de quo ſanguis de facili non exijt.
Jtem ſi in epiſcopum aut in abbatem uel pre
latum ſeu ſuperiorem ſit iniecta manuſ.inſti.
de iniur.§.atrox dicitur ſi quis vulneret̃.Jn/
tellige ſi vulnuſ eget medicamine cirugine ul'
emplaſtroꝝ.ſeu alioꝝ medicinalium ſꝫ Mo
nal.Jtem ſi quis fuſtibus ceditur ſi i theatro
uel foro.aut in conſpectu iudicis verberetur.
Jtem ſm alios ſi in eccleſia uel cimiterio. aut
dormitorio verberet̃.ar.de ſen.ex.c. cum pro
cauſa.xvij.q.iiij.quiſquiſ.ꝛ.§.qui autem.Jtẽ
ſi ſacerdoti induto veſtibus ſacerdotalibus.
C.de iniur.l.atroceꝫ.Sed breuiter dic ꝙ iniu
ria dr̃ enormis.Primo ex pſona ꝛ in iure nõ
habemus expreſſum niſi qd̃ dictum eſt in.d.c.
cuꝫ illorum. ꝛ in.d.l.atroceꝫ. ꝛ inſti.de iniur.
§.atrox.ꝛ.ff.eo.ti.l.pretor.§.atrocem. vbi dr̃
de magiſtratu parente ꝛ patrono epõ prelato
ꝛ ſacerdoti induto.ut.s̃.dictum eſt. Secũdo
ex loco.utputa ſi in cõſpectu pretoris fiat ſeu
prelati.ut in.d.l.pretor ꝛ in teatro uel foro.ut
in.d.§.atrox.ꝛ l. ſed eſt queſtiõis in prin.ff.d̃
iniurijs.Tertio ex tempore. ꝛ hoc eſt arbitra
riũ.utputa ludi uel magni feſtiuitatis.Quar
to ex re.puta.ex vulnere.vnde dicit.l.Vulne/
ris magnitudo atrocitatem facit ꝛ non nũq̃ꝫ
loc⁹ vulner̃.ul' vti oculo pcuſſo hec ibi.ff.de i
iurijs.ita incipit. Quinto ex modo.vnde dic̃
Pa.in.c.cuꝫ illorum de ſen.exco.ꝙ percuſſio
in eccleſia uel in platea ꝛ exceſſus notorius di
citur enormis .d.§.atrox.ꝛ ꝙ epiſcopus non
poteſt eum abſoluere ex talibus iniurijs no/
torijs factis eccleſiaſticis perſonis.
1 ¶ Sed qs habebit arbitrari. an ſit enormis i
iuria.R.ꝙ ille qui habꝫ abſoluere ꝛ ligare an
ſit ſue iuriſditionis.ut puta poſſit eum abſol
uere uel ne.ar.c.ſuper litteris de reſcrip.ꝛ.l.ſi
quis ex aliena.ff.de iudi. Sed caueat vbi ius
determinauit atrocem ne ipſe velit leuem. ar
bitrari.q2 non abſolueret. ſed deciperet. Se/
cus vbi ius non determinat.

Episcopus grece latine ſpecu/lator interpretat̃.
ut dr̃.xxi.di.c.cleros.ꝛ.viij.q.1.qui epiſ
copatũ.Speculare eni debet mores ꝛ vitam
populi ſibi ſubiecti ꝛ intendere ad eoꝝ ſalutẽ
Vnde ep̃s hec negligens eſt in peccato mor/
tali ꝛ dr̃ canis ipudicus.ij.q.vij.g nec.ꝛ dꝫ le
ctioni ꝛ orationi vacare.ut in.c. epiſcopi.ibi/
dem.nec debet habere familiaritatem praui
hois.ut in.c.peruenit eadem cauſa.ꝛ.q.imo p̃
ſbyteros.diacones.clericos.boni teſtimonij.
debet penes ſe habere.ut in.d.c.epi.ꝛ.c.cũ pa
ſtoris.ꝛ de conſe.di i.c.epiſcopus deo.
¶ Vtruꝫ principalius debeat intendere mul 1
tiplicationi tpalium.R.ſm Tho.in quol.ꝙ n̄
ſed eius propria ꝛ precipua cura debꝫ eſſe cir
ca cuſtodiam gregis ſibi cõmiſſi orando. pre/
dicando.ſacramenta diſpẽſando.ꝛ ſua. iuxta
quod reſ exigit erogando.Poteſt tñ intende
re multiplicationi tpaliuꝫ ad vtilitateꝫ eccl'e
quando oportunitas adeſt ꝛ fieri poſſit ſine
damno ſpũalium notabili.al's non.Alc.autẽ
ſa ſe ti.de auaritia dicit ꝙ ep̃s non poteſt cõ
gregare ad ſui tuitionem.ſiue eccleſie ſiꝰ rex
ſt ſed dꝫ conuertere res eccl'e in vſum eccleſie
quod facit pauperibus dando. Ratio eſt. q2
rex ad hoc conſtitutus eſt.ut ſubditoſ in pace
teneat ꝛ defẽdat ab aduerſarijs.ꝛ ideo poteſt
ad hoc congregare.nõ ſic ep̃s ſed ut faciat bo
nũ eccleſie.quod facit dando pauperibus.fac
xij.q.ij.aurum. Vñ tenet Tho.ſa ſe.q.clxxxv
ꝙ ſi bona eccleſiaſtica non diſpenſat in pios
vſus.ſed notabiliter deficit peccat mortaliter
Secus ſi in modico deficiat.Addit tamen ꝙ
ſi neceſſitas non iminet pro pauperibuſ ꝙ po
teſt reſeruare in futuꝝ.uel emere poſſeſſioneſ
ut tempore neceſſitatis prouidere poſſit.Bo
na vo patrimonialia poteſt tenere ad libitũ.
¶ Vtrum liceat appetere epiſcopatũ.R.ꝙ nõ 2
viij.q.i.qui epiſcopatum ibi dicitur locus ſu/
perior ſine quo popul⁹ regi non poteſt.ꝛ ſi ita
retineatur atq3 adminiſtret̃ ut decet.tñ inde
center appetit̃ q̃ꝫobrem ocium ſanctũ querit
gratia veritatiſ.negocium iuſtum ſuſcipit ne
ceſſitas charitatis quã ſarcinam ſi nullus im
ponit pcipiende atq3 intuende veritatis va/
cañ.eſt.Si ãt imponit̃ ſuſcipiẽda eſt pp cha/
ritatis neceſſitatẽ.Sed nec ſi oio veritatis d̃/
lectatio deſerẽda ſꝫ ſubtrahat̃ illa ſuauitaſ ut

non opprimaꝛ iuſta neceſſitas.hec Augu.Ex
q̄ pꝫ ꝙ appetiꝛ illicite.Et qn̄ ſit mortale vide
s̄.Ambitio primo ⁊ oblatus recuſaꝛ cū pctō
mortali ſi eſt dignus.⁊ eque dignus nō eſt cui
debeat dari. Facit ſimiliter ad hoc ei in ſcri/
pturis ca.cā.⁊.q.vide.s̄.Electio.§.xxx.
3 ¶ Quā iuriſditionē habeat. vide de of.or. p
totum.quia ad confeſſores non pertinet.
4 ¶ Utrū eps poſſit ꝯcedere auctoritatē nō epiſ
quā ipſe hꝫ.R.Pa.in.c.accedentibus. de ex/
ceſ.prela.ꝙ nō ea que ſpectā ad ordinē epalē
ſicut ordiare.chriſmare.ꝯſecrare.⁊ ſimilia. ut
in.c.aqua.de conſe.eccle.uł alta.Ea vero que
ſpectant ad iuriſditionē epalem bene poteſt
ſicut cognoſcere de cauſa matrimoniali. iniū
gere publicā pniam.concedere indulgentiaꝫ.
iudicare de clericis ⁊ hmōi.ut.xvi.q.ij. viſis.
preter inſignia.ut vſus mitrie. ⁊ pontificaliū
que ſolus papa concedit.ar.c.ut apoſtolice.de
priuil. li.vi. ea etiam que ſunt iuriſditionis
poteſt concedere.qꝫuis nondum ſit conſecra/
tus nec ſacerdos.ſm eundem Pa.vbi.s̄.poſt
Jo.an.⁊ Calde.ut ibi notat Panor.
5 ¶ In quibus poteſt epiſcopus diſpenſare.vi/
de.s̄.Diſpenſatio.§.v.
6 ¶ Utrum eps cadat in penam ſuſpenſionis
aut interdicti.R.ꝙ non ex nulla conſtitutiōe
niſi in ipſa de ipſis epiſcopis fiat ſpecialis
mentio.Similiter nec eorum ſuperiores.ut i
c.quia periculoſum.de ſen.excom.li.vi.Idem
dic de ſuſpenſione a beneficio a iure poſita.
ut in.c. ſi compromiſſarius.§. huiuſmodi de
elec.li.vi.Secus de excommunicatione.ut no
tatur in dicto.c.quia periculoſum.
7 ¶ Utrum eps poſſit diſpenſare in pluralitate
beneficiorum. vide.s̄.Beneficium.§.xxxviij.
8 ¶ Utrū executōe deuoluta ad epiſcopum pro
pter negligentiaꝫ executoris teneatur epiſco/
pus ſeruare formā quā tenebanꝛ executores.
R.Bar.in.l.ſi puellam.C.ſi man.ita fu.ali. ꝙ
ſic.⁊ facit tex.in cle.i.de ſupplen.negli.prela.⁊
quod no.Jo.an.in.c publicato.de elec.
9 ¶ Utrum mortuo epiſcopo expiret officium
vicarij.R.Pa.in.c.i.ne ſe.vacan.ꝙ ſic.ut no/
tat.glo.in.cle.ſi.de procura.Idem videtur de
officio ꝑoris ꝯſtituti ab abbate mortuo abba
te. ar. ex nō.in.d. cle.ſi. Secus ſi conſtitutus
eſſet ab abbate cum capitulo.ar.c.ij. de ſta.re.
10 ¶ Epiſcopus in ſinodo dꝫ cōſtituere aliquos
idoneos viros per totam dioceſim quos de/
bet iuramento aſtringere ad denuntiandum

ſibi vel per euꝫ miſſo quicquid perpenderint
fieri contra voluntatē dei ⁊ totaꝫ xpianitatē
quod pertinet ad iuriſditionem eccleſiaſticaꝫ
ut habetur in.c.epiſcopus in ſinodo.xxxv.q.
vi.⁊ tales appellantur teſtes ſinodales.
¶ Epiſcopus poteſt cogere religioſos mendi 11
cantes ut vadāt ad ꝓceſſiōes.c.nimis praua.
de exceſ.prela.Ex quo tex.dicunt doct.ꝙ ex q̊
ꝓhibetur eis ne ex leui cā compellant eos ire
ad ꝓceſſiones ſequiꝛ ꝙ ex magna ⁊ graui cā
poſſūt utputa nouo introitu epi uel legati uł
iminēte peſte aut alio flagello.uel in generali
bus letanijs que ſunt tres dies rogationum.
hec nō. Pa.in.c.dilectus.de offi.ordi. Quod
eſt verum niſi ſpeciale priuilegium habeant.
¶ Eps in eccleſijs baptiſmabilibus debet or/ 12
dinare magiſtros qui doceant pueros in ſtu
dijs lraꝝ liberaliūqꝫ artiuꝫ aſſidue vbi neceſ
ſitas occurrerit.xxxvij.d.i.de quibuſdam.
¶ Epiſcopus ſingulis annis ſinodū tenet ad 13
monendo clericos conſtitutiones legendo. ⁊
laicis predicādo.ut.x.q.i.placuit. Item ſingu
lis annis ſi poteſt viſitet omnes eccleſias.mo
naſteria.⁊ hoſpitalia ſibi ſubiecta.
¶ Eps tenetur deputari in eccleſijs cathedra 14
libus ⁊ alijs ꝯuentualibꝰ viros idoneos ad p̄
dicandū ⁊ cōfeſſiones audiendū aliter peccat
mortaliter. ſiłr qn̄ ipſe nō ꝑꝑ amplituninem
dioceſis uel alia occupatione.teneꝛ hr̄e viros
potētes in opere ⁊ ſermone qui viſitent ⁊ do
ceant vice eoꝝ plebes ſibi cōmiſſas ⁊ eis ꝓui
deant de ſuſtentatōe.ut i c.int cetera.d of.or.
¶ Epiſcopus dꝫ quos vult ordinare iquirere 15
primo de etate debita ad illū ordinem.dic ut
j.Etas.⁊ de litteratura.Nā ordinans ſubdia
conū uel diaconū qui neſcit officium videtur
peccare mortaliter.qꝛ prebet ei cauſam peccā
di mortaliter.Quantū vo ad illos quos ꝓ/
mouet ad curam aiarum ꝙ habeant ſcientiā
neceſſariam:de quo.s̄.Confeſſio.iiij.§.iij.ałs
peccat mortaliter. Item non permittat ꝙ no
tarius petat ſalarium in ſcribendo ordinan/
doſ.quia prohibitum eſt.i.q.ij.ſicut epiſcopū
intellige ſm gloſam.ibidem quando eſt ſala/
riatus.ałs poteſt. accipere aliquid dūmodo
epiſcopus non participet in lucro licet con/
trarium teneat glo.ibidem.
¶ Epiſcopus poteſt querere de titulo benefi 16
cij ſui ſubditi ſi non conſenſit in euꝫ. vt volu
it Fede.conſilio.xcviij.⁊ idem dic de quocun
qꝫ alio cuius intereſt.

17 ¶ Eps eccleſiaſtica officia non dꝫ cõmittere propinquis nec adminiſtrationẽ rex eccleſiaſticarum. ut in. c. indicatũ eſt nobis. lxxxix. di. cum. c. ſe. ſed hyconomus debet eſſe clericus honeſte vite. ut probatur ca. di. per totum.

18 ¶ Epiſcopus in conferendo beneficia debet attendere ut det dignis. aliter peccat mortaliter ſm Tho. ⁊ Alber. in. iiij. facit quod not. lxi. diſt. c. in ſacerdotibus.

19 ¶ Epiſcopus in publico debet lineis vti. niſi ſit religioſus. ſuper indumentis. ut in. c. clerici officia. de vi. ⁊ hone. cleri.

10 ¶ Eps tpe interdicti poteſt celebrare ⁊ celebrari facere vbicũqꝫ ⁊ audire diuina. ut in. c. ſi. de priuil. lib. vi. Quod limita. ut in. c. quod nõ nullis. de priuil. ſ. interdictis excluſis. ſubmiſſa voce. ianuis clauſis. ⁊ campanis nõ pulſatis. ⁊ ipſe ſpecialiter non ſit interdictus. nl non fuerit cauſa ipſius interdicti.

11 ¶ Epiſcopus poteſt vbicunqꝫ cũ altari portatili celebrare ⁊ celebrari facere. d. c. ſi.

12 ¶ Eps nõ ſeruans canones uel non faciens ſeruari eſt piurus. nõ. Pa. in. c. ego. de iureiurã. allat glo. in. c. ſacerdotes. el. i. ij. q. vij. que dicit ꝙ a prelato nõ ſeruante canones pt receди ſicut ab excõicato receditur ⁊ preciſo. Qõ intelligit dictus Pa. verum quando ex contemptu non ſeruat nec ſeruari facit. al's ſec᷒.

13 ¶ Vtrum eps ꝓ pſecutione ſui corporis poſſit fugere. R. ꝙ. S. Tho. ſa ſe. clxxxv. ar. v. ꝙ vbi ſubditorum ſalus exigit pſone pñtiam non põt fugere propter aliquod damnũ tpale uel corporale. imo tenet ſicut bon᷒ paſtor aiaꝫ ponere ꝓ ouibus ſuis. Vbi vero ſufficienter in abſentia ꝑ aliũ poſſet ſaluti ſubditorum ꝓuideri. tũc licite poſſet fugere nec ẽ mercenari᷒ tunc. Hoc idẽ pꝫ i. c. ſciſcitaris. vij. q. i. vide Inno. in. c. niſi. de renũ. ⁊ glo. in. §. hoc totũ. vij. q. i.

14 ¶ Epiſcopalis dignitas liberat a conditione ſeruili ⁊ a ſcriptitia. liiij. di. ſi ſeruus ſcientie. el. ij. ⁊ etiam a ciuili ſm canones. ut tenet glo. in dicto. c. ſi ſeruus.

15 ¶ Eps ſi hꝫ iuriſditionẽ tpalem in aliquo loco dꝫ conſtituere iudicẽ laicum qui in cã precipue criminali faciat iuſticiam. ⁊ poteſt ẽt in ſpãli ſup aliq̊ maleficio delegare ut faciat iuſtitiam. ⁊ nõ efficitur irregularis. dũmodo ꝑ ſuã reſponſionẽ neqꝫ directe uel indirecte indicet iudici ꝙ debeat penã ſanguinis irrogare ſed ſolum in genere ꝙ faciat iuſtitiã. ⁊ ꝙ ſi dubitat conſulat peritos iudex aliter eſſet irregularis. c. litteris. de exceſſi. prela. Tenet tñ Rodo. ꝙ etiam poteſt dicere ꝙ puniat reum ſm ꝙ ius vult. dũmõ non exprimat de morte uel de mutilatione. ut ẽt nõ. Hugo. diſt. iij. c. ois aũt lex. preſens tamen non debet eſſe vindicte ſanguinis. ut in dicto. c. ex litteris.

¶ Vtrum epiſcopus peccet mortaliter reſpõdendo in ordinatione ſua cũ interrogat vtrum ſciat nouum ⁊ vetus teſtamentum. ꝙ ſcit. R. ſm Ricar. in quol. iij. q. xxiiij. ꝙ ſic. ſi eſt ita ignarus ꝙ neſciat in generali mandata dei. articulos fidei virtutes. ⁊ vitia etiã ſacramẽta. qr tunc mentit pernitioſe. Si vero non eſt ita ignarus quin ſciat vetus ⁊ nouũ teſtamẽtum quantũ ad ea que neceſſariũ eſt ſcire prelato. ⁊ ſine quorum ſcientia non poteſt conuenienter exequi officium ſuum tunc nõ credit ꝙ peccet mortaliter. licet in alijs ſit indoctus quia videtur ꝙ conſuetudo ſic ſolum velit. 26

¶ Vtrum religioſus promotus in epũm teneat ad obſeruãtias regulares. R. ꝙ ſic. vide infra Monachus. §. vij. ⁊ religioſus. §. xxxiij. 27

ERrare eſt aliud pro alio putare. Vñ Aug. xxxviij. di. in. c. qꝫuis. inquit. Quiſquis ſe exiſtimat ſcire qđ neſcit ꝓ vero quippe approbat falſum qđ erroris eſt ꝓpriũ. Ad idẽ. xxij. q. ij. in quibus. Et iõ in. d. c. qꝫuis dr ꝙ non eſt ꝯſequẽs vt continuo erret quiſquis aliquid neſcit.

¶ Vtrum error ſit peccatum. R. ꝙ in his que non pertinent ad regnum dei capeſcen. vel non ſic non eſt peccatum. aut ſi eſt. minimum eſt. vt in dicto. c. in quibus. 1

¶ Errantes non videntur conſentire. l. nihil cõſenſui. ff. de reg. iur. Ratio habetur. j. Matrimonium. iij. Impedimento. iiij. in prin. 2

¶ Error iuris an excuſet a dolo ⁊ conſequenter a pena que debetur propter dolum. R. ꝙ ſic. vide ſupra. Dolus. §. i. 3

¶ Error communis aliquando facit ius. ar. xcv. diſt. c. ecce ego. quaſi in ſi. ⁊ in. l. barbari᷒ ff. de offici. preto. 4

¶ Errorem ſuum quilibet debet corrigere. xxxv. q. ix. §. quia ergo. ⁊. §. ſequenti. 5

¶ Error quando dicatur intolerabilis. R. qñ aliquid cõmuniter vel in ſuo genere eſt peccatum. ut in. c. venerabilibus. §. poteſt. de ſen. ex. lib. vi. Vel ſi contineat aliquod impoſſibile ut in glo. c. per tuas. de ſen. ex. vel cõtra ius vel legem. vel excommunicet quia bonum fecit. puta elemoſynam. vide in. d. glo.

ERubeſcentia de bono, eſt
pctm̄. ⁊ filia
accidie. ⁊ cōtingit quadruplicit̃. Prio
cum erubeſcit de defectu nature. utputa qꝛ ē
claudꝰ ⁊ hmōi. ⁊ hoc eſt pctm̄ ſi eſt nimia. lvi.
di. naſci. ⁊. c. nunq̄ꝫ erubeſcamus. Scdo cum
erubeſcit dicere veritatem. ut predicare. teſti/
ficari. corrigere. Et hec aliqñ eſt mortalis ſi ñ
facit qñ tenetur de precepto. Tertio cum eru/
beſcit confiteri mortalia peccata. ⁊ ſi omittit
propter hoc mortalis ē. Quarto cū erubeſcit
ieiunare. orare. ⁊ huiuſmodi. ne dicatur ſcūs
⁊ hoc eſt peccatum veniale qñ omittit nō ne/
ceſſaria. ſecus quando neceſſaria. qꝛ mortale.

ETas determinata requirit̃ in mul
tis neceſſario a iure. ita ꝙ nō
tenet geſtum ante. Et primo in ſponſa
libus. vij. annorum completorum. ut in. c. vni
co. de deſpon. impu. lib. vi.
1 ¶ In matrimonio vero. xij. annoꝝ in femina
⁊. xiiij. in maſculo. niſi malitia ſuppleat etatē
qđ tunc eſt qñ ſunt potentes ad coeundū ſil̃.
ut not. in. d. c. vnico. In voto religionis ſeu ꝓ
feſſiōe fienda requiritur. xij. In muliere. xiiij
In maſculo completus. ut habet̃ de muliere
in. c. cum virum. de regula. ⁊ in. c. puelle. xx. q. i
⁊ in. c. puella. xx. q. i. de maſculo. in. c. ſignifica
tum. de regula. ⁊ in. c. i. de regula. li. vi. fallit in
caſu de quo. ſ. Monitius. §. ij.
2 ¶ In ordinibus capiendis prime tonſure eſt.
vij. annoꝝ completoꝝ. ut in. c. in ſingulis. lxx
vij. di. ⁊ ēt trium minoꝝ ordinū. ut in. d. c. in
ſingulis. ⁊ quicunqꝫ conferrent ante predictā
etatē niſi religionē intraret ſuſpenſuſ eſt ip̄o
facto ꝑ annū a collatiōe eiuſdē ordinis. de tē.
or. c. nullus. li. vi. Acolitatuſ poſt. xij. annū. ut
in. d. c. in ſingulis. Subdiaconatꝰ eſt. xviij. an
nus inchoatꝰ. Diaconatus vero. xx. Presby
teratus. xxv. ut in cle. generalē. de eta. ⁊ quali.
ordi. Si tñ ordinet̃ añ dictā etatē quis ſuſci/
pit quidē characterē ordinis. ſed ñ executōeꝫ
vſqꝫ ad completū tp̄s. ut no. in. d. cle. genera/
lem. nec epiſcopus poteſt diſpēſare. ut ibi no.
3 ¶ In beneficijs regularibus in abbatiſſa. xxx
annoꝝ completoꝝ. ſil̓r ⁊ in prioriſſa. ſeu mr̄e
uel miniſtra que habet regere monaſterium.
ut in. c. idēnitatis. de elec. li. vi. In abbate. xxv
annoꝝ inceptorum. per. c. cum in cunctis. i. §.
inferiora de elec. vbi regulariter ad quālibet
dignitatē obtinendā requirit̃ illud tp̄s. licet
nō de abbate ſit aliquid ſpāliter expreſſū. In

prioratu collegiato. i. ꝙ habeat ſub ſe collegiū
xxv. annoꝝ inceptoꝝ. ar. cle ne in agro. §. cete
rum. de ſta. regula. In prioratu vero non con
uentuali ſi habet curam aiarum. quā habeat
ꝑ ſe exercere requirit̃. xxv. annoꝝ inceptoꝝ
qꝛ oꝫ ſit ſacerdos. ſecus ſi non hꝫ ꝑ ſe exercere
tunc ſufficit etas. xx. annorum completorum
d. §. ceterum. In prioratu autem qui non hꝫ
curam aiarum requiritur etaſ. xiiij. annoꝝ cō
pletoꝝ. qꝛ oportet ſit ꝓfeſſus. c. nullus. đ elec.
li. vi. Et ita tenet Pa. in. c. ſuꝑ inordinata de
preben. licet Fede. dicat ſufficere etatem. vij.
annoꝝ. cui non credo. qꝛ oportet ſit profeſſus
in religione. ut dictuꝫ eſt in beneficijs. ſecula
ribus que habent dignitatē. In epiſcopo. xxx
annoꝝ completoꝝ. c. cum in cunctis. de elec.
Inferiora vero ep̄atu requirunt ꝙ attigerit.
xxv. annū. d. c. cū in cunctis. §. inferiora. Ep̄s
tñ poteſt diſpenſare in dignitatibus uel ꝑſo
natibus curam aiarum nō habentibuſ. ut. xx
annū completū habeant. c. ꝑmittimuſ. de eta.
⁊ quali. li. vi. In bñficijs vo ſimplicibus ſūt
opiniones. ſed mihi placet opinio Cald. quā
ſequitur Pa. in. c. ſuꝑ inordinata. de prebē.
ꝙ ſi bñficiū ſonat in nomen rectorie. utputa
qꝛ eſt eccl̓ia uel capella ꝑ ſe ſtans hñs ad regi
men clericū. tunc requiratur etaſ. xiiij. annoꝝ
completoꝝ. ut in. d. c. indecoꝝ. de eta. ⁊ quali.
ordi. qꝛ qui neſcit ſe regere nec eccl̓aꝫ. Si vo
nō ſonat rectoriā ſed eſt beneficiū in eccleſia.
tunc ſi requirit maturitatē cōſilij ut in cano
nicatu eccl̓ie cathedralis. Hoſt. ⁊ Archi. te/
nent ꝙ requiritur etas. xiiij. annoꝝ. qꝛ ante ñ
poteſt iura ſapientū tractare. ſicut dicimus i
milite volenti teſtari ante illā etatē in. l. licet.
ff. de te. mili. Si vero non requirit maturita
tē conſilij. tunc. vij. annoꝝ eſt etas. ⁊ iſta ſunt
bñficia in multis eccleſijs pro clericis pueris
¶ In electionibus monialiū requirit̃ etas. xij 4
annoꝝ completoꝝ aliter nulla admittitur ad
eligeñ. ut in. c. idēnitatibus. đ elec. li. vi. In iu
ramēto ⁊ teſtimōio requirit̃ pubertas. ut no.
in. c. paruuli. xxij. q. v. ⁊ in. c. teſtes. iiij. q. iij.
¶ In teſtamentis ⁊ multis alijs que omitto. 5
qꝛ ad nos nihil requirit̃ pubertas in electōne
ſepulture requirit̃ ꝙ ad annos pubertatis ꝑ
ueniat. ar. c. lꝫ. de ſepul. li. vi. Quō cognoſcet̃
qñ requirit̃ etas cōpleta qñ de mente ignorat̃
ſtatuentis uel diſponentis. Reſpondit Bar.
in. l. ſi cui. ff. de le. i. ꝙ qñ etas ꝓfertur in geni/
tiuo requirit̃ ꝙ cōpleta ſit in ablatiuo cū pre/

poſitione in ſufficit ſit inchoata. ſine prepoſitione requiritur completa.cle.i.de ſe.poſ. In accuſatiuo cũ verbo ſignificãte rem perfectã ut prepoſitio.p. uel cum futuro coniunctiui requiritur comperta.l.non putabam. z.l.ſi in annos.ff.de condi.z demon.ſine tali verbo ſi de fauore agitur ſufficit inchoaſſet ſi de odio requiritur completus.l.ad rem publicaʒ.ff.d͡ mu.z bo.In accuſatiuo cum prepoſitione ad ſufficit inchoari.l.qui filium.ff.ad treb.

Euagatio mentis eſt filia accidie. ꝓpter tediuʒ boni opis euagaẽ varia cogitando ut ipʒ tedium euitet. z hec inducit ad multiloquiuʒ z vaniloquium.z audieñ noua. z facit inſtabilem in loco.que tunc ſunt mortalia cũ ſit p predicta contra aliquod preceptuʒ al's venia le.hec ex ſancto Thoma.ſa ſe.q.xxxv. In oratiõe autem an ſit peccatum.vide.Oratio.§.x

Euangelium legẽs ſacerdos vtitur ſtola ſicͫ diaconus.xxxij.di. eccleſiaſtica. Euangelium non ſedendo uel genuflexo ſed ſtando audire debemus de conſe.di.i.apoſtolica.

Eucharistia i.bona gratia ab eu qð eſt bonuʒ z charis gratia.z ſic noiatur ſm q continet realiter xp̃m qui eſt plenus gratia. ſʒ vo qð eſt ſignũ rememoratiuũ paſſionis xp̃i.que fuit ſacrm verum dicitur ſacrificium.ſm aũt qð eſt ſignũ demõſtratiuũ vnitatis eccl'ie cui hoies aggregantur per ipſam dr cõmunio.ꝓ ut vero eſt prefiguratiuũ diuine fruitionis.q̃ eſt in pria dr viaticum.q2 prebet nobis viam perueniendi ad illam.vel q2 datur tranſeuntibus de hac vita ad ipſũ xp̃ʒ. vnũ tñ eſt ſacrm̃ in quo ſũt tria.ſ.ſpẽs viſibilis. corpus xp̃i verũ.z corpus xp̃i myſticũ.ſ.eccleſia. z ſm q dicͫ Aug. Primũ eſt ſignuʒ ſecundi z tertij.Secundũ eſt res z ſignũ z cauſa tertij.Tertiũ eſt res ſecũdi z veritas primi.de quo de cele.miſ ſa.in.c.cum Marthe.§.diſtinguendum eſt.

1 Que eſt materia debita hui⁹ ſacri.R.q panis triticeus z vinũ vitis.vſus.n.huius ſacri eſt refectio que ad ſui integritatem cibũ z potum requirit. Significatio ẽt eius eſt duplex vna paſſio xp̃i in qua ſanguis fuit ſeparat⁹ a corpore. alia eſt cibatio corporis z aie. z propterea pp cõueniemtiã vſus z ſignificatiõis duplex materia exigebatur.

2 Utꝝ poſſit cõfici de pane farris z ſpelte uľ ſiliginis.R.lʒ aliqui dixerint q ſic. tu tñ tene q non pt confici niſi in pane triticeo.i.frumẽti.ſm Sco.in.iiij.diſt.xi. z cõiter theologos.

Utrum in paſta facta de tritico poſſit confici.R.ſm Sco.vbi.ſ.q non. 3

Utꝝ poſſit confici in pane corrupto.R. q nõ.qñ tanta eſt corruptio q panis ſpecies ſoluunẽ ſicut qñ ꝯtinuitas ſoluiẽ.z ſapor z color z alia accidentia mutanẽ.ſecus ſi eſſet aliqua diſpoſitio ſolũ ad corruptionẽ quaʒ declarat aliqua immutatio ſaporis.q2 ſic poteſt cõfici 4

Utꝝ in amido poſſit confici.R.Sco.vb.ſ q multo ꝓbabilius eſt q non.iõ peccat z iudicio meo grauiter. qui ex tali materia ꝯficit ſcienter ſiue q preparat.ille ãt q ꝯficit ignorãter.lʒ nõ ꝯſecret.tñ nõ ẽ idolatria ſʒ Sco.vbi ſ.nec idolatrare facit.q2 quantũ in ſe eſt mãʒ eſſe idoneam z ab alijs adorandaʒ ſupponit. 5

Utrum poſſit confici in pane fermentato R.ſm Sco.in.iiij.di.xi.q ſic.z tex.eſt in.c.litteras.de cele.miſſa.z in.c.in ſacro.d͡ conſe. di. ij.ſed grauiter peccat latinus ſi celebrat i fermentato. z ut dicit Sco. forte etiam grecus grauiẽ peccat propter multa que adducit ibidem.ſed maxime q2 xp̃s in azimo conſecrauit 6

Utrum poſſit cõfici in pane facto de aqua roſea uel endiuie z hmõi.R. quidam theologi in.iiij.di.xi.tenent q non poteſt confici de pane facto ex quocunqʒ alio liquore.ſed oportet ſit factus de aqua vera aliter vere panis ñ eſſet.Alij autem theologi tenent q põt ꝯfici q2 aqua ipſa non requiritur ut maneat in ſpẽ propria.imo mutaẽ in naturaʒ aliam.ſed ego credo q non poteſt. q2 chriſtus fecit in pane facto ex aqua natutali.z ſic ſerua. 7

Utꝝ ſi grana alterius generis admiſceantur cũ tritico poſſit confici.R.ſm cõiter theologos in.iiij.di.xi.q ſi admixtio ſit predominãs uel eq̃lis eſt virt⁹ in vtroqʒ miſcibiliuʒ q non poteſt confici.q2 mutaẽ ſpecies z cognoſcitur ex colore precipue z ſapore.Accidentia enim magnam partem conferunt ad cognoſcendum quod quid eſt.primo de aia. ſecus ſi non eſt equalis admixtio q2 confici poteſt. 8

Circa materiam vini queritur vtruʒ poſſit confici de alio vino q̃ʒ de vino vitis.R.ſʒ cõiter doc.in.iiij.di.xi. q non. z ratio potiſſima q2 ſic chriſtus inſtituit.Lu.xxij. 9

Utꝝ poſſit ꝯfici in aceto.R. Inno.de offõ miſſe dicit q ſic.ſed ſm theologos.marie Ri. in.iiij.di.xi.dic q non poteſt.q2 vinũ z acetuʒ ſ differunt ſm pħm.viij.Methaphiſice. ſicut 10

vinum τ mortuū. In vino tñ ƒm Ricar. vbi ſ. τ cōiter alios qḋ accedit ad accedinē manente tñ adhuc forma ſubſtantiali vini poteſt cōfici. Idē dic qñ putreſcit pfecta putrefactōne que redire nō poteſt ad complexionē vini ꝙ non poteſt ꝯfici. ſi vo ſit in via ad corruptionem poteſt confici. ſilr ſi vino ſit cum ſapore vinoſo ſapor aromaticus. uel ponticus uel acerbus ex minus perfecta digeſtione vini.

11 ¶ Utrum in agreſto poſſit confici. R. ꝙ non. qꝛ nihil recipit ſpecie3 niſi ſit in termino ſue generationis. τ ideo non eſt vinum.

12 ¶ Utrꝫ in muſto poſſit confici. R. ꝙ ſic. ſi eſt expreſſum extra vuā ſed non in eo qḋ ad huc continetur in vua matura. ar. ḋ conſe. di. ij. c. didicimus. τ. c. ſe. τ hec eſt verior opinio qꝛ ſic non eſt ſub ſpecie potabili ſed potius edibili.

13 ¶ Utrꝫ poſſit confici in poſca ſeu in aqua vinata ſeu in aqua ſuperfuſa ſup aceruos vuarum poſtꝙ vinū eſt expreſſum aut in aqua rubea in qua lotus eſt pannus vino rubeo tinctuſ. R. ƒm cōiter doc. ꝙ non qñ tollit virtutē vini aqua addita. facit de conſe. di. ij. c. cu3 oē τ de cele. miſſa. c. pernitioſus.

14 ¶ Quid ſi aqua eq̄liter miſceaſ vino. R. Ri. vbi. ſ. ꝙ aut ſit ƒm quantitatē equale3 molis aut ƒm proportionē equalē virtutis. primo mō nō tollit ſpēm vini qꝛ eſt magis actiuum ꝙ aqua. nec tñ vinū poſſet cito in ſui naturā aquā cōuertere. τ iḋ ſola vini ſubſtantia trāſubſtātiareſ in ſanguine. ſcḋo mō generatur tertia nā. ex duob9 que nec eſt vinū nec aq̄ ſed nō ſtatim. qꝛ natura nō operatur in inſtanti. ꝙuis eaꝝ termini ſint in inſtanti: τ iḋ tam cito poſſet ſacerdos conficere poſt talē appoſitionē ꝙ illud qḋ fuit ibi vinū cum adhuc nō eſſet tranſmutatū ad cōpoſitionē nature tertie ꝯuerteret in ſanguinē xpi. Si tñ anꝙ proferret verba ꝯſecrationis eſſet tertia nā ꝯſtituta nō poſſet ꝯfici ſanguis xpi. qꝛ ſpēs cōponētiū ex quibus ꝑ eētiā ꝯſtituiſ vinū incomposito nō remanēt ƒm eſſentias niſi forte diminute. uel ƒm quid qḋ dico pp opinionē illorū qui dicūt eas manere incōpletas. Aduerte ꝙ licet ut dixi poſſit cōfici in mā panis uel vini qñ admixtio uel corruptio non tollit virtutem ipſoꝝ tñ peccat qui ſine neceſſitate ꝯficit preterꝙ i pane triticeo puro τ incorrupto. τ ſilr in vino non acetoſo τ purificato pp irreuerentiā ſacri ƒm omnes doc. in. iiij. di. xi.

15 ¶ Utrꝫ debeat aqua admiſceri in vino calicis R. ꝙ ſic. c. lras. de cele. miſ. τ de conſe. di. ij. c. ſi τ. c. omne crimen. τ q̄r hoc. vide ibide3. τ in. c. cum marthe. de cele. miſſa.

¶ S3 nūqd ſufficit ꝙ fuerit appoſita in dolio R. S. Bo. in. iiij. di. xi. ꝙ nō. ſ3 tūc d3 apponi qñ ſacra miſteria ichoāſ ēt ſi al's fuiſſ3 poſita 16

¶ Quid ſi omittaſ. R. ꝙ nihilominus ꝯficiſ de conſe. di. ij. ſcriptura. ſed peccat mortalr q ſcienter eam non apponit. ar. c. litteraſ. de cel. miſ. qui vero omittit ex negligentia et hoc ꝙ hūit diligentiā ſemiplenā peccat venialiter. ſed grauiter. qꝛ quantu3 iſtud ſacrm precellit alia ſacra τ opera tm̄ in eo magis ꝙ in alijs negocijs preponderat negligentia ƒm ſanctū Bo. in. iiij. di. xi. Si autem omiſit ex negligētia eo ꝙ nullam diligentiam adhibuit mortaliter peccauit ƒm Ale. 17

¶ Que aqua debet apponi. R. ꝙ ſola aqua naturalis. c. in quadam. de cele. miſſa. 18

¶ In quanta quantitate. R. ꝙ l3 aliqui canoniſte aliter dicāt. tu dic ꝙ modica aqua d3 apponi maxime ſi vinū eſt debile. vt ſic ꝯuertaſ in vinū ƒm probabiliorē opinionē ꝙ eſſe non poſſet niſi eſſet modica appoſitio. aliter ſi apponeretur in tanta quantitate ꝙ ſoluerentur ſpecies vini non conficeretur. ut dictum eſt. 19

¶ Quid fiendū in illis ptibus vbi vinu3 hrī nō pt. R. ꝙ papa pt diſpēſare ut ſine ſanguie corpus xpi conficerent. ne pp defectū ſacri incurrerent maximū dānū. cum corpus nō ſit ſine ſanguine in hoſtia. τ ideo papam adeant 20

¶ Circa formā hui9 ſacri queritur que ſit forma tranſubſtantiationis panis. R. ꝙ eſt iſta. Hoc eſt enim corpus meum. facit. c. cu3 marthe. §. ex eo. dicitur de cele. miſ. 21

¶ Utrꝫ hec cōiunctio eni ſit de ſubſtantia forme. R. ꝙ nō. ſed poniſ ibi ad denotandū ordinē conſecrationis ad vſum materie ꝯſecrate. qui tñ nō eſt de neceſſitate ſacri. vnde nec cōiunctio ſilr. ſcienter tñ omitti nō d3 vbi vſus eccleſie illius antiqu9 h3. ƒm vero Sco. in. iiij di. viij. lin. ibi ponitur ad coniugendu3 ne. ſ. verba forme ſine precedentibus proferantur Ideo credo mortaliter peccarēt. qui ſcienter omitterent tam in conſecratione panis ꝙ vini. qꝛ ita habet vſus generalis eccleſie romane 22

¶ Quid demonſtrat li hoc pnomen demonſtratiuū. R. mihi placet opi. Ricar. de ſancto victore li. ḋ trini. ꝙ ibi ſit demōſtratio mixta ſ. partim ad ſenſu3 τ ptim ad intellectū ſub h ſenſu illud i qḋ h trāſubſtātiabiſ ē corp9 meū 23

q2 ſicut iſta ppoſitio eſſet vera ⁊ magis ꝓ
pria ſi demonſtrando cibum diceret hoc eſt
corpus meū.ſ.illud in quod iſte cibus eſt trāſ
mutandus eſt corpus meū qn̄ virtute eius in
prolationis termino ille cibus fieret corpus
meū. Sic in propoſito. quia ibi virtute ver/
borum in complemento ⁊ termino ipſius ora
tionis panis fit verum corpus chriſti. Alij
tn̄ aliter dicunt. vide in.iiij. ſniarum. di.viij.
14 ¶Utrum preſbyter dicens ſolūmodo prefata
verba ſup pane conſecret.R.ſm Sco.in.iiij.
di.viij ꝙ non.ratio q2 dicendo hoc eſt corpus
meū non referē ad corpus chriſti. ⁊ ideo licet
non ſint alia verba de ſubſtantia forme ꝙ̄ p/
dicta.tn̄ de neceſſitate requiritur ut exprimā
tur aliqua verba ex quibus prefata forma ſo
lūmodo determineē ad corpus chriſti ſicut fit
cum dr̄ fiat dilectiſſimi dn̄i noſtri Jeſu chri/
ſti qui pridie ⁊c̄.aliter nihil fieret. ⁊ hoc tene
ꝙ̄uis quidam teneant contrarium ⁊ male.
15 ¶Utrum ſacerdos poſſit quantūcūq3 materiā
panis virtute prefatorum verborū tranſub/
ſtantiare in corpus chriſti.R.ſm Ale.in.iiij.
tractatu de euchariſtia ꝙ non. ſed ſolūmodo
illam quantitatē qua rationabiliter poteſt ſu
mi a fidelibus.q2 ſic intentio dn̄i dantis for/
mam conficiendi fuit ut ſumeretur qđ patet
cum dicit.Accipite ⁊ comedite ſic eſt intentō
eccleſie ⁊ debet eſſe cuiuſlibet ſacerdotis con/
ficiendi.ut ſumatur in vſum ſacramenti im/
plicite vel explicite.⁊ ideo ſi intenderet conſe
crare totum panem qui eſt in foro q2 non con
formaret intentionē ſuā intentioni eccleſie
ſic non conficeret non ex defectu virtutis v/
borum que vna vice poſſet conficere tot ho/
ſtias ꝙ ſufficerent toti mundo ſi eſſet neceſſi/
tas eccleſie ſed propter defectū intentionis il
lius qui hoc ſacramentū inſtituit qui non in/
tendit in ludibrio uel ſtultitia fiat cōſecratio
ſed pro vtilitate eccleſie generalis uel particu
laris.⁊ ſic patet ꝙ multominus conſecrat qui
conficit ad irriſionem veneficia ⁊ huiuſmōi
⁊ licet Tho.in.iiij.di.xi.teneat ꝙ īmo cōficit
non cures. ſed tene quod.ſ.dixi. ut tenet.S.
Bo.in.iiij.di.x.⁊ Pe.ca.di.⁊ multi alij ꝙ̄uis
etiam opi.Tho. poſſit ſuſtineri ſm ꝙ etiam
Ri.ca.di.ſuſtinet ſi intelligatur ꝙ conficiens
intendat.primo conficere licet conſequenter
ad veneficia.ſed prima magis videtur ratio/
nabilis.⁊ ideo tene eam.
16 ¶Utrum ſacerdos virtute verborum prefato/
rum poſſit vnam partem ipſius hoſtie conſe
crare ſine alia hoſtia continue remanente.R.
ſm Ri.in.iiij di.x.ꝙ ſic.ſi intenderet determi
nate ad alteram partem.puta dexteram uel a
tali ſigno citra. q2 verba non operantur niſi
ſuper illam materiam ad quā3 preciſe fertur
intentio conſecrantis.ſecus eſſet ſi intentio ꝯ
ſecrantis nō eſſ3 determinata magis ad vnā
partem ꝙ̄3 ad aliam ſed in vago.q2 tunc ſi nō
intenderet niſi medietatē conſecrare ſolū nul
la pars eſſet conſecrata q2 reales operationes
nō ſunt circa ſingularia vaga.ſed circa deter
minata.⁊ ideo oportet ꝙ intentio ad quam ſe
quitur realis determinatio aliquod determi
natum ⁊ determinate reſpiciat. Et ex predi/
ctis ſoluitur alia queſtio de ſacerdote qui ha/
bet.xx.hoſtias ⁊ ex illis non intendit cōſecra/
re niſi.xviij.ꝙ nullam conſecrat niſi intentio
ſua ſe determinet determinate ad quas vult
xviij. Secus ſi credens ꝙ ſint ſolū3.xx. ⁊ ſunt
xxij.tamen intendit conſecrare quicquid eſt
ante ipſum.ſic omnes ſunt conſecrate. Item
patet ꝙ hoſtie in altari ex obliuiōe reſeruate
⁊ gutta vini in pede calicis ⁊ huiuſmodi nō
conſecrantur. quoniam ad eos non refertur
intentio conficientis.
¶Quid ſi ſacerdos acceptis pluribꝰ hoſtijs 27
conſecrandis quando venit ad actum conſe/
crationis non aduertit niſi ad eam quam ha/
bet in manu.R.ſm Fran.de May.in.iiij. di.
xij.quidam dicunt ꝙ non ſunt alie conſecrate.
Sed tu dic cum Sco.ꝙ omnes ſunt conſecra/
te.quia non requiritur de neceſſitate intentō
actualis.ſed virtualis que fuit quando prefa/
tas hoſtias accepit ut eas conſecraret.
¶Circa formā3 vini conſecrandi queritur q̄ 28
ſit.R. ꝙ hec.ſ. Hic eſt enim calix ſanguinis
mei noui ⁊ eterni teſtamenti qui pro vobis ⁊
pro multis effundetur in remiſſionem pecca
torum.hec quotienſcūq3 feceritis in mei me/
moriam facietis.ut in.d.§.ex eo nō. Dn̄ ſan/
ctus Bo.in.iiij.di viij.⁊ mlti doctores ibidē
tenent ꝙ ſolum de ſubſtantie forme predicte
ſunt iſta verba. Hic eſt calix ſanguinis mei.
Alia vero ſequentia non ſunt de ſubſtantia.
ſed pertinent ad ornatum.⁊ ad oſtendendum
vſum vel dignitatem ibi accipite ⁊ bibite ⁊c̄.
aut effectum.ut ibi noui ⁊ eterni.⁊c̄. Alij te/
nent vt ſanctus Tho.in.iij.q.lxxviij. ꝙ omia
ſunt de ſubſtantia forme vſq3. Hec quotiens
cunq3 ⁊c̄. Sed Sco.ca.di.viij.dicit ꝙ cu3 nō

non ſit nobis traditū ꝓ certo an ad formam
ſubſtantialē ꝑtineant aliqua verba poſt .li.ſā
guinis mei.iō periculoſū eſt aſſerere ꝙ ꝑciſe
ſit in illis verbiſ.ex quo ſufficiens auctoritas
non habeť.⁊ ideo oia dic vſq; ad Hec quoti-
enſcunq; ⁊c̄.ac ſi eſſent de ſubſtantia forme.
licet cōiter doc.concordent cum beato Bo.

29 ¶ Nota ꝙ que dixi.ſ̄.in conſecratione paniſ
debent ſimiliter dici de vini conſecratione.

30 ¶ Siľr de ꝓlatione verboꝝ aut corrupta.aut
diminuta.aut addita. dic ut.ſ̄.dictū eſt de ba
ptiſmo Baptiſmus.ij.§.xv.cum duobus ſe.

31 ¶ Circa conuerſionē que ſit in hoc ſacr̄o per
virtutē verboꝝ prefatoꝝ eſt firmiter tenen-
dū ꝙ ſubſtantia panis ſm totā ſuā materiā
⁊ formā exiſtens actu trāſubſtantiať in totū
corpus chriſti actu exiſtens. ita ꝙ materia in
materiā.⁊ forma i formā.ſ.corporeā tranſub
ſtantiať ſolis accidentibus remanentibus ſ;
ſanctū Bo.⁊ Ri.⁊ Pet.in.iiij.di.xi.⁊ ſanctū
Tho.in.iij.q.lxxv.Sed ſm Sco.in.iiij.di.xi.
ibi non eſt conuerſio ſubſtantie in ſubſtantiā
q̄ʒtū ad eſſe ſubſtantiale ſimpliciter. ſed q̄ʒtū
ad eſſe hic.quia corpori xp̄i nō acquiriť ſim-
pliciter eſſe.ſed eſſe hic.ſ.ſub ſpecie panis. vñ
acquirit nouā p̄ñtiam ñ amittendo antiquā.
panis Ⱳo deſinit eē ibi nō acquirēdo aliquā
p̄ñtiam alibi. vñ licet illa deſinitio panis ſm
ſe ꝯſideſata ſit anihilatio.ipſa tñ cōuerſio nul
lo mō eſt anihilatio.qꝛ eius terminus non eſt
nihil.ſ; noua p̄ñtia corporis xp̄i ſub ſpecie pa
nis. Hec Sco. Et idem dico de ſubſtantia vi
ni ꝙ tranſubſtātiať in ſanguine xp̄i.ita ꝙ pa
nis in corpus ⁊ vinū in ſanguinē puꝝ virtu
te verboꝝ tranſubſtantiať. nō in aliqd aliud
ſed qꝛ corpus non eſt ſine ſanguine ⁊ ceteris
humoribus ſuis. nec ſanguis ſine corpore ⁊
venis ⁊ neruis ſuis.iō in hoſtia eſt corpꝰ xp̄i
ꝑ tranſubſtantiatōe;.et ſanguis eius ꝑ ꝑmi-
xtionē.ꝑmixtus.n.⁊ diffuſus eſt in corꝑe.⁊ iō
vbicunq; eſt corpus xp̄i ibi eſt ſanguis eius.
Aia Ⱳo eſt ibi rōne ꝯiunctionis cū corꝑe cui
inſeꝑabiliter eſt ꝯiuncta. Quātitas āt ⁊ alia
accidentia ſunt ibi rōne inſeꝑationis a corꝑe

35 Diuinitas Ⱳo rōe vnionis diuine cū hūana
natura. Siľr in calice vinū tranſubſtantiať i
ſanguinē ſolū virtute tranſubſtantiatiōis.ſ;
qꝛ ſanguis non eſt ibi effuſus.ſed in venis.iō
eſt ibi ēt corpus xp̄i ꝑ cōcomitantiā ⁊c̄. ut di
ctū eſt in corpore.⁊ ad hoc facit.c.firmiter.§.
vna de ſum.tri.⁊ fi.ca.⁊.c.in quadā.de ce.mi.

Et hec omnia ſiunt in inſtanti cōpleta ratōe
verborum dei virtute aſſiſtēte virtuti forme
prefate. Eſt etiam totum corpus xp̄i ita in to
ta hoſtia quod eſt etiam in qualibet eius par
te in qua ſaluatur ratio totius. cum enim ſit
totum homogeneum nō eſt maior ratio ꝙ
vna pars cōuertatur in vna; partē q̄ʒ in aliā
ita tenetur cōiter. Eſt etiā corpus xp̄i ſub ho
ſtia quantū.ſed nō modo quātitatiuo.qꝛ licet
ſit ibi corpus quātum nō tñ comparatur ad
ſpecies ut q̄ʒtū.ſicut q̄ʒuis ſit ibi claꝝ.ñ tamē
vtitur claritate ſua illuminādo medium ita
q̄ʒuis ſit q̄ʒtus nō vtitur quātitate ſua occu-
pando locum ſicut deus poteſt facere ut hoc
ſit ignis nō exercendo combuſtionis actum.
Eſt etiā corpus xp̄i ſub hoc ſacr̄o.ſeu ſub ſpē
ñ localiter ꝓprie loquēdo.qꝛ eſſet localiter pro
prie eſt eē dimēſiue ſiue cōmēſuratiue. Eſt tñ
corpus xp̄i i loco ſpeciei. Et ex hoc ſequitur ꝙ
corpus xp̄i eſt in pluribus locis ſimul ſm eſſe
ſacr̄ale.qꝛ vere ⁊ realiter cōtinetur ſub diuer-
ſis ſpeciebus. que ſunt in diuerſis altaribus
Eſt etiam i hoc ſacr̄o corpus xp̄i imobile loca
liter ⁊ ꝑ ſe loquēdo.l; ſit mobile ꝑ accidens.ſ.
ad motum hoſtie.ſicut aia mouetur ad motū
corporis. vñ per accidēs mouetur ad motum
hoſtie ⁊ quiſecit ad quietē alie hoſtie. Itē mo
uetur ſurſum ⁊ deorſū ſimul ⁊ ſemel ad motū
diuerſaꝝ hoſtiaꝝ. hec eſt Ricar.in.iiij.di.x.
¶ Sed nūquid vertiť corpus xp̄i verſa hoſtia 32
ſicut mota moueť. R. Ri. vbi.ſ̄.ꝙ nō. qꝛ licet
ꝑtes ordinē habeāt in ip̄o corꝑe abſolute ñ tñ
ꝑ comparationē ad ſpeciē. Vñ nō poteſt dici
ꝙ pedes habeāt in vna parte hoſtie. ⁊ caput
in alia.⁊ ſic de ceteris mēbris.quia oēs parteſ
ſunt ſimul ſub qualibet parte hoſtie.
¶ Vtru; fracta hoſtia uel paſſa aliquid corpꝰ 33
chriſti patiať.ſicut mota moueť. R. ꝙ ñ. quia
mutatio ⁊ paſſio inouaret i xp̄o aliquid abſo-
lutum.ſed motus localis nihil ſm Pe.di.x.
¶ Eſt etiam corpus xp̄i penitus inuiſibile ocu 34
lo corporali ſm Ricar.⁊ Sco.di.x.qꝛ ñ poteſt
videri nec per naturā.nec per gloriā. nec per
miraculum oculo corporali ſicut nec exiſten-
tia ſubſtātie ſpiritualis i loco ad cuius inſtar
corpus xp̄i eſt ſub ſacr̄o inquantū eſt ibi p̄ñs
⁊ ꝑ ſe ratiōe ſubſtantie ⁊ quantitas nō eſt ibi
niſi per cōcomitantiā. vñ ſm Ricar. vbi.ſ̄. ſi
aliqñ apparet ibi ſpecies paruuli. vel fruſtru;
carnis nō eſt corpus chriſti. Maiores eni ſūt
dimēſiones corꝑis xp̄i q̄ʒ ille que ibi apparēt

⁊ ſi ibi vere apparet corpus xp̄i ñ apparet ut ſub ſacr̄o. vnde dicit Ricar. ibidem q̄ illa parentia paruuli que aliq̄n ibi viſa eſt. ul' deſcribitur in imaginatione vel in ſenſu cōi videntis. vel etiam ſi eſt realiter extra non credo q̄ ille dimēſiones fundentur in dimēſionibus ſpeciei panis. licet tunc appareant vnde ſpecies ſacramēti ſub qua cōtinetur corpus xp̄i latet ſub illa figura que apparet nulla imutatione facta circa ipſam. ⁊ cōfunditur tantum ipſa ſpecies quibuſdam accidentibus carnis vel pueri que nō ſunt proprie accidentia corporis chriſti vel liniamenta.

35 Eſt tñ corpus chriſti viſibile ſub ſacramēto ſm Sco. vbi. ſ. per naturā omi intellectui nō alligato ſenſibus in intelligendo. ſiue angeli. ſiue aie ſeparat. Ricar. tñ vbi. ſ. tenet q̄ nō per naturam. ſed tm̄ per gloriam. nō ſolū in verbo. ſed etiam in proprio genere.

36 Eſt etiam corpus chriſti ſub hoc ſacramēto intangibile imediate ab alio. ſicut nec ſubſtātia ſpiritualis tangitur a loco. vñ quantūcūq̄ʒ aliquis ſpeciem penetraret chriſti corpus tangere nō poſſet ſm Ricar. vbi ſupra.

37 Sūt āt in hoc ſacramēto accidētia ſine ſubiecto p̄rio. ſ. ſine ſubſtātia virtute diuina. Itē ſicut ſpecies ſacramētales retinēt eſſe quod habebāt prius ex virtute diuina. ſic ⁊ agere. Vñ poſſūt exteriora corpora ⁊ ſenſus immutare. nō poſſū tñ alia in ſacramētum cōuertere. qd̄ nō ſit ſine verbo. Vñ aqua modica poſita in ſacramēto calicis licet ſm aliquos cōuertatur in vinū. ⁊ hoc virtute ſpecierum il'arum. nō tamē in vinū qd̄ ſit vinū ſm ſpeciem ſed eſt vinū ſm materiā tm̄. ſicut caro ſm ſpeciem cōuertit̄ in carnē ſʒ materiā. Vel dic q̄ ibi forma ſubſtātialis aq̄ nō ſoluit̄. ſʒ alterat̄ q̄ mutatur color ⁊ ſapor. ⁊ odor. ⁊ ſenſus percipit proprietates vini. ⁊ ideo quātū ad ſenſū cōuertitur in vinum. nūq̄ʒ tamē in ſacramētum. hec ex ſancto Bo. in. iiij. di. xij.

38 Quid cū accidētia ſub quib⁹ eſt corpus xp̄i in ſacr̄o corrumpunt̄. R. q̄ accidētia illa aliq̄n imutant̄ ex parte quātitatis ſicut cū diuidit̄ panis vel vinū i multas partes. ⁊ tūc ſi i ip̄is partibus nō poteſt ſaluari nā panis vel vini deſinit corpus xp̄i ſub ipſis eſſe. Sil'r de imutatione ex parte qualitatis. ut cū ita imutant̄ color ſapor ⁊ odor ⁊ alie qualitates paniſ ⁊ vini q̄ nullo mō poteſt cōpati nā panis ⁊ vini q̄ nō manet corpus xp̄i ſub ſacr̄o. ſecus ſi corruptio accidētium vl' qualitatis aut quātitatis nō ſufficit ad corruptionem panis ⁊ vini q̄ ſic nō deſinit hic eſſe corp⁹ chriſti. vel ſanguis ſub ſacramēto. Aduerte tamē circa corruptionē que eſt reſpectu admixtōis alterius liquoris. q̄ ſi eſt vinū ⁊ additur i maiori quātitate vel equali ſic ſoluitur totaliter. ⁊ tollit̄ cōtinuitatē ſpeciei cū ad oēs eius dimēſiōes perueniat. ⁊ ſic incipit quo ad actuʒ eſſe aliud nouū vinū. ⁊ ſanguis ibi deſinit eē ſāguis xp̄i Credo tñ q̄ ſi additū nō ſit notabiliter excedens propter dubium ſi tutius vti toto illo liquore tanq̄ʒ ſacr̄o. Si vo additūʒ ſit minoris quātitatis ſic nō deſinit eſſe ibi ſanguis xp̄i. niſi ſub illis partibus ad quas peruenit vinum additum. que cuʒ diſcerni nō poſſint ſimiliter toto illo liquore debemus vti tanq̄ʒ ſacramēto. ⁊ idem dic de alio liquore addito.

Utrum deſinente eſſe euchariſtia ſub illis accidentibus redeat ſubſtātia compoſita. R. 39
ſm Sco. in. iiij. di. xij. poſt reprobaiionē multorum modorum dictoruʒ q̄ ſic redit ſubſtātia compoſita cui talia accidētia cōueniūt quam etiam afficiūt ⁊ hoc in inſtanti corruptionis ⁊ imediate a deo. Prima pars huiuſ ſentētie ꝓbatur. q̄ deus ſtatuit illas ſpecies manere ſine ſubiecto tm̄ i euchariſtia. ergo ſtatuit q̄ nō ſtante euchariſtia ñ ſint accidētia ſine ſubiecto. ⁊ p̄ cōſequēs in inſtāti illius corruptionis ſit aliqua ſubſtātia. Secūda pars probat̄ q̄ ſi rediit aliqua ſubſtātia nō eſt alia q̄ʒ illa que poteſt illis accidentibus affici. q̄ alia ſubſtātia nō eſſet cor capax. Tertia pars. ſ. q̄ nō rediit niſi immediate a deo patet. q̄ nullum aliud agens hoc agere poſſet. hec Sco.

Utruʒ ſpecies ſacr̄ales poſſint nutrire. R. 40
vt pʒ ex ſupradictis ſicut pñt ꝯuerti i cineres vel in vermes ⁊ huiuſmodi ſic per eandem rationem poſſunt conuerti in corpus humanū

Euchariſtia Scdo. circa miniſtrum querit̄ qs poteſt cōficere iſtud ſacr̄m. R. q̄ ſolus preſbyter poteſt conſecrare corpus ⁊ ſanguinem dñi noſtri ieſu xp̄i. xxv. di. perlectis. ⁊ de ſum. tri. ⁊ fi. ca. firmiter. §. vna. hoc ſequūtur theo. in. iiij. di. xiij.

Quid ſi quis credat ſe preſbyterū eſſe cum 1
nō ſit ⁊ celebret. R. glo. in. c. apl'icam. de preſ. nō bap. q̄ non cōficit in veritate. Sed tu dic ut ſupra. Baptiſmo. vij. §. vltimo.

Utruʒ quilibet preſbyter poſſit hoc ſacr̄m 2

conficere.R. ſm Ri.in.iiij.di.xiij.ꝙ de iure ñ poſſunt nec irregularis nec interdictus aut ſuſpenſus ab executione eorum que ſunt ordi nis nec ſimoniacus.ſciſmaticus. excõicatus. aut degradatus ſiue depoſitus. vel quilibet publicus ⁊ notorius peccator. ſed de facto ſi ſupra debitam materiam proferat verba cũ intentione debita vere conficit quantũcũqꝫ ſit nepharius.qꝛ character ſup quem fundatᷣ poteſtas conficiendi eſt indelebilis.licet mor taliter peccet confitendo.

3 ¶ Vtrꝫ plures preſbyteri poſſint eandem ho ſtiam conſecrari.R.licet diuerſa ſit opinio.i. iiij.di.xiij.ego teneo ꝙ non.qꝛ qui prius pro tulit verba ille conſecrauit alij nihil faciunt. Et ideo credo in ordinatione preſbyterorum ſit melius nõ dicere qꝫ dicere verba conſecra tionis.niſi dubitaretᷣ dẽ epõ ꝙ nollet ꝯſecrare

4 ¶ Vtrꝫ corpore viciatus preſbyter poſſit cõfi cere.R.vt.ṡ.Corpore viciatus per totum.

5 ¶ Quid de preſbytero qui poſtqꝫ indutus eſt recolit ſe de aliquo mortali.R. ꝙ ſi tenetur ce lebrare ⁊ habet copiam idonei confeſſoris te netur confiteri.ſi vero non habet conteratur cuꝫ propoſito confitendi.⁊ ſufficit nec peccat ſi cum verecundia accedit. Si vero non tene tur celebrare.tunc nõ debet celebrare niſi pri⁹ conteratur ⁊ confiteatur. qꝛ ad hoc teneᷣ ſm S.Bo.in.iiij.di.xiij.⁊ glo.in.c.de homine. d celeb.miſ.⁊ alia gl.in.c.nihil.vij.q.i.ar.de ſen: ex.c.de cetero.⁊.xxvi.q.vi.qui recedunt.Et h̃ idem tenet do.Anto.in.d.c.de homine. Sed alij.tenent contrarium. qꝛ ſufficit confiteaᷣ ſemel in anno.Et Pa.in.d.c.de homine. dič eſſe verius.licet primũ tutius. Sed tu dic ſm cõmunem opinionem theologorũ ꝙ primũ verius.tñ Ricar.in.iiij.di.ix. diſtinguit ꝙ ſi non iminet ſcandalum vel perſone aut popu li.aut non incepit miſſam ſi eſt ſacerdos ſu mens corpus xpi quantũcunqꝫ contritus.ſed non confeſſus.dũmodo habeat copiam ido nei confeſſoris tempus ⁊ loquelam ad ꝯfiten dum ꝙ peccat mortaliter.⁊ ſic debet dici ꝙ ñ debet celebrare vel cõmunicare. Si vero ali quod trium predictorum iminet.ſ.vel ſcanda lũ perſone.vel populi niſi celebret. vel qꝛ iã i cepit miſſam. ſic ſufficit contritio. Et ſic põt intelligi ꝙ tunc poteſt celebrare.ar.c.de cete ro.⁊.c.a nobis.el.ij.de ſen.ex.⁊.c.qui recedunt xxvi.q.vi.adde tñ ſm Ricar.in.iiij.di.xvij.ꝙ qꝫuis habeat idoneum confeſſorem.ſed tñ ex pectat alium cui deuotius ⁊ ſecurius cõfitea tur.ꝙ tunc abſqꝫ confeſſione ⁊ ſine peccato poteſt ſumere eucharistiam cum contritione ſola. Quod limito dũmõ ſit confeſſus ſemel in anno. Item qꝛ tenetur celebrare vel cõmu nicare.alˢ nõ credo ſi poteſt deſiſtere ſine ſcã dalo populi vel pſone.qꝛ prius dꝫ confiteri.

¶ Quid ſi celebrando recoleret ſe comediſſe uel bibiſſe.R.ꝙ in difficultatib⁹ ſemp accipi endum eſt quod minus hꝫ de periculo.Ma ius autem periculuꝫ eſt quod eſt contra ſacra menti eccleſie perfectionẽ.qꝛ hoc eſt ſacrilegi um qꝫ quod eſt pertinens ad qualitatẽ ſumẽ tis.⁊ ideo ſi preſbyter poſt conſecrationẽ in ceptaꝫ meminit ſe comediſſe nihilominus dꝫ perficere ſacramentũ. Idem ſi meminit ſe ex cõmunicatũ vel in mortali cũ contritione tñ debita.⁊ ſic nõ peccat ſed fructuoſe ſumit. Et in hoc concor.cõiter doc. Si vo meminit añ conſecrationẽ Tho.in.iij.q.lxxxiij.tenet ꝙ tu tius eſt dimittere miſſam inceptam.niſi ſcan dalum graue imineret. Sed. S. Bo. in.iiij. di.xiij.tenet ꝙ ſine peccato poteſt inchoataꝫ perficere cum propoſito confitendi.⁊ cum cõ tritione totum ſuppletur.nec videtur ibi eſſe contemptus. Idem dicit etiam. S.Bo.ibidẽ de eo qui meminit ſe irregularẽ.qꝛ prohibitiõ propter irregularitatẽ non extendit ſe ad eũ qui acceſſit ſine conſcientia irregularitatis.⁊ inchoauit miſſam. Vnde propter reuerentiã ſacramenti ⁊ ſcandalũ populi dicunt ꝙ ſi do let.⁊ libenter faceret quod in ſe eſt a dño eſſet diſpenſatũ pro tunc. Idem dicerem etiam qñ non incepit ſi non poteſt deſiſtere ſine ſcan dalo.nec in hoc caſu incurrit irregularitatem ar.c.clerici.⁊.c.latores.⁊.c.fraternitati.que re quirunt temeritatem de clerico excõ.mini.ꝑ totum. Nec ob.c.apoſtolice.eo.ti.qꝛ ibi ſunt i culpa non intelligẽdo quod dñt. Sed hic iſte eſt in neceſſitate. Et hoc credo verum niſi fo ret ſcandalum phariſeorum vel quis accipe ret ſcandalum pro aliqua admiratione.quia tunc non liceret ſine nota irregularitatis.

¶ Quid de eo qui incepta miſſa habet conſci entiam ꝙ non ſit preſbyter.R.hꝫ S.Bo.vbi. ṡ.ꝙ ante ꝯſecrationẽ dꝫ dimittere miſſam in firmitatẽ fingendo aut cõſcientiã deponere 7

8 ¶ Sed quid faciet ſacerdos qui ꝑpendit non eſſe aquam in calice.R.ꝙ ſi hoc aduertit ante conſecrationẽ eam apponat. ſed poſt conſe crationem nullo mõ.qꝛ non eſt de neceſſitate

ſacramenti.ut ſupra dictum eſt. Et d̃ hac ma
teria vide. ĩ. Miſſa.

Eucharistia.iiii.

circa ſūptio-
nem eius qs
tenetur ſumere.℞. ꝙ primo quilibet ſa
cerdos cū celebrat.de conſe.di.ij. relatum. qꝛ
ſacr̃m in ſumptione complementū ſue ſigni-
ficatiōis accipit.⁊ ſi deficeret alius debet ſup
plere pro eo qui ſit ieiunus ſi iam hoſtiam ſal
tem conſecrauerat.vij.q.i.nihil. Si vo dubi
tatur an compleuerit conſecrationē hoſtie.tc̃
ſm Inno.in.c.preſbyter.de ſa.nō iterā. Inci-
piendū eſt ibi addendo.ſ.dn̄s nr̄ Ihs xp̄s pri
die.q̄ꝫ ⁊c̃.qꝛ nō dr̄ reiteratū qđ neſcit factū.c.
apoſtolicā de preſby.non bap. Si autem cer-
tum eſt ꝙ non inceperat verba conſecratiōis
tunc nō eſt neceſſe ſupplere. Si tn̄ quis vellet
ſupplere poſſet.ſed nō deberet reincipere ſi iā
ſigna ſuper hoſtiā fecerat.ſed proſequendum
eſt vbi deficit ſm Ale.⁊ placet.al's incipiēdū
eſt a capite.⁊ ſi pluries celebrat i die.ſemꝑ dꝫ
ſumere omiſſa purificatione in precedentibꝰ
miſſis. Secundo tenet quilibꝫ chriſtianus cū
ad annos diſcretionis peruenit. ut in.c.oīs v̓
pe.⁊ re.de quo dic ut.ĩ.§.ij.niſi ex rōnali cā d̓
conſilio proprij ſacerdotis ad tempus duxe-
rit abſtinendū. Tertio tenetur quilibet in ar-
ticulo mortis conſtitutus propterea appellat
viaticū. Vnde credo peccat mortaliter qui in
tali articulo contēnit ſumere corpus chriſti.
Quarto rōne ſtatuti. Quinto rōne officij.ſic
ſacerdos qui tenetur celebrare ſaltem in ma-
gnis feſtiuitatibus.ut.ĩ.Miſſa.§.xliij.
1 ¶ Quot modis ſumit.℞.ꝙ tribus modiſ.ali
qn̄ ſumit ſolū ſpūaliter. aliqn̄ ſolū ſacr̃aliter.
aliqn̄ ſacramentaliter ⁊ ſpiritualiter ſimul.
2 ¶ Quid eſt manducare ſpūaliter.℞. ſm ſctm̄
Bo.in.iiij.di.ix.ꝙ manducatō ſpūaliter trāſ
lata eſt a corporalibꝰ.⁊ iō ſic̃ in manducatōne
corporali ſunt duo principlr̄.ſ.maſticatio ⁊ i-
corporatio. ſic ⁊ in ſpūali ſunt duo ſuo mō.ſ.
ſpūalis maſticatō q̃ ē recogitatio ꝑ fidē.ſ.car
nis xp̄i ꝓ nobis expoſite in pretiū i cruce ad
redimendū ⁊ ſpūalis incorporatio per chari
tatē.ſ.dum recogitans ei quem recogitat iū
gitur ardore charitatis.⁊ ita ei incorporatur
3 ¶ Qn̄ dr̄ quis ſolū manducare ſpūaliter ⁊ n̄
ſacr̃aliter.℞.ꝙ tunc qn̄ ſacr̃m eſt in voto ⁊ ef
fectus eius percipitur. qꝛ ſicut quidā ant q̄ꝫ
baptizentur ex deſiderio baptiſmi percipiūt
effectum ipſius.ſic ⁊ in hoc ſacr̃o. nec fruſtra
inducit poſtea ſacr̃m.qꝛ plenius inducit effe-
ctum ipſa ſuſceptio ſacr̃alis q̄ꝫ ſolū deſideriū
ſm.S.Tho.in.iij.pte.q.lxxx. Vel melius ſm
S.Bo.in.ij.di.xl.qꝛ non eſſet vera voluntas
niſi deduceretur in opus cum adeſt facultas.
¶ Quid eſt manducare ſacramentaliter ſolū 4
℞.ſm.S.Bo.in.iiij.di.ix. ꝙ eſt maducare ſa
cramentum ut ſacramentum. Ad hoc autem
ut manducet ſacramentum ut ſacr̃m neceſſa-
ria eſt intentio.⁊ intenitonis regulatio. Intē
tio inq̄ꝫ eſt neceſſaria. qꝛ ſi quiſ iret ad menſā
⁊ intenderet corpus reficere.⁊ aliquis pro pa
ne cōi ſacramentū ſicut panem offerret.⁊ ipē
omnino intenderet cibum ſumere non dicerē
ſacramentaliter manducare. neceſſariū eſt ēt
ut huius intentio dirigatur ſm fidem que eſt
in ipſo uel in altero. qꝛ oportet credat ꝙ ſub
illa ſpecie aliquod ſpirituale lateat qđ ſumere
intendat.uel oportet ꝙ ſaltem ſumere inten-
dat qđ alios credē exiſtimat.licet ipſe non cre
dat.⁊ ſic pꝫ ꝓ quanto quis dicatur ſacr̃aliter
manducare.quia.ſ.ꝙ ſacramentum vere exi-
ſtat ibi.⁊ ipſe qui manducat illud ut ſacr̃m ſu
mere intendat.ſiue qꝛ credit eſſe verum ſacra
mētum.ſiue quia exiſtimat alios credere. hec
ſanctus Bonauen.vbi.ſ̃. Adde ꝙ tunc ſolūꝫ
ſacramentaliter ſumit qn̄ ꝓpter aliquod im-
pedimentum qđ in ipſo ſumente eſt.uel maiā
eius diſpoſitionē caret effectu ⁊ fructu ipſiuſ
ſacramenti qui eſt ſpūalis mād̄ucatio hoc eſt
ſpirittaliter incorporari corpori myſtico per
fidem ⁊ charitatem.uel magis incorporari ꝑ
augmentum fidei ⁊ charitatis ⁊ manducatio
non conuenit indigne ſuſcipientibus.
¶ Vtrꝫ vere in hoc ſacr̃o xp̄s manducetur.℞ 5
ſm Ricar.in.iiij.di.ix.ꝙ eſt in ſumptione hꝰ
ſacramēti quedam manducatio carnalis qua
comeſtum maſticatur. ⁊ in ſtomachū trahit.
⁊ poſtea digerit.⁊ vltimo in ſubſtantiā man-
ducantis conuertit. ⁊ ſic vere manducat illa
ſpecies ſub qua realiter continet verū corpus
xp̄i. Eſt ⁊ alia manducatio ſacramentaliſ qua
corpus xp̄i verum realiter ſub illis ſpeciebus
panis contentū ſumitur.ſed hic ſumptū cor-
poraliter non maſticatur.⁊ ſi ſpecies ſic in ore
maſticentur ꝙ ꝑ digeſtionem ibi factam nō
corrumpatur in eis forma propria ſed deſcen
dant in formā propriam in ſtomachū deſcen
dit ⁊ corpus xp̄i in ſtomachū.ꝑ deſcenſū ſpe-
ciei ſub qua continetur. ⁊ tamdiu ibi manet
corpꝰ xp̄i q̄ꝫdiu in eadem ſpecie forma ꝓpria

ſpecie⁊ ſaluatur. Si aũt species panis tãdiu i
ore maſticetur ꝙ per digeſtionẽ in ore factaʒ
corrumpatur forma propria in eis ⁊ non de-
ſcendit in ſtomachum. tunc nec corpus xpi d
ſcendit in ſtomachum. ⁊ ſic intelligitur illud
de conſe. di. ij. c. tribus cum dr̃. q̃ʒ cito ſpecieſ
dentibus atterit̃. tam cito in celum rapit̃ cor-
pus xp̃i. Adde tñ ſm ſanctum Bona. in. iiij.
di. ix. ꝙ cum corpus xpi maneat ſub illis ſpe-
ciebus q̃ʒdiu illa ſpẽs ſit habilis ad refectõeʒ
humanaʒ. quia ad hoc eſt ſtatuta ⁊ ad hoc or
dinatur. ⁊ hoc habeat cuʒ eſt extra ſtomachũ
⁊ in ſtomacho. quia ibi reficit. ⁊ tãdiu ibi cor
pus xp̃i moretur donec refectionis operatio
cõpleat̃. Jõ ſiquis euomat illaſ. euomit corp⁹
xp̃i. ⁊ ſi species pñt diſcerni ab alijs dñt ſumi
cũ reuerentia ⁊ cremari. ⁊ cinereſ iuxta altare
recondi. ut in. c. ſi per negligentiã d conſe. di.
ij. Si aũt species ille tranſeant p ſtomachũ in-
digeſte pp aliquam infirmitatem. tunc ſunt
extra proprietatem refectionis. ⁊ iõ ſi vadãt
in ſeceſſum non eſt ibi corpus dñi. ⁊ hanc opi
nionem ſanctus Bona. vbi. ſ. dicit probabi-
lem. ⁊ placet cum qua conuenit Ricar. vbi. ſ.
6 ¶ Quis poteſt idonee ſuſcipere ſacr̃m eucha
riſtie. R. Pe. aureo. in. iiij. di. ix. q. ij. ꝙ idone⁹
ſuſceptor eſt homo viator adultus fidelis mẽ
te preditus. Jeiunus deuotus apparitiõe mi
raculoſa non prohibitus ſine conſcientia pec
cati mortalis legitime confeſſus in conuerſa
tione crimine non notatus corpore mund⁹
a miniſtro idoneo tempore debito ⁊ recta in
tentione ſumpt⁹ vbi. xv. notãda cõmemorat
7 ¶ Primo dicit homo. q2 lʒ angeli beati man-
ducent xp̃m in ſua ſpecie inquantũ ei vniunt̃
in fruitione charitatis perfecte ⁊ viſione ma-
nifeſta. non tñ contingit eis ſpiritualiter mã
ducare hoc ſacr̃m quod eſt per fidem credere
in xp̃m cum voluntate ſumendi hoc ſacr̃m.
8 ¶ Vtrum brutum poſſit ſumere corpus xp̃i
ſacramentaliter. R. ut. ſ. patuit ꝙ non.
9 ¶ Sed nunqd ſi mus comedit illas ſpẽs trãs
ibit corpus xp̃i in eius ventreʒ. R. S. Bo. in.
iiij. di. xiij. quidã dixerunt ꝙ ſic p rationẽ ſu-
pradictam. Sed alijs videtur ꝙ non. q2 xp̃us
non eſt ſub illo ſacr̃o niſi eatenus quatenus ẽ
ordinabilis ad vſũ humanũ. ſ. ad mãducatio
nem. ſed ſicut q̃ʒcito mus rodit. ita ⁊ tam cito
inhabile facit. ⁊ ſacr̃m eſſe deſinit. Et hec eſt
opinio cõior ſm ſctm̃ Bo. ⁊ magis pia. Et ſic
patet ꝙ ſolis hominibus debet dari non bru

tis uel quibuſcunq; ẽt angelis. q2 illuſio eſſet.
¶ Secundo dicit viator. quia nulli mortuo 10
debet dari. ⁊ ſi petunt illuſio eſt.
¶ Tertio dicit adultus. q2 licet greci antiqui- 11
tus pueris darent. ut de conſe. di. ij. paruuli.
tñ ſacr̃aliter ſumere non poſſunt. q2 nõ vtun
tur ſacramento. ut ſacramento. ſed ut cõmu-
ni cibo propter carentiam diſcretionis.
¶ Sed qñ eſt etas debita. R. Aureo. vbi. ſ. ꝙ 12
relinquendũ eſt arbitrio boni viri. Et iõ dico
ꝙ tunc eſt etas debita qñ pueri hñt vſũ rõis
ꝙ pñt concipere deuotionẽ huius ſacri ⁊ di-
ſcernere ⁊ diiudicare corpuſ xp̃i. ⁊ reuereri ab
alio cibo. ſaltem ex alioꝝ inſtructione qd põt
eſſe in. x. uel ſalteʒ in. xij. anno. vñ ſi apparerẽt
in eis tunc ſigna diſcretionis ⁊ reuerẽtie pñt
ſumere ſʒ Tho. in. iiij. di. ix. imo debent ſaltẽ
ſemel in anno ſumere. vnde tenentur ad hoc
eos inducere qui eorum habent curam.
¶ Quarto dicit fidelis. q2 nulli infideli. dʒ da 13
ri. imo nec infidelis poteſt ſumere ſacramen-
taliter etiam nſi habeat intentionem ſumẽdi
ipſum ut ſacr̃m eccleſie. licet ipſe non credat.
¶ Sed nunquid cathecuminis debeat dari. 14
R. Aureo. vbi. ſ. ꝙ non. quia non ſunt de fa-
milia chriſti per baptiſmum.
¶ Quinto dicit mente preditus. vñ de moni- 15
acis ⁊ amentibus non debet dari. diſtinguit
tñ Aureo. vbi. ſ. aut talis amens nunq̃ʒ hũit
vſum rationis. ⁊ tali non dʒ dari. Aut aliqñ
habuit vſum rõis. Et tunc ſubdiſtinguit. ꝙ
aut oſtendit ſigna deuotionis extra. ⁊ ſic põt
cõicari. aut non pretendit ſigna deuotiõis. ⁊
tunc recurrẽdũ eſt ad tp̃s preteritũ q2 ſi antei
ſaniã petijt ⁊ deuotionẽ ad ipſũ habuit põt
dari ⁊ dʒ in articulo mortis. ſi nõ timet̃ de pe
riculo euomendi vel alterius irreuerentie ut
hr̃ in. c. is qui. xxvi. q. vi. Si xͦo nullã deuotõ
nem ad ip̃ʒ habuit tp̃e ſanitatis nec eũ petijt
debito tp̃e nullo mõ eis dʒ dari. Jdẽ dic de d
moniacis ſm prefatã diſtinctionẽ ſm Tho. i
iiij. di. ix. ⁊ in tertia parte. q. lxxx. Amentibus
xͦo qui hñt dilucida internalla p̃t dari tunc
qñ hñt vſum rõis ſm Aureo. predictum. vbi
ſ. Multo fortius poteſt dari illis qui largo
modo dicuntur amentes. ſ. qui habent debile
vſum rationis. dummodo poſſit aliquam de
uotionem huius ſacramenti concipere.
¶ Sexto dicit ieiunus. nã quicunq; aliqd co 16
meſtibile uel potabile p⁹ mediã noctẽ ſũpſit
nullo mõ p̃t cõicare. ſiue digeſſerit ſiue nõ. de

conſe.di.ij.c.liquido.vij.q.i.nihil. de celebra.
miſſa.c.ex parte. Excipitur caſus infirmitatis
q: ſi de co⁊ periculo mortis dubitat̃ ẽt poſt
cibum ſunt cõicandi ne ſine cõione decedant
de conſe.di.ij.preſbyter. Nec ob.c.ſacra.d cõ
ſe.di.i.q: obrogatũ eſt.⁊ de hoc vide.j. Miſ/
ſa.§.iij.q.v.vi.⁊.xiiij.cum tribus ſequen.

17 ⁋ Septimo dicit deuotus. Nã ſicut qui cibũ
corporalẽ non põt digerere uel maſticare nõ
eſt aptus manducare ipſũ.ſic qui deuotionez
non habet. non eſt dignus cõicare de conſe.
di.ij.c.illo.⁊.c.tribus gradibus.vñ.S.Bo.in
iiij.di.xij. Maiorem inquit efficatiã recipit
hõ in vna miſſa uel manducare cum bona p̃/
paratõe q̃z in multis ſi ſe nõ p̃paret diligent.

18 ⁋ Octauo dicit apparitione miraculoſa nõ
ꝓhibitus. Nã ſi apparet in forma pueri uel
hmõi nõ dz ſumere ſm prefatũ Aureo.vbi.s̃
q: nõ apparet ſub ſpẽ conuenieñti humane re
fectioni. Dicit tñ ſctũs Tho.in.iij.p.q.lxxxij.
ꝙ conſulendũ eſſet preſbytero ꝙ iterato cor/
pus ⁊ ſanguinẽ dñi ꝯſecraret ⁊ ſumeret. Sed
ego nõ credo. q: que fiunt miraculoſe nõ ſũt
ſub legibus l.nã ad ca.ff.de le. Et ẽt q: veriſi/
militer poſſet ẽt in alia conſecratõne ſic appa
rere.⁊ ſic eſſet proceſſus in infinitum.

19 ⁋ Nono dicit ſine conſcientia pcti mortalis.
Nã ſuſcipiens cũ conſcia pcti mortalis pec/
cat mortaliter ſm Aureo.vbi.s̃. ⁊ cõiter oẽs.
ſed ſi conſciam nõ hz de mortali.lz ſit in mor/
tali pctõ.nõ peccat mortaliter ſz Aureo.vbi
s̃.niſi ſit ignorantia craſſa.uel affectata. q: de
bitã diligentiam de cõmiſſis non adhibuit.
Landul.in.iiij.di.ix.dicit ꝙ diligentia debita
eſt qñ facit illa que prudens facit de re quam
vellet ſtudioſiſſime examinare. Et Sco.i.iiij.
di.ix.dicit ꝙ tenetur quis ſe examinare ſm di
ligentiã nr̃e fragilitati poſſibilem. Addit tñ
Aureo.ꝙ qñ quis dolet de preteritis peccatis
mortalibus commiſſis.⁊ hz propoſitum non
peccandi.⁊ deuotionem ad ſacramentum ꝙ
poteſt preſumere ꝙ non ſit in mortali.

20 ⁋ Utrum preſbyter peccet mortaliter dando ei
quẽ ſcit in peccato mortali conſtitutuz.R.ſm
Ri.in.iiij.di.ix.ꝙ ſi talis nõ petit ſibi dari ſic
peccat ſibi dãdo. Si vero petit ⁊ tũc diſtingue
aut eſt notorius peccator.⁊ ſic peccat ſi ei dat
q: hz ꝯ ipz legitimã exceptionẽ. Aut non eſt
notorius q̃uis poſſit probari p duos teſtes
uel tres.⁊ ſi petit in occulto.dz ei denegare.q:
hz legitimã exceptionẽ ꝯ euz.⁊ moneat ne pe
tat in publico ut hr.de cõſe.di.ij. ne ꝓhibeat
qd petit. Si vero petit publice tũc ſi eſt ſacer/
dos extraneus non dz ſibi dare q: legitimam
hz cãm de conſe.di.ij.tribus. Si autem eſt ſa
cerdos proprius parrochialis.ſic dz ſibi dare
q: nullam hz exceptionez quã in publico poſ
ſit obijcere.de offi.iudi.or.c.ſi ſacerdos. Nec
ob.ꝙ ſit maius peccatũ ſumere cuz pctõ mor
tali q̃z infamari.q: ſacerdoti miniſtranti cor
pus xp̃i peius eſt peccare mortaliter infamã
do iniuſte peccatorem occultum q̃z ꝙ ille mor
taliter peccet.q: nullus dz mortale cõmittere
ut alium a mortali liberet. Peccator tamẽ oc
cultus ſm ſanctũ Tho.iij.per.q.lxxx. potius
debet eligere infamari q̃z indigne ad menſaz
xp̃i accedere. Quod credo verum qñ quis indi/
gne accedit.ſ.cum mala voluntate. puta q: ñ
penitet de peccatis. Secus eſſet de indigne
ſumente.q: non eſt confeſſus.de quo dic ut.s̃
Euchariſtia.ij.§.v.⁊.j.§.xxiiij.

⁋ Sed nunqd eſſet minus malũ dare tali ho 21
ſtiã non ꝯſecratã.uel nõ ꝯſecrare ⁊ ſic ſumere
R.ꝙ non.ut pz in.c.de hoie.de ce.miſ. Jõ dr̃
prorſus quidẽ falſa remedia ſunt abijcienda
que ſunt veris periculis grauiora.ibidem.

⁋ Quid ſi ſolũ ſit ſuſceptus de crimine mor/ 22
tali.R.ꝙ ſi ſuſpitio ſit violenta ⁊ notoria di/
cendum eſt ſicut de eo quez ſcio in mortali ſz
ꝙ.s̃.dictum eſt.al's nõ elicitur.ij.q.i.c.ij.⁊.iij
in glo.⁊.xxxij.q.i.dixit dominus.

⁋ Utrum exiſtens in pctõ mortali peccet vidẽ/ 23
do corpus xp̃i.R.ꝙ non.dũmõ cũ hũilitate ⁊
reuerentia videat. Silr nõ peccat tangẽs ex
neceſſitate.puta q: cecidit in terrã ⁊ hmõi ſz
ſanctum Bo.⁊ ſanctum Tho.in.iiij.di.ix.

⁋ Quid de illo q lz vere nõ ſit in pctõ morta 24
li.tñ ſm ꝯſciam ſcrupuloſam ſe exiſtimat eſſe
R.ꝙ peccat mortaliter.niſi eã deponat. q: qc
quid ſit ꝯ ꝯſciam edificat ad gehennã. vñ ni
ſi ſit ex probabili ꝯiectura dz deponi. ut in.c.
inquiſitioni.de ſen.excõ.q: ut dr̃ in.c.nõ ſolũ
de regula.li.vi.decet ⁊ expedit ut conſcie pu/
ritati nõ deſit iudiciũ rõnis. ne dũ ſpũalis ꝑ
fect⁹ q̃rit ſalutis diſpendiũ incurrat. hec ibi.

⁋ Decimo addit legitime ꝯfeſſus q: quantũ
cũq; doleret de pctõ cõmiſſo nõ ſufficeret ut
digne ſumat ſz oz ut legitime ꝯfiteat.alit̃ pec
cat mortalit̃ niſi ut eſt dictũ.s̃. Euchariſtia.ij
§.v. Tenet tñ Aureo.vbi.s̃.ꝙ ſacerdos parro
chialis qui nõ hz aliũ ſacerdotẽ. ⁊ religioſus
in via cũ ſocio nõ ſacerdote ꝙ pñt celebrare

cũ contritione ⁊ cũ ꝓposito ↄfitendi ex quo ñ
hȝ cui ↄfiteaꝛ. qꝛ religioſus non p̃t extra ſuuȝ
ordinem confiteri in religione minoꝝ. Q̇ð li/
mito tñ veꝝ qñ ſine alioꝝ admiratione deſi/
ſtere non poteſt. aut qꝛ teneꝛ celebrare. Idem
dicas de eo qui volens cõicare corã ſacerdote
celebrante recolit aliqð mortale nõ ↄfeſſũ legi
time ꝙ poteſt cõicare cũ ↄtritione ⁊ ꝓpoſito
confitendi qñ ſine admiratione ⁊ aliquali nõ
non poſſet deſiſtere quin cõicaret nec hȝ aut
tp̃s. aut ſacerdotem cum quo confiteri poſſit
26 ¶ Vndecimo dicit in ↄuerſatõne crie nõ no
tatus. vñ hiſtrionibus ⁊ hmõi nõ dȝ dari de
conſe. di. ij. ꝓ dilectiõe dꝛ. Puto nec maieſta
ti diuine nec euãgelice diſcipline ↄgruere tã
turpi ⁊ infami contagione fedetur. vñ ſm gl.
ibidem. nec talibuſ. nec cuicunqȝ infami noto
rio manifeſte danda eſt euchariſtia. Si tñ re/
uertantur ad dñm. eis cõmunio ⁊ reconcilia
tio non negatur. ut ibidem dꝛ in. c. ſe. Non ẽ
tñ intelligendum ſic ut ſtatim debeat ei dari
eucharistia. ſicut fit a multis ⁊ male. ſed ꝓꝓ
reuerentiam ſacramenti dȝ differri vſqȝ poſt
peractam penitentiam quã publice debet fa/
cere niſi articulus neceſſitatis uel pietatis ali
quando in caſu. aliter fieri perſuadeat.
27 ¶ Vtrũ ſit danda eucharistia ſuſpendendis
uel decapitandis pro ſuis maleficijs. R. ꝙ ſic
ſi peniteant ⁊ pure confiteantur. uel cupiant
ↄfiteri ſi poſſent. qꝛ nec eucharistia nec ſepul
tura eſt eis deneganda. ⁊ miſſa ꝓ eis poſſet ce
lebrari ⁊ oblatões offerri. xxvi. q. vij. c. i. ⁊ vl. ⁊
diſt. l. penitentes. ⁊. xiij. q. ij. ꝓ obeuntibuſ. im
mo hodie in cle. i. de pe. ⁊ re. ⁊ precipitur offi/
cialibus ꝙ eis adminiſtrare ꝑmittãt ſi petũt.
28 ¶ Quid de excõicatis interdictis ſciſmaticiſ
⁊ hmõi. R. ꝙ nullo mõ dȝ eis dari. Addit cor/
pore mundus. ſ. ab ea imundicia q̃ tolli p̃t aliꝛ
nõ tollendo ſȝ Aureo. vbi. ſ̃. peccat grauiter
cũ tali imundicia ſumendo eucharistiã. Sed
imundicia que tolli non p̃t. puta lepra fluxus
ſanguinis uel ſeminis. ⁊ alia infirmitas non
impedit ſumptionẽ eucharistie. ſȝ bñ celebra
tionẽ miſſe ſm ꝙ dictũ eſt. ſ̃. corpore viciat⁹.
29 ¶ Vtꝝ nocturna pollutio ipediat ſumptiõeȝ
huiuſ ſacri. R. ut colligo ex ſan. Bo. in. iiij. di.
xij. ⁊ Aureo. vbi. ſ̃. ⁊ ẽ cõis opinio. ꝙ aut pol/
lutio ꝓuenit ex cã peti mortalis certa uel ꝓ/
babili puta ex crapula uel moroſa cogitatiõe
⁊ hmõi. ⁊ ſic neceſſario teneꝛ abſtinere. aliter
peccaret mortaliter. ut colligiꝛ in. c. nõ eſt. vi.

di. ⁊ eſt ar. in. c. quiſquis. xiiij. q. i qꝛ lȝ ip̃a pol
lutio ſm ſe nõ poſſit eſſe pctm̃ mortale. hȝ tñ
pctm̃ mortale ãnexũ rõne ſue cãe. Iſtud ego
limito veꝝ. niſi ꝑuſqȝ ſumat aut celebret ↄte
raꝛ de pctõ ⁊ ↄfiteaꝛ. qꝛ ſi conteriꝛ ⁊ confeſſuſ
eſt de pctõ. ⁊ neceſſitas uel ſcandalũ cogat ad
celebrandũ uel ſumendũ non peccabit ſine ne
ceſſitate tñ ñ credo ẽt ↄfeſſus poſſit ſine pctõ
ſumere uel celebrare. ſed bñ ſine mortali pctõ
ſm Io. de ſaxo. in ſum. ⁊ Pe. de pal. in. iiij.
Aut pollutio ꝓuenit a cã que ẽ pctm̃ veniale
tñ ꝓbabiliter. ⁊ ſic non impedit neceſſario. ſȝ
de ↄgruo. niſi potior cã vrgeat ſm Ricar. in
iiij. ⁊ ſm Tho. in. iij. par. q. lxxx. peccat tñ veni
aliter ſi ſine cã neceſſaria cõicet uel celebret.
niſi in duobus caſibus ſm predictũ Io. Pri
mus qñ eſt dies feſtuſ in quo eſt ↄſuetũ cõica
re. Scðus qñ imineret ſcãdalũ niſi celebraret
puta qꝛ alius non eſt uel eſt prelat⁹ q ↄſueuit
celebrare ⁊ hmõi. Siľiter dico de illa que ꝓ/
uenit ex illuſiõe diabolica. ⁊ hoc ꝓꝓ duo. Pri
mũ ꝓꝓ imundiciã corporis. Scðȝ ꝓꝓ euaga
tionẽ mentis ſiue ineptitudinẽ. Idem dic qñ
ꝓuenit ex cã que nullũ ẽ pctm̃ ꝙ de ↄgruo dȝ
abſtinere. In hoc caſu ſanct⁹ Bo. vbi. ſ̃. ⁊ bñ
diſtinguit dicens ꝙ aut ſentit inquinationẽ
illam inclinaſſe multũ aiam. ⁊ ſic conſulendũ
eſt ꝙ faciat reuerentiam ſacro ⁊ abſtineant.
Si autem ſentit magis expeditam naturam
⁊ vlterius deuotio uel ſolẽnitas uel aliud ꝙ
multum recompenſet. puta charitas alterius
qui cogeretur celebrare i mortali uel compaſ
ſio aiarum ⁊ huiuſmodi ad ſumendũ uel cele
brandũ trahat. tunc arbitror dicit ipſum ſine
remorſu conſcientie accedere poſſe. Aut pol/
lutio prouenit ex diabolica tentatione. ut pu/
ta qñ cũ maiori deuotione diſponit celebrare
aut rõne ſolẽnitatis ⁊ hmõi citius polluiꝛ. ſic
de illo legitur in collatiõibus patrũ qui ſemꝑ
hanc patiebatur in feſtis qñ erat cõicaturus
cui decretum fuit ut ſemper cõicaret. ⁊ ſic ceſ
ſauit talis illuſio. ⁊ ſic nõ debet abſtinere
¶ Sed per quantum tempus debȝ abſtinere 30
R. ꝙ per. xxiiij. horas ſm Alb. ⁊ ſan. Tho. Sȝ
Pe. de pal. limitat verum cum accidit circa
mediam noctem. ſed ſi ante mediam noctem
accideret abſtinere non tenetur niſi quando
prouenit ex cauſa mortalis peccati.
¶ Quid de coitu ↄiugali. R. credo diſtinguẽ 31
dũ fore ut de pollutiõe nocturna. niſi ꝙ p̃t cẽ
ꝙ exigens peccaret mortaliter ⁊ tñ reddẽs in

ſtus ſi peccaret.⁊ ſic ſolū in exigente caderet ꝓhibitio non in reddente. ⁊.c.omnis homo: de conſe.di.ij.⁊.xxiij.q.iiij.ſciatis.dꝫ intelligi de conſilio in coitu de quo non eſt pctm̄. vel ſaltem ſolū veniale. Credo tñ ꝙ exigens non digne ſuſcipiat.ſed per.xxiiij.horas ad minꝰ debet abſtinere d̄ bono conſilio non de p̄cepto.vt no.in glo.in d.c.omnis. ⁊ ſequit̄ Pe. de pal.⁊ Tho.in.iij.parte.q.lxxx.

2 ¶ Utrū menſtruata vel mulier poſt partū immediate dꝫ abſtinere.R. ꝙ nō de neceſſitate. ſi tñ ex reuerentia abſtinet nō peccat.di.v.c. ad eius.⁊ d̄ puri.poſt par.c.vno.dūmō cōicet ſm inſtitutionē eccleſie in.c.oīs.de pe.⁊.re.

3 ¶ Utrū ſomniū homicidij. vel alterius pcti mortalis impediat ſumptionē hmōi ſacri.R. ꝙ hmōi ſomnia non inducūt pollutionē corporis nec tantā diſtractionē mentis ſicut ſōniū fornicationis ꝑꝑ intentionē delectatōis ⁊ iō nō ipedit. Si tñ ſomniū homicidij ꝓueniat ex cā que eſt mortale pctm̄ ipedit ſūptōꝫ ſacri rōne ſue cāe ſm ſctm̄ Tho.in.iij.par.q. lxxx. Intellige niſi prius conterat̄ ⁊ ꝯfiteatur

34 ¶ Tertiodecimo dicit a miniſtro idoneo.ſ.ſacerdote.de conſe.di.ij.peruenit. nā nullus tāgere dꝫ ēt diaconus niſi in neceſſitate.ut ſi caſu caderet i terrā vel aliquo alio caſu.lxiij.di. diacones. Uerū eſt ꝙ diaconus cū preſbyt͛ eſt feſſus vel al͛s impotens ⁊ neceſſitas coget de iuſſu p̄ſbyteri p̄t diſpēſare.uł ēt ſine iuſſu qñ iuſſus expectari nō p̄t.ut no. Hug.in.d.c.diaconos.aliq ēt tenent.ut no. Pa in.c.q̄nto.de ꝯſue.ꝙ ēt laicus p̄t adminiſtrare tp̄e neceſſitatis articuli mortis qñ nec ſacerdos vel diaconꝰ adeſt.allegat.§. verū.xxij.diſt. Itē alij tenent ꝙ in tali neceſſitate mortis. lꝫ ꝑ ſe eucha riſtiā aſſumere.nec ob.c.ſi.xxiiij.q.i.qꝛ loquit̄ de hereticis a quibus nō lꝫ accipe. Sed tamē Pa.tenet ꝯ͛riū.ſ.ꝙ non lꝫ niſi ſacerdoti adminiſtrare.⁊ credo ſit ſecurior opinio.qꝛ i tali neceſſitate ꝯſtituto dr̄.cred e⁊ manducaſti.

5 ¶ Sꝫ an debeat a ꝓprio ſacerdote ſolū ſumi R.ꝙ poteſt ſumi a ꝓprio epiſcopo ⁊ archip̄ſbytero.de officio archip̄ſbyteri.c.iij.⁊ a ꝓprio ſacerdote ⁊ ab habente licentiam ab eis. caueat religioſuſ.qꝛ ſi miniſtrat excōicationē incurrit.vt dr̄.j.excōmunicatio.v.caſu.xij.

36 ¶ Quartodecimo dicit tp̄e debito.qꝛ q̊ ad celebrationē miſſe requirit̄ dies.⁊ nō nox. vt.j. Miſſa.§.xli. Quo vero ad alios cōicare volētes nō inueni quin poſſit oi hora recipi.dum mō ſint ieiuni. verū eſt ꝙ mane dici eſt ꝯgruētior hora. Itē ꝙ nō omittat̄ qn ſumat̄ ſaltē ſemel in anno in paſcha.qꝛ ad hoc tenet̄ qlibet fidelis poſtq̄ꝫ ad ānos diſcretōis ꝑuenit.niſi ex aliq̄ rōnabili cā ad tp̄s de ꝯſilio ꝓprij ꝯfeſſoris duxerit abſtinendū.ut in.d.c.oiſ.alit̄ peccat mortaliter. Q̄d̄ āt quidam voluerūt intelligere preciſe d̄ die paſce nō bñ ſenſerūt. Uñ papa Eugeniꝰ declarauit ad remouēdas ambiguitates ꝙ ſufficit ꝙ ſuſcipiat in die iouis ſctā ⁊ vlterius vſqꝫ ad dñicam poſt paſcha immediate ſequentē incluſiue qñ magis ſue deuotioni videbitur expedire.⁊ ſic ſatiſfacit p̄cepto.⁊ credo ꝙ magis artantur quo ad pueros ſub pena mortalis peccati habenteſ curā puerorū.ut ad hoc ſacr̄m eos inducant tp̄e paſce q̄ꝫ ipſe cū ignorātia eos excuſet ſaltē vſqꝫ ad tp̄a.xviij.annorū.vel circa. Item tp̄e debito.ſ.vt ſolū ſemel in die cōicet ſꝫ ſan. Tho: in.iiij.di xij.ar.de cōſe.di.i. ſufficit. Pluries autem non licet.niſi ut dicitur.j.de ſacerdote in titulo. Miſſa.§.xlv. Item dic tempore debito.ut.ſ.non vadat ſtatim ad ſumendū poſt q̄ꝫ confeſſus qui in multis fuit peccatis ⁊ magnis.ſed dꝫ pluries confiteri prius ⁊ orationibus ⁊ ieiunijs ſe odoriferum reddere.ar.de pe.di.i.non ſufficit.⁊.c.in actione.

¶ Sed nunquid videt̄ rōnabilis cā abſtinendi cū quis dicit ſe odiū habere ꝯ aliquē.R.ꝙ non.nec aliud pctm̄ mortale qꝛ tenet̄ deſiſtere ⁊ cōteri ⁊ confiteri ⁊ cōicare.aliter nō cōicans ſaltem ſemel in anno excōmunicandus eſt.de conſe.di.ij.ſi quis intrat. ⁊.d.c.omnis. 37

¶ Utrū liceat q̄tidie ſumere.R.ſm ſan. Bo. in.iiij.di.xij.ꝙ quantū eſt ex parte ſacri cuiuſ virtus eſt hoībus ſalutaris. vtile eſt hoībus ipſū q̄tidie ſuſcipere. Facit.c.ſi quotienſcūqꝫ. de conſe.di.ij.ſed ex parte ſumentis in quo requirit̄ ut cū magna deuotione ⁊ reuerētia ad hoc ſacr̄m accedat.aliqñ expedit quotidie ſumere.⁊ laudabiliter qñ quotidie ſe preparatū inuenit.⁊ hoc voluit dicere Aug.d̄ conſe.di. ij.c.nō iſte. Sic viue inquit vt merearis quotidie accipe. Sed qꝛ multotiens in pluribus hoībus hꝰ deuotionis impedimēta occurrūt ꝑꝑ indiſpoſitionē corpis vel aīe non eſt vtile oībus ad hoc ſacr̄m quottidie accedet̄.ſed tñ qñ ſe preparatū inuenit. qꝛ maiorē efficaciā recipit homo in vna miſſa vel manducatōne cum bona preparatōne q̄ꝫ in multis ſi ſe non preparat diligenter. Et iō ſi q̄s cognoſcat ex- 38

perimentaliter q̄ ex frequenti ſumptione h⁹
ſacr̄i feruoꝛ charitatis augeat̄ in eo. ⁊ reuerē/
tia ad ſacr̄m nō minuit̄ quottidie d₃ cōicare
uel ſaltē frequenter. Si āt ſentiat ꝑ multam
frequentationē q̄ reuerentia minuitur ⁊ fer/
uoꝛ nō creſcit d₃ interdum abſtinere. ut poſt
ea cū maioꝛi reuerentia ⁊ deuotione accedat.

39 ¶ Quintodecimo dicit recta intentiōe. ſ. ut ꝑ
ipſum vniamur xp̄o per charitatis amoꝛem.
⁊ muniamur contra diaboli tentationes.

40 ¶ Vtrum debeat dari ad accipiendū aliqd̄ expe
rimentū. R. q̄ non. ij. q. v. cōſuluiſti. ⁊ de pur.
ca. ex tua ⁊c. Nec ob. c. ſepe contingit. ij. q. v. q2
illud abrogatū eſt. vñ nec pp̄ purgationē infa
mie. uel pp̄ aliud tempoꝛale d₃ dari uel ſumi.

41 ¶ Addo. xvi. in ſumptione ſm̄ Durañ. ut. ſ.
ſumatur diſcrete ⁊ leniter dentibus anterio/
ribus teratur ⁊ lingua moliat̄ ne aliqua pars
eius dentibus inhereat.

42 ¶ Addo ⁊. xvij. ſm̄ eundē Durañ. ſ. ut nō ſta
tim poſt cōionem expuat pp̄ reuerentiam ſa
cramenti. ne ſi aliqua pars ſacramenti inhe/
ſiſſet dentibuſ expui contingeret. Item ut nō
ſtatim vadat ad manducandū aliū cibū. Vñ
debet eſſe aliqua moꝛa ⁊ tanta q̄ ille ſpēs ſint
conſumpte uel alterate propter reuerentiam
ſacr̄i. Unde debet ſaltem aliquas oꝛationes
pꝛiuatas dicere anteq̄₃ aliquem cibu₃ ſumat.
non requiritur tñ tale ſpaciu₃ ſicut dr̄ in. c. tri
bus. de conſe. di. ij. quia illud abꝛogatum eſt.

43 ¶ Quid ſi euomat̄. R. q̄ ſi per ebꝛietatem uel
voꝛacitatē euomerit. laicuſ. xl. dies d₃ penite/
re. c. ſi quis per ebꝛietatem. de conſe. di. ij. cleri
ci uel religioſi per. lxx. Epi vero per. xc. Si ve
ro per infirmitate₃ euomerit per. lxx. dies pe
nitere debet. d. c. ſi quis per ebꝛietatem.

44 ¶ Vtrum actus coniugalis ſit pꝛohibitus poſt
cōionem. R. q̄ non quo ad reddente₃. q2 tene
tur ad hoc. ſed quo ad exigentem eſt pꝛohibi/
tum eodem die. non tamen peccat moꝛtaliter
ſi exigit. ſed ſolum venialiter ſm̄ Alber.

Eucharistia iiii circa efficaciam ſacramenti

Eucharistia iiii circa effica/
ciam ſacra/
menti huius quero quis ſit eius effect⁹
R. ſm̄ ſanc. Bo. in. iiij. di. xij. ⁊ cōiter alios q̄
pꝛimo confertur gratia cum virtute charita
tis. Omnē. n. effectū quem facit cibus ⁊ pot⁹
quantū ad vitā coꝛpoꝛalem. facit hoc ſacr̄m
ad vitam ſpūalem. Jo. vi. Caro mea vere eſt
cibus. Vñ reficit ſpūal̄r qd̄ ſine gr̄a eſſe non
poteſt. ⁊ confert̄ gr̄a cū virtute charitatis. q2
iſte panis ñ eſt ſimpl̄r panis ſed ꝯiunctus cū
diuinitate. ⁊ iō eſt ſicut carbo igni vnitus. Et
amoꝛ non eſt ocioſuſ. Ideo ꝑ hoc ſacr̄m q̄ntū
eſt de ſui virtute. nō tm̄ habitus gr̄e ⁊ virtut₃
confert̄. ſed ēt excitat̄ in actu₃. Et ideo aīa ſpi
ritualiter reficitur. ⁊ ꝑ hoc delectat̄. ⁊ quodā
modo inebꝛiat̄ a dulcedine bonitatis diuine.
Scd̄o virtutes augent̄ ſicut per cibū coꝛpus
augumētat̄. Tertio pctā venialia remittunt̄
ſicut ſi cibū coꝛpus reſtaurat̄ qd̄ quottidie de
perdit̄. Vñ remittunt̄ pctā venialia que mi/
nuūt charitatē. ⁊ plura ⁊ pauciora ſm̄ q̄ hō
magis uel minus ſe diſponit. Quarto remit/
tit̄ ēt moꝛtale. qñ exñs in moꝛtali nō h₃ ꝯſcia₃
ipſius nec affectū. Vñ reuerenter accedēs q̄₃/
uis antea de eo non fuerit ꝯtritus. conſequit̄
gr̄am charitatis. que ꝯtritionē ꝑficit ⁊ remiſ
ſionē pcti. imo nedū valet ſumenti. ſed etiam
offerenti. ⁊ illis pꝛo quibus offertur ad remiſ
ſionē pene debite ſuis pctis. ſm̄ deuotionem
maioꝛem uel minoꝛē. Aduerte tñ hic ſ₃ Pe.
in. iiij. di. ix. q̄ ſi quis fecit debitā diligentia₃
q̄₃uis ſit in moꝛtali ignoꝛans non peccat ſed
meret̄. ⁊ ei valet ad remiſſionē pctōꝝ. Si xo
fecit diligentiā non debitā ſed ſm̄ ſuam fra/
gilitatem quantū potuit ſic non meret̄ nec ēt
peccat. Si autem non adhibuit diligentiam
poſſibilem humane fragilitati ſed fuit negli/
gens in diſcutiēdo. ⁊ ſic peccat moꝛtaliter ſu/
mendo ſi eſt in moꝛtali q̄₃uis ignoꝛans. Qd̄
limitat Ricar. in. iiij. di. ix. qñ ſi adhibuiſſ₃ di
ligentiam ſm̄ humanā fragilitatem peccati
moꝛtalis recoꝛdatus fuiſſet. Quinto pꝛeſer/
uatur homo a peccatis q2 ſpūaliter roboꝛat̄.
Inno. inquit. Euchariſtia liberat a malo. con
ſeruat in bono. delet venialia. ⁊ cauet moꝛta/
lia. huius etiam virtute ſacramenti virtutes
augentur. oium gratiarum fructus exuberat

¶ Vtrum in oibus habeat efficaciā ſuam. R. q̄
non. ſed o₃. Primo iſtū cibum ab alijs diſcer
nere per fidem. Scd̄o hoſpitium pꝛeparare ꝑ
ſui pꝛobationem. Tertio in hoſpitio pꝛepara
to recipere cu₃ honoꝛe ⁊ deuotione. pꝛimum
⁊ ſecundum nō. pꝛime. coꝛin. xi. Non diiudi/
cans. ⁊ pꝛobet autem. Et quia multi hoc non
faciūt. iō imbecilles infirmi ⁊ doꝛmiūt multi

¶ Vtrum incurrat culpā moꝛtalē q non recipit
effectū h⁹ ſacr̄i. R. S. Bo. in. iiij. di. xij. q̄ ſi
vir iuſtus ex quadā coꝛruptiōe vel diſtractōe
non pꝛeparando ſe debite nullā uel modica₃
repoꝛtet efficaciā ñ tñ incurrit culpā moꝛtalē

Secus aũt de illo qui nõ ſuſcipit effectũ hui⁹ ſacramẽti quia indigne accedit.ſ.exiſtens in mortali ꝛ huiuſmodi.qꝛ ſic mortaliter peccat

3 ¶ Utrꝫ iſtud ſacr̃m habeat efficaciã in aliq̃ qui eſt in pctõ mortali.R̸.S. Bo.vbi.ſ̃. ꝙ lꝫ nõ ſit artanda dei largitas quin aliq̃n faciat ꝛ poſſit facere oĩs culpe remiſſionẽ.tñ ſm for/rum cõe ꝛ generalẽ rõnem inſtitutionis hui⁹ ſacramenti. quia ſic datum eſt in cibum illis qui ſunt d̃ corpore myſtico xp̃i.ꝛ omnes tales hñt charitatem. Ideo non hꝫ efficaciã in eo qui eſt in peccato mortali ſed in ſolis iuſtis.

4 ¶ Utrꝫ venialia pctã impediant effectũ hui⁹ ſacri.R̸.ſm Tho.in.iij.q.lxxix.ꝙ non loquendo de venialibus ꝑut ſunt preterita.Sed ꝑ/ut ſunt in actu non impediunt ex toto ſed in parte. Nam ſicut dictũ eſt effectus huius ſa/cramenti eſt non ſolũ adeptio habitualis gr̃e ꝛ charitat̃.ſed ẽt q̃dã refectio actualis ſpũa/lis dulcedinis q̃ q̃dẽ impedit̃ ſi aliqs accedat ad hoc ſacr̃m mẽte diſtracta ꝑ pctã venialia. ñ aũt totalr̃ augmentũ ſpũalis gr̃e ꝛ charitat̃

5 ¶ Utrꝫ hẽat maiorẽ efficaciam in ſumptõne pluriũ hoſtiarũ ſimul q̃ꝫ in vna. R̸.ſm Tho. vbi.R̸.ꝙ nõ.qꝛ lꝫ ſacerdos in vna miſſa con/ſecret plures hoſtias. ñ tñ multiplicat̃ effect⁹ h⁹ ſacri.qꝛ nõ eſt niſi vnũ.nec eſt plus virtut̃ in multis hoſtijs cõſecratis q̃ꝫ in vna cũ ſub oĩbus ꝛ vna ſit totus xp̃s.Ideo ſumens plu/res hoſtias ſimul non ꝑcipit maiorẽ effectũ In pluribus vo miſſis multiplicat̃ ſacrificij oblatio.ꝛ ideo mlt̃iplicat̃ effectus ſacramẽti.

Eunuchus an poſſit ordinari Vide.ſ̃. Corpore viciatus.§.i.

1 ¶ An debeat portare pulverem.R̸.ꝙ non.lv. di.eunuchus.

Exactio non eſt vbi qs ſponte ſol/uit.vide glo.ꝛ Car.in cle. preſenti de cenſibus. ꝛ ibi dicit Pau. ꝙ exigere ꝛ extorquere dicit violentiã. ut.ff. de le.iij.l. fideicõmiſſa.§. ſi rem ſuam. Dicit tñ ꝙ ſi preceſſit extorſio licet ſequat̃ volunta/ria ſolutio ꝙ ſatis eſt exactio. facit ſimile qđ nõ.Hoſti.in.c.preterea.de iure patro.ꝛ de pe/nis.c.conſtitutus.Exactio aliquando dicitur talia.de qua habes.j.Talia.

Exaltatio filia ſuperbie. vide.j. Superbia.§.ij.

Examinatio que debet fieri in ordinandis. vide j.Ordo.vij.ꝛ in ↄfirmãdis.vid.ſ̃.ↄfirmatio

Excepta intelligitur in generali ſermõe perſona loquẽs u.iur.c.petitio.

Exceptio firmat regulam.vide.ſ̃ Alienatio.§.x.

Excommunicatio.i. quid ẽ R̸.pa. ſuꝑ Rubri. eiuſdem tituli. Excõicatio eſt cenſura a canone vel a iudice eccleſiaſtico prolata priuans cõmunionem ſacrorũ. ꝛ q̃n̄qꝫ hominum.Facit ad hoc.xi.q.iij.c.audi.

¶ Quotuplex ẽ excõicatio.R̸.ꝙ duplex. vna dr̃ maior.ꝛ hec ꝓuat a ſacramentiſ.ꝛ ↄſortio hoĩum.ꝛ ab ingreſſu eccleſie ꝛ multis alijs de quibus no.in.c.a nobis.el.ij.ꝛ.c. ſi vere.eo.ti. xi.q.iij.in mult̃.c.Et hec dr̃ anathema.ut.xi. q.iij.§.euidenter.Alia dr̃ minor.ꝛ hec ſepat a ſacramentis tm̃ ut in.d.§.euidenter. Intelli/ge percipiendis nõ miniſtrandis.c.ſi celebrat de cle.exco.mi.ꝛ etiam ab electiõe paſſiua.vñ reddit ipſũ excõicatũ inhabilẽ ad quodcũqꝫ beneficiũ eccleſiaſticum conſequendũ.ut no.i c.ſi celebrat.de cle.exco.miniſtran. vnde dicit Inno.ibidem ꝙ nec dignitatem aliquam cõ/ſequi pt niſi prius abſoluatur. ẽt ſi eligentes hoc ignorant.ut tenet glo.ibidẽ.ꝛ cõiter doc.

¶ Quot modis infligitur excõicatio.R̸.ꝙ tã maior q̃ꝫ minor infligitur duobus modis. 2 Aliquando a iure communi ſeu municipali vel ſtatuto. ꝛ hec dicitur excommunicatio a iure. de qua.j.excommunicatio.v.ꝛ.vi.ꝛ.vij. Aliquando infligitur a iudice poteſtatẽ ha/bente. Et hec dicitur ab homine. vel a iudice. de quibus dicitur.ꝛ nõ.in.c.nuper.eo.ti.

¶ Quis põt excõicare.R̸.ꝙ excõicare excõi/catione maiori proprie ſpectat ad officiũ ep̃a/le.ut patet in.c.corripiant̃.xxiiij.q.iij.qꝛ dicit̃ mucro ep̃i.in.c.viſis xvi.q.ij. Item ſm glo.i c.nemo epiſcopus.ij.q.i.ꝛ in.c.cum in cunctiſ de elec.de iure cõmuni poſſunt omnes eccle/ſiarum prelati.ut in.c.cum ab eccleſiarum.de offi.ordi.vbi de hoc plene no.ꝛ voco prelatũ ꝛ iudicem ordinarium ſuper plebem ſuam ꝭ quẽcunqꝫ ſm glo.in d.c.cũ ab eccleſiaꝝ qui ꝑ/ficit̃ collegio vel vniuerſitati eccleſiaſtice ab eo qui hꝫ adminiſtrationem cum iuriſditiõe ut puta ab ep̃o uel qui eſt electus a collegio ſi/ue vniuerſitate.licet ſubſit alteri.puta ep̃o.ut extra de electio.c.i.xciij.di.legimus. ꝛ hoc ve/rum niſi ep̃i preſcripſiſſent ne poſſent excõi/

care.uel niſi vellent excõicare cum illa ſolẽni-
tate. de qua in.c. debent.xi.q.iij. ſcilicet cum
xij.ſacerdotibus circũſtantibus habentibus
candelas accenſas in manibus.qꝛ ſolũ epi ta-
li modo excõicare poſſunt.poſſunt ẽt excõica
re illi quibus ex conſuetudine uel indulgen-
tia competit.ut capitulũ. ut de reſcrip. ex pte
decani.Hoſt.ẽt vult ꝙ in notorijs que nõ in
digent indagine iudiciali poſſũt excõicare ẽt
ſacerdotes parrochiales.pmiſſa tñ monitiõe
qđ poſſet tolerari vbi ex conſuetudine habe-
rent.uel epi prohibitio non obſtaret.alias nõ
nec.c.cũ inhibitio.de clan.deſpon. qđ allegat
Hoſt.probat hoc.poteſt etiam dici ꝙ qui pt
facere ſtatutum poteſt excõmunicare. intelli
go in eccleſiaſticis. etiam ſi non ſit ſacerdos.
Excõmunicatione minori poteſt excõmuni-
cari quis ſiue ſimpliciter.de pe.di.i. in actiõe
ſiue ad tempus.lxxxvi.di.tanta. ⁊ ab illis qui
poſſunt excõmunicare maiori. ut in dicto ca-
pitulo cum ab eccleſiarum notatur.
4 ¶ Utrum prelati excõmunicati interdicti ſu
ſpenſi a iuriſditione intruſi ⁊ huiuſmodi poſ
ſint excommunicare.R.ꝙ non.xxiiij.q.i.audi
uimus.c.quia de conceſ.preben.cum ſimilibꝰ
⁊ qui non ſeruauit interdictum.c.fi. de con-
ceſ.preben.de quo tamen dic.ut infra excom-
municatio.iij.§.ij.
5 ¶ Utrum ille prelatus qui tantum habet tem
poralem iuriſditionem poſſit excommunica-
re.R.ꝙ non.ar.de offi.ordi.c.dilectus.
6 ¶ Utrum ſola conſuetudo reddat aliquem excõi
catum.R.ſm Hoſti.ꝙ ſic.quando eſt appro-
bata per Papam.uel per alium prelatum quo
ad ſuos ſubditos.qꝛ perinde eſt. ac ſi eſſet ſta
tutum. alias non quantũcunqꝫ ſit longa.
7 ¶ Qui poſſint excõicari.R.ꝙ vniuerſitas ⁊
collegium prohibentur excõicari ne contin-
gat in noxios ligari.c.romana.§.in vniuerſi-
tatem.de ſen.exco.li.vi.Si tamen excommu-
nicaretur teneret ſententia. ut ibidem no.gl.
8 ¶ Utrum excõicatuſ poſſit excõmunicari.R.
ꝙ ſic.⁊ pro eadem cauſa ⁊ ꝓ diuerſis.⁊ ab eo-
dem iudice.⁊ a diuerſis.c.engeltrudam.iij.q.
iiij.c. excellentiſſimus.xi.q.iij. ⁊ de hoc vide
glo.in.c.officij.eo.ti.
9 ¶ Utrum epiſcopus vel alius prelatus poſſit ex
excõicare nõ ſuum ſubditũ R.ſm cõiter doc.
ꝙ non/dũmodo rõne delicti uel ꝯtus ſeu rei
de qua agitur non ſit effectus de eius iuriſdi
tione.ut no.in.c.i. de priui.li.vi.imo plus di-
co ꝙ proprius prelatus non poteſt ratam hr̃e
ſm Inno.⁊ alios in.c.prudentiam de offi.de
le.ẽt ſi ſit lata in eius territorio.qꝛ quod nullũ
fuit non põt ratificari.⁊ excõmunicatio aut
eſt nulla aut ſtatim ligat.ut in.c.paſtoralis đ
appel.niſi feratur ſub conditione.
¶ Qui ligantˀ ſententijs excõicationis quorũ
cunqꝫ prelatorum ꝓlatis per modum ſtatuti
R.ut colligo ex Pa.in.c.a nobis.el.i.đ ſen.ex
co.⁊ Bc.in.d.c.ut animarum.⁊ diſtinguo ſic
quod aut fit contra ſtatutum ab exiſtentibuſ
in territorio ſtatuentis ſiue ſint ſubditi ſiue
forenſes ⁊ ſciunt ſtatutũ. ⁊ ſic ſunt excõicati.
Limitat hic Inno.ut refert Pa.in.d.c.a no-
bis.verũ qñ ſtatutũ ẽ aptũ ꝯphendere tã ſub-
ditos qꝫ ñ ſubditoſ.Si vo ſũt ignorantes ſic
nõ ligantˀ.niſi ignorantia ſit craſſa uel ſupina
Si vo ſit ꝯ ſtatutũ ex dioceſim ſtatuentis ſic
nõ ligantˀ forenſeſ.Subditi vo ſtatuentis li
gantˀ in q̃tuor caſibus.Primo ſi ſtatutũ agit
originare cãm in territorio ex facto negatiuo
cõmiſſo in limitibꝰ alteriuſ territorij.Exẽplũ
puta ſtatuto cauetˀ.ꝙ quicũqꝫ fecerit vbicũqꝫ
furtuꝫ. niſi.j.menſẽ a die cõmiſſi eris cõpare
at corã iudice delicti.uel corã nobis ſit excõi-
catus iſte faciens furtũ ligatˀ nõ rõne furti ñ
fiendi.qꝛ eſt factũ negatiuũ in territorio alie-
no.ſed ex ea parte qꝛ nõ cõparuit.qđ ꝯparere
eſt factũ affirmatiuũ ꝯtrium faciendũ in limi-
tibus territorij ſtatuentis. Rõ qꝛ ꝑ edictum
ad hoc potuit artari.ut in.c.ex tue.de cle.non
reſi.facit qđ no.l.de rapto.c.pe.⁊.c.romana.§
ꝯhentes.de fo.cõpe.li.vi. Scđo ligantˀ qñ ſta
tutũ principaliter concernit rẽ ſubiectã ſtatu
entis.puta eps excõicat ꝑ ſtatutũ clericos nõ
reſidentes ligantˀ clerici ẽt extra dioceſim re-
ſidentes.rõne rei qua ſubiecti ſunt epo que ſi
ta eſt in eius dioceſi de foro compe.c.fi.ẽt ſi ꝑ
ſona ſit extra dioceſim ut ꝓbatˀ in.d.§.ꝯhen-
tes.⁊ ꝑ hoc qđ hic ſequitˀ.Tertio vbi quis te-
netˀ ad aliqđ faciendũ.⁊ illud nõ facit factũ vſ
vbi illud facere debebat.ut.ff.de reg.iur.l.qui
nõ facit.⁊ de vſu.c.i.li.vi.⁊ qđ no.glo.magna
in cle.i.ut lite nõ conteſta. Quarto ligantˀ qñ
factũ eſt principiatũ in territorio lꝫ ſit cõple-
tum alibi.facit qđ no.Io.an.in.c.i.de priui.li.
vi.de ſagittante in loco non exempto cũ ipſe
ſit exemptus.ut efficiatˀ ſubditus vtriuſqꝫ iu
dicis.⁊ ꝑ hoc pꝫ ꝙ religioſus faciens ꝯ ſtatu
tũ qđ excõicat quẽcunqꝫ qui aſſentit prelatõi
extra ordinem niſi prius reſtitutis libriſ eſt ex

dicatus ſi aſſentit.q2 originatō facti ſit i ſubiectione prelati ſtatuentis licet efficiatur exemptus ab eo poſt preſtitū conſenſum.⁊ ſic dterminant dñi de rota per no.per Inno.in.c.preterea requiſiti fuimus.de ap.de illo qui excōmunicauit ſi elegerit. Et ideo limita tex.d.c.ut aiaꝝ.ꝙ ſtatuto non ligantur extra territoriū delinquentes.qñ delinquens ⁊ res circa quā delinquit.⁊ ēt ipſū delictum ſunt totalit extra prouinciam ſeu territorium ſtatuentis.

11 ¶ Qui ligant qñ ſnia pfert non p viā ſtatuti ſed ſnie hois.R.ſm Pa.⁊ Be.vbi.ſ. Aut pfertur generaliter pro preterita culpa.⁊ ſic nō ligat eū q cā cōmiſit extra territoriū ſniantis ſed bene ligat ſubditū qui cā cōmiſit in territorio ꝗuis ſit extra territoriū tpe ſnie. Sꝫ eū qui nō eſt ſubditus ſeu de territorio lꝫ ibi deliquerit ſiue proferatur generaliter ſiue ſpālit ꝯcū nō ligat eū extra territoriū exiſtentē.niſi fuerit citatione preuent⁹ anteꝗꝫ recederet uel niſi ad requiſitionē iudex pprius ſub quo degit ipſū citaret put tenet requiſitus ut iret ad reſpondendū.q2 ſi nō faceret poſſet excōicari. Aut profert ſpāliter pro lata culpa.⁊ ſic ligat ſubditū qui delinquit extra territorium ⁊ ibi exñtē. Rō q2 eū corā vtroqꝫ ordinario poſſit ꝯueniri de fo.cōpe.c.fi. Ergo pt cogi p ordinariū ad cōparendū.⁊ ſi nō ꝯparet excōicari pt. Et lꝫ nuncius exequat citationē extra territoriū ppriū.tñ citatio decernit facta in pprio territorio ipſi⁹ iudicis quo ad omnes effectus.niſi ante talē citationē alibi caperet domiciliū q2 tunc non poſſet citari nec conſequenter excōicari tanꝗꝫ ꝯtumax ſm cōmunē opinionē.lꝫ Pa.in cle.paſtoralis.de re iudi.teneat ꝙ ēt ſubditus ex territoriū citari non poſſit. Aut ſnia pfertur generaliter uel ſpāliter pro culpa futura.⁊ ſic equiparat ſtatuto q ad ſubditos ſolūmō in hoc.ut non liget ignorantes nec extra territoriū deliquētes. Quo vero ad forēſes poſtea deliquentes nullo mō ꝯparatur ſtatuto nec ligant.q2 cū ſumat ſnia vires incontinenti contra quos profert ſic ñ poteſt comprehēdere niſi ſubditos ſm cōiter legiſtas in.l.cunctos populos.C.de ſum.tri. Et aduerte ꝙ iſta ſnia pro futuris culpis nō poteſt ferri niſi mora exhibenda ſatiſfactione uel culpa ſeu offenſa preceſſerit aut alia rōnabilis cā que in ipſis ſententiis exprimenda ē ut in c.romana.§.caueat.co.ti.li.vi.ſi tñ ferat tenet.licet ſit iniuſta.ut ibidem tenet Ge.

¶ Utrū archieps in dioceſi ſui ſuffraganei delinquens liget ſtatuto epi excōicantis taliter delinquentes.⁊ ſilr eps qui fecit ſtatutū ſi fac ꝯtra.R.ꝙ diuerſa fuit opinio.ut pꝫ p Archi.⁊ Ge.in.d.c.ut aiaruꝫ.tñ mihi placet opinio Jo.de ligna.in tractatu de cenſura eccleſiaſtica ꝙ aut ſtatutū dicit ꝙ quilibet exercens iuriſditōꝫ in tali loco ⁊ tpe uel celebrans in pontificalibus ſit excōicatus.⁊ tunc facientes cōtrariū non ligantur.q2 ſic eps ut eps.⁊ archiepiſcopus ut archiepiſcopus faciunt contra ⁊ nō pñt ligari. Et ſic intelligit opi.dicentiū ꝙ non ligant. Aut dicit ſtatutū ꝙ faciens furtum uel aliud maleficium ſit excōicatus.⁊ ſic ligantur.q2 non cōmittunt ut eps uel archieps.ſed ut priuatus.⁊ ſic intellige dicentes ꝙ ligantur. Deſtruat ergo ſtatutum ſi nō vult ligari.abſolui tamen poterit a ſuo confeſſore 12

¶ Quid ſi archieps participat in crimine excōicati ab epiſcopo ſuo ſuffraganeo.R.ꝙ ligatur ſententia iuris.⁊ erit abſoluendus ab epiſcopo ſuo ſuffraganeo.c.nup.de ſen.excō. 13

¶ Utrū inferiores prelati ab epiſcopis habeant territorium.R.ſm Jo.an.in.c.cum contingat.de fo.compe.⁊ ſequitur Ge.in.d.c.ut aiarum.ꝙ nō. Limita niſi eſſent exempti cū ſuis ſubditis ſm Jo.de ſancto georgio. 14

¶ Quō ligant ſubditi religioſoꝝ exemptoꝝ extra loca delinquentes.R.Ge.in.d.c.ut aiarum.ꝙ eo modo quo ligantur ſubditi epiſcoporum extra dioceſim.q2 ſubiecte eccleſie ſūt eis pro territorio.ut ſunt iudices perſonaruꝫ ⁊ non loci ſimpliciter dic.ut.j.Sentētia.§.v. 15

¶ An loca exempta ſint de territorio. Vide Statutum.§.ij. 16

¶ Utrum ignorantes ligentur ſtatuto excōicante factum damnatum.puta falſificantem inſtrā.vide.j.excōicatio.vij.caſu vltimo.§.ij. 17

¶ Utrū excōicatio ex iniuſta cauſa uel falſa liget.R.ꝙ non.quantum ad deum.xi.q.iij.§.ex his.ſed quo ad eccleſiam ſi eſt ab eo qui iuriſditionem habet ſuper eum ſic ligat.ſed debet eam reuocare ul abſoluere quando cognoſcit errorem ſuum uel iniuſticiam.non obſtante contradictōne aduerſarij.ſed caueat iudex ne pretendat errorem vel iniuſticiam in preiudicium alterius partis in debite.c.ſacro.d ſen.excō. Et propterea caueat ille qui ſe tenet excōicatum iniuſte uel ex falſa cauſa ne excōicationem contēnat.q2 contēnendo cā peccaret mortaliter ⁊ poſſet excōicari.xi.q.iij.§.cum ꝗ 18

niſi in caſibus de quibus .j. excōicatio .iij.

19 ¶ Utrum excōicans aliquem conditionaliter. puta ſi non ſoluerit titio hinc ad paſcha liget cū ſi nō ſoluit. q2 non potuit vide pena. §. xiij.

20 ¶ Utrum ſ͞nia excōicationis edita in fauorem alicuius liget ſi ille cuꝰ fauore agitur ꝯſentit ut nō faciat qđ ei precipit. puta mandat ticio ſub excōicatōis late ſ͞nie pena ut ſoluat Sempronio centum .j. paſcha. Sempronius eſt cōtentus prorogare terminum vſq3 ad penthecoſtē erit ne excōicatus titius non ſoluens infra paſcha. R. q nō. ſm Pe. in .c. i. de locato. facit .c. preterea. de appel. Bar. in .l. i. §. et poſt operum. ff. de no. oper. nunc. et Joan. an. in .c. quicunq3. de ſenten. excom. lib. vi. Ego addo notabile dictum Bal. in .l. maximum vitium C. de liberis preteritis. vbi dicit ſtatuto cauet q frater excludat ſororem a ſucceſſione pr̄is. Mortuus eſt pater. filius habet multos creditores qui vult admittere ſororem ſuam ad ſucceſſionem. et ſic renunciauit ſtatuto. an creditores poſſint impedire renunciationē tanq3 in fraudem creditorum fiat. et determinat q non. Et ſic tene etiam de alijs penis. Intellige tñ ſi conſenſus preſtatur ante commiſſa3 penam quia poſt penam inflictam conſenſus ſuperueniens non tolleret eam. faciunt notata per Bar. in .l. i. §. filius. ff. de lega. iij.

21 ¶ Sed pone q prorogato termino Titius nō ſoluit etiam in termino prorogato. erit ne excōmunicatus. R. q non. ſi prorogatio ſit ſine auctoritate iudicis. Secus ſi fieret cum auctoritate iudicis prorogantis mandatum quod erat ut ſolueret in paſcha ut ſoluat in penthecoſte ſub eadem pena. quia ſic ligaretur. Aliter non. quia ſecundum Baldum in .l. tale pactum. ff. de pactis. excommunicatio non poteſt naſci ex pacto. ſed ex ſententia.

22 ¶ Quare debet quis excōmunicari. R. q ſolum pro peccato mortali cui eſt annexa contumacia. puta q2 monitus non vult reſipiſcere. ut eſt tex. in .c. nemo epiſcoporū. xi. q. iij. Nec mirum quia nulla maior pena in eccleſia. ut in .c. corripiantur. xxiiij. q. iij. vnde dicit Pa. in .c. per venerabilem. qui filij ſunt legitimi. q vbicunq3 in iure eccleſiaſtico reperitur pena mortis pro excommunicatione. debet exponi. ut in dicto .c. p venerabile3. probatur ꝓpterea dicit textus in .c. cum medicinalis. de ſenten. excommu. libro ſexto. q iudex in ea ꝓferenda debet ſe oſtendere proſequi quod corrigentis eſt et medentis. hoc ibi.

Excommunicatio .ii. quomodo debet quis excommunicari.

¶ Utrum requiratur monitio precedens. R. q ſic. triplex. vel vna ꝓ tribus coram ꝑſonis idoneis facta cū interuallo dierum niſi neceſſitas aliud ſuadeat. ut not. glo. in .c. ſtatuimꝰ eo. ti. li. vi. Aliter excommunicans ſine monitione per menſem vnum eſt interdictus ab ingreſſu eccleſie ipſo facto. ut in .c. ſacro. eodem titu. niſi ſit epiſcopus vel ſuperior. in .c. quia periculorum. eodem titu. libro ſexto. Aduerte tamen hic q quando prelatus precipit ſub excommunicationis late ſententie pena ſubito ne faciat tale crimen. tunc non requiritur alia monitio. ſed faciens contra. ſtatim excōmunicatus eſt cum habeat annexam contumaciam ſm Jo. de lig. in tractatu de cenſura 1

¶ Utrum debeat proferri in ſcriptis. R. q ſic et cauſam excommunicationis expreſſe conſcribere propter quam profert. Et exemplu3 huiuſmodi ſcripture requiſitus tenetur tradere. infra menſem excōicator quilibet aliter ꝑ mēſem vnum ab ingreſſu eccleſie et diuinis officijs eſt ſuſpenſus ſi eſt inferior epiſcopo. ut in .c. cum medicinalis. eo. ti. li. vi. Similiter in ſententia ſuſpenſionis et interdicti eſt ſeruandum ſub eadem pena. ut ibidem. 2

¶ Utrum in hanc penam cadant prelati religioſorum ſi hoc non ſeruant. R. Lap. ut refert Do. in .d. c. cum medicinalis q nō. eo q continue hēant monere et corrigere ſubditos. et ſic oporteret ſemꝑ habere calamū. Ego autem credo verum. Primo qñ periculum eſſet in mora ut non poſſet ſeruare predicta. quod etiam tenet Jo. an. ibidem. et glo. in ver. temerarius. Secundo qñ ſtatuta ſui ordinis aliam formā traderent. et illam ſeruarent licet non iſtam. q2 ut no. in .c. qualiter et quando .el. ij. in fine. de accu. ordo iuris non ſeruatur in regularibus Tertio crederem excuſari ſi ex ignorantia ꝯfacerēt. q2 faciliter religioſi ignorant iura. ut in .c. veniens de ſimo. Alias nō credo excuſari. et ſic limita Jo. an ibidem. qui tenet q ligātur iſta pena ſi non ſeruant predicta. 3

¶ Utrum ſit certa forma verborum determinata 4 R. q non. oportet tñ q vtatur talibus verbis que exprimant conſenſum iudicis de preſenti excōicantis. ſicut in ſimili dr̄. de ſpon. i. c. ſi inter virum. et de ſpon. duo. c. i. ar. a ꝯrio ſenſu in

c.audi.xi.q.iij. Non autẽ de preterito vel fu
turo. Unde ſi dicat denunciamus talẽ excõ
municatum.quẽ tamen prius non excõicauit
non erit excõicatus. Similr̃ ſi dicat volo ſit
excõicatus vnus de iſtis duobus. neuter erit
excõicatus. Et licet quidam dicant ꝙ ſi inten
tio ſit excõicandi qualitercunqꝫ loquatur erit
excõicatus.non credo.ſed tene quod dixi qꝛ i
excõmunicatione requiritur vltra intentiões
expreſſio certa.quod etiam tenet Ho. Et facĩ
qđ no.in.c.cum deſideres.eo.ti.ꝛ no.Inno.in
c.cum olim.el primo.de priuile. Et idem dicẽ
dum de abſolutione. Ex quibus collige ꝙ ex
cõmunicandus. Primo debet moneri. Secũ
do debet ſubeſſe cauſa iniuſta. Tertio anim⁹
bonus iudicis. Quarto verba congrua. Et
quinto ꝙ ꝓferatur in ſcriptis. Et ſexto ꝙ exẽ
plum ſcripture ſi requiratur detᷓ infra menſẽ
5 ¶ Utrũ excõicatio maior poſſit ferri ad tpũs.
R. ꝙ ſic ſm do. Anto. ꝛ ẽt eius abſolutio.ut
recitat Pa.in.c.veniens.el ſcđo.de teſti. vbi
dicit ꝙ poteſt abſolui ut teſtimoniũ det. ꝛ p⁹
ea reincidat.ſed ſuſpendi non poteſt.ſed oꝫ ꝙ
aut totaliter liget.aut totaliter tollatᷓ ſm glo.
in.c.pñti.de ſen.excõ.li.vi.poteſt bñ ferri con
ditionaliter.ꝛ deficiente conditione non liga
bit.ſed abſulutio non poteſt fieri conditiona
liter. qđ intellige de conditione propria que
ſupendit actũ. ſed de conditione preterita. q̃
proprie non eſt conditio bene pt̃ fieri.utputa
ſi feciſti ſic ego te abſoluo. ſicut dicimus. Si
tu non es baptizatus ego te baptizo.
6 ¶ Quid ſi dicat hẽo te ꝓ excõicato. R. ꝙ excõi
catus erit.ut pꝫ per ea que dixi.ſ. Eius.§.i.
7 ¶ Ex quibus verbis cognoſcitᷓ quõ excõicatõ
ſit late ſnĩe uel ferende. R. ſm. Pa.in.c.ſi dili
genti. de foro compe. ꝙ qñ profertur ſnĩa in
iure reſpectu preteriti temporis.utputa excõi
catus ſit vel interdictus.tunc ipſo iure regu
lariter ligat.c.cupientes in.§.ceterum.ꝛ ibi te
net gloſa.in ver.ſuſpenſos.de elec.li.vi. facit.
c.ij.de teſti.cogen.ꝛ glo.hoc tenet in.c.quicũ
qꝫ.de here.li.vi.ꝛ gl.in.l.in criminali.C. de iu
riſdi.om.iudi. Et hoc verũ niſi alio iure appa
reat ꝙ ſint ferende ſnĩe. ut no. in.c.ij. de foro
compe.in verbo ſi ſequeſtratus.ꝛ.xxx.di.p to
tum.vbi dr̃ anathema ſit.ſ. per ſniam feren
dam. Si vero verba non ſunt reſpectu prete
riti tpis.tunc ſi ſunt declaratoria ſic ipſo iure
ligant.ut ſi dicat decernimus excõicatõi ſub
iacere.ꝛ hmõi vel viribus carere.pro hoc tex.
cũ glo.in.c.nouit.de his que fi.a prela. Si aũt
verba ſunt diſpoſitiua.tũc ſi ſonant in futurũ
eſt canon ferende ſnĩe.niſi addatᷓ aliqđ verbũ
qđ oſtendat ꝙ ipſo facto.vide bonã glo.in re
gula.in penis.li.vi. Item tenetur cõiter de h̃
verbo ſubiaceat ꝙ ſit late ſnĩe. lꝫ ſonet in fu
turũ. Similiter verbum habeatur.ut no.in.c.
vnico.de iniur.li.vi.ꝛ probatᷓ in.c. ſi quis ſua
dente.xvij.q.iiij. Et ſic intellige quod dicitur
in rubro.C.cõminationes vel epiſtolas.
¶ Utrum cum dicitur ſiue a iure. ſiue ab ho 8
mine precipio ſub pena excõicationis.ſit lata
ſnĩa.ita ꝙ contra faciens incidat ipſo facto.
R. ꝙ non.niſi aliud appareat ex coniecturis.
ita concludit glo.notabilis que cõmuniter te
netur in.c.vnico.de ſagita.ꝛ in.c.ij.de ſimo.ꝛ
in.c.ij.de matrimo.contra interdic.eccle. con
tra.nec approbo diſtinctionem Hoſtienſis ꝛ
Hug.qui volunt ꝙ ſi profertur a iure ſit late
ſententie.allegat.xxx.di.per totum.ſed paruꝫ
faciunt. Si autem profertur ab homine. tũc
non ſit late ſententie.ſed primum tene.
¶ Utrũ vbicunqꝫ ſit mentio de excõicatione 9
intelligatur de maiori.R. ꝙ ſi profertur a iu
dice eſt certum ꝙ ſic.ſi aliud non exprimatur
ꝑ tex.in.c.penul.de ſen.exco. Idem poſſet dici
quãdo profertur a iure ꝛ iſta eſt ratio.qꝛ ver
ba debent intelligi ſm cõmunem conſuetudi
nem.ut in.c.ex litteris.de ſpon.ꝛ.l.labeo.ff.de
ſupe. leg. vnde quia communis vſus habet
ut accipiatur pro maiori ſic faciendum eſt.

Excommunicatio iij. in quibus caſi
bus excõicatõ ab homine lata nõ tenet
nec eſt timenda.R. ꝙ in.xv.ſm cõmuniter doc.
in.c.ſolet.ꝛ.c.preſenti.eo.li.vi. Primus quã
do eſt a non ſuo iudice.de conſue.c.ad noſtrã
cum ſuis concordan.in glo.ꝛ hoc verum niſi
ex certa ſcientia quis conſenſiſſet in eum tan
qꝫ in iudicem ꝓprium.ff. de iuriſdi.om.iudi.
l.ſi per errorem.ꝛ.ff.de iudi.l.ij.
¶ Secund⁹ qñ eſt a ſuo iudice ſed excõicato: 1
ꝛ licet aliqui teneant ꝙ quando excõmunica
tio eſt occulta ꝙ ratione publici officij tenetᷓ.
tu tamen tene ꝙ nõ valet. vt eſt tex.in.c.audi
uimus.ꝛ.c.aperte.xxiiij. q.i.ꝛ tenet glo.in.§.i
xxiiij.q.i.verum eſt ꝙ excõmunicatus ab ex
communicato occulto non debet in aperto
celebrare vel immiſcere ſe diuinis. quia ſi nõ
poſſet probare eum excõicatum ſcandalizaret
populum. Pa.in.c.veritatis.de dolo ꝛ cõtu.

tenet poſt factū iſtaʒ opinionē. ſed ante factū
dicit tenendū ꝙ valeat. ſed non credo niſi vt
dixi quo ad hoc vt non celebret in publico. ni
ſi poſſit probare ꝙ ſit excōicatus. Idem dic ſi
eſt a ſuo iudice. ſed intruſo. xij. q. ij. alienatōeſ
uel ſuſpenſo ſeu interdicto a iuriſditione. de
conceſ. preben. quia cum ibi notatis.
3 ¶ Tertius caſus quando ille prelatus qui eā
tulit violauit interdictum hominis. c. tanta
de exceſ. prela. Et hoc verum niſi fuiſſet abſo
lutus a dicta violatione. qꝛ tunc teneret ſnia
excōicationis ab eo lata poſt abſolutionem.
4 ¶ Quartus quando quiſ excommunicat ſub
ditum contra priuilegij ſui tenorem. de priui
le. c. cum capella. ꝛ. c. quanto.
5 ¶ Quintus quādo prelati excōmunicant ſub
ditos qui nolunt eos procurare vltra euectio
nis ꝛ perſonarum numerum taxatū. in. c. cuʒ
apoſtolus. de cenſi. dum eos viſitant. ut in. c.
quorundam. de exceſſibus prelatorum.
6 ¶ Sextus qñ fertur a delegato impetrato ab
excōmunicato in caſu non permiſſo. ut de re
ſcrip. c. i. li. vi. Nam ſolū poteſt impetrare ex
cōicatus reſcriptum ſuper articulo excōica
tionis vel appellationis. alias non ut ibidem
7 ¶ Septimus quando fertur contra inſinuā
tes uel exponentes ſuperioribus aut apoſtoli
ce ſedis legatis uel inquiſitoribus ſtatum ec
cleſiarum monaſteriorum. ſeu locorum ſuo
rum. perſonarum. ꝛ rerum ipſorum. ut in. c.
quia pleriqʒ de officio or. li. vi.
8 ¶ Octauus quando delegatus excōmunicat
ↄtra intentionē delegantis. de preben. c. vlti.
9 ¶ Nonus qñ excōicatur quis poſt appellatio
nem legitimā ut in. c. ſolet. ꝛ. c. venerabilibus
eo. li. vi. ꝛ. c. p tuaſ eodē. Fallit hoc ut no. Pa.
in. c. venerabili de cenſi. qñ prelatus procedit
extraiudicialiter ut pars ad conſeruationē iu
rium ſuoꝝ. qꝛ ſicut poteſt ſe defendere gladio
materiali. ſic ꝛ ſpūali. nec tenet admittere pro
bationes in contrariū uel appellationē. ut in
c. dilecto. eo. li. vi. Quod limito verum qñ eſt in
poſſeſſione. uel ſaltē non ↄſtat ꝙ nō ſit in poſ
ſeſſione. Secus eſſet qñ conſtaret eū non eſſe
in poſſeſſione. utputa qꝛ coſtat monaſterium
eſſe exemptum. ꝛ conſtat epiſcopum non eſſe
in poſſeſſione ipſum viſitandi. qꝛ tunc ſi excō
municaret poſt appellationem non teneret.
10 ¶ Utrum appellatio poſt excōicationē inflictā
ipſā ſuſpendat. R. ſm Pa. in. c. p tuas. eo. ti.
ꝙ ñ. ſed ſolū defert iuriſditionē ad ſupiorem.

ut patet in. c. paſtoralis. ꝛ qđ ibi no. de appel.
¶ Utrum allegans ſniam nullā. ꝛ nō petens ab 11
ſolutionē ad cautelā ſit audienduſ. R. Pa. in
d. c. per tuas. ꝙ ſic. ꝛ licet in. d. c. per tuas. non
ponant niſi duos caſus in quibus dʒ quis au
diri. tñ hoc intelligitur gratia exempli. ꝛ pro
pterea pro oi caſu in quo quis dicit ſniaʒ nul
lam debet audiri q̄zuis non petat abſolutio
nem ſm cōmuniter doc. in. d. c. per tuas. ꝛ in
d. c. ſolet. Secus de allegante ſententiam iniu
ſtam. quia non auditur ante abſolutionem.
¶ Decimo qñ cōtinet intolerabilē errorē. ut i 12
c. p tuas eodē. ꝛ dictis. c. ſolet. ꝛ venerabilibus.
Et dr intolerabilis error qñ aliqd ſub vi pre
cepti ↄtinetur in ſnia qđ cōiter vel in ſuo ge
nere eſt pctm̄. veluti ſi excōicat qꝛ elemoſynā
pauperi tribuit. uel qꝛ faciebat aliquid quod
in ſe bonum eſt. aut qꝛ non operabatur illud
qđ ex ſuo actu illicitū eſt. ꝛ prauū. ut dr i. c. ve
nerabilibus. Addit glo. in. d. c. per tuas. ꝙ eſt
intolerabilis error qñ p̄cipit impoſſibile. Itē
qñ pronunciat expreſſe contra ius ſcriptum.
utputa qꝛ dicit pnuncio excōicationē valere
q̄zuis ſit lata poſt legitimam appellationem.
Sed hic aduerte qꝛ aliqñ error eſt expreſſus ꝛ
tunc clarum eſt ꝙ non ligat per tex. predictoſ
Aut nō eſt expreſſus ꝛ ſic glo. in. d. c. per tuas
tenet ꝙ ligat. ſed Pa. in. d. c. cum apoſtolus.
tenet veram glo. qñ non conſtat notorie de er
rore. ſed. qñ notorie cōſtat. utputa ꝙ quia vo
luit eum procurare vltra numerum debitum
excōmunicat ꝙ non ligat. cle. paſtoral. §. piſ
ſana de re iudi. ut no. per Innocen. in. c. fra
ternitatis. đ fri. ꝛ male. ꝛ placet mihi iſta opi.
¶ Quid ſi ↄtinet errorē facti puta. qꝛ dicit ex 13
cōico te qꝛ feciſti furtū cū non fecerit. R. glo. i
d. c. p tuas. ꝙ ligat. ſʒ ego credo glo. verā niſi
notorie ↄſtaret de errore facti. qꝛ ſic ñ ligaret.
¶ Undecimo qñ ſnia profert generaliter ↄtra 14
facientes puta reſtōem. uel non ſoluentes. ꝛ
aliquis non facit qꝛ non poteſt qꝛ ſic nō ligat
ſm Fede. conſilio xciij. Ratio ſm Pa. in. c.
P. ꝛ. B. de officio dele. quia verba ſimilia
debent intelligi ciuili mō. ar. l. ſi cui. ff. de ſer
ui. vide pena. §. xiij.
¶ Duodecimo qñ ſententia excōmunicatio 15
nis ponitur ut aliquid faciat quis i certo ter
mino ꝛ terminus prorogatur ab illo cui debe
bat facere. de quo vide. ſ. excōicatio. i. §. xx.
¶ Tertiodecimo qñ iudex ferens ſniam non i 16
tēdit ligare. qꝛ excōmunicatio ſumit vires ab

intentõe excõicatoris.ſm Pa.in.c.ex pte.el.i
de offi.ordi.facit qd no.glo in.c.ij.de teſti.co/
gen.⁊ in.c.P.⁊.B.de offi.dele.⁊ in.c.i.de iu/
di.⁊ iõ qñ iudex generaliter excõicat non reue
lantes.uel qui fecerunt aliquid ſi intendit ali
quos eximere ab hoc non ligantur quod nõ.

17 ¶Quartodecimo qñ aliqs inferior a Papa
excõicat aliquē cū pticipantibus cū eo in caſi
bus in quib⁹ minor excõicatio incurrit. Nā ꝯ
tales pticipantes ipo iure eſt nulla.niſi fuerit
noiatim moniti tribus vicibus.uel vna ꝓ tri
bus cū aliquoꝝ dierū interuallo. ne cū tali ex
cõicato pticipent.c.ſtatuimus iuncto.c.ꝯſtitu
tionē.eo.li.vi.⁊ ſine dicta monitiõe excõicās
eſt interdictus p menſem ipo facto ab ingreſ
ſu eccleſie.c.ſacro.eo.ti ⁊ no.i.d.c.Statuimus
Secus eſt de papa q pt excõicare aliquē cū p
ticipantib⁹.⁊ ſic ligarent eadē ſnia. ⁊ ab ipſo
ſolo eſſent abſoluendi.c.qd in dubijs.eo.Silr
ſm Jo.An.⁊ Ab.⁊ ſequit Pa.in.d c.qd i du
bijs.Si qs iudex excõicaret pdictos pticipā/
tes cū aliquo excõicato ab alio nõ a ſe teneret
excõicatio qñuis non eſſent moniti. Et ſic in
iſtis duobus caſibus timenda eſſet.al's non

18 ¶Quintodecimo qñ excõicatio fert ſub con
ditione.⁊ ante conditionis euentū morit ex/
cõicator qr ſic expirat ⁊ non ligat poſt mortē
eius ſm Pa.in.c.cū ad hoc de cle. non reſi. ⁊
quelibet ēt alia ſnia expirat ex quo nõ habuit
effectū in vita ſniantis.facit.l.fi.ff.de pe.⁊ ſi/
militer dicit Ge.in.d.c.ut aiaꝝ q ſubditus q
efficit fori alterius pendente conditione non
ligat ſm Archi.ſ3 ſm Jo.An.ligat niſi appel
lauerit õ foro cõpetenti.c.pe.de of.dele.c.gra
tum.⁊.c.relatum.⁊ idem Inno.tenet ⁊ veri⁹.

19 ¶In oibus pdictis caſibus ſnia excõicatõis
nullo mõ eſt timenda.nec quo ad deu3. nec q
ad eccl'iam.qñ notorie conſtat de aliquo ipſo
rum.Sed qñ non conſtaret tunc quo ad eccle
ſiā eſſet timenda.⁊ ipſa3 contēnens peccaret
mortaliter.⁊ poſſet excõicari.⁊ ſic intelligēdū
eſt capitulū primū.xi.q.iij.vbi dr.Snia paſto
ris ſiue iuſta.ſiue iniuſta fuerit timenda eſt.

20 ¶Ex predictis patet deciſio notabilis ⁊ quo
tidiane qõnis.Eps excõicat oēs qui ſciunt q
accepit aliquid ſi non reuelant.an teneāt.Et
dic q ſi aliter non exprimit non tenentur.niſi
ſcientes ⁊ qui ꝓbare poſſunt ut.ſ.denuncia/
tio.§.xiij.Si āt exprimeret in ſnia q ſiue pro
bare poſſit ſiue nõ q teneant denunciare. ſic
continet errore3 intolerabilē.⁊ non valet niſi
adderet q qui non poteſt probare teneat ſibi
dicere tanq̄ patri ⁊ prouiſori ut ſecrete ꝓui/
dere poſſit.⁊ tunc tenerentur ei dicere ſm di/
ſtinctionē quam habes.ſ. Denunciatio.§.x.
Item alterius qõnis. Eps excõicat oēs non
audientes miſſa3 in parrochiali eccleſia in fe
ſtis.qr ſi aliud non addit ſolum erunt excõica
ti qui ſine rõnabili cā cā non audiunt. aut in
caſu a iure.vel generali conſuetudine pmiſſo
⁊ iõ illi qui propter aliquam infirmitatem n
audiunt ⁊ hmõi non erunt excõicati. Silr q
audiunt in eccleſia minoꝝ ⁊ predicaiorū. Si
vero in ſnia adderet ſiue ex rõnabili cā dimit
tant.ſiue nõ.ſiue in caſu pmiſſo a iure.ul' a cõ
ſuetudine.ſiue non.ſic continet intolerabile3
errorem ⁊ non ligat. qr ſicut eps attentādo ꝯ
ius nihil facit.c.vides.x.di. ⁊ qd no.in.l. non
dubium.C.de legi. Ita ēt attentatū ꝯ conſue
tudinem generalē totius orbis eſt nullū.ut in
c.his.⁊.c.catholica.xi.di.q eſſet ſi poſſet pro/
hibere ne audirent in eccleſijs minoꝝ ⁊ predi
catorum ⁊ huiuſmodi. Idem dic qñ mandat
ne quis laboret in feſtis ſm predicta3 di. Itē
qñ precipit alicui ut ſoluat in tali termino ti/
cio centum ſm prefatam di.⁊ faciunt ad pre
dicta quod dic.j. pena.§.xiij. vbi plene vide/
bis pro hac materia ⁊ ſimilium queſtionum.

Excommunicatio iiij. in q bus ca/

ſibus incurritur minor excõicatio ipo
iure.Ad quod dicendū eſt q licet plures caſ⁹
numerentur in iure nihilominus omnes re/
ducuntur ad iſtos duos. Quorum primus eſt
peccatum mortale. Nam quotienſcūq3 quis
peccat mortaliter eſt excõicatus minori excõi
catione ipſo facto. ut p3 in.c.audi.xi.q.iij. vñ
ſi celebrat ul' recipit eccleſiaſtica ſacra niſi pri
us conteratur õ peccato peccat mortaliter.c.
fi.de cle.excõ.mini. Quod limita.ut.ſ.Bap/
tiſmus.v.§.xi.Et hec excõicatio minor eſt ſo
lum quo ad deum ſi peccatū eſt occultū.ut in
d.c.audi.Si vo eſt notoriū ſic excõicatus eſt
ēt quo ad eccleſia3.ut in.c.veſtra.de coha.cle.
⁊ muli.de quo dic ut.ſ.Cleric⁹.viij.§.iiij.Et
ad iſtum caſum reducit illud quod habetur i
c.minor.xvij.q.iiij.⁊ in.c.tanta.de ſimo.⁊ in.
c.ſi quis deinceps.xvi.q.vij.cum ſimilib⁹.Se
cundus caſus eſt cum quis participāt cu3 ex/
cõicato maiori excõicatione in locutione.ora
tione.ſalutatione.comeſtione.⁊ ſimilibus de
quibus dic ut.j. Excõicatio.viij. per totum.

Excommunicatio v. de caſibus in quibus quis incurrit ipſo facto excõicatõꝫ maiorẽ. ⁊ a qua nõ põt abſolui niſi a ſede apl'ica.

Primus caſus eſt in.c.ſi quis ſuadente.xvij.q.iiij.iuncto.c.nõ dubiũ.⁊.c.veniens.⁊.c.ad eminentiã.⁊.c.cũ illoꝝ.⁊.c. de monialibus.co.ti.cum.c.religioſo.co.ti.li.vi.vbi excõicantur quicunqꝫ ſuadente diabolo in clericuꝫ vel monachũ vel monialẽ canonicuꝫ aut cuiuſlibet religionis conuerſum vel conuerſam.aut nouiciũ quẽlibet cuiuſlibet religionis violentas manus iniecerint pro cuiuſ caſus declaratione queruntur infraſcripta.

1 ¶ Qñ dicat̃ iniicere ſuadente diabolo.℞. ꝙ qñ doloſe facit.nã dolus reqrit̃ ut excõicatio hec incurrat̃. ut no. Jo.an.in.c.quante.in nouella.de ſen.excõ.⁊ eſt tex.apertus in.c.i. ⁊ in c.cum voluntate.co.ti.ex quo patet ꝙ ꝑcutiẽſ clericum in.viij.caſibus non eſt excõicatus.

2 ¶ Primo ſi indeliberate ſic̃ facit ludens ꝑcuſſus aliqñ ſine deliberatõe repcutit.ut in.d.c.i ſm Monal.qꝛ h̄ ẽ ꝯditio ludi.ut ꝑcuſſus ꝗuiter repcutiat ne videatur inferioꝛ i ipſo ludo

3 ¶ Secundo ſi ex ludo ⁊ ioco intellige leuiter. ⁊ non in deriſionem.ut in.d.c.i.

4 ¶ Tertio ſi cã correctionis ut in.d.c.cũ voluntate.intellige de his qbus eſt ꝑmiſſũ ſic̃ ſunt ꝓlati q ꝑ ſeipſos clericos uel religioſos verberare poſſunt exceptis epiſcopis quibus non licet aliquẽ pecutere.ut in.c.non liceat.lxxxvi di.ſed per aliuꝫ faciant.ut.v.q.v.illi qui. Nõ tamen per laicum ſi clericus eſt qui verberãdus eſt.ut in.c.vniuerſitatis.co.ti.

5 ¶ Quid ſi ſit prelatus.ſed nõ illius clerici quẽ verberat.℞.ꝙ eſt excõicatuſ.qꝛ ſm Pa.in.c. ut fame codeꝫ. oportet ſit ſuus prelatus.⁊ ſecundo ꝙ ad eum ſpectet correctio. qꝛ non ſufficit habeat auctoritatem in ciuilibus ſicut rectoꝛ vniuerſitatis habet aliter iſtis duobus non concurrentibus erit excommunicatus.

6 ¶ Utꝝ verberantes ex mandato prelatoꝝ excuſent̃.℞.ꝙ ſi eſt inferioꝛ epo prelatus dꝫ ipſe verberare niſi cã vrgeat aliter eſt excõicatus tã precipiens qꝫ obediens ſi ꝑ aliũ facit.ut in di.c.vniuerſitatis. Si vero eſt eps vel ſi non eſt eps.⁊ cã vrgeat excuſat̃ verberãs de coꝝ mãdato.ut in.c.ex tenore eodem. dũmõ ſit clericus monachus uel ꝯuerſus ſi verberare vult clericũ monachũ uel conuerſũ. qꝛ lꝫ ꝑ laicum poſſit capi cleric⁹ ex neceſſitate uel monach⁹ aut conuerſus.ut in.c.ut fame eodem.tñ verberare non licet aliquo modo niſi cauſa ſubſiſtente.aliter excõicatus eſſet.ut in.d.c.vniuerſitatis.⁊ hic capio laicum pro ſeculari ꝓprie. ut in.d.c.vniuerſitatiſ.⁊ ſic conſuetudo interpretatur.d.c.vniuerſitatis.ut pro cauſa rationabili ⁊ per conuerſos ſeu laicos religioſos poſſint de mandato prelatorum verberari.

¶ Utrum prelatus uel alius de ei⁹ mandato detinens clericum ſit excõicatus.℞.ꝙ nõ niſi modũ excedat.utputa cũ clericus quiete ſe capi ⁊ duci ꝑmittit.⁊ capiens calce vel pugno impingit. ut dicit Jo.an. in.c.clericos. co.li.vi. vel niſi clericus fideiuſſoriam de parendo daret.quia tunc non poteſt detineri. niſi exceſſus enormitas.uel alia rationabilis cauſa aliud ſuaderet. vt in.d.c.ſi clericos. 7

¶ Utꝝ prelat⁹ verberans clericũ ex odio nõ cã correctõis ſit excõicatus.℞. ꝙ ſic.ar.d.c.cũ voluntate. Sed not.ſm Monal.ti.excõicatõ ꝙ nõ requirit̃ ꝙ prelatus verberans cogitet de correctiõe ſed ſufficit ſit ꝑſona q̇ hꝫ auctoritatẽ a iure verberandi ⁊ cã ſubſit ꝓpt quã debeat puniri. vñ ꝑcutere ex correctione eſt ꝑcutere pro culpa digna correctõe. que ſnia ⁊ ſi ſit benigna. ſecurius tñ eſt ſm eundẽ ut ſaltẽ habitu cogitet de correctione. qꝛ lꝫ tũc moueatur ex ira non erit excõicatus.ſed longe melius eſt ut differat donec ira quieſcat. ut dñi c.illa prepoſitoruꝫ.⁊.c.ira.⁊.c.cũ a pre.xi.q.iij. [illegible]

¶ Utꝝ mgr̃ poſſit ſil'r cã diſcipline verberare ℞.ꝙ.ſic.c.i.⁊.c.ex tenore. ⁊.c.cũ voluntate.§. fi.co.ti.nec diſtinguit̃ an clericus ſit in ſacris aut in minorib⁹ ſic̃ nec in prelato in dictis.c. [illegible]

¶ Utꝝ pr̃ uel dñs familie vel ꝓpinquus ſil'r poſſit.℞.ꝙ ſic ſi ſũt in minorib⁹ clerici.d.c.cũ voluntate.facit.l.ſi fili⁹.C.de pa.po.⁊.l.vnica C.de emenda.ꝓpin.xlv.di.§. neceſſe. ad fi. lꝫ Jo.de lig.pe.de pu.⁊ Pau.ꝙ ẽt ſi pr̃familiaſ verberaret exñtem in ſacris cã correctõis nõ erit excõicatus.⁊ plꝫ poſt factũ licet añ factũ teneam cũ Pa.in.d.c.cũ volũtate ꝙ incidat Nec ob.dicto prefatorum doctoꝝ ratio glo. in.d.c.cum voluntate.qꝛ ut dicit Pa.ibidem ⁊ in.c.conſtitutus.de in inte.re.ſola dignitas epiſcopalis. non ſacer ordo liberat a patria poteſtate.ar.c.per venerabilem.qui fi.ſint le. [illegible]

¶ Sil'r pt̃ p̃ſbyter uel qlibet alius. rõe officij qd̃ hꝫ in eccl'ia.qꝛ cui officiũ cõmittit̃.⁊ oia ſine quib⁹ offm̃ exerceri nõ pt̃.ar.c.i.de of.dele. Et ſi talis clericus ꝑturbat offm̃ in eccl'ia lꝫ hũs [illegible]

officiū nō habeat magiſteriū ſup eū. p̄t tñ eū expellere ⁊ verberare. vt no. Inno. ⁊ Hoſt. in c. veniens. eo. ti. Pa. ēt ibidē dicit q̄ ēt ſi nō hʒ prelationē excuſatur in tali caſu percutiendo. Sil'r p̄nt facere ſenes clerici cā deuotōis in pueros clericos ⁊ iuniores in minorib⁹ ordinibus conſtitutos. ut in. d. c. cuʒ voluntate §. fi. ⁊ hec intellige de leui percuſſione nō graui. qui tñ oēs ſupradicti ſi excederent moduʒ dūmodo non ex propoſito non erunt excōicati. ut no. Ber. ⁊ Hoſt. in. d. c. cum voluntate.

12 ¶ Quarto rōne cohertionis p̄t detineri ſine excōicatione. puta ꝯtinuat actū malū nec p̄t cōpeſci aliter ſm Inno. in c. ſi vero. el. i. eo. ti. q: iudex p̄t eū capere ⁊ quilibet alius. ⁊ ligare dūmodo q̄ꝫ primū reſtituat prelato ſuo. Sil'i mō poteſt ſm Pa. in. d. c. ſi vero familia poteſtatis inueniens clericum de nocte q: p̄t timere ne velit facere aliqđ maluʒ. q: eſt ꝯ eum preſumptio. c. conſuluit. de offi. dele. Iteʒ qñ capit̄ propter malū qđ egit ut ducat̄ ad prelatū ſuū ut puniat̄. ⁊ dubitat̄ de fuga eius ſm Pa. in. c. cū non ab hoīe. de iudi. facit in ar. C de decurio. l. generali. Idem dic ſi creditor timet đ fuga clerici debitoris ſʒ Inno. ⁊ Pa. in. c. ut fame. eo. ti. facit. l. ait pretor. ff. de his q̄ in frau. credi. Itē p̄t ſi fecit aliqđ delictū detineri p. xx. horas. ad vocandū teſtes ne ſit locus inficiationi facit. l. capite quinto. ff. de adul. ⁊ in aut. vt lice. ma. ⁊ auie. §. is quoqꝫ

13 ¶ Quinto rōe defenſionis tā ſue q̄ꝫ ſuoꝝ ſeu ēt alioꝝ lʒ detinere eū ⁊ ad iudicē ꝓpriū ducere ſm Pa. in. d. c. cū non ab hoīe. ⁊ ēt pcutere mutilare ⁊ occidere cū moderamīe inculpate tutele. imo dicit glo. in. §. i. xxiij. q. viij. q̄ nec ēt peccat. ſed Pa. in. c. olim. el. i. de reſti. ſpo. nec ſolū pro defenſione pſone. ſed ēt rerum lʒ pcutere. ut in. d. c. olim. ⁊. c. dilectus. de ſen. ex cō. li. vi. ⁊ in. l. furē. ff. de ſicca. non tñ occidere vel mutilare licet. qñ ablatū eſt recuperabile p iudicē ſm Bar. in. d. l. furem. q: ſic incurreret excōicationē. ſecus ſi eſſet irrecuperabile ablatum. ut in. d. c. olim. ⁊ in. d. c. dilectus. ⁊ no. i d. l. furem. ⁊ de hac materia vide. ſ. defenſio. Idem dic de auxiliatoribus taliū. Aduerte h̄ q̄ licet non ſit excōicatus faciens violentiam clerico pro recuperatione rerū ſibi ablataruʒ tñ ſi h̄ facit ex interuallo poſt q̄ꝫ clericus peruenit ad locū deſtinatū ⁊ adeptus eſt poſſeſſionem pfectam rerum ablataꝝ incidit in excōmunicationeʒ ſm Pe. de cenſu. eccleſiaſticis ⁊ qñ dicatur ex interuallo vide. ſ. defenſio.

¶ Sed pone q̄ excedat modū pcutiēs clericū cā defenſionis. R. ſʒ Pa. in. d. c. olim. q̄ pp h̄ nō erit excōicatus. dūmō ex ꝓpoſito ñ faciat q: ut dixi requirit̄ dolus ut incidat in excōicationē. facit glo. in. c. ſignificaſti. el. ij. de homi. ⁊. l. ſi ex plagijs. §. tabernari⁹. ff. ad. l. aqui. viđ bonā glo. in. d. c. cū voluntate. ⁊ in principio. xxiij. q. i. Secus ſi ex propoſito. Et dr̄ excedere quando non ſeruat moderamen inculpate tutele. de quo habes. ſ. defenſio. §. iiij. 14

¶ Sed pone q̄ fugiendo poteſt euadere ſed ñ fugit ⁊ ſic percutit inuaſorē. R. ſm Bar. in. l. i. C. vñ vi. ⁊ ſequitur Pa. in. c. olim. el primo. de reſti. ſpo. q̄ licite poſſet percutere. q: fuga eſt quedam iniuria. l. Item apud labeonē. ff. de iniur. ⁊ dicit Cy. in. d. §. tabernarius. q̄ fuga reddit quē viliorē. hoc limita verū qñ eſſet talis q̄ fuga eſſet ei confuſio: cum ergo iniuria corporalis ſit maior q̄ꝫ iactura rerum. l. in ſeruoꝝ. ff. de penis. ⁊ pro iactura reꝝ liceat percutere ut dictum eſt. ergo a fortiori pro iniuria corporali. ſed tñ non euitaret irregularitatem ſi occideret Cle. ſi furioſus. de homici. 15

¶ Sexto ratione turpis operatiōis cū vxore matre. ſorore ul' filia a clerico facte. Nā ſic cū talibus pſonis inueniens eū ſine excōicatiōe percutit. nec diſtinguo inter leuem ⁊ atroceʒ pcuſſionē cū ius nō diſtinguat. ut in. c. ſi vero el. i. eo. §. vl. cū ēt lex permittat occidere ut. ff. de adul. l. qđ lex ait. §. qđ ait. Peccat tñ grauiter ſi mutilat vel occidit. ut no. in. d. c. ſi vo. excōicatus vero non eſt. licet aliqui dixerint q̄ ſic. Ego tñ quia difficile eſt iuſtuʒ temperare dolorem. ut. C. de adul. l. graccus. tenerē q̄ eēt excōmunicatus occidendo uel mutilando qñ maturo conſilio ⁊ penſato animo id faceret non ex calore ire ſubito quia tunc ceſſaret rō qua canon excuſat ab excōmunicatione. ⁊ lex ab occiſione. al's non ſit excōmunicatus 16

¶ Quid ſi inuenit non cum predictis perſonis aut aliqua earum ſed cum aliqua alia cōſanguinea. R. ſm tex. d. c. ſi vero. q̄ erit excōicatus percutiens. q: prefata conceſſio non extenditur ad alias perſonas. Ho. tamen extendit filiam ad neptem ⁊ vxorem ⁊ ad ſponſam vt in aut. vt lice. matri ⁊ auie. §. q: vero. ⁊ Inno. matrem ad aſcendentes. ⁊ filiam ad deſcēdentes. prima tñ opinio tutior eſt vt non extēdatur. ar. optimū in. l. pure. ⁊ qđ ibi nota. ff. đ adulte. vbi nomine patris cui licet filiam in 17

adulterio occidere non veniunt aſcendentes

18 ¶ Quid ſi non venit in actu coitus cum predictis pſonis ſed in oculis amplexibus. ⁊ huiuſmodi ſignis propinquis coitus. uel explendi. uel expleti. R. Mo. vbi. ſ. ꝙ ſi huiuſmodi fiant in loco ſuſpecto non erit excõmunicatꝰ verberans eum. Secus ſi in publico oſcularetur ſm morem patrie.

19 ¶ Utrum poſt expletum opus nephariuꝫ cũ aliqua prefatarum ex interuallo percutiens ſit excõmunicatus. R. Dire. li. iij. ti. ij. ꝙ ſic. niſi forte ter monuiſſet eũ. ut in aut. ut lice. ma. ⁊ auie. §. his quoqꝫ. ⁊ C. de adul. aut. ſi quis ei vbi patet ꝙ ſi ter coram teſtibus monuit ſuſpectum. ⁊ poſtea inuenit confabulari cũ vxore poteſt eum occidere credo tñ ꝙ ſit etiam excõmunicatus ſi monuit ter. dũmodo non inueniat eum in actu aut propinquitatibus. ar. d. c. ſi vero. poſſet tñ eũ capere poſt talem monitionẽ inueniens eũ colloquentẽ ⁊ iudici pſentare. argumen. in. l. capite. v. ff. de adulte.

20 ¶ Quid ſi procurat ut clericus vocet ab vxore ad turpitudinẽ ⁊ ſic eum verberat. R. Mona. vbi ſupra ꝙ excommunicatus eſt tam ipſe ꝙ̃ vxor. quia in dolo ſunt.

21 ¶ Utrum mulier petita de turpitudine a clerico licite eum percutiat. R. Mona. vbi. ſ. ꝙ ſic. ſi eam inuitam tangebat. uel vim corporalem inferebat. dummodo faciat cum moderamine inculpate tutele. Secus ſi eam non tangebat. ſed ſolum verbis eam impetebat. Qđ verum credo quando ſolum verbis potuit cũ repellere. alias licite eum percutit. nec etiam excommunicata eſt ſi zelo caſtitatis accenſa modum excederet. non ex propoſito ſed ſubito ⁊ improuiſe. ar. eorum que notant̃ in glo. principio. xxiij. queſtione prima.

22 ¶ Septimo ratiõe perditionis priuilegij clericalis. quod quidem perditur multis modis aliquando ratione inhoneſtatis. de quo vide ſupra Clericus. ix. §. iij. cum ſequentibꝰ. ⁊ Clericus. x. §. i. Aliquando ratione bigamie. de q̊ ſupra Bigamia. §. x. cum ſequentibus. Aliqñ propter qualitatem perſone ſicut clerici coniugati ſi non deferunt habitum ⁊ tonſuram ſine aliqua monitione omne priuilegium perdunt ſm Johan. Mo. ⁊ Archidia. in capitulo Johannes de cleri. cõiuga. tex. eſt in. c. vnico. de clericis coniugatis li. vi.

23 ¶ Sed nunquid ſi iſti reaſſumunt habitum ⁊ tonſuram gaudeant priuilegio. R. Johan. mo. ⁊ Archi. ⁊ Johan. de ligna. ꝙ ſic. per Cle. primaꝫ. de vita ⁊ honeſtate cleri. Alij dicunt quod nunquam. ſed primũ verius. Aduerte tamen hic ꝙ eſt duplex priuilegium ſm Pa. in. c. i. de apoſta. ſcilicet fori. ut tantum conueniantur ſub iudice eccleſiaſtico. Aliud canonis ſi quis ſuadente. de quo hic. Primũ cum maiori difficultate pditur ꝙ̃ ſecundũ. q: nec ex ſola dimiſſione habitus. aut immixione enormiũ ⁊ hmõi. perditur. ut in. c. ſi iudex. eo. li. vi ſed bene quandoqꝫ ſm ut dictum eſt.

¶ Aliqñ pp depoſitionẽ. utputa q: eſt degradatus actualiter. de quo vide. ſ. degradatio. 24
Aliquando propter hereſim. quia hereticus perdit omne priuilegium. c. excõmunicamus de here. ita tenet Inno. in capitulo ſi vero. ⁊ ſequit̃ Pa. in. c. contingit. el primo. eo. ti. Aliquando propter excõmunicationem ſecundũ aliquos. Cõmunior tamen opinio eſt ꝙ percutiens excõitatum clericum eſt excõmunicatus. quia non amittit priuilegiũ ſm Jo. Uincen. Hofre. Inno. Jo. an. nõ. de H. in. c. multi ij. q. i. ⁊ in. c. excõmunicatorum. xxv. q. v.

¶ Septimo ratione ignorationis. Puta q: 25
comam nutriebat. nec aliquid apparebat de clericatu. ⁊ ſic credebat laicum. ut in. c. ſi vero el. ij. eo. ti. uel ſi habebat habitum non eum videbat. q: de nocte erat. q: ſm Hoſt. ⁊ Inno. in c. cum nõ ab homine. de iudi. ⁊ d. c. ſi vero. oꝫ ergo intendat percutere clericum. uel intendere debeat ut ſit excõmunicatuſ. Si vero videret ei tonſuram licet non crederet clericũ eẽt excõmunicatus percutiens. quia credere debebat. Intellige ſi ille erat clericuſ. quia aliter non eſſet excõmunicatus. etiam ſi clericũ credidiſſet qui clericus non eſt. per. d. c. ſi vero. ſecundũ Ber. ⁊ Inno. nec etiam irregularis eſt ſm Fede. conſilio. xiij. ſi in tali dubio celebraſſet. ut ſequitur Pa in. d. c. ſi vero.

¶ Octauo ratione qualificationis facti. naꝫ 26
oportet ad hoc ut quis incidat ad excõmunicationeꝫ percutiendo clericum ꝙ peccet mortaliter. quãdo ergo iniectio manuũ eſt taliter qualificata ꝙ peccatum mortale non eſt. excõmunicatio non incurrit. ſicut probatur in puero qui non eſt doli capax qui percutiendo ñ incidit. ut in. c. i. eo. ti. propter quod teneo cuꝫ Pe. de peruſio ꝙ fugiens inimicos ſi equuꝫ uł gladiũ violent de manu clerici accipiat. ut ſe defendat nõ incidat in excõmunicationẽ ꝙ̃uis Ber. brix. ⁊ Tancre. teneant contrariũ

Sed verius eſt dictum Petri per rationem
ſuã qui dicit ſic. Nullus ſapiens diceret hũc
peccaſſe mortaliter. Et cum excõmunicatio ñ
inferatur niſi pro mortali.xi.q.iij. Nemo epi-
ſcoporum. ergo non erit excõmunicatus. qđ
no.bene pro multis. Idem dic ſi quis violent̃
includit clericum ne ab inimicis ledatur.qꝛ ſi
ſit violentia nõ tamen ineſt dolus ſm Inno.
in.d.c.nuper.duo enim requiruntur.ſ. anim⁹
doloſus ⁊ opus ſm nõ.Jo.an.in.c.perpetue.
de elec.li.vi. Similiter ſocius q̃uis turbatuſ
clericum impellit non ex deliberatõne.ſed ex
ſubito motu nõ erit excõmunicatus. ut tenet
Ricar.in.iiij.di.xviij.facit tex.in.§.notañ.⁊
q.iij. inconſultus calor calũnie vitio caret. ⁊
ob hoc nullam penam erogari oportet. ⁊ pro-
pterea dicitur. Si quis ſuadente diabolo. qđ
proprie nõ.dolum ⁊ mortale peccatum.

16 ¶ Nunc reſtat videre quis dicatur clericus
vel monachus. R. ꝙ nomine clerici hic com-
prehenditur omnis habens aliquem ordineꝫ
etiam primam tonſuram ſolum. ut de eta. ⁊
quali.c.cum contingat.⁊ no.p.Pe.de ancha.
c.i.de cle.coniuga.li.vi. Nomine monachoꝝ
uel monialium veniunt hic omnes profeſſi
quãcunqꝫ regulam approbatam. Et nomine
noniciorum veniunt ingreſſi religionem ap-
probatam ut probent ſi in ea manere debent
Nomine vero conuerſorum ⁊ conuerſarum
hic veniunt oẽs qui mutato habitu ſe ⁊ ſua
alicui de religionibus approbatis dedicaue-
runt perpetuo.ſiue ſint maſculi.ſiue ſint femi-
ne. Et licet glo.in.c.quiſquis.xvij.q.iiij. tene-
at ꝙ conuerſi ⁊ penitentes gaudeant priuile-
gio clericali. Et per hoc inferatur ab aliqui-
bus ꝙ mulier incluſa ut totaliter vacet deo ⁊
heremite qui contemptis mundanis. ut deo
vacent deſerta loca inhabitant. Et conuerſi
eccleſiarum ſecularium qui ſe ⁊ ſua dedicarũt
deo.⁊ incedunt tonſorati.uel mutauerunt ha-
bituꝫ ⁊ interſunt cõmuniter horis diuinis ⁊
huiuſmodi.ſimiles ſicut ſunt fratres ⁊ ſoro-
res tertij ordinis ſancti Franciſci qui viuunt
in congregatione ſicut ceteri religioſi ꝙ gau-
dent iſto priuilegio ita ꝙ verberans eos ſit ex-
cõmunicatus. Hoc tamen ego non teneo p⁹
factum.ſed bene ante factum. tum quia non
ſunt religioſi proprie eo ꝙ tria vota non pro-
mittũt vni de religionib⁹ approbatis. ⁊ cras
poſſunt eſſe mere ſeculares ſi volunt. tum ẽt
ꝙ nec ſunt conuerſi religionis approbate. ⁊
tex.in.d.c. non dubiuꝫ.⁊ alibi non loquit̃ ſim-
pliciter de conuerſis.ſed de conuerſis religio-
nis.multo minus heremite qui cauſa queſtuſ
ut ſunt cõiter noſtri temporis ſibi formant
habitum. ⁊ illi conuerſi eccleſiarum qui ſibi
proprietatem ſuorum retinent ⁊ fratres ter-
tij ordinis prefati qui in domibus ꝓprijs cũ
vxorib⁹ ⁊ filijs viuũt gaudent iſto priuilegio
ar.c.duo.ſũt.xij.q.i.⁊ qđ nõ.ho. ⁊ cõiter doc.
in.d.c.non dubium.⁊ Car.in cle.de deci.

¶ Poſtremuꝫ ſciendum eſt.quid eſt inijcere 17
manus violentas. ⁊ dic ꝙ eſt omnis violen-
tia que fit perſone.vnde ſm Pa.in.c. nuper
eo.ti.canon.d.c.ſi quis ſuadẽte ponderat po-
tius effectum violentie q̃ ipſum modum in-
ferendi violentiam.⁊ hoc patet in.d.c.nuper.
vbi detinens clericum in cuſtodia publica vł
priuata.vel in domo aliqua.quãuis manus ñ
inijciat eſt excõmunicatus.ex quo libere non
põt ire. Item iniurioſa manus iniectio abſqꝫ
violentia in clericum facta inducit hanc excõ-
municationeꝫ.ut in.c.contingit. el primo.eo.
ti. Ex quo patet ꝙ non ſolum qui eum percu-
tit.etiam voluntarium eſt excõmunicatus.ſꝫ
etiam ſi clericus ſeipſum percutit ex ira vel
odio.ſicut faciunt qui tedio vite uel alia de-
ſperatione ducti ſeipſos interficiunt uel mu-
tilant.ut tenent cõmuniter doc.in.d.c.contin-
git. Similiter qui ſpuit uel aquam aut aliud
effundit ſuper eum.uel ponit cuſtodes ut ca-
piant eum ſi exierit de domo. Similiter ſi vis
fiat rebus ſibi inherentibus.utputa equo cui
inſedet.vel qđ aliud quod tenet eripitur vio-
lenter. Aut ſcinditur ſiue frangitur. ut tenet
Car.in.cle.i.de penis.niſi ſit res quam ꝓpria
auctoritate capere poteſt.qꝛ tunc non incidit

¶ Sꝫ quid ſi ſolo metu inducat ut ei aliquid 18
det.R.dic in.li.iij.ti.ij. ꝙ non eſt excõmunica-
tus. Similiter qui cuꝫ in aliqua domo obſer-
uant ſolum.ut ei verecundiam aliquã faciãt
Nec etiam qui cum dormit.uł non ſentit fur-
tiue zonam uel burſam uel quid ſimile aufert
qꝛ in huiuſmodi violentia perſone nõ fit.uel
rebus ſibi coherentibus. Concor. Car.in cle.
i.de penis. Item nec eſt excõmunicatus qui
licet habeat animũ ledendi. non tñ cũ tangit
licet vibret enſem ſuper caput eius.uel ſi tan-
git ei vim non infert nec leſionem. quia ver-
ba ſunt cum effectu accipienda.c.relatum. de
cle.non reſi.nec obeſt conatus ſine effectu. de
ſpon.c.iuuenis.

29 ⁋ Vtrū pſequens clericū.ut percutiat. ⁊ ipſe fugiens cadit ⁊ lediť ſit excōicatus.R̃. Rod. q̄ nō.niſi quaſi coactus ut euadat ſe p̄cipitet vel in aliud periculū ſe ingerat. Sed ego cre/ do q̄ ſit tutius dicere q̄ ſit excōicatus q: ſatꝭ manum imponit.⁊ eſt ſecurius hoc tenere.

30 ⁋ Mandās ēt dr̃ iniicere manus.q: ut dr̃ in c.mulieres.eo.ti.is vere cōmittit cuius mandato vel auctoritate fit.⁊ iō eſt excōicatus ſi man/ datarius clericū percuſſit.ut in.d.c.mulieres.

31 ⁋ Quid ſi mandator reuocauit mandatū ſed anteq̄ veniret ad noticiā mādatarij pcuſſit. R̃.lꝫ Inno.teneat ñ eē excōicatū.tñ ſm Ber. ⁊ Hoſt.ut refert dire.vbi.ſ.niſi re integra re uocauerit mandatariū.⁊ cū certificauerit ſup hoc erit excōicatus.ar.l.ſi mādaſſet.ff.māda. de procu.ex inſinuatione de reſcrip.ex pte de cani. Hoc ēt tenet Io.xxxvi.di.tibi domino

32 ⁋ Quid ſi poſt mandatum mortuus eſt mā/ dator re integra.R̃.ſꝫ Dire.vbi.ſ.q̄ licet mā datarius poſtea percuſſerit non erit tñ man/ dator excōicatus. quia ſuperſtes tm̄ ligatur. xxiiij.q.i.quodcunq̄ꝫ.licet ſi notoriū ſit de mā dato.⁊ ſigna penitentie non oſtenderit nō ſit ſepeliendus in ſacro. nec eccleſia orabit ꝓ eo ratione peccati notorij.ut tenet Ho. ⁊ Ber. ⁊ Inno. Pa.aūt.in.c.a nobis.el.ij eo.ti.vide tur tenere q̄ niſi mandatarius habuerit noti ciam de eius morte erit excōmunicatus.etiā ſi penituerit in morte ⁊ eſt tutius. licet de ri/ gore iuris non ſit excōmunicatꝰ. cum in veri tate mandatum reuocatum fuerit morte. vt no.idem Pa.in.d.c.mulieres.

33 ⁋ Quid ſi nō mandauit. ſed dixit aliqua ver ba doloſe.ut inducat ad percutiēū.R̃. q̄ ſi ta/ lia ſunt verba que cooperarenť mandato vel conſilio.puta dicit faceret mihi ſingularē cō/ ſolationē.vel ſemꝑ vellem ei bonū qui pcute/ ret.nulli dubiū q̄ ſi ſequiť pcuſſio ex hoc erit excōicatus.ut in.d.c.mulieres no.q: nō refert quid ex equipollentibus fiat. Vnde ut refert Bar.in.l.ſi quis mihi bona.§.iuſſum.ff.d̄ ac qui.here.q̄ dñs verberatus a quodam dixit coram famulis ſuis.niſi aliud de tali audiero anteq̄ꝫ domū reuertar ero male contentuſ.ꝓ pter quod famulus interfecit pcuſſorem fuit punitus ipe dñs de homicidio.⁊ ꝓpterea dic Pa.in.c.ex lr̄iſ de exceſ.pla.q̄ nō refert an di recte vł idirecte aliqd ꝯſulať. ut ꝓbať in.d.c. ex litteris in epo.qui dixit oēs dicūt q̄ maluꝫ eſt ſi euaſerit cui homicidiuꝫ imputatur. ⁊ fa cit ad hoc.l.certum.ff.ſi cer.pe. ⁊.l.cū quid eo. ti.facit qđ no.Bal.⁊ Ang.⁊ Raph.⁊ Inno.i l.quid ergo.§.pe.ff.de lega.i.qui volunt q̄ in ſtigans ⁊ ſolicitans aliquem ut percutiat ſit excōmunicatus ſi ſequatur percuſſio. Secus āt ſi nō ſunt talia verba q: nō erit excōicatꝰ.

⁋ Cooperans auxilio vel conſilio non ſolum 34
eſt excōmunicatus.ſed etiam ꝓhibere valēs ſi nō obuiat ne verberetur.c.quante eo.ti.qđ indubitatum eſt ſm omnes.⁊ in eo ſub cuiuſ poteſtate eſt verberans. In alijs autem qui non habent ex officio ſi non prohibēt doloſe ſimiliter eſt indubitatum. q̄ ſunt excōmuni/ cati.Si vero hoc non facit doloſe.ſed q: non vult ſe imiſcere rumoribus vel ex timore vel negligentia non prohibet.tenent cōmuniter doctores q̄ non excōmunicatus.in.d.c.quan te.vbi Io.an.in nouella dicit notabile verbū in hunc inquit vel alium canonem nullus in cidit.niſi ſit in dolo.ar.ff.de adulte.l.penulti. ff.de ſicca.l.i.Idem Io.de ligna.

⁋ Sed quid de clerico qui volūtarie ſubijcit 35
ſe verberibus an ipſe ſit excōicatus.R̃.q̄ non vt tenet Pa.in.c.contingit.el i. Nec obſtat quia non obuiat.quia non facit doloſe.ſed in ſatiſfactionē.⁊ vt maius forte malum euitet. nec etiā obſtat quod participat in crimine.q: ſm Io.an. in.c. delictum. de regu.iu.li.vi. in mercurialibus.talis verberans vno impetu plures ictus dat.⁊ eſt ſolum excōicatus vna excōicatione.q: pro vno facto habeť. hoc idē no.Bar.in.l.nunquā.ff.de priua.delic.⁊ q̄ ſit verior opinio patet in.d.c. contingit. vbi dic̄ tex.excommunicandum talem clericum.

⁋ Ratum habens q̄ aliquis nomine ſuo in/ 36
iecit manus violentas in clericū eſt excōica/ tus.q: ratihabitio mādato comparať. Secꝰ ſi nō ſit factum noie eius.q: licet ratum habe at.non tñ eſt excōicatus,quāuis peccet mor/ taliter.de ſenten.excom.c.cum quis.li.vi.

⁋ Queritur vtrū prefati iniicientes manus i 37
eccleſiaſticam perſonā ſint ſemper a ſede apo ſtolica abſoluēdi.R̃.q̄ diſtinguendū eſt inter iniuriam leuem mediocrem ⁊ enormē.vt pro iniuria leui quilibet epiſcopus poſſit abſolue re iure ſuo.auctoritate.c.peruenit.eo.ti. pro i iuria vero mediocri non poteſt eps abſoluere niſi priuilegiatos.⁊ qui ſint no.in.c.ſi vero.el primo.eo.ti.⁊ in.c.quoniā.de vi.⁊ ho.cle. vbi hoc eſt priuilegium clericorum communiter viuentium ⁊ clauſtralium.In iniuria autem

enormi regulariter nullus poteſt abſoluere ci
tra ſedem apoſtolicã. vt in.d.c.ſi quis ſuaden
te.vel legatoꝝ eius. de quo vide legatuſ.§.iiij
niſi in caſibus de quibus.j.§.xxxviij.

38 ¶ Sed nũquid inferior epõ qui hȝ quaſi epã
lem iuriſditionem poterit abſoluere ſicut epi
ſcopus poteſt in iniuria leui vel mediocri.R.
ꝙ cõmuniter tenetur ꝙ non.quia.d.c. perue/
nit loquitur de epiſcopo ⁊ nõ de inferiori. qr
dicit fraternitati. nam inferiores dicuntur fi
lij.vt in.c.qȝ graui de cri.falſi. Fallit hoc in ha
bentibus auctoritatem epiſcopalem a papa
quia poſſunt ſicut epiſcopi quoſcunqȝ in foro
penitentiali abſoluere. Similiter fallit in pre
latis religioſorum quorũcunqȝ qui ſi ſunt ſa
cerdotes poſſũt abſoluere ſibi ſubditos ſe ad
inuicẽ ꝑcutientes dũmõ iniuria non ſit enor
mis.vt in.c.cuȝ illoꝝ.co.ti.⁊ extenditur iſtud
priuilegium ad magiſtrum ⁊ fratres hoſpita
lis ieroſolimytani.vt in.c.canonica.co.ti.qui
poſſunt abſolui a ſuo priore ſi preſbyter eſt.⁊
dr̃ ille prelat⁹ qui non habet ſuper ſe maioreȝ
in conuentu.nõ autem ille prior trium vel q̃/
tuor qui inſtituitur ⁊ amouet̃ ad arbitriũ ſu/
perioꝝ niſi ſuper hoc habeant priuilegiũ ſpe
ciale.poteſt tamen epũs cõmittere hanc aucto
ritatem abſoluendi inferiori.vt no.in.c.ſi.de
offi.ordi.⁊ ſimiliter prelati religioſoꝝ.cũ illõ
competat eis ex priuilegio rõe dignitatis. vt
in.c.eis quibus de offi.ordi.in tex. ⁊ in glo.c.
ſi.de offi.dele.loquit̃ quando cõmiſſio fit rõe
perſone.quod bene no.pro limitatione.d.c.ſi.

39 ¶ Sed quid ſi prelatus predictorum religio/
ſorum non eſt ſacerdos.vel eſt excõmunicat⁹
vel mortuus.vel aliter impedit⁹.R.ſm Ho.
ꝙ in defectũ ipſi⁹ ſꝑ eſt ad epm̃ proprium re
currenduȝ vt patet in.c.monaci. ⁊.c.cũ illorũ
⁊.c.canonica.co.ti.⁊ concor.cum hoc Fede.in
quodam conſilio. ⁊ Be.in.c.religioſo. propt̃
rationẽ ne euagandi ⁊c̃. Sed Pa.in.d.c.mo
naci.tenet contrarium in religioſis exemptis
⁊ dicit ſimilit̃ in contrariũ facere nõ. per Jo.
an.in regula ſcienti de reg.iu.in mercurialib⁹
Et hoc credo veriuſ.per.c.pe.de offi.or.⁊ tex.
iuncta glo.notabili in cle.pe.de ſen.ex. Ibunt
ergo ad papã.de q̃ vide infra exemptus.§.vi.

40 ¶ Quis abſoluet abbatem excõmunicatum
pro iniectione.R. Pan.in.c.vniuerſitatis.ꝙ
epiſcopus. vt in.d.c. monaci. niſi iniuria ſit
enormis.vel niſi ſit exemptus.

41 ¶ Utrum ſi regularis percutiat regulareȝ al
terius clauſtri.prelatus percutiẽtis poſſit ab
ſoluere.R.ſm Pa.in.d.c.cũ illoꝝ.cũ Hoſti.
⁊ Ber.ꝙ debet aduocari prelatus percuſſi ñ
vt abſoluat ſed ut iniuriaȝ remittat.aliter ab
ſolui nõ debet.⁊ iſtud eſt verius.lȝ do.Anto.
teneat ꝙ ambo debent abſoluere. vel com/
mittere vnus alteri vices ſuas.

¶ Utrum regulares extra clauſtrum ſe per/ 42
cutientes poſſint ſimiliter abſolui.R. ꝙ licet
Hoſti.dicat ꝙ non. Ego teneo cuȝ Pa.in.c.
cum illoꝝ.⁊ eoruȝ prelatus poterit eos abſol
uere.quia dicta.c. cum illorum. ⁊.c. canonica
loquunt̃ indiſtincte.nec repetunt in clauſtro.

¶ Sed quid ſi regularis percuſſerit clericum 43
ſecularem ſue vel alterius dioceſis.R.ꝙ pro/
prius epiſcopus abſoluet cum in eo caſu in q̊
poſſet clericum ſuum ſi percuſſiſſet alium ab/
ſoluere.vt in.c.religioſo.co.ti.li.vi.⁊ non pro
prius prelatus ſuus.niſi ſit exemptus taliter
ꝙ etiam ratione delicti non poſſit conueniri
niſi ſub ſuo prelato.quia abſe luetur a ſuo pre
lato de conſenſu epiſcopi.

¶ Querit̃ quid tenendũ ſit de monialibus q̃ 44
ſe inuiceȝ percutiunt.R. ꝙ abſoluent̃ ab epõ.
in cuius dioceſi ſunt earum monaſteria. ⁊ h̃
non ſolũ ñ exempte.ſed etiam exempte. ita te
nent communiter doctores ⁊ glo.in.c.de mo/
nialibus.co.ti.niſi aliud habeant priuilegiũ.

¶ Quid d̃ ſororibus ſancte Clare ⁊.ſ.Domi/ 45
nici.R. Pa.in.d.c.de monialibuſ.dubitat an
poſſint abſolui a ſuis prelatis.ſed hodie claꝝ
eſt per priuilegia ipſarum ꝙ poſſunt.

¶ Utꝝ nouicius qui iniecit manus violen/ 46
tas ante nouiciatum poſſit abſolui a ſuo pre
lato.R.ſm Jo.an.in.c cuȝ illoꝝ.extra de ſen.
ex.⁊ Be.in.d.c.religioſo. ꝙ abbas ñ p̃t abſol
uere nouiciũ tempore nouiciatus. niſi ſit ex/
preſſe vel tacite profeſſus.⁊ lȝ Inno.⁊ Ho.in
d.c.monaci.⁊ Archi.in.d.c.religioſo videant̃
tenere contrarium.ſ.ꝙ poſſit.tamen eos limi
ta quando percuſſio fuit facta tempore noui/
ciatus.non ante niſi ſint priuilegiati.

¶ Quid ſi nouicius percutiens in nouiciatu 47
⁊ abſolutus egrediat̃.R. ꝙ ſi egrediat̃ niſi ſe
repreſentet quãprimũ cõmode poterit ei qui
de iure eũ abſoluere poterat incidet in eandẽ
vt in.c.eos.co.ti.li.vi. Nec oĩa locũ hñt qñ in
iuria eſt leuis.vel qñ eſt mediocris vel grauiſ
non qñ iniuria eſt enormis. qr a papa ſolum.
vel ab eius legato poſſunt abſolui. vt in.c.ad
eminentiam.co.ti.iuncto.c.cum illoruȝ.co.ti.

Quando autẽ iniuria dicitur enormis. vide
ſupra. Enormis. Quãdo nõ.grauis uel leuis
aut mediocris relinquit̃ arbitrio iudicis ſm
Pa.in.c.peruenit.eo.ti.
48 ¶ Queritur in quibus caſibus expreſſe con/
ceditur epiſcopis.ut ab enormi uel graui in/
iuria abſoluant.R̃.ꝙ in.vij.caſibus.
49 ¶ Primo in articulo uel periculo mortis cõ
ſtituto.ut in.d.c. ſi quis ſuadente. ꝛ.d.c. non
dubium.ꝛ.c.ea noſcitur.§.fi.ꝛ.c.quod de his
eo.ti.nec ſolum epiſcopus ſed quilibet ſacer/
dos ſecundum modum de quo ſupra Abſo/
lutio.iij.§.xvi. Et quis dicat̃ in periculo mor
tis. vide mors §.vi.
50 ¶ Secundus in habente legitimum impedi/
mentuꝫ propter quod non poſſit adire papã
uel alium qui poteſtatem habeat abſoluendi.
ut in.c.de cetero.ꝛ in.c.quod de his eo.ꝛ in.c.
eos.eo.li.vi. Et quid ſit legitimũ impedimen
tum.R̃.ꝙ eſt omne quod arbitrio boni viri
rationabiliter impedit.utputa quia habet ca
pitales inimicitias.d.c.de cetero.etiam ex cul
pa ſua.l.nec timore.ff.quod me.ca.de ſpon.ve
niens.uel eſt infirmus.ut i.c. quod de his eo.
licet non ſit periculum mortis.uel eſt pauper
non mendicans qui viuit ex artificio quod ſi
poteſt i via exercere.uel ſi mendicans ſibi.uel
vxori. uel alteri ſubueniebat quod alibi non
p̄ſſet. Secus in mendicante qui ſolum ſibi hꝫ
prouidere. qꝛ ſi eundo ꝛ mendicando poſſet
neceſſaria inuenire non poſſet abſolui.ut no.
Pa.in.c.ea noſcitur eo.uel eſt multum ſenex
in.d.c.quamuis.ꝛ huiuſmodi. Imponetur ta
men eis ut ceſſante impedimento ſe repreſen
tent.exceptis ſenibus.qꝛ ſenectus nunquam
deficiet.ꝛ licet videantur fortes.tamen quia
periculum eſt abſoluentur ſm Inno. ꝛ Ho.
in.d.c.quamuis. ꝛ de iſtis impeditis dic ut.ſ.
abſulutio.iij.§.xvi.
51 ¶ Tertius in nobilibus magne potentie qui
non poſſunt terras ſuas relinquere prius ta/
men anteq̃ꝫ abſoluantur intimanda eſt eorũ
conditio ſummo pontifici. ꝛ ſecundum eius
conſilium abſoluentur. niſi ſit periculum in
mora.c.mulieres.§.i.eo.ti.
52 ¶ Quartus in mulieribus cuiuſcunqꝫ con/
ditionis ſint.d.c mulieres. ꝛ qualitercunqꝫ p/
cuſſerint etiam atrociter.
53 ¶ Quintus in his qui ſui iuris non ſunt ſicͭ
ſunt filij famil'.ſerui ꝛ huiuſmodi. etiam ſi fi
lius habet. ꝛ ipſe familiam. Et hoc intellige
in iniuria mediocri ſimpliciter.in enormi vo
non poſſunt abſolui.niſi fecerint in fraudem
uel niſi quando dominus uel paterſamilias
non exiſtens in culpa ex eorum abſentia gra/
ue damnum incurreret.qꝛ tunc poſſunt etiaꝫ
ab enormi abſolui.niſi ſit facta per dolum.ut
no.in.c.relatum.eo.ti. Nec diſtinguo in filijs
familias ſm Pa.in.c.relatum.ꝛ placet quia
ſufficit ꝙ non ſint ſui iuris.
¶ Sed an hoc idem erit in viro qui in fraudẽ 54
vxoris fecit.uel in liberto.R̃.glo.in.d.c.relatũ
ꝙ non qꝛ cum hoc edictum ſit prohibitoriuꝫ
non extenditur niſi ad expreſſe exceptos ar.c.
cum illorum.eo.ti. ꝛ no. Pa.in.d.c. relatum.
Hoſti. tamen ibidem tenet ꝙ idem erit iudi
cium ſicut de ſupradictis.quia tales perſone
non ſunt ſui iuris.ꝛ placet mihi.d.c.mulieres
quando patronus uel vxor graue damnũ pa/
teretur propter eorum abſentiam.ar.d.c.rela
tum. Cum autem efficiuntur predicti ſui iuris
uel liberi tenentur ſe p̄ſentare apoſtolice ſedi
¶ Sextus in iuuenib9 nec diſtinguo an ſint 55
ſui iuris uel non. ſiue ſint diuites uel non. qꝛ
ſimpliciter non tenentur ire. qꝛ eorum itine/
ratio periculoſa eſt.ut no. Pa.in.d.c.ea noſci
tur.impedimento tamẽ iuuentutis ſublato
tenentur ſe p̄ſentare pape.ut no.in.d.c.q̃uis
¶ Septimus in hoſtiario uel officiali qui pre 56
textu officio arcendo turbam percuſſit cleri/
cum.ut no.in.c.ſi vero.el primo.eo.ti. Hoc in
tellige verum in mediocri non autem in gra
ui percuſſione.ut no.ibideꝫ.ꝛ hic accipio gra
uem pro enormi mediocrem pro graui. Naꝫ
ſm Monal. inter enormem ꝛ leuem eſt me/
dia que grauis dicitur.que ut diri arbitrio iu
dicis extimabitur ex qualitatibus ꝛ circumſtã
tijs.ff.de verbo.ob.l.continuus. ꝛ de voto.c.
ꝙ ſup his. Aduerte etiã hic ꝙ ſi officialis lai
cus aliter q̃ꝫ arcendo turbam iniicit manum
in clericum ꝙ non poteſt abſolui niſi a papa
qualitercũqꝫ leuiter percuſſerit. qꝛ iniuria eſt
grauis.qꝛ vſurpat ſibi iuriſditionem in cleri
cum.ita no. Pa.in.d.c.ſi vero.ꝛ ibi tex. aper/
tus. Quod verum intelligo quando hoc facit
tanq̃ꝫ officialis. Secus ſi percuſſerit tanq̃ꝫ p/
ſona priuata.quia niſi eſſet iniuria grauis no
eſſet mittendus ad papam.
¶ Octauus pueri impuberes qui doli capa/ 57
ces percuſſerunt. ut in.c.i.eo.ti. ſiue ante pu/
bertatem petant abſolutionem ſiue poſt.c.fi.
eo.ti.nec tenentur ſe preſentare ceſſante pue/

ritia.d.c.fi.⁊.c.q̄ꝫuis.q꜃ nihil d̾r de iuramen/
to.⁊.c.q̄ꝫuis excipit pueros. Vn̄ dicit Pa.in
d.c.fi.ꝙ beneficium ſemel indultum minori
ex quo ceepit habere locū nō extinguit̾ per ſu/
peruenientiam maioris etatis.quod nota.

Caſus ij.eſt in.c.querēti.de offi.dele.Si
obedientē ſnie delegati vltra an
num.de quo dic vt.ſ.abſolutio.ij. in prin.

Caſus iij.eſt in.c.dura.de crie fal.vbi ex
cōicati ex generali ſnia ſuoꝝ dio
ceſanoꝝ hn̄tes lr̄as apoſtolicas falſas.inſi in
fra.xx.dies poſt q̄ꝫ cognouerit ſe hr̄e litteras
falſas illas deſtruxerint aut reſignauerint il/
lis non poſſunt abſolui poſt lapſū dictoꝝ.xx.
dieꝝ niſi a ſede apoſtolica.vl̾ de ciꝰ ſpāli mā
dato.Aliqui tn̄ tenent ꝙ iſti.xx.dies incipiūt
currere a die noticie.ſ.ꝙ habent predictas lit
teras falſas.vt Hoſt.ſed Pa.in.d.c.dura.tꝫ
ꝙ incipiunt currere a die excōicationis pro/
late per ordinarios contra tales: ita ꝙ niſi il/
la preceſſerit non erunt excōmunicati. ⁊ hoc
credo verius.ſaltem poſt factum.⁊ hac etiam
ſentētia ligantur ſi excōicatio preceſſerit. q̄ꝫ/
uis ipſis litteris falſis nō fuerint vſi.

1 ¶ Quid de falſarijs litterarū apoſtolicarum
R̸. ꝙ omnes tam clerici q̄ꝫ laici qui per ſe vel
per aliū vitium falſitatis exercuerint cū fau/
toribus ⁊ defenſoribus ſuis ſūt excōicati ipo
facto.⁊ hodie per proceſſum annualem factū
in die cene dn̄i nō poſſunt abſolui citra ſedeꝫ
apoſtolicam.necnon falſarij ſupplicationum
gratiam vel iuſticiam concernentiū per pon
tificem vel vicecancellariū aut regentem offi
cium canzellarie ſignatarum.

2 ¶ Utrꝫ vtentes litteris apoſtolicis falſis ſint
excōicati ipſo iure. R̸. ꝙ ſic.ſi ſunt laici tamen
poterūt abſolui a ſuis ordinarijs. vt patet p
c.ad falſariorum .de cri.fal.clerici vero nō ſūt
excommunicati ſm Pa.in.d.c. ad falſariorū
q̄ꝫuis Hoſti.teneat contrarium.

3 ¶ Utrꝫ corrigentes lr̄as pape ſint excōicati.
R̸.ſm Ho.vt recitat Pa.in.c.ex litteris. de
fi.inſtru.ꝙ ſic etiam ſi vnam figuram ſiue lit
teram vel etiam dimidiam abraſerint deleue
rint.aut cancelauerint ſine licentia illius ad
quem ſpectat poſt q̄ꝫ littera eſt bullata vel ſi/
gnata.nec poſſūt abſolui citra ſedem apoſto/
licam.Poſſet tamē impetrās totam litteraꝫ
lacerare ſeu bullam ſi illa non vult vti.ex quo
patet ꝙ etiam ſimplex notarius qui litteras
apoſtolicas ſcripſerit nō poteſt illas corrige/
re poſt q̄ꝫ ſūt bullate vel ſignate ſine licētia of
ficialis ad hoc deputati. hoc tamē ⁊ bn̄ limi/
tat Ri.in.iiij.di.x.ar.xij.q.iiij. verum ſi talis
abraſio.vel correctio. ſeu mutatio faciat. vt
bulla que an̄ erat inualida efficiat̾ valida vel
ſi erat vtilis ſit magis vtilis.

¶ Utrꝫ impetrās litteras dn̄i pape tacita ve 4
ritate.vel ſuggeſta falſitate ſit excōicatus. R̸.
Ri.vbi.ſ.q.iij.ꝙ licet ſit falſarius nō tamen
eſt falſarius litteraꝝ dn̄i pape.q꜃ veras litte/
ras impetrat.⁊ ideo nō eſt excōicatus.

¶ Utrꝫ recipientes lr̄as apl̄icas exn̄tes ipi in 5
curia d̾ manu alteriꝰ q̄ꝫ pape vel officialiū ad
hoc deputatorū ſint excōicati. R̸. ꝙ ſic.ſi ſunt
laici.vt in.d.c.dura.attamē ſm Io.an.⁊ pe.d̾
ancha.in.d.c.dura.q꜃ quottidie ſit ꝯ nō ligat.

Caſus iiij.eſt in.c.ſignificauit.eo.ti.vbi
excōicant̾ clerici qui participāt i
diuinis officijs tam in eccl̾ia q̄ꝫ alibi ſpōte ⁊
ſciēter cū excōicato a papa ſnialit̾ vel iudicia
liter ſm cōem lecturā.lꝫ glo.ibidē alit̾ ſentiat
ex quo collige ꝙ quinqꝫ requirunt̾ vt iſta excōi
catio incurrat̾.Primo ꝙ ſint clerici.Scd̄o ꝙ
ſciēter.Tertio ꝙ ſpōte.Quarto ꝙ in diuinis
pticipēt.Et quinto ꝙ ille cū quo participant
ſit excōicatus a papa iudicialiter. ⁊ iſti n̄ pn̄t
abſolui niſi a papa.vt in.d.c.ſignificauit.

Caſus v.eſt in.c.tua nos.eo.ti.vbi oēs i
cendiarij proprie dicti poſt q̄ꝫ fu
erint publice excōicati ⁊ denūciati nō poſſūt
abſolui citra ſedem apoſtolicam.

Caſus vi.eſt in.c.conqueſti.eo.ti.vbi ef/
fractores cum ſpoliatione eccl̾ia
rum poſt q̄ꝫ fuerint denūciati nō poſſūt abſol
ui niſi a ſede apoſtolica.Pro cuius caſus ⁊ p̄
cedētis.maiori euidētia eſt ſciendū ꝙ incen/
diarij ⁊ effractores eccl̾iaꝝ cum ſpoliatione
ſūt excōicati ipſo iure.ſed incēdiarij alioꝝ lo
corū nō.niſi excōicent̾.vel per ſtatuta vel alio
modo.An̄ tn̄ denūciationem nō ſūt mittēdi
ad ſedem apoſtolicam.Sed ſi aliqui predicto
rum denūcientur excōicati publice tunc non
pn̄t abſolui niſi a papa.ſm cōem ⁊ veraꝫ opi
nio.in.d.c.tua nos.⁊.c.cōqueſti.

¶ Qui dicuntur incendiarij proprie. vide.j. 1
Incendiariꝰ.in principio.

¶ Qui āt dicant̾ effractores. R̸. ꝙ ſūt illi qui 2
dolo malo.aut p iniuriā violēter pietem fo/
diūt.aut vitream feneſtram frangūt. ſeu ſe/
raturam.vel hoſtia.vel cardines. ſeu vectes.
dū tenēt hoſtia firmata.aut ipſū tectū eccl̾ie

ſm Archi. Alij autem qui faciũt enormia in
eccleſia.ut rapiendo corpus xp̃i ⁊ huiuſmõi.
frangendo calices ⁊ ſimilia non ſunt effracto
res proprie.nec excommunicati ipſo iure ſm
Hoſti.⁊ Io.de ligna.nec,etiam ſi excõicaren
tur ⁊ denunciarentur eſſent mittendi ad pa/
pam.ſed poſſent ab illo qui eos,excõmunica/
uit abſolui.oportet ergo q̄ ſpoliatio fiat cum
effractione.vnde ſola effractio per ſe nec ſola
ſpoliatio facit aliquẽ incidere in hunc caſuz.
ut denũciatus ſit mittend⁹ ad papam.qd̃ no.
q2 pauci aduertũt.ſed ſic eſt.ut in.d.c.ↄqueſti.
3 ¶ Sed nunquid hic noie eccl'iaꝝ veniãt mo
naſteria ⁊ loca pia.R.ſm Pa.in.d.c.tua nos
q̄ ſic per tex.liiij.di.c.abbati.§.hac aucte.no.
glo.in.c.grandi.de ſup.ne prela.li.vi.⁊ in.c.fi.
de ſen.ex.Ratio eſt quia iſta excõmunicatio
principaliter eſt in fauorem eccleſiarum.⁊ id̃
latiſſime accipitur reſpectu ipſarum.licet al's
non veniant monaſteria.neq3 pia loca nomi/
ne eccleſie.quia in iure ponuntur vt diuerſa.
ut patet in.c.ſciant cuncti.de elec.in vi. ⁊ i.d.
c.fi.de ſen.exco. Addit etiam Panor. in.c.fi
de eccleſijs edi.q̄ eccleſie non conſecrate ⁊ ho
ſpitalia veniunt hic nomine eccleſiarum.In
tellige ſi auctoritate epiſcopi aut pape ſunt
edificata.aliter nõ eſſent loca religioſa.ut no.
in.c.ad hec.de reli.domi.
4 ¶ Vtꝝ effractor cũ ſpoliatione domus exñtẜ
in ſpatio priuilegiato eccleſie ſit excõicatus.⁊
poſt denunciationẽ habeat ire ad papam.R.
q̄ non.q2 talis domus non dr̃ locus religioſ⁹
niſi ſit eccleſie uel clericoruz.ut in.c.quiſquis.
xvij.q.iiij.Et effractores locorum non religi
oſorum etiam poſt denunciationem non ſũt
mittendi ad papam. ut patet in.d.c.conque/
ſti.⁊ all'atis ibi in glo.Intelligo hic q̄ nõ ſint
eccleſie vel clericorum quo ad dominium.ſed
tali modo q̄,dicantur loca religioſa.
5 ¶ Sed quando dicuntur tales publice denun
ciati.R.q̄ quomodocũq3 publice denuncien
tur ſiue nominatim ſiue in genere.puta denũ
ciamus excõmunicatos omnes qui fecerunt
tale incendium ſeu effractionem talis eccle/
ſie.ſeu loci religioſi ⁊ huiuſmodi. ut patet in
d.c.tua nos.quod non diſtinguit aliter.
6 ¶ Vtꝝ incendiarij ſint abſoluendi etiam añ
denunciatonẽ anteq̃3 ſatiſfecerit dãnũ paſ/
ſis.R.q̄ nõ. ut no.in.c.peſſimã.xxiij.q.vlti.
Caſus ſequentes vſq3 ad caſum.xi.ſũt
in.vi.li.decretalium.

Caſus vij.eſt in.c.fũdamẽta d̃ elec.vbi
excõicant̃. Primo oẽs qui ſine
ſede apoſtolice noiationi electioni uel aſſum/
ptioni in ſenatorẽ capitaneum patriciuz aut
rectorem.vel ad regimẽ vrbis rome aſſentiũt
vel ſe intromittunt per ſe uel per alium vltra
annuale ſpacium.niſi ex ip̃a vrbe naturaliter
ſint oriundi aut continui habitatores.nec ha
bent extra territoriũ talem poteſtatez q̄ poſ/
ſent euacuare rõnem conſtitutionis predicte
Item ſcd̃o excõicant̃ intendentes uel obediẽ
tes eiſdẽ ſic aſſumptis.Item tertio excõicant̃
qui ipſos noiauerunt elegerunt uel aſſumpſe
runt.Itẽ quarto excõicant̃ dantes auxiliũ cõ
ſiliũ uel fauorẽ publice uel occulte tã noiato/
ribus ⁊ aſſumptoribus.q̃3 noiatis ⁊ aſſũptis
nec oẽs predicti poſſunt abſolui niſi a papa.
Caſus viij.eſt in.c. clericis. de imu.ecc.
ſed quia hodie non ligat per cle.
vnicam.co.ti.ideo pertranſco.
Caſus ix.eſt in.c.felicis.de pe.vbi excõ
municant̃. Primo omnes inſe
cutores cardinaliũ ro.eccleſie hoſtil'r.uel cleri
corum aut religioſoꝝ familie pape uel cardi
naliũ predictorũ.Item ſcd̃o percuſſores ⁊ ca/
ptores.Item tertio ſocij talia faciẽtiũ uel mã
dantiũ.Item quarto q̃ factũ ratum habue
rint uel ↄſiliũ dederit aut fauorẽ. Itẽ quinto
qui tales poſtea receptauerint uel defenſaue/
rint ſcient.Itẽ ſexto excõicant̃ p̃ncipes ſena/
tores ↄſules ptãtes rectores ſiue alij dñi ⁊ eo
rũ officiales qui.j.menſẽ a die noticie hite de
predicto delicto ñ puniunt predictos reos ſ3
tenorẽ.d.c.felicis.nec poſſũt abſolui niſi a pa
pa. exceptis iſtis vltimis.ſ. principes ⁊c̃. qui
poterunt abſolui a ſuis ordinarijs.Aduerte
hic q̄ inſecutio ſumit̃ in malã partẽ. ⁊ capei
telligit̃ cũ effectu.q2 ſi nõ capiat̃ ſed fiat inſul
tus ad domũ ut ei fiat iniuria.uel ſi obſident
uel claudunt in domo.nõ ut eoſ ibi cuſtodiãt
ſed ut eis inferant verecundiã nõ hẽbit locũ
pena iſta.ſm qd̃ no. Inno.in.c.nuper.eo.ti.
Caſus x.eſt i.c.quicũq3.eo.ti.vbi excõi/
cant̃ oẽs dantes licentiã alicui
occidendi capiendi ſeu al's in pſonis aut bo/
nis ſuis.uel ſuoꝝ grauandi eos qui ſñias ex/
cõicationis uel interdicti tulerunt ꝯ quecũq3
ſiue eos occaſione quoꝝ ſũt prolate.uel obſer
uantes tales ſñias.ſeu taliter excõicatis nolẽ
tes cõicare.niſi ſñiam ipſaz ſi fuit ad pſonas
grauandas reuocauerint anteq̃3 in aliquo ſu

ꝓceſſum.uel ſi dicta licẽtia fuit ad bona eorũ
capienda.niſi.ĩ.octo dieꝝ ſpaciũ reſtitutionẽ
fecerint fieri.uel ſatiſfactionẽ ⁊ licentiã reuo
cauerint. Itẽ ſcđo excõicant̃ oẽs qui predicta
licentia data.ut auſi fuerint. Itẽ.iij.qui aliqd
premiſſoꝝ ad que cõmittenda dari licentia ꝓ
hibet̃ cõmiſerint ſuo motu.niſi ut dictũ eſt re
integra ſi ad perſonaſ.⁊ ſi ad bona infra octo
dierum ſpacium reſtituerint uel ſatiſfecerint
In qua excõicatione omnes predicti ſi ꝑ ſpa
cium duorum menſium manſerint non niſi
per ſedem apoſtolicam poterunt abſolui.
1 ¶ Querit idem Archi.quid veniat noie ſuo-
rum.⁊.R.ꝙ veniũt oẽs qui ſunt ſub ptãte eo
rum.ut inſti.de his qui ſũt ſui uel ali.iu.ꝑ to-
tum. Item ꝙ veniũt ꝯſanguinei.ut in.c.ſciãt
cuncti.de elec.in.vi. Item domeſtici. ut.C.de
his qui ad ecc.confun.l.preſenti.§.ſanc.⁊ qui
dicant̃ domeſtici familiares.vide familiaris.
2 ¶ Item grauã dicuntur qui prohibent ne eiſ
coquatur molãtur vendatur ⁊ huiuſmodi.

Caſus ſequentes ſunt in cle.vſq; ad ca
ſum.xvij.

Caſus xi.eſt in cle.multoꝝ.de here.vbi
excõicant̃ oẽs inquiſitores here
tice ꝑuitatis inferiores epĩs qui odio grã uel
amore lucri aut cõmodi tpaliſ obtentu cõtra
iuſticiam ⁊ conſciam ſuam omiſerint ꝯ quẽ
piam ꝓcedere.vbi fuerat procedendũ ꝓ here
ſi. Itẽ ſcđo excõicant̃ predicti ſi obtentu eodẽ
prauitatẽ ipſaʒ hereſis. vel impedimentũ ſui
officij alicui imponendo preſũpſerint aliquẽ
quoq̃ mõ vexare ñ pñt abſolui niſi a papa.ni
ſi in mortis articulo premiſſa ſatiſfactione.i-
tellige ſi poteſt fieri.aliter non valeret abſolu
tio. Vnde aduerte ſm Car.in cle. predicta ꝙ
ad incurreñ.iſtam penam oportet fiat contra
iuſticiam ⁊ conſcientiam copulatiue. Item
no. ꝙ quoquo modo vexent aliquem ſiue in
citationibus fideiuſſionibus ⁊ ſimilibus in-
currunt iſtam penam ſm Pau.
1 ¶ Quid ſi omittũt ex timore uel ad euitandũ
ſcandalũ.R. glo.ꝙ nõ incidũt in hãc penam.

Caſus xij.eſt in cle.religioſi. de priuile-
gijs.vbi primo excõicantur oẽs
religioſi qui clericis aut laicis ſacramentum
vnctionis extreme uel euchariſtie miniſtrare
preſumunt.uel ſolẽnizant matrimonia ſine li
centia ſpãli preſbyteri parrochialis. Item ſi
predicti abſoluunt excõicatos a canone pre-
terq̃ʒ in caſibus a iure expreſſis.uel per priui-
legia ſedis apoſtolice conceſſa eiſdem.ul' ſi ab
ſoluũt a ſententijs promulgatis ꝑ ſtatuta ſi-
nodalia uel prouincialia.ſeu a pena ⁊ a culpa
nec poſſunt abſolui niſi a papa.
¶ Queritur an ligentur oẽs religioſi.R. ſm 1
Car.ibidem ꝙ non.ſed ſoluʒ religioſi religio
nis approbate.quia alij non ſunt proprie reli
gioſi.ut in.c.vno.de voto.li.vi. ⁊ licet quidaʒ
iſtud reſtringant ad religioſos exemptos.
ut Petrus de ſtagno.tamen communiter te
netur ꝙ habeat locum etiam in nõ exemptis
⁊ in religioſis prefectis eccleſie parrochiali.ſi
alijs q̃ʒ ſuis parrochianis miniſtrant ſm gl.
in clemen.i.de deci.⁊ Pau.ibidem.
¶ Quid ſi nouicius faciat aliquid predictoꝝ 2
R.ſecundum Car.ꝙ ligatur.ar.c.religioſo. đ
ſenten.excom.in.vi.
¶ Vtꝝ religioſi conuerſi ſimiliter.R.Car.ꝙ 3
Pe.de ancha.tenet ꝙ non ligantur ſicut nec
moniales. ex quo ordinem non habent. ſed
Zenze.tenet ꝙ ligantur.⁊ videtur verius.
¶ Vtrum religioſi miniſtrantes alijs religi- 4
oſis ſacramenta predicta ligentur prefata pe
na.R.Car.ꝙ Pe.de ſta.dicit quendam cardi
nalem conſuluiſſe.ꝙ nõ ſm Lap. tenet ꝙ ver
bum clerici intelligitur tam de regularibus
q̃ʒ de ſecularibus.ſed verbum laicis etiam
comprehendit religioſos uel monachos lai-
cos. Sed primum credo verius per ea que di
xi ſupra. Clericus primo.
¶ Vtꝝ tpe mortis poſſit miniſtrare euchari 5
ſtiam licite.R.Car. Pau.⁊ Lap. ꝙ nõ. Jo.⁊
Archi.xxvi.q.vi.ſi preſbyter. Inno.⁊ Ho.in
c.omnis.de peni.⁊ re.tenẽtꝙ ſicut recitat di
rectoria.li.i.ti.xv.⁊ hoc credo verum ſi alius
ſacerdos non poteſt haberi qui miniſtret.
¶ Vtꝝ rector eccleſie qui non eſt ſacerdos ul' 6
vicarius rectoris poſſit dare lniam dictis re-
ligioſis miniſtrandi predicta ſacrã.R.Car.ꝙ
ſic.⁊ ſic ſerua.licet alij teneant contrariũ.Si-
militer Pau. tenet ꝙ epiſcopus ⁊ archipre-
ſbyter ciuitatis poſſint predictam licentiam
dare.⁊ Zen.⁊ Ste.idem tenẽt de vicario epi-
ſcopi in ſpiritualibus uel delegato. aut eius
penitentiario.tutius eſt tamen ſm Pau. nõ
recedere a littera.non tamen eſt neceſſarium.
¶ Quid eſt ſolẽnizare matrimoniuʒ.R.Car. 7
in.d.cle.i.ꝙ Zen.dicit ꝙ comprehenditur om
nis ſolennitas. que obſeruatur iuxta ritum
eccleſiarum religionis.de ſpon.c.primo. ſiue
fiat benedictio ſolẽniſ.ſiue dicat̃ miſſa ſpãlis

ſuper ꝯhentes ⁊ huiuſmodi. Inducere aūt ſe dus mr̄imonij vel pronunciare verba inter ꝯhentes nō eſt eis prohibitū Zen. ⁊ Ste.

¶ Vtꝝ verbū excōicatos a canone intelligat ſolū de maiori excōicatione. ℞. Car. vbi. ſ. ꝙ ſic. ſm. Lau. ⁊ nō de minori. facit. c. ſi quem. ⁊ c. nuper. de ſen. ex. Idem tenet Lap. ⁊ facit. c. i. de reſcrip. li. vi. Ge. aūt in. c. vnico de his q̄ vi. li. vi. dicit ꝙ etiam intelligit de minori. qꝛ lex penalis prohibens abſolutionē ab excōicatione includit etiam minoris abſolutionem. pro hoc eſt glo. in cle. i. de priuilegijs. Itē vbicunqꝫ fit mentio de excōicatione. ⁊ materia i q̄ profertur eſt proportionabilis etiā minori de vtraqꝫ intelligitur. vt no. glo. Pe. in. c. preſidentes. de here. in. vi. Et licet hec opinio ſit tutior. tamen prima mihi videtur verior.

9 ¶ Queritur de quo canone intelligit. ℞. Car. vbi. s. Pau. ⁊ Lau. ꝙ intelligitur de quocunqꝫ a papa promulgato. qꝛ ille proprie per excellentiam dr̄ canon. licet aliquando improprie accipiat ꝓ illo epiſcopi. vt. iij. di. §. porro.

10 ¶ Quid ſi ſupradicti abſoluunt excōicatos per ſententiam hominis etiam pape. ℞. glo. Lau. Pau. ⁊ Zen. ibidem tenent ꝙ nō ligantur prefata pena. quia ſi voluiſſet intelligi expreſſiſſet. ar. c. ad audientiam. de deci.

11 ¶ Vtrum nomie ſententie hic veniat excōicatio ſolum. ℞. glo. ⁊ Pa. ibidem ꝙ etiam venit ſuſpenſio ⁊ interdictum. ſed Car. dicit ꝙ verius eſt ꝙ ſolum intelligitur de ſentētia excōicationis quod bene probat littera per alternatiuam. qꝛ. ſ. dicit de his qui abſoluunt excōicatos a canone. ⁊ poſtea ſubijcit vl a ſētentijs per ſtatuta. ⁊ ſic reſtringitur verbum ſententijs per verbum excōmunicatos. ar. in cle. religioſi. de priuilegijs ⁊ de reſcriptis. c. ij

12 ¶ Quid de ſententijs latis per ſtatuta legatorum de quibus habes de offi. le. c. fi. ℞. ſm Lau. ⁊ ſequitur Car. ꝙ idem eſt ſicut de ſtatutis ſinodalibus vel prouincialibus.

13 ¶ Vtꝝ religioſi p̄dicti abſoluētes a pena tm̄ ligent predicta cenſura. ℞. ſm Zen. quem ſequitur Car. ꝙ nō. qꝛ littera loquit copulatiue a pena ⁊ a culpa. d. cle. religioſi. de priuile.

14 ¶ Quid ſi predicti religioſi abſoluunt a peccato ⁊ non ab excōicatone quam quis incurrit pro peccato. ℞. Zen. ⁊ Car. tenent ꝙ non incidunt in penam. ⁊ placet ne fiat extenſio.

15 ¶ Vꝝ religioſus ignorans penam hāc. ⁊ adminiſtrans ſacr̄m euchariſtie vel extreme vnctionis ſine licentia rectoris parrochialiſ. nō tn̄ in contemptū ipſius incurrat hanc penaꝫ ℞. Car. ſe conſuluiſſe per litteraꝫ. d. cle. que dicit preſumpſerint. quod nō. dolum ⁊ temeritatem miniſtrantis ꝙ non ligantur. ⁊ placet mihi per ea que dixi ſupra. dolus. §. v. ⁊. j. Excommunicatio. vij. caſu vltimo. §. ij.

¶ Vtꝝ recipientes prefata ſacr̄a a dictis religioſis ſine licentia ſuoꝝ rectorum parrochialium ſint excōmunicati. ℞. ꝙ non prima vice vt patebit infra. Excommunicatio. viij. §. i. 16

¶ Vtꝝ ſit credēdū. Dicēti ſe hr̄e licentiā. ℞. gl. ꝙ ſic. ⁊ ꝯcor. Lau. Pau. ⁊ Ste. qꝛ nemo vr̄ immemor proprie ſalutis. i. q. vij. ſancimus. 17

¶ Quid de mercenarijs Scholaribus ⁊ huiuſmodi. ℞. glo. ꝙ ſufficit licentia ſacerdotis parrochialis in cuius parrochia inhabitant. niſi cā recreatōiſ vel alia tpali ſtatim reuerſuri ad propria aduenißent. qꝛ ſic nō ſufficeret. 18

Caſus xiij. eſt in cle. i. de pe. vbi excōicatur quilibet qui iniurioſe vel temere ꝑcuſſerit. cepit. aut bānierit aliquē epm ſeu qui predicta mādauerit. vel facta ab alijs rata habuerit vel ſocius fuerit his faciendis aut cōſilium. aut fauorem dederit vel defenſauerit eūdem. nec poteſt abſolui. preter q̄ꝫ in articulo mortis. niſi a papa ⁊ cum abſoluendus fuerit in articulo mortis nō valet abſolui niſi prius caueat idonee ꝙ parebit pene imponēde ⁊ pniam dn̄o auxiliante faciet. Item ſcdo excōicantur oēs officiales quocūqꝫ noie cenſeant qui in aliq̄ predictoꝝ fuerint culpabiles. nec valent abſolui niſi vt predictuꝫ eſt.

¶ Sed quid ſi eps nōdū erat ꝯſecrat9. ℞. gl. ꝙ nō erit locus iſte pene. qꝛ non eſt epiſcop9 de ele. mi. cle. ij. Secus de eo qui renunciauit ep̄atui. qꝛ habebit locum in eo illa pena. 1

¶ An habeat locuꝫ predicta pena in incluſione facta epiſcopo ad verecundiam. ℞. Car. ꝙ nō. qꝛ hic capere accipit pro detinere. ſicut ⁊ i c. felicis. de pe. li. vi. accipit vt ſupradictū eſt. 2

Caſus xiiij. eſt in cle. cupientes. in. §. fi. de pe. vbi excōicant oēs religioſi ⁊ clerici ſeculares qui inducunt ad vouēdū iurandū ⁊c. de eligen̄ ſepulturis apud eccl'aſ ipſoꝝ. de quo dic vt. j. ſepultura. §. xxxv.

Caſus xv. eſt in cle. grauis. d ſen. ex. vbi excōicant omnes dn̄i tempales etiam ſi ſunt epi qui in terris ſeu locis eorum interdicto ſuppoſitis cogūt quomolibet diuina officia celebrare. aut qui voce preconia ſeu

p campanaꝝ pulſationē ad officia eadē audi
enda aliquos preſertim excōicationis aut in/
terdicti ſententia inodatos euocant. vel qui
excōicatis publice aut interdictis prohibent
ne de eccleſijs exeant dum miſſarum ſolēnia
agunt a celebrantibus moniti generaliter vł
ſpecialiter vt exeāt. Item ſcdo ſi excōicati pu
blice ꝛ interdicti qui in ipſis ſunt eccleſijs pꝰ
q̄ fuerint noīati moniti a celebrātibus vt ex/
eant remanere preſumpſerit ſniam excōica/
tionis incurrūt. a qua ſolum a papa poſſunt
abſolui. Et ſic collige ꝙ hec pena eſt cōtra co
gentes. euocantes. prohibētes. ꝛ remanētes.
Item aduerte quod verbuꝫ quomodolibꝫ cō
prehēdit omnem modum compulſionis rea/
lem vel perſonalem. directū vel indirectū. vt
puta cōſanguineos vel ipſos in perſonis aut
rebus grauando. vt no. glo. in. d. cle.

1 ¶ Quid ſi euocarēt nō excommunicatos vel
nō interdictos. R. Car. poſt Pau. ibidem ꝙ
incidūt in predictam penam cum locus ſit in
terdictus. ꝛ dictio preſertim ſtat p maxime.

2 ¶ Utrum hec pena habeat locum in ceſſatōe
a diuinis poſita in dictis terris. R. ꝙ ſic. quia
quādo ceſſatio a diuinis eſt generalis habet
vim interdicti. vt in cle. i. eo. ti. in. §. i ceſſatiōi
bus. ſecus ſi ceſſatio eſſet ſpecialis.

3 ¶ Quid intelligitur hic nomie diuina officia
R. Car. poſt Pau. ibidem ꝙ reſtringit ſoluꝫ
ad miſſas. ꝛ ideo ſi aduocarēt ad alia officia
preter miſſas nō haberet locum hec pena.

4 ¶ Quid ſi predicti recipiāt nō ſubditis ſuis p
vel pdicta nō faciūt in terris ipſoꝝ ſed i alie/
nis. R. ibidē Car. ꝛ nō habet locū hec pena.

5 ¶ Utrum predicti aduocantes ſecrete per nū
cium ad diuina ligētur prefata pena. R. Car.
ibidem poſt Pau. ꝛ Zen. ꝙ nō niſi voce pre/
conia. vel voce tube. aut cornu. vel per cam/
panarum pulſationem aduocent.

6 ¶ Quid ſi cōpellūt i loco ñ iterdicto. R. Pau.
ibidem ꝙ nō habet locum hec pena.

7 ¶ De quo interdicto intelligitur. R. glo. ibi/
dem ꝙ tam de interdicto a iure q̄ꝫ ab homie.

Caſus xvi. eſt in cle. cum ex eo. co. ti. vbi
excōmunicātur fratres minoreſ
recipiētes tempore interdicti illos de tertio
ordie ad diuina. Sed quia hodie vacat p pri/
uilegiū dñi Sixti quarti ptrāſeo q2 ñ ligat.

Caſus ſequentes ſūt per proceſſum cu/
rie ānualem factum in die cene
dñi vſqꝫ ad caſum. xxxij.

Caſus xvij. eſt cōtra hereticos gazaros
patarinos. ꝛ alios quocūqꝫ noie
cenſeātur. ac ɔ oēs fautores. receptatores. ꝛ
defenſores eorūdem.

Caſus xviij. eſt cōtra piratas. curſarios
ꝛ latrūculos maritimos ac oēs
receptatores eorūdē cū dātibus eis auxiliuꝫ
ɔſiliuꝫ vel fauoreꝫ. Et dicitur pirata quicūqꝫ
in mari depredatur niſi habeat iuſtum bel
lum cōtra eos quos depredatur quod no.
quia pauci aduertūt credētes ꝙ niſi quis in/
differenter depredetur in mari ñ ſit pirata
ꝛ ñ incidit in hāc penam ſed falſum eſt.

Caſus xix. eſt cōtra omnes qui in terris
ſuis noua pedagia imponūt vel
prohibita exigūt ſed a ſponte ſoluētibus pe/
dagia recipiēs ñ incurrit excommunicatōem
ſm glo. ꝛ Pau. in cle. quoniam. de immu. ec.
quia exigere eſt ab inuito extorquere.

Caſus xx. eſt cōtra omnes falſarios bul
larum apoſtolicarum de quo di/
ctum eſt ſupra. caſu tertio.

Caſus xxi. eſt cōtra illos qui equos ar/
ma ferrum. lignamina. ꝛ alia p/
hibita deferunt ſaracenis. turcis. ꝛ alijs xpi
nois inimicis quibus xpianos oppugnāt. p
cuius intelligētia querūtur infraſcripta.

¶ Quid venit hic nomie armorum. R. glo. i. 1
c. ita quorūdam. de iudeis. ꝙ etiam fuſtes. ꝛ
lapides pro machinis veniūt. ſed nō lapides
pro edificijs fiēdis in. l. ij. C. que res expor. ñ
de. dicitur ꝙ lorice ſcuta. arcus. ſagitte. ſpate
gladij. ꝛ ſella nomie armorum veniunt. Ego
vero dico ꝙ illa que communiter ſūt pro vſu
offendendi vel defendendi ſe ꝛ non pro alio
vſu veniunt nomie armorum. Illa vero qui/
bus poſſumus vti pro armis ꝛ pro alio vſu.
puta pro inſtrumento dicuntur arma ex intē
tione vtendi his pro armis defenſionis vel
offenſionis. alias non. vt no. in cle. ne in agro
de ſtatu mona. Et ideo gladius ad inciden/
dum panem nō venit nomine armorum ſe/
cundum Panor. in. c. clerici. el primo. de vi.
ꝛ ho. cle.

¶ Quid venit nomine ferri hic. R. ꝙ accipi/ 2
pitur hic ferrum pro ferro infecto. vel facto
ſub quacunqꝫ forma. vt in. l. ij. C. que res ex/
por. ñ de. quod tamē limito per rationem ex
preſſam in. d. l. ij. de ferro. per quod poſſēt pu
gnare vel ſe munire. quia brochete ꝛ ſimilia
non credo ſint ſub ipſo comprehenſa.

3 ¶ Quid intelligit̃ ſub nomine ligaminuꝫ. R. ꝙ intelligit̃ quodcunqꝫ lignū ꝑ qđ naues galeas aut alias machinas poſſent facere ad impugnandum uel defendendum ſe a xp̃ianis ſecus de alijs lignaminibus quibus non poſſunt vti ad offendendum. uel defendendum.

4 ¶ Quid intelligit̃ noĩe prohibitoꝝ. R. ꝙ ſunt oĩa quibus pñt xp̃iani impugnari. vel ipſi infideles ne impugnentur a xp̃ianis muniri q̃ oĩ tempore prohibent̃. Similiter quecūqꝫ victualia uel mercimonia tp̃e guerre cuꝫ eis habite ab aliquibus xp̃ianis legitime. Tp̃e vo pacis mercimonia quecūqꝫ. ꝛ victualia non ſūt ꝓhibita eis deferri. niſi in diſpendiū xp̃ianoꝝ fieret puta qꝛ timentes de guerra muniunt ſe. uel ut inuadant xp̃ianos. Tenet tñ Jnno. ꝛ Ho. in. c. ſignificauit. de iudeis ꝙ ꝓ redimendis captiuis tp̃e guerre arma etiã ſine pena excõicationis poſſunt deferri. qđ ante factū nõ tenerẽ. ſed bñ poſt factū. de alijs vo mercimonijs nõ eſt dubiū inter doc. ꝑ ꝑ predictū. c. ſignificauit. ꝙ pro redemptione captiuorum poſſunt deferre etiaꝫ tempore guerre.

5 ¶ Quid ſi tempore pacis deferantur arma. ꝛ alia ꝓhibita nõ tñ ea intentõne ut impugnẽtur xp̃iani. R. ꝙ nihilominus ligant̃ ſi ſūt talia quibus poſſunt pugnari ẜm glo. Jo. an. ꝛ do. an. ac. Pa. in. d. c. ita quorundam. Quidã tñ tenent ꝙ non ligantur niſi ea intentione d̃ferant ut xp̃iani impugnentur. uel ne poſſīt infideles impugnari. ꝛ cõuenit ſatis hec opinio cum tex. in. d. c. ita quorundam. licet prima opinio ſit tutior. maxime ante factum.

6 ¶ Utrū deferentes ꝓhibita infidelibus ꝛ penitentibus poſtea ea reportantes ꝛ nõ dimittentes infidelibus ligentur. R. ꝙ nõ. qꝛ verba cum effectu ſunt accipienda. Jdem dic de deferentibus arma pro ſui tuitione ad terras infidelium ꝙ non ligantur. niſi poſtea ea ipſis venderent quia ſic ligãtur. Si autem ſtatim vendita recuperarent nihilominus ligarentur. Jdem dic de permutatione.

7 ¶ Quando dicitur tempus guerre. R. ꝙ dicitur quãdo aliquis princeps xp̃ianus auctoritate principis. vel papa facit cum eis bellum quo ad illum dominum. puta Soldanum uł Thurchum. non quo ad alios dominos infideles. niſi eſſent tali in ſubſidium.

8 ¶ Aduerte hic ꝙ lꝫ Nicolaus Bonifacius ꝛ Clemens multos ligauerint circa predicta tñ qꝛ hodie vacant ꝑtranſeo. ſolūmõ remanent excõicati exercentes regimẽ in galeis aut nauibus infideliū in. c. ita quorūdam. ſed nõ eſt papalis ſed ordiarius poterit abſoluere. Verum eſt ꝙ tam iſti qꝫ ſupraſcripti nõ debent abſolui niſi quicquid acquiſierint ex tali commertio damnato expendant in ſubſidiuꝫ xp̃ianorum. ꝛ vltra tantundem de ſuo ſi poſſunt

¶ Quid de dantibus cordam vel anchoram ꝛ huiuſmodi ut poſſint negociari cum infidelibus tempore pacis. R. ꝙ requiritur licentia apoſtolica. qꝛ per talia pñt xp̃iani impugnari 9

¶ Utrum portantes clauos paruos ꝛ cultellos pro pane incidẽdo ſint excõicati. R. ꝙ nõ quia non comprehenduntur ſub nomine armorum. vel ferri vel aliorum prohibitorum. 10

¶ Utrum portantes ferrum arma. ꝛ alia prohibita de vna terra ſarracenorum ad aliam. vel ſarracẽos cum armis ſuis. utputa de marica in alexandriam ſunt excommunicati. R. ꝙ non. niſi hoc fieret in diſpendium chriſtianorum ſicut declarauit Gre. ix. in extrauagãti que incipit poſtulaſtis. 11

Caſus xxij. eſt ꝯ impedientes ſeu inuadentes victualia. uel alia ad vſū ro. curie neceſſaria adducentes. ſeu ne ad ipſã adducantur vel deferant̃ impedientes aut ꝑturbantes ꝛ cõtra defenſores talia facientiū.

Caſus xxiij. eſt ꝯ oẽs qui illos qui ad ſedeꝫ apoſtolicã veniūt ꝛ recedūt ab eadem temeritate propria capiūt ſpoliãt ꝛ detinent. aut ex propoſito deliberato verberare mutilare uel interficere preſumunt. ꝛ cõtra omnes qui talia fieri faciunt uel mandãt

Caſus xxiiij. eſt ꝯ illos qui iuriſditionẽ ordinariã uel delegatã nõ habẽtes morantes in eadẽ curia temeritate ꝓpria capiūt ſpoliant ꝛ detinent. aut de ꝓpoſito deliberato verberare mutilare vel interficere pſumunt. ꝛ qui talia fieri faciunt ſeu mandãt.

Caſus xxv. eſt ꝯ oẽs illos qui ꝑ ſe vel ꝑ aliū ſeu alias quaſcūqꝫ perſonas ſeculares uel eccleſiaſticas ad romanam curiam ſuper coꝝ cauſis ꝛ negocijs recurrentes. Jlla qꝫ in ea proſequentes aut procurantes uel procuratores ipſorum. uel aduocatos ſeu iudices ſuper dictis cauſis deputatos occaſione cãꝝ uel negocioꝝ hmõi. verberant mutilant. uel occidūt. aut bonis ſpoliãt. ꝛ ꝯ dãtes auxilium conſilium vel fauorem in predictis

Caſus xxvi. ẽ ꝯ oẽs illos qui ne parcat lr̃is aut mãdatis ap̃licis. ꝛ legã

torꝫ ⁊ nūciorum. ⁊ iudicum delegatorum eorūdem gratiam ⁊ iuſticiam cōcernētibus. decretiſq; ſuper eis ⁊ re iudicata ſeu proceſſib⁹ executorialibus nō habito prius coꝫ bñplacito ⁊ aſſenſu. ne vetabelliones ⁊ notarij ſup huiuſmodi litteris ⁊ proceſſibus executorialibus inſtr̄a ſeu acta cōficere. aut cōfecta parti cuius intereſt tradere ſub grauiſſimis penis prohibere. ſtatuere ſeu mandare preſumunt. ⁊ cōtra dantes auxilium cōſilium uel fauorē.

Caſus xxvij. eſt cōtra omnes qui ſe ab obediētia ro. pontificis pertinaciter ſubtrahere. vel quomodolibet recedere preſumunt. ⁊ cōtra dantes auxilium cōſiliuꝫ vel fauorem predictis.

Caſus xxviij. eſt ꝯ oēs qui iuriſditionē ad eccleſiaſticas perſonas pertinētē vſurpant per ſe vel per alium. ſeu alios directe vel indirecte. aut in eiſdem cōſilium auxilium vel fauorem preſtare non verentur

Caſus xxix. eſt ꝯ oēs mutilātes. vulnerantes. interficientes. ſeu capiētes ⁊ detinentes. ſeu depredantes romipetas ⁊ peregrinos ad vrbem cā peregrinationis ⁊ deuotionis accedentes. ⁊ in ea morantes. vel recedentes ab ipſa cum omibus in his dantibus conſilium auxilium vel fauorem.

Caſus xxx. eſt ꝯ oēs illos qui per ſe vel p̄ aliū directe vel indirecte ſub quocūq; titulo vel colore occupāt. detinēt. uł hoſtiliter diſcurrūt ſeu inuadūt in totū. ſeu i ptē almā vrbeꝫ. aut alias ciuitates. vel terras ⁊ loca ⁊ iura ad romanā eccleſiā ſpectātia cū adherētibus. fautorib⁹. ⁊ defēſorib⁹ eoꝫ. ſeu dātibus auxiliū cōſiliū vel fauorem in eiſdē.

Caſus xxxi. eſt ꝯ quoſcūq; preſumētes abſoluere quēlibet p dictū proceſſum excōicatuꝫ. niſi in articulo mortis preſtita prius de ſtando ſancte mr̄is eccleſie mādatis ſatiſfactione vel ſufficienti cautione ēt pretextu cuiuſcūq; priuilegij vel conceſſionis apoſtolice nō facientis plenam ⁊ expreſſaꝫ. d̄ predicta prohibitione mētionem. nec abſolutio aliter impenſa valet. Et licet Paulus ſecūdus plures alios caſus poſuerit quos i nulla conceſſione volebat intelligi vel niſi ſpecialiter exprimerētur. Tñ Sixtus quartus ſolūmodo ad predictos ſupra expreſſos ſe reſtrinxit. ⁊ idō caſus Pauli in dicto ꝓceſſu omitto. Aduerte ēt ꝙ p̄fatus Sixtus in extrauagāti q̄ incipit. Et ſi dñici gre. excōicat oēs abſoluētes a q̄cūq; p̄dictaꝝ excōicationū p ꝓceſſū factaꝝ. vel diſpēſātis i voto vltra mario. ſctōꝝ Petri ⁊ Pauli. ſcti Jacobi. ⁊ caſtitatis ex q̄cūq; cōceſſione ab ipſo Sixto habita. niſi de d. extrauagāti de vbo ad verbū in ipſa cōceſſione fiat mētio. Et bñ aduertāt cōfeſſores q̊ ad illos q ꝯfeſſiōalia habuerūt ab ipo except̄ illis ꝯfeſſiōalibus q̄ data fuerūt tpe cruciate mihi cōmiſſe. q: quo ad illa nō valet dicta extrauagās. ſicut patet in bulla predicte cruciate. Et ego auribus proprijs ab ipſo audiui.

¶ Sūt ⁊ alij caſus per extrauagantes in quibus ſnia excōmunicationis infligitur ipſo facto. ⁊ nō poteſt impendi abſolutio niſi per ſedem apoſtolicā. Et q: multe ſūt reuocate. aliq̄ nō ſūt in vſu ſolūmō ponā que cōiter bñtur in vſu. ⁊ ſūt ſequētes vſq; ad Excōicatio. vi.

Caſus xxxij. eſt ſub Rica de ſepul. ⁊ eſt Bonifacij. viij. vbi excōicanṫ oēſ exēterātes. vel in fruſta incidētes. aut in aq̄s coquētes ut carnem ab oſſibus euellāt corpa defūctoꝝ. ut alibi tumulāda deferāt. vbi nō. ꝙ ad incurreñ. predictā penā oportet tria cōcurrāt. Primum ꝙ ille mortuus circa cuius cadauer volūt facere predicta. ſit mortuus in terra. vbi viget cultus xp̄ianus. q: ſi eſſꝫ mortuus in terra infideliū nō caderēt in penā faciēdo p̄dicta. Scdm ꝙ predicta faciāt cadaueri mortuo. Tertiū ꝙ faciāt aio ut alibi tumulañ. deferāt. q: ſi facerent ex odio vel pp cyrugiam nō incident in penā predictam.

Caſus xxxiij. poniṫ de regularibuſ. vbi Martinus excōicat oēs religioſos mendicātes euntes ad ordines ſeu monaſteria nō mēdicātiū. ut ibi ſint fratres. ēt ſub pretextu cuiuſuis licentie ēt apoſtolice generaliſ. Itē ſcdo excōcat ipos recipiētes. Sꝫ hec pena ñ extēditur ad euntes ordinē cartuſieñ.

Caſus xxxiiij. ponitur de ſimonia. vbi Paulus ſecund⁹ excōicat oēs q̄cūq; dignitate p̄ditos. q quōlibet dādo vel recipiēdo ſimoniā ꝯmiſerit. aut q fuerit mediatores. ut ipſa fiat in ordine vel bñficio.

Caſus xxxv. eſt ſub Rica d̄ ſnia excōicationis. de quo Jo. an. in. c. nemo de ſimo. facit mētionem ꝯ dātes aliqd ꝓ gr̄a obtinēda apud ſedē apoſtolicā. quā ptrāſeo q: reuocata eſt p cle. v. ut dicit Jo. cal. ⁊ recitat Jo. de lignano ibidem.

Caſus xxxvi. poniṫ ſub Rica de priuile. vbi excōicanṫ q libelloſ famoſoſ

aut cantilenas vel ritbmos faciūt. detinent vł publicāt in infamiā stat⁹ ordinū minoꝝ ꝛ predicatoꝝ. ꝛ Ale. quarti. que incipit Ex alio.

Caſus xxxvij. eſt in dicta extrauagāti vbi excōicantur predicantes docentes vel defenſantes. ꝙ prefatoꝝ ordinum fratres non ſunt in ſtatu perfectionis. ꝛ ꝙ non licet eis de elemoſynis viuere. Aut ꝙ non poſſunt predicare. ſiue confeſſiones audire de licentia Ro. pon. ſeu aliorum prelatorum ordinariorum. ſine conſenſu curatorum.

Caſus xxxviij. eſt ibidem contra facientes violentiam damnabilem in locis predictorum ordinū. ꝛ tam iſti ꝙ̄ dicti. in. xxxvi. ꝛ. xxxvij. cau precedenti non poſſunt abſolui niſi a ſede apoſtolica. aut a ꝯſeruatoribus dictoꝝ ordinū. preter ꝙ̄ i articulo mortiſ.

Et in ſuma ſt caſu reſua ti ſedi ap̄lice xxxix. //:.

Caſus xxxix. eſt contra omnes intrantes monaſteria ſancte Clare ꝛ ordinis predicatorum qui ipſo facto ſunt excommunicati ſi intrant. preterꝙ̄ in caſibus per eorum regulam ꝛ ſtatuta conceſſis.

Excommunicatio vi. de caſibus excōmunicationum qui reſeruantur in iure epiſcopi ſolum qui ſunt duo.

Primus ē in. c. peruenit. eo. ti. de quo dic vt. ſ. excōicatō v. caſu. i. §. xxxviij. Secundus caſus eſt in cle. cum ex eo. eo. ti. contra fratres minores recipientes ad diuina tempore interdicti fratreſ tertij ordinis. Sed qꝛ hodie vacat per priuilegium domini Sixti quarti. ideo pertranſeo.

Excommunicatio vij. de caſibus excōmunicationū non reſeruatis a iure alicui. ꝛ a quibus poteſt abſoluere quilibet ordinarius. vt patet ſupra. abſolutio. i. §. ij.

Caſus primus eſt in. c. adminiſtratores. xxiij. q. v. vbi excommunicantur omnes ꝑncipes ꝛ officiales qui tertio admoniti ab epiſcopis vel eccleſiaſticis prelatis recuſant eis facere iuſticiaꝫ ſuper eorum cauſ.

Caſus ij. eſt in. c. lꝫ. de elec. vbi excōicatˀ ille qui electus a paucioribus ꝙ̄ a duabus partibus cardinaliū in ſummū pōtificem. aſſentit electioni de ſe facte. Scdo excōicantur oēs qui talem recipiūt pro papa.

Caſus iij. eſt in. c. quoniam. de offi. ordi. contra illum qui ſe ingerit in eccleſia in qua eſt epiſcopus ſe pro epiſcopo gerens. ſine conſenſu illius epiſcopi.

Caſus iiij. eſt in. c. i. de loca. vbi excōicantur magiſtri. ꝛ ſcholares bonōie conducētes hoſpicia domoꝝ alioꝝ magiſtrorum ꝛ ſcholariū in leſionē vel impedimentū inhabitantiū. niſi prius tempus conductiōis ſit elapſum. vel niſi de conſenſu ipſoꝝ magiſtrorum vel ſcholarium inquilinoꝝ. Et no. ꝙ nomine magiſtroꝝ veniunt doctores. ſed nomine ſcholariū non veniunt exiſtentes in ſtudijs pro ſcholaribus. vt ſunt cartarij ꝛ ſcriptores ſm Jo. an. ꝛ Goff. ꝙ̄uis predicti gaudeant priuilegio ſcholariū. vt no. in aut. habita. C. ne filius pro patre. ꝛ hoc tenē ꝙ̄uis Jnno. ꝛ Lau. teneant ꝙ etiam ligantur.

¶ Vtrꝫ locatores ligent prefata pena. R. glo. in. d. c. i. tenet ꝙ non. Bar. in. l. fi. C. de accepti la. ꝛ in multis alijs locis. ꝛ De. in. c. ij. de conſeſ. li. vi. ꝛ in. c. cupienteſ. de elec. li. vi. tenet ꝙ ligant. ſed tu dic ſm Pa. in. d. c. i. ꝙ vbi per ſe eſſet eadem ratio in correlatiuis. ſic eſſet vera ſcda opinio. ſed in caſu noſtro non eſt eadem ratio. ꝛ iō eſt verior opinio glo. qꝛ locator certat de dāno vitando. ſed ꝯductor certat de lucro vel cōmodo. ꝛ in odiū aliquoꝝ aliqn̄. facit c. ſup eo. de vſuris. vbi pena non extenditˀ ad mutuo accipientē. qꝛ non eſt eadem rō. ꝛ cle. i. de conſan. ꝛ affi. Jdem dic in ſtatuto qđ imponit penā vendēti frumentū ꝙ nō extendatˀ ad ementē. facit qđ dico. ī. lex. §. vi. ꝛ. ī. pena. § v. poſſet tamen locator incurrere predictaꝫ penam ex participatione. Nam conductor ipſā incurrit tractando de conductiōe. ꝛ ideo ſi pˀ tractatum in alio tempore venit ad locationem erit locator excōicatus. p. c. nuper. eo. ti.

¶ Vtrū debeant predicti expectare tempus finitum locationis. R. Jo. an. tenet ꝙ nō. ſed ſolum tempus conductionis fiende. ſed Pa. tenet ꝙ tutius eſt expectet. ꝛ videtur magis conuenire tex. d. c. primi.

¶ Vtrꝫ iſta excōmunicatio ſit tm̄ localis. R. cōiter tenetur ꝙ ſic. ſed Po. tenet ꝙ ſit generalis ad oia ſtudia que ſunt ſub dominio pape. ꝛ glo. in. l. ne cui. C. locati. ꝛ iſtud eſt tutius per prologum in verbo doctoribus ꝛ ſcholaribus bononie commorantibuſ. quia comprehenduntur etiam alibi exiſtentes.

Caſus v. eſt in. c. nō minus iuncto. c. aduerſus. de imu. eccleſiaꝝ. vbi excōicantur primo omnes officiales laici quoꝝcūqꝫ locoꝝ qui angarias. ꝛ exactōes idebitas eccleſijs ꝛ eccleſiaſticis perſonis imponunt.

Secundo excōmunicantur predicti qui iuriſ
ditionem prelatorum. ⁊ auctoritatem quam
habent in ſuis hominibus euacuant. Nam
tam iſti ꝗ̄ alij primi ſi moniti competenter
non deſiſtant ipſo facto. tam ipſi ꝗ̄ fautores
eorum ſunt excōmunicati nec debent abſol
ui donec ſatiſfecerint competenter. Tertio ex
cōmunicantur ſucceſſores predictorum offi
cialium niſi infra menſem exceſſum ſuorum
predeceſſorum purgauerint ⁊ ſatiſfecerint.
1 ¶ Pro quorum intelligētia eſt aduertendū
ſm̄ Pa. in. d. c. aduerſus. ꝙ ſucceſſor non eſt
excōmunicatus ipſo facto. niſi predeceſſor de
liquerit pretextu officij ad cōmodum ipſius
officij uel vniuerſitatis. ſecus ſi deliquit ad
cōmodum proprium. vel ad libidinem ſuam
ſatiſfaciendam. nam tunc ipſe reus ſolus te
netur. ⁊ ipſe. uel eius heres conueniri debent
iuxta illud quod legitur ⁊ not. in. l. i. ⁊. ij. ff. ad
l. iul. repe. in. c. i. de ſolu.
2 ¶ Queritur an prefatus officialis teneatur
ſatiſfacere de ſuo. etiam ſi nihil habuit ſi cōi
tas in cuius vtilitatem eſt verſum extortum
non vult ſatiſfacere. R. ſꝫ Pa. in. di. c. aduer
ſus. ꝙ ſic per argumentum predicti. c. ⁊ p no.
Inno. in. c. ſicut dignum. de homi. aduerte tñ
ſm̄ Hoſ. ꝙ cōmunitas in cuius vtilitatem ē
verſum ſi eſt effecta locupletior tenetur ſatiſ
facere. facit. l. iulianus. ff. de actio. emp.
3 ¶ Sed pone ꝙ officialis ſeu rector non con
ſenſit. ſed reſiſtit quantum potuit. nunquid
tenetur ad reſtitutionem ſi non dimiſit offi
cium. R. ſm̄ Inno. in. c. nouerit. de ſen. excō.
⁊ Jo. an. in. d. c. aduerſus. ꝙ ſic. ⁊ eum vident
ſequi communiter doc. #
4 ¶ Quid de ſucceſſore qui non negligit indu
cere vniuerſitatem ut ſatiſfaciat. ſed eam in
ducit pro poſſe. ⁊ tamen nihil facit. R. ꝙ tene
tur dimittere officium ut ſic communitas co
gatur ex neceſſitate officialis ſatiſfacere. ⁊ h̄
eſt tutius ſm̄ communiter doc.
5 ¶ Vtrum dantes cōſilium predictis ſiue oēs
conſiliarij talis vniuerſitatis teneantur. R.
Pa. in. d. c. aduerſus. ꝙ ſi dederunt conſilia
ad hec grauamina inferenda. ⁊ moniti nō re
uocauerint indubie ſunt excōmunicati. ut in
d. c. aduerſus. ⁊ in. c. nouerit. de ſen. ex. ⁊ tenet
quilibꝫ ipſorum in ſolidum ad ſatiſfaciendū
ſm̄ Inno. in. d. c. ſicut dignum. Si vero tacue
runt ita ꝙ non conſuluerunt nec pro. nec con
tra. tūc dic ꝙ inuoluuntur pena ⁊ peccato cū

ſpan. tū in d. c. aduerſ. dic ꝙ h̄ec
opinio ē ualde rigoroſa et
ꝗ forte qriū poſſet tene
ri. qd ego credo poſt fact̄
ꝫ ante fact. tenerē
ꝑmā.

his qui expreſſe conſenſerunt. ut no. Inno. in
c. i. de his que fiunt a ma. par. capi. de quo vi
de ſupra cōſentire. §. ij. Si autem expreſſe cō
tradixerunt. ſed non dimiſerunt officium. an
inuoluantur peccato ⁊ pena. Inno. in. d. c. no
uerit. recitat opiniones contrarias. tamē ego
tenerem ꝙ licet non dimiſerint officium non
teneantur per no. p Inno. in. d. c. i. niſi eſſent
tales ꝙ ex ceſſatione conſiliationis inducerēt
cōmunitatem ad deſiſtendum.
¶ Vtrum predicta pena habeat locum in quo 6
cunqꝫ ſucceſſore officialis excōmunicati pro
pter quodcunqꝫ delictum. R. ſm̄ Inno. ꝙ nō
ſed ſolum habet locum in ſucceſſore excōmu
nicati ex cauſis predictis. uel aliter qualiter
cunqꝫ propter libertatem eccleſie violatam.
uel niſi ſm̄ Hoſti. ſucceſſor foueret factū dā
natum. propter quod predeceſſor fuit excom
municatus. puta quia tenet clericum poſituꝫ
in carcere a predeceſſore ſuo. uel quid ſimile.
facit. c. ſi concubine. de ſen. exco.
¶ Vtrum iudex ſecularis compellens clericū 7
uel etiam ſecularem perſonam que alias eſt
de foro eccleſiaſtico. etiam ſine diſtrictione ꝑ
ſone ſit excōmunicatus. R. ſm̄ Pa. in. d. c. ad
uerſus. ꝙ ſi monitus non deſiſtat excōmuni
catus eſt ipſo facto. quia turbat iuriſditionē
eccleſiaſticam. ut eſt tex. in. d. c. non minus. ⁊
tenet Hoſti. ⁊ Jo. an. hodie autem per pro
ceſſum curie ſunt excōmunicati excōmunica
tione papali. ut. ſ. excōicatio. v. caſu. xxviij.
¶ Sed que ſūt perſone que non poſſunt iudi 8
cari a ſeculari iudice. R. ꝙ ſūt Primo omnes
illi qui gaudēt priuilegio canonis. ſi quis ſua
dente. de quibus dixi. ſupra. Excōmunicatio.
v. caſu. i. exceptis clericis coniugatis. de qui
bus dic ut ſupra. Clericus. vlti. §. pe. Secūdo
ſunt omnes perſone aſtricte perpetuo ſerui
tio eccl'e. uel predictis qui gaudent priuilegio
predicto. ſi quis ſuadente. v. no. Pa. in. c. nul
lus de fo. compe. ⁊ Fede. facit. c. i. p exceptio
nem. de priuilegio. li. vi. in verbo perpetuo.
Secus ſi nō ſunt ꝑpetuo obligati. Et ſic limi
ta glo. in. c. clericuꝫ. xi. q. i. Tertio ſunt omnes
de familia epiſcopi ſm̄ cōmunem opi. ut no.
Pa. in. d. c. nullus. Quarto vxor clerici qui d̄
fert tonſuram ⁊ habitum. ⁊ non eſt bigamus
tex. eſt i. l. fi. C. de incoll'. Mulieres inquit tex.
honore maritorum cingimus. ⁊ genere nobi
litamus. ⁊ forum ex eorum perſona ſtatuim⁹
h̄ ibi. Quinto rectores hoſpitalium piorum

ſi ſunt perpetuo obligati ſm eundem ℙa. in
d.c.nullus.al's non. Sexto fratres tertij ordi
nis beati Franciſci.⁊ ſorores ſʒ Bar.in.l.i.ff.
de pc.⁊.l.ſemper.ff.de iure.imu.⁊.d.An.in.d.
c.nullus.⁊ hodie non eſt dubium. ut patet ex
priuilegio domini Sixti quarti.quod dicitur
bulla aurea. Jeſuate aut heremite ſm com/
munem opinionem non pertinent ad forum
eccleſiaſticuʒ.quia eras poſſunt eſſe ſeculares

Caſus vi.eſt in.c.non magno.ne cle.vel
mo.ɔ̃ quoſcū𝓺ʒ religioſos tacite
vel expreſſe ꝓfeſſos. audiẽtes leges vel phiſi
cã niſi.ĩ.ſpaciũ duoꝝ menſium ad clauſtꝝ re
dierint. Addo quod dicam.ĩ.caſu xxvij.

Caſus vij eſt in.c.fi. ne cle. vel mo. vbi
excõicatio ɔ̃ religioſos de qua i
precedenti caſu extenditur ad archidiaconos
decanos.plebanos.prepoſitos.cantoreſ.⁊ ali
os clericos perſonatum habentes. ⁊ omnes
ſacerdotes niſi infra ſpacium duoꝝ mẽſium
deſtiterint audire leges vel phyſicam. Pro
cuius caſus ⁊ precedentis declaratione.

1 ¶ Queritur quãdo incipiũt currere predicti
duo menſes.℟. ſm ℙa. in dictis capitulis.
ꝙ quo ad religioſos incipiũt a die exitus mo
naſterij. vt predictas ſcientias audirẽt in de/
canis vero ⁊ alijs de quibus in.vij.caſu inci/
piũt ſm ℙa.a die exitus propriorum larium
cum effectu auditiõis prefatorum ſcientiarũ

2 ¶ Quid ſi nõ exeunt proprios lares. nec reli/
gioſi monaſteria.ſed i domibus proprijs aut
monaſterijs audiunt ſcientias predictas.℟.
ſm ℙa.in.d.c.fi. ⁊ eſt cõmunior opinio ꝙ ñ
erunt excõmunicati.⁊ ſic tene quãuis quidã
teneãt ꝙ nihilominus ſũt excõicati.

3 ¶ Vtrum religioſi qui exeũt monaſteria ex
aliqua alia ratõabili cã.⁊ ſic audiũt predictaſ
ſcias ligẽtur pena predicta.℟.ſm ℙa. in.d.
c.fi. ꝙ ñ. quia vt ligẽtur dicta pena requirit
vt exeãt monaſterium.⁊ ſcd̃o vt exeãt iſta in
tentiõe.ſ.ſtudendi in predictis ſciẽtijs.⁊ ter/
tio ꝙ ſtent per duos menſes extra monaſte/
rium.ſiue audiãt ſiue ñ. Ex quo patet ꝙ ſi ex/
iret extra monaſterium ex aliqua rationabili
cã non vt audiret predictas ſciẽtias. ⁊ ex ta/
li rõabili cã ꝑſeuerãs extra monaſteriũ vltra
duos mẽſes. Interim audiret ṕdictas ſcias ñ
eſſet excõicatus.ſec⁹ ſi ſolũ ſtaret ⁊ ꝑncipalit
extra monaſteriũ. vt audiret.q2 tũc tps duoꝝ
mẽſiũ inciperet a die ceſſatiõis cauſe ꝓpter
quã exiuit ⁊ diſpoſitõis ſtãdi extra vt audiat

¶ Quid ſi religioſus exiuit vt audiret predi/ 4
ctas ſcias poſtea mutato ꝓpoſito audit theo
logiam.℟. Inno.tenet ꝙ nihilominus ligat
Sed ℙa.in.d.c.fi tenet ꝙ ñ eſt neceſſe vt re/
uertatur ad monaſterium. nec incurrit penã
ſed cautius eſt ut faciat ꝙ abbas ſignificet ei
ꝙ ſtudeat theologie. ⁊ ſic cenſetur reuerſus
ad clauſtrum.⁊ hoc erit magis tutum.

¶ Vtrum religioſus legẽs predictas ſcias in 5
ſuo monaſterio ligetur predicta pena.℟. mi/
hi placet opinio ℙa in.d.c.fi.ꝙ non ligatur
nec ſimiliter decani ⁊ alij.de qbus i.vij.caſu.

¶ Sed nũquid peccãt prefati ſtudẽtes in ca/ 6
mera propria. vel monaſterio in legibus.℟.
ℙa.in.d.c.fi.ꝙ nõ.ſi hoc faciũt ad finẽ intel
ligẽdi melius canones. ſecus ſi principaliter
ſtuderẽt propter ipſam ſciam ciuilem. Idem
dic de predictis tenẽtibus libros predicte ſcie

Caſus viij.eſt in.c.cleric⁹.ne cle.vel mo.
vbi excõicantur oẽs ſacerdotes
qui poſt monitõeʒ officium vicecomitis.aut
prepoſiti ſecularis habuerit. ⁊ cõiter doc.i.d.
c.clericus debẽt comprehẽdi nomie ſacerdo/
tum oẽs exiſtẽtes i ſacris. Et ſic tene.

Caſus ix.eſt in.c.i.ď ſciſma. vbi excõicã
tur oẽs inuitãtes ordinatiõibus
vel alienatiõibus factis a ſciſmaticiſ.de quo
vide Sciſma.§.ij.⁊.iij.

Caſus x.in.c.excõi.de rapto. vbi excõi/
cãtur oẽs qui xp̃ianos naufragi
um patiẽtes dãnata cupiditate ſpoliãt reb⁹
ſuis.niſi ablata reſtituãt q̃ʒprimum poterũt
ſm ℙa.i.d.c.⁊ videt etiam tenere ſic glo.ibi
dem. ⁊ eſt tutius. ſm autem Jo.an. requirit
monitio vt reſtituãt. aliter añ monitiõem ñ
erũt excõicati. Sed ñ placet.

Caſus xi.eſt i.c.ad falſariorum de crimi
ne falſi.de quo habes ſupra Ex/
communicatio.v.caſu.iij.

Caſus xij.ẽ in.c.nouerit fraternitaſ tua
de ſen.exco. vbi excõicant. Pri/
mo oẽs illi qui ſtatuta edita ⁊ ɔſuetudines in
troductas ɔ̃ eccleſie libertatẽ fecerint ſeruari
Scd̃o excõicant oẽs qui eadem ſtatuta nõ fe
cerint deleri q̃ʒ primum ſciuerint. Q ď limito
veꝝ.ſi hñt ptãtem delendi. Tertio excõicant
ſtatuarij ṕdicti. Quarto ſcriptores ṕdictorũ
ſtatutoꝝ. Quinto ptãtes ɔſules rectores ⁊ ɔ
ſiliarij locoꝝ. vbi ṕdicta ſtatuta edita fuerit
Sexto quicũ𝓺ʒ iudicant ſm predicta ſtatuta
Septio q iudicata redigũt i publicã formã.

1 ❡Quid dr̄ ꝯ eccl̄iaſticā libertatē. R. ſꝫ Pa.
in.d.c.nouerit. ꝙ eſt oē illud qð ſtatuit̄ ꝯ pri/
uilegiū datū vniuerſali eccleſie a deo. Vt illð
Quodcūqꝫ ligaueris ſuper terram.xxiiij.q.i.vł
a papa.utputa ꝙ ad pias cās legata valeant
coram duobus teſtibus ⁊ huiuſmodi.vel ab i
peratore.ut verbi gratia ꝙ nullus iudicet cle/
ricos ⁊ eccleſiaſticas perſonas.niſi corū prelatus
⁊ ſimilia.ſecus ſi tale ſtatutū eſſet ꝯ pri
uilegium datum alicui particulari eccleſie.qꝛ
non eſſent excōmunicati ſm cōmuniter doc.
Adde tamen ſm Bar.in aūt.caſſa.C.de ſacr.
ſan.ec.ꝙ ſtatutum quo clerici efficerentur ti/
midiores.⁊ laici audaciores eſſet ꝯ libertatē
eccleſiaſticam. ut verbi grā. ſi ſtatueretur ꝙ
qui percutit clericū ſoluat.x.qui vo laicū.xx.
2 ❡Sed qd ſi ponat̄ in fine ſtatutoꝝ ꝙ ſi eſſent
aliq̄ ꝯ libertatē eccleſie habeant̄ pro non ſcri/
ptis R. ſm Pa.in.d.c.nouerit. ⁊ Bar. in.d.
aūt.caſſa. ꝙ nō ſufficit ad euitandā excōica/
tionē predictam.ſed oportet ꝙ deleri faciant.
3 ❡Vtꝝ ſcientes ſtatuta. ſed ignorantes eē ꝯ
libertatē eccleſie ligent̄. R. Inno.tenet ꝙ non
ligantur. Jo.de ligna.tenet ꝙ nō ſūt audiēdi
ſed tu tene opinionem Inno.que eſt verior.
4 ❡Vtꝝ ꝯſiliarius aut officialiſ qui nō ꝯſenſit
ſed ꝯdixit talibus ſtatutis fiendis.nec ea ſer/
uari fecit ſit excommunicatus ſi non dimiſit
officium.R.ſm Ho.in ſum.titulo.de ſenten.
exco.ꝙ ſic. Sed ego dico ſm ꝙ.ē.caſu.v.§.v.
5 ❡Qn̄ ligant̄ ſupradicti.R. Pa.i.d.c.nouerit
ꝙ ſtatuentes dictantes ſcribentes.aut ſeruar̄
facientes ſtatim ligant̄. Officiales vero ⁊ cō
ſiliarij tūc ligant̄ qn̄ ea ſcientes ſeruauerunt
vel ut ſeruarentur operam dederunt. aut cū
poſſent ea deleri non fecerunt. aut officio nō
renunciauerūt. Intellige tamen ꝙ debet da
ri eis aliquod tempus ad delendū vel renun/
ciandū.qꝛ nō incōtinēti poſt ſciā tenent̄ cur
rere.ar.in.l.ratum. ⁊ in.l.dicimus.ff. de ſolu.

Caſus ſequentes vſqꝫ ad caſum.xxxv.
ſunt in.vi.decretalium.

Caſus xiij.eſt in.c.vbi periculum de ele
ctione.vbi excōicantur omnes.
Primo qui mittūt ſcripturam vel nuncium
vel ſecrete loquunt̄ cardinalibꝰ.vł alicui eoꝝ
exn̄tibus in conclaui pro electione pape. vbi
no.ꝙ miſſio aut locutio oportet ꝙ ſit ſecreta
ſm Archi.⁊ Ge.ibidem.aliter nō eſſet excōi
catus.ꝑꝑ qð dic̄ Ge.ꝙ qn̄ ſtatutū enumerat
plura prohibita. ⁊ vltimo ꝓhibito qualitatē
aliquā reſtrictiuā adiungit.illa q̄litas reſtrin
gens refert̄ ad oia numerata. Itē ſcðo excōi
cant̄ oēs dn̄i rectores alijqꝫ officiales cuiuſcū
qꝫ dignitatis aut conditionis exiſtant qui di
ligenter nō obſeruant.aut fraudē circa ea cō
mittūt q̄ ſibi p̄cipiunt̄ obſeruāda i morte pō/
tificis morientis in eoꝝ terra. ut habet̄ in.d.
c. vbi periculū.qð intellige ſm Ge.ibidē.veꝝ
niſi tales officiales impedirent̄ de iure vel de
facto ad talia ſeruanda.qꝛ ſic non ligarentur.

Caſus xiiij.eſt in.c.ſciant cuncti.de elec.
vbi excōicant̄ oēs qui ꝑ ſe vel ꝑ
alios ſpoliando.ſeu alias iniuſte ꝑſequendo
grauare preſūpſerint in bn̄ficijs ſeu alijs bo
nis ſuis clericos.vel quaſlibꝫ ꝑſonas eccleſia
ſticas.aut eorū conſanguineos.vel eccleſias
mōaſteria ſeu loca cetera ex eo ꝙ tales ꝑſone
eccleſiaſtice.ad quos ſpectat electio noluerūt
vel nolunt eligere eum pro quo rogabantur.
Et no.ſm Archi.⁊ ſequitur Ge.ibidem ꝙ ꝑ
verbum ſpoliando intelligitur.ſiue auferant
latenter.ſiue vaſtent quocunqꝫ modo.,ſiue in
uadant imobilia. ſiue rapiant mobilia ꝑ vim
⁊ publice.ſiue fraudent per dolum.
❡Queritur an predicta pena habeat locum. ſi 1
grauant affines.R.ſm Ge.ibidem ꝙ non.
❡Vſqꝫ ad quē gradū itelligunt̄ iſti ꝯſangui 2
nei.R.ſm Ge.ibidē ꝙ vſqꝫ ad.vij gradum.
❡Vtꝝ hec pena habeat locū in pn̄tatōe po/ 3
ſtulatione vel ꝯfirmatione.R.ſm glo. in.d.c.
ꝙ ſic.dūmō hēat fieri a clerico vł ꝑſona eccle
ſiaſtica. ſecus ſi patronus eſſet laicus. Idem
dicit Ge.ibidem in conferente ⁊ poſtulante.
Ex quo collige ꝙ conſtō penalis quatenus ꝯ
cernit fauorem eccleſie eſt extendēda ad aliū
caſum q̄ꝫ expreſſum dūmodo caſus ad quem
fit extenſio concernat fauorē eccleſie.facit qð
s.dixi.Excommunicatio.v.caſu.vi.§.iij.
❡Vtꝝ mādatariꝰ ſit excōicatus. R.ſꝫ. Pe. 4
de anch.quem ſequit̄ Ge.ibidem ꝙ aut man
datarius ſcit qualitatē facti.qꝛ ſcit hoc fieri i
contēptum eligere debentis. ⁊ tunc eſt excōi/
catus. ⁊ ſic limita ⁊ intellige glo. ibidem. Si
vero ignorat qualitatem facti.tunc qꝛ nō fa/
cit in contēptum canonis nō erit excōicatus.
facit.c.ſi vero. de ſen.ex. ⁊ placet hec opinio
Jo.de imo.ſed punictur aliena pena.

Caſus xv.eſt in.c.generali de elec.vbi ex
cōicant̄ ꝑmo illi qui regalia.i.co/
lectā que fit noie regis vel impatoris.ſeu ve/
ctigalia conceſſa eccleſijs a rege.aut cuſtodiā

ſeu guardiaꝫ ſicut in eccleſia Parmenſi. vbi
laici debent cuſtodire. donec eccleſie ſit proui
ſum uel aduocationis ſeu defenſionis titulũ
quod idem eſt quia aduocatus dicitur defen
ſor in eccleſijs monaſterijs. aut alijs pijs locis
vacantibus de nouo vſurpando bona eccle
ſiarum monaſteriorum aut locorum ipſoruꝫ
occupare preſumunt cuiuſcunqꝫ ſint digni
tatis. vbi no. ſm. Ge. ibidem. ꝙ duo requi
runtur ut ſint excõmunicati. primum ꝙ pre
dicta iura de nouo vſurpent. ꝛ dicũtur de no
uo ſi a quadraginta annis citra ſm Bar. ꝑ. c.
ſi. de conſue. Secunduꝫ ꝙ virtute illius vſur
pationis bona vacantium predictorum occu
pent. aliter nõ ſunt excõicati. ꝛ addit Bar. ꝙ
non ſolum ſi. ſ̃. nominata iura. ſed etiam qd
cunqꝫ aliud per quod occupẽt bona predicta
vſurpent. incidunt in penam predictam. ſecũ
do excõicantur clerici predictarum eccleſiarũ
monachi monaſteriorum. ꝛ perſone certe lo
corum eorundem qui predicta fieri procurãt
intellige ſm Jo. an. ſi procurant opere. conſi
lio. perſuaſione. aut cooperatione.

Caſus xvi. eſt in. c. idẽnitatibus. de elec.
vbi excõicantur deputati uel vo
cati ad dirigendas moniales in electionibus
qui ſe non abſtinent ab his per que inter eas
ſuperfaciendis electionibus ipſis oriri poſſit
diſcordia. uel exorta nutriri. vbi dicit Ge.
ꝙ non euocatus ad electionem. uel vocatus
ad alia ꝙ̃ ad dirigendam electionem non in
currit hanc penam. licet nutriat diſcordiam.
ꝛ non ſolum iſta pena habet locum in electio
nibus monialium. ſed etiam in his qui nõ re
nunciant proprijs. ſed viuunt ſicut canonici
ſeculares in ſecularibus eccleſijs.

Caſus xvij. eſt in. c. hac conſtitutione
de offi. deleg. vbi excõicatur qui
libet procurans ut conſeruator ſibi datus ſe i
tromittat de alijs ꝙ̃ de manifeſtis iniurijs.
de quo dic ut. ſ̃. conſeruator. §. i.

¶ Eſt ꝛ alius caſus in. c. cum gentes. de offi.
leg. de quo dic ut. ĩ. legatus. §. vlti.

Caſus xviij. eſt in. c. vnico de his que vi
metus ue cau. vbi excõicantur
omnes illi qui abſolutionem. uľ reuocationẽ
quãcunqꝫ a ſententia excõicatõis ſuſpenſio
nis uel interdicti extorſerint ꝑ vim. aut me
tum. quod intellige ſm glo. ꝛ Archi. ibidem.
ſi abſolutio ſeu reuocatio ſit facta. qꝛ ſi iudex
noluiſſet abſoluere ſeu reuocare non haberet
locũ predicta pena ꝛ ſi vis aut metus ſit illatꝰ

¶ Quid ſi ſententia erat iniuſta. R. ꝙ nihilo
minus ligabuntur predicta pena. ſi ꝑ vim uel
metum obtinuerunt reuocationeꝫ. ar. xi. q. iij
c. i. ꝛ ſiue faciat per ſe ſiue per alium. c. mulie
res. de ſenten. excom.

¶ Quid ſi obtineretur talis abſolutio per va
num metum de quo timere non debebat. R.
ſm Bar. ibidem. ꝛ Archi. ꝙ non ligabuntur
quia proprie non appellatur metus talis ti
mor. l. metum cum. l. ſequen. ꝛ. l. non timorem
ff. quod me. cauſa.

¶ Vtrum habeat locum predicta pena in ab
ſolutione a minori excõmunicatione ſic obtẽ
ta. R. ꝙ non. ar. c. ſi quem. de ſen. exco.

Caſus xix. eſt in. c. mulieres de iudi. vbi
excõmunicatur qui fingit cãm.
vel facit fraudeꝫ ut iudex perſonaliter vadat
ad mulierem pro teſtimonio ipſius capiendo
vbi dicit glo. ꝙ iudex ut poſſet viſitare dñam
faciebat eam nominare in teſtem ſi tamen iu
dex non iret ad eam licet fingatur cauſa nõ i
curreretur iſta pena ſm Jo. an. ibidem.

Caſus xx. eſt in. c. ad apoſtolice de re. iu
di. quod quia vocat omitto

Caſus xxi. eſt in. c. hoc conſultiſſimo. de
re. ec. non alie. vbi excõicantur
omnes compellentes cuiuſcunqꝫ conditionis
ſint prelatos uel eccleſiaſticas pſonas ad ſub
mittendũ eccleſias. ſubijciẽdo bona imobilia
vel ſupponendum iura eccleſiaram laicis. uel
recognoſcendum ſeu profitendum ſe tenere
ab illis tanꝙ̃ a ſuperioribus uel ad ſtatuen.
eos laicos tanꝙ̃ patronos uel aduocatos ec
cleſiarum ſeu bonorum ipſarum in perpetuũ
ſeu ad non modicũ tempus ſine capituli con
ſenſu ꝛ licentia ſpecialis apoſtolice ſedis. ut
no. ſm glo. ibidem. ꝙ ut incurratur iſta pena
requiritur. Primo ꝙ ſint bona imobilia uel
iura que in imobilibus computantur. Secun
do ꝙ ſupponantur tãꝙ̃ ſint ſua. vel recogno
ſcantur ab eis. Tertio ꝙ non ſit ad modicum
tempus. qꝛ ſi fieret ad modicum tempus et
aliqua iuſta cauſa cum conſenſu capituli nõ
incurreretur hec pena. Quarto ꝙ fiat ſine li
centia capituli ꝛ pape. Secundo excõicantur
omnes laici qui ex licentia pape. ꝛ cõſenſu ca
pituli contractus inierunt de eccleſiaſticis im
mobilibus. vel inient in futurum ſi aliquid
pluſꝙ̃ importat natura contractuũ ipſorum
vel pactum in eis factum vſurpauerunt vel

exegerunt: ſi moniti legitime nō deſiſtunt ab hmōi vſurpatione: reſtituēdo etiā taliter vſurpata. vbi dicit archi. q̄ ſi ē ꝯtus emphitheoticus accipiāt: qđ ē a iure ꝑmiſſū ⁊ nō vltra. ⁊ ſic de aliis ꝯctib⁹ initis. Itē dicit ꝙ nō ſufficit abſtinere a tali vſurpatione ad euitandum penā ꝓdictā: niſi vſurpata reſtituant.

Caſus xxij. eſt i. c. vnico. de reli. do. vbi excōicāt nouū ordinē aut religionem inueniētes: vel habitū noue religionis aſſumentes. intellige. ſ. vt cū aliis ſimul viuāt al's ſeorſum aſſumere nō ꝓhibent. Scđo excōicant oēs fratres mēdicantiū ordinū p⁹ cōciliū lugdunenſe inſtitutoꝝ: q aliqđ i ꝓprio habere ñ pñt ex coꝝ regula: ſi aliquē recipiūt ad ꝓfeſſionem: ſiue ſi domos vel loca coꝝ alienant ſine licētia ſedis apoſtolice ſpāli: aut etiam ſm archi. ſi alienāt bona mobilia. Excipiūtur ab iſta pena fratres minores ⁊ predicatores ⁊ heremitaꝝ ſcī augꝰ. ⁊ carmelitaꝝ. vt pꝫ i d. c. Cōciliū aūt predictū celebratū fuit ab Inno. iij. anno domini. M. cc. xv.

Caſus xxiij. ē in. c. q̄ꝗ. de cen. vbi excōicant qcunqꝫ ꝑ ſe vl' ꝑ alios ſuo noīe: vel alieno ab eccl'iis vel eccl'iaſticis ꝑſonis exigūt pedagia vel guidagia ꝓ reb⁹ ſuis ꝓpriis quas deferūt vel deferri faciūt nō cā negociatiōis. Intellige ſi ſunt pſone ſingulares q hoc faciunt. Secus ſi eēt vniuerſitas: vl' collegiuꝫ q2 nō excōicāt ſꝫ ſubiicit eccl'iaſtico interdicto. Quid aūt ſit negociatio ꝓpē. vide ſ. clericus. ix. §. ij. hodie tñ papalis eſt vt. ſ. dictū eſt. Excōicatio. v. caſu. xix.

Caſus xxiiij. eſt in. c. clericis. de imu. ec. Sꝫ q2 ꝑ cle. vnicā. co ti. eſt reuocatus pertranſeo.

Caſus xxv. ē in. c. qm̄. de imu. ec. vbi excōicant oēs q ipetratores lraꝝ apoſtolicaꝝ vl' alios ad foꝝ eccl'iaſticū recurrētes ſup cāis q̄ ad idē foꝝ de iure vel ātiq̄ cōſuetudine ptinere noſcunt cōpellūt ſeu cōpelli ꝓcurāt: aut ꝑ ſe vel ꝑ aliū ipediūt ne corā iudicib⁹ eccl'iaſticꝭ delegatoꝝ ſeu ordiariis poſſint iuſtitiā obtinere vl' q̄relā de dictis cauſiſ corā cis ꝓponere iudices eccl'iaſticos: vel ipetrātes aut litigātes ſeu litigare volētes aut ꝓpinq̄s ipſoꝝ ſeu res illoꝝ aut eccl'iaꝝ ſuaꝝ etiā ꝑ captionē modis ac aliis quibuſcūqꝫ aggrauant cū dātib⁹ auxiliū ꝯſilium vl' fauorē ad ꝓdicta. nec tales debēt abſolui niſi ꝑus itegre ſatiſfecerint tā iudici cui⁹ iuriſditionē pturbauerūt q̄ꝫ pti pturbate de iuria dānis ⁊ expēſis ⁊ iūeſſe ptim papal' ē. vt pꝫ. ſ. Excōicatio. v. caſu. xxv.

Caſus xxvj. ē in. c. cos. de imu. eccl. vbi excōicāt oēs ſeculare dñiuꝫ hñtes q ſuis ſubditis iterdicūt ne platis aut clericis ſeu pſonis eccl'iaſticis quecūqꝫ vēdāt aut emāt aliqđ ab eiſdē: nec ipſis bladū molēt coquāt panē aut alia obſeqa exhibere preſumāt vbi no. ſm Be. ibidē ꝙ ꝓdicta pena locuꝫ hꝫ ſolū in illis q hñt dñium. ⁊ nō in aliis ⁊ qñ ꝓdicta iīdicūt ſuis ſubditis. ſecus ſi predicta iterdicūt non ſuis ſubditis.

¶ Quid ſi fiat tale ꝓceptū vl' ſtatutū ne qſ poſſit vēdere vl' alienare ñ ſubditꝭ vl' illis q non portāt onera cōis. R. ſm Be. in. d. c. cos ꝙ nō ligāt predicta pena: q2 nō ē ꝯ libertatē eccl'iaſticā. ex q̄ nō ſit mētio de eccl'iis vel eccl'iaſticis perſonis: niſi illud intelligeret de ipſis. vñ pōt iudex eccl'iaſticuſ ipſos cōpellere. vt declarent ꝙ hēant locū quo ad laicos: nō q̄ ad eccleſiaſticas pſonas.

Caſus xxvij. ē in. c. vt piculoſa. ne cleri. vl' mo. vbi excōicāt tria genera pſonaꝝ. Primo oēs religioſi tacite vel expſſe ꝓfeſſi aliquā religionē approbataꝫ temere habitū ſue religiōis dimittētes. vbi no. ꝙ ad icurrēdū hāc penā duo requirunt. Primū ꝙ dimittāt ex̄ monaſteriū egrediēdo: q2 ſi itelligeret ꝙ eēnt excōicati dimittēdo in monaſterio exiſtendo: ſequerent duo incōuenientia. Prio ꝙ tex. fuiſſet ſupflu⁹ dicēdo i ſcholis vl' alibi. Sufficiſſet. n. dicē vbilꝫ ꝙ eē ñ dꝫ. vel dicit gl. in Rica. ff. qđ me. cā. Scđo ſequeret ꝙ religioſus dormiēs ſine hitu eēt excōicat⁹. q2 temere dimittit. ꝯ. c. vidua.. xx. q. i. ⁊ ꝯ. c. ſanctimonialis. xxiij. di. ad hoc. de vi. ⁊ ho. cle. c. fi. in fi. que iura volūt ꝙ ſemp habitu vti dꝫ. qđ eēt valde amaꝝ xpū ſi ligarēt ſine hitu dormiēdo. qđ ñ ē credēdū ſm Jo. an. in. d. c. vt piculoſa i nouella. Et iō dic ꝙ oꝫ dimittant hitū vt ſint in ſcholis vel alibi ex̄ monaſteriū. q2 ſic euagādi hñt materiam. vt vult rō. d. c. al's. q̄ꝫuis dimittant i monaſterio nec ex̄ egrediūt ñ credo ligētur. q2 ceſſat rō. l. ſi materia euagandi. Scđm qđ requirit vt igrat hec pena ē vt dimittāt temere. ſ. ſine rōabili cā ſeu licita religioſo. q2 lꝫ ex̄ monaſteriū appareāt ſine hitu ⁊ eū dimittāt: tñ ſi hec faciūt ex cā licita religioſo quā iplere non pñt cōmode cū hitu. puta pp balnea vel piſcationē licite fiendā nō ligāt pp xpūꝫ temere ⁊ no. i gl. ibidē. ⁊ in. c. i. de ſen. excō. li. vj.

1 ¶ Sed qd ſi religioſus deferat hitū ſꝫ occul
te puta ſub veſtib⁹ laicalib⁹ ſine rōabili cā ꝛ ex̄
moaſteriū. R. Jo.an.i.d:c.ōs q.de vi.ꝛ ho. cle.
ꝛ glo.i cle.ij.eo.ti.videnť tenē ꝙ ſit excoicat⁹.
Pa.āt i.d.c.ōs: tꝫ ꝙ nō.ꝛ ego poſt factuꝫ ſilr
teneo.qꝛ ꝯſtō penalis nō dꝫ extēdi ad caſuꝫ nō
hñtē oiodā rōeꝫ: vt no. Jo.an.i rła odia.de re.
iur.in.vj.in mercurialibus.lꝫ ante factum ſit
tenenda opi. Jo.an.ꝛ glo.
2 ¶ Quid ſi aſſumit hitū alteri⁹ religiōis. R.ꝙ
mihi plꝫ opi. Be.ibidē.ꝙ nō icurrit predictā
penā. Et ita cōſuluit Lap. Alfone.xxxiiij. Nec
ob. vbum ſue religiōis: qꝛ vna ē religio gene⁄
raľr ſumpta quo ad tria vota.
3 ¶ Scdo excoicanť oēs religioſi q accedūt ad
q̄uis ſtudia lraꝝ.itellige ex̄ clauſtrū. niſi a ſuo
plato cū ꝯſilio maioris ptis ſui ꝯuētuſ ſibi eū⁄
di ad ſtudiū licētia pmitus ſit cōceſſa.
4 ¶ Nūqd ligabiť abbas ſine prefata licētia va
dens. R. Be.ibidē ꝙ non.
5 ¶ Tertio excoicanť oēs doc.ſiue magři q reli
gioſos habitu ſuo dimiſſo leges vel phiſicam
docēt vel i ſcholis ſuis preſumūt retinere.

Caſus xxviij.eſt in.c.qcūqꝫ ď here. vbi
excoicanť oēs qui preſumpſerit
eccleſiaſtice ſepulture tradere hereticos credē
tes receptatores: defenſores vel fautores eoꝝ̄
ſcienť: nec debēt abſolui niſi ꝓprijs manib⁹ pu
blice extumulēt huiuſmōi corpora dānatorū.
1 ¶ Quid ē tradere eccleſiaſtice ſepulture. R. ꝭꝫ
Archi.ꝙ ē taliū cadauera in cimiterio eccleſie
tumulare. vel etiā alibi ad modū xpianoꝝ cuꝫ
pſalmis ꝛ oronib⁹ ad ſepulturā deducere. xiij.
q.ij.qui diuina.ꝛ.c.queſitum.
2 ¶ Qui aūt dicanť fautores receptatores ꝛ hu
iuſmodi. vide.ī.hereticus.

Caſus xxix.eſt in.c.vt iqſitōnis ď hrti.
vbi excoicanť ptātes: dñi tpaleſ
rectores: vel coꝝ officiales: ſeu balini q de cri⁄
mine hereſis cognoſcūt vel iudicāt: ſiue ſi ca⁄
ptos ꝓ codē crimine abſqꝫ epoꝝ vel inqſitoꝝ
licētia a carcere liberāt: vel executionē ꝓ huiuſ
modi crīe eis a dioceſano vel iqſitorib⁹ iniun⁄
ctā nō iplent ꝓut ad coꝝ ſpectat offm̄. Item ſi
directe vel indirecte preſumūt ſniam dioceſa
noꝝ vel inqſitoꝝ aut ꝓceſſum impediret vel ſi
dioceſano vel iquiſitorib⁹ preſumpſerit ſe op⁄
ponere i his q̄ ad prefatū fidei negociū incum
būt: aut aliter ipedire cum oibus dātibus eis
in predictis auxiliū ꝯſiliū vel fauorem. Limi⁄
tat tñ Matheus ibidem verū ſi facit aio ipe⁄
diendi officium. Secus ſi ipediret aio offendē⁄
di qꝛ eſt inimicus ſuus: qꝛ ſic non eſſet excōica
tus: licet impediret.

Caſus xxx.eſt in.c.vnico.de ſciſma. Et
qꝛ vacat hodie omitto.

Caſus xxxi.ē in.c.i.de homi. vbi excōi
canť oēs q ꝑ aſaſſinos aliquē i⁄
terficiūt. de quo dic vt.ſ̄. Aſſaſſinus.§.j.

Caſus xxxij.eſt i.c.i.de vſu. vbi excōicā
tur oēs pſone ſingulares eccleſi
aſtice epis inferiores que vſurarijs alienigēis
ꝯcedūt domos ad fenus exercendū: de quo vi⁄
de ifra vſura.ij.§.xiij.
¶ Quis dr oriūdus. R.ꝙ is q ortus ē ibi vel 1
in vico ciuitatis illius.ff.ad munici.l.q ex vico
vel etiam ſi pr̄ eius inde originem duxit.ff.co.
ti.l.aſſumptio.§.filius.
¶ Quid ſi vſurarius nō ſit de terra oriūdus. 2
ſꝫ de dñio ſub cuius ē terra. R. ꝭm Car.ꝛ Frā.
ibidem non hꝫ locū hec pena.
¶ An predicta pena ꝯprehēdat ꝯducēteſ iude 3
os. R. Car.i cle.i.de vſu. Be.i.c.vſuraꝝ ď vſu.
in.vj.ꝛ Pau.ꝛ Bal.i quodā ꝯſilio: qd̄ icipit
Inter iudeos.ꝛ Lau.ꝛ Rodol.i ſuo tractatu
de ꝯtractib⁹ tenent ꝙ ſic. Et ſic tene.lꝫ aliq te⁄
neāt ꝯ̄riū. vt.ī.vſura.ij.§.xiiij.

Caſus xxxiij.eſt i.c.vnico de iniur. vbi
excōicanť ꝯcedētes repreſſalias
ꝯ̄ pſonas eccleſiaſticas vel coꝝ bona: vel ſi ge
neraliter cōceſſas pretextu cuiuſuis ꝯſuetudi⁄
niſ ad eaſdē referūt ſeu extēdūt niſi ifra mēſeꝫ
a die ꝯceſſiōis reuocēt. Intellige ſi ſunt pſone
ſingulares. Itē nō. ꝭm Archi.ibidē ꝙ ꝯcedere
ptinet ad ꝯcedētes ꝛ extēdere ad eos qb⁹ tales
repreſſalie ſunt ꝯceſſe.
¶ Quid ſi añ mēſem ꝓceſſerūt ad actū. R. gl. 1
ꝛ Be. ibidē q. ſunt excōicati qꝛ ꝓhibēt actuꝫ
ꝛ precipit reuocationem infra menſem.

Caſus .xxxiiij. eſt in.c.felicis de pe.de q̊
hēs.ſ̄. Excōicatio.v.caſu.ix.

Caſus ſequentes vſqꝫ ad caſuꝫ.xxxvi.
ſunt in clementinis.

Caſus .xxxv.eſt in cle.vnica de ſeq̄.poſ.
vbi excōicanť oēs q ſequeſtratio
nem que dꝫ fieri ꝑ ordinariū loci de beneficio
nō poſſeſſo pacifice ꝑ triēnium integrū p⁹ ſen
tentiā diffinitiuā ꝯ̄ poſſeſſorē apud ſedeꝫ apo
ſtolicam dūtarat in petitorio vel poſſeſſorio ꝓ
mulgatā ipedire: vel fructus ſequeſtratoſ q ſu
pſunt onerib⁹ tenētis ſequeſtratū bñficiū occu
pare pſūpſerit a q̄ nō abſoluanť niſi vſurpata

reſtituant ꝛ impedimentum remoueant.

1 ❡ Quid ſi ſeq̄ſter ꝯuertit fruct⁹ i vtilitatē bñficij.ℜ.gl.Pau.ꝛ Ze.ꝙ ñ pōt pp ꝟbū ꝛ̄ſtituat

Caſus .xxxvi.ē in cle.i.de ſepul.vbi excōicant oēs q interdicti tpe i caſibus nō ꝯceſſis a iure:vel excōicatos publice ſ.maiori excōicatiōe nō minori ſ̄m Jnno .i.c. ſacris de ſepul.aut noīatiꝫ īterdictos. Jntellige a diuinis ꝛ ꝑticipatiōe ſacroꝝ ſ̄ꝫ Pau. qꝛ īterdicti a iuriſditōe vel ab aliq̄ offō nō ꝓuāt ſepultura vl' vſurarios māifeſtos ſciēter ſepelire ꝑſumūt i cimiterijs nec debēt abſolui niſi ꝑus ſatiſfecerit illis quib⁹ iniuria facta ad arbitriuꝫ dioceſani.

i ❡ Vtꝝ ad icurrēdū ꝑdictā penā reqraꝛ ꝙ locus ſit bñdict⁹.ℜ.ſ̄ꝫ Car.ibid ꝙ ſic.qꝛ ñ dr̄ cimitiū niſi p bñdictōeꝫ.ar.c.nemo.d ꝯſc. di.i.ꝛ ſ̄ veri⁹:lꝫ aliq teneāt ꝯ̄riuꝫ:quoꝝ opi. pōt eſſe ꝟa qñ loc⁹ diu hr̄eꝛ ꝓ bñdcō lꝫ ī ꝟitate ñ eēt.

2 ❡ Quis dr̄ publice excōicat⁹.ℜ.ſ̄ꝫ gl.i.c.exceptōeꝫ de excep.ꝙ ſi agiꝛ de pena īcurrēda reſpectu cōicātiū ipſi excōicato ītelligiꝛ ſi iudex tulit ſnīaꝫ i loco vbi publice iudicare ꝯſueuit pñtib⁹officialib⁹ſuis ꝛ ꝑtib⁹.vel alia abſñte p ꝯtūaciā al' ſec⁹.Sꝫ gl.i.d.cle.i.vult ꝙ ex q̄litate fori ꝛ ex multitudīe aſtātiū vl' paucitate dicaꝛ publicū vl' nō publicū.vñ ſ̄ꝫ eādē gl'.ſepe liēs occl'te excōicatū:lꝫ ſciat nō icidit i penaꝫ. Pau.i.d.c.exceptōeꝫ limitat ſ̄ veꝝ qñ nō eēt excōicat⁹ ſ̄ꝫ modū quē dic̄ gl'.i.d.c. exceptōnē aut ſi eēt tñ ſepeliēs iḡrabat ꝛ magis plꝫ.q̄ ꝟo ad excōicatū dr̄ publice excōicat⁹ex q̄ a iudice fuit excōicat⁹.ipſo preſente vl' ꝯtumacit abſente.lꝫ nō fuerit denūciat⁹ ſ̄ꝫ Pa.in.d.c. exce.

3 ❡ Quis dicaꝛ noīatiꝫ interdictus vel excōicatus. vide noīatim.

4 ❡ Quid ſi vſurari⁹manifeſtus fecit cautionē ℜ.Car.i.d.cle.ꝙ poterit ſepeliri licite.ꝛ ita tꝫ glo.ꝛ Mattheus ibidem.

5 ❡ Vtꝝ hec pena liget ſolū humo vl' tumlo iponētes an ꝯcomitātes vl' poꝛtātes ſeu officiātes.ℜ.pau.tꝫ ꝙ ſolū tumlo iponētes.Ste. tꝫ ꝙ oēs ēt ꝯcomitātes. Glo.dic̄ caſuꝫ dubiū Ego credo niſi fiat fraudulenī ꝙ ſolū ē excōicat⁹ iponēs i tumlo cū mādātib⁹ꝛ auctē ꝑſtātib⁹ ſil' cū ꝑlatis doloſe nō ꝓhibētib⁹ſꝫ pmittētib⁹ ſepelire ꝛ officiātib⁹ ſ̄m moꝛē ſepulture.

Caſus .xxxvij.ē i cle.i.de deci.vbi excōicāꝛ oēs religioſi admiſtratōeꝫ vl' bñficia nō hñteſ q noualiū aut aliaſ deciaſ eccl'ijs dbitas ꝛ ad eoſ ñ ſpectāteſ ſibi appꝛopaꝛ ꝑſumūt:ſeu q d aialib⁹ fāiliaꝝ aut paſtoꝝ ſuoꝝ vl' alioꝝ ēt aialiū imiſcētiū eoꝝ gregib⁹aut q d aialib⁹ q̄ i fraudē eccl'iaꝝ emūt ēptaqꝫ vēditoꝛib⁹ vl' alijs ab ipis tenēda tradūt ſeu q d ṫris q̄s tradūt alijs excolēdas decias ſoluē nō pmittūt aut ꝓhibēt:ſi p⁹reqſitōeꝫ factā ab eiſ q̄ꝝ inteſt nō dſtiterit.j.mēſeꝫ: vl' ſi d biſ q̄ ꝯ̄ ꝑmiſſa vſurpare vl' reticere ꝑſūpſerūt ifra duos mēſes eccl'ijs dānificat̄ emēdā ñ fecerit cōpetētem:nec debent abſolui niſi ante ſatiſfactionem ꝯdignam fecerint.

❡ Quid de decimis debitis ꝑuato ex priuilegio vl' feudo.ℜ.gl.ibidē nō eſſe locū iſti penę. i

❡ Quid ſi predicti lꝫ nō ꝓhibeāt alijs:tñ ipſi nō ſoluūt decias cū debeāt.ℜ.gl'.ibidē. Pau. ꝛ Ze.ꝙ nō erūt excōicati aliter peioꝛiſ eēnt cōditionis q̄ꝫ laici nō ſoluentes decimas. 2

Caſus .xxxviij.eſt in cle.i.d ſta.mo. vbi excōicanꝛ duo genera ꝑſonaꝝ. Primo oēs mōaci ꝛ canonici regulareſ adminiſtratōeꝫ aliquā nō hñtes q ſine lñia ſpāli ſuoꝝ ꝑlatoꝝ ſe trāſferūt ad curiaſ pꝛicipū vt dāmū aliqd ſuis prelatis aut mōaſterijs inferāt. Vbi no.ſ̄ꝫ glo.ꝛ Car.ibidē ꝙ ad icurrēñ. hāc penā duo reqrūꝛ. Prio ꝙ intrauerit curiā:qꝛ ex ſolo exitu clauſtri ob hāc cāꝫ nō ligareꝛ.Sc cūdū qd ꝛ̄qriꝛ ē vt cā dānificādi mōaſteriū vl' ꝑlatū curiā intrauerint.vnde lꝫ dānū nō itulerit:vtputa qꝛ pēituit eos:tñ ex quo pp hāc cāꝫ curiā intrauerūt liganꝛ:licētiā ꝟo hr̄e vl' nō hr̄e nō puto pōderandū:vt dicit glo.ibidem.

❡ Quid ē admiſtratio.ℜ.Car.in.d.cle.ꝛ Lau. ꝙ ꝓ adminiſtratōe dbem⁹intelligere pceptionē ṫpaliū fructuū nō aūt ſpūaliū officioꝝ. i

❡ Jtē ſcdo excōicanꝛ mōaci q ſine licētia obtēta abbatū ſuoꝝ tenēt arma ītra ſepta monaſterioꝝ.vbi dicit Car.ꝙ ſepta ē clauſura mōaſterij quā nō lꝫ egredi niſi de licentia. 2

❡ Quid ſi talis ē abbas q parit ꝯtumeliā creatoꝛi.vl' iniungit mōacis intolerabilia: vl' eos ꝑſeqꝛ odio capitali poterūt ne mōaci ſine licētia arma ſumē.Si alijs remedijſ nō pñt ſibi ꝓuidē.ℜ.Car.ibidē ꝙ ſine ꝑdicta pēa pñt aſſumere.xi.q.iij.c. Julianus. 3

❡ Quid ſi tenēt arma in aliquo mōaſterio nō in ſuo.ℜ.ꝙ non erunt excōmunicati. Et no.ꝙ nomine armoꝛum intelliguntur ea que cōmuniter ſunt ad inuadendum vel defendendum. Si vero eſſent talia quibus poſſent vti vt armis vl' vt inſtrumētis:ſicut baculus lapis ſurcha ꝛ huiuſmōi:tūc talia ſumūt ſignificatū ab 4

itentione deferentie. Jtē no. ꝙ pꝛefati caſus ñ
hñt locū in alijs monachis niſi in nigris.

Caſus xxxix. eſt. in cle. attēdentes. ď ſta.
mo. vbi excōicant̄ ipediētes vi
ſitatoꝛes monialiū quarūcūqꝫ ⁊ ēt canonicaꝝ
regulariū in his q̄ ptinēt ad officiū viſitatiōis
earūdē. Vbi no. ſm Car. ibidē ꝙ ad incurren
dū p̄dictā penā oꝫ. Primo ꝙ impedimentuꝫ
effectualit̄ pꝛeſtet̄. Scdo ꝙ admonitio vt deſi
ſtāt ſit eis fcā p viſitātē. Tertio ꝙ monitio
ñ pꝛecedat ipedimētū: alʼs nō ligarent̄ iſta pe/
na. Et dicit ſufficere vnicā monitionē etiā ge
neraliter factā: dūmō fiat a viſitante.

Caſus xl. eſt i cle. i. de reli. do. vbi excōi
cāt̄ oēs ſtatū bighinaꝝ aſſumē
tes vel aſſūptū ſectātes. Scdo excōicant̄ reli/
gioſi q dictas bighinas fouēt i coꝝ ſtatu: ſeu
vt aſſumāt dictū bighinatū dāt eis cōſiliū fa/
uoꝛē vel auxiliū directe vel indirecte.

Caſus xlj. eſt i cle. vnica. de ꝯſan. ⁊ affi.
vbi excōicāt̄ oēs ſciēter ꝯhētes
mr̄imoniū in gradib⁹ ꝯſanguinitatꝭ vel affi/
nitatis ꝓhibitis. Jtē ſcdo ꝯhētes cū moniali/
buſ. Jtē t̄tio religioſi vl̄ mōialeſ aut clerici i ſa
cris ꝯſtituti ꝯhētes mr̄imoniū cū qbuſcunqꝫ.

1 ¶ Quid ſi ignoꝛauit qñ ꝯtraxit: ſꝫ poſtea ſciuit
gradū ꝓhibitū. R. cū glo. ⁊ Car. in. d. cle. ꝙ nō
ligat̄ iſta pena: niſi ꝯhat de nouo quātūcunqꝫ
cohabitet: lꝫ peccet moꝛtaliter.

2 Vtrum ꝯhens cū ipubere ſibi ꝯſanguinea vel
affine liget̄ pꝛedicta pena. R. Cardi. ⁊ Lau. ibi
dem ꝙ nō ligat̄ qꝛ ſpōſalia potius iſti iuris i/
terpꝛetatiōe ꝯhūt q̄ꝫ mr̄imoniū. c. vnico. de de
ſpō. ipu. li. vj. ⁊ ꝯhētes ſpōſalia nō ligant̄ p̄di/
cta pena. vt tꝫ gl. Ste. ⁊ Pau. ibidē. qď itellige
niſi p copulā carnalē efficiāt matrimoniū.

3 Vtrum cōtrahens cū furioſa ſibi affine liget̄
pꝛedicta pena. R. ꝙ nō.

4 ¶ Quid ſi ſolū ꝯxit p vba de p̄ñti: ſꝫ nō ꝯſū/
mauit. R. glo. ꝙ nihilominus ligat̄.

5 ¶ Quis dicat̄ religioſus vt icidat i iſtā penā
R. glo. ꝙ qlibet tacite vel expꝛeſſe ꝓfeſſus ali/
quā religionē appꝛobatā.

Caſus xlij. eſt in cle. nolētes. de hereti.
vbi excōicāt̄ oēs inqſitoꝛes ſeu
cōmiſſarij ſup hereſi deputati q p̄textu officij
inqſitiōis quocūqꝫ mō illicito pecuniā extoꝛ/
quēt ab aliqbus. Jtē ſcdo ſi ſciēter p̄dicti acce
ptēt bōa eccľaꝝ. Jtē t̄tio ſi fiſco ēt eccľie ob cle
ricoꝝ delictū applicēt bōa eccľiarum. vt dicit
Car. ꝙ hec pena ñ compꝛhēdit epos. ⁊ ē vioꝛ
opi. lꝫ aliq ꝯdicāt. Jtē dicit ꝙ noīe pecunie in/
telligit̄ qďcūqꝫ extiabile. facit. l. i. ⁊. ij. C. de con
ſti. pecu. ⁊. i. q. i. totū. Jtē dicit ꝙ ſolū hꝫ locuꝫ
iſta pena qñ p̄textu officij h̄ faciūt. Et aduer/
te ꝙ p̄dicti nō p̄ñt abſolui p̄terq̄ꝫ in moꝛtꝭ ar/
ticulo: niſi pꝛius ſatiſfecerint de pecunia ſic ex
toꝛta: nec p̄uilegiū aut pactū vel remiſſio va/
let ꝯ hoc. vt in. d. cle.

Caſus xliij. eſt i cle. vnica. de vſur. vbi
excōicāt̄ ptāteſ: capitanei: recto
res: ꝯſules: iudices ꝯſiliarij: aut alij quis offici
ales q̄rūcūqꝫ cōitatū q faciūt ſtatuta: ſcribunt
vl̄ dictāt ꝙ vſure ſoluant̄: aut ꝙ ſolute nō re/
ſtituāt̄ cū repetūt̄. Jtē ſcdo q ſciēt̄ iudicare fꝫ
illa ſtatuta p̄ſū pſerit. Jtē t̄tio ſi p̄dicta ſtatuta
hacten⁹ edita de libꝛis cōitatū ipſaꝝ ñ deleue
rint ſi hñt ptātē ſup hoc īfra tres mēſes itelli
ge tā de ptāte iurꝭ q̄ꝫ fcī ſm glo. ⁊ Car. ibideꝫ.
Jtē q̄rto qcūqꝫ p̄dictoꝝ p̄ſumētes obſuare p̄/
dicta ſtatuta ſeu ꝯſuetudines effectū coꝝ hñ/
tes quoquo mō. Sꝫ alij a p̄dictis ſuātes talia
ſtatuta nō ſūt excōicati ſm Car. ibidē. Jtē no.
ꝙ is q ſcribit. vel dictat vt incidat i penā pꝛe
dictā oꝫ hec faciat tanq̄ꝫ officialis ſm Pau.
aliter nō ligaret̄. Similiter nō ligatur ſcribēs
ſñiam cōfoꝛmē ſtatuto: niſi poneret̄ tenoꝛ ſtati
in ſententia.

¶ Quid ſi faciūt ſtatutū pp vſurarios rep̄mē
dos vt ñ exigāt niſi tm̄. R. gl. ⁊. Car. ꝙ nō ligāt̄

¶ Quid ď dñis q cū iudeis vſuras exercētib⁹
pacta faciūt. R. Car. ibidē ꝙ ſic ſunt excōicati
ſm Lau. marie ſi vſure exigāt̄ a xp̄ianis: ſicut
qñ faciunt pacta cum xp̄ianis vſurarijs.

Caſus xliiij. eſt i cle. cupiētes. de pe. vbi
excōicāt̄ oēs religioſi mendican
tes q loca ď nouo accipiūt ad hitādū. Jtē ſcdo
p̄dicti q accepta loca hucuſqꝫ mutāt vel trāſſe
rūt i alios quouis titulo. de q̄ dic vt. j. Loca
Aduerte tñ ꝙ licꝫ ſit nouū qď fuit ⁊ poſtea re/
ficit̄. vt no. xviij. q. ij. de mōchis. tñ ſm Car.
hic nō ꝓhibēt̄ loca deſtructa reficere. Limitat
Pau. veruꝫ niſi ip̄a loca deſierint eſſe de coꝝ
dominio: ⁊ poſtea ex nouo iure acquirūt.

¶ An āt p̄dicti mēdicāteſ poſſint augumētar̄
loca iā capta. R. Lap. ꝯſilio: clxxxviij. ꝙ ſic ſine
p̄dicta pena. facit. c. fi. de ꝯceſſ. p̄ben. li. vi. ⁊. c.
ꝯſuluit de iude. ⁊ cle. i. de ſup. ne. p̄la. qa aliud
ē de nouo cape aliud augmētare. pterea hic nō
accipit̄ locus. vt. i. l. locus. ff. de v. ſig. ſꝫ capit̄
ꝓ alio loco diuerſo pluralit̄. vñ pp augmētati
onem nō dñt̄ hr̄e duo loca. Jtē tertio ibidē ca

tõicat oēs religioſi q̄ aliq̄ proferre preſumunt ⁊
i ſermonib⁹ ſuis vel alibi iſta itentiōe vt a de
cimaꝝ debitaꝝ eccl'ijs ſolutōe retrahāt audiē
tes. Unde tria reqrūtur vt icidāt in p̄dictam
penā. Primū ꝙ dicāt itētiōe retrahēdi. Scd'ꝫ
ꝙ decime a qb⁹ retrahere intēdūt ſint debite.
Tertiū ꝙ dicāt pſonis audiētibus que ex dbi
to debeāt ſoluē dictas decimas. Itē q̄rto ibi
dē excōicant oēs religioſi q predicare p̄ſūpſe
rint negligētia nō purgata de ꝯſcia facienda
circa decias nō ſoluētib⁹ ꝯfitentib⁹ vt ſoluāt.
Pro q̄ eſt ſciendū ꝙ in.d.cle.precipit ſub iter
minatiōe maledictiōis etne ꝙ in prima dñica
q̄rta ⁊ vltima q̄dragefime: ⁊ in feſtis aſcēſiōis
dñice: pent'.natiuitatis bti Joannis baptiſte:
aſſūptiōis: ⁊ natiuitatis btē V'gis Marie p̄di
cādo ppl'is ſi a plat' eccl'iaꝝ aut coꝝ vicarijs
vl' loca tenētib⁹ eorūdē fuerit reqſiti audiētes
expſſe de ſolutiōe decimaꝝ iformēt. Itēꝫ ſcd'o
precipit predictis religioſis ꝙ reqſiti a predi
ctis ꝯſciaꝫ faciāt illis quoꝝ ꝯfeſſiōes audiunt
ꝙ decias ſoluē nō omittāt ꝙ ſi p⁹ talē reqſitio
nē ſciēter poſtpoſuerit ꝯfitētib⁹ ꝯſciaꝫ facē de
huiuſmōi ſoluēdis decimis tādiu ab officio
p̄dicatiōis ipſo facto ſunt ſuſpēſi: donec ꝯfitē
tib⁹ ipſis nō fecerint ꝯſciaꝫ ſi h' ipm ſibi dicen
di cōmode facultatē habuerit: ⁊ iō h' nō facien
do p̄dicādo interi ſūt excōicati ipſo facto. ocꝫ ḡ
ꝙ ꝯſciaꝫ faciāt ſibi ꝯfitētib⁹ ſi cōmode pñt an
q̄ꝫ predicēt. al'r nō euitāt predictā penam.

Caſus xxxv. ē in cle.i.de ſen.exco. vbi
excōicant oēs religioſi cuiuſcū
q̄ꝫ ordis ⁊ ꝯditōis exñt' q inīdictū ipoſitū a ſe
de ap'lica. vl' a locoꝝ ordiarijs qd' mater eccl'ia
ſuat nō ſeruauerit. Idēꝫ dic de ceſſatiōib⁹ ge
neralibus a diuinis: ⁊ ligat hec pena etiā ſi in
terdictū ſit nullum.

Caſus xxxvi. q aliq̄ ē papalis. aliq̄
ep'al. aliq̄ nō: nō.i.c.eos.de ſen.
ex.li.vi. vbi illi q a ſnia cāonis vel hois pp mō
tis picul̄ū vl' aliud ipedimētū fuerūt abſoluti
ab alio q̄ꝫ ab eo a quo de iure erāt abſoluēdi ſi
liberati a tali ipedimēto q̄ꝫcito cōmode pote
rūt ꝯtēpſerint ſe p̄ñtare illi q legitime debebat
eū abſoluē ⁊ ſatiſfacere ꝑut ab eodē eis iniun
get ipſo facto ſniaꝫ excōicatōis incurrūt ⁊ ab
eo ſolo poterūt abſolui a quo a pria excōicatō
ne erāt abſoluēdi. Idē dic de illis q cū abſoluū
tur a papa vl' legatis ipſi⁹ a qbuſcūqꝫ ſenten
tijs iniūgit eis vt ſe ordinarijs aut alijs qbuſ
cūqꝫ repñtēt ꝑ ſuſceptōe pnie vl' ꝑ ſatiſfactōe

īpedēda his qb⁹ iniuriā fecerūt ſi nō faciūt q̄ꝫ
p̄mū cōmode poterūt eādē ſniaꝫ ipſo facto in
currūt. de q̄ vide.s.abſol'o.iij.§.xvi. Et aduer
te h' ꝙ Jo.an.dic ꝙ iſtd' hꝫ locū tā in ſnia iur'
q̄ꝫ hois. ⁊ ita ſequunt dñi de rota.

Caſus xxxvij. q ē aliq̄ papalis. aliq̄
ep'al. aliq̄ nō ē in.c.nup. ⁊ in.c.
ſi ꝯcubine. de ſen.exco. ꝯ pticipātes cū excōica
tis. de q̄ dic vt.j.excōicatio.viij.§.i.

Caſus alius ē p erra gātē pauli ſi poſi
tā ſub R'ica de re.ec.nō alie. vbi
excōicant alienātes res eccl'iaſticas ſiue facien
tes pactū p qd' ipſoꝝ dñiuꝫ trāſferat ac oēs cō
cedētes: hypothecātes: ifeudantes: vl' in ēphi
teoſiꝫ ꝯcedētes: aut locātes niſi in caſib⁹ a iure
ꝯceſſis: except' fructib⁹ ⁊ bōis q̄ ſuādo ſuari n̄
pñt. Itē ſcd'o excōicāt q tal'r alienata recipiūt
Sūt ⁊ multi alij caſus excōicationū tā pa 1
pales q̄ꝫ p ſtatuta ordinarioꝝ i eoꝝ diocefib⁹
ꝓmulgati q̄s omitto breuitatis cā. ⁊ etiaꝫ pp
ea que inferam in ſequenti queſtiōe.
Pro declaratiōe oiuꝫ p̄dictoꝝ caſuū tā in 2
iſto.c. q̄ꝫ in duob⁹ p̄cedētib⁹ q̄runt ifraſcripta.
Utrū ignorātes predictas ſnias excōicatio 3
nū ligent q̄ ad deū ⁊ ꝯſciaꝫ faciēdo vel omittē
do id pp qd' ſnia excōicatōis iponit. R. Aut igͣ
rātia ē affectata craſſa vel ſupina: ⁊ ſic ligaren
tur ſꝫ cōiter doc. p tex.claꝝ in.c.vt aiaꝝ picul'
de ꝯſti.li.vi. Aut ignorātia nō ē affectata nec
craſſa aut ſupia. Et ſic quo ad foꝝ ꝯſcie ex nō.
in.c.cognoſcētes. de ꝯſti. ⁊ in.c.a nobis.el.i.de ſē
tentia excōicatiōis. ⁊ in.d.c.vt aiaꝝ diſtinguo
Aut id qd' cōmittit vl' omittit pp qd' excōica
tio infligit nō ē ꝓhibitū vl' p̄ceptū a lege diuia
ſꝫ ſolū a iure poſitiuo vel p ſtatutū. Et tūc tal'
ignorās nō ligat ſnia excōicatōis: qꝛ ad eaꝫ in
currēdā reqrit dolus ver⁹ vel preſumpt⁹ ſicut
eſt lata culpa.l.ꝙ nerua.ff.dpoſiti. h' tꝫ Jo.an.
in.c.quāte.eo.ti.in nouella: vbi dicit notabile
V'bū. Illō ꝙ in hūc vel quēcūqꝫ canonē nullus
icidit niſi ſit in dolo. Hoc idē tenere videt In
no.in.c.cū medicialis.eo.ti.li.vi. ⁊ facit qd' no.
Bar.in.l.qcunqꝫ.C.de ſeruis fugi. vbi dicit ꝙ
vbicūqꝫ loqmur de pena capitali vel corpora
li ſubitelligit dolus. d' h' vide.j.Pena.§.vi.ḡ a
fortiori ſubintelligit i excōicatōe q̄ punit aiaꝫ
Cū ḡ talis nō ſit in dolo V'o.vt pꝫ.s.Dolus.§
1.nec preſumpto qꝛ nō ignorat craſſe nec ſupi
ne. qd' ē lata culpa.ḡ nō ligabit ſnia excōicatio
nis. facit qd' no. Inno.in.c.nouerit.eo.ti. vbi
dicit ꝙ faciēs ſtatutū ꝯ eccleſiaſticam liberta

tem ignorans fore ꝯ eccleſiaſticā libertatē non
ligatur ſnīa excōicatiōis. Itē h̄ pꝫ per ea que
no. in. l. q ꝯ. ⁊ in. l. ſi qs inceſti. ⁊ in aut. inceſtas.
C. de ince. ⁊ inuti. nup. vbi pꝫ ꝙ ignorantia iu-
ris excuſat a pena impoſita vetitaſ nuptias ꝯ-
henti. facit. l. ſi adulterium cū inceſtu. §. i. ff. de
adul. Aut id qđ cōmittiť vel omittitur ꝑꝑ qđ
excōicatio infligitur eſt cōtra legem diuinam
⁊ cōmittens ſcit fore ꝯtra legem dei: lꝫ ignoret
eē ꝓhibitū per ius cōe vel per decretales aut
ſtatuta quecūqꝫ. ⁊ i hoc eſt diuerſitas iter doc.
Nā glo. in. d. c. a nobis. ⁊ Bar. in. l. cūctos po-
pulos. C. de ſū. tri. ⁊ fi. ca. videť tenere qđ liga
tur qꝛ eſt in dolo faciendo rem quā ſcit ſibi eē
ꝓhibitam. pro qbus facit. l. nec exemplū. C. ad
l. cor. de fal. ⁊. c. cum illoꝝ. in fi. co. ti. hui⁹ opi.
vř etiam Sco. in. iiij. di. vi. Cōtrarium tꝫ Io.
an. in. d. c. vt aiaꝝ. ⁊ quo ad excōicationem. d.
Anto. ⁊ Pa. in. d. c. a nobis. ⁊ Be. in. d. c. vt
aiaꝝ. Sed pro ꝯcordia ſic diſtinguo: aut loqui
mur de excōicatōib⁹ que infligūtur a iure cōi:
aut per extrauagantes vel ſtatuta quecūqꝫ ſup
facto dānato a lege diuina que cōiter in dioce
ſibus publicanť ⁊ ſciuntur. vt eſt illa de nō cō
trahēdo i gradu ꝓhibito: de nō verberando cle
ricū ⁊ ſilib⁹: ⁊ ſic ligať: qꝛ ē lata cl'pa ig̃rare qđ
oēs ſue ꝯditionis ſciunt: qꝛ ſi ē hō boni ſenſus
non ignoraret talia ſi faceret que cōiter hoīes
ſue ꝯditiōis faciūt. ſ. ſi iret ad eccleſias ⁊ ad p̄-
dicationes: ⁊ ſil'ia ipſa non ignoraret. Cum g̃
talis nō ſit extra culpā ignorantie ſic non eui-
tabit penā. Et ſic itelligo ⁊ limito glo. ⁊ Bar.
tenētes ꝙ liganť. Aut loqmur de excōicatiōb⁹
iuris cōis ⁊ extrauagantiū vel ſtatutoꝝ quorū
cūqꝫ ſuper facto dānato a lege diuina que cōi
ter nō publicāť i dioceſibus nec ſciunť. Et ſic
cū talis ignorās ſit ex̄ oēm culpā ignorantie
nō ligabiť pena excōicatiōis: niſi ſit ꝑſona cui
ex officio ignorare ſit ꝓhibitū. ⁊ ſic intellige ⁊
limita Io. an. ⁊. d. Anto. cū ceteris q tenent ꝙ
non ligať ſnīa excōicatiōis. Rō ē qꝛ quātitas
pene dꝫ ꝓportionari quātitati culpe. c. felicis.
de pe. li. vi. ſed talis peccās ſolū offendit legē
diuinam ꝯ quā ſe ſcit facere. non aūt offendit
ꝯditorē canonis cū ip̄m canonē ignoret ⁊ ſine
oī culpa. g̃ ſolū dꝫ puniri pena legis diuie quā
p̄uaricať nō pena excōicatōis que nō ligat: ni
ſi rōne ꝯtemptus regulariť. vt in. c. ſacrū. co. ⁊
c. nemo epoꝝ. xi. q. iij. cū ſilibus q ꝯtēptus non
eſt in caſu nr̄o q̊ ad canonē vl' ſtatutū qđ igno
rat: qꝛ vbi dať ignorātia ceſſat ꝯtēptus ſm. d.
An. in. d. c. a nobis. facit. c. ſi. q matri. accu. po.
Itē qđ no. Inno. ⁊ doc. in. c. ſi vero. el. ij. codeꝫ
vbi pꝫ ꝙ ꝑcutiēs clericū ignorās clericū eē nō
ē excōicat⁹. lꝫ faciat factū dānatū lege diuia. qꝛ
nō ꝯtēnit canonē cū ignoret clericū eſſe: ⁊ ſic ñ
ligať. Nec ob. ꝙ ſepe in excōicatōib⁹ dř ꝙ ſuffi
ciat affixio in valuis. S. Petri rome. qꝛ id dꝫ i
telligi quo ad preſumptionē fori ꝯtentioſi: vel
q̊ ad illos q ſunt in culpa: vt non poſſint publi
cari in eoꝝ terris. Aliter ſequereť ꝙ quilibꝫ te
nereť hr̄e ꝓcuratorez in curia: vel ſtudere iuri
canonico. qđ ē ipoſſibile multis.

¶ Vtrū mādās fieri aliqd qđ ꝓhibeť aliq̄ pre 4
fataꝝ excōicationū ſit ipſo facto excōicat⁹. R.
ſm diſtinctionez. de q̄. j. mādatū. §. i.

¶ Sed qd ſi qđ mādauit nō habuit effectū. R. 5
ꝙ nō eſt excōicatus in nullo caſu predictoꝝ. ni
ſi ſolū in illo de quo. ſ. in caſu. xxxi. ſ. in. c. i. d ho
mi. in alijs aūt caſib⁹ vt incidat in excōicatōeꝫ
nō ſufficit ꝙ ſolū mandauerit: ſed oꝫ effectus
mandati ſeq̄tur. vt no. in. c. felicis. de pe. li. vi. p
Bof. ⁊ alibi per doc.

¶ Vtrū ratū hn̄s maleficiū qđ aliq̄ predicta- 6
rū excōicationū ꝓhibetur ligeť ſil'r cū faciente
R. ꝙ ligať ſi tn̄ interueniāt q̄ reqrūtur vt rati
habitio habeat locū que vide. ſ. ꝯſentire. §. iiij.

¶ Vtrū ꝯſulētes vel fauorē dātes: inducētes 7
alios ad aliqđ predictoꝝ faciēdū ſil'r ſint excōi
cati. R. ꝙ nō. niſi vbi exprimiť ēt ꝯ dāteſ ꝯſiliū
auxiliū vl' fauorē: ⁊ excepto ſi darent ꝯſiliū: au
xiliū: vel fauorē ad factū dānatū poſtq̄ȝ ille cui
dāt ꝯſiliū: auxiliū: vel fauorē iā eſt ligat⁹: qꝛ ſic
ligarenť eadē pena ⁊ ab eodē eēnt abſoluēdi.
vt i. c. nup. de ſen. exco. ⁊. j. excōicatio. viij. §. i.

¶ Quero de q̊ ꝯſilio intelligit qn̄ excōicatio i 8
fligitur cū dantib⁹ ꝯſiliū. R. vt colligo. ex Car.
in cle. ſi qs. de pēis. ꝙ intelligiť de fraudulento
ꝯſilio non de nudo qđ nihil addicit ad peccatū
vt no. l. d. c. nup. in gl. ij. ⁊ in. c. ſicut dignuꝫ de
homi. Et dicit Pau. ꝙ ꝯſiliū preſtať ſuadēdo
rogando: mandādo: inſtruēdo: vel vtilitatem
inde ſecuturā oſtendēdo. vt no. Inno. in. c. ad
audientiaꝫ. de homi. Iteꝫ dicit Pau. ꝙ ex nu
do ꝯſilio regl'r qs non teneť. vt inſti. mandati.
§. tua tm̄ gratia. Et dř nudū ꝯſiliū vel ſimplex
fauor illius q ad maleficiū faciendū nihil addi
cit. puta qꝛ ſic oīno faceret ⁊ cū tanto aīo: ſed
vbi quis magis efficaciter inducitur: lꝫ alias
eſſet facturus tunc non eſt nudum conſiliū nec
ſimplex fauor vt elicio ex glo. in. d. c. felicis.
Item nō. ſecūdum Pau. in. d. c. felicis. ꝙ ad i-

currendam penam excōicationis:oꝫ ꝯſiliuꝫ fauoꝛ vel auxilium ſint circa factum dānatuꝫ per qḋ incurritur excōicatio qꝛ ſi eſſet circa alia non haberet locum.

9 ¶Quis dicatur defenſoꝛ vel receptatoꝛ hēs.ī. hēticus.§.xxiiij.cū ſequētibus:⁊ ſm̄ p̄dictā declarationem ligabūtur in quocūqꝫ de ipis fit mentio ſpālis.

10 ¶Quis dicaṫ ſociꝰ.℞.gl.Car.⁊ Pau.in.d.c. felicis ꝙ eſt ille q aliqd cooꝑatur ad actum dānatū.Unde no.ꝙ qn̄ ſunt plures ad delinquēdū:⁊ nullus eſt pꝛincipalis tūc dicuntur agentes.Sed qn̄ vnus ē pꝛincipalis ⁊ alius cooperās:tūc ſtricte dṙ ſocius in cēſuris.lꝫ large ſocius criminis dicatur tripl'r.ſ. ꝯcomitans:fauens:⁊ non coꝛripiens.vt. xvi.q.iiij.ita plane. lxxxvi.di.facientis.⁊ in.d.c.ſic dignum. §.ij.⁊ tales regl'r non puniūtur eadem pena.

11 ¶Queritur qꝛ in pleriſqꝫ caſi bus excōicatio nū pꝛedictaꝝ dṙ ꝙ non ſunt abſoluendi niſi ꝑus ſatiſfecerint vel aliud fecerint. Utrū teneat abſolutio ante ſatiſfactionem ⁊ impletionē illoꝝ que mandanṫ in dictis caſibus.℞.⁊ ꝓ regula ē tenendū ꝙ vbicunqꝫ ius vtitur iſto verbo pōt negatiue.ꝙ tunc abſolutio impenſa ꝯ id qḋ ſic imponiṫ ē nulla:vt pꝫ ꝑ glo.in regula pͥma.de reg.iu.li.vi. Idem dic qn̄ canō vtitur vbo non valeant.⁊ tales caſus ſūt.xi.⁊.xiij.⁊ xvij.⁊ oēs caſus ſeq̄ntes vſꝫ ad caſuꝫ.xxxj.icluſiue.ſ̄.Excōicatio.v.⁊ xvij.⁊.xlij.ſ̄.Excōicatō vij.vbi aūt canō vtiṫ vbo nullatenꝰ.tunc ſm̄ Ʒen.in cle.vnica.de ſeque.nō valet.lꝫ ſꝫ Car. ibidē valet. Sed ego dico ꝙ vbi al's abſolutio alicui ꝑtinet de iure tūc tꝫ abſolutio ſi omittatur qḋ pꝛecipit canon fieñ.quātūcūqꝫ vtatur vbo nullatenus:aut vbo non mereaṫ vl' nō abſoluaṫ:ſed vbi abſolutio de iure non competit tali.puta qꝛ ꝯditoꝛ canonis ſibi vel alteri reſeruauit ⁊ ſolum ꝯcedit in aliquo caſu. verbi grā in articulo moꝛtis ⁊ huiuſmodi ſub aliq̄ foꝛma ſit ſub qbuſcūqꝫ verbis velit:tūc nō valet abſolutio niſi ſeruata modificatiōe ſeu foꝛma ī ipſo canone exp̄ſſa.facit gl.in cle.i.de iure patro.in verbo:inbibentes.qḋ bn̄ nō.

Excommunicatio

viij.de ꝑticipantibꝰ cū excōicatꝭ maiori excōicatione:⁊ qꝛ diuerſimode participatur diuerſas inferā qōnes ꝑ quas intelligere quis poterit qn̄ participando ligaṫ maioꝛi excōicatione vel minoꝛi:aut quādo licite ⁊ ſine peccato participat.

¶Utrū participās cū excōicatis in crimine incurrat aliquā cenſurā.℞.ꝙ aut excōicatus cuꝫ quo ꝑticipat ē excōicatus:cū dantibꝰ ei auxiliū ꝯſiliū ⁊ fauoꝛeꝫ.⁊ tūc ſi participat in eodē delicto:ſiue anteq̄ꝫ ſit excōicatus ſiue poſt.ſ. dādo auxiliū:ꝯſiliū vel fauoꝛē ad ipſum facieñ.vl' cōtinuañ.ſic ligaṫ eadem ſnīa excōicationis.⁊ ab eodeꝫ ſolo pōt abſolui a quo poteſt excōicatus cū quo ſic participauit.aut talis nō eſt excōicatus cū dantibꝰ ei auxiliū:ꝯſilium vel fauoꝛem. ⁊ tunc ſi participat cū eo dādo auxilium cōſilium vel fauoꝛem in facto dānato anteq̄ꝫ ille cōmiſerit factū ꝓꝑ qḋ excōicatꝰ eſt:ſic ſolū peccat moꝛtal'r.Si aūt ꝑticipat poſtq̄ꝫ ille commiſit factum dānatū:⁊ eſt excōicatꝰ ſic ligaṫ eadem excōicatione.⁊ ab eodē poterit abſolui a q̊ pōt excōicatus cū q̊ participauit. ⁊ ſic intellige.c. nuꝑ.⁊.c.ſi ꝯcubine.de ſen.ex. 1

¶Quid ſi participat non in eodeꝫ delicto ꝓꝑ qḋ excōicatus ē ille cū quo ꝑticipat:ſed in alio peccato moꝛtali.℞.ꝙ peccat moꝛtal'r.⁊ ſolum eſt excōicatus minoꝛi excōicatiōe:niſi talis fuiſſet excōicatꝰ a papa cū participātibus ei ī caſibus nō ꝯceſſis:qꝛ ſic ligareṫ eadē ſnīa.ſi autē eſſet excōicatꝰ cū ꝑticipātibꝰ ab inferioꝛibꝰ a papa.dic vt.ſ̄.Excōicatio.iij.§.xvij. 2

¶Utrū ꝑticipās in diuinis ligeṫ eadeꝫ cēſura.℞.ꝙ aut talis cū quo ꝑticipat fuit excōicatus ſnīal'r:⁊ noīatim a papa.⁊ ſic ſi ſunt clerici dic vt.ſ̄.Excōicatio.v.caſu.iiij.Si vero nō ſūt clerici.dic ꝙ peccāt moꝛtal'r.⁊ ſūt excōicati ſolū excōicatiōe minoꝛi.ar.c.ſignificante. eo.ti. ſm̄ cōem opi.doc.in.c.ſacris.qḋ me.cā. Aut ē excōicatus a quocūqꝫ inferioꝛi a papa:⁊ denūciatus.⁊ ſic clerici participātes in diuinis peccant moꝛtal'r:⁊ eſt eis interdictus īgreſſus eccleſie.vt habes.ī.Suſpēſio.i.§.xxiiij.Laici vero ſolū peccāt moꝛtal'r.Aut eſt excōicatus generaliter a papa vel a quocūqꝫ alio pꝛelato ſeu a canone vel per ſtatutum.⁊ ſic tam clerici q̄ꝫ alij non peccāt nec ſunt excōicati etiam minori excōicatione:niſi ſit talis excōmunicatus ꝓ ſacrilega iniectione manuum in ꝑſonā eccleſiaſticā:ita notoꝛie ꝙ nulla poſſit ītiuerſatōe celari ⁊ h̄ ꝑ extrauagāteꝫ factā in ꝯcilio ꝯſtātienſi ſub Martino. v.⁊ vt dicit Archi.Flo.in ſūma ſua hūit ipſe a duobꝰ notabilibus fidedignis q fuerūt p̄ñtes ꝙ fuit acceptata ī.d.ꝯcilio ab oibꝰ:⁊ eſt ꝑpetua.Fuit etiā vt habui ego a fidedignis cōfirmata ⁊ appꝛobata in ꝯcilio cō 3

ſtanticnſi cuius tenoꝛ talis eſt. Ad euitandum
ſcandala ⁊ multa ꝑicula que ꝯſcientijs timo/
ratiſ ꝯtingere poſſūt xp̄i fidelibꝰ tenoꝛe pꝛeſen
tiū miſericoꝛditer indulgemꝰ q̄ nemo deiceps
a cōione alicuius ſacroꝝ adminiſtratione vel
receptōe: aut alijſ qbuſcūq꜅ diuinis intꝰ ⁊ ex̄ ꝓ
textu cuiuſcūq꜅ cenſure aut ſentētie eccl'iaſtice
a iure vel ab hoīe general'r ꝓmul'gate teneat̄ ab
ſtinere: vel aliquē vitare aut īīdictū eccleſiaſti
cū obſeruare: niſi ſnīa vel cēſura huiuſmōi fue
rit illata ꝯ̄ ꝑſonā: collegiū: vniuerſitatē: eccl'iā
cōitatē: vel locū certū a iudice publicata: vl' de
nūciata ſpāl'r ⁊ exp̄ſſe ꝯſtōibꝰ apl'icis ⁊ alijs i
ꝯ̄riū faciētibꝰ nō obſtātibꝰ qbuſcūq꜅. Saluo ſi
quē ꝓ ſacrilega manuū iniectiōe in clericū ſen
tentiā latā a canone adeo notoꝛie cōſtiterit in
cidiſſe q̄ factū non poſſit aliq̄ tergiuerſatione
celari nec aliq̄ ſuffragio excuſari. nā a cōione il
liꝰ: lꝫ denūciatꝰ nō fuerit volumus abſtinē iux̄
canonicas ſanctiones. hec. M. extrauagans.
4 ¶ Vtrū ꝑticipantes cū pꝛedictis excōicatis
noīati denūciatiſ a quocūq꜅ pꝛelato i alijs q̄ȝ in
criminibꝰ ⁊ diuinis peccēt moꝛtal'r. R. Pa. in
d. c. ſacris. recitat diuerſas opi. ⁊ dicit q̄ cōis
opio eſt q̄ ſolū peccat venial'r ⁊ eſt excōicatuſ
ꝯminoꝛi excōicatōe niſi in ſex caſibus. Quoꝝ ꝑ
mꝰ eſt qn̄ cōicat in ꝯtemptū clauiū. Scd̄s ꝯ̄ ꝑ/
ceptū ſupioꝛis. ar. c. ij. de ma. ⁊ obe. Tertiꝰ qn̄
in diuinis. Quartꝰ quādo in crīe moꝛtali. Quī
tus qn̄ eſt excōicatuſ cū ꝑticipātibꝰ ſibi. Sextꝰ
ſi cōio ſit nimis frequēs. Et lꝫ p̄dicta opi. ſit ſa
tis rōnabilis: tn̄ magis mihi plꝫ opi. ſci Boa/
uenture in. iiij. di. xviij. q. pe. q tꝫ q̄ ſolū peccat
moꝛtal'r in duobꝰ caſibꝰ cōicans in actu extio/
ri alijs a crīe ⁊ a diuinis. ſ. qn̄ cōicat in ꝯtēptu
ſentētie late. aut ſcd̄o qn̄ credit ꝓbabil'r q̄ ex ta
li cōione ſnīa venit in ꝯtēptū. Sed ſi ꝓbabilit̄
extimat q̄ ſnīa nō magis ꝯtēpnet̄ ex ſua cōio/
ne ⁊ cū timoꝛe h̄ fac̄ ex q̄dā affabilitate aut pu
ſillanimitate ⁊ hmōi: ſic ſolū peccat venial'r: ⁊
ligat̄ minoꝛi excōicatione: cū q̄ ſnīa ꝯcoꝛ. Tho.
i. iiij. ea. di. q. ij. ar. iiij. ⁊ Pe. ca. di. Intellige p̄
dicta ſi cōicat in ꝓhibitis que ſūt vltra crimē
⁊ diuīa iſta q̄ cotinentur in iſto vſu. os orare
vale cōio menſa negat̄. os. i. locutio quā Gui/
do ⁊ Hugo in. c. qm̄ multos. xi. q. iij. extendūt
ēt ad litteras recipiēdas vel mittēdas. ⁊ nun/
cios ⁊ munera. Aſſurgere aūt vel ei reuerētiaꝫ
facē aut inclinare ſe ſalutāti vel mouere labia
dūmō nihil dicat nō inducūt minoꝛeꝫ excōica
nē ſ'm Rodo. cū pene ſint reſtriīgēde ꝑ regu/
lā odia. d̄ re. iur. in. vi. Orare ꝑ h̄ ꝓhibetur nō
ſolū ꝑticipatio in diuinis ⁊ ſacris: ſed ⁊ ēt ne
qs oꝛet in eccl'ia: vel ex̄ ſil' cuꝫ excōicato. Dicit
tn̄ Inno. in. d. c. nup. q̄ ſi excōicatus ſit in eccle
ſia vel i alio loco non cā oꝛādi: ſed ꝓ alio nego
cio q̄ non ꝓhibet̄ qs ibi oꝛare cū in oꝛatione ſi
bi non cōicet. ⁊ plꝫ mihi: lꝫ Hoſti. ibidē teneat
ꝯ̄riū. Vale. ꝑ h̄ ꝓhibet̄ ſalutatio quelꝫ fienda
excōicato: ſed loco eiꝰ dꝫ dicere d̄s emēdet voſ
vel ſi ſcribit loco ſalutationis dicat ſpm̄ ſanio
ris ꝯſilij ⁊ huiuſmodi: qꝛ ſic non eſt ip̄m ſaluta
re modo q̊ ꝓhibet̄. Cōio ꝑ h̄ ꝓhibetur ne qs
facto cōicet excōicato. puta cooperando in ali
quo exercitio: vel habitādo in domo cū excōi/
cato. Dicit tn̄ Inno. in. d. c. nup. q̄ ſi ego ⁊ ex/
cōicatus ſumꝰ in aliq̄ domo: ego ꝓ meis nego/
cijs ⁊ ipſe ꝓ ſuis q̄ non dicoꝛ cōicare ei: ſed qn̄
ego ⁊ ipſe ſil' ꝓ codē negocio cohabitamꝰ. Si
militer dicit q̄ ſi ego ⁊ ip̄e haberemꝰ vnā ſolā
cameraꝫ cōem q̄ liceret mihi in ea cū eodē ex/
cōicato iacere comedere ⁊ huiuſmodi dūmo/
do non cōicent ei in eadem menſa: nec in eodē
lecto aut locutione vel oꝛatione. Menſa. ꝑ h̄ ꝓ
hibetur comeſtio vel potatio cū excōicato. ⁊ d̄
his oībus hr̄. xi. q. iij. c. ſicut. ⁊ in tribus. c. ſe. ⁊
no. in. d. c. nuper.
¶ Sunt multe ꝑſone que licite communicare 5
pn̄t cū excommunicato. de qbꝰ. xi. q. iij. c. qm̄ mul
tos que cōpꝛehēdūtur his vſibꝰ. Vtile: lex: hu
mile: res ignoꝛata: neceſſe. hec anathema qdeꝫ
faciūt ne poſſit obeſſe.
¶ Vtile. ſ. cū quis ꝑticipat ꝓ ſua vtilitate: pu 6
ta petendo ab eo debitū quo ei tenet̄: extra. eo.
c. ſi vere. ⁊ etiā in iudicio ꝑꝑ h̄ poteſt cū ꝯueni
re. Itē ꝑꝑ vtilitateꝫ aīe excōicati vꝫ cū coꝛrigē
do vel inducēdo ad pn̄iam. licet ēt interponat
alia verba vt magis efficaciter poſſit eū iducē
c. cū excommunicato. xi. q. iij. facit. c. cū volūta
te. eo. ti. ꝓpterea ad pꝛedicationē admittuntur
de ꝯſe. di. i. c. ep̄s. facit. c. reſponſo nr̄o eo. ti. ex/
cuſant̄ etiam ꝑꝑ hoc q cā pꝛedicationis vel cō
feſſionis habitant inter eos ⁊ elemoſynas re/
cipiūt ab eis: qn̄ alias id facere bono modo nō
pn̄t eis non cohabitando. d. c. cū volūtate. Itē
licite poſſum participare cuꝫ excommunicato
ꝓ ſalute aīe mee ⁊ ꝓ vtilitate tpali. puta querē
do ab eo ꝯſiliū: cū alios peritos hr̄e non poſſuꝫ
Dicit tn̄ Ray. q̄ in hoc non ſunt multū laxan
de habene: ſed diſcrete ⁊ cū intentione ſolū vti
litatis pꝛedicte ꝯſequēde ⁊ non alio modo. Et
tā diu poſſunt ꝑticipare pꝛo ſalute aīaꝝ ipoꝝ

excōicatoꝝ q̄ʒdiu ſpeʒ de coꝝ correctione ꝓba biliter habent ꝛ non plus.

7 ¶ Lex.ſ.matrimonij ꝓpterea vxoꝛ cohabitā do viro ꝛ obediendo q̄ʒuis ſit excōicatus non peccat niſi excommunicatio eſſet inflicta pro⸗pter tale matrimonium.

8 ¶ Sed nūquid licitū ſic ſit viro cōicare cum vxore excōicata.R.quidā dicunt ꝙ nō.ſʒ tu te neꝙ ſil'r licite cōicare poteſt q2 ad ipariā non iudicanē vir ꝛ vxoꝛ.c.gaudemus de diuoꝛ.ve⸗rū eſt ꝙ ſi vir cum debeat eſſe caput mulieris. xxxiij.q.v.hec imago.nō inducit vxoreʒ ad pe tendam abſolutionē ſm ꝙ dʒ ꝛ teneē: peccat moꝛtaliter.ij.q.vij.c.negligere ꝛ eſſet excōica⸗tus minoꝛi excōicatione.ſecus qn̄ non poteſt eam cogere ꝛ ſuſcepit neceſſaria ab ea vel effi⸗ceretur peioꝛ.

9 ¶ Sed qd ſi vir vocat ad mēſam excōicatum nūqd mulier poſſit licite cū eis comedere. R.ꝙ nō.ſʒ comedat in alia mēſa diuerſa ab illa.

10 ¶ Humile ſub h̄ excuſanē filij ſerui ꝛ ancille. Hodo.tamen intelligit de filijs q ſūt i patria ptāte ſecus de emancipatis q2 tenenē euitare eū niſi ipſi cōmenſales eius eſſent ꝛ ab eo ne⸗ceſſaria haberent.q2 ſic excuſarenē.Ideʒ dicit Hugo de patre reſpectu filij qd teneē vitare filiū excōicatū:niſi ab eo recipiat alimēta ꝛ idē tʒ Inno.qd limitandū puto:quādo non facile pōt aliūde neceſſaria habere.

11 ¶ Excuſantur ēt ſerui ancille ruſtici ſeruiētes ꝛ oēs alij ſubditi de familia excōicati qui non adeo curiales ſunt vt coꝝ ꝯſilio ſcelera perpe⸗trenē:tales enīʒ pſone ex q̊ erant ante ſnīaʒ la⸗tam ad familiare obſeqū exhibendū aſtricti:ex cuſanē cōicando ēt poſt ſnīam.c.inē alia.co.ti. Idem intelligas de nutricibus ꝛ illis q ꝯtre⸗rūt ſocietatem vel alio modo p aliqueʒ ꝯctum eis erant obligati.Qd limitat Ho.ꝛ Ber.qn̄ ſine coꝝ incommodo non poſſunt abſtinere. ſil'r ꝯductoꝛ mercēnarij facē pōt:q̄ʒuis poſtea excōiceē.Ideʒ dic de vaſallib9ꝛ habentib9em phiteoſiʒ ab eis ꝙ poſſunt eis reddere penſio⸗nes ꝛ a'ia ad que obligātur ſm veriores opi.

12 ¶ Sed qd dicem9 de illo q vel ex ꝯctu vel ex iuramento teneē aliquid ſoluere vl' dare alicui icerto tmino q poſtea excōicaē.R.ꝙ ſup h̄ fu it diuerſa opi.inē doc.ſed mihi plʒ opi.Hoſti. ꝙ ſi talis obligatus poteſt deſiſtere a tali ſolu tione vel datione ſine ſuo icōmodo vel dāno: ꝙ non teneē:nec dʒ cū excōicato pticipare dan do vel ſoluēdo qd ꝓmiſerat:q2 in oī iuramēto vel obligatione ſubītelligitur iſta clauſula.ſ.ſi talis pmanſerit cui liceat cōicare.ar.xxij.q.ij. ne quis.nec peccat non adiplēdo qd ꝓmiſerat facit ex çelo eccl'iaſtice diſcipline:ſecus ſi facēt ſolū ex cupiditate auaricie:q2 ſic peccaret quo ad deum.

¶ Quid ſi qs ꝯhat cū excōicato nūqd excuſa⸗bitur pticipādo poſtea.R.ꝙ ſi h̄ facit ex maḡ ſua neceſſitate.puta q2 non poteſt aliē viuē bo no modo ſic excuſaē p.c.ſi vere.co.ti.Si auteʒ nō fuit compulſus a tali neceſſitate ſic non ex cuſabiē pticipādo cū eo:ſi modo ꝯxit ſciēs cū excōicatū.h̄ eliciūtur ex dictis doc.i.c.nos ſan⸗ctoꝝ.xv.q.vi.ꝛ in.c.veritatis de do.ꝛ ptu.ꝛ in d.c.ſi vere. 13

¶ Res ignorata.ſ.qn̄ ignorādo cū excōicatū pticipat qd itellige veꝝ niſi ignorātia ſit craſ ſa vel affectata:ꝛ ſic nō excuſaretur. 14

¶ Sed qd ſi audiuit de aliq̄ ꝙ ſit excōicatus nūqd teneē eū vitare.R.ꝙ aut ꝓbabiliter cre⸗dit eū excōicatū.puta q2 h̄ habuit a pſonis gra uib9 ꝛ fidedignis.ꝛ ſic teneē:ſi aūt non credit ꝓbabil'r excōicatū ſic non dʒ eū vitare: ſed de ponat ꝯſciam.ſ.ꝙ non ſit excōicatus:q2 multi multa loquūtur.ꝛ q cito credit leuis eſt corde qd ſi nō pōt eam deponere tenetur eū vitare ar.c.inqſitioni.co.ti. 15

¶ Vtrꝝ ſcl' excōicatus ſit ſemp vitādus. R. ꝙ ſic niſi ꝯſtet de abſolutione p regulaʒ ſemel malus de re.iur.in.vi.ꝛ eſt bonus tex. pro h̄ i c.ꝓpoſuit.de cle.exco.mi.qd limito quo ad cō ſciam veꝝ:niſi eſſet taliſ pſona de q̄ probabili ter poſſet credi dicto ſuo affirmanti ſeeſſe ſo⸗lutū.ar.c.ex pte.de offi.oꝛdi. 16

¶ Neceſſe pp neceſſitatē cōicāſ excōicato excu ſaē.vñ ſi neceſſitas eſt abſoluta que dē vir:ſic claꝝ eſt ꝙ excuſat p.c.ſacris de his q̄ vi vl' me. 17

¶ Sʒ qd de neceſſitate ꝯditiōata que eſt met9 R.ꝙ aut metus ē talis qui caderet in cōſtantē vir:ꝛ ſic ex tali metu pticipans etiā in diuis non peccat.nec minoreʒ excōicationē incurrit: niſi pticipet in crīe.vel niſi cā excōicatiōis eēt pro fide defenſanda.rō q2 ex q̊ qs nō tenetur obedire plato pcipienti ꝙ ſe exponat moꝛti vl' cruciatui:ꝛ huiuſmodi.niſi ꝓ fide ꝛ cōi ſalute qn̄ al's nō pōt defenſari.vt pʒ.ſ̄.charitas.§.v ꝛ.j.religioſus.§.xxix.Sic nullus teneē euitare excōicatos qn̄ id facere nō pōt ſine tali piculo q2 preceptū de excōicatis vitādis cū ſit iuris poſitiui nō pōt ad hoc ligare aliqnē.Si āt me tus nō ſit talis ſic pticipās ex tali metu nō eui 18

tat minorē excōitionez.⁊ ſꝫ ħ intellige.d.c. ſa/
cris.dū dič ꝙ ꝓ nullo metu dꝫ qs pctm̄ mor/
tale incurrere:qꝛ p̄ſupponit talez facere ꝯ p̄ce
ptū qđ ſuare teneť. vel dic ꝙ loqtur đ ꝑticipa
tione in crie vel de metu q nō caderet in cōſtā
tē ⁊ ſm p̄dictā di.ꝯcorda doc. q ſūt varij in.d.
c.ſacr̄is.qꝛ ad eam non aduertunt.

19 ¶ Quid de neceſſitate victus ⁊ huiuſmōi.nū
qd talia poſſint peti ab excōmunicato.℟.ꝙ ſic
ſm cōiter doc.i.d.c.ſi vere.⁊ i.c. inter alia.e.ti.
Vnde breuiter concludendo dico ꝙ qñ cōico
excōicato nō i eius fauorē aut cōmoduz ſed ꝓ
euitando meo dāno vel ſubleuāda mea neceſ/
ſitate nō incido i minorez excōicationē.dūmō
nō participē in crie aut in diuinis ex̄ caſuz iu/
ſti metus. ar.eoꝝ que nō.in.d.c.nos predeceſ/
ſorum.⁊.c.veritatis.

20 ¶ Quō debeo euitare excōicatū.℟.ꝙ aut eſt
occultus ⁊ ſic debeo eū euitare in occulto : pu/
ta exeūdo eccl'iaz fingēdo aliā cāz ⁊ huiuſmōi
⁊ tal'r ꝙ nō ꝓdā eū.ar.c.ſi tm̄. vi.q.ij.⁊.c. cum
nō ab hoīe.eo.ti.Et voco hic occultū excōica/
tū illū q cōiter hr̄ ꝓ nō excōicato:lꝫ aliq pauci
ſciāt.⁊ niſi ſit eius p̄latus q cū eo cōicat.qꝛ tal'
p̄lat⁹ teneť eū monere vt eccl'iaz exeat:⁊ ſi non
vult ſi pōt probare dꝫ eū publice icrepare. Si
vo ē publice excōicatus.puta qꝛ cōiter ſcitur
ſic dꝫ eū publice euitare.vnde ſi intrat eccl'iam
cā orādi vel audiēdi diuina dꝫ eū publice mo
nere vt exeat: ꝙ ſi nolit pōt ad preceptū ſacer
dotis violēter eici ſi mō nō imineat periculuz
effuſiōis ſāguis.vel ſaltē đbēt đ eccl'a ipi exire

21 ¶ Quid faciet ſacerdos ſi incepta miſſa ꝑpē/
dit ibi excōicatū eē.℟.ꝙ ſi eſt occultus non dꝫ
dimittere officiū.vij.q.i.nihil.limita niſi ſit p̄/
latus ſuus:⁊ poſſit ħ probare:qꝛ tunc faciet vt
dcm̄ eſt in.§.precedēti.ſi vero eſt publice excōi
catus.Si publice moneat eū vt exeat: ꝙ ſi nō
vult exire ⁊ ſacerdos nōdū inchoauit canonē
dꝫ dimittere miſſaz.ar.c.oīs.xxiiij.q.i.⁊ hic no
mine canonis itelligo a Te igitur:⁊ vltra ſm
Archi.in.c.de hymnis.de ꝯſe.di.ij.quāuiſ do
minus.Alex.vincē.in.c.cū marthe.de cele. mi.
recitat Hoſti.Inno.⁊ Pa.tenere ꝙ canon in
cipit a verbis ꝯſecratiōis. Si vero inchoauit
ꝓſeq̄tur vſqꝫ ad ſumptionē ſacr̄i:q̄ facta iteꝝ
moneat eū vt exeat ꝙ ſi non vult exire dimit/
tat poſt cōiōnē ⁊ in ſacriſtia eā dicat.

22 ¶ Vtrū participās cū excōicato etiā ab infe/
riori ſuo vel a ſe ligetur minori excōicatione.
℟.ſm Pa.in.c.cū deſideres.eo.ti.ꝙ ſic:ſi eſt i/
ferior a papa.⁊ addit ꝙ etiā ſi vellet eū hr̄e ꝓ
ſoluto nihilominus ligareť.qꝛ non pōt eū tali
modo abſoluere.

¶ Vtrū excōicatio tranſeat in tertiaz ꝑſonaz 13
℟.ꝙ nō niſi qñ participātes ligantur etiā ma
iori excommunicatione.

EXcommunicatio vlti
mo.đ malis q̄ iducit maior excōicatio
vt oſtēdať quantū eſt timēda. Vbi ſciendū ꝙ
xxi.malum inducit.

¶ Primo priuat participatiōe alioꝝ.naz ex 1
cōicatus teneť euitare alios ſm Pa.in.c.nulli
de ſen.exco.⁊ ꝯtēnendo euitare alios totiens
peccat mortaliter.facit.c.illud.de cle.exco.mi.⁊
c.ſicut.ij.q.vij.vnde licet excōicato poſſint eā
humanitatis in ſubſtētatiōez vite etiā non ex
pectata extrema neceſſitate neceſſaria vite mi
niſtrari.vt alimēta:veſtes:⁊ hoſpitiū ſm gl.in
c.qm̄.xi.q.iij.tñ vtēſilia ⁊ alia iſtr̄a ſine quibuſ
viuere pōt non ſunt ei miſtranda.Solūmō ġ
in caſu in quo homo ex precepto charitatis te
netur cōicare cū eo pōt ſm theo.

¶ Scđo excludit hoiem a ſacr̄is eccleſie.iij.q. 2
iiij.engeltrudam.

¶ Tertio priuat ſuffragio eccl'ie qđ ſuffragiū 3
ſm theo.in.iiij.di.xxij.valet ad q̄ttuor.vꝫ ad
augmētum gratie quā habent:ad merendam
grām quā nō hn̄t : ad protectionē dei haben/
dā:⁊ ad defenſionem ab hoſtibus ꝓmerendā.
Et propterea dr̄ tradi ſathane.c.audi.ii.q.viij
vnde ſacerdos excōicatus non pōt dicere:dn̄s
vobiſcum in officio.

¶ Quarto non pōt intereſſe diuinis officijs 4
aut cū alijs orare in eccleſia al's peccat morta/
liter nec dꝫ ex̄ ita ꝓpe ſtare ꝙ audiat.de pen.⁊
remiſ.c.qđ ite.poſſet tñ ſolus i eccleſia orare.

¶ Quinto excludit a regno celoꝝ.xxiiij.q.i.qđ 5
cūqꝫ.⁊.xi.q.iij.nemo.

¶ Sexto ſi igerit ſe diuinis exñs i aliquo ordi 6
ne irregularis efficiť:vt.j.irregularitas.i.§.xl.

¶ Septio efficiť infamis. vi.q.i.īfames. Bal. 7
tñ hoc refert ad excōicationem notoriā.

¶ Octauo nullum bñficiū eccleſiaſticū pōt ac 8
qrere.c.poſtulaſti.de cle.exco.mi.⁊ in.c. bone i
fi.de eta.⁊ quali.

¶ Nono nō pōt eligere de appella.ꝯſtitut?. 9

¶ Decimo ſi ſic excōicatus recipit bñficiuz:lꝫ 10
abſoluať poſtea ⁊ ei ꝯcedať tñ fructuſ anterio
res reſtituere tenetur.c.ſacro.eo.ti.⁊.c.paſtora
lis.in fi.de appella.

11 ¶ Undecimo ab officio ⁊ beneficio ē ſuſpenſus.d.c.paſtoralis.in fi.

12 ¶ Duodecimo obligati ei ex debito fidelitatꝭ ſicut ſunt vaſalli non tenētur ei quādiu durat excōicatio ſm Pa.in.d.c. veritatis.

13 ¶ Tertiodecimo nō pōt ꝯhere matrimoniuꝫ ſine peccato mortali licet teneat.

14 ¶ Quartodecimo nō valēt littere ipetrate a papa p eū ſuper alio articulo.c.ipſo iure de reſcriptis .li.vi.

15 Quintodecimo nullus pōt pro eo orare itelligē ſolēniter.

16 ¶ Sextodecimo nō pōt ꝯſtitui procurator ꝺ pba. pꝰ ceſſionē:nec ꝓcuratoreꝫ ꝯſtituere.c.fi. de ꝓcura.qꝺ limita veꝝ vt actor:ſecus vt reꝰ ad defendēdū ſe.c.itelleximus.de iudi.

17 ¶ Decimoſeptimo ꝙ ſtās excōicatus p ānū pōt ꝑuari oib ꝯbñficijs:ſi q̄ bꝫ.xi.q.iij. rurſus.⁊.c.qcūqꝫ.qꝺ limitat gl.in.c.cū ꝯtumacia ꝺ he re.li.vi.⁊ Inno.in.d.c.cū bone.⁊ do.An. in.c.i ꝺ iudi. veꝝ ſi excōicatꝰfuit ꝑ cā criali.ſecꝰ ſi ꝑ ciuili:q2 ſi ſtetiſſꝫ p mille ānos nō poſſꝫ ꝑuari. gl.ē ſingularis in.c.ꝯtingit.de dolo ⁊ ꝯtu.

18 ¶ Deciooctauo ꝙ dꝫ ſoluē ꝑ ſinglo dic vnū groſſuꝫ āñqꝫ abſoluaꝭ ſm ſtatutū aliqꝝ epoꝝ qꝺ q̄dē lꝫ videaꝭ ſimoniacū p.c.ad nr̄am . ⁊.c. nemo ꝺ ſimo.tꝫ Hoſti.⁊ Jo.an.in.c.ad aures de ſimo.determināt ꝯtrāū:⁊ qꝺ licitū eſt: qꝺ itelligo veꝝ ſi fit in penā:⁊ vt citiꝰ q̄rat abſolōnē.

19 ¶ Decionono nō valēt ꝯctus facti p excōicatū rōne publici officij ſi erat publicꝰ excōicatꝰ vnde actus publici ⁊ ciuiles nō tenēt: puta q2 tutor extrāneus impōit auctoritatē alienādi:ſeu ſuſcepit ꝓcuratoris offm̄ vel admiſtrationē bonoꝝ eccleſie:aut inſtrā ꝯficit:ſiue vt arbiꝭ laudū ꝓtulit:q2 tales ſunt actus publici. Si vero cōpromiſſum fuit inꝰ eū vt i arbitratorē ita ꝙ arbitramētū accipiat effectū ex ꝯſenſu partiū vt eſt qñ reducit partes ad ꝯcordiā bene tꝫ nō ex vi ſue ſnīe ſed ꝯſenſus partiū. Teſta aūt p occulte excōicatū rōne publici officij bene tenent ſi modo officiū eſt publicū auctoritate ⁊ vtilitate:ſecus ſi fuiſſet publicū auctoritate: ſꝫ vtilitate priuatum ſm Pa.in.c. poſt ceſſionē de pba.quo tñ ad actus ſpūales ſi ſunt tales i qbꝰimprimiꭲ character ſic tenēt:vt collatio ordinū ⁊ huiuſmodi:lꝫ indigeat diſpēſatiōe talꝛ ordiatꝰ vt.j.irregularitaſ.i.§.xxx.Alij aūt actꝰ ſpūales in quibus nō imprimiꭲ character : vt collatio beneficij,⁊ huiuſmōi tenēt qñ publice non ē excōmunicatus rōe publici officij.l.barbarius.ff.de offi.ꝑto.ſunt tñ retractandi ſi is i cuius fauorē ſūt facti ſciebat eū excōicatū:ſed dubitaꭲ de excōicatione:an teneat rōe publici officij lata ab excōicato occulto. Pa.i.d.c. veritatis de do.⁊ ꝯtu.tꝫ poſt factū ad penā irregularitatis euitādā ꝙ non valeat ⁊ plꝫ . Electio ēt licet videaꭲ q̊ ad capitulū ꝑtinere ad officiū publicū:tñ quo ad ſingulares non ē offm̄ publicū ſed ē quedā fraternitas.⁊ ideo non tꝫ facta ab excōicato etiaꝫ occulto. Alij aūt ꝯctꝰ ſup tpalibꝰ initi nō rōne publici officij ſed priuati vt emptio:vēditio ⁊c̄.cōiter teneꭲ ꝙ tenēt vt no. Pa.in.c.ſi vere.eo.ti.⁊ in.d.c. veritatꝭ. quāuis multi doc.teneāt fore nullos ꝯctus.

¶ Vigeſimo non pōt teſtm̄ facere ſm aliq̄s cōius tñ tenetur ꝙ pōt teſtari.vt no. Albri.i.l. i.C.de here.inſti.⁊ Car.in.c.q̄ꝫq̄ꝫ.de vſu.li.vi. ⁊ Pa.in.c.ad proban.de re iudi.q2 equiparaꭲ relegato. 20

¶ Vltimo priuaꭲ eccleſiaſtica ſepltura q2 cui nō cōicamꝰ viuo:nec mortuo cōicare debemꝰ c.ſacris.de ſepul.qꝺ limita niſi abſoluatur. vide multa alia ſi plꝫ i.d.c.ad ꝑbandū.⁊ in.c. veritatis.⁊ in.c.ſi vere notata a doctoribus. 21

Excuſatur

Excuſatur qs a peccato ex decem. Primo ex alienatiōe mentis illicitū agēs quā alienationē adducit qñqꝫ facti q̄litas. ſicut Loth qñ voluit filias proſtituere vt liberaret quos ſuſcepat. vt dicit Aug.in.c.qꝺ ait.xiiij.di. Aliqñ furor ſiue inſania.Aliqñ ebrietas.Vñ quādo ex toto qs eſt extra ſeipm excuſatur a toto: vt pꝫ in.c.aliquos ſcimus.⁊.c.illa cauēda.xv.q i.⁊ i.c.iebriauerūt.ibideꝫ pꝫ ꝙ eſt puniēdus ꝑ ebrietate:ſed non pro commiſſo in ipſa.⁊ ſic videtur tenere glo.ibidem.de quo vide.s̄.Ebrietas.§.iij.Secūdo ex coactione: intellige abſoluta.facit.c.non eſt.xv.q.i.⁊.l.di.c.preſ byteroſ Tertio ex ignorantia ſiue errore:intellige vt.j. dicam: Ignorantia.§.iij.facit ꝑ hoc.xv.q. vi. ſi a ſacerdotibus.xxxiiij.q.ij.in lectum. Quarto excuſat conſuetudo.de quo.s̄.Conſuetudo. §.ix.Quīto neceſſitas.de cōſe.di.v. diſcipulos Sexto pietas:vt pꝫ in.c.conqueſtus.de ferijs. Septimo iocatio ⁊ ludus.vt in.c.i.de ſen.exc. ⁊.xv.q.i.illud relatum.dummodo non ſit noxius.q2.ff.ad.l.acql.l.nam ludus noxius i culpa eſt.Octauo quando fecit diligentiam debitaꝫ vt i.c. Joānes.⁊ in.c.qdā vt aſſeris. de homi. Nono ideliberatio mētꝭ.xxiij.q. iiij. nabuchodonoſor. Decio ex obediētia ſupioris.xiiij.q.

v.c.dixit dñs.xi.q.iij.qd ergo.xxiij.q.i.qd cul/
patur. Intellige ſi nõ ſunt cõtra legem ſupio/
ris.vt.xi.q.iij.ſi dominus.⁊.c.ſe.
1 ¶ Utrũ clericus cui eṗs precipit vt vadat ro/
mã poſſit ſe excuſare:qꝛ alij ſũt meliores ⁊ ma
gis apti.R.gl.in.d.c.qd ergo.⁊.xxiij.q.i.c. ſi.ꝙ
nõ.qꝛ legatõib⁹ordo nõ eſt ſeruandus.ff. ḋ le/
gatio.l.ſciẽdũ.§.pe.Itẽ qꝛ Io.vltimo reſpon/
dit dñs petro.qd ad te:tu me ſequere.

Executor proprie dicit̃ q rẽ iudi/
catã ducit ad effectũ:vt
dicit gl.in.c.ſup qõnũ.de offi.dele.de quo ha/
bet̃.ij.q.vi.c.ei qui appellat.x.ab executore.⁊
in.c.nouit.de appel.⁊ multis alijs locis q ali/
quãdo dr̃ merus executor qñ cã eſt cognita a
ſupiore ⁊ mera executio ſibi mandat̃.vnde ab
iſto appellari nõ põt tam de iure canonico q̃
ciuili.vt de re iudi.c.qḋ ad ꝯſultationẽ.⁊.d.x.
executore.⁊.C.quoꝝ ap.non re.l.ab executiõe.
niſi executor ſententie modũ excedat: vt dicit
tex.in.d.l.Aut niſi male interpretet̃ ſententiã
⁊ huiuſmodi.de quibus p gl.in.d.c.qḋ ad con
ſultationẽ.Aliquãdo vero dicitur mixtus:⁊ ẽ
qñ aliqd a ſupiore mandat̃ exequendũ ſimpli/
citer.vnde talis dꝫ admittere rõnabiles exce/
ptiones.c.ex parte.el.ij.de offi.dele.⁊.c.caꝫ te
decet.de eta.⁊ quali.⁊ in.c.cũ a deo.de reſcrip.
Et hoc veꝝ niſi ꝯſtet ꝙ ſupior ex certa ſciẽtia
ſic velit.vt no.gl.in.d.c.ex parte.Et ab iſto exe
cutore mixto põt appellari ſi aggrauat vel in/
iuriatur.vt.C.de appel.l.ſiqs prouocatione.
1 ¶ Quis põt eſſe executor in cauſis eccleſiaſti/
cis.R.merus executor põt eẽ quilibet clericus
Mixtus vero nõ niſi in dignitate ꝯſtitutus.
vel canonicus eccleſie cathedralis vel pſona
habens alias ſi cõmiſſio ſit ei auctoritate litte
rarũ apoſtolicaꝝ vel legatoꝝ:aut delegatorũ
apoſtolicoꝝ.Secus ſi ab alijs.qꝛ tunc quilibꝫ
clericus poteſt eſſe:vt pꝫ per no.in.c.ſtatutum
de reſcrip.li.vi.
2 ¶ Executores teſtõꝝ:ſiue fidicõmiſſarij q pñt
dari.R.ꝙ ſiue teſtõr ſit clericus ſiue laicus põt
deputare executores tã laicos q̃ clericos ſecu
lares:⁊ etiam religioſos quoſcũqꝫ.dũmõ reli/
gioſi a ſuis ſuperiorib⁹obtineãt licentiaꝫ exe/
quẽdi exceptis fratribus minorib⁹quibus eſt
ꝓhibitum in cle.exiui.in.§.proinde vir ſcũs.
de x.ſig.Fallit hoc ſm Bar.in minorica qñ
diſtributio dꝫ fieri in frẽs ipſos vel moniales
Scẽ clare ſubiectas cure ipſoꝝ herede volun/
tarie ſoluẽte:qꝛ ſic frat̃ minor põt eẽ executor.

⁊ ꝙ tã clericus religioſus q̃ laic⁹ poſſit eſſe exe
cutor.nõ.in.c.religioſus de teſta.li.vi.⁊ p doc.
in.c.tua nobis.⁊ ibi Pa.⁊ in.c.Ioãnes.de te/
ſta.etiã ſi ſit minor.xxv.annis ſm gl.in.d.c.re
ligioſus.⁊ h̃ de ꝯſuetudine.Et ſeqt̃ Albri.in.l.
nulli licere.C.ḋ epi.⁊ cle.dũmodo adultus ſit.
Itẽ nõ admittit̃ ſeru⁹ nec ſurdus mut⁹ ꝓdig⁹
furioſus:q̃uis aliq tenuerit ꝙ ẽt ſeru⁹ ⁊ pupil
lus poſſit eẽ.vt ibi no.Albri.ſꝫ eſt veri⁹ ꝙ nõ.
¶ Utrũ fẽia poſſit deputari.glo.Io.an.i.d.c. 3
religioſus tꝫ ꝙ ꝯſuetudo que ẽ optima intp̃res
legũ hꝫ ꝙ ſic.Pa.in.d.c.tua nobiſ.dicit ꝙ al's
fuit ꝯſultũ ꝙ nõ põt.Sꝫ Bal.tꝫ cũ Ioã.an.⁊
plꝫ.qꝛ mulier nõ cõparet:vt ꝓcuratrix:ſed intẽ
tat actionem noĩe ꝓprio.de quo per eundem
Bal.in.l.id quod pauperibus.⁊ in.l.ſiquis ad
declinandã.C.de epi.⁊ cle.Et ſic nõ ob.l. neqꝫ
femina.ff.de ꝓcur.⁊.l.alienã.C.eo. ⁊.l.ij.ff. de
reg.iu.⁊.iij.q.vij.§.tria.qꝛ vt dixi nõ vt procu
ratrix comparet.
¶ Utrũ poſſint deputari mixti.ſ.ſecularis ⁊ 4
religioſus ſimul vel clericus.R.ꝙ ſic ſm Io.
an.in.d.c.Ioannes.
¶ Utrũ cũ ſimpl'r deputant̃ tres vel q̃ttuor 5
executores.vno mortuo alij poſſint ꝓcedẽ.R.
ꝙ ſic.vel etiam ſi viueret ⁊ nollet exeq poſſent
ipi exeq niſi teſtõr aliud expſſerit vt ẽ tex.in.d.
c.religioſus.
¶ Quid ſi vnus executoꝝ viuit ſed ẽ in remo 6
tis.R.ꝙ nihilomin⁹ ceteri exequẽtur:vt i.d.c.
religioſus.imo ſm glo.ibidem non eſt neceſſe
vocet̃:tũc ſicut ⁊ in electõe.vt in.c.qꝛ propter
⁊ in.c.cũ int̃ vniuerſas.de elec.Sec⁹ ſi nõ mul
tũ diſtaret:qꝛ tũc vocãdus eẽt:⁊ ſi in t̃mino aſ
ſignato nõ venerit ꝓcedẽt ceti.Et h̃ intellige
qñ ſimpl'r ſũt deputati.Sec⁹ ſi cũ aliq̃ limita/
tiõe:puta ꝙ vn⁹ ſine alio non poſſit ⁊ hmõi:qꝛ
tẽ ſuãdũ ẽ ꝙ teſtõr ſtatuit.vt i.d.c.religioſus.
¶ Utrũ offm̃ pfati executoris trãſeat in hẽdi 7
bus.R.gl.in.d.c.religioſus.ꝙ nõ.niſi teſtõr ex
preſſerit.Et h̃ tene p dictũ tex.lꝫ aliq tenuerit
ꝙ trãſeat p.l.cũ vn⁹.⁊.l.a filio.i pn.⁊.l.alimen
ta.in pn.ff.de ali.⁊ ci.le.Alij vero ꝙ re integra
nõ tranſibit ſed non integra ſic.vt de elec.c.in
cauſis.⁊.l.mandatũ.C.man.
¶ Quid ſi ſit ḋputat⁹ executor abbas.S.Pro 8
culi an eo mortuo ſucceſſor ei⁹ exequet̃.R. glo.
i.d.c.religioſus.ꝙ ſi abbas mortuus erat ꝓpi
quus teſtatori non tranſibit ad ſucceſſorem:
quia videtur electa perſona ex affectione ſiue
nomen eius fuerit expreſſum vel non.facit ad

hoc.xij.q.iij.pontifices.de teſta.reqſiſti.Si āt nō erat ꝓpinquus:tūc ſi nomē erat expſſum non tranſibit.Si vero nō erat expreſſum trā/ ſibit.de offi.dele.qm̄ requiſiſti.

9 ¶ Querit an teneat deputat⁹ executor accepta re.R.Pa.in.d.c.ioannes.ꝙ nō:niſi tacite ac/ ceptaſſet vel expſſe.q2 nō poſſet renūciare. Et dr̄ tacite acceptare qñ aliqd fecit qd̄ ptinet ad h̄ꝛ hmōi.Itē ſi ſciēter recepit lr̄as qbus ſibi offm̄ deferebat.ar.l.i.§.i.ff.de ꝓcur.aut ſi ipſe ꝯſenſit qñ teſtator ad illud offm̄ cū deputabat ad h̄.l.vxori.§.i.ff.ad.l.cor.de fal.facit.l.ex ſen/ tentia.ff.de te.tu.Poſſ3 tñ ep̄s i legatis ad pi as cās citra acceptationē cōpellere ſi ñ vt exe cutorē ſaltē vt delegatū. ſicut i q̄libet alia de legatione.vt.C.q pro ſua iuriſdi.l.vnica: ꝛ.c. paſtoralis.de offi.dele.

10 ¶ Quando tenētur executores exequi.R.Pa. in.c.nos quidem.de teſta.ꝙ aut teſtator proui dit ſibi de tempore. ꝛ illud ſerua. Vnum ta men ſemper nota.ꝙ licet teſtator mādet aliqd fieri infra certum tempus computandū a die mortis.intelligitur ꝛ ſuppletur ꝛ ſciētie ꝛ adi/ te hereditatis.vt ꝓbat tex.i.l.ſtatuliberos.§. ſi quis heredi.ff.de ſtatuliber.facit text. iuncta glo.in.l.fina.§.ſi autem dubius.C.de in.deli. Si v̄o teſtator nō prouidit ſibi de tēpore:tūc Pa.dicit in.c.ſi heredes.de teſta.ꝙ ſi res lega ta eſt in patrimonio teſtatoris pōt abſolui ſiñ mora.Nā dominiū illico adita hereditate trā ſit in legatariū.vt in.l.ſi tibi homo.§.cum ſer/ uus:ꝛ qd̄ ibi no.ff.de le.i.ꝛ in.l.cu3 res.i prin. ibide3 dicitur ꝙ ſi nō ſoluatur ſine mora here des cōdēnant ad preſtandū vſurā ꝛ oēm vtili tatē.Idem etia3 ſi eſſet pecunia legata:vt i.l.ſi domus.§.i pecūia.ff.de leg.i.vbi dicitur ꝙ ad ſolutionē tēpus modicū dādū eſt.Sed gl.ibid̄ illud breue tēpus dicit fore.x. dies a precepto iudicis:vel ſaltem arbitrariū pēſata quātitate ꝛ qualitate hereditatis.ꝛ ſi nō h3 d3 repire vn decūqꝫ.l.ſi pecunia.ff.de le.ij.Et hoc tene quo ad obligationē.quo aūt ad penā.ſ.vt cogātur ſoluere cū oī emolumento ꝛ itereſſe:dic ꝙ i le/ gatiſ ad pias cās eſt tēpus ſex mēſiū:vt i aut̄ de eccle.ti.§.ſi aūt legatū.Idem dicerē in lega tis ad non pias cās per ar.a maiori. in.d. §. ſi aūt legatum.ꝛ hoc a die iſinuationis teſtamē/ ti ꝙ ſi per annum a die monitionis per iudicē ſibi facte nō iplet quecūqꝫ relicta priuatur to/ ta hereditate ꝛ veniet ad ſubſtitutos.vel ſi nō ſunt veniet ordine ſeruato coheredibus adeū/ tibus:vel generali fideicōmiſſario ꝛ ceteris.ſ3 ꝙ habet i aut̄.amplius.C.de fideicōmiſ.l3 poſ ſit iudex cogere etiā ante prefatū tp̄s executo res vel heredes alio remedio.

¶ Vtr̄ executore non exequēte deuoluat ad 11 epiſcopū executio.R.Pa.in d.c.nos quidē:ꝙ ſi pceſſit duplex monitio poſt negligētiā debē tis exequi ſtati in legatis ad pias cauſas deuol uit:nec requirit aliud tēpus.vt vr̄ innuere tex. in aut̄.de ec.ti..§.ſi aūt.qui hoc iuſſi ſūt. Et ſic intelligerem nō.per Bar.in.d. aut̄. amplius. Si ſola vnica monitio pceſſit expectatur ān⁹ āteqꝫ deuoluat ad ep̄m.Sed aduerte ꝙ hodie epiſcopi p ſtatuta diſponūt vt currat ānus a die mortis admonēdo generaliter quoſcūqꝫ.ꝛ ſic poſt oium deuoluetur intelligēdo a die mor tis ꝛ ſciētie ꝛ adite herditatiſ vt ſupra dixi.Li. mitat Ri.in.iiij.di.xxxv.hoc verū ſi hēt bo na i prōptu:de qbus poſſit infra annum lega ta implere:aliaſ nō deuoluitur ad ep̄3.Qd̄ nō.

¶ Queritur:quidam reliquit centum pauperi 12 bus declādis per ſemproniū:an elapſo āno declaratione nō facta epiſcopus poſſit eligere pauperes vigore ſtatuti prefati i precedēti.q. R.Bar.in.l.cū quidam.ita.ff.de le.ij.ꝛ ſequit. Pa.in.d.c.nos quidē ꝙ non.quia ſtatutu3 lo quitur de executore:ꝛ in eo haberet locū vt nō poſſet amplius ſe itromittere.ar.c.litteras. de ſup.ne.prela.ſed habens declarare nō eſt execu tor.ſicut dicimus dr̄iam iter iudicem qui decla rat ꝛ executorem.C.de exe.rei.iud.l. executore3 qd̄ no.quia probat ꝙ frater minor qui nō pōt eſſe executor bene poſſet eē declarator ꝛ ſimili ter conſultor.cū nullo iure prohibeatur.d̄ quo dic vt infra.§.xxvi.

¶ Vtrū prefata deuolutio habeat locum ta3 13 in legatis ad pias cauſas qꝫ nō pias.R.Pa.i c.ſi heredes.de teſta.ꝙ in legatis ad pias cau ſas non eſt dubium.In alijs autem eſt diuerſi tas iter doc.Sed ipſe Pa.hic cōcordat ꝙ aut ep̄s vult ſe ipedire añqꝫ heres ſit priuat⁹ he reditate.ſ.ante lapſum āni.ꝛ ſic poteſt ſe impe dire ꝛ compellere. Similiter ſi heres icidit i pe nā priuationis.ſed de facto ea3 poſſidet.q2 ne mo eam petit.nam tūc ceſſat ratio.d.aut̄. am pli⁹:ꝛ que vult vt hereditas cū honore exequē di tranſeat ad aliū.ꝛ habebit locum.d.c.ſi he redes.qd̄ loqtur generaliter.Nec ob.ꝙ nō d3 ep̄s ipendere officiu3 ſuū non iploratū ad vti litatē priuatā ꝯ dertermiata i.c.bone memorie el primo.de poſtu.p̄la.q2 pro quo ipendit ē mi

ſerabilis pſona.ꝛ ideo pōt:vt ibi no.qꝛ defunctus ē deſtitutus oī auxilio.ꝛ iō merito etiam nō imploratus pōt iudex impēdere officiū ſuum. Aut vult ſe īpedire poſtq̄ꝫ puenit ad alioſ hereditas pp priuationē primoꝝ.ꝛ ſic nō pōt reſpectu executōis:ſꝫ bñ reſpectu cōpulſionis ſiēde heredi nouo vt exeq̄tur qꝛ tūc habebit locū.d.aut.amplius.Et ſic ꝯcorda.d.c.ſi heredeſ cū.d.aut.amplius.

14 ¶ Quid ſi teſtator exp̄ſſe ꝓhibuit ne ep̄s ſe ipediat.R. Pa.in.c.tua nobis.de teſta.ꝙ quo ad cōpulſionē executoꝝ ñ valet qꝛ ſicut ipſe ſi viueret nō poſſet ſe eximere a foro ep̄i.ita nec executores ſubtrahē potuit.vt pꝫ in.d.c.tua nob Quo vero ad deuolutionē executōis dicit idē Pa.ibidē ꝙ ſi teſtator ꝓuidit d alio executore in caſu negligētie primi ille exequeꝛ nō ep̄ſ ar. in.l.nulli.ꝛ in.l.ſiqs ad declinādaꝫ.C. de epi.ꝛ cle.Aut ſolū ꝓhibuit ep̄ꝫ exeq nō ꝓuiſo ſibi de alio executore:ꝛ tūc in legatis ad pias cās nihilominꝰ exequeꝛ nō obſtāte ꝓhibitōe.tex.bonus ē in aut.de ec.ti.§.ſi qs aūt ꝓ redemptōe cū duobꝰ.§.ſe.ꝛ in.d.c.tua nobis.In alijs auteꝫ non.

15 ¶ Vtrū executor hēat actionē ꝯ heredem. R. Pa.in.c.ioānes.de teſta.ꝙ aut ē purus executor.ꝛ ſic nec de iure ciuili nec canonico hꝫ. ſed pōt iplorare officiū iudicis ꝯ detinētes bona defuncti ar.in.l.hereditas.in fi.ff.de pe.hꝛ. ꝛ i l. qntꝰ.ff.de an.le.Et h̄ voluit Dy.in.l.luciuſ. §.menia.ff.ad tre.ꝛ Bar.in.l.ſi qs ticio.ff.d le. ij. Glo.in.d.§.menia limitat veꝝ:niſi in legatis ad pias cās:qꝛ tūc diꝛ hꝛe actioneꝫ ꝯ heredes.allat.l.nulli.C.d epi.ꝛ cle.Idē tꝫ glo.in. d. l.ſiqs ticio.Si vero nō eſt purus executor ſed legatariꝰ:ſicut qñ v̄ba diſpōis ꝯferūtur in cū tacite vl' expreſſe.Exēplū dicit teſtōr relinq̄ ticio centū:ꝛ volo illa reſtituat ſeyo:tūc poterit agere ꝯ detinenteꝫ bona tanq̄ꝫ legatariꝰ. ꝛ eſt vtile:qꝛ ſi deficeret fideicōmiſſum ex pſona fideicōmiſſaria accreſceret ſibi ꝛ nō heredi. vt i d.l.ſi qs ticio.Idē erit vbi tacite ꝯferꝛ in eum diſpoſitio.puta qꝛ eſt particeps illiꝰ relicti.ſm gl.in.d.§.menia.ꝛ i gl.d.l.ſi qs ticio.ꝛ ibi vide.

16 ¶ Vtrū executor poſſit vendere bōa defuncti ꝓ executiōe vltime voluntatis.R. Pa.in.d.c. Joānes:ꝙ ſi eſt executor vniuerſalis: puta qꝛ oīa ſunt diſtribuēda paupibus.ſic poterit.d.l. ſi qs ad declinādū.Si v̄o ē pticularis nō pōt: niſi teſtator expreſſe ꝯceſſerit.vt in.l.alio hered ff.de ali.ꝛ ci.le.Sicut cōiter hodie ē in teſtamētis daꝛ libera vendendi auc̄itas ipſis ꝓ executione vltime voluntatis. Et qd importēt dc̄a v̄ba vide Bar.i.d.l.alio.Et cautela ē ꝙ addaꝛ ſic.Dans eis generale mādatū cū libera adminiſtratiōe agendi:exigendi:diſtrahendi ꝛc̄.

¶ Vtrum cū teſtator relinq̄t centum ꝓ reſtituendis male ablatis:ꝛ nō repiūtur male ablata vſq̄ꝫ ad illā ſummā reſiduū ſit diſtribuēdū.R. Pa.in.d.c.tua nobis:Ja.d arc.in tractatu executiōis.vt refert ꝛ ſeqꝛ Bal.in.d.l.ſiqs ad declinandaꝫ.diſtinguit ꝙ aut teſtator ꝓhibuit in aliū vſuꝫ ꝯuerti.ꝛ ſic cedet heredi reſiduū:quēadmodū qñ deficit aliud legatū.vt.d.l.ſiqs ticio.ꝛ exp̄ſſio cāe limitat legatū.vt in.l. fi.ff. de au.ꝛ ar.le.Aut ſimpl'r diſpoſuit:ꝛ tūc dꝫ dictū reſiduū dari paupibꝰ.vt in.l.legatū.ff.de vſu. ꝛ vſufruc.le.qꝛ ſicut deſtinatū in vnum pium vſum:ſi nō pōt dꝫ ꝯuerti in aliū piū.vt i.c.nos qdem.de teſta.ꝛ facit in ar.d.l.legatū.ſic ꝛ hic. Et hoc puto veriſſimū.qd tenet etiā.Jo.an.i addi.ad Spe.in ti.de inſtru.edi.§.nūc vero ali q̄.v̄.ꝛ ſcias.Et maxime ſm Pa. vbi.ſ̄. qꝛ ex quo expreſſit certā quātitateꝫ preſumendū eſt illā deberi:lꝫ nō appareant creditores.Et idē dicit fore ſeruandū in cautiōe quā faciūt vſurarij.vt etiam no.in.c.quāquaꝫ de vſuris.li.vi Cōſulo tñ hoc fiendū de ꝯſilio ep̄i vel heredis ꝛ iſtud ſequendū in ꝯſcientia quāuis alij diſtiguant ſi executor eſt nudus miniſter.ꝛ ſic reddet heredi.d.l.ſi quis ticio.ꝛ.l.codicill'. in principio.ti.Si vero nō eſt nuduſ executor:tūc reſiduum erit ipſius executoris. Poſſet hec opi.i cōſcientia procedere quādo legaſſꝫ dicto executori cū expreſſione creditoꝝ ſecūdum ꝙ in libro ſuo inueniet ꝛ huiuſmodi quia tunc reſiduum ſumme videreꝛ voluiſſe legare executori.vt.l. pater.§.tuſculanus.ff.de le.iij.ꝛ.l.filio .§. matri.ff.de adi.le. 17

¶ Vtrū executor cui teſtator dedit aliq̄d ad diſtribuendū vbi ei videbiꝛ ꝛ placuerit: teneaꝛ illud diſtribuere in pios vſus.R.ꝙ ſic ſi aliud non apparet de mente teſtatoris.facit.c.cū tibi.de teſta.Sꝫ melius v̄bū videbiꝛ.ꝛ verbuꝫ placuerit ꝙ referꝛ ad arbitriū boni viri.ff. de fideicōmiſ.li.l.thais.§.ſorore ſua.ꝛ.l.fideicommiſſa libertas.la.ij.Bonꝰ aūt vir arbitrabitur magis ad ſaluteꝫ aīe teſtatoris diſpenſandum q̄ꝫ alias de fo.ꝯpe.c.ꝯqueſtus.Et ad ſalutem magis facit vt inter paupes diſpenſetur.l.id quod pauperibus.ꝛ.l.nulli.ꝛ.l.ſi quis ad declinandū.C.de epi.ꝛ cle.nec impeditur diſpoſitio 18

teſtatoris:ſʒ non ſint expreſſe ꝑſone qbus de/beat fieri: vt in dictis legibus. Item qꝛ debe/mus interpretari volūtatem teſtatoris in me liorē ꝛ fauorabiliorem cām ꝓpter regulaʒ: qꝛ in teſtamentis fit melior interpretatio.c.cū di lecti.de dona.ff.de re.iur.l.in teſtamentis.ff.ð vi.tri.oleoqʒ le.l.iij. Cum ergo nullā ſit melior q̄ vt in pauperes xp̄i diſpenſetur.ita fiet aliē ſi non fiet: epiſcopuſ reuocare poterit ꝛ debet executionem. Pe.tamen de pu.tractatu de ca no.por.epi.c.ix.tenet ꝙ medietas debet dari pauperibꝰ: ꝛ medietas pijs locis. Nihil tamē allat.ꝛ eſt ſatis equa.

19 ¶ Vtrū executor etiā cū ꝯſenſu epi poſſit imu tare vſum deſtinatū per teſtatoreʒ in melioreʒ vide infra Legatū.ij.§.xi.

20 ¶ Vtrū religioſus exemptus deputatꝰ execu tor ſi in exequendo deliquit poſſit puniri ab or dinario. R. ꝙ ſic.tex.eſt in cle.vnica.de teſta. vbi etiam eis religioſis īponitur vt reddāt rō nē de executione ordinarijs. ꝛ ſilr ordinarijs vt exigāt. Limitat Ri.in.iiij.di.xlv.ar.v.q.ij. veꝝ in religioſis q habent exemptioneʒ cōeʒ q tamen poſſent ꝯueniri rōne ꝯ̄ctus vel deli/cti: ſeu rei.vt in .c.i. de priuile. lib. vi. Secus in alijs. qui etiam ex predictis conueniri non poſſunt: qꝛ non poſſunt tales puniri ab ordi/narijs.ꝛ placet.

21 ¶ Vtrū prelatus religioſi q dedit licentiaʒ ac/ceptandi executioneʒ religioſo poſſit caʒ reuo care re etiam nō integra.R.glo.in.d.cle.vnica ꝙ ſic.cū religioſus nō habeat velle nec nolle ꝛ executio fiet per collegam: aut ſi alius deputa tus nō eſt per epm.

22 ¶ Vtꝝ executor poſſit diſtribuē ī filios vl' cō ſanguineos ꝓprios.við.ſ̄. Elemoſyna.§.iij.

23 ¶ Vtꝝ dilatio executiōis pie preiudicet aie te ſtatoris.R.ſm Ri.vbi.ſ̄.q.iiij.ꝙ ſic.cuius rō eſt duplex. Prima qꝛ eccleſia ꝛ paupes nō ex/citant ad orādū: ſicut facerent ſi eis dareꝰ lega tū. Acceleratio aūt feruentiuʒ orōnuʒ pro aia defuncti multum valet ad eius alleuiationem ꝛ celeriorem expeditionem. Scða rō qꝛ ſiē aia ī charitate decedens ꝛ aliquid purgabile ſecuʒ portās in hac vita meruit vt elemoſyne ſi pro ea denꝰ ꝓſint nō ad augmentum gratie: ſed ad alleuiationem ꝛ breuiationē pene. Et iō quan to citius impleꝰ tanto citius alleuiaꝰ: ꝛ ecōuer ſo quanto tardius impletur tāto tardius libe raꝰ nō tñ pp hoc ſi nunq̄ implerenꝰ ꝑpetuo ſtaret in penis.ſed ſolū multo tardiuſ liberare tur. Ex quo pʒ ꝙ grauiſſime peccant ꝛ magnā ꝑditioneʒ faciunt q q̄citius poſſunt nō exe/quūtur. vnde vocanꝰ necatores egentiū in.c.q oblatiōes.el primo.cū duobus.c.ſe.xxiij.q ij.ꝛ in.c.q oblatiōes.el.ij. Et dicūꝰ venire ad exina nitionem fidei: ꝛ ꝙ habēdi ſunt ſicut q nō cre dūt iudiciuʒ dei. Idē dicendū de reſtitōe quā ſtatuerūt fieri. vnde in cronicis minoꝝ legitur ꝙ quidā impediebaꝰ intrare padiſuʒ quouſqʒ facta fuit reſtitutio.qꝛ niſi fiet luet in penis.fa cit ad hoc.c.in lr̄is.de rapto.

24 ¶ Sed nunqd excuſanꝰ prefati executores ſi ꝓpterea tardant vt res defuncti melius ven/danꝰ.R.ſm.S.Tho.in q̄libet.ꝙ mora modici tp̄is nō videꝰ eſſe magnū piculum. Unde ſi ex ecutor p modicum tp̄us differat vt rebus de/functi melius venditis ampliores elemoſynaſ facē poſſit.licite facit. Qð intelligo veꝝ qū tā tū eſt augmentū ꝙ preualet tarditati. puta qꝛ elemoſyna illa quā habuiſſet de illis rebus ci/to venditis ꝛ tp̄s tardatōis in quo penā ſuſti nuit nō iudicantur tantū ſatiſfactoria quātuʒ ē elemoſyna que elicitur ex tardatiōe.al's non liceret qꝛ nō eſt fiendū malū mihi ꝓ bono alte rius. Et hoc pʒ ex eo qð ſubiungit. Si vero in quit.ſ.Tho.p multū tp̄s differat: vt in modi/co ampliores elemoſynas faciat nō excuſatur a culpa qꝛ forte defunctus a purgatorio libe/ratur interi. Et ſic fruſtraꝰ remedio quo mltū indigebat. Faciat ergo ꝙ magis rōnabiliē vi/detur expedire aīe defuncti.

25 ¶ Quid ſi qs deputauit executorē cū iſta ꝯdi tiōe: vt exeqꝰ cū ꝯſilio tal'.R.ꝙ aut dixit cū ꝯſi lio.ꝛ ſic executō lʒ teneaꝰ petē ꝯſiliū tñ nō tene tur ſeq. Si vo dixit ꝙ exeqꝰ ſʒ ꝯſiliū: ſic teneꝰ ſeq ip̄m.vt tʒ Albri.i.l.nulli.C.de epi.ꝛ cle. vi/de.ſ̄. Conſilium.§.iiij.

26 ¶ Quid ſit fraꝰ mior ille cꝰ ꝯſilio exeq dʒ.R.ꝙ diuerſa ē opi.iter doc. Sʒ tu dic ꝙ fraꝰ mior lʒ nō poſſit eē executor: pōt tñ eē ꝯſultō: qꝛ execu tō oʒ ꝙ ſit ꝯ̄tatō pecūiaꝝ ꝛ vēditor reꝝ ꝛ hu iuſmōi q̄ nullo mō ꝯueniūt frī miori: ſʒ daꝰ cō ſiliū i nullo derogat ſue ꝓfeſſiōi. Et ſic p h̄ eua cuaꝰ rō. De.i.c.fi.ð te.li.vi.q tʒ ꝙ ñ pōt eē ꝯſi liariꝰ tali mō ꝙ al'r nō poſſit fieri diſpēſatio: ni ſi ſm ſuū ꝯſiliū. Et ſic ſm p̄dicta limita. Nā ſi teſtōr religd.c.dāda paupibꝰ declarādis p frēʒ minorē.h̄ nō derogat ſue ꝓfeſſiōi ꝛ lʒ. De h̄ p Bar.expreſſe in tractatu minoricarum.

Exemptus dr̄ q nō ſubeſt iuriſ ditiōi ordinarij vt

patet ꝛ no.in.c.cum perſone.de priuile.lib.vj.
Solus ergo papa vel legat⁹ de latere pōt co/
gnoſcere de cauſis cōtra exēptū.vt no.in.c.qđ
trāſlationē.de offi.le.ſecus in alijs legatis.vt
ibi.vñ eximere proprie ē ap̄lice ſedis.xvj.q.i.
frater.vj.q.iij.nunc vero.no.Jo.an.in glo.d.
c.i.de priuile.li.vj.
1 ¶Quot modis daꝛ exēptio.R.vt no.Pa.in
c.tuaꝝ.de priuile.ꝙ duobus modis.Prio ra/
tione loci.puta mōaſterij vel eccl'ie ꝛ hmōi.ꝛ
in iſtis habet locum.c.i.de priuile.li.vj.ꝙ rōe
delicti cōmiſſi extra locū exēptum.vel rōne cō
tractus alibi initi.vel ratione rei alibi ſite pñt
corā ordinario cōueniri ꝛ ab eo puniri.Et exē
pta eccleſia vel monaſteriū intelliguntur exē/
pti etiā ipſius monachi vel canonici clerici ēt
ꝛ cōuerſi perpetuoqꝫ oblati:nō aūt eiuſdeꝫ
eccleſie p̄ſbyꝛ qui parrochianoꝝ curam habet
ꝗ ad ea que ad eandē curā ptinēt.nec ipſi par
rochiani.vt in.c.p exēptionē.de priuile.lib.vj.
Eximitur etiaꝫ exēpto monaſterio ſm glo.in
d.c.ipſius cimiteriū:ꝛ dom⁹ ꝛ theatrū cū hor
tis ꝛ arcis que ſunt iuxta eccleſiā.ar.xij.q.i.ne
ceſſaria.ꝛ.c.nulla.xvij.q.iiij.diffinuit.Idē dic
in dormitorio ꝛ domib⁹ clericoꝝ q̄ ſūt iuꝛ ec/
cleſiam cū eoꝝ hortis.ar.d.c.neceſſaria.ꝛ diffi
nit.Scđo daꝛ exēptio rōe pſone ꝛ nō loci.vt i
ꝑuilegio ꝯceſſo capellanis ꝛ familiarib⁹ pape
ꝛ de talib⁹ nō hꝫ locū.d.c.i.qꝛ nec ēt rōne deli
cti pñt puniri ab ordinarijs.alr coꝝ priuilegi
um cēt inutile:qđ eē nō dꝫ.vt i.c.ſi papa.de ꝑ/
uile.li.vj.ex qb⁹ oibus ꝯclude ꝙ exēpt⁹ rōe ali
cuius loci vel rei nō cēſeꝛ exēptus rōne alteri⁹
rei vel loci.Vñ ꝑuilegiū ꝯceſſuꝫ pſonis reſpe
ctu certi loci nō extēdiꝛ vltra locū.Vñ cēſeꝛ ꝑ
uilegiū potius reale q̄ꝫ pſonale.vt no.Pa.in
c.cū capella.de ꝑuile.ſec⁹ i exēptione reſpectu
pſone vt pꝫ.Aduerte ꝙ ſi canonici alicuius ec
cleſie eximāꝛ ipſi ſoli ſūt exēpti:nō āt eccl'ia vl'
alij ei⁹ clerici.Si aūt clerici cuiuſuis eccl'ie exi
māꝛ tūc tā canonici q̄ꝫ alij clerici ſūt exēpti:ñ
aūt eccl'ia niſi aliud exp̄maꝛ.vt in.d.c.p exēpti
onē:nec etiā ꝯuerſi vl' oblati.vt dicit gl.ibidē.
2 ¶Quibus vbis ꝓbaꝛ exēptio.R.ꝙ multipli
citer.vt ꝓbaꝛ in.d.c.ſi papa.puta ſi dicatur in
priuilegio a papa vel ſententiādo eccl'iaꝫ iuris
beati petri exiſtere.ſiue adius ꝓprietatē roma
ne eccl'ie pertinere.vel ad romanā eccl'iaꝫ ſpe
cialiꝛ aut ſine medio ꝛ ſimpl'r pertinere.vel ſi
dicat ꝙ eccleſia ſit libera:ſeu ꝙ potiaꝛ romane
eccl'ie libertate:ſiue ꝙ.epūs ñ audeat illic cathe
drā collocare:ſeu aliquod imperium exercere:
vel ptātem:aut ꝙ eximit a ptāte epī.Itē ſi re
cipianꝛ in ꝓprios ſubiectos ꝑ hmōi ꝛ ſilia co
gnoſciꝛ exēptio.vt ibi pꝫ.ſecus ſi reperieꝛ ſub
defenſione.vt in.c.ex ptē.el.ij.de priuile.vel in
ꝓprios filios:qꝛ nō eſſent exempti.vt ibi dici/
tur.ꝛ ibi vide.ꝛ quod ibi no.
¶Vtruꝫ exēptus teneatur citatus ab ordina 3
rio cōparere.R.Pa.in.c.cū ordinē.de reſcrip.
ꝙ aut ē notorie exēptus ꝛ iā diu toleratus pri
uilegio exēptionis:ſicut ſunt mendicantes:ꝛ
ſic ñ teneꝛ nec valebit ſnīa ſup ꝑncipali:qꝛ eſt
a nō ſuo iudice:neqꝫ tanq̄ꝫ ꝯtra ꝯtumacē.Ad
hoc tex.in.l.nō vꝛ.ff.de iudi.ꝛ bonus tex.i cle.
paſtoralis.§.piſana.ꝛ ibi bona glo.ff.de re iu/
di.ꝛ glo.in.c.veniēs.de accu.ꝛ.ij.q.iij.ſi epūs.ꝛ
per Inno.in.c.ij.de dila.ꝛ Bar.in.l.ij.ff.ſi qs
in ius vo.nō ie.lꝫ in aliis terminis.Si vo nō
conſtat ita notorie:tunc tenetur comparere ꝛ
allegare priuilegium ꝛ in loco ꝯgruo ꝛ ſecuro
infra terminum competentem ordinario oſt/
dere.ſm ꝙ dꝛ in.c.cū pſone.de ꝑuile.li.vi.
¶Vtrum pendente lite ſuper validitate pri 4
uilegij:ſeu an fuerit ꝯceſſum vel nō debeat qs
priuari vel interdici vſu poſſeſſionis.vel qua
ſi etiam ſi poſſeſſio ſit contra ius.R.Pa.in.c.
i.vt lite pen.ni.Inno.ꝙ non.tex.eſt in dicto.c.
cum perſone.in.§.ꝙ ſi tales.cum.§.ſequenti.
ꝛ hoc idē tenent ibi docto.vt dicit Jo.mo.vt
ibi no.De.ꝙ pendente lite non eſt turband⁹
in poſſeſſione ſua:etiaꝫ ſi poſſideat contra ius
commune:dummodo ex aliqua probatione:lꝫ
non ſufficienti ad finalem intentum ipſe iuſti
ficet poſſeſſionem.ꝛ ita videtur ſonare ibi tex.
vnde Jo.an.in glo vltima ibidem dicit.No
quantus fauor priuilegio debetur.Eſt eniꝫ ex
ſe priuilegium fauorabile:ſed preſcriptio odi/
oſa.de deci.c.ex parte.ꝛ.c.tua.de re.iur.odia.
Hec Jo.an.
¶Quid ſi exemptus litigat cum ordinario ꝛ 5
non allegat exemptionem an perdat eam.per
hoc R.Pa.in.c.i.de ſentē.ꝛ re iudi.ꝙ nō:nec
tenet ſententia.Nec ob.taciturnita.quia ēt
ſi voluiſſet non potuiſſet in illum conſentire.
vt in iudicem.de arbi.cum tempore.ꝛ hoc tꝫ
Jo.an.in regula ſcienti.lib.vi.in mercurialib⁹
facit quod no.in.l.i.C.vbi de cri.agi oꝫ.Nō eſt
ſm Pa.in.d.c.cum tpe.qꝛ exemptus nō pōt
renunciare exēptioni:qꝛ tangiꝛ ne dum fauor
exempti:ſꝫ etiā ſupioris qui ipſum exemit.vt
i.c.ad ap̄licā.de rl'a.ꝛ in.l.ſi qs in ꝯſcribendo.

c.de epi.⁊ cle. Albri.tñ in.d.l.ſi quiſ.tenet ꝙ ex
emptus põt renunciare priuilegio exemptõis
p.d.l.ſi quis. Et ad.ll.contrarias reſpondit ꝙ
loquunť de priuilegio iuris cõmunis introdu
cto in fauorẽ ordinis clericaliſ renunciari non
põt ſed ſuo ꝑuilegio ſpũali bene poteſt. ⁊ veri
us credo qñ ipſe impetrauit. Et prima opinio
eſt vera quãdo ſuperior proprio motu aliquẽ
exemit. Quod nõ bene.
6 ¶ Vtrũ exemptus poſſit abſolui ab epõ ab ex
cõicatione inflicta a canone quã ſibi conditor
canonis non reſeruauit. ℞. Pa.in.c.ſignifica
ſti.de fo.compe. Fede.conſi.xiiij. ⁊ Jo.de lign.
in cle.ne in agro. de ſta.rľa. tenent ꝙ ſic. Sed
Jo.an.in rľa ſcienti prealle. dicit ꝙ non. Pa.
hoc ſequiť.qꝛ non eſt ſue iuriſditionis:nec põt
ſe ſubmittere ſine licentia pape rõne dicta in
precedẽti.q.in fi., Excipere tñ videť Jo.an.in
c.religioſo.de ſen.ex.li.vi.excõicatos pro inie/
ctione manuũ violenta p rõnem tex.ibidem.ſ.
ne materia euagandi.cũ tñ ꝯtriũ teneat in cle.
cũ ex eo.de ſen.ex.in glo.fi. Et ꝓpterea teneo
q nec in illo caſu.c.religioſo.nec in alio exem/
ptus poſſit abſolui ab epõ: niſi vbi ſpecialiť ei
cõmittiť a papa.⁊.d.c.religioſo loquiť de non
exemptis quos antea non poterat abſoluere
propter.c.cum illorum.de ſen.ex. Et hoc tene.
qꝛ ſi de exemptis intellexiſſet ſic dixiſſet ſicut
dicit in.d.cle.cum ex eo.in fi.
7 ¶ Quid poteſt exercere archiepus vel eps in
loco exempto.vide.ſ̃.Archiepiſcopus.§.iij.
8 ¶ Vtrũ exemptus rõne loci ſi deliquerit alibi
vel contrahat aut res ipſa cõſiſtat poſſit in lo
co domicilij conueniri aut puniri p ordinariũ
℞.ꝙ non.nec habet ptãtem remittendi cũ ſi
conueniať. vt in.d.c.i.de priui.li.vi. Similiter
ſi delictũ vel contract⁹ vel res ipſa litigioſa ſit
in loco exempto nõ poterit impedire ſe. Intel
ligiť ergo.d.c.i.ꝙ rõne delicti vel contractus
pñt p ordinarios ꝯueniri.ſ.ſi inuenianť extra
locũ exemptuꝫ vel remittentur. vt no.in.d.c.i.
Sunt tñ quidã exempti rõne locoꝝ ⁊ perſone
qui etiam rõne delicti aut contractus vel rei
nullo modo poſſunt conueniri. vt fratres mi/
nores:predicatores:⁊ ciſtercienſes ⁊ multi alij
9 ¶ Vtrũ delinquens in loco exempto ligetur
ſtatuto epi.vide.j.Statutum.§.ij.
10 ¶ Vtrũ cũ ſtatuto epi caueť ne quis accedat
ad quelibet monaſteria monialiũ ſub pena ex/
cõicationis quã incurrat ipſo facto ſint excõi
cati qui accedunt ad monaſteria exempta mo/
nialiũ.℞.ꝙ ſic.ſi ſine licentia illi⁹ ad quẽ ptinet
accedunt. Ratio qꝛ ſine pfata licentia acceſſus
eſt prohibitus.vt in.c.periculoſo.de ſta.mo.li.
vi. Et ideo ſi epi vt compeſcant tales acceſſus
addunt penã licite faciũt.⁊ ideo liganť.nec di/
cendũ q delictũ cõmittať in loco exempto ſolũ
ſed etiã in nõ exempto. vꝫ cũ accedũt añqꝫ p/
uenerint. Item pꝫ p hoc qd no. Bar.in l.rele/
gatoꝝ.ff.de interdic.qui dicit ꝙ ciuitas ꝓpter
cõmodũ ciuitatiſ vel odiũ coꝝ ad quos nõ vult
vadãt ꝓhibere põt ciuibus ſuis ne vadant ad
talem terrã.hoc no. Pa.in.c.poſtulaſti.de fo.
compe.ergo ſimiliter in caſu predicto. Et hoc
tenet.d. Phi.de peruſio in.c.vt aiaꝝ.de cõſti.
li.vi.ſecus ſi prohiberent ne quoq̊ mõ ſine coꝝ
licentia quis accederet:qꝛ niſi preſidentes mo/
naſterijs eſſent culpabiles in admittendo non
valeret coꝝ ſtatutũ cũ eſſet cõtra ius cõmune
vt in.d.c.periculoſo.ꝯ qd eps nõ põt ſtatuere
niſi ex iuſta cã.vt tenet Bal.in.l.oẽs pplí.ff.d
iu.⁊ iure.⁊ do. Anto.in.c.veſtra.de loca.poſſũt
imo obliganť primateſ archiepi ⁊ epi vniuerſi
ſub pena eterne maledictionis in propria dio/
ceſi monaſteria exempta que imediate ſubſũt
romane eccleſie auctoritate apoſtolica cogere
vt ſeruent clauſurã. vt in.d.c.periculoſo. Si/
militer dñt ea viſitare eadeꝫ auctoritate ſingu
lis annis. vt in cle.attendentes de ſta.reg. ⁊ ß
de precepto ꝑm glo.ibidẽ propter ꝟ. debeant
quod eſt preceptiuuꝫ.vt in.c.oblate de ap. ⁊ in
c.vt fame. de ſen.ex.lꝫ.in.c.i. de deſpon.impu.
ſapiat honeſtatem.
¶ Vtrũ exempti poſſint oratoria vel capellas 11
in locis non exemptis edificare.℞.ꝙ nõ.nec in
ſic cõſtructis celebrare vel celebrari facere: niſi
de licentia dioceſani loci. vt in.c.auctoritate.d
priuile.li.vi. Intellige niſi ex licentia pape hoc
facerent:aliter dioceſani eoſ cõpeſcere poſſunt
vt in.d.c.auctoritate. Et intellige de oratorijs
publicis:qꝛ in priuatis pñt. vt no.glo.ibidem.
Hec intelligo in publicis factis oratorijs q
non poſſunt celebrare.verũ qñ epi prohibitio/
nem feciſſent:ne in eis celebrareť:alias qñ cõi/
ter in eis celebrať ſi fiat de ꝯſenſu illius qui cu
ram coꝝ hꝫ ſufficit ſine alia licentia epi.
¶ Vtrũ in locis exemptis predicta in precedẽ 12
ti.q.facere poſſint.℞.ꝙ non.niſi licentiam vel
priuilegiũ ſedis apoſtolice habeant ſpeciale.vt
in.d.c.auctoritate.§.inhibemus.
¶ Vtrũ cauſas ⁊ lites ſuoꝝ hoĩm ac liberoꝝ 13
ſeu cenſualium poſſint exempti aſſumere.℞.ꝙ

nō. vt in.d.c.auctoritate.§.cauſas.

Exemplum maluꝫ dantes precipue prelati ꝛ qui habent alios regere mortaliter peccāt. Et vt dr̄.xi.q.iij.p̄cipue tot mortib⁹ digni ſunt: q̊t pditōis exēpla ad alios transmittūt.gr.lxxxi.di.nemo.xciij.di.puenit ad nos:in fi.ij.q.vij.paulus.ꝛ.c.cū paſtoris.xvij.q.i. qui bona. De hac materia no.infra Scandalum.

Exequie pompatice: curatio funeris: conditio ſepulture: potius ſunt viuoꝝ ſolatia q̄ꝫ mortuoꝝ ſubſidia.xiij.q.ij.c. aie.§. curatio. Pinc tex.in.c.nō extimemus.ea.q.dicit corpori humano quicqd impendit nō eſt preſidiū ſalutis ſed hūanis officiū ſm effectū quo nemo carnē ſuā odio hꝫ. Vn̄ oportet vt q̄ꝫdiu pōt pro carne proximi curā gerat cū ille inde receſſerit qui gerebat.hec ibi. Et de h̄ vide.j.ſepultura.

Exheredatio filioꝝ hodie nō pōt fieri niſi pr̄ habeat iuſtā cām quā dꝫ deſcribere in teſtamento. vt.C.de inoffi.te.aut. ſed hodie.

1 Sed que ſunt iſte cauſe.R̄.xiiij. que ponunt in aut.vt cuꝫ.de ap.co.§.cās. Prima ſi filius parentibus man⁹ intulerit. Scd̄a ſi grauē iniuriā eis fecerit. Tertia ſi eos criminaliter accuſauerit de cā que nō ſit aduerſus principem vel rempublicā. Quarta ſi cū maleficis conuerſat. Quinta ſi maleficus efficiat. Sexta ſi vite parentū inſidiat. Septima ſi cuꝫ nouerca ſua aut cōcubina patris ſui ſe imiſcuerit. Octaua ſi pro perſona ipſi⁹ vel debito eius incarcerati inquantum poteſt fideiubere noluerit. Et hec octaua cā intelligit ſolū de maſculis. Nona ſi prohibuerit eos facere teſtamentū. Decima ſi ꝯ pentū volūtatē inter arenarios ꝛ mimos pſeuerauerit cū pr̄ illius profeſſionis non fuerit. Vndecima ſi filia vitā luxurioſaꝫ elegerit cū parentes eaꝫ vellēt pro poſſe nubere ꝛ dotare: niſi neglexerint eam nubere vſqꝫ ad.xxv annū. Duodecima ſi parentibus furioſis debitā curaꝫ impenderit. Tertiadecima ſi de carcere parentes deducere neglexerit. Adde.xiiij. ſi volūtatē vltimā execution demandare noluerit. vt.ſ.executor.§.x.ꝛ.xv.ſi filius eſt hereticus: cum pater ſit catholicus. vt.d.§.cauſas.

2 Similiter filius pōt patrē exheredare. Primo ſi de crimie cū accuſauerit. excepto crimie leſe maieſtat. Scd̄o ſi vite filij inſidiatus fuerit. Tertio ſi vxori ſue vel ꝯcubine ſe cōmiſcuerit. Quarto ſi teſtari in quo poterat ꝓhibuit. Quinto ſi nō egit curā eius cū eſſet furioſus. Sexto ſi captus a ſarracenis non redemit. Et ſi moritur inteſtatus ibi non ſuccedet ſed eccleſia. ꝛ dabuntur bona eius pro redemptione captiuoꝝ. vt in.d.aut.cum de ap.co.

Vtrū in iſtis caſibus in quibus pōt exhere- 3
dare poſſit alimenta fili̓ denegare. R̄. Jo.an.ꝛ Pa.ſequit in.c.quintauallis.de iureiu. vbi ēt in gl.ponūt p̄dicti caſus q̇ ſic. Et idē tꝫ Bar. in.l.diuus adrianus.ff.de parici.per.l.ſi quis a liberis.ff.de li.agno. Et idē tꝫ Pa.in.c.ex litterarū.de eo qui du.in ma.quā po.p adul.de patre ingrato ꝯ filiū. Que limita niſi ipſos penitcat.pro q̄ facit glo.in.l.fi.C.de epi.ꝛ cle.ꝛ tex. in.c.nō liceat.xix.q.iij.vbi dr̄.q̇ p religiōis ingreſſū purgat ois ingratitudo.ꝛ qd̄ no. Spe. in ti.qui fi.ſint le.ver.qd ſi filia.ꝛ ſequit Pa. vbi.ſ.q dic̄ q̇ ſi filia fornicatrix vult penitere de pctō pr̄ tenet eā alere.ar.c.ferrū.l.di. ꝛ per ꝯn̄s dicit Pa.vbi.ſ.q̇ ēt tenet eaꝫ dotare. q2 cā dotis nō min⁹ eſt fauorabilis q̄ꝫ cā alimentoꝝ. vt no. Cy.in.l.ſi oi.C.de admi.tu.ꝛ Bar. in aut.ex cōplexu.C.de ince.ꝛ inuti.nup.

Vtꝝ liceat exheredare filiū vt heredē faciat 4
eccleſiā. R̄. Aug.in.c.quicūqꝫ xvij.q.iiij. Quicūqꝫ exheredato filio heredē vult facere eccleſiā querat alium qui ſuſcipiat non auguſtinū.

Vtrū fr̄ exheredet a fr̄e. R̄. q̇ ſic in tribus 5
caſibus. Primus ſi inſidiat⁹ eſt vite ipſi⁹. Secund⁹ ſi de crimine inſcripſit ꝯ eū. Tertius ſi in bonis eius notabiliter leſit. Et hoc ēt habꝫ locū qn̄ morit ab inteſtato fr̄: vt non ſuccedat ei frater. vt in aut.de nup.§.ingratitudinem.

Vtrū vir ꝛ vxorē: ꝛ econtra vxor virū poſ- 6
ſit exheredare. R̄. q̇ ſic. vt no.in.d.§.cauſas.

Exorbitantia a iure cōi ſi debēt trahi ad ſequelā.d reg.iu.li.vi.que a iure cōi exorbitāt nequaq̄ꝫ ad ꝯſequētiā ſūt trahēda.

Exorciſte ex greco in latinum adiurantes ſiue increpantes vocantur. dicit tex.in.c.cleros.circa fi.xxi.di.

Quid ptinet ad eoꝝ officium. R̄. tex.in.c.p- 1
lectis.xxv.di.ad exorciſtam ptinet exorciſmos memoriter tenere manuſqꝫ ſup euerguminos i.lunaticos ꝛ obſeſſos a demonibus ꝛ cathecuminos in exorciçando imponere.hec ibi.

Cuꝫ ordinatur debet accipere de manu epi

libellum in quo exorciſmi ſunt ſcripti cuȝ iſtis verbis. Accipe ⁊ cōmenda memorie.⁊c. vt in c.exorciſta.xxiij.di.

Exorciſmus eſt adiuratio cōtra diabolū. vt de conſe.di.iiij.in.c.añ.xx.dies.

1 ¶ Quid vȝ exorciſmus añ baptiſmū.R. Ri.i iiij.di.vi.ar.vltimo.q.i.ꝑ ipſuȝ virtute diuina artatur ptās diaboli ne poſſit de cetero tantū quantū ceteris paribus poſſet ſi nō eſſet exorcizatus ⁊ maxime impediēdo ne baptiſmū ſuſcipiat.faciat ad hoc.c.ſic noſtis.de ↄſe.di.iiij.

2 ¶ Quid ſi aliquis baptizet̃ ſine exorciſmo.R. Ri.vbi.ſ.ꝙ debet poſt baptiſmum exorcizari facit.d.c.ſicut noſtis. Ratio q2 lȝ in baptizato paruulo nō ſit peccatū:tñ in eo remanet actualiter fomes pctī. Et ideo etiaȝ poſt baptiſmū habet efficaciam reprimendi diabolum.

3 ¶ Per quē debet quis exorcizari.R.ꝙ per ſacerdotem.de conſe.di.iiij.ſacerdotes.⁊ de hoc vide.ſ. Cathecíſmus.q2 idem eſt.

Expenſe tam in cibarijs q̄ȝ in veſtibus debent fieri ſm dignitatē illius cui ſunt preſtande ⁊ facultates illius qui dȝ preſtare.hoc colligit̃ in.l.habitatio.ff.de ven.in poſ.mit.⁊ in.l.ſed ⁊ ſi quidē.§.i.in ver.veſtiri.ff.de vſufruc.Et ꝓpterea dicit Bal.in.d.§.i.ꝙ abbas dȝ melius veſtiri q̄ȝ monachus:mgr̃ in theologia q̄ȝ alij fres:doctor q̄ȝ ſcholaris. Et idē dic de cibarijs ꝑ elegantem doc. Bal.in.l.i.C.de epi.audi.

1 ¶ Vtrū ille qui aliū vulnerauit teneat̃ ad expenſas.R.ꝙ ſic.ad oēs quas procuratione fec̃ vt.ff.ſi qua.pau.fc.di.l.ex hac.⁊.ff.de his qui deie.vel effu.l.vltima.vide glo.in.c.ſi quis mē broꝝ.xxiij.q.vltima.⁊ in.c.i.de iniurijs.

2 ¶ Vtrū in extimandis facultatibus ſit habēda rō expenſaꝝ.R.ꝙ ſic.vt no.glo.in.c.qm̄ de vi.⁊ ho.cle.vñ illi fructus extimandi ſunt qui ſupſunt deductis expenſiſ.C.de fruc.⁊ li.ex.l.i.

3 ¶ Vtrū expenſe facte in re aliena ſint attendēde.R.ꝙ aut erat poſſeſſor male fidei.⁊ ſic de rigore iuris ñ potit hr̃e niſi ſolū illas q̄s fec̃ gr̃a fructuū querendoꝝ congregandoꝝ aut conſeruandoꝝ:qua etiā a male fidei poſſeſſore deducunt̃.vt in.l.ſi a patre.§.fructus.ff.de peti.he.⁊.l.plane in fi.ibidem.⁊ in.d.l.i. alias ſi q̄s fecit amittit.vt.l.ex argento.ff.de condi.fur. ⁊ inſti.de re.di.§.ex diuerſo. Sed in foro conſcientie ſm Mo.ti. Vſura.v.poterit etiā repetere eas quas fecit ad conſeruationē rei vt paſcendo equuȝ ⁊ huiuſmodi:vel ad opportunam meliorationē:vt curando aīal morboſū: nutriendo porcum ⁊ huiuſmodi: ⁊ placet per rōnem dictarū.ll. Similiter dic de eo qui ſcripſit vel pinxit in re aliena: ſeu edificauit ꝙ in ↄſcia poterit petere: ⁊ ille in cuius re expēſas fecit tenetur non inquantū expenſa vȝ ſed ſolū inq̄ntū ſibi dicta res eſt pl9 vtilis arbitrio boni viri. Si aūt erat poſſeſſor bone fidei ſic poterit oēs expenſas quas fecit tollere ſi ſine leſione rei poteſt fieri.l.iulianus.la.iij.ff.de rei ven.vel ſi non poſſunt tolli dñs rei ſoluet eas l.in fundo.co.ti.aut vendere ei rem in qua expenſas fecit.q2.ff.de peti.he.l.ſi quid poſſeſſor. §.ſic ante dr̃.ꝙ quis nō debet culpari de adminiſtratōne rei quā tenet vt ſuā bona fide. Idē dic qñ fecit credens vtiliter gerere negociū ꝓximi ſui.ff.de neg.ge.per totum.

¶ Expenſe nō veniunt nomine damnoꝝ vel 4
intereſſe:q2 expenſa eſt quam quis fecit eundo redeundo:vel maiorem familiā tenendo: aut aduocatis ſoluendo ⁊ huiuſmodi. Dāna vo vel intereſſe ſunt in re vel circa rem.⁊ ideo qui remittit vnū non videtur remittere aliud. vt de iniurijs.c.in in noſtra.in tex.⁊ in glo.

¶ Expenſe dicuntur neceſſarie:que ſi facte nō 5
fuiſſent perijſſet:aut facta fuiſſet deterior res circa quā ſunt facte. Vtiles ſunt que rem meliorē faciūt ⁊ deteriorē fieri non ſinunt. Voluntarie vo ſunt que rem tantū ornāt:ſed fructū non augent.l.impenſas.ff.de ver.ſi. Quō aūt debeantur qñ ſunt facte in re aliena ſcienter ⁊ bona fide.vtputa in re locata.habes.ſ.locatio §.xxi.⁊.ſ. Comodatum.§.xiij.⁊.ſ.dos.§.xxv. ⁊.ſ. Peculium.§.xxij.

Experientia facit arteȝ. In experientia cauſum.i.metaphiſice.vñ in.c.quaȝ ſit.de elec.li.vi.in prin.dr̃ magiſtra rerum.⁊.ff.de le.iij.l.legatus.§.ornatricibus dr̃.ꝙ prebet cuilibet artificio nutrimentū ⁊ in.c.vt conſtitueret̃ l.di.dr̃. Cogunt enim multas inuenire medicinas multorum experimenta morborum

Expoſitio ſacre ſcripture ⁊ canonū ex cā pſona loco ⁊ tpe debet fieri.vt.xxix.di.c.ſciendū.⁊.c.ſe. Quoꝝ modi q2 medulitus nō indagantur in erroris laberinthū nōnulli intrudēdo impingunt̃ cū ante iudicant q̄ȝ intelligant ante inculpant q̄ȝ iterando lecta perquirant. hec Iſi.⁊ habetur in.d.c.ſciendum.

1 ¶ Vtrū liceat varijs modis ſacrā ſcripturaꝫ vł iura exponere. R℞.glo.in.c.qd hoc eſt.l.di.ꝙ aduocatus pōt varijs modis iura exponere. Qđ limita verum qn̄ eadem ratio legis hoc re quirit aliter nō excuſanť. qꝛ vt dŕ in.c. intelli/gentia.de V.ſi.intelligentia dictoꝝ ex cauſis eſt aſſumenda dicendi:qꝛ non ſermoni res:ſed rei debet ſermo eſſe ſubiectus.ꝛ in.c.in his.co.ti.dŕ. Verba intentioni dn̄t deſeruire cū ſuis concoꝛ.ibi.nō.in glo. Idem dic de ſacra ſcri/ptura q̄ exponiť quattuoꝛ modis. Primo ſm hiſtoꝛiam.hiſtoꝛia eſt rei geſte narratio. ab hi ſtrion qđ eſt videre vel cognoſcere qꝛ apud ve teres nemo ſcribebat hiſtoꝛiā niſi interfuiſſet. Scđo allegoꝛice.a leon qđ eſt aliud ꝛ goꝛe. qđ eſt dicere vel locutio. ꝛ eſt qn̄ ꝑ vnū factū dať intelligi aliud:qđ ē credēdū.Tertio anagogice ab ana qđ eſt ſurſū: ꝛ goge qđ eſt ductio. ꝛ eſt qn̄ ꝑ vnū factū datur intelligi deſiderandū.ſ. gloꝛia.Quarto tropologice.a tropos qđ eſt cō uerſio:ꝛ logos qđ eſt ſermo.ꝛ eſt qn̄ ꝑ vnū fa/ctum datur intelligi faciendū. Et propterea dicit Hiero.in.c.hereſis.xxiiij.q.iij.Qui aliter ſcripturā intelligit q̄ꝫ ſenſus ſpūs ſancti flagi tat:a quo ſcriptura eſt.lꝫ ab eccleſia non receſ/ſerit:tn̄ hereticus poteſt appellari:ꝛ de carnis operibus eſt eligens que peioꝛa ſunt. hec ille. facit ad hoc.c.relatū.xxxvij.di.Qđ bene nō.

Expoſitus

Expoſitus filius infans a patre: ſiue ab alio eo ſciente vel ratum habente coipſo liberatur a pr̄ia ptāte. Idem in ſeruo ꝛ liberto expoſitis qui li beranť a dn̄ica ptāte. Idē in languidis cuiuſ/cunqꝫ etať ſint expoſitis.vel ſi alicui alimēta negari ↄtigerit impie. vt in.c.vnico.de infan. expo.Si vo eo ignoꝛante vel inuito ſit expo/ſitus poterit eū repetere. ſed reſtituet expen/ſas infra.x.dies poſt epł̄am conteſtationis fa ctam. vt ibidem no.ꝛ in.c.fi.lxxxvij.di.

1 ¶ Vtrū recolligens talem expoſituꝫ acquirat aliqđ ius in eo.R℞.ꝙ non.vt in dictis iuribus.

2 ¶ Vtrū expenſas factas poſſit repetere.R℞.ꝙ ſi ſunt alimenta vel cauſa alimentoꝝ facte nō repetet:niſi in duobus caſibꝰ ſm glo.in.d.c.fi. Primus ſi proteſtatus eſt ꝙ volebat repetere vt.ff.de neg.ge.l.nenſenniuſ.Hoc limito niſi eſſet ꝑſona que ad hoc teneretť: ſicut eccleſia q̄ teneť alere pauperes:qꝛ qualitercunqꝫ ꝓteſteť non repetet.vt.c.ſacroꝝ.xij.q.ij. ꝛ.l.alimenta. C.de neg.ge.ꝛ qđ ibi no.Limito ſcđo ꝙ in cō/ſcia poterit repetere perſona que ad hoc non tenebať.lꝫ nō fecerit ꝓteſtationē qn̄ a princi/pio habuit aīum repetendi. ar.eoꝛū que no.j. lex.§.iiij. Scđus caſus eſt qn̄ expoſitus ꝛ col lectus nō vult ducere filiā collectoꝛis in vxoꝛē C.de nup.l.patrem.Si vo ſunt alia ab alimē tis q̄ expendit.puta in erudiēdo puero in aliq̄ arte ꝛ.hmōi repetere poterit.C.de infa.ex.l.i.

¶ Sed nunquid excuſenť predicti exponētes: ſi ex neceſſitate.puta qꝛ eos alere non poterāt expoſuerūt.R℞.glo.in.d.c.fi.ꝙ nō. qꝛ debuit eū mittere in xenoneꝫ.ſ.hoſpitale.vt.C.de ca.tol. l.vnica.§.ſed ſcimus.ꝙ ſi talis locus non erat tunc videť glo.dicere ꝙ excuſať de filio:ſed de ſeruo non.ꝑ.d.l.vnicam.ꝛ in auten.de nup.§. ꝛ multo potius. Sed ego credo veruꝫ quo ad penā predictā.in.§.i. ſed nō quo ad deum:qꝛ quātū in ipo eſt occidit:niſi foꝛte expoſitio tali mō fieret ꝙ nullū periculū expoſito immineret. 3

Expreſſio

Expreſſio qn̄qꝫ nocet. Vn̄.l. nōnunq̄ꝫ.ff. de con di.ꝛ de.dicit. Nōnūq̄ꝫ contingit vt q̄/dā noīatim expreſſa officiant: quāuis omiſſa tacite intelligi potuiſſent nec eſſent obfutura. inde dictū eſt.expreſſa nocent:non expreſſa nō nocent:hec ibi.facit ad hoc.l.ſi quiſ.ff.de here. inſti.ꝛ glo.in.c.conſulti.de procu.ff. de reg.iu. l.expreſſa.

Extimatio

Extimatio rei qn̄ debeat fieri R℞.ꝙ tempoꝛe con tractus.vt in.c.cum dilecti.de emp.ꝛ vendi.ꝛ in.l.ij.C.de reſcin.ven.

¶ Quantū fieri debeat.R℞.glo.in auť. de ali.ꝛ emphi.§.ſanctiſſimas.ꝙ debet fieri ſm reddi tus quos res extimanda affert.facit tex. ibidē ꝛ in auť.de ec.titu.§.ſi autem annale.ꝛ tex.in.l. ſi quos.C.de reſcin.ven. 1

¶ Qualiter fiet ſm redditus.R℞.ꝙ tantū debꝫ valere res quot fructus producit in.xxv.ānis vel ſi eſt res que debeť eccleſie in.xxxv. annis vt in.d.§.ſi ante annale.vbi eſt tex. de trigin/taquinqꝫ annis.ꝛ ibi no. 1

¶ Quid ſi res eſt nō fructuoſa.R℞.ꝙ extimabi tur ſm ꝙ cōiter appreciať.l.precia in ꝓn.ff.ad l.fal.Et hoc habet locū hodie cōiter in oībus rebus.ꝛ ꝙ dŕ:res tantū valet quantum vendi pōt ꝑ.l.i.§.ſi heres.ff. ad treb.ꝛ.l. querebať.ff. ad.l.fal.ꝛ.l.ſi quis vxoꝛi.§.vlti.ff.de fur.debet intelligi veꝝ nō habito reſpectu ad affectionē ſingularīū ꝑſonarū:ſed cōium.vt in.d.l.precia niſi affectio eſſet rōnabilis reſpectu extimantis de quo dic vt.ſ.Emptio.§.vij.ꝛ.ix. 3

4 ¶ Utrū extimatio faciat venditionē.R.ꝙ ſic in duobus caſibus. Primus cū eo aio fit extimatio vt ipſa preſtet.ſecus ſi fiat vt appareat quanti res ſit facta deterior.vt.l.ſi inter virū C.de iu.do. Qḋ tunc apparet qñ in pacto eſt vt tranſacto certo tpe res que extimata data eſt reddať.q2 tunc non facit venditionē. vt.d. l.ſi inter. Scḋus caſus eſt qñ res ſimpliciť dať extimata in contractu: de cuius natura eſt vt transferatur dñium.vt in.l.quotiens. ꝛ.l.plerūq3.ff.de iure do.ꝛ.l.extimatio.ff.ſo.ma. Exemplū mulier dedit rem extimatā.c. viro ſuo cenſebiť vir emiſſe. Fallit hoc quādo natura contractus repugnat vt faciat venditionē. vt in.l.ſeruos.ff.fa.herc.Exemplum ego ꝛ tu ſumus heredes ꝛ facimus extimationem ḋ hereditate.tunc non facit venditionem.

5 ¶ Utrum extimatio faciat tranſire periculū in accipientem.vide.ſ.Caſus.§.vi.

Extrema vnctio. vide.j. Unctio extrema.

Fabule ocioſe vel ſeculariū negocioꝝ nō debēt recitari in conuiuio clericoꝝ aut religioſoꝝ vt in.c.cōuiuia.ꝛ in.c. pro reuerentia.xliiij.di. nec fabularū oblectamenta excitantiū mentē ad incentiua libidinū.c.ideo.xxxvij.di.

Facilitas venie incentiuū prebet delinquēdi.xxiij. q.iiij.eſt iniuſta.de vi.ꝛ ho.cle.c.vt clericoꝝ. vñ Stephanus papa dicit. Eccleſiaſtici vigoris ordo ꝯfundiť ſi aut temere illicita preſumanť:aut non conceſſa impune tentenť ꝓinde ſi negligēter ea que male vſurpanť omittimus exceſſus viā ꝓculdubio alijs aperim⁹.

Facultas diciť qñ ſine difficultate pōt quis facere.vt no.Inno.in.c.in pñti. ꝛ in.c. romana.de ſen.ex.li.vi.

Factum legitime retractari nō dꝫ.lꝫ caſus poſtea eueniat a quo nō potuit inchoari. de reg. iur.li.vi. Pa.in.c.diſcretionē de eo qui co.cōſan.vxo.ſue.dicit verā regulā qñ factū iam eſt ꝑfectū.puta matrimoniū:licet ſupueniat affinitas nō retractať.ꝛ.l.ſi a'me fuerit.ff.de iudi. cum alijs que videntur contraria intelliguntur qñ factum non erat perfectum ſed ſolum inchoatum:quia tunc retractatur.

1 ¶ Utrum ſit dicendum factum quod nō durat.R.glo.in.c.ad noſtram.de regula. ꝙ quando ex facto volumus indicare animū:tunc eſt verum ꝙ nō dicitur factum.ſ.aio faciendi qḋ nō durat.ꝛ ibi ponit multas cōcor. Adde tex. in.c.nam ꝛ ego.de ver.ſi.cum concor.in glo.

2 ¶ Utrū factū illegitime cenſeať factum.R.ꝙ nō.vt in.c.veniens.de preſby.non bapti. ſicut inutile ꝛ nullū.paria iudicanť.c.inter corporalia.de tranſla.prela. ſic etiā dicitur nō eſſe: qui minus idoneus eſt.vt in.l.i.ff.qḋ cuiuſcꝫ vni. facit tex.cū glo.in.c.fraternitatis.de fri.ꝛ male. Unde Bar.p.d.l.i.dicit ꝙ ſi procurator nō facit fidem de mandato. perinde eſt ac ſi non comparuiſſet:ꝛ dñs tanꝗ̄ cōtumax debet puniri. Item excipere ꝛ non probare idem eſt ſicut non excipere.c. cum ſuper. de conceſſ. pre. Et paria ſunt quo ad iuris effectum non eſſe ꝛ non apparere.l.duo ſunt titij.ff.de te.tu. Itē non fieri ꝛ tarde fieri: vel eo modo quo fieri non debet.ar.c.auditis.de procu.ff.qui ſatiſd. co.l.quotiens.ꝛ ibi glo.

3 ¶ Utrum plus ſit facto conſentire ꝗ̄ verbo. R.ꝙ ſic.glo.eſt in.c.in cauſis.de elec. vide glo. in.c.dilecti filij.el.ij.de ap.vbi plus factis loquimur. Factum alienum promittens quomodo teneatur. vide infra Sponſalia.§.xiiij. Factū vbi promittitur venit qḋ intereſt in obligatione.ff.ſi quis in ius vo.non ie.l.cum quis.

Falcidia vide infra Legitima.

Falſarius dicitur quis diuerſimode. vt no.in.c. in memoriam.xix.di.ꝛ in.c.quiſquis.xi q.iij.ꝛ de cri.fal.per totum.

1 ¶ Utrū ſit falſarius qui abſentiū noīa in inſtrumēto ponit:vel qui ſigillū furtiue ſurripit. R.ꝙ ſic.vt no.in.c. quanto. ꝛ.c.ea. de his que fiunt a prelatis. Item ſm Bar.in auť.preſbyť C.de ſacroſan.ec.falſitas nō ſolum cōmittitur in dicendo falſū:ſed etiam in tacendo verum.

2 ¶ Utrū aperiens litterā alterius vt legat ſit falſarius.R.glo.in.c.cū olim.el.ii.de offi.dele. tenet ꝙ debet puniri tanꝗ̄ falſarius.allegat. c.olim.de reſcrip.ꝛ.c.ad audientiam.de cri.fal. Inno. vo tenet ꝙ iſte minus peccat ꝗ̄ ſi falſificaſſꝫ ſigillū apponēdo adulterinū.tñ falſari⁹ eſt:propter qḋ dicit Pe.de anch.ꝙ ſolū debet puniri pena extraordinaria.c.de cauſiſ.de offi. dele.ꝛ concurrunt cōiter doc.ꝛ.c.allegata per glo.loquunť de falſario qui facit raſurā viciādo lrām.vt in.d.c.olim.vel apponendo ſigillū adulterinū.vt.d.c.ad audiētiam.Bar.dicit ꝙ

ſi aperit oſtendendo aduerſario mittentis pōt puniri vt falſarius.ar. bonū in.l.i.§. is qui.ff. ad.l.cor.de fal.ver.is qui depoſita inſtrumenta oſtendit aduerſario incidit in crimen falſi. Qđ no.contra notarios ⁊ aduocatos qui oſtēdūt iura partis aduerſario.Si Vo aperit: ſed nō oſtendit aduerſario.ſic non punit̃ crimine falſi.⁊ videt̃ tex.in.d.c.cū olim.⁊.ff.de cri.ſtelli.ꝑ totū.⁊ ad.l.qui teſtm̄.ff.de fal.dic ꝙ eſt ſpāle in eo qui aperuit teſtm̄ clauſū vt puniat̃ pena falſi.Ex quo collige ꝙ peccat mortaliter aperiens lr̄as alterius vt legat niſi ſpem habeat in ratihabitione.Qđ intelligo qn̄ aduertenter ⁊ ſtudioſe facit cum veniat puniendus crimine ſtellionatus. Qđ limito verū niſi haberent̃ ꝓ derelictis.puta eas proiecit vel lacerauit ⁊ huiuſmodi.q2 ſi tales legit ꝓ aliq̄ bono fine. licet alias curioſitas eſt non tñ mortalis de ſe.

3 ¶ Vtrū lacerans vel cōburēs vel celans ſcripturas publicas vel priuatas que ad aliū ſpectant ita ꝙ amplius nō appareant:ſit falſari⁹ R̸.ꝙ ſic.vt eſt caſus.⁊ ibi Bart.in.l.paulus.ff. de fal.vbi dicit tex.legis cor.,pena oēs teneri qui etiā extra teſtamēta cetera falſa ſignaſſēt ſed ⁊ ceteros qui in rōnibus:⁊ tabulis:lr̄is publicis.aliaue qua re ſine ſignatione falſum fecerint.vel vt verū nō appareat quid celauerit ſurripuerit:deleuerint:ſubiecerit: ⁊ reſignauerint.eadem pena affici ſolere dubiū nō eſt. hec ibi.glo.in ver.ſurripuerint.dicit ſic vt nō eſſet cōburendo.Et ſic patet quid dicendū de falſātibus libros mercatoꝝ:cōburentibus: vel occultantibus:vel alias ſcripturas.⁊ vltra dictā penā tenet̃ ad reſtitutionē totius intereſſe.tex. eſt in.l.qui tabulas.ff.de fur.de quo vide infra Reſtitutio.i.in verbo ſcripturas.

4 ¶ Vtrū falſificans monetā ſit falſarius ⁊ peccet mortaliter.R̸.ꝙ ſic.ſm Ho.Jo.an.Pe. ⁊ Jo.de imo.in.c.quanto.de iureiuran.⁊ patet ꝑ tex.ibidem.vbi dicitur ꝙ ſeruans falſam monetam agit inique.ergo fortius falſans. patet etiā per extrauagan.Jo.xxij.qua excōicat oēs tales in regno francie ⁊ tenet̃ reſtituere omne damnū datum,illi perſone:communitati vel populo dānificato.vt no.prefati doc.vbi.ſ̃. vl' ſi neſcitur ſpecialis perſona:ſaltem pauperib⁹ ar.coꝝ que no.in.c.cum,tu. de vſuris. ⁊ in rl'a peccatū.de re.iu.li.vi.⁊ vide Ho.in ſum.ti.de cenſi.§.ex quibus.ver. quid ſi moneta. Idem dic ſm Vira.obdo. de illo qui recepit falſam ignoranter quā poſtea ſciens expēdit ꝓ bona

Qđ limito in pecūia alicui⁹ importātie.ſec⁹ in denario vſuali.ſic dico đ furto.j.furtū.§.xxiiij

5 ¶ Quot modis falſatur moneta.R̸.ꝙ tribus modis ſm cōiter doc.in.d.c.quanto.Primo i forma.ſ.quando imponitur ſignum illius qui eam cudi non facit.vt in.l.falſi nominis.⁊ in.l. qui nomine.ff.de fal.⁊ in.d.c.quanto.Secūdo ex materia metallica.ſ.quando fit de ere vel de ſtagno:vel non de debita liga.vt in.l.paul⁹ ff.de ſolu.ſm Bar.vel cum talis materia immiſcetur vbi non debet.vt in.l.qui nūmos.⁊ in.l. cornelia.ff.de fal.la.i.Tertio ex pondere.Nam iſta tria requiruntur de ſubſtantia monete.vt in.l.i.§.i.ff.de contrahen.emp.

6 ¶ Sed quero quod pondus debet habere.R̸. ſm glo.⁊ doc.in.d.l.i.⁊ Bar.in.l.ij.§.i.ff.ſi cer. pe.ꝙ de iure tantus debet eſſe valor comate:⁊ tantū pondus quantū erat prius in materia ñ deductis expenſis nec labore que de iure debēt fieri de publico. Sed ſm Inno.quē cōmuniter ſequuntur doc.⁊ ſeruatur ex conſuetudine tantum debet eſſe in pondere quantū erat in materia deductis expenſis ⁊ labore.q2 nemo ſuis expenſis tenetur eam facere.ff.qui.ex cau.ma. l.i.⁊.c.qui ſentit.de re.iur.li.vi.Immo pluſ erēdit Innocē.ꝙ ſi princeps indiget poterit inde. ſentire aliquid lucruʒ ⁊ ſic minuere a predicto pondere.Sed Pa.in.d.c.quanto.de iureiurā. limitat verū.niſi ſpargatur extra regnū: q2 cū dāno non ſubditorum ſuoꝝ non poteſt: quaʒ credo veriſſimā. Credit Inno.etiam ꝙ princeps cū cōſenſu populi poſſit minuere. hoc eſt ꝙ ſit minoris ponderis ꝙ̃ deberet ⁊ tñ expendatur ac ſi eſſet iuſti ponderis. Ratio q2 quilibet poteſt renunciare iuri ſuo. vij.q.i.ꝙ̃ periculoſū.⁊ dicit ſufficere conſenſū maioris partis magnatuū regni.q2 negociuʒ regni reputatur negociū vniuerſitatis.ar.in.l.ij.§. ſanctiſſim⁹ C.de iureiurādo propter calum.Sed Pa.vbi ſ̃.dubitat de hoc.cū tractetur de preiudicio ſingulorum coꝝ.ar.coꝝ que no.in.c.cum oēs. de conſti.⁊.C.que ſit lon.conſue. in R̸ica. Et ego credo requiri conſenſum ſinguloꝝ: niſi qn̄ ex alia cauſa propter hoc alleuiarent̃.puta ab angarijs ⁊ huiuſmodi per ea que no.in dictis iuribus.Dicit tñ Inno.non ſufficere conſenſuʒ populi vt expendatur extra regnum.

7 ¶ Vtrum princeps fraudet monetam quādo reprobat valentem ⁊ minus valentē acceptat vt de reprobata habeat bonum forum ⁊ illam conflari faciat ⁊ cudi. R̸. Ho.vt recitat Pa.

vbi.ſ.ꝙ ſic.facit tex.in.l.eleganter.§.qui reprobos.ff.de pi.ac.

8 ¶ Vtrum radentes vel tondentes ſint falſarij.vel ſubtilius ex aqua particulaꝫ auri vel argenti tollendo ita ꝙ cognoſci non poteſt.R.ꝙ ſic.vt in glo.d.c.quanto.⁊ tenentur ad reſtitutionem dānificatis.vel.ſi ipſos ignorant pauperibus de neceſſitate.c.fi.de iniurijs.

9 ¶ Vtrum illi qui ſingulos denarios ponderant ⁊ grauiores retinent ⁊ conflari faciūt ſint falſarij.R.vt colligo ex Ho.Jo.an.Pe.de ancha.⁊ Jmo.vbi.ſ. Si illi qui cudunt pecuniā quia aliqui denarij ſunt quandoqꝫ minus:ꝓpterea dimittunt alios.plus in pondere qꝛ nō poſſunt equaliter omnes ſculpere.tunc tales ſunt falſarij ⁊ tenentur ad reſtitutionē cōitati qꝛ corpus pecunie dānificauerunt. Si autem omnes denarij ſunt iuſti ponderis: ſed aliqui ſunt ampliores ⁊ illos radunt:dūmodo remaneant iuſti ponderis: ſeu conflant non credo falſarios.licꝫ male faciant:⁊ nullo modo ſit eiſ conſulendum. Quod ſi nolunt abſtinere: non credo eos fore extra ſtatū ſalutis propter hoc.

10 ¶ Quid de falſario litterarum apoſtolicarum vide.ſ.excōmunicatio.v.caſu.iij.

11 ¶ Vtrum falſificans menſuras ⁊ pondera teneatur.R.ꝙ vltra mortale tenetur ad reſtitutionem totius damni dati.vt patet ex.c.ij.de emp.⁊ ven.⁊ deberet.xxx.diebus in pane ⁊ aq̄ penitere.vt ibi:lꝫ ſit arbitraria hodie. Idem dic de vtente ſcienter falſis. Et falſans menſuras tenetur.l.cor.de fal.ff.de extraor.cri.l.annonam.circa fi.que eſt pena publicatiōis omnium bonorum cum deportatione ſi liber eſt.ſi ſeruus vltimuꝫ ſupplicium.vt.l.i.in fi.ff.de fal. Vtens vero falſis poteſt puniri in duplum ⁊ relegari in inſulam.vt.ff.de fal.l.pe.

12 ¶ Vtrū inſtrumenta confecta p falſum notarium ſint nulla.R.vt colligit Pa.in.c.fraternitatis.de here.p Inno.ibidem:aut loquimur de inſtrumentis confectis poſt falſitatē cōmiſſam.vel ēt ante tn̄ nondū dānatū ſed toleratū in officio.⁊ ſic valent ꝓtextu officij: lꝫ poſtea damnet.facit.l.barbarius.ff.de offi.pre. Aut loquimur de inſtrīs confectis poſt dānationē notarij.⁊ ſic non valent vt.l.ſi aliquid.C.de ſuſcep.prepo.⁊ archa.facit tex.in.l.ſi quis ex argentarijs.§.fi.ff.de eden. Bar.tn̄ in.l.i.ff.ad.l.iu.repe.limitat verum qn̄ notarius fuit damnatus ꝓpter falſitatē cōmiſſā in officio tabellionatus.⁊ ſic loquit.d.l.ſi aliquid.ſecus ſi al's fuiſſꝫ dānatus de falſo cōmiſſo ex alia cā extra officiū tabellionatus:ſicut in quodā ꝯſilio ipe Bar.cōſuluit ꝓ quodā notario dānato.qꝛ extraxerat duas chartas de libro cōitatis valebāt eius inſtr̄a.lꝫ ſit infamis effectus. Et hoc verꝫ dūmō illud officiū non habeat in ſe dignitatē vt qꝛ eſt notarius principiſ.l.i.C.de man.prin.vel ſalariū de publico.vt qꝛ eſt notarius in bāncho.qꝛ tunc non valerent.alias ſic.

¶ Vtrū inſtrumētū factū a notario nō dānato.qd̄ hꝫ diuerſa capitula ſit falſū ſi falſitatē hꝫ in vno cap̄lo.R.Pa.vbi.ſ.ꝙ aut falſitas ꝓuenit ex vitio notarij.⁊ tūc aut ꝯcernit ſubſtātialia inſtrumēti.puta qꝛ in indictione aut die.⁊ tūc totū corruit.vt no.in.c.inter.de fi.inſtru.⁊ in aut.vt ꝓpo.no.impa.circa ꝓn. Aut ꝯcernit ſubſtātialia negocij.⁊ tūc diſtigue. Aut cap̄la ſūt ꝯnexa:⁊ tūc totū reprobat. Aut ñ ſūt ꝯnexa ſed ſepata.⁊ ſic ſolū illud cap̄lm falſū reprobat. Et ſic limita Bar.i.l.ſi ex falſiſ.C.de trāſa.q tꝫ ꝙ qn̄ venit ex vitio notarij totū corruit.qd̄ Inno.ēt tꝫ. Si vero falſitas ē circa extrinſeca: vt qꝛ ſcripſit ꝯhētes eē ꝯſanguineos:vel aliqd̄ aliud qd̄ ñ facit ad negociū.lꝫ h̄ ſit falſū nō reprobat ꝓp hoc inſtr̄m.qꝛ hoc nō eſt vitiū notarij. Et idē dic in teſte. Et idē voluit Inno.in d.c.fraternitatis.vide glo.in.d.l.ſi ex falſis. 13

Fama eſt illeſe dignitatis ſtatus legibus ⁊ moribus cōprobat.l.cognitionē.§.extimatō.ff.de va.⁊ extraor.co.⁊ in glo.c.vr̄a.de coha.cle.⁊ mu.

¶ Vtrū fama ſit defendenda.R.ſm glo.in.c.ſenti.xi.q.iij.ꝙ aut ſumus inter tales q parati ſūt imitari.⁊ ſic peccat mortalr̄ q eā nō defendit ꝓ poſſe. Et ſic intellige.c.nō ſunt audiendi ca.q.ij.c.nolo.xij.q.i.⁊ de ꝯſe.di.i.iubem. Aut ſumuſ inter tales qui ſolū parati ſunt reprehēdere ⁊ nō imitari.⁊ ſic ſufficit nobis conſcia nr̄a ⁊ non tenemur defendere. Et ſic intellige.c.qd obeſt homini.cum.v.c.ſe.xi.q.iij. 1

¶ Quot modis leditur fama:⁊ quō ſit reſtituenda.vide.ſ.Detractio. 2

¶ A quibus eſt abſtinendū propter famam cōſeruandam.vide.ī.Scandalum.§.iij. 3

¶ Fama proprie eſt qn̄ tota ciuitas vl' vicinia vel maior pars acclamat aliquid.vel dic ꝙ eſt cōmunis locutio ex veriſimilibus coniecturis ſurgenſ.vt colligitur ex no.in.c.ſi duo.xxxv.q.vi.⁊ in.c.ſuper eo.de eo qui co.conſan.vxor.ſue.⁊ in.d.c.veſtra. Vnde primo oportet ꝙ ſit ex veriſimilibus coniecturis.quia alias ꝓprie 4

non eſt fama quo ad iuris effectũ:ſed ſunt va/
ne voces populi.de quo p Bar.in.l.de minore
§.tormenta.ff.de queſtio.p glo.⁊ doc.in.c.inq/
ſitionis.⁊ in.c.cũ oporteat.de accu.⁊ non ſunt
audiende.vt in.c.ij.ď elec.⁊ tex.in.l.decurionũ
filij.C.de penſ.l.diuo marcho.C.de ma.te.⁊.l.
ſi priuatus.ff.qui ⁊ a qui. Unde dicit Pa.in
c.veniens.el.i.de teſti.q̃ teſtis deponens de fa
ma debet reddere rõnem:ſeu cãm ſufficientez
ſui teſtimonij. Scd̃o requirit̃ q̃ ſit ſaltem ma
ior pars.q: vt dicit Pa.in.c.cũ in tua.de ſpõ.
q̃ dicta paucoꝝ non infamant. Et propterea
differt fama a rumore: q: rumor eſt qñ aliqua
pars vicinie aliquid aſſerit:ſed fama qñ maior
pars. Unde ſe habet in plus.vt dicit glo.in.d.
c.ſup eo. Pro quo no.q̃ noie partis venit me
dia parſ.vt in.c.ij.§.1.de deci.li.vi.⁊ in.l.nomẽ
filiaꝝ.§.portionis.ff.de ver.ſi. Sed qñ addit̃
aliqua:tunc verificat̃ in qualibet minima par
ticula.q: dictio aliqua reſtringit. Attamen lꝫ
requirat̃ maior pars ad famã faciendam.tñ
ad probandũ ſufficiunt duo teſtes.vt no.glo.
ij.q.i.§.qñ.el.ij.⁊ in.l.iij.ff.de teſti.⁊ no.Bar.i
d.§.tormenta. Et contra probationẽ fame ad/
mittitur contraria ꝓbatio.⁊ ſi ſecunda eſt cla/
rior offuſcatur effectus prime. Et ideo eo caſu
quo infamia ſufficeret ad torturã:ſi probaret̃
per aliam partem bona fama tolleret̃ preſum
ptio prima.⁊ ſic probat tex.in.d.c.cum in tua.
⁊ qď no.Bar.in.l.fi.C.de queſtio.

Familia quid cõprehendat. R.
Archi.ď priui.lꝫ li.vi.
Dicit q̃ triplex eſt familia quedã ꝑpe/
tua ⁊ religioſa:vt religioſi clerici ⁊ conſimiles
⁊ tales gaudent priuilegio cõuentus vel col/
legij de ſta.mo.recolẽtes.C.loca.l.milites.Alit̃
tenerent̃ duplici iure ꝯ.c.cognouim⁹.cũ ſi.xij
q.ij.⁊ ď hac loquit̃.c.cũ olim.de arbi.Eſt ⁊ alia
f.que non eccleſiaſticos tm̃ cõprehendit:ſed ẽt
laicos:ſicut ſunt vxor:filij:nepoteſ:ſerui:famu
li:qui in eius domo eius ſumptibus viuũt cõ
tinue de qua intelligit̃.ff.de publi.l.i.§.familie
C.ad.l.cor.de ſic.l.ſi forte:que ponit̃ de pe.di.i.
⁊ de here.c.filij.li.vi.in fi.⁊ de teſti.c.in litterſ
vbi de hoc.⁊.iij.q.v.c.i.Et de tali intelligit̃ qď
dr̃ in.d.c.licet.de q̃ v.de.j.Interdictũ.vi.§.iiij
Eſt ⁊ alia familia q̃ nec ẽ nec ꝑpetua mercena
ria:ſicut clerici ⁊ religioſi ⁊ alij eccleſiaſtici di/
cunt̃ de familia eccleſie.de quibus.xvi.q.vi.de
lapſis.Eſt ⁊ alia de qua in.l.fi.C.de ver.ſi.vbi
nomen familie cõprehendit parentes liberos
omneſqꝫ ꝓpinquos ⁊ ſubſtantiã ⁊ libertos ẽt
⁊ patronos necnon ⁊ ſeruos.⁊ hec ſignificatõ
habet locũ in fideicõmiſſis:vt ibi patet.

¶ Ad quid tenet̃ pr̃ſa.R.q̃ ad duo tenet̃ de p̃/
cepto.ſ.ad adminiſtratõez neceſſarioꝝ ad vitã
⁊ ad diſciplinã tam verbo q̃ꝫ exemplo moruꝫ
vt colligit̃.i.ad thimo.v.⁊ ad ephe.iij.⁊ no.in
§.neceſſe.xlvij.di.aliter eſt peccatũ mortale de
ſui natura:niſi excuſet aliqua circũſtantia.pu/
ta neceſſitas ⁊ huiuſmodi.vel niſi ſit famulus
de quo in ſe.iij.§.dicam:vel ſit circa ea que nõ
ſũt neceſſaria ad ſalutẽ omiſſio correctionis.⁊
ſic intellige.xxiij.q.iiij.duo iſta.⁊.q.v.ſi putes.

¶ Sed nunqd infirmanti teneat̃ ſubuenire q
ex mercede locauerat operas ſuaſ.R.quo ad ex
penſas ſm Bar.in.l.ſi cũ dotẽ.§.ſui aũt.ff.ſo.
ma.⁊ in.l.in rebus.ff.cõmo.q̃ ad magnas ex/
penſas nõ tenet̃.Qď limito verũ rõne famu/
latus.ſecus ſi teneret̃ vt paupi.Quo vo ad ſa
lariũ.Jo.an.do.Anto.Jo.de ımo.⁊ Pa.in.c.
i.de cle.egro.⁊ cõiter doc.tenent q̃ nõ q: caſus
contingens in pſona:que locauit operas libe/
rat cõductorẽ a preſtatione mercedis.l.ſi vno.
§.itẽ cũ quidã.⁊ qď ibi no.ff.loca.⁊ qď no.in.l.
in rebus.ff.cõmo.⁊ glo.in.l.fi.§.idem iuris.el.
ij.ff.ad.l.ro.de iac.Hoc tñ limitat Pa.vbi.ſ.
qñ ſalariũ debet̃ ſolũ rõne pſone.Secus ſi da
retur rõne alioꝝ etiã.Uñ ptãs q habet famu
los ⁊ iudices quibus habet ſoluere:lꝫ infirmet̃
vel moriat̃:tenet̃ nihilomin⁹ heres.⁊ ideo ipſe
põt petere ⁊ debitoreſ debent ei ſoluere.tex.eſt
in.l.pecuniam in prin.ff.de condi.ob cãꝫ.facit
qď no.in.l.dieꝫ functo.ff.de offi.aſſe. Inno.vi
det̃ tenere qď debeat̃ ſalariũ in.c.ꝓpter ſterili/
tatem de loca.facit.c.i.de cle.non re.li.vi.⁊
ibi Ge.p illũ tex.dicit doctori vel famulo nõ
debet ſubtrahi ſalariũ ꝓpter infirmitatẽ.alle/
gat qď habet̃ in Spe.ď cle.nõ re.§.poſtq̃ꝫ.V.
quid ſi mercenarius.Et iſtud tꝫ Sali.in.l.licet.
C.loca.⁊ pulchre Ang.in diſputatõne.Ex orta
guerra.facit.l.queſitũ.ff.de re iudi.Et hoc pro
cedit indubitanter.vbi cõſuetudo ſic eſt.q: tũc
debet̃.q: illud videt̃ actũ qď eſt conſuetũ.l.q̃ ſi
nolit.§.qui aſſidua.ff.de edi.edic.Sed vbi con
ſuetudo nõ eſt:tene q̃ nõ debet̃:niſi vt dictum
eſt.⁊ in caſu ſpeciali.vt.C.de aduo.di.iudicioꝝ
l.poſt duos.vbi aduocato debet̃ ſalariũ ex pu/
blico conſtitutũ.licet moriat̃ infra annũ.ſecus
eſſet de ſalario promiſſo a parte:q: nõ debetur
niſi ꝓ rata tpis ſm Bar.in.d.l.diẽ functo.Si
militer in.l.cũ hereſ.§.ſtich⁹.ff.de ſta.li.vbi qñ

p ſeruū,nō ſtat qu'n ſeruiat:nihilominus liber tatē legatā ,ppter h cōſequit.de q̄ dic vt.j.Lo catio.§.xv. vbi pulchre tangitur hec materia.

3 ¶ Vtrū cū dn̄s nō pōt corrigere ſuā familiā vel aliquē ipſoꝝ teneat ipſū expellere.R. q̄ ſi nec verba nec verbera emēdant:ſed ſubtractio neceſſarioꝝ ſeu expulſio corrigeret tenet expel lere.ar.coꝝ que.no.in.c.nō ois.v.q.v. Si vo licentius peccaret expellendo faciat quantum poteſt. ⁊ lʒ ille nō ſe corrigat excuſat.vt pʒ i.c. q̄ntulibet.⁊.c.ſe.xlvij.di.

4 ¶ Vtrū poſſit cā correctionis verberare cle ricos.vide.ſ.Excōmunicatio.v.caſu.i.§.iiij.

5 ¶ Vtrū pr̄fa.teneat de furtu familie. vide.ſ. Dn̄s.§.iiij.⁊.j.obligatio.§.pe.⁊ vltimo.

6 ¶ Vtrū familia epī gaudeat p̄uilegio fori.R. Pa.in.c.nullus.de fo.cōpe.cōiter tenet q̄ ſic.

7 Vtrū familia vel aliquis coꝝ teneat reuelare delictū dn̄i ſui requiſit⁹ p obedientiā ſupioris R.q̄ nō ſi criminaliter vult procedere. vt.iiij. q.iij.c.lege iulia.el.ij. Si āt ciuiliter ſic credo te neat.q2 nulla lege repellit.vt no.glo.iij.q v.c.i Qd̄ credo verū q̄n nullū malū ſibi imineret ex hoc.alias ſecus q2 nō teneor cū malo meo face re bonū proximi temporale.

8 ¶ Vtrū dn̄o familie qui fecit iurare familiā de veritate dicenda ſit parendū.R.ſm Durā. aut iſte dn̄s eſt truculent⁹ ⁊ ,pbabiliter habet ferus.⁊ ſic nō tenet:q2 illicitū fuit iuramentū. Si vo eſt manſuetus:⁊ ,pbabiliter credit q̄ n̄ pcedet niſi rōnabilit.tūc diſtingue q̄ aut res puta aſportate erant ad cuſtodiā ſuā deputate ⁊ ſic ſicut pōt ,pſequi aſportantē ſic ⁊ dn̄o reue lare. Si vo nō erant deputate ad eius cuſto diā:tunc ſi pōt ,pbare tenet dicere veritatē ſi vo nō pōt ,pbare nō debet reuelare niſi tali q poſſit prodeſſe ⁊ nō obeſſe.⁊ ſi alio mō iurauit nō fuit licitū iuramentū nec obligatoriū. Idē dicit Hug.de teſtibus ſinodalibus q̄ nō tenet denunciare epō lʒ iurauerint niſi crimina que pn̄t ,pbare.xxiij.q.iiij.quiſq̄s.al's eſſet ,pditor. ij.q.i.ſi peccauerit. niſi hoc faciat ſecrete illi q habet corrigere paternaliter. ar.xxij.q.v.,hoc videtur.De hoc vide.ſ.Denunciatio.§.x.

9 ¶ Vtrū obligat⁹ ,pcurare aliquā familiā vel fratres alicuius domus teneat excreſcente fa milia vel fratribus in numero.R.ſm Pau.q̄ ſi familia vel fratres habeant numerū deter minatū:tunc nō tenet. Si aūt indeterminatū: vt ſunt fratres minores alicuius cōuentus.ſic tenet.facit.c.quanto de cenſi. ſi tū nimis gra uaret p iudicis officiū ſibi prouidebitur. Et ſic patet q̄ quo ad conſcientiam non tenetur.

Familiaris quis dicat.R. ſm gl.iij.q.v. in ſūma.qd̄ large dicunt oēs qui coha bitant cū aliquo.vt in.c.in litteris.de teſti.⁊.c. inſinuante.de offi.dele. Glo.in.d.c.in litteris. dicit familiares appellant ꝯſanguinei colon⁹ aſcripticius:mercenarius filius in ptāte:liber tus:ſeruus ⁊ oēs habitantes in domo. Dome ſtici vo ſūt quib⁹ rōne patrie ptātis vel dn̄ice imperari pōt ſm glo.in.d.c. in lrīs. Qn̄ eni dr̄ familiares domeſtici intelligunt oēs qui in ex penſis alicuius cōmenſales cōtinue exiſtunt: etiam ſi aliqn̄ abeſſe ,p eius negotijs gerendis contingat vt no.in.c.ſi.de ver.ſi.li.vi.

Familiaritas cum mulieri bus ,phibet eccleſiaſticis.xxxij.di.interdixit.⁊ duo bus.c.ſe.xxxiiij.di.quorūdā.lxxxi.di. clericus. xviij.q.ij.cognouimus.de coha.cle.⁊ mu.p to tū.vide.ſ. Cleric⁹.v.imo vt dic h Hiero.in.c. hoſpitiolū tuū.xxxij.di.ñ pōt digne cū deo ha bitare q feminaꝝ acceſſibus delectat. Familia ritas nimia parit ꝯtēptū.d iudeiſ.c.⁊ ſi iudeoſ.

Fatum q credit mortalit peccat xxvi.q.vij.nō obſeruet.

Fauere peruerſis.idem eſt. ac ſi ipſe faceret.xi. q.iij.qui conſentit.lxxxiij. di. nemo. ⁊.c.ſe.xxiij. queſtione.iiij.ſi quis.

Fautor quis dicat. vide.j. here ticus.§.xxiij.

Femina nō debʒ tonſari etiā cā religionis.c. vxoratus in fi.de cōuer.cōiu. Et intelligit nō ſo lū de tonſura que dr̄ clerica.ſed etiā de raſura: que fit p abſciſſionē capilloꝝ vſq̄ ad aures.fa cit.xxx.di.quecūq̄ mulier.⁊.xx.q.ij.c.ij.⁊ cle.at tendentes.de ſta.rl'a. Glo.tū in.d.cle. videt te nere q̄ cōſuetudo ꝯria excuſat.⁊ q̄.c. quecūq̄ mlier. Intelligit d illa q̄ vult remanere in ſecu lo nolēs religiōi deſeruire: ſed mūdialit viuere ⁊ placere. Peccat ergo mortalit talis tonſurās ſe.cū in.d.c.quecūq̄ mlier ſit excōicanda. Qd̄ etiā intellige niſi ex neceſſitate hoc faceret:vel cauſa religionis ſeu mundi contemptus.

¶ Quare femina citius pubeſcit.R.glo.in.l.ij C.de his q ve.eta.impe.q2 mala herba cito cre ſcit. Sed eſt alia rō quā reddūt doc.in.c.lraſ.d deſpon.impu.ſ.q2 ſex⁹ mulieris ē debilior ⁊ ci 1

tius deficit.ꝛ iō citi⁹ ꝑficit.ſic in alijs videm⁹
2 ¶ Que ſunt illa que mlier nō pōt exercere.R
multa.Nō pōt predicare: nec docere publice.
xxxij.di.mulier.nec ꝯfeſſiones audire:nec aliiſ
bn̄diecere.vt in.c.noua.de pe.ꝛ re.Itē nec tan/
gere ſacra vaſa.xxiij.di.ſacratas.nec ſacratas
pallas ꝯtingere.nec incenſū circa altaria defer
re.vt in.d.c.ſacratas. Item nec actū alicuius
ordinis exercere.vt in.d.c.noua.ꝛ in.c.tanta.ď
ex.pre.ꝛ no.in.c.dilecta.de ma.ꝛ obe. Iteꝫ nec
iudicis nec magiſtratus gerere officiū: niſi in
caſibus de quib⁹in glo.xv.q.iij.§.i.nec poſtula
re:nec ꝓcurare niſi in ꝓpria cā ꝛ ſuoꝝ.vt no.
in.l.femine.ff.de re.iu.ꝛ.iij.q.vij.§.tria.xv.q.
iij.§.i. Itē nec teſtis eſſe.ď quo dic vt.j.Teſtis
§.v.nec pſonaliter poſſet trahi ad iudiciū cā fe
rendi teſtimoniū:aut alia qualibet cā que in iu
re non exprimiť contra eius voluntatē: ꝛ ſi eſt
religioſa nō poteſt etiā ſi vult trahi ad iudiciū
ex quauis cā pſonaliter.c.mulieres.de iudi.li.
vi.Item nec viri habitu vti ſub pena anathe/
matis.xxx.di.ſi qua mulier.Item nec accuſare
niſi in certis caſibus.de quibus.xv.q.iij.§.i.in
ter.ꝛ in glo.Item nō poteſt ſe obligare:ſeu ꝓ
priā ſubſtantiā pro debito viri niſi creditū ſit
conuerſum in ſuam vtilitatē.vt in aut.vt nul.
iudi.§.ꝛ illud No.Iteꝫ non debet incarcerari
vel detrudi pro aliquo debito.vt ibidem.

FEnus eſt vſura. ſed differt in h
ab vſura.q2 vſura ē lucrū
de capitali acceptum.Fenus No eſt lu
crum de vſura.Vnde Braciſmus.Eſt vſura
ſuos cum quis tradit mihi nummos.Sepe lu
cri fenus duplex vſura vocatur.Quod quideꝫ
fenus improbum exercentes ſunt infames.l.
improbum.C.ex qui.ca.infa.irro.De quo dic
vt infra Vſura.q2 cōmuniter vnum pro alte
ro accipitur.vt in.d.l.improbum.

FErie dicuntur q2 preſtant vacatio
nem ab his que fiūt in foro
iudiciali:ꝛ operibus ſeruilibus: quarū
alique ſunt ob reuerentiā dei introducte.vt in
c.conqueſtus.de ferijs.ꝛ.C.co.ti.l.dies feſtos.
Alie ſunt ob reuerentiā principis vel ciuitatiſ
vt dies natiuitatis ſue:vel dies ꝑncipij de im/
perio.C.eo.ti.l.oēs. Alie ſūt ad requiē laboris
vt tempus meſſium ꝛ vindemiarum. de qui/
bus in.d.c.conqueſtus.ꝛ.ff.eo.ti.l.i.
1 ¶ Vtrum partes poſſint renunciare dictis fe
rijs.R.q primis ꝛ ſecūdis nō:tertijs ſic: vt in
d.c.conqueſtus.ꝛ.xv.q.iiij.in ſumma.

¶ Vtrū nullo mō poſſit quis compelli ad iudi 2
cium in prefatis ferijs.R.q nō.niſi in caſibus
de quibus.ff.eo.l.i.ꝛ de quo in.c.vltio.de iudi.
ꝛ niſi neceſſitas vrgeat.puta q2 res erat peritu
ra.vt exempla habes in.l.i.ij.ꝛ.iij.ff.eo.ꝛ.l.i.ff.
de dam.infec.Aut pietas.puta cā debiliū vel
miſerabiliū perſonarum.d.c.conqueſtus.q2 in
operibus miſericordie non eſt habenda diſtin
ctio dierū.ar.lxxvi.di.vtinā de conſecra.di.v.
nunq̄ꝫ:ꝛ ſūma.Ratio eſt que pro religione fa/
cit.ff.de reli.ꝛ ſump.fu.l.ſunt perſone.
¶ Feſtū ſeu ferie ſolēnes:que in honorem dei 3
ſunt introducte:ꝛ in quibus abſtinendū eſt ab
opibus ſeruilibus q̄ ſunt.R.ſunt.j.ſcripta ꝑpo
ſita in.c cōqueſtus.de ferijs.f.Natiuitas dn̄i.
S.Stephani.S.Io.euange.Sctōꝝ Innocē
tiū.ſ.Silueſtri.Circūciſio dn̄i. Epiphania do
mini.Septē dies dn̄ice paſſionis.Reſurrectō
dn̄i cū.vij.diebus ſequentibus.Penthecoſteſ
cū duobus ſequentib⁹.Natiuitas bti Ioānis
baptiſte.Sctōꝝ.xij.apoſtoloꝝ.S.Laurentij.
purificatio Marie virginis.Annūciatio eius
Aſſumptio eiuſdem.ꝛ Natiuitas ipſius.dedi
catio ſancti Michaelis archangeli.Feſtū oim
ſctōꝝ.Dies dn̄ici. Omnes alij dies quos epi
in ſuis dioceſibus cū clero ꝛ populo duxerint
celebrandos.In.c.pronūciandū.de cōſe.di.iij.
vbi prefate ſolēnitates ponunť:adduť etiam
tres dies rogationū.Dedicatio cuiuſcūqꝫ ora
torij.Feſtū ſcti Martini pontificis ꝛ confeſſo
ris.In.c.crucis.d.nr̄i.de conſe.di.iij.ponitur.
Feſtū inuentionis ſancte cruciſ.In cle.ſi dn̄m
de reli.ꝛ ve.ſan.poniť feſtū corporiſ xp̄i.Adde
ſm Io.an.quē ſequitur.d.Anto.ꝛ etiaꝫ Pa.
in.d.c.conqueſtus.cum non reprobet feſta q̄t/
tuor doctorū eccleſie.Sed in iſtis ꝛ oibus aliiſ
predictis ſtandum eſt conſuetudini ſm Ho.ꝛ
Pa.in.d.c.conqueſtus.Similiter de feſto ſcti
Bartholomei quo ad diem in quo fiat.c.conſi
lium.de obſer.ie..Vnde hodie dies paſſionis
ꝛ ſeptimana reſurrectionis ꝛ dedicationiſ ora
torij.ꝛ quattuor doctorū ꝛ euangeliſtarū non
ſeruanť.Sed limita vt videlicet intelligamus
q conſuetudo deroget prefatis feſtiuitatibus
dūmodo non ſit dn̄icus dies. vel eo maior ſicͭ
eſt feſtum natiuitatis dn̄i:reſurrectionis:aſcē/
ſionis:penthecoſtes:ꝛ epiphanie.vt in.c.licet.
de ferijs. dicitur in glo. quā ſequunť doc. vbi
addit Io.an.aſſumptionem virginis glorioſe
ar.c.fi.de ſen.ex.li.vi.q2 non credo valere con/
ſuetudinem in contrariuꝫ:cū videantur quaſi

iuris diuini. vt patet in.d.c.licet
4 ¶ Vtrū cōſuetudo poſſit alias a prefatis fe-
ſtiuitates introducere: ita q̄ de precepto tene-
amur ad illa. R. q̄ ſic. ſicut poteſt facere aliam
legem ꝛ q̄n ſit vide. ſ. Conſuetudo. §. ij.
5 ¶ Vtrū ep̄s cū clero ſolū poſſit inducere feſtū
R. q̄ nō. ſed oportet q̄ faciat cū pplo. vt. ſ. pꝫ.
6 ¶ Feſtū imaculate conceptionisglorioſe vir-
ginis m̄ris dei Marie. lꝫ eccleſia romana anti
quitus nō celebrauerit. vt pꝫ p Tho. in. iij. pte
q. xxvij. ꝛ p. S. Bonauen. in. iij. di. iij. ꝛ p glo.
de cōſe. di. iij. in. c. pnūciandū. q2 eius puritas
nōdū erat reuelata: tñ hodie de ipſa cōceptiōe
facit ſolēne officiū ꝛ feſtū cū largitione indul-
gentiarū que in feſto corporis xp̄i ſūt date illiſ
qui interſunt diuinis ꝛ hoc ppter multa mira
cula p que manifeſtū eſt q̄ ſine pctō originali
fuit concepta. Et iō hodie ad euitanda ſcanda
la precipit ſub pena excōicationis late ſenten-
tie a qua nō poſſint abſolui niſi a romano pō-
tifice: preterq̄ in mortis articulo oībus cuiuſ-
cunq̄ ſtatuſ: gradus: ordinis ꝛ conditionis fu
erint: ne de cetero auſu temerario preſumant
in ſermonibus ad populuꝫ: ſeu alias quomō-
libet affirmare q̄ tenentes virginē eſſe preſer-
uatā a pctō originali in ſua conceptiōe polluā
tur labe hereſis vel mortalis pcti vel feſtū eiuſ
dem conceptionis celebrantes: neq̄ tenere li-
bros vel legere aut habere p veris hoc conti-
nentes. Similiq̄ pena etiā ligant qui auſi fue
rint aſſerere q̄ contrariā opinionē tenentes. ſ.
q̄ ſit concepta in peccato originali incurrant
hereſim vel mortale peccatū. hec habent in ex-
traua. Sixti quarti. que incipit. Graue nimis
7 ¶ Quid de iſtis feſtis. S. Antonij. S. Nicho
lai. S. Catherine. ꝛ hmōi que ex conſuetudine
celebrant. Ignorat tñ an ex tali conſuetudine
ſint introducta q̄ habeant vim legis pceptiue
R. q̄ nō credo peccare mortaliter nō ſeruātes
niſi eſſet ſcandalū. Rō q2 non ſunt introducta
vt de precepto: ſed ex deuotione. Vbi aūt eſſet
ſcandalū. ſic ibi ē ꝯſuetudo obligatoria. ex q̄ tā-
din eſt q̄ eſt preſcripta: ꝛ reputat obligatoria
8 ¶ Qñ incipit dies feſtus: vide. ſ. dies in prin.
9 ¶ A quibus eſt abſtinendū dieb⁹ feſtiuis pre-
dictis. R. q̄ ab oī opere ſeruili: nō ſolū pcti: ſed
etiā mechanicis vt agricultura. vt dr̄ in. c. lꝫ.
de ferijs. Pro cuius intelligentia eſt notandū
ſm Ri. in. iij. di. xxxvi. ar. iij. q. iiij. q̄ opus ſer
uile dr̄ triplicit. Aliqñ materialiter ſolū ſed for
maliter liberū. vt verbi grā ſcribere nō ppter
tpale lucrū: ſed ad edificationē aīaꝝ ppter di-
uinū cultū ꝛ huiuſmodi. ꝛ iſtud non prohibet
imo conceditur. vt pꝫ in. d. c. conqueſtus. vbi cā
pietatis que al's phibent pmittunt. facit. l. di
uus. ff. de ferijs. vbi ea q̄ faciūt ad diſciplinam
militarē poſſunt pagi diebus feriatis. Scd̄o
dr̄ opuſ ſeruile formaliter ſolū materialiter āt
liberū eſt. vtputa cū aduocatus cogitat de his
que die craſtina debet proponere ppter lucrū
tpale: ruſticus de aratione terre ꝛ ordinatione
boum. ꝛ lꝫ ab iſto abſtinere debeam⁹ in dieb⁹
feſtis non tñ aſtringimur de precepto. Vnde
non peccat mortaliter talia faciens niſi p hoc
opus excludatur illa vacatio quā dꝫ cultui di-
uino ex neceſſitate quā explicabo i ſe. q. que ſit.
Tertio dr̄ opus ſeruile materialiter ꝛ formalit
ſeu finaliter. ꝛ hoc eſt oē opus corporale ordi-
natū: ſicut ad proprium ꝛ proximū fineꝫ ad bo
num corporis temporale ſeu ad lucrū. ꝛ iſtud
eſt illud qd̄ prohibetur de precepto diebus fe-
ſtiuis. Vnde ſemp peccat mortaliter ipſum fa
ciens niſi excuſet ppter iſtoꝝ quattuor vnum
ſm. F. de may. in tractatu de. x. preceptis. Pri-
mū operis modicitas ſeu paucitas: que nō im
pedit ſpūs libertatem. Scd̄m neceſſitas opis
que nō poſſit perueniri cōmode nec differri:
vt decoctio ciboꝝ pro illo die: vel neceſſitas co
actionis quā faciunt dñi. aliter coꝝ bona pre-
ſcriberent. facit. c. licet. de ferijs. Tertiū cord
pietas. vt in. c. conqueſtus. de fe. vt. ſ. dictū eſt
Quartū publica vtilitas. vtpote pro pace ꝛ cō
cordia p ponte ꝛ hmōi: que etiaꝫ ſunt pia. qd̄-
libet enim iſtoꝝ excuſat q̄ nō ſit mortale: ſaltē
laborare in dieb⁹ feſtiuis. Ex quibus pꝫ quid
tenendū ſit de multis queſtionibus: que redu-
cuntur ad infraſcriptas queſtiones. xxiiij.
¶ Prima de mulieribus que aliqua pūcta po 10
nunt vel ſcopant domū: vel de illo qui vendit
vnaꝫ ſolū rem: vel qui putat ramū: facit coqui
nam: itinerat modicū: ꝛ hmōi. q̄ non peccant
mortaliter propter modicitatē operis. Rō q2
ſm. S. Bo. in. iij. di. xxxvij. ſup litteram. ꝛ cōi-
ter theolo. rō prohibitōiſ operū eſt: vt vacem⁹
deo. ꝛ q2 iſta modica non impediunt vacatio-
nem predictā: lꝫ aliqualiter minuant. ideo non
eſt pctm̄ mortale talia facere niſi quis talibus
per notabile temp⁹ occuparet: vl' vſq̄ ad vlti
mam defatigationem: qd̄ quidē arbitrio boni
viri relinquendū eſt vt attendat ſi ratio legis
euacuatur vel non. ſed ſolū minuat. faciunt ad
hec que no. in. c. intelligentia. de verbo. ſig.

11 ¶ Scḋa de carnificibus qui p notabile tempꝰ occupantur: qꝛ ſi faciunt propter neceſſitatem quam nec preuenire poſſunt. puta quia eſtas eſt vel ſunt plura feſta: excuſantur. alias non.

12 ¶ Tertia ḋ tabernarijs qui ſi faciūt ꝓpter neceſſitatem excuſantur. Secus ſi ad ebrietatem ad ludū ⁊ huiuſmodi. Et idē dic de hoſpitibꝰ.

13 ¶ Quarta de his qui panem: herbas: fructus ⁊ huiuſmodi vendunt: qꝛ ſi faciunt pro neceſſitate dici feſti excuſanť. alias nō: ſicut qui vendunt multa que ſunt ſolū ad guloſitatem: niſi eſſet modicitas diſtractionis: ſicut eſt in his q̄ vendunt candelas ⁊ caniſtria inçucharata ⁊ hmōi: in qbꝰ nō oꝫ facere precia: ſed qlibet ſcit ꝙ tantū hꝫ ſoluere. ⁊ ſic ſoluit: ⁊ accipit ꝓ quo ſoluit ſine alio ſtrepitu: qꝛ in modico diſtrahiť

14 ¶ Quinta de medicis minutoribus: aromatarijs ⁊ huiuſmodi. de quo dic ꝙ licet: quia medicinalia ſunt neceſſaria.

15 ¶ Sexta de curſoribus ⁊ mulionibuſ qui ſine neceſſitate magna differre nō poſſunt: ⁊ alijs viatoribus ⁊ conductoribus rerū. ⁊ dic ꝙ excuſanť. Itineratio tñ nō ſic ſtricte ꝓhibeť: qꝛ pōt quis ēt itinerando intendere deo. Et ideo niſi ſit vſqꝫ ad vltimā fatigationem non credo ſit prohibita: vel cum omiſſione diuinorum.

16 ¶ Septima de ferratoribus equoꝝ. dic ꝙ excuſanť. qꝛ ſicut illi neceſſe habent ambulare. ſic iſtis licet principaliter ꝓpter neceſſitatem eoꝝ quibus ſeruiunt. q̄ꝫuis lucrum habeant.

17 ¶ Octaua de facientibꝰ vitros. ſimiliť de tinctoribus ⁊ coctoribus laterū qui dicunť fornaſarij ⁊ huiuſmodi. qui ſine magno damno deſiſtere non poſſunt. dic ꝙ licet.

18 ¶ Nona de molēdinis ſiue cū iumētiſ: ſiue ad aquā: vel ad ventū. Dic ꝙ ſi faciunt ꝓpter neceſſitatem illoꝝ quibus inſeruiūt excuſantur: q̄ꝫuis etiam poſſet dici ꝙ molendina ad aquā ⁊ ventū nō ſint prohibita laborare cū ex modico opere hoīs exerceri poſſunt non videnť euacuare rōnem huiuſ precepti. Melius tñ eſt abſtinere ⁊ ſecurius niſi neceſſitas requirat.

19 ¶ Decima de ruſticis qui cōpelluntur a dñis laborare. Dic ꝙ ſi iuſto metu faciūt eſt neceſſitas que excuſat: alias non. Idem dic de famulis: filijs ſfa. vxore: ⁊ huiuſmodi.

20 ¶ Undecima de conducentibus laboratores in feſtiſ. ⁊ qui exigunt debita a ſuis debitoribꝰ Dic ꝙ ſi alijs diebus non inueniunt excuſantur dūmodo diuina non dimittant.

21 ¶ Duodecima de euntibꝰ ad mercata vel nūdinas. Dic ꝙ ſi auditis diuinis ꝓpter neceſſitatē faciunt. puta qꝛ nō alio loco vel tpe talia poſſent vēdere vel emere ꝓ bono cōitatis: aut vt ex lucro prouideāt ſibi ⁊ ſue familie: vel vt dent pauperibus ſꝫ Pe. de pa. in. iiij. Ex quo prelati ſciunt ⁊ tolerant excuſantur a mortali niſi forte a prelatiſ locoꝝ eſſent interdicta. Intelligo verū in feſtis minoribus dñica. qꝛ talis tolerantia prelatoꝝ videť derogare illi feſto. ſecus in maioribus. qꝛ nō credo liceat: niſi pro neceſſitate vł pietate ſolū: q̄ꝫuis prelati nō interdicant. qꝛ tunc locū habet illud. Multa per patientiā toleranť ⁊c̃. F. de may. in tractatu x. preceptoꝝ tenet ꝙ ſolum eſt peccatū mortale. Primo ſi dimittit miſſam. Secundo ſi eps precipit ne fiant. Addo ⁊ tertium quando ſolum fit ex lucri cupiditate. c. i. de ferijs

22 ¶ Tertiadecima de bellatoribus. Dic ꝙ propter neceſſitatem licet.

23 ¶ Quartadecima de habentibus ſegetes vel fenum in agro propter inundantiam aquarū ⁊ huiuſmodi. dic ꝙ licet colligere.

24 ¶ Quintadecima de habente domū q̄ ruinaꝫ minať. dic ꝙ propter neceſſitatē reparare licet

25 ¶ Sextadecima de doctore qui vt expediat illū qui de longe venit facit conſiliu. dic ꝙ licet.

26 ¶ Decimaſeptima de venatoribus. R. ꝙ nō licet. qꝛ ſi nō licet in quadrageſima et dicbꝰ ieiunioꝝ ſm glo. lxxvi. di. in. c. q venatoribꝰ quātominꝰ in die feſto. Nō credo tñ peccent mortaliť qui dicbꝰ feſtiuis ipſis intendūt niſi id faciant cā lucri principaliť vel dimiſſis diuinis.

27 ¶ Decimaoctaua de cithariſtiſ ⁊ alijs ſonatoribus. R. ſi ad laudē dei ⁊ ſanctoꝝ pulſant. vel ꝓpter recreationē alicuius ⁊ hmōi pia vel neceſſaria excuſanť: ſi principaliter pp h̄ faciunt lꝫ ſecūdario pp lucrū. ſecꝰ ſi pp cām nō piā vel neceſſariā: vel ꝓpter lucrū principaliter. qꝛ nō excuſanť: niſi ſicut alij ex quattuor predictis.

28 ¶ Decimanona de laborantibus agros pauperū vel reficientibꝰ domos eoꝝ vel laborantibꝰ circa edificationē eccłiaꝝ aut monaſterioꝝ ⁊ hmōi. Dic ꝙ licet ſi fiat pp pietatē ⁊ deū nō ꝓpter carnalē amorē vel ſpe remunerationis future. qꝛ opera pietatiſ ⁊ miſericordie nō dñt ceſſare diebus feſtiuis. dicto. c. conqueſtus.

29 ¶ Uigeſimo de ſtudentibus. Dic ꝙ ſi ſtudiū fit principaliter ad illuminationē ꝓprij intellectus ⁊ aliorū. licet conſequenter veniat lucrū nō erit peccatū. vt tenet Pa. in. c. i. de fe. ar. c. cum ex co. de elec. li. vi. qꝛ ſtudiū tale eſt ꝓpter

publicam vtilitatẽ:maxime in theologia ⁊ iu/
re canonico. Studere autem principaliter pro
pter lucrum non licet.

30 ¶ Uigeſimaprima de ſcholaribus legentib⁹
in diebus feſtiuis potius vt doceant q̄ʒ doce/
ant:aſſuefaciãt ſe. Dic q̄ lʒ ſm Pa. vbi.ſ̄. dū
mō principaliter non faciant propter lucrum
ſed ſi in conſequentiã nō nocet.ar.l.i.ff.de au/
cto.tu.⁊ in.l.rogaſti.§.i.ff.ſi cer.pe.⁊ in.c.quid
proderit.lxi.di.

31 ¶ Uigeſimaſecūda de ſcriptoribus.R̄. q̄ ſcho
larib⁹ lectiones ſeu recollectas notare ſcribere
vel ſermones:aut legendo libros corrigere nō
eſt illicitū.dūmodo nō nimis intendant huiuſ
modi ſicut qui de quinterno ad quinternū ſcri
bunt:vel non faciant cauſa lucri habendi.⁊ de
pictoribus q diebus feſtiuis vt addiſcant ſtãt
in eccleſijs ad deſignandū. Scribere tñ ſpūa/
lia ⁊ propter ſpiritualem cauſam non eſt illici/
tum:etiam in quantitate.d.ca.conqueſtus.

32 ¶ Uigeſimatertia de laborantibus circa pō/
tes reficiendos: viã aptandã:port⁹ repandos
Dic q̄ lʒ.dūmō nō ꝓpter lucrū principalit̄:q2
publica vtilitas ſub noīe pietatis cōprehēdit̄.

33 ¶ Uigeſimaq̄rta de facientibus ſerta ⁊ alias
vanitates. dic q̄ non licet.eo q̄ nulla publica
vtilitas ineſt.

34 ¶ Sed ſi queras pro quanta neceſſitate predi
cta liceant.R̄. q̄ licet quidã in.c.licet de fe. di/
xerint licere pro neceſſitate vite ſuſtentande ſo
lum:tñ hoc nō credo verū cū prefatū.c.licet.qđ
loquit̄ de allectibus que nō ſunt neceſſaria ad
vitã: q2 ſine ipſis viuere poſſumus ſit contra
eos.⁊ xp̄s in Matth.xij.c. Cuius veſtrū bos
vel aſinus cadat in foueã nō extrahet illū.⁊c̄.
ꝓpterea dicendū ſm Tho.ſa ſe. q̄ non ſolum
pro neceſſitate prouiſionis que ptinet ad con/
ſeruandū pſonã ſuã vel alioꝝ ⁊ rerū: ſed etiaʒ
ad quodcūqʒ dãnū vitandū.⁊ ſatis confirmat̄
hoc dictū p.l.i.ij.⁊.iij.ff.de ferijs.⁊ melius.xv.
q.iiij.in ſūma.⁊ qđ no.in.d.c.conqueſtus. Iteʒ
etiã neceſſitas excuſat qua laborat̄ ꝓ acquirē/
do aliquo vtili qđ alio tp̄e nullo modo haberi
poſſet. ſic patet in.d.c.licet. vbi piſcari allecia
conceditur:q2 alio tp̄e nō poſſent haberi. Et idē
de quocunqʒ ſimili. Ratio eſt q2 nō eſt tã arta
obſeruatio dñice: quo ad opera ſicut fuit ſab/
bati. Et lʒ ille qui laborat habeat lucrum: tñ ſi
principaliter ſeruit propter neceſſitatem illoꝝ
pro quibus laborat excuſat̄. ſicut ſi illi labora/
rent excuſarentur.

¶ Nō tñ q̄ ad hoc vt neceſſitas vel pietas ex 35
cuſent prefatos oēs oʒ q̄ nō dimittãt diuina
illa quibus neceſſario eſt inſiſtendū diebus fe/
ſtiuis niſi forte eſſet tãta neceſſitas q̄ arbitrio
boni viri excuſarent̄. Iteʒ ſcđo qñ ineſt neceſſi
tas ꝓ acquirendo aliquo vtili requirit̄ diſpen
ſatio:ſi pōt haberi cōmode ⁊ ab ep̄o ſi poteſt:
vel a proprio ſacerdote ſi ep̄um cōmode adire
non pōt. Item tertio q̄ ſi prouenit aliqđ lucꝝ
ex ꝑña.lʒ principaliter fiat ꝓpter neceſſitateʒ
alioꝝ q̄ faciat aliquas elemoſynas in recōpen
ſationē.hec nō.in.d.c.licet.quãuis nō credam
iſtud ſm eſſe neceſſariū.ſecurū tñ eſt.

¶ Utrū op⁹ mortalis pctī ſit ꝯ iſtud preceptū 36
Sabbata ſanctifices.R̄.ſm Nicho.de lira ſu
per Exo.xx.q̄ ſic.cū ſit opus totaliter ſeruile.
vñ erunt duo pctã mortalia.ſ.q2 fornicat⁹ eſt.
⁊ q2 opus ſeruile fecit in feſto. Et hoc verꝝ ſm
Ale.in.iij.p.ſum.tractatu de iſto precepto rōe
reatus:ſed rōne actus non erit niſi vnū ſolū:⁊
ſic erit circūſtantia cadens ſub ſpeciali ꝓhibi/
tione:⁊ ideo neceſſario confitenda. Pctm̄ aūt
veniale nō rūpit feſtū ſʒ.S.Tho. vbi.ſ̄.ar.iiij.

¶ Utrū citatio facta ad diē feriatū teneat.R̄. 37
glo.in.c.vlt.xv.q.iiij.q̄ ſi citat vt rñdeat die fe
riato eſt nulla ipſo iure.ff.de ferijs.l.i.⁊ ſic cuʒ
liqueat q̄ eſt nulla nō tenet̄ cōparere. ſecus ſi
eſſet dubiū an teneat citatio vel ne.q2 dʒ ire ad
allegandū priuilegiū ferie.iij.q.ij.ſi ep̄us.⁊ ibi
glo. Si aūt citet nō ad reſpondendū:ſed vt cō
pareat die feriato bene tenet citatio. vt.ff. de
adul.l.miles.§.ſexaginta.

¶ Utrū cã agitata in die feriato teneat.R̄. q̄ 38
non.etiã ſi de conſenſu partiū ꝓceſſerit.intelli
go de ferijs ob reuerentiã dei ſtatutis. ꝓpte/
rea oīs proceſſus iudicialis debet ceſſare ď pre
cepto.vt in.c.i.de fe. niſi neceſſitas vel pietas
aliud requirat.vt no.xv.q.iiij.in ſūma.⁊ in.d.
c.conqueſtus.

¶ Utrū actus qui ptinēt ad voluntariã iuriſ/ 39
ditionē:vt emancipare:contractus inire: iuſti
ciam facere:ſcribere:inſtrumenta conficere: ⁊
huiuſmodi valeant in dieb⁹ predictis.R̄. Pa.
in.d.c.conqueſtus q̄ ſic.vt videt̄ expreſſum in
l.actus.C.de ferijs.lʒ peccent mortaliter faciē/
tes:niſi excuſent̄ propter aliqđ de quattuor:de
quibus ſupra dictum eſt.§.ix.

¶ Quibus eſt inſiſtendū in prefatis feſtiuita/ 40
tibus.R̄.dicit ter.in.c.ieiunia. de conſe. di.iij.
Die aūt dñica nihil aliud agendū eſt niſi deo
vacandū nulla operatio in die illa ſancta agat̄

niſi tm̃ hymnis ⁊ pſalmis ⁊ canticis ſpũalib⁹ dies illa tranſigatur. hec ibi. Et lȝ talibus ſit inſiſtendũ: tñ non de precepto niſi. v.

41 ¶ Primũ vt conterat̃ vel ſaltẽ atterat̃ de peccato mortali cõmiſſo: in q̃ iterũ eſt. ⁊ hoc ꝓbat̃ qꝛ de pcepto tenemur vacare deo in aliq̃ hora diei feſti ſm oẽs. ſed hoc facere nõ põt: qui eſt in mortali: niſi de eo ꝯterat̃ vel atterat̃. ꝓpterea dr̃ Leui. xxiij. Sabbatũ requietionis eſt affligetiſq; aĩas vr̃as. ⁊ iterũ. Aĩa que nõ fuerit afflicta die hac peribit. ⁊ ꝙ hoc ſit de precepto in eo qui ſe eſſe in pctõ mortali recognoſcit habeo pro indubitato p ea q̃ dixi. ſ. Contritio §. v. Sed de eo qui nõ aduertit nec recogitat ẽ magis dubiũ. ſed credo potius eũ teneri ſaltẽ generaliter in aliq̃ hora dolere ⁊ eſſe male contentũ de pctĩs oĩbus ſaltē in genere. aliter nõ video quõ excuſet̃ a mortali. ꝓpterea in miſſa premittit̃ confeſſio vt ſit admonitio. Ad hoc faciunt que dicam. j. Obligatio. §. viij.

42 ¶ Secundũ vt audiat miſſã integrã. de cõſe. di. i. oẽs fideles. ⁊ c. miſſas. Dicit tñ Ri. in q̃libet. i. q. xix. ꝙ ſi ex vero contemptu omittat̃ vl̃ interpretatiuo eſt mortale. Et vocat ꝯtemptũ interpretatiuũ qñ ſine aliqua legitima cã ad ñ audiendũ miſſã in feſtis aſſuefacit. Voco ego legitimã cauſã corporalẽ infirmitatẽ: hr̃e pueros tenellos vel infirmos conſuetudinẽ pric que hȝ vt mortuo aliquo nõ egrediant̃ p tpus ſimiliter ne puelle nubiles ducant̃ ad miſſam dũmõ non ducant̃ ad coreas ⁊ ſpectacula al's nõ excuſant̃. Caſtellani ⁊ ⁊ ſimiles vel timor inimicoꝝ vel aliquid aliud qđ ſȝ rectũ iudiciũ legitĩa excuſatio dẽat appellari. Si ãt omittit ex aliqua paſſione aĩ vel pigricia: vel nõ cã rõnabili: ſi tñ ad hoc nõ eſt aſſuetus eſt veniale pctm̃. Si vo ex legitima cã erit nullũ pctm̃. Et qđ dico de tota die de parte notabili ſecus de modica. puta introitu. ⁊ huiuſmodi. qꝛ tex. vult vt totã vſq; ad bñdictionẽ incluſiue audiat. in. d. c. miſſas. Itẽ dicit Archi. in. d. c. oẽs fideles ſm Hug. ꝙ iſtud preceptũ ñ remouet quin cã neceſſitatis vel honeſtatis: ſeu ex cã minus iuſta nõ poſſit ante finẽ miſſe quis diſcedere ſine hac pena. Qđ limita niſi ducat in conſuetudinẽ. Idẽ dic ſi nõ audit ſacerdotem eam dicentẽ ꝙ excuſant̃ qñ cõmode audire nõ poſſunt. dũmõ exiſtant ibi pñtialiter. Idẽ dic ꝙ excuſant̃ ſeculares qui neſciunt diſcernere inter miſſã de officio vel votiuã ſi audiũt votiuã in die feſto. ſed nõ ſacerdotes publice eas dicentes. ⁊ etiã ſeculares q hoc ſciunt diſcernere niſi audiant illã de officio. de quo habes. j. Miſſa. §. xxxiij. Si ãt audit̃ in parrochia vel alibi an ſufficiat. vide. j. Miſſa. §. lix.

¶ Tertiũ eſt vt in oratione perſiſtat. Nam cũ 43
oratio ſit de precepto. vt. j. Oratio. videtur ꝙ dies feſtus ſit tempus determinatũ. Et hoc eſt indubitatum ꝙ homo tenetur in aliqua hora orare. Vnde ſi ſtat ad miſſam illud ſufficit niſi voluntarie aliis intendat. qꝛ tunc non ſufficeret cum ſit vacandũ deo in aliqua hora: ſaltẽ de neceſſitate ſm omnes.

¶ Quartũ eſt vt audiat predicationẽ ſi eſt qui 44
predicet. Quod verũ intelligo de illis qui neſciunt neceſſaria ad ſalutem: ⁊ ſm eam diſtinctionem quã ſupra poſui de miſſa. §. xlij. Alios ãt non credo teneri niſi rõne ſcandali. Et. c. ſacerdote. de conſecra. di. i. Intelligo de eo qui egreditur ex contemptu vel cum ſcandalo aliorum ꝙ tũc peccat mortaliter. ⁊ venit excõmunicandus. vt ibi dr̃. alias non.

¶ Sed quero qđ magis eſt preeligendũ in fe- 45
ſto: an auditio miſſe: an predicationis: cũ vtrũqȝ nõ poteſt audiri. R. ꝙ auditio predicatiõis qꝛ rõ legis in hoc magis militat. vt patet intuenti iura. de conſe. di. i. in. c. oẽs fideles. ⁊ c. ſacerdote. ⁊ c. cpus nullum: que magis rõne audiendi ſcripturas ſanctas ⁊ verbum dei precipiunt miſſam audiri q̃ȝ alia ratione: facit ad hoc. i. q. i. c. interrogo vos.

¶ Vtrũ audiens miſſam dicendo ſuas orõ- 46
nes ſatiſfaciat. R. ꝙ non: licet nõ credã ꝙ peccet mortaliter: qñ ex deuotione facit. ſed meli⁹ eſſet omittere: niſi qñ ſacerdos dicit ſecretas. Aduerte tñ ꝙ nõ excuſarem a mortali illũ qui diceret aliqua ad que tenetur. puta officiũ qñ dr̃ miſſa ⁊ eſt de precepto: vt audiat̃. ar. c. ex litteris. de proba. cum ibi nota. in ver. vices duorum: ſecus ſi miſſa eſſet de conſilio audienda.

¶ Quintũ ad qđ tenentur omnes ſm aliquos 47
in dieb⁹ feſtiuis eſt oblatio quã quilibet tenet̃ facere in predictis feſtis. De quo dic vt infra. Oblatio. §. i.

¶ Sũt ⁊ alie ferie que canonice dicunt̃. i. ij. iiij 48
⁊. vi. de quibus in. c. de illis. xi. q. iij. in quibus carnes non debemus comedere: ſed hodie cõſiliũ eſt ſm Hoſti. ⁊ Inno. niſi. vi. feria: vt in c. ieiunia. de conſe. di. iij. ⁊ addit̃ dies ſabbati ꝙ quo in. c. ſabbato. de conſe. di. iij. ⁊ di. v. in. c. qꝛ dies. dicitur in ſabbato debet a carnibus abſtinere qui particeps religionis xp̃iane deſiderat

eſſe niſi feſtū.ſ.natiuitatis: vel infirmitas im
pediat.hec ibi. Sed hoc eſt preceptū vbi con/
ſuetudo eſt.vt in.c.conſilium.de obſerua.ieiu:
Vbi autem conſuetudo non eſt ꝙ non come/
dantur carnes in ſabbato.conſiliū eſt ſm glo.
in.d.c.q2 dies.de conſe.di.v.
49 ¶ Sed ſi natiuitas dñi veniat in.vi.feria vel
ſabbato nunquid carnibus vti poſſumus? R.
ꝙ ſic.niſi quis ſe voto vel regulari obſeruãtia
aſtrinxerit ad non comedendum.vt in.c.fi. de
obſeruan.ieiu.

Feudum eſt bñficiū qd ex be/
niuolẽtia ꝓcedit ali/
cui ita ꝙ ꝓprietas rei imobilis bñficia
rie penes dantẽ remaneat. Vſuſfruct⁹ ũt illi⁹
rei ita ad recipientẽ trãſeat vt ad eũ heredeſqȝ
ſuos maſculoſ ⁊ feminas ſi de hoc noĩatim eſt
dictũ in ꝑpetuū ꝑtineat ad hoc vt ille ſiue ſui
heredes fideliter dño ſeruiant: ſiue illud ſerui/
tiũ ſit noĩatim expreſſū quale debeat eſſe ſiue
nõ.tex.eſt in.c.i.§.fi.ſub rubrica.ĩ qui.cau.feu.
amit.in li.de conſue.feu. Vñ nõ.ꝙ ſi feudũ da
tur vt ex eo preſtetur ſeruitium reale nõ eſt ꝓ
prie feudū ſed contractus innoĩatus ſm Cy.
in aut.ingreſſi.C. de ſa.ſan.ec. ⁊ exemplificat
Bal.in prefato li.in rubrica. de pace conſtan.
in ver.libelloꝝ.vbi dicit ꝙ in quibuſdã parti
bus lumbardie,pro feudis eccleſie ſoluitur par
caponũ vel ſpatula porci ⁊ hmõi.ſm eũ equi/
paraƭ emphitheoſi. Similiter ſi eſſet emptũ ñ
hȝ naturã feudi ſm Bal.vbi.ſ.de feu.dato.c.
i.⁊ in.l.qui ſe.C.vnde li. Sed qñ poniƭ onuſ ꝑ/
ſonale vt ire ad parlamentũ regis vel exercitũ
vel caualcatam ⁊ huiuſmodi: tunc proprie eſt
feudum ⁊ regulaƭ lege feudorum.
1 ¶ Quotuplex eſt feudũ.R. Bal.in ꝓlogo pre
fati li.ſup prin.ꝙ multiplex. Aliud regale. Ali/
ud nõ regale. Itẽ aliud ſimplex.aliud conditio
natũ.i.nõ ſub conditione datũ ſed ſub qualifi
catione: vt cũ cõcediƭ feudũ habitationis. Itẽ
aliud antiquũ ſeu paternũ.ſ. ꝙ fuit illius qui
fuit cõis parens agnationis. aliud nouũ. Itẽ
aliud paternũ cuius natura aſpicit tñ maſcu/
los deſcendentes vſqȝ ad.iiij.gradũ ⁊ nõ plus
ſed ſi addiƭ ⁊ antiquũ extendiƭ vltra.vt not.
Bal.de ſuc.feu.§.hoc quoqȝ.in fi. Aliud mater
nũ cuius natura aſpicit primo maſculos: dein
de feminas. Itẽ aliud hñs ꝓpriã naturã feu/
di.aliud impropriã. Itẽ aliud reale qd tranſit
ad heredẽ. Aliud ꝑſonale qd ſolũ ad vitã alicu
ius cõcediƭ. Itẽ aliud ligiũ vbi iuraƭ fidelitas
contra oẽm hoiem.aliud nõ ligiũ in quo prior
dñs excipiƭ. Itē aliud franchũ.ſ.a ſeruitijs ⁊
operibus exhibendis.aliud nõ franchũ. Item
aliud annale ⁊ eſt feudũ guardie ⁊ caſtaldi ⁊ ꝓ
mercede alicuiuſ rei. Caſtald⁹ eſt is cui res dñi
gubernanda mandaƭ: vt in.l.iubemuſ.C.de ſa.
ſan.ec.aliud nõ annale. Item aliud nobile qd
nobilitat poſſeſſorẽ. aliud burgenſe.ſ. qd non
nobilitat. Itẽ aliud eccleſiaſticũ.⁊ hoc triplex.
Primū qd daƭ eccleſie. Scdm qd recipiƭ ab
eadem. Tertiũ qd datur vel recipitur a clerico
aliud ſacramentale. Et qñ quis inueſtiƭ de du/
catu dƭ dux. de comitatu comes. de marchio
natu marchio. Qui aũt eſt a principe inueſtit⁹
vel a poteſtate de aliqua plebe dƭ capitaneus.
Qui ãt a capitaneis antiquo iure dƭ valuaſor
Qui aũt a maioribus valuaſoribus ſunt inue
ſtiti dicunƭ valuaſini.ſ.minores valuaſores.
hoc dicit Bal.in.c.quis dicaƭ dux: marchio.in
prin.in li.de conſue.feu.
¶ Quis poteſt feudũ dare.R. Bal.de his qui 2
feu.da.poſ.§.abbatiſſa.ꝙ quilibet tam maſcu
lus ꝙȝ femina: tam nobilis ꝙȝ ruſticus: dũmõ
habeat legitimã ſuoꝝ bonoꝝ adminiſtratio/
nem vt in.c.i.§.noui.ꝑ quos fi.inue. Hoſti.tȝ
ꝙ etiã poteſt minor.xiiij.annorũ ſi feudum ſit
vetus: ſi vo ſit nouũ oportet ꝙ ſit pubes ⁊ iu
rauerit non contrauenire.
¶ Vtrũ prelatus poſſit rem eccleſie infeudare 3
ſine alia ſolennitate vel licentia.R. ꝙ ſic anti/
quũ: ꝙȝuis ſit reuerſũ ad eccleſiã etiã nõ obſtã
te,iuramento qd faciũt prelati de nõ alienãdo
cũ modificatione tñ de qua.ſ. Emphitheoſis.
§.xxj. De nouo aũt nõ põt.vt in.c.fi.de feu.
¶ Quis põt inueſtiri.R. ſm Hoſti.ꝙ quilibȝ 4
ẽt ſeru⁹ dũmõ ſciente dño faciat. Et tam ꝑ ſe
ꝙȝ ꝑ procuratorẽ põt quilibet inueſtiri.
¶ Quot modis acquiriƭ feudũ.R. Ho.ꝙ q̃t/ 5
tuor modis. Primo ꝑ inueſtiturã dando ſibi
poſſeſſionẽ corpalẽ. Scdo ꝑ aliqd equiualens
inueſtiture.ſic cũ dñs dic̃.vade ĩ poſſeſſionẽ ta
lis fundi ⁊ tene ꝓ feudo. Tertio ꝑ ꝑſcriptionẽ
vt ſi.xxx.ãnis tenuit feudũ ⁊ dño ſeruiuit: lȝ ĩ/
ueſtitus nõ fuerit. Quarto ꝑ ſucceſſionẽ.
¶ Quis ſuccedit in feudo.R. Bal.de his qui 6
feu.da.poſ.§.⁊ q2.ꝙ h̃ repiƭ tale capitulũ. Fide
li abſqȝ liberis ex ſe deſcendentib⁹ ⁊ in feudū
ſuccedẽtib⁹ ſi qdẽ feudũ fuit cõis parẽtis fr̃es
defũcti cũ filijs ꝑmortuoꝝ fratrũ in ſtirpẽ ſuc
cedant. his vo nõ extantibus ad agnatos ꝓ/
ximiores id volumus ꝑtinere: ⁊ ſi qdẽ in pari

gradu ſunt pariter admittunt̃. ſi v̾o ex vno ẽ
vnus ⁊ ex alio plures non in ſtirpem ſed in ca
pita ſuccedere debere ordinamus. hec ibi.
7 ¶ Vtrũ femina ſuccedat. R. Bal. in. d. §. ⁊ q̃
dicit glo. hic ꝙ nõ. niſi in tribus caſibus. Pri
mo qñ noiata eſt inueſtitura. Scdo qñ feudũ
redemit a dño. Tertio qñ dñs ei dedit ꝓpter
ſeruitiũ pr̃is. in quibus caſibus ab aliquo ex
parentibus nõ eſt inquietanda. vt in. c. ſi quis
ſine filio maſ. quẽ ad. feu. ad ſi. per. Adde quar
tũ ſi feudũ ſit datũ ad nullũ ſeruitiũ q̃ nõ ex-
tantibus maſculis ſuccedet femina ſm Bal. in
d. §. ⁊ q̃. Quintũ qñ feudũ erat queſitum iure
emptionis ſm O dofre. in ſum. ſua. potius ex
natura contractus q̃ feudi.
8 ¶ Vtrũ conceſſo feudo titio ꝓ ſe ⁊ deſcendẽ-
tibus filijs maſculis ⁊ feminis filiabus filia
ſimul cũ maſculo ſupſtite admittat̃. R. Bal. in
R. ica epm vel ab. aut abba. feu. da. nõ poſ. §. cũ
etiã ꝙ nõ: ſed maſculus ſolũ: q̃ natura feudi
eſt vt preferat̃ maſculuſ. Et ſi poſtea filius de-
cedit ſine filio nõ admitteret̃ femina ſoror pre
mortui fratris: q̃ ſemel excluſa fuit ꝑ maſculũ
⁊ ideo reuertit̃ ad dñm. qd verum eſt in feudo
ſimplici ⁊ recto. ſecus in feudo ꝯceſſo ad certũ
ſeruitiũ qd femina poſſet explicare ꝑ ſe vel per
alium: q̃ tunc admittet̃ cũ maſculo ſimul. ff. d
vſufru. accre. l. ſi quis titio. ⁊. l. ſi mulieri. ſm
Jaco. de bel. qui dicit ꝙ fuit in facto in regno
apulie. Ex quo infert Bal. ꝙ ſtatutũ excludẽs
feminã extante maſculo ſemel excluſam non
amplius ſuccedere niſi vt fratri habet ſuccedere
non vt patri mortuo ſine maſculo.
9 ¶ Vtrũ clericus ſuccedat in feudo. R. vt colli
go ex diuerſitate opi. pro ꝯcordia ꝙ aut feudũ
erat ſibi apertũ. ⁊ tũc ſi promoueat̃ ad ſacros
ordines ſic renunciare videt̃: q̃ trãſit ad ſtatũ
cõpatibilẽ. facit. c. de multa. de prebẽ. ⁊ cle. gr̃a
de reſcrip. nec poterit iſto caſu ſeruire ꝑ ſubſti
tutũ: niſi eſſet feudũ ex quo preſtaret̃ ſolũ ſerui
tiũ reale: qd nõ eſt ꝓprie feudũ vel feudũ ex q̊
preſtaret̃ ſeruitiũ qd nõ repugnat eius ordini
q̃ tunc ſuccedet eo ꝙ ꝑ clericatũ nõ ꝑdunt̃ iu-
ra ſucceſſionis. xij q. iij. c. i. cũ ſi. Si v̾o ꝓmo-
uet̃ ſolũ ad minores ordines ſuccedet: q̃ põt
ſeruire ꝑ ſubſtitutũ: vt vult glo. in. c. i. d bñ. fe.
Aut feudũ nõ erat ſibi apertũ: puta q̃ erant
tres fratres. ⁊ primogenitus poſſidebat feudũ
⁊ ipſe erat vltimus qui effectus eſt cardinalis
Poſtea mortui ſunt alij fratres ſine herede. ⁊
tunc ſuccedit: q̃ nõ poteſt dici ꝙ habuerit ani

mũ renunciandi: nec etiã facultatẽ: ⁊ tũc de eq
tate iuris admittet̃ ꝙ poſſit ſeruire ꝑ ſubſtitu
tum lʒ ſecus de iuris rigore niſi tale eſſet ſerui
tiũ qd de ſui natura poſſet per quẽlibet expli-
cari: q̃ tunc etiã de iuris rigore ſuccedit. ar. l.
ꝯtinuuſ. §. ſi ab eo. ff. de ver. obli. Et hec eſt de-
terminatio Bal. in. l. quiſquis. C. de epi. ⁊ cle.
¶ Quid ſi efficit̃ religioſus quis ſuccedet: R. 10
O dofre. ⁊ O ldo. in aut. ingreſſi. C. d ſa. ſan. ec.
ꝙ trãſit ad monaſteriũ eo mõ quo erat penes
ingreſſũ. l. ſi quis. C. de epi. ⁊ cle. Inno. in. c. in
pñtia. de proba. limitat verũ ſi ſeruitiũ ad qd
tenet̃ poteſt preſtari ab eccleſia: aliaſ ad dñm re
uertet̃. C. de ca. tol. l. vnica. §. ne autẽ. Albri. in
d. aũt. tenet ꝙ ſm ius ꝯſuetudinis feudorum
reuertit̃ ad dñm indiſtincte. vt eſt caſus. ſi de
feu. contro. fue. c. qui clericus. ⁊ de va. mi. qui
bene. ar. de. c. primo.
¶ Sed quid ſi pater obtinuit pro ſe ⁊ ſuis he- 11
redibus ⁊ ſucceſſoribus quibuſcunq; tranſibit
ne ad extraneũ vel legatariũ vel clericum. R.
Bal. in. l. i. ff. de re. di. ⁊ ſequitur Ludo. de ro.
in. l. id tp̃us. §. i. ff. de vſuca. ꝙ ſic ſed ipſe Bal.
in. c. i. §. donare. ti. qualiter olim feu. po. ali. cor
rigit ſe ⁊ dicit ꝙ dictio quibuſcunq; intelligit̃
de ſuccedentibus ab inteſtato. ar. l. ſi quando.
C. de inoffi. teſta. Vñ dic ꝙ non veniet extra-
neus. Ratio q̃ res non debet regulari ſm na
turam contractus. ſed contractus ipſe ſm na
turam rei deducte in eo. vt. l. ſtipulatio iſta. §.
ſi quis. ff. de ver. ob. vbi lʒ ſtipulatio ſit tranſ-
miſſibilis in heredẽ de ſui natura. vt in. l. vete
ris. C. de contrahen. ſti. tñ non tranſmittitur
qñ res in ea deducta nõ eſt tranſmiſſibilis: vt
eſt videre in feudo nec legatarius etiam veni
et nec clericus. Et ſic dictio quibuſcunq; reſtrin
gitur ꝑ nõ. in. l. i. C. de ſa. ſan. ec. ⁊ per Jaco. de
are. in. l. i. §. Item nunciatio. ff. de no. ope. nũc.
Limita tñ de clerico ſm ꝙ dixi. s. in. q. ix.
¶ Sed nunquid ſuccedet frater vel filius fra 12
tris qñ quis fuit de nouo beneficio inueſtitus
ſi decedit ſine liberis. R. ꝙ non. ſed ad dñm re
uertetur. vt in titu. de natura. ſuc. feu. Et qd
dictũ eſt. s. ꝙ deficientibus filijs veniũt agna
ti intelligitur de feudo acquiſito ab antiquo. i.
ab eo qui fuit cõis parens totius cognationiſ
¶ Vtrũ vaſallus poſſit vni ex filijs prelegare 13
totũ ius feudi. R. Bal. in ti. de probi. feu. alie.
ꝙ non vllo modo niſi de voluntate ⁊ cõſenſu
filiorũ. q̃ lex feudorũ dictat ꝙ ad oẽs equaliter
ꝑueniat. vt in ti. qui feu. da. poſ. §. ſed cũ hoc.

Limita niſi ſit ducatus vel marchionatus: ⁊
huiuſmodi qui debent͂ primogenito ſolū. Ja.
tū lotharius tenet ꝙ illud.c.i.ꝺ ſuc.feu.vbi dr͂
ꝙ vltima volūtas vaſalli nihil valet in feudis
limitat͂ ad eam diſpoſitionē que eſt vltima vo
luntas.ſecus in ſtipulatione.qꝛ in coheredib⁹
pſone pater pōt ſtipulari vni coheredū. vt.ff.
de pac.l.auus.⁊ ſic poſſet aſſignare in totū.ar.
l.filio.§.fi.ff.de ri.nup.cum multis alijs.
14 ¶ Vtrū feudū poſſit dari in dotē.R͂.glo.in.c.
fi.de feu.ꝙ ſic ad tp̄s vite feudatarij ⁊ nō pl⁹.
15 ¶ Vtrū vaſallus valeat grauare filium here/
dem vt de vino qđ educitur de vinea feudali
det oi anno ꝓ aīa ſua.R͂.Bal.in ti.de ſuc.feu.
c.i.ꝙ ſic.qꝛ teſtatur de fructibuſ non de feudo
qui fructus ſunt res proprie heredis.vnde nō
dr͂ alienatio feudi qñ alienantur fructus ſepa/
rati.ff.de do.l.in edibus.§.ex rebus.
16 ¶ Ad quid obligat͂ vaſallus dn̄o. R͂. ꝙ ad.vi.
que no.de vſi.feu.in.c.i.de for.fi.⁊.xxij.q.v.de
forma.⁊ de iureiurando.ego. Primū ne ſit ei
in aliquod damnū corporis ſui ⁊ ꝙ impediat
pro poſſe.Secūdū ne dānū in tpalibus faciat
vel vtilitatē impediat.Tertiū ne reddat ei dif
ficile vel impoſſibile qđ facere eū velle videt.
Quartū ne reuelet eius ſecreta ꝑ que vel mi/
nus tutus: vel noceri ei poſſit. Quintū ne ſit
contra eius iuſticiā vel honeſtatem.ſ.maculā
do vxorem vel filiam eius vel famā dicto fa/
cto vel cōſenſu. Sextū vt fideliter ei prebeat
conſiliū auxilium ⁊ fauorem.Adde ſeptimum
ꝙ tenetur iurare fidelitatē niſi ex pacto ſit re
miſſum.Formā aūt iuramenti ponit Ho.ſic.
Ego.A.iuro ſup ſctā dei euangelia ꝙ ab hac
hora in antea vſqꝫ ad vltimū diē vite mee ero
fidelis tibi.C.dn̄o meo contra quēcūqꝫ: exce/
pto imperatore vel rege. Intellige in cā iuſta
⁊ etiam debet excipere ſi habet alium dn̄m an
tiquiorem.Adde octauū ꝙ tenet͂ ſm ꝙ conuē
tum eſt vel natura feudi ⁊ regionis ipſius ſeu
conſuetudo requirit.
17 ¶ Sed quid ſi dn̄s moriens reliquit plures fi/
lios: vtrū iurabit oībus.R͂.ꝙ ſic.ſi oēs equalit͂
ſuccedunt.Hoſti.tū tenet ꝙ non.ſed ſolū vni
ſimiliter iurabunt oēs filij ſeu heredes vaſalli
ſi feudum indiuiſum habent. Si vo ad vnū
peruenit: ille ſolus iurabit.
18 ¶ Vtrū vaſallus poſſit per aliū ſeruire. R͂.
Bal.in.c.mutus.epm.vel abba.feu.da.ſi poſ.
ꝙ ſi ſeruitiū debet fieri principi vel non pōt
fieri per ſubſtitutū niſi de volūtate principis
vt.C.de muril.l.ſi quis ex corpore. Et ideo ſi
incurrit͂ talis infirmitas ꝙ ſeruitiū exhibere nō
poteſt perdet feudum niſi eſſet a caſu fortuito
ſine culpa precedente. vtputa qꝛ a latronibus
cecatus: quia tunc nō perdet ne detur afflictio
afflicto.ar.C.de fur.auten.naui.⁊.C.de epiſco.
audien.l.tam dementis.
¶ Quō amittit͂ feudū.R͂.ꝙ.xij.modis. Prim⁹ 19
ſi vaſallus efficitur clericus vel religioſus. de
quo dic vt.ſ.in.q.ix. ⁊ facit.xxiij.q.viij.§.i.qꝛ
arma nō portat.Scđus ſi heres vaſalli ſteterit
ꝑ annū ⁊ diem ꝙ nō petierit a dn̄o inueſtiturā
feudi. Intellige h ⁊ in ſeqnti eſt ſi maior.xiiij.
annis vel puella.xij.vt no.in.c.veritatiſ.de iu
reiurā.p Pa.Tertius ſi vaſallus mortuo dn̄o
ab eius heredibus infra tempus predictū in/
ueſtiturā non petierit de quibus duobus ha/
betur in qui.cau.feu.amit.c.i. Sed predicta li
mita qñ iurauit pſone ſoluꝫ. vt cū dicit. Iuro
tibi. Secus ſi iuraſſet ſibi ⁊ ſucceſſoribus vel
ſub noīe dignitatis.qꝛ non tenet͂ amplius iu/
rare ſucceſſorib⁹ niſi magna longinquitate pe
riret memoria. vt no. Pa in.d.c.veritatis. Itē
niſi eſſet miles.qꝛ habet annū ⁊ mēſē. Itē niſi
iuſta cā eū impedierit vt habet͂ de ꝓhi.feu.ali.
ꝑ lotharium.c.qm̄ inter dn̄m. Quartus cū va
ſallus tribus vicibus requiſitus corā paribus
⁊ huiuſmodi fidelitatē iurare noluerit: ꝗ̄uis
dn̄s ſit paratus facere inueſtiturā.Quintus ſi
vaſallus interficit proprium germanū ſuū vel
filium germani ſui vel aliud commiſerit quo
paricida nuncupari poſſet vt totam heredita/
tem haberet. Sextus ſi vaſalluſ dimittit dn̄m
in prelio: non mortuū vel ad mortem vulnera
tum.Septimus propter multas cauſas ingra
titudinis que enumerātur quibus modis feu.
amit.c.i.⁊.ij. ⁊ de feu.ſi.cul. non amit.c.i. ⁊.ij.
puta concubuit cū vxore: filia: vel ſorore ⁊ hu/
iuſmodi. Octauus ſi ſcienter negauerit feudū
vel partē aut conditionē eius. ſecus ſi ignorā
ter. Nonus ſi īfeudauerit feudū alia lege ꝗ̄ ea
quā habet ipſe vel in talem vaſallū qui feudū
ſeruare nō pōt. Decimus ſi dn̄m accuſauerit
aut teſtimoniū ꝯ eum tulerit in cā criminali.
Et quidā dicunt etiā in cā ciuili. Vndecimus
ſi vocatus a dn̄o ꝙ ſecū vadat in expeditione
publica.puta vocatus ab imperatore vt ſecuꝫ
vadat pro corona ſuſcipienda ⁊ hmōi non ve
nerit nec aliū acceptum dn̄o miſerit: vel ſtipen
dia militie non dederit. Duodecimus ſi feudū
alienauerit. Iſti caſus hn̄t in ſū. Hoſt.ti.codē

20 ℭ Sed queriť an alienans feudū ſine cōſenſu
dñi ipſo facto cadat.℞. Pa in.c.vlt.de feu. ꝙ
ſic.⁊ pōt ſine alia ſententia expelli ⁊ alteri con/
ferri:etiā ſi alienando dixerat.ſaluo iure dñij
ſm Bal.q̄ ſit cā bene.amit.c.i.q̄ꝛ factū ſequēs
eſt contrariū.ar.c.ea tc.de iureiur. ⁊ qđ no. ibi
Secus ſi dixiſſet.Et aliter vel alio mō nō in/
tendo:qꝛ operantur vt dño ꝯtradicente nō vi
deatur facta alienatio.Et hoc verū niſi aliqua
captio dño poſſꝫ interuenire.puta daret caſtel
lum tali quem dñs expellere poſtea non poſſet
21 ℭ Quid ſi nō alienat niſi partē.℞. Io.an.quē
ſequiť Pa.vbi.ſ.ꝙ ſolū perdit illā partē quā
alienauit. etiam ſi eſſet maior pars. de probi.
feu.alie.imperialem.§.i.
22 ℭ An poſſit alienare pro aīa.℞.ꝙ nō.neqꝫ le/
gare:neqꝫ diſponere ꝓ aīa.vt in.c.i.q̄liter feu.
alie.lꝫ.nec etiā de iure canonico ſm Mo.in ſū.
de imu.eccle.Limita predicta.ſ. ꝙ feudū non
pōt alienari:verū ſi eſt tꝑale: ſecus ſi eſt perpe
tuū.qꝛ pōt alienari ⁊ ꝓ mortuario eccleſie do/
nari:ſm Hoſti.quē ſequiť Pa.vbi.ſ.
23 ℭ Quid ſi alienat ſuas cōmoditates ad tꝑus
longiſſimū.℞.Bal.in ti.de pace cōſtan.iu.fir.
in.viij.charta ꝙ nō cadit:dūmodo actū ſit ꝙ
dñium vtile nō tranſeat.allegat glo.ſingularē
in.l.codicillus.§.inſtituto.ff.de le.ij. Idem di/
cit in emphitheota. Idem tenet Bar.in.d.§.
inſtituto.vbi dicit ꝙ vendens fructus domuſ
ad centū annos non videť alienare. Sed non
placet:ſed ſi vult alienare faciat ſic.Vendo vł
concedo fructus vel ipſam ꝑceptionē fructuū
cū hoc ſi dño placuerit vel dñs nō reuocauerit
Et ſic ſaluo ⁊ ſaluato honore ⁊ iuriſditōe ⁊ cō
ſenſu dñi:⁊ ſi de iure poſſuꝫ nec aliter nec alio
modo. Si autem dño non placuerit: vel non
conſenſerit vel reuocauerit vel de iure nō poſ
ſum: res ſit inempta vel venditio vel alienia/
tio ſit irrita ⁊ ipo iure nulla.⁊ ſic erit tutiſſima
cautela niſi ſit captio domini.vt dixi.
24 ℭ Vtrū poſſit pignori dare.℞. Pa.vbi.ſ.ꝙ
non.qꝛ que prohibenť alienari generaliter a le
ge vel ꝑ teſtatorē vel ꝑ pactum contrahentiū:
aut prohibenť a iudice pignori dari.l.fi.c.de re
bus alie.nō alie.⁊ per Bar.in.l.in quoꝝ.ff.de
pig.Nō qꝛ ꝑ ꝯſtitutionē pignoris de facili ꝑ/
uenit ad diſtractionē rei.ff. de diſtrac.pig.l.ij.
⁊.iij.⁊.C.de iure domi. impetran.l.ij. Et pro/
pterea vno ꝓhibito prohibeť oē per qđ ꝑueni
tur ad illud.l.oratio.ff.de deſpon.cum concor.
ibi in glo.poſitis. Secus eſt qñ quis prohibeť
emere:qꝛ in pignus pōt accipe:niſi fiat in frau
dem ꝓ tanta quantitate ꝙ nō eſt veriſile debi
torē luiturū.ar.l.qui habebat in prin.ff.de leg.
iij.ſm Bar.vbi.ſ.
ℭ Ad quem reuerteť feudum vaſallo priuato. 25
℞.Bal.qui.mo.feu.amit.§.aut ſi libellario:ꝙ
ſi priuať ex dolo cōmiſſo in pſona dñi ad dñm
reuertiť.vt que ſit prima cā amit. bene.c.i.§.
deniqꝫ Qñ vo delinquiť extra pſonam:tunc
veniunt agnati ⁊ non dñs. Qñ vo ex cā alie
nationis:tunc ſunt opi.ſed Bal. ibidem dicit
ꝙ ſi fecit in fraudē agnatoꝝ:tūc ipi agnati ve
niunt nō dñs. Si vo non in fraudē fecit tunc
reuertiť ad dñm:tñ filij vel agnati imo etiam
filia maſculis non exiſtentibus debet redime/
re a dño ⁊ cogitur dñs eos inueſtire.vt de his
qui feu.da.poſ.§.cum vo.Qđ intellige ſi feu/
dum nō erat nouū ſm Io.de beluiſio.Bar.tñ
vt recitat Pa.vbi.ſ.in.l.cū.ff.đ inter.⁊ releg.
⁊ in.l.vt iureiurādi.§.ſi liberi.ff.đ ope.li.dicit
ꝙ ſi pater cōmiſit delictū ꝑꝑ qđ directe venit
priuādus feudo.puta qꝛ alienauit ⁊ hmōi vel
cōmiſit aliquid contra tenorē iuramenti.tunc
nocet filio etiam ſi proceſſiſſet ab anteriori ge/
neratione.ar.in.l.i.ff.ſi quis ali.te.pro.⁊ in.l.cū
ratio.§.fi.ff.de bo.proſcrip.vbi pꝫ ꝙ ſi quis ꝓ
hibuerit aliquē teſtari:vel interfecit cōſangui
neum cui debebat ſuccedere ab inteſtato fiſcꝰ
occupat hereditatē.nec veniunt aliqui conſan
guinei qui ſunt prohibenti vł occidenti gradꝰ
inferioris:vt ibi pꝫ:cum nō. Si vo delictum
non eſt propter quod directe ſit priuandnſ:ſed
per quandā conſequentiaꝫ: puta qꝛ dānatur
propter aliquod maleficiū:ita ꝙ eius bona ve
niunt publicanda:tūc procedat diſtinctio Dy.
in regula nō debet.li.vi.qui diſtinguit ⁊ tenet
ꝙ ſi feudū a pr̄is pſona habuit originē noceat
filio. Secus ſi eſt a genere vlteriori: qꝛ tunc
non nocet. Cum qua diſtinctione tranſit Io.
an.⁊ do.Anto.in.d.c.fi.đ feudis.Diſtinctio tñ
Baldi mihi videtur equior.
ℭ Vtrum vno feudatario deficiēte accreſcat 26
feudū alteri.℞. Pa.vbi.ſ.ꝙ nō.niſi fuiſſet ex
preſſū.vide Bar.in.l.ſi mihi.ff.đ vo.obligatō.
ℭ Vtrum vaſallus vaſalli mei ſit meus vaſal, 27
lus.℞.ꝙ non.ſicut nec libertus liberti mei eſt
meus libertus.ff.pro ſocio.l.nam ſocij.
ℭ Vtrum filius repudiata hereditate patris 28
poſſit feudum tenere.℞.ſm Hoſtien.ꝙ non.
Sed aut totum debet retinere: aut totum re/
pudiare:niſi dominus de nouo beneficio inue

ſiat agnatis conſentientibus. Agnati vero bene poſſunt feudum retinere repudiata hereditate. vt in conſtit. fe. an agna. vel fi. de fun. re. he. poſ. feu. re. c. ſi contingeret.

29 ¶ Vtrum vaſallus inuito dño poſſit refutare feudum. R. Jo. de imo. in. c. i. de feu. q̄ nõ allegat glo. ſingularem in. c. fina. de capi. qui cu. ven. ꝛ Pa. in. d. c. i. Idem tenet glo. in. c. que in eccleſiarum. de conſti. Bar. vero in. l. is cum quo. ff. de aqua plu. ar. ꝛ Dy. conſil. xiiij. ꝛ Jaco. de bel. in. d. c. fi. ſic concludunt q̄ ſi eſt datũ ad certum ſeruitium non poteſt. Si vero ad ſeruitium incertum: tunc poteſt anteq̄ illud ſeruitium ſit indictum: quia nondum eſt purificata obligatio. facit in ſimili glo. in. l. incola. ff. ad munici. niſi iuraſſet ſpecifice non poſſe refutare ſm Bal. in preludijs feu. Fallit ſi dñs eſſet in prelio: ꝛ tunc vellet refutare: qꝛ dñs tũc non poſſet ſibi prouidere de equali vaſallo. ar. l. ſi filie mee. ff. ſo. mat. Maȝ cedere feudo eſt quoddam diuortium. ꝛ non valet niſi poſſit conſuli indẽnitati domini. Hoſti. in. c. vno. de va. qui contra conſti. lo. feu. alie. tenet q̄ poteſt Sed tu tene opi. Bart.

30 ¶ Vtrum dominus teneatur vicem rependere vaſallo fideli. R. q̄ ſic. alias cenſebitur male fidus. vt in li. feu. de for. fi. c. i. in fi. facit. xxij. q. v. de forma. xcv. diſtin. eſto ſubiectus. ꝛ debet priuari feudo per ſuperiorem ſi perfide ſe habet contra vaſallum ſuum.

31 ¶ Vtrum eccleſia poſſit ſine vſura recipere in pignus feudum ꝛ facere fructus ſuos. R. ſm c. i. de feu. q̄ ſic dũmõ interim non recipiat ſeruitiuȝ a vaſallo. Et iſtud habet locum etiaȝ in feudo laicali ſm cõmuniter doc. ꝛ lȝ glo. ibi ſit contraria non curabis de ea. Dicit tñ Cardi. ibidem quem ſequitur. d. Anto. ꝛ cõiter alij q̄ ſi feudum eſſet liberuȝ non poſſet retinere fructus: qꝛ prefatum. c. i. intelligitur quando non eſt liberum. Sed iudicio meo non habuit reſpectum ad ſeruitium: qꝛ cõiter ſeruitium non tantũ valet quantũ fructus feudi: aliter nõ eẽt beneficiũ feudum. Et ideo mihi videtur ſaluo meliori iudicio q̄ tex. fundauerit ſe ſuper naturam feudi. que eſt vt dñium rectũ remaneat apud dñm ꝛ vtile penes vaſallũ: ſed cum obligatione ſaltem fidelitatis: lȝ nullũ ſeruitiũ ſit debitum. Et ideo dimiſſa obligatione de conſenſu ipſius vaſalli. conſolidatur ipſum dñiuȝ vtile cum directo: non ex aliena re ſed propria ꝛ ſic non oportet attendere an ſit liberum vel ne. ſed q̄ nullo modo retineat eum obligatum ad aliquod. Et ſic declaret q̄ interim eſt abſolutus ab oĩbus ratione feudi debitis.

¶ Quid ſi dñs recipit interim ſeruitium a vaſallo. R. q̄ ſi vaſallus facit tanq̄ ex debito: tũc fructus teneret reſtituere: niſi ꝓteſtetur. ar. in l. ij. C. de iure. domi. impetrã. ꝛ in. c. cum. M. d conſti. Secus eſſet ſi ex liberalitate ſciens ſe nõ teneri vaſallus exhibet conſueta ſeruitia. 32

¶ Vtrum idem ſit in emphitheoſi ꝛ locatione R. q̄ ſic. vnde Spe. in ti. de feu. §. quando. ver. xl. q̄ feudum ꝛ contractus emphitheoticus ꝛ liuelarius ſunt eiuſdem nature. Et dicit Bal. in prefata. viij. charta. in ti. de pa. conſtan. verum in feudis in quibus non debetur ſeruitiũ ſed certa quantitas pecunie: vini: ꝛ huiuſmodi alias non. Sed quo ad hoc non video quin liceat recipere fructus liberando a ſeruitio ratione iam dicta. lȝ Jo. an. ꝛ Hoſti. ꝛ alij dixerint indigere declaratione papali: ſed non placet. Et dico q̄ vbicunq̄ lex feudalis non eſt cõtra iuris ciuilis aut naturalis rationem habet locum in emphitheoſi: alias nõ. vt tenet Bar. in. l. ſi mihi ꝛ titio. ff. de ver. obli. ꝛ Bal. i. c. i. de inuc. d re. alie. fac. Aduerte etiam in conſcientia q̄ meliorationes que cõmuniter in contractu emphitheotico fiunt nõ poſſȝ ratione mutui tenere. Ideo prefata omnia limito tam in hoc dubio q̄ȝ in antepreecedenti de feudo ꝛ emphitheoſi vbi melioratio nõ eſt facta q̄ tunc licet. Item quando eſt a cauſa libera: qꝛ ſi exburſaſſet quantitatem pecunie vel quid aliud dño pro ipſo habendo. ſic non liceret quando fructus diſproportionarentur a ſeruitio ſiue a fictu. Quod bene nõ. qꝛ pauci aduertunt. 33

¶ Vtrum idem ſit in vſufructuario obligante proprietario. R. ſm Ho. in ſum. q̄ ſic. ſi habet a cauſa libera a proprietario: al's non. vbi fructus diſproportionantur a ſeruitio. 34

Fictio vide. j. Simulatio: ꝛ quomodo fictio iuris valet ꝛ quando. vide. s. Conſenſus. §. iiij.

Fideicõmiſſum ꝛ mortis cã donatio legatorum appellatiõe continent ff. de le. iij. l. ꝛ ſi fideicõmiſſuȝ. ſed fideicõmiſſũ ideo factum eſt. qꝛ fideicõmiſſa olim petebant ex fide heredũ: ſed hodie fere exequata ſunt fideicõmiſſa ꝛ legata. habent tñ aliquas differẽtias. de quib9 vide in glo. d. l. ꝛ ſi fideicõmiſſuȝ ꝛ quod ibi no. ꝛ eſt tex. in. l. i. ff. de lega. i.

Fideiuſſor eſt q pro alienis debitꝭ itercedit.
Et differt a mandatore: qꝛ mandator
interuenit a principio. fideiuſſor vo põt acce
dere tam ante factum q̃ȝ poſt: vt habetur in
auten. preſente. C. de fideiuſ. propterea tam in
ff. q̃ȝ in. C. eo. ti. additur ⁊ mandatoribus.
1 ¶ Fideiuſſio non tenet quando eſt acceſſoria
ei quod non tenet glo. in. c. grauis. de cenſi. cuȝ
concor. ibi poſitis.
2 ¶ Quis põt fideiubere. R. ꝙ quilibet qui ha
bet liberam adminiſtrationem ſuoꝝ bonoꝝ.
3 ¶ Vtrum mulier poſſit fideiubere pro viro.
R. ꝙ non. ⁊ ſi fecit non tenetur ipſo iure. l. ij. i
glo. ff. ad ſe. conſul. velle.
4 ¶ Vtrũ mulier poſſit fideiubere ꝑ altero. R.
ꝙ nõ. ſm ꝙ no. in. l. q̃ȝuis. ff. ad velle. Et ſm ꝙ
ibi diſtinguit̃ ponunt̃. vi. caſus in quibus mu
lier põt fideiubere. Primus qñ fideiubet pro
precio dando vt quis manumittat ſeruũ. Se
cundus qñ pro dote alicuius mulierꝭ. Tertius
qñ renunciauit beneficio velleiano certiorata
de eo. Quartus qñ accepit preciũ pro fideiubẽ
do vel aliqd loco precij. Quintus qñ in fraudẽ
fideiuſſit: vt deciperet. Sextus qñ pignus vel
fideiuſſorẽ pro alio dedit poſt bienniũ a dicta
cautione numerandũ iterũ ad idẽ ſe obligauit
vel pignus vel fideiuſſorem dedit. Secus ſi
infra bienniũ conſenſit: qꝛ non valeret.
5 ¶ Vtrũ clericus poſſit eſſe fideiuſſor. R. ꝙ ꝓ
laico nullo mõ poteſt. ⁊ ſi facit eſt abijciendus
vt in. c. i. de fideiuſ. Sed aliqui limitant in fre
quentia fideiuſſionis ꝓpter verbũ inſeruiens
in. d. c. poſitũ. qđ notat frequentia. i. valde ſer
uiens. ſicut ⁊ ponitur in. l. gallus. §. ille caſus
indifficilis. i. valde difficilis. ff. de lib. ⁊ po. Sȝ
mihi videtur ꝙ nullo modo debeat fideiuſſor
eſſe pro laicis. vt. xi. q. i. c. te quidem. in tex. ⁊
in glo. niſi in caſu neceſſitatis in quo ſicut obli
gatur ſubuenire indigenti. vt. xij. q. i. videntes
ſic ⁊ fideiubere. Et hoc tenet glo. in. d. c. te qui
dẽ. ⁊ glo. in. c. pe. eo. ti. Sed ꝓ eccleſia vel ꝓ alio
clerico bene poteſt fideiubere. vt in. c. ij. eo. ti. ⁊
in. d. glo. d. c. te quidem.
6 ¶ Sed nũqd obligat̃ ſi fideiuſſerit. R. ꝙ ſic. vt
in. c. peruenit. ⁊ in. c. conſtitutuſ. eo. ti. Limitat
tñ Po. ꝙ ſolũ tenet̃ de patrimonio ſuo vel đ
redditibus beneficij quos facit ſuos: non aũt
in preiudiciũ eccleſie. Archi. in. c. ſtatutũ. de re
ſcrip. li. vi. tȝ ꝙ nec ẽt đ fructibus bñficij. Sed
cõis opi. eſt in ꝯ̃rium ⁊ cũ opi. Po. ⁊ ſic tene.

¶ Vtrũ religioſus poſſit fideiubere. R. ꝙ nõ 7
vt in. c. pe. eo. ti. nec etiaȝ ſi eſſet abbas niſi hoc
fiat de maioris partis conuentus capituli ⁊
abbatis licentia. vt ibidem
¶ Vtrum heres fideiuſſoris oblige**t**̃ ſicut fide 8
iuſſor. R. ꝙ ſic. l. põt accipi. ff. de fideiuſ.
¶ Vtrũ fideiuſſor qui ꝓmiſerat aliquẽ pñta 9
re liberet̃ ſi talis pro quo fideiuſſit poſt fideiuſ
ſionẽ cõmiſit capitale crimen propter qđ fuit
condẽnatus ad mortẽ vel bãnitus ⁊ fugit. R.
ꝙ ſic. vt eſt caſus in. l. ſed ⁊ ſi quis rei. ff. ſi qs
cau. in ꝑn. ⁊ no. in. l. ſi deceſſerit. ff. qui ſatiſda.
co. Et ibi dr̃ ꝙ. d. Albri. cũ fideiuſſiſſet ꝓ quo
dã ſcholari Bononie accuſato de q̊dã malefi
cio de eo preſentando ſub pena mille librarũ.
poſt quã fideiuſſionẽ accuſatus fuit prefatus
ſcholaris ab alio: de alio maleficio qui fugit ⁊
nõ cõparens citatus fuit bãnitus ⁊ diffidatꝰ
ſm conſuetudinẽ Bononie ⁊ condẽnatus ad
mortẽ: poſt quã ꝯdẽnationẽ obtinuit ꝙ ñ erat
obligatus ſue fideiuſſioni. Et hoc verũ niſi fi
deiuſſor eẽt in dolo vel lata culpa reſpectu ma
leficij poſtea perpetrati: qꝛ in conſcia teneret̃
ad reſtitutionẽ dãni proximi. alias non.
¶ Vtrũ fideiuſſor rei decapitãdi cui dictꝰ reꝰ 10
fuerat aſſignatus ⁊ fugit ſit ipſe decapitandꝰ
R. Cy. in. l. ad cõmentarienſẽ. C. de cuſto. reo. ⁊
Bar. ⁊ ibi tex. in. l. ſi quis reũ. ff. de cu. reo. ꝙ ñ
ſed pecunialit̃ puniet̃. Rõ qꝛ nemo põt ſe obli
gare ex cõtractu ad penã capitalẽ. qꝛ nemo eſt
dñs mẽbroꝝ ſuoꝝ. xxiij. q. v. ſi ñ lȝ. ⁊ in. l. liber
hõ. ff. ad. l. acquil. Si tñ fuerit in dolo puniet̃
pena arbitraria. vt no. in dictis locis. ⁊ in glo.
c. cũ hõ. xxiij. q. v. Nec ob. d. l. ad cõmentarien
ſem. qꝛ loquit̃ de illo qui habet ex officio cuſto
diam qui punitur eadem pena qua erat puniẽ
dus incarceratus ſi eſt in dolo fuge vel in ne
gligẽtia nimia. vt ibi no.
¶ Vtrũ poſſit quis interponere fideiuſſorem 11
in cã criminali. R. Pa. in Rubrica de fideiuſ.
ꝙ ſi nõ venit imponenda corporalis pena põt
alꝭ nõ. Et ſic intellige. c. ſi clericus. de ſen. ex. li.
vi. facit. d. l. ſi quis ſeruũ. iuncta. l. diuus pius.
ff. de cuſto. re. ⁊ eſt bonus tex. in. d. c. cũ homo.
⁊ ibi etiã glo. Fallit in muliere: de quo dic̃ vt i
auten. vt nulli iudi. § neceſſariũ.
¶ Vtrũ cum plures inſolidũ ſunt fideiuſſores 12
debeat diuidi debitũ inter eos. R. Pa. in. c. pe
uenit. eo. ti. ꝙ ſic. ſi ſunt oẽs preſentes: ⁊ ſoluen
do. ⁊ hoc poſtulent ante litem conteſtatã. ff.
de fideiuſ. l. ſi dubitet. §. i. Et iſtud eſt beneficiũ

diui adriani poſitum.C.de cõſti.pe.l.diui adriani.⁊ habes in effectu.inſti.co.ti.§.ſi plures.⁊ hoc verũ niſi huic beneficio renunciaſſent.

13 ¶ Utrum preſente debitore principali ⁊ indiſcuſſo poſſit conueniri fideiuſſor.R.ꝙ non vt in aut.preſente.C.eo.ti.et ſm Pa.in.d.c.peruenit.ſi conſtituerit ſe principalẽ debitorẽ: vt fit cõiter hodie.Et hoc verũ eſt niſi renũciauerit huic bñficio.vt.C.de duo.re.ſti.aut.h ita.⁊ niſi debitor notorie ſit nõ ſoluendo.vel non poſſit conueniri:vt nõ.in.d.aut.preſente.

14 ¶ Utrũ creditor teneatur cedere actiones ſuas fideiuſſori.R.ꝙ ſic.Intellige quas habet ꝯ cum ꝓ quo fideiuſſit.aliter poteſt ei denegare ſolutionem debiti.vt.l.modeſtinus.ff.de ſolut.⁊.l.fideiuſſoribus.ff.eo.

15 ¶ Utrũ debitor teneatur ſatiſfacere fideiuſſori de oi dãno.R.ꝙ ſic.Intellige qđ ei euenit ex ſua culpa ꝓpter fideiuſſionez.c.ij.⁊.iij.eo.ti.⁊ de ſo.compe.c.fi.q2 offiçiũ ſuũ nulli debet eſſe dãnoſum.ff.de fur.l.ſi ſeruus cõmunis.§.qđ vo.ff.ad velle.l.ij.§.i.ff.queãdmodũ te.aperi.l.ſed ſi quis.ff.qui ex cau.maio.l. videlicet.iiij.i.q.iij.§.venturis.⁊ in glo.d.c.ij.

16 ¶ Utrũ repetere poſſit vſuras quas ſoluit fideiuſſor pro creditore.R.Jo.an.in regula dãnũ.li.vi.in mercu.⁊ ſequit Pa.in.d.c.ij.ꝙ aut ſimpliciter erat ſolũ obligatus ad debitũ ſoluẽdum.⁊ ſic nõ repetet:ſed ſibi imputet ſi ſoluit q2 nõ erat obligat⁹.facit.l.centũ.ff.de eo quod cer.lo.niſi ſoluiſſet vſuras vt intereſſe.Et hoc verum qñ fideiuſſor obligaſſet ſe nõ ſolũ ſimpliciter: ſed etiam in omnem caſum venientem ex debito principali: q2 teneretur de augmẽto debiti. vt.d.l. centum.⁊.l. quero.§.i.ff.loca.⁊.l.mora.ff.de verbo.obli.al's ſimpliciter fideiubens nõ tenetur ad intereſſe: nec ad augmentum debiti.vt no.glo.in.d.c.iij.⁊ ſequuntur doc.⁊ ideo ſibi imputabit ſi ſoluet iure fori lȝ iure poli debitor teneatur ſi ipſe erat obligatus in vero ad intereſſe:ſeu augmentũ creditori.alias non.Aut obligauerat ſe fideiuſſor ad vſuras ſoluẽdas. Et ſic ſm legiſtas: ⁊ canoniſtas diſtinguitur:quia ſi ſoluit ſponte:non repetet ſm gloſam in dicto.c.ij. quia indebite erant.vt in.c.debitores.de iureiurãdo.Si vo ſoluit coacte: ſed non oppoſuit exceptionem: non repetet. Si autem oppoſuit: ſed per iniquitatem iudicis fuit coactus ſoluere. Et ſic non poſſet repetere nec debitor tenetur per legem exceptionem.ff.codez titulo.ff.de euictio.l.ſi per imprudentiam. Sed in contrarium ſecundum Theologos:⁊ in conſcientia tene firmiter ꝙ tam in iſto caſu quando ſoluit coacte ꝗ̃ etiam quãdo ſponte ſoluit:eo quod ſic promiſit eas ſoluere ꝙ poſſit repetere ⁊ ꝙ debitor ſibi teneatur.quia ſic intelligitur mandaſſe vt ſoluat debitum. vt lege ſi procurator.ff. de condition.indebi. Et ſic ſibi imputet debitor qui euz fideiubere fecit pro vſuris niſi ſolueret in fraudem vt faueret vſurario: q2 ſic non repetet.Aut non ſolum fideiuſſit ſoluere vſuras ſed etiaȝ iurauit.Et ſic repetet ſecundum omnes: quia lȝ poſſet petere abſolutionem a iuramento.non tamen tenetur ſecundum Goffreduȝ:quia lȝ teneatur fideiuſſor excipere. vt notatur in gloſa. dict. capitul..ij. per multa iura:non tamen tenetur agere.

¶ Utrum fideiuſſor remaneat obligatus pro rogato termino a creditore. Reſpon.ſecundũ 17
Panormita. in capitulo conſtitutus. eodem titulo. communiter tenetur ꝙ aut fideiuſſor erat obligatus ad tempus ſoluȝ,puta vſqȝ ad annum.⁊ ſic non tenetur poſt annum pro rogato termino per legem: item queritur.§. qui impleto.ff.locati.vbi patet ꝙ ſi locaui tibi domum vſqȝ ad annum dato fideiuſſore. Si conducis poſtea tacite ad aliud tempus:fideiuſſor non tenetur niſi de nouo promittat. Aut obligatio erat pura: lȝ ſolutio dilatata ſit ad tempus: ⁊ ſic lȝ ſolutio ſit prorogata non tamen liberatur. Ratio:quia nulla facta prorogatione termini tenetur fideiuſſor etiam poſt terminum ſicut ⁊ reus principalis. argument.capitul. cum dilecti. de dolo. ⁊ lege celſus.ff. de arbitris.

¶ Utrum fideiuſſor ante tempus poſſit agere 18
contra debitorem vt liberet eum. Reſpon. ꝙ ſic.in tribus caſibus. Primus ſi diu in debiti ſolutione ſtetit. Secundus ſi diſſiparet bona ſua debitor incepit. Tertius ſi condemnatus fuit ſuper fideiuſſione.đ quibus habes in.c.fi. eo.ti.⁊ vide quod ibi not.

¶ Utrum fideiuſſor pro alienatione rei dota- 19
lis vel donationis propter nuptias conſtante matrimonio teneatur de euictione. Reſpon. Panormita.in capitulo cum contingat.de iureiurando.Barto.in lege cum lex.ff. eodem titulo. ⁊ Jo.andre. poſt multas opiniones. videntur concludere.ꝙ ſi mulier vendit non tenetur:nec ipſe:nec ipſa mulier. dicta lege cum lex.ſed ſi vendit maritus vel alius tenentur

vendens ⁊ fideiuſſoꝛ vel ad rem tradendã vel ad intereſſe.ſm ꝙ notatur in lege rem alienaꝫ ff.de contrahenda emptione. argumen.leg. ⁊ filijs.C. de pre.mi. Ratio:quia lex non reſiſtit venditioni ⁊ actioni perſonali.ſed alienationi id eſt tranſlationi dominij. Unde vxoꝛ nõ obligatur:quia teneretur ad tranſlationem dominij.l.ex empto.in prin.ff.de ac.⁊ emp.⁊ ven. nec fideiuſſoꝛ qꝛ hẽret regreſſũ ꝯ mulierẽ. Et h verum niſi mulier iuraſſet qꝛ ſi iuraſſet teneretur tam ipſa q̃ fideiuſſoꝛ. Et hec opini.placet omiſſis alijs multis in.d.c.cum contingat.per Joan.⁊ do.Anto.tactis.

20 ¶ Utrũ fideiuſſoꝛ poſſit aliquid recipere ſine vſura a debitoꝛe.R.quidã tenent ꝙ nõ qꝛ eſſet vſura. Rõ qꝛ videt ꝙ fideiuſſio ſit qõdã mutuũ interpretatũ. Sed ego credo ꝙ nõ ſit vſura aliqd accipere.Dũmõ fraus neqꝫ dolus interueniat.puta qꝛ conuenit cũ aliquo ne credat debitoꝛi niſi fideiubeat vt ſic lucrari poſſit: qꝛ tunc non liceret.al's ſic.qꝛ hic nõ eſt mutuũ verũ neqꝫ ẽt interpretatũ. Sed ſi rõe facti aliqd accipet hñ eſſet iniuſticia ⁊ ꝯ charitatẽ qñ nullũ periculum habet vel laboꝛẽ in fideiubendo: ſed qñ aliquid accipit rõne periculi cui ſe exponit:vel foꝛte laboꝛũ ⁊ ceteroꝛum que faciliter incurrunt in talibus fideiuſſionibus eſſet oĩno licitum aliquid accipere: moderate tñ. ⁊ ſic eſt contractus innominatus:non mutui.

Fides dr dupliciter:ſ.pactiõis ⁊ conſenſus.vt habet in.c.i de ſpon.duo.Oĩs pactio quantũcunqꝫ ſimplex dr fides. Unde veniens ꝯ ꝓmiſſionẽ dr venire ꝯfidem preſtitam. Et ſic capitur in l.i.ff.de pac.⁊.ff.de conſti.pecu.l.i. Uñ dr fides quaſi fiet.⁊ hec reſpectu ꝓmiſſionis de futuro Alia eſt que eſt conſenſus de preſenti. Et hec facit matrimonium:vt no.in.d.c.i. de hoc habes etiam.j.Juramentum.i.§.vi.

i ¶ Utrum fides ſit frangenti ſeruanda.vide.j. Juramentum.v.§.xvij.

2 ¶ Eſt ⁊ alia fides que dr ſubſtantia ſperandarũ rerũ.arg.non apparentiũ ad hebre.xi.c. Et de iſta intellige que.j.dicam in toto iſto capi.

3 ¶ In quo differt fides ab opinione. Reſpon. vt.j.Opinio.

4 ¶ Que ptinent ad fidẽ.R. Tho.ſa ſc.q.xi. ar. ij.ꝙ directe ⁊ principaliter articuli fidei. Indirecte Xo ⁊ ſecundario ea ex qbus ſi nõ crederent ſeq̃ret alicui⁹ articuli coꝛruptio. Et circa vtraqꝫ poteſt eſſe hereſis eo mõ quo ⁊ fides.

¶ Quot ſunt articuli fidei.R.cõiter dr ꝙ ſunt xij.qꝛ quilibet apoſtoloꝝ qui fuerunt.xij.ſuum poſuit.⁊ oẽs inſimul oẽs articulos approbauerunt. Sed verius dicendũ eſt ꝙ ſũt.xiiij.ſeptẽ ptinentes ad diuinitatẽ.⁊.vij.ad humanitatẽ xpi qui oẽs ponunt in ſymbolo minoꝛi q ſunt infraſcripti. Primus quẽ poſuit Petrus eſt. Credo in deũ patrẽ oĩpotentẽ creatoꝛẽ celi ⁊ terre. In quo tria ptinent. Primũ vnitas deitatis.ibi credo in deũ:nõ deos. Scõm diſtinctio pſone patris:ibi patrẽ oĩpotentẽ.Et vt dicit Ri.in.iij.ſen.hic oĩpotentia includit omnẽ ſcientiã:ſũmã bonitatẽ:prouidentiã reſpectu oĩm ⁊ omnẽ perfectionẽ.Tertium creatio oĩm ibi creatoꝛem celi ⁊ terre.i.viſibiliũ per terram ⁊ inuiſibiliũ p celum ſignificans.Scõus articulus quẽ poſuit btũs Andreas eſt. Et in ieſũ xpm filiũ eius vnicum dñm noſtrum:eius dicit.i.patris.⁊ vnicum: qꝛ ſolus vnus eſt filius ⁊ dñm noſtrũ.ſ.iure creationis:gubernationis ⁊ redemptionis.Tertius articulus quẽ poſuit Joannes eſt.Qui conceptus eſt de ſpũ ſancto natus ex Maria virgine.Quartus quẽ poſuit Jacobus maioꝛ eſt. Paſſus ſub pontio pilato crucifixus moꝛtuus eſt ⁊ ſepultus. Quintus articul⁹ quẽ poſuit Thomas eſt.Deſcendit ad inferos:tertia die reſurrexit a moꝛtuis In quo continent duo articuli. Primus deſcendit ad inferos.ſ.ſꝫ aĩaꝫ. Scõus reſurrexit a moꝛtuis ſ.glorioſus ⁊ imoꝛtalis. Sext⁹ articul⁹quã poſuit Jacobus minoꝛ eſt. Aſcendit ad celos: ſedet ad dexterã dei patris. Aſcendit enim non ſolũ ſuper oẽs celos.i.ſuper oẽm creaturã coꝛporalẽ:ſed etiã ſup omnẽ ſpiritualẽ: qꝛ ꝓpter dignitatẽ vnionis oẽs excellit.ephe.i.ꝓpterea addit:ſedet ad dexteram dei pr̃is.i.in potioꝛibus bonis pr̃is. Septimus articulus quẽ poſuit Philippus eſt. Inde venturus eſt iudicare viuos ⁊ moꝛtuos.i.eos qui in eius aduentu viui reperient ⁊ in momẽto moꝛient:⁊ poſtea reſurgẽt cũ eis qui primo erant moꝛtui.Octauus articul⁹ quem poſuit Bartholomeus eſt. Credo in ſpm ſctm.qui.ſ.eſt tertia pſona in trinitate. Nonus articulus quẽ poſuit Mattheus eſt. Sanctam eccleſiã catholicam.i.congregationẽ fidelium.Decimus articulus quẽ poſuit Simon cananeus eſt.Sanctoꝛuꝫ comunionẽ remiſſionem peccatoꝛũ. Et iſte articulus cum illo quẽ poſuit beat⁹ Mattheus eſt vnus articulus ⁊ ad vnũ ⁊ eundem articulum ptinet q eſt de operatione dei per quam dat nobis eſſe 5

gratie. Et eſt ſenſus. Credo in ſpiritum ſan/
ctum facientem ſanctam eccleſiam catholicaꝫ
i.vniuerſalem in qua eſt cõmunio ſanctorum
ꝛ remiſſio peccatorum. Et ideo non debet dici
In ſanctam: ſed ſanctaꝫ. vel eſt ſenſus. Credo
catholicam eccleſiam eſſe ſanctam. ſ. per ope/
rationem dei eccleſiam in quam habentem cõ
munionẽ ſanctorum ꝛ remiſſionem peccatoꝝ
Tamen ad hunc articulum reducitur fides de
ſacramentis. quia in eis cõmunicant fideles ꝛ
ſunt inſtrumenta ſanctificandi. ꝛ ex conſequẽ
ti peccata remittendi. Undecimus articulus
quem poſuit Iudas tadeus eſt. Carnis reſur
rectionẽ. Duodecimus articulus eſt quem po
ſuit Matthias. Vitam eternaꝫ. Et eſt ſenſus
iſtorum duoꝝ. Credo ꝙ deus reſuſcitabit nos
ꝛ dabit nobis vitam eternam. ſ. bonis. ꝛ ex cõ/
ſequenti ſequitur ꝙ dabit malis penam eter/
nam. hec ex Ricar. in. iij. di. xxv.
6 ¶ Utrum ſimplices qui in ſubtilitatibus fidei
errant peccent. R. Tho. ſa ſe. q. ij. ar. vi. ꝙ ñ. ſi
nõ pertinaciter peruerſe doctrine inherent in
particulari ꝯ vniuerſalis eccl'ie fidẽ. Spe. Uo
ti. de here. ꝛ Aluarus. vt refert Io. de li. tenẽt
ꝙ peccant mortaliter: ꝛ ſunt heretici. Specu.
allegat. xxiiij. q. i. ſciſma. C. de here. l. ij. ꝛ de in
ius vocan. l. venia. xxxvij. di. c. fi. Aluarus Uo
allegat. vi. q i. quero. xvi. q. i. ſi cupis. xxij. q. ij.
in ipſarum. Sed ego credo veram opinio. S.
Tho. imo plus dico ꝙ aliqñ talis error poſſet
eſſe meritorius. vtputa aliquis audit aliquem
predicatorem famoſum vel epiſcopum predi/
caſſe aliquẽ errorem. ꝛ ſimplex credit aĩo obedi
endi fidei. paratus tamen corrigi. nam ex intẽ
tione opera iudicantur. c. cũ voluntate. de ſen.
exco. Aliquando cũ peccato veniali: vtputa ve
tula credit trinitatẽ eſſe vnã feminã: ꝛ qꝛ cre/
dit eccleſiam ſic tenere ſic credit: ꝛ tamen non
eſt heretica: quia conditionaliter credit ſi eccle
ſia ſic tenet ꝛ credit. Aliquando eſt cum mor/
tali: vt eſt quando homo ſcienter credit aliqd
quod eſt contra articulos fidei vel determina
tionẽ eccleſie. ꝛ hoc patet ex. c. dãnamus. in fi.
de ſum. trini. Ad iura q̃ adducit Specu. l. ij. cũ
ſua glo. eſt contra ipſum. l. venia. nihil facit ad
materiam. c. ſciſma. loquitur de hereticis para
tis ſe ñ corrigere. Ad iura Aluari que videnẗ
velle ꝙ ignorantia non excuſet. loquuntur de
ignorantia iuris naturalis que non excuſat.
Et hoc tene: ſicut tenet etiam Inno. in Rubri
ca. de ſum. tri. ꝛ Car. in cle. vnica. de ſum. tri.

Vide etiam qd. ĩ. dicam. Hereticus in prin.
¶ Utrũ oẽs teneantur habere fidem explicitã 7
R. ſm ſanctũ Bo. in. iij. di. xxv. ꝛ conuenit cuꝫ
eo. Ricar. ibidẽ ꝙ credere explicite ꝛ diſtincte
eſt fidei prouecte. ꝛ non eſt neceſſariũ: niſi illis
qui fidem neceſſario alijs habent manifeſtare
qui. ſ. officium docendi ꝛ predicandi ſũpſerũt.
Credere Uo implicite eſt fidei diminute: ꝛ nõ
ſufficit habenti vſum rationis: qꝛ cum quedaꝫ
ſint notorie diuulgata nõ poſſet quis illa igno
rare ſine contemptu ꝛ totali negligentia ſue ſa
lutis. Credere Uo partim implicite. ſ. quoſdã
articulos ꝛ quoſdam alios explicite eſt neceſſa
rium ad ſalutem. Teneнẗ eñi etiam ſimplices
ad illos articulos explicite credendos quos eiſ
manifeſtat non tñ predicatio ſed ẽt eccl'iaſtica
ꝯſuetudo: vt ẽ de vnitate ꝛ trinitate quã ex ſi/
gnatione noſcere poſſunt cum dicunt. In no/
mine patris ꝛ filij ꝛc̃. Item de natiuitate paſſi
one ꝛ reſurrectione q̃e feſta p̃dicãt. ꝛ remiſ
ſionẽ peccatoꝝ quam ex actu preſbyterorum
noſcere poſſunt. Ideo ab ignorantia taliũ nul
lus excuſaẗ vtens ratione: qꝛ nõ poteſt eſſe ſine
negligentia ꝛ contemptu: niſi ſint ſm Ri. vbi
ſ. illi quibus xp̃s nec ꝑ ſe nec per alium: nec ꝑ
inſpirationem interiorem locutus eſt. qꝛ tales
non tenentur credere explicite niſi id quod cre
debatur in lege nature. Tenet ẽt Alex. de ales
ſa ſe. titulo de perplexitate conſcientie ꝙ puer
in carcere ſarracenorum incluſus ab infantia
ſm Aug. de queſtionibus noui ꝛ veteris teſta
menti. ſi non fuerit a quo didicerit nec ad eum
rumor doctrine fidei peruenerit imunis erit. ꝛ
cum non habeat impotentiam omnino credẽ
di. dicit Alex. ꝙ ſi faciet quod in ſe eſt deus illu
minabit eum vel per occultam inſpirationem
vel per angelum: aut per hominem.
¶ Utrum ſit neceſſarium ad ſaluteꝫ confiteri 8
ea que ſunt fidei. R. ꝙ ſic. ꝓ loco: ꝛ tempore ſm
Tho. ſa ſe. q. iij. ar. ij. puta qñ ſi aliquiſ interro
garetur de fide ꝛ taceret: ꝛ ex hoc crederet vel
ꝙ non haberet fidem vel ꝙ non eſſet vera: vl'
alij per eius taciturnitatem a fide auerteren/
tur ꝛ huiuſmodi caſibus in quib⁹ honor debi/
tus deo ꝛ vtilitas proximis impendenda ſub/
trahitur niſi confeſſio fiat eſt neceſſaria de pre
cepto. In alijs autẽ caſibus non eſt neceſſaria
de precepto ſed de cõſilio ſi modo vtilitas fidei
ſperatur. Vituperabilis eſt confeſſio fidei qñ
ſolum eſt ad perturbationem infideliuꝫ dicen/
te dño: Matth. vij. Nolite ſctũ dare canibus

facit.c.in mandatis.xliij.di.

9 ¶ Quid de illo qui licet interius credat: tamē propter timorem facit aliquem actum infidelitatis.puta exhibet reuerentiā idolo portat aliquam veſtem deſignatam ad aliquod determinatum ſignū infidelitatis:⁊ hmōi.R.q pec cat mortaliter.quia ſm Aug.xxxij.q.iiij.ſicut Sanctius eſt mori q̄ vti idolatico.hec ille.Secus eſſet ſi non deſignaret determinate infidelitatē ſicut legimus in beato Sebaſtiano qui vtebat chlamyde militari ex bono zelo: vt lucraretur animas xpō.⁊ huiuſmodi.

10 ¶ Vtrum liceat prece vel precio aliquem adducere ad fidem.vide.j.Iudeus.§.xxxiij.

11 ¶ Vtrum liceat diſputare de fide.vide.ſ.Diſputatio. De hac materia vide.j.Infidelitas.

Filius quidā dr ſpurius.⁊ proprie eſt natus ex matre nobili ⁊ patre ignobili: vel patre incerto ⁊ matre vidua ſed in iure ſpurius dr omis natus ex illicito coitu:preterq̄ de cōcubina in domo retenta ab eo qui non eſt cōiugatus.vt no.in.c.tāta.qui fi.ſint le. ⁊ no.Bar.in.l.lxxxi gener.ff.de his qui.vt indig.q̄uis nat⁹ de adulterio proprio noīe vocet manzer. Deutero.xxiij.⁊ in.c.niſi cū pridē.§.pſone.de renū.⁊ ois talis ſpurius in nihilo ſuccedit prī: vel coniunctis p lineā paternā:q2 nō dr agnatus.de quo ter.in.c.dicat aliqs.xxxij.q.iiij.⁊ glo.in.c.p venerabilē.qui fi.ſint leg. ⁊ qđ no.in aut.ex cōplexu. C.de ince.⁊ inuti.nup.⁊ inſti. de ſuc.co.§. vulgo.⁊ iſti.ad orphi.§.nouiſſime. Immo nec prī pōt talē inſtituere heredē.aut.lz.C.de na.li. ⁊ d.c.dicat aliquis.Vnde dicit Pa.in.d.c.p venerabilem. q baſtardi nobiliū non dicunt de parentela parentū: q2 ſordes non computant inter precipuos.C. ad orphi.l. ſi qua illuſtris. nec arma parentum portare poſſunt.⁊ eſt ſnia Bal.in.l. cum legitime nuptie.ff. de ſta.ho. ⁊ ſequitur.d.Anto.in.d.c.per venerabilem.

1 ¶ An tales ſuccedant matri.Diſtingue q aut eſt vulgo queſitus ⁊ proprie ſolū ſpurius:⁊ ſic ſuccedit cum legitimis filijs:niſi mr ſit illuſtris femina. vt in.d.l. ſi qua illuſtris. ⁊ ibi p glo. ⁊ Bar.⁊ Inſti.de ſucceſ.cogna.§.vulgo queſit⁹ Idē dic de notis.Aut ſunt ēt manzeres: ſicut nati de ea que non poterat eſſe legitima vxor ſiue q2 alteri nupta vel ipſe:ſiue q2 ꝯſanguine⁹ vel affinis:⁊ ſic in nihilo ſuccedūt:vt in.d.aut.ex complexu.pōt tñ heredes eos inſtituere ſm Mar.⁊ Mo.⁊ videt tenere glo.in.d.c. tanta.

2 ¶ Querit an parētes ſuccedant pfatis ſpurijs R. Pa.in.d.c.tanta. q non in eo caſu q̄ ipſi ñ ſuccedunt parentibus.⁊ hoc verum de quibuſcunq3 filijs illegitimis.

3 ¶ Quero an prefati ſpurij poſſint inſtitui heredes ab alijs extraneis.R. Pa.in.c. cū haberet.de eo qui dux.in ma.quam po.per adul. q ſic.q2 non prohibentur niſi parentes:vt no.gl. in aut.qui.mo.na.effi.ſui.§.vlti.

4 ¶ Vtrū parentes poſſint prefatis ſpurijs aliqd relinquere rōne alimentoꝝ.R.q ſic.vt no. Bar.in.d.aut.ex cōplexu. Immo tenet ō equitate canonica eos alere ſm facultates eoꝝ.⁊ tā pater q̄ mr:tū q2 tales non ſunt in ptāte nec prīs nec mrīs. Inſti.de nup.§.ſūt ⁊ alie pſone ⁊.l.vulgo ꝯcepti.ff.de ſta.ho.tū q2 alimēta debent inſtinctu nature que ſic mrēm obligat ſic prēm.vt no.Inno.in.c.ij.de regula. ⁊ Pa.in d.c.cū haberet.Secus de iure ciuili.vt in.d.auten.ex complexu.Vñ dicit Bal.in.l.fi.§.ſi a ſocero.ff.de his que in frau.cre.q de equitate canonica pōt.pr donare ſpurio:vt habeat p alimentis.Et filr legare pro alimentis.no.Bar.in.l.fi.ff.de his qui.vt indi.⁊ Cy.in.l.non oī titulo.C.de admi.tu.dicit q ēt ſpuria dz dotari. vt no. Imo.in.l.lucius.la.ij.§.i.ff.de le.ij.Limita predicta niſi eſſent in nimia quantitate in fraudem legata.Et conclude q prefati contra predicta a patre recipiendo de ei⁹ bonis tenet reſtituere etiam in conſcientia.

5 ¶ Filius alius dr nothus:vt no.in.d.§.ſunt ⁊ alie perſone.qui aliqñ dr naturalis tm̄: q̄uis ſpurij etiā ſint naturales tm̄.⁊ talis eſt ille qui eſt natus ex coitu neq3 dānato:neq3 approbato de iure ciuili:vt eſt filius concubine ſolute in domo retente a ſoluto:q̄ poſſet eſſe ei⁹ vxor legitima.puta q2 nō eſt conſanguinea nec affinis.vt in.l.in ꝯcubinatu.ff.de cōcubi.⁊ iſte ſuccedit patri ab inteſtato in duabus vncijs totius hereditatis:dūmō nō exiſtant filij legitimi vel vxor legitima:vt in auten.liceat patri.C.de natura.li.q2 filijs legitimis exiſtentibus vl' nepotibus non poteſt niſi vnā vnciam relinquere ei ⁊ matri ⁊ non vltra.vt.l.mre.C.de natura.li. Sed ſi nihil reliquerit ei: in nullo ſuccedet.ſed tñ debet alimentari a legitimis.

6 ¶ Sed nunqd ſi nō habet filios legitimos poterit tales heredes inſtituere.R.q ſic.etiam in totū:legitima tamen reſeruata parentibus ſi habet.vt no.in.d.autē.liceat patri.Et lz Boſ. teneat q non ſuccedat.cum hodie talis coitus

ſit reprobatus. vt in auten. de leno. col. iij. ⁊ in auten. ſcenicas. colla. v. ⁊ C. de concubi. l. vnica. tamen ego teneo cum glo. in dicto. c. tanta ⁊ in. c. niſi cum pridem. de renun. ꝙ ſuccedunt etiam de iure canonico. qꝛ ex quo ius canonicum non ſtatuit oppoſitum non debemus in hereditatibus recedere a diſpoſitione iuris ciuilis. facit. c. per venerabilem. qui filij ſint legi. ⁊ ſequitur Pa. in. d. c. tanta.

7 ¶ Filius alius dicit̃ legitimus tm̃. ⁊ iſte eſt adoptatus vel arrogatus. Et dicunt̃ legitimi tm̃ qꝛ non natura ſed legis inſtitutione ſunt filij. vt de cogna. leg. in rubro ⁊ nigro. Et iſti ſuccedunt patri legitimo ſimul cum filijs legitimis naturalibus vt no. C. de adopti. l. fina. ⁊ Inſti. de here. que ab inteſt. def. §. item adoptiuos ⁊ in. l. ſi pater. ff. de adoptio. Intellige verũ ſi nõ ſunt legitime mancipati a patre adoptante: qꝛ ſi ſunt mancipati in nullo ſuccedunt. vide ſupra Adop. §. i. ⁊ ij.

8 ¶ Filius alius dicitur ſpiritualis ⁊ legitimus ſicut eſt ſuſceptus de baptiſmo vel chriſmate. Et iſte in nihilo ſuccedit. qꝛ cum ſit ſpiritualis non extendit ſe ad tpalia. Filius alius dr̃ ſpiritualis tm̃: ſicut ſunt om̃es xp̄iani pape. ⁊ de dioceſi epiſcopi: ⁊ de parrochia preſbyteri: vt in. c. omnes. xxx. q. i. Et iſti ſimiliter in nihilo ſuccedunt parentibus ſuis iſto modo.

9 ¶ Filius alius naturalis ⁊ legitimus. naturalis dr̃. qꝛ naturaliter eſt generatus. legitimus qꝛ ex legitima parentum ꝯiunctione approbata p leges: iſti ſuccedunt ab inteſtato parentibus oĩbus alijs excluſis: vt in aut. de here. que ab inte. Limita niſi in caſu in q̃ aliqui ſpecialit̃ admittunt̃: vt dictũ eſt in filijſ adoptiuis: ⁊ ſũt quaſi dñi viuẽtibus parentibus: ſolũ eis deeſt adminiſtratio. vt inſti. de here. qua. ⁊ dif. §. ſed ſui. Vnde ex conſuetudine lege inuata filij comitum appellant̃ comites: ⁊ filij regum reges etiam in vita parentũ. vt. xxiiij. q. i. c. fi. ⁊ per Bar. in. l. fi. C. de digni.

10 ¶ Vtrũ filius naturalis tm̃ efficiat̃ legitimꝰ per ſequens matrimoniũ inter patrẽ ⁊ matrẽ eius. R. Pa. in. d. c. tanta. ꝙ ſic: quicunqȝ ſit filius natura'is: ſi tpe quo genitus fuit poterãt eẽ legitime vir ⁊ vxor in mr̃imonio parentes eius. Et lȝ Bar. in. l. pe. ff. de cõcubi. velit ſolũ hoc eſſe verum in concubina in domo retenta poſtea pro vxore capta. tñ canoniſte cõmuniter tenent contrariũ: ⁊ hoc teneas. Secus eſſet ſi tpe generationis non potuiſſet eſſe mr̃imonium inter parentes: qꝛ licet per diſpẽſationẽ vel alio modo ſit poſtea contractũ mr̃imoniũ non tñ erunt legitimi. ſm Ioan. an. in quadã apoſtilla. Bal. in. li. feu. ti. ſi de feu. contro. fue. vult ꝙ niſi interueniat inſtrumentum dotale. vt volunt iura. inſti. de nup. §. aliquando. ⁊ inſti. de here. que ab inte. defe. poſt prin. ⁊ in aut. qui. mo. natu. effi. ſui. §. fi. q̃uis ſequatur matrimoniũ non legitimant̃. Sed ego teneo contrariuȝ: ſicut tenẽt moderniores canoniſte cõmuniter ⁊ in practica ſequuntur legiſte.

¶ Vtrũ filij nati ex clamdeſtino matrimonio ſint legitimi. Reſpon. glo. in. c. quod nobiſ. qui fi. ſint legi. ꝙ ſi nullum eſt impedimentũ poſt approbationẽ matrimonij erunt legitimi ſiue ſint nati ante approbationeȝ matrimonij: ſiue poſt. Et hoc ſequuntur omnes. ⁊ ꝓbatur in. c. ij. de clamde. deſponſa. Naȝ approbatio retrotrabitur ⁊ perinde eſt ac ſi a principio fuiſſet contractum in faciem eccleſie. imo plus dicit Alanus ꝙ lȝ clamdeſtine contrahentes nõ preſumantur coniuges. vt dicit glo. in. c. lator. qui fi. ſint le. tamen hoc procedit reſpectu nubentium: ſed reſpectu filioꝝ preſumunt̃ coniuges quod eſt notandum. Ex quo infert Pa. in. d. c. lator. ꝙ natus ex viro ⁊ muliere ſimul cohabitantibus preſumit̃ legitimus: qꝛ fauore legitimationiſ preſumit̃ inter eos matrimoniũ. pro quo facit. l. in libere mulieriſ. ff. de ritu nup. Et maxime ꝓcedit ſi vocabant ſe cõiuges. vt no. Inno. in. c. ex parte. de reſti. ſpo. dicit ẽt Hoſt. ꝙ ſi multo tpe ſimul tanq̃ȝ coniuges cohabitarunt preſumendum eſt eſſe matrimonium. facit quod nõ. ipſe in. c. illud. de preſũp. Si auteȝ erat impedimentũ: tunc ſunt opi. Io. an. ⁊. d. Anto. tenẽt ꝙ poſt approbationẽ legitimant̃. lȝ poſtea ſeparent̃. Glo. tenet ꝙ hoc eſt veruȝ in natis poſt approbationẽ: ſed non in ante natis. Io. cal. tenet ꝙ nullo mõ legitimantur. Et hoc putat Pa. verũ de rigore iuris. facit. c. fi. in. §. ſi quis. de clam. deſpon. Et hanc teneo ꝓpter prefatũ. c. fi. vbi eſt tex. apertꝰ. vide ĩ hoc s. Clamdeſtinũ qñ dicatur in prin. ii

¶ Vtrum natus de ſponſa de futuro ſit legitimus. R. Pa. in. c. per tuas. qui filij ſint legitimi. ꝙ ſic. ſi nullum ſit impedimentũ. alias ſecus: ſm ꝙ dictum eſt in prece. q. i2

¶ Vtrum filius qui cõmuniter reputatur filius viri ⁊ vxoris teneat̃ credere vxori dicenti eum illegitimũ. vide. s. Adulteriũ. §. v. i3

¶ Vtrum ex tractatu parentũ quis conſtitua i4

tur filius.℟. Panoꝛ.vbi.ſ.ꝙ ex nominatione
filij ⁊ tractatu vt filij conſtituitur quis in poſ/
ſeſſione filiationis etiam ſi ſit natus extra do/
mum. Unde ibidẽ dicit dominus Anto.quẽ
ſequitur Panoꝛ.vbi.ſ.⁊ not. Butri.in.l.qui/
dam.ff.de probatio.ꝙ tractatus parentuꝫ. pu
ta quia illi tractabant eum vt filiuꝫ:⁊ ipſe eos
vt parentes probat aliquem filium alterius
imo plus vult gloſa in capitul.tranſmiſſe. qui
filij ſint leg. ꝙ probatio huius tractatus pre/
fertur negationi parentum. Item do. Anto.
in.d.c.vult ꝙ etiam ſola fama probet filium ſi
nihil probetur in contrarium.

16 ¶ Quid ſi probeť ꝙ vxoꝛ eodẽ tempoꝛe cõmi/
ſit adulterium quo talis cõcept⁹ eſt. Reſpon.
Panoꝛmitan. in dicto capitulo tranſmiſſe
⁊ capitulo per tuas.eodeꝫ titulo ꝙ ſi pater ſeu
maritus cohabitabat eo tempoꝛe cum vxoꝛe
reputabitur legitimus.quia cum poſſit eſſe fili
us vtriuſqꝫ debemus fauoꝛe filioꝝ preſumere
ꝙ ſit filius mariti potius q̃ꝫ adulteri: pro hoc
eſt tex.in.l.mileſ.§.defũcto.ff.de adulte.facit.l.
qꝛ ſemper.ff.de in ius voca. Idem dic de filio
nato de concubina retenta in domo, vt ſemꝑ
preſumatur filius concubinarij.vt habes glo
ſam ſingularem in capitulo michael. de filijs
preſbyteroꝛum. Secus ſi fuiſſet abſens tanto
tempoꝛe ꝙ non potuiſſet eum generare. vt.ff.
de his qui ſunt ſui:vel alie.iu.l.filium.

17 ¶ Utrũ filius natus ex illis q poſt matrimo/
niũ ꝯtcũ de cõi ꝯſenſu fecerũt votũ:vł qñ alter
intrauit religionẽ ⁊ repetitus fuit ſit legitim⁹
vide.ĩ.Matrimoniũ.iij. Impedimẽtũ.v.§.v.

18 ¶ Utrũ appellatione filioꝝ veniant natura
les tm̃.℟. Pa.in.c.in ꝑſentia.de proba. ꝙ aut
apparet de tacita volũtate diſponentꝭ: vt qꝛ ẽ
eadẽ rõ de legitimo ſicut de naturali.⁊ tũc ve/
niũt ẽt naturales:ſiue tracteť de pena: ſiue de
cõmodo ſiue in legibus:ſiue in ſtatutis vel te/
ſtamentis ⁊ hmõi. Si ꝟo nõ apparet de men
te:tũc ſi tractať ď cõmodo veniũt ẽt naturaleſ
xxxv.q.vij.c.vnico. Et hoc ex benigna interꝑ/
tatione potius q̃ꝫ ex ſignificatione ꝓpria:qꝛ ex
ꝓpria ſignificatione noie liberoꝝ vel filioꝛum
veniunt ſolũmodo naturales legitimi nõ ad/
optiui vel naturales tm̃. vt in.l.ſi ita quiſ.§.fi.
ff.de.le.ij.nõ veniunt etiam vbi tractať de cõ/
modo:ſpurij:⁊ ex coitu dãnato nati.

19 ¶ Utrũ filius denomineť a patre.℟. ꝙ ſic de
iure.vt in.c.ij.de cõuer.infi.⁊ inſti.de le.ag.tu.
§.i. Et hoc qꝛ ſequiť familiã ⁊ agnationẽ pr̃is
Nec ob.c.rainutius.ď teſta.qꝛ ſm Io.an.illud
erat per ſuperbiam:quia mater erat nobilioꝛ.
Unde filius ſequitur priuilegiuꝫ patris in tri
bus. Primo quo ad honoꝛes. Secũdo quo ad
curialem conditionem.C. de decurion.l. cos.l.
exemplo.⁊.l.nullus. Tertio quo ad oꝛiginem.
ff.ad munici.l.i.vide glo.in.c.dicat.xxxij.q.iiij.
⁊ glo.in.l.cum legitime.ff.de ſta.ho. De illegi/
timis dic vt in.§.ſe.

¶ Utrũ filius illegitim⁹ ſequať ꝯditionẽ filr 20
pr̃is.℟.ꝙ nõ de iure:ſed mr̃is ſm glo. quã ſe/
quunť cõiter doc.in.c.i.de cõiu.ſer.que vult ꝙ
partus ancille erit penes dñm ancille.l.⁊ ſeruo
rũ.in.prin.ff.de ſta.ho.ꝓ q̂ facit tex.in.l.partũ
C.de rei ven.⁊ not.in.c.vnico. de na.ex li.ven.
⁊ in.c.fi.de ſer.non oꝛ.⁊ inſti. de iu.perſo.§.fi.
Nec ob.c.liberi.xxxij.q.iiij.vbi dř ſemper qui
naſciť deterioꝛẽ partem ſumit:ſed expone dete
rioꝛẽ.ſ.matrꝭ que fragilioꝛ eſt. Hoc tñ limitat
Pa.in.c.licet.de cõiu.ſer.verũ niſi cõſuetudo
vel ſtatutũ habeat aliud.ſicut hodie eſt ꝙ nat⁹
ex ancilla nõ eſt ſeruus ſi pr̃ eſt liber. Qď not.

¶ Utrũ pr̃ ⁊ mr̃ teneanť alere filios.℟.ꝙ ſic. 21
de quo vide.ſ. Alimenta.§.i.niſi in.v.caſibus
quos no. Pa.in.c.cũ haberet.⁊ de eo qui dux.
in ma.quã po.ꝑ adul. Primus ſi fili⁹ cũ accu/
ſauit.vt.l.ſi quis a liberis.§.item iudex.ff.de li.
agno. Secundus ſi pater eget ipſe:qꝛ nõ teneť
vltra q̃ꝫ poteſt.d.l.ſi quis.§.ſed ſi filius. Ter/
tius ſi filius cõmiſit crimen ingratitudinis ꝯ
patrẽ.l.ſi patrẽ.in glo.C.de alen.lib. Quartus
ſi filius habet artẽ vel aliud vñ viuat.d.§. ſed
ſi filiuſ.⁊.§.alimenta ibidẽ. Limita tñ hoc ſm
Bar.in tractatu alimentoꝝ,niſi ſit filius nobi
lis ꝙ eũ dedeceat in tali arte operari. Quintus
ſunt oẽs cauſe ex quibus pr̃ poteſt exheredare
filium:ita ⁊ denegare alimenta.de quibus vi/
de.ſ. Exheredatio.⁊.ĩ. Ingratitudo.§.iij.

¶ Sed ſi diuoꝛtiũ fiat apud quẽ debet ali:⁊ q/ 22
bus expenſis.℟. ꝙ extimabit iudex penſatꝭ cir
cũſtantijs:puta qꝛ minoꝛ triennio apud mr̃eꝫ
⁊ hmõi. vt no.ĩ.l.vnica.C.de diuoꝛ.fac.⁊ apud
quẽ li.edu.⁊ in auten.ſi pater ibideꝫ poſita vbi
dicitur:ꝙ ſi pater fuit cauſa diuoꝛtij nutrietur
apud matrem expenſis patris. ſi modo mater
non conuolauit ad ſecũdas nuptias.ſi ꝟo mr̃
dedit cauſaꝫ apud patrẽ expenſis matris locu
pletis:niſi pr̃ minus idoneus ſit. qꝛ tunc apud
matrẽ locupletem:niſi alter coꝝ eſſet infidelis
qꝛ apud fidelem ſunt alendi vt patet per ea q̃
dixi.ſ. Baptiſmus.vi.§.xi.

23 ¶ Utrū filius magis teneaẗ ſubuenire patri
q̄ extraneo. R̄. q̄ patri ēt infideli q̄ʒ extraneo
fideli ceteris paribus. vt no. glo. xxx. di. c. i. ꝛ. xlij
di. quieſcamus. ꝛ. lxxxvi. di. non ſatis.
24 ¶ Eſt filius qui non hꝫ niſi vnū panē ꝛ habet
patrē qui fame perit: ꝛ filiū ſimiliter cui debet
ſubuenire. R̄. Cy. in. l. ij. C. ð pa. qui fi. di. q̄ po
tius patri q̄ poſſet eum vendere. Ego addo q̄
ius diuinū ſic eū obligat: quod dicit. Honora
patrem ꝛc̄. Et qn̄ dicitur q̄ amor magis deſcē
dit q̄ʒ aſcendat. l. iſti quidem. §. fi. ff. qd̄ me. cā.
l. liberoꝝ. ff. de ver. ſig. ꝛ. l. liberi. ꝛ ibi glo. ff. de
inoffi. teſta. Reſpon. Ja. ibidem. q̄ verum eſt
quo ad ordinem dilectionis: non tamen quo
ad effectum obligationis. nam per natiuitateꝫ
filiorum non debet conditio aui fieri deterior:
q̄ iam habet illum obligatum. Sed in contra
rium facit quod no. Bar. in. l. ſi quis a liberis.
in. §. ſi. vel parens. ff. de li. agno. vbi dicit poſt
glo. q̄ pater tenetur alere filium de iure natu
rali. ꝛ filius tenetur alere patrem de iure gen
tiū: ꝛ ſic videtur fortius vinculū quo teneẗ pr̄
filio q̄ʒ quo teneẗ filius patri. Contrarium tñ
determinat in. l. i. in fi. ff. de iu. ꝛ iure. facit etiā
contra quod no. Bar. in. l. non queādmodum
ff. de li. agno. vbi vult q̄ ſi quis habet patrem
ꝛ filium diuites ꝛ indiget alimentis q̄ potius
debet petere a patre ſuo q̄ʒ a filio rōe p̄dicta
25 ¶ Utrū filius poſſit nubere ſine licentia pr̄is
R̄. q̄ ſic. tam maſculus q̄ʒ femina: q̄uis nō ex
pediat. vide. ſ. Dos. Et quō teneẗ eam dotare
que nupſit ſine ſcitu patris in. §. iiij.
26 ¶ Utrū poſſit vouere. vide. ī. Uotum. ij. §. v.
27 ¶ Filiusfa. viuente matre emancipatus acqui
rit vſufructū in maternis bonis pro virili. i. p
media parte ſi eſt vnus filius ꝛ pater pro alia
poſt mortē matris: caſus eſt. C. de bo. mater. l. ſi
viua matre. Idem dic in nepotibus ꝛ pnepo
tibus. Idem dic ſi ſunt plures filij. q̄ p virili
parte ſimul cū patre. Sed ſi aliqui ſunt eman
cipati: aliqui in patria ptāte pro virilibus par
tibus veniēt oēs. ſed vſufructus nō emācipa
torū remanebit apud patreꝫ. vt in. d. l. ſi viua.
28 ¶ Sed nunquid idem erit in alijs bonis aduē
ticijs. R̄. q̄ non ſed ſolum in maternis. vt no.
glo. in. d. l. ſi viua
29 ¶ Utrum filius poſſit agere contra patrē. R̄.
Pa. in. c. nō eſt. ð ſpon. q̄ ſic rōne peti. al's nō
eſt admittendus vt no. glo in. c. ſi eccleſia. xxiij.
q. iiij. Sed glo. in. c. querit. ij. q. vij. tenet q̄ ſm
canones pōt conqueri de patre taꝫ in ciuili q̄ʒ
in criminali negocio: ſed ſm leges non poteſt
niſi in caſtrenſi cā ciuiliter non in alia. ff. de iu
dici. l. is nulla. ꝛ etiaꝫ in quaſi caſtrenſi. vt. ff. ð
fur. l. ſi qs vxori. i. rn̄ſo. nō tñ de furto ſed actio
ne in factū. C. de dolo ma. l. ſuperſtite. Et h̄ nō
exiſtens emancipatus: ſed emancipatus bene
poteſt agere petita venia ꝛ impetrata. C. de in
ius vo. l. vlti. ſed in criminali cā nō auditur. ij.
q. i. prohibentur. niſi iniuriam in ipſū cōmiſe
rit. vt. C. de pat. poteſtate. l. congruentius.
¶ Ad quid tenentur filij parentibus. R̄. vt col 30
ligo ex Alex. de ales. in. iij. par. ſum. in tractatu
de. iiij. precepto. q̄ ad tria de precepto. Primū
eſt q̄ tenetur eos diligere. Ratio quia cum fi
lius ſit obligatus anime patris ꝛ matris ex cu
ius operationis virtute generatus eſt teneẗ ei
rependere. quod non poteſt in alio niſi aman
do. q̄ ſic conſolaẗ eos cuꝫ hoc perpendunt. Et
hoc eſt qd̄ dicit Hiero. in li. ð honore parentū
Redde amoris vicem. ꝛ Joan. xiiij. vt cogno
ſcat mundus. ꝛc̄. q. d. exemplum capiendo q̄ di
ligo patrem: ꝛ non ſufficit q̄ conſiſtat in corde
ſed oportet oſtendaẗ in ſigno: nec dꝫ eſſe amor
quo obligamur omnes diligere: ſed ſpecialis ꝛ
precipuus. Et propterea non excuſo a mortali
filios qui nunq̄ʒ ſigna amoris oſtendunt parē
tibus imo ſemper loquuntur dure ꝛ videntur
eos habere exoſos. Secundum ad quod teneẗ
eſt obedire in his que pertinēt ad diſpoſitionē
rei familiaris: ꝛ mlt̄o magis in neceſſarijs ad
ſalutem. vt ſunt ea que pertinēt ad bonos mo
res. In his ſcienter contēnens obedire morta
liter peccat. Secus ſi ex inaduertentia vl' raro
ſine contemptu: quia videtur veniale. Ad alia
autem obedire eſt de conſilio ſolum. Tertium
eſt q̄ debēt eis i neceſſarijs ſubuenire: ſiue ſint
infirmi vel alia neceſſitate. vñ mortaliter pec
cant qui cum poſſint eorum neceſſitatibus nō
ſubueniunt niſi forte eſſet quid minimū.
¶ Utrū malitia patris noceat filijs. R̄. q̄ ſic. 31
q̄ʒtum ad penā temporalem. vt patet. C. ad. l.
iul. maie. l. quiſqs. ꝛ in. c. cum ſm. de here. li. vi.
ꝛ in. c. niſi. cum pridem. §. i. de renun. l. vi. di. nū
q̄ʒ. ꝛ. c. naſci. Item etiam ad penaꝫ eternā pro
pter malum exemplum vel malam curam. vt
de Hely. i. R̄. i. facit. c. ſi gens. l. vi. di. Similiter
malitia filij inducit preſumptioneꝫ contra pa
trem. vi. q. i. qui crimen. xxxvij. di. legant.
¶ Utrum poſſit filius intrare religionem ꝛ 32
an teneatur ad eius miniſtrationem ingreſſuſ
vide. ī. religioſus. §. xi. ꝛ. §. xxxi.

33 ¶ De filijs illegitimis ordinandis.vide.ꝯ.Or
do.iij.§.xiiij.
34 ¶ Quomodo filij acquirunt ſibi ⁊ non alijs
fratribus.vide.ꝯ.Peculium.

FInis aliqñ inſpiciendus eſt: ali
qñ medium:aliqñ principi
um:vide multas allegationes in.c.ſci
entes.de cenſi. Et eſt queſtio brocardica.

FIſcus eſt burſa ceſaris vl' pnci
pis.xvi. q.vij. maiores.
vel põt dici ꝙ fiſcus hodie ē ſaccꝰ ſine
ꝯſcia q imburſat oia q̃ſita male.ff. d̓ calũ.l.i he
redẽ.⁊.ff.de inoffi.te.l.papinianus meminiſſe.
i ¶ Utrum fiſcus preferatur alijs creditoribus
vide.ꝯ.Reſtitutio.ij.§.xvi.
2 ¶ Fiſcꝰ turpia lucra ẽt ab heredibꝰ extorquet
lȝ crimina ſint extincta.d.l.in heredẽ in prin .

FLagella quomodo ſunt ſa
tiſfactoria . vide.ꝯ.
ſatiſfactio.§.viij.

FLetus de mortuis improbat.
xiij.q.ij. q̃ȝ prepoſterũ.

FOmes eſt lãguor nature q car
nis ꝯcupiſcẽtia appel
latur.xv.q.i.§.vt itaqȝ.Qui quidẽ non
eſt pctm̃ ſed pena peti.ibidem.§.i.

FOrma eſt que dat eſſe rei ſm
Inno. in Rubrica. de
conſecra.eccle.vel alta.
i ¶ Quid ſi omittat̃ forma in ſacramentiſ.R.ꝙ
nihil fit.i.q.i.qui perfectionem.in glo.

FOrnicatio ē ois illicitꝰ coi
tus. vt.xxxij.q.
ij.§.q ergo.⁊ i.c.meretrices.ea.cã.q.iiij
Sȝ ꝓprie fornicatio ē inordinatꝰ ꝯcubitꝰ na
turalis q̊ ſolutꝰ ſolutã naturali vſu cognoſcit
Et intelligit̃ ſolutꝰ q̊libet vinculo.ſ.ꝯiugij:cõ
ſanguinitatis:affinitatis:ordis:religionis ſeu
voti.Etiã dr̃ naturalis ad dr̃am illius vſus q
dr̃ ꝯ naturã.vt nõt.in.d.c.meretrices. Et ſic ē
ꝓpria ſpẽs luxurie.vide.ꝯ.Luxuria.§.ij.
i ¶ Quid de clerico fornicatore.vide.ꝯ.Clericꝰ.
v.⁊.viij.§.iiij.
2 ¶ Utrũ accedentes ad meretrices excuſent̃ ꝓ
pter ignorantiã neſciẽtes eẽ ꝓhibitũ.R.ꝙ nõ
imo peccãt mortalit̃ accedẽdo:⁊ totiẽs q̊tiens
qꝛ ignorãtia iur' naturalis ⁊ diuini i tali caſu
claro neminẽ excuſat.i.q.iiij.ꝑ totũ. Item pec
cat mortalit̃ ſi qs induxit aliquẽ ad eas q h̃ nõ
intendebat.de pe.di.i.noli.⁊.ij.q.i.notum.
3 ¶ Que differentia eſt inter fornicationẽ ꝓprie
inceſtum:ſtuprum.⁊c̃.vide.ꝯ.Luxuria.§.ij.

FOrtitudo vera eſt ꝑ quã qſ
mediocrit̃ timet
⁊ audet ad hoc inclinatꝰ ex hitu ꝑꝑ bo
nũ finẽ q eſt ꝯſeruatio boni cõis i ꝑiculis mor
tis.vt elicit̃ a pho.iij.ethi. Eſt ãt fortitudo vt
ibidẽ dr̃ circa timores ⁊ audacias q̃ſi cohabiti
ua timoꝝ ⁊ moderatiua audaciaꝝ.⁊ qdẽ circa
timores ꝑiculoꝝ mortis eſt fortitudo ſimplicit̃
circa ꝯo alia eſt fortitudo ſm qd. Actus enim
fortitudinis principalior eſt ſuſtinere.i.imo
bilit̃ ſiſtere in ꝑiculis q̃ȝ aggredi.qꝛ.iij.ethi. in
ſuſtinendo triſtia maxime dicunt̃ aliq fortes
¶ Utruȝ homo teneatur ſuſtinere mortem. i
vide.ꝯ.Charitas.§.v.

FOrus eſt exercendarũ litiũ lo
cus a fando dictus.c.fo
rus.de verbo.ſigni.
¶ Quõ ſortit̃ qs foꝝ.R.gl.i.c.i.iij.q.vi.ꝑ iſtos i
verſus.Cõtractus crimen reus res religioqꝫ.
Uir rõ ſilis vel ꝓuocat atqȝ recuſat. Excedit
iuſſus vl' ſi conſentit vterqȝ.Et ibi vide expo
ſitionem cum allegationibus.

FRatres quomodo diuidunt
acquiſita per aliquẽ
ipſorum.vide.ꝯ.Peculium.

FRaus nõ põt eſſe ſine dolo.ſȝ
bñ dolus ſine fraude.iõ
fraudi ineſt dolus ſicut ſpecies generi.
Ita dicit Pa.in.c.ex tenore de reſcrip.
¶ Fraus ⁊ dolus nemini dȝ patrocinari.tex. i
eſt in.d.c.ex tenore. facit.xvi. q.vi.c.i.xx. q.iij.
conſtituit.xxx.q.i.dictum eſt.
¶ Fraus legi fit aliqñ de pſona ad pſonã: ſic 2
qñ mulier vult donare viro ⁊ ecõuerſo: cũ nõ
poſſit vt de dona.inter vi.⁊ vxo.c.vlti.ſuppo
nit aliam pſonam.puta ꝙ ſoluat eius credito
ri: vt.ff.de do.inter vi.⁊ vxo.l.hec rõ.§.vltimo
Similiter tutor qui non põt emere rem pupilli
interponit aliã pſonã que emat. Aliqñ fit rei
ad rẽ. ſicut cũ quis dat frumentũ filiofa.vel ſi
mile vt vendat ꝓ eo ꝙ pecuniam mutuo dare
non põt.l.iiij.§.i.ff.ad mace.qꝛ idẽ eſt ac ſi mu
tuaret.ar.xiiij.q.iij.plerīqꝫ.i.q.i. ſunt nõnulli.
Aliqñ fit vnius contractus ad aliũ ꝯctũ ꝯriũ
vt cum vxor vendit viro qd̓ donare intendit.l.
ſi ſponſus.ff.de do.inter vi.⁊ vxo.ar.xvi.q.iij.
ſi ſacerdotes.Aliqñ fit vnius ꝯctus ad aliũ ꝯ
ctũ ſilem.vt cũ mulier que fideiubere nõ põt:
facit ſe pncipalẽ debitricẽ.l.q̃ȝuis.§.ſi cũ eẽm.
ff.ad vel'.⁊.l.ſe.Et omnes tales preuaricantur

legem ⁊ in cõſpectu dei non excuſanẽ.facit qđ
nõ.in.c.intelligentia.de ver.ſig.⁊ in.c.quanto
de priui.⁊ in.c.conſtitutus.de conceſ. preben.
5 ¶ Fraudare nemo videtur eos qui ſciũt ⁊ cõ-
ſentiunt.ff.de reg.iur.l.nemo.
4 ¶ Fraudẽ videẽ facere ẽt is qui nõ facit qđ dȝ
facere.ff de his que in frau.cre.l.in fraudem.

Frigiditas quõ impediat mr̃imoniũ.vide.j.matrimoniũ.iij.impedimento.xvi.

Fructus ſm Bar.in.l.ex diuerſo.ff.de rei ven.Quidã ſũt naturales.vt poma ⁊ hmõi. que
natura ꝓducit ⁊ ſicut ꝓducit vtimur.alij ſunt
partim naturales:partim induſtriales.vt lac:
lana:ſegetes:vinũ:⁊ hmõi.qui naturales ſunt
inq̃ʒtũ a natura.⁊ induſtriales inq̃ʒtũ in aliaȝ
ſpeciẽ ex induſtria ipſis vtimur. In.d.l. ex di-
uerſo.⁊.l.certũ.C.đ rei ven.cõiter dẽ ꝙ relinqẽ
arbitrio boni viri an ſint naturales vel indu-
ſtriales.vt ſi plus verſaẽ de induſtria hoim di
canẽ induſtriales.vt.de vino:lana:caſeo:⁊ hu
iuſmodi.ar.l.querit.ff.de ſta.ho.⁊.iiij.q.iij.her
mofrodita. Si vero magis de natura dicanẽ
naturales.Alij ſolũ ſunt induſtriales.ſic fruct⁹
qui acqrunẽ ex artificio vel negociatõe ⁊ hmõi
qui alio mõ dicunẽ ciuiles:eo ꝙ nõ ꝓueniant
ex re ſed ex prouiſione hois ꝑcipiunẽ ꝑꝑ rẽ:vt
eſt penſio dom⁹ ⁊ hmõi:vt in.l.ſi naues.ff. de
rei ven.⁊.l.domũ.C.co.ti.Et iſtoꝝ quidã ſunt
honeſte ꝑceptoꝝ.quidã ihoneſte: vt ſi locauit
domũ ad exercẽdũ q̃ſtũ inhoneſtũ.l.ancillarũ.
ff.de peti.here.
i ¶ Vtrũ bone fidei poſſeſſor faciat fructus rei
quã bona fide poſſidet ſuoſ.R.vt colligo ex.c.
grauis.de reſti.ſpo.⁊.d.l.ex diuerſo. cũ ibi no.
q: longa eſt diſtinctio doc.quo ad foꝝ conten
tioſũ eã omitto ⁊ ſolũ dico quo ad obligatõeȝ
reſtitutionis in conſcia ꝙ oẽs fructus tã na-
turales q̃ʒ induſtriales:ſiue poſſidet cũ titulo
ſiue ſine titulo teneẽ reſtituere ſi extãt: ſi vero
cõſumpſit teneẽ ſolũ reſtituere inq̃ʒtuȝ factus
eſt locupletior. puta q:,in,eã rẽ expẽdit in quã
oportuiſſet expendere tãtũ đ ſuo vel aliq̃ emit
ex quib⁹ ampliauit patrimoniũ ſuũ. facit.d.l.
certũ.⁊.l.ſi me ⁊ titiũ.ff.ſi cer.pe.Verũtñ dimi
nuet de fructibus induſtrialibus ex re lucroſa
quãtũ induſtria ſua eſt extimanda in dicto ne
gocio exercitata in vtilitatẽ ſeu augmentũ di
ctoꝝ fructuũ accipiẽdoꝝ:q: nemo militat ſti-
pendijs ſuis. de lucro ãt facto ex re que de ſe
nõ eſt lucroſa:dic vt.j.reſtitutio primo. in ver
bo poſſeſſore.§.i.Si vero nõ eſt factus locuple
tior nõ teneẽ de conſũptis.ff.de peti.he.l.vtrũ
ex quo dolo non deſit poſſidere.
¶ Vtrũ prefati bone fidei poſſeſſores poſſint 2
vſucapere fruct⁹ predictos.R. Pa.in.d.c.gra
uis ꝙ fructis naturales indubitabiliter vſuca
piunt ꝑ trienniũ:vt no.in.l.ſequiẽ.§.i.ff.de vſu
ca.facit.l.i bello.§.ſi qs ſeruũ.ff.de capti.Alioſ
ãt cũ fecerit ſuos nõ ꝑõt vſucaꝑe.q: qđ meuȝ
eſt vſucaꝑe nõ poſſũ.d.l. in bello. ⁊ videẽ tex.
in.d.l.ſequiẽ.§.lana.Sȝ bñ vſucapit aduerſus
iudicis officiũ p'qđ tenebaẽ reſtituere:q: poſſũ
preſcribere rẽ meã aduerſus actionẽ q̃ poterã
cogi ad reſtitutionẽ eius.vt eſt tex.in.d.§.ſi qs
ſeruũ.Et hoc voluerũt glo.⁊ Bar.in.d.l.ſeqẽ.
in.§.fructus.Et ſic ꝑȝ ꝙ in conſcia poſt trien-
niũ bona fide tranſactũ erũt ſui oẽs qualiter-
cunqȝ:nec tenetur reſtituere.De poſſeſſore ma
le fidei quomodo teneatur.vide.j.Reſtitutio
i.in.ver.poſſeſſor.
¶ Sed nõ.ꝙ fructus ſunt illi qui ſupſunt de- 3
ductis expenſis que fiunt gr̃a fructuũ queren
doꝝ:congregandoꝝ:⁊ conſeruandoꝝ.ff.de pe.
here.l.ſi a dño vel patre.§.fructus.⁊.l.plane. i
fi.⁊.C.de fruc.⁊ li.ex.l.i.vbi dẽ hoc fructuũ no
mine contineẽ qđ iuſtis ſũptibus deductis ſu-
pereſt. Nam nullus caſus interuenire ꝑõt q
hoc genus deductõis impedire poſſit.ff. fam.
her.l.fundus qui.i.rñſo.ff.ſo.ma.l.fruct⁹. Vñ
fructus intelligiẽ deduct̃ neceſſarijs impenſis
ff.de oper.ſer.l.fructus.ff.de vſur.l. qđ in fru-
ctus.⁊.ff.man.l. qui mutuã.in fi. ⁊ in glo.d.c.
grauiſ.⁊ vide.ſ.Expenſe.§.iij.Vnde dicit tex.
in.d.§.fructus.intelliguntẽ deductis expenſis
que querendoꝝ:collocandoꝝ:⁊ conſeruandoꝝ
eorum gratia fiunt:⁊ non ſolum in bone fidei
poſſeſſoribus naturalis ratio expoſtulat: verũ
etiam in predonibus,hec ille.

Fugere an poſſit prelatus ꝑ perſecutione. vide.ſ. Epiſcopus.§.xxiij.

¶ Vtrũ incarceratus ꝓ delicto ſuo poſſit fu- i
gere.R.ſi teneẽ iniuſte:eſt claꝝ ꝙ ſic.Si vero te
neẽ legitime:tũc diſtinguo ꝙ aut teneẽ nõ ꝑꝑ
mortẽ inferẽdã vel aliqđ mẽbrũ abſcindẽñ.ſed
ꝑꝑ aliud puta ad punitionẽ ⁊ hmõi ⁊ ſic nõ lȝ
facit qđ no.glo.in.c.ius gentiũ.di.i.Si vero te
neẽ ad mortẽ vel abſciſionẽ mẽbri.tũc ſȝ dñm
Anto,ſi pctm̃ eſt manifeſtũ peccat fugiendo:ſi
fugit vt in pctõ ꝑſeueret.Si vero vt peniteat ſi

tñ ſi fugit nõ teneť ſe reſtituere. Secus ſi occultũ: qꝛ põt fugere. Iſtã nullo iure cauetur ꝙ debeã expectare mortẽ niſi violentia alicui fieret in fugiendo: qꝛ tunc haberet iniuſtũ belluꝫ Idem dico de ꝯcordantibus cũ eo vel auxiliãtibus: dũmõ fiat ſine violentia alicuius ꝛ aio cõpaſſionis: nõ aio fouendi tales in peccatis ꝛ ſine ſcandalo alicuius maxime cuſtodiť: nec diſtinguo vtꝝ ſnia vel nõ: qꝛ qualitercũqꝫ ſit credo fugere poſſit ſi bono mõ vt dixi põt facere facit glo. in. c. inter cetera. §. ſed cuꝫ his. xxij. q. iiij. in fi. que dicit ꝙ lꝫ reo corrũpere aliquẽ ꝑ vita ꝯſeruanda. facit. ij. q. iij. §. notañ. in fi. facit. l. i. ff. de bo. eoꝝ q mor. ſibi ꝯſcie. vbi dicit tex. Ignoſcẽdũ cenſuerũt ei qui ſanguinẽ ſuũ qualitercunqꝫ redẽptũ voluit. ꝛ. S. Tho. ſa ſe q. lxix. dicit ꝙ ſi qs eſſet dãnatus vt fame periret poſſet cibũ ſumere. imo videť tenere ꝙ teneť ſi põt ipꝫ ſumere. Siľr dic de fuga. ſꝫ ꝙ teneať ñ credo neqꝫ comedere vltra ꝯdẽnatõeꝫ vľ fugere: ſꝫ poſſꝫ patient ferre ꝑ pcti ſui ſatiſfactõe

2 ¶ Quid de eo q queritur vt capiatur an poſſit fugere. R. ꝙ ſiue ſentẽtia contra eũ data ſit vel non põt fugere. non tñ cum violentia officialium qui vellent eum capere: qꝛ ipſi habent iuſtum bellum contra eum. iij. q. v. non putes. xi. q. iij. qui reſiſtit. ꝛ ſic eos impugnando mortaliter peccaret. Similiter auxiliantes.

Funus debet fieri in ſũptibus ſm dignitatem vel facultatem defuncti. l. ſi quis ſepulchruꝫ. §. ſumptus. ff. de reli. ꝛ ſumpti. fu.

1 ¶ Funeris impenſa ſemp ex hereditate deducitur que etiam oẽ creditũ ſolet precedere cum bona ſoluendo non ſunt. l. funeris. cũ duabus ll. ſe. ff. de reli. ꝛ ſump. fu. Hoc limita in ſũptibus neceſſarijs non ad pompam vel ſtatum: qꝛ non liceret ex alijs debito in conſcientia.

2 ¶ De ſuo expedit mortuũ funerari. Ideo mulier de dote quaſi de proprio patrimonio funeretur. l. in eum. ff. de reli. ꝛ ſump. fu.

Furioſus an poſſit in aliq̊ caſu ſe obligare. R. in c. ſi ꝯtenor. d̉ regula. ꝙ nõ. cũ nõ conſentiat. Vñ nõ. ꝙ ẽt bñ faciẽdo nõ preſumiť ſane mentis. Ex quo infero ꝙ lꝫ faciat teſtamentũ tanqꝫ qlibet mẽtis cõpos: nõ valet. Idẽ videť ſi daret bona ſua ꝑ aĩa. facit. c. fi. de ſuc. ab ĩte.

1 ¶ Utrum poſſit baptizari. Vide ſupra Baptiſmus. vi. §. x.

2 ¶ Utrum debeat ei dare corpus chriſti. vide ſ. Euchariſtia. iij. §. xiiij.

¶ Utrũ imputeť ſibi illud qd̉ facit ad penã vľ culpam. R. ꝙ nõ. facit cle. ſi furioſus. de homi. nã ſatis ſuo furore puniť. ff. ad. l. pom. de pari. l. pe. in fi. ff. de offi. preſi. l. diuus. i. reſpõſo. Pati ẽt põt iniuriã: ſed non facere. ff. de iniur. l. illud relatũ. que lex poniť i. c. illud. xv. q. i. Unde qd̉ facit perinde eſt ac ſi ſine facto ꝑſone acci diſſet. ff. de admi. tu. l. vlti. in fi. 3

Furtum ꝓprie eſt ꝯtrectatio rei aliene mobilis corpalis fraudulosa inuito dño fcã aio lucrandi ſiue ipſi⁹ rei: ſiue vſ⁹ rei: ſiue poſſeſſiõis. ff. e. l. i.

¶ In quo differt fur a latrone. R. Pa. in. c. ij. de fur. ꝙ fur ꝓprie dť qui de nocte furať. Latro aũt q de die. facit. d. l. i. que dicit ꝙ fur dť a furno. i. nigro. eo ꝙ obſcure ꝛ d̉ nocte plerũqꝫ fit. Bar. vero in auten. ſed nouo iure. C. de ſer. fug. dicit ꝙ fur dť qui furať clam ſine aggreſſura. Latro xͦo cum aggreſſura: ſiue cũ armis ſiue ſine. vt in. d. aut. ſed nouo. Capiunť tamẽ ſepe equiuoce. vt in. c. tua. de homi. 1

¶ Utrũ ſola voluntas conſtituat aliquẽ furẽ. R. ꝙ nõ. quo ad hoĩes. vt pꝫ in. d. l. i. §. i. ꝛ iõ oꝫ ſit contractatio. Secus quo ad deũ. de pe. diſ. i. vulgaris. ꝛ. c. ſi ꝓpterea. xiiij. q. vlti. c. vlti. qꝛ contra preceptũ. Non concupiſces rem proximi tui. ꝛ eſt mortale peccatũ cũ limitatõne ſm q. j. dico furtũ mortale eſſe. §. xxxiiij. 2

¶ Utrũ in re ꝓpria poſſit eſſe furtũ. R. ꝙ nõ. niſi alius haberet in ea aliqd̉ ius. puta qꝛ impignorata vľ cõmodata ꝛ hmõi. vt. ff. e. l. ſi cũ pignore. ꝛ. l. ſi is q rem. la. i. ꝓpterea dť rei aliene Idem dic ſi credebat ſuam lꝫ nõ eſſet ꝙ nõ cõmittit furtũ. iſti. vi bo. rap. §. qꝛ tñ. ſed quo ad petm̃ ſic propter erroneã conſcientiam. 3

¶ Utrũ in re imobili: puta in agro ꝛ hmõi: vľ non corporali: vt ſunt actiones ꝛ ſeruitutes cõmittať furtũ. R. ꝙ non. ff. e. l. verũ. la. i. propterea dť mobilis corporalis. 4

¶ Utrum ſine animo furandi cõmittatur furtum. R. ꝙ non. vt. l. furtũ. ff. de vſuca. in prin. ꝛ inſtit. de ob. que ex quaſi delic. na. §. furtum autem fit. xiiij. q. vi. c. vlti. ꝛ. d. §. quia tamen. propterea dicitur fraudulosa. 5

¶ Sed quid ſi credebat propria auctoritate rẽ ſuaꝫ poſſe accipere. R. ꝙ furtũ nõ cõmittit: ſed perdit ius qd̉ habebat in re. d. §. qꝛ tñ. ꝛ. §. ſe. Et hoc de iure fori. ſecus de iure poli. 6

¶ Quid ſi credit dñm permiſſurũ. R. ꝙ nõ cõmittit furtũ. ff. e. l. ſi is qui rem. la. ij. Intellige 7

ſi ſuberat cauſa legitima credendi:al'ſ non.
8 ¶Quid ſi dñs videt ⁊ non contradicit. R. ꝙ ſi
non contradicit ex timore vel verecundia per/
inde eſt ac ſi contradiceret.l.pe.ff.eo.al'ſ videt
cõſentire.lxxxiij.di. error:Fallit hoc in iſto ca/
ſu:q: hic expreſſus conſenſus exigit: vt.ff.eo.l.
qui vas.§. vetare. ⁊ caſu.l. ſi quis ſeruo.C. de
fur.vbi perſuadens ſeruo vt tollat rem a dño
lꝫ ſeruus eam tollat dño ſciente:tamen talis te
netur furti ⁊ ſerui corrupti.
9 ¶Vtrum rapiens ancillam aío fornicandi ſit
fur.R. ꝙ non.l.verũ.la ij.al'ſ incipit certuꝫ.ff.
eo.propterea dr̃ aío lucrandi.
10 ¶Vtrũ ille qui ſolum vſum vel poſſeſſionem
vſurpat ſit fur.R. ꝙ ſic.l.diſtin.qui ſaccum.ff.
eo.l.qui iumenta.ſicut vtens re depoſita vel re
cõmodata ad alium vſum ⁊ huiuſmodi. ⁊ te/
net ad reſtitutioneꝫ eſtimationis ipſius vſus.
11 ¶Quot ſũt ſpecies furti.R. ꝙ multe. Prima
dr̃ ſacrilegiũ.vt.j.Sacrilegiũ.Scda dr̃ pecula
tus.ſ.de re religioſa vel publica.ff.ad.l.iul.pe/
cu.l.i.xxiij.q.iiij.quid ergo. Tertia abigeatꝰ.ſ.
diſpergendo gregẽ ⁊ inde furãdo.ff. de abige.
l.i.§.i.Quarta dr̃ plagiatus.ſ. hominis liberi
venditi vel empti ſciẽter.ff.de plagia.l.i.⁊.iiij.
Et eodem modo ſi ſeruum alienum ſolicitaue
rit vel aſportauerit: vel ad aliam regionẽ furti
ue duxerit.C.de pla.l.i.
12 ¶Nota etiam ꝙ furtũ aliquando dicitur ma
nifeſtum.ſ.cum fur deprehenditur cum re pri/
uſq̃ꝫ veniat ad locum deſtinatum: ſiue depre/
hendatur ab eo cuius eſt res:ſiue ab alio.ff.e.l.
iij.Aliquando dr̃ non manifeſtum.ſ.cum non
deprehenditur cum re furtiua: vel ſi deprehen
ditur cum re furtiua:iam delata ad locum de/
ſtinatum erat.l.ſiue igitur.ff.eo.
13 ¶Quot modis participat quis in furto ⁊ te/
netur ad reſtitutionẽ ſi principalis nõ reſtituit
R.x.modis. Primo cooperatione: ſicut faciẽs
ferramina pro furtis faciendis vel ſchalas vel
faciens ſcortam: vel alio mõ preſtãs opem vel
conſiliũ. Nam tales tenentur furti. Inſtitu.de
obligatio.que ex quaſi delic.naſcun.§.interdũ
⁊.ff.eodem.l.is qui opem. ⁊.ff. de ſicca.l. nihil
intereſt.⁊ tenetur inſolidum. Et ſic nihil habu
it quando ſine ſua cooperatione non fuiſſet fu
ratum.al'ſ non niſi de peccato mortali.
14 ¶Vtrũ dantes ſignũ: puta fumi quo parati
ad furtũ vel rapinam vadant teneãtur.R. ſm
Inno.⁊ Hoſti.ꝙ ſic. Similiter illi qui verbis
animatiuis aut inſtrumentis bellicis: vt ſunt
tibicines. Item qui ignẽ ponũt in vna domo:
vt illuc alij currentes alias domos predent ⁊
conſimiles ſm eoſdem ⁊ inſolidũ reſtituere te/
nentur ſi alias nõ fuiſſet factũ ſine eoꝝ opere
ꝙ ſi factũ fuiſſet ſine ipſis etiam tenent ſm ꝙ
magis vel minus fuerunt efficaces in hoc.
¶Vtrũ illi qui cum raptoribus vel furibus ⁊ 15
hmõi vadunt vt ipſos defendant ab illis quos
dãnificare volũt indebite teneant.R. Inno.⁊
Ho.in.c.ſicut dignũ.de homici.ꝙ ſic.ſiue aſſo
ciauerint eos vt retraherent a rapina:ſiue nõ.
dũmodo raptores ſiue fures non iuiſſent ſi ipſi
eos non aſſociaſſent. Vnde ſm predictos tenẽ
tur reſtituere in cõſcia id qd predicti rapuerũt
vel que eoꝝ auxilio rapta fuerunt. puta q: cui
rapiebant ſe defendiſſent ſi ipſi nõ fuiſſent. vl'
q: tales non iuiſſent ſi eos nõ aſſociaſſent: vel
non tantũ rapuiſſent. Similiter tenentur qui
pacificandi aío cum eis vadunt tñ aduerſarijs
timorẽ incutiunt quo res ſuas nõ audent de/
fendere niſi eiſdeꝫ hoc ſignificent. q: dant cau
ſam efficacem. Concor. Dix.ti.reſti.
¶Vtrũ cũ multi ꝯcurrũt ad furandũ vel rapi 16
endũ.nec hñt aliquẽ capitaneũ ſeu dñm ſup ſe
nec vnus magis animauit alium q̃ꝫ alius ipſũ
teneant quilibet inſolidũ.R. Inno.in.d.c.ſicut
dignũ.⁊ ſequit ibidem. Pa. diſtinguit ſic. aut
vnus fuit in culpa in ſubtractione facta p aliũ
aut nõ. Si ſic:aut dedit cõſiliũ.⁊ ſic tenet inſo/
lidũ in conſcia:ſiue principalis inueniat:ſiue ñ
ſiue dãnũ paſſus ꝯ principalẽ velit agere ſiue
nõ. Si tñ principalis eſſet abſolutus a dãnuꝫ
paſſo. tunc etiam liberat q dedit conſiliũ. niſi
ad eũ aliquid perueniſſet.q: id tenet reſtituere
Econtrario tñ ſi abſoluatur conſultor nõ libe
ratur principalis p regulã. Acceſſoriũ cõuenit
ſequi naturam principalis ſui.de reg.iur.li.vi.
Aut nõ dedit ꝯſiliũ ſed auxiliũ.puta q: aſſocia
uit ⁊ hmõi.⁊ ſic tenet inq̃ꝫtũ dãnũ eſt plus da
tũ'ex auxilio ſuo. Et ſi in totũ:puta q: res erat
ponderoſa ⁊ vnus ſine alio portare ñ poterat
vel vnus ſine alio nõ iuiſſet: vel niſi cũ aſſociaſ
ſet.tenetur in totũ.ff.de fur.l.ſed ⁊ ſi quis ſurri
puit.§.ſi duo. Et rõ diuerſitatis eſt inter dam
tem ꝯſiliũ ⁊ auxiliũ:q: cõſiliũ vagat ſup totuꝫ
furtũ. Auxiliũ ꝟo nõ.ſed ad id ſuper quo pre/
ſtat. Aut nõ fuit in culpa ſubtractionis re alte
rius.⁊ ſic nõ tenet reſtituere niſi inquantũ ipe
aſportauit. Ho.tñ indiſtincte tenet ꝙ oẽs te/
nentur inſolidũ:etiam q̃ꝫuis vnus per ſe potu
iſſet.allegat.l. ita vulneratus.§.fi.ff. ad legem

ſeql. ⁊.l.ſi plures.ff.ar.fur.ce.⁊.l.i.§.fi.ff.ſi qs
te.li.eſſe iuſ.fue. Sed iſte leges loquūt quo ad
penā.q: oēs tenent inſolidū. vt no.glo.in.d.l.
ſi plures.Sed in conſcia tene cū Inno.⁊ Pa.
vbi nō hꝫ locū pena niſi poſt condēnationē ꝙ
ſolū tenent ad reſtitutionē.vt dictū eſt.Aduer
te tn̄ ꝙ qn̄ plures dolo malo dederūt damnuꝫ
alicui.ſi vnus reſtituat alij liberati ſūt.l.ſi plu
res.ff.de dolo.Nec credo in conſcia etiā de ne
ceſſitate teneant primo ſatiſfacienti.q: obſtat
ſibi turpitudo ſua:niſi iſte fuiſſet cā ſine qua n̄
induriſſet eū ad tale quid faciēdū:ſed de bono
conſilio debet dari pauperibus ſi quid habuit
17 ¶ Scdo participat iuſſione ſeu mandato ⁊ te
netur inſolidum ad reſtitutioneꝫ de omni dā
no etiam ſi nihil habuit vtilitatis. ⁊ ſimiliter
crequens.ar.c.iulianus.xi.q.iij.
18 ¶ Tertio conſilio. de quo dic vt.s̄. cōſiliū.§.i.
19 ¶ Quarto cōſenſu.Intellige vt teneat ad reſti
tutionē ſi conſenſit expreſſo cōſenſu ſm Ri.in
iiij.di.xv.ſine quo furtū nō fuiſſet factū.al's cō
ſentiēs ſolū mortalit̄ peccat.ſed reſtituere non
tenet.Et ſic intellige ⁊ limita.ij.q.i. notū.cum
notatis in glo.que volunt vt cōſentiens ligēt
eadem pena.de hoc vide.s̄.conſenſus.§.xj.
20 ¶ Utrū ille qui audiens aliquē ſuo noīe intu
liſſe dānū ꝓximo habet ratū teneat ad reſtitu
tionem.R.Mo.ti.reſti.q ſic inſolidū.xi.q.iij.
qui cōſentit cū duobus.c.ſe.⁊ de reſti.ſpo.c.cū
ad ſedem.q: ſm Sco.talis eſt conſenſus inter
pretatus.Limitat tn̄ Mo.verū qn̄ ex tali rati
habitione damnificati impediunt recuperare
dāna.Credo ego etiam ꝙ tenet q̄uis nō im
pedirent recuperare dūmō tale dānū non fu
iſſet datum ſi non preſumpſiſſet talis damni
ficans eum ratum habere.
21 ¶ Quinto palpando.ſ.adulando vel laudādo
eū ſubtilē:ſtrēnuū ⁊ hmōi.⁊ tenet inſolidū ſm
Ri.vbi.s̄.ſi ꝓbabiliter credit ꝙ ex hac adula
tione ſunt moti ad dānificandū ꝓximū. q: ta
lis adulatio ē quidā ꝯſenſuſ.lxxxvi.di.c.nemo
⁊.ff.de ſer.cor.l.i.§.pſuadere.q̄uis Mo.vbi.s̄
teneat hoc verū ī pticulari adulatore nō in ge
nerali.tn̄ tu tene idem ſm ꝙ Ricar.dicit. Idē
de detractore qui eſt cauſa ſine qua non.
22 ¶ Sexto recurſu.ſ.qn̄ dānificantes hñt ad eū
recurſū ſicut ad patrociniū preſtantes ſm Ri.
vbi.s̄.xi.q.iij.qui conſentit peccantibus.
23 ¶ Septimo receptatione.Nā ſciens receptās
rem furtiuaꝫ ⁊ furē tenet furti.vt eſt tex.in.l.
cos.⁊ ibi Bal.C.de fur.nō tn̄ puniet ac ſi fur
tum feciſſet.ſed ſicut qui furto operā preſtitit.
Et ita intelligit Bar.in.l.furtū.ff. de fur.d.l.
cos.ſed quoad reſtitutionē tenet ſm Inno.⁊
Ho.in.c.ſicut dignū.de homi.⁊ oī damno qd̄
ex receptatione aut defenſione factū eſt qd̄ fa
ctū nō fuiſſet. Receptatione vo rerū furata
rū tenet ſi ex ſua receptatione res que furata
eſt habita nō eſt a vero dn̄o.d.l.cos.ar.l.q vas
§.ij.ff.de fur.Et hoc ſi ſcienter fecit.l.quo nau
fragiū.ff.de incen.ru.⁊ nau.§.nō tantū. Sed
ſi ignoranter vel vt rem redderet dn̄o.q: tunc
non teneretur.vt in.d.§.non tantum.
¶ Sꝫ qd ſi iā receptauit an teneat eas res re 24
ſtituere dn̄o.R.Mo.reſti.v.ꝙ ſic.niſi imineat
piculū ī reſtituēdo:vel latroni vel alteri pſone
¶ Octaua participatione.ſ.rei furtiue come 25
dendo vel alio mō ſcienter recipiēdo niſi in ca
ſu extreme neceſſitatis.⁊ tenet ad reſtitutionē
inquantū participauit.Et hoc verū niſi res fu
rata tranſiſſet in dn̄ium furis. puta q: pecūia
⁊ eſt mixta cū alia:vel granū:vel vinū ⁊ eſt cū
alio mixtū taliter ꝙ nullo modo poſſꝫ diſcerni
ab illo cū quo eſt mixtū.q: tunc trāſit in dn̄iuꝫ
furis.l.ſi alieni nūmi.ff.de ſolu.⁊.l. naꝫ ⁊ ſi fur
ff.ſi cer.pe. ⁊ in.l. ſi frumentum. in prin.ff.de
rei ven.⁊ recipiens non tenetur reſtituere:nec
peccat ſi fur eſt ſoluendo.al's ſic. Secus ſi igno
ranter ⁊ in bona fide cōſumpſiſſet:nec factus
eſſet locupletior.al's ſi extat vel factus eſt locu
pletior poſtq̄ ſcit tenet reſtituere. niſi ſm qd̄
dixi.s̄.fructus.§.i.⁊.ij.
¶ Nono nō obuiando ſm Ri.vbi.s̄.ſ.qui cla 26
mando vel alio mō poſſet ꝓhibere ne furtū fi
at ⁊ nō facit.Intelligo q tenet qn̄ doloſe non
prohibet qn̄ non habet ex officio.ar. corū que
no.in.c.quante.de ſen.excō. Et ſic limita Ri.
vbi.s̄.Secus qn̄ nō ꝓhibet ex negligentia:vel
q: non vult ſe imiſcere rumoribus vel alteri
periculo.Et ſic intelligo ⁊ limito glo.in.c.non
inferenda xxiij.q iij.⁊ in.c.dilecto.de ſen.excō.
i.vi.vel quando habet ex officio.vt ſunt prela
ti:officiales:tutores:⁊ huiuſmodi.q: tenentur
ar.c.facientis.lxxxvi. di. cum ſi. ⁊ quod no.in
dicto.c.ſicut dignum.⁊ tenet Bal.in.l.quoni
am iudices.C. de appel. ⁊ Dy. in.l. quoniam
multa facinora.C.ad.l.iuliam.de vi.pu.⁊ Bal.
in.l.mancipia. in princi.C. de ſer.fu. qui plus
dicit ꝙ non faciens reſtituere cum poſſit ex
negligentia iudex tenetur ipſe. Et Sco. ſi
militer dicit ꝙ non faciens reſtituere cum poſ
ſit ex officio ⁊ debeat ꝙ tenetur inſolidum.

Et hoc intellige ſm eũdem Sco.quando hoc faciendo non vergit periculum reipublice ſeu malũ euidens vel proprie perſone:q2 ſi ſic nõ peccaret nec teneretur ad reſtitutionẽ non faciendo:dummodo proponeret his ceſſantibus obuiare.

17 ¶ Decimo nõ manifeſtans.ſ.requiſitus in iudicio vel extra tali modo q̄ res reſtitueret̃ ſi diceret veritatẽ quã ſine piculo,ppñe pſone põt dicere ꝛ etiã alterius perſone q2 tenetur inſolidũ.Vnde ſi in iudicio reqſitus tacet vel non vult reſpondere ꝛ dicere veritatẽ quã ſcit ſm Bal.in.l.preſ byteri.C.de epiſ.ꝛ cle.efficitur teſtis falſus ꝛ tenet̃ ad reſtitutionem inſolidum facit qđ no.Pa.i.c.qui cũ fure.de fur.ꝛ Bar. in.l.ciuile eſt.C.eo.Fallit hoc ſi ſciret in cõfeſſione.c.dilectus.de exceſ.prela.

18 ¶ Sed quero vtrũ teneat̃ filr reuelare furem. R.gl.in.d.c.qui cũ fure.q̄ de iure ciuili non tenet̃.q2 põt aliquid accipere:vt indicet.ff.đ preſcrip.ver.l.ſolent.ff.de cõdi.ob tur.cau.l.4.§. vlti.ſed de iure canonico ſic.Sed mihi videt̃ dicendũ ſm Inno.in.d.c.dilectus.ꝛ in.d.c.qui cũ fure.ꝛ de ſymo.c.nemo.ꝛ Bar.Ang.ꝛ Rapha.in.d.l.ciuile eſt.q̄ tã de iure canonico q̃ ciuili ad inſtãtiam partis non tenetur niſi reuelare furtũ:nõ furẽ ad penã.ſ3 iudex vl' ex officio iplorato vel dũ procedit per inqſitionem generalem põt cõpellere ad indicandũ furem ar.l.iij.ꝛ.l.cõgruit.ff.de offi.pſi.Et ſic recte epi põt admonere ꝛ excõicare non indicãtes non ſolũ furtum:ſed etiam fures:q2 ſuperiores tenent̃ expurgare,puinciã malis hoibus.Limito h qñ non iminet periculum mortis in fure ſm Hoſti.ꝛ multomagis ſibi.Et etiã limito ſm ea que dicã.j.inqſitio.§.i.ꝛ.ij.ꝛ.ſ.denunciatio.§.xij.Nec obſtat predictis ſi dicat̃ q̄ ad inſtãn.partis tenet̃ qs perhibere teſtimoniũ cõ furem.ar.l.nullum.C.de teſti.q2 aliud eſt idicare aliud phibere teſtimoniũ:q2 qñ quis teſtificat̃ iam fur eſt detectus p accuſationẽ:ſ3 nõ ſic qñ indicat.ꝛ iõ non tenet̃ ad inſtantiã ptis

19 ¶ Vtrũ inueniens rẽ alienã cõmittat furtũ accipiẽdo eã.R.Pa.i.c.ex litteris.eo.ti.q̄ aut habebatur,p derelicta.ꝛ ſic nõ cõmittit:aut nõ hẽbatur,p derelicta:ꝛ ſic committit.l.falſus.§ q alienũ.ff.eo.ti.xiiij.q.v.c.ſi quid inueniſti.ꝛ.c. multi.niſi acciperet aĩo reddẽdi dño.vt no.gl. in.d.c.ſi qd.Fallit hoc i theſauro occulto.de q̃ dic vt no.glo.in.d.c.ſi quid.ꝛ vide.ſ.emptio.§ xxiiij.ꝛ.j.inuẽta.per totum.j

¶ Quid ſi non inuenit̃ dñs cui⁹ erat.R.Pa. vbi.ſ.dabit̃ pauperibus.ar.c.cũ tu.de vſuris. ꝛ in aut.oẽs peregrini.C.eo.de ſuc. 30

¶ Vtrũ inueniens aĩal dans ſibi dãnũ i ſua poſſeſſione qui ipm accipit ꝛ ducit ad domũ ſuam cõmittat furtũ.R.videt̃ q̄ ſic.vt in.l.iij. ff.eo.Sed dic q̄ ſi animo celãdi cũ dño:furtũ cõmittit.Si vero nõ aĩo celandi:ſed q2 ignorat cuius ſit includit donec ſciat:l3:vt no.in.l. quintus.al's icipit q̃uis.ff.ad.l.acquil.nã nõ l3 in eo agere aliqd mali:ſed dominum admõere vt ſuũ recipiat.ꝛ de damno ſatiſfaciat.vt ibidem. 31

¶ Vtrum emens rem furatã teneat̃ reſtituẽ. vide.j.reſtitutio primo.in V.emens. 32

¶ Vtrum quis poſſit vſucapere in re furtiua vel vi ablata cõ dñm rei.R.q̄ non tam quo ad furem q̃ quo ad eius heredeſ:ꝛ etiã quo ad eũ qui emit quãtũcũq3 bona fide emerit:ſeu quo ad quẽcũq3 quocunq3 titulo habuerit.inſti.de vſuca.§.qđ aũt dictũ eſt.De quo tñ dic vt.j.p ſcriptio.§.ix. 33

¶ Vtrum furtũ ſit peccatũ mortale.R.q̄ ſic. q2 cõ preceptũ Exo.xx.Nõ furtũ facies.in quo precepto non ſolum,phibet̃ furtũ,ppñe acceptum.vt.ſ.diffinitum eſt.ſed etiam oĩs illicita vſurpatio rei aliene.xiiij.q.v.penale.xxxij.q. iiij.meretrices.ꝛ quãtũcũq3 modica.vt.xiiij.q vlti.c.vlt.ꝛ inſti.de re.di.§.gallinarũ.vbi dicit glo.q̄ etiã in vno ouo.Qđ limita quo ad peccatũ mortale.qñ.ſ.voluntas etiam maiora ſubtraheret:vel quando itendit dare notabile nocumentum,primo.al's minima accipere non erit peccatum mortale.facit.c.ꝛ ſi qões.đ ſimo.vbi nõ cõmittitur ſimonia in modico.ꝛ.i l.elegãter.§.vlt.ff.de dolo.dr̃.Nam niſi ex magna re ꝛ euidenti calliditate non d3 actio dari de dolo.ꝛ ibi gl.dicit magna.i.vltra duos aureos.Quod limito verum circa magnũ dñm. Secus circa cões perſonas q2 videtur magnũ facit ad h de pſe.di.ij.c.re vera.in prin.vbi dr̃ q̄ oẽs in deſerto mortui ſunt.cũ tamẽ Caleph ꝛ Joſue ſuperuixerint. 34

¶ Vtrũ vxor que habens vix,pdigũ celat de bonis eius cõ eius,phibitionem vt ſibi ꝛ viro,puideat tpe neceſſario cõmittat furtũ.R.Rodo.q̄ non.nec peccat nec tenet̃ obedire viro p̃cipienti ſibi q̄ ei oĩa tradat:q2 ſic eſſet dare gladiũ furioſo. 35

¶ Vtrũ furãs ex neceſſitate peccet mortal'r. R.P.in.c.qm̃.de ſimo.q̄ quedam ſunt mala 36

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA GRANADA

in ſe. vt adulterare: periurare. ⁊ huiuſmodi. ⁊
illa ptextu paupertatis nō ſunt cōmittēda. vnde
in ipſis h3 locū illud. c. ita ne. xxxij. q. v. ⁊ .c. ſa-
cris. d. his q̄ vi me. cā. ſi. q potiꝰ d3 qs queuis
mala tolerare q̄3 malo cōſentire: nec ignoſcit
pretextu paupertatis ſi talia cōmittātur. l. palā.
§. nō eſt. ff. de ri. nup. vbi dr̄. Nō ē ignoſcēdū
ei qui obtētu paupertatis turpiſſimā vitā egit.
Quedā ſūt mala q̄ tñ neceſſitas excuſat vt fur
tū: q2 tpe neceſſitatis oīa ſunt cōia. xlvij. di. ſic
hi. Et iō nō cōmittit furtū nec peccat mortal'r
q2 tpe extreme neceſſitatiſ cibū vl' veſtitū ⁊ hu
iuſmodi furat vt nō pereat eo q nō cōtractat
re3 inuito dn̄o. facit. c. diſcipulos. de pſe. di. v.
Si vo nō eſt neceſſitas extrema: ſ3 magna ex
cuſat a tāto: ſed nō a toto. Et ſic intellige. c. ſi
quis. eo. ti. Poſſet etiā excuſari a toto quādo
ille a q̄ accipit abūdat. vt dicā in ſe. §.
37 ¶ Sed nūqd tenetur reſtituere talis ſi venerit
ad pinguiorē fortunā. R. q ſi neceſſitas fuit ma
gna ſolū. ſic nō tenet preciſe reſtituere: ſed vel
reſtituere ſi pōt cōmode ſine magna inedia: vl'
quādo nō excuſat a toto penitere tres hebdo-
madas. vt in. d. c. ſi quis. Et iſta extimatio reli
quit arbitrio boni viri quādo debeat dici ma
gna vel nō. Si vero ē extrema non tenetur re
ſtituere: q2 de iure ſuū factū eſt. Poſſet etiam
dici q l3 aliquis nō ſit i extrema neceſſitate q
ſine peccato ⁊ obligatiōe ad reſtituēdū pōt oc
culte ⁊ bono modo accipere rē alteriꝰ quādo. ſ.
ille ita abūdat: ⁊ iſte tal'r neceſſitatur q de pre
cepto ſibi tenetur ſubuenire qd quādo ſit. vid
s. elemoſyna. §. i. Qd no. Et qd dixi licere exñ-
ti in extrema neceſſitate: dic etiam licere alte-
ri p eo facientī: q alio mō puidere nō pōt ſm. ſ.
Tho. Limita tamē iſta vera niſi ille cui furatꝰ
ē eēt i eq̄li neceſſitate: q2 ſic nō liceret: ⁊ reſtituē
tenet ſi abſtulit. De q̄ vide. j. reſtitutio. iij. §. iij
38 ¶ Vtrū cōmittat furtū ⁊ peccet q xpianos ca
ptos ab infidelibus furat ⁊ liberat. R. q non.
q2 nullo mō poterant eos hr̄e captiuos. vt. C.
ne xpi. man. ha. vel. pa. in rubro ⁊ nigro. Et iō
cū iniurioſe eos teneāt nō peccat q eos liberat
Sil'r dicendū eēt de eo qui liberat detētū iniu-
ſte a xpiano. facit qd no. xxiij. q. ij. dn̄s.
39 ¶ Sed nūqd liceat res infideliū capere. R. q
ſi eſſet indictum bellum contra eos liceret. d. c.
dominus. al's nō. ſicut nec a xpiano.
40 ¶ Vtrū ille qui nō pōt hr̄e ſibi debitum poſ
ſit furtiue ſibi ſatiſfacere. R. q ſic. l. ſi non ſortē
in prin. ff. de pdi. inde. ar. de or. co. c. cū dilectus

imo dolus cū dolo cōpenſari d3. l. ſi duo. ff. de
dolo. ⁊ paria delicta mutua cōpenſatione tol-
lūtur. c. intelleximus. de adulte. cū cōcordā. ſuis
Et hoc ve3 credo ſi nullum iſto3. iiij. ocurrit.
Primū q poſſit iudice ſententiante ſuum re
habere: q2 nemo d3 ſibi iuſdicere. Secūdu3 ſcā
dalum ſui vel proximi innocentis cuius forte
cuſtodie erat res cōmēdata. Tertium periculū
mortis corporalis vel alterius leſionis magne
Quartum periculum mortalis peccati. ſ. per-
iurij ⁊ huiuſmodi: q2 aliquo iſto3 interuenien
te nō l3: immo ſi accepit ⁊ imminet periculum
aliqd iſto3 trium poſtremo dicto3 tenet reſti
tuere. ar. c. cū ex iniuncto. §. ſup quoq3. de no.
ope. nun. Concordat Pa. in. c. olim. el. i. de re-
ſti. ſpo. Vbi addit ſm Inno. q q̄n quis nō h3
copiā ſupioris pōt ppria auctoritate ſibi ius
dicere. ar. c. per venerabilem. qui fi. ſunt leg. ⁊
bona gl. in. §. ius gentiū. di. i.
¶ Sed quid ſi epiſcopus vel alius prelatus p- 41
cipit ſub pena excōicationis q qui habuit ali-
quid de rebus talis teneat reſtituere ⁊c. Nun
quid talis q ſibi furtiue ſatiſfecit teneat. R. q
non. q2 ex quo licite pōt ſibi in recōpenſatio-
nem detinere iā ſuū eſt factum: nec amplius ē
alterius necēt ſi diceret in ſnīa. q etiā qui aio
recōpenſandi: vel qualitercū q3: q2 tunc ſnīa cō
tinet expreſſe intolerabilem errorem. Et iō nō
t3 nec ſil'r ligatur qui non reuelat quando ſcit
talem retinere aio recompenſandi certus d de
bito q talis debet hr̄e. ſecus ſi non ſit certuſ q
talis debeat habere. q2 licet ipſe dicat: non cre
do excuſaretur nō reuelādo: q2 multe fraudes
aliter poſſent fieri. Qūo teneatur reuelare ⁊ qū
vide. s. denūciatio. §. xij.
¶ Vtrū liceat accipere rem meā apud alium 42
depoſitā. R. q non. l. ſi qs. C. depo. nec ēt ſi eēt
comodata. l. preterea. C. como. in pſcia tamen
l3 ſi comodatario vel depoſitario nullum dam
nū pōt euenire ſm Vldericū. ⁊ Poſti. allat. l.
bonafides. §. i. ff. depo.
¶ Vtrum liceat furari vt faciat elemoſynas 43
R. q non. xiiij. q. v. c. forte aliqs cogitat. immo
tenet reſtituere ſi fecit ⁊ q̄3uis ſit vſurariꝰ cui
furatur. tamē non licet niſi faceret pro exiſten
ti in neceſſitate ſm q dcm̄ ē. s. §. xxxvij.
¶ Vtrū ſi res furata pereat liberet fur a reſti 44
tutione. R. q non: q2 fur ſicut ⁊ quilibet alius
malefidei poſſeſſor ſemp eſt i mora. vnde ſi de-
terioraf ēt tenetur ſm eam extimationem in q
melius valuiſſet apud dn̄m a tpe poſtq̄3 eam

accepit.Facit.c.grauis.⁊ qđ ibi no.in gl.de reſti.ſpo.⁊.l.in re furtiua.ff.de ꝯdi.fur.⁊ in.l.nauis.§.generalr.ff.de re.ven. Excipitur caſus quādo rem dño loco ⁊ tpe obtulit ⁊ ipe recipe recuſauit.qꝛ purgauit morā.d.l.in re furtiua. nec tenetur ſi perierit vel deteriorata fuerit.l.vlti.C.de cōdi.fur.

45 ¶ Utrū teneatur fur ad reſtitutionē fructuū rei.R.ꝙ ſic.nō ſolū perceptos ſed ēt percipiendos a vero dño ſeu quos ꝑcepiſſet.d.c.grauis ⁊.d.l.i re furtiua.§.ſi ex cā.

46 ¶ Utrū fur poſſit repetere ſeu retinere expēſas quas fecit in re furtiua.R.ꝙ nō.niſi vt dictū eſt.s.expenſe.§.ij.

47 ¶ Utrū filiusfamilias vel vxor religioſus ⁊ huiuſmodi poſſint ꝯ voluntatem patrisfa. vel mariti ⁊ hmōi reſtituere rem furatā ab eis.R. ꝙ ſi res extat apud eos ꝙ tenentur.l.in ciuilē rē.C.de furtis.Qđ intellige ſm qđ dcm̄ eſt.s.§ xiiij.ſi ſine periculo fieri pōt.ſi vero nō extat ſed ē ꝯſumpta vel alienata.tūc ſi preciū vl' res eſt verſum in vtilitatē dñi vel mariti pōt bono modo de bonis dñi vel mariti reſtituere ēt eo ꝯdicente. Et voco hic vtilitatem dñi etiam ſi ſe veſtiuit vel calciauit ſm conueniētiam ſui ſtatus ⁊ hmōi. Si vero expendit inutiliter: vt puta in vanitatibus ⁊ hmōi.nō pōt ꝯ volūtatē dñi reſtituere niſi habeat vltra dotem vel peculiū caſtrēſe vel q̄ſi ꝯcor.mōal.reſtō.ij.

48 ¶ Sed qđ ſi maritus ipſe furatꝰ eſt vel pater poterit ne vxor vel filius reſtituere ꝯ ſuā voluntatē.R.ꝙ ſic:ſi res eſt in eius ptāte.d.l.i ciuilem rem:ſed ſi ē i ptāte patris vel mariti nō Si tamē facerent bona fide nō peccarēt mortaliter quia nō cōmittūt furtū cum nō ſit fraudoloſa nec animo lucrandi.ꝯcor.Rodo.⁊ Jo. xiiij.q.v.c.vltimo.

49 ¶ Utrū actio furti detꝛ contra quēcūqꝫ furē. R.ꝙ ſic.facit.l.impuberem.ff.eo.Intellige ſi ē doli capax. Item nō ſolū cōtra furem:ſed cōtra eū qui dedit opem vel ꝯſiliū.l.is qui rē pignori.§.ſi tu.ff.eo.Fallit in patre cōtra filiū.⁊ ecōtrario.⁊ in vxore cōtra maritū.⁊ ecōtrario ꝯſtāte matrimonio.ſed datꝛ eis actio reꝝ āmotaꝝ.l.ſi quis vxori.ff.eo.⁊.l.fi.C.eo.ti.

50 ¶ Que pena furis.R.ꝙ ſi agatur criminaliter pena eſt vt fuſtigetꝛ vel vt exulet vel alio modo puniatꝛ arbitrio iudicis:nō tamē vt occidatur vel demēbretꝛ.vt.C.de ſer.fu.autꝛ.ſed nouo iure.Et hoc verū ſi eſt ſimplex latro.ſecus ſi cū armis ſiue violenter aggreditꝛ in domibus vl' in itinere vel in mari:vel ſi palā ſurripit:qꝛ tūc ſuſpēditur.l.capitaliū.§.craſſatores.⁊.§.famoſos.ff.de penis.Sed quid de cōſuetudine q̄ ſuſpendūtur oēs latrones quantūcūqꝫ ſimplices ſi vltra certā ſummā furati fuerūt.Ray.tꝫ ꝙ neceſſitas pacis cōis ⁊ frequens incorrigibilitas huius malitie hoīum facit rōnabilē dictā ꝯſuetudinem. Si vero agatꝛ ciuiliter.tunc ſi ē manifeſtum pena q̄drupli.ſi vero non ē manifeſtū pena dupli.vt inſti.de obli.que ex delic. na.§.pena.⁊.§.fi. Et pōt hec pena peti etiam poſt annū ⁊ i perpetuum.Inſti.de ppe.⁊ tpa. act.§.furti.⁊ lꝫ primo egerit criminalr poterit iteꝝ agere ciuiliter ⁊ ecōtrario.C.quādo ciui. ac.preiu.cri.l.vnica.⁊.l.fi.ff.eo.ti. An aūt hec pena in ꝯſcientia ſit ſoluenda.dic ꝙ non. vide.ſ.lex.§.iiij.

¶ Utrum fur poſſit occidi a priuato:vide homicidium.i.§.v. 51

¶ Utrū fur ſit excōicatus q furatur calices paramēta ⁊ hmōi ſacra.R.Pa.i.c.ex litteris.co. ti.ꝙ nō.niſi.cū furto ſimlꝛ fregerit oſtia eccl'ie vel armaria vel feneſtras ⁊ hmōi.facit.c.ꝯquestus.de fo.cōpe.⁊.c.cōqueſti.de ſen.excō.⁊ qđ ibi no.vide excōicatio.v.caſu.vi. 52

¶ Utrū fur q ſuſpenditꝛ ſit ſepeliēdus in cimiterio.R.Pa.in.c.ij.eo.ti.ꝙ ſic.⁊ oēs alij qui.ꝑpter ſua delicta vita priuantꝛ.⁊ ēt oia alia ſacra miſtrāda ſi peniteāt de peccato.vt ē ter.i.c. fi. xiij.q.ij.nec valet ꝯſuetudo in ꝯriū.cle.i.đ pe.⁊ re.gl.tñ in.d.c.fi.dicit verū quo ad ſepulturaꝫ dūmō fiat de auctoritate pñcipis.allat.ff.de cadaue.puni.l.i.⁊ bene.nec cle.loqtur niſi de ſacramētis reprobans cōtrariam cōſuetudineꝫ. 53

Generalis clauſula ꝑtinet oīa niſi ꝯria mēs appareat teſtatoris.ff.de penu.legato.l.q penū legat.⁊.ff.de peculio.l.q peculij.C.đ ioffi. teſta.l.ſi qñ.in glo.Nō eni videtur qs generaliter cōcedere qđ ſpāliter non eſt cōceſſurus.C q̄ res pigno.obl.po.l.i.in gl.nec etiā maiora expreſſis:niſi ſpālr cōmittantꝛ.ff.de procu.l.pō. ponius.in prin.⁊.l.mandato.

¶ Generali per ſpeciale proculdubio derogatur.de reſcrip.paſtoralis. 1

¶ In generali mandato multa ſunt que nō intelliguntur niſi exprimantur.de offi.leg.c.i. in glo. 2

¶ In generali locutiōe pſona loquēs ītelligitꝛ excepta.c.petitio.in gl.de iureiur.cū ꝯcordātijs ibi poſitis.vnde ſi ꝓmiſi tibi dare aliquid ꝯtra 3

oẽm hoiem nõ teneor dare ꝯ me.

GLadius nõ eſt reddẽdus furioſo effecto etiã ſi iuraſſet.xxij.q.ij.ne quiſ arbitret̃.Et facit ad ꝓbandum ꝙ ex iuramento vel voto nõ tenet̃ hõ qñ venit ad cũ caſum in q̊ nullo mõ iuraſſet vel iurare nõ potuiſſet.

GLoria uana Vide vana gloria.

GRatia accipitur multiplr̃:aliqñ ꝑ amore ⁊ ſic accipit̃ i.c.i.como.aliqñ ꝑ ꝯceſſione bñficij:ſeu alicuius indulgentie vel auctoritatis.ſic cle. gr̃e de reſcrip.⁊ qđ hr̃ in regula.qđ ob grãm. li.vi.⁊ intellige qñ ad illud beneficium faciendũ nõ eſt obligatus:qꝛ q facit id ad qđ eſt obligatus rõne naturali non facit gr̃am. vt dicit Bal.i.c.i.§.hec ſacr̃a.de pace iur.fir.i verbo ꝑ gr̃az eccl'ie.⁊ facit tex.predict⁹ ꝑ eo.⁊.l. ticius. ff.de obſeq.patro.Aliqñ accipit̃ ꝑ dono ſpũs ſcĩ.i.q.i.gr̃a.⁊ i cle.i.de magiſtris in gl.⁊ ꝑ magiſtrũ in ſecũdo ſen.Et hec ẽ duplex.ſ. gratia gratis data.Et h̃ ſtat cũ peccato mortali.Et ẽ oẽ bonũ additũ naturalib⁹ nr̃is.ſicut gr̃a predicandi:ꝓphetandi:faciendi miracula ⁊ huiuſmodi. Alia dr̃ gratũ faciẽs.Et h̃ ſm Ricar.i ij.di.xxvi.ar.i.q.i.nõ differt a charitate ſm aliquid abſolutũ.Et iđ idẽ ẽ realr̃ qđ charitas ſꝫ Frã.de may.in.ij.di.xxix.qꝛ q̃ non pñt ſeparari ſunt idẽ realr̃.Sꝫ ꝑ rõnes formales reſpectiuas differũt qꝛ hñt habitudines diuerſas habẽtes diſtinctos terminos.Charitas enim dr̃ ad obm.ſ.eſſentiã diuinã ſed nullus eſt in gr̃a eſſentie diuine ſꝫ voluntatis:⁊ ita differũt formalr̃ ⁊ plꝫ.lꝫ alij teneant alr̃:hec nũq̃ꝫ põt eẽ cũ pctõ mortali:⁊ ſine hac nullus ſaluabit̃:De quo vide ꝑ theologos i.ij.di.xxvij.⁊.xxviij.

¶ Vtrũ bãnit⁹ ꝑꝑ aliqđ delictũ cuius bona ſũt ꝯfiſcata ſi a dño recipiat̃ ad gr̃az eoipõ ſit reſtitut⁹ ad bona:⁊ remiſſa ſibi culpa.R̸.qdam tenent ꝙ ſic ꝑꝑ tex.in.l.i.§.fi.ff.đ queſti.vbi dicit Bar:ꝙ bãnit⁹ qñcũq̃ꝫ recipit̃ ad gr̃am principis videt̃ reſtitutus.Idem vr̃ ẽt ſenſiſſe in.l. fi.ff.⁊ e ſen.pa.Sed ſalicet⁹ i.d.l.fi. dãnat dcm̃ Bar.⁊ dicit cũ Cy.ibiđ ꝙ ñ reſtituit̃:⁊ magis plꝫ ꝑ tex.in ti.de pace cõſtã.i prin.in ꝟbo plenitudinẽ gr̃e nr̃e receptus: ⁊ ibi dicit Bal.ꝙ qñ qs recipit̃ ad plenitudinẽ gr̃e ꝙ remittunt̃ culpe ⁊ reſtituitur ad fauores.Ergo qñ ſolum ſimplr̃ ad gr̃am recipit̃ nõ reſtituitur ⁊ merito.Facit etiã qꝛ reſcripta fiſco dãnoſa i dubio ſunt reſtringenda ad minus preiudiciũ.ar.l.ſi qñ.C.de op.publi.⁊ Bar.itelligẽdus ẽ qñ faciens gr̃am mãdat ſniaꝫ vel bãnũ cãcellari:qꝛ adducit.§.fi.ꝑdcm̃ qđ no. Vide.s.dãnatus. §.ij.

¶ Vtrũ gr̃a ſcđo mõ accepta ꝯceſſa alicui per papã expiret ꝑ mortẽꝫ ei⁹.R̸.qdã doc.tenẽt ꝙ ſi gr̃a ꝯceſſa hꝫ ãnexã iuriſditionẽ:⁊ ſit ꝯceſſa ſine lr̃is ꝙ expirat.ſi ꝟo ñ hꝫ ãnexã iuriſditõnẽ.ſic ñ expirat ẽt ſi ſit ꝯceſſa ſolo ꝟbo.Sꝫ Io. an.i ꝓlogo ſup.vi.li.i nouel.tꝫ ſimplr̃ ꝙ ñ expirat ẽt ſolo ꝟbo cõceſſa: Idẽ tꝫ Archi.ibideꝫ.⁊ eſt veri⁹ ꝑ cle.dudũ.de ſepulturis. Item dicit ꝙ lꝫ reuocetur nõ expirat ante certificationeꝫ de reuocatiõe ſm ge.in.c.i.de ꝯceſ.prebẽ.li.vi. niſi papa expreſſe vellet ſtatim nõ valere. 1

¶ Quid de gr̃a ꝯceſſa ab iferiorib⁹ pape: vtrũ expiret morte.vide indulgẽtia.§.vij. 5

GRadus cõſanguinitatis ⁊ affinitatis quõ cõputant̃. Vide.j.matrimonium.iij.ipedimẽto.vi.⁊.xv.

GUerra quõ ⁊ qñ ſit licita.viđ s.bellum.

GUla eſt inordinatus appetitus ſm Aug.

¶ Quot ſunt ei⁹ ſpecies.R̸. Gre.xx.li. mora.⁊ ponitur de ꝯſe.di.v.quinq̃ꝫ modis ſũt gnq̃ꝫ. Prima ſpẽs ẽ quando hora ꝑuenitur đbita de quo hẽs de ꝯſe.di.i c.ſolent.Scđa quãdo cibos lautiores querit q̃ꝫ cõueniat eius qlitati.de q̃ xli.di:c.i.ij.⁊.iij.Tertia quãdo nimis ſtudioſe ⁊ accurate cibos preꝑat đ quo dic: vt xli.di.c.iij.Quarta quãdo nimis comedit vel bibit q̃ꝫ menſura refectionis exigat. Quinta qñ cum nimio deſiderio affectat̃ de quo di.xli. c.i.vnde verſus. Propere laute nimis ardẽter ⁊ ſtudioſe. 1

¶ Vtrum gula ſit peccatũ mortale.R̸.Alc.de ales in cõpendio ſuo:ꝙ appetitus comedendi vel bibẽdi poteſt eſſe quiq̃ꝫ modis. Primo cibũ vel potum ſolummõ appetendo:⁊ hoc nullum eſt peccatũ:qꝛ naturale eſt.Secundo qñ tali appetitui adiũgit̃ delectatio in cibo vel potu Et ſic ẽ veniale pctm̃.Tertio qñ tali appetitui adiũgit̃ trãſgreſſio alicuius ꝑcepti puta qꝛ frãgit ieiuniũ de precepto ad qđ obligat̃ ſic ẽ mortale peccatũ.Quarto quando tali appetitui finali affectu inheret.puta paratus facere quecũq̃ꝫ vt cũ ꝯſequat̃:ſic eſt mortale: ⁊ graui⁹ ſicut fecit Eſau.Quinto quãdo ꝑꝑ talẽ delectatõeꝫ appetit⁹ ducit totam vitã ſuã huiuſmodi dele 1

ſtatiõibus deputare ſicut diues q epulabatur
quotidie. Et h̓ eſt multum vicinũ mortali.ad/
do.vi.ꝑ clariori intelligentia:qñ tali cibo vel
potu ſeu tanto ſciẽter ⁊ aduertenter vti vult:
qꝺ̓ notabile nocumẽtum ꝓprie ꝑſone p̃ſtat.pu
ta tñ bibit vel comedit aduertẽter ꝙ ꝑdit vſũ
rõnis:q꞉ tũc peccat mortal'r. Sil'r ſi comedit a
liquid ſciẽter quo notabilem ĩfirmitatem vel
malũ incurreret eſſet mortale:q꞉ cõtra p̃ceptũ
Mat.xxij.diliges ꝓximũ tuum ſicut teipſuꝫ.
Sec⁹ ſi ĩaduertẽter niſi ita eſſet frequẽs ꝙ te/
nẽtur aduertẽ.ſicut dicimus de ebrietate.xxv.
di.§.alias ea demũ.vel etiã ſecus ſi modicum
nocumentum ex tali cibo incurrat aut veriſil'r
credat ĩcurrerẽ.ſic ĩfirmus q potius vult pati
augmentũ febris q̃ꝫ ſiti ⁊ hm̃ōi:q꞉ tũc ẽ vẽiale.
3 ¶ De ieiunio ⁊ hora comedẽdi ⁊ cibis quibuſ
veſci lꝫ.vide.ĩ.ieiunium.
4 ¶ Quot ſunt filie gule. R̸.ꝙ ſunt. vi. Prima
ebrietas. Scd̃a hebetudo mẽtis. Tertia iepta
leticia. Quarta multiloquiũ. Quĩta ſcurilitas.
Sexta imũditia.de quib⁹ in ſuis capitulis.

Habitus aliqñ dr̃ quedã quali/
tas animi acq̃ſita ex
frequẽtatis actibus vel ex vno multũ
vehemẽti quo aĩa facilit̃ diſponit̃ ad aliq̃d fa/
ciendũ q differt a diſpõne:q꞉ illa de facili mo/
bilis.ſed habitus de difficili ſm̃ Ari.in predi/
camẽto qualitatis.aliqñ dr̃ veſtis ſeu tegumẽ
tũ q̊ hõ tegitur.de quo in.c.precipimus. xxi.q.
iiij.⁊ de.vi.⁊ ho.cle.c.deus qui.
1 ¶ Qũo aũt ſit peccatum in veſtimẽtoꝝ orna/
tu.vide Ornatus.
2 ¶ Quali habitu debẽt vti clerici. R̸.glo.ĩ ſum.
xxi.q.iiij.ꝙ pñt vti pãnis ẽt precioſis ſm̃ ꝯſue
tudinẽ regiõis vt ꝯformẽt ſe morib⁹ coꝝ ĩter
q̊s viuũt:⁊ ne vileſcat clerical' dignitaſ.vt.lxxx
di.ep̃i.de q̊ vide.ſ̃.cleric⁹.iiij.⁊.ĩ.ornatus.
3 ¶ Qualis dꝫ eẽ habitus religioſi. R̸.ſil'r ſꝫ ſta
tuta ſue regule ita tamẽ ꝙ ꝯueniat religioni ⁊
penitẽtie.vt.xx.q.i.c.vidua.
4 ¶ Quo tp̄e dꝫ vti hĩtu religiõis. R̸.ꝙ oĩ tp̄e
ſeu lectulo quieſcẽs:ſeu in quocũq꞉ loco conſi/
ſtens.vt dr̃ in.d.c.vidua.
5 ¶ Vtrũ peccet mortal'r religioſus dimittẽs
habitũ. R̸.ꝙ ſic ſine cã rõnabili ⁊ eſt excõicat⁹
de q̊ vide.ſ̃.excõicatio.vij.caſu.xxvij.
6 ¶ Vtrũ liceat tã clerico q̃ꝫ religioſo ex cã rõ/
nabili occultare hĩtum ſeu transformare. R̸.ꝙ
ſic.vt in.d.c.clerici officia.
7 ¶ Vtrũ vir poſſit vti veſte mulieris vel econ
trario. R̸.ꝙ ñ.ĩmo vr̃ pctm̃ mortale ſi ꝓpoſito
malo vtit̃:q꞉ põt excõicari.vt.xxx.di.ſi q̃ muli
er:⁊ ſm̃ aliquos ſunt excõicati ſed nõ credo.
¶ Quid de vtẽte habitu monachali vl' alio re
ligioſo cã ludibrij. R̸.gl.in.c.cũ decorẽ.de vi.⁊
ho.cle.ꝙ ꝓhibitũ ẽ. Et ſic videt̃ mortale pctm̃
⁊ grauit̃ puniẽdus.vt in aut.de ſan.epi.§.vl.C
de epi.audi.l.minime.

Hebetudo mẽtiſ ẽ groſſi/
ties intellectuſ
q̃ hõ ñõ põt ꝑtingẽ ad cognitionẽ
rei:niſi ꝑ multa ei ſit expoſita:nec tũc ẽt ꝑfecte
põt ꝯſiderare oĩa q̃ ꝑtinẽt ad rõnẽ rei.⁊ dr̃ he
bes eo ꝙ accuto opponit̃. Accutum.n.ẽ pene/
tratiuum.ita hebes ſiue obtuſſuꝫ ẽ qꝺ̓ nõ põt
penetrare. Vñ inquãtum ĩportat debilitateꝫ
mẽtis circa ſpũalia ꝯſiderãda ſic opponit̃ do/
no intellectus qꝺ̓ ſubtil'r penetrat. ⁊ differt a
cecitate mẽtis:q꞉ iſta ĩportat oĩmodã priuatio
nẽ cognitiõis ſpũalis.ſꝫ hebetudo nõ:q꞉ nõ to
tal'r priuat cognitione.
¶ Vtrũ hebetudo ſit pctm̃. R̸.ꝙ in tantũ q̃ꝫtũ 1
hꝫ rõnẽ volũtarij ſicut ⁊ cecitas mẽtis:vt pꝫ ĩ
eo q eſt affectus circa carnalia:⁊ de ſpũalibus
ſubtil'r diſcutẽ faſtidit vl' negligit. Hec oĩa ex
ſcõ Tho.ſa ſc.q.xv.ar.ij. Ex q̊ pꝫ ꝙ nõ ẽ mor
tale niſi qñ voluntarie ita implicat ſe trenis ꝙ
omittit illã diſcuſſionẽ que de neceſſitate ſalu
tis ẽ:ſic in ꝯfitẽdo pctã vl' ĩ cog̊ſcẽdo neceſſa/
ria ad ſalutẽ:⁊ ẽ filia gule ſꝫ Gre.xxxi.mõaliũ

Hedificans in ſolo alieno ꝺ̓
ſuo iure efficit̃
hedificiũ dñi ſoli.iſti de re.diui.§. ⁊ ex
diuerſo. Secus ſi in littore maris vt piſcatiõi
ĩtẽdat caſaꝫ hedificauerit:q꞉ q̃ꝫdiu caſa dura/
uerit ſua eſt:vt in.l.in tm̃.ff.de re.di. Fallit hoc
ꝙ hedificiũ ñ efficitur dñi fũdi:qñ hedificatuꝫ
ẽ de rebus eccl'ie:q꞉ ſolũ cedit hedificio.xij.q.ij
apl'icos ſm̃ Jo.ibidẽ.⁊ in.c.inueſtigãdũ.de pe
culio ſm̃ Ber. Intellige tñ ꝙ eccleſia ſoluet p̃/
ciũ ſoli. Sil'r ĩtellige p̃dicta qñ ſciẽter q̊s hedi/
ficat in alieno ſolo.q꞉ ſi bõa fide credẽs hedifi
care in ſuo:hedificat ĩ alieno ĩ ꝯſcia tenet̃ dñs
ſoli vel ad vendẽdũ fũdũ vl' ſatiſfaciẽdũ ꝓ he
dificio arbitrio boni viri. Sil'r fallit qñ hedifi
cans hꝫ cãm vl' ius in re a dño:vt ẽ emphiteo
ta vl' feudatari⁹ colonus aut ĩq̃lin⁹ q hedificãt
vt pleniorẽ vſum hẽant in re tali:q꞉ lꝫ ſcienter
hedificauerit in alieno:tñ dñs tenet̃ eis: vt in
caſu p̃dicto: vt nõ. Ang.ar.in.d.§.ex diuerſo.
Si vo q̊s hedificat de aliẽis ĩ ſuo ſolo tũc hedi

ficatū ē ſuū.l.adeo q̄dē.§.cū in ſuo.ff.de acgrē.
re.do.ſꝫ reſtituet extimationē de iure ſi fuerit
ↄdēnatꝰ in duplū.d.§.cū in ſuo.τ.l.gēma.ff.ad
exhiben.τ ſi deſtrueret hedificiū poſſꝫ petē ſuū
puta trabē.ſi mō duplū nō fuerit ↄſecutꝰ.iſti.
de re.diui.§.cū in ſuo.τ.d.§.cuꝫ in ſuo. Sed in
ↄſcia ſi nō fuerit cōdemnatus ſufficit reſtituat
extimationem ſolū.
1 ¶ Vtrū hedificans cū dāno vicini ſui teneať
ad reſtitutionem.R.ꝙ nō.ſi nō facit aīo nocē/
di,primo:ſed ſibi ↄſulēdi.l.i.§.deniqꝫ.ff. de aq̄
plu.ar. Nā vſqꝫ ad celū pōt q̄s eleuare ſuū he
dificiū ſi eſt ſibi vtile τ ſeruitutē nō hꝫ.l.altius
ff.ſi ſerui.ven. Et tꝫ gl.in.c.cū eccleſia. de elec.i
v̄bo iniuriaꝝ. Secus ſi aīo iniuriādi,primo
h̄ facēt.nā tūc ſiue denūciatio noui opis ſit fa
cta vel nō: In ↄſcia teneť.d.§.deniqꝫ.
2 ¶ Vtrū teneať hedificās demoliri hedificiuꝫ
ſuis ſūptibꝰ aliqñ.R.ꝙ ſic.qñ pꝰ denūciationē
noui opis ſiue iure:ſiue iniuria hedificauit. ff.
de ope.no.nū.l.p̄toꝛ ait.§.i.cū co.ti.p totum.
3 ¶ Quādo q̄s poſſit hedificare caſtrū vel noua
hedificia. vide.s̄.emphiteoſis.§. xviij.
4 ¶ Vtrū quis,poſſit in alieno aliq̄d facere inui
to dño.R.Ang.ō arctio.inſti.de lege ſuffia. ca
ni.tollen.ꝙ ſic:qñ facienti ꝓdeſt:τ dño nō no/
cet.vt ibideꝫ.τ in.l.i.§.fi.ff.de aq̄ plu.ar. Secꝰ
ſi lederet.C.de ſerui.τ aq̄.l.aquam.τ.ff.ſi ſerui.
ven.l.τ ſi forte.in prin.τ.l.ſicut.§.pe. Idem diť
ꝙ nemo pōt facere in ſuo qđ alteri nocet. τ ſi/
bi nō prodeſt.τ ꝙ ſi facit aīo nocendi tenetur
de dolo.d.l.i.§.deniqꝫ.τ.ff.ō dā.īfec.l.ꝓculus.

HEreditas vocať as.i. pōdus xij.vnciaꝝ: τ diui
diť in.xij.ptes que vocanť.xij. vncie q̄
vocāť diuerſis noībꝰ.ſ.ſecūx vncia.ſ.vna. Alia
ſextās.i.ſexta ps hereditatis que ſunt due vn/
cie. Quadrās.i.tres vncie que ſunt quarta ps.
Trienſ.i.q̄ttuoꝛ vncie que ſunt tertia ps. Qui/
cūx.i.quiqꝫ vncie. Semis.i.ſex vncie. Septūx
i.ſepteꝫ vncie. Bes.i.octo vncie. Dodrās.i.no
uem vncie. Dextās.i.decē vncie. Decunx.i.vn
decim vncie. Appellatiōe vero aſſis duodecim
vncie ↄtinentur.vt inſti.de here.inſti.§.heredi
tas.ſm Inno.etiam in.c.ex lr̄is.de iure patro.
Hereditas eſt quoddā ius vniuerſale:τ ea vē
dita vel data trāſit ius patronatus.τ oīa iura
Et iō hereditas eſt ſucceſſio in vniuerſum ius
qđ defūctus habuit tempoꝛe moꝛtis.l.nihil.ff
de verb. ſig.
1 Ad quos dꝫ hereditas deuenire defuncto aliō
nō diſponente vel inualide.R.ꝙ i laicis de iu/
re cōi. Primo veniūt legitimi deſcendentes ſi
ſunt oībus aliȷs excluſis:τ ſi ſunt primi gradꝰ
multi eq̄liter ſuccedūt. Si vero ſunt nepotes
τ vlterioꝛes ſolum ſuccedūt in ſtirpes.i.in eaꝫ
partem quā pr̄ eoꝛum ſi viueret haberet: nec
diſtiguitur an ſint maſculi vel feīe etiā adopti
ui:qꝛ indiſtincte oēs admittuntur.vt.C.de ſuiſ
τ legi.here.auť.in ſucceſſiōe. Si v̄o deſcenden
tes nō ſunt:tūc veniūt aſcendentes. Puta pa
ter auus abauus τc̄.cū fratribus τ ſoꝛoꝛibus
ex vtroqꝫ parente cōiunctis defuncto vel eoꝝ
filij quos fratres vl̄ ſoꝛoꝛes ſeu filios ſi nō hꝫ
ſuccedūt aſcendentes:ſalua ſemp p̄rogatiua
graduſ.ſ.quia pater p̄ferť auo.τ ſic eū exclu/
dit:τ ſic de ceteris. Et ſic ſolū venit de aſcendē
tibus qui eſt ꝓximioꝛ defuncto cū fratribus: ſi
ſunt in capita.ſꝫ cum filijs fratrum in ſtirpes
excluſis fratribꝰ ex vno parente tantū. Si aūt
dicti aſcendentes ſunt i eq̄li gradu:puta ex pte
patris in primo vel ſecūdo:τ ex parte matris
ſilr̄ in primo vel ſecūdo τ huiuſmodi:ſic equa/
liter paterni ꝓ dimidia:τ materni ꝓ alia dimi
dia ſuccedunt q̄zuis ſint plures perſone ex pte
vna q̄z alia.puta auus τ auia ex vna parte τ ex
alia ſolū auus vl̄ auia:vt in auť.de here.ab ite.
§.i.τ.ij.τ in auť.defuncto poſita.C.ad tertulia
num.τ quod ib no.in gl. Aliter qui eſt in pꝛoxi
mioꝛi gradu defuncto:ſiue paternus ſiue ma/
ternus ſit admittitur:vt in.d.auť.defuncto. ꝙ
ſi nec aſcendentes ſint veniūt collaterales. Et
primo fratres τ filij alicuius fratris p̄mor/
tui qui.ſ.erant cōiuncti ex vtroqꝫ parente de/
functo de cuius hereditate agitur.nō tñ in ca
pita ſed in ſtirpes:quo ad filios fratrum p̄e/
moꝛtuoꝝ ipſi fratres bene ſuccedūt in capita.
τ iſti p̄ferūtur fratribus qui ſunt ex vno pa/
rente ſolum.vt.C.de legi.hē.auť.ceſſante. Diť
tñ Bar.in.l.omnes.C.cōia.de ſucceſ.ꝙ qñ pa/
rentes veniūt ad ſucceſſionem in bonis queſi/
tis ex linea materna:p̄ferūtur parentes ex li
nea materna. Et i bonis paternis parētes ex li
nea pr̄na.l.iij.C.de bo.mať. Silr̄ quando ſunt
duo filij ex diuerſo matrimonio p̄feruntur i
lucro matrimonij illi qui ſunt nati ex illo ma/
trimonio alijs natis ex alio.
¶ Sꝫ nūquid cū fratribꝰ p̄fatis veniant filij 2
filij alterius fr̄is.R.ſm Bu.ꝙ non.ff.q̄ cū eo
qui in alie.po.l.ſed ſi ex pte.
¶ Vtrū filij filioꝝ p̄fatoꝝ fratrū p̄ferātur fr̄i 3
bus ex vno parente ſolū.R.ꝙ ſic.

4 ¶ Vtrũ filij filioꝝ ſoli ſine patruis ⁊ amitꝭ ſuꝑſtites admittant̃ i capita. R. Aço ⁊ Poſt.ꝙ ſic quãuis ſint filij diuerſoꝝ fratrũ:ſed nõ nepotes.ſ.nati ex eis.

5 ¶ Scđo nõ exñtib⁹ predictis vel aliq̃ coꝝ veniunt fratres ex vno latere tantũ cõiuncti ⁊ eorũ filij qui preferũtur patruis defuncti.

6 ¶ Tertio prefatis nõ exñtib⁹ preferũtur q gradu ſunt ꝓximiores defũcto:⁊ ſi pares ſũt parit̃ admittũtur.vt.C.de legi.hẽ.aut.p⁹ frẽs:⁊ extẽdit̃ h̃ cõputatio vſq3 ad decimũ gradũ ⁊ vltra ẽt.vt hr̃.xxxv.q.v.c.ad ſedẽ.l3 ipator ſolũ dixerit ď decimo gradu expreſſe.Et i p̃fata ſucceſſione tã aſcẽdentiũ q̃3 deſcẽdentiũ ſeu collateraliũ ceſſat oĩs dr̃ia tã ſexuſ q̃3 emãcipatõis:h̃ tñ attẽdo:vt cũ agit̃ de ſucceſſiõe pr̃is ſolos ꝯſanguineos admittas:de reb⁹ vero matr̃is vterinos.Filij ꝟo naturales tm̃ vl' ſpurij ſm angelũ in aut.qũo natura.effi.ſui.§.fi.ſi ſũt ex eodẽ pr̃e nõ ex eadẽ mr̃e nõ ſuccedũt ad iuicẽ vnus alteri.Si ꝟo ſũt ex eadẽ mr̃e:tũc vnus ſuccedit alt̃i ab iteſtato:q2 cog̊ſcũtur ad inuicẽ.l.ij.ff vnde cogna.Si ꝟo vnus ſpuri⁹ decederet relicto fratre ſpurio ⁊ alio legitimo ex eadẽ mr̃e: tũc venit legitim⁹ ⁊ excludit̃ illegitimus q2 qñ de ſucceſſiõe tractat̃ ille frat̃ prefert̃ q pluribus nerib⁹ eſt ꝯiũctus.vt dcm̃ ẽ:de ſucceſſiõe vero fratrũ ad iuicẽ ſerua qđ dcm̃ ẽ:⁊ durat in infinitũ quouſq3 memoria poſſit hr̃i de cognatõe inſti.de gra.cog.p totum.

7 ¶ Prefatis aũt oĩbus aſcẽdentibus deſcendentib⁹ ⁊ collateralibus deficiẽtib⁹:veniet vir ad ſucceſſionẽ vxoris ⁊ vxor viri.vt.C. vñ vir ⁊ vx.l vnica.qđ ſi nõ eſt veniet fiſcus.vt.C.de bo.vacan.l.i.Si ꝟo eẽt pactũ vl' ſtatutu3 aut ꝯſuetudo cõtra oĩa vel aliqđ predictoꝝ illđ ſeruã:ſi tale ẽ ꝙ iuri cõi poſſit derogare.

8 ¶ Si ꝟo loqmur in clericis ab inteſtato morientib⁹ diſtinguit̃ aut ſint bona ꝓpria clerici: de q̃bus libere poterat diſponere.De quibus dcm̃ ẽ.s̃.cleric⁹.xiij.Et in talib⁹ ſuccedũt agnati ſm ꝙ dcm̃ eſt.s̃.Si ꝟo nõ h3 ſuccedet eccleſia cui ſeruiebat tp̃e mortis:vl' altare ſi ſolum ſuiebat altari qđ hẽbat bõa diſticta ab eccleſia ipſi altari deputata.vt no.xij.q.vlt.c.vl in aut. de eccleſi.titu.§.ſi qs ep̃s.Fallit h̃ in preſ bytis ex ſeruitute ꝓmotis ad ſacerdotiũ cum ꝯſenſu dñoꝝ:q2 de coꝝ bonis ſi ab iteſtato decedũt fiunt q̃ttuor p̃tes q̃ꝝ vna ep̃o:alia eccl'ie: tertia paupibus:⁊ q̃rta parẽtib⁹ aſſignet̃: ⁊ ſi nõ ſint idonei vtputa heretici.xxiiij.q.ij.ſane ⁊ hmõi.

ep̃s in vſum eccleſie diſtribuat:vt in.c.ij.de ſucce.ab inte.Nec ẽ abrogatũ.vt ibi doc.cõiter tenent.l3 gl.voluerit ꝙ ſic.Si ꝟo ſunt bona eccleſie quib⁹ diſponere clerici nõ pñt:ſuccedit eccl'ia:vt in.c.i.de ſucce.ab inte.⁊.c.i.⁊.c.relatũ.el ij.⁊.c.requiſiſti.de teſta.

¶ Quid de ſucceſſiõe in feudis.vide.s̃.Feudũ §.vi.cũ ſequentibus ⁊ emphitheoſis.vide emphiteoſis.§.v.cũ duobus ſequentibus. 9

¶ Quid de ſeruis manumiſſis decedentib⁹ ab inteſtato.R.ꝙ ſuccedent deſcẽdentes vl' aſcendentes vl' collaterales ſ3 ꝙ dcm̃ eſt:excepto ꝙ patronus vendicat partẽ nõ tñ totũ : vt inſti. de ſucce.liber.§.ſ3 nr̃a ꝯſtitutio.⁊ ibi vide de coꝝ ſucceſſione.Bar.i.l.defuncto.C.ſi in frau. patro.dic̃ ꝙ ſi vn⁹ patron⁹ viuit p̃fert̃ filio alti⁹ patroni:⁊ filius patroni p̃fert̃ nepoti alterius patroni. 10

¶ Vtrꝝ clerici laicis ſuccedãt ſm ꝙ dcm̃ eſt:⁊ eo ordine.R.ꝙ ſic idubitant̃:q2 iura preallegata nõ excipiũt eos imo ẽt religioſi. Intellige q pñt hr̃e ꝓpriũ in cõi ẽt ſi dũ laici erant cõmiſerũt vitiũ ingratitudinis.vt.xix.q.vi.c.fi. Fallit h̃ in feudis.De quo.s̃.feudũ.§.ix. 11

¶ Vtrũ filius aliqñ excludat̃ ab hereditate patris:vel alius de predictis.R.ꝙ ſic in.v.caſib⁹. Primo ſi pr̃ fuit hereticus:q2 ipſo iure bona hereticoꝝ ſunt cõfiſcata.de hẽ.c.cu3 ſm.li. vi. Scđo ſi pr̃ cõmiſit crimen leſe maieſtatis.l.quiſqs.C.ad.l.iul.ma.⁊.vi.q.i.§.verũ hoc. Aduerte tñ q' pena icapacitatis nõ extẽdit̃ ad filios niſi qñ crimen eſt cõmiſſum in eũ qui ñ recognoſcit ſupiorẽ.Secus ſi eſt cõmiſſu3 in eũ qui recognoſcit ſupiore3:q2 l3 ſit crimen leſe maieſtatis.vt.l.i.ff.ad.l.iul.ma.non tñ quo ad incapacitatẽ q̊ ad filios ſm ſalice.in.d.l.quiſqs.Et ẽt aduerte ꝙ crimẽ leſe maieſtatis cõmittit̃ a ſubdito tm̃ cle.paſtoralis.de re iudi.Tertio ſi pat̃ erat patron⁹ vel habebat aliqđ ius ſeu feudũ in eccleſia qđ deberet trãſire ad filios ⁊ ipſe interfecit vel mutilauit rectorem vel clericum illius eccleſie q2 ipſo iure perdit omne ius ⁊ dignitatem ⁊ ad filios non perueniet.de penis. c.in quibuſdam:q2 talia deuoluuntur ad eccleſiam cui iniuria facta eſt.immo filij taliũ vſq3 ad quartã generatione3 i clericeꝝ collegio nullaten⁹ debẽt admitti nec i aliq̃ religiõe pñt eẽ prelati niſi fuerit cũ eis diſpẽſatũ.vt i.d.c.in quibuſdã.ep̃s tñ diſpẽſare põt.ex q̊ cõditor canonis nõ ſibi reſeruat.ar.c.nuper.de ſen. excom. Quarto ſi filius vel alius qui poteſt ſuccedere 12

furioſo debitā curā nō ipenderit ſ; ſuccedet il
le qui eū in ſua domo ꝓprijs ſūptib⁹ vſq; ad
finē vite ꝓcurauerit euacuata ēt inſtitutōe illi
us qui neglexerit: ſi mō talis in ſcriptis āmonue
rit eos vt curā haberēt: vt in aut. cū de appel.
cogno. §. cās. vbi ēt dicit gl. ꝙ l; nullus extra/
neus eū ꝓcurauerit. tñ hēditas ab agnatis au/
feretur vt. ff. de his q. vt ind. l. l;. vbi inſtitut⁹ i
dignus iudicatus eſt ſucceſſiōe qui p negligen
tiā ſuā ⁊ culpā id egit vt mulier a q̄ iſtitutus
fuerat moreret. vbi dicit gl. ſ. nō adhibēdo me
dicū vel maiū. Quinto ſi in captiuitatē eos q/
bus ſuccedere deberet mori p ſuā negligētiā p
miſit. vt i. d. §. cās. ⁊ ſic ſuccedet eccl'ia ciuitat'
ex q̄ oriť vt ibidē. ⁊ ēt in caſibus i qb⁹ pōt exhe
redari. vt. ſ. exheredatio. §. i.

13 ¶ Vtrū fili⁹ poſſit exheredari p patrē. R. vt. ſ
exheredatio. ⁊ fr̄ frēm. ⁊ vir vxorē ibidem.

14 ¶ Vtrū dñs qui de cōſuetudine totū accipit
ꝙ erat illius q ſine filijs mortu⁹ eſt teneať. R.
ſm Hoſti. ſi talis cōſuetudo preſcripta ē excu
ſať. q2 pōt allegare ꝙ hoc pactū ab initio fue/
rit q2 terra ſua erat.

15 ¶ Quō ſuccedēt filij legitimi. vide. ſ. filius in
pri. cū ſe. vex eſt ꝙ Aço tenet ꝙ naturales tm̄
ſuccedūt ad inuicē de ſucce. cogna. §. vulgo. ſ;
Hoſti. ꝯdicit. aut. qui. mo. na. effi. ſui. §. filium
ſed tu dic: vt. ſ. §. vi.

16 Quis ſuccedet damnatis ex aliquo delicto ad
mortē. R. ꝙ deſcēdentes vel aſcēdentes ſm ꝙ
dictū ē. ſ. ſed collaterales nō: niſi vſq; ad tertiū
gradū. vxores vero taliū ſolū habebūt dotē ⁊
donationē ante nup. Si vero dotē nō habue/
rint accipient ptē legibus diffinitā. Glo. dicit
quātū ex more lucrarenť ſiue habeāt filioſ ſiue
nō. ⁊ ſi neminē ꝑdictox habeant fiſco applicā
tur. vt. C. de bo. dāna. aut. bona.

17 ¶ Vtrū bona ingrediētis religionem ab inte
ſtato proueniant monaſterio. R. Pa. in. c. in
pñtia. de ꝓba. ꝙ quo ad fratres minores nō:
quo autē ad ꝑdicatores ⁊ alios mendicātes ſic.
nō tñ vt imobilia aut iura ꝑpetua ſibi retine/
ant: ſed vt vēdant: ⁊ iploratione officij iudicis
Idē dic i oibus alijs relictis pretēq; p religiōis
igreſſū ēt i frīb⁹ minorib⁹. ſ. ꝙ petēt iploratōe;
officij iudicis: ⁊ vt vendant: quo aūt ad alios
religioſos nō mēdicātes indubitāter ſuccedit
monaſteriū.

18 ¶ Sed quero ꝙ mōaſteriū ſuccedet cū mendi
cāteſ nulliū habeāt: ⁊ aliq traſſferāť ad placitū
ꝑlatox. R. Pa. vbi. ſ. ꝙ nō ꝓueniūt i predictiſ
monaſterio pticulari: ſed erūt i ptāte illius qui
preeſt: vt prouideat ꝓut ſibi videbiť.

¶ Vtrū nouitio moriēti ab inteſtato ſuccedat 19
monaſteriū. vide. j. nouitius. §. xi.

¶ Quid ſi ingrediēs erat vſufructuarius ſolū 20
R. Pa. vbi. ſ. ꝙ trāſibit i monaſteriū vſuſfru
ct⁹: ſ; ſolū durabit i vita igrediētis: ⁊ nō plus.

¶ Quid de collatis tali igrediēti ea lege vt nō 21
alienenť. R. Io. an. t; ꝙ ſuccedet monaſteriu;
p ar. l. i. ff. de fū. inſtr. ⁊ l. pr̄. §. iulian⁹ agrippa
ff. de le. iij. ⁊ in eo qđ no. de iure patro. ex lr̄is.
Pa. vbi. ſ. ꝯtrariū t;. ⁊ quida; alij p ar. l. peto
lucij titij. ff. de le. ij. Facit qđ legiť ⁊ no. i. l. ſi ita
qs. §. ea lege. ff. đ V. ob. Ego V o ſic ꝯcordo diſ
tinguendo. Si ꝓhibita ē alienatio vt in fami/
lia remaneat. ſic ē vera opio Io. an p. d. l. peto
§. fi. a ꝯrio ſenſu. Si V o vt ad extraneū ꝑueni/
at ꝓhibitū ē. ſic nō ſuccedet monaſteriū.

¶ Sed quero qñ accipiet q ſibi debeť aliquis 22
ex hēditate ingrediētis ſiue fecerit teſtamētu;
vl' non. R. Pa. vbi. ſ. Bar. dič q qñ mors iſta
ciuilis opať oēm effectū quem mors naturalis
ſicut eſt i ingrediētib⁹ ordinē minox q nihil in
cōi vel particulari pñt hr̄e tūc ſtatim hēbit p⁹
ingreſſum cū effectu. i. ꝓfeſſione; expreſſa;: ar.
l. deo nobis. C. de epi. ⁊ cle. ſed qñ nō operatur
oēm effectū in h quē mors naturalis. puta q2
habent ſaltē i cōi. tūc de; expectare mortē natu
ralē ipſius igredientis: ⁊ iteri diſpoſitio ſi fecit
erit i ſuſpēſo. Et cū hac opione trāſit Cy. ⁊ do
min⁹ Anto. ⁊ Pa. i. d. c. i pñtia. Limita tñ niſi
i teſtō alr̄ de tpe determinaſſet: q2 illud erit fuā/
dū. Itē limita vera predicta niſi quo ad filios
legitimos: qui legitimam habebūt ex equitate
ſtati; p⁹ ingreſſu;. nō aūt alimēta ſm ꝑdictos
doc. Qđ vex credo qñ legitima eis ſufficit: alr̄
nō ſaltē in cōſcia: ſ; vel monaſteriū dabit eis
ſtatim qđ debent hr̄e ex bonis igreſſi vel ſtatī
alimēta preſtabit: donec eis talia bona dederit
Facit ad hoc. d. l. deo nobis. §. nam ⁊ maritus
⁊ qđ no. ibi in glo.

¶ Hēditas qūo diuidiť inť frēs q hñt peculiū 23
caſtrēſe vl' q̄ſi: aut aduēticiū. vid peculiū p totū

HEres aliqñ primū. i. primū ſigni
ficat nō vltiorē. vt. ff. đ V.
ſig. l. ſciendū. ſed regulariť nomen here/
dis p multas ſucceſſiōeſ accipiť: vt. d. l. ſciendū
⁊ l. vlt. C. de here. inſti. vbi heres heredis teſta
toris dr̄ heres. vide glo. in. c. ex trāſmiſſa. de ſi.
preſ by. Aliqñ tñ deſcēdentes p⁹ primū heredē
vocanť ꝓheredes. vt tenet glo. in. c. fi. de pecu.

cleri. Quis alias ꝓhēs dicaṫ q ſe putat heredē cum nō ſit.ff.de pe.here.i.l.ꝓherede.ꝛ iſti. de i terdi.§.adipiſcende. Aliqñ quilꝫ deſcendēſ cui relinquiṫ aliquid dṙ ꝓheres . vt in.d.glo. No/ mine vero ſuoꝝ heredū nō veniūt extranei he redes.de quo p Bar.ꝛ alios in.l.gallus . ff. de libe.ꝛ poſtu. Qd limita verū in his q̄ nō trāſe/ unt ad heredes extraneos.

1 ¶ Utrum ds inſtituerit q aliquis ſit heres.R. q ſic.vt pꝫ in .c. non ois.xxxij.q.ij.ꝛ.q.iiij.di/ cat ibi. Ejice ancillam ꝛc. Non eniꝫ erit heres filius ꝛc.

2 ¶ Utrum heres inſtitutus ſolū in certa re qui ꝑprie non dṙ heres ſed legatarius.vt in.l.quo tiēs.C.de here.inſti.poſſit in foro anime nō da to alio herede adire totam hēditatē ſm q vult l.i.in.§.ſi ex fundo.ff.de here.inſti.R. Pa.in.c q ingredientibus.de teſta.q ſe. ꝯſilio. cxxvi. ꝛ multi alij doc.in ſacra pagina ꝯſuluerunt q ſic.q ius humanū non cōtrariū diuino dꝫ ſer/ uari in foro aie. Ergo licite poterit:limitāt tñ dūmō doloſe nō ſit iductus teſtator ad iſtituē dū eū in certa re:vtputa q perſuaſit q nō poſ ſet hre regreſſum ad alia bona.

3 ¶ Quid ſi ita ſit inſtitutus i certa parte ꝧ ad/ dito:ꝛ volo q de bonis meis plus nō poſſit pe tere ſed ſit cōtentus ꝛc.ꝛ inſtituiṫ alius heres vniuerſalis qui non vult adire hereditatem: an ſupraſcriptus poſſit ipſe eā adire.R. videṫ q ſic.ar.d.§.ſi ex fundo.ꝛ.d.l.quotiens. Sed ꝯ rium eſt veꝝ q nō poteſt.vt in.l. quotiens .§. ſed ſi duo.ff.de here.inſti.vbi pꝫ q .§. predictꝰ ſi ex fundo.ꝛ predicta.l.quotiens.hꝫ locum.qñ volūtas teſtatoris ē ſimplex ꝛ non reſtricta ex preſſe:vt in caſu iſto. Et ideo venient ſuccedē/ tes ab inteſtato:q teſtamentū nō reperiṫ hre heredē:ꝛ nō pōt quis ꝑ parte decedere iteſta tus:ꝛ pro parte teſtatus.l.ius noſtrū.ff. de re. iur. Si dicis qūo pōt prohibere q nō plus pe teret.R.p.l.domus.§.fi.ff.de vſufr. vbi teſta/ tor ꝓhibet ius accreſcendi.ꝛ caſus eſt in.l.i. ff. de iniuſto.rup.teſta.

4 ¶ Utrum heres teneatur ex delicto vel q̄ſi de/ licto defuncti.R. vt colligo ex Bar.in.l.i.ff. de priuatis delictis: q aut actio eſt penaliſ ex vtra q pte.vtputa qñ petiṫ pena que ē applicanda parti. Nā tā ex parte rei q̄ actoris eſt penalis Et ſic nō teneṫ aliq̄ iure. Si vo actio ē penaľ ex parte rei ꝛ proſecutoria rei ex parte actoris. vtputa q ago ꝑ ſatiſfactiōe dāni mei:ꝛ ſic de iure ciuili:ſi delictū fuit cōmiſſum circa ꝯctum qui qdē cōtractus tenuit:ſic teneṫ heres:q nō fundaṫ intentio actoris imediate ex delicto ſed ex cōtractu:puta q agitur actōe cōmodati vel depoſiti ꝛ hmōi:ꝛ nō ex dolo vel delicto. Caſuſ eſt in.l.ex depōſiti.ff.de ac.ꝛ obli.ꝛ.l.ex cōtra/ ctibuſ ibidem.ꝛ bonꝰ tex.in.l.ſi hoiem.§.datur actio.ff.depo. Si vero fuit cōmiſſuꝫ delictū cir ca ꝯctū qui non tenuit.vtputa q dolus dedit cām ꝯctui.q nō tꝫ.vt in.c.delicti.de emptio.ꝛ ven.ſic nō teneṫ:q cū agere nō poſſit ex cōtra ctu cū non ſit:oporteret ageret ex delicto ꝯtra heredeꝫ ꝛ crimina morte extinguūtur.xxiij.di. quorūdā.ꝛ nullus poſt mortem pōt accuſari. xxiij.q.ij.c.i.ff.de bo.eo.qui au.ſen.mor.ſi.ꝯſ.l. vl.xxxiij.q.ij.admonere.niſi in caſibus hereſ. xxiij.q.ij.ſanc.vel ſi hereticos iſtituit heredes de here.c.ſi qs eps.vľ ſi in crimine notorio de/ ceſſit.vt no.in glo.d.c.quorūdā.ꝛ.xxiij.q.ij. in ſumma.vľ generalṙ dic qñcūqꝫ cōmiſit defun ctus crimen pp qd ipſo facto pena ſit inflicta a lege ſicut in hēſi ꝛ crīe leſe maieſtatis : q tūc accuſaṫ ꝛ agitur cōtra hēdeꝫ nō vt puniaṫ ex illo delicto:ſꝫ vt bona auferātur ab eo que i cō miſſuꝫ ceciderūt. Facit.l.cōmiſſa.ff.de publi.ꝛ tex.bonus i.c.ij.de pſcrip.li.vi.alſ nō tenetur hēs ꝑ q̄cūqꝫ delicto cōmiſſo a defuncto ſiue i contractu nullo ſiue ex omneꝫ cōtractū:niſi in duobus caſibꝰ. Primus ſi lis fuit ꝯteſtata cū defuncto.vt.l.vnica.C.ex delic.defū. Rō q in iudicio q̄ſi cōtrahimus.vt in.l.iij.§.idem ſcri/ bit.ff.de peculio. Et iō videtur initus ꝯctꝰ cuꝫ defuncto p ꝯteſtationē litis. Scds ſi aliquid ꝑ uenit ad hēdeꝫ ex delicto defuncti.q in tm̄ te netur ꝛ nō plus:vt in.d.l.vnica. Fallit in ꝯdi/ tiōe furtiua.q in.l.ſi pro fure.ff.de cōdi.fur.di cit tex.furti actio penam petit legitimam cō/ ditio reꝫ ipſam.ꝛ ſequiṫ ꝯditio rei furtiue : q rei hꝫ ꝓſecutionem heredeꝫ quoqꝫ furis obli/ gat nec tātū ſi viuat ſeruꝰ furtiuus ſed ꝛ ſi de/ ceſſerit.ſ.viuo fure vľ mortuo. De iure aūt ca/ nonico tꝫ Bar . indiſtincte teneri qñquis agit ꝑ ſatiſfactōe dāni cōtra heredeꝫ.ꝛ hoc ſequū tur cōiter doc. Et ſic intelligende ſunt glo.in.c ex preſentiū.de pigno.de ſolu.c.i.de rapto.i lit teris.de vſu.tua nos. Intellige iquātum here ditas ſe extendit. Et plꝫ in ꝯſcia.lꝫ Pa.in.c.ſi. de ſepul.ſolū admittat veꝝ qñ defunctū peni/ tuit:q iura canonica loquunṫ q teneṫ qñ de/ functū penitunt.vt no.gl.ſingularis.in.c.a no/ bis.el.ij.de ſen.ex.q tūc agiṫ ex q̄ſi cōtractu nō ex delicto. Si vo nō penituit nō teneṫ ꝫ ea/

dez.Pa.τ gl.dict.c.a nobis.niſi quatenus de iure ciuili teneſ.

5 ¶ Vtrū heres teneat ſoluere legata ī teſtamēto minus ſolenni facta.R.ꝙ in foro iudiciali nō:de quo dicendū.vt in.l.ſi veritas.τ.l.fi.C.d fideicōmiſ.Sed in foro aīe pendet hec queſtio ex alia.ſ.vtrū ex volūtate defuncti oriat obligatio naturalis:τ cōiter vltramōtani tenēt ꝙ nō Ciſmōtani ꝙ ſic.De quo vide p canoniſtas i c.fi.de ſolu.τ p Bal.τ Legiſtas.in.l.cū qs.C.d iuris τ facti ignorātia.Et ibi dicit Albricuſ ꝙ opio ciſmōtanoꝝ ē cōis opio:τ ſic tene eā: qꝛ verior.Ex qua opione do.Anto.motus dic ſe cōſuluiſſe in facto ī quo tm̄ vnus teſtis fuerat adhibitus tenebatur heres ī foro anime.Pa. aūt in.c.qꝛ pleriqꝫ.de imu.eccleſiaꝝ diſtinguit ꝙ aut defunctus non egit ſolēniter relinquere ſed totū cōmiſit fidei heredis.Et ſic tenetur ciuil'r τ natural'r.Et ſic in vtroqꝫ foro caſus eſt notabilis ſm vnā lecturā quā ſequitur Bar.ī d.l.fi.Aut nō cōmiſit fidei heredis:ſed ſimpliciter relicta fecit ſine ſolēnitate debita: τ indiſtincte teneſ heres in foro aīe ſi ei de hoc cōſtet. Nō qꝛ ſolēnitates fuerunt iducte ad falſitatē tollēdā.Vbi ergo cōſtat ꝙ nulla falſitas īteruenit debet ceſſare:τ diſpoſitio legis τ ſeruari equitas τ obligatio naturaliſqꝫ orit ex diſpoſitiōe defuncti.l.cū ampli9.§.is natura debet.ff de reg.iu.τ pro hac opione facit qd no. Inno. de elec.in.c.ſicut.τ.l.ex teſtamēto.C.de fideicōmiſ.Ego dico ꝙ ſi erat legās doct9:τ non erat neceſſitas que excluderet ſolēnitatē debitam:τ ſic non valeat:qꝛ videt voluiſſe potius illudere.Si vo erat ignorās vel forte nō potuit ſolēnitatem obſeruare:ſic valeat in ꝯſcia alio nō cōſtāte de mente.vide de hoc.ī.teſtamētum.§ ix.τ.x.τ legatū.ij.§.viij.

6 ¶ Vtrum heres teneat ſatiſfacere ex ꝯtractu vel quaſi defuncti in quo ipſe defūctus erat obligatus vltra vires hereditarias.R.ꝙ ſi fecit inuētariū nullo mō tenetur.Si vero nō fecit inuētariū ī foro aīe nō teneſ ſꝫ Jo.an.τ do. An. τ Pa.in.d.c.qꝛ pleriqꝫ.In foro vero contentioſo ſic.vt in.l.fi.C.de iur.delibe.Fede.tm̄ ꝯſilio xxi.dicit ꝙ etiā teneat in ꝯſcia vltra uires.Sꝫ prima opio videt equior quo ad cōſciam.

7 ¶ Vtrum hereditate exauſta p legata poſſit heres aliquid de ipſis legatis detrahere.Rn̄. ꝙ aliqn̄ detrahitur falcidia : aliqn̄ trebellianica:aliqn̄ legitima.de quo dic vt.ī.legitima.Similiter an̄ oīa dedncere pōt expēſas funeris τ alias neceſſarias quas fecit cā hereditatis:vt ī teſtamēto τ in inuētario τ hmōi:qꝛ ſic dꝫ eē imunis a grauamine ſicut eſt a lucro in.l.ſcim9 §.τ ſi prefatam.cū quiqꝫ.§.ſequētibus.C.de iure delibe.

¶ Vtrum heres ſciēter ſoluēs legata:nec retinens ſibi falcidiā poſſit repetere vel ſi ignorāter.vide ſolutio.§.xxi. 8

¶ Quid ſi plures ſunt hedes an quilibet teneatur inſolidū ad oīa debita vel legata.R.ꝙ regulariter quilibet teneſ ſolum ꝑ parte heditaria.C.de act.here.l.ꝓ hereditarijs.Fallit hoc ī vij.caſibus.Primus qn̄ defunctus aliter diſpoſuit.ff.de lega.ij.l.cū ab vno.Scḋs ſi obligatio ſit pp īpenſas funeris vxoris:quia nō ſolum obligantur heredes:ſꝫ τ vir ſm portionē quā hn̄t.puta ſi vir habet centū τ heredes.cc. tunc vir teneſ pro tertia:τ heredes ſolum pro duabus.Tertius ſi bona defuncti erāt expreſſe vel tacite hypothecata debitoribus:qꝛ vno exiſtēte nō ſoluēdo tm̄ alij obligant. Quartus in alimentis legatis qn̄ ſic p iudicē eſt diffinitum vel defunctū.l.iij.in prin.§.i.ff.de alimen.lega. Quintus quādo res legata poſſidetur ab vno inſolidum dicta.l.pro hereditarijs.τ.ff.cōmo. l.ſed mihi.§.heres.Sextus quando obligatio cōſiſtit in implendo pollicitationem factam a defuncto ad honorem dei vel ſanctoꝝ vel rei publice.ff.de polli.l.i.§.ſi quis.τ.l.ex pollicitatione.Septimus quando obligatio eſt indiuidua.ff.de ver.obli.l.in executionibus.§.ſerua. τ de h habes in glo.d.l.pro hereditarijs. 9

¶ Quid ſi heres ē pupillus nūquid differetur ſolutio debitoꝝ vel legatoꝝ.R.ꝙ nō.vt.l.ſub pretextu.C.de act.here. 10

¶ Vtrū dilatio reſtitutōis facta ab herede ꝓlonget ſtatū in purgatorio defuncti τ quomō eps poteſt cōpellere heredes nō exequētes vel alios executores τ multa alia ad hoc: vide.ſ. executor. 11

¶ Vtrum heres rogatus reſtituere hereditatē poſſit alienare aliquid de ea.R.ꝙ non.C.cōmunia.de le.l.fi.niſi in caſibus poſitis ī auten. res que ibidem poſita:qui ſunt iſti.ſ.cauſa dotis τ donatōnis propter nup.τ loquitur in liberis nō in extraneis poteſt tamē retinere ſibi quartam trebellianicam.vt in.c. Raynutius. τ.c.Raynaldus.de teſtamentis.Si vero rogatus ē reſtituere quicquid ſupererit de hereditate:tunc ad minus quartam partē ſeruabit ſubſtituto.vt.C.ad trebelli.aui.cōtra rogatus.Et 12

vide de hoc in glo.in.d.c.in preſentia. Aduerte ſm glo.i.d.c.in preſentia.ꝙ licet quis ſit pure rogatus reſtituere hereditatem nulla facta mentione de filijs. Si tamen poſtea habuerit filios:vel nepotes ſubſtitutio euaneſcit. C. de fideicommiſ.l.cum acutiſſimi.C.de inſti.ꝛ ſubſti.l.generaliter.ff.de condi.ꝛ demonſtra.l.cū ſuus.

13 Utrū bona ingredientis religionem nō capacem vt ſunt mendicantes:qui nec in cōmuni debent habere ſint propinquorum. R. communis opinio eſt.ꝙ ad ſuccedentes ab inteſtato veniant:per auten.bona.C.de bonis ꝓſcrip. Sed hoc limita niſi predicta bona fuerit ei relicta ſub cōditione ſi deceſſerit ſine liberis reſtituendum:qꝛ tunc debent erogari ad pias cauſas. Caſus eſt ſingularis in aut.de ſcī. epi. §.ſed ꝛ hoc preſenti.in fi. Et hoc ſequitur Angelus in diſputatione que incipit. Nobilis quidam genere. Hec omnia limita vera: niſi imploratione officij iudicis ea vellent vendere ꝛ precium in ſuas neceſſitates cōuertere:qꝛ ſuccederēt.vt.ſ.hēditas.§.xvij.dictum eſt.

14 Utrum heres dedicans ſe monaſterio excludat ſubſtitutum.R.glo.in.d.c.in preſentia. ꝙ ſic:ſi eſt priuatus ꝛ etiam cum rogatus ē reſtituere priuato. Secus ſi ſubſtitutꝰ vel cui rogatus eſt reſtituere eſſet eccleſia vel locus religioſus vel alia pia cā:qꝛ nō excluderet:vt in.d. §.ſed ꝛ hoc pñti. vnde ſumpta eſt aut. niſi rogati.C.ad trebel.

15 Sed qd ſi non ingredit̄ monaſteriū:ſed efficitur clericus.R.glo.in prefato.c.in preſentia. ꝙ non euaneſcit ſubſtitutio niſi duo cōcurrāt. Primum vt perpetuo maneat in eccleſia. Secūdum vt redditus expēdantur in piaſ cās:vt in prefata aut.dicitur. Sed Pa. ibidem reſtringit ad clericum conuerſum alicui monaſterio: Sed magis placet:vt ſimpliciter intelligatur: ſicut glo.intelligit.

16 Utrum cōuerſio ſeu dedicatio ſuipſius ꝛ ſuarum rerum eccleſie ſeculari euacuet ſubſtitutionem.R.glo.in.d.c.in preſentia. ꝙ aut fit clericus.dic vt.§.precedenti.Aut non fit clericus. Et ſic non expirat.licet alij dicant ꝙ etiā expirat. Sed primum verius. Secundum equius.

17 Quid ſi quis ingreditur religionem in fraudē ſubſtituti.R. Pa.in.d.c.in preſentia.abbas tenet ꝙ non euacuat ſubſtitutionem:qꝛ dolus ꝛ fraus nemini patrocinatur.c.ſedes.de reſcrip. ꝛ placet communiter doc. Facit.xx.q.iij.§.fin. Ubi inductio facta cauſa bonorū impedit acquiſitionem eorum:ergo fortius quādo fraus interuenit.

18 Utrum heres inſtitutus cum conditione ſi ſine liberis ex ſe legitime deſcendētibus vel ex corpore ſuo naſcentibus ſi ingrediatur monaſterium euaneſcat ſubſtitutio.R. Pa.in. d. c.in preſentia.poſt diuerſas opiniones recitatas concludendo cum Bar.ꝛ Cy.in.l.ſi ita qs. ff.de le.ij.ꝙ euaneſcit:ꝛ credo ſit verior.cōcor. Archi.ꝛ Jo.xix.q.vi.c.ſi qua.

19 Sed quid ſi non intrauit ſed inſtituit monaſterium heredem.R.Archi.in.d.c.ſi qua.ꝙ nō euaneſcit ſubſtitutio ſm Hoſ.

20 Utrum heres teneatur ſoluere legatum cā dotis factum ſi illa ingrediatur monaſterium. R. Pa.in.d.c. in pñtia.ꝙ ſic.ꝛ idē ſi eſſet ei relictum cā donationis ꝑ nuptias.

21 Utrum ſubſtitutio expiret facta ſub iſta conditione ſi ingreditur monaſterium vel ſi nupſerit vel non nupſerit. R. Pa.in dicto.c. in preſentia:ꝙ non:quia communiter tenetur ꝙ habetur conditio pro non adiecta in ſubſtitutione que impedit religionis ingreſſum: ſicut illa que impedit matrimonium carnale.l. cum tale.ff.de condi.ꝛ demon.l.ij.C. de indic. vidui. Et ideo mulier non tenetur reſtituere relictum ſibi cum onere reſtituendi ſi nupſerit l.quotiens.ff.de condi.ꝛ demon. Ubi legatum factum ſi non nupſerit tenet:q̄uis faciat contrarium.l.filie.ff.de condi.ꝛ demon. Idem dicit Albri.in.l.deo nobis.C.de epiſ.ꝛ cleri.ꝙ puella cui relinquuntur centum ſi nupſerit. Si vero religionem intrauerit .l. ꝙ nihilominus ſi intrauerit habebit centum:quia in caſu predicto omnis conditio dilatio ꝛ grauamen: remiſſa intelliguntur:cum predicta inſtitutio ſuccedat loco debiti bonorū ſubſidij:vt eſt expreſſum.C.de inoffi.teſta.l.quoniam.in prioribus Et hoc dicit verum in filia cui bonorum ſubſidium debetur:ſed in extranea nō:ſed ſolum ſi conditio extet ꝛ etiam non haberet filia quando legitima eſſet ſibi legata:ꝛ iſtud eſſet vltra bonorum ſubſidium. Et de hoc vide eundē ibidem diffuſe:ꝛ in dicta.l.quoniam in priorıbꝰ. Ricar.malumbra diſputauit ꝛ tenet ꝙ ſi relinquatur alicui centū ſi nupſerit.ꝛ.l.ſi ingrediatur religionē ꝙ nihilominus ingrediēdo habebit cētum:nec diſtinguit:an ſit filia vel extranea:ꝛ eſt verum. Et ſic tene.

22 ¶ Statuto cauetur: q̄ filie extantibus maſcu-
lis filijs non ſuccedāt ſed debeāt de bonis pa-
ternis dotari ⁊ eē ꝯtēte. queritur ſi patre mor-
tuo qui reliqd filiū ⁊ filiā: ⁊ anteq̄ꝫ frater ſoro-
rē dotaret mortu⁹ eſt relicta filia ſua: dicta ami-
ta debeat hr̄e ſolū dotē vel tanq̄ꝫ heres. R̸. Al-
bri. in. l. publico. C. ad. l. iul. de adul. quidam te-
nēt q̄ ſic: q̄r neptis non ſuccedit vt maſculus
ſed veri⁹ vr̄ ſm̄ Hugolinum de la fontana: q̄
ſuccedet neptis nō amita. Rō q̄r ex morte pa-
tris iam ius fuit queſitum filio: ⁊ illud tranſ-
mittit filie. vt. C. de ca. tollen. §. in nouiſſimo.
q̄r in hoc repreſentat perſonam patris ſui. ar.
C. de here. vel ac. ven. l. empta. ⁊ ſufficit ſemel
ius fuiſſe queſitum. vt. ff. qō me. cā. l. videam⁹
de quo vide. ſ. feudū. §. viij. Sed ſi filius pre-
mortuus fuiſſet ante patrem relicta filia. vera
eēt opinio prima: q̄r tale ſtatutum eſt factum:
q̄r per maſculos conſeruatur agnatio. vt. ff. de
ven. inſpi. l. i. §. pe. Ergo non debet porrigi ad
ſexum femineū. vt in. d. l. publico. vide. ſ. excōi-
catio. i. §. xx.. Q̄n̄o frater pōt admittere ſororē
in fraudē creditorꝫ.

23 ¶ Utrū heres teneatur ſeruare ordinē in ſol-
uēdo creditorib⁹ vel legatarijs. R̸. q̄ ſic. q̄r cre-
ditoribus prius ſatiſfacere dꝫ ſiue ex cōtractu
vel q̄ſi: aut delicto vel quaſi ſint poſtea legata-
rijs. Si tn̄ prius ſolueret ſine dolo legatarijs
prius veniētib⁹ nō poterit inquietari a credito-
ribus: ſi nihil ei remanſit de hereditate: ſꝫ ha-
bebūt regreſſum ꝯ̄ legatarios. Quis aūt i cre-
ditoribus ſit preponendus. vide. j. reſtitutio.
ij. §. xvi.

24 ¶ Quis pōt heres inſtitui. R̸. q̄ oīs qui nō ꝓ-
hibet̄ a iure. ar. de ſpon. cū apud. Et quis ꝓhi-
beat̄. R̸. q̄. xiiij. Primo hereticus aut pagan⁹.
de hē. c. ſiq̄s epō. Scdō credētes: receptatores:
⁊ defenſores hereticorꝫ. de here. c. excōicamus.
el. i. §. credētes. Tertio apoſtata. Quarto colle-
gium illicitum. Quīto deportatus. C. de here.
inſti. l. i. Sexto dānatus ob crimen famoſum.
Septimo inſecutor cardinalium. de penis. c. fe-
licis. li. vi. Octauo excōicatus. Nā qui tp̄e in-
ſtitōis vel mortis vl̄ aditōnis hereditatiſ erat
excōicatus nō valet inſtitutio. Secus ſi poſt i-
ſtitutionē fuit excōicatus: ſed ante mortem ab-
ſolutus: vel poſt mortem fuit excōicatus ⁊ an-
te aditionem abſolutus tenet inſtitutio. ff. de
here. inſti. l. ſed ſi in ꝯditiōe. §. ſolemus. ⁊. l. ſi a-
lienū. §. in extraneis. Nono ſpurij nati ex dā-
nato coitu. de quib⁹. ſ. filius in prin. Decimo
inceſtuoſi cū monacha. xxvij. q. i. ſi quis ſollici-
tauerit in gl. Undecimo crimē leſe maieſtatis
cōmittentes. de pe. di. i. c. ſi quis tamen in mi-
litib⁹. Duodecimo ſimoniaci ſm̄ aliquos: q̄r
parificantur ledētib⁹ maieſtatē. Tertiodecimo
illi qui non poſſunt hr̄e: nec in proprio nec in
cōi. vt ſunt frēs minores. cle. exiui. §. cupientes
de ver. ſi. De materia hēdis. vide. ſ. hēditas. ⁊
j. legatum ⁊ teſtamentum.

Heremita

Heremita dr̄ qui vere ⁊ purā ſolitariam eligit vi-
tam. xvi. q. i. qui vere.

¶ Utrū poſſit hr̄e ꝓpriū. R̸. gl. in. d. c. qui ve- 1
re. q̄ ſic. ⁊ ē tex. xix. q. iij. §. econtra.

¶ Que eſt ſtrictior vita: an heremitarꝫ an reli- 2
gioſorꝫ. R̸. gl. vbi. ſ. dicit q̄ monachorꝫ. Intel-
lige in heremitis qui nō ſunt religioſi.

¶ Utrū heremita gaudeat priuilegio clericali 3
R̸. gl. vbi. ſ. q̄ ſic. ⁊ dicit ꝓbari p. d. c. q vere. ſed
iudicio meo nihil probat: niſi q̄ ſunt digni ho-
nore. Et ꝓpterea dico cuꝫ Jo. de ligna. in cle. p
litteras. de prebē. q̄ ſicut laici nati ſunt: ita lai-
ci pſeuerāt ⁊ ſub iuriſditione impatoris cū eiſ
nō adueniat aliquid eripiēſ eos ab ipius iuriſ-
ditiōe: qō duplex eſt. vꝫ receptio ordinis vl̄ cō-
uerſio ad aliquā religionē approbatā. in. c. ſi.
de religio. do. xvij. q. iiij. ſi quis ſuadēte. de ſen-
tē. exco. nō dubiū. cū ſimilibus. ⁊ ſequit̄ ſ Pa.
i. c. nullus. de. fo. cō. lꝫ ſit equum dicere q̄ ſunt
eccleſiaſtice pſone ⁊ de foro eccleſiaſtico per. c.
nulla ratiōe. xciij. di. ⁊. c. ſi aūt. xi. q. iij.

¶ Utrꝫ religioſi poſſint vitā heremiticā elige- 4
re. R̸. q̄ ſic. de licētia ſuorꝫ prelatorꝫ ⁊ cellas ſi-
ue habitacula in heremo ſiue locis: vbi nō ſit
hominū habitatio de ꝓpinquo capere ⁊ mu-
tare. poſſūt etiā religioſi mēdicātes. vt in. c. cū
ex eo de excef. pla. li. vi. Sed plati nemini debēt
dare licētiā: niſi iā in ſocietate perfectis: cū ſit
periculoſiſſimū ſolitarie habitare ipfecto. cui
dicit̄. Ue ſoli q̄r cū ceciderit nō habet ſubleuā-
tem. Et ideo ſāctus Tho. ſa ſe. q. clxxxviij. di-
cit: q̄ vita ſocialis neceſſaria eſt ad exercitiū p-
fectōnis. q̄r mutuo ſe inſtruūt verbo ⁊ exēplo
⁊ correctiōe que ad perfectionem perducunt.
Solitudo aūt competit iā perfectis: qui aliorꝫ
regimine nō indigēt. Et ideo ſi abſq̄ꝫ exercitio
precedēti talis vita aſſumat̄ periculoſiſſima: ni-
ſi ſuppleatur per diuinam gratiā. h̄ ille.

Hereticus

Hereticus eſt ſm̄ archi. in. c. q-
cunqꝫ de here. lib.
vi. Primo qui tenet contra quattuor

cōcilia. Item qui aliter ſentit de ſacramentis.
ſ.corpore xp̄i: baptiſmate:cōfeſſiōe ⁊ alijs q̄z
ſacroſancta predicat ⁊ obſeruat eccleſia, c. ad
abolendā.de here. Item qui conatur auferre
ꝓuilegium eccleſie romane ſibi a xp̄o traditū.
vt in.c.omnes.xxii.di.ꝙ eſt vt ſit caput omni/
um eccleſiarum. Itez dubius in fide.c.dubius
de here. Item omnis ſciſmaticus.xxiiii.q.iii.i/
ter hereſim. Item omnis ſimoniacus.i.q.i.qſ/
quis. Item omnis ꝑciſus ab eccleſia.iiii.q.i.c.
ij. Item omnis īterp̄tās male ſacrā ſcripturā
xxiiii.q.iii.heref grece. Itē qui nouā opinionē
inuenit.xxiiii.q.iii.hereticus ē. Itē q trāſgredit
ꝑcepta apoſtolice ſedis.xix.di. nulli. Item qui
non tenet articulos fidei. Sed loquendo de
heretico,ꝓp̄e:⁊ vt ſit excommunicatus.⁊ ſubiace
at alijs penis cōtra hereticos ſtatutis. Dic ꝙ
tria requirūt ſm Ale.de ales ſa ſe.ti.de hereſi
Primū falſa credulitas in rationali.i.ſm glo.
xxiiij.q.iij.§.qꝛ vero ſermo:ꝙ erret ī articulos
fidei ⁊ eius ſacramentis. vt in.c.ad abolendā
de hereti. Addit Pau.in clemē.vnica.eo.ti.ꝙ
etiam ille q falſam ⁊ extortam expoſitionem i
diuinis ſcripturis ponit cōtra id qđ tenet ec/
cleſia. Intelligo.ſ.ꝓ articulo fidei eſt heretic⁹.
Glo.tamē in cle.i.§.ſane.de vſu.dicit indiſti/
cte de tenēte aut gignēte ꝑuerſuz dogma vel
falſas opiniōes q hereticus ē. Cardi.in.d.cle.
etiam voluit hoc extēdere ad tenentem cōtra
canones:⁊ multi doc.ibidem. ſed ego dico cla
rius:ꝙ falſa credulitas cōtra fidem ē duplici
ter. Primo directe ⁊ ꝑncipaliter. Et hoc eſt
omne qđ ē ꝯtra articulos fidei. Secūdo idire/
cte ⁊ ſecūdario. ſicut ea ex qbus ſequitur corru
ptio alicuius articuli ſicut dicere aliquid falſū
in ſcriptura diuina ꝯtētum.qꝛ ē corruptō illi⁹
articuli de ſpiritu ſācto qui locutus ē ꝑ ꝓphe
tas. Similiter dicere ꝙ eccleſia male determi/
nauit in aliquo circa fidē ē ꝯtra illud.ſāctā ec/
cleſiā catholicā ⁊ hmōi. Secundū qđ requirit
vt qs ſit hereticus ē ꝑuerſa volūtas ī cōcupi/
ſcibili. Tertiū impugnatōis ꝑtinacitas ex ꝑte
iraſcibilis.ſ.ꝙ ꝑtinaciter h̄ teneat:qꝛ lz quis er
ret in fide ⁊ alijs ꝑdictis. Si tn̄ pat⁹ ē corrigi
nō ē hereticus.tex.ē.xxiiij. q.iij.dic̄ apoſtolus
⁊.c.q in eccleſia.⁊ glo.ibidē.⁊ glo.in.c. nec licu
it.xvij.di.⁊ tex.planuſ.in.c.hec ē fides. ij.q
i.⁊ in.c.dānamus.de ſū.tri.in Ꝟbo ꝑtinaciter
ꝓpterea dicit. Lau.ꝙ q errorē nō defēdit:imo
paratus ē intelligere rōnē,nō ē putādus. here
ticus. Similiter ille q dubitat ex animi infir/
mitate:nō tn̄ ꝑtinacit̄ inſiſtit. Et.c.dubi⁹.đ he
reti.itelligatur qn̄ in dubio ꝑtinaciter inſiſtit.
¶ Qua pena puniūtur heretici,ꝓprie.R.vt col i
ligo ex diuerſis iuribus ꝙ vltra mortale pecca
tū.xiiij.penis. Prima ꝙ ipſo facto ſūt excōica
ti.de quo.ē.excōicatio.v.caſu.xvij. Nec dū he
reticus excōicatur:ſed etiā ſuſpectus de hereſi
niſi ad arbitriū ep̄i ſe purgauerit.c.ad abolēdā
§.laicus.de hereticis.⁊ de ſen.exc.vt fame. Et
ſi excōicationē ꝑ annum ſuſtinuerit animo i/
durato:tunc vel vt hereticus cōdemnabit̄.c.
excōicamus.§.i.de here.cum ꝯtumacia.de hē.
li.vi. Requiritur tn̄ vt ſpecifice ſit vocatus vt
de fide reſpondeat ſm Jo.an.ibidem:⁊ ſe đ ta
li ſuſpitione purget.

¶ Sed quid ſi ſit occultus aīo:puta qꝛ tz here 2
ſim in corde ſolum erit excōicatus.R.glo.in.§
i.xxiiij.q.i.ꝙ ſic. Idem tz Ray.⁊ Hoſ.⁊ Jo.de
anco.in ſuis ſummis eo.ti.⁊ gl.in cle.i.de hēti.
quā ſequitur Cardi.que allegat multa iura ad
hoc. Archi.aūt in.c.cū quis.de here.li. vi. alle/
gat multa pro ⁊ ꝯtra. Et finaľr reliquit diſpu
tationi. Sed ſaluo meliori iudicio mihi videt̄
dicendū ꝙ ſi hereſis ſit ſolum in corde:nec ali/
quid oñdatur in ſigno vel opere ꝙ nō ē excōi/
catus. Et h̄ tz Pe.de Palu.in.iiij.⁊ Jo.in.c.
mulieres.de ſen.ex.⁊ ſequit̄ glo.in.c.cuz qs. de
ſen.excō.li.vi.loquendo de eo qui ratā hz ver/
berationem clerici ſolum in corde ꝙ non ē ex/
cōicatus quo ad eccleſiā. Nec obſtāt iura que
allegat gl.i.d.cle.i.qꝛ ꝯcedo ꝙ ſi aliquid ꝑcipit
eccľia in opere faciendū ex̄:vel non faciendum
cum tali intētione vel aīo:ꝙ faciens ꝯ̄ ligat̄ ēt
quo ad eccleſiā:licet eccleſia nō iudicet exquo
occultum eſt. Et ita loquunt̄ iura per.d.gl.alle
ta. Nam in.d.cle.i. inqſitor mittens procede/
re ꝯ̄ cōſciam ligatur. Ecce qđ precipitur fiēdū
cle.i.de ſta.mona.loquitur de actu exteriori: q̊
quis ad curias principum vadit eo aīo vt offē
dat. Ecce precipit abſtinēdū ab acceſſu tali aīo
Et oīa alia ſemper habent opus annexum fa/
ciendum vel non faciendū:ſi bene attendant̄.
Et ideo quātumcūqꝫ ſit occultuz tale opus fa
ctū tali aīo vel non erit ligatus. Secus vbi co
gitationi cordis nihil additur operis:qꝛ ſoluz
deum habent vltorem.C.de iureiur.l.iureiurā
di.xxxiij.di.c.habuiſſe.⁊.l.di.§.ſed illud.Ꝟ.quo
rū. Si vero aliqd oſtendat in ſigno.ſ.verbiſ fa
ctis ⁊ huiuſmodi.ſic erit ligatus quātūcunqꝫ
ſit occultus. Et ſic patet ꝙ eccleſia ligat aīo oc/
culta. Et tamen non ligat ea que ſolum ꝯſiſtūt

in corde ſine aliquo opere adiuncto facto vel omiſſo. Et ſic cōcorda doc. in B.

3 ¶ Quid de illo qui oſculatur ſepulchrum macometi vel aliquid facit ad eius venerationē ſicut alij infideles. R. Alex. de ales ṗa ſc ti. de apoſtaſia ꝙ ſi faciunt q2 ita credūt ꝛ ideo ꝓfitent. ſic ſunt apoſtate heretici ꝛ excommunicati. Si vero hoc faciūt ſolum verbo vel ꝓpter metum nō in corde: ſic peccant mortal'r. nō tn̄ ſunt heretici nec excōicati.

4 ¶ Secūda pena eſt ꝙ nemo cum hereticis debet habere negociationem neqꝫ in domo vel terra ſua eos tenere vel fouere. Facit. c. ſicut ait eo. ti. Et ſm ꝑa. ibidem extēditur. d. c. ad oēs hereticos. licet loquatur de tolloſanis. Et no. ꝙ licet cum nullo excommunicato ſit participandum: tamen cum hereticis multominus. Unde licet non excommunicētur omnes participantes cum eis eadem excōicatione: tamē credentes: fautores: receptatores: defenſores hereticorum bene ligantur. vt patet. ſ. excōicatio. v. caſu. xvij. poſſet tamen aliquis ſine petō participare cū eis in his que ſpectant ad eorū ſalutē: ſil'r ꝛ filij: vxor ꝛ huiuſmodi qui iudicio boni viri aliter comode facere nō poſſunt: nec ineſt periculum peruerſionis ꝛ etiam ceteri in caſibus in quibus licet participare cum excōmunicatis. de quibus habes. ſ. Excommunicatio. viij.

5 Tertia pena eſt ꝙ bona ipſoꝝ ipſo facto quo crimen incurrunt hereſis applicantur fiſco in terris. ſ. imperij: ſi ſunt ſeculares iudicis ſecularis. In terris vero eccleſie: vel ſi ſunt clerici applicantur fiſco eccleſie: niſi clericorum bona eſſent eccleſie: vel ipſi haberent ſtipendium ab eccleſia: q2 applicabuntur eccleſie a q̄ ſtipendiū habebāt vel cuius erant: vt in. c. vergentis. co. ti. hec in. c. cum ſm. eo. ti. li. vi. Uerūtamen executio ipſius confiſcatiōis vel occupatio dictorum bonorum non fiet donec per aliquam ꝑſonam eccleſiaſticam fuerit ſententiatum ſup prefato crimine hereſis cōtra ipſum hereticū vt in. d. c. cū ſm. de quo vide. j. Pena. §. iij.

6 ¶ Sed quid ſi in vita ipſoꝝ hereticoꝝ nō fuit ſnīatū ipſos hereticos. R. ꝑa. in. c. fi. ꝙ ſi pꝰ mortem ipſorum ſnīatum fuerit ſuper eorum crimine nihilominus applicabūtur fiſco: vt in c. ij. de reſcrip. li. vi. q2 confiſcatio fuit facta in vita ipſoꝝ eoipſo ꝙ inciderunt in hereſim. Et de hoc eſt tex. in. c. accuſatus. eo. ti. li. vi. in. §. in eo vero caſu.

¶ Quid ſi habet filios catholicos. R. ſm glo. ī ſumma. xxiij. q. vij. ꝛ in. c. vergentis eo. ti. ꝙ nihilominus confiſcantur. Et ſic nihil habebūt de bonis parentum filij: nec etiā agnati. Unde per. d. c. vergentis corrigitur aut. de neſtorianis. C. de hereti. que volebat vt deuoluerent ad filios vel agnatos catholicos bona hereticoꝝ. quod ꝛ ſequitur Archi. in prin. xxiij. q. vij Et Cy. in. l. qſquis. C. ad. l. iul. maieſtatiſ. Hoſ. dicit hoc verum in terris eccleſie: ſed non in alijs. Et iſtud vltimum eſt magis pium: quāuis primum ſit verius. 7

¶ Quarta pena eſt ꝙ heretici: credentes: receptatores: defenſores: ꝛ fautores: ipſorūqꝫ filij vſqꝫ ad ſecūdam generationem nullum eccleſiaſticū beneficium vel officium publicum adipiſci poſſunt: vt in. c. ij. eo. ti. li. vi. Hoc intellige de ſecūda generatione per lineam patris q eſt filius ꝛ nepos: ſed per lineam maternā nō niſi ad primum gradum. ſ. filiam extenditur: vt in. c. ſtatutum. el. ij. eo. ti. li. vi. Et etiam niſi emendati tales heretici: fautores: receptatores ꝛ alij eſſent ꝛ reicorporati eccleſie parati ad penitentiam peragendam fuiſſent: vt in. d. c. ſtatutum. 8

¶ Quinta pena eſt ꝙ ſi quis vir eccleſiaſticus ad preces heretici: fautoris: receptatoriſ: ꝛ aliorum ſimilium peſtilentium dignitates perſonatus ꝛ quecūqꝫ alia eccleſiaſtica beneficia ſciēter ē adeptus ipſis eſt priuatus ipſo facto ꝛ inhabilis ad ſimilia. ſi vero ignoranter ſolūmodo ſic hitus ē priuatus: vt. d. c. quicūqꝫ. li. vi. 9

¶ Sexta pena eſt ꝙ filij hereticoꝝ ipſo facto quo ſnīatum ē cōtra coꝝ parētes de hereſi efficiuntur ſui iuris ꝛ effecti intelligūtur a die cōmiſſi criminis. Unde emācipatio facta nō valet poſt cōmiſſum crimē: vt in. d. c. quicūqꝫ. 10

¶ Septima pena eſt ꝙ vxores que ꝯtraxerūt matrimonium cū illis quos ſciebāt hereticos amittūt dotes ipſo facto. Secus ſi ignorabāt licet poſtea ſciuerint: vt in. c. decreuit. eodem titu. li. vi. 11

¶ Octaua ꝙ appellare nō poſſunt heretici: credentes: receptatores: fautores: ꝛ defenſores eorū: vt in. c. vt īquiſitiōis negociū. eo. ti. li. vi. 12

¶ Nona eſt ꝙ ꝯ hereticos credentes ꝛ alios predictos admittuntur excōicati ꝛ participes vel ſocij eris ad teſtimoniū: vt in. c. ī fidei fauorē. eo. ti. li. vi. Et officiales lꝫ ſint excōicati pñt ꝯ eoſdē ſuū exercere officiū: ſi reqſiti fuerint ab ipſis vl' iqſitorib9 vel coꝝ delegatiſ: ꝛ licite pñt 13

eos regrere: vt in.c.preſidentes.co.ti.li. vi.
14 ¶Decia ꝙ hereticis ſiue ſint ꝯuicti ſiue exnci
nihil ē relinquēdū ſeu nō pñt iſtitui heredes:
vt i.c.ſiqs eps.cū.c.ſeq.ꝛ qḋ ibi no.de here.Se
cus faciētes ſi ſunt epi vel clerici ſunt excōicā/
di etiā poſt mortē.vt i dciſ.c.notat̃.
15 ¶Vndecima ꝙ vaſalli hereticoꝝ ꝛ qcūqꝫ alij
q hereticis aliq̄ obligatiōe erāt aſtricti vt fa/
muli liberti ꝛ hmōi ipſo facto liberātur: vt dr̃
ꝛ notat̃.in.c.fi.co.ti. Propterea ſi aliqs ꝓmi/
ſiſſet eis hereticis ſoluere ſub pena vel iuramē
to certo die nō tenet̃.vt no.gl.ibidē.Et hoc in
tellige ſi eſt manifeſtū ipm hereticū icidiſſe ꝑ/
fidiā.Et dicit phil̃.idē etiā ſi ſit occult⁹: dūmō
ꝓbari poſſit: ſed Jo.an.limitat dictū ſuum ve
rū: ſi ad probationem ꝓceſſum ē: q2 tunc ꝓba/
tio facit delictū manifeſtum: vt in.c.cū olim.ď
v.ſig.Secus ſi nō eſt ꝓceſſum ad ꝓbationem
Pa.vo ibidem vult ꝙ a die cōmiſſi criminis
ſunt liberi: q̄uis nō poſſit allegari predicta ab
ſolutio niſi facta manifeſtatione ꝑ ſniaꝫ. Ego
teneo cū tex.ꝙ eo ipſo ꝙ eſt manifeſtū in here
ſim incidiſſe tales abſoluti ſunt quantūcunqꝫ
ſnia nō feratur ꝯ eos.q2 per exceptionem eoꝝ
petitionem elident.
16 ¶Duodecima pena eſt ꝙ dānati preſentibus
ſecularibus poteſtatibus aut eoꝝ baylinis re/
linquantur aiaduerſiōe puniendi clericis ꝓ̄us
a ſuis ordinibus degradatis. vt in.c. excōica/
mus.el.i.co.ti.ꝛ iſta aiaduerſio eſt pena ignis
de cōſuetudine.lꝫ de iure ſit pena mortis.vt in
l.arriani.C.de hereti.iuncta.l.vltimum ſuppli
cium.ff.de penis.
17 ¶Sed quero quid ſi hereticus damnatus ꝑ
eccleſiaꝫ velit redire nunquid ei parcet̃.R.Jo.
an.in q̄dam apoſtilla.in.d.c.excōicamus.tꝫ ꝙ
ſic.Et idem glo.ſingularis.in.c.excōicamus.el
ij.co.ti.Sed lꝫ iſtud ſit humanum.tamen ego
credo de iure cōtrarium. Nam vt acceptetur
oportet ꝙ ꝯtinuo poſt deprehenſionē erroris
ad fidei catholice vnitatem ſponte recurrat ꝛ
errorem ſuum ad arbitrium preſidentis publi
ce abiuret ꝛ ſatiſſfactionem condignam exhi/
beat.vt in.c.ad abolendam.co.ti.qḋ nō facit q
expectat condemnationem.Et.d.c.excōicam⁹.
el.ij.qḋ videtur ꝯtrium: loquitur de deprehēſo
non cōdemnato. Archi.tamen in.c.vt cōmiſſi
co.ti.li.vi.dicit qḋ relapſis dūtaxat non parci
tur: ſemel tñ lapſis parcēdū eſt.ex quo volunt
ad fidē redire.Et vt dixi hoc ē mitius.
18 ¶Vtrū rediens ſponte ad veritatem fidei ꝛ
reconciliatus recuperet bona.R.ꝙ non.ſed ſo
lūmō euitat penā mortis.Et ꝙ olim debebat
detrudi in perpetuum carcerē ad agendam pe
nitētiā: hodie ꝑ inqſitores vna cuꝫ preſidente
pōt cōmutari.vt in.c.vt cōmiſſi.co.ti.li.vi.Et
ſilr̃ recuꝑabit bona ſi ex miſericordia ei conce/
dātur.alr̃ nō.vt i.d.c.vergentis.
¶Tertiadecima pena ꝙ nullus clericus dꝫ ei 19
prebere eccleſiaſtica ſacr̃a: neqꝫ tradere eccleſia
ſtice ſepulture: neqꝫ elemoſynas aut oblatiōes
eoꝝ recipere.alr̃ clericus priuandus ē ſuo offi
cio: regularis ſua priuilegia i illa dioceſi vbi cō
traſecerint non ei ſeruentur.vt in.c.excōicam⁹
el.i.co.ti.Hodie tamē quicūqꝫ tradiderit eccle
ſiaſtice ſepulture eſt excōicatus ipſo facto per
c.quicūqꝫ.co.ti.lib.vi.de quo.s̃.excōicatio. vij.
caſu.xxviij.Sed hec oīa limita: niſi peniteant
ꝛ ſigna manifeſta penitentie in eis appareant
q2 tunc eccleſiaſtica ſacramēta poſſunt ꝛ debēt
dari etiam ſi forent relapſi.vt in.c.ſuper eo.de
here.li.vi.
¶Quartadecima ꝙ nullus tabellio publica i 20
ſtrumēta vel ſcripta ꝓ hereticis credentib⁹ fau
toribus ꝛ ceteris facere pōt: nec aduocatus in
aliqua cā vel facto pōt eis patrocinium preſta
re: nec litigantibus ſub eoꝝ examine: alr̃ ipſo
facto ſunt ſuſpēſi ab officio: ꝛ ꝑpetuo īfames:
vt in.c.ſi aduerſus.co.ti. Intellige ſm Pa.ibi
dē.niſi reuertātur ad fidem.q2 tunc poſſunt ꝑ
dicta ꝓ eis impendi.
¶Qua pena puniuntur credētes: fautores: re 21
ceptatores: ꝛ defenſores hereticorū.R.ꝙ.xviij
penis. Prima q2 ſunt excōicati ipſo facto: de
quo.s̃.excōicatio.v.caſu.xvij.Scda ꝙ ſi poſt
excōicationē infra annum ſatiſfacere cōtēpſe
rint extunc ipſo iure ſunt infames: vt neqꝫ ad
publica officia ſeu ꝯſilia ſeu ad eligēdos ad hu
iuſmodi aliquos: neqꝫ ad teſtimonium admit
tuntur: ſunt inteſtabiles: etiam nec ad ſucceſſi
onē admittuntur. Nullus eis cogatur reſpon
dere ſuper aliquo negocio: ſed bene ipſi alijs.ſi
ſunt iudices ꝛ dant ſniam nulla ē. Nec aliquiſ
pōt cām agitare ſub eis.Si aduocati ſunt: nō
ſunt admittendi ad patrocinium.Si tabellio/
nes iſtrumēta per eos ꝯfecta nihil valent: ſed
cum auctore ſuo damnātur.Si vero clericus
fuerit ab oī officio ꝛ bñficio deponatur. Hec
habētur in.c.excōicamus.el.i.co.ti.Ex quibus
collige.xij.penas cōtra prefatos.Adde quartā
qntā: octauā: nonā: tertiādecimā: ꝛ quartāde/
cimā in precedētibus.§.dictas.

22 ¶ Quis dicitur credens hereticis. R. Archi.
in.d.c.quicūqꜫ.eo.ti.li.vi.ꝙ ille qui ore ꝓprio
dicit ſe velle mori ī fide talis heretici.vl' qui di
cit ſe credere erroribus eorum.ad hoc de peni.
di.i.c.pōt.ſimiliter qui adorauerit:reuerentiaꝫ
ſuo more exhibuerit:ꝯſolationem vel commu
nionem in morte ſeu in infirmitate ab hereti-
cis receperit:vel ſimilia ꝑpetrant que ad rituꝫ
eorum ꝑtinent credentes dicūtur:q2 plus fa-
ctis q̃ꝫ verbis loquimur.ar.de appel.dilecti.el
ij.Et loquor de his factis in q̄bus error expri
mitur.q2 in alijs factis vt viſitare eos vel ali-
moniam prebere non eſt credere:ſed potiuſ fa
uere.Credentes tamen eoꝝ erroribus hereti-
ci ſunt.c.excōmunicamus.el.ij.eo.
23 ¶ Quis dicitur receptator.R.Archi.vbi.ſ.ꝙ
ille qui ſcienter recipit hereticos ꝛ ſi non fre-
quenter.q2 lꝫ ſm grammaticum ſit verbū fre-
quentatiuum:tamen ī iure ꝓ ſimplici v̄bo po
nitur:vt probatur.ff.de recepta.l.fi.In iure ci
uili receptator dicitur qui latēter recipit ꝛ ce-
lat:vt cōſeruatus manus iudicis euadat. vt.l.
i.ff.de recepta.ꝛ.l.ꝯgruit.ff.de offi.preſi.ꝛ.l. vl
ti.C.de his qui la.occul.Et ſic accipitur etiam
de iure canonico niſi ſolum in caſu iſto hereti-
coꝝ.Nō q2 ſpāliter oīs receptio ꝓhibetur. vt
in.c.ſicut ait.eo.
24 ¶ Qui dicūtur fautores.R.Archi.vbi.ſ. ꝙ
ſi ſunt perſone que publica ꝑtāte fungant̄ ex
ſola omiſſione dicūtur fautores.puta ſi ab ec-
cleſia cōdemnatos non fugant vel non puniūt
ſicut debent ꝛ precipitur i.c.ad abſoluēdā. eo.
ꝛ i.c.excōmunicamus.el.i.eo.Hoc ꝓbat̄.xxiij.
q.iij.qui poteſt.ꝛ.q.v.qui vitijs.ꝛ.q. viij. pre-
terea.ꝛ.xvij.q.iiij.§.qui autem.Item dicit idē
Archi.ꝙ ſi prelati nō faciūt carceres ad cuſto-
diam hereticoꝝ:vel ſi'lia que ad eorum officiū
pertinēt ex auaricia:non dicūtur fautores: q2
id in fauorem hereticoꝝ non faciunt. ſecus ſi
ꝓpter eos non faciunt.Si ſunt priuate perſo
ne lꝫ non capiant hereticos ex omiſſione ſola
non dicūtur fautores:ſed ſi celant eos poſtq̃ꝫ
iurauerunt indicare poſſunt dici fautores cuꝫ
peccent mortaliter in hoc celando veritatē. xi.
q.iij.q̄ſquis.Idem dic de priuatis aſtrictis ꝑ
iuramentum ad indicandum ꝛ celant in caſu ī
quo tenent̄ indicare q̄d quando ſit.vide.ſ.In
quiſitio.§.xi.Secus in alijs priuatis nō aſtri-
ctis:q2 niſi omittant doloſe non dicūtur fau-
tores.Ex commiſſione vero oēs dicūtur fauto
res:q2 vel verbis excuſant eos vel laudant ꝛ
huiuſmodi.vnde ſi predicta verba ꝓuocāt ſim
plices ad amoreꝫ hereticoꝝ:ꝛ deuotionē quaꝫ
habent ad eccleſiā habeāt minuere. ꝛ talia nō
dicantur ex lubrico lingue:q2 lubricum lingue
ad penaꝫ non debet trahi.ff.ad.l.iul.maie.l. fa
mo͛ſi.tunc fautores dicūtur.xi.q.iij.non ſoluꝫ
ij.q.i.c.fi.Multomagis fautores ſunt qui fa-
cto eis fauent:puta alimoniā miſtrando:ipos
liberando:vel per que liberari poſſunt dādo ꝛ
ſi'lia.ad hoc.xxiij.q.iiij.eſt iniuſta.ff.de furtis.
l.ſi pignore.Et idem dicit in eo q̄ precibus eoſ
liberat.ar.xiiij.q.vi.c.i.
¶ Qui dicantur defenſores.R.q.ſ.Archi.ꝙ q̄ 25
cunqꜫ defendentes errorem hereticoꝝ ꝛ tales
dicūtur hereſiarche.Item dicūtur defenſores
illi qui perſonas ipſoꝝ defendūt reſiſtendo vi
ribus vel potētia ne ad manus iudicis veni-
ant puniendi:vel examinandi.Et de hoc.xxi.q
v.ꝑ totum.xxvij.q.i.ſi cuſtos.vel ne fiat execu
tio:vt in.c.ex litteris.de offi.dele.Nota tamē
ꝙ defendens hereticū ne ledat̄ a priuato vel q̄
in iudicio eidem patrocinatur credens eū hr̄e
iuſtam cām non dr̄ defenſor vel fautor etiam
ſi poſtea appareat ꝙ non erat iuſta cā:q2 hec ē
iuſta defenſio que talibus reſeruatur. Secus
ſi cōtra ꝯſciam ei patrocinatur:q2 defenſor eſt
ita nō.Car.in cle.i.de penis.
¶ Quō heretici fautores credētes defenſores 26
receptatores eoꝝ ꝛ etiam infamati de hereſi
recipiantur ad pniam.R.ꝙ ad arbitriū epī pri
us debent abiurare errorē ꝛ premittere ꝑ ſcri
pturā ꝙ tenebūt firmiter fidem catholicam.ꝛ
hoc publice vel priuate ſicut crimen ē publicū
vel priuatū.i.q.vij.quotiens.de cōſe.di.ij.ego
berēgarius.ꝛ.d.c.ad abolendam.poſtea dꝫ ab
ſolui ſm eccleſie formam de qua hēt̄ .xi.q. iij.
cū alijs.de ſen.ex.cū deſideres.Et poſtea ipo-
ni q̄d talibus ſolet iniungi.vt in.d.c.quotiens
ꝛ ego.Si tn̄ tp̄s non adeſt ꝛ ſigna pnīe in ex-
tremo demōſtrent pn̄t abſolui ſine ſolēnitate
prefata ſm Ho.ꝛ Inno.in.c.a nobis.el.ij. de
ſen.excom.

Hermofroditus

dr̄ il-
le qui
hꝫ vtꝛꜫ ſexū.ſ.virilem ꝛ femineum.
¶ Vtrū poſſit eſſe teſtis i teſtamēto.R.gl.iiij. 1
q.iij.Itē idonei.v̄.hermofrodita.ꝙ nō. ſicut
nec mulier.inſti.de teſta.§.teſtes. In iudicio
tn̄ ſic eo modo quo mulier.Et h̄ intelligo quā
do magis hꝫ de femina q̃ꝫ de viro.Secus eſſꝫ
ſi ſexus virilis magis incaleſceret.Si vero eſt

parilitas: glo. ꝑdicta nō determinat. Sed dicerē nō admitti niſi quatenus mulier admittit

1 ¶ Utrum poſſit ordinari. R. ꝙ nō. q: eſt mōſtruoſus. ar. xxxvi. di. illitteratos. ⁊. xlix. di. c. vlti. Si tñ ordinatur ⁊ ſerus virilis magis icaleſcit recipit characterē. al's ñ. etiā ſi equaliter incaleſceret ſecundum Rodo.

3 ¶ Utrum poſſit ɔhere ⁊ an debeat ɔhere cū viro vel cū muliere. R. glo. ꝑdicta ꝙ ſerus magis incaleſcēs dꝫ attendi: ⁊ ſic determinari.

HIronia eſt mēdaciū i ꝟbis vl' fcis dictū: vt qs minꝰ extimetur ꝙ ſeipſum exiſtimet. vt puta cum aliquis aſſerit de ſe aliquod vile: quod in ſe non recognoſcit. aut negat aliquod magnum quod tamē exiſtimat in ſe eſſe. ⁊ eſt aliqñ peccatū veniale: qñ id qd̄ dicit vel oñdit i ſe eē vel nō eſſe ñ ē ſcādalū nec ꝓprie fame vel alteriꝰ. Aliqñ eſt mortale qñ eſſet in ſcādalū ꝓpriū vel alioꝝ vl' qñ hoc fieret ex inordinata ambitiōe: vt pficeretur alicui plature ſpūali. puta q: vadit male veſtitus ⁊ deſpectꝰ pp hoc ſolū vt preficiatr ⁊ deliberate. Et intellige ſi eſt idignus. vl' ſi propter honorē ſolū ⁊ hmōi ẜm ꝙ dixi ambitiōꝫ eē mortale. de quo vide. ſ. Ambitio. Et de tali dr̄ eccleſia. Eſt qui nequit ſe humiliat: interiora aūt eiꝰ plena ſunt dolo. al's eſſet veniale peccatū talis ambitio cū tali hyronia. Et ſic intellige dictū. Aug. i. c. cū humilitatis. xxij. q. ij minora tamē de ſe dicere ſalua veritate ⁊ maiora abſcondere ꝓpter hūilitatē nō eſt hyronia nec peccatū ẜm genꝰ ſuū ẜm ſan. Tho. xxij. q. cxiij.

Hyſtrio quis dicatur. R. ꝙ ille qui de pſona ſua ludūꝫ facit.

1 ¶ Utrū ſit peccatū. R. S. Tho. xxij. q. cxlviij. ꝙ non. ſi fiat moderate ⁊ loco ⁊ tpe ⁊ pſonis ɔgruis ⁊ geſtibꝰ vel verbis honeſtis vt ꝓ ſubleuatiōe ai alicuiꝰ. vñ ⁊ licite tales recipiūt aliquid ꝓ mercede. Et ſic nō intelligit de iſtis. c. donare. ⁊. c. qui venatoribꝰ. lxxxvi. di. nec. c. ꝓ dilectiōe. de. ɔſe. diſt. ij. al's autē ludum facere de perſona cum geſtibus inhoneſtis aut turpibus ſeu in loco aut tempore ꝓhibito ē mortale peccatū: vt pꝫ p. d. c. ꝓ dilectiōe. i quo denegatur ei corpꝰ xpi: ⁊ talibus donare eſt peccatū mortale ſi fiat ꝓ eoꝝ ludo exercēdo. Secus ſi fiāt pp neceſſitatem ad naturam ſuſtentādam vel ne ab eis infamarētur ẜm Rodo.

2 ¶ Utrū tales hyſtriones ꝓhibiti poſſint ordinari. R. ẜꝫ gl. i. d. c. donare ꝙ nō. vt i. c. maritū xxxiij. di. q: i famēs ſūt. iiij. q. i. c. i. ff. d̄ hiſ q nō. infa. l. ij. §. vlt. Limitat tñ Pa. in. c. cū decorēꝫ de vi. ⁊. hone. cle. verū qñ bis exercuit artē illā in publico. Facit. l. palā. ff. de. ri. nup. xxv. q. ij. ita nos. Inno. ꝟo i. d. c. cū decorē. vult vt ſit infamis ꝙ hēat hoc offm̄ i curia: vel ꝙ aſſueſcat ſe in illo actu: al's nō ſit infamis: ⁊ eſt opinio magis pia. ⁊ mihi placet.

HOmagium eſt qñ qs facit ꝓmiſſiōꝫ alteri genibꝰ flexis ⁊ manibꝰ itra manus illiꝰ poſitas. ita ꝙ efficit hō illiꝰ nulliuſ alteriꝰ fidelitate ſalua. ⁊ talis appellat homoligiū: ⁊ fit ſolū imperatori vel regi ⁊ hmōi q non hñt ſuper ſe ſuperiorē ⁊ talis hoīs ligius differt a vaſallitico in quo reſeruat ſaltē iperatoris fidelitas vl' auctoritas. nec pōt qs eē hō ligiꝰ duoꝝ: ſed bñ pōt eē hō ligius vnius ⁊ vaſallꝰ alteriꝰ vel pluriū. De q̄ homagio nō. i glo. cle. paſtoralis i. §. rurſꝰ. ꝟ. hōqꝫ ligiꝰ. d̄ re iudica.

¶ Utruꝫ ſit ſimonia pro re ſpūali. puta bñficio eccleſiaſtico homagiū exigere. R. ꝙ ſic vt ē tex. i. c. ex diligēti. de ſimōia. ⁊. i. c. fi. de. re. iur. Ratō q: homagiū ē ſeu ɔtinet tpale cōmodū illiꝰ cui preſtat: q: efficit eius ſubditus ⁊ obligat ſibi ad certa ſeruitia. Fidelitatis aūt iuramētū bñ pōt exigi ſine ſimonia: q: tm̄ obligat vt ſibi ſit fidelis ⁊ pſtatur potiuſ dignitati q̄ꝫ pſone. Et hoc verū qñ ē i tali dignitate cui debet fidelitas talis: al's etiam eſſet ſimonia ẜm vnam lecturam in. d. c. ex diligenti. 1

HOmicidium i. dr̄ volūtariū qd̄ aio ⁊ intētiōe occidēdi hoīeꝫ ꝑpetrat cū effectu. vñ dr̄ hōicidiū hoīſ ab hoīe fcā occiſio. Et iſtud cōmittit facto: ꝑcepto: ɔſilio: defenſiōe: ⁊ diſuaſiōe: coopatōe: aiatōe: auxiliatōe. Pro quorū declaratiōe multa dubia ſubinferūtur.

¶ Utrū homicidiū volūtariū ab hoīe factū vt eſt hō ſit petm̄ mortale. R. ꝙ ſic ſemꝑ: q: ɔ̄ ꝑceptū. Non occides Exodi. xx. imo terribile petm̄ vt pꝫ. l. di. c. ſi qſ volūtarie. vbi vult tex. ꝙ iponat ei pnīa: vt ſemp. ſ. horis ſtatutiſ iaceat ad ianuā eccl'e ⁊ cōionē in exitu vite ſue nō recipiat. dicit glo. ſi nō fecerit predictā pniam. Et notāter dixi eſſe mortale peccatū homicidiū volūtarium ab hoīe vt hō ē. Nō aūt ab hoīe vt a lege ſiue vt ē legis miniſter. q: nō ē petm̄ dūmō nō deſit iuſtꝰ ordo: iuſta cā: iuſtꝰ aiūs. Deeſt iuſta cā: qñ aliqſ ſine demerito occidit. iuſtꝰ animꝰ: cū ex liuore vindicte occidit Juſtus ordo cū occidit ille cui lex nō cōmittit. 1

vel cum occidit̃ non eo oꝛdine quo lex ſtatuit:
de quo.xxiij.q.v.in.c.reos.⁊ ꝑ totam.q.
2 ❡ Vtrũ liceat alicui occidere ſeipſũ aut muti/
lare.℞.ꝙ ñ.ſine moꝛtali pctõ.qꝛ nemo mẽbꝛo/
rũ ſuoꝝ eſt dñs.xxiij.q.v.ſi nõ licet.⁊ in.l.liber
hõ.la.i.ff.ad.l.agli. Pꝛopterea dicit Aug⁹.in
d.c.ſi nõ licet. His ergo exceptis quos vel lex
iuſta general'r vel ipſe fons iuſticie de⁹ ſpãlit̃
iubet occidi quiſqs hoiem vel ſeipſũ vel quẽli
bet occiderit homicidij crimine tenet̃.hec ille.
Fallit hoc in mutilatõe q̃ fit cã medicaminis
q̃ licet. Et de hoc.lv.di.c.ſi quis.el.ij.⁊.iij.
3 ❡ Vtꝝ liceat alicui occidere ſeipſũ ne aliqs co
gat eũ ad pctm̃.℞.ꝙ nõ.vt in.d.c.ſi ñ lꝫ.⁊.xxiij
q.iiij.diſplicet.vñ Hiero.i.c.nõ eſt nr̃m.xxiij.
q.v.dicit.vñ ⁊ in pſecutionibus nõ licet mihi
ꝓpria manu perire abſqꝫ eo vbi caſtitas ꝑicli/
tat̃.hec ille. Et lꝫ aliqui ex hoc dicto dixerit ꝙ
vbi caſtitas impugnat̃:lꝫ ſe occidere. Hoc eſt
falſuꝫ vt pꝫ in pꝛeallegatis.c. Et iõ hec dictio
abſqꝫ ponit̃ incluſiue ſicut ibi. Pulchꝛe ſunt
gene tue abſqꝫ eo qd̉ intrinſec⁹ latet. Sic ⁊ di
ctio vſqꝫ ẽt incluſiue ponit̃.ff.de pigno.ac.l.i.
xiij.q.ij.chꝛon. Et qd̉ legit̃ d̉ ſanſone qui ſe in/
terfecit.⁊ idẽ de aliq̃ alio dicẽdũ ꝙ hoc fuit ex
ſpeciali reuelatione dei.vt dr̃ in.d.c.ſi nõ licet.
4 ❡ Quid ſi iudex occidat malefactoꝛẽ oꝛdine iu
ſticie non ſeruato.℞.ꝙ peccat moꝛtaliter.ſicͭ ⁊
qñ ex aio vindicte vel ex cupiditate occidit:qꝛ
iuſte qd̉ iuſtũ eſt exequerĩſ dicit tex.in Deute.
⁊ nõ.in.d.c.reos.qd̉ credo verũ: niſi ex aliq̃ vꝛ
genti cã hoc faceret ⁊ notoꝛie cõſtaret occiſũ
dignũ moꝛte. Et ꝓ hoc facit.c.d̉ occidendis.⁊
c.officia. Sed melius.c.nõ fruſtra.iij.q.v.
5 ❡ Vtrũ liceat occidere furẽ.℞.glo.in.c.cũ hõ
xxiij.q.v.ꝙ latronẽ inſidiantẽ in itineribus:⁊
nocturnũ depopulatoꝛẽ agroꝛũ lꝫ cuilibet occi
dere.C.qñ lice.vni ſine iudi.l.i.⁊.ij. Latronem
ſeu furẽ nocturnũ ſil'r licet.diurnũ xͦo nõ niſi
armis ſe defendat.vt in.c.ſi perfodiens.de ho
mici. Limitat tñ Pa.in.c.i.de homicidio.⁊ ꝑ/
dicta glo.verũ:qñ aliter nõ põt compꝛehendi.
Facit.l.furẽ.ff.de ſicca.⁊.c.ij.de homici. Limi/
tant ẽt ſcd̉o:dicentes ꝙ qñ fur nocturnus vel
diurnus cognoſcit̃.⁊ res poſſunt rehaberi per
iudicẽ ꝙ non licet occidere. Facit qd̉ no. Bar.
in.d.l.furẽ.aliter ſic. ⁊ nõ ſolũ ꝑ eũ cui furatur
ſed ẽt ꝑ quẽlibet. Irregularis tñ erit tam iſte
occidens q̃ꝫ ẽt iudex de quo in precedenti du.
bio dictũ eſt etiam ſi ſeruaret oꝛdinẽ iuſticie.
6 ❡ Vtrũ vxoꝛ a viro filia a patre cõmittendo
adultertũ ſimul cũ adultero poſſit occidi.℞.ꝙ
pater in ipſo actu in domo ꝓpꝛia vel in domo
generi põt interficere vtrũqꝫ.ff.de adul.l. nec
in eo.⁊.l.ſe. Marito ẽt ignoſcit̃ ſi occidat adul
terũ quo ad mitigationẽ pene.C.d̉ adul.l.grac
cus. ſi mõ eũ adulterũ depꝛehendat in domo
ſua cũ adultera.vt.l.marito.ff.de adul. al's nõ
de iure antiquo:ſed d̉ iure nouo põt poſt tres
denũciatiões factas vbiqꝫ occidere.vt in aut.
vt liceat matri ⁊ auie.§.penl'.⁊ vl. Dicit tñ gl.
in.c.inter hec.xxxiij.q.ij.ꝙ lꝫ tales:⁊ ſimiles ex
cuſent̃ a pena ciuili:nõ tñ excuſant̃ a culpa ſeu
a pctõ homicidij.vnde in.c.quicunqꝫ percutit
xxiij.q.vlti.dr̃ qui ſine aliqua publica admini
ſtratione maleficũ:furem:ſacrilegum:adulte/
rum:periurũ:vel quẽlibet crimmoſũ interfece
rit: trucidauerit aut mẽbr̃ debilitauerit velut
homicida iudicabit̃.⁊ tanto graui⁹ quanto nõ
ſibi a deo cõceſſã ptãtem vſurpare nõ timuit
Aduerte tñ ꝙ aliud eſt qñ lex aliqd ꝑmittit ñ
puniendo:vt in occidendo adulterũ. Et ſic nõ
licet ſine moꝛtali pctõ. Aliud eſt qñ lex conce
dit:ſicut qñ diffidat aliquẽ.vt in.c.ꝓ humani.
de homi.li.vi.⁊ ſil'ibus.qꝛ tunc ſi aliqs talẽ oc/
cidit nõ aio vindicte:ſed ȥelo iuſticie.ſic ñ pec/
cat ſm̃ Jo.an.in addi.ad Spe.qꝛ facit vt mini
ſter legis.qd̉ lꝫ.xxiij.q.v.nõ eſt crudelis. Et ſic
concoꝛda iſtud qd̉ hic dr̃ cũ eo qd̉ dr̃ in dubio
pꝛecedenti. Ille autem qui aliqueꝫ occidit de/
fendendo ſe vel pꝛoximũ non pꝛopꝛie dr̃ ho/
micida.de quo dic vt.j. Homicidium.iij.
❡ Vtrum ſit homicida qui percutit mulierem 7
pꝛegnantem.℞.ꝙ ſi partus erat iam foꝛmat⁹
⁊ ex percuſſione interijt homicida eſt.ſecus ſi
non erat foꝛmatus:hec pꝛobantur.ff.de penis
l.ſi quis aliquid.§.qui aboꝛtionis.
❡ Vtrũ letaliter aliquẽ ꝑcutiens qui ꝑcuſſus 8
poſtea ab alijs occiſus ẽ ſit homicida.℞.ꝙ ſic
vt eſt tex.in.c.ſignificaſti.el.ij.eo.ti. Sil'iter ſi
non apparet an letaliter percuſſerit vel ne tñ
homicida eſt:iteꝫ homicida eſt ſi aium occidẽ
di habuit ⁊ ꝑcuſſit q̃ꝫuis nõ letaliter ſi poſtea
ab alijs ꝑcuſſus interijt:vt in.d.c.ſignificaſti.
❡ Mandato ſeu pꝛecepto cõmiſſũ homicidiũ 9
imputatur non ſolum mandatario: ſed etiam
mandanti:qꝛ vt dr̃ in.c.mulieres.de ſen.exco.
Is vere cõmittit cuius mandato delictum cõ
mitti pꝛobatur. Et iõ ſic peccat moꝛtaliter.aut
excuſatur ſicut ſi ipſe faceret:⁊ perinde deter/
minandũ eſt de mandatoꝛibus quo ad irregu
laritatem ſicut de mandante percuti clericum

quo ad excõmunicationē. vt.s̄.Excõmunica/
tio.v.caſu.i.§.xxxi.ꝛ tribus ſequentibus.

10 ¶Vtrū p̄latus habens iuriſditionem tem/
poꝛalem qui iniungit ſuo officiali ꝙ ſuper tali
maleficio inquirat ꝛ iuſticia exequatur ſit irre
gularis ꝛ homicida ſi officialis mandatū exe
quens aliquem occidi faciat.R̸.ꝙ non.qꝛ dicit
tex.in.c.epiſcopus.ne cle.vel mo.li.vi. ꝙ lꝫ cle/
ricis non liceat cauſas ſanguinis agitare:eas
tamen cum iuriſditionem habent tempoꝛalēꝫ
debent ꝛ poſſunt metu irregularitatis ceſſan/
te alijs delegare.hec ibi.

11 ¶Conſilio etiam efficitur quis homicida qn̄
ex conſilio ſequit̄ homicidium nec ſolū qn̄ cõ
ſilium eſt directe de moꝛte alicuius ſed etiā qn̄
cõſulitur in cā ꝓpinqua ad moꝛtē.ſ. aliquid
ex quo ſequit̄ moꝛs.vt nõ. Pa.in.c.ad audien
tiam.eo.ti.Et h̄ intellige quo ad cāꝫ ꝓpinquā
ſm Inno.ibidē.vbi cõſulit̄ res illicita ex qua
moꝛs ſequit̄.Sed vbi ꝯſulit̄ res licita. puta cõ
ſuluit vt maleficus capiat̄:vel vt exponat ſe ꝓ
patria vel fide chꝛiſtiana:qꝛ lꝫ homicidiū ſeq̄t̄
non imputat̄ ei. Facit.xxiij.q.viij.oī timoꝛe. ꝛ
melius.c.hoꝛtatu.ꝛ p̄cibus adriani. ꝛ ſic nõ
eſt homicida ſm eū. Sed ꝯ eſt qđ no. Ho.in
c.ex litteris. de exce.p̄la. ꝛ per Pa.in.c.i. de
furtis.ꝛ eſt tex.in.c.ſi quis viduam.l. diſtin. ꝛ
in.c.ſicut dignum.eo.ti. ꝛ ibi determinatur ꝙ
clericus vel alius interrogatus de pena delicti
ſi reſpondet ꝙ eſt moꝛs eſt homicida. ſi caſus
iminet de p̄ſenti per dicta iura.Sed ego cõ/
coꝛdando dico ꝙ dicit verū Inno.quo ad pec
catum:ſed quo ad irregularitatem dicit verū
Inno.qn̄ eſt in conſulendo rem licitam.ꝛ non
homicidium:ꝛ qn̄ homicidium poſſet non ac/
cidere:lꝫ veriſimiliter debeat euenire. ſicut di/
ctum eſt.s̄.Bellum.ꝙ lꝫ p̄latiſ dicere:pugna
te viriliter ꝛ hmõi. Et dictum Hoſti. ꝛ Pa.
intelligitur quo ad irregularitatem non quo
ad pctm̄ in eo qui conſuluit ſup moꝛte que in/
fallibiliter exequet̄: qꝛ dicūt ꝙ ſi nõ iminet ca
ſus de p̄ſenti ꝙ lꝫ clericus conſulet ꝙ eſt pe/
na moꝛtis puniendus malefactoꝛ:nõ ꝓpterea
eſt homicida.ſ.quo ad irregularitatē:nec etiā
quo ad peccatum: niſi malo animo hoc faciat
vt.i.Irregularitas.i.§.iiij.

12 ¶Vtrū conſulens alicui vt aliū interficeret q
volēs interficere interfectus eſt ſit homicida
R̸.ꝙ quo ad pctm̄ moꝛtale eſt indubitatū quo
autem ad homicidiū:quidā vt Inno. ꝛ Ho.
in.d.c.ad audientiam.referunt.ꝙ ſi veriſimile
erat ꝙ non poterat interfici ab illo nõ erit ho/
micida:nec cõſequenter irregularis.Si vero ve
riſimile fuit ꝙ poterat interfici:ſic erit homici
da.Sed Io.an.in.c.ſi.eo.ti.li.vi.ꝛ Pa.in.d.c.
ad audientiā.tenent indiſtincte talē cõſultoꝛē
homicidā cēſeri quo ad penā irregularitatis.
Et i iſtud magis aſſērit ēt Inno. ꝛ eſt verius

¶Quid de eo q ꝯſulit i gnē ꝙ adulteri ſūt oc 13
cidēdi vel alij q tñ de iure nõ ſūt occidēdi.R̸.ſꝫ
Rodo.ſi reputabat̄ iuris perit⁹ ꝛ errauit nõ i
apicib⁹ iuris ſed i iure claro ꝛ certo.ſic eſt irre
gularis ſi ꝯſultus ex ſuo ꝯſilio cõfiſus aliquē
occiderit.Si vo ñ erat reputat⁹ perit⁹:ſꝫ ſim
plex vel idiota aut errauit in ſubtilitate aliq̄ i q̄
ſūt opiniões diuerſe.ſic ñ erit irregularis: dū/
mõ caſus nõ imineret de p̄ſēti: vt.s̄.dictū eſt.

¶Vtrū ꝯſulēs alicui vt aliquē interficeret 14
q̄uis ille cui dedit ꝯſiliū per multū tp̄s ſtete
rit an̄q̄ iterfecerit ſit homicida.R̸.ſm Inno.
vt Pa.recitat ꝛ ſeq̄t̄ i.d.c.ad audientiā.ꝙ ſic.
qꝛ debebat reuocare cõſiliū.Et ſi putabat ami
cum nõ deſiſtere:debebat h̄ inimico intimar̄:
vt caueret:al's nõ euadit q̄uis doluerit de cõ
ſilio.Nõ credo tñ ꝙ debeat reuelare ſpecifice
illum cui dedit cõſiliū:ſed bono modo ſerua
ta eius fama auiſet inimicū.ꝛ ſufficit.ex quo
conſilium reuocauit.

¶Quid de ꝯſulēte alicui vt ſe exponat ꝓ pa 15
tria vel iure ſuo.R̸. Inno.i. d.c.ad audiētiā.ꝙ
nõ ē homicida nec irregularis ēt ſi iterficiat̄.
xxiij.q.iij.ꝓ mēbris.ꝛ.q.viij.hoꝛtatu.ſi tamē
ſciret eū ibi moriturū:ſic videt̄ hõicida ꝛ irre
gularis ſꝫ Inno.ꝛ Ho.ibidēꝫ. Quos limita
qn̄ ꝯſuluit ꝓ iure pꝛopꝛio ita ſe exponere.Sed
ſecus eſſet ſi ꝯſuluiſſet ꝙ ꝓ xp̄o moꝛtē ſuſtine
ret vel ꝓ eccleſia ēt ꝓ pr̄ia:qꝛ lꝫ ſciat moriturū
non eſt homicida: nec irregularis.Et ſic intel
lige Inno.ꝛ Hoſti.vbi.s̄.

¶Defēſiõe cõmittit̄ homicidiū:puta aſſociā 16
do homicidā ad factū homicidij.vt eū ſi opoꝛ
teat defēdat:ꝛ talis q̄uis ēt ei hõicidiū diſſua
deat tñ ſꝫ Ho.homicida erit.facit.c.hēricus.
de cle.pu.i due.Nec i hoc diſtiguitur an al's eſ
ſet factur⁹ vel ne quo ad irregularitatē. Sed
quo ad reſtitutionem bene eſt diſtinguendum
qꝛ ſi al's erat facturus non tenetur.

¶Permiſſiõe ēt cõmittit̄ homicidiū ñ ꝓhi/ 17
bēdo cū põt:vt pꝫ in.c.ñ iferēda.ꝛ.c.ſe.ꝛ.c.ſi.
xxiij.q.iij.Sed lꝫ glo.in.d.c.nõ inferenda.hoc
referat ſolū ad p̄latos:tu tñ dic ꝙ cū iura loq̄n
tur vniuerſaliter.Iō eſt diſtinguēdū in illis q

nõ ſunt p̄lati nec h̄nt ex officio an doloſe omittant ꝓhibere. Et ſic credo homicidas ſi aliqs occidit̄. Si ꝟo nõ doloſe hoc nõ ꝓhibent:ſed ex negligentia vel puſilanimitate:aut q2 nolũt ſe imiſcere rumoꝛibus: vel nolũt aliũ hmõi rumoꝛib⁹ imiſceri ſic̄ mr̄ filiũ vxoꝛ virũ ꝛ hmõi. nõ credo ee͂ homicidas. Et ad hec faciũt notata i.c.q̄nte.de ſen.ex.p Jo.an.ꝛ ſeq̄ntes lꝫ peccent:ꝛ foꝛte moꝛtalit̄ q̄n ſine piculo oi p̄nt obuiare p iura p̄allegata: nõ tñ ſũt irregulares ñ obuiantes niſi doloſe vt occideret̄ deſiſterent.

18 ¶ Utrũ cũ quis vult aliquẽ interficere iniuſte niſi ego dem ſibi aliquã certã pecuniã meã tenear. R. glo. in p̄n. lxxxiij. di. ꝙ quidã dicũt ſic. q̄dã nõ. Ipſa videt̄ tenere ꝙ nõ niſi ſit p̄lat⁹. Sed ego credo ꝙ ſiue ſit p̄lat⁹ vel nõ ꝙ tenet̄ alit̄ pctm̄ moꝛtale nõ euadit ſi mõ habet vltra neceſſitatem ſue vite ꝛ illoꝝ quibus tenetur pꝛouidere:q2 ſicut tenetur exiſtenti in extrema neceſſitate ſubuenire.ſic ꝛ tali. Ex quo alio mõ non poteſt eum a moꝛte liberare.

19 ¶ Utꝝ ñ reuelãs tractatũ homicidij ſit homicida ſi ſequat̄. R. Pa. in.c.petr⁹.eo.ti. Aliq dicũt ꝙ nõ: ſufficit ꝙ ꝓhibuerit. Jo.an. diſtinguit ꝙ aut doloſe nõ reuelat: ꝛ erit homicida aut non doloſe nõ reuelat:ꝛ nõ erit homicida ꝛ hoc placet Pa. ibidem. Ego credo ꝙ ſi non reuelat illis qui poſſunt pꝛodeſſe ꝛ non obeſſe ꝙ erit homicida quantũcũqꝫ pꝛohibuerit. Et de hoc vide Inno. in.d.c.petrus.

20 ¶ Utrũ iniuriatus ab aliq̄ audiẽs amicos ſuos vel parentes velle vindicare ſit homicida ſi non pꝛohibeat expꝛeſſe. R. ſm glo. in.d.c.petr⁹ ꝙ ſi homicidiũ ſequit̄ erit homicida niſi exp̄ſſe ꝯdicat:q2 tractantibus talia ſi nõ ꝯdicit videt̄ ꝯſentire. Sil'is caſus eſt.i.q.iiij.q2 p̄latus.

21 ¶ Coopatiõe ẽt cõmittit̄ homicidiũ.vñ i.c.ſic̄ dignũ.§.i.eo.ti. dr̄ ꝙ illi q ad capiendũ ipꝫ aio feriẽdi aut occidẽdi acceſſerint:lꝫ man⁹ in eo ñ impoſuerit:tñ ex q̄ moꝛſ ſecuta ẽ homicide ſũt. Facit ẽt.c.ſtudeat.l.di. Ubi pcutiens aliquẽ q interijt ex pcuſſione ſiue directe.puta q2 vuln⁹ letale fuit ſiue occaſionalit̄. puta q2 ex pcuſſione de equo cecidit vel de alio loco,ex quo caſu interijt homicida eſt. Et ſic intellige de coopatione ſimili in quocunqꝫ homicidio:vtputa q2 multi vulnerauerunt:de q̄ etiã.xxiij.q.vlt.c.fi.

22 ¶ Utrũ exhibens p̄ntiam ſuã in bello iniuſto aiando ꝯſulẽdo vel inimicis timoꝛẽ incutiẽdo ſit homicida ſi aliquis ibi occidit̄. R. Pa. in.c. ſignificaſti.eo.ti.ꝙ ſic. Secus eſſet in bello iuſto.vt.s.bellũ.ꝛ in.c.petitio tua.in glo.eo.ti.

23 ¶ Utrũ exhibẽs p̄ntiã ſuã vbi fit homicidiũ ſit homicida ꝛ irregular̄. R. ꝙ ſi eſt p̄latus ibi h̄ns iuriſditõꝫ ẽ homicida ꝛ irregular̄ d̄ exce. p̄la.c.ex lr̄is. Alij ꝟo nõ. vbi ex ſola curioſitate ſtant ad videndũ:peccãt tñ grauit̄ clerici.

24 ¶ Utꝝ inq̄ſitoꝛ hereticoꝝ ſciẽs ꝙ cũ ꝓnũciauerit talẽ hereticũ occidet̄ efficiat̄ irregularis ꝓnũciando. R. ſm Ho. in.d.c.ad audientiã. de homi.ꝙ nõ.xxiij.q.viij.legi.ꝛ.q.v.ſi audieris.

25 ¶ Aiatiõe incurrit̄ homicidiũ.vt pꝫ in.d.c.ſic̄ dignũ. Limitat tñ Pa. ibidẽ verꝫ q̄n incitatio ſeu inaiatio ẽ ad homicidiũ ſpal'r:q2 tũc tenet̄ Sec⁹ eẽt ſi eſſet incitatio ad odiũ in genere:q2 ñ teneret̄ d̄ delicto poſtmodũ inde ſecuto. Idẽ dic q̄n aiatio eſt ad factũ licitũ:lꝫ homicidiũ ſequat̄. Sic̄ cũ p̄lat⁹ hoꝛtat̄ in bello iuſto vt viriliter pugnent.de quo vide.s. Bellũ.§.iiij.

26 ¶ Auxiliatõe ẽt cõmittit̄ homicidiũ:vt i.d.c.ſic̄ dignũ. Ũñ dicit Pa. in.d.c.ꝙ p̄ſtanſ q̄dcũqꝫ auxiliũ quãtũcũqꝫ modicũ i delicto cõmittẽdo tenet̄:ẽt cuſtodiẽdo veſtimẽta. Sꝫ diſtingue ſi vis b̄n itelligere:ꝙ aut auxiliũ p̄ſtat̄ ad ppetrãdũ factuꝫ legitimũ ꝛ iuſtũ:ex q̄ tñ facto ſequit̄ homicidiũ.ꝛ ſic nõ tenet̄ de tali homicidio tal' auxiliatoꝛ q̄ ad pctm̄:ſꝫ q̄ ad irregularitatẽ. Si auxiliat⁹ fuit directe homicidio b̄n tenet̄. Secus ſi indirecte:ſic̄ dictũ ẽ de auxiliante pugnãteſ in bello iuſto ꝛ hmõi. Aut p̄ſtat̄ auxiliũ ſup fcõ illicito:ex q̄ ſequit̄ homicidiũ. Et ſic homicida reputat̄ quãtũcũqꝫ auxiliũ ſit idirectũ. Et ſic loqt̄.d.c.ſic̄ dignũ. Sil'r ſi auxiliũ p̄ſtat̄ ſup homicidio ppetrando ſiue iuſte ſiue iniuſte incurrit̄ irregularitas:ſi homicidiũ factum eſt.

27 ¶ Utrũ clericus accomodãs arma alteri ſit irregularis ſi ille interficit. R. ꝙ ſi in bello iuſto vel vt ſe defendat ꝯ iniuriantẽ nõ erit. Secus ſi in bello iniuſto.c.fi.de homi. De materia homicidij q̄ ad irregularitateꝫ.vide.j.irregularitas.i.§.i.cum multis ſequentibus.

Homicidium

ij. caſuale dr̄ q̄n p̄ter voluntatẽ euenit ꝛ ex caſu foꝛtuito: de q̄.l.di. §.econtra.cum multis capitulis ſequentibus.

1 ¶ Utrũ ſit homicida quo ad culpã vel penaꝫ q a caſu hoieꝫ occidit. R. vt colligo ex gl. Ber. in.c.ſic̄.de homicidio:ꝙ aut dabat operã rei licite ꝛ adhibuit oẽm diligentiã quã debuit. Et ſic excuſat̄:ac ſi nõ feciſſet.c.ex lr̄is.el.i.ꝛ.c.dilect⁹.eo.ti.ꝛ.l.di.ſi duo. Si ꝟo nõ adhibuit debitã diligẽtiã imputat̄ ei quo ad culpã ꝛ penã

ſ irregularitatis.l.di.de clerico iacente. poteſt diſpẽſari cũ eo vt in ordine ſuſcepto miniſtret ſm Jo.in.d.c. clerico. Si vero dabat operam rei illicite:ſiue adhibuit diligentiã vel non imputat̃ ei.vt in.c.quantũ.l.di. Ex quo patet qd tenendũ de multis queſtionibus.

2 ¶ Quid de clerico qui rixam faciẽs ſupuenientib⁹ eius amicis occiderũt eũ cũ q̊ rixabat̃. Ad quã rñdendũ eſt q̄ ẽ homicida ⁊ irregular̃.ita no. Pa.in.c.petrus.co.ti.⁊ doc.ibidem.⁊ facit tex.ibidẽ. Limitat tñ Pa.ſi rixã illicite exercebat:al's nõ.q2 ſi fuit ſine culpa: factũ alioꝝ nõ debet ſibi imputari.c.ſignificaſti.el.ij.co.ti. Limitat hoc ẽt ſm Ho.in.d.c.ad audientiã.vẽꝝ ſi nõ ꝓhibuit quantũ potuit. Sil'r nõ eſſet homicida nec irregularis ſi inimici illius cũ quo rixaʒ faciebat ſupueniſſent ⁊ occidiſſent:q̃uis rixa fuiſſet illicite:q2 nõ intuitu clerici eũ occiderunt:ſed ꝓpter inimicitiã quã habebant cõtra eum. Ita no.doc.in.d.c.ſignificaſti.el.ij.

3 ¶ Quid de eo q pcuſſit latroneʒ q aſportabat res ſuas:ex q̃ pcuſſiõe fugere nõ potuit:ex quo ab alijs poſtea occiſus eſt. R.q̄ eſt homicida ⁊ irregularis ſm cõiter doc.in.c.ſignificaſti.el.ij co.ti. ⁊ in.c.de cetero.ibidẽ. q2 dedit operã rei illicite. Sed ſi tenemus q̄ ẽt cleric⁹ licite ꝓ defenſiõe rerũ poſſit pcutere nõ erit irregularis dũmõ letalit̃ nõ pcuſſerit nec aĩo occidendi fecerit:⁊ magis placet q̃ʒ opinio doc.q2 dictum c.de cetero loquit̃ de cã ꝓpinqua homicidij vt ſit irregular̃. Sec⁹ in cã remota.vt eſt in caſu iſto ex q̊ nõ habuit aĩum occidendi. Et ꝓ hoc facit.d.c.ſignificaſti.⁊.c.exhibita.co.ti. ⁊.ff.loca.l.q domũ.in fi. Et videt̃ ſenſiſſe glo.in.d.c. de cetero.⁊ in.c.tua.de homi.niſi forte dicat̃:q̄ lʒ daret operã rei licite.tñ debuit cogitare q̄ ſi vulneraret eũ nõ valens fugere q̄ occideret̃ ex q̊ erat veriſil'e. Et ſic erit irregularis. Sʒ mihi nõ placet. Nã vt habet̃ in.d.c.tua.cleric⁹ vulnerans grauiter furẽ ingreſſũ ſuã domũ:lʒ fur poſtea capt⁹ ſit ductus ad officialẽ:qui officialis mittens clerico p̃dicto:vt exponeret ſi q̃ ſciret de p̃dicto fure interſigna:ſed nũcijs.tribuens cultellũ ⁊ ſotulares quos a fure abſtulerat ſi in nullo alio ſe impediuit:lʒ talis fur occidat̃ nõ eſt irregularis:ergo nec a fortiori predictus

4 ¶ Quid de eo q videns latronẽ clamauit:ex q̊ clamore captus fuit ⁊ occiſus latro. R.q̄ ẽ homicida ⁊ irregularis: vt tʒ Inno. ⁊ Ho.⁊ ſequitur Pa.i.d.c. ſignificaſti.el.ij. ẽt ſi nõ habuit aĩm ad mortẽ:q2 debuit cogitare de homicidio qđ cõiter ſequit̃ in tali clamore. Et hoc credo verũ ſm Pa.ibidẽ:ſi cõiter ſequit̃; al's nõ: ex quo aĩum nõ habuit vt occideret̃. Sil'r nõ eſt irregularis.qñ clamauit pro ſua liberatione:q2 ille volebat eũ interficere. Secus ſi pro rebus vel alijs.vt.j.dicet̃ Homicidiũ.iij.

5 ¶ Quid de ludente cũ pregnante q̃ diſpergit̃. R.ſm Jo.an.⁊ ſequit̃ Pa.in.c.ſicut ex lraruʒ. co.ti.ſi ꝯditio ludi erat gracilis ⁊ lud⁹ fuit licitus rõne pſone:vt q2 maritus ſr̃ vl' alia pſona ꝯiuncta nõ erit irregularis: q2 nõ eſt in culpa aliqua.eo q̄ ludus leuis nõ eſt ꝓhibitus in p̃gnante: dũmodo pſone cõueniat ludenti cum ea.al's ſic.

6 ¶ Quid de clerico vel' quocũq3 alio qui implorat officiũ iudicis ꝓ recuperandis ſuis rebus lʒ ſciat ꝓ certo q̄ ſine ſanguinis effuſione nõ poterit recuperare. R.q̄ nõ eſt irregularis ſm Jo.an. Et eſt tex.i.c.ij.co.ti.li.vi.dũmõ p̃mittat proteſtationẽ q̄ nõ intẽdit ad vindictã ſãguis.⁊ h̃ tenẽ.lʒ Din.tenuerit ꝯriũ:q2 ita declaratũ eſt in.d.c.ij. Et credo verũ qñ alio mõ nõ põt recupare. Et ſic itellige p̃fatũ.c.ij.qñ mortẽ nõ intendebat ſed recuperationẽ ſuã:q2 ſi itentio erat maculata erit irregular̃:ſi mors vl' mutilatio eſt ſecuta ſm Ho. Et ſic intellige.c. ex lr̃is.de exceſ.prela.⁊.xxiij.q.v.c.ij.de pe.di.i. c.periculoſe. Idem tene ẽt ſi furem capiat ⁊ iudici tradat ſm limitationẽ predictam.

7 Quid ſi poſt ſuſpẽſionẽ ſeu occiſionẽ letet̃ ⁊ h̃eat ratũ. R.q̄ nõ erit irregularis:q2 lex ꝓmotionis attendit factum.xv.q.i.c.fi.

8 ¶ Quid de ſacerdote qui ꝓ edificatione eccl'ie vel domus aduocauit aliquẽ in adiutoriũ qui a caſu interijt. R.q̄ non eſt irregularis ſi nihil de contingentibus omiſit.c.fi.eo.ti.

9 ¶ Quid de ludẽte cũ alio q a caſu occidit ſociũ R.q̄ ſi ludebat cũ pſonis cũ q̄bus erat licitũ ⁊ ludo licito ⁊ veriſil'r ex ꝯditiõe ludi talis caſus euenire nõ debebat nõ eſt irregularis:vt pʒ in c.lator.eo.ti.vbi clericus ludens cũ clerico qđ lʒ ⁊ nihilomin⁹ vnus ipſoꝝ alterũ accipiens ⁊ ꝓſternẽs ad terrã cultellũ ſibi infixit et mortu⁹ eſt:⁊ tñ ꝓſtratus nõ eſt irregularis: q2 cõditio ludi nõ erat ꝓſternẽdi:⁊ ideo nõ fuit in culpa ſed ꝓſternens. Si vero nõ ꝯſiderauit ꝯditionẽ ludi ex q̃ tale qd euenire poterat erit irregular̃ vt in.c.ꝯtinebat̃.eo.ti.vbi volẽs equitare ſup ſociũ q habebat falcẽ in latere occiſus eſt.⁊ ſocius eſt irregularis.q2 ꝯditio ludi erat vt q tetigiſſet baculũ alterius ſup eũ equitaret. Et ideo

debebat deponere falcē:ex quo ludi iſta erat cō
ditio. Si tñ prohibuiſſet ne eū equitaret. tenet
Pa.in.d.c.q nō eſſet irregularis. Ho.tñ ⁊ alij
tenent q ē propter ludi conditionē: q potuit
euenire. Sed Pa.opinio magis placet:pōt tñ
eps diſpenſare in caſu quo efficitur irregularis
vt in ſubdiaconatus officio miniſtret ſi ſubdi-
aconus erat vt in.d.c.continebatur.

10 ¶ Quid de eo qui dat poculū amatoriū.ex quo
ſequitur homicidiū q̄uis nō intēderet. R. q ho-
micida ē ⁊ irregularis: vt no. Pa.in.c.ſi aliqs
eo.ti. Facit.l. ſi quis aliquid.§. qui abortionis
ff.de peniſ. Rō q dat operā rei illicite. Secus
ſi ñ ſequitur homicidiū:puta q fetus nōdū erat
formatus:q lȝ peccet mortalit quicūqȝ dat aliqd
ad potādū vel ex libidie vel odio ⁊ hmōi.vt ñ
poſſit gnāre aut ↄcipe vl naſci ſoboles ↄcepta
vt pȝ i.d.c.ſi aliqs.tñ irregularis ñ ē: vt ibi glo.

11 ¶ Quid de eo q inſequēs aliū qui ex fuga ceci
dit ⁊ mortuus eſt. R. q eſt homicida ſi fugiens
timebat de graui malo ſibi infligendo niſi fu-
geret. Secus ſi de leuit cā ludi. Vñ Pa.in.c.
exhibita eo.dicit q ſi qs ꝓijcit lapidē:vt aliuȝ
ꝑcutiat:dūmō ꝑcuſſio non poſſit eſſe grauis:⁊
alius ne ꝑcutiatur fugiens cadat ⁊ occidatur non
erit irregularis:vel ſi proijceret lapidē a remo
tis ⁊ alius timens fugeret ⁊ corruens interiret
ſilr nō eſt irregularis. Secus ſi vt grauiter p-
cuteret:vel iactus potuiſſet grauē ꝑcuſſionem
facere niſi alius fugiſſet:q tūc tenetur de homi-
cidio:q tūc notius eſſet ludus etiā in pueris.

12 ¶ Quid de illo puero qui veſicaȝ porci inflatā
violenter frangens ex terremotu muliere gra
uida expauefacta fugiens diſperſa eſt. R. q nō
eſt homicida:nec irregularis p doctrinā Pa.
in.d.c.exhibita.q̄uis Inno. Abbas:⁊ Vin. vi
deantur ſentire q tam in iſto q̄ȝ in p̄cedenti im
putetur ei homicidiū. Sed mihi videtur durū nec
tex.in.d.c.videtur velle. vñ nō quelibet cā dȝ at-
tendi ſed ꝓpinqua ad hoc vt ſit irregularis. Fa
cit.ff.ad.l.cor.de ſicca.l.nihil intereſt.i glo. Nō
eni q faber facit cultellū ē homicida: ſi tñ aīo
nocendi facit ⁊ minorē diligentiam adhibuit
tunc cōſideratur cā remota ſm Ber.in.c.⁊ cete
ro.⁊.c.preſbyteroꝝ.de homi. Vnde cum quis
percutit alium vulnere nō mortifero:tñ ex im
peritia medici vel incuria vel expoſitione ad
labores ⁊ ſudores ille moritur non eſt irregularis
ſm Ber.in.c.exhibita.de homi.

13 ¶ Quid de clerico qui venando vel ſe exercen
do iaculū proiecit ⁊ aliū a caſu interfecit. R. q
tenetur de homicidio ⁊ eſt irregularis ſiue adhi
buerit diligētiā vel ne: q dabat operā rei ſibi
illicite.c.hi qui arborem.§.ſi vo.l.di.

¶ Quid de cuſtodientibus infirmos q ad eoꝝ 14
petitionē dederūt ei vinū vl aliquid hmōi. R.
q ſi certū eſt eos mortuos ꝓpter hoc. ⁊ ipſi ñ
potuerūt p̄uidere q irregulares ſunt:nō dñt
tñ facere ſibi hanc conſcientiaȝ q propter hoc
ſint mortui ſm Rodo.qñ bono aīo id fecerūt:
niſi ſit euidens culpa vel diſſoluta negligentia.
Et ſi habent conſcientiam dñt deponere ad cō
ſilium boni viri:niſi contra preceptum medici
expreſſe dediſſent: q ñ excuſarentur: vt no.i.d.c.
tua nos.de homici. Idem dic de vertentibus
infirmos vnde vel apoſtema frangitur vel an
helitus obturatur ⁊ ſuffocatur.

¶ Quid de parentibus qui a caſu ꝓprios filios 15
occiderūt. R. ſi ex culpa graui vel leui tenentur d
homicidio:vt pȝ in glo.c.ſi.de his qui ꝓpri.ſi.
occi. Nā datur eiſ ꝓ culpa graui pnia.vij.vel.v
annoꝝ. Pro leui triū. Si aūt nulla culpa p̄ce-
ceſſit:nō tenentur. Nō tñ ſm Ho.⁊ Pa.⁊ alios
doc.in.d.c.ſi.q ſi culpa ſit occulta ſiue grauis
vel leuis nō dȝ dari pnia publica.ↄ qd faciunt
multi qui imponunt publicam pniam:de qua
in.c.i capite.l.di.⁊ male.q fieri ñ dȝ talis pnia
niſi crimen adeo fuerit graue q totā cōmoue-
rit vrbē.vt in.d.c.in capite. Collocare tñ apud
ſe filios tenellos parentes nō debent aliter ſūt
in culpa.ij.q.v.ↄſuluiſti:⁊ eis imputatur homici
diū ſi ſequitur:niſi forte ita pauperes eſſent q
nō poſſent eos pannis fouere contra frigora:
q tunc tenendo apud ſe in lecto ſi debitam fa-
ciunt diligentiā in reliquis non tenentur aliqua
culpa:q duobus malis cōcurrentibus minus
eligitur.xiij.di.nerui.⁊ iō ſi eſt minus periculū col-
locare penes ſe q̄ȝ aliter tenere excuſantur.

¶ Quid de tenentibus aīalia que aliquē inter- 16
fecerunt. R. ſi nō fuerunt in aliqua culpa nō te
nentur de homicidio:alſ ſic.puta q erāt ferocia
⁊ non tenuerunt ligata ⁊ huiuſmodi.ar.c.hi q
arborem.⁊.c.ſepe.l.di.⁊ qd nō.in.c. de occiden
dis.xxiij.q.v. Et hoc tene ſm Ho.lȝ Inno.in
c.ad audientiam.de homi. videatur tenere q
nullo modo ſit irregularis.

¶ Quid de illo qui vocat milites ad defenſio- 17
nem ſui iuris ſi aliquis ibi occidatur. R. non te-
netur de homicidio:vt in.d.c. de occidendis.⁊
q.iij.eadem cauſa.c.maximianus.

¶ Quid de medico cui preter volūtatē infirmus 18
mortuus ē i manibus ſeu ſub cura. R. ſi iſta q̄ttuor

cõcurrãt nõ ḃ; culpã. Primũ ꝙ iſtud offm̃ ſi/
bi ↄueniebat:q² nõ erat ei ꝓhibitũ exercere ſic̃
eſt clericis ꝛ religioſis cirogiã in.c.ſniam.ꝛ.c.ñ
magno.ne cle.vel mo. Secundũ ſi erat peritus
in arte. Tertiũ ſi exhibuit omnẽ diligẽtiã ẜm
artem. Quartũ ſi informauit de his que ſunt
ↄ̃ria egritudini infirmi. Nã iſtis ſeruatis non
imputat̃ ei homicidiũ.ita no. Pa.in.c.ita vos
eo.ti.al's tenet̃.de eta.ꝛ quali.c.ad aures.

19 Quid de eo q impellit̃ in aliũ ꝛ ille morit̃ vel
de eo qui declinãs eũ qui volebat pcutere per/
cuſſus eſt alius ex tali declinatiõe ꝛ occiſus. R.
ẜm Hu.in.c.ſepe.l.di.non eſt irregularis: nec
homicida:niſi in fraudem fecerit.

20 Quid de eo q mandauit aliquẽ verberari in
bibendo ne interficiat vł mutilet. R. ſi manda
tarius interfecit vel mutilat ſeu interficit̃ vel
mutilat̃ ꝓpter talem percuſſionẽ faciendam.
Homicida iudicat̃ mandator:q² mãdando in
culpa fuit.c.is qui.eo.ti.li.vi. qm̃ veriſilr̃ hoc
poſſit euenire debuit cogitare ibidẽ. Idem dic
de eo qui mandat aliquẽ capi:qñ veriſilr̃ mors
poterat ↄtingere.ꝛ hoc quo ad eũ qui iuſte ꝛ ex
officio mandat. Secus in alijs q² qualitercũq;
mors ſequatur irregulares ſunt q̃uis veriſi/
militer non debebat euenire.

21 Quid de illo qui volenti fugere inimicos pp
timorẽ mortis ↄſuluit vt remaneret ꝛ pacẽ ꝓ
curaret ꝓpter qd̃ remanſit ꝛ occiſus eſt. R. nõ
tenet̃ qñ bono aĩo fecit hñs ꝓbabile; cãm cre
dendi ꝙ ex remanſione nõ imineret periculu;
puta q² inimici erãt ei⁹ conſanguinei vel tales
amici ꝙ eos poterat cohibere. Secus eſſet ſi ñ
habuit ꝓbabilẽ cauſam credendi vel ſi habuit
non tñ fecit quantũ potuit: q² ſic imputaretur
ei homicidiũ:vt in.c.tua nos.eo.

22 Quid de eo q miſit puerũ ad aquandũ equũ
monẽs vt caueret a flumĩe q ſubmerſus ẽ. R.
ſi rõnabilr̃ poſſat dubitari ẽ irregular̃ aliť nõ.

23 Quid de illo qui cũ corrigia q̃ habebat gla/
diũ verberans famulũ interfecit. R. ꝙ eſt irre/
gularis:q² probabiliter debebat credere occaſi
onem non remouendo gladiũ.

24 Quid de illo qui interrogatus de malefacto
re ipſũ eis oſtendit. R. ſi ꝓbabiliter potuit co/
gitare ꝙ ad mortẽ eũ quererent eſt irregularis
al's nõ. De hoc etiã habes.ĩ. Irregularitas.in
pñ. Et ibi vide multos caſus.

Homicidium iij.cõmittit̃ neceſſitate.

ſ.defenſionis:que quando ꝛ quomodo
liceat.vide.ſ̃.defenſio.

Quid ſi violentia infert̃ rebus ſolũ. Utrum 1
occidens pro ipſis ſaluandis excuſet̃. R. Pa.
in.c.ſignificaſti.el.ij.eo.ꝙ nõ clericus nec ẽt ꝓ
ipſis recuperandis:vt in.c.ſuſcepimus.eo. Si
xpo eſt laicus de iure ciuili eſt clarũ ꝙ põt im/
pune occidere ſi aliter ſaluare ñ poterat eas.vt
in.l.furẽ.ff.ď ſicca.ꝛ in.l.itaq;.ff.ad.l.aqui.ꝛ h
habebit locum in oĩ foro contentioſo ſeculari.
Sed quo ad irregularitatẽ tam clericus q̃ lai
cus occidens vel mutilans ꝓ ipſis ſaluandis
erit irregularis.vt p; in.c.ſuſcepimus.eo. Nõ
glo.xxiij.q.iij.in prin. An autem peccet morta
liter occidendo pro rebus ſaluandis: dic vt.ſ̃.
defenſio.§.iij.ꝛ.v.

Quid ſi violentia infert̃ pſone ſolũ: vel pſo 2
ne ꝛ rebus ſimul. R. Pa.in.d.c.ſignificaſti. ꝙ
aut põt euitare fugiendo aggreſſorẽ:ꝛ ſic cleri
cus tenet̃ fugere p.d.c.ſuſcepim⁹. In laico xpo
Bar.in.l.i.C.vñ vi.videt̃ tenere ꝙ nõ tenet̃ fu
gere:q² fuga eſt iniuria.vt.l.ita apud labeonẽ.
ff.de iniur.ꝛ dicit Cy.in.l.ſi ex plagijs.§.taber
narius.ff.ad.l.aquil.ꝙ fuga reddit fugientẽ vi
liorẽ. Ergo ſicut l; pro iactura rerũ multo ma/
gis ꝓ iniuria corporali q̃ eſt maior iniuria.l.in
ſeruoꝝ.ff.de peniſ. Tu dic ꝙ ſiue in clerico ſiue
in laico ſi põt fugere nõ licet occidere vel muti
lare:aliter incidit in penã irregularitatis ẜm
Ray.ꝛ Ber. Hoſ.tñ t; ꝙ poſt peractã pñia;
poterit in ſuſceptis ordinibus miniſtrare ſine
diſpenſatiõe:ſed nõ aſcẽdere ad maiores.ꝛ ita
intelligit.c.de his clericis.l.di. Si xpo aliter nõ
põt effugere nec euadere:niſi mutilet vel occi/
dat:ſic licite tã clericus q̃ laic⁹ occidit vel mu/
tilat ꝛ ſine oĩ pena irregularitatis:vt in cle.vni
ca.eo.ꝛ ſine oĩ petõ ita ꝙ ſtatim pſ̃byter poſſ;
celebrare ẜ; Jo.ď ligna.tractatu de iuſto bello
Facit.c.olim.el.i.de reſti.ſpo.dũmodo non fa/
ciat aĩo vleiſcendi. Facit pro hoc.c.ij.eo.

Quid ſi interfecit pro defenſione pſone alte 3
rius quã aliter nõ poterat ſaluare. R. ꝙ l; hoc
poſſit ſine oĩ petõ qñ volebat iniuſte tale; pſo/
nã interimere:tñ irregular̃ efficit̃. vt nõ.in.d.
cle.vnica.eo.vide.ſ̃.clericus.x.§.vlti.

Homicidium iiij.ſ.ſpũale cõmittit̃ in

aĩa ſolũ:multis modis. Primo prelat⁹
nõ arguens.xliij.di.ephcſijs. Scđo adducens
ſubditos in deſperationẽ ꝓpter auſteritatem
xlv.diſt.recedite. Tertio quicunq; defraudet
res eccľie.xij.q.ij.qui chriſti.ꝛ.c.qui abſtulerit.

Quarto nõ ſoluens legata defunctoꝝ.xiij.q.
ij.qui oblationes.cum duobus.c.ſe. ꝛ dicunt
mēbra diaboli.xij.q.ij.cū deuotiſſimā. Quito
de rebus alienis faciens elemoſynas.xiiij.q.v
imolans.xvi.q.i.decime. Sexto alios ad malū
ꝓuocans.de cõſe.di.iiij.queris.de pe.di.i.noli
Septimo decimas debitas non ſoluendo.d.c.
decime. Octauo ꝓuocans ad iuramentū quē
ſcit falſe iuraturū.xxij.q.v.ille. Nono odiū al
teri gerendo. de pe.di.i. homicidioꝝ.i. Jo.iij.
Decimo alteri detrahendo.d.c.homicidioꝝ.ꝛ
vi.q.i.ſumma iniquitas. Undecimo morienti
pniam negando.xxvi.q.vi.agnouimus. Duo
decimo de ſe malā ſuſpitionē dando.xi.q.iij.ñ
ſūt audiendi. Tertiodecimo oppreſſionē vl' in
iuſticiam:aut iniquitatē exercendo.de pe.di.i.
oīs. Quartodecimo cā libidinis explende vel
odij meditatione hoī vel mulieri aliquid faci
endo vel ad potandū dando:vt nõ poſſit gene
rare aut ꝯcipere:vt in.c.ſi aliqui.ð homicidio.

HOmicidium

v.ꝗ ad pe
nā.ſ.irregu
laritatis:ꝛ al's de iure canonico. Vtrū
oīs homicida ſit irregularis. R. ꝙ ſic. quilibet
q occidit pꝰ baptiſmū p induſtriā ꝛ p inſidias
vt no. Pa.in.c.i.de homicidio,ꝛ ibi pꝫ ex tex.
ꝛ ēt ē irregularis oīs homicida volūtarie occi
dēs ſiue ex iuſticia ſiue legis aut canonis pmiſ
ſiōe:ſiue ex vindicta ſiue ſine pctō ſiue cū pctō
ſolūmõ excipit ille q occidit nõ valens alit' eua
dere:ꝛ h̄ intellige ſi hꝫ occidens vſū rõnis:qꝛ
oīs furioſus infans ꝛ dormiēs ſi occidūt non
ſūt irregulares.cle.vnica.eo.ti. Vñ iudex quā
tūcūqꝫ ex iuſticia ꝓcedit eſt irregularis.li.di.
aliquātos.ꝛ accuſator aut teſtis vel ēt notariꝰ
ſniam ſcribens vel ꝓferens aut atteſtationes
ſcribens vel legens dū publicant. Aduocatꝰ i
tellige ꝯ reū vel ēt ꝓ reo ſi mors infligat accu
ſator:aſſeſſor ꝛ qlibꝫ aliꝰ officialis in cā mort'
vel mutilatiōis mēbri irregularis eſt.vt no.in
d.c.aliquātos.ꝛ p totū.ex ne cle.vel mo,ſniam
ꝛ i glo.i ſūma.li.di. Et nõ ſolū qñ qs interficit
vel mutilat p ſe ſed ēt ex mādato:ꝯſilio:defen
ſione:pmiſſiōe:coopatiōe:aiatione:auxiliatōe
ſm ꝙ.ſ̄.in.i.c.hꝰ tituli declaratū eſt fore homi
cidas ſolū excipio ꝗ ad irregularitatē eū q non
obuiat cū poſſit:qꝛ lꝫ ſit homicida ſm ꝙ dixi.ſ̄
non tñ credo erit irregularis niſi ſm ꝙ.ſ̄.dixi
Homicidiū.i.§.xvij.qꝛ lex ꝓmotiōis factū re
grit.xv.q.i.ſi qs nõ iratꝰ. Et ꝓ his oībus facit
c.ſic dignū.eo.ti.ēt ſi occiſus vel mutilatus ſit
paganus.l.di.clericū. homicida vo caſualis in
caſu in quo ei imputat ſil'it irregularis eſt:al's
nõ. Et q ſunt dictū eſt in.ij.c.huius ti. Homi
cida ſil'iter ex neceſſitate nõ excuſat:niſi ꝓ cua
ſione ſue pſone:vt dictū eſt.c.iij.huius ti. Ho
micida vo ſpūalis nullo mõ irregular' efficit
per baptiſmū ēt tollit irregularitas homicidij
añ cõmiſſi.vt.ſ̄. Baptiſmus.vij.§.iij.

¶ Vtrū cū homicida voluntario ſolus papa 1
poſſit diſpēſare. R. ſm cõiter doc.in.c.ſicut di
gnū.eo.ti.ꝙ ſic.q̄uis glo.tenuerit ꝙ nec ēt pa
pa poſſit. Sꝫ tu tene cū cõiter doc.ꝙ põt.imo
dicit Pa.in.c.ego.de iureiur.ꝙ clerici pñt vti
armis ēt offenſibilibus de lnia pape qꝛ ſolū eſt
ꝓhibitū de iure poſitiuo.ſed eo inferior nemo
põt diſpenſare quātūcūqꝫ ēt ſit occultuſ.c.vlt.
de tempo.ordi. Vincentius tñ tenet ꝙ ſi oīno
occultū eſt:ꝛ egit pniam ꝙ nõ indiget diſpen
ſatione:qꝛ eccl'ie nõ eſt obnoxiuſ:qꝛ pctm̄ occul
tū.xxxij.q.v.chriſtiana.nec deo ꝓpter pniam ꝗ
ei ſatiſfecit. Et iõ celebrare põt ꝛ vti ordinibꝰ
ſine alia diſpenſatione. Lau. vo ꝛ Jo.ꝯcor.cū
Vin.ſi mõ diſpēſatio epī interuenit. Pa. vo
in.c.ex tenore.de tēpo.or.tꝫ ꝙ ſi eſt oīno occul
tū ꝓut occultū diſtinguit ꝯ ꝓbabile ſic reſpici
endo legē ꝓmotōis publicā ſic nõ indiget. Sꝫ
ſi aſpiciamꝰ ad legē ꝯſcie iformatā ex lege poſi
tiua:ſic indiget diſpenſatōe qð intelligo de diſ
penſatione nõ papali:ſed epali vt ſatiſfaciat
ꝯſcie. Et ad.c.fi.de tempo.or.qð videt contra
riū. Rñdet ꝙ loquit de diſpenſatōe nõ papali
ſed epi que ē neceſſaria:vt tꝫ Lau.ꝛ Jo.ꝛ videt
tenere ēt Pa.ne quis cõſtituat ſe iudicē in cā
ꝓpria exiſtimando oīno occultū qð forte non
eſt.qð not.qꝛ facit ad multa.

¶ Vtrū cū homicida caſuali q eſt in culpa infe 2
rior papa poſſit diſpenſare. R. Pa.in.c.cõtine
bat.eo.ti.ꝙ eps põt diſpenſare in minoribꝰ ſo
lū.vt in.c.ad audientiā.eo.ti. Archieps vo vt
cõmiſſarius pape põt in ſubdiaconatu tñ. In
diaconatu vo vl' preſbyteratu ſolus papa diſ
penſat:vt in.d.c.continebatur.

¶ Vtrū mutilatio mēbroꝝ extra caſū infirmi 3
tatis parificet quo ad pctm̄ mortale:ꝛ quo ad
irregularitatē ꝛ eius diſpenſationem homici
dio. R. gl.ſingularis in cle.vnica.eo.ti.ꝙ ſic.fa
cit.c.aliquātos.li.di.cum multis alijs ibidem.
ꝛ.c.clericis,ne cleri.vel mona.ꝛ.c.in archiepa
tu.de rapto.c.is qui de homici.li.vi.ꝛ alijs.al
legatis in dicta glo.

¶ Vtrū eps poſſit diſpenſare cū homicida cir 4

ca bñficiũ. ℞. ſm Ho. ꝙ circa ſimplex põt. ſed
circa curatũ nõ. ſed ſolus papa. ar. c. fi. de fili.
preſby. No. Pa. in. c. fi. de pu. in duc.
5 ¶ Quid ſi nõ mutilat ſed debilitat an ſit irregu
laris. ℞. Pa. in. c. de diacono. q cle. vel vo. qđ
nõ. ar. i. q. i. ſicut vrgeri: q; lʒ mẽbrũ debilitatũ
ſit quaſi inutile quo ad operationẽ: tñ valet ſal
tem ad decorem: ⁊ in penis facienda eſt mi-
tior interp̃tatio. ꝯcor. Gaſpar. in. d. c. diacono
In ꝯ̃rium tñ facit qđ not Cy. in aut. ſed nouo
C. de ſer. fugi. Unde Bar. in. l. ij. ff. de pu. iudi.
in fi. dicit ꝙ mutilatio ꝓprie eſt: qñ mẽbrũ ledi
tur: ita ꝙ nõ põt exercere ſuũ officiũ. Hoc pro
batur in. l. ideʒ ophilius. in prin. ff. de edil. edi.
Truncatio vero eſt qñ ex toto abſcindit̃ mẽbrũ
d. cle. vnica. Non dicit truncat ſed mutilat. Et
ĩo intellige ꝙ nõ eſt irregularis: qñ quis non
debilitat ex toto: ſed qñ ex toto: ita ꝙ nihil põt
facere: ſic teneo ꝙ ſit irregularis p. d. cle. vnicã
⁊. c. qui percutit. xxiij. q. vlti.
6 ¶ Utrũ truncatio vl̃ mutilatio digiti inducat
irregularitatẽ. ℞. do. Cardi. in cle. predicta. ꝙ
nõ: ſed cum fit in principalibus membris ſm
Landul. all̃. c. i. de cle. pug. in duc. qđ loquit̃ de
mẽbro. Pro quo not. ꝙ mẽbrum proprie ſum
ptum ⁊ ſtricte eſt ſm Bar. ⁊ Jo. de imo. in. l. ij
circa fi. ff. de publi. iudi. pars corporis habens
officiũ ſeparatuʒ ⁊ diſtinctum ſicut manus ad
palpandũ ⁊ pes ad ambulandũ. Facit. c. ſingu-
la. lxxxix. di. iũcta glo. Facit tex. in. d. c. ſicut vr-
geri videor: ⁊ in auten. predicta. ſed nouo iure.
Digitus aũt non eſt proprie mẽbruʒ: ſed pars
membri ſeu officium membri: vt i. l. nõ ſunt li
beri. ff. de ſta. ho. ⁊. d. l. idem ophilius. Et ideo
optime tenendum non eſſe irregularem talem
truncatorem vel mutilatorem.
7 ¶ Qua pena punit̃ pater qui occidit filium vl̃
filius q occidit patrẽ. ℞. Pa. in. c. i. de his qui
fi. ꝓ. occi. ſm leges ponat̃ in ſacco de corio cuʒ
cane ſimia vipera ⁊ gallo. ⁊ ſic proijciat̃ in flu-
mine. Si nõ habet̃ portatur in inſulã a feris
deuorandus. l. vnica. C. de his qui pa. vel fi. ꝓ.
occi. ⁊. l. i. ff. ad. l. pom. de paricidis.
8 ¶ Qua pena puniunt̃ alij homicide. Clericus
dʒ deponi ⁊ ſine alia incorrigibilitate tradi cu
rie ſeculari: hoc intellige qñ volũtarie occidit.
Si vero a caſu. tunc glo. in. c. fi. de illis qui fi. oc
ci. dicit. ꝙ ſi a caſu nulla culpa p̃cedente: ſic nul
la penitentia imponit̃: niſi forte ad cautelã: q;
bonaꝝ mentiũ eſt culpã agnoſcere: vbi culpa
nõ eſt. c. ꝯſiliũ. §. ij. de obſeruã. ieiu. xxv. di. ad
eius. ⁊ de pe. ⁊ re. c. queſitũ. Si vero culpa prece
dente: dic vt. s̃. Homicidium. ij. §. xv.
¶ Ad quid tenẽtur homicide: vide. j. Reſtitu- 9
tio primo. in. v. homicida.

Homo cõſtituit̃ ex aĩa ⁊ corpore
altero iſtorũ deficiente ñ
eſt homo. vt patet ex. c. cuʒ chriſtus. de
here. ⁊ in. c. in quadam. de cele. miſſ. ⁊ in. c. ſicut
de homici.
¶ Utrũ liber hõ poſſit dari in pignus ⁊ in ſub 1
ſidiũ aliarũ rerum deficientiũ. ℞. ꝙ non. Facit
c. lator. de pigno. imo perdit recipiens eũ in pi
gnus debitũ: ⁊ tantundẽ de ſuo dare tenet̃ de-
tento vel eius parentibꝰ: vt no. glo. in. c. ex reſcri
pto. de iureiu. ⁊. C. de act. ⁊ obli. autẽ. oĩo. Ubi
dr̃ ꝙ quadruplum reſtituat. Rõ q; illa que nõ
ſunt in noſtro cõmertio obligari non poſſunt
l. i. §. eam rem. ff. que res pigno. Sed liber hõ
non eſt dñs membrorum ſuoruʒ. l. liber homo.
la. i. ff. ad. l. aquil. Et ideo pulchre dixit Bal. in
l. ij. C. de patribus qui fi. diſtra. ꝙ illa. l. ij. habu
it ortum a legibus antiquis ſm quaſ pater po
terat occidere filios. l. in ſuis. in fi. ff. de li. ⁊ po.
que hodie eſt correcta. Et ideo ſolum permitti
tur venditio cauſa paupertatis ſeu egeſtatis vi
ctus: quia filius ſic venditus poteſt ſe redime-
re precium offerendo ipſe vel alius pro eo vel
mancipium. vt in dicta. l. ij.
¶ Utrũ liber hõ poſſit dari in obſidem. ℞. ꝙ 2
de iure ñ põt niſi p papã ⁊ imperatorẽ: vt no.
in. l. obſides. ff. de teſta. ⁊. l. diuuſ. ff. de iure fiſci
⁊ p eũ qui non recognoſcit ſuperiorem: vt no.
Bar. in. l. famẽ. ff. de publi. iudi. ⁊ in. l. hoſtes.
ff. de cap. ⁊ in. l. i. §. de qua. ff. de poſtulat. Tñ de
conſuetudine vſurpatũ eſt contrariũ ſm glo. i
l. ij. C. de patribus qui fi. diſtra. Et ſic de facto
ſeruat̃: vt etiã ciuitas que recognoſcit ſuperio
rem det obſides ⁊ alij ſimiles ⁊ habet talis cõ
ſuetudo vim legis. l. de quibus. ff. de legi. imo
videtur licere de iure cõi dare obſides pro pa-
ce ſeruanda ſm glo. in. c. vt pridem. xxiij. q. viij
ſed non ꝓ pecunia. vt in. d. c. ex reſcripto. ⁊. d. l.
ex reſcripto. ⁊. d. l. i. q; liber homo nõ poteſt ob
ligari pro pignore. nec poteſt haberi in eo ius
pignoris: ſed tñ ius retentionis.

Honeſtas requiritur in oĩ ne
gocio: q; eſt vnuʒ
preceptũ iuris. inſti. de iuſti. ⁊ iur. §. iu
ris precepta ſũt hec: honeſte viuere ⁊c̃. In ma-
trimonijs. ff. de ritu nup. l. ſemp. in coniunctio
nibꝰ. nõ ſolũ qđ liceat cõſiderandũ eſt. ſed ⁊ qđ

honeſtum ſit.hec ibi.Jn lege di.iiij.erit.aut.in voto.c.magne.de voto.Jn iuramento.xxij.q.v.de forma:nec fiſco rē quã vendit retractare ꝑmittit.ꝓpter honeſtatē.l.vlti.C.ne fiſcus rez quam ven.euin.l.x.Nec actio furti dat viro ꝯ vxorē:nec pri contra filiũ vel econtrario propter honeſtatem.ff.de furtis.l.ſi quis vxori.in ꝑn.⁊.§.i.C.de fur.l.fi.Nec arrogatio.l.nec ea.§.pe.ff.de adop.ꝓpterea dicit tex.in.l.ex dãni infecti.in prin.ff.de dãno infecto.honeſtꝰ modus ſeruandus eſt ⁊ non imoderata cuiuſcꝫ luxuria ſequenda eſt.propterea dr̄ in.l.filiꝰ.qui ff.de condi.inſti.Nam que facta ledunt pietatem:extimamus verecundiã nr̄am.⁊ vt generaliter dixerim que ꝯ bonos mores fiunt:nec nos facere poſſe credendum eſt.hec ibi.

HOnor eſt maximum exteriorũ bonorum.vnde potentatus ⁊ diuitie propter honores deſiderabilia ſunt.iiij.ethi.

1 ¶Cui debetur honor.℞.ꝙ ſolum virtuti ſcḋm philoſophum.iiij.ethico.

2 ¶An ſit honor preferendus vtilitati.℞.ꝙ ſic ar.in.l.iulianus.ff.ſi quis ob.ca.te.

3 ¶Vtrũ poſſit appeti honor ſine pctō.℞.ꝙ ñ. Unde phus.iij.ethi.dicit ꝙ non ſunt vere fortes qui ꝓpter honores faciunt fortia.Nec ob.ꝙ honor eſt premiũ virtutis.iiij.ethi.⁊ ꝓpterea ſit appetibilis:q2 illud eſt verum qḋ eſt premiũ virtutis ex parte alioꝝ:qui.ſ.non hñt maius qḋ retribuãt.ꝓpterea dicit idē phus ibidē ꝙ honor eſt ꝓpter virtutem nō virtus ꝓpter honorē.Nec ob.ꝙ idez phus dicit ꝙ honorũ amator pluſq̄ꝫ oportet:vel vñ non oportet vituperabilis eſt.Ergo ſine pctō aliqñ poteſt appeti:q2 concedo qñ non propter ſeipſum appetitur:ſed ad gloriam ⁊ laudem dei vel ſalutem aĩarum.al's ſemper peccatum eſt.

4 ¶Vtrũ ſit mortale pctm̄ inordinatus appetitus honoris.℞.ꝙ ſic.ſcḋm q· ambitio eſt mortale peccatum:de quo vide ambitio:al's non

5 ¶Vtrũ oblatus honor ſit ſuſcipiendus.℞.ꝙ nō.niſi ſcḋm ꝙ dr̄.i.q.i.non eſt in fi.Quiſqs igit ſacerdotiũ non ad elationis pompam:ſed ad vtilitatem adipiſci deſiderat prius vires ſuas cum eo ꝙ eſt ſubiturus honore metiat vt ſi eſt impar abſtineat:⁊ ad id cũ metu etiaz cui ſuffi cere exiſtimat accedat.hec Grego.

6 ¶Vtrũ querenti ſit dandus.℞.ꝙ nō.imo auferendus.vt.i.q.vi.c.ſicut his.Fugienti vo ē dandus ibidem.⁊.viij.q.i.in ſcripturis.

7 ¶Vtruz doctor qui in docendo principaliter querit ſuũ honorez peccet mortaliter.℞.Henri.de ganda.i.quol.q.xxxiiij.ꝙ qui vtit aliquo principaliter ad qḋ non ordinatur in quo deũ contēnit peccat mortaliter.Et ſic concludit ꝙ doctor qui principaliter querit honorem ſuuz in docendo:⁊ ſic prefert honorem ſuum honori diuino peccat mortaliter.q2 vt dicit Augꝰ.li.i.de doctrina chriſtiana:ad fidez:ſpem:⁊ charitatem tota militat diuina ſcriptura que principaliter ordinatur ad honorē dei.Jn quo deꝰ contēnitur ſi principaliter ad alterius honorē ordinetur.Sed ſane intellige ⁊ limita verum quando legit aliquid quod eſt principaliter ordinatũ ad honorem dei.vt cum predicat ⁊ huiuſmodi.q2 ſecus credo quãdo legit aliquid qḋ non eſt principaliter ad honorē dei vt ſunt leges ⁊ multe ſcientie que ad pacem hominũ ⁊ vtilitatem principaliter ordinantur:q2 tũc nō contēnitur deus.Et ſic non erit mortale pctm̄ ⁊ de hoc vide vana gloria.

HOra canonica ꝓut hic accipio eſt officiũ diuinũ certa hora diei naturalis deo ꝑſoluendũ ab eccleſiaſticis ꝑſonis.

¶Quot ſunt hore canonice.℞.ſcḋm glo.in cle.i.de cele.miſ.ꝙ ſunt.vij.ſ.matutinũ:prima:tertia:ſexta:nona:veſpere:⁊ completorium. 1

¶A quibus debent dici.℞.ꝙ ab oībus eccleſiaſticis perſonis.Facit.c.fi.xcij.di. 2

¶Vtrũ omnes eccleſiaſtici teneantur de precepto ad omnes horas canonicas dicendas.℞.ſcḋm gloſa.in.d.c.fin.ꝙ ſic.⁊ eam videtur ſequi Jnno.in.c.i.de cele.miſſa.Sed doc.cōmuniter in.d.c.i.dicunt ꝙ nō omnes tenentur.Sed ſolum triplex genus eccleſiaſticorum.Primũ genus eſt illorum qui ſunt beneficiati.hoc patet ꝑ.d.c.fi.vbi dicit eccleſie deputati.ſ.per beneficium:⁊ ſic ſoluitur opinio glo.predicti.c.fi.Facit.c.cum ſcḋm.de preben.Secunduz genus ſũt exiſtentes in ſacris:lꝫ non ſint beneficiati:probatur per.d.c.primum.⁊ in.c.dolentes.co.ti.⁊ quod ibi no.Et q̄uis Pa.in.d.c.i.dicat eſſe tutius qḋ etiam exiſtentes in minoribus q̄uis non ſint beneficiati teneant:ex quo in partem dñi ſunt aſſumpti:tamen ego non credo niſi de bono conſilio.Tertiũ genus eſt illorum qui per profeſſionem vel votuz ad id faciendũ ſe obligauerunt.c.licet.de voto. 3

¶Vtrũ clericus beneficiatus exiſtens in minoribus cum eſt abſens ex cã legitima ⁊ deſer 4

uit eccleſie per vicarium teneatur ad horas ca
nonicas.R.ſm Pa.in.d.c.i.q ſic. ⁊ hoc eſt de
mente Innocen.in.d.c.i.Jo.an.⁊ eſt tutius. lʒ
Abbas ⁊ quidam alij dicant q non tenetur:
quos credo dicere verum ſi nullam vtilitatem
in abſentia reciperet ab eccleſia:al's non eſt ve
ra opinio:cum non ſolum beneficium detur:
vt ſeruiat eccleſie.ſed etiaʒ vt oret pro his qui
beneficium conſtituerunt. Concor. cum hoc
Car.in.d.cle.prima.

5 ¶ Utrum clericus excõmunicatus teneatur
ad horas.Reſpon. q ſi eſt minori excõmuni-
catione innodatus poteſt ⁊ debet dicere etiaʒ
cum alijs ſm q infra dicam. Si vo eſt excõ-
municatus maiori excõmunicatione:ſic ſolus
tenetur dicere ſine.Dñs vobiſcum.⁊ etiaʒ de-
gradatus ſi eſt in ſacris:vel ſi non eſt in ſacris
ſi tamen tenet beneficium. Facit quod legitur
⁊ no.in.c.legi.xvi.q.i.in prima glo.⁊ concor.cõ
muniter doc.in hoc.

6 ¶ Utrum papa poſſit diſpenſare vt prefati ñ
teneantur ad horas canonicas.R.ſm Pa.in
dicto.c.i.q non. quin ſepties in die tenean-
tur laudare deum. In modo autem dicendi
diſpenſare poteſt.

7 ¶ Utrum dimittens officium ex infirmitate
excuſetur.Reſpon.ſecundum Innocen.in.d.
c.i.q ſic. ſi eſt talis infirmitas in qua directe
vel occaſionaliter ſibi obeſſet vel obeſſe time-
retur ſi celebrationi intenderet. Dicit tamen
Panor.in.d.c.i. q ſi nocumentum eſſet leue
vtin febre quartana vel longa vel modica:nõ
excuſaretur ſi non diceret.

8 ¶ Quid ſi ex obliuione aliquam horam dimi
ſit.R.nõ credo ſit mortale peccatum.debet ta
men ſupplere quod omiſit:⁊ doleat de negli-
gentia ſua. Inno.autem in.d.c.i.videtur ſen-
tire q confeſſor poſſet ei imponere aliam pe-
nitentiam etiam ſi voluntarie dimiſit. lʒ con-
ſulat vt imponat q ſuppleat que omiſit niſi
quando videret non proficere. Sed hoc tene
de bono conſilio:⁊ qd confeſſor poſſit ei impo
nere aliud qd ſit ad laudem dei:puta.vij.pſal-
mos ⁊ hmõi.tenet Tho.in quoľ.⁊ Pe.de pal.
in.iiij.di.xv.etiam ſi dimiſit voluntarie.

9 ¶ Utrum non habens librum vel carens vi
ſu ⁊ huiuſmodi excuſetur: ſi non dicat horas.
Reſpon. q ſic.ar.cle.ſi. de vita ⁊ honeſta.cle.
dum tamen ſuppleat per pſalmos vel pater
noſter:⁊ huiuſmodi.

10 ¶ Utrũ prefati obligati ad horas peccẽt mor
taliť ipſas omittendo ex negligentia.R. Hen
ri.de ganda.in quoľ.tenet q peccat mortaliter
omittendo:niſi rõne infirmitatis vel alterius
cauſe legitime impediať. Riga. vo anglicus
in quoľ.dicit q ſi dimittat ex negligentia:non
auderem dicere q mortaliter peccaret.Si vo
ex faſtidio diuini cultus vel cõtemptu:ſic mor
taliter peccat. Credo etiam q conſuetudo in
huiuſmodi dimiſſione ſit mortale peccatum.
Hec Riga.que opinio eſt humanior.

¶ Utrũ clericus beneficiatus non dicens offi 11
cium teneatur reſtituere fructuſ quos interim
recepit ab eccleſia.R.Jo.cal.in.d.c.i.dicit q ſic
q propter officium datur beneficium:vt in.c.
diuerſis.de cle.coniuga.Et ideo cũ aliquid da-
tur propter cauſam: cauſa nõ ſecuta repetitur
ff.⁊.C.de condi.cauſa da.ca.non ſe.per totum.
Do.Car.tenet contrarium.⁊ Pa.dicit q pri-
ma eſt nimis rigida. Sed ego credo q lʒ ſit ri-
gida tñ eſt vera:⁊ ideo ſequenda. Et reſponſio
Pa.ad motiua Calde.nõ eſt valida:q lʒ denť
redditus vt viuat:vt dicit.c.dyaconi ſunt.xciij
di.⁊.c.ij.de preben.non quidem tamen ſimpli-
citer:ſed vt viuat ſm cultũ dei. ⁊ facit pro hoc
c.clericus victum.xci.di. arguendo a maiori.
⁊ hoc tenet etiam Lau.in clericis qui non im-
plent officia ſua:ſed voluntatibus vacant q te
nentur fructus reſtituere.

¶ Quid debeat dici pro hora.R.Car.in cle.i.d 12
cele.miſ. Lau.dicit q ſi eſt conſtitutio vel con-
ſuetudo illa ſeruet.xij.di.nouit. q nec hoc vel
illud dicere eſt in precepto:cum diuerſi diuerſa
dicant.de conſe.di.v.in die reſurrectionis. Ve
rum eſt q clerici ſeculares debent dicere ſm or
dinem romane eccleſie.dicto.c.in die.vel ſm ec
cleſiam metropolitanam.xij.di.c.ſi.nec repro-
batur vſus alicuius eccleſie antiquus ſʒ Lau.
vbi clerici ſunt cõtenti tribus pſalmis.lʒ eccl'a
romana vel metropolitana hoc nõ ſeruet. Se
cus eſſet ſi priuata pſona hoc ſibi faceret.Ad-
uerte etiã q dicit directoriũ li.i.ti.viij.q cleri
ci ordinati ad titulũ ſui patrimonij poſſunt di
cere quodcunqʒ officium volunt:q nõ obligã
tur ad iſtã vľ illã eccleſiã. In regularibus vo
dicit ſeruandã eoꝝ regulã vel ſtatutũ in hoc
xij.di.c.ſi.Et hoc verũ niſi ſint priuilegiati vt
clerici ⁊ religioſi q ſunt cõmenſales domeſtici
alicuius cardinalis ſeu epi grãʒ ⁊ cõmunionẽ
ſedis apoſtolice habentis qui licite ſe eis con-
formare debent. vt in cle.ſi.de cele.miſ.

¶ Quid de eo q ex diſpenſatiõe eſt bñficiatus 13

in duabus eccleſiis.R. q dȝ dicere officiū ſm illā ī quā tenet facere reſidētiā: q ſi ad nullius reſidētiā tenet. tūc credo q pōt ſe ꝯformare illi eccl'ie ī q̄ ſe repit officia celebrare. Si ꝟo dic ꝑ ſe tūc ſȝ Tho. in quolibet videt q debeat dicere ſm ordinē illius eccl'ie in q̄ hȝ maiorē dignitatē: q̄uis forte in alia hēat pingui⁹ bñficiū qd credo de bene eſſe. nō de neceſſitate fore verū: cū poſſit dicere qd vult. vt ſatis pȝ ꝑ nō. in c. i. de cele. miſ. ꝑ Inno. ⁊ alios doc.

14 ❡ Utrū peccet mortalit q ad libitū ſuū mutat offm̄ ꝯſuetū. R. credo q ſic ī clerico ꝓbēdato ⁊ religioſo. Sec⁹ ī alio ordiato ad ſuū p̄rimoniū

15 ❡ Utrū monach⁹ ꝑpoſit⁹ eccleſie ſeculari teneatur dicere offm̄ monachale. R. q ſi ꝑpetuo ē aſſūptus: ⁊ ſic tranſlat⁹. ſic cū nihil habeat cōe cū monaſterio. xvi. q. i. ne ꝓ cuiuſlibet. nā dicet monachale: ſȝ illius eccleſie ad quā tranſlatus eſt. ⁊ placet Jo. xvi. q. i. c. iij. ⁊ Hoſ. in ſūma de ſta. mo. ⁊ Mo. in ſum. eo. ti. Secus eſſet ſi non eſſet tranſlatus niſi ad tp̄s. q2 dȝ dicere monachale: ⁊ h̄ videt ſentire glo. in cle. ſi. de cele. miſ. Et facit tex. ibidem in argumentum.

16 ❡ Quid ſi dicendo officiū in choro cū aliis ex aliq̄ neceſſitate intermiſit pſalmū vel lectionē R. ſm Inno. in. c. dolentes. de cele. miſ. q non q nō tenet illud reaſſumere lȝ ſit cautius reaſſumat. dūmō nō ſubtrahat vocē ſuaȝ ab officio chori. imo pl⁹ dico q ēt ſi aliqd omiſit ex negligentia ſua. q nō dȝ ſupplere ſubtrahēdo vocē ab officio chori: ſed poſtea ſuppleat ſi aliquid notabile omiſit. Si ꝟo eſſet verſus vel qd minimū ſuppleat ꝑ aliquem pſalmū vel pater noſter. Idem dic ſm Henri. de gan. in quolibȝ q ſi qs nō ex malitia: ſed cū cā legitima nō interſit in principio officij vel fini q non oportet a capite reincipere vel finē perficere ꝓpter ꝑfectionē charitatis: qua vnū corpus reputant. ⁊ qd vnus dixit extimatur alter dixiſſe. Et hoc verū niſi chorus multū in principio ꝓceſſiſſet: vel multū de fine reſtaret. hec ille.

17 ❡ Utrū teneat qs dicere id qd ſȝ ꝯſuetudinē chori aliquis ſolus dicit vl' aſſociatus: qñ dicit officiū in choro. R. q nō ſm Pe. de pal. in. iiij di. xv. q2 id qd dicit vnus reputat dici ab oib⁹ qñ ex aliqua rationabili cauſa ita eſt conſuetū vt ſolus tale quid dicat.

18 ❡ Utrū dicens officiū ſi pretermittat vnā horā ex obliuione vel quid ſil'e. puta lectioneȝ vel pſalmū teneat iteꝝ reiterare totū. R. vt colligo ex doctrina Inno. vbi. ſ. ⁊ ſequit Landul. q n̄ ſed ſufficit ſupplere qd omiſſū eſt. Qñ q dimiſit hymnū vl' pſalmū primi nocturni cū aduertit: ⁊ eſt in. iij. nocturno. nō oȝ reincipiat diſturbando offm̄: vel q dixit tertiā ⁊ aduertit nō dixiſſe primā non oȝ dicat iterū tertiā. Sed poſt offm̄ ſuppleat omiſſū: ⁊ doleat de negligentia. Dicit Pe. de pal. vbi. ſ. q q notabilit male dixit offm̄: ſi vult euadere mortale dȝ redicere totū. Sȝ ſi modicū dimiſit: puta pſalmū vel ꝟſū vl' dictiōȝ tenet illud repetere p⁹ offm̄ vl' aliqd loco eius dicere: ſi vult euadere pctm̄ veniale.

❡ Utrū debeat dicere pr̄ nr̄ poſt horas. R. q ſic. poſt veſperas ⁊ matutinū. de cōſe. di. v. c. id ſemp. ⁊ de cōſuetudine dr̄ in fine oīm horaꝝ: q2 matutinū accipit ꝓ oī officio vſqȝ ad nonā ⁊ ꝓ veſpere oē aliud qd reſtat: vt pȝ ī. d. c. id ſemp. ⁊ c. conuenit. ibidem. 19

❡ Qua hora ſunt dicēde hore canonice. R. dñt dici tempore ſuo. ſ. matutinum in nocte: prima in ortu ſolis. Et ſic de ceteris: niſi ex neceſſitate vt hic. ī. dicam. 20

❡ Sed nunqd in ſero poterit qs dicere matutinū ſine pctō. R. vt ex p̄dictis pȝ. q ſic. ſi ex rōnabili cā facit. q2 ſm Tho. in quol'. Meli⁹ ē ſi deo debitas laudes p̄ueniendo reddam⁹ ⁊ alia honeſta officia poſtea faciam' q̄ȝ ſi ꝑ vnū aliud impediat. Secus eēt ſi faceret nō ex rōnabili cā: q2 ſic eēt pctm̄. ar. c. clericus. e. l. i. xci. di. 21

❡ Utrū ſit mortale pctm̄ nō dicere horis debitis ſine cā rōnabili. R. q nō. niſi qs faceret ī cōtemptū dei vel eccl'ie: cū nullū ius p̄cipiat q dicat horis debit'. niſi cle. i. de cele. miſ. q videt p̄ceptiua pp ꝟbū ſancim⁹. ſ. q offm̄ horis debitis ī cathedralib⁹ regularib⁹ ⁊ collegiatis eccleſiiſ deuote pſallat. Et iō credo q peccarēt mortalit p̄lati. ſi ī p̄fatis eccl'iis horis debitis nō facerēt dicere: ⁊ ēt illi q vl' ſūt bñficiati in p̄fatis eccl'iis vel ſubditi p̄latoꝝ regulariū: cū ipōnit eis a p̄latis ſi n̄ dicerēt. Nec accipias horā debitā ita ad punctū: ſed groſſo mō ⁊ largo: ſicut dicere matutinū in aurora vel q̄ſi cenſeat ī media nocte: ⁊ hmōi. al's āt a ꝑticularib⁹ ꝑſonis vl' in aliis eccl'iis a p̄dictis nō dicere horis debitis erit pctm̄ veniale ſine rōnabili cā. Ex cā ꝟo rōnabili ēt ī p̄dictis eccl'iis liceret. vt puta q2 ꝓceſſio eſt fienda vel p̄dicatio ⁊ hmōi. Et ꝓpterea preueniunt tempus debitum. 22

❡ Utrū matutinū ſit dicendū anteq̄ȝ miſſa dicatur. vide. ī. miſſa. §. xliij. 23

❡ Utrum idem ſit de prima. vide ibidem. 24

❡ Ubi dñt dici hore canonice. R. q in eccl'iis 25

+ presbiter de celeb[illegible]

vt nõ.gl.xcij.di.in.c.fi. Sed hoc intelligo q̃ ad clericos q in ipſa ſũt bñficiati pp̄ xp̃ũ poſitũ i.d.c.fi.eccl'e deputat⁹.ğ videt̃ cleric⁹ bñficiat⁹ q̈ peccet mortalit̃ ſine rõnabili cã ibi ñ dicẽs officiũ:q: dicit ibi tex.in.d.c.fi.q̈ q ñ ꝯuenerit deponat̃ a clero.⁊ q̃ ad eccl'ias collegiatas vel regulares.clarũ'eſt q̈ eſt de precepto:vt ibi dicat̃.vt p̄z in cle.i.de cele.miſ.nõ. Inno.in.c.i.ď cele.miſ.quo ad alias non credo.

16 ❡ Sed nũqd peccet totiẽs mortalit̃ quotiens ñ ꝯuenit cleric⁹ bñficiat⁹ vl'religioſ⁹ ad choꝝ ſine rõnabili cã.R.q̈ ñ credo.q: materia nõ videt̃ ita ponderoſa:ſ3 qñ duceret in ꝯſuetudinẽ vel qñ offm̃ eccl'e pateret̃ iacturã in celebratõe tũc nõ excuſarẽ a mortali. Et ſic limito ⁊ intelligo.d.c.fi.ex aliq̃ tñ rõabili cã:l3 p̄latis ⁊ alijs ſe abſentare:dũmõ offm̃ dicãt eũdo vel ſtãdo in domo ſua. Nec ob.c.ep̃s. de ꝯſe.di.iij. Q̃ȯ videt̃ innuere ſufficere ep̃o.ſi die dñico ad eccleſiã ꝯueniat.q: illud.c.nõ dat lnĩam abſentie ſed nõ vult vt ꝓ alia cã q̃3 infirmitatis ⁊ ſilis abſit dieb⁹ feſtiuiſ.Et q̈ alijs dieb⁹ debeat intereſſe facit.c.ꝑuenit ad nos.vij.q.i.⁊.c.ep̃s vilem.xli.diſ.ceſſante.intellige impedimento.

17 ❡ Quo ad attentionẽ ſeu deuotionẽ. Querit̃ vtrũ peccẽt mortalit̃ nõ dicẽtes offm̃ deuote ⁊ ſtudioſe.R.glo.in cle.i. in verbo fruct⁹. de cel. miſ.t3 q̈ ſufficit dicere ore:l3 nõ corde.Et cũ ca ꝯcurrũt multe canoniſte in.c.dolentes.de cele. miſ.Alij ãt tenẽt q̈ ẽ de p̄cepto vt dicat̃ deuote ⁊ ſtudioſe p.d.c.dolenteſ.Vt ſic deuotio denotet attẽtionẽ:⁊ ſtudioſitas modũ dicẽdi.S3 tu dic ſm̃ Pe.de pal.in.iiij.di.xv. q̈ attentio ad officiũ ſicut ad qȯlibet bonũ opus põt reqrĩ duplex. Primo vt offm̃ ab intẽtiõe ꝓcedat. ⁊ iſto mõ attentio reqrit̃ ad officiũ.nõ ſolũ ꝓpt̃ meritũ:ſ3 ẽt ad euitãdũ pctm̃:q: nullũ opus ẽ meritoriũ niſi ex intentõe ꝓcedat. alit̃ nõ eſſet humanũ:cũ hõ ſit hõ p rõnem ⁊ volũtatẽ.Similit̃ ad euitandũ trãſgreſſiones p̄cepti:q: p̄ceptũ dat̃ hoibus.Et iõ o3 q̈ nõ ꝓcedat ex ſola imaginatõe q̃ cõis eſt nobis ⁊ brutꝭ.S3 ex deliberatõe q̃.reqrit attentionẽ.Scdo mõ vt totũ offm̃ attentio ꝯcomitet̃ actualit̃⁊ hoc nõ reqrit̃.nec in officio nec in alijs bonis orõnibus vl'opib⁹:q: ẽ ĩpoſſibilil' hũani fragilitati.Reqrit̃ tñ q̈ orãs ſcient̃ nõ diſtrahit mẽtẽ ab offo q: h nõ poſſet eſſe ſine mortali pctõ vel veniali Nã euagatio q̃ ẽ p̄ter intẽtionẽ ⁊ pp̄ p̄cedẽtẽ occupatõe3 licitã nõ eſt pctm̃.Sec⁹ ſi pp̄ illicitã.Sed euagatio q̃ eſt aduertentis ⁊ ſolu3 ſm̃ actũ interiorẽ:l3 ſit temeraria ⁊ grauis forte:ñ tñ eſt mortale niſi pp̄ ꝯtẽptũ:q: eccl'a nõ h3 iudicare de interiorib⁹ actib⁹ mere pp̄ qȯ miſter eccl'ie l3 dicẽdo offm̃ aliud cogitet:ñ videt̃ trãſgreſſor p̄cepti ex natura facti.Si ãt euagatio mẽtis ſit ex h q̈ aliqs ſcient̃ ſe occupat in actu exteriori q nõ ſecũ patit̃ attentionẽ:ſic videt̃ cẽ mortale pctm̃ ⁊ directe ꝯ p̄ceptũ.c.dolentes.ď cele.miſ. vbi p̄cipit̃ vt ſtudioſe parit̃ ⁊ deuote dicat̃.h nõ obſeruant q occupantes ſe in actu exteriori ſcient̃ ſibi attentionẽ ſubtrahũt. Idẽ Tho.i.iiij.di.xv. dic̃ q̈ qñ aliqs mẽtẽ ex ꝓpoſito diſtrahit ad alia ĩ orãdo:ſine culpa nõ ẽ:⁊ p̄cipue ſi in alijs ſpõte ſe occupat q̃ mẽtẽ diſtrahũt:ſic̃ ſũt extiora opa.Et ſi mens ad ꝯriũ euaget̃:erit culpa mortalis.Si ãt ſine h q̈ ꝑcipiamus:mens ad alia euaget̃:vel culpa caret: vel ꝑuiſſima erit:niſi p̄cedẽs cogitatio:ex q̃ ꝯtigit euagatio talis eſſe dicat̃ in culpa.hec ille. Et h tenes limitando tñ dictu3 Tho. verũ quo ad orõnem que eſt de precepto:ſic̃ ẽ offm̃:⁊ hmõi nõ ãt q̃ ad orõnẽ q̃ ex deuotiõe eſt ⁊ volũtate ſolũ. Aduerte tñ ſm̃ Tho.xxij.q.lxxxij.ar.i. q̈ deuotio nihil aliud eſſe videt̃: q̃3 volũtas q̃dã ꝓmpte ſe tradẽdi ad ea q̃ ꝑtinent ad dei famulatũ. Silr̃ attẽde ſm̃ Tho.in.iiij.di.xv.q̈ reqrit̃ur q̈ attẽtio remaneat in orõne:nõ p eſſentiã actus:nec ſufficit q̈ ſit in habitu ſolũ:ſed q̈ ſit ſm̃ virtutẽ q̃ ẽ mediũ qd inter p̄dicta duo. Et tũc videt̃ manere ſ3 virtutẽ:qñ accedit ad orõnẽ cũ intẽtiõe aliqd impetrãdi vel deo debitũ obſequiũ reddẽdi.ẽt ſi i ꝓſecutõe mens ad alia rapiat̃:niſi tãta ſit euagatio q̈ oĩno depeat vis prime itẽtiõis. Et iõ o3 q̈ ſepius hõ cor reuocet ad ſeip̄m. Et ex his p̄3 qd tenẽdũ de ꝯfabulãtib⁹ ⁊ al's diſſolutões faciẽtib⁹ ĩ offõ. aut ipſũ dicẽtib⁹ faciẽdo aliqȯ exercitiũ manuale:qȯ bene nota. Et ſm̃ predicta intellige ⁊ limita. d.c.dolentes.⁊ doc.ibidem.

❡ Vtrũ clericus cãtãs i eccleſia offm̃ diuinũ vt placeat populo peccet.R. Pa.i.c.vt quiſqs de vita ⁊ hone.cle.q̈ ſic grauit̃. Vnde dicit Iſido. Deu3 moribus ſtimulat qui populũ vocibus mulcet. Facit qȯ dr̃ ⁊ notat̃.xcij.di.c.i.⁊.ij De quo tamen vtrum ſit mortale vel veniale vel nullum. Dic vt.j. Placere. 28

HOnor future vite eſt filia luxurie inq̃3tum reputat bonũ eternũ vt bonum arduũ:q: propter delectationes venereas non appetit:imo faſtidit bona eterna ac ſi nõ eſſent ardua ⁊ ſũma.

HOſpitale qđ alio vocabulo dr̃ ſinodochiū: ali
ud dr̃ r̄ligioſū: aliud nō religioſū. Ho
ſpitale religioſū dicitur quādo auctoritate epi
ſcopi edificatū eſt. c. ad hec. de religi. domi. ⁊
tūc pertinet ad ipſum epiſcopū: non vt diſpo/
nat đ redditib⁹ ad libitū: ſed vt ordinet vt diſ
pēſent ad vſū deſtinatū. ar. cle. q̄ꝛ contingit.
de reli. do. Hoſpitale qđ nō eſt religioſum eſt
illud quod ſine auctoritate epi cōſtructū ē: nec
epiſcopus pōt ſe de eo intromittere. ſed patro
nus q edificauit ad libitū diſponet: vt in. c. inter
dilectos. ⁊ ibi p Inno. de dona. Et q̄ꝫuis eps
exercuerit ibi vnū ius epiſcopale: nō pōt tñ p
hoc alia exercere ſm Fede. conſi. xxv. quia de
poſſeſſione vnius articuli non eſt inferēdum
ad alios articulos: vt in. c. cū contingat. de de/
ci. Nec obſtat c. primū. de reli. do. q̄ꝛ locus de
quo loqtur neceſſario debebat eē ſubiect⁹ ali
cui epiſcopo. ⁊ ideo preſumitur pro eo qui exer
cuit vnū ius in eo. Simile infert Jo. an. in re/
gula. quod alicui. lib. vi. i mercurialibus qđ pa
tronus qui exercuit ius preſentādi. alio nō ap
parēte preſumitur patronus ex quo ius patro
natus ad aliquē debet pertinere ⁊ alius nō ap
pareat. niſi iſte q exercuit actus patroni: nō ſic
in caſu noſtro: q̄ꝛ hoſpitale neceſſario nō eſt re
ligioſum: vt patet. Limita tamē hoc verum: q̄
epiſcopus nō poteſt ſe itromittere quādo nō
eſt religioſum. ſm Pa. in. c. i. ⁊. c. de ſinodo/
chijs. de reli. do. verū niſi patronus qui ipſuꝫ
edificauit eſſet mortuus: q̄ꝛ tunc ad curam epi
ſcopi pertineret vt voluntas defuncti pia mā/
daretur executiōi: vt videtur tex. in auten. đ ec
cleſi. titu. §. ſi quis edificatione. ⁊. §. ſeq. Unde
lꝫ talis locus nō teneatur epiſcopo reſpōdere:
in epiſcopalib⁹ tamen epiſcopus curam habe
re poteſt ex quo pius locus eſt. Quod verū ē
niſi teſtator qui ipſū edificauit aliter expreſſe
diſpoſuiſſet: q̄ꝛ illud ſeruanduꝫ. vt in dicto. §. ſi
quis. Ex quo patet q̄ quilibet poteſt hoſpitale
edificare etiam cum oratorio. ſm Hoſtien. ⁊
Panor. in dicto. c. ad hec. ſine alia auctoritate
Sed i oratorio non poteſt celebrari ſine licen/
tia epiſcopi. de conſecra. diſt. i. c. unicuiqꝫ. ⁊. d.
c. inter dilectos.
1 ¶ Quis poteſt preficì p rectore hoſpitalis. R
Pa. in. d. c. de ſinodochijs q̄ religioſi nō poſ/
ſunt deputari niſi talia hoſpitalia habeant cu
rā animarꝫ: vl' niſi hoſpitale eſſet ſubiectū mo
naſterio: ⁊ monachus deputaret per abbatem
tanq̄ꝫ obedientiari⁹ ſm Fede. cōſi. clv. Clerici
ſeculares poſſūt eſſe rectores. ſed non poſſunt
habere in titulū beneficij. vt in cle. q̄ꝛ contin/
git. de reli. do. ⁊ cle. per litteras. de preben. Lai
ci omnes poſſūt inſtitui rectores: dūmodo ſint
viri idonei ⁊ prouidi ⁊ boni teſtimonij: q ſciāt
velint ⁊ poſſint loca ipſa ⁊ iura eorū vtiliter re
gere: vt in cle. predicta. quia contingit.
¶ Quid debēt facere p̄dicti rectores. Reſpon. 2
q̄ debēt ad moduꝫ curatorum ⁊ tutorum iu/
ramentū preſtare ac inuentarium facere de bo
nis ipſorū locorū ⁊ annuatim reddere ratio/
nem ordinarijs ſub quib⁹ ſunt vel ab eis depu
tatis: alioquin collatio: puiſio: ⁊ ordiatio tali/
um eſt nulla ipſo iure. vt in. d. cle. q̄ꝛ cōtingit.
Uerum q̄ꝛ nō extenditur hoc ad hoſpitalia mi
litariū ordinum aut aliorū religioſoꝝ. Preci/
pitur tamē omnib⁹ rectoribus ſub obteſtatō
ne diuini iudicij ⁊ per obedientiā vt redditus
in vſus pauperū conuertant ⁊ non in alios. re
ctores tamen militariū ⁊ religioſoꝝ hoſpita/
lium ſufficit puideāt ſm eorum ordinum in/
ſtituta ⁊ antiquas obſeruātias pauperib⁹. qđ
eſt limitandum qñ quod ſupereſt exponūt p
fide vel pie. al's nō excuſantur ſi male expen/
dunt in nō pios vſus: q̄ꝛ negari nō poteſt: qn
tales redditus ſint inſtituti propter pios vſus
¶ Quid de adminiſtratiōe ſacramentorum ⁊ 3
celebratiōe in ipſis hoſpitalibus pauperibus
ibidē. Reſpon. q̄ debet ſeruari antiqua con/
ſuetudo quo ad exercēda ⁊ miniſtranda ſpiri
tualia ſupra dicta. vt in. d. cle. q̄ꝛ contingit.
¶ Precipit omnib⁹ ad quos de iure vel cōſue 4
tudine vl' ſtatuto vl' priuilegio ptinet cura ho
ſpitaliū q bona depdita alienata indebite in
ſtatū debitū reducāt ⁊ reforment vt rectores
iuxta facultates prouētuū inſiſtāt ſuſtētatiōi
⁊ receptiōi miſerabiliū perſonarū. In quo ſi
negligētes fuerūt ordinarijs iniūgitur: vt ipſi
ſi nō ſunt exempta auctoritate propria. Si ve
ro exempta ſūt auctoritate apoſtolica compel
lant ad predicta facienda per cenſuram eccleſi
aſticam compeſcendo tā eoſdem q̄ꝫ quoſcūqꝫ
ꝯtradictores cū dantibus auxiliū ꝯſiliū vel fa
uorem. Non obſtantibus quibuſcunqꝫ priui
legijs quo ad hoc. d. cle. quia contingit.

HOſpitalis quomō debꝫ eſſe cleric⁹ vide ſupra
Clericus. iij.

HOſtiarius dr̃ idē qđ ianitor nā i veteri teſtō.

p̄mi paralipo. v. Poſtiarij electi ſunt ad cuſto
diā templi vt nō ingrederet̄ in illud imundꝰ
ſpūs in oi re. Vñ hoſtiarij dicti ſūt eo q̄ p̄ſint
hoſtijs tēpli. Ipſi eni tenētes claues oia intꝰ
extraq̄ʒ cuſtodiūt atq̄ʒ iter bonos ⁊ malos ha
bētes iudiciū fideles recipiūt ⁊ infideles abij-
ciunt. xxi. di. cleros. in fi. ⁊. xx v. di. perlectis

Hoſti ſeruāda ē fides ꝓmiſſa. xxiij
q. i. noli. ⁊. xxij. q. iiij. innocēſ
Qd̄ limita. vt. j. Iuramentū. v. §. xvij.

Humilitas vera requirit tria
Primū ſui ipſiꝰ
nihilationē. hoc eſt q̄ reputet ſe oibus
viliorē. Et lʒ cognoſcat ſe habere aliqua dona
dei que alij non habent. tanto magis debet in
ſe vileſcere cogitans q̄ ſi deus talia alijſ dediſ
ſet gratiores deo eſſet q̄ʒ ipſe. Et ſic cum veri-
tate poteſt ſe exiſtimare viliorem omnibus ⁊
magis ingratū. Et hoc eſt quod volunt dicere
Bedda in omel. ſabbati tertie dñice quadra-
geſime. Cū alium inquit peccantē conſpicimꝰ
mox aium deorſum inclinemus. ⁊ q̄ʒ abiecti ex
nr̄a fragilitate ſumus. ſi nos diuina pietas nō
ſuſtētet humiliter inſpiciamus. hec ille. ⁊ Io.
xiij. Cum feceritis hec oia dicite: q̄ꝛ ſerui inu-
tiles eſtis: quaſi dicat ex conſideratione humi
li obligationis quam habemus: q̄ꝛ cuʒ augent̄
dona rationes etiam creſcunt donoꝝ. Scd̄m
promptam aliorum obtemperationē. Vñ de
tenen. c. niſi cum pridem. tunc veram humili-
tatem oſtendis cū p eam locum ſublimeʒ effu
gies. ⁊ tñ p obedientiam non dimittes. Nam
vera humilitas facit vt quiſq̄ʒ magis alijs d̄
ſe credat q̄ʒ ſibi ipſi: q̄ꝛ dicit Gre. ſi ſe meliorē
alijs non crederet nequaq̄ʒ alioꝝ conſilia ſue
deliberationi poſtponeret. Et hoc verū in oi
dubio q̄ potius debet alijs credere q̄ʒ ſue opi
nioni. ſecus in alijs. Tertiuʒ qd̄ requirit humi
litas eſt: vt dona dei que in ſe habʒ abſcondat
⁊ ſe ſolum vilem ab extra demonſtret: niſi in-
quantū honoꝝ dei ⁊ bonū proximi aliud reqrit
Nam non eſſet humilitas qñ pro ſalute proxi
mi ⁊ ad edificationem aiarum poſſet oſtende-
re ⁊ predicare dona dei que habet ſi ea occulta
ret. q̄ꝛ dr̄ Matth. v. Luceat lux veſtra ⁊c̄. Nō
tamen debet magis vileſcere in apparentia q̄ʒ
importet conditio ſua ⁊ qualitas reſpectu eo-
rum cū quibꝰ viuit: q̄ꝛ ſic potius eſſet ſuperſti-
tio q̄ʒ humilitas. xli. di. c. quiſq̄s rebus. in p̄n.

Iactantia ꝓprie importat q̄
hō verbis ſe extol-
lat ſcd̄m Tho. xxij. q. cxij. ar. i. Et patet ex
c. imitare. vi. q. i. Et procedit ſm̄ Grego. in li.
xxiij. moraliū. Aliqñ ex ſupbia ſicē a cā interius
motiua: q̄ꝛ ex hoc q̄ quis p arrogantiā interiꝰ
ſupra ſe eleuat̄. plerūq̄ʒ exteriuſ maiora quedā
de ſe iactat. Et propterea ponit̄ a Grego. ibi
dem. Tertia ſpecies ſuperbie: lʒ non ſit idē qd̄
ſupbia: ſed eſt tanq̄ʒ a cā impellēte. Aliqñ xo
ꝓcedit ab inani gloria. ſicut a cā finali inquā-
tū. ſ. iactator intēdit: q̄ p ſuaʒ iactantiā gloriā
ꝯſequet̄. Et iō ponit̄ ēt a Gre. filia inaniſ glo
rie ratōe finis. vt not. Alex. de ales. xxij. ti. co.
¶ Vtrū iactātia ſit peccatū mortale. R̄. vt col 1
ligo ex Alex. ⁊ Tho. vbi. ſ. q̄ ſic quadruplicit̄.
Primi duo modi ſunt inq̄ʒtum conſiderat̄ ex
ſe. Scd̄i duo inq̄ʒtum cōſiderat̄ ex cā vel fine
Primo eſt mortale peccatū qñ iactator ꝓfert
qd̄ eſt ꝯ gloriā dei. ſicut ille d̄ q̄ Ezechie. xxviij
Eleuatū eſt cor tuū: ⁊ dixiſti deus ego ſuʒ. Ta-
les ſunt qui iactant ſe ſuis meritis habere aliq̄
dona dei: vel a ſe habere: vel illi qui de peccatiſ
mortalibus que fecerunt vel non: iactant ſe: vt
ſtrēnui videant̄: vel etiā laudāt alios ⁊ iactāt
de pctis mortalibus que fecerūt: vt no. glo. in
c. ſūt plurimi. vi. q. i. Secus eſſet de veniali: q̄ꝛ
nō eſt contra deū. Scd̄o eſt peccatuʒ mortale
qñ iactantia eſt ꝯ charitatē ꝓximi: ſicut cū qs
iactando ſe prorumpit in contumeliā ꝓximi:
ſicut phariſeus Luce. xviij. Non ſum ſicut ce-
teri: velut ⁊ hic publicanus. al's aūt iactare ſe
de eo qd̄ nō eſt contra gloriā dei vel charitatē
ꝓximi ex ſe eſt veniale. Tertio eſt mortale pec-
catū qñ ꝓcedit ex tali ſuperbia vel vana gloria
que ſit mortale peccatū. Si xo nō erit morta
le peccatum talis ſuperbia vel vana gloria: ſic
nec iactantia ex eis procedens. Quomō aūt ſu
perbia vel vana gloria ſit mortale. vide ſuper-
bia ⁊ vana gloria. Quarto eſt mortale qñ pro-
cedit p appetitū lucri in dānū ꝓximi notabile
ſicut cū quis ſe iactat magnū medicū: aduoca
tū: peritū: mltas ſanctitates facere: ſicē ceratani
⁊ hmōi: qui falſe in nocumentū ꝓximi ſe iactāt
ſecus ſi nō eēt in nocumētū ꝓximi: q̄ꝛ eēt veni
ale pctm̄. Intellige ēt ſi ſit nocumentū alicuius
importātie: q̄ꝛ id quod minimū eſt: rō apprehē
dit quaſi nihil. ij. phi. niſi intenderet etiam no-
cere in multo: ſi poſſet.
¶ Vtrū iactantia poſſit eſſe in factis ſicē in di- 2
ctis. R̄. q̄ ꝓprie nō: ſed equiualēter ſic: ſicut cū
qs in veſtibus: in equis: in domibꝰ: in ꝯuiuijs
in familia: in pulchritudine: ⁊ hmōi. vt appa-

reat diues de magna domo ⁊ nobili ꝓſapia:
⁊ huiuſmodi. Et ſic erit mortale peccatū: ſicut
iactātia in dictis: ſi ꝑdicta que facit ſint ꝯ glo
riā dei ⁊ charitatē ꝓximi. vel ex ſuperbia ⁊ va
na gloria mortali vel in deceptionē proximi.

Iconomus

Iconomus dr̃ cui res eccleſia/
ſtica gubernanda
mādatur. vt. lxxxix. di. q: in quibuſdam ⁊
idē eſt iconomus ꝙ ſindicus: ⁊ dz eē cleric⁹ nō
laicus: vt patet in. d. c. ⁊. c. indicatū. ibidē. ⁊ in
c. qm̄. in quibuſdam. xvi. q. vij. de quo dic vt. j.
laic⁹. §. i. Sed aduerte ꝙ eſt differentia int̃ ac/
torem ꝓcuratorem ⁊ ſindicum ſeu iconomū
ſm glo. i. c. erga epm̄. ij. q. vij. q: actor cōſtituit̃
a nō dn̄o ⁊ auctoritate iudicis: ⁊ ad pn̄tes lites
tm̄. Procurator vero ſp a vero dn̄o cōſtituit̃:
ſiue ad vnā litē: ſiue plures: ſiue pſētes ſiue fu/
turas. Sindicus autē ſiue iconom⁹ ab vniuer
ſitate ꝯſtituit̃ ſeu a collegio: ⁊ ad vnā cāz ⁊ plu
res ⁊ pn̄tes ⁊ futuras: ⁊ auctoritate epi. ꝺ iura.
calū. c. iperatoꝝ. in fi. Canō tn̄ oēs adminiſtra
tores eccl'e: vocat ꝓcuratores. i. q. iij. ſaluator.
vide glo. ibidē. ⁊ i. ꝺ. c. ipatoꝝ. cū ſuis allegatio
nibuſ. Tenet tn̄ Pa. in. d. c. imperatoꝝ. ꝙ ſi ad
vnā certam cām ſolum conſtituit̃ ꝙ pōt fieri
ſine auctoritate ſuperioris. al's non.

Idulia

Idulia eſt quedā reuerētia ſiue
adoratio. de qua. ꝫ. Ado
ratio. per totum

Ieiunium

Ieiunium ſm. S. Bo. in. iiij.
di. xv. parte. ij. ar. i
q. iiij. dr̃ cōmuniſſime ꝓ abſtinentia ab
oī mortali. Iſa. lviij. Nōne hoc eſt ieiuniū qꝺ
elegi diſſolue colligatiōes colli tui. dr̃ ēt cōiter
oīs afflictio que conſiſtit in vigilijs flagelliſ ⁊
diſciplinis. Proprie āt dr̃ ieiuniū afflictio car
nis ꝑ ſubtractionē cibi ⁊ potus factū ſm inſti
tutionē eccl'ie. Et ſic diffinit̃ ieiuniū ſm Goſ
fre. eſt ſubtractio prandij: ⁊ poſt cenā cuiuſlibꝫ
cibi priuatio vſqꝫ in diē ſequentē. ⁊ abſtinētia
a carnibus ⁊ trahentibus ſementinā originē
ab ipſis. vt a lacte a caſeo ⁊ ouis. Elicit̃ hec dif
finitio. iiij. di. c. deniqꝫ. Et ponit̃ a Pa. in ru/
brica. de obſeruatiōe ieiunioꝝ. Pro cuius de/
claratione queruntur dubia infraſcripta.

¶ Vtꝝ ſit aliq̄ hora determinata in q̄ in dieb⁹
ieiunioꝝ ſit comedēdū. videt̃ ꝙ ſit cena. ibi p⁹
cenā: ergo vſqꝫ ad cenā eſt abſtinendū. Sꝫ bre
uiter notandū eſt ꝙ in iure nulla hora eſt deter
minata ꝓ comeſtione in die ieiunij: niſi ſolum
hora veſperoꝝ tpe quadrageſimali. vt in. c. ſo
lent. de cōſc. di. i. que ideo deputata eſt vt ſicut
celebratis veſperis non reſtat aliud officiū di/
urnū: ſic fictōne iuris videamur. ꝺ. dies ieiuna
re. de quo ꝑ Archi. in. d. c. ſolent. Et per Pa. in
rubrica. de obſer. ieiu. Et ideo ſeruanda eſt con
ſuetudo circa horā comeſtionis que cōiter eſt i
hora none vel circa ſm Archi. in. d. c. ſolent.

¶ Sed nunqd frangit ieiuniū q an̄ pfatā horā
māducat. R. videt̃ ꝙ ſic. in. xl. ꝑ tex. in. d. c. ſolēt
qꝺ dicit ꝙ nō ſunt credendi ieiunare q anteqꝫ
veſpertinū celebret̃ officiū māducāt in. xl. Sꝫ
nō credo ēt in. xl. frangat ieiuniū q an̄ ſtatutā
horā comedit ēt ſi ꝑ notabile ſpatiū ꝓueniat
niſi faceret in fraudē ieiunij: q: ſi quis attēdat
ad verba prefati. c. ſolent. potius loquit̃ de pfe
ctione qꝫ de neceſſitate. Et lꝫ glo. in. xxv. diſ. §.
al's ea demū teneat ꝙ ſit pctm̄ mortale an̄ horā
comedere. Tn̄. c. i. ꝺ ꝯſe. di. iiij. qꝺ allegat ꝓ ſua
opinione nihil facit pro ea. Melius forte face
ret pro ea. c. vtinā oī tpe. lxxvi. di. qꝺ innuit cō
ſuetudinē pn̄ie eſtimādā legē. qꝺ quidē admit
terem qn̄ talis conſuetudo eſſet introducta ea
mente vt frangeret ieiuniū qui an̄ predictā ho
ram comederet: qꝺ quidē nō credo niſi vt dixi
qn̄ in fraudē ieiunij fieret. Et iō cōcludo cum
Aug. in. d. §. al's ea demū: qꝺ quotiens qs cor
pore ſanus alijs ieiunantibus prandere volue
rit. ſ. ante horā qꝺ eſt pctm̄ veniale. Et ſic tene
Si vero ex cā rōnabili nullū pctm̄ erit: qꝺ qui/
dē tꝫ ēt Inno. in pfata rubrica. Et ſic dicit de/
bere intelligi. d. c. ſolent. Aduerte tn̄ ſm doctri
nā ſcti Tho. in. iiij. di. xv. ꝙ vbi hora comeden
di in die qn̄ nō ieiunat̃ eſſet hora tertie. In die
ieiunij hora comedendi eſſet ſexta. Vn̄ dicit ꝙ
q: ieiuniū eccl'e dꝫ eē penale ⁊ ſatiſfactoriū. Iō
ſupra tp̄s cōiter comedendi aliqd addit̃ nō āt
tantū ꝙ penitus humor cibi aſſumpti exſiccet̃
aut virtus naturalis debilitet̃: vn̄ ꝑuo reſiduo
tpe. ſ. a ſexta vbi cōiter ſumit̃ cib⁹ nona occur
rit in qua cibus ſm inſtitutionē eccleſie ſumen
dus eſt in diebus ieiunij. hec ille. Ex quo pꝫ ꝙ
ſi eſſet tertia veniret. vi. Qꝺ bene not.

¶ Vtrū plus qꝫ ſemel comedere ſit frāgere ie
iuniū. R. ꝙ varia fuit doc. opi. Goſ. ⁊ cōit the
ologi in. iiij. ſen. tenent ꝙ ſic. ſi comedat ꝑ mo/
dū cibi. Et iō idiffinitiue dr̃ cuiuſlibet cibi pri
uatio. Secus ſm eos ſi aliqd ſumeret̃ ꝑ modū
medicine: ſicut ſunt electuaria ⁊ hmōi. Et ſm
Inno. in Rica. de obſer. ieiu. ſolū licēt ꝓ remo
uenda infirmitate vel fugienda. Sed ꝓ ꝯſer/
uanda ſanitate: vbi nō eſt ſignū infirmitatis:

nō lȝ niſi q̄tenus lȝ vti alijs cibis. Alij tenēt ꝙ nullo iure cauetur ꝙ ſoluȝ ſemel in die ieiunij comedamus. Et propterea dicūt licere pluries in die comedere ſine fractiōe ieiunij: dūmodo fiat ex rōnabili cā: ⁊ ſm conſuetudinē illoꝝ inter quos viuit. Et hui⁹ opionis vr̄ fuiſſe Pa. i prefata R̄ica. Rō ſm eū: q2 cū non habeamus ius ſpecificum recurrendū ē ad cōſuetudineȝ loci. Facit. c. vtinā. lxxix. di. Et ad dictū Ho. in. c. ij. eo. ti. qui dicit ꝙ ꝯſuetudo in ieiunijs indictis ab eccleſia nihil pōt facere. Dicit veruȝ qñ ꝯſuetudo ex toto aufert ieiuniū: ⁊ nō hȝ rōnabilē cāȝ in ſe. ſed fuit inducta vt hoīes ſe vētri dedicēt pp t̄palia gaudia. al's ſecus vt no. gl. in. d. c. ij. Et ꝑpterea dicit idē Pa. putareȝ tñ ꝙ aliqd comedere ꝓ collatōe de ſero magis ad ſuſtentationē nature q̄ȝ ad delitias non ſit peccatū nec frāgere ieiuniū: dūmodo fiat ſm ꝯſuetudinē loci ⁊ tēperate. hec ille. Facit pro h̄ qd̄ no. Inno. in. d. rubrica ꝙ prādere pluries i die ieiunij eſt cōtra ꝯſuetudinē approbatā eccleſie: ⁊ ſic vr̄ ſentire ꝙ nō ſit de iure ſpecifico. Itē Inno. dicit ibidē ꝙ ciſtercienſes fecerunt ſtatutū vt ſeruiētes alijſ aliquid ſumāt i die ieiunij ⁊ licite. Itē ꝙ ſeruiētes dn̄is qui faciunt credentiam nō frāgūt ieiuniū. Mihi vero vr̄ ꝙ opio que tȝ ꝙ ſolum ſemel debeamus comedere ſit verior. ſi non verba: ſed mētem legis volumus amplecti in. c. q̄dragesima. de ꝯſe. di. v. Et iō cōcludo ꝙ comedens plus q̄ȝ ſemel in die aliquid eoꝝ q̄ cōiter in cibum ſolent ſumi: vt panem fructus ⁊ herbas: q2 etiā ſci: herbis vſi ſunt ꝓ cibo frāgat ieiuniū niſi comeſtio ordinet̄ potius ad medicinam q̄ȝ ad cibuȝ reſpectu itentōis comedētis ⁊ principal'r ex modo ⁊ quātitate ſumptum ad id ordinet̄: lȝ conſequenter aliq̄liter nutriat: vtputa q2 indigens potu ⁊ timēs ne dilaueт ſtomachū ⁊ noceat aliqd ſumit ſiue ſit electuariū ſiue etiā panis vel fructus ⁊ hmōi: ꝓ euitando nocumēto potus nō ad ſuſtentationē ꝙ non frāgat ieiunium: nec reſtringo me ſolū ad electuaria vt qdā: ſed vt dixi ad panē fructus ⁊ quodcūq3 aliud qd̄ ſumitur per modū medicine. ar. c. ad eiuſ. v. di. Et hoc etiā vr̄ tenere Pe. de pal. in quarto. Cōueniētius tñ ē a pane abſtinere cum ſit pricipalior cib⁹ in vſu: niſi ſit alterat⁹: ⁊ niſi ſit carētia alteri⁹ rei. Nec obſtat ꝙ talia nutriant. q2 ſm Tho. in quarto di. xv. eccleſia nō attēdit in ſtatuēdo id qd̄ quocūq3 modo nutrire pōt: ſed id qd̄ pricipal'r ad nutriēdū ordinatū eſt. h̄ ille. Et ſic tene q2 finis legis nō fruſtrat̄ ex huiuſmodi ſumptione.

¶ Utrū pluries bibere vinū vel aquā frāgat ieiunium. R̄. Inno. in predicta rubrica ꝙ nō: ſiue añ paſtū ſiue poſt. Poſſet tñ ſm Ric. in. iiij di. xv. ar. iij. q. vij. frāgere ieiuniū: qñ vȝ qs in mane biberet vinū vl' ceruiſiā nō ad extiguendū ſiti ſed famē. Sil'r etiā nō frangit ieiuniuȝ q etiam ante paſtum comedit ficus aut polētā aut aliquid hmōi ꝑ modū medicine ne deficiat in die ieiunij ſm Pe. de pal. in. iiij. 4

¶ Quibus cibis frāgit̄ ieiuniū. R̄. ſm Ricar. vbi. s̄. ꝙ per eſum carnium: ⁊ ſic trāſeūt cōiter doc. in prefata. R̄. Archi. in. c. rogatōes. de ꝯſe. di. iij. facit. d. c. deniq3. ⁊. c. conſilium. eo. ti. De ouis vo ⁊ caſeo ⁊ alijs lacticinijs. Hoſ. in prefata diffinitione vr̄ tenere ꝙ ſil'r frāgant. Inno. in prefata R̄ica dicit ꝙ pōt ſtatui vt propī penuriā piſciū vtamur iſtis lacticinijs in alijs ieiunijſ preter quadrageſimā. Tu dic ꝙ cū nō habemus tex. expreſſum qui oua ⁊ lacticinia ꝓhibeat niſi ſolū in. xl. vt in. d. c. deniq3. ꝙ cōſuetudo ſeruanda ē in alijs ieiunijs extra quadrageſimā ſm Ricar. vbi. s̄. q. v. ⁊ Pa. in. d. rubrica. Facit. d. c. vtinā. ⁊ eſt cōis opio. Et ideo poſſunt comedi vbi ꝯſuetudo ē in oibus ieiunijs preter quadrageſime ieiunia. al's non lȝ. Non tñ diceret frāgere ieiuniū q etiā comedēt oua ⁊ lacticinia extra quadrageſimā vbi cōſuetudo non ē. qñ non per guloſitatē: ſed ex aliq̄ rōnabili cā faceret. Nota etiā ſm Hoſt. in ſum. eo. ti. ꝙ cuicūq3 cōcedit̄ vſus ouoꝝ ⁊ caſei itelligit̄ cōceſſum ꝙ etiā pōt vti ſagimine. i. lardo ar. c. preſbyter. lxxxij. di. ⁊ ibi glo. 5

¶ Utrū ieiuniū cadat ſub precepto. R̄. ſȝ Ricar. i. iiij. di. xvi. ar. iij. q. ij. iij. ⁊. iiij. q2 ieiunium aliquādo accipit̄ largiſſime, ꝓut eſt actus nature ⁊ ſic quilibet ieiunat anteq̄ȝ comedat. ⁊ iſto modo nec eſt actus virtutis: nec de precepto. Scd̄o modo accipitur large, ꝓut eſt actus virtutis abſtinētie. ſ. frenare delectatōes: guſtus: ꝑ cōparationē ad cibū ſm regulam rōnis: ſiue ſemel comedat in die ſiue pluries. Et ſic cadit generaliter oībus ſub precepto. Nō intelligas tñ ꝙ ſemꝑ mortaliter peccet quādo excedit: ſȝ ſolū quādo rō virtutis totaliter extiguitur. Et hoc eſt i caſibus quādo gula ē mortalis: de q̄ vide. s̄. gula. Tertio mō accipit̄ ꝓprie, ꝓut abſtinemus etiā ab illis quib⁹ vti poſſemus ſaluo actu virtutis. Et ſic accipit̄ i diffinitōe premiſſa ⁊ oib⁹ ſuꝑiorib⁹ ⁊ ſm cōeȝ itelligētiā vo 6

cabuli.ꝛ iſto modo cadit ſub precepto in duo/
bus caſibus.ſ.qñ ex iuramẽto qs vel ex voto ſe
obligauit.Scḋo qñ ex precepto ei īdicit̃ ab ec/
cleſia vel ab alio prelato.Facit.d.c.vtinã. ḋ cõ
ſe.di.v.c.ieiunia.

7 ¶ Sed quero qñ ꝛ quibus dieb⁹ieiuniũ indici
tur ab eccleſia.℟.ꝙ i infraſcriptis tꝑib⁹.Pri/
mo quadrageſima tota exceptis dieb⁹ dñicis
vt in.c.quadrageſima.de cõſe. di.v. vbi dr̃ ꝙ
ſumma obſeruatiõe eſt obſeruãda:ꝛ incipit in
quarta feria que precedit primã dñicã q̃drage
ſime quo ad ſeculares:vt in.d.c.quadrageſima
Quo aũt ad clericoſ icipit ſcḋa feria p⁹ dñicã
qnq̃geſime:vt in.c.deniqꝫ.iiij.di.Sꝫ cõiter te
net̃ ꝙ eſt ꝯſiliũ nõ preceptũ:ſed ſolum in quar
ta feria predicta.Scḋo quattuor tpa:vt i.c.ſta
tuimus.di.lxxvi.ſtatuim⁹:iquit vt q̃ttuor tpa
anni ab oĩbus hoĩbus cũ ieiunio obſeruentur
Prima tpa cadũt in q̃drageſima.ſ.quarta fe/
ria.ꝛ.vi.ꝛ ſabbato poſt primã dñicã quadra/
geſime.Scḋo cadunt.iiij.ꝛ.vi.feria ꝛ ſabbato
poſt pent.Tertia cadũt.iiij.ꝛ.vi.feria:ꝛ ſabba
to poſt exaltationẽ ſcẽ crucis.Vltima cadunt
iiij.ꝛ.vi.feria:ꝛ ſabbato poſt feſtũ ſcẽ Lucie.vt
pꝫ in.c.de ieiunio.lxxvi.di.ꝛ per totuꝫ. Tertio
oẽs vigilie duodecĩ apl'oꝝ ſunt in obſeruatõe
ieiunij celebrãde preter vigilias apl'oꝝ Phi/
lippi ꝛ Jacobi ꝛ bti Joãnis euãgeliſte.vt dic̃
tex.in.c.ꝯſiliũ nr̃m.co.ti.ꝛ ſunt hec.ſ. vigilia ſci
Matthie.Petri ꝛ Pauli.Jacobi.Bartolo/
mei.Matthei.Symonis ꝛ iude.Andree ꝛ
Thome.Quarto vigilia aſſũptõis dñe:vt i.c.i
eo.ti.Quinto vigilia natiuitatis dñi noſtri.in
d.c.i.Sexto vigilia oĩum ſcõꝝ ꝛ ſci Joãnis ba
ptiſte:ꝛ ſci Laurentij.ſꝫ Inno.vbi.ſ̃.ꝛ cõiter
doc.Nullo tñ iure inuenit̃ expreſſum:ſed rõne
ꝯſuetudinis hoc dicũt.qꝛ vt dicit Ricar.i.iiij.
di.xv.ar.iij.q.viij.ſi in aliqua regione ẽ aliqḋ
ieiuniũ cõſuetum qḋ tñ nõ eſt preceptuꝫ ꝑ ius
ſcriptũ nihilominus obſeruãdũ eſt ab xp̃ianis
ibidẽ.Facit pro hoc.c.cõſuetudo.di.i.ꝛ.c.eccle/
ſiaſticaꝝ.ꝛ.c.in his rebus.xi.di.Sed dico ego
veꝝ qñ cõſuetudo hꝫ oĩa requiſita:de quib⁹.ſ̃.
conſuetudo.Septimo vigilia pẽthecoſtes.vt
lxxvi.di.c.de ieiunio.Et lꝫ Gratianus teneat
ꝙ ſit de cõſilio.in.§.neceſſario.ea.di.Tñ veri⁹
vr̃ ꝙ ſit de precepto ſm glo.Jo.ibideꝫ in.d.§.
Et pꝫ euidenter in.d.c.de ieiunio.

8 ¶ Quid ſi vigilia aliq̃ruꝫ prefataꝝ ſolẽnitatũ
veniat in dñica.℟.ꝙ in ſabbato precedẽti ieiu
nãda ẽ.vt in.c.i.ꝛ.ij.de obſerua.ieiu.

¶ Qñ deꝫ celebrari vigilia ſci Matthie tpe bi/ 9
ſexti.vide.ſ̃.biſextus.

¶ Sunt ꝛ alie vigilie ſeu ieiunia indicta ab ec 10
cleſia ſed nõ ḋ precepto:vt cõiter tenet̃.ſ.aduẽ
tus dñi.De quo in.d.c.cõſilium ꝛ rogationes
de quibus in.c.rogatiões.de cõſe.di.iij.Item
iiij.ꝛ.vi.feria.vt in.c.ieiunia.ea.di.ꝛ ſabbata
oĩa.vt in.c.ſabbato.ea.di.

¶ Vtrum ieiunia indicta de precepto ab eccle 11
ſia poſſint trãſferri de die in diẽ.℟.ſm Inno.
in prefata rubrica ꝙ ſic:ſicut dr̃ fieri in Frãcia
vbi ſunt eccleſie ſancti Quĩtini.vbi vigilia oĩ/
um ſcõꝝ ieiunat̃ tertio die precedẽti.Limitat
h̃ Pa.in.d.rubrica dũmodo fiat auctoritate
epĩ.ar.c.ij.de obſer.ieiu.in fi.ꝛ bene.

¶ Vtrũ prefata ieiunia de precepto ab eccle/ 12
ſia poſſint redimi vel in aliud cõmutari.℟.In
no.vbi.ſ̃.ꝙ nõ niſi cã vel neceſſitas in ieiunã
te ſubſit.Qḋ itelligo ab iferiore a papa.Sec⁹
eſt de ieiunio voti vel pñie.De quo.ſ̃.ꝯfeſſio.
vi.§.iiij.ꝛ.j.votum.iiij.§.ij.

¶ Vtrũ oẽs teneãtur ad ieiunia indicta ab ec 13
cleſia de precepto.℟.Inno.vbi.ſ̃.ꝙ ſic.oẽſ qui
ſunt ſane mẽtis doli capaces ꝛ potentes ad ie/
iunãdũ cũ peccare poſſint ꝛ peccata defler̃:vt
in.c.i.de delic.pue.

¶ Vtrum ſemꝑ peccẽt mortal'r prefati qñ ſol 14
uunt ieiunia eccleſie que ſunt de precepto.℟.
glo.in.§.al's aũt ea demũ.xxv.di.ꝛ cõiter doc.
tenẽt ꝙ ſic:ſi ſine ratõnabili cã quis ea ſoluat.
Dñs Car.in.c.ij.de obſer.ieiu.tꝫ ꝙ nõ:niſi ex
cõtẽptu vel inobediẽtia hoc faciat.vtputa qꝛ
nõ vult ſe ſubijcere precepto ſuꝑioris.Et dicit
h̃ tenẽ Archi.in.d.§.alias.Sed Archi.ibidem
recitat Jo.de fant.hoc tenentẽ.Sed ego diſti
guo ſm ꝙ.j.dicã inobedientia.in pri.

¶ Que ſunt rõnabiles cauſe excuſantes a ieiu 15
nio.℟.vt colligo ex Ric.vbi.ſ̃.ar.iij.q.iiij.cuꝫ
quo ꝯcurrũt cõiter doc.ꝙ ſunt.v.Prima etas
vt ſunt pueri qui ſm aliquos vſqꝫ ad puberta
tẽ excuſantur a ieiunio.ar.c.ex l'ris.de ſpo.impu.
vel ſm alios vſqꝫ ad plenã pubertatẽ que eſt
in.xvij.in muliere.ꝛ in.xviij.anno in maſculo
Aut ſm alios vſqꝫ ad.xxv.annũ.ar.l.ſi quis a/
liqd.C.de his qui ve.eta.ipe.Hoſt.i.c.ij.de ob
ſer.ieiu.ꝛ cõiter theologi tenent ꝙ vſqꝫ ad vi/
geſimũ:alij vigeſimũprimũ annũ excuſant̃.ar.
c.cũ viceſimum.de offi.dele.Intellige ꝙ nõ te
nent̃ ad oĩa ieiunia ſed bñ ad aliq̃ eis cõmeſu/
rãda ſm augmẽtũ ꝛ ꝓpĩqtatẽ ad dcm̃ vigeſi/
mũprimum annũ ſm Tho.in.iiij.di.xv.Pro/

pterea dico h̄ remittendū arbitrio boni viri: vt pēſata q̄litate etatis ita iudicet ar.c.de cauſis.de offi.dele. Et idē dico de ſenib⁹: lʒ qdā dicāt eos nō teneri p⁹ ānos.lv.ar.l.ij.§.fi.ff.ō de curio.in tex.ꝛ in gl.ibidē: vbi excuſant a muneribus pſonalib⁹ poſt.lv.annū.excepto a tutela ꝛ cura.a quib⁹ ſolū excuſant poſt.lxx. annum. C.qui eta.l.vnica. Scd̄a cā eſt infirmitas: q2 i eis natura debilis ē ꝛ cibū neceſſariū in vna vice ſi ſumerent noceret. Et idē dico de debilib⁹ eadē rōne. Tertia laborioſitas: ſicut in illis qui laborādo victū acquirūt: ſeu rōne itineris vel alio modo nō pñt ſimul cū labore ſufferre ieiuniū. Aduerte tñ ꝙ intentio maioris lucri non excuſat ſm Aſtē. Silr̄ non excuſant q nolunt pducere oparios niſi ieiuniū ſoluant niſi cā ſit neceſſaria ſm Aſten.que feſtinantiā requirit. Quarta mēdicitas qñ cibū neceſſariū i vna vice hr̄e nō pñt. Quīta q̄litas mulieris pregnantis aut nutriētis ex appetitu extraneo: aut nutrimēto fetus nō pñt ieiunare ſine periculo vl̄ eaꝝ vel fetus ſeu pueri: nō ſolū excuſant. imo tenentur ſoluere ieiuniū ſm Ro. vnde dicit.ſ. Tho.in.iiij.di.xv.ꝙ ſubtractio cibi per ieiunium ſi ipediret ea que neceſſarie ſunt agēda cū quibus ꝯuiuit ex ſocietate vel officio tenet: nō eſſet licita ſed diceret rapina.

16 ¶ Sed nūquid ſeruientes mēſis nobiliū aut legentes ad mēſam religioſoꝝ q aliquid prelibāt ne deficiāt in legēdo vel ſuiēdo ſoluūt ieiuniū. R. Rod.ꝙ nō ſi hoc faciūt poſitiſ mēſiſ vl̄ paꝝ añ: ita ꝙ pp cōtinuationē tpis dici debeat totū vna mēſa. Idē dicēdū de illis q iam icepto prādio portāt enceniū ad vicinū. vl̄ aliquid aliud faciunt: ꝛ poſtea redeūt ad comeſtionem pficiendam.

17 ¶ Vtrū vxores pp ꝓhibitionē viroꝝ excuſēt. R. ſʒ Inn.i Rica de obſer.ie.ꝙ ñ a ieiunijs i/dictis ab eccl'ia: ſʒ a volūtarijs ſic.xxxiij.q. vlt. manifeſtū. Credo tñ ꝙ pſ byt.ppri⁹ pp ſcādalū viri cui aliq̄ mō nō pōt obuiari poſſʒ diſpēſare cū eis.ar.c.vt cōſtituerct.i fi.l.di. q2 precep tū iuris poſitiui nō obligat quē cū ſcandalo. ar.ij.c.de no.ope.nū.ꝛ.c.nihil.de preſcrip.cum ſimilibus.

18 ¶ Vtrū peregrināte ex deuotōe excuſent. R. ꝙ ſic.ſi talis pegrinatio nō pōt differri ꝛ ſil' cū ea ieiunare ñ pñt. Nec ob.ꝙ pceptū dʒ pponi ꝯſilio.q2 ſʒ Aſtē.itētio dātis hmōi pcepta ñ ē excludē alias pias cāſ ꝛ magiſ neceſſarias. Secus ē ō preceptis legis nature: q̄ ꝓhibēt h̄ qd̄ ſʒ ſe ē malū. Idē.ſ.Tho.vbi.ſ̄. Et addit qd̄ dʒ fieri cū diſpēſatōe ſupioris. Idē dic de quacūqʒ alia opatiōe bona.puta obediētia prelati: p/dicatiōe: auditione cōfeſſionū ꝛ hmōi.ar.c. nō mediocriter.de ꝯſe.di.v.

¶ Querit ſi alie cāe a pdict' poſſint aſſignari q̄ excuſent a ieiunio idicto ab eccl'ia. R.ꝙ ſic multe. Et iō tā i prefatis cauſis q̄ʒ i alijs ē notādū ꝙ ſi cā ſit euidēs ex q̄ nō pōt ex toto ieiunare: licite hō p ſeipʒ pōt frāgē ieiuniū: preſti ꝯſuetudine iteruenietē: vel recurſus ō facili nō pōt hr̄i ad ſupiorē.ar.prefati.c.ꝯſiliū. Si vo ſit dubia vel nō ex toto tollit facultatē ieiunādi: ſed ſolū in pte: vtputa debilitas vel pegrīatio aut labor ꝛ hmōi: dʒ ad ſupiorē recurri q ptātē hʒ i talibus diſpēſandi ſm Aſten. 19

¶ Quis ē ſupior q poſſit i h̄ diſpēſare. R. Ho. i.c.ꝯſiliū.de obſ.ieiu.ꝙ ē epſ: nec ſuffic̄ licētia ſimplicis pſbyt̄i ēt ex iuſta cā niſi ſūma neceſſitas iminea t: ita ꝙ ad epm nō poſſit hr̄i recurſus ſine piculo. Rod.āt dicit arbitrio boni viri limitādū p quāta neceſſitate ſit frāgēdū poti⁹ q̄ʒ p doctrinā generalē: ꝛ ſic cū ppri⁹ ſacerdos ſit ordinari⁹ iudex ꝯſcie: vr̄ ꝙ ipſe poſſit. Ego vo credo ꝙ ſi loq̄mur de diſpēſatiōe q̄ ē q̄dā relaxatio iuris: ꝙ tūc ptinet ad epm ſolūʒ q cā ſubſiſtēte i ieiunare debēte pōt diſpēſare ꝛ i aliud bonū cōmutare talia ieiunia. Et cā legitima ē debilitas pſone ſiue pueniat ex defectu nature ſiue laboris.ar.d.c.ꝯſiliū.i fi. Si vero loq̄mur de declaratōe.ſ.vtꝝ ſit cā legitima vel nō: ſic credo ſufficiat illa ꝯfeſſoris ppꝛij q ē bonus vir ꝛ ēt ꝯſiliū medici: ſʒ medicuſ peccat ſi ſine rōnabili cā vt frāgat cōſulit. ar.c. quid culpat.xxiij.q.i. Et ſic itellige Rodo. 20

¶ Vtrū nō ieiunās vno die teneat altero die ieiunare. R.ꝙ licet tex.c.i.de obſer.ieiu. videat velle ꝙ ſic: quaſi ſit obligatus ad duo.ſ.ad ieiunādum: ꝛ illo die. Facit etiā ad hoc in ar.c.cuʒ dilecti.cū notatis in glo.in V. forma. de dolo ꝛ contuma. Tamen per.c.ij.de obſer.ieiu. Ego teneo ꝙ non tenetur: quia ibi non imponitur frangentibus: vt alio die ieiunēt. Facit ad hoc quod no. Inno.in.c.i.de cele.miſ.de illo qui dimiſit officium: ꝙ non tenetur illud reaſſumere quaſi ſit ſeruitus cuiuſcunqʒ diei ꝛ varietur ex tempore. Nam ſi teneor preſtare operas certo tempore ꝛ impedior non ſum obligatus alio tempore: q2 non ſunt cedeʒ opere ſed variātur ex tempore: vt eſt tex.no.i.l.ſi non ſortem.§. libertus.ff.de cōdi. inde. Itē ſi religt mihi vſu/ 21

fructus per bienniū futurum ⁊ impedioꝛ non
poſſum petere vſumfructum alterius biennij:
qꝛ nō eſt idē vſufructus.l.ſi vſufructus mihi.
ff.de vſufruc.⁊ reddi.⁊ habita.⁊ tex.c.i.dꝫ ītel
ligi de traſlatiōe fiēda ex cā pp ſolēnitatem.

22 ¶ Sed nunquid totiens peccat moꝛtaľr quo/
tiēs comedit ī die ieiunij fracti ſine cā.℟. Jo.
de neap.ī quoľ.tꝫ ꝙ ſic:qꝛ vř reduci ad ꝑceptū
negatiuum:ſꝫ magis plꝫ opi.durādi in. iiij. ꝙ
non niſi ſemel:niſi comedens nouo cōtemptu
mentis pluries comederet.qꝛ tunc totiens pec
caret moꝛtaľr.Et hec ē cōioꝛ opi.aliť obligare
tur ad īpoſſibile:qꝛ ꝓ'ex ꝗ ſemel ieiuniū fregit: iā
illud non pōt amplius facere illo die. Et ideo
ꝑceptū ē ſibi factū īpoſſibile. Secus eſſet de
ieiunio ꝗdrageſime:qꝛ lꝫ fregerit vno die pōt
tñ ieiunare ⁊ teneť altero die.Et ſic quot dies
omittit in ꝗdrageſima tot pctā moꝛtalia com
mittit.

23 ¶ Vtrū liceat ieiunare ī dñica ⁊ alijs feſtis ſo
lēnibus.℟.ꝙ ſic.niſi qs faceret ꝗſi volēs deuia
re a cōſuetudine ppľi xpiani:qꝛ turpis eſt oīs
pars que ſuo toti non congruit:pōt ēt eſſe illi/
citū ſm Tho.vbi.ṡ.ſi adeo ꝑtinaciter ieiuniū
teneret ꝙ non credēt ꝑ deuotionē feſti vtilita
tē ieiunij cōpenſari poſſe.Idem dic qñ ex alia
ſupſtitione hoc faceret.

24 ¶ Vtrū ieiuniū factuꝫ in peccato moꝛtali ꝓ/
ſit.℟.ꝙ ſic quantum ad obedientiā mādati: ſi
ē pꝛeceptū ab eccleſia vel ex voto ⁊ hmōi. Se/
cūdo valet ad macerationē.Tertio ad oīa alia
vꝫ ad que valēt opera facta ex̄ charitateꝫ. de q
bus.ĭ.ſatiſfactio.§.vi.

25 ¶ Diuerſis intentiōibus ieiunať.vñ verſus.
Abſtinet eger:egens:cupidus:gula:ſimia:vir/
tus.Eger:vel qꝛ nō pōt comedere vel pp me/
dicinam.Egens qꝛ non hꝫ.Cupidus ne expē/
dat. Gula vt poſtea auidius comedat. Simia
i.hypocrita : vt laudeť:virtus.i. virtuoſus vt
mereatur.

Ignorantia

Alia bona ꝗ
quis igꝛat ea
que ei eſſent occaſio peccati.vt in.c. ꝗꝫ/
uis.di.xxxviij.Alia neqꝫ mala neqꝫ bona ꝗ qs
ignoꝛat que non expedit ſcire Alia mala qua
quis ignoꝛat que ſcire expedit . Et hec multi/
plex eſt.Alia iuris.Alia facti.Ignoꝛātia iuris
alia iuris diuini:alia iuris naturalis:alia iuris
canōici ⁊ ciuilis:⁊ de iſtis ſcribitur.xxxviij. di.
in ſumma.⁊.i.q.iiij.§.vlt.in tex.⁊ in glo.hic āt
nō intēdo tractare de ignoꝛātia facti:qꝛ hec ex
cuſat vt in regula ignoꝛātia.li.vi.ſed ignoꝛan/
tia iuris. ꝓ cuius declaratiōe queruntur plura.

¶ Vtruꝫ ignoꝛātia mala ſit peccatū.℟. ꝙ aut 1
ignoꝛantia dicit pꝛiuationem cognitionis ne/
ceſſarie ad ſaluteꝫ. Et ſic ſm.S.bona.in. ij.di.
xxij.q.penul.pōt eſſe dupľr. Pꝛimo ita ꝙ eſt i
nobis:ſed nō a nobis:⁊ hoc mō culpa non eſt.
⁊ cum nō ſimus eis pꝛincipium in ipſa;nec me
remur nec demeremur.Scđo ita ꝙ eſt in no/
bis ⁊ ex nobis:⁊ hec ignoꝛātia eſt culpa. ⁊ hec
fit tripľr. Pꝛimo mō cū ſumus in via veritatiſ
volūtarie ab ea recedimus in viaꝫ erroꝛis nos
pꝛecipitātes. Et hec eſt ignoꝛantia erronea:vt
in hereticis. Scđo modo cū ad viam poſſum⁹
pertingere veritatis cupimus in tenebꝛis eſſe.
Et hec ē ignoꝛātia affectata. Tertio mō cū ex
quadā pigritia ⁊ negligentia nō curamus ve/
ritatem addiſcere.Et ħ dicitur craſſa ⁊ ſupina
Sed pꝛima maioꝛ culpa ꝗꝫ ſecūda:⁊ ſecūda ꝗꝫ
tertia.Et de hac dř in.c.ignoꝛātia.xxxviij. di.
⁊ in.d.§.fi.Si vero ignoꝛātia dicit pꝛiuationē
cognitiōis eoꝝ que nō ſunt neceſſaria ad ſalu
tem:ſic non ē peccatum.vt.xxij.q.ij.c.i quibus
rebus.

¶ Sed que ſunt neceſſaria ad ſalutem ſcire.℟ 2
ſm Tho.pꝛima ſe.q.lxxvi.ꝙ omnes teneñť ſci
re cōiter ea que ſūt fidei ⁊ vniuerſalia iuris ꝑ/
cepta.Singuli aūt ea que ad eoꝝ ſtatū ſeu offi
cium ſpectant.

¶ Vtrū ignoꝛātia excuſet aliquem a peccato: 3
℟.ſm S.bona.vbi.ṡ.q.vltima.ꝙ ſi tāta ſit:ꝙ
pꝛiuet rōnē volūtarij ⁊ rationem cōtemptus:
excuſat a toto:ſicut eſt ignoꝛantia inuincibilis
que pꝛiuat ſimpliciter cognitione iuris:ſicut i
furioſo ⁊ in infante:niſi in talem ignoꝛātiam
veniſſet ex culpa ſua:qꝛ tūc nō excuſat a toto:
ſed a tāto.de quo dic vt.ṡ.ebꝛietas.§.iij. Item
dic ſm Tho.in quoľ.de eo qui hꝫ ſufficiens im
pedimentum pp quod ſcire non potuit: puta
fuit in carcere vel in terris ad quas cōſtitutio
pape non peruenit ⁊ huiuſmodi.ꝙ non peccat
faciens ꝯ̄ cōſtitutioneꝫ. Si vero ignoꝛātia di/
no non pꝛiuat rationē volūtarij ⁊ rōnem con
temptus.ſic diſtinguo ſm Ricar.eadē di.⁊ li.
ꝙ aut eſt ignoꝛātia cōmiſſionis ꝗ quis nō vult
ſcire:vt liberius peccet:que dř affectata.Et ſic
nec excuſat nec alleuiat peccatū. Aut eſt rōne
omiſſionis qua quis negligit ſcire que teneť:ꝗ
ſatis faciliter potuiſſet ſcire. Et hec dř craſſa ⁊
ſupina.⁊ hec excuſat a tanto.ſ.ꝙ nō eſt tā gra/
ue peccatum:ſed nō excuſat quin ſit moꝛtale:ſi

ē circa ea q̄ ſunt ꝓcepti diuini aut nature.xxiiij
q.i.ſi qs dederit.ꝛ.xxxviij.di.c.q ea.Si aūt ſit
circa ea q̄ ſūt ꝓcepti iuris poſitiui:ſic credo ꝙ
aliqñ excuſet a mortali ſm eā diſtictionē: de q̄
dicā.j.inobediētia.Et ſm predictā itellige qđ
dr̄.vi.q.i.quero.ꝛ.xxiiij.q.i.c.ſciſma.ꝛ. xxxij.q.
vij.queadmodū.xxviij.q.i.§.ex his.

4 Ex predictis ꝛ ad euitādū cōfuſionē multorū
q̄ circa ignorātiā ſcribūtur:aduerte ꝙ ſi ex igᷓ/
rātia qs facit aliqđ qđ nō eſt ꝯ legē dei nec na
ture:credēs nō fore ꝓhibitū aliq̄ lege cū tamen
ſit ꝓhibitū:ꝛ talis ignorātia non eſt affectata
nec craſſa vel ſupina:puta qꝛ laborat ꝓ viribꝰ
ſcire ſibi neceſſaria:puta ſi eſt mulier vel ruſti/
cus:mercator ꝛ hmōi.vadit libēter ad predica
tōes ꝛ alia loca vbi declarātur talia:ꝛ facit qđ
cōiter faciūt alij de ſua q̄litate ꝛ ꝯuenit facere
Si ē religioſus ſtudet libenī interrogat: ꝛ hu/
iuſmodi:ꝙ talis ignorātia excuſat eū ab oī pe
na etiā excōicatiōis in iure poſita quo ad forꝫ
aīe etiā ab oī culpa.per tex.clarꝫ i.c.fi.qui ma/
tri.accuſa.poſ.ꝛ ꝑ rōnē.c.cognoſcētes.de ꝯſti.
Abſurdū enī eſſet ad penā obligari ignorātē
Facit.l.fi.ff.de decre.ab or.facien.Iura vero q̄
videnꝉ innuere ꝯtriū fundāt ſe ſuꝑ preſūptiōe
vt euidēter colligit glo.in.l.i.C.de interdic.ma
tri.approbata ꝑ doc.ibi.ꝛ i.l.fi.ff.de ritu nup.
ꝛ in.l.qui ꝯ.C.de ice.ꝛ iuri.nup. Et magis ap/
te colligiꝉ ex his q̄ notātur.in.d.c.cognoſcētes
vbi determinaꝉ ꝙ volēs ꝓbare ignorantiā ad
euitandā penā ſit audiendus.Nec non intelli
go de prelatis officialibus:medicis artificibꝰ
ꝛ hmōi:q exercere hn̄t aliq̄ officia:ex quibꝰ dā
nū notabile poſſet inferri,primo ex ignorātia
qꝛ nō debēt officia talia aſſumere:niſi ſint ſuffi
ciēter inſtructi ad ea exercēda:aliter eis iputaꝉ
Si aūt ignorātia ſit affectata nō euitat penaꝫ
qꝛ in dolo eſt.Si vero ſit craſſa vel ſupina: pu
ta qꝛ neſcit qđ cōiter oēs ſue ꝯditionis ſciunt:
puta qꝛ predicaꝉ:ſed ipſe predicationeꝫ nunq̄ꝫ
vult audire vel nō curat itereſſe:vbi talia pu/
blice declarātur:cū tn̄ comode poſſit:nō euitat
penā:vt in.c.vt aīarꝫ.de cōſti.li.vi.De iſtis dr̄
xxxviij.di.c.fi.Qui enī rebelliter viuit ꝛ diſce/
re atq̄ꝫ agere bona recuſat: magis diaboli q̄ꝫ
xp̄i mēbrū eſſe oñditur:ꝛ potius infidelis q̄ꝫ fi
delis eē mōſtraꝉ.Si vero id cōtra qđ facit ex
ignorātia eſt ꝯ legē dei:tūc diſtiguo:aut exp̄ſ/
ſum ē ꝛ explicitum i lege dei vel nature.Et ſic
ignorātia non excuſat a mortali peccato.xvi.q
i.ſi cupis:nec etiā cōſequenter excuſat a pena iu/
ris diuini nec poſitiui ſm Sco.in.iiij.di.vi.fa/
cit qđ no.gl.in cle.eos.de cōſangui.ꝛ affi.Facit
l.venia.C.de in ius vocā.ꝛ.§.fi.i.q.iiij. Qđ li/
mita quo ad penā iuris poſitiui ſꝫ ꝙ ſupra di
xi.excōicatio.vij.caſu vltimo.§.ij. Si aūt nō ē
explicitū ſed reducibile:maxime cū ſubtilitate
ſic credo excuſari a culpa ꝛ a pena illos q ñ ſūt
igᷓrātes igᷓrātia affectata:craſſa aut ſupia. Et
enī durꝫ eſſet dicere:ꝙ peccat mortalr̄ qui facit
ſm ſubtilitatē cōtractū illicitū:credens licituꝫ
ꝛ huiuſmodi. Facit ꝓ hoc.xv.q.i.merito.ꝛ.c.
fi.xxxvij.di.

¶ Vtrū ignorātia iuris tollat bonā fidē quo 5
ad faciendū fructus ſuos.R.ꝙ non:tex. ē in.l.
ſed ꝛ ſi lege.§.ſcire.ff.de petitio.here.Qđ limi
to niſi ſit affectata vel craſſa.

¶ Que differentia iter ignorātiā neſcientiā ꝛ 6
errorē.R.ꝙ ignorātia ē neſcire qđ ſcire teneꝉ
ꝛ dꝫ.xxxvij.di.c.ſi.Neſciētia ē ignorare qđ ſci
re nō tenetur.Error ē vnū ꝓ alio putare. xxij.
q.ij.in qbus.ꝛ.xxxviij.di.c.q̄ꝫuis.Sed melius
ſm Frā.in.ij.Neſciētia ſimplicē negationem
ſcie iportat.Ignorātia vero ſcie priuationem.
Vnde ignorātia nihil aliud eſt niſi carere ſcia
quā quis natꝰ ē hr̄e.Hoc enī ē de rōne cuiuſli
bet priuatōis.Qñq̄ꝫ aūt ignorātia eſt aliquid
ſcie cōtrariū q̄ dr̄ ignorātia ꝑuerſe diſpoſitio
nis:puta cū aliqs hꝫ habitū falſorꝫ principiorꝫ
ꝛ falſarū opionū:ex quibus ipeditur a ſcia ve
ritatis.Error aūt ē approbare vera ꝓ falſis.
Vnde addit actum quendam ſuꝑ ignorātiā:
qꝛ pōt quis ignorās eſſe ſine hoc ꝙ ſniaꝫ ferat
ſuper ignotis:ꝛ tūc eſt ignorās ꝛ nō errās:ſed
qñ iam falſam ſentētiaꝫ fert de his que neſcit:
tūc ꝓprie dr̄ errare.Et qꝛ peccatuꝫ in actu cō/
ſiſtit.Error hꝫ rōnē peccati:qꝛ ſine preſumpti
one eſſe non pōt:qđ quis ſniam ferat de his q̄
ignorat maxime in quibꝰ ꝑiculū cōſiſtit. Ne/
ſciētia vero de ſe nec rōnē culpe vel pene hēt.
Vnde ꝙ aliqs neſciat q̄ non eſt aptus natus
ſcire non eſt neq̄ꝫ culpa neq̄ꝫ pena:qꝛ eſt ēt in
beatis.vt dic̄ Dyo.i.v.c.eccl'iaſtice hierarchie.

Illegitimus filiꝰ qs ſit ꝛ qūo ſuccedit
ꝛ quot ſunt differētie:ꝛ qūo legitimaꝉ
vide.filius ꝛ legitimatio.

Imagines ſcōꝝ quare depi
gūtur.R.Gre.i
c.perlatū.de cōſc.di.iij.ſic inquiēs: qđ
legētibus ſcripturas h̄ ꝛ idiotis preſtat pictu
ra cernētibus q in ipſa ignorātes vidēt qđ ſe/

qui debeāt in ipſa legunt qui litteras neſciunt
vnde precipue gentibus ꝓ lectione pictura ē;
hec ibi.

1 ¶ Vtrū imagines ſcōꝝ ſint adorāde.R.glo.ī
c.venerabiles.de ꝯſe.di.iij.ꝙ ſic adoratōe du/
lie que ſolū reuerētiam exhibet nō latria: τ iō
non ſunt violāde.de cōſe.di.iij.platuʒ cū duo/
bus.c.ſequētibus.

2 ¶ Vtrum imago xpi ſit pingenda ſub forma
agni.R.ꝙ non.ſed in forma humana: vt in.c.
ſextā ſanctam ſinodū.de cōſe. di.iij. Dicit tñ
glo.ꝙ non ē ꝓhibitū pigere xp̄m in ſpecie hu
mana τ ſub ipſo agnū:ſed ſolum pingere ip̄m
in agno ꝓhibetur.

3 ¶ Vtrū liceat imagines ſcōꝝ ī aggrauationē
ceſſatiōis aut excōmunicatiōis in tra proſter/
nere lapidibus aut ſpinis ſupponere τ hmōi:
R.ꝙ nō:qꝛ id fieri diſtricte ꝓhibeť in.c. ſi ca/
nonici.de offi.or.li.vi.

4 ¶ Vtrū liceat ſculpere ſignū crucis ī ſolo vel
ſilice aut marmore humi poſitis.R.ꝙ non .C.
nemini lice.ſig.ſal.l.vnica.τ videtur eſſe prece
ptū:qꝛ vult grauiſſima pena puniri. vbi dicit
glo.forte mortis.ex quo valde reprehenſibiles
ſunt qui ſupra ſepulturas humi poſitas cru/
ces imprimūt.

Immiſericordia

Immiſericordia eſt fi/
lia auaritie qua non ſubuenit indigē/
tibus: vide auaritia.§.iij.

Immundicia

Immundicia ē filia gule
q̄ quis pro
uocat ſe ad vomitū vt ſepius comede/
re poſſit. Vel tantū comedit ꝙ neceſſe hʒ euo/
mere cōiter eſt veniale pctm̄. Aliqñ tñ morta
le ſicut qñ comedit intendens euomere pp de
lectationē gule:nulla alia cā bona adduct⁹ ad
hoc:vel qñ ex hoc generat ſibi notabile nocu/
mentū in corpore nec ꝓpterea vult deſiſtere hoc
aduertēdo. Aut qñ hoc facit vt habeat pollu/
tionē in nocte dormiēdo τ huiuſmodi.

Immunitas

Immunitas ē q̄ſi ſine mu
neribuſ data
libertas ab ī qđ ē ſine:vel imūitas q̄ſi pu
ritas. ide dr̄ qſ imunis a pctō.de pur.ca.c.fi.
Dr̄ ēt emunitas:qđ idē ē ꝙ libertaſ q̄ſi ex mu
nia.i.munera data libertas ab e qđ eſt extra.

1 ¶ Ad quid ſe extendit imunitas eccleſie τ ci/
miterij.R.ꝙ ad.xxix. Primo qꝛ ſecularia pla
cita non ſunt in eccleſia vel cimiterio tractan
da:eccleſiaſtica tñ pñt:vt in.c.i.de imu. eccle.τ
c.cū eccleſia:τ ſentētia iudicis ſecularis data ī
ea ē nulla ipſo iure:τ maxime ſnia ſanguinis
que ſub anathemate ꝓhibeť ibi ferri in.d.c.
cū eccleſia. Limita niſi ſit data alia a ſanguine
ꝑ viā volūtarie iuriſditionis:qꝛ ſic tʒ ſm̄ Pa.
in.d.c.cū in eccleſia.de cauſis eccleſiaſticis aūt
bene tʒ ar.c.q̄ fronte.de appel.

¶ Vtrū quis poſſit doctorari ī eccleſia.R.Io. 2
an.in.c.decet.eo.ti.lib.vi.ꝙ ſic.τ plʒ Pa.ī.d.c.
cū eccleſia.

¶ Vtrū cōtractus facti in eccleſia teneāt.R. 3
Pa.in.d.c.cū eccleſia.ſm̄ gl.in.d.c.decet.ꝙ ſic
qꝛ illud.c.decet.loqtur ſolū de ſtrepitu iudicio/
rū τ cū ſit penale nō dʒ extēdi ad ꝯctus. Ex q̊
aduerte ꝙ diſpoſitio odioſa cōcepta ſuꝑ q̄ſi cō
tractu non extēdiť ad cōtractū purū. Nā in iu
dicio quaſi ꝯhimus.l.iij.§.idē ſcribit.ff.de pe/
cu. Idē dic de cōcepta ſupra ꝯtractu puro: nō
extēdi ad quaſi cōtractū:ita dicit Bar.ī.l.mo/
re.ff.de acqui.hē.vbi vult ꝙ ſi ſtatutū ꝓhibet
mulierē ꝯhere ſine certa ſolēnitate ꝙ pōt nihi
lominus adire hereditatē qꝛ tūc non vere ꝯhit
ſed q̄ſi cōtrahit cū debitoribus hereditarijſ.ad
qđ vide qđ legitur ī.l.apud iulianū.ff.q. ex ca.
ī po.caſ.§.pe.τ fi.

¶ Scđo nō debēt in eccleſia vel cimiterio fie/ 4
ri cōclamatiōes: ſeditiōes:īpetus:vniuerſita/
tū cūctiones τ publica parlamēta negociatio/
nes nūdinaruʒ τ fori:vt ī.c.decet.de imu. eccl.
co.ti.li.vi. Io.an.tñ tʒ ꝙ parlamēta τ ſocieta/
tes ꝓ actu pietatis aut ſpiritualitatis pñt fieri
vt refert Pa.in.d.c.cū eccleſia.

¶ Sed nūqd peccat mortaľr qui aliquid predi 5
ctoꝝ in eis facit.R.ꝙ nō. vnde dicit tex.in.d.c
decet.ordīarij locoꝝ hoc faciāt obſeruari ſua/
dēda ſuadeant interdicta cōpeſcant. Ex q̄ con
cludo ꝙ illa q̄ totaľr īpedirēt orationē tpe de/
bito ſint ꝓhibita ſub peccato mortali:alia non
niſi ex ſe ſint mala: vel qs ex cōtemptu faceret
Et ſic intellige.c.pe.τ fi.xlij.di.

¶ Tertio qꝛ ī eccleſia nō debēt ſepeliri niſi epi 6
vel abbates vel digni preſ byťi aut fideles lai/
ci.xiij.q.ij.nullus. Et intelligūt quidā de laico
fideli qui miracula facit a virtute fidei. Alij đ
quolibet fideli:cuius bonitas fuit manifeſta.
Ho.vero ītelligit de quolibet fideli in digni/
tate ꝯſtituto vt comite:rege:īpatore. Sʒ ħ ho
die nō ſuať τ male:qꝛ de iure ciuili nullus dʒ ī
eccleſia ſepeliri: vt no. Albri.in.l. nemo apłoꝝ
C.de ſa.ſan.ec.τ ēt Aço ibidē in ſumma.

¶ Quarto nō dʒ eccleſia incaſtellari:nec in.p/ 7

pugnacula edificari vt inde fiat guerra:vł vt
ibi recipiunť q guerrā faciūt niſi iuſta neceſſi-
tate ⁊ auctoritate epi.de cuſtodia eucha.c.reli-
g.ſ.vt boni viri defendanť a malis. Et h̄ cōi-
ter tenent doc.ſm Pa.in.d.c.cū eccleſia
8 ¶Quinto intra eccleſiā vel cimiteriū nō debēt
ſuppellectilia poni vel hoſpitari i ea niſi ꝓ ne
ceſſitate.al's videť mortale in iſto ⁊ in precedē
ti.vt in.d.c.relinqui.
9 ¶Vtrū venditio candelaꝝ q̄ fit in eccleſia ſit
ꝓhibita.R.ꝙ videť ſit tollerabilis. Nec obſt.
ꝙ dn̄s eiecit vendentes in tēplo:qꝛ ibi fiebant
pacta ⁊ multa ꝑturbantia cultum diuinū. Sȝ
in vēditiōe candelarū nullus ſit ſtrepitus. Et
iō non ꝓhibetur. Secꝰ eſſet ꝺ alia negociatiōe
qꝛ illa eſt prohibita.
10 ¶Sexto ꝙ in eccleſia vel cimiterio nō dȝ vl
la violētia fieri vel aliquis violenter extrahi:
aut eius cōfinia frangi:vt in.c.ſicut antiquuꝰ
xvij.q.iiij.nec ea que in ea poſita ſunt ꝑ vi aut
furtū auferri.al'r ſacrilegiū cōmittūt.c.qſqs i
uētus.xvij.q.iiij. Et ſic peccat mortal'r.vt i.d.
c.qſquis pȝ.
11 ¶Vtrū excōicatus ꝯfugiēs ad eccleſiā gau
deat prefata imunitate.R.ꝙ ſic:qꝛ cū lex non
excipiat.nec nos.
12 ¶Vtrū ſeruus fugiēs ad eccleſiā poſſit violē
ter extrahi.R.ꝙ aut venit ſine armiſ.ſ.vt dn̄o
ſe ſubtrahat:⁊ ſic reddeť dn̄o.preſtito tn̄ ꝓus
iuramento de ipunitate.c.inter alia.eo.ti. Aut
venit cū armis. Et ſic ꝯtinuo extrahiť.l.ſi ſeruꝰ
C.de his q ad ec.ꝯfu.itellige ꝓmiſſa ipunitate
13 ¶Vtrū iudeꝰ ꝯfugiens ad eccleſiā gaudeat
iſto priuilegio.R.ſm gl.in.l.i.C.de his q ad ec.
cōfu.ꝙ nō. Et dicit Pa.in.c.inter alia.eo.ti.ꝙ
ē verior q̄ȝ opi.gl.d.c.inter.qꝛ lex ꝑdicta iducit
ꝓſūptōeȝ iur.⁊ de iure ꝯ quā ñ admittiť ꝓba-
tio.l.di.ferꝝ.ꝙ ꝯfugit nō ꝑꝑ çelū fidei:ſȝ ꝑꝑ e-
uaſionē debitoꝝ vel criminū. Inn.tn̄ ē cū gl.
ꝓfati.c.inť. Ego dicerē ꝙ ſi venit ad eccleſiā ⁊
petit baptiſmū ꝙ gaudebit:al's non:qꝛ viť ve
niſſe vt effugiat nō cā fidei.
14 ¶Vtrū clerici ⁊ religioſi ꝯfugiētes gaudeāt
iſta imunitate.R. Pa.in.d.c.iter alia.ꝙ nō gn
a prelatis ſuis nō poſſint extrahi ⁊ flagellari ⁊
hmōi dūmō nō faciāt ex odio ſed cā diſciplīe
vide ꝑ eū diffuſe ſi placet.
15 ¶Vtrū ꝯfugiēs ꝑꝑ debitū gaudeat iſto ꝓuile
gio R. Pa.i.d.c.int alia.ꝙ legiſte i.l.pn̄ti.C.de
his q ad ec.ꝯfu.diſtiguūt aut ē debitū ꝑꝑ tri-
butū.ſ.debitū ꝓncipi. Et ſic exhiť:vt in auť. de
mā.ꝓn.§.publicoꝝ vero tributoꝝ.⁊ ibi no.in
gl. Sȝ Pe.vt refert Cy. tȝ ꝙ nō exheť:ſȝ ibici
tabiť:⁊ ſi ſe defendet bn̄ gdē:ſinaūt ꝓcedeť ad
miſſionē i poſſeſſiōe bonoꝝ:⁊ ita itelligit dcāȝ
auť.⁊ plȝ Pa. Si xᵒ debitū ē ꝑꝑ aliud:tūc nō
exheť inuitꝰ ſm oēs.d.l.pn̄ti. Sȝ i mō ꝓceden
di ſunt opi. Mihi plȝ opi. Jaco.ꝺ rauē.q dicit
ꝙ dabiť ſibi ſecuritas ſtādi ⁊ exeūdi ex eccl'iaȝ
ꝑ.xxx.dies infra q̄s reſpōdebit aduocatus ad
iudiciū ⁊ iudex ſi dabit ſniam ꝯ euȝ ꝯdēnabit
ꝙ aut redeat ad eccleſiā aut pareat ſnie:⁊ cum
hac opi.trāſit Cy.
¶Vtrū cōmittēs maleficiū ⁊ vadēs ad eccle 16
ſiā gaudeat iſto ꝓuilegio.R. Pa.i.d.c.inť alia
ꝙ ſic q̊ ad duo ꝓncipal'r. Primū vt nō poſſit i-
de violenť exhi. Scōȝ vt non poſſit ampliꝰ de
illo dānari ad mortē vel ad aliā penā corpora
lē ſeu corpis afflictiuā. Pōt tn̄ pecunial'r dā-
nari vł alia pena ex corpꝰ ⁊ cogi ad pn̄iaȝ agē-
dā ⁊ aliā ſatiſfactionē:ita tn̄ ꝙ violēter nō ex
hať ſȝ cōiorē opiōnē. Et aduerte ꝙ lȝ egrediať
de eccl'ia:ex q̊ ſel' ꝯfugit ad eā:nō pōt ampliuſ
de illo corporal'r dānari.⁊ hoc dicit gl.in.c.re-
um.xvij.q.iiij. Et fuit ſnia Hugo. vt firmat:
⁊ ſequiť Archi.ibidem.
¶Excipiūť ab iſta imunitate dcā.s̄.§.x.q̄ttuor 17
genera hoīȝ. Primū latronū publicoꝝ q palā
⁊ publice furāť:vt ſūt pirate:vel illi q publice
ſtāt i ſtrat' vt deꝑhēdent oēs trāſeūtes. Scōȝ
ē nocturnū depopulatoꝝ agroꝝ:⁊ differt iſtō
genꝰ a ꝓ ſȝ Inn.qꝛ iſtō i nocte ſegetes deſtruit
dū ibi ſe abſcōdit vł iacet:vł qꝛ vltra homici-
dia ⁊ deꝑdatōes q̄s faciūt in ſtrata publica cō
burūt agros illoꝝ q eis ñ fuiūt vł ſūt ꝯrij. Cō
ueniūt tn̄ iſta duo genera:qꝛ qōlibet deꝑdať i
ſtrat'. Tertiū genꝰ ē illoꝝ q aliqō maleficiuȝ e-
norme cōmittūt i vna eccl'ia vt defēdāť ab alia
Secꝰ ſi cōmitterēt ex eccleſiā vł cimiteriū ſub
ſpe vt defendereť ab ea:qꝛ gaudēt:vt i.c.fi.eo.
ti. Et lȝ loq̄ť de homicidio vel mutilatōe:tn̄ ēt
hȝ locū i alijs delictis grauibꝰ:ſm Pa. ibideȝ
ꝑꝑ idēptitatē rōnis. Secus eſſet i nō enormi-
bus ibidem cōmiſſis:qꝛ gaudēt. Sed qd ſi cō-
miſit maleficiū i eccleſia:ſed nō ſub ſpe vt de-
fendať ab eccleſia. Pa.i.d.c.fi.vult vt nō defē
dať.alij ꝯ:⁊ magis plȝ ꝑ.d.c.fi. Quartū genus
ſm Pe.de ancha.eſt raptorum virginum ho
micidaꝝ ⁊ adulteroꝝ:ꝑ auť.de mā.ꝓnc.§.Qꝺ
ſi delinquētes. Sed cōmuniter teneť ⁊ verius

q̄ eſt correcta illa auẗ.p ius canonicū.ꝛ q̄ gau-
deāt hac imunitate.

18 ¶ Utrū cōfugientes ad eccl'iam tpe belli ſint
capiendi.R̄.q̄ nō.ſi ipſas non icaſtellauerunt
aut ide pugnauerunt.ar.c.fi.co.ti.nec res eoꝝ
ibi repoſite:niſi eſſent ad pugnandū:vt in.c.ſic
antiquitus.xvij.q.iiij.

19 ¶ Utrū detentus ſub iuramento redeundi di
miſſus cōfugiēs ad eccleſiā ſit 'educendus. R̄.
Jo.an.in addi.ad Spe.ti.d iureiu.q̄ ſi iniuſte
detinebatur nō redibit.maxime ſi iminet peri
culum mortis vel mutilatōis:ſed petet abſolu
tionē a iuramēto.Secus ſi iuſte detinebaẗ: q̄
tūc cōpellēdus ē redire vt voluit.Bar.in.l. re-
legati.ff.de penis.Nō tñ dʒ pati eccleſia vt in-
uitus abſtrahaẗ:niſi preſtita cautiōe de ipuni
tate mortis vel trūcationis.

20 ¶ Utrū violenter abſtrahēs aliquē de eccle-
ſia niſi in caſu permiſſo teneaẗ illum reſtitue-
re.R̄.Pa.in.d.c.īter alia.cū Bar.in.l. pñti.C.
d his q ad ec.ꝯfu. q̄ de iure pōt peti ſe reſtitui
cum de facto ſit priuatus.Concord.Oldra.cō
ſilio.liij. ꝛ eccleſia pōt agere cum ſit ſpoliata li
bertate.vt in.c.miror.xvij.q.iiij.Et ideo non
liberanẗ niſi reſtituāt etiā ſi dn̄s preſtaret iu-
ramentū vel cautionem de ſeruo extracto.Et
facit ad qōnem.An captus i territorio alieno
poſſit peti. ꝛ q̄ ſic.p.d.c.miror.ꝛ firmat Bar.
in.l.ſi cui.ff.de accuſa.

21 ¶ Qua pena puniẗ de iure ciuili qui tales vi
olēter extrahit cōſtrigit aut regem aut veſtes
vel victum negat.R̄.qd crimē leſe maieſtatis
icurrit ꝛ vltimo ſupplicio feriendus.d.l. pñti.
De iure canonico dʒ excōmunicari ꝛ cōdem-
nari pecuniaIiter ꝛ imponi ſibi publica penitē
tia:nec reſtitui cōmunioni:niſi reſtituat quem
violēter extraxit.vt in.d.c.miror.iūcto .c.ſi qs
cōtumax.ꝛ.c.quiſquis.ꝛ qd ibi no. xvij.q. iiij.
Et ſic pʒ q̄ peccāt mortaľr tales.Et not.q̄ ne
dū in eccleſia vel cimiterio hʒ iſtud priuilegiū.
ſed etiā per.xl.paſſus:ſi eſt eccleſia maior.ſ.ma
trix:vel per.xxx.ſi eſt minor vt capella. xvij.q.
iiij.ſicut antiquitus.c. frater.c. miror. Capelle
tamen que ſunt intra ambitū muroꝝ ciuitatꝭ
vel caſtri ſeu ville nō ponunẗ in.xxx. paſſuum
obſeruatione ſm Hoſtiē.xvij.q.iiij.quiſquis.
Et no.ſm Iſido.q̄ paſſus eſt menſura quinqȝ
pedū.pes vero.xxv.digitoꝝ.vide glo.in.d.c.ſic
antiquitus:vbi hoc dr.Limita iſtud ſpatium
qñ vadit ad requiſita nature. Secus ſi iret vt
accederet ad aliaſ domos.vt i.c.diffiniuit.xvij
q.iiij.q̄ poſſent tūc capi ifra dictū ſpatiū.

¶ Quis faciet expēſas ꝯfugiēti ad eccleſiā.R̄. 22
Pa.in.d.c.inter alia.q̄ ipſe ſi hʒ de ſuo vel la-
borabit ſi pōt vt viuat:qd ſi nō pōt vel nō hēt
de ſuo:eccl'ia ſibi ꝓuidebit ſm Arch.poſt Hu
go.in.c.diffiniuit.xvij.q.iiij.

¶ Utrum exiſtēs in eccleſia ꝛ vulnerās exñtē 23
eꝫ violet īmunitatē.R̄.Pa.in.c.fi.co.ti.q̄ ſic.
q̄ delictū fuit ibi pricipiatuʒ ꝛ habebit locū.c.
fi.eo.ti.ſ.vt non defendaẗ.

¶ Utrum mādans fieri delictū exñs in eccle- 24
ſia violet īmunitatē.R̄.Bar.in.l.ſi vt ꝓponiẗ
ff.de fideiuſ.ꝛ latius p eū in.l.nō ſolū.§.ſi mā
dato.ff.de iniur.tex.in cle.paſtoralis.in V.deci
peret igiẗ.de ſen.ꝛ re.iudi.vbi innuitur q̄ cita
tio facta extra territorium ciuitatis non valet
Ergo videtur q̄ debeamuſ attendere locū vbi
mādatū exequitur:nō vbi mandaẗ. Sed ego
dico q̄ etiam attribueẗ factuʒ in loco vbi mā
datur:qñ exequēs exequitur neceſſitate iuris.
Ad qd facit qd.j.dicā mādatum. §.i.

¶ Utrum eccleſia non conſecrata gaudeat p̄- 25
ſata immunitate.R̄.fuerūt opiones.ſed mihi
plʒ opinio glo.Ho.quā ſequitur Pa.in.c.ec-
cleſia:eo q̄ ſic.ꝛ ibi videtur tex.etiaʒ mouet ſe
q̄ palatiū epi gaudet hac īmunitate.vt. xvij.
q.iiij.c.id cōſtituimus.Ergo multo fortius ec
cleſia.Itē facit quia oīa priuilegia ꝯceſſa eccle
ſijs extēduntur ad hoſpitalia in.l.oīa priuile-
gia.C.de epiſ.ꝛ cle.Itē q̄ de proximo faciēdū
eſt hr̄ ꝓ iam facto.vt.l.non tm̄.in prin.ff.de ex
cuſa.tu.ꝛ in.l.penul.ff.de teſta.mili.Hanc te-
net Car.in.d.c.eccleſia.ꝛ Jo.de ligna.pꝰ laur.
in cle.i.de pe.ꝛ re.Intellige ſi auctoritate epi
vel pape edificata ē.

¶ Utrum hoſpitale ꝛ priuata oratoria ſimi- 26
liter gaudeāt.R̄.Hoſ.q̄ ſic.ſi auctoritate epi
ſunt fundata.Et facit qd ipſe no.in.c.fi.de ec.
hedi.ꝛ tʒ Lau.in.d.cle.i.ꝛ placet Pa.in.d.c.ec
cleſia.p.d.l.oīa.al's non.

¶ Utrū eccl'ia īterdicta ſiľr gaudeat.R̄.Hoſ. 27
ꝛ Uin.q̄ ſic.ar.prefati.c.eccleſia.ꝛ ſequuntur
cōiter doc.

¶ Utrū cōfugiens ad corpus xp̄i ſiľr ſit deſen 28
ſandus.R̄.Ho.q̄ ſic.lʒ hoc i iure nō exprimaẗ
q̄ vbi maior ē rō:ꝛ ibi maius ius:ꝛ mulier tā
gens fimbriā xp̄i ſaluata ē.Mat.ix.

¶ Septimo eccleſia hʒ īmunitatē q̄ eiꝰ ruſtici 29
nō pñt eius rura deſerere:ꝛ al's ſe transferre:
vt in.c.iij.co.itellige ſm glo.ibidē de illis qui
glebe ſunt aſtricti:ꝛ q ſint vide.ē.colonus.